

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

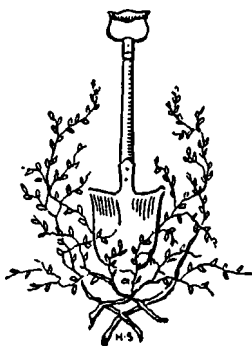
HADERSLEV
AABENRAA-
SØNDERBORG OG
TØNDER AMTER

IX Bind

STØRRE DANSKE LANDBRUG

STATISTISK,
TOPOGRAFISK, HISTORISK
HAANDBOG

UDARBEJDET AF
FORSTANDER J. J. HANSEN
TIDLIGERE LANDBOSKOLEN VED LYNGBY

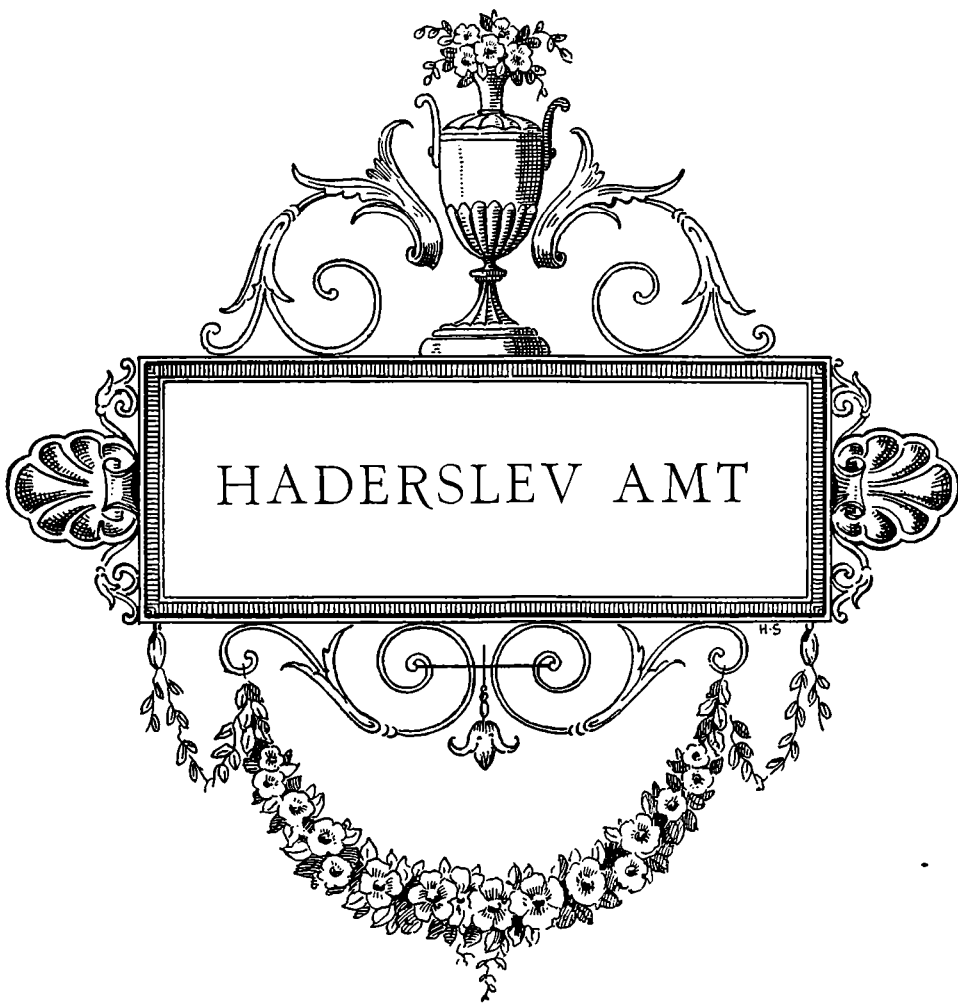

FORLAG: ALEX. KAPPEL OG V. RICHTER FRIIS

KØBENHAVN 1937

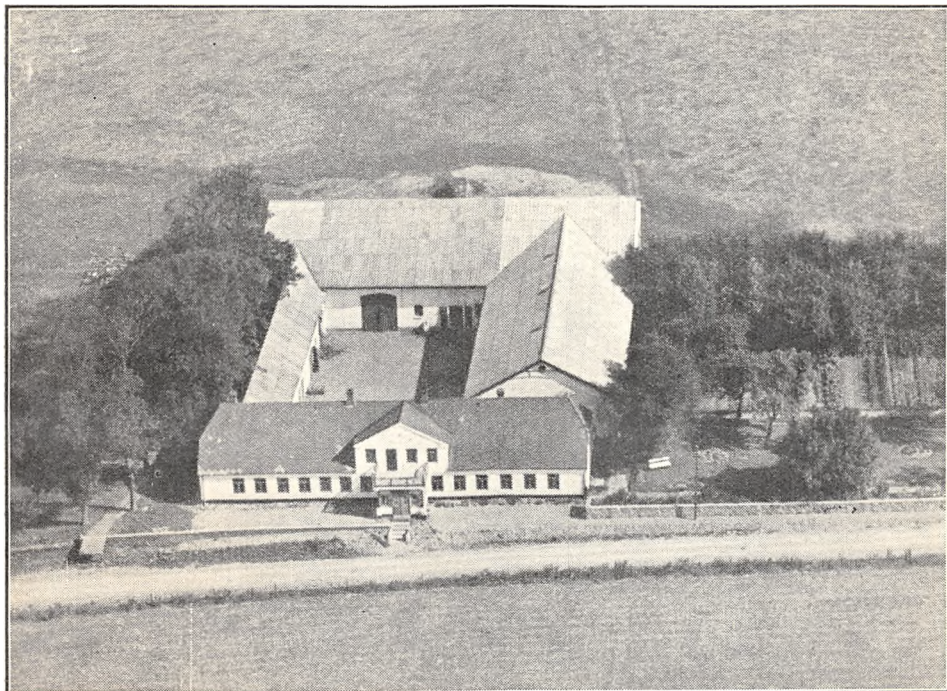
*Kortbilag fra Geodætisk Institut
Luftfotografier taget af „Nowico“
Bogtryk og Clichéer leveret fra
Dyva & Jeppesens Bogtrykkeri Aktieselskab*

*Eneret for Luftfotografierne:
»Større danske Landbrug«*

HADERSLEV AMT

GRAM HERRED

Fromsminde.

FROMSMINDE, Ørsted By, Oksenvad Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Hans Rohwedder, Postfb. og nærmeste St. Sommersted, Afst. 5 km og 22 km til Haderslev.

Art. 5 af Ørsted, samlet Areal 50 ha, deraf 46,5 Ager, 3 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 260,00 Th. (ca. 5,47 Td. Hrtk.); Ejdskv. 60,000 Kr. (87,500), Jordv. 38,400 Kr. (59,500); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 58,725 Kr., Løsporet i samme Selskab for 52,000 Kr.; Lys og Kraft fra Ørsted Elektricitetsv.

Fromsminde ligger i den sydøstlige Side af Ørsted By, ved Vejen efter Lerte; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar dels af Lermuld og dels af Sandmuld, Underlaget Ler og Grus. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet nymergles 1936—37. Engen er Haardbundseng.

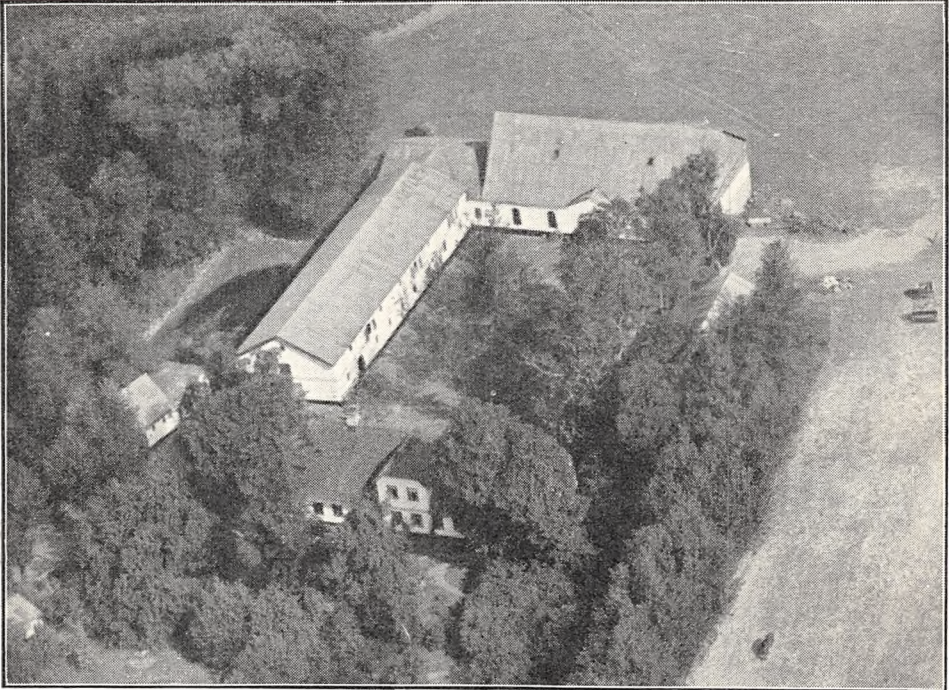
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 30 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre,

Køerne græsser i Løsdrift; der fedes ca. 15 Kreaturer om Aaret, den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 136 kg aarlig, Mælken leveres til Nedre Lerte Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin om Aaret, Gaarden har nu Kort til 71 Svin aarlig. Fjerkraeholdet er ca. 200 Høns.

Fromsminde har grundmurede, hvidpudsede, nye og gode Bygninger; Hovedbygningen, der ligger mod Syd langs med Sognevejen til Nedre Lerte, har stor Frontspids samt en lukket Veranda med Altan til denne og Tag af Eternit; den indeholder en stor, køn Bolig; Haven

Fuglsang.

ligger Øst for Gaarden. De 3 sammenbyggede Avlslænger har muret Trimpel og Tag af Eternit; af Længerne er der Heste-, Svine- og Kostald i den østlige Sidelænge (Hestene ind mod Gaarden og Svinene mod Øst), Kostald og Lade i Længen mod Nord og Gennemkørselsport, Vognport samt Maskin- og Redskabsrum m. m. i den vestlige smalle Sidelænge. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde og eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Fromsminde er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægtens Besiddelse i over Hundrede Aar; den ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Peter Mathiasen From, efter hvem den i 1895 overtoges af Sønnen Mathias From; ved hans Død i 1923 overtoges den af Enken Fru Anna From, der sad med Gaarden til Septbr. 1935, da den købtes af Svigersønnen, den nuværende Ejer, og samtidig blev der frasolgt til Naboer ca. 26 ha Ager og 4 ha Eng, hvorved Gaarden fik sit nuværende Areal.

FUGLSANG, Ørsted By, Oksenvad Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Mikkel Laur. Fuglsang-Damgaard, Postfb. og nærmeste St. Sommersted, Afst. 7 km og 24 km til Haderslev.

Art. 2 m. fl. af Ørsted, samlet Areal 77,6 ha, deraf 72 Ager, 5. Eng og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 367,72 Th. (7,74 Td. Hrtk.); Ejdskv. 73,000 Kr.

(81,000), Jordv. 52,500 Kr. (56,000); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 45,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Fuglsang ligger godt 1 km Nordøst for Ørsted By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Muldjord, for største Delen paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid. Engen er Haardbundseng.

Gaarden drives af Ejeren, med en Søn Iver Fuglsang-Damgaard som Bestyrer; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 20 Kalig. og 45 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 55 Stkr. Ungkreaturer er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3700 kg aarlig, Mælken leveres til Nedre Lerte Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin om Aaret, Gaarden har nu Kort til 76 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Fuglsang har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger (ligger ikke helt solret). Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids til denne, en lav Frontspids mod Nord til Gaarden og Rørtag; den indeholder en god Bolig.

Af de 3 Avslænger, der har Tag af Pandeplader, er der Heste- og Svinestald i den østlige fritliggende Sidelænge, Kostald i den vestlige, der har muret Trimpel og er sammenbygget i Vinkel med Ladelængen mod Nord; desuden Vest for Hovedbygningen en Længe, som rummer Redskaber og Maskiner samt Hønsehus, ligeledes tækket med Pandeplader.

Fuglsang er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægtens Besiddelse siden 1650. Den ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Mikkel Fuglsang-Damgaard, efter hvem den overtoges af Sønnen, Hans Fuglsang-Damgaard og efter ham overtoges den i 1891 af Sønnen, den nuværende Ejer. (Biskop Dr. theol. H. Fuglsang-Damgaard er født paa Gaarden, og Biskoppen er en Søn af Gaardens nuværende Ejer).

Til Fuglsang hører en mindre Ejendom paa 6 ha; denne er særskilt vurderet til Ejendoms- skyld og Arealet er ikke medregnet i foranstaaende Tal.

LUNDINGSMINDE, Ørsted By, Oksenvad Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Enkefru Maria A. Asmussen, Postf. og nærmeste St. Sommersted, Afst. 5 km og 22 km til Haderslev, Tlf. Sommersted 89 x.

Art. 13 m. fl. af Ørsted, samlet Areal 75 ha, deraf 64,5 Ager, 10 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 430,00 Th. (ca. 9,05 Td. Hrtk.); Ejdskv. 84,000 Kr. (88,000), Jordv. 59,200 Kr. (61,400); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Ørsted Elektricitetsv.

Lundingsminde ligger i den sydlige Side af Ørsted By; Jorderne, der til Dels er samlet ved Gaarden, bestaar af god Muldjord, Underlaget veksler fra Ler til sandblandet Ler og Grus. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet, da den er naturlig sund, der er merglet fra ældre Tid og en Del er kalket i de senere Aar.

Gaarden drives af Ejeren med en Søn Jul. Asmussen som Bestyrer; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

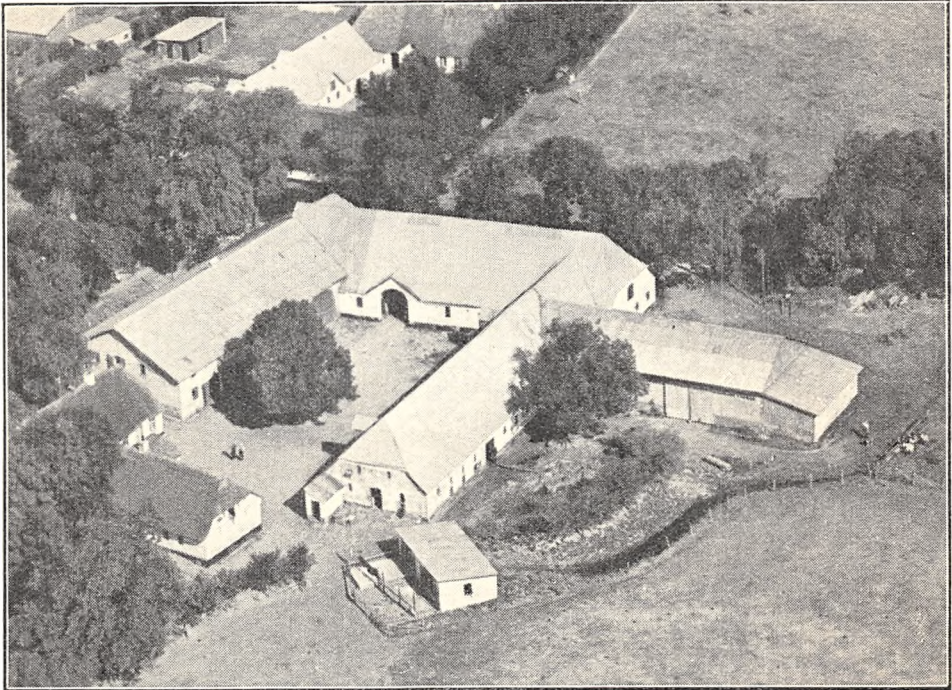
Kvægbesætningen, der bestaar af 25—30 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Nedre Lerte Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, for Tiden intet Tillæg. Svinebesætningen bestaar af 5 Tillægssøer; der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin om Aaret, Gaarden har Kort til 74 Svin aarlig; Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Lundingsminde har grundmurede, hvidpudsede, gode Bygninger; Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, er tækket med Rør; den bestaar af 2 i Vinkel sammenbyggede Fløje, en

længere Hovedfløj mod Syd, der har Frontspids mod Nord til Gaarden, og en kortere vestlig Sidefløj. Af de 3 sammenbyggede Avslænger, som er tækket med Pandeplader, er der Værelser til Folkene, Heste- og Svinestald i den vestlige Sidelænge, der har muret Trimpel, Kostald i den østlige og Lade i den nordlige, der har Gennemkørselsport til Gaarden; fra Kostalden udgaar en Sidelænge mod Øst, en Lade, til hvis østlige Gavl der er opført en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner, de er begge opført af Træ; desuden Øst for Gaarden et Hønsehus, bygget som Halvtag. Der er murede Hvælvinger i en Del af Staldene, og der hører et Hus til Ejendommen.

Lundingsminde har været i Slægtens Besiddelse siden 1825, da den købtes af Steffen Lunding; efter ham overtoges den i 1865 af Sønnen Chrf. Lunding, efter hvis Død sidst i 1880'erne Driften overtoges af Svigersønnen Lorentz Asmussen, og ved hans Død i 1919 overtoges den af Enken, Gaardens nuværende Ejerinde.

Lundingsminde.

STORE SØGAARD, Oksenvad Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejerinde Fru Bertha van Delden, Postfb. og nærmeste St. Farris, Afst. godt 1 km, til Kolding 25 og til Haderslev 27 km, Tlf. Øvre Lerte 19 (Bestyreren).

Art 15 m. fl. af Ørsted, samlet Areal 90 ha, deraf 83,5 Ager, 3,5 Eng, 1,5 Skov og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 287,12 Th. (godt 6 Td. Hrtk.); Ejdskv. 75,000 Kr. (83,000), Jordv. 56,000 Kr. (60,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,930 Kr., Løseøret i Haderslev Østeramts Brandf. for 56,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

St. Søgaard ligger godt 1 km Sydvest for Farris St. ved Vejen efter Ørsted; Jorderne, der til Dels er samlet ved Gaarden, er noget uensartede, største Delen er dog Lermuld paa Lerunderlag, men i øvrigt veksler Boniteten fra Sandmuld til sortsandet Muldjord paa Ler- og Sandunderlag. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, en Del er sund Jord, Resten drænes nu, der er merglet fra ældre Tid. Engen er Moseeng; af Skoven er 1/2 ha blandet Løvskov og 1 ha Egekrat.

Gaarden drives af Ejerinden ved Bestyrer Hans Lund; Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede el. Rug, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs,

7. Grønjordshavre. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 140 Sække Superf., 60 Kalig. og 85 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køer og græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Øvre Lerte Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 9 Tillægssøer (før 30); der er tidligere leveret ca. 20 Slagterisvin om Aaret, Resten af Pattedgrisene er blevet solgt; Gaarden har Kort til 64 Svin aarlig. Der holdes 1 Faar, og Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Store Søgaard har grundmurede, hvidpudsede, gode og velholdte Bygninger; Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den store gl. kønne Have, har Frontspids mod Øst til Gaarden, høj Kælder og Skifertag; den rummer en god Bolig. Af de fritliggende Avlslænger er der Værelser til Folkene, Hestestald og Lade samt Magasin paa Loftet i den nordlige Sidelænge, der er tækket med Straa ligesom den sydlige, Kostalden; desuden Syd for Gaarden en Lade, opført af Kamp, den har Trætrimpel og er tækket med Tagpap, og Nord for Hovedbygningen en Svinestald med Trætrimpel samt et Hønsehus, begge med Tag af Pandeplader. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Hestestalden, Gaarden har eget Vandværk, hvorfra Vandet kommer ved Tryk, og der hører et Hus med 2 Lejligheder til Ejendommen.

St. Søgaard ejedes tidligere af Dyrslæge Moltzen, der solgte den til Claus Bock; han solgte den i 1919 til Dr. Albert Haasemann, efter hvis Død i Juni 1934 Gaarden overtoges af Enkefru H., som i Juni 1935 overdrog den til Datteren, den nuværende Ejer.

AGENTOFT, Grønnebæk By, Jels Sogn og Komm., Gram Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Otto Thode, Postfb. Jels, nærmeste St. Sommersted, Afst. godt 10 km og 28 km til Haderslev og Kolding, Tlf. Jels 76 y.

Art. 1 m. fl. af Grønnebæk, samlet Areal 110,3 ha, deraf 97,3 Ager, 1 Skov, 11 Hede og Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 333,83 Th. (godt 7 Td. Hrtk.); Ejdskv. 76,500 Kr. (83,000), Jordv. 47,000 Kr. (48,000); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Høj-spændingsv.

Agentoft ligger Vest for Grønnebæk By ved Landevejen efter Rødding; Jorderne er samlet ved Gaarden undtagen 11 ha, som ligger ca. 2 km fra denne, dette Areal er udlagt med vedvarende Græs; ca. Halvdelen af Jorden er god Muldjord paa Ler- og sandblandet Lerunderlag, den anden Halvdel er lettere Jord paa Sandunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er stedvis drænet (i øvrigt sund Jord), der er merglet fra ældre Tid, og en Del af Arealet er nymerglet i 1936. Skovens Bevoksning er blandet (Eg og Bøg).

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 130 Sække Superf., 40 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køer og græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Jels Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer; der er tidligere leveret ca. 130 Slagterisvin om Aaret, Gaarden har Kort til 66 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

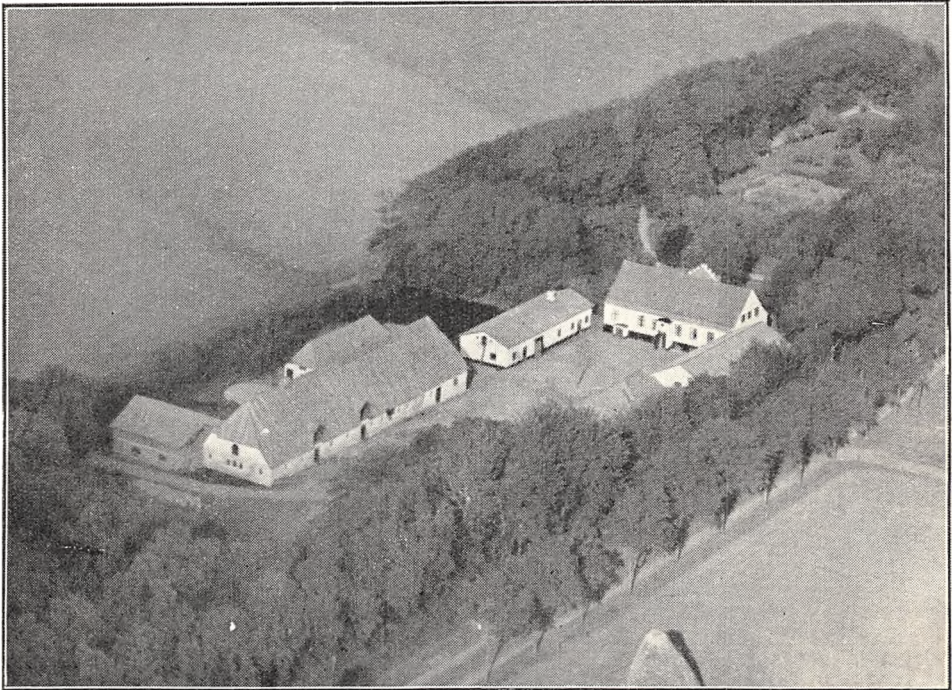
Agentoft har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger; Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den gl. Have, har Frontspids med Trappegavl til denne, høj Kælder og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger, der har Tag af Pandeplader, ligger 2 Sidelænger nær Hovedbygningen Vest for denne, af hvilke den nordlige rummer Værelser til Folkene, Vognport og Hønsehus m. m., den sydlige Svinestald; denne er fra den vestlige Gavl ved en Halvtagsbygning — en Vognport — forbundet med den østlige Ende af Gaardens Lade og overfor Laden ligger som en nordlig Sidelænge Heste- og Kostalden, fra hvis vestlige Ende Ungkvægstalden udgaar som en kort Sidelænge mod Nord; denne er opført af Kamp, og har Trimpel af Pandeplader; desuden Nord for Hestestalden en Svinestald. I Kostalden er der murede Hvælvinger paa Træbjælker; Gaarden har eget Vandværk, der drives ved

Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen. Gaarden, der er aaben mod Vest, ligger højt, og der er fra denne vid Udsigt over Omegnen.

Agentoft ejedes i forrige Aarh. af Drejer, efter hvis Død den overtoges af Enkefru Drejer; hun solgte den i 1874 til Theodor Thode, efter hvem den i 1910 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

BOJSNAP, Jels By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Johan Woodrow Wilson Physant, Postfb. Jels, nærmeste St. Sommersted, Afst. godt 6 km og 24 km til Haderslev, Tlf. Jels 30 (Forpagteren).

Art. 2 af Jels og 50 af Ørsted, samlet Areal 82,4 ha, deraf 70,4 Ager, 11 Skov og

Agentoft.

1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 217,77 Th. (ca. 4,6 Td. Hrtk.); Ejdskv. 75,200 Kr. (85,000), Jordv. 40,700 Kr. (43,000); Bygn. er fors. i »Vermund« for 58,000 Kr., Løsrøret i Nye Danske af 1864 for 67,500 Kr.; Lys fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bojsnap ligger godt 1 km Sydøst for Jels By ved Vejen efter Ørsted; af Jorderne, der er samlet ved Gaarden, er 55 ha sort, lidt sandet Muldjord paa Ler- og sandblandet Lerunderlag (noget stenet), medens 15 ha er Sandjord. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, Sandjorden er naturlig sund Jord, Resten er delvis drænet, deraf 33 ha nydrænet, hele Arealet er nymerglet i 1936. Skoven er overvejende Naaletræer med en Del Egekrat.

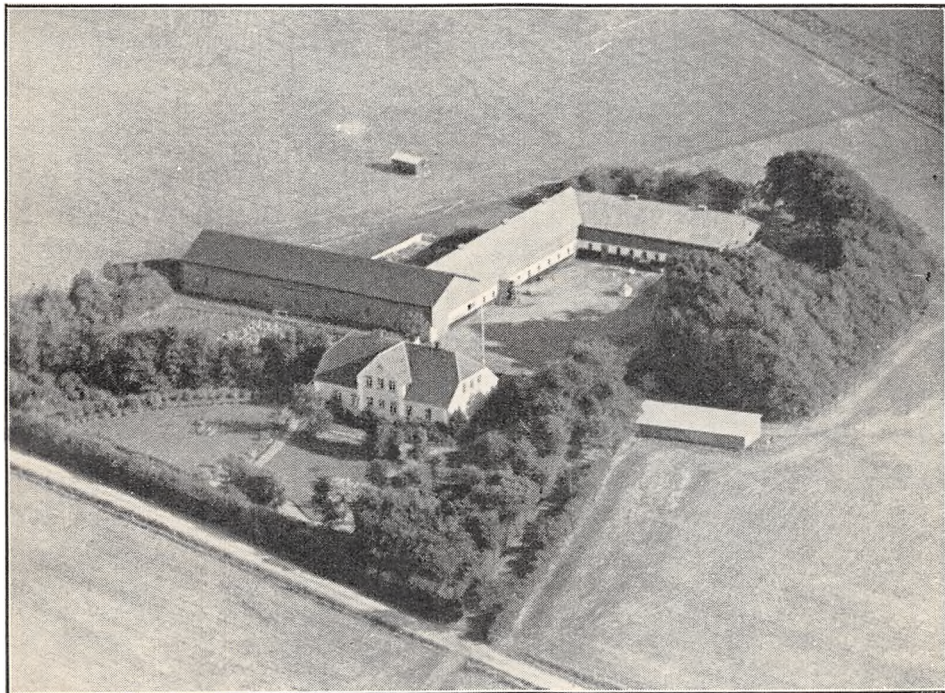
Gaarden drives fra Marts 1935 af Forpagter M. Kristensen, Forpagtingen er 8-aarig; Jorden dyrkes i fri Drift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 30 Kalig. og 80 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 35 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 170 kg aarlig, Mælken leveres til Jels Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, for Øjeblikket intet Tillæg; desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer; Gaarden har Kort til 95 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 400 Høns.

Bojsnap har grundmurede, overvejende hvidpudsede, store og gode Bygninger, opført i 1912 efter en Brand (ligger ikke helt solret). Hovedbygningen, der ligger mod Nord til den kønne Have, har stor Frontspids til denne, en lille Frontspids mod Syd til Gaarden og Skifertag; den indeholder en stor Bolig.

Af Avlsbygningerne, der overvejende er tækket med Pandeplader, har de 3 Længer Trætrimpel, Kostalden Trimpel af Pandeplader; af disse er der Fodermesterbolig, Vognport samt Redskabs- og Maskinrum i den vestlige fritliggende Sidelænge og Kostald i den østlige; denne er sammenbygget i Vin-

Bojsnap.

kel med Længen mod Syd, som rummer Heste- og Svinestald, og fra den nordlige Ende af Kostalden udgaar Laden som en Sidelænge mod Øst; denne, der har Sider af Pandeplader, er tækket med Tagpap; desuden Vest for Hovedbygningen en Halvtagsbygning, som rummer Vognport, Redskaber og Maskiner. I Ko- og Hestestalden er der ildfaste Lofter af Lægter, dækket med Ler, der er eget Vandværk, som drives ved en Petroleumsmotor og paa Gaarden er der Bolig til dennes Fodermester.

Bojsnap har i indeværende Aarh. skiftet Ejer gentagne Gange; i 1921 købtes den af Chr. Sevelsted, den havde da været bortforpagtet til Johs. Schmidt siden 1912. Sevelsted solgte den i 1923 til Mads Physant, efter hvis Død Aaret efter den arvedes af en mindreaarig Søn, den nuværende Ejer.

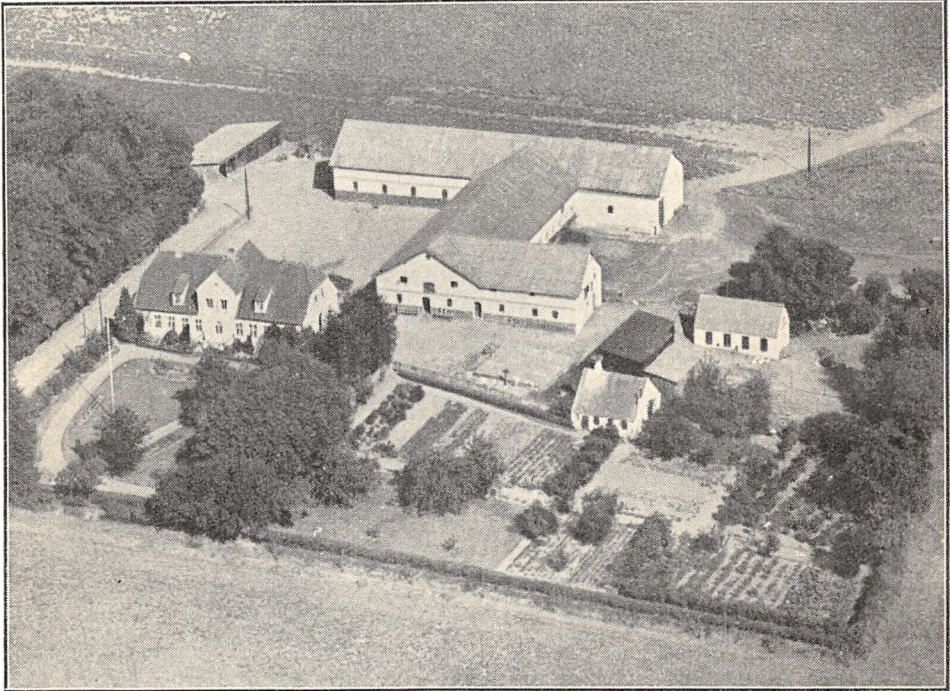
FARRISGAARD, Jels Sogn og Komm., Gram Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Mads Andersen, Postfb. og nærmeste St. Farris, Afst. 200 m, til Haderslev ca. 23 og til Kolding godt 23 km, Tlf. Øvre Lerte 7.

Art. 13 m. fl. af Jels, samlet Areal 102,6 ha, deraf 93,6 Ager, 3 Skov, 4,5 Mose og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 386,66 Th. (8,14 Td. Hrtk.); Ejdskv. 89,700 Kr. (92,000), Jordv. 57,900 Kr. (57,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf.

for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Farrisgaard ligger 200 m Sydøst for Farris St. ved Vejen efter Højrup; af Jorderne, der er samlet ved Gaarden, er 60 ha Lermuld paa Lerunderlag, 10 ha Sandmuld og 23,6 ha humusblandet Jord. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er merglet fra ældre Tid og nymerglet i 1935—36. Skovens Bevoksning er blandet.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; et Areal henligger med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 110 Sække Superf., 70 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

Farrisgaard.

Kvægbesætningen, der består af 39 Mælkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Øvre Lerte Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og for Øjeblikket 2 Plage og 2 Føl af eget Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer (før 15); der er tidligere leveret ca. 300 Slagterisvin om Aaret, Gaarden har Kort til 90 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns samt Ænder, Gæs og Kalkuner.

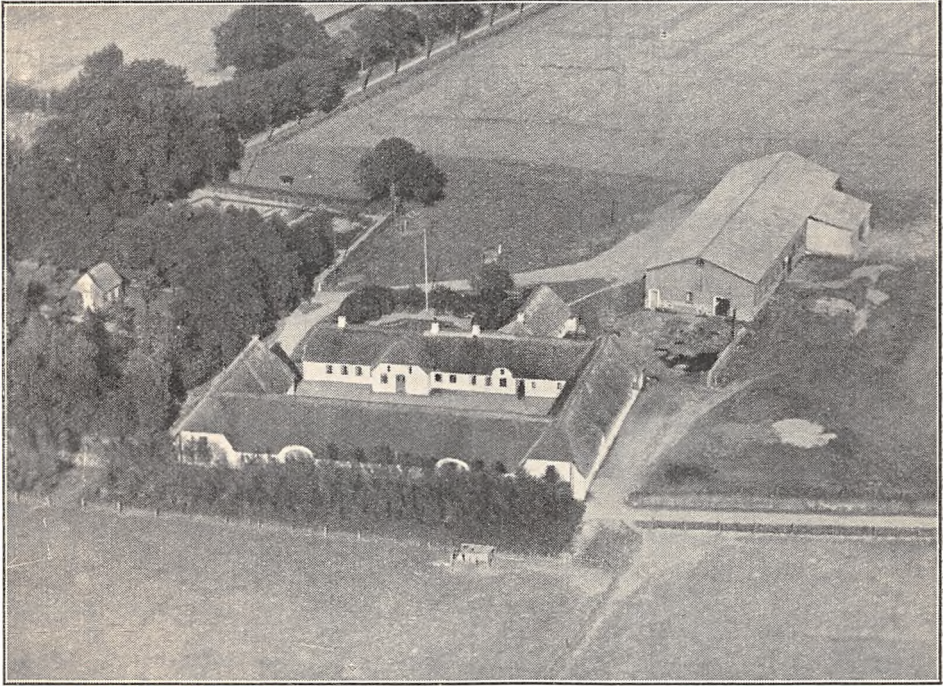
Farrisgaard har grundmurede, gode, hvidpudsede Bygninger, opført i 1912 efter en Brand; Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Terrasse til denne, gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den indeholder en køn og god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Kostald med Svinestald paa Loftet i den østlige Sidelænge; fra den sydlige Ende af denne udgaar Hestestalden som en kort Sidelænge mod Øst og med den nordlige Gavl er Kostalden sammenbygget i T-Form med Laden (Gaarden er aaben mod Vest); desuden Vest for Laden en Halvtagsbygning af Pandeplader, den rummer Vognport, Redskabs- og Maskinrum, og Øst for Hovedbygningen et Hønsehus med Tag af Asbest, en Træbygning, tækket med Tagpap, med Rum til Brændsel og Gæs, og Syd for denne et teglhængt Vaskehus. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde. Gaarden har

eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus med 2 Lejligheder til Ejendommen.

Farrisgaard ejedes ved Aarhundredskiftet af Jørgen Hansen Schultz, der i 1906 solgte den til Iver Ravn og efter ham overtoges den i 1917 af Svigersønnen, den nuværende Ejer.

FRØMAJGAARD, Grønnebæk By, Jels Sogn og Komm., Gram Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejerinde Enkefru Anne Margrethe Have, Postfb. Jels, nærmeste St. Sommersted, Afst. 9 km, og 27 km til Haderslev og Kolding, Tlf. Jels 75 x.

Art. 7 m. fl. af Grønnebæk og 77 af Jels, samlet Areal 85,4 ha, deraf 69 Ager, 3,8 Skov, 12 Mose og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 419,29 Th. (godt 8,8

Frømajgaard.

Td. Hrtk.); Ejdskv. 81,400 Kr. (94,000), Jordv. 56,400 Kr. (66,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 53,165 Kr., Løsoret i Jydsk Brandf. for 68,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Frømajgaard ligger i den østlige Side af Grønnebæk og har Indkørsel fra Landevejen gennem Byen; Jorderne, der til Dels er samlet ved Gaarden, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag, 20 ha er dog Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Skoven er Løvskov.

Gaarden drives af Ejerinden ved Bestyrer, for Tiden P. A. Ravn; Jorden dyrkes i fri Drift, et Skifte henligger med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 20 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 32 Malkekøer, 1 Tyr og 38 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, Mælken leveres til Jels Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svine-

besætningen er for Tiden 7 Tillægssøer; Gaarden har Kort til 80 Slagterisvin om Aaret. Der holdes 4 Faar, og Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Frømajgaard har grundmurede, overvejende ældre, men velholdte Bygninger; af de 4 hvidpudsede, straaetækte Længer, som danner den oprindelige Gaard, ligger Hovedbygningen mod Øst til den kønne Have; den har en kort Frembygning mod Vest til Gaarden med Indgangsdør, samt en Sidelænge mod Øst, der rummer Værksted, Brænderum m. m. Af de 3 sammenbyggede Avslænger er den sydlige Sidelænge, som rummer Hestestald og Hønsehus, sammenbygget med den sydlige Ende af Hovedbygningen, der her indeholder Værelser til Folkene; Længen mod Vest rummer Lade og den nordlige Sidelænge Vognport m. m.; desuden Øst for Gaarden en nyere Længe, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, den rummer Kostald, en mindre Lade samt Svinestald, og den er hen mod den østlige Ende udvidet med en Halvtagsbygning — Laderum — mod Syd. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestalden, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Frømajgaard ejedes ved Aarhundredskiftet af Hans Hansen Have, efter hvis Død i 1911 den overtoges af Enkefru Have, den nuværende Ejerinde.

I 1932 er der frasolgt 32 ha, hvorved Gaarden fik sit nuværende Areal.

HARALDSHOLM, Jels By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer H. Fogt, Postfb. Jels, nærmeste St. Farris, Afst. 9 km, til Kolding 27 og til Haderslev 28 km, Tlf. Jels 69 x.

Art. 16 af Jels og 53 af Grønnebæk, samlet Areal 139,5 ha, deraf 118,5 Ager, 18 Skov og 3 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 406,00 Th. (8,55 Td. Hrtk.); Ejdskv. 108,000 Kr. (240,000), Jordv. 73,200 Kr. (151,400); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 116,800 Kr., Løssøret i »Dannevirke« for 99,500 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Haraldsholm ligger ca. 2½ km Nord for Jels By, der er Vej til Gaarden fra Landevejen Jels—Vamdrup; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god mild Lermuld paa sandblandet Ler (gl. Skovjord). Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet 1932—33. Skovens Bevoksning er Bøg og Gran.

Jorden dyrkes i følgende 13 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4. Kløverfrø, 5. Engsvingel til Frø, 6. Kartofler, 7. Byg, 8. Fodersukkerroefrø, 9. Roer, 10. Byg, 11. og 12. ⅔ Hvidkløver og ⅓ Lucerne, 13. Havre. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 140 Sække Superf., 110 Kalig. og 85 Sække Kvælstof.

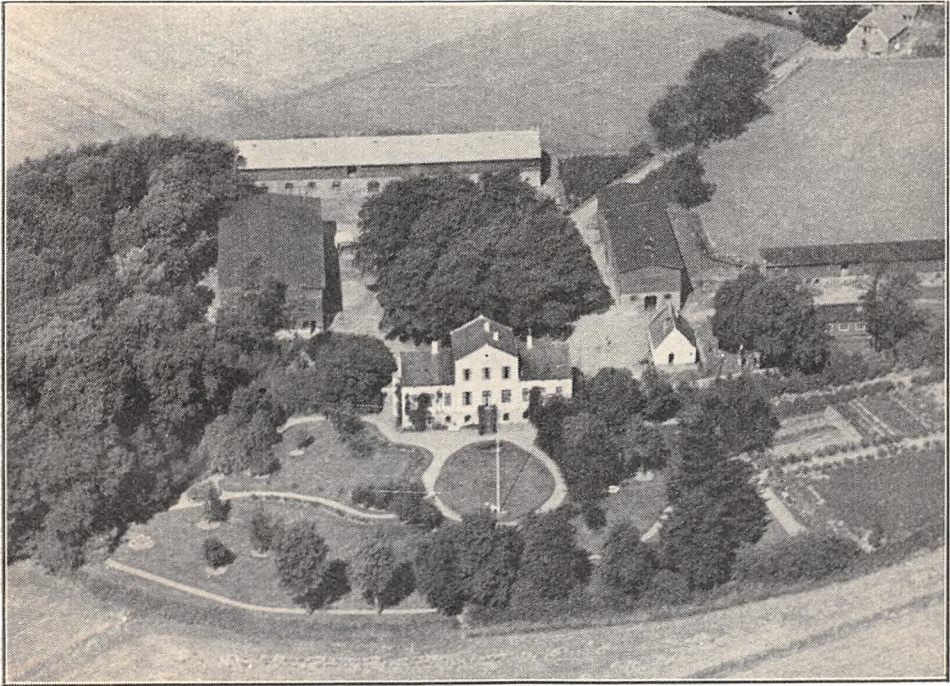
Kvægbesætningen, der bestaar af 60 Mælkekøer, 2 Tyre og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Jels Andelsmejeri. Der holdes som Regel 10 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 30 Tillægssøer; der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin om Aaret, Gaarden har nu Kort til 112 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 600 Høns.

Haraldsholm har grundmurede, store, gode Bygninger; Hovedbygningen, der ligger mod Sydøst til den kønne Have, er hvidpudset, har høj Kælder, en høj gennemgaaende Frontspids og Skifertag, den rummer en stor og køn Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger, som overvejende er tækket med Tagpap, ligger Kostalden mod Nord over for Hovedbygningen, den har Trætrimpel og Tag af Pandeplader; den vestlige Sidelænge, Laden, er opført af Træ, og den østlige, hvis sydlige Del er af Grundmur, rummer her Hestestald, medens den nordlige Del, som indeholder Redskabs- og Maskinrum samt Vognport og ovenover disse et Magasin med 2 Lofter, er opført af Træ. Desuden Sydøst for Gaarden en Svinestald med Trætrimpel, en Bygning af Træ, som rummer Hønsehus og Vognport og mellem denne og Hovedbygningen et teglhængt Hus, der indeholder Værelser til Folkene. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, Gaarden har eget Vandværk og en Vindmotor, som driver dette, og der hører et Hus med 2 Lejligheder til Ejendommen. Gaarden ligger noget afsides, men kønt omgivet af Skov og Have.

Haraldsholm er oprettet af Udmarker og Skovlykker, som hørte til Jels og Grønnebæk; den ejedes i sidste Halvdel af det 18de Aarh. af Anders Koch (se Jelsgaard), efter hvis Død i 1793 den overtoges af Sønnen Nis Koch; efter hans Død i 1836 overtoges den tillige med Mariegaard af Sønnen Chr. Posselt Koch, efter hvem den overtoges af Sønnen Harald Koch; efter hans Død overtoges den af Enken, Fru Koch, der i 1902 solgte den uden Besætn. og In-

ventar for 180,000 M. til den preussiske Regering. Ved Genforeningen i 1920 kom den til Danmark, den var da forpagtet ud til Juli 1928. Derefter tog Jordlovsudvalget fat paa Gaardens Udstykning, ved hvilken der foruden 127 ha Skov, som blev lagt ind under Statens Skovdistrikt, fraskiltes 33 ha Ager; paa dette Areal blev der oprettet 4 nye Brug, medens Resten gik til Tillægsparcer, og den tilbageværende Hovedparcel med godt 137 ha Jord samt Bygninger og Løsoere solgtes derefter den 1. April 1930 til den nuværende Ejer for 180,500 Kr.

JELSGAARD, Jels By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer N. Nielsen, Postfb. Jels, nærmeste St. Farris, Afst. $5\frac{1}{2}$ km, til Kolding godt 24 og til Haderslev $26\frac{1}{2}$ km, Tlf. Jels 9.

Haraldsholm.

Art. 15 m. fl. af Jels, samlet Areal 80 ha, deraf 77 Ager, 1 Eng, 1 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 502,61 Th. (godt 10,58 Td. Hrtk.); Ejdskv. 90,000 Kr. (268,600), Jordv. 58,500 Kr. (174,300); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandforsikring for 70,000 Kr., Løsoeret i »London« for 77,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Jelsgaard ligger Nord for Jels By med Indkørsel fra Landevejen efter Vamdrup; af Jorderne, der er samlet ved Gaarden med denne midt i Marken, er 40 ha Ler- muld paa Lerunderlag, 28 ha Muldjord og 10 ha lettere Sandmuld, alt paa sandblandet Ler- og Sandunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet (Halvdelen nydrænet), der er merglet i 1909, og 30 ha er nymerglet i de sidste Aar. Engen er Haardbundseng.

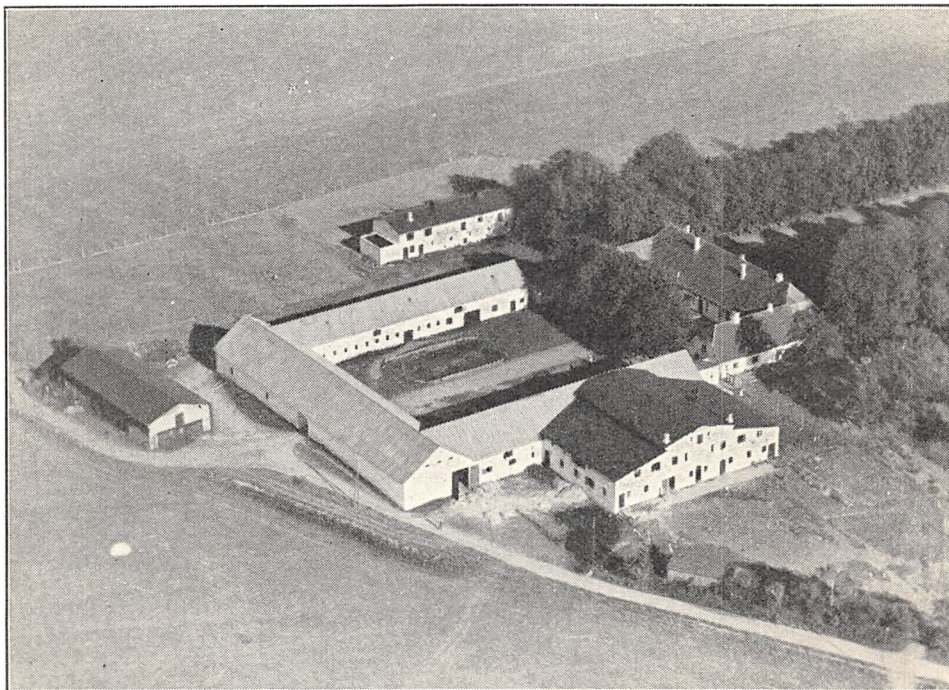
Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede og Rug, 2. $\frac{1}{3}$ Sukkerroer og $\frac{2}{3}$ Kaalroer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre. Uden for Driften henligger 7 ha med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 60 Kalig. og 40 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 2 Tyre og 30 Stkr. Ungkreaturer,

er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kørne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4006 kg med 3,88 pCt. Fedt og godt 173 kg Smør, Mælken leveres til Jels Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste af jydsk og Oldenborg-Race, deraf for Øjeblikket 2 Hingste; der tillægges 1—2 Føl aarlig; desuden anvendes en Tractor til Markarbejde. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer; der er tidligere leveret ca. 300 Slagterisvin om Aaret, Gaarden har Kort til 110 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 700 Høns (Italienere).

Jelsgaard har grundmurede, store og gode, overvejende hvidpudsede Bygninger; den tegl-hængte Hovedbygning, der ligger mod Syd til den gl. Have, bestaar af en Hovedfløj, som

Jelsgaard.

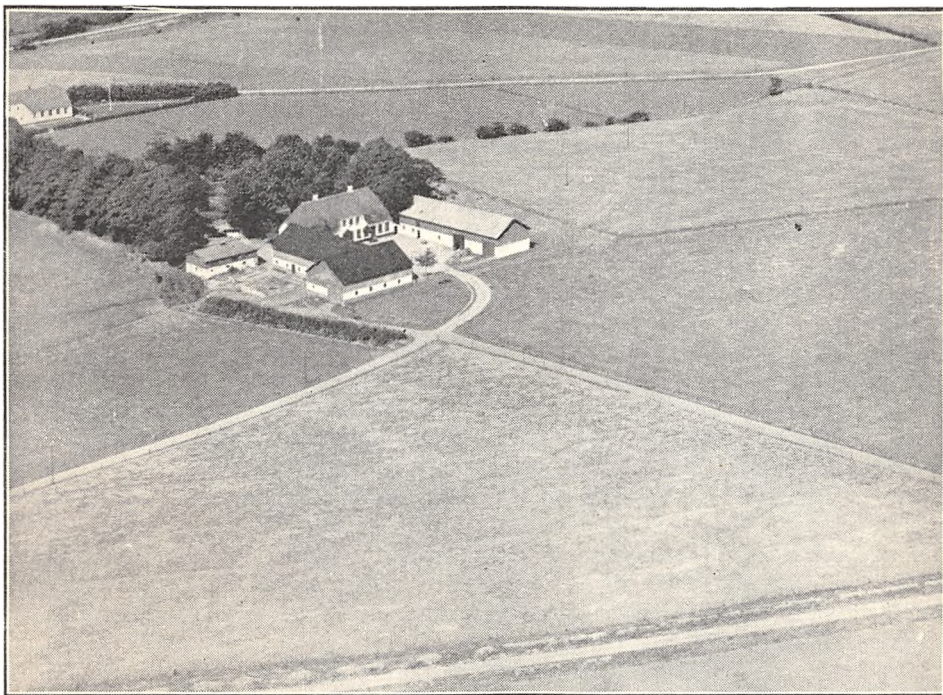
indeholder en stor god Bolig, samt 2 mindre Sidefløje med Værelser i den vestlige og Vaskehus samt Brænderum i den østlige. Af de 3 sammenbyggede Avislænger, der har Tag af Pandeplader, de 2 Sidelænger med muret Trimpel, er der Hestestald og Vognport i den østlige Sidelænge og Svinestald i den vestlige, til hvis Vestside Kostalden er tilbygget som en bred, kort Sidebygning mod Vest; over Kostalden, der har muret Trimpel, og er tækket med Tagpap, er der indrettet 2 Lejligheder; Længen mod Nord rummer Lade. Desuden Nord for Gaarden en Længe, som rummer Magasin, Kværnrums, Vognport, Redskaber og Maskiner, den er opført af Kamp og tækket med Tagpap ligesom en Stald til Søer Øst for Gaarden; over denne, der har muret Trimpel, er der indrettet Hønseshus og ved den nordlige Gavl er der opført en Vandbeholder. I Kostalden, der har Lynafleder efter Netsystemet, er der ildfast Loft af murede Hvælvinger paa Træbjælker, der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der er Bolig paa Gaarden til 2 Familier. Gaarden ligger kønt med Udsigt over Jels Nedresø, og i den gl. Have er der mange Frugttræer.

Jelsgaard er formodentlig Hovedparcellen af en middelalderlig Gaard, om hvilken Jels Voldsted Vest for Jels Midtsø er et Minde. Ved Salg af de kgl. Ladegaarde i sidste Halvdel af det 18de Aarh. købte Anders Koch (hans danske Gravsten findes paa Jels Kirkegaard) en eller flere Parceller af Jelsgaard, og denne var nu en Slægtsgaard indtil den nyeste Tid; efter ham, der døde i 1795, overtoges den af Sønnen Nis Koch, som tillige fik Mariegaard og Haraldsholm; efter ham, der døde i 1836, overtoges Jelsgaard af Sønnen Carl Koch, efter hvem den i 1867 overtoges af Sønnen Carl Emil Hugo Koch; efter ham overtoges den i 1893 af Sønnen C.

Adolf Oskar Koch; Gaarden var da paa ca. 276 ha; han foretog i sidste Halvdel af 1920'erne en Udstykning af Gaarden, hvorefter han i 1929 solgte Gaarden med den tilbageværende Hovedparcel til den nuværende Ejer. Ved Udstykningen købtes Skoven med 94 ha af Staten, samtidig oprettedes der 5 Gaarde hver med ca. 15 ha, 18 ha solgtes til Mariegaard og endvidere afhændedes der en Tillægsparcel, hvorved Jelsgaard fik sin nuværende Størrelse.

LILLE BARSBØL, Jels By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Knud Hansen Knudsen, Postfb. Jels, nærmeste St. Sommersted, Afst. 8 km og 26 km til Haderslev, Tlf. Jels 57.

Art. 17 m. fl. af Jels, samlet Areal 34,5 ha, deraf 32 Ager, 1 Eng, 1 Skov og

Lille Barsbøl.

0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 177,53 Th. (ca. 3,74 Td. Hrtk.); Ejdskv. 42,000 Kr., Jordv. 25,700 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 39,000 Kr., Løvsøret i Jydsk Brandf. for 35,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Lille Barsbøl ligger $\frac{1}{2}$ km Øst for Jels By, hvorfra Vej fører til Ejendommen; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Muldjord paa Lerunderlag, Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet 1933—34.

Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 25 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rødt dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løvsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 175 kg aarlig, Mælken leveres til Jels Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1 Føl aarlig. Svine-

besætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, og Gaarden har Kort til 54 Svin om Aaret. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Lille Barsbøl har grundmurede, hvidpudsede, velholdte og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, har Frontspids mod Syd til Gaarden og er tækket med Straa; den rummer en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der alle har Trimpel af Pandeplader, rummer den østlige Sidelænge Hestestald og Lade, den har Tag af Pandeplader; den vestlige Sidelænge rummer Kostald, fra hvis sydlige Ende Laden udgaar som en Sidelænge mod Vest; de er begge tækket med Tagpap; desuden Vest for Hovedbygningen en Svinestald med Hønsehus paa Loftet, den er tækket med Pandeplader. Gaarden er aaben mod Syd mod Indkørselsvejen, kun lukket med et Stakit paa hver Side af Indkørslen.

Lille Barsbøl er vistnok i sin Tid udskilt fra St. Barsbøl og benyttet til Enkesæde; den ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Krab, efter hvem den senere overtoges af en Søn; han solgte den i 1897 til H. A. Sieger, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1927.

MARIEGAARD, Jels By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer C. Heide-Jørgensen, Postfb. Jels, nærmeste St. Farris, Afst. ca. 6 km, til Kolding 24½ og til Haderslev godt 26 km, Tlf. Jels 11.

Art. 14 m. fl. af Jels, samlet Areal 46,3 ha, deraf 37,8 Ager, 6 Skov, 1 Mose og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 259,73 Th. (ca. 5,47 Td. Hrtk.); Ejdskv. 62,000 Kr., Jordv. 37,000 Kr.; Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Mariegaard ligger i den nordlige Side af Jels By mellem Landevejen Jels—Kolding og Jels Nedresø med køn Udsigt over denne; Jorderne er samlet ved Gaarden undtagen 18 ha, som ligger ca. 1 km fra denne, disse 18 ha er svær Lermuld paa Lerunderlag; det øvrige Areal er god dyb Muldjord paa sandblandet Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet i de senere Aar. Skovens Bevoksning er blandet.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 30 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 188 kg aarlig, Mælken leveres til Jels Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges 1—2 Føl aarlig. Der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin om Aaret; Gaarden har Kort til 65 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

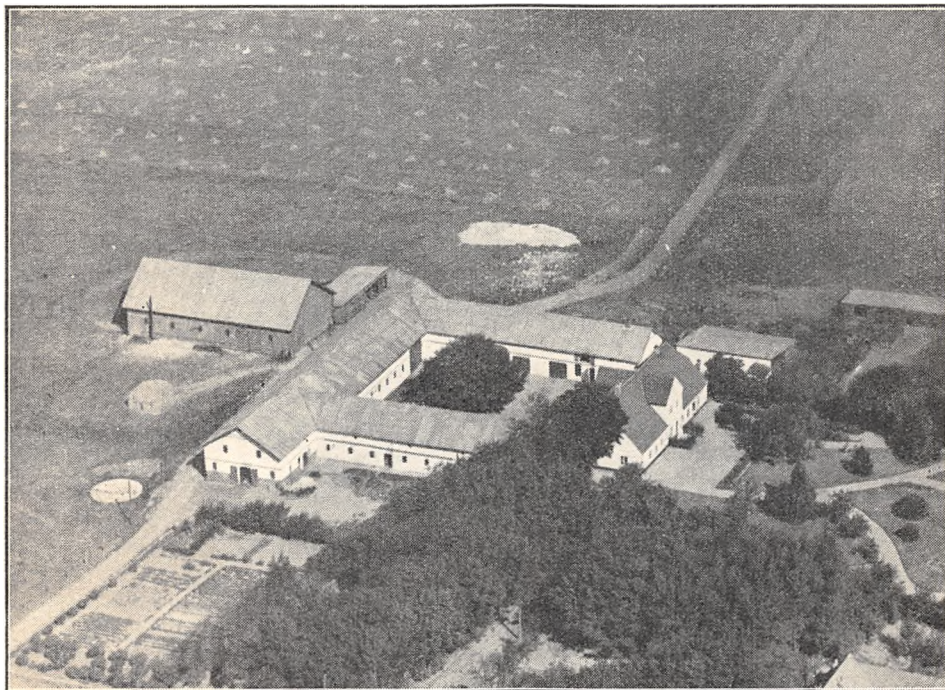
Mariegaard har grundmurede, store, gode Bygninger; den anselige Hovedbygning, der ligger mod Syd til den store kønne Have (ikke helt solret), har stor Frontspids og Veranda til denne, lille Frontspids mod Nord til Gaarden, meget høj Kælder og Tegtag; den indeholder en stor god Bolig. Af de 2 Avlsænger, der er sammenbygget i Vinkel, har muret Trimpel og er tækket med Tagpap, er der Heste-, Svine- og Kostald i den østlige Sidelænge og Lade i Længen mod Nord; Gaarden er aaben mod Vest mod Landevejen Jels—Kolding. I Staldene er der ildfast Loft af murede Hvalvinger paa Træbjælker, der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der er Bolig paa Gaarden til Fodermesteren.

Mariegaard ejedes i sidste Halvdel af det 18de Aarh. af Anders Koch (se Jelsgaard); efter ham, der døde i 1793, overtoges den af Sønnen Nis Koch, der døde i 1836; efter ham overtoges den i 1828 af Sønnen Chr. Posselt Koch, efter hvem den i 1874 overtoges af Sønnen Carl Adolf Koch. I 1926 solgte han Mariegaard med ca. 212 ha til Ejendomshandlere, som derefter udstykkede Ejendommen. Ved Udstykningen blev der oprettet 11 Statshusmandsbrug hver med ca. 7,5 ha, et Husmandsbrug (uden Statslaan) paa 9 ha, foruden at der solgtes en Del Parceller til Naboer; desuden oprettedes der 3 mindre Gaarde hver med ca. 15 ha, af hvilke de 2 dog oprettedes paa omdelt Jord, og den tilbageværende Hovedparcel med godt 30 ha købtes derefter i 1927 af den nuværende Ejer, der i 1928 ved Udstykningen af Jelsgaard købte 18 ha fra denne og lagde til Mariegaard, hvorved denne fik sin nuværende Størrelse.

NAALKÆRGAARD, Jels Sogn og Komm., Gram Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Magnus Rosholm, Postfb. og nærmeste St. Farris, Afst. 50 m, til Haderslev og til Kolding 23 km, Tlf. Øvre Lerte 3.

Art. 6 m. fl. af Jels, samlet Areal 72,2 ha, deraf 65,2 Ager, 6 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 263,43 Th. (ca. 5,55 Td. Hrtk.); Ejdskv. 74,400 Kr. (79,900), Jordv. 42,900 Kr. (42,900); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 56,600 Kr., Løsporet i samme Selskab for 56,115 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Naalkærgaard ligger umiddelbart Vest for Farris St.; af Jorderne, der er samlet ved Gaarden undtagen Skoven, som ligger lidt fra denne, er største Delen Ler-

Naalkærgaard.

muld paa Lerunderlag, en Del er humusblandet Jord. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og i de senere Aar til Dels nymerglet. Skoven er Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift med Avl af en Del Kløverfrø: 1. Rug og Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5. Blandsæd, 6.—7. Kløver og Græs, 8. Grøn-jordshavre. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 130 Sække Superf., 40 Kalig. og 55 Sække Kvælstofg.

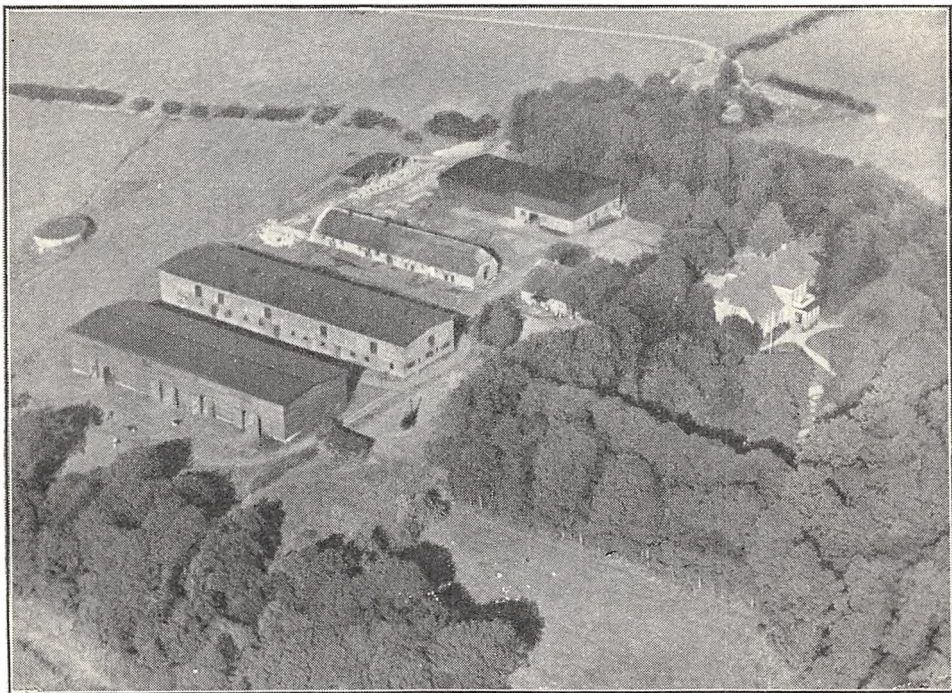
Kvægbesætningen, der bestaar af 32 Malkekøer, 1 Tyr og 44 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig med 125 kg Smør, Mælken leveres til Øvre Lerte Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste og for Øjeblikket 1 Plag og 1 Føl af eget Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 11 Tillægssøer; der er tidligere leveret ca. 190 Slagterisvin om Aaret, Gaarden har Kort til 84 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns samt Ænder og Gæs.

Naalkærgaard har grundmurede, nye gode, hvidpudsede Bygninger; Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den kønne gl. Have, har gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den indeholder en

god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avslænger, der har muret Trimpel og er tækket med Pandeplader, er der Værelser til Folkene, Magasin og Vognport i den nordlige Sidelænge, Heste- og Svinestald i den sydlige og Kostald samt Lade i Længen mod Vest; desuden Nord for Hovedbygningen en Længe, der rummer Svinestald og Brændselsrum, den er bygget som Halvtag og tækket med Pandeplader og Vest for Gaarden en Lade, helt opført af Pandeplader ligesom en Halvtagsbygning til Vogne, Redskaber og Maskiner Nord for Laden; der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, og der hører et Hus til Ejendommen. I den kønne Have er der mange Frugttræer.

Naalkærgaard ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Peter Dall, efter hvem den i 1848 overtoges af en Brodersøn Nis Dall; efter ham overtoges den i 1911 af Svigersønnen Iver Ravn, efter hvem den i 1934 overtoges af Svigersønnen, den nuværende Ejer.

St. Barsbøl.

STORE BARSBØL, Jels By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejerinde Enkefru Gunde Marie Gaarde (Marstrup), Postfb. Jels, nærmeste St. Sommersted, Afst. 10 km, til Kolding 24½, og 27 km til Haderslev, Tlf. Jels 68 (Forpagteren).

Art. 10 af Jels, samlet Areal 135,8 ha, deraf 133,8 Ager og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 766,08 Th. (godt 16,1 Td. Hrtk.); Ejdkv. 135,000 Kr. (250,000), Jordv. 89,500 Kr. (172,000); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 96,600 Kr., Løsporet i Haderslev Østeramts Brandf. for 66,000 Kr.; Lys samt Kraft til mindre Motorer fra eget Elektricitetsv. (Dieselmotor).

St. Barsbøl ligger 2 km Nordøst for Jels By — Øst for Søen — hvorfra Vej fører til Ejendommen; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er 90 ha Lermuld paa Lerunderlag, medens 43,8 ha er Sandmuld paa sandblandet Ler- og Sandunderlag. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og merglet fra ældre Tid.

Gaarden drives fra 11. Maj 1935 af Forpagter Hans Hansen, Forpagtningen er 4-aarig; Jorden dyrkes i fri Drift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 250 Sække Superf., 50—60 Kalig. og 130 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 60 Malkekøer, 2 Tyre og 60 Stkr. Ungkreaturer, er under Overgang til sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlig Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Jels Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 10 Arbejdsheste, intet Tillæg; desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug. Svinebesætningen er for Tiden 20 Tillægs-søer og 1 Orne; Gaarden har Kort til 160 Slagterisvin om Aaret. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

St. Barsbøl har grundmurede, overvejende store og gode Bygninger; den anselige Hovedbygning, der ligger mod Syd til den store gl. Have, har gennemgaaende Frontspids med Frembygning samt Altan og Veranda til Haven og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af Avisbygningerne, der ligger frit og som overvejende er tækket med Tagpap, er der Hestestald i den østlige Sidelænge; denne, der har Trætrimpel, er fra den nordlige Gavlførånget med en Træbygning, som rummer Vognport, Redskaber og Maskiner; den vestlige Sidelænge, der er ældre og er tækket med Straa, indeholder Svinestald, og som en Længe mod Nord er for nylig (efter Fotograferingen) opført et Hønsehus af Træ, bygget som Halvtag; desuden Vest for Gaarden 2 parallelle anselige Længer, af hvilke den ene, der har muret Trimpel, rummer Kostald, og Trælængen Vest for denne Lade; endvidere nær Hovedbygningen, som en vestlig Sidelænge til denne en Bygning, der indeholder Bolig til Gaardens Fodermester og Værelser til Medhjælpere, den er tækket med Straa ligesom en mindre Bygning (med Rum til forskelligt) Øst for Hovedbygningen. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Hestestalden. Gaarden, der har Bolig til Fodermesteren, har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører 4 Huse til Ejendommen. Gaarden, der ligger noget afsides, ligger kønt nær Jels Nedresø Syd for Barsbøl Skov.

St. Barsbøl var i Begyndelsen af forrige Aarh. en Landsby, der bestod af 2 større Gaarde og en Del Bolsteder; disse blev senere sammenlagt af Povl Hansen fra Flensborg-Eggen og Ejendommen havde derefter Aarhundredet igennem tysksindede Ejere. I 1896 købte den preussiske Stat Gaarden af den daværende Ejer Jansen for 156,000 M. med Besætn.; der hørte da 75 ha Skov til Ejendommen; Skoven blev lagt ind under Forstvæsenet, men til Gengæld tilkøbtes der 60 ha til Gaarden.

Ved Genforeningen i 1920 kom St. Barsbøl til den danske Stat, den var da forpagtet ud til Juli 1920. Der blev derefter foretaget en Udstykning af Gaarden, ved hvilken der oprettedes 10 nye Brug, deraf 6 hver med ca. 13 a 15 ha, 4 Brug med fra 9—13 ha, 22 ha blev lagt til en anden Ejendom, foruden at der solgtes en Del Engparceller til forskellige.

Gaarden med den tilbageværende Hovedparcel 135,8 ha solgtes derefter 1. April 1929 til Anton Gaarde (tidligere Sønderbygaard i Marstrup) for 127,000 Kr. for Jord og Bygninger samt 70,000 Kr. for Løvsøer m. m.; efter hans Død overtoges Gaarden af Enkefru G. M. Gaarde, den nuværende Ejerinde.

DAMKJÆRGAARD, Kastvraa By, Sommersted Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Hans Damkjær, Postfb. og nærmeste St. Sommersted, Afst. 4 km og ca. 11½ km til Haderslev.

Art. 6 m. fl. af Kastvraa og 41 m. fl. af Bjerndrup, samlet Areal 49,3 ha, deraf 46,8 Ager, 0,5 Skov, 1 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 446,50 Th. (9,4 Td. Hrtk.); Ejdskv. 67,000 Kr. (72,000), Jordv. 47,000 Kr. (53,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 43,220 Kr. Løvsøret i Haderslev Østeramts Brandf. for 54,095 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

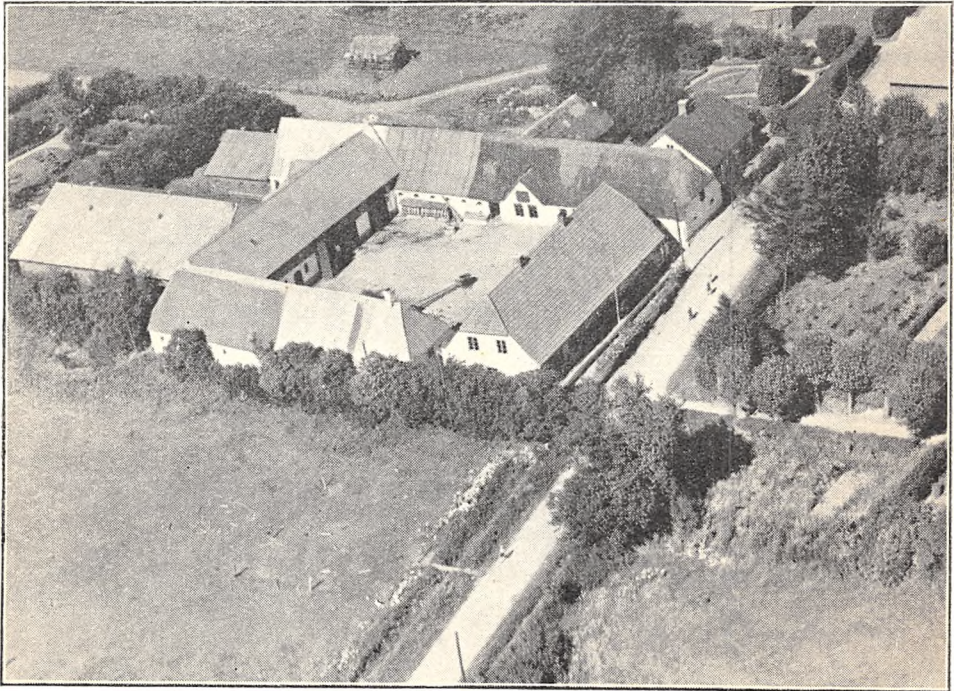
Damkjærgaard ligger i den vestlige Side af Kastvraa By; Jorderne, der til Dels er samlet ved Gaarden, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og i de senere Aar nymerglet. Skoven er Løvskov.

Jorden dyrkes i fri Vekseldrift med 2 Aars Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 16 Kalig. og 35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af blandet Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige aarlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3600 kg, Mælken leveres til Kastvraa Andelsmejeri.

Der holdes 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1 Føl aarlig. Der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin om Aaret; Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer og Gaarden har Kort til 78 Svin aarlig. Fjerkraeholdet er ca. 200 Høns.

Damkjærgaard har grundmurede, gode og velholdte Bygninger; Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Vejen gennem Byen — Haven Vest for Hovedbygningen — er opført i 1840 og har Tag af Cementsten; den rummer en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, som overvejende er tækket med Pandeplader (enkelte Steder dog endnu med Straa), er der Hestestald, Værelser til Folkene samt Kostald i den østlige Sidelænge, Kostalden udvidet fra den nordlige Ende i en kort Sidelænge mod Øst og Bryggers m. m., Maskin- og Redskabsrum samt Svinestald i den vestlige; Længen mod Nord, Laden, der har Trimpel og Tag af Pandeplader, har Gennemkørselsport, og Øst for denne Roerum op mod Kostalden; fra Laden udgaar 2 Side-

Damkjærgaard.

længer mod Nord med Tag af Pandeplader, østligst og i Forlængelse af den østlige Sidelænge en Svinestald og vestligst en Lade, der har muret Trimpel; desuden Øst for Gaarden et Hønsehus af Træ, bygget som Halvtag og tækket med Pandeplader. Der hører 2 Huse til Ejendommen.

Damkjærgaard var i over hundrede Aar en Slægtsgaard inden for Slægten Michaelsen; i 1822 under den strenge Landbrugskrise købte Bertel Michaelsen paa Tvangsauktion Gaarden for 580 Rd. Cour.; efter hans Død overtoges den af Enken, som i 1847 overdrog den til Sønnen Peter Michaelsen; han afstod den i 1879 til Sønnen Christian M., som tilkøbte 20,6 ha og senere skænkede en Byggegrund til et Forsamlingshus i Byen; efter ham overtoges Gaarden i 1924 af Sønnen Peter M., der havde haft den i Forpagtning siden 1909; han frasolgte ca. 20 ha, hvorpaa der opførtes et Statshusmandsbrug med ca. 6 ha, medens Resten af Arealet blev tillagt andre Ejendomme. I 1927 overtoges Gaarden derefter af Ejerens Moder, Enkefru Ane Michaelsen, som samme Aar solgte den til den nuværende Ejer.

GAARD I KASTVRAA BY, Sommersted Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Poul Hansen Juhl, Postfb. og nærmeste St. Sommersted, Afst. 4 km og ca. 11½ km til Haderslev, Tlf. Simmersted 47 x.

Art. 5 m. fl. af Kastvraa og 104 af Jægerup, samlet Areal 60,7 ha, deraf 58,7

Ager, 1 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 379,80 Th. (ca. 8 Td. Hrtk.); Ejdskv. 67,200 Kr. (75,000), Jordv. 44,200 Kr. (49,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 45,000 Kr.); Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Gaarden ligger i den vestlige Side af Kastvraa By; af Jorderne er 20 ha samlet ved Gaarden, medens Resten ligger noget fraskilt, 20 ha er Lermuld paa Lerunderlag, 40,7 ha er Sandmuld paa sandblandet Ler. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes og hele Arealet er nymerglet.

Jorden dyrkes i fri Drift, udenfor Driften henligger 9 ha med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 35 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 24 Malkekøer, 1 Tyr og 33 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Ydelse var sidste Aar 3531 kg Mælk med 3,73 pCt. Fedt og 147 kg Smør; Mælken leveres til Kastvraa Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere fedet ca. 100 Slagterisvin aarlig, for Tiden holdes 7 Søer og Gaarden har Kort til 72 Svin om Aaret. Fjerkraeholdet er ca. 140 Høns.

Gaard Art. 5 m. fl. af Kastvraa og 104 af Jægerup har grundmurede gode Bygninger. Hovedbygning, der ligger mod Syd til den gl. Have, som er rig paa Frugttræer, er tækket med Tegl; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avlslænger, som er opført af røde Sten og har Tag af Pandeplader, er der Hestestald, Værelser til Folkene og Lade i den vestlige Sidelænge og Vognport samt Svinestald i den østlige; de 2 Længer har Trimpel af Pandeplader (Gaarden er aaben mod Nord til Vejen gennem Byen); desuden Sydvest for Hovedbygningen en ny Kostald, der har muret Trimpel, og Syd for Haven et Hønseshus af Træ, bygget som Halvtag. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, og der hører et Hus til Ejendommen.

Gaard Art. 5 m. fl. af Kastvraa og 104 af Jægerup ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. fra 1870, af Mads Juhl, efter hvem den i 1900 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I SOMMERSTED BY, Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Valdemar Nissen, Postfb. og nærmeste St. Sommersted, Afst. ca. 1½ km og godt 14 km til Haderslev, Tlf. Sommersted 17.

Art. 9 af Sommersted og 50 m. fl. af Refsøe, samlet Areal 58,2 ha, deraf 52,4 Ager, 3 Eng, 2 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 416,48 Th. (8,77 Td. Hrtk.); Ejdskv. 64,400 Kr. (74,000), Jordv. 45,500 Kr. (53,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 34,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Gaarden ligger midt i Sommersted By, Nord for Landevejen Haderslev—Jels, med Indkørsel fra denne; af Jorderne er 27 ha samlet ved Gaarden, medens Resten ligger noget fraskilt; to Trediedele af Marken er Lermuld paa Lerunderlag, en Trediedel er Sandmuld paa Sand og sandbl. Ler. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, kun lidt er drænet, da Hovedparten er naturlig sund Jord, der er nymerglet. Engen er Klægjord, Skovens Bevoksning Løvtræer.

Jorden dyrkes i fri Drift, med en vedv. Græsmark. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 10 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 22 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race; den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3300 kg aarlig; Mælken leveres til Kastvraa Andelsmejeri.

Der holdes 6 Arbejdsheste og tillægges 1 Føl aarlig. Der er tidligere fedet ca. 90 Slagterisvin om Aaret; for Øjeblikket holdes 4 Søer og Gaarden har Kort til 48 Svin. Fjerkraeholdet er 150 Høns.

Gaard Art. 9 af Sommersted og 50 m. fl. af Refsøe har grundmurede gode Bygninger; Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, som grænser ud til Vejen, har Frontspids til denne, er opført af røde Sten og har Tegtag; den indeholder en god Lejlighed med moderne Bekvemmeligheder; fra den østlige Gavl udgaar en lavere Tilbygning mod Øst, den indeholder Rum til forskelligt samt Hønsehus. Avlsbygningerne, der bestaar af 2 hvidpudsede Længer, sammenbygget i Vinkel, har Trætrimpel og Tag af Pandeplader; af de 2 Længer er der Ko-, Heste- og Svinestald i den østlige Sidelænge og Lade i Længen mod Nord (Gaarden er aaben mod Vest); desuden Øst for Gaarden en Svinestald, opført af Træ og tækket med Tagpap; der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Gaard Art. 9 af Sommersted og 50 m. fl. af Refsøe ejedes i mange Generationer af en Slægt Lund; efter Ejeren Hans Lunds Død i 1925 solgte Arvingerne den til den nuværende Ejer.

KRUMGAARD, Lerte By, Sommersted Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Asmus Bohnfeldt, Postfb. og nærmeste St. Sommersted, Afst. 4 km og godt 18 km til Haderslev, Tlf. Sommersted 83 u.

Art. 15 af Lerte og 106 af Mølby, samlet Areal 68 ha, deraf 62,3 Ager, 2 Eng, 2 Skov, 1 Græsningsjord og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 514,31 Th. (ca. 10,83 Td. Hrtk.); Ejdkv. 75,000 Kr. (88,000), Jordv. 52,000 Kr. (60,800); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 59,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Krumgaard ligger i Nedre Lerte; Jorderne er ikke helt samlet, men ligger godt for Gaardens Drift, de er lidt uensartede, Hovedparten er mild Lermuld paa Lerunderlag, Klasse 3 og 4. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er merglet fra ældre Tid og i de senere Aar til Dels kalket. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning mest Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 90—100 Sække Superf. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 27 Malkekøer, 1 Tyr og 43 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørtydelse pr. Ko er ca. 140—145 kg aarlig. Mælken leveres til Nedre Lerte Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin om Aaret; Gaarden har nu Kort til 79 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 120 Høns.

Krumgaard har grundmurede, velholdte Bygninger (ligger ikke solret); Hovedbygningen, som ligger mod Nord til Haven, der grænser til Vejen gennem Byen, har Veranda til Haven, lille gennemgaaende Frontspids og Skifertag; den indeholder en god Lejlighed. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger er der Kostald i den vestlige Sidelænge, der har Trætrimpel og er tækket med Tagpap; den østlige Sidelænge — Svine- og Hestestald — har Straatag til Gaarden og Tag af Pandeplader mod Øst, og den straatækte Længe mod Syd rummer Lade; desuden Sydøst for Gaarden en Trælade, tækket med Tagpap, Øst for Hovedbygningen et Hus, tækket med Pandeplader, det rummer Vadskehus m. m. og Syd for dette et Hønsehus. Der hører et Hus til Ejendommen.

Krumgaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Niels Thorø, der havde faaet Gaarden med sin Hustru; efter ham overtoges den omkring Aarhundredskiftet af Sønnen Jørg. Thorø, der i 1919 solgte den til Konferensraad Vilh. Jørgensen, Kbhvn., af hvem den nuværende Ejer købte den i 1923.

LERTEGAARD, Lerte By, Sommersted Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Asmus Petersen, Postfb. og nærmeste St. Sommersted, Afst. godt 4 km og 19 km til Haderslev, Tlf. Sommersted 85 y.

Art. 7 m. fl. af Lerte, samlet Areal 82,3 ha, deraf 68,5 Ager, 4 Eng, 8,8 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 688,70 Th. (14,5 Td. Hrtk.); Ejdkv. 100,000 Kr. (118,000), Jordv. 70,500 Kr. (79,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 70,000 Kr.; Lys og Kraft fra Mølby Elektricitetstv.

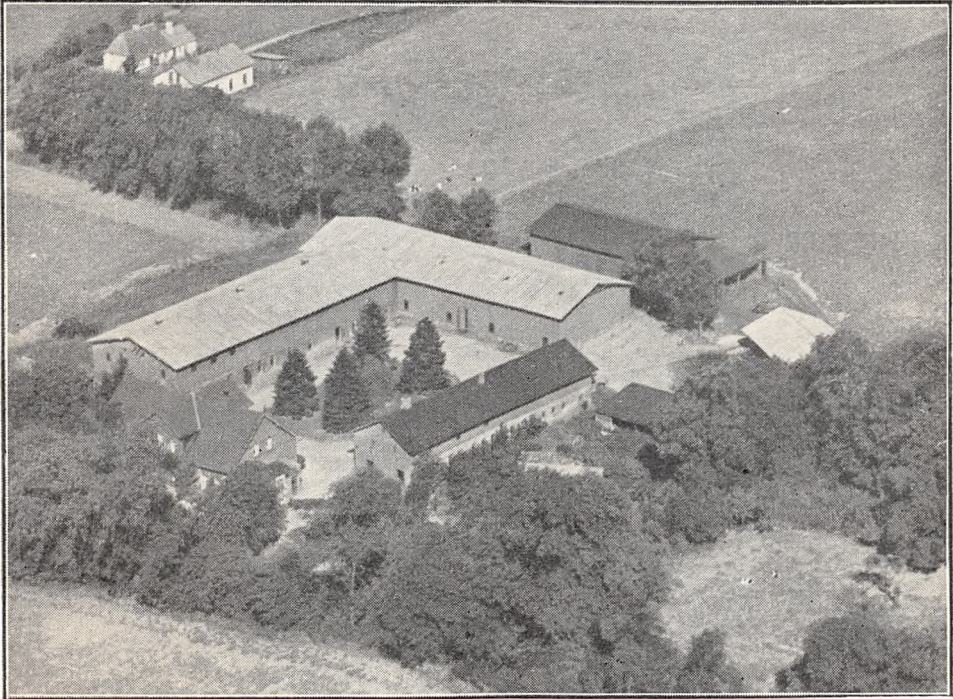
Lertegaard ligger i den østlige Side af Midtlerte By; Jorderne, der gennemskæres

af Jernbanen Vamdrup—Padborg, er samlet ved Gaarden med Undtagelse af Eng og Skov som ligger lidt fra denne, det er god Lermuld paa Lerunderlag, Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid. Engen er god Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg og Eg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 36 Mælkekøer, 1 Tyr og 55 Stkr. Ungkreaturer er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, og er nu delvis rensset for Tuberkulose. Køerne græsser i Løsdrift, den gennemsn. Smørydelse pr. Ko er ca. 165 kg aarl., Mælken lev. til Nedre Lerte Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste af belgisk Race (kaarede og præmierede

Lertegaard.

Hopper), og der tillægges alm. 4—5 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 2 Tillægssøer, og Gaarden har Kort til 82 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

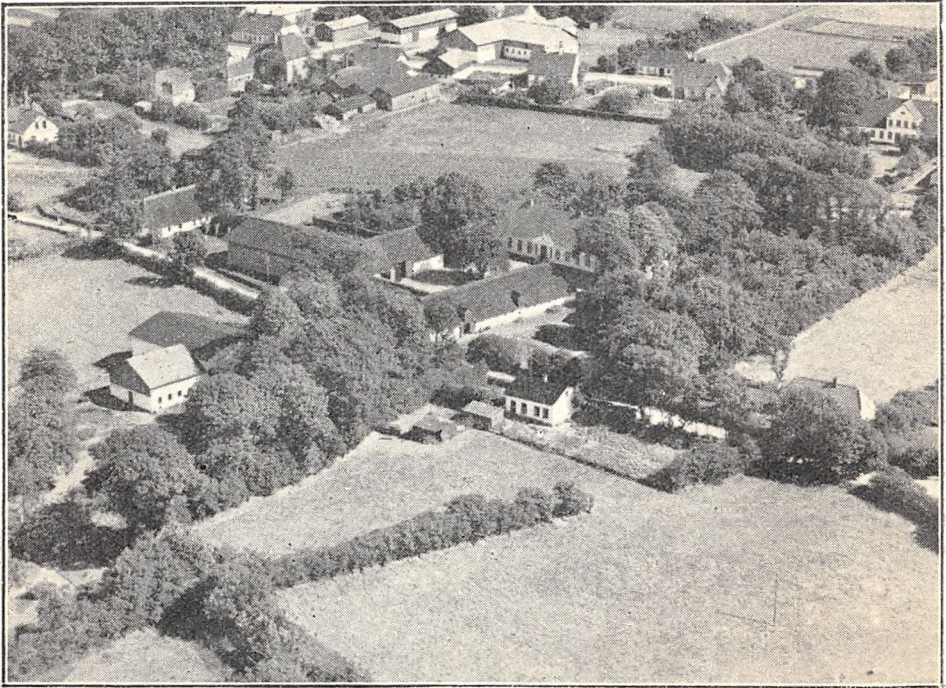
Lertegaard har grundmurede, store og gode Bygninger, for største Delen opført af røde Sten. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har gennemgaaende Frontspids, en lukket Veranda ved den østlige Gavl og Skifertag; den rummer en god Beboelse. Af Avls-længerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge, der har Trætrimpel og er sammenbygget i Vinkel med den nordlige Længe, en Lade opført af Træ; den østlige, fritliggende, mindre Sidelænge rummer Værelser til Folkene, Vadskehus og Vognport; den har Trætrimpel og er tækket med Tagpap ligesom et Redskabs- og Maskinhus, bygget som Halvtag Øst for Gaarden og en Trælade Nord for Gaarden og som ved den østlige Gavl har et Halvtag til Redskaber og Maskiner; desuden Øst for Gaarden en Svinestald og Øst for Hovedbygningen et Brændehus, opført af Træ. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde, og der hører et Hus med 2 Lejligheder til Gaarden.

Lertegaard ejedes tidligere af Hans Henningsen, der i 1919 solgte den til Landvæsenkommisær, Kreditforeningsdirektør J. B. Ottosen, Holtegaard pr. Dronninglund; han solgte den i 1922 til Ribe Amts Udstykningsforening, som frasolgte 36 ha, der blev lagt til andre Ejendomme, og af denne købte den nuværende Ejer samme Aar Gaarden med den tilbageværende Hovedparcel.

I den til Gaarden hørende Eng ligger Voldstedet af Tovskov Slot, det var en af Nordsles-

vigs ældste Borge; den nævnes allerede i 1374 under Valdemar Atterdag; det ejedes i 1391 af Alb. Andersen Eberstein og efter ham fra ca. Aar 1400 af Sønnen And. Albertsen, fra hvem Borgen ca. 1405 gik over til Svigersønnen, Jon Litle. Endnu i 1583, da det ved Mageskifte erhvervedes fra Slægten Rantzau af Frederik d. Anden, var det et stort Gods. Borgen er formentlig gaaet til under de mange fjendtlige Besættelser i det følgende Aarh. — se Indledning til Sønderjylland. Voldstedet ligger egentlig i Oksenvad Sogn.

LINDEGAARD, Sommersted By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Axel Wonsbek, Postfb. og nærmeste St. Sommersted, Afst. godt 1 km og ca. 14½ km til Haderslev, Tlf. Sommersted 55.

Lindegaard.

Art. 8 af Sommersted og 49 m. fl. af Refsøe, samlet Areal 41,9 ha, deraf 37,9 Ager, 3 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 307,50 Th. (knapt 6,5 Td. Hrtk.); Ejdskv. 55,000 Kr., Jordv. 35,300 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 39,000 Kr., Løsporet i Jydsk Brandf. for 42,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Lindegaard ligger i den nordvestlige Side af Sommersted By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og nymerglet 1931—32. Engen er Lavmoseeng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 55 Sække Superf., 18 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 10 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig; Mælken leveres til Kastvraa Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen bestaar for

Tiden af 14 Tillægssøer; der er tidligere fedet ca. 230 Slagterisvin om Aaret, Gaarden har Kort til 45 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 500 Høns.

Lindegaard har grundmurede gode Bygninger; Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, er guldpuddet, har en lav Frontspids mod Nord til Gaarden og Skifertag; den rummer en god Bolig. De 3 sammenbyggede, hvidpudsede Avislænger, som overvejende er ældre, er tækket med Straa; af Længerne er der Kostald i den vestlige Sidelænge, Hestestald og Lade med Indkørselsport til Gaarden mellem disse i Længen mod Nord og Vognport, Redskaber og Maskiner m. m. i den østlige, fra hvilken Laden udgaar som en Sidelænge mod Øst; den er opført af Træ og tækket med Tagpap ligesom en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner Øst for Gaarden; desuden Vest for Gaarden en Svinestald med Hønsehus paa Loftet, den er opført af røde Sted, har muret Trimpel og er tækket med Tagpap; der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Svinestalden, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Lindegaard var gennem mange Aar en Slægtsgaard, der fra 1763 ejedes af Jens Mogensen; efter ham overtoges den i 1802 af Sønnen Mogens Jensen Jespersen, efter hvem den i 1847 overtoges af Svigersønnen Hans Jørg. Lindorff; efter ham overtoges den i 1870 af Sønnen Peder Mogensen L., efter hvis Død den overtoges af Enkefru Lindorff; efter hende overtoges den af de 2 Børn Hans og Kerstine Lindorff, som i sidste Halvdel af 1920'erne frasolgte 28 ha (derunder Skoven), som blev lagt til andre Ejendomme (se Slivsgaard i Kastvraa) og i 1930 solgte de derefter Gaarden med den tilbageværende Hovedparcel til den nuværende Ejer.

LINDELYGAARD, Lerte By, Sommersted Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Poul Nissen, Postfb. og nærmeste St. Sommersted, Afst. 4 km og 19 km til Haderslev, Tlf. Sommersted 85 u.

Art. 63 m. fl. af Lerte, samlet Areal 52,8 ha, deraf 49 Ager, 3 Eng og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 551,69 Th. (godt 11,6 Td. Hrtk.); Ejdkv. 77,000 Kr. (87,000), Jordv. 54,000 Kr. (60,200); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Mølby Elektricitetsv.

Lindelygaard ligger i Midtlerte By, Jorderne er samlet ved Gaarden med Undtagelse af 13 ha, som ligger 2 km fra denne, det er god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i Aarene 1930—35. Engen er Vandingseng (Haardbund).

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 40 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Mælkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Nedre Lerte Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste af belgisk Race, og der tillægges alm. 2—3 Føl aarlig; Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer; der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, og Gaarden har nu Kort til 71 Svin om Aaret. Fjerkræholdet er ca. 400 Høns.

Lindelygaard har grundmurede gode, overvejende hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst (ikke helt solret) til den kønne gl. Have, har Frontspids til denne og Tegtag; den rummer en god Bolig. Avlsbygningerne, som er opført efter en Brand i 1897, har Tag af Pandeplader; af Længerne er de 2 Hovedlænger sammenbygget i Vinkel og har Trætrimpel — Gaarden er aaben mod Syd mod Indkørslen og Sognevejen; af disse er der Kostald og Lade (denne opført af Træ) i den vestlige brede Sidelænge og Heste-, med Magasin over denne, og Svinestald i Længen mod Nord; fra den østlige Ende af denne udgaar fra Svinestalden en Længe mod Nord, der rummer Svinestald og Hønsehus; desuden Nord for Hovedbygningen et Hønsehus samt en Halvtagsbygning til Vogne, Redskaber og Maskiner. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde, og der hører et Hus til Ejendommen.

Lindelygaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Laur. Thorøe, som i 1898 solgte den til Laur. Iversen; han solgte den senere til Ejendomshandlere, der i 1904 solgte den til Steffen Hansen og af ham købte den nuværende Ejer den i 1930.

REFSØE, Sommersted Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer E. Kloppenborg Skrumsager, Postfb. og nærmeste St. Sommersted, Afst. godt 3 km og 16 km til Haderslev, Tlf. Sommersted 1.

Art. 2 af Refsøe, samlet Areal 154,4 ha, deraf 115,4 Ager, 24 Eng, 10 Skov og 5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1176,41 Th. (ca. 24,77 Td. Hørtk.); Ejdskv. 180,000 Kr. (450,000), Jordv. 111,300 Kr. (350,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 247,000 Kr.; Lys og Kraft fra eget Værk. (Dieselmotor).

Refsøe ligger Nord for Sommersted By ved offentlig Vej efter Højrup; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar dels af Lermuld paa Lerunderlag, dels af Muldjord paa lettere Underlag; Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er merglet fra ældre Tid og nymerglet i 1931. Engen er Haardbundsen, Skovens Bevoksning blandet.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 200 Sække Superf., 75 Kalig. og 100 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 75—80 Malkekøer, 2 Tyre og 75 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er nu til Dels renset for Tuberkulose; Køerne græsser i Løsdrift, den gennemsnitlige aarlige Smørtydelse pr. Ko er ca. 152 kg, Mælken behandles paa Gaardens eget Mejeri.

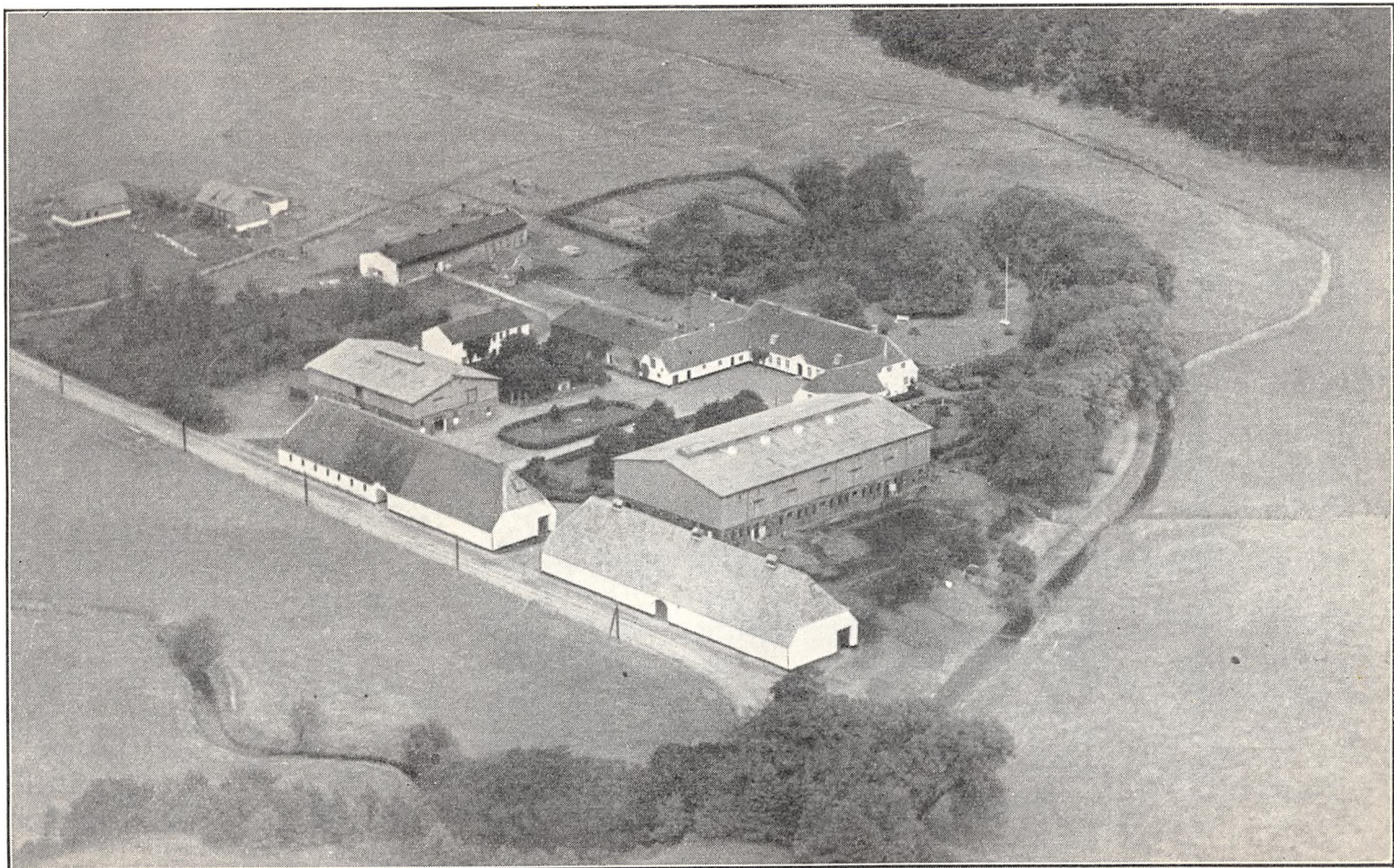
Der holdes som Regel 10 Arbejdsheste, for Tiden intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug. Svinebesætningen er nu 34 Tillægssøer; der er tidligere leveret ca. 400 Slagterisvin om Aaret, Gaarden har Kort til 214 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Refsøe har grundmurede, store og gode anelige Bygninger (ligger ikke solret). Den hvidpudsede, teglhængte Hovedbygning, der ligger mod Nordvest til den kønne store gl. Have, bestaar af en Hovedfløj og 2 Sidefløje mod Syd mod Avlsbygningerne; Hovedfløjen, der har en lukket Veranda til Haven, en lav Frontspids til Gaarden samt ved den vestlige Gavl en teglhængt lavere Forlængelse, som rummer Vadskehus og Brænderum, indeholder en stor køn Bolig; af de 2 Sidefløje er der Værelser i den østlige samt Stue til Folkene og Mølleri i den vestlige, fra hvis sydlige Ende Mejeribygningen udgaar som en Sidelænge mod Vest; denne, der har muret Trimpel, er tækket med Tagpap. Af de fritliggende Avlsbygninger ligger 2 hvidpudsede Længer længst mod Syd langs Sognevejen; af disse er der Lade i den østligste, der har Tag af Zink; den anden, som er tækket med Straa, indeholder Lade og Kostald, mellem hvilke der er en Gennemkørselsport til Gaarden fra Sognevejen og Nord for disse Længer 2 nye Staldlænger, der har Trætrimpel og Tag af Pandeplader, Kostalden som en østlig Sidelænge og Hestestalden mod Vest; desuden Vest for Hovedbygningen 2 teglhængte mindre Bygninger, som rummer Slagtehus og Smedie; Vest for disse en større Svinestald, der er tækket med Tagpap ligesom en 2-Etages Mejeribestyrer-Bolig Nord for Hestestalden. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, der anvendes Negblæser, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, eget Mejeri, Bolig paa Gaarden til Mejeribestyreren, egen Smedie, og der hører 3 Huse til Ejendommen. Fra en Grusgrav sælges der en Del Vej- og Bygningsmaterialer.

Refsøe tilhørte gennem den senere Middelalder den nordslesvigske Adelslægt Emmiksen; paa Kristian d. Førstes Tid ca. 1460 ejedes den af Hartvig Emmiksen, hvis Sønnesøns Søn Otto Emmiksen i 1572 solgte den tilligemed en Del Fæstegods til Frederik d. Anden for 20,000 Mark lybsk; Aaret efter overdrog Kongen den derefter til sin Farbroder Hertug Hans d. Ældre af Slesvig og Holsten. Hertug Hans, der var barnløs, døde i 1580 og ved Delingen af Arven efter ham, fik Halvbroderen Adolf (Stamfaderen til de gottorpske Hertuger) den sydlige Del, derunder Tønder Len og Løgum Kloster, medens Brodersønnen Kong Frederik d. Anden fik Tørning og Haderslev Len (i sidstnævnte bl. a. Refsøe og Taabdrup).

I 1777 blev Refsøe tilligemed Taabdrup i Stepping Sogn (se Bind VIII, Side 619—21) af Kronen udbudt til Salg, inddelt i Parceller, Refsøe i 23 og Taabdrup i 4 Parceller; de 2 Gaarde var da kgl. Avls- eller Ladegaarde, der var forpagtet ud (Kronen forbeholdt sig som sædvanlig Jagtretten). Til Refsøe hørte da ca. 978 ha, hvoraf en Trediedel Skov, Resten Ager og Eng. Med Salget af de 14 største af de 23 Parceller fulgte den Forpligtelse, at der skulde rejses Bygninger paa disse som selvstændige Ejendomme, medens denne Forpligtelse ikke fulgte med de 9 mindste Parceller, der tilsammen kun udgjorde godt en Niendedel af hele Arealet (de mange Art.-Nr. af Refsøe til Egnens Gaarde vidner om denne Udparcellering).

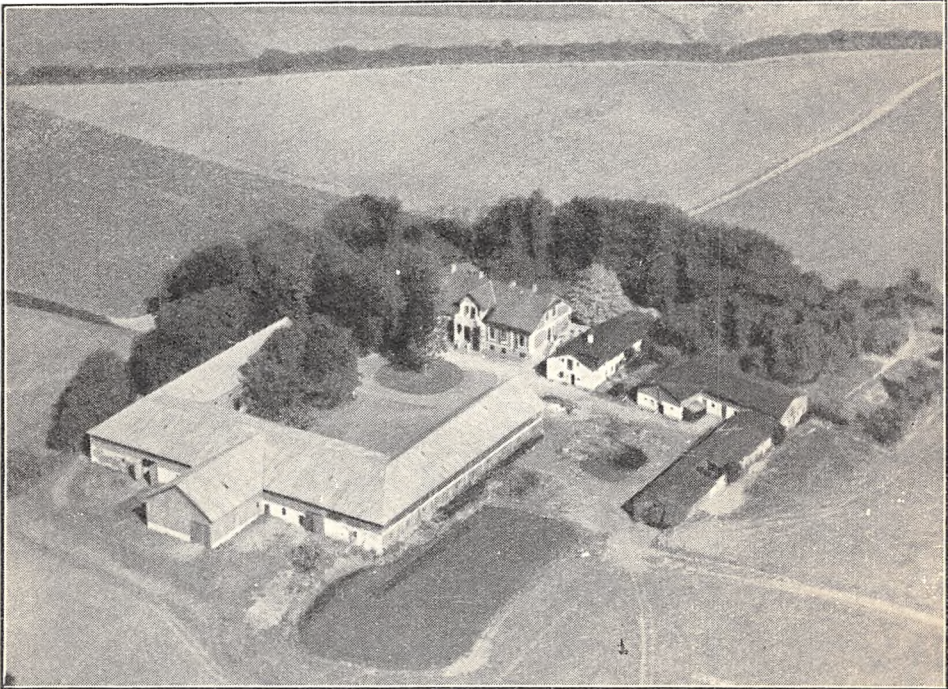
I 1795 overtoges Refsøe af Jeppe Koch (mulig en Søn af Anders Koch, som døde i 1793 — se Jelsgaard), der i 1799 ifølge en dansk Indskrift byggede den gl. Lade; i 1811 overdrog han Refsøe til en Datter Maren Caroline Koch, som i 1813 bragte den til sin Mand Nicolai

Refsøe.

Heinrich Lorentzen; efter hans Død i 1845 overtoges den af en Søn af samme Navn, efter hvem den i 1885 overtoges af Sønnen Georg Lorentzen. Ved hans Død i Oktbr. 1930 overtoges Refsøe af Enkefru Lorentzen, der i April 1931 solgte den til Staten ved dennes Jordlovsudvalg. Af Arealet blev nu de 40 ha af Skoven lagt til Statens Skovdistrikt, medens ca. 200 ha blev udstykket i 23 Statshusmandsbrug og en Tillægsparcel, hvorefter Udvalget Aug. 1931 solgte Gaarden med den tilbageværende Hovedparcel til den nuværende Ejer.

SLAUGAARD, Sommersted Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejere Brødrene Peter og Viggo Henningsen, Postfb. og nærmeste St. Sommersted, Afst. 3 km og 15 km til Haderslev, Tlf. Sommersted 82 x.

Slaugaard.

Art. 3 af Refsøe og 40 m. fl. af Sommersted, samlet Areal 86,2 ha, deraf 71 Ager, 11 Eng, 2,4 Skov og 1,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 854,29 Th. (ca. 18 Td. Hrtk.); Ejdskv. 109,000 Kr. (160,000), Jordv. 75,000 Kr. (110,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 105,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

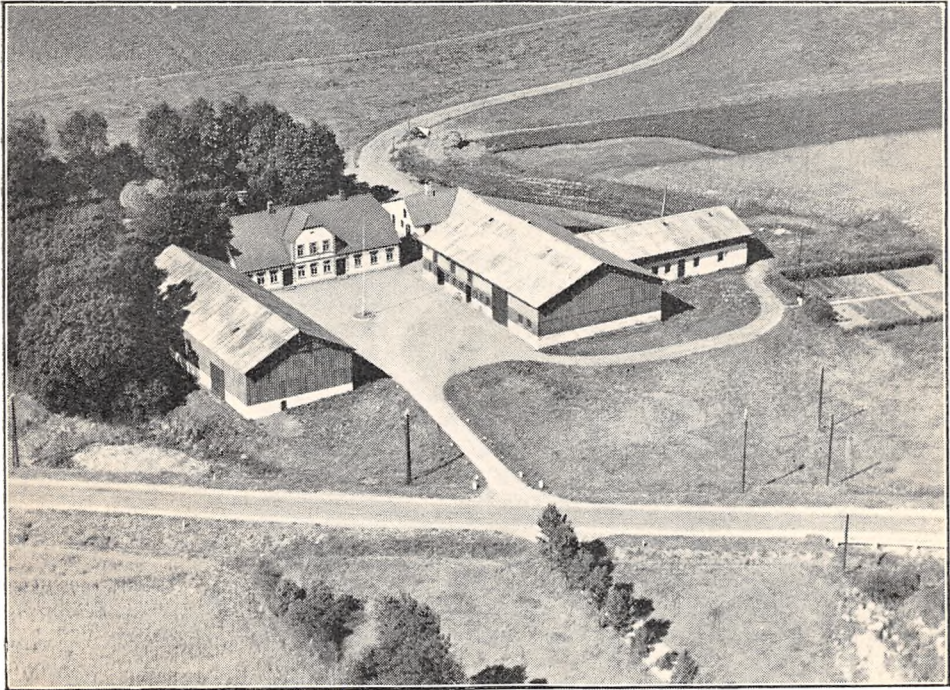
Slaugaard ligger Nordøst for Sommersted By ved offentlig Vej, som fører videre til Refsøe Skov; Jorderne, der er samlede om Gaarden, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Marken er drænet, der er merglet fra ældre Tid og i de senere Aar delvis nymerglet. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Løvtræer.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en vedvarende Græsmark. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 120 Sække Superf., 35 Kalig. og 80 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 35 Malkekøer, 1 Tyr og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race; den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsn. Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3600 kg aarlig, der malkes med Maskine (Benzona), og Mælken lev. til Nedre Lerte Andelsmejeri.

Der holdes 7 Arbejdsheste og tillægges alm. 1 a 2 Føl aarlig; desuden anvendes en Tractor til Markarbejde. Der er tidl. lev. ca. 200 Slagterisvin om Aaret, nu holdes der 11 Søer og Gaarden er tildelt 123 Svinekort aarlig. Fjerkræholdet er 200 Høns.

Slaugaard har grundmurede, store gode Bygninger; Hovedbygningen, der ligger mod Nord til den store, kønne gl. Have, har høj Kælder, Frontspids med Altan over Indgangsdøren mod Syd til Gaarden og Skifertag; den indeholder en stor og god Bolig. De 3 sammenbyggede Avslænger, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er opført af røde Sten til Gaarden; af Længerne er der Vognport, Værelser til Folkene og Hestestald i den vestlige Sidelænge, Kostald i den østlige og Lade i Længen mod Syd; denne, hvis Sydside er af Pandeplader, er udvidet med en Sidelænge mod Syd helt af Pandeplader; desuden Øst for Hovedbygningen en Længe, en tidligere Mejeribygning, som rummer Hønsehus m. m., en Svinestald med 2 Fløje, sammenbygget

Slaugaard.

i Vinkel og Syd for denne en Længe, der rummer Redskaber, Maskiner og Vognport; de 2 førstnævnte er opført af hvidpudset Grundmur, sidstnævnte af Træ og alle 3 tækket med Tagpap. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Slaugaard ejedes i Begyndelsen af indeværende Aarh. af Aug. Hoff, Kiel; han solgte den i 1914 til Nicolai Henningsen, som i 1927 afstod Gaarden til 2 Sønner, de nuværende Ejere; disse har i 1928—29 frasolgt ca. 30 ha, der udstykkedes til et Husmandsbrug og 4 Tillægsparcer, og Gaarden fik derved sit nuværende Areal.

SLIVSGAARD, Kastvraa By, Sommersted Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Hans Johansen Juhl, Postfb. og nærmeste St. Sommersted, Afst. 4½ km og 11 km til Haderslev, Tlf. Simmersted 52 x.

Art. 12 af Kastvraa og 230 af Sommersted, samlet Areal 77,8 ha, deraf 57,5 Ager, 15 Eng, 4,5 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 469,00 Th. (ca. 10 Td. Hrtk.); Ejdskv. 88,000 Kr. (90,000), Jordv. 66,000 Kr. (65,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 59,800 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Slivsgaard ligger tæt Øst for Kastvraa By, Nord for Landevejen Haderslev—Jels, med Indkørsel fra denne; Jorderne, der er samlet om Gaarden, men gennemskæres af Amts- og Kommunevej, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merglet i Aarene 1932—34. Engen er sort humusblandet Jord, Skovens Bevoksning Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 10 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Kaalroer, 3. Byg, 4. Havre, 5. Sukkerroer og Staldfoder, 6. Byg, 7. Havre, 8. Kløver, 9. Græs og 10. Havre. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 15 Kalig. og 35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; desuden fedes aarlig ca. 20 Korthornskreaturer, som indkøbes. Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Ydelse pr. Ko var sidste Aar 3557 kg Mælk med 3,51 pCt. Fedt og 138 kg Smør; der er installeret Malkemaskine (Alfa Laval), Mælken leveres til Kastvraa Andelsmejeri. Der holdes 7 Arbejdsheste og tillægges alm. 1—2 Føl aarlig, desuden anvendes en Tractor til Markarbejde. Der er tidligere leveret 230 Slagterisvin aarlig; for Tiden holdes 6 Søer, og Gaarden er tildelt 89 Svinekort. Fjerkræholdet er 200 Høns.

Slivsgaard har grundmurede, store, overvejende nye, hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der er opført i 1847, er ombygget og restaureret i 1925; den har Frontspids mod Syd til Gaarden, Tegtag og indeholder nu en stor god Bolig. Avlsbygningerne, der er opført af den nuværende Ejer i Aarene 1906—26, har for største Delen Tag af Pandeplader. Af de 2 Sidelænger — Gaarden er aaben mod Syd til Landevejen — er der Heste- og Kostald samt Lade i den østlige, Kostalden udvidet i en Sidelænge mod Øst, som tillige rummer en Svinestald, og Lade i den vestlige; til den nordlige Ende af denne er der mod Vest opført en Tilbygning af Pandeplader til Redskaber og Maskiner; desuden Øst for Hovedbygningen en Vinkelbygning, af hvilken den største Længe, der har Tag af Cementsten, rummer Svinestald, den mindre Hønsehushus. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Slivsgaard ejedes i Slutningen af det 18de Aarh. under de store Landboreformer fra 1783 af Jeppe Petersen Slivsgaard, efter hvem den overtoges af Sønnen Peter Petersen S.; efter hans Død i 1828 ægtede Enken Karen Hansdatter senere Laue Boiesen, der i 1846 overdrog Gaarden til Stedsønnen, Peter Petersen Slivsgaard. Han solgte den i 1897 med 35 ha uden videre Besætning for 43,600 Mark til den nuværende Ejer, som i Løbet af Aarene ved Tilkøb har øget Gaardens Areal til 78 ha, deraf sidst i Slutningen af 1926 med 9 ha fra Lindegaard i Sommersted.

I 1936 er der opført Bygninger til en Gaard, der med 24. ha skal udskilles til en Søn.

SOMMERSTEDGAARD, Sommersted By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Sognefoged Jørgen Jessen Petersen, Postfb. og nærmeste St. Sommersted, Afst. ca. 1½ km og godt 14 km til Haderslev, Tlf. Sommersted 31.

Art. 14 m. fl. af Sommersted og 51 m. fl. af Refsøe, samlet Areal 69,6 ha, deraf 55,8 Ager, 13 Eng, 0,1 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 506,80 Th. (10,67 Td. Hrtk.); Ejdskv. 83,500 Kr. (90,000), Jordv. 60,000 Kr. (60,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 47,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Sommerstedgaard ligger midt i Sommersted By, Nord for Landevejen Haderslev—Jels; Jorderne, der ligger noget adskilt, bestaar dels af Lermuld, dels af Sandmuld, Underlaget skiftende fra Ler til Sand. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, ca. Halvdelen af Marken er drænet, Resten er naturlig sund Jord, hele Arealet er merglet 1931. Engen er sort humusblandet Jord, Skovens Bevoksning Løvtræer.

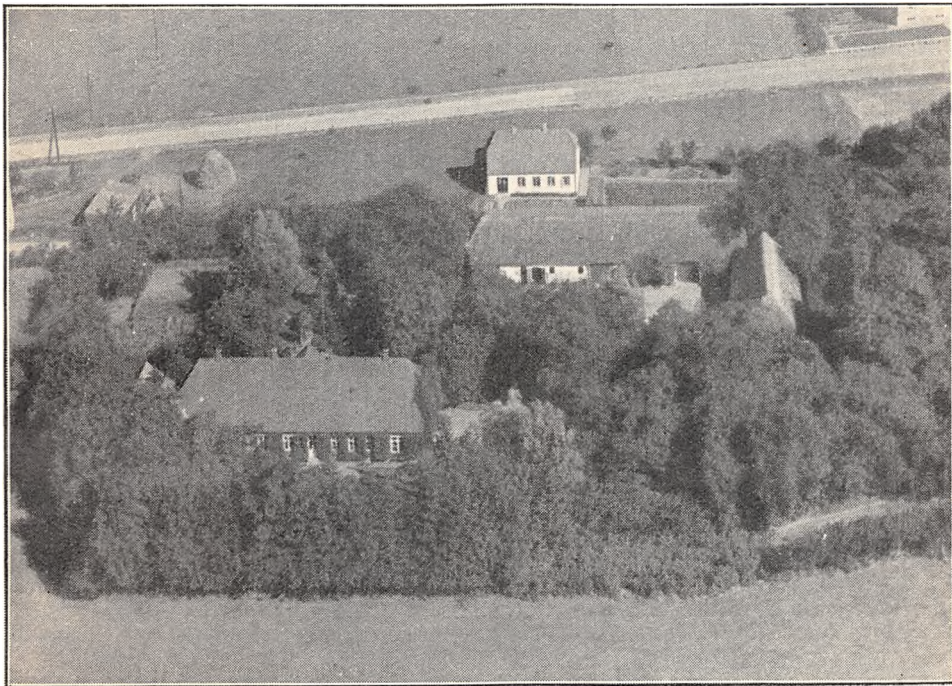
Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Havre, 3. Kløver, 4.

Græs, 5. Havre, 6. Roer og 7. Byg. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 20 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Stude og Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kjerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, Mælken leveres til Kastvraa Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste og for Tiden 1 Plag af eget Tillæg. Der er tidligere leveret 100—110 Slagterisvin aarlig; der er nu 5 Søer, og Gaarden har Kort til 46 Svin. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Sommerstedgaard har grundmurede, hvidpudsede, gode og velholdte Bygninger, tækket med

Sommersted Præstegaard.

Tegl. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, som grænser til Landevejen, har Frontspids med Veranda og Altan til denne, samt Kvist mod Nord til Gaarden; den rummer en stor og god Bolig. Avlsbygningerne, der er opført efter en Brand i 1918, bestaar af 2 Længer sammenbygget i Vinkel og med muret Trimpel; af Længerne er der Ko-, Heste- og Svinestald (denne tækket med Tagpap) i den vestlige Sidelænge og Lade i Længen mod Nord — Gaarden er aaben mod Øst. Der er indlagt Vand fra Nabogaardens Vandværk.

Sommerstedgaard er en gl. Slægtsgaard, som i Begyndelsen af forrige Aarh. fra 1807 ejedes af senere Sognefoged Jens Lauritzen Skau, der arvede den som Barn. Efter ham overtoges den i 1853 af Sønnen den kendte sønderjydske Politiker Peder P. Skau, senere Bukshave (se denne); han ombyggede Gaarden, hvorefter denne i 1856, da Skau købte Bukshave, overtoges af en Broder Eskild Skau; efter ham overtoges den i 1897 af Datteren Marie Cathrine Skau, som i 1903 bragte Gaarden til sin Mand, den nuværende Ejer; denne har tilkøbt en Del Jord, men i de senere Aar er der solgt en Del Byggegrunde.

SOMMERSTED PRÆSTEGAARD, Sommersted By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Menighedsraadet, Postfb. og nærmeste St. Sommersted, Afst. ca. 1½ km og godt 14 km til Haderslev.

Art. 47 af Sommersted, 59 af Lerte, 26 af Kastvraa og 50 af Bjerndrup, samlet

Areal 123,7 ha, deraf 104,2 Ager, 6 Eng, 12 Skov og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 774,29 Th. (16,3 Td. Hrtk.); Ejdskv. 119,800 Kr. (130,000), Jordv. 92,000 Kr. (100,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Sommersted Præstegaard ligger ved Kirken, lige Vest for denne; Jorderne, der er noget adskilt, bestaar hovedsagelig af Lermuld paa Lerunderlag, en mindre Del er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er merglet fra ældre Tid. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning overvejende Bøg.

En Hovedparcel, bestaaende af 14 ha Ager, er siden 1923 bortforpagtet til P. Andersen, Resten af Arealet er forpagtet ud i mindre Parceller, til de smaa Landbrugere i Kommunen. Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 10 Køer, 1 Tyr og 8 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Kastvraa Andelsmejeri.

Der holdes 2 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere leveret ca. 50 Slagterisvin aarlig; for Tiden holdes 3 Søer og Gaarden har Kort til 26 Svin. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Sommersted Præstegaard har grundmurede, overvejende hvidpudsede Bygninger, som ligger noget spredte. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, er opført af røde Sten, har Frontspids mod Nord med kamtakket Gavl og Tegtag; den tjener til Bolig for Præsten; Nord for Gaarden mellem Indkørselsvejen og Landevejen ligger en ny teglhængt Forpagterbolig, opført i 1924 og Syd for denne de 2 fritliggende Avlslænger, der er tækket med Rør; af disse er der Ko- og Hestestald samt Lade i den nordlige og Svinestald samt en Kirkestald i den østlige.

Gaarden ligger lunt omgivet af Plantning.

STENDERGAARD, Sommersted By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Oluf Skau Hansen, Postfb. og nærmeste St. Sommersted, Afst. godt 1 km og ca. 14½ km til Haderslev.

Art. 15 af Sommersted, samlet Areal 41,7 ha, deraf 36 Ager, 3 Eng, 2 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 232,65 Th. (4,9 Td. Hrtk.); Ejdskv. 48,000 Kr., Jordv. 31,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 30,000 Kr., Løsøret i Tyrstrup Hrd.s Brandf. for 36,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Stendergaard ligger i den vestlige Side af Sommersted By, Syd for Landevejen Haderslev—Jels, med Indkørsel fra denne; af Jorderne, der er samlet ved Gaarden, med Undtagelse af Eng og Skov, som ligger 2 km fra denne, er ca. Halvdelen Lermuld paa Lerunderlag, Resten er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet (naturlig sund Jord), hele Arealet er nymerglet, Engen er Vandingseng (Dyngeng), Skovens Bevoksning Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre 5. Kløver, 6. og 7. Græs, 8. Grønjordshavre. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 10 Kalig. og 15 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 15 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3350 kg aarlig, Mælken leveres til Kastvraa Andelsmejeri.

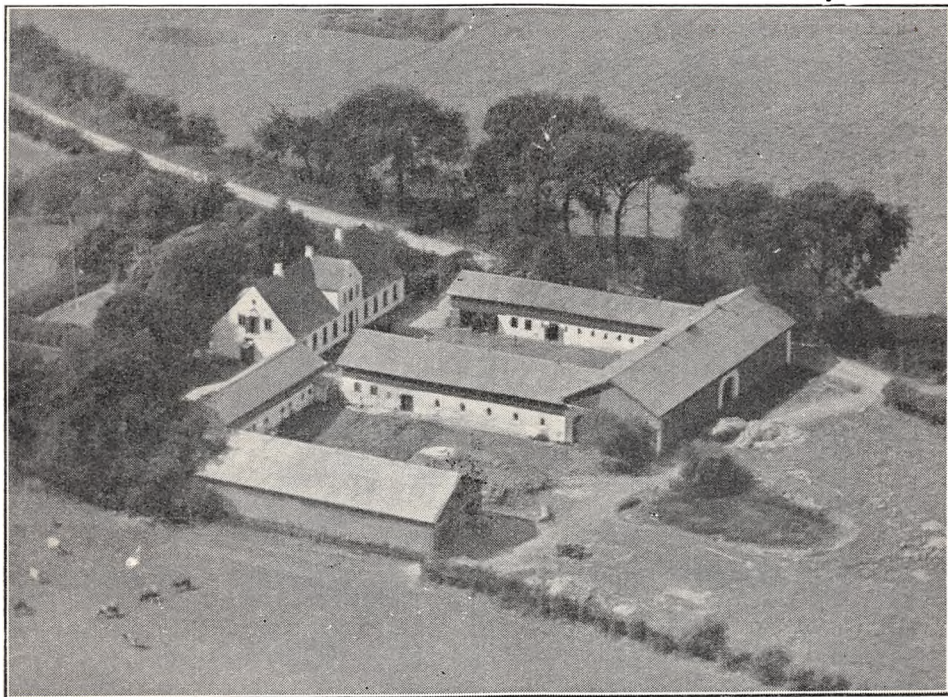
Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 2 Tillægssøer; der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin om Aaret, Gaarden har Kort til 32 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 80 Høns.

Stendergaard har grundmurede, gode og velholdte Bygninger; Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, er tækket med Tegl; den rummer en god Bolig. Af Avlslængerne er de

2 hvidpudsede Hovedlænger tækket med Straa — Gaarden er aaben mod Nord mod Landevejen; af de 2 Længer er der Lade i den østlige Sidelænge og Heste- og Kostald i den vestlige, fra hvis sydlige Ende Svinestalden udgaar som en Sidelænge mod Vest; denne, der har Trætrimpel, er tækket med Pandeplader; desuden Vest for Hovedbygningen et teglhængt Hønsehus; der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Stendergaard, der tidligere har været betydelig større, ejedes i flere Generationer indenfor Slægten Skau; i første Halvdel af forrige Aarh. ejedes den af Laur. Skau, der ca. 1843 eller —44 solgte den til Oluf Skau; han udskilte i 1872 en Gaard paa ca. 30 ha fra Ejendommen; efter hans Død i 1892 solgte Arvingerne Gaarden Aaret efter, og den skiftede vistnok senere atter Ejer et Par Gange, til den i 1909 købtes af Kristoffer Schultz; i 1929 solgte han den til den nuværende Ejer, der er en Dattersøn af den forannævnte Oluf Skau.

Den nuværende Ejer har frasolgt 2 Byggegrunde.

Sønderkovgaard.

SØNDERSKOVGAARD, Kastvraa By, Sommersted Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Jes Peter Jakobsgaard, Postfb. og nærmeste St. Sommersted, Afst. $5\frac{1}{2}$ km og 11 km til Haderslev, Tlf. Sommersted 46 x.

Art. 7 af Kastvraa, samlet Areal 56 ha, deraf 55,3 Ager og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 458,30 Th. (godt 9,6 Td. Hrtk.); Ejdskv. 72,000 Kr. (107,000), Jordv. 49,000 Kr. (71,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyllands Højspændingsværk).

Sønderkovgaard ligger Sydøst for Kastvraa By ved Vejen efter Magstrup; af Jorderne er 40 ha samlet om Gaarden, 16 ha ligger noget fraskilt; Jorden er god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes og hele Arealet er merglet i Aarene 1932—33.

Jorden dyrkes i fri Drift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 25 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af Korhorns-Race; den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne

græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige årlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg, Mælken leveres til Kastvraa Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1 Føl årlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin om Aaret, og Gaarden har nu Kort til 64 Svin årlig. Fjerkræholdet er ca. 500 Høns.

Sønderskovgaard har grundmurede, store, gode, overvejende hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. Have, har Veranda til denne, Frontspids mod Nord til Gaarden og Skifertag; den rummer en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har Trætrimpel og Tag af Pandeplader, er der Vognport, Værelser til Folkene og Hestestald i den vestlige Sidelænge, Kostald i den østlige og Lade i Længen mod Nord; desuden Øst for Gaarden en Svinestald og en Lade, begge med Trimpel og Tag af Pandeplader; der hører et Hus til Ejendommen.

Sønderskovgaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Hans Nissen, fra hvem den ved Tvangsauktion i 1892 købtes af Hans Peter Lauritzen; han solgte den i 1898 til sin Svoger Peter Jakobsgaard, efter hvem Gaarden den 1. Oktbr. 1929 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer. Samme Aar fraskiltes der til en anden Søn et Areal paa 17 ha, paa hvilket der er opført en Gaard »Højbo«.

VESTERGAARD, Sommersted By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Enkefru Ane Cathrine Henningsen, Postf. og nærmeste St. Sommersted, Afst. godt 1 km og ca. 14½ km til Haderslev.

Art. 7 m. fl. af Sommersted, samlet Areal 69,2 ha, deraf 56,5 Ager, 5 Eng, 7 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 382,03 Th. (godt 8 Td. Hrtk.); Ejdkv. 73,500 Kr. (110,000), Jordv. 46,000 Kr. (75,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 45,144 Kr.; Løsøret i London for 33,700 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Vestergaard ligger i den vestlige Side af Sommersted By, Nörd for Landevejen Haderslev—Jels; af Jorderne er 25 ha samlet ved Gaarden, Resten ligger noget fraskilt, de bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er nymerglet i de senere Aar. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Løvtræer.

Gaarden drives af Ejerindens Søn, Forpagter Jes Henningsen; Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5. Kløver, 6. Græs, 7. Havre, udenfor Driften henligger 13 ha med vedv. Græs. Af Kunstgødning anvendes årlig ca. 55 Sække Superf., 15 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 38 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, dog en Del blandet med sortbroget jydsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3300 kg årlig; Mælken leveres til Kastvraa Andelsmejeri.

Der holdes 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin om Aaret; der holdes nu 4 Søer, og Gaarden har Kort til 42 Svin årlig. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

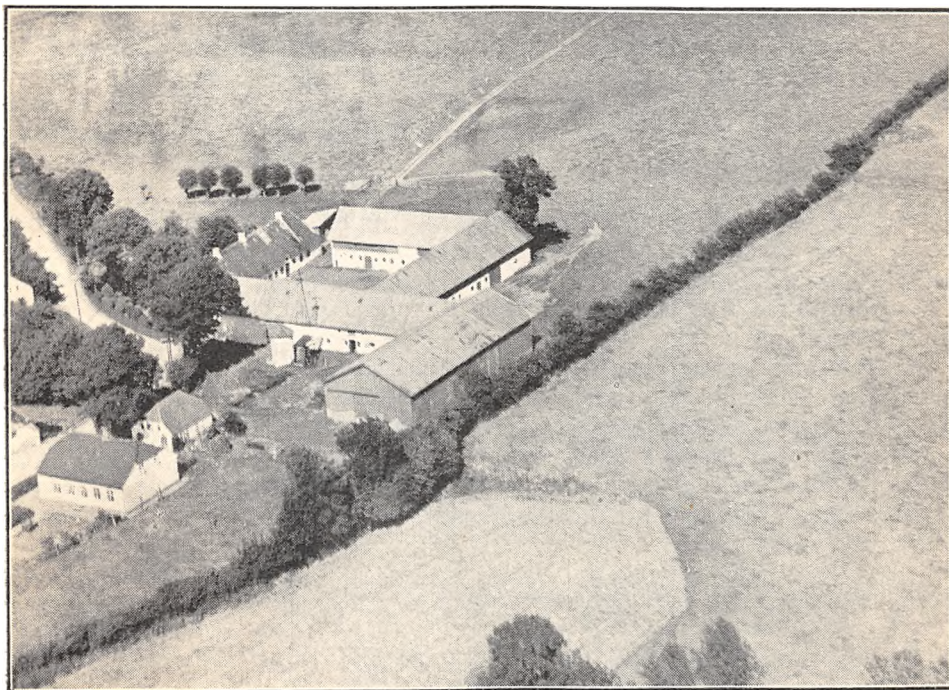
Vestergaard har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der er opført i 1921 ligger mod Nord til den kønne Have, har gennemgaaende stor Frontspids og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der overvejende har muret Trimpel og er tækket med Tagpap, er Staldbygningerne opført i 1914; den vestlige Sidelænge rummer Ko- og Hestestald, førstnævnte udvidet fra den nordlige Ende i en kort Sidelænge mod Vest; den østlige Sidelænge, Laden, er fra den sydlige Ende udvidet i en Sidelænge mod Øst, hvis Nordside og Gavl er opført af Pandeplader; desuden Nordvest for Hovedbygningen en Svinestald, Gaarden er aaben mod Syd mod Landevejen. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostald og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Vestergaard ejedes i Begyndelsen af indeværende Aarh. af Jørgen Bachmann, der i 1913 solgte den med 50 ha til Andr. Henningsen; ved Tilkøb øgede han efterhaanden Gaardens Areal til 105 ha, hvorefter han i 1927 frasolgte ca. 35 ha, hvilket Areal anvendtes dels til Oprettelse af 2 nye Landbrug, dels til Tillægsparceller; efter Henningsens Død i 1928 overtoges Gaarden af Enkefru Henningsen, den nuværende Ejerinde.

AGGESENSGAARD, Magstrup By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Jens Peter Aggesen, Postfb. Simmersted, nærmeste St. Jægerup, Afst. $3\frac{1}{2}$ km og 11 km til Haderslev.

Art. 1 m. fl. af Magstrup, samlet Areal 38,4 ha, deraf 36,4 Ager, 1,5 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 293,71 Th. (6,18 Td. Hrtk.); Ejdskv. 50,100 Kr., Jordv. 31,500 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Aggesensgaard ligger i den nordøstlige Side af Magstrup By ved Vejen efter Kastvraa; Jorderne, der er samlet i to Stykker ved Gaarden, bestaar overvejende af Lermuld, Underlaget Ler og sandblandet Ler. Terrænet er noget kuperet, Kultur og

Aggesensgaard.

Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er nymerglet, Engen er Klægjord.

Jorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Havre, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5. Havre, 6. Kløver; udenfor Driften henligger to Marker med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80—100 Sække Superf., 10 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 28 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig; der malkes med Maskine (Alfa-Laval), og Mælken leveres til Kastvraa Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, deraf for Tiden en Belgier-Hingst, og der tillægges alm. 1 Føl aarlig. Svinebesætningen bestaar nu af 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 80 Slagterisvin om Aaret, Gaarden har Kort til 50 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

Aggesensgaard har grundmurede, velholdte og gode Bygninger; Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, er tækket med Straa. Af de 3 sammenbyggede, hvidpudsede Avlslænger, der har Trimpe og Tag af Pandeplader, er der Vognport og Lade i den vestlige Sidelænge (har muret

Trimpel mod Vest), Svinestald i den østlige og Heste- og Kostald i Længen mod Syd, som fra den vestlige Gavl er forlænget med en Lade mod Vest; desuden Øst for Hovedbygningen en Halvtagsbygning, ligeledes med Tag af Pandeplader, den rummer Hønseshus og Brændsel. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Aftægtshus til Ejendommen.

Aggesensgaard er en Slægtsgaard, der omkring Midten af forrige Aarh. ejedes af Niels Aggesen, som havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1882 af en Søn af samme Navn, efter hvem den i 1921 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

GRØNGAARD, Simmersted By, Magstrup Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Enkefru Anne Kirstine Winterberg, Postfb. Simmersted, nærmeste St. Sommersted, Afst. 7 km og godt 8 km til Haderslev.

Art. 19 m. fl. af Simmersted, samlet Areal 52 ha, deraf 46 Ager, 5 Skov, 0,5 Mose og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 340 Th. (ca. 7,2 Td. Hrtk.); Ejdskv. 68,300 Kr. (84,800), Jordv. 41,300 Kr. (49,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Grøngaard ligger tæt Sydøst for Simmersted By; Jorderne, der er samlet om Gaarden og grænser ud til Amtsvejen, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og fra ældre Tid merglet. Skovens Bevoksning er Bøg og Eg, som efterhaanden er underplantet med Gran.

Gaarden drives af Ejerindens Svigersøn, Bestyrer Peter Nielsen; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18—20 Malkekøer, 1 Tyr og 16 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kørerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Kastvraa Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1 Føl aarlig; desuden anvendes Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer; der er tidligere leveret ca. 125 Slagterisvin om Aaret, og Gaarden er nu tildelt 68 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 125 Høns.

Grøngaard har grundmurede, gode, overvejende hvidpudsede Bygninger, delvis tækket med Straa (ligger ikke solret); Hovedbygningen ligger mod Sydvest til Haven; af de 3 sammenbyggede Avlslænger er der Kostald i Længen overfor Hovedbygningen; Kostalden har Tag af Pandeplader mod Vest; den sydlige Sidelænge langs Landevejen har Trimpel og Tag af Pandeplader, den rummer Hestestald, Gennemkørsels- samt Vognport, og den nordlige Sidelænge Svinestald; desuden Nord for Gaarden en Lade, opført af Pandeplader, Øst for denne en Vindmotor og Øst for denne en Bygning med Tag af Pandeplader, denne rummer Hønseshus og Brændsel. Vindmotoren leverer Drivkraft til Kværn m. m., der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Aftægtshus til Ejendommen.

Grøngaard ejedes i indeværende Aarh. af Peter Petersen, der i 1919 solgte den til Niels Lauritsen Winterberg, og ved hans Død i 1927 overtoges den af Enken, den nuværende Ejerinde. I 1930 frasolgtes der ca. 14,5 ha til Naboejendomme og i 1933 ca. 9 ha til Statens Jordlovsudvalg, hvorved Gaarden fik sit nuværende Areal.

INDBALLEGAARD, Magstrup By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer J. Chr. Skytt, Postfb. Simmersted, nærmeste St. Jægerup, Afst. godt 3½ km og ca. 11½ km til Haderslev, Tlf. Simmersted 45 y.

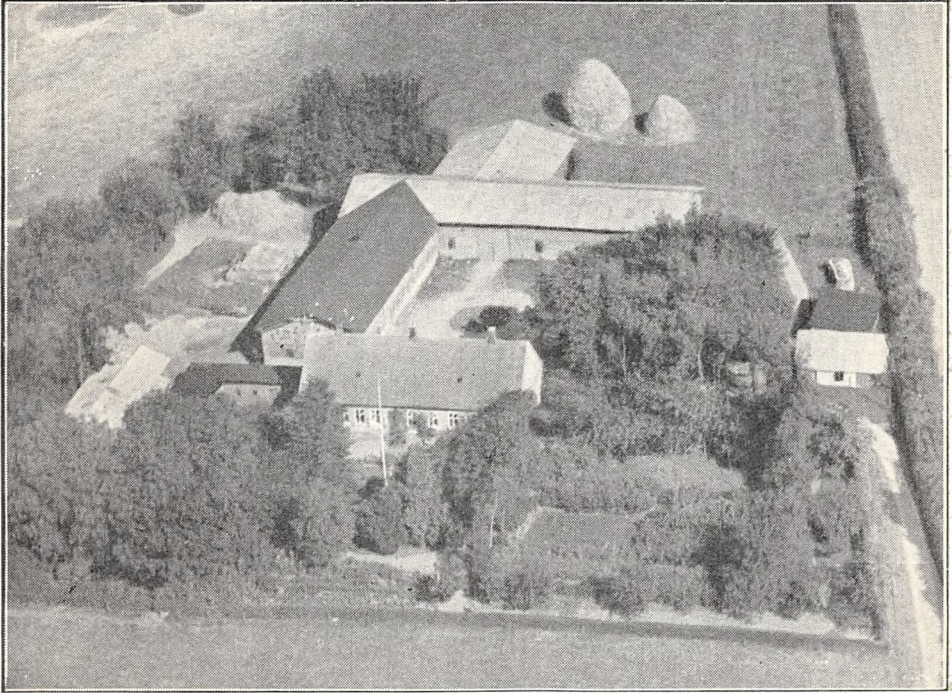
Art. 28 m. fl. af Magstrup, samlet Areal 51,4 ha, deraf 47,9 Ager, 3 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 321,00 Th. (ca. 6,76 Td. Hrtk.); Ejdskv. 64,100 Kr., Jordv. 39,900 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 45,580 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Indballegaard ligger ½ km Nordvest for Magstrup By; af Jorderne, der med Undertagelse af nogle faa ha er samlet om Gaarden, er to Trediedele Lermuld paa Lerunderlag, en Trediedel er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gød-

ningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet 1931—32. Skovens Bevoksning er Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Havre eller Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5. Havre og 6. Kløver; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 20 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den krydses med Tyre af rød dansk Malke race, og fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkedelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig. Mælken leveres til Kastvraa Andelsmejeri.

Indballegaard.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin om Aaret, Svinebesætningen bestaar for Tiden af 3 Tillægssøer, og Gaarden har Kort til 68 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 130 Høns.

Indballegaard har grundmurede, velholdte og gode Bygninger, overvejende opført af røde Sten. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, er opført i 1896; den er tækket med Cementsten og indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som delvis er tækket med Tagpap, er de 2 Hovedlænger, der har Trætrimpel, sammenbygget i Vinkel; af disse er der Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge og Lade i Længen mod Nord; denne, der har Tag af Pandeplader, er udvidet i en Sidelænge mod Nord, helt opført af Pandeplader (Gaarden er aaben mod Øst). Desuden Vest for Hovedbygningen en Vinkelbygning med Svinestald i den ene Længe og Hønsehus i den anden og Vest for denne en Svinestald med Tag af Asbest; endvidere Øst for Gaarden 2 mindre Bygninger, en Vognport tækket med Pandeplader og en Vognport opført af Træ. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen. Bygningerne er delvis skærmet ved Læplantning.

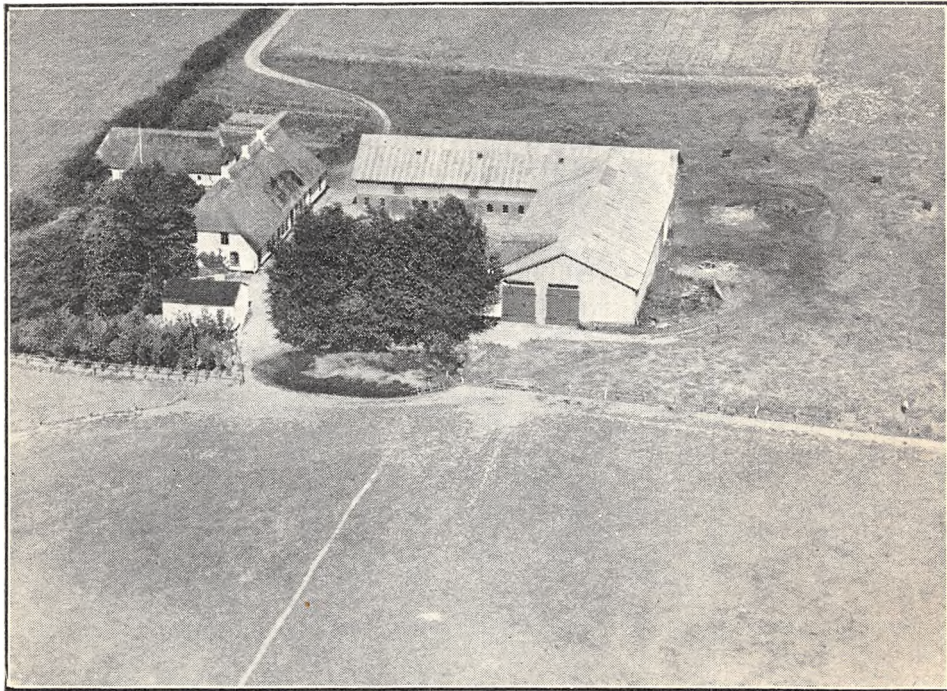
Indballegaard ejedes i forrige Aarh. af Søren Mathisen Søberg, der i 1879 solgte den til Mads Iversen Skytt, og efter ham overtoges den i 1897 af Sønnen J. Chr. Skytt, den nuværende Ejer.

Under Gaarden drives endvidere 4,5 ha, som er forpagtet af Præstegaardens Jord.

KONGSTEDGAARD, Simmersted By, Magstrup Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Oluf Jørgen Nissen, Postfb. Simmersted, nærmeste St. Sommersted, Afst. 8 km og 10 km til Haderslev, Tlf. Simmersted 43 x.

Art. 2 af Simmersted, samlet Areal 51 ha, deraf 42 Ager, 7,5 Eng, 1 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 284,26 Th. (ca. 6 Td. Hrtk.); Ejdskv. 55,200 Kr.; Jordv. 33,800 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 39,996 Kr., Løsøret i Haderslev Østeramts Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrups Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Kongstedgaard ligger ca. 2 km Nord for Simmersted By; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af en Engparcel paa 4 ha, som ligger $\frac{1}{2}$ km fra denne,

Kongstedgaard.

bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og i de senere Aar kalket. Engen er humusblandet, moseagtig Jord (3 ha er nu drænet og kultiveret). Skovens Bevoksning er Løvtræer, som efterhaanden er underplantet med Gran.

Jorden dyrkes i følgende 10 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Blandsæd, 5. Havre, 6.—7.—8. og 9. Kløver og Græs, 10. Havre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 25 Kalig. og 50—60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22—24 Malkekøer, 1 Tyr og 27 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4038 kg med 3,64 pCt. Fedt og 164 kg Smør, Mælken leveres til Kastvraa Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer; der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin om Aaret, Gaarden har nu Kort til 55 Svin. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Kongstedgaard har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, er opført i 1843 og tækket med Rør. Af de 3 sammenbyggede Avslænger,

er der Heste- og Kostald med Svinestald over sidstnævnte i den østlige Sidelænge, som er opført af røde Sten og har Trimpel og Tag af Pandeplader, Lade i Længen mod Syd, der er opført helt af Pandeplader og Vognport, Hønsehus samt Maskin- og Redskabsrum i Sidelængen mod Vest, som er tækket med Straa; desuden Vest for Hovedbygningen en Vognport, tækket med Tagpap, Øst for en mindre Bygning, opført helt af Pandeplader, denne rummer Brændsel m. m., og Nord for denne en straaetækt Stald til Søer. Der er murede Hvelvinger og Jernbjælker i alle Stalde og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Kongstedgaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Niels Aggesen, som i 1884 solgte den til Hans Peter Nissen; ved hans Død i 1901 overtoges den af Enken Fru Marie Nissen, efter hvem Sønnen den nuværende Ejer overtog Gaarden i 1920. I 1928 er der tilkøbt 3 ha.

MAGSTRUPGAARD, Magstrup By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Jens Peter Hommelhoff, Postfb. Simmersted, nærmeste St. Jægerup, Afst. ca. 3 km og 11 km til Haderslev.

Art. 10 af Magstrup, samlet Areal 55,9 ha, deraf 54 Ager, 1,5 Skov og 0,4 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 427,88 Th. (godt 9 Td. Hrtk.); Ejdskv. 73,600 Kr. (81,000), Jordv. 42,700 Kr. (46,100); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Magstrupgaard ligger i den sydvestlige Side af Magstrup By ved Vejen efter Jægerup; af Jorderne, der til Dels er samlet ved Gaarden, bestaar ca. 44 ha af Ler- og Sandmuld paa Lerunderlag, ca. 10 ha er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Skovens Bevoksning er Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Havre, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5. Havre, 6.—7. Kløver og Græs; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 15 Kalig. og 45 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 32 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3593 kg med 3,49 pCt. Fedt og 139,5 kg Smør. Mælken leveres til Kastvraa Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, intet Tillæg; der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin om Aaret, Gaarden har nu Kort til 70 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Magstrupgaard har grundmurede, store og gode Bygninger, tækket med Cementsten (ligger ikke helt solret). Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Nord til Haven som grænser til Sognevejen, har gennemgaaende Frontspids, den indeholder en god Beboelse. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der er opført af røde Sten og har muret Trimpel, er der Vognport, Værelser til Folkene og Hestestald i den østlige Sidelænge, Kostald i den vestlige, der mod Vest har Tag af Pandeplader, og Lade i Længen mod Syd; desuden Vest for Hovedbygningen en Længe af samme Byggemaade, dog med Tag af Pandeplader, den rummer Svinestald og Hønsehus. Der er murede Hvelvinger og Jernbjælker i Staldene, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Fodermester- og et Aftægts- og Ejendommen.

Magstrupgaard er en Slægtsgaard, der omkring Midten af forrige Aarh. ejedes af Peter Petersen Hommelhoff, efter hvem den i 1877 overtoges af Sønnen Jens Peter H.; efter ham overtoges den i 1911 af Sønnen Peter Petersen H., efter hvem den i 1936 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

NØRGAARD, Simmersted By, Magstrup Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Holger Mikkelsen, Postfb. Simmersted, nærmeste St. Sommersted, Afst. 8 km og 10 km til Haderslev, Tlf. Simmersted 43 u.

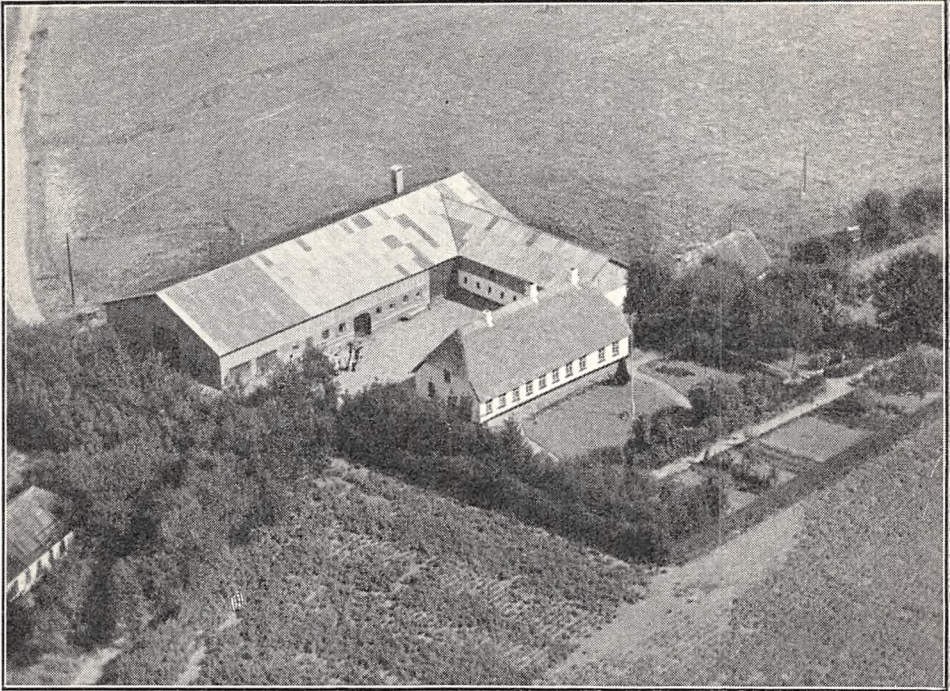
Art. 13 af Simmersted og 44 m. fl. af Hjerndrup, samlet Areal 57,7 ha, deraf 51,3 Ager, 6 Eng og 0,4 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 363,00 Th. (7,64 Td. Hrtk.); Ejdskv. 65,300 Kr. (71,200), Jordv. 43,600 Kr. (49,500); Bygn. er fors. i Landbygn.

Brandf. for 42,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Nørgaard ligger ca. 2 km Nord for Simmersted By; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af 2 ha, som ligger 1 km fra denne, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag (Klasse 3—4). Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og nymerglet 1933—34. Engen er Lavmoseeng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 20 Kalig. og 45 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20—22 Malkekøer, 1 Tyr og 33 Stkr. Ungkrea-

Nørgaard.

turer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 150 kg aarlig, Mælken leveres til Kastvraa Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, for Tiden intet Tillæg. Svinebesætningen bestaar nu af 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin om Aaret, og Gaarden er tildelt 62 Svinekort aarlig. Fjerkræholdet er ca. 140 Høns.

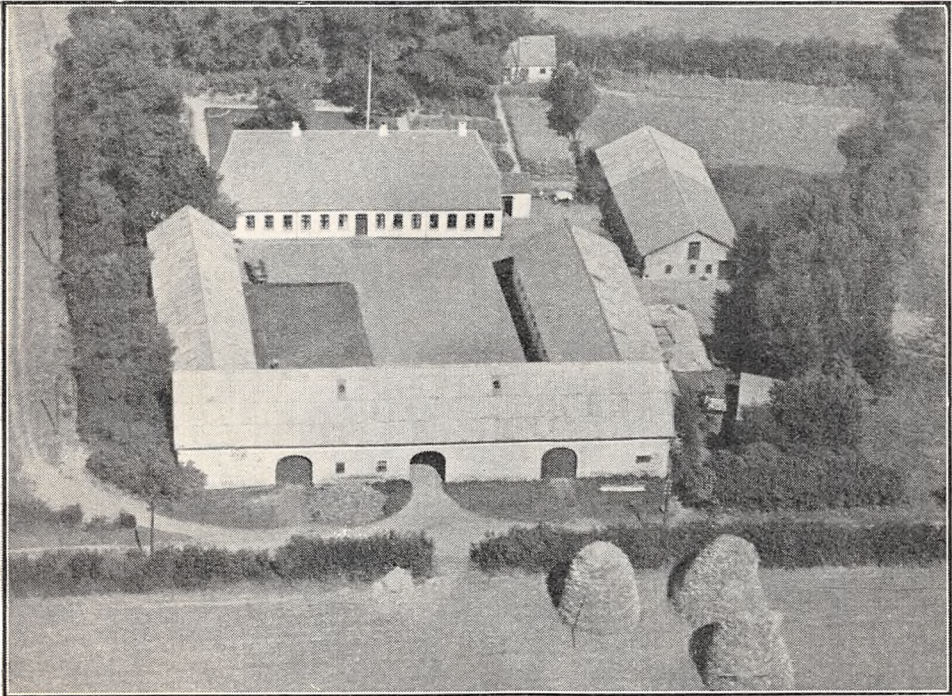
Nørgaard har grundmurede, gode og velholdte Bygninger; Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, er hvidpudset og tækket med Rør. Af de 2 i Vinkel sammenbyggede Avlslænger, der har Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Ko- og Svinestald i den østlige Sidelænge, Hestestald, Værelser til Folkene og Vognport — disse ind mod Gaarden — samt Lade i den brede Længe mod Nord. Gaarden er aaben mod Vest mod Indkørselsvejen. Nord for hvilken der ligger et Hus, tækket med Tagpap, og Øst for Hovedbygningen en straaetækt Bygning, som rummer Brændsel m. m. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Svinestalden, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører som nævnt et Hus til Ejendommen.

Nørgaard ejedes i Slutningen af forrige Aarh. af Mads Chr. Mikkelsen, efter hvem den omkring 1905—06 overtoges af Sønnen Nis Chr. M. ved hans Død i 1910 overtoges den af Enken Fru Kjestine M., som i 1930 tilkøbte 2,2 ha og efter hende overtoges den April 1935 af Sønnen, den nuværende Ejer.

OLUFSMINDE, Simmersted By, Magstrup Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retkr. og A., Ejer Jacob Iversen Ravn, Postfb. Simmersted, nærmeste St. Sommersted, Afst. godt 7 km og 9 km til Haderslev, Tlf. Simmersted 18.

Art. 21 m. fl. af Simmersted, samlet Areal 62 ha, deraf 55 Ager, 3 Eng, 3 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 481,07 Th. (10,13 Td. Hrtk.); Ejdskv. 76,200 Kr. (82,800), Jordv. 48,500 Kr. (57,100); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Olufsminde ligger Øst for Simmersted By ved Vejen efter Ulriksbjerg; Jorderne, hvoraf Halvdelen er samlet om Gaarden, medens Resten ligger noget fraskilt, bestaar

Olufsminde.

af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre. Udenfor Driften henligger 1 Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 25 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

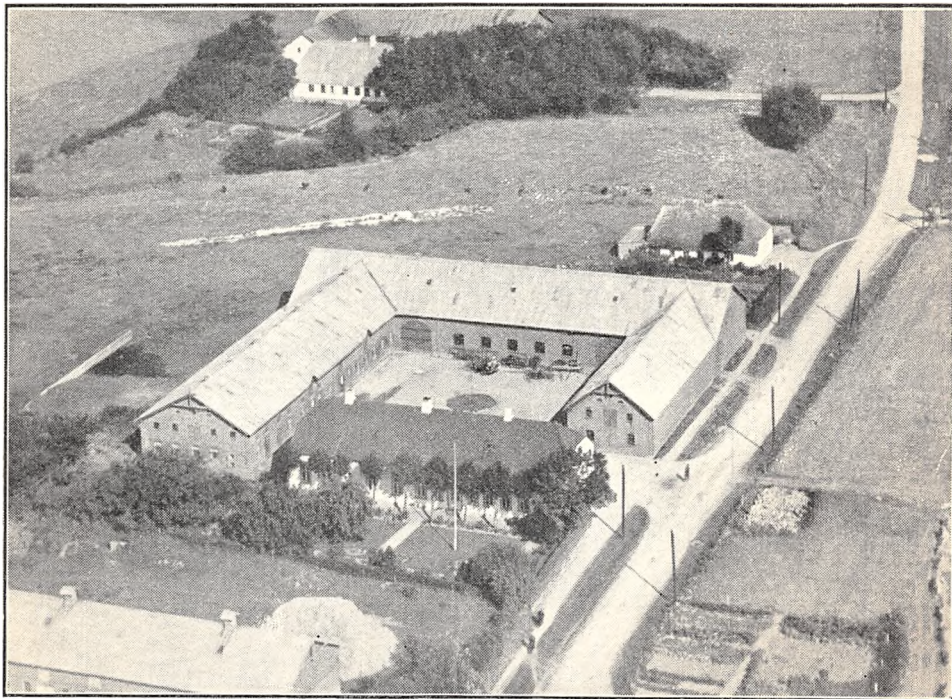
Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyr, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4293 kg med 3,75 pCt. Fedt og 180 kg Smør, Mælken leveres til Kastvraa Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer; der er tidligere leveret ca. 140 Slagterisvin om Aaret og Gaarden er nu tildelt 68 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Olufsminde har grundmurede, gode og velholdte Bygninger; den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Nord til den kønne gl. Have, er tækket med Tegl; den rummer en god Bolig.

Af de 3 sammenbyggede Avslænger, der har Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Værelser til Folkene, Vognport og Hestestald i den vestlige Sidelænge, Kostald i den østlige og Lade i Længen mod Syd, gennem hvilken der er Indkørselsport til Gaarden fra Sognevejen til Simmersted; mod Syd til Sognevejen har Laden muret Trimpel; desuden Øst for Gaarden en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner samt en Svinestald, begge med Tag af Pandeplader og Nord for sidstnævnte et teglhængt gl. Ovnhus, som nu er indrettet til Høsehus. Gaarden har eget Vandværk, som drives automatisk ved Elektricitet, Bygningerne er omgivet af levende Hegn.

Olufsminde ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Oluf Andersen, efter hvem den senere overtoges af Svigersønnen Jacob Iversen Ravn; efter ham overtoges den i 1888 af Sønnen Oluf Jacobsen Ravn, efter hvem den i 1919 overtoges af Broderen Iver Andersen Ravn, som 1. April 1929 overdrog Gaarden til sin Søn den nuværende Ejer.

Ringtvedgaard.

RINGTVEDGAARD, Ringtved By, Magstrup Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Jens Peter Søhl, Postfb. og nærmeste St. Vojens, Afst. 5½ km og 9 km til Haderslev.

Art. 29 m. fl. af Magstrup, samlet Areal 66,8 ha, deraf 63,4 Ager, 3 Skov og 0,4 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 536,00 Th. (ca. 11,3 Td. Hrtk.); Ejdskv. 81,300 Kr. (91,200), Jordv. 51,000 Kr. (55,800); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 65,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Ringtvedgaard ligger midt i Ringtved By; Jorderne, hvoraf ca. 42 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger lidt fraskilt, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, der er drænet, hvor det tiltrængtes, Jorden er merglet fra ældre Tid og nymerglet i 1933—34. Skovens Bevoksning Løvtræer.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en vedvarende Græsmark; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60—70 Sække Superf., 10 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 26 Malkekøer, 1 Tyr og 38 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne

græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3800 kg aarlig, Mælken leveres til Styding Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste og tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin om Aaret, og Gaarden har nu Kort til 72 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

Ringtvedgaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, som ligger mod Syd til Haven, er tækket med Skifer; den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede store Avslænger, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Værelser til Folkene, Maskin- og Redskabsrum med Magasin paa Loftet over dette samt Vognport i den østlige Sidelænge, Heste-, Svine- og Kostald i den vestlige samt Lade i Længen mod Nord. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Ringtvedgaard er en Slægtsgaard, der fra 1824 ejedes af Mads Sohl, som da købte den af en Fætter; efter ham overtoges den i 1842 af Sønnen, Willads Sohl, efter hvem den i 1880 overtoges af Sønnen Mads W. Sohl, og ved hans Død i 1924 overtoges den af Sønnen, den nuværende Ejer.

SIMMERSTEDGAARD, Simmersted By, Magstrup Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Carsten Friis, Postfb. Simmersted, nærmeste St. Sommersted, Afst. 6 km og godt 9 km til Haderslev, Tlf. Simmersted 9.

Art. 7 af Simmersted, samlet Areal 48,8 ha, deraf 45,3 Ager, 2 Eng, 1 Mose og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 451,47 Th. (9,5 Td. Hrtk.); Ejdskv. 68,100 Kr. (80,000), Jordv. 43,400 Kr. (49,300); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Simmerstedgaard ligger i den vestlige Side af Simmersted By; af Jorderne er 25 ha samlet ved Gaarden, Resten ligger noget fraskilt; Agermarken bestaar af Ler- muld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og fra ældre Tid merglet. Engen er Lavmoseeng.

Jorden dyrkes i følgende 12 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5. ½ Roer og ½ Kløver, 6. Blandsæd, 7. Roer, 8. Byg, 9. Havre, 10.—11. Kløver og Græs, 12. Grønjordshavre. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 20 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig. Mælken leveres til Kastvraa Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 80 Slagterisvin om Aaret, og Gaarden er nu tildels 74 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 60 Høns.

Simmerstedgaard har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, har en lav Frontspids mod Syd til Gaarden og Tegtag. Af de fritliggende Avlsbygninger — Gaarden er aaben mod Syd til Vejen gennem Byen — har de 2 Sidelænger Trimpel og Tag af Pandeplader; af Længerne er der Værelser til Folkene, Hestestald og Vognport i den vestlige Sidelænge og Kostald i den østlige, fra hvis sydlige Ende Laden udgaar som en Sidelænge mod Øst; den sydlige Sidevæg af denne er ligesom Taget af Pandeplader, og en Svinestald Øst for Hovedbygningen er ligeledes tækket med Pandeplader. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Simmerstedgaard er en Slægtsgaard, der omkring Aar 1800 købtes af Hans Nielsen, efter hvem den i 1819 overtoges af Sønnen Henning Hansen; efter ham overtoges den i 1865 af Sønnen Iver Henningsen, efter hvem den i 1874 overtoges af Svigersønnen Carsten Friis; efter ham overtoges den i 1903 af Sønnen Iver Henningsen Friis, efter hvem den i 1930 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

SØNDERGAARD, Ringtved By, Magstrup Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Willads Sohl, Postfb. og nærmeste St. Vojens, Afst. godt 5 km og godt 9 km til Haderslev, Tlf. Simmersted 49 u.

Art. 16 m. fl. af Magstrup, samlet Areal 56,6 ha, deraf 55,8 Ager og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 612,73 Th. (12,9 Td. Hrtk.); Ejdskv. 78,200 Kr. (88,400), Jordv. 50,700 Kr. (55,200); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Søndergaard ligger i den sydlige Side af Ringtved By; Jorderne, der til Dels er samlet ved Gaarden, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er nymerglet.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Byg eller Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. og 7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre, udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 10 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af Korhorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3302 kg med 3,62 pCt. Fedt og 133,5 kg Smør; Mælken leveres til Styding Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin om Aaret, Gaarden har nu Kort til 70 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Søndergaard har grundmurede, hvidpudsede, nye og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, er opført i 1906; den har gennemgaaende Frontspids, Tag af Cementsten og rummer en god Lejlighed. Af de 3 sammenbyggede Avslænger, der er opført i 1904, har muret Trimpel og er tækket med Pandeplader, er der Værelser til Folkene, Hestestald og Vognport i den vestlige Sidelænge, Lade i den østlige og Kostald i Længen mod Syd; desuden Vest for Gaarden en Svinestald, bygget i 1934, opført af røde Sten med muret Trimpel samt tækket med Pandeplader ligesom et Hønsehus Nord for denne, opført i 1933 og bygget som Halvtag. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Staldene, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Søndergaard er dannet i 1903 ved Sammenlægning af Parceller af Thomas Lauritzen, som derefter opførte Gaardens 4 Hovedlænger, og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden i 1918.

ULRIKSBJERG, Simmersted By, Magstrup Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Rasmus Hviid, Postfb. Simmersted, nærmeste St. Sommersted, Afst. 8 km og knapt 10 km til Haderslev, Tlf. Simmersted 19.

Art. 23 af Simmersted, samlet Areal 52,2 ha, deraf 49,7 Ager, 2 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 371,84 Th. (7,87 Td. Hrtk.); Ejdskv. 68,700 Kr. (76,300), Jordv. 43,100 Kr. (48,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr., Løsøret i Haderslev Østeramts Brandf. for 44,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

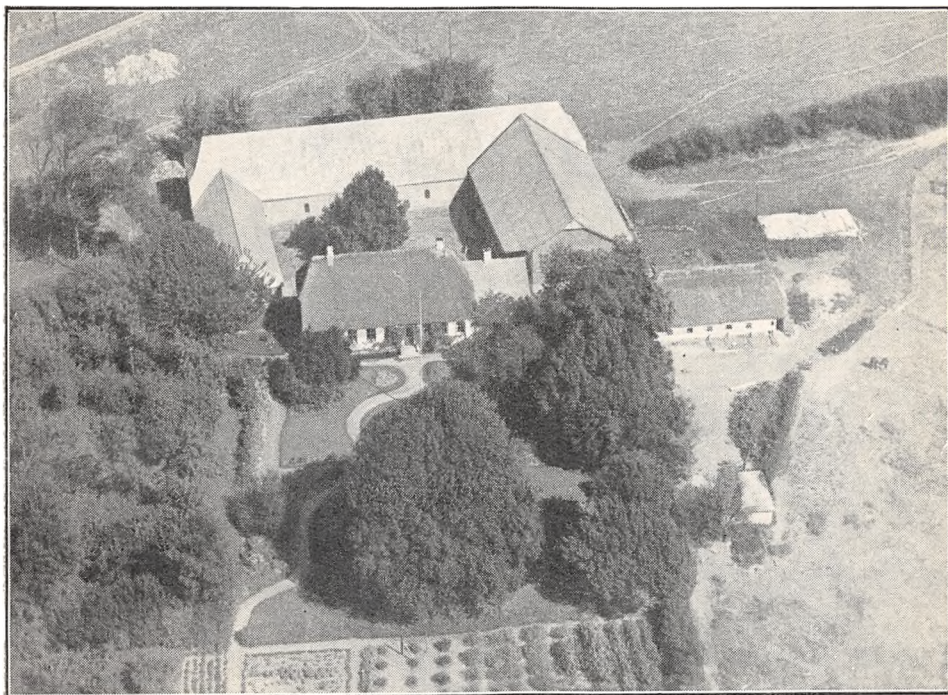
Ulriksbjerg ligger ca. 1 km Øst for Simmersted By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid, og en Del er kalket i de senere Aar. Skovens Bevoksning er overvejende Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med nogen Frøavl af Hunde- og Rajgræs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 25—30 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20—25 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 160 kg aarlig; Mælken leveres til Kastvraa Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 160 Slagterisvin om Aaret, og Gaarden er nu tildelt 62 Kort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Ulriksbjerg har grundmurede, gode og velholdte, delvis hvidpudsede Bygninger. Den straaetkede Hovedbygning, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, er tækket med Rør; den er fra den østlige Gavl udvidet med en Tilbygning mod Øst, tækket med Pandeplader, denne rummer Bryggers m. m. Af de 3 sammenbyggede Avslænger, som er tækket med Pandeplader, er der Værelser til Folkene, Heste- og Kostald i den østlige Sidelænge, opført i 1912 med muret Trimpel, Svinestald, Gennemkørsels- og Vognport i den vestlige, der har Trimpel af Pandeplader og Lade i Længen mod Nord; desuden Øst for Gaarden en overdækket Ajlebeholder, en rørtækt Længe, som rummer Stald til Søer og Høusehus, og Syd for denne en Halvtagsbygning med Tag

Ulriksbjerg.

af Pandeplader til Redskaber og Maskiner. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden.

Ulriksbjerg ejedes i 1750 af Tingskriver Ulrich, efter hvem Gaarden har Navn; senere kom den til Samuel Hansen, efter hvem den i 1830 overtoges af Sønnen Hans Samuelsen; efter ham overtoges den i 1867 af Sønnen Samuel Hansen Samsøe, efter hvem den i 1899 overtoges af Sønnen Hans Samuelsen Samsøe; han solgte den omkring 1924 til Hans Thulstrup, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1928.

JÆGERUPGAARD, Jægerup By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer P. C. Hansen, Postfb. Vojens, nærmeste St. Jægerup, Afst. $\frac{1}{2}$ km og 15 km til Haderslev, Tlf. Vojens 88 x.

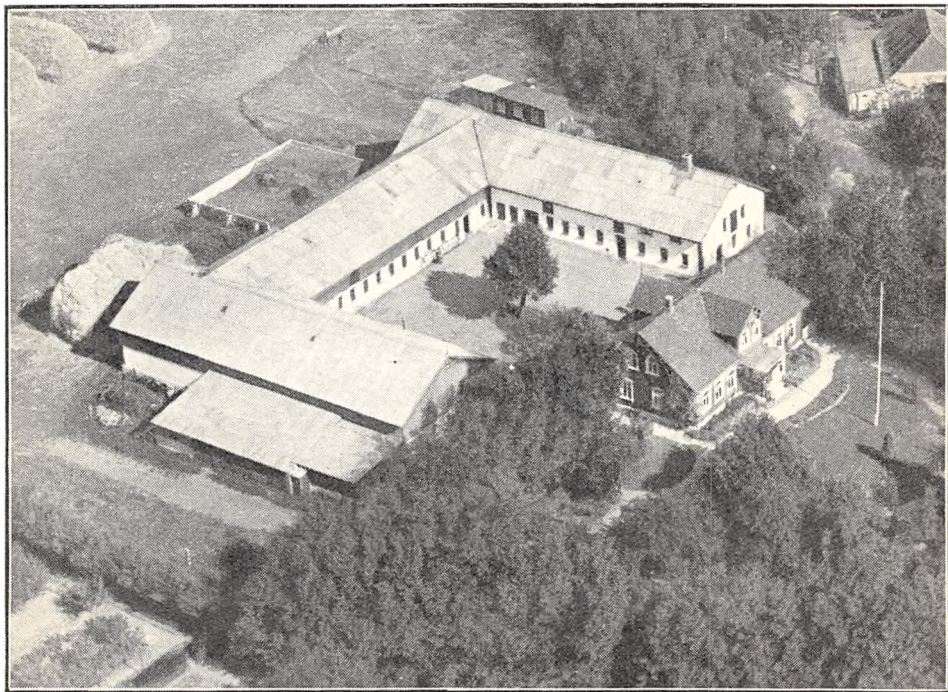
Art. 12 m. fl. af Jægerup, samlet Areal 91,2 ha, deraf 84,8 Ager, 5,4 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 315,00 Th. (6,63 Td. Hrtk.); Ejdskv. 75,600 Kr. (81,900), Jordv. 44,100 Kr. (46,300); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 67,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Jægerupgaard ligger i den nordvestlige Side af Jægerup By; Jorderne, hvoraf 45 ha er samlet om Gaarden, medens Resten ligger lidt fraskilt, bestaar for største Dele af Sandmuld paa Sandunderlag, ca. 20 ha er Lermuld paa Lerunderlag. Terræ-

net er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Lavmoseeng.

Sandjorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Rug, 2. Havre, 3.—4. Kløver og Græs, 5. Havre, 6. Roer og 7. Byg; Lerjorden dyrkes ligeledes i 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger et Areal med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 130 Sække Superf., 40 Kalig. og 55 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 35 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift, Mælken leveres til Jægerup Andelsmejeri.

Jægerupgaard.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer, og Gaarden har Kort til 72 Svin om Aaret. Fjerkræholdet er ca. 400 Høns.

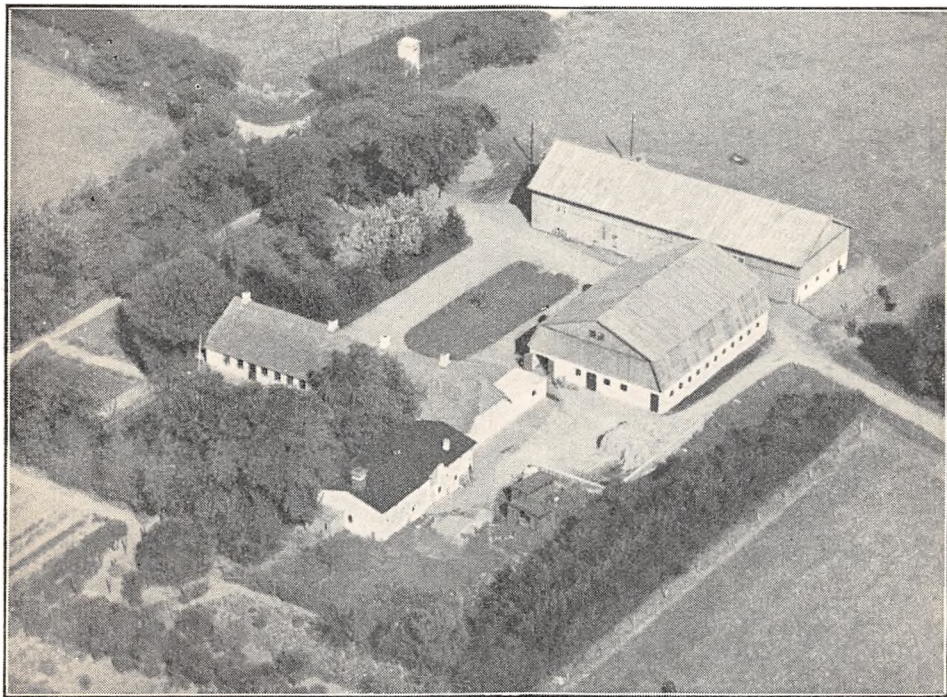
Jægerupgaard har grundmurede, nye og store Bygninger, opført i 1906. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til Haven, har en lukket Veranda til denne, gennemgaaende Frontspids og Skifer-tag; den indeholder en stor og køn Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har Tag af Pandeplader, er der Heste- og Svinestald i den nordlige Sidelænge, som har muret Trimpel, Kostald i Længen mod Vest, der ligesom den sydlige Sidelænge, Laden, har Trimpel af Pandeplader; til Sydsiden af Laden er der opført en Halvtagsbygning af Pandeplader til Redskaber og Maskiner, og Nord for Kostalden et Hønsehus af Træ, ligeledes med Tag af Pandeplader. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Jægerupgaard (kaldtes tidligere »Breadablik«) var tidligere i ca. 250 Aar en Slægtsgaard, der tilhørte en Slægt Henriksen; den overtoges i 1801 af Hans Henriksen, efter hvis Død den overtoges af Enken; efter hende overtoges den i 1863 af Sønnen Hans Henriksen og efter ham i 1900 af Sønnen af samme Navn, der i sin Besiddertid tilkøbte 29 ha, ligesom han i 1906 opførte de nuværende Bygninger; han overdrog den i 1927 til sin Svigersøn Niels Iversen, efter hvis Død i Juli 1932 den overtoges af Enkefru Inger Kirstine Iversen; senere overtoges den af Sønderjydsk Hypoteklaanefond, af hvilken den i 1934 købtes af den nuværende Ejer.

BILLUNDDGAARD, Billund By, Vojens Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Lensgreve F. L. W. Ahlefeldt Laurvig, Tranekær, Postfb. og nærmeste St. Vojens, Afst. 2 km og 14½ km til Haderslev, Tlf. Vojens 13.

Art. 5 af Vojens og 61 af Jægerup, samlet Areal 127,5 ha, deraf 102,5 Ager, 5 Eng, 19 Plantage og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 271,58 Th. (godt 5,7 Td. Hrtk.); Ejdskv. 73,600 Kr. (77,900), Jordv. 49,100 Kr. (49,300); Bygn. er forst. i Landbygn. Brandf. for 68,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Billundgaard ligger sydligst i Billund ved Vejen efter Vojens; Jorderne, der er samlet om Gaarden undtagen Engen, som ligger ca. 4 km fra denne i Jægerup Sogn, bestaar af Sandmuld paa Sand og sandbl. Ler, Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gød-

Billundgaard.

ningskraft god, der er ikke drænet (naturlig sund Jord), men hele Arealet er nymerglet i Aarene 1925—30. Engen er Lavmoseeng, Plantagens Bevoksning Gran (plantet 1923—24).

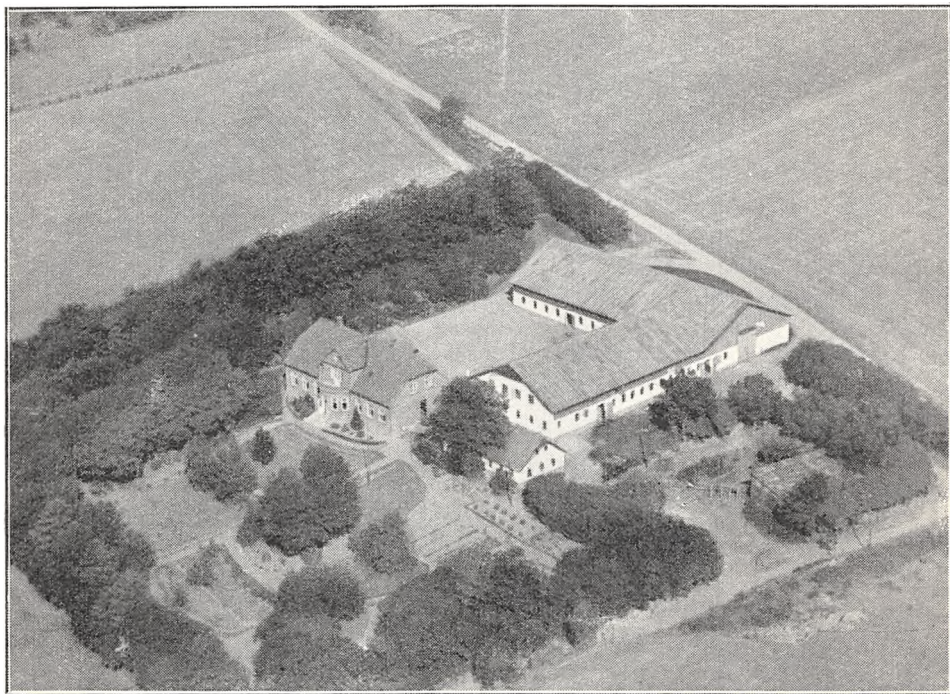
Gaarden drives siden 1919 af Bestyrer Bent Jensen; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 120 Sække Superf., 80 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 1 Tyr og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, det er en gl. Stambesætning, der fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift, den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 210—220 kg aarlig; Mælken afkøles paa Gaarden, en Del tappes paa Flasker og sælges fra egen Vogn i Vojens By, Resten leveres til Jægerup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig; desuden anvendes en Tractor, Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Der holdes 11 Moderfaar. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Billundgaard har grundmurede, hvidpudsede, gode og velholdte Bygninger; den lange Hovedbygning, der ligger mod Syd til den kønne Have som ogsaa strækker sig Vest for Gaarden, har 2 rundbuede Kviste mod Nord over Indgangsdørene og er tækket med Rør; den rummer en god Bolig; fra den østlige Ende udgaar Mejeriet som en lav kort Sidebygning mod Nord, bygget som Halvtag med Tag af Jernbeton. Af de 3 fritliggende Avslænger — Gaarden er aaben mod Vest mod Landevejen — ligger Laden mod Nord; denne, der er opført af Træ paa Betonsokkel har Tag af Bølgeblik ligesom den østlige Sidelænge, som tillige har en Mansard af Bølgeblik, den rummer Ko- og Hestestald; endvidere Sydøst for Hovedbygningen Gaardens Svinestald, der har muret Trippel og er tækket med Tagpap. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Billundgaard ejedes tidligere af en Holstener Heinrich Hansen, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1918.

Billund Overgaard.

BILLUND OVERGAARD, Billund By, Vojens Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer S. K. Sørensen, Postfb. og nærmeste St. Vojens, Afst. 2½ km og 15 km til Haderslev, Tlf. Vojens 91 x.

Art. 15 af Vojens, samlet Areal 105 ha, deraf 86,5 Ager, 11 Eng og Græsning, 6,5 Plantage og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 206,73 Th. (4,35 Td. Hrtk.); Ejdskv. 62,700 Kr., Jordv. 36,900 Kr., Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 50,000 Kr., Løspøret i »Danmark« for 54,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Billund Overgaard ligger ½ km Vest for Billund By ved offentlig Vej; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar overvejende af Sandmuld, Underlaget veksler fra Sand og Grus til sandblandet Ler. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merglet 1914—15. Af Engen er ca. 1 ha paa Mosebund, 10 ha er lav Jord paa Haardbund. Plantagens Bevoksning er Gran, plantet 1934—36.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med lidt Frøavl (alm. Rajgræs), endvidere dyrkes en Del Kartoffler til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund; af Kunstgødning anvendes

des aarlig ca. 60 Sække Superfosfat, 30 Kaligødning og 70 Sække Kvælstofgødning.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift, der malkes med Maskine (Wallace), Mælken leveres til Jægerup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin om Aaret, Gaarden har nu Kort til 66 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Billund Overgaard har grundmurede, store og gode Bygninger, opført i 1926 efter en Brand. Hovedbygningen, som er opført af røde Sten, ligger mod Syd til den kønne Have; den har en rundbuet Karnap med Altan over til denne, gennemgaaende Frontspids, Tegltag og indeholder en god Bolig. Af de 3 hvidpudsede Avlsbygninger, der er tækket med Pandeplader, er de 2 Hovedlænger sammenbygget i Vinkel; af disse er der Heste- og Kostald med Værelser over førstnævnte i den østlige Sidelænge og Lade samt Svinestald og Garage i Længen mod Nord, de 2 sidstnævnte ind mod Gaarden; denne er aaben mod Vest, de 2 Længer har Trimpel af Pandeplader, ligesom Nordsiden af Laden er helt af Pandeplader. Desuden Øst for Gaarden en Halvtagsbygning til Vogne, Redskaber og Maskiner og Øst for Hovedbygningen en Længe, som rummer Hønsehus, Materiel og Brændsel, begge med Tag af Pandeplader. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Billund Overgaard ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Thomsen, som i 1850 udflyttede den fra Billund til sin nuværende Plads; hans Slægt ejede Gaarden til 1912, da den købtes af P. Heisel (nu Allergaard). Han solgte den i 1918, og Gaarden var nu en Del i Handelen de følgende Aar, hvorefter den blev overtaget af Hobro Bank. Denne solgte den i 1923 til J. Lauenborg, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1928.

VOJENSGAARD, Vojens By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer J. H. Schmidt, Postfb. og nærmeste St. Vojens, Afst. godt 2 km og 11 km til Haderslev, Tlf. Vojens 2.

Art. 1 m. fl. af Vojens og 97 af Styding, samlet Areal 323 ha, deraf 271 Ager, 16 Eng, 10 Plantage, 10 Mose, 8 Have, Park og Gaardsplads og 8 ubenyttet Areal, Nettoudbytte 1413,00 Th. (ca. 29,75 Td. Hrtk.); Ejdskv. 312,000 Kr. (353,500), Jordv. 232,000 Kr. (267,900); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 170,000 Kr.; Løsgøret i Det kgl. octr. Brandassurance-Compagni for 200,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vojensgaard ligger 2 km Øst for Vojens St. ved Landevejen efter Haderslev; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god sund Muldjord, vekslende fra Sandmuld til Lermuld, Underlaget er ligeledes skiftende fra Grus til Ler. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet (naturlig sund Jord), hele Arealet er merglet i Aarene 1929—36. Engen er Haardbundseng, Plantagens Bevoksning overvejende Gran.

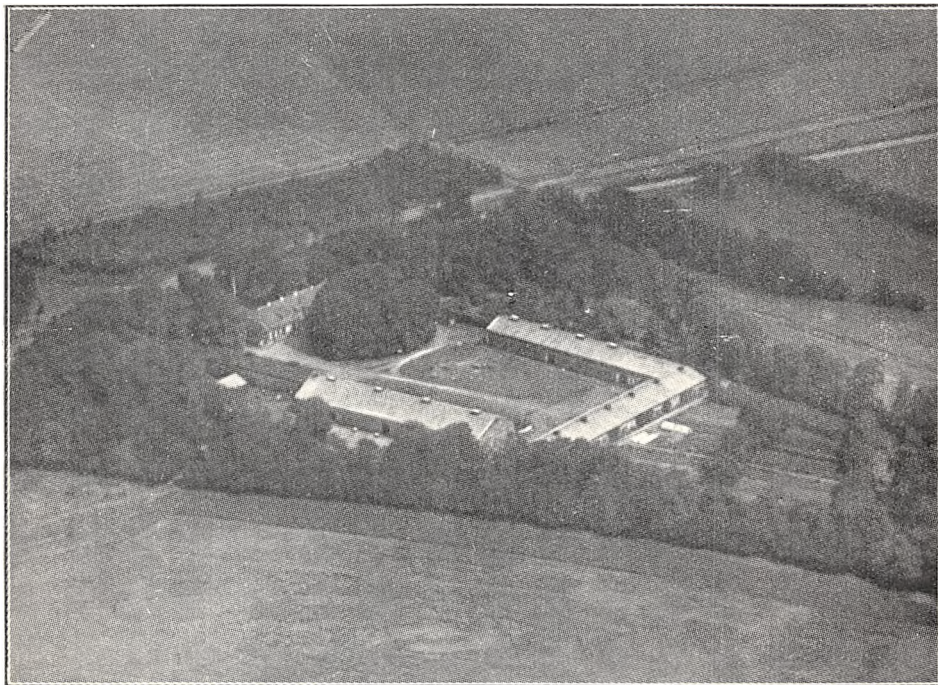
Jorden drives i alm. Vekseldrift, der dyrkes noget Frø af forskellige Sorter samt en Del Lucerne. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 200 Sække Superf., 125 Kalig. og 250 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 100 Malkekøer, 3 Tyre og 75 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; da Besætningen er nyindsat, kan der ikke opgives Tal for Mælke- eller Smørydelse; Mælken afkøles paa Gaarden, en Del tappes paa Flasker og sælges fra egen Vogn i Vojens, Resten leveres til Styding Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 15 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig, desuden anvendes en Tractor. Der er tidligere leveret 150—200 Slagterisvin om Aaret (Pattegrisene indkøbes), Gaarden har nu Kort til 212 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Vojensgaard har grundmurede, anselige, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til en Del af den kønne Have og Park, som her grænser til Landevejen, har en

lukket Veranda til denne, Frontspids og 4 Kviste mod Syd til Gaarden samt Tegltag; fra den østlige Ende udgaar en kort Sidebygning mod Nord, den rummede tidligere Mejeri, men er nu indrettet med Værelser, og til den østlige Gavl af Hovedbygningen er nu tilbygget en smal Længe. tækket med Tagpap, den indeholder Kølerum for Mælken. Hovedbygningen indeholder en stor køn Beboelse. Af de 3 Hovedlænger af Avlsbygningerne, som har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Lade i de 2 Sidelænger, af hvilke den østlige er sammenbygget i Vinkel med den sydlige Længe Kostalden; desuden Vest for Gaarden en Svinestald, der har Tag af Pandeplader ligesom en Vognport Nord for denne, 2 Fløje, opført af Træ og sammenbygget i Vinkel, endvidere mellem de 2 Sidelænger og Hovedbygningen, mod Vest en Længe, som rummer Værelser til Folkene og Hestestald og overfor denne mod Øst 2 Hønsehuse, opført af Træ og bygget som Halvtag, de 3 sidstnævnte Bygninger er tækket med Tagpap. Gaarden har eget Vandværk, og der hører 2 Huse med Bolig til 3 Familier til Ejendommen.

Vojensgaard.

Gaarden ligger kønt, omgivet af den store smukke Have og Park, der er anlagt i Bækdalen (Vojens Bæk) af Havearkitekt E. Erstad-Jørgensen.

Vojens var i Middelalderen en Landsby, der laa Syd og Øst for den nuværende Gaard og som endnu paa Valdemar Atterdags Tid havde mindst 10 Gaarde; senere maa de være samlet til en større Gaard, der allerede paa Frederik d. Andens Tid i 1580 og senere var en kgl. Forpagtergaard. Som de fleste andre af disse kgl. Domæner (se Indledningen til Sønderjylland) udparcelleredes den delvis under de store Landboreformer i Slutningen af det 18de Aarh. (i 1778).

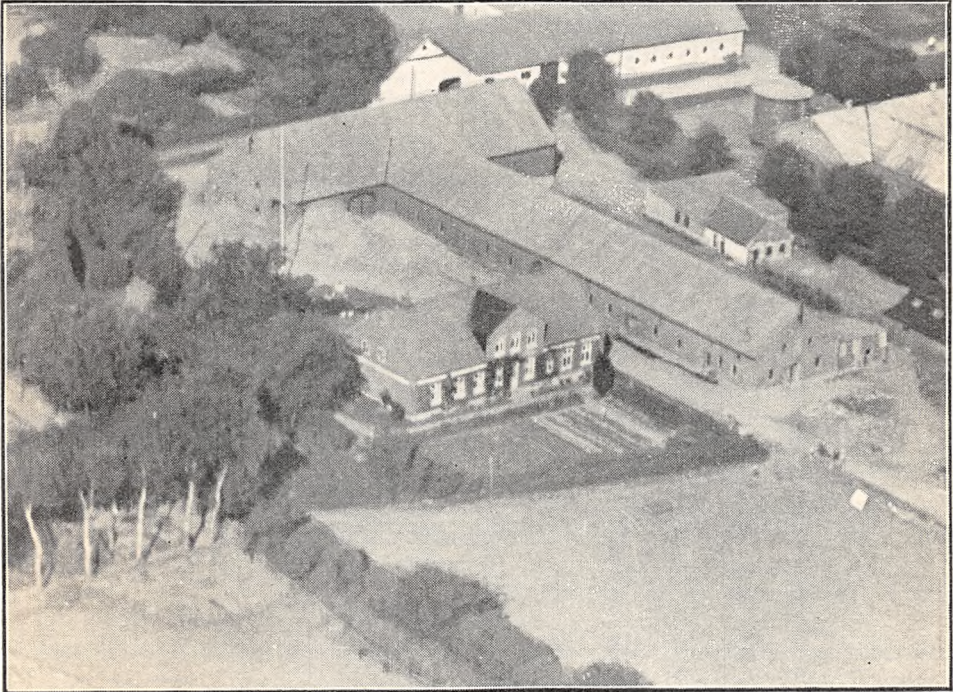
Noget over Midten af forrige Aarh. ejedes Hovedparcellen af Deichmann, der sidst i 1860'erne solgte den til en Hamborger, som atter afhændede den til Jenisch; sidst i 1870'erne købtes den af senere Major Kosegarten, der i 1907 solgte den for 300,000 M. til Kreditforeningsdirektør J. H. Schmidt, den nuværende Ejer.

I 1934 er der til Udstykning frasolgt ca. 145 ha, hvorpaa der er oprettet en Ejendom paa 15 ha samt 10 Statshusmandsbrug, deraf et med 23, et med 14, et med 12 og 7 hver med 9 a 10 ha, foruden at der er medgaaet en Del Jord til Vejanlæg.

CHRISTINESMINDE, Hammelev By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Peter Nissen Knudsen, Postfb. og nærmeste St. Hammelev, Afst. $\frac{1}{2}$ km og $6\frac{1}{2}$ km til Haderslev, Tlf. Hammelev 4.

Art. 2 m. fl. af Hammelev, samlet Areal 81 ha, deraf 62,5 Ager, 4 Eng, 14 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 675,40 Th. (godt 14,2 Td. Hrtk.); Ejdskv. 100,700 Kr., (115,900), Jordv. 64,900 Kr. (67,100); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 75,000 Kr.; Lys og Kraft fra Haderslev Elektricitetsv.

Christinesminde ligger i Hammelev By; Jorderne, der er lidt adskilt, men ligger ret godt for Gaardens Drift, bestaar dels af Lermuld paa Lerunderlag, dels af Grusmuld paa Grusunderlag. Terrænet er stedvis noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er nymerglet. Engen er humusblandet Jord paa Klægbund (bliver nu afvandet og kultiveret). Skovens Bevoksning blandet.

Christinesminde.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 30 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 131 kg aarlig, Mælken leveres til Styding Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer; der er tidligere leveret indtil 400 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 96 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 500 Høns.

Christinesminde har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, som ogsaa strækker sig Vest for Gaarden, har gennemgaaende Frontspids, en Altan mod Nord til Gaarden og Tag af Cementsten; den rummer en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som overvejende er tækket med Pandeplader, har de to Hovedlænger muret Trimpel og er opført af røde Sten; af Længerne er der Værelser til Medhjælpere, Heste- og Kostald i den lange østlige Sidelænge, der med sin nordlige Gavl er sammenbygget i T-Form med Laden; i den nordlige Side af denne er der indrettet Svinestald; Gaarden er aaben mod Vest. Desuden Øst for Haven et Hønsehus, en Vinkelbygning af Træ, tækket med Tagpap, af hvilke den større Længe tidligere har været Svinestald, den anden Længe er bygget som Halvtæg; endvidere

Øst for Gaarden 2 Længer, sammenbygget i Vinkel, af hvilke den ene, et tidligere Bagehus, men nu indrettet til Kyllinger, er tækket med Tegl, medens den anden, der er bygget som Halvtag, rummer Vogne, Redskaber og Maskiner. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, Gaarden har eget Vandværk, som virker ved Stødhævert, og der hører et Hus til Ejendommen.

Christinesminde er en gl. Slægtsgaard, der i Slutningen af det 18de Aarh. ejedes af Christen Steffensen, som i 1826, Aaret før sin Død, overdrog den til sin Søn, den bekendte sønderjydske Patriot og Politiker Nis Steffensen; han, der i 1843 var Medstifter af den slesvigske Forening, og var dennes første Kasserer, var samme Aar sammen med de lige saa kendte Sønderjyder Laurids Skau og Hans Nissen i Kbhvn. for at virke for Oprettelsen af en Bondehøjskole, og dette førte til Oprettelsen af vor første Folkehøjskole, Skolen i Rødding, med cand. theol. Johan J. S. Wegener som Forstander (se Halstedgaard, Bind IV, Side 130); Nis Steffensen, der forinden han overtog sin Fødegaard, havde købt 2 andre Gaarde i Hammelev, henholdsvis i 1814 og 1825, var en meget dygtig og virksom Landmand, som derved blev i Stand til at afrunde Arealerne til de 3 Gaarde, hvad Jordernes hensigtsmæssige Beliggenhed angik. Nis Steffensen, der var Fader til den bekendte Politiker, Generalauditør H. C. Steffensen, var gift med Marie Kirstine Nissen, efter hvem Gaarden mulig har Navn. Efter Nis Steffensens Død i Jan. 1845 overtoges Gaarden af en Søn af samme Navn, efter hvem den i 1887 overtoges af Svigersønnen H. Vestergaard. I 1918 overtoges Gaarden af hans Svigersøn, den nuværende Ejer.

DAMGAARD, Styding By, Hammelev Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Sogneraadformand, Amsraadsmedlem Jørgen Uldall, Postfb. Hammelev, nærmeste St. Styding, Afst. 200 m og godt 8 km til Haderslev, Tlf. Hammelev 1.

Art. 11 af Styding, samlet Areal 61,8 ha, deraf 52,3 Ager, 1 Eng, 8 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 407,41 Th. (ca. 8,6 Td. Hrtk.); Ejdskv. 71,600 Kr. (75,400), Jordv. 50,600 Kr. (49,300); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 54,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Damgaard ligger midt i Styding By, Jorderne, hvoraf ca. 40 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger noget fraskilt, bestaar for største Delen af Lermuld paa Lerunderlag, en mindre Del er Sandmuld paa sandbl. Ler. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er nymerglet. Engen er god Haardbundseng, Skovens Bevoksning overvejende Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 10 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 22 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3514 kg med 3,74 pCt. Fedt og 147 kg Smør, Mælken leveres til Styding Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, for Tiden intet Tillæg. Svinebesætningen er for Øjeblikket 2 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, og Gaarden er nu tildelt 59 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Damgaard har grundmurede dels ældre, dels nyere Bygninger; den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Syd til Haven, har gennemgaaende Frontspids og Tag af Cementsten; den indeholder en stor og god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, er der Heste- og Kostald i den straatækte østlige Sidelænge, Lade i den vestlige, der i den sydlige Ende tillige rummer Hønsehus, Redskaber og Maskiner; Laden har Trætrimpel og Tag af Pandeplader ligesom Længen mod Nord, der indeholder Kostald, Roerum og Gennemkørselsport fra Sognevejen samt Lade Vest for Porten; desuden Vest for Hovedbygningen en straatækt Svinestald. Der er murede Hvælvinger paa Træbjælker i Ko- og Svinestalden, og der er indlagt Vand fra Byens Vandværk.

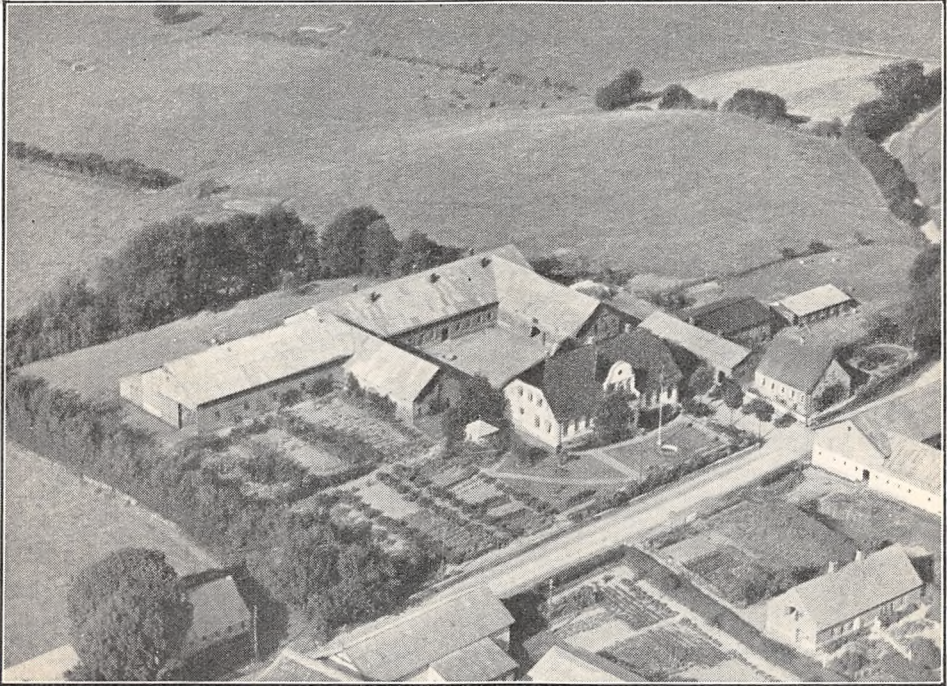
Damgaard ejedes i forrige Aarh. af Jørgen Steffensen, efter hvem den i 1878 overtoges af en Nevø Jeppe Uldall og efter ham overtoges Gaarden i 1914 af Sønnen den nuværende Ejer.

GAARD I GL. LADEGAARD BY, Hammelev Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Jens Simonsen Lund, Postfb. Hammelev, nærmeste St. Ladegaard, Afst. 300 m og 10 km til Haderslev, Tlf. Hammelev 75 u.

Art. 10 m. fl. af Ladegaard II, samlet Areal 100 ha, deraf 85,5 Ager, 7 Eng, 7

Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 540 Th. (ca. 11,37 Td. Hrt.); Ejdskv. 107,000 Kr. (112,200), Jordv. 65,000 Kr. (62,800); Bygn. er fors. i Danske Grundejernes Brandf. for 78,000 Kr., Løspøret i samme Selskab for 52,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den nordlige Side af Gl. Ladegaard By; Jorderne, hvoraf ca. 62 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger samlet ca. 1 km fra denne, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag, dog er ca. 10 ha Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er sort humusblandet Jord, Skovens Bevoksning Løvtræer.

Jens Simonsen Lunds Gaard i Gl. Ladegaard (Art. 10 m. fl. af Ladegaard II).

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer og Kartofler, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre. Uden for Driften henligger ca. 10 ha med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 20 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 35 Malkekøer, 1 Tyr og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; der fedes ca. 20 Kreaturer aarlig, den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3647 kg med 3,67 pCt. Fedt og 149,5 kg Smør, Mælken leveres til Høgelund Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 170 Slagterisvin om Aaret, og Gaarden er nu tildelt 91 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Gaard i Gl. Ladegaard By, Art. 10 m. fl. har grundmurede, store og gode Bygninger (ligger ikke helt solret). Den hvidpudsede Hovedbygning, der er opført i 1916 efter en Brand, ligger mod Syd til den kønne Have, som grænser til Landevejen, men som ogsaa strækker sig Vest for Gaarden; den har gennemgaaende, rundbuget Frontspids, en rundbygget Karnap til Haven, Tag af glaserede Tegl, og den rummer en stor køn Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og mo-

derne Bekvemmeligheder. Af de 3 sammenbyggede Avslænger, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Værelser til Folkene, Magasin, Vognport samt Redskabs- og Maskinrum i den vestlige Sidelænge, Hestestald i den østlige og Kostald i Længen mod Nord, fra hvis vestlige Ende Laden udgaar som en Forlængelse mod Vest, opført helt af Pandeplader paa en støbt Sokkel; desuden Øst for Hovedbygningen en Længe, som rummer Brændsel og forskelligt, med Tag af Pandeplader, Øst for denne en Svinestald tækket med Tagpap og Øst for denne et Hønseshus af Træ, tækket med Pandeplader; endvidere Øst for Haven og Indkørslen et Aftægtshus. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostald, Gaarden har eget Vandværk, og der hører 2 Huse til Ejendommen.

Gaard i Gl. Ladegaard By, Art. 10 m. fl. af Ladegaard II er en gl. Slægtsgaard, der i første Halvdel af forrige Aarh. ejedes af Jens Simonsen Lund; efter ham overtoges den i 1856 af Sønnen Mikkel Jensen Lund, efter hvem den i 1900 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I GL. LADEGAARD BY, Hammelev Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Paul Hansen Wind, Postfb. Hammelev, nærmeste St. Ladegaard, Afst. 200 m og 10 km til Haderslev, Tlf. Hammelev 75 v.

Art. 18 m. fl. af Ladegaard II, samlet Areal 91,9 ha, deraf 81,6 Ager, 6,5 Eng, 3 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 507,00 Th. (ca. 10,7 Td. Hrtk.); Ejdkv. 82,200 Kr. (86,500), Jordv. 59,900 Kr. (62,600); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,835 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i Gl. Ladegaard By; Jorderne, der er lidt adskilt, men ligger godt for Gaardens Drift, bestaar dels af Lermuld, dels af Sandmuld (Klasse 4 og 5), Underlaget vekslende fra Ler til Sand. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er merglet fra ældre Tid og hele Arealet er nymerglet. Engen er Løvmoseeng, hvoraf 4 ha nu er drænet, Skovens Bevoksning overvejende Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 120 Sække Superf., 60 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift, der fedes aarlig ca. 20 Stude og Kvier; Mælken leveres til Høgelund Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7—8 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer; der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin om Aaret, og Gaarden er nu tildels 74 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 30 Høns.

Gaard i Gl. Ladegaard, Art. 18 m. fl. har grundmurede, hvidpudsede, ældre, men velholdte Bygninger, som danner en 4-længet sammenbygget Gaard, der ligger Syd for Sognevejen. Stuehuset, som ligger med Syd til Haven, rummer tillige Hestestald i den vestlige Ende; det er sammenbygget i Vinkel med den østlige Sidelænge, der ogsaa rummer Beboelse samt Bryggers og Værelser til Folkene og er ligesom denne Længe tækket med Straa; den vestlige Sidelænge rummer Kostald, den har Tag af Pandeplader ligesom Længen mod Nord langs Sognevejen, den indeholder Vognport samt Rum til Redskaber og Maskiner. Fra den sydlige Ende af Kostalden er der som en Forlængelse mod Syd tilbygget en Trælade, tækket med Tagpap og Øst for Gaarden en Svinestald med muret Trimpel og med Tag af Pandeplader ligesom en Længe, opført af Kamp og som rummer Stald til Søer samt Brændsel. Stuehuset samt største Delen af Gaardens Bygninger er opført i Aarene 1828—30; der er indlagt Vand fra et Stødhævert-Anlæg, og der hører et Hus med 2 Lejligheder til Ejendommen. Der er Indkørsel til Gaarden i det nordøstlige Hjørne mellem de 2 Længere.

Gaard Art. 18 m. fl. i Gl. Ladegaard er en gl. Slægtsgaard, der i det 18de Aarh. og vistnok længere tilbage ejedes indenfor Slægten Tiellesen og i 1766, forud for de store Landboreformer, af Hans Tiellesen; i 1836 kom Gaarden ved Giftermaal til Poul Hansen Wind, efter hvem den i 1876 overtoges af Sønnen Hans Chr. Wind og efter ham overtoges den i 1897 af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I STYDING BY, Hammelev Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Enkefru Cathrine Michaelsen Petersen, Postfb. Hammelev, nærmeste St. Styding, Afst. 300 m og ca. 8 km til Haderslev.

Art. 5 m. fl. af Styding, samlet Areal 101,5 ha, deraf 90,7 Ager, 2 Eng, 8 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 607,00 Th. (ca. 12,78 Td. Hrtk.); Ejdskv. 103,600 Kr. (110,400), Jordv. 76,700 Kr. (80,700); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den nordlige Side af Styding By; Jorderne, der er noget adskilt, men ligger ret godt for Gaarden, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet 1932. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning mest Bøg (lidt Gran).

Gaarden drives af Ejerinden, med en Broder P. Lauritzen som Bestyrer. Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 20 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 26 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 180 kg aarlig. Mælken leveres til Styding Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Der er tidligere leveret ca. 125 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 92 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Gaard Art. 5 m. fl. af Styding har grundmurede, velholdte Bygninger. Hovedbygningen, som ligger mod Nord til Haven, er tækket med Skifer; den rummer en stor og god Bolig. Af de 3 sammenbyggede, hvidpudsede Avslænger, som nu overvejende har Tag af Pandeplader, er der Lade i Længen mod Syd overfor Hovedbygningen; i Laden, der har muret Trimpel og Tag af Cementsten, er der i det sydøstlige Hjørne indrettet en Svinestald. Taget er her af Pandeplader; den vestlige Sidelænge, der har muret Trimpel, indeholder Vognport, Værelser til Folkene og Hestestald og den østlige Kostald; desuden Øst for Gaarden et Hønsehus, bygget som Halvtag, opført af Træ og tækket med Tagpap. Der er indlagt Vand fra Byens Vandværk.

Gaard Art. 5 m. fl. af Styding er en gl. Slægtsgaard, der fra 1855 ejedes af Niels Michaelsen Petersen; efter ham arvedes den senere af en Søn af samme Navn, som da kun var $\frac{3}{4}$ Aar gammel. Han deltog senere i Verdenskrigen og overtog derefter selv Gaardens Drift, da han i 1919 vendte hjem fra denne; ved hans Død i 1925 overtoges Gaarden derefter af Enken, den nuværende Ejerinde.

I Novbr. 1936 er der af Gaardens Areal frasolgt 3 ha, som endnu ikke er fraskilt.

HAMMELEVGAARD, Hammelev By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Prpt. Niels Petersen Smed, Postfb. og nærmeste St. Hammelev, Afst. $\frac{1}{2}$ km og 6 km til Haderslev.

Art. 7 m. fl. af Hammelev, samlet Areal 59,5 ha, deraf 44,5 Ager, 7 Eng, 7 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 470,00 Th. (ca. 10 Td. Hrtk.); Ejdskv. 71,300 Kr. (80,000), Jordv. 42,000 Kr. (49,600); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 53,000 Kr., Løsoret i samme Selskab for 50,200 Kr.; Lys og Kraft fra Haderslev Elektricitetsv.

Hammelevgaard ligger midt i Hammelev By; Agerjorden, der er samlet ved Gaarden, Eng og Skov ligger lidt fraskilt, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes og hele Arealet er nymerglet. Engen er af god Bonitet (humusblandet Jord), Skovens Bevoksning Løvtræer.

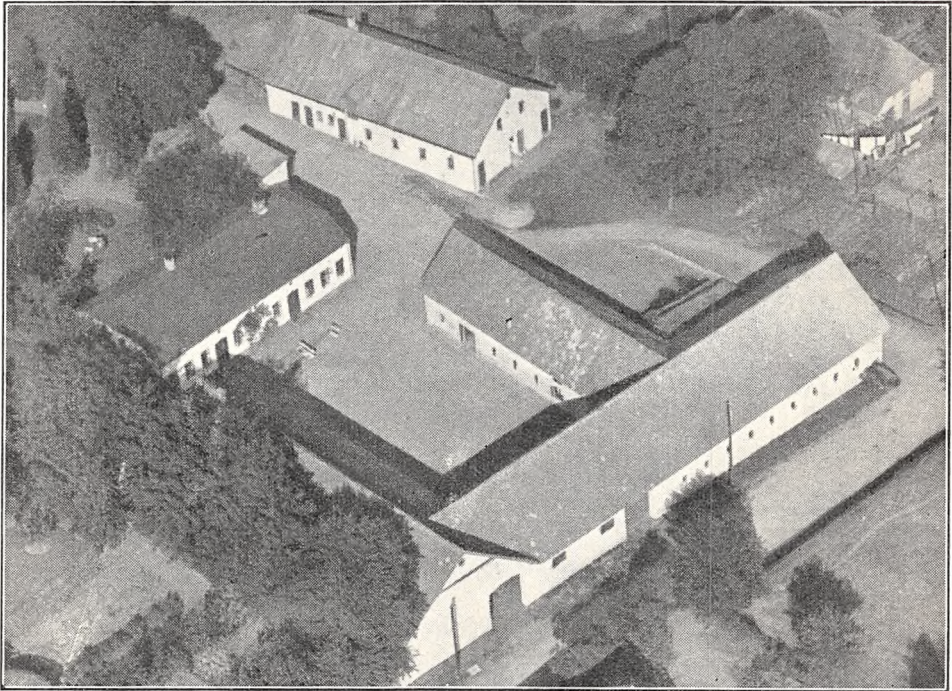
Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre. Udenfor Driften henligger ca. 4,5 ha med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 10 Kalig., og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 34 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3209 kg

med 3,51 pCt. Fedt og 125,5 kg. Smør, Mælken leveres til Styding Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer; der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin om Aaret, og Gaarden er nu tildelt 46 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Hammelevgaard har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til den kønne Have, har Skifertag; den indeholder en køn Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avslænger, som er opført efter en Brand i 1898, med muret Trimpel og Tag af Cementsten, er der Hestestald og Roerum i den østlige Sidelænge, Lade i den vestlige og Lade samt Kostald i Længen mod Syd langs Vejen gennem Byen; desuden Øst og Nord for Hovedbygningen en Svinestald med muret Trimpel, opført i 1923 samt et Hønsehus bygget som Halvtag, begge tækket med Pandeplader. Der er murede Hvælvinger og

Hammelevgaard.

Jernbjælker i Ko- og Hestestald og Gaarden har eget Vandværk, som virker ved Stødhævert.

Hammelevgaard er en gl. Slægtsgaard, der i første Halvdel af forrige Aarh. fra omkring 1835 ejedes af Nis Nissen, som havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1874 af en Søn af samme Navn, efter hvis Død den overtoges af Enkefru Nissen; efter hende overtoges den i 1903 af Sønnen Nis Nissen, der i 1916 arvede en Nabogaard med 38 ha, som blev lagt ind under Hammelevgaard, hvorved denne fik et samlet Areal paa ca. 85 ha. Efter at have frasolgt ca. 25 ha, solgte N. Nissen i 1930 Gaarden til den nuværende Ejer.

JUULSMINDE, Hammelev By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Andreas Hansen Juul, Postfb. og nærmeste St. Hammelev, Afst. $\frac{1}{2}$ km og ca. $6\frac{1}{2}$ km til Haderslev, Tlf. Hammelev 5.

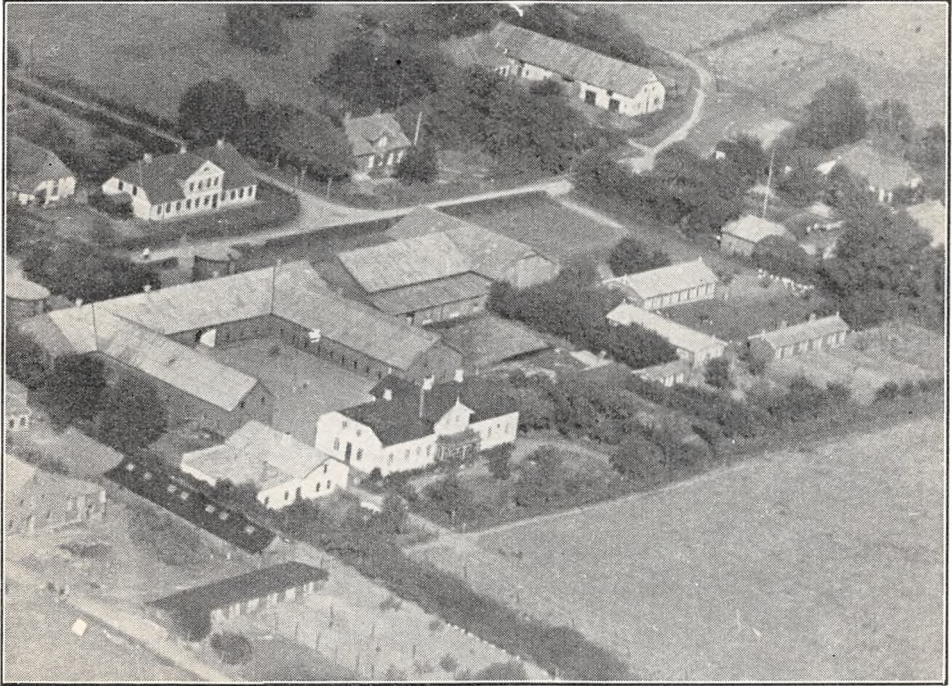
Art. 6 m. fl. af Hammelev, samlet Areal 90,5 ha, deraf 83,5 Ager, 3 Eng, 3 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 872,36 Th. (ca. 18,4 Td. Hrtk.); Ejdskv. 121,600 Kr. (129,600), Jordv. 76,300 Kr. (77,300); Bygn. er fors. i Danske Grund-ejeres Brandf. for 90,000 Kr.; Lys og Kraft fra Haderslev Elektricitetsv.

Juulsminde ligger i Hammelev By; Jorderne, som er noget adskilt, består over-

vejende af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er stedvis noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er i de sidste Aar merglet. Engen er humusblandet Jord paa Klægbund (bliver nu afvandet og kultiveret), Skovens Bevoksning Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 30 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Køerne græsser i Løsdrift, der malkes med Maskine (Alfa Laval) og Mælken leveres til Styding Andelsmejeri.

Juulsminde.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, intet Tillæg; desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er 6—8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 225 Slagterisvin om Aaret, og Gaarden er nu tildelt 85 Svinekort. Fjerkræholdet er 600—700 Høns (hv. Italianere), der ruges med Maskine og der sælges saavel Rugeæg som daggamle Kyllinger.

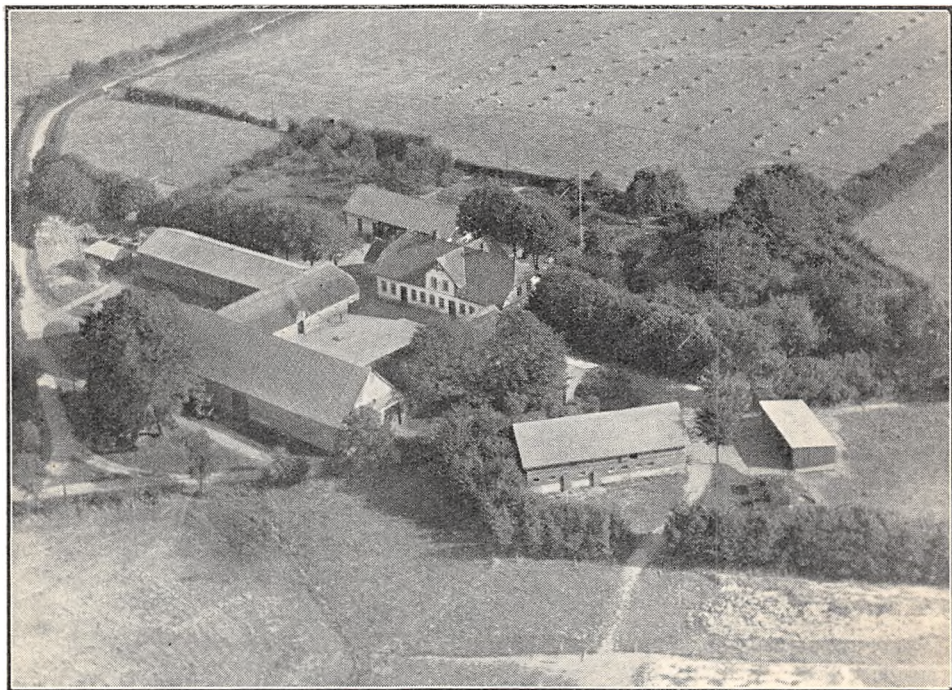
Juulsminde har grundmurede, store, gode Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Veranda med Altan til denne, gennemgående Frontspids og Skifertag, den rummer en god Bolig. Avlsbygningerne er tækket med Pandeplader og af de 3 sammenbyggede Hovedlænger, der er opført af røde Sten og har muret Trimpel, er der Værelser til Folkene m. m. samt Hestestald i den vestlige Sidelænge, Kostald i den østlige og Svinestald i Længen mod Nord, gennem hvilken der er Indkørselsport til Gaarden fra Sognevejen. Desuden Øst for Gaarden 2 Lader sammenbygget i —I-Form, og til Sydsiden af den ene er der opført en Halvtagsbygning til Redskaber, Maskiner og Vogne; Sydøst for disse 4 Hønsehuse, af hvilke de 3 største, der ligger frit, danner en 3-længet Gaard, aaben mod Øst, disse samt Laderne er opført af Pandeplader; endvidere Vest for Hovedbygningen en Længe, der sammen med en Halvtagsbygning til Vestsiden af denne rummer Rugerum, Vadskehus og Brændsel og mellem Svinestalden og Sognevejen 2 runde Staalsiloer (bruges kun lidt). Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene og Gaarden har eget Vandværk.

Juulsminde er en gl. Slægtsgaard, der i forrige Aarh. ejedes af Gert Hansen Juul, som havde

overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den af Sønnen, Hans Geertsen Juul, efter hvis Død i 1882 den overtoges af Enken, Fru Juul, og efter hende overtoges den i 1898 af Sønnen, den nuværende Ejer.

SKOVGAARD, Styding By, Hammelev Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Hans Skau, Postfb. og nærmeste St. Hammelev, Afst. 2 km og 8 km til Haderslev, Tlf. Hammelev 73 y.

Art. 9 m. fl. af Styding, samlet Areal 99,2 ha, deraf 71,9 Ager, 2,5 Eng, 24 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 571,77 Th. (godt 12 Td. Hrtk.); Ejdkv. 96,000 Kr. (101,200), Jordv. 69,200 Kr. (71,900); Bygn. er fors. i Land-

Skovgaard.

bygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Skovgaard ligger godt 1½ km Nordøst for Styding By ved Vejen efter Stokkehoved; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af Engen, som ligger lidt fraskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er dels Klægeng, dels Lavmoseeng. Skovens Bevoksning er blandet.

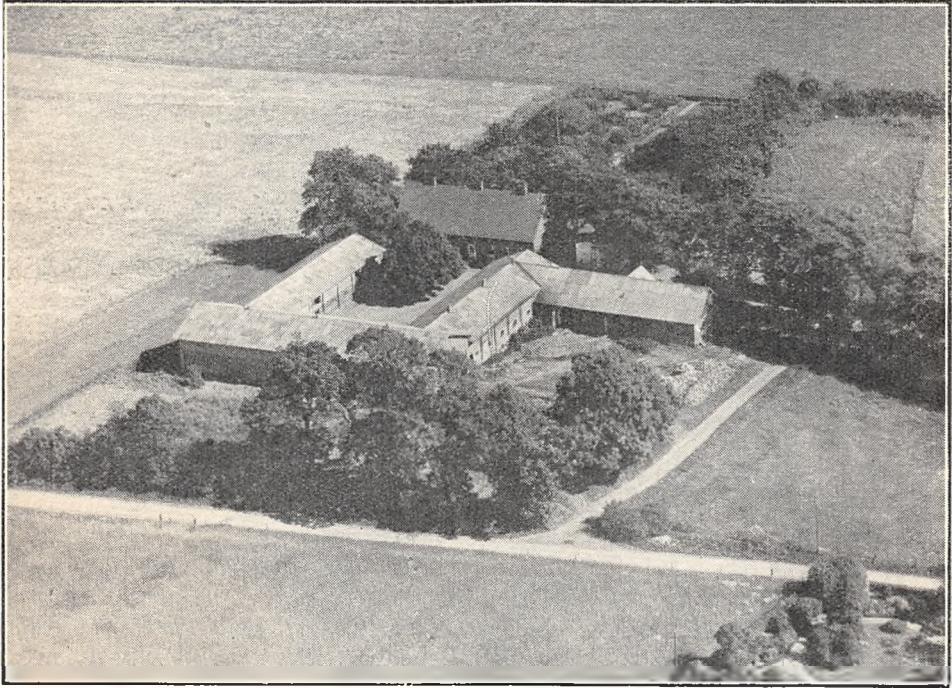
Jorden dyrkes i følgende 10 Marks Drift: 1. Helbrak, 2. Hvede, 3. Byg, 4. Roer, 5. Byg, 6. Havre, 7.—8.—9. Kløver og Græs, 10. Grønjordshavre. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 20 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 28 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3800 kg med 3,61 pCt. Fedt og 152,5 kg Smør, Mælken leveres til Styding Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, deraf for Tiden 4 stambogsførte, kaarede og præmierede Hopper (Jydsk Race), desuden 1 Foreningshingst, der tillægges alm.

2—3 Føl aarlig. Der er tidligere leveret 125—130 Slagterisvin om Aaret, Gaarden har nu Kort til 70 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Skovgaard har grundmurede, velholdte, delvis hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den kønne gl. Have, har gennemgaaende Frontspids og er tækket med Cementsten; den rummer en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, der overvejende har Tag af Pandeplader, er af de 3 sammenbyggede Avlslænger de 2 Sidelænger tækket med Rør; af disse er der Værelser til Folkene, Vognport og Svinestald i den nordlige og Kostald i den sydlige, fra hvis vestlige Ende Kostalden er udvidet i en Sidelænge mod Syd, som tillige rummer en Svinestald; Længen mod Øst rummer Lade. Desuden Nord for Gaarden og Sognevejen en Hestestald med muret Trimpel, samt en Stald til Ungheste, denne er opført af Træ og bygget som Halvtag og endvidere Syd for Hovedbygningen en Længe, der

Stydinggaard.

rummer Vognport m. m. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus med 2 Lejligheder til Ejendommen.

Skovgaard er en Slægtsgaard, der i Begyndelsen af forrige Aarh. ejedes af Mads Mathiesen; efter ham overtoges den i 1832 af Sønnen Hans Madsen Skau, efter hvem den i 1870 overtoges af Sønnen Nis Hansen Skau; efter ham overtoges den i 1901 af Sønnen, den nuværende Ejer, der havde haft Gaarden i Forpagtning siden 1806.

STYDINGGAARD, Styding By, Hammelev Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Jeppe Hansen Decker, Postfb. Hammelev, nærmeste St. Styding, Afst. 200 m og 8 km til Haderslev, Tlf. Hammelev 27.

Art. 1 af Styding, samlet Areal 91,3 ha, deraf 59,5 Ager, 3 Eng, 28 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 464,62 Th. (ca. 9,8 Td. Hrtk.); Ejdkv. 85,500 Kr. (92,000), Jordv. 58,900 Kr. (58,100); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 70,000 Kr., Løvsøret i Haderslev Østeramts Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Stydinggaard ligger i den østlige Side af Styding By; Jorderne, der er noget ad-

skilte men ligger ret godt for Gaardens Drift; bestaar overvejende af Lermuld, dog af noget vekslende Beskaffenhed, Underlaget er væsentlig Ler. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er nymerglet i Aarene 1930—33. Engen er Dyndjord (god Eng); af Skovens Bevoksning er to Trediedele Løvtræ og en Trediedel Naaletræ.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; uden for Driften henligger ca. 11 ha med vedv. Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 40 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes hovedsagelig ved eget Tillæg, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3800 kg aarlig, Mælken leveres til Styding Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer; der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin om Aaret, og Gaarden er nu tildelt 68 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Stydinggaard har grundmurede, store og gode Bygninger (ligger ikke helt solret). Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har en lukket Veranda til denne samt Tegtag; den indeholder en stor køn Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har Trætrimpel og Tag af Pandeplader, er der Værelser til Folkene, Rum til Redskaber og Maskiner m. m. samt Hestestald i den østlige Sidelænge. Kostald i den vestlige, fra hvis sydlige Ende Svinestalden udgaar som en Sidelænge mod Vest og Lade i Længen mod Nord; desuden Vest for Hovedbygningen en Vinkelbygning, opført af Træ og tækket med Pandeplader, den rummer Brændselsrum og Vognport i den ene Fløj og Hønsehus i den anden. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Svinestalden, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus — nu Fodermesterbolig — til Ejendommen.

Stydinggaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Jacob Friis, efter hvem den i 1886 overtoges af en Slægtning Marcus Friis; efter ham overtoges den ved Aarhundredskiftet af Sønnen Jacob Friis, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1914.

SØNDERGAARD, Hammelev By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Anton Lauritzen, Postfb. og nærmeste St. Hammelev, Afst. 1½ km og 6 km til Haderslev, Tlf. Hammelev 71 x.

Art. 1 m. fl. af Hammelev, samlet Areal 94 ha, deraf 76,5 Ager, 4,5 Eng, 12 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 770,00 Th. (godt 16,2 Td. Hrtk.); Ejdskv. 129,800 Kr. (139,800), Jordv. 86,100 Kr. (88,200); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 98,000 Kr. Lys og Kraft fra Haderslev Elektricitetsv.

Søndergaard ligger Øst for Hammelev By, med Indkørsel fra Landevejen Haderslev—Ribe, en ca. 400 m lang Allé fører fra Landevejen op til Gaarden; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid, og i de sidste Aar nymerglet. Engen er humusblandet Jord paa Klægbund (bliver nu afvandet). Skovens Bevoksning Bøg og Gran.

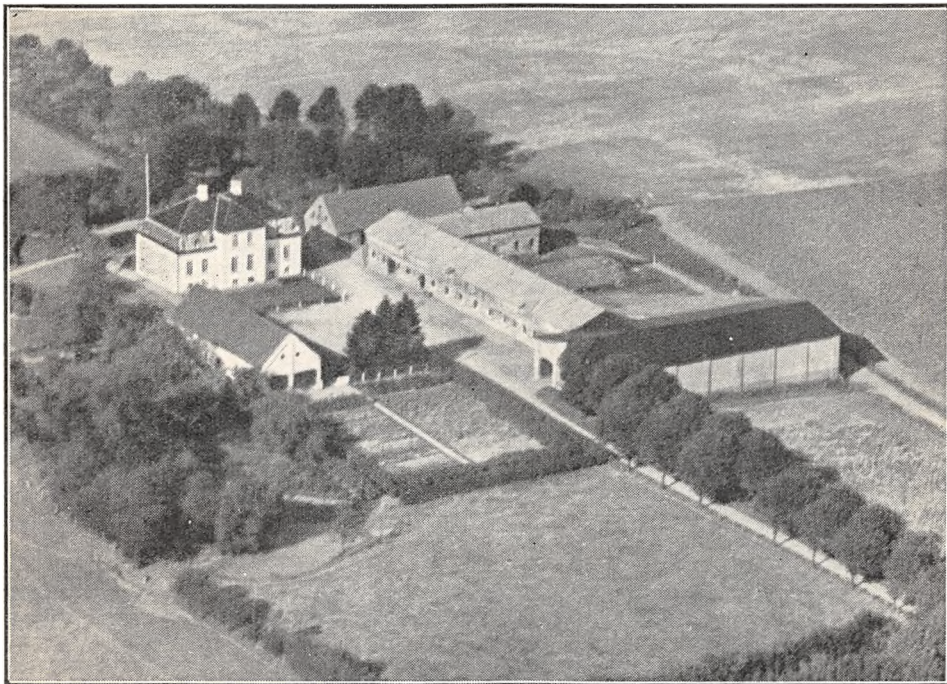
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 45 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Køerne græsser i Løsdrift og der fedes 14—15 Kreaturer aarlig; Mælken leveres til Styding Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1 Føl aarlig. Der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin om Aaret (Pattegrise indkøbes), Gaarden er nu tildelt 98 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Søndergaard har grundmurede, anselige og gode Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Nord til den kønne, gl. Have, er bygget i Villastil; den har høj Kælder, en frembygget, gennemgaaende Frontspids, Mansard og Tegltag; den indeholder en stor og god Bolig. Af Avisbygningerne (Gaarden er aaben mod Syd) er der Vognport og Redskaber m. m. i den fritliggende, vestlige Sidelænge, der har muret Trimpel og er tækket med Tegl; den lange Sidelænge mod Øst rummer Kostald, den er tækket med Pandeplader ligesom Hestestalden, der udgaar fra den nordlige Ende som en Sidelænge mod Øst, medens Laden, der er tækket med Tagpap, udgaar fra den sydlige Ende af Kostalden ligeledes mod Øst; de 3 Længer har muret Trimpel; endvidere Øst for Hovedbygningen og Indkørselsalléen en teglhængt Svinestald. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Hestestalden, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Søndergaard ejedes i Slutningen af den 18de Aarh. af Jørgen Nissen, efter hvem den i 1814

Søndergaard.

overtoges af Sønnen, den kendte sønderjydske Patriot Hans Nissen (døbt efter sin Fødegaard med Tilnavnet Søndergaard, hvilket Navn han dog aldrig brugte); Nissen, der var født i 1788, blev samme Aar, som han overtog sin Fødegaard, udnævnt til Sandemand i Gram Hrd. Ved sin Dygtighed som Landmand, navnlig kendt som Hesteopdrætter, klarede han, trods en betydelig Gæld og i Modsætning til mange andre, de vanskelige Forhold under den efterfølgende haarde Landbrugskrise. Som Sandemand var han meget anset for sin Skarpsindighed og Retsskaffenhed. Under de bevægede Forhold i Sønderjylland, som fulgte efter Christian d. Ottendes Sprogskript af 14. Maj 1840 om dansk Retssprog i Nordslesvig (se Indledningen til Sønderjylland, Bind VIII, Side 502), lod Hans Nissen lave en Tavle med Kongens og Statens Vaaben med en Krone over og nedenunder følgende Ord:

»I Lov og Rettens Sale,
han løste bunden Tale;
nu skal alene klingende
vort Modersmaal paa Tinge.«

Denne Tavle, som han sammen med Sognefogderne og Sandemændene i Gram Hrd. ophængte i Herredets Tinghus ved Tørring Mølle, lod den tysksindede Herredsfoged dog fjerne; senere maatte Amtmanden dog give efter, og Tavlen blev atter hængt op i Tinghuset, men i 1848 blev den brændt af slesvig-holstenske Friskarere. Nissen, der var med til at stifte den slesvigske Forening, blev dennes første Formand, ligesom han var med Nis Steffensen og Laurids Skau i

Kbhvn. i Oktbr. 1843 (se under Gaarden Christinesminde) og havde sammen med disse Foretræde hos Kongen. Efter Hjemkomsten købte Nissen den Gaard i Rødding, paa hvilken vort Lands første Højskole begyndte sin Virksomhed, ligesom han indvalgte i Skolens første Bestyrelse. Nissen døde i Maj 1857 og Søndergaard, der var overtaget af hans Svigersøn, Hans Nissen fra Husum, overtoges senere af dennes Søn af samme Navn; han overdrog den til sin Svigersøn Mathias Petersen, der i 1906 solgte den til Hans Peter Lauritzen, efter hvem den i Novbr. 1835 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

TØRNINGGAARD, Hammelev Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Statens Jordlovsudvalg, Postfb. og nærmeste St. Hammelev, Afst. 2 km og 8½ km til Haderslev, Tlf. Hammelev 74 x (Forpagteren).

Art. 1 af Ladegaard II, samlet Areal 91,9 ha, deraf 68,2 Ager, 11 Eng, 10 Skov og 2,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 750,00 Th. (ca. 15,8 Td. Hrtk.); Ejdskv. 121,000 Kr. (241,000), Jordv. 76,900 Kr. (162,100); Bygn. er fors. i Danske Grundejers Brandf. for 115,000 Kr., Løvsøret i Nye Danske for 77,400 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Tørninggaard ligger Sydvest for Hammelev St., ved Vejen efter Gl. Ladegaard; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, er noget uens, vekslende fra Lermuld til Sandmuld, Underlaget ligeledes skiftende fra Ler til Grus. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og fra ældre Tid merglet. Engen er humusblandet Jord, Skovens Bevoksning blandet Løvtræ.

Gaarden drives fra 1. April 1936 af Forpagter Erik Bagge Hansen, Forpagtningen er 7-aarig; Jorden dyrkes i fri Drift, med en vedvarende Græsmark. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 110 Sække Superf., 45 Kalig. og 55 Sække Kvælstof.

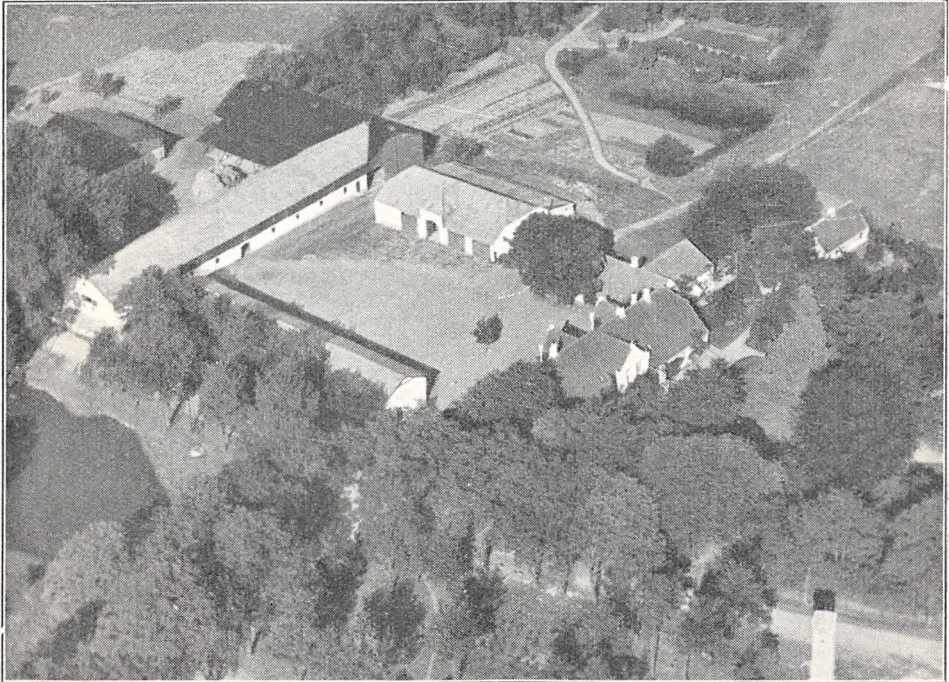
Kvægbesætningen, der bestaar af 43 Malkekøer, 1 Tyr og 43 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tilæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri; Køerne græsser i Løvsdrift; Mælken leveres til Høgelund Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen bestaar af 8 Tillægssøer og Gaarden har Kort til 115 Svin aarlig. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Tørninggaard har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den store kønne Have, har Frontspids til denne, 2 Frontspidser mod Nord til Gaarden og Tegtag; den indeholder en god Lejlighed med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder; i den østlige Gavl er der Værelser til Medhjælpere, og en østlig Sidelænge (mod Nord til Gaarden) udvidet med en Sidelænge mod Øst, begge tækket med Cementsten, rummer Møbleri, Magasin og Brændsel. Af de fritliggende Avslængere, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Lade i den østlige Sidelænge, Værelser til Folkene, Vognport og Hestestald i den vestlige, der har Trimpel af Pandeplader ligesom Længen mod Nord, Kostalden; fra den østlige Gavl af denne udgaar en Længe mod Nord, en Lade, opført af Træ paa støbt Sokkel og tækket med Tagpap, ligesom en Vognport, en Halvtagsbygning opført til Vestsiden af Laden; desuden Øst for Hovedbygningen et teglhængt Hønseshus og Nord for Gaarden en Svinestald, tækket med Tagpap ligesom en Vognport, en Halvtagsbygning, til Vestsiden af denne. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i en Del af Svinestalden, Gaarden har eget Vandværk, som virker ved Stødhævert, og der hører 2 Huse med 3 Lejligheder til Ejendommen.

Tørninggaard er Resterne af den gl. Borg Tørning (Thyrning) med Tilliggende, der i Historien kan føres tilbage til 1331, og i 1340 var blandt de Slotte, som Hertug Valdemar af Sønderjylland i Maj 1340 maatte pantsætte til Grev Geerts 2 Sønner for Indløsningen af det pantsatte Nørrejylland. Nogle Aar senere syntes det at være kommet i den holstenske Adelsmand, Claus Limbeks Eje, der blev Valdemar Atterdags Drost; desuagtet menes det i Historien, at Kongen belejrede Borgen i 1351 og senere igen i 1372, efter at Sønnen Henneke Limbek havde overtaget denne, men begge Gange maatte Kongen opgive Belejringen, fordi de holstenske Grever kom til Undsætning. I 1494 gav den holstenske Grev Gerhard d. Sjette Gram Hrd., hvori Tørning laa, i Pantforlening til Henneke Limbek. Efter at saavel Grev Gerhard som H. Limbek var faldet paa Toget til Ditmarsken i 1404, arvedes Tørning af Sønnen Claus Limbek. Han blev senere uenig med Erik af Pommern og han sluttede sig nu til de holstenske Grever og modtog i 1421 af disse de 4 Hrdr. Gram, Frøs, Kalvslund og Hviding i Pant. Kongen belejrede derefter Tørning i 1422, men Limbek fik nu ligesom i sin Tid Faderen og Bedstefaderen Undsætning af Holstenerne. Aaret efter indtog Kongen dog Slottet, som derefter blev belejret af

Holstenerne. I 1428 maa Limbek formodentlig allerede være død, thi de holstenske Grever (Hertuger af Sønderjylland), tildelte da Pantet i de 4 Hrdr. med Tørning til Henr. Ahlefeldt. Efter at Hertug Adolf (den Første) af Sønderjylland, som den sidste mandlige Æt af Grev Geert, var død i 1459, og Kong Christian d. Første havde overtaget Hertugstillingen i Sønderjylland, tildelte han i 1460 Gram Hrd. med Tørning til Benedikt Ahlefeldt, hvis 2 Sønner Hans og Henrik i 1494 solgte Borgen og de 4 Hrdr. for 102,000 Mark lybsk til Kong Hans. Borgen med det nærmeste Omraade kaldtes nu Tørning Len og styredes herefter af danske adelige Lensmænd, saaledes fra 1517 af Rigsraad Otto Holgersen Rosenkrantz til Boller m. fl., Farfader til den lærde Holger Rosenkrantz til Rosenholm. Hvornaar Borgen eller Slottet er blevet nedrevet og omdannet til en kgl. Avlsgaard, vides ikke, mulig under Frederik d. Anden eller under Sønnen Christian d. Fjerde. Senere frasolgtes Godset og Avlsgaarden udstykkedes derefter (i 1776) ligesom de fleste andre kgl. Avlsgaarde i Sønderjylland (se Indledning til Sønderjylland i Bind

Tørninggaard.

VIII), og Tørninggaard blev da tilbage som en Hovedparcel. Denne ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af Claus Matzen, efter hvem den i 1818 arvedes af Sønnen Hans Hansen Matzen; efter ham overtoges den i 1849 af Sønnen Nicolaj Matzen, efter hvem den i 1889 overtoges af en Brodersøn Hugo Valentin Matzen. Han frasolgte i 1930 20 ha, hvorpaa der blev oprettet en mindre Ejendom, samt vistnok yderligere godt 8 ha, hvorefter han April 1934 solgte Tørninggaard med 192 ha til Statens Jordlovsudvalg. Dette udstykkede samme Aar ca. 100 ha af Arealet i 9 Brug, deraf 5 hver med 8 ha og 4 Brug med fra 13—20 ha, hvorefter Gaarden med den tilbageværende Hovedparcel bortforpagtedes fra April 1936 til den nuværende Forpagter. Af den i Middelalderen stærkt omstridte Borg og Besiddelse er saaledes nu kun de 2 Ejendomme Tørninggaard og Tørning Mølle tilbage.

TØRNING MØLLE, Hammelev Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Asmus Boysen, Postfb. og nærmeste St. Hammelev, Afst. godt $1\frac{1}{2}$ km og 8 km til Haderslev, Tlf. Hammelev 22.

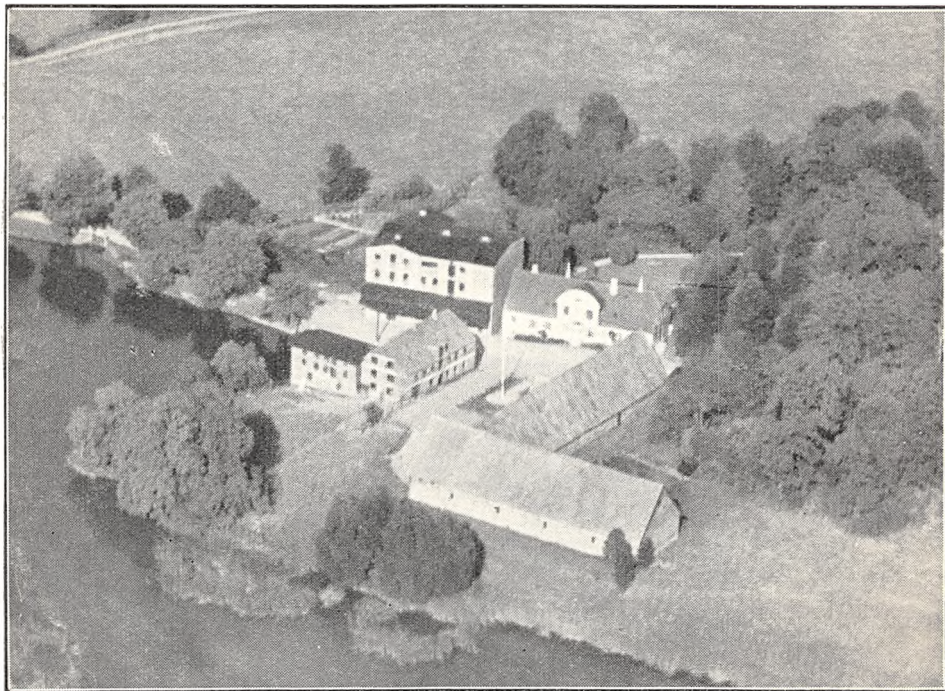
Art. 4 m. fl. af Hammelev, samlet Areal 59,3 ha, deraf 41,3 Ager, 3 Eng, 12 Skov og 3 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 489,12 Th. (10,3 Td. Hrtk.); Ejdkv. 250,000 Kr. (271,400), Jordv. 47,000 Kr. (49,300); Bygn. er fors. i danske Grund-

ejerens Brandf. for 240,000 Kr.; Lys og Kraft fra eget Elektricitetsv. (Vandturbin).

Tørning Mølle ligger Sydvest for Hammelev St. ved Vejen efter Gl. Ladegaard; Jorderne, der overvejende er samlet om Ejendommen, bestaar dels af Lermuld, dels af Sandmuld, Underlaget Ler og Grus. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og fra ældre Tid merglet. Engen er humusblandet Jord paa Klægband. Skovens Bevoksning blandet, dog mest Bøg.

Jorden er bortforpagtet i forskellige Parceller, og der drives intet Landbrug fra Ejendommen.

Tørning Mølle har grundmurede store og gode Bygninger, der ligger paa begge Sider af Vejen til Tørninggaard og videre til Gl. Ladegaard. Den lyse Hovedbygning, der ligger mod Øst til

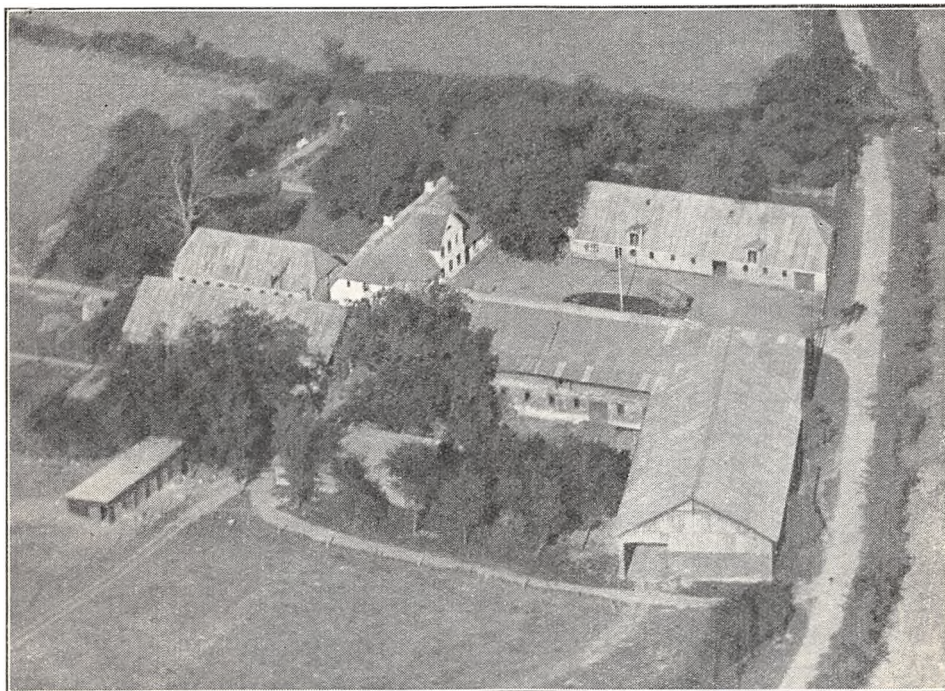

Tørning Mølle.

den store Have, har stor rundbuet Frontspids og Karnap mod Vest til Vejen og Tegltag; den rummer en stor køn Bolig. Avlsbygningerne, der ligger Vest for Vejen mellem denne og Mølledammen bestaar af 2 Længer, sammenbygget i Vinkel og med Tag af Pandeplader; af Længerne er der Heste-, Svine- og Kostald i den nordlige Sidelænge og Lade i Længen mod Vest, den vestlige Side af denne er tækket med Cementsten; Nord for Avlsbygningerne ligger 2 Længer, opført i to Etager og sammenbygget i Vinkel, af disse er der Kontor og Lager i den sydlige, der er tækket med Tegl og Lager i Længen mod Vest, som er tækket med Tagpap. Selve Vandmøllen, 2 Længer sammenbygget i Vinkel, der ligger Øst for Vejen, Nord for Hovedbygningen, er opført i flere Etager af lys Grundmur og tækket med Tagpap. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Hestestald, og der hører 2 Huse og en Funktionærbolig til Ejendommen. Der drives et betydeligt Handelsmølleri paa denne ved Formaling af Hvede og Rug og foruden til Kunder i Omegnen formales der over 200,000 kg Hvede til Hvedemel aarlig; Vandkraften udnyttes ved et Turbineanlæg. Ejendommen ligger smukt, og i den store kønne Have, der strækker sig Syd og Øst for Hovedbygningen, ligger det store, anelige Voldsted, hvor Tørning Slot laa i Middelalderen.

Tørning Mølle er en gl. Ejendom, til hvilken der, sammen med Ejendommen Christiansdal 1 km Sydøst for Møllen, knytter sig en Række industrielle Virksomheder gennem Tiderne. Omkring 1772 anlagde den daværende Forpagter paa Tørninggaard, Major Blechingberg en Blikfabrik, »Godthaab« (det nuværende Elektricitetsværk Christiansdal), men en senere Ejer Stuhr ændrede Virksomheden til et Stampeværk, en Oliemølle og et Træsliberi. I 1836 købtes Ejendommen og Virksomheden af de 2 kendte Bønder Hans Nissen og Nis Steffensen fra Hammelev

(se Søndergaard og Christinesminde); de drev den med Fordel, men solgte den atter i 1841. Den ejedes senere af Major Simonson, der i 1851 solgte den for 25,000 Rd. til de 2 Tvillingbrødre Th. C. F. og S. J. A. Weber (Handelshuset Theod. W. & Co.); de nedlagde Oliemøllen og anlagde ved Siden af Træsliberiet sammen med deres Morbroder, Hofspejlhandler Fr. Lehmann, en Spejl- og Glasfabrik. Da der til denne Industri skulde bruges Soda, kom de i Forbindelse med Kemikeren, den senere Prof. Jul. Thomsen, og kom derved til at udnytte den af ham fundne Metode til at udvinde Soda af den grønlandske Kryolit, ligesom Selskabet købte de første Ladninger Kryolit, som C. F. Tietgen skaffede herved fra Grønland (Handelshuset tilkøbte sig endvidere af Jul. Thomsen og G. Howitz den Ret, som disse sad inde med til at bryde Kryolit i Grønland og i 1857 paabegyndte det i Kbhvn. Opførelsen af Kryolitfabriken »Øresund«, der aabnedes i 1859). Mod en aarlig Afgift af 1500 Rd. til Tørning Mølle for Vandkraften ledte Selskabet derefter Vandet fra Tørning Mølledam gennem en fra denne gen-

Østergaard.

nem Teglholt til Christiansdal gravet Kanal til Virksomheden der, hvorved der opnaaedes en meget betydelig Faldhøjde for Vandet. I 1866 maatte Selskabet imidlertid gaa ind under Administration, den førstnævnte Broder Th. Weber købte Gl. Hestehauge ved Svendborg (se Bind III, Side 181), S. J. A. Weber døde i 1868 og i 1870 blev der gjort Akkord med Kreditorerne. Ejendommen overtoges derefter af Ritm. Düring og Baron Rosenkrantz, der solgte Anlægene til et Selskab i Hamborg, som omdannede det til en Papirfabrik; efter en ca. 15-aarig betydelig Blomstring overtoges denne ca. 1885 af Papirfabrikant Walter i Flensborg, og kort efter ophørte denne Fabrikation og indskrænkedes til et mindre Træsliberi. I 1911 købtes Bygningerne og Anlægget ved Christiansdal af et Privatselskab, som oprettede et Elektricitetsværk med Turbiner, der udvikler ca. 160 HK, og der produceres Elektricitet med en Højspænding af 2000 Volt; Værket leverer Elektricitet til Haderslev og fra 1920 tillige til Hammelev. Tørning Mølle var derimod kommet til N. P. Boysen, efter hvem den noget efter Aarhundredskiftet overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

ØSTERGAARD, Styding By, Hammelev Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Detlef Hansen Knudsen, Postfb. Hammelev, nærmeste St. Styding, Afst. godt 1 km og 9 km til Haderslev, Tlf. Hammelev 18.

Art. 10 m. fl. af Styding, samlet Areal 91,4 ha, deraf 82,6 Ager, 8 Skov og 0,8 Have

og Gaardsplads, Nettoudbytte 577,27 Th. (godt 12,1 Td. Hrtk.); Ejdkv. 101,000 Kr. (104,200), Jordv. 75,800 Kr. (76,000); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 62,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tyrstrup Hrd.s Elektricitetsforsyning (Sønderjyll. Højspændingsv.).

Østergaard ligger ca. 1 km Øst for Styding By ved Vejen efter Stokkehoved; Jorderne, der til Dels er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er nymerglet. Skovens Bevoksning blandet (Bøg og Gran).

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Havre, 3. Roer, 4. Byg, 5. Havre, 6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre. Uden for Driften henligger en Mark med vedv. Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 50 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Styding Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 98 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Østergaard har grundmurede store Bygninger (ligger ikke helt solret). Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Nord til Haven, er opført i 1836, har Frontspids mod Syd til Gaarden og er tækket med Rør; den indeholder en god Bolig. Af Avlslængerne, som har Tag af Pandeplader — Gaarden er aaben mod Syd til Sognevejen — er der Værelser til Folkene, Hestestald og Vognport i den østlige fritliggende Sidelænge, Kostald i den vestlige, fra hvis sydlige Ende Laden udgaar som en Sidelænge mod Vest; desuden Vest for Gaarden en Halvtagsbygning, der rummer Vognport, Redskaber og Maskiner og Nord og Vest for Hovedbygningen en Stald til Søer, en Svinestald samt et Hønsehus af Træ, bygget som Halvtag; med Undtagelse af den østlige Sidelænge er de øvrige Avlsbygninger opført i Aarene 1911—22. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden.

Østergaard var i mange Aar en Slægtsgaard; den ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Steffen Steffensen, efter hvem den overtoges af Svigersønnen Nis Steffensen, og af ham købtes den i 1908 af den nuværende Ejer.

GAARD I USTRUP BY, Vedsted Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Lauritz Bruun, Postfb. Marstrup, nærmeste St. Ustrup, Afst. 100 m og ca. 8½ km til Haderslev, Tlf. Ustrup 26.

Art. 2 og 1 af Ustrup, samlet Areal 63 ha, deraf 53 Ager, 2 Eng, 3 Skov, 4 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 378,00 Th. (ca. 8 Td. Hrtk.); Ejdkv. 75,000 Kr. (76,500), Jordv. 43,300 Kr. (41,600); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger midt i Ustrup By; Jorderne, der ikke er helt samlet, men ligger godt for Gaardens Drift, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag, en mindre Del er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er nymerglet 1932—36. Engen er Haardbundsend, Skovens Bevoksning Bøg. Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

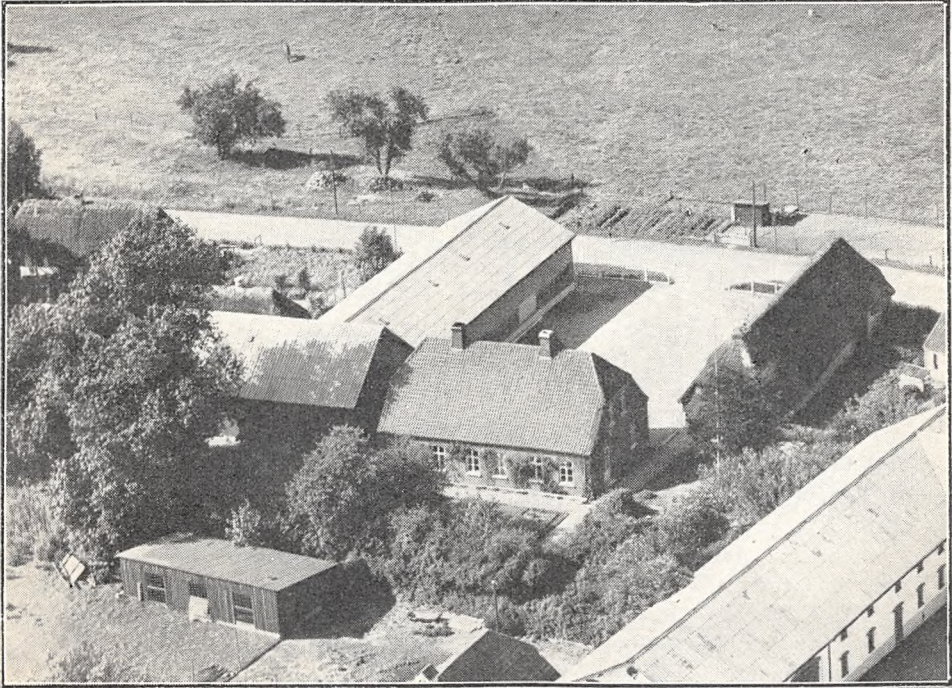
Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af gode Tyre; der malkes med Maskine (Alfa Laval), Køerne græsser i Løsdrift, og Mælken leveres til Høgelund Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, for Tiden 3 Plage (indkøbte). Svinebesætningen bestaar af 6—7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin om Aaret, og Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Gaard Art. 2 af 1 af Ustrup, har grundmurede, gode og velholdte, overvejende hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, er tækket med Skifer, den inde-

holder en god Bolig. Af Avlsbygningerne — Gaarden er aaben mod Syd med Indkørsel fra Sognevejen — er der Lade i den fritliggende vestlige Sidelænge, som er tækket med Straa; den østlige Sidelænge, der rummer Værelser til Folkene, Heste-, Ko- og Svinestald og i den sydlige Ende Lade, sidstnævnte opført af Pandeplader, er tækket med Tagpap og har Trimpel af Pandeplader; fra den nordlige Ende udgaar en Sidelænge, en ny Svinestald, mod Øst, og fra selve Gavlen udgaar en mindre Tilbygning mod Nord, der rummer Vadskehus m. m., de 2 sidstnævnte har Tag af Pandeplader ligesom et Hønsehus, en Halvtagsbygning af Træ Øst for Haven. Der er murede Hvelvinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestald, i den ny Svinestald er der Jernbjælker og Lægter dækket med Ler, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen. Fra Gaarden er der smuk Udsigt mod Syd.

Gaard Art. 2 ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Hans Bonnichsen, som havde overtaget den efter sin Fader af samme Navn. I 1905 solgte førstnævnte Gaarden til Ejendoms-

Lorents Simonsen Kræmers Gaard i Vejbjøl (Art. 5 m. fl. af Vejbjøl).

handlere, som frasolgte en Del af Arealet, hvorefter disse Aaret efter solgte Hovedparcellen med 32 ha til den nuværende Ejer, denne, der i Forvejen ejede Gaard Art. 1, som han i 1902 havde overtaget efter sin Bedstefader Laur. Bøjsen, lagde nu denne, der ligeledes var paa 32 ha, ind under Gaard Art. 2, og den ny Ejendom fik derved, efter at der var fradraget lidt Jord til Vej m. m., sin nuværende Størrelse.

GAARD I VEJBØL BY, Vedsted Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Lorentz Simonsen Kræmer, Postfb. Marstrup, nærmeste St. Slukefter, Afst. 2½ km og 10½ km til Haderslev.

Art. 5 m. fl. af Vejbjøl, samlet Areal 52 ha, deraf 48 Ager, 2 Eng, 1,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 324,00 Th. (godt 6,8 Td. Hrtk.); Ejdskv. 58,000 Kr., Jordv. 32,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 38,700 Kr., Løstøret i Jydsk Brandf. for 44,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i Vejbjøl By; Jorderne, der ligger noget adskilt, er Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er

drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er nymerglet. Engen er humusblandet Jord, Skovens Bevoksning Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Havre. Uden for Driften henligger en Mark med vedv. Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 25 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig. Mælken leveres til Høgelund Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen bestaar for Tiden af 2 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 125 Slagterisvin om Aaret, og Gaarden er nu tildelt 52 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Gaard Art. 5 m. fl. af Vejebøl har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids mod Nord til Gaarden og Tegtag. Af Avlsbygningerne er der Hestestald og Vognport i den østlige, fritliggende Sidelænge, som er tækket med Straa og Lade i Længen mod Vest, fra hvis sydlige Ende Kostalden udgaar som en Sidelænge mod Vest; de er begge tækket med Pandeplader, Laden med Trimpel af samme, Kostalden med muret Trimpel; desuden Vest for Laden en straatækt Svinestald, fra hvis Gavl der mod Vest er tilbygget et Redskabshus, der har Tag af Pandeplader ligesom et Hønsehus, bygget som Halvtag, Syd for dette. Der er indlagt Vand fra et fælles Vandværk, og der hører et Hus til Ejendommen.

Gaard Art. 5 m. fl. af Vejebøl ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Jens Kræmer, efter hvem den overtoges af Sønnen Jens Jensen Kræmer; ved hans Død i 1922 overtoges den af Enken, Fru Elisabeth Kræmer, efter hvem den i 1925 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

HØGELUNDGAARD, Høgelund By, Vedsted Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Daniel Marius Uldall, Postfb. Over-Jerstal, nærmeste St. Høgelund, Afst. 300 m og ca. 13 km til Haderslev, Tlf. Ustrup 21.

Art. 1 m. fl. af Høgelund, samlet Areal 84 ha, deraf 71,5 Ager, 7,5 Eng, 4 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 635 Th (ca. 13,37 Td. Hrtk.); Ejdskv. 90,300 Kr. (109,200), Jordv. 64,700 Kr. (71,100); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 57,000 Kr., Løsporet i Haderslev Østeramts Brandf. for 53,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Høgelundgaard ligger i Høgelund By; Jorderne, hvoraf 40 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger lidt fraskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes og nymerglet 1931—36. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Bøg og Eg.

Jorden dyrkes i følgende 11 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Kløver, 5. Havre, 6. Roer, 7. Byg, 8.—9.—10. Hvidkløver, 11 Havre. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 120 Sække Superf., 60 Kalig. og 70 Sække Kvælstofg.

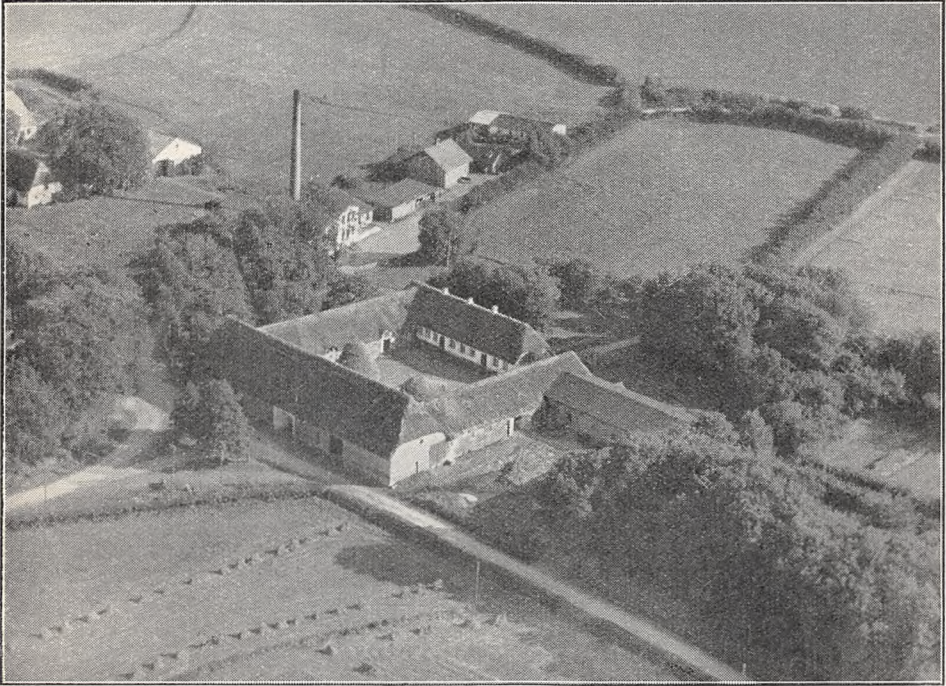
Kvægbesætningen, der bestaar af 45 Malkekøer, 2 Tyre og 28 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace og er tuberkelfri, den vedligeholdes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der sælges en Del Avlstyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige aarlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3902 kg med 3,94 pCt. Fedt og 170 kg Smør, Mælken leveres til Høgelund Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 18 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 175 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 120 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 500 Høns.

Høgelundgaard har grundmurede, ældre, velholdte, hvidpudsede Bygninger, overvejende tækket med Straa. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger er den østlige Sidelænge med den sydlige Gavl til- lige sammenbygget i Vinkel med Hovedbygningen; Længen, hvor Straataget nu for største De-

len er erstattet med Pandeplader, rummer Værelser til Folkene, Hestestald og Vognport; Længen mod Nord, gennem hvilken der er Indkørselsport til Gaarden fra Sognevejen, rummer Lade og Sidelængen mod Vest Kostald; fra den sydlige Ende af denne udgaar en Sidelænge mod Vest, en Svinestald med muret Trimpel og fra den vestlige Ende af denne udgaar atter en Sidelænge mod Nord, en Trælade paa en støbt høj Sokkel, de 2 sidstnævnte Længer tækket med Tagpap. Gaarden har Lynafleder efter Netsystemet, eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Høgelundgaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Daniel Bøjsen, efter hvis Død den overtoges af Enken, der i 1884 ægtede Peter Andresen Uldall; efter Hustruens Død ægtede han senere Mette Marie Dall, der ved sin Mands Død i 1919 overtog Gaarden og var Værge for Sønnen, den nuværende Ejer, til han i 1934 overtog denne.

Høgelundgaard.

IMMERVAD, Skovby By, Vedsted Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Chr. Nielsen, Postfb. og nærmeste St. Hovslund, Afst. 2½ km og 14 km til Haderslev, Tlf. Hovslund 45 v.

Art. 2 m. fl. af Skovby, samlet Areal 85 ha, deraf 63,5 Ager, 7,5 Eng, 11 Skov, 2 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 180 Th. (ca. 3,8 Td. Hrtk.); Ejdskv. 52,800 Kr., Jordv. 34,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr., Løstøret i Gram Hrd.s Brandf. for 35,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Immervad ligger Sydvest for Skovby ved Vejen efter Hovslund (den gamle Oksevej); Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er dels fladt, dels let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet (naturlig sund Jord), hele Arealet er merglet i de senere Aar. Engen er god Haardbundseng, Skovens Bevoksning dels Naaletræer, dels Løvtræer.

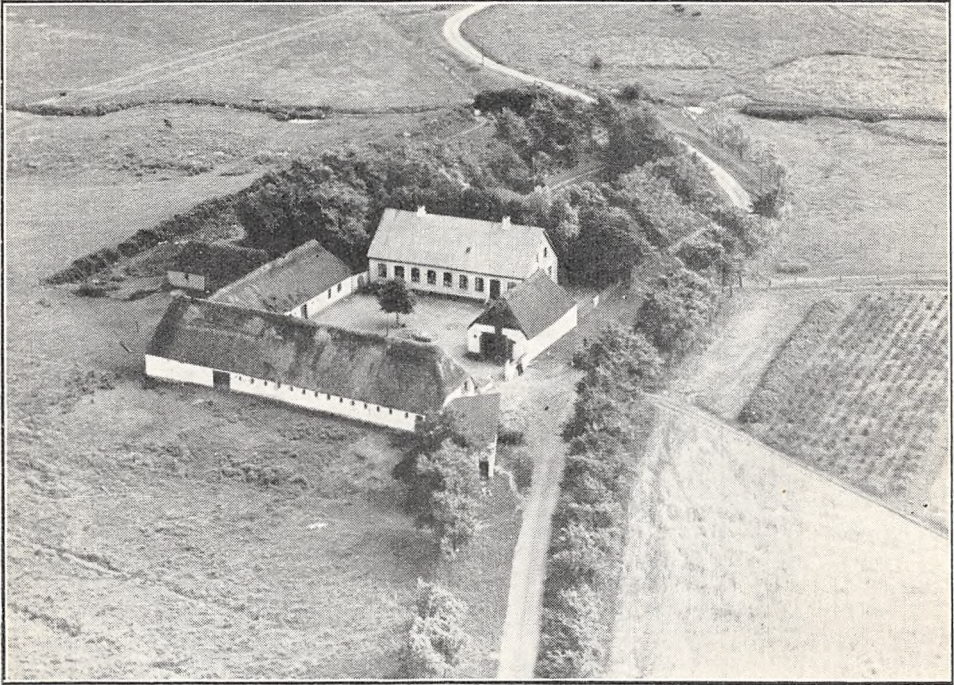
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 110 Sække Superf., 50 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 48 Stkr. Ungkreaturer,

er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg og dels ved Indkøb; der fedes ca. 20 Kreaturer om Aaret, Kørne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Skovby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste og for Tiden 2 Plage. Svinebesætningen er 8—10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 80 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 40 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 225 Høns.

Immervad har grundmurede Bygninger; Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har Tag af Skifer mod Syd og Pandeplader mod Nord; den rummer en god Bolig. Af de 3 hvidpudsede Avlslænger, der er ældre og tækket med Straa, er der Kostald i Længen mod Nord overfor Hovedbygningen, Lade, Svine- og Hestestald i den østlige Sidelænge og Vogne, Maskiner

Immervad.

samt Kornmagasin m. m. i den vestlige; sidstnævnte er en gl. Rejsestald; ved Kostaldens vestlige Ende er der mod Nord tilbygget en Svinestald af Grundmur med Paptag. Der benyttes en Petroleumsmotor til stationær Kraft, Gaarden er forsynet med Lynafleder (Netsystemet).

Immervad var tidligere en af de mange kendte Landevejskroer, der laa ved den gl. Oksevej, ad hvilke Studedrifterne kom fra store Dele af Nørrejylland Syd paa gennem Sønderjylland til Husum og Marskegnene mod Syd og Vest; siden denne Handelsmaade ophørte, efter Banernes Anlæg, tabte Kroen ligesom mange andre sin Betydning og blev nedlagt. Ejendommen ejedes gennem flere Slægtled af Familien Ankersen, 1922 solgte Julius Ankersen Gaarden til Morits Mortensen, der samme Aar solgte den til P. A. Poulsen; efter hans Død 1928 overtoges den af Enkefru Poulsen, der i 1930 solgte den til Nis Vind og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden i 1933.

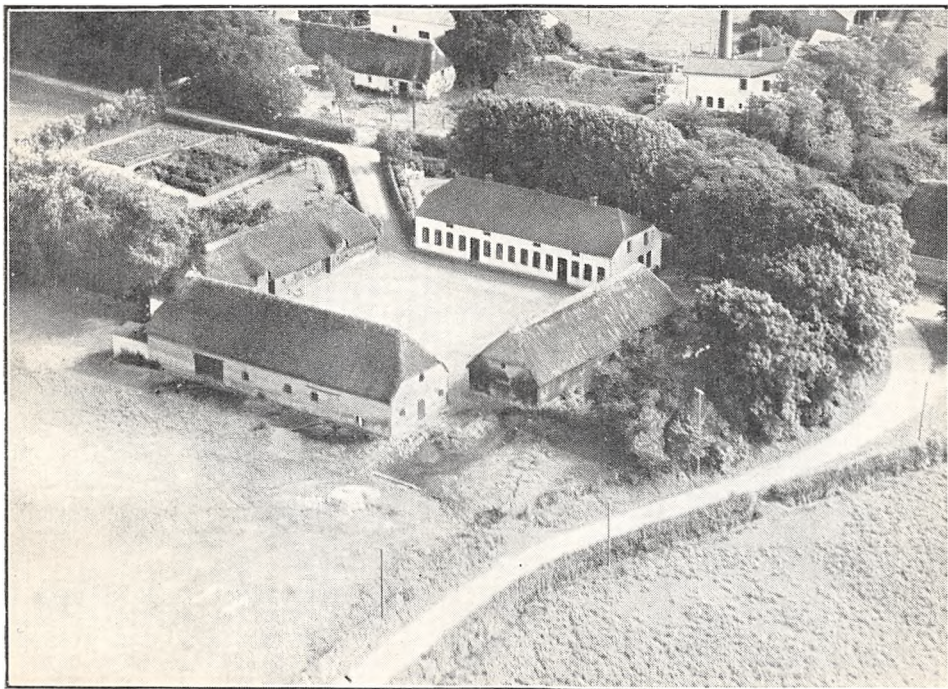
KONGSGAARD, Høgelund By, Vedsted Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Eskild Enemark, Postfb. Over-Jerstal, nærmeste St. Høgelund, Afst. 300 m og ca. 13 km til Haderslev, Tlf. Ustrup 14.

Art. 2 af Høgelund, samlet Areal 67 ha, deraf 62 Ager, 1 Eng, 3 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 435,00 Th. (ca. 9,16 Td. Hrtk.); Ejdskv. 80,300 Kr. (82,800), Jordv. 48,700 Kr. (45,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for

49,000 Kr., Løsporet i Jydsk Brandf. for 42,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kongsgaard ligger i Høgelund By; af Jorderne, som ikke er helt samlet, men ligger ret godt for Gaardens Drift, er tre Fjerdedele god Lermuld paa Lerunderlag, en Fjerdedel er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og nymerglet 1933—36. Engen er Lavmoseeng.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre, uden for Driften henligger 4 ha med vedv. Græs; af Kunstg. anv. aarl. ca. 100 Sk. Superf., 20 Kalig. og 50 Sk. Kvælstofg.

Kongsgaard.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 45 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb; der fedes ca. 14 Kreaturer aarlig (mest Stude), der malkes med Maskine (Perfection), og Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige aarlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg, Mælken leveres til Høgelund Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere fedet indtil 400 Slagterisvin aarlig og Gaarden er nu tildelt 68 Svinekort. Der holdes 4 Faar, Fjerkraeholdet er ca. 300 Høns.

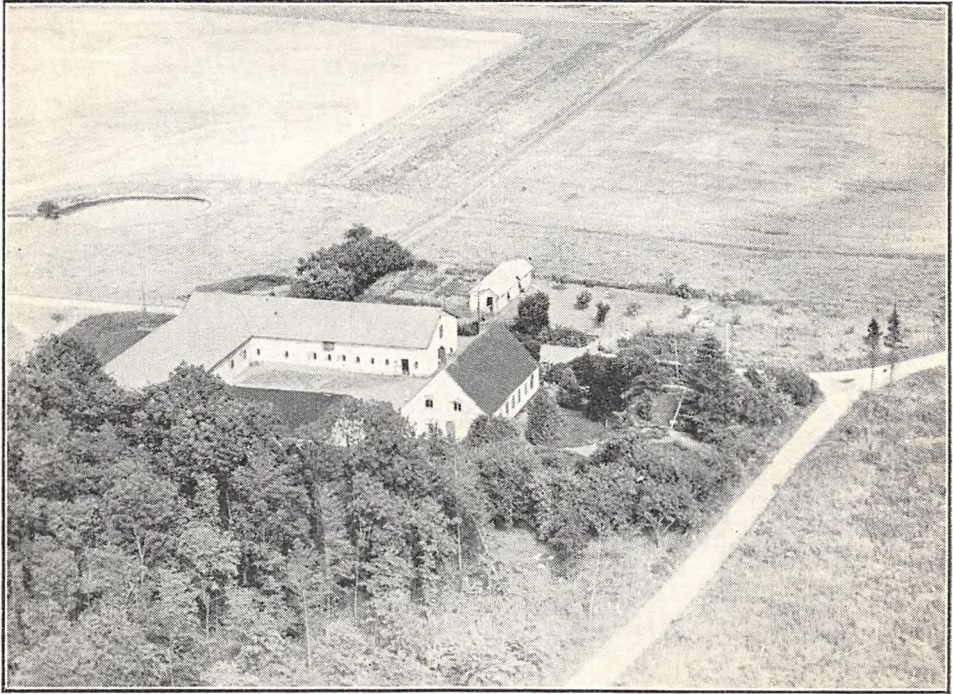
Kongsgaard har gode ældre Bygninger, opført i 1872. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, som grænser til Landevejen, er tækket med Skifer; den indeholder en god Bolig. Af de 3 fritliggende straaetækte Avlslænger er der Værelser til Folkene, Hestestald og Vognport i den østlige Sidelænge, Kostald i den vestlige og Lade samt Svinstald i Længen mod Nord; desuden Øst for denne et Hønsehus med Tag af Pandeplader, der ligesom et straaetækt Hus til Brænde m. m. Vest for Gaarden er opført af Træ og bygget som Halvtag; Gaarden har eget Vandværk, som virker automatisk ved Elektricitet. Af de mange Oldtidsmindesmærker, som Sognet er saa rigt paa, ligger der 4 Kæmpehøje paa Gaardens Mark.

Kongsgaard er en gl. Slægtsgaard, som har været i Slægtens Besiddelse siden omkring 1730. Den ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Eskild Enemark, der havde overtaget den efter

sine Forældre; efter ham overtoges den i 1882 af Sønnen Anders E., efter hvem den i 1914 overtoges af Sønnen den nuværende Ejer. I 1931 er der frasolgt godt 3 ha Sandjord til Byggepladser.

PETERSMINDE, Arnitlund By, Vedsted Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Niels Sørensen, Postfb. Over-Jerstal, nærmeste St. Arnitlund, Afst. 1 km og 15 km til Haderslev.

Art. 59 af Arnitlund og 66 af Ladegaard II, samlet Areal 46,8 ha, deraf 39,3 Ager, 7 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 162,21 Th. (godt 3,4 Td. Hrtk.); Ejdskv. 50,000 Kr.; Jordv. 27,800 Kr.; Bygn. er fors. i Danske Grundejeres

Petersminde.

Brandf. for 30,000 Kr., Løsporet i samme Selskab for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Petersminde ligger ca. 1 km Nord for Arnitlund St.; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar dels af Lermuld paa Lerunderlag, dels af Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er tidligere merglet og igen merglet i de senere Aar. Af Skovens Bevoksning er 5 ha Gran og 2 ha Bøg.

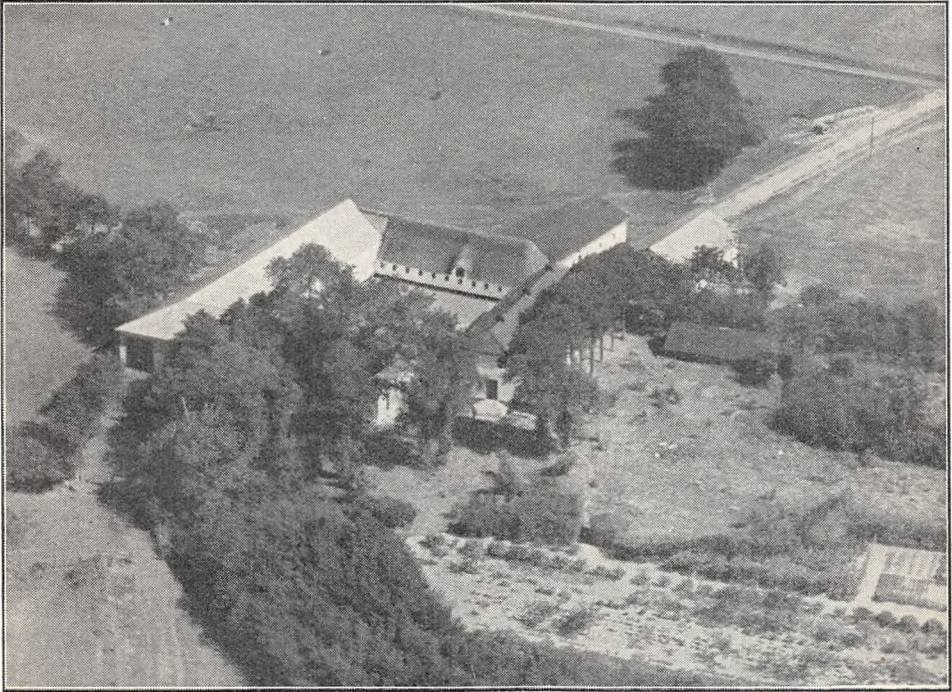
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med lidt Frøavl af Rød- og Hvidkløver; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60—70 Sække Superf., 15 Kalig. og 20 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 18 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, der krydses med hollandsk Tyr, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Høgelund Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret 50—60 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 42 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Petersminde har grundmurede velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, er tækket med Tegl. Af Avslængerne, der overvejende har Tag af Pandeplader, har de 2 Sidelænger muret Trimpel; den østlige Sidelænge indeholder Heste- og Kostald, den vestlige, der er tækket med Tagpap, Svinestald; Laden, der ligger mod Nord, har Væg af Pandeplader til Gaarden og af Træ mod Nord. Desuden Øst for Gaarden et Hønsehus og Vest for en Bygning, der rummer Brændsel, Redskaber og Maskiner, begge opført af Træ, sidstnævnte tækket med Tagpap.

Petersminde er oprettet af Peter Nørregaard paa Jord, der var udskilt fra hans Fødegaard Nørregaard; derefter opførte han Bygningerne, ligesom han ogsaa har anlagt Skoven; efter hans Død overtoges den af Enken, der sad med Gaarden en Del Aar, indtil hun omkring 1920 overdrog den til en Søn Peter Nørregaard, af hvem den nuværende Ejer købte den i Foraaret 1925.

Rudebæk.

RUDEBÆK, Skovby By, Vedsted Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Statens Jordlovsudvalg, Postfb. og nærmeste St. Hovslund, Afst. $4\frac{1}{2}$ km, og ca. 15 km til Haderslev, Tlf. Hovslund 49 x. (Bestyreren).

Art. 3 m. fl. af Skovby, samlet Areal 135 ha, deraf 90 Ager, 40 Eng, 3 Skov og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 356,09 Th. (7,5 Td. Hrtk.); Ejdskv. 82,100 Kr. (85,500), Jordv. 50,000 Kr. (45,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 64,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Rudebæk ligger Syd for Skovby ved Vejen efter Hovslund; Jorderne, der er samlet om Gaarden, er noget uens, Hovedparten er let Sandmuld, ca. 15 ha er Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, 20 ha er merglet 1935 og Resten mergesles 1937—38. Engen er Højmose, afvandet og kultiveret 1936—37. Skovens Bevoksning Bøg.

Gaarden drives ved Bestyrer Hans Jørg. Hinrichsen; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 120 Sække Superf., 80 Kalig. og 120 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 4 Malkekøer til Gaardens Brug og 65 Stude og

Kvier, er af Korthorns-Race, den fornyes ved Indkøb; der fedes ca. 60 Kreaturer om Aaret, dels ved Græs- dels ved Staldfedning; Køerne græsser i Løsdrift.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste og for Tiden 1 Plag, som er indkøbt; desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug. Svinebesætningen er for Øjeblikket 6 Tillægssøer og Gaarden er nu tildelt 40 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Rudebæk har grundmurede, velholdte, overvejende hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, er tækket med Skifer; den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger er de 2 Sidelænger tækket med Straa; af disse er der Hestestald, Redskab- og Maskinrum i den vestlige og Kostald i den østlige, der fra den sydlige Ende er udvidet i en Sidelænge mod Øst, tækket med Tagpap; Længen mod Nord, gennem hvilken der er Gennemkørselsport til Gaarden, rummer Lade, denne, der har muret Trimpel, er tækket med Pandeplader ligesom en Svinestald Øst for Hovedbygningen; desuden Syd for de to sidstnævnte et Hønsehus, tækket med Tagpap.

Rudebæk ejedes ved Aarhundredskiftet af Fale Fallesen, efter hvem den i 1911 overtoges af Sønnen Peter Iversen Fallesen; han solgte den i 1924 til Chr. Victor Andersen, af hvem Jordlovsudvalget købte den i 1935, Gaarden var da ret forsømt. I 1936 er der frasolgt 18 ha til et Husmandsbrug og forannævnte Tal for Ejdskv. og Jordv. m. m. vil derved blive noget ændrede. Under Gaarden drives et Areal paa 65 ha, væsentlig Agerjord, som ejes af Jordlovsudvalget, deraf bliver nu 25 ha tilplantet med Gran.

De svenske adelige Slægter samt den friherrelige Slægt Rudbek stammer fra denne Gaard, der i 1547 med Gods blev givet i Fæste paa Livstid til Peter Hansen, en Søn af Hans Jensen; en Søn af Peter Hansen, Johan Pedersen, der var født 1550, flyttede senere til Sverige, til Ormesta By, Almby Sogn ved Ørebro, og her fødtes Sønnen, den senere berømte Biskop Johan Johanson Rudbeck i 1581. Formentlig stammer den (sønderjydske)? Adelslægt Rudbek ogsaa herfra; denne synes efter Vaabnet at dømme at have fælles Herkomst med Reventlow'erne og Mur-Kaaserne.

VARTENBERG, Ustrup By, Vedsted Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Otto Nielsen, Postfb. og nærmeste St. Marstrup, Afst. 3 km og 9 km til Haderslev.

Art. 11 m. fl. af Ustrup, samlet Areal 49,5 ha, deraf 41 Ager, 7 Eng, 1 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 257 Th. (godt 5,4 Td. Hrtk.); Ejdskv. 58,000 Kr., Jordv. 32,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Vartenberg ligger 3 km Sydvest for Marstrup St. ved den gl. Oksevej; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag, en mindre Del er Sandmuld paa sandblandet Ler. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet 1933—34. Engen er humusblandet Jord, Skovens Bevoksning blandet Løvtræ.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 30 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 24 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rød nordslesvigsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift, den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4104 kg med 3,76 pCt. Fedt og 172 kg Smør, Mælken leveres til Marstrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 160 Slagterisvin om Aaret og Gaarden er nu tildelt 60 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Vartenberg har grundmurede, dels ældre, dels nyere Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til Haven, som grænser ud til den gl. Oksevej, men som ogsaa strækker sig Syd og Vest for Hovedbygningen, har Frontspids mod Øst til denne; den er bygget i 1874 og tækket med Straa; fra den nordlige Ende udgaar en mindre Sidelænge mod Vest, der rummer Bryggers og Hønsehus, og fra den vestlige Ende af denne udgaar Svinestalden atter som en Længe mod Nord, de er begge tækket med Pandeplader. Af de øvrige Avlsbygninger ligger Nord for forannævnte en Længe, som er opført i 1912, den har muret Trimpel, er tækket med Tagpap og rummer Værelser til Folkene, Heste- og Kostald samt Mølleri; desuden Øst for Gaarden og

Oksevejen den straatækte Lade. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden. Gaarden har eget Vandværk, som virker ved Stødhævert og med Selvvanding i Kostalden, og som Drivkraft benyttes en Petroleumsmotor til de faste Maskiner.

Vartenberg ejedes tidligere af Jacobsen, der i 1920 solgte den til Chr. Knudsen, og af ham købte den nuværende Ejer den i 1930. I ældre Tid, medens Studedrifterne kom fordi ad den gl. Oksevej, var der Kro paa Ejendommen, men denne er forlængst nedlagt.

VEJBØLGAARD, Vejbøl By, Vedsted Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Hans Thomsen, Postfb. Marstrup, nærmeste St. Slukefter, Afst. godt $2\frac{1}{2}$ km og $10\frac{1}{2}$ km til Haderslev, Tlf. Ustrup 37 x (Forpagteren).

Vartenberg.

Art. 8 m. fl. af Vejbøl, samlet Areal 93 ha, deraf 67,3 Ager, 10 Eng, 15 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 550,00 Th. (ca. 11,6 Td. Hrtk.); Ejdskv. 94,700 Kr. (103,500), Jordv. 57,800 Kr. (58,600); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 72,500 Kr., Løspøret i »Danmark« for 65,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vejbølgaard ligger i den østlige Side af Vejbøl By; af Jorderne er 24 ha samlet ved Gaarden, Resten ligger noget spredt, det er overvejende Lermuld paa Lerunderlag, dog er ca. 10 ha Sandmuld paa sandblandet Ler. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes og hele Arealet er nymerglet. Engen er humusblandet Jord, Skovens Bevoksning blandet Løvtræ.

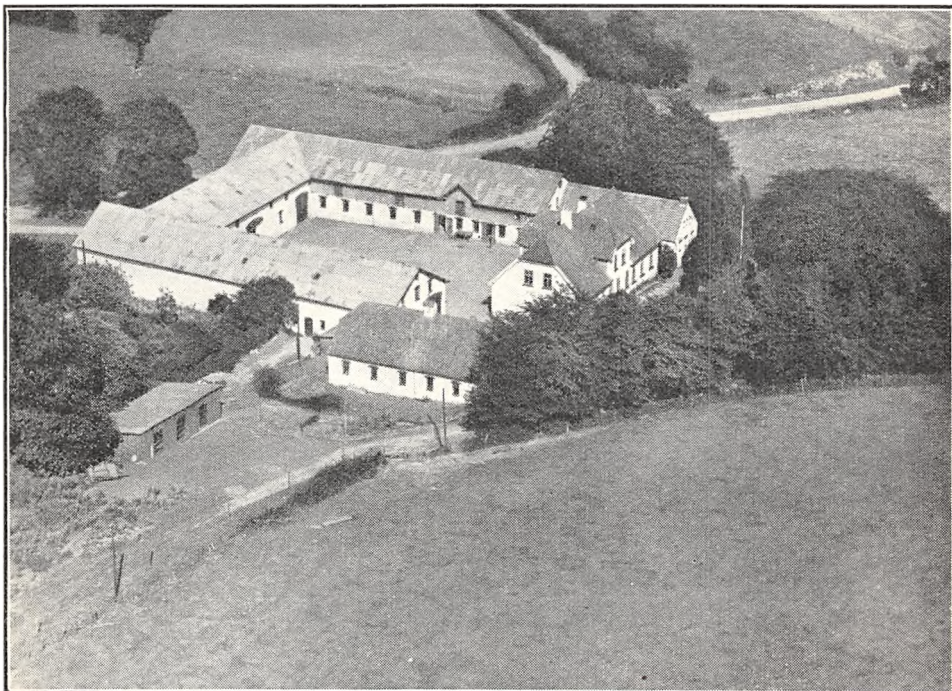
Gaarden drives fra 1. Maj 1936 af Forpagter Ejnar Lauesgaard, Forpagtningen er 5-aarig; Jorden dyrkes i følgende 10 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Kløver, 5. Havre, 6. Byg, 7.—8.—9. Kløver og Græs, 10. Grønjordshavre. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 40 Kalig. og 55 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 35 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, og

Køerne græsser i Løsdrift; der fedes ca. 15 Kreaturer aarlig; den gennemsn. Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3600 kg aarlig, Mælken leveres til Høgelund Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er 10 Tillægssøer, og Gaarden er tildelt 55 Svinekort. Der holdes 18 Faar, Fjerkræholdet er ca. 350 Høns.

Vejbølgaard har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger, opført efter en Brand i 1910 (ligger ikke helt solret). Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har gennemgaaende Frontspids og Tegtag; den indeholder en stor køn Bolig med indlagt Centralvarme. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har Tag af Pandeplader, er der Heste- og Kostald i den østlige Sidelænge, som har Trimpel af Pandeplader, og Lade i den vestlige; Læn-

Vejbølgaard.

gen mod Nord, gennem hvilken der er Indkørselsport fra Sognevejen, rummer Lade og Rørum; de 2 sidstnævnte Længer har muret Trimpel; desuden Vest for Hovedbygningen en teglhængt Svinestald og Øst for en teglhængt Længe, opført i 1935, den rummer Kalvestald og Brænderum. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Staldene, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Vejbølgaard var i mange Aar — helt siden 1648 — en Slægtsgaard, som ejedes af en Slægt Simonsen. I Begyndelsen af forrige Aarh. ejedes den af Peter Simonsen, efter hvem den overtoges af Sønnen Hans S.; efter hans Død i 1835 sad Enkefru Simonsen med Gaarden i 22 Aar, til hun i 1857 afstod den til Sønnen Mathis M. Simonsen, efter hvis Død den overtoges af Enkefru S.; efter hende overtoges den i 1897 af Sønnen Hans Simonsen, og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden i 1928.

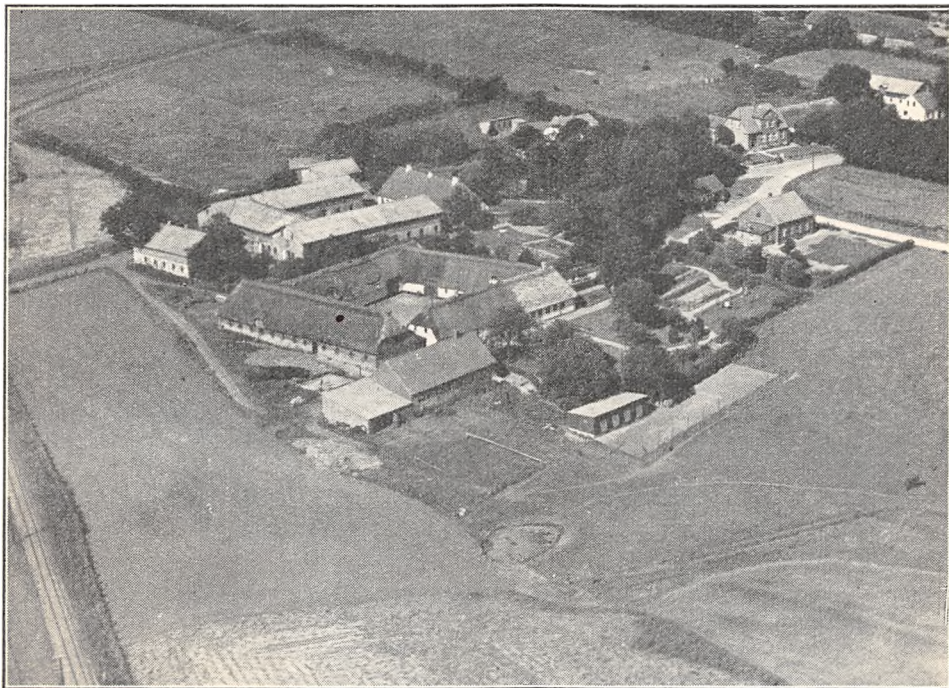
VESTERGAARD, Ustrup By, Vedsted Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Jens Nissen Bruun, Postfb. Marstrup, nærmeste St. Ustrup, Afst. 300 m og ca. 8½ km til Haderslev, Tlf. Ustrup 12.

Art. 3 m. fl. af Ustrup, samlet Areal 52 ha, deraf 47,5 Ager, 2 Eng, 2 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 280,00 Th. (ca. 6 Td. Hrtk.); Ejdkv. 59,200 Kr., Jordv. 32,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 41,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vestergaard ligger i den vestlige Side af Ustrup By; Jorderne, der er lidt adskilt, men ligger ret godt for Gaardens Drift, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag, ca. 10 ha er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merglet 1932—36. Engen er humusblandet Jord, Skovens Bevoksning Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre. Udenfor Driften henligger ca. 6 ha med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 35 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 22 Stkr. Ungkreaturer,

Vestergaard.

er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre (de fleste af Køerne er kaarede og stambogsførte), Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3871 kg med 3,59 pCt. Fedt og 155,1 kg Smør, Mælken leveres til Høgelund Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen bestaar for Tiden af 8 Tillægssøer og Gaarden er tildelt 48 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Vestergaard har grundmurede, straatækte, velholdte, overvejende ældre Bygninger, der er sammenbygget i en 4-længet Gaard med Hovedbygningen mod Syd til Haven. Af Avlsbygningerne er der Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge, Vognport og Gennemkørselsport samt Lade i den østlige, og Lade i Længen mod Nord; desuden Vest for Hovedbygningen en teglhængt Svinstald; Bygningerne har Lynafleder efter Netsystemet, og der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Svinestalden.

Vestergaard er en gl. Slægtsgaard, der i første Halvdel af forrige Aarh. ejedes af Simon Vestergaard, hvis Slægt havde ejet den langt tilbage i Tiden; efter ham overtoges den af Sønnen Laur. V., som døde ca. et halvt Aar efter, og Gaarden arvedes da i 1863 af en Søstersøn Jens Nissen Bruun; efter hans Død overtoges den af Hustruen, Enkefru Bruun, efter hvem den i 1899 overtoges af Sønnen, Simon N. Bruun, og han solgte den Maj 1936 til en Brodersøn, den nuværende Ejer.

CHRISTIANSDAL, Vedsted Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer K. Poulsen, Postfb. Marstrup, nærmeste St. Ustrup, Afst. 2 km og 10 km til Haderslev.

Christiansdal, der ligger 2 km Sydøst for Ustrup med Indkørsel fra Sognevejen mellem Landevejen Haderslev—Løgumkloster og den gl. Oksevej, ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Bruun, der efter at Gaarden var brændt i 1842, flyttede denne ud fra Ustrup og opførte Bygningerne paa den nuværende Plads; ved en Omdeling af Jorderne fik han samtidig nogle Udmarker lagt til Gaarden, saa dennes Areal blev paa godt 135 ha. Fra Bruun kom Gaarden til Slægten Muusmann — vistnok ved Giftermaal — og fra denne i 1912 ved Salg til Geerts, af hvem den preussiske Stat i 1916 købte den til Domæneggaard. Ved Genforeningen i 1920 kom Gaarden til den danske Stat, der i 1927 lod den udstykke, den var da paa 135,5 ha med ca. 15 Td. Hrtk.; ved Udstykningen blev der oprettet 9 Brug, hver med 7 a 9 ha, og frasolgt 3 Tillægsparceller, medens Skoven og Vejbøl Sø blev lagt ind under Statens Skovdistrikt. Den tilbageværende Hovedparcel med godt 23 ha, deraf 2 ha Eng og 1 ha Have og Gaardsplads, solgtes derefter April 1927 til den nuværende Ejer for 31,865 Kr. for Jord og Bygninger og 19,500 Kr. for Løvsøre m. m.

ANKERGAARD, Gabøl By, Nustrup Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Folketingsmand Jørgen Gram, Postfb. Gabøl, nærmeste St. Lille Nustrup, Afst. 2½ km og 24 km til Haderslev, Tlf. Store Nustrup 10.

Art. 4 m. fl. af Gabøl, samlet Areal 102,6 ha, deraf 73 Ager, 20 Eng, 8 Hede og 1,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 424,27 Th. (godt 8,93 Td. Hrtk.); Ejdiskv. 97,000 Kr. (95,800), Jordv. 61,800 Kr. (61,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 70,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Ankergaard ligger i den vestlige Side af Gabøl By; af Jorderne, der ikke er helt samlet, men ligger godt for Gaardens Drift, er 60 ha Lermuld paa Lerunderlag, 13 ha er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er i de senere Aar nymerglet. Engen er kultiveret Lavmose.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles en Del Kartofler til Toftlund Kartoffelmelsfabrik; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 80 Kalig. og 140 Sække Kvælstofg.

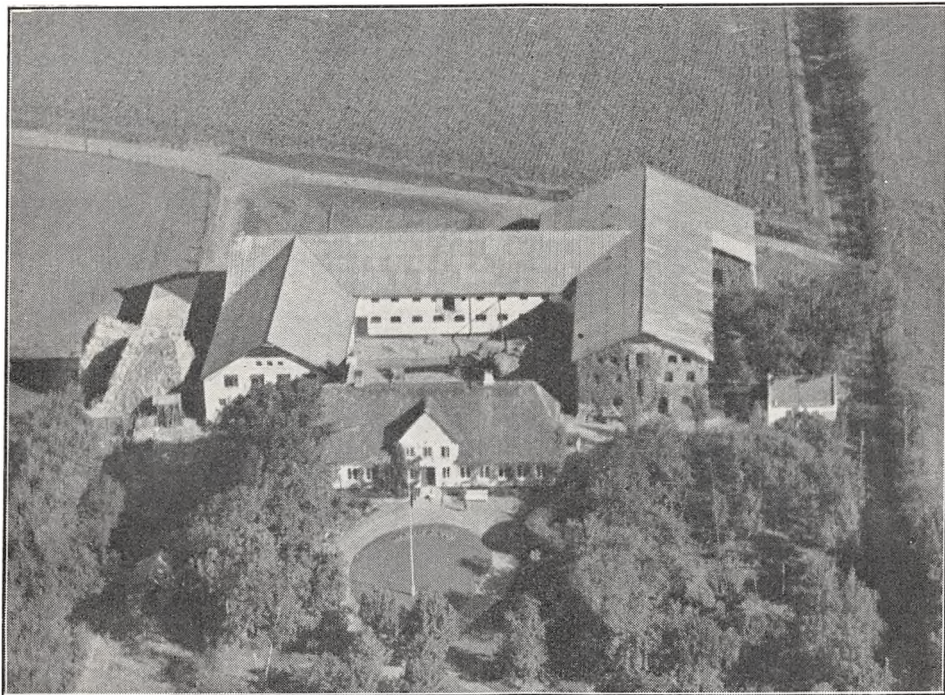
Kvægbesætningen, der bestaar af 35 Malkekøer, 1 Tyr og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der fedes aarlig 25—30 Stkr. Korthornskreaturer, som ligeledes købes, Køerne græsser i Løsdrift. Den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 180 kg om Aaret, Mælken leveres til Store Nustrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 10 Arbejdsheste, deraf for Øjeblikket 6 kaarede og præmierede Hopper, der tillægges alm. 2—4 Føl aarlig, desuden købes en Del gode Avls-emner baade Hoppe- og Hingstplage, saaledes at der for Tiden er 35 Ungheste. Paa Gaarden er tillagt og opdrættet nogle af de senere Aars bedste Hingste af jydsk Race. Svinebesætningen, var tidligere 16 Tillægssøer og der leveredes 250—300 Slagterisvin om Aaret, nu holdes 6 Søer og Gaarden er tildelt 90 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 125 Høns.

Ankergaard har grundmurede, hvidpudsede, gode, overvejende nye Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne, store gl. Have, har Frontspids til denne og Straataget er nu erstattet med Tegl. Den rummer en stor smuk Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er de 2 Staldlænger bygget i 1924; af disse er der Brændsel m. m. og Værelser i Gavlens ovenover til Medhjælpere, med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder, samt Hestestald i den vestlige Sidelænge, Ko- og Ungkvægstald og Roerum, samt Svinestald paa Loftet over Køerne i Længen mod Nord; den østlige Sidelænge, der er opført i 1921, rummer Lade samt Svinestald i den sydlige Ende, over hvilken der er et Magasin med 2 Lofter; mod Nord — ud over Kostalden — er Laden forlænget med en bredere Tilbygning, helt opført af Pandeplader. Desuden Vest for Hovedbygningen et Hønsehus, opført af Træ og Øst for et teglhængt Hus, der rummer forskelligt. Der er murede Hvelvinger og Jernbjælker i alle Stalde, indlagt

Vand fra Byens Vandværk, og der hører 2 Huse med 4 Lejligheder til Ejendommen. Ankergaard var tidligere en Slægtsgaard, der ejedes af en Slægt Ankersen; omkring Midten af forrige Aarh. ejedes den af Anker Lauritzen, der havde overtaget den efter sine Forældre; han overdrog den i 1880'erne til Sønnen Laur. Ankersen, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1909. Siden er der ad flere Gange tilkøbt ialt 22 ha, hvorved Gaarden har faaet sit nuværende Areal.

FAUSBJERG, Lille Nustrup By, Nustrup Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Sognefoged Ludvig Hybschmann, Postfb. Store Nustrup, nærmeste St. Lille Nustrup, Afst. 300 m og godt 24 km til Haderslev, Tlf. Store Nustrup 51 y.

Ankergaard.

Art. 4 m. fl. af Nustrup, samlet Areal 87 ha, deraf 54 Ager, 5 Eng, 27 Skov og Plantage og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 200 Th. (ca. 4,2 Td. Hrtk.); Ejdskv. 55,000 Kr.; Jordv. 35,000 Kr.; Bygn. er fors. i »Vermund« for 46,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Fausbjerg ligger 300 m Vest for Lille Nustrup St. med Indkørsel fra den offentlige Vej efter Øster Lindet; af Agerjorden er 40 ha samlet om Gaarden, 14 ha samt Eng og Skov, ligger lidt fraskilt, de 40 ha Ager er god Muldjord, Underlaget skiftende fra Ler til Sand, 14 ha er Sandjord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes og hele Arealet er i de senere Aar merglet. Engen er af god Bonitet, dels Dyndeng, dels Lavmoseeng, af Skovens Bevoksning er 3 ha Bøg, 24 ha er Gran og lidt Fyr (Plantage).

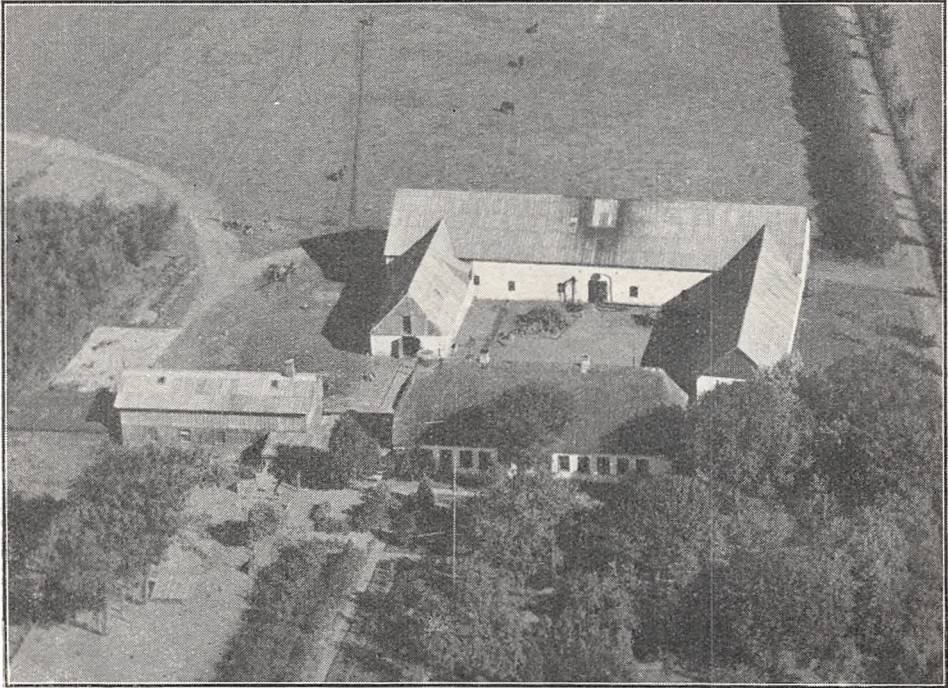
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 26 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Kørerne græsser i Løsdrift, Mælken leveres til Store Nustrup Andelsmejeri. Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 15 Tillægssøer,

der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 53 Svinekort. Der holdes 25 Faar, og Fjerkræholdet er ca. 400 Høns.

Fausbjerg har grundmurede, hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Straatag og er bygget i 1857. Af de 3 sammenbyggede Avslænger, der har Tag af Pandeplader, er den østlige Sidelænge opført i 1913, den har Trimpel af Pandeplader og rummer Vognport m. m. samt Hestestald; den vestlige Sidelænge indeholder Kostald, den er ligesom den nordlige Længe, Laden, opført i 1922; desuden Vest for Hovedbygningen en Længe, der rummer Svinestald og Hønsehus, førstnævnte med Tag og Trimpel af Pandeplader, Hønsehuset opført af Træ og tækket med Tagpap. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i en Del af Kostalden, og der er indlagt Vand fra eget Vandværk.

Fausbjerg er i 1857 med et Areal paa 100 ha udskilt fra Nustrupgaard (se denne) af dennes

Fausbjerg.

daværende Ejer Mads Hansen Hybschmann til en Søn Jørgen H., der samme Aar opførte Bygninger til Gaarden; han, der senere blev Sognefoged, var den sidste Sognefoged før 1864. Han tilkøbte 21 ha og overdrog i 1902 Gaarden til en Søn, den nuværende Ejer; denne, der yderligere har tilkøbt godt 40 ha, blev efter Genforeningen i 1920 den første danske Sognefoged i Byen, en Stilling han fremdeles beklæder.

I 1927 frasolgte Ludvig H. derefter 73 ha til Statens Jordlovsudvalg, paa hvilket Areal der er oprettet 3 nye Ejendomme, hver med 16 ha, foruden at der er solgt en Tillægsparcel paa 13 ha.

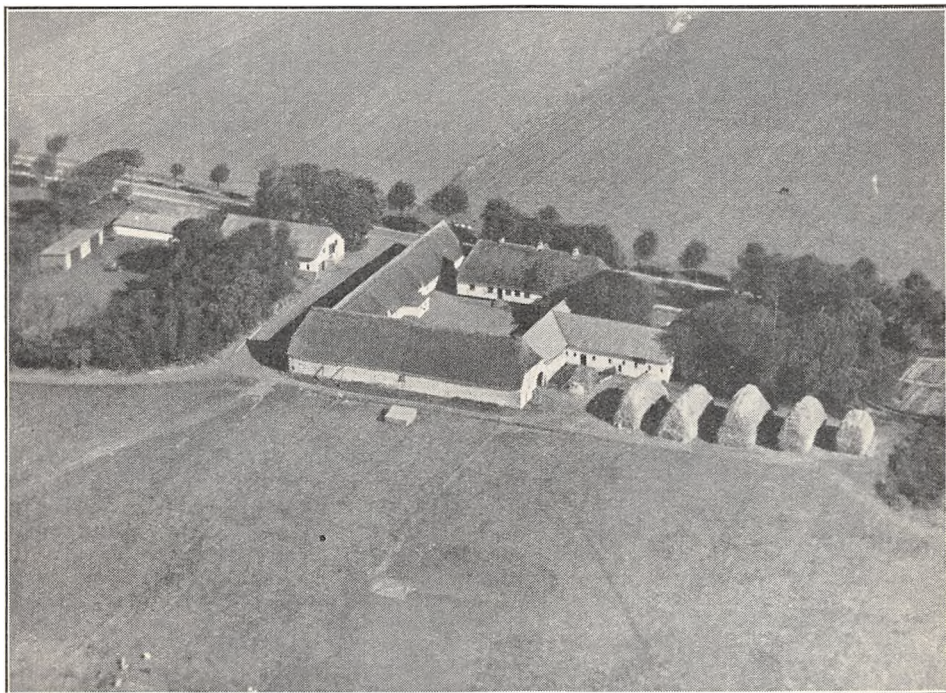
HAUGAARD, Gabøl By, Nustrup Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Andreas Jacobsen, Postfb. Gabøl, nærmeste St. Lille Nustrup, Afst. knap 3 km og 22 km til Haderslev, Tlf. Store Nustrup 32 y.

Art. 16 m. fl. af Gabøl og 57 m. fl. af Kolsnap, samlet Areal 125 ha, deraf 106,5 Ager, 13 Eng, 5 Hede og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 404,00 Th. (godt 8,5 Td. Hrtk.); Ejdskv. 103,000 Kr. (100,800), Jordv. 73,200 Kr. (68,900); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 69,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Haugaard ligger ca. 1 km Øst for Gabøl By ved Landevejen efter Haderslev; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar overvejende af Muldjord paa Ler og sandblandet Lerunderlag, ca. 25 ha er lav humusblandet Jord langs Engen ved Gabøl Bæk. Terrænet er fladt, for største Delen med svag Hældning mod Syd, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, 60 ha er merglet i Aarene 1911—18, og Resten mergles nu. Engen er sort humusblandet Jord paa Haardbund.

Jorden drives i alm. Vekseldrift med lidt Frøavl af Engsvingel; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 70 Kalig. og 80—100 Sække Kvælstofgødning.

Kvægbesætningen, der bestaar af 42—45 Malkekøer, 2 Tyre og 90—100 Stkr.

Haugaard.

Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg, dog købes Tyrene og en Del Græsningskreaturer; der fedes ca. 30—35 Dyr aarlig, Køerne græsser i Løsdrift, og der malkes med Maskine (Alfa Laval); Mælken leveres til Store Nustrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 9 Arbejdsheste og for Tiden en Hingst, alle af belgisk Race, Hopperne er kaarede og præmierede, der tillægges alm. 4—6 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Øjeblikket 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 300 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 104 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Haugaard har grundmurede, hvidpudsede, velholdte Bygninger, overvejende tækket med Straa. Hovedbygningen, der ligger mod Nord nær ud mod Landevejen (Haven ligger Øst for Gaarden), har Frontspids mod denne; den indeholder en god Beboelse, og i den vestlige Ende er der indrettet Bolig til Fodermesteren. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger er der Kostald i den vestlige Sidelænge, Lade i Længen mod Syd og Brænderum, Magasin, Svinestald, denne udvidet i en Sidelænge mod Øst, samt Ungkvægstald i den østlige Sidelænge, begge Længer med Tag af Pandeplader. Desuden Vest for Gaarden en Længe, der rummer Hestestald; den har Tag af Pandeplader ligesom 2 Halvtagsbygninger, der rummer Vognport samt Redskaber og Maskiner. Der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet og som anført er der Bolig paa Gaarden til Fodermesteren.

Haugaard ejedes i forrige Aarh. af Fynboen Trolle, der i 1876 solgte den til Aug. Jacobsen,

han tilkøbte senere ca. 31 ha Jord, der tidligere havde hørt under Gaarden, men var frasolgt omkring 1840. Efter ham overtoges Gaarden i 1908 af Sønnen, den nuværende Ejer.

I 1937 er der tilkøbt 5 ha Hedejord, som agtes tilplantet.

MØNTBJERGGAARD (Kolsnapgaard), Kolsnap By, Nustrup Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer M. Chr. Nielsen, Postfb. Store Nustrup, nærmeste St. Kolsnap, Afst. godt 1 km og 21 km til Haderslev, Tlf. Store Nustrup 3.

Art. 10 m. fl. af Kolsnap, samlet Areal 89 ha, deraf 79 Ager, 7 Eng, 2 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 430,62 Th. (ca. 9,1 Td. Hrtk.); Ejdskv. 96,000 Kr. (79,100), Jordv. 65,000 Kr. (45,900); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 75,000 Kr.; Løsoret i »London« for 80,000 Kr., Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Møntbjerggaard ligger midt i Kolsnap By; Jorderne, der til Dels er samlet om Gaarden, bestaar af god dyb Muldjord paa sandblandet Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er nydrænet, og hele Arealet er merglet i 1914. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 50 Kalig. og 10—15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 2 Tyre og 30 Stkr. Ungkreaturer er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af gode Tyre; Køerne græsser i Løsdrift, Mælken leveres til Store Nustrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg; desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 170 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 75 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Møntbjerggaard har grundmurede, nye velindrettede Bygninger. Hovedbygningen, der er opført i 1931, ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har gennemgaaende Frontspids med Karnap og Altan og Tegtag; den rummer en stor køn Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Avlsbygningerne, der er bygget i 1914 efter en Brand, er hvidpudsede, har muret Trimpel og Tag af Pandeplader; af Længerne er der Garage, Værelser til Folkene, Hestestald og Vognport i den fritliggende Sidelænge mod Vest, Kostald i den østlige, der er sammenbygget i Vinkel med Ladelængen mod Nord. Desuden Øst for Hovedbygningen et teglhængt Hus, der rummer Vadskehus m. m., og Øst for dette en Svinestald, et Redskabs- og Maskinhus, til hvis Sydside der er opført et Hønsehus, bygget som Halvtag og Øst for Gaarden et Brændehus samt en Stald til Søer. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestald, eget Vandværk, der virker automatisk ved Elektricitet og med Ledninger til alle Markerne, saa Kreaturerne her kan faa godt Drikkevand, og der hører 2 Huse til Ejendommen.

Møntbjerggaard ejedes fra 1860 af Jens Samsøe, efter hvem den i 1911 overtoges af Sønnen M. H. Samsøe; han solgte den i 1925 til M. Clausen Jensen, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1930. Der tilkøbtes April 1937 8 ha, hvilket Areal er medregnet i forannævnte Tal.

NUSTRUPGAARD, Lille Nustrup By, Nustrup Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer G. Bundgaard, Postfb. Store Nustrup, nærmeste St. Lille Nustrup, Afst. 200 m og 24 km til Haderslev, Tlf. Store Nustrup 14.

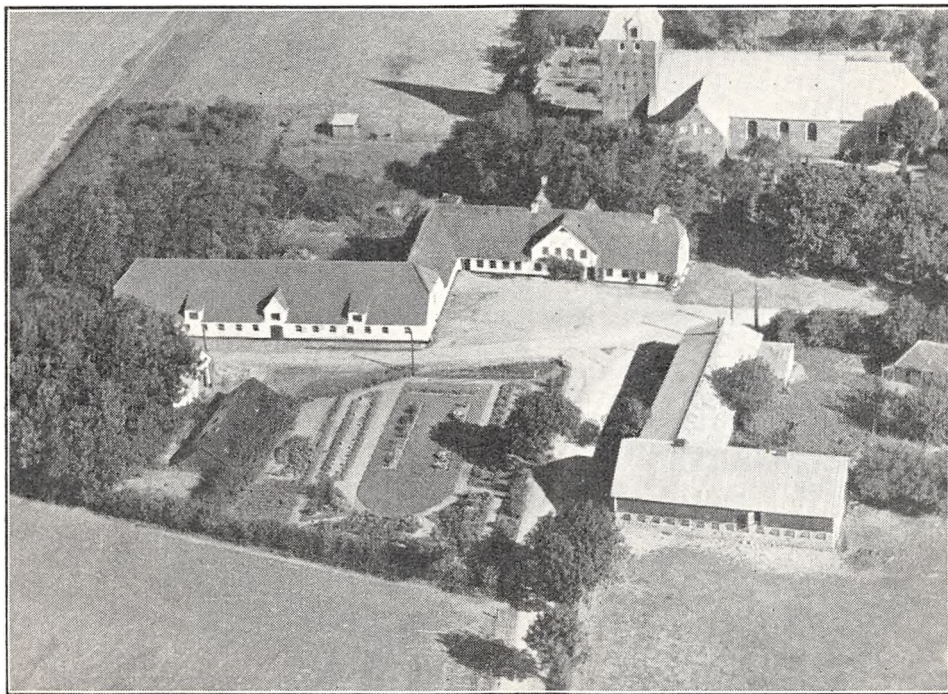
Art. 6 m. fl. af Nustrup, samlet Areal 99,7 ha, deraf 82,2 Ager, 2,5 Eng, 14 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 340,00 Th. (ca. 7,16 Td. Hrtk.); Ejdskv. 76,600 Kr. (74,400), Jordv. 48,200 Kr. (48,100); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 80,000 Kr., Løsoret i »Danmark« for 67,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Nustrupgaard ligger i Lille Nustrup By lige Syd for Kirken; af Jorderne, hvoraf 60 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger lidt fraskilt, men ret godt for Gaardens Drift, er 70 ha god dyb Lermuld paa Lerunderlag, Resten god Sandmuld paa Grusunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet, da det er naturligt sund Jord, hele Arealet er merglet siden 1925, deraf den

sidste Halvdel 1933—35. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Bøg, Eg, Ask og Gran.

Af Jorden dyrkes 60 ha i følgende 10 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Kaalroer, 3. Byg, 4. Kløver, 5. Byg, 6. Runkelroer, 7. Byg, 8.—9. Kløver og Græs, 10. Havre; 22 ha dyrkes i en 7 Marks Drift: 1. Rug, 2. Kartofler, 3. Blandsæd, 4.—5.—6. Kløver og Græs, 7. Havre. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 270 Sække Superf., 85 Kalig. og 150 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 2 Tyre og 48 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, endvidere indkøbes nogle Kalve; ca. Halvdelen af Besætningen er nu rensat for Tu-

Nustrupgaard.

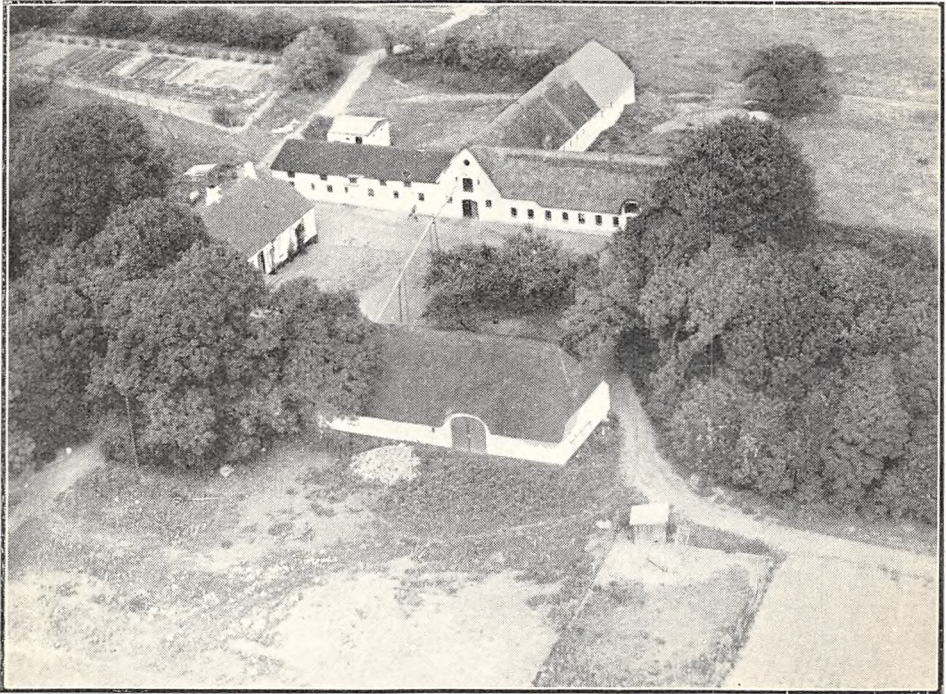
berkulose, Kørne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3750 kg aarlig, Mælken leveres til Store Nustrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 3—4 Føl om Aaret, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 20 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 400 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 85 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 3000 Høns (hvide Italienerne), der er eget Rugeanlæg, og der fedes aarlig ca. 1000 Stkr. lyse Sussex.

Nustrupgaard har gode velholdte Bygninger, overvejende opført af hvidpudset Grundmur. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, har stor gennemgaaende Frontspids og Straatag; den indeholder en god Bolig, delvis med indlagt Centralvarme; mod Nord er tilbygget en mindre Sidelænge, der rummer Bryggers; og fra den vestlige Ende af Hovedbygningen udgaar mod Syd en straatækt Sidelænge, en Svinestald fra hvis sydlige Ende den teglhængte Kostald, der er bygget i 1911, udgaar som en Sidelænge mod Vest; Syd for denne en straatækt Lade, opført i 1858, samt en Svinestald, opført af Træ og tækket med Tagpap; desuden Øst for Vejen til Gabøl en Vinkelbygning opført af Kamp og med Tag af Pandeplader, af de 2 Længer rummer den vestlige, der har muret Trimpel, en Fodermesterbolig og Hestestald opført i 1889, og den sydlige, der har Trætrimpel, Svinestald og endvidere Øst for denne et teglhængt Hønsehus med indlagt Centralvarme i Kyllingehuset, Avlsbygningerne er delvis nye. Der er murede Hval-

vinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestald, indlagt Vand fra et fælles Vandværk, og der er Bolig paa Gaarden til dennes Fodermester. I den kønne Have, som omgiver Gaarden, er der mange Frugttræer.

Nustrupgaard var i mange Aar en Slægtsgaard inden for Slægten Hybschmann; den ejedes i Begyndelsen af det 18de Aarh. af Jørgen Hybschmann, hvis Fader Johs. H. var Præst i Øster Løgum, og Bedstefaderen Georg H. var Provst i Aabenraa. I 1730 afstod Jørgen H. Gaarden til sin Søn Ludvig H., efter hvem Gaarden i 1761 overtoges af dennes Svigersøn Christian Grejsen. Efter hans Død overtoges den af Enken Fru Anne Marie Grejsen, f. H., efter hvem den i 1827 overtoges af Sønnen Mads Hansen H.; han udskilte i 1857 fra Ejendommen Fausbjerggaard med 100 ha. Efter hans Død overtoges den af Enken Fru H., efter hvem Gaarden senere overtoges af Sønnen Lauritz H.; efter ham overtoges den i 1912 af Sønnen Emil H., efter hvem den paa Auktion i 1929 købtes af Chr. Lind. Efter ham overtoges Gaarden, der da var yderst

Skodsbjerg.

forsømt og næsten afklædt, af Rødding Sparekasse, og af denne købte den nuværende Ejer den i Foraaret 1931 for 130,000 Kr.

SKODSBJERG, Bæk By, Nustrup Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer August T. A. Rørbye, Postfb. og nærmeste St. Vojens, Afst. 6 km og 18 km til Haderslev, Tlf. Vojens 95 x.

Art. 1 m. fl. af Bæk, samlet Areal 70 ha, deraf 65 Ager, 4 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 290 Th. (6,1 Td. Hrtk.); Ejdkv. 62,500 Kr., Jordv. 39,300 Kr.; Bygn. er fors. i »Vermund« for 48,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Skodsbjerg ligger godt 2½ km Sydvest for Bæk ved offentlig Vej; Jorderne, der er samlet om Gaarden bestaar hovedsagelig af Sandmuld paa sandblandet Ler. Terrænet er fra Gaarden ret stærkt faldende mod Vest, Nord og Øst for Gaarden til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i de sidste Aar. Engen er Lavmoseeng.

Jorden dyrkes i følgende 10 Marks Drift: 1. Hvede eller Rug, 2. Roer, 3. Byg,

4.—5. Hvidkløver, 6. Byg, 7. Roer og Kartoffler, 8. Byg, 9. Rødkløver, 10 Havre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 50 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 35 Malkekøer, 1 Tyr og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Kjøerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, der malkes med Maskine (Alfa Laval), Mælken leveres til Bæk Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 180 Slagterisvin aarlig, og Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Skodsbjerg har grundmurede, gode og velholdte Bygninger; Hovedbygningen, som ligger mod Nord til Haven, der ogsaa strækker sig Syd for Gaarden, er tækket med Tegl. Af Avlsbygningerne, der er tækket med Straa, som efterhaanden erstattes med Pandeplader, er der Lade i den vestlige Sidelænge og Heste- og Svinestald i den østlige, fra hvis østlige Side Kostalden udgaar som en Sidelænge mod Øst. Gaarden, der ligger ret højt, er omgivet af Plantning og Haven; den har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Paa Marken Vest for Gaarden findes en hellig Kilde.

Skodsbjerg ejedes før Aarhundredskiftet fra 1886 af Holden Dall, efter hvem den i 1918 overtoges af Sønnen Hans Dall, og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden i 1928.

ØSTERGAARD, Gabøl By, Nustrup Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Iver Hansen Østergaard, Postfb. Gabøl, nærmeste St. Lille Nustrup, Afst. godt 2 km og 23 km til Haderslev, Tlf. Store Nustrup 17.

Art. 50 m. fl. af Gabøl, samlet Areal 89,2 ha, deraf 83,5 Ager, 4 Eng, 1 Hede og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 356,71 Th. (godt 7,5 Td. Hrtk.); Ejdskv. 82,000 Kr. (76,800), Jordv. 52,200 Kr. (50,300); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 69,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Østergaard ligger i den østlige Side af Gabøl By; af Jorderne, der til Dels er samlet ved Gaarden, er ca. Halvdelen Lermuld paa Lerunderlag, den anden Halvdel Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes og hele Arealet er merglet i de senere Aar. Engen er humusblandet Jord.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 60 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er nu til Dels renset for Tuberkulose, Kjøerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg om Aaret, Mælken leveres til Store Nustrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, alle kaarede Hopper af jydsk Race, og der tillægges alm. 4—7 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 35 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 97 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

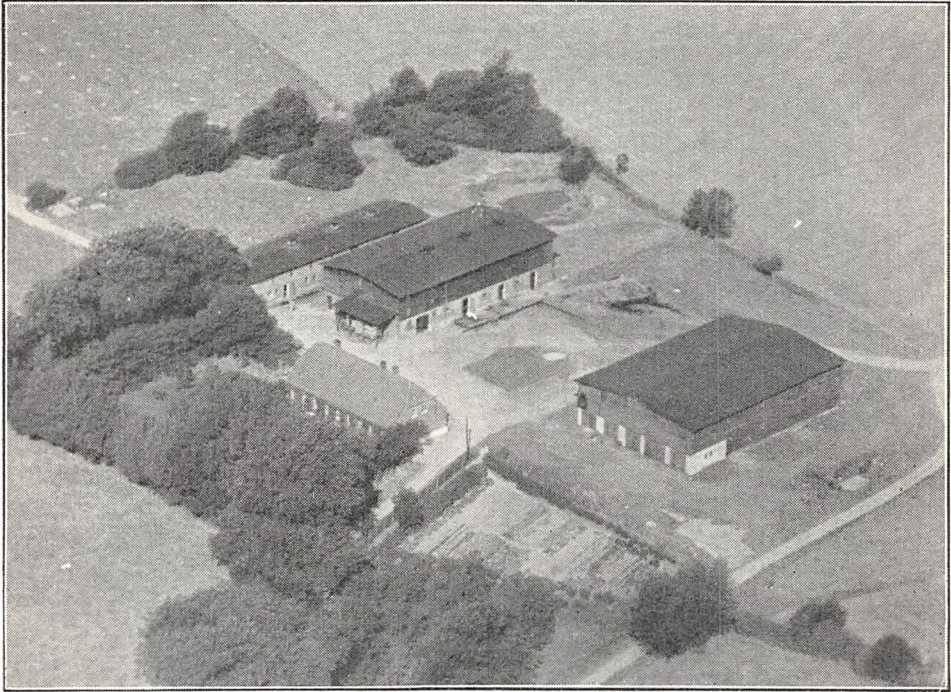
Østergaard har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til Haven, har en lidt frembygget Frontspids til denne og Tag af Asbestplader; den indeholder en stor og god Lejlighed. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er den sydlige Sidelænge sammenbygget i Vinkel med den sydlige Gavl af Hovedbygningen, den rummer Værelser til Folkene, Roerum, en Gennemkørselsport samt Kostald; den vestlige Længe indeholder ligeledes Kostald og den nordlige Sidelænge Hestestald samt Rum til forskelligt; desuden Syd for Gaarden en Lade, opført i 1924; i Vestsiden af denne er der indrettet Svinestald og en Sidelænge mod Øst fra Laden rummer ligeledes Svinestald. I Kostalden er der Jernbjælker med Granindskud, der er indlagt Vand fra Byens Vandværk, og der hører 2 Huse til Ejendommen.

Østergaard er en gl. Slægtsgaard, der fra 1876 ejedes af I. Hansen Østergaard, som da overtog den efter sin Fader, og efter ham overtoges den i 1906 af Sønnen, den nuværende Ejer.

HØRLØK, Skrydstrup By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A. Ejer Hans Ludvigsen, Postfb. Vojens, nærmeste St. Skrydstrup, Afst. 2 km og godt 17 km til Haderslev, Tlf. Vojens 84 y.

Art. 4 af Skrydstrup, samlet Areal 70 ha, deraf 56,5 Ager, 6 Eng, 6,5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 300,00 Th. (ca. 6,3 Td. Hrtk.); Ejdskv. 58,000 Kr., Jordv. 38,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Hørløk ligger 2 km Nord for Skrydstrup St.; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag, en mindre Del er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er

Hørløk.

drænet, og hele Arealet er merglet 1933. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Bøg, Eg og Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 40 Kalig. og 45 Sække Kvælstofg.

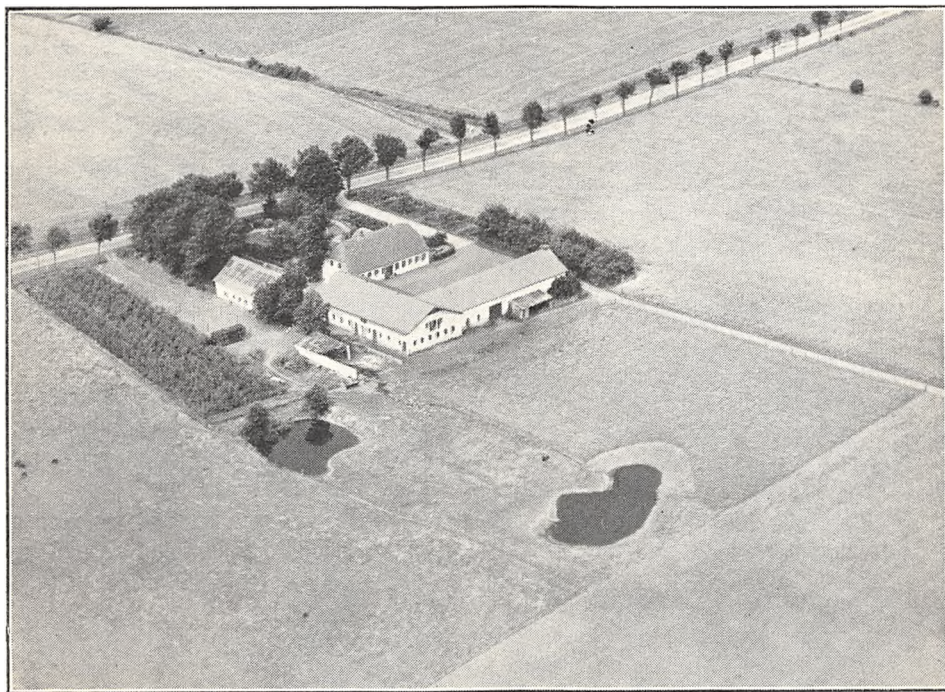
Kvægbesætningen, der bestaar af 32 Malkekøer, 1 Tyr og 45 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes ca. 20 Kreaturer aarlig og Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smør-ydelse pr. Ko er ca. 140 kg om Aaret, Mælken leveres til Skrydstrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slag-terisvin aarlig, og Gaarden er nu tildelt 90 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Hørløk har grundmurede store Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, er tækket med Tegl; den indeholder en god Bolig. Avlsbygningerne, der er tækket med Tagpap, ligger som 3 fritliggende parallelle Længer Nord for Hovedbygningen af disse er der Bolig til Fodermesteren samt Svinestald i den længst mod Vest, der har muret Trimpel, Ko- og Hestestald i den mellemste, der har Trimpel og Lade samt Vognport i Længen mod Øst, som er opført af Træ.

Der er Bolig paa Gaarden til Fodermesteren, gibset Loft i Ko- og Hestestald, murede Hvælvinger og Jernbjælker i Svinestalden og Ejendommen har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Hørløk ejedes i forrige Aarh. fra 1850 af Mads Holst, efter hvem den først i 1890'erne overtoges af Sønnen Peter Holst. Han solgte den i 1905 med ca. 140 ha, deraf 115 Ager, godt 10 Eng og godt 14 ha Skov med ca. 10 Td. Hrtk., samt 4 Arbejderhuse for ca. 96,000 M. uden Besætn. og Invt. til den preussiske Stat til Domænegård; senere er der ved Nybygninger m. m. kostet ca. 60,000 M. paa Ejendommen. Ved Genforeningen i 1920 kom denne til den danske Stat, der i 1924 udstykkede 7 Husmandsbrug hver med 8 a 12 ha, samt 2 Tillægsparcer, hvorefter den til April samme Aar solgte den tilbageværende Hovedparcel med ca. 66 ha til den nuværende Ejer, for 80,000 Kr. for Jord og Bygninger, og 45,000 Kr. for Besætn. og Løspøre; senere er der tilkøbt 4,5 ha Agerjord og ombyttet noget Skov med Agerjord, hvorved Gaarden har faaet sin nuværende Størrelse.

Langagergaard.

LANGAGERGAARD, Uldal By, Skrydstrup Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Jørg. Hansen Bojsen, Postfb. Vojens, nærmeste St. Uldal, Afst. godt 1 km og 18½ km til Haderslev, Tlf. Vojens 83 v.

Art. 11 af Skrydstrup, samlet Areal 61,4 ha, deraf 57,4 Ager, 2 Eng, 1,5 Mose og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 142,97 Th. (3,0 Td. Hrtk.); Ejdkv. 53,000 Kr.; Jordv. 36,800 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 35,000 Kr., Løspøret i »Danmark« for 39,600 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Langagergaard ligger godt 1 km Sydvest for Uldal St. ved Landevejen Haderslev—Ribe; af Jorderne, der er samlet om Gaarden undtagen Eng og Mose, som ligger lidt fraskilt, er ca. 20 ha Lermuld paa Lerunderlag, Resten, 37,4 ha, er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet, da den er naturlig sund; hele Arealet er merglet i Aarene 1923—25. Engen er humusblandet Jord.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, med en vedvarende Græsmark paa ca. 10 ha; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 50 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 24 Malkekøer, 2 Tyre og 26 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift, og der malkes med Maskine (Benzona); den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3600 kg med 3,90 pCt. Fedt og 153 kg Smør, Mælken leveres til Skrydstrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 220 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 49 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 400 Høns.

Langagergaard har grundmurede, nye og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, som grænser til Hovedlandevejen, har Frontspids mod Nord til denne og Skifertag; den rummer en god Bolig med moderne Bekvemmeligheder. Af Avslængerne, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Kostald i den vestlige Sidelænge; denne er sammenbygget i Vinkel med den sydlige Længe, Laden, i hvilken der tillige er indrettet Hestestald ind mod Gaarden op til Kostalden; Gaarden er aaben mod Øst; desuden Vest for Hovedbygningen en Længe, som rummer Svinestald og Hønsehus. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Langagergaard ejedes i Slutningen af forrige Aarh. af Jes Rasmussen, der havde købt den omkring Midten af 1880'erne; han solgte den ved Aarhundredskiftet til C. Ahrenkiel, efter hvem den omkring Midten af 1920'erne overtoges af Sønnen Jørgen A., og af ham købte den nuværende Ejer den Juli 1931.

SKRYDSTRUP PRÆSTEGAARD, Skrydstrup By, Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Menighedsraadet, Postfb. Vojens, nærmeste St. Skrydstrup, Afst. 100 m og godt 16 km til Haderslev.

Art. 97 af Skrydstrup, samlet Areal 179,9 ha, deraf 169,4 Ager, 7 Eng, 3 Mose og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 333,58 Th. (godt 7 Td. Hrtk.); Ejdkv. 82,800 Kr. (75,500), Jordv. 63,500 Kr. (47,900); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Præstegaarden ligger midt i Skrydstrup By; af Jorderne, som omtrent er samlet, bestaar Hovedparten af Sandmuld, en Del er dog Lermuld, Underlaget skifter fra Sand til Ler. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og fra ældre Tid merglet. Engen er Lavmoseeng.

- En Hovedparcel paa 56 ha drives siden 1933 af Forpagter Chr. Holst, der havde haft Præstegaarden i Forpagtning siden 1918. Resten af Arealet er bortforpagtet i Parceller af forskellig Størrelse.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Skrydstrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Gaarden er tildelt 36 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

Skrydstrup Præstegaard har grundmurede, delvis ældre, men velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, er tækket med Tegl; den tjener til Bolig for Præsten og indeholder en god Bolig ligesom Forpagterbygningen, der ligger Øst for Avlsbygningerne, den er tækket med Tagpap. Af de 2 fritliggende Avlsbygninger, som overvejende er tækket med Straa, er der Heste-, Ko- og Svinestald i den østlige Sidelænge (Svinestalden med Tag af Cementsten) og Lade i den vestlige. Gaarden er aaben mod Nord mod Landevejen gennem Byen.

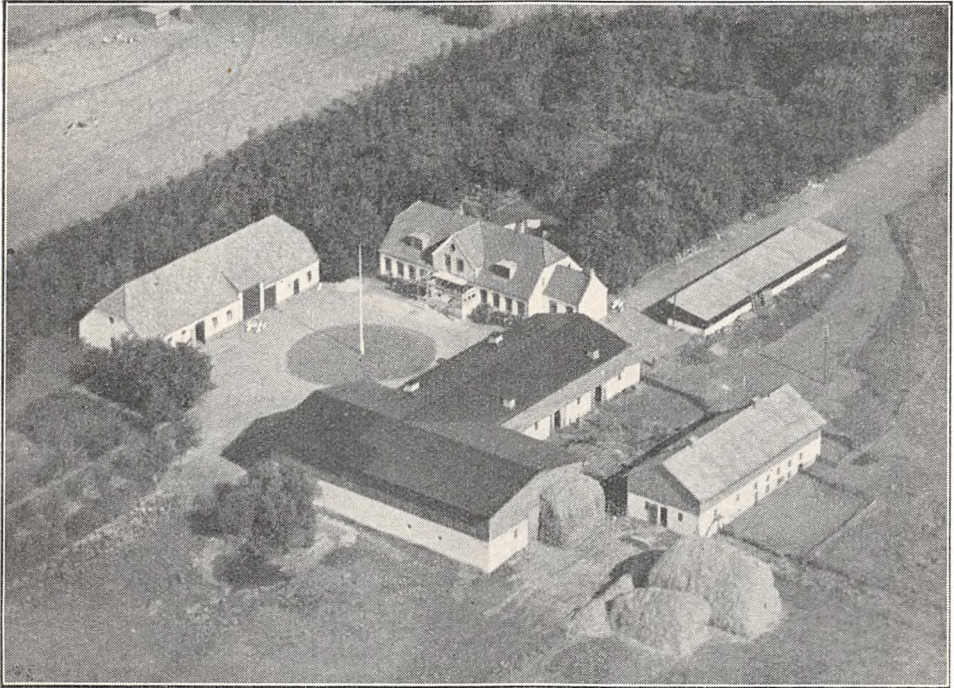
ULDALGAARD, Uldal By, Skrydstrup Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Prpt. J. Jacobsen, Postfb. Vojens, nærmeste St. Uldal, Afst. 1 km og 18½ km til Haderslev, Tlf. Vojens 83 x.

Art. 3 m. fl. af Uldal, 212 af Skrydstrup og 27 af Kolsnap, samlet Areal 118 ha, deraf 104,5 Ager, 7 Eng, 5 Plantage og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 302,00

Th. (6,36 Td. Hrtk.); Ejdskv. 69,900 Kr. (76,700), Jordv. 47,000 Kr. (44,200); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 78,000 Kr., Løspøret i »Vermund« for 80,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Uldalgaard ligger 1 km Sydvest for Uldal St. ved Landevejen Haderslev—Ribe; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af god Muldjord, Underlaget Sand og sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og nymerglet, Engen er Lavmoseeng. Plantagens Bevoksning Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med noget Frøavl af Kaalroer og Hvidkløver; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 40 Kalig. og 100 Sække Kvælstofg.

Uldalgaard.

Kvægbesætningen, der bestaar af 50 Malkekøer, 2 Tyre og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er til Dels tuberkelfri; der fedes ca. 15 Stude aarlig, Køerne græsser i Løsdrift og der malkes med Maskine (Alfa Laval); den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg om Aaret, Mælken leveres til Skrydstrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig; desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 16 Tillægssøer; der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, og Gaarden er nu tildelt 120 Svinekort. Der holdes 20 Faar og Fjerkraeholdet er ca. 300 Høns.

Uldalgaard har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til den kønne gl. Have, har Frontspids mod Syd til Gaarden, en mindre Tilbygning ved den østlige Gavl, og Tegtag, den rummer en stor og køn Bolig. Af Avlsbygningerne — Gaarden er aaben mod Syd mod Indkørslen fra Landevejen — er der Vognport, Værelser til Folkene og Hestestald i den vestlige, fritliggende Sidelænge, der er tækket med Tegl, og Kostald i den østlige, fra hvis sydlige Gavl Laden udgaar som en Sidelænge mod Øst; de 2 Længer, der har muret Trimpel, er tækket med Tagpap; desuden Øst for Kostalden en Svinstald med Trimpel og Tag af Pandeplader og Øst for Hovedbygningen en Halvtagsbygning med støbt Sokkel, opført af Træ og tækket med Pandeplader, den rummer Vognport, Redskaber

og Maskinrum. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestalden, eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Uldgaard har siden Aarhundredskiftet været en Del i Handelen, fra Bramsen kom Gaarden til Edv. Thomsen, han solgte den omkring 1909—10 til Clausen, der 1918 solgte Gaarden til Skibsreder Otto Blumenfeld og af ham købte den nuværende Ejer den i 1929.

ULDALLUND, Uldal By, Skrydstrup Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Mads Hansen Hybschmann, Postfb. Vojens, nærmeste St. Uldal, Afst. $\frac{1}{2}$ km og ca. 18 km til Haderslev, Tlf. Vojens 82 v.

Art. 13 af Skrydstrup, samlet Areal 77,7 ha, deraf 62,2 Ager, 6 Eng, 5 Skov, 3,5 Hede og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 303,28 Th. (knap 6,4 Td. Hrtk.); Ejdskv. 64,400 Kr. (71,800), Jordv. 43,400 Kr. (39,100); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Uldallund ligger $\frac{1}{2}$ km Øst for Uldal St., lige Syd for Jernbanen Vojens—Gram, en ca. 300 m lang Allé fører fra Landevejen Haderslev—Ribe til Gaarden; af Jorderne er ca. 60 ha samlet om Gaarden, Resten ligger lidt fraskilt, ca. 45 ha er god Lermuld paa Lerunderlag, medens den øvrige Del ca. 17 ha er Muldjord paa grusblandet Underlag. Terrænet er fladt med svag Hældning mod Syd, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hele Arealet er merglet i Aarene 1910—15. Engen er sund Højmose, Skovens Bevoksning Gran (Fredskov, nyplantet og under Hedeselskabets Tilsyn).

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en vedvarende Græsmark paa ca. 8 ha; af Kung. anv. aarl. ca. 70—80 Sække Superf., 30—40 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 55 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes 16—20 Kreaturer aarlig, og Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg om Aaret, Mælken leveres til Skrydstrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 63 Svinekort. Der holdes et Faar, og Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Uldallund har grundmurede, gode og overvejende nye Bygninger. Hovedbygningen, der er opført i 1888, bygget af røde Sten og tækket med Skifer, ligger mod Syd til den kønne Have; den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Bryggers, Fodermesterbolig og Hestestald i den østlige Sidelænge, der er bygget i 1921; fra den nordlige Ende af denne udgaar mod Øst en Sidelænge, en Halvtagsbygning, som rummer Vognport og Hønsehus. Den vestlige Sidelænge, som er opført i 1914, indeholder Ko- og Svinestald og Længen mod Nord, der er opført i 1911, rummer Lade, samt i den vestlige Ende (ved Kostalden) Roerum og Magasin. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde, eget Vandværk (ved artesisk Boring), der drives ved Elektricitet, og der er som nævnt Bolig paa Gaarden til Fodermesteren.

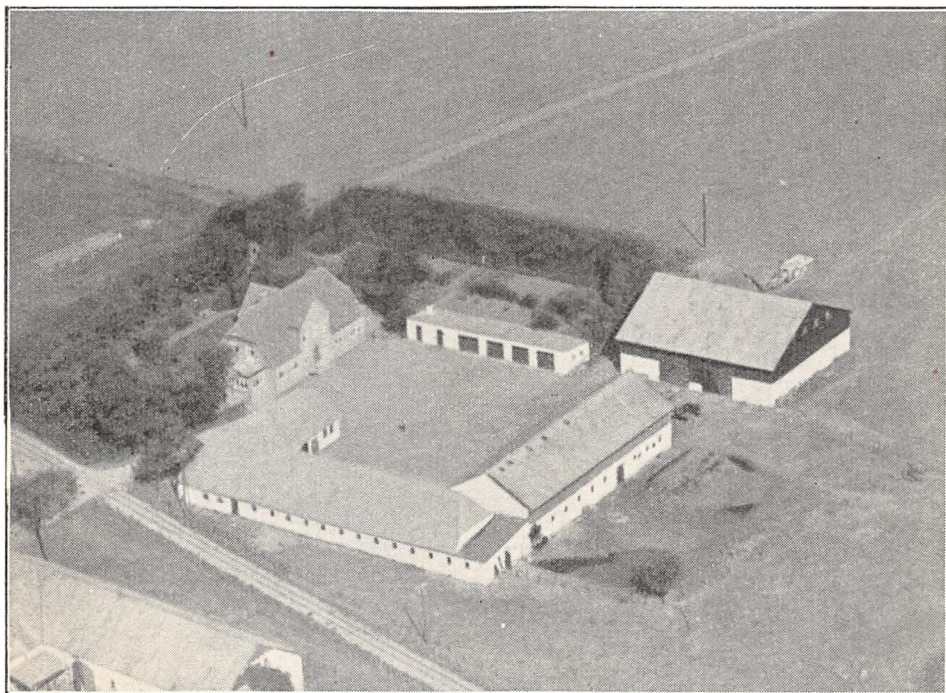
Uldallund var i mange Aar en Slægtsgaard inden for Familien Uldal, fra hvilken den senere kom til Reimer Zerlang; efter ham overtoges den af Svigersønnen, Iver Lorentzen, af hvem den nuværende Ejer købte Gaarden i 1908.

ULDALLUND, Uldal By, Skrydstrup Sogn og Komm., Gram Hrd., Haderslev Retskr. og A., Ejer Hans Johansen, Postfb. Vojens, nærmeste St. Uldal, Afst. $\frac{1}{2}$ km og 17 km til Haderslev, Tlf. Vojens 94 v.

Art. 72 m. fl. af Skrydstrup, samlet Areal 70,8 ha, deraf 62,8 Ager, 4 Skov, 3 Mose, hvoraf nu 2 ha er tilplantet, og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 256,40 Th. (ca. 5,4 Td. Hrtk.); Ejdskv. 57,500 Kr., Jordv. 31,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 48,000 Kr.; Løsporet i Jydsk Brandf. for 37,200 Kr.; Lys fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Uldallund ligger $\frac{1}{2}$ km Øst for Uldal St., umiddelbart Nord for Amtsbanen Vojens—Gram, en ca. 300 m lang Allé fører fra Haderslev—Ribe Landevej til Gaarden; Jorderne, hvoraf ca. 50 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger fraskilt, bestaar af god mild Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og i Aarene 1917—18 merglet. Skovens Bevoksning er blandet Løvtræ.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre. Udenfor Driften henligger ca. 15 ha med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 35 Kalig. og 75 Sække Kvælstofg.

Uldallund (H. Johansen).

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er dels af Korthorns-, dels af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, der malkes med Maskine (Alfa Laval), og Mælken leveres til Skrydstrup Andelsmejeri.

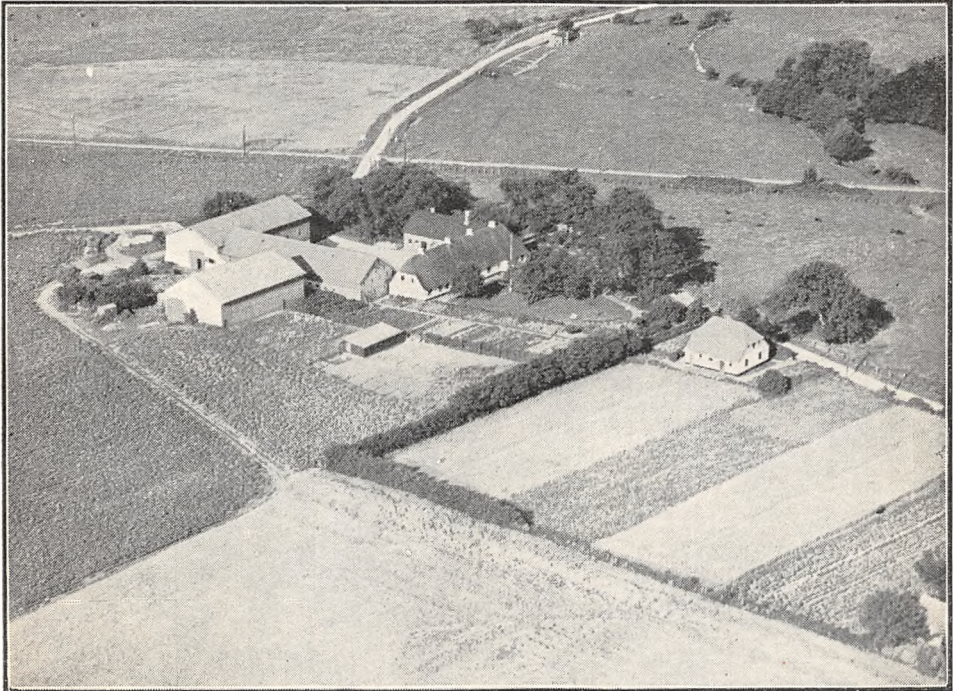
Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig, desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, og Gaarden er nu tildelt 58 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Uldallund har grundmurede, særdeles gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, som ligger mod Vest til den kønne Have, der ogsaa strækker sig Nord for Gaarden, er bygget i 1932, opført af røde Sten og tækket med Tegl; den har gennemgaaende Frontspids, en lukket Veranda ved den sydlige Gavl, og den indeholder en køn Bolig med indlagt Centralvarme og moderne Bekvemmeligheder. Af de hvidpudsede Avlsbygninger, som er tækket med Pandeplader, er der Kostald i Længen mod Øst overfor Hovedbygningen; den har Trimpel af Pandeplader og er sammenbygget i Vinkel med den sydlige Sidelænge Svinestalden, fra hvis vestlige Ende der udgaaer en kort Sidelænge mod Nord ind mod Gaardspladsen, den rummer Hestestald og Værelser til

Folkene; desuden Nord for Kostalden en Lade med Trætrimpel og Vest for Laden en Halvtagsbygning, som indeholder Vadskehus, Vognport og Rum til Redskaber og Maskiner. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Electricitet.

Uldallund ejedes i en Aarrække af Mathias Holm til 1901 eller 02, senere ejedes den af Martin Eriksen; han solgte den til Ejendomshandlere, der senere solgte den til Mortensen. I 1920 solgte han Gaarden til H. P. Bebe, der i 1923 solgte den til Johs. Nielsen; han solgte den i 1925 til Chr. Petersen, af hvem den nuværende Ejer købte den Oktober 1933.

FRØS HERRED

Bakkegaard.

BAKKEGAARD, Øster Lindet By, Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejerinde Enkefru Cathrine Asmussen, Postfb. og nærmeste St. Øster Lindet, Afst. $\frac{1}{4}$ km og 28 km til Haderslev, Tlf. Øster Lindet 16.

Art. 10 af Øster Lindet, samlet Areal 51,6 ha, deraf 46 Ager, 5 Eng og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 267,22 Th. (ca. 5,63 Td. Hrtik.); Ejdskv. 56,000 Kr., Jordv. 33,800 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 36,940 Kr., Løspøret i Jydsk Brandf. for 54,800 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bakkegaard ligger i den sydvestlige Side af Øster Lindet By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar dels af Lermuld paa Lerunderlag, dels af Sandmuld paa Grus- og Sandunderlag. Terrænet er jævnt men med nogle Skrænter i den sydlige Side af Marken, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Lavmoseeng.

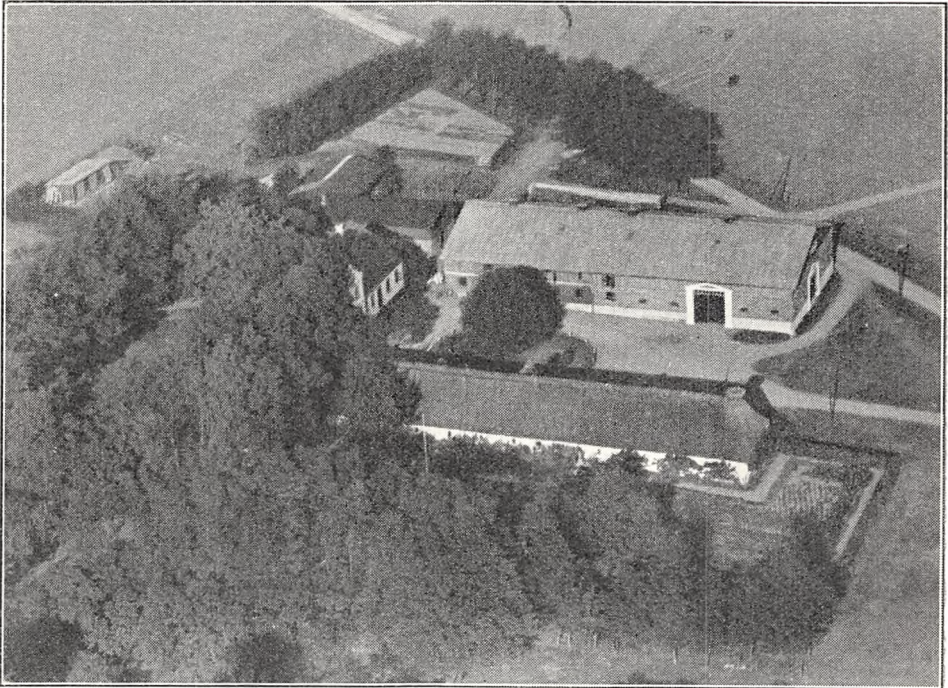
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med ret stor Avl af Kartoffler, dels til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund, dels Spisekartofler. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 85 Sække Superf., 65 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 28 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød nordslesvigsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er

tuberkelfri: Køerne græsser i Løsdrift, den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Øster Lindet Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer, der er tidligere leveret 200—300 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 75 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 120 Høns.

Bakkegaard har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven (ikke helt solret), er tækket med Straa. Af Avlsbygningerne, der overvejende er tækket med Pandeplader, er der Værelser til Folkene og Svinestald i den fritliggende vestlige Sidelænge, som er tækket med Tagpap og Heste- og Kostald i den østlige; denne, der har Trim-

Fuglsiggaard.

pel af Pandeplader, er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Syd, en Lade, opført af Træ; desuden Øst for Gaarden en Lade helt af Pandeplader og Nord for denne et Hønsehus, opført af Træ og bygget som Halvtag. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Svinestalden, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Bakkegaard ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Knud Ebsen, der ca. 1870 solgte den til H. B. Mygind; ved hans Død i 1912 overtoges den af Enken, Fru Mygind, efter hvem den ca. 1918—19 overtoges af Sønnen Emil Mygind. Han solgte den i 1923 til Markus Asmussen, ved hvis Død i Novbr. 1936 den overtoges af Enken, Fru Asmussen, den nuværende Ejerinde.

FUGLSIGGAARD, Øster Lindet By, Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Enkefru Mette Fink, Postfb. og nærmeste St. Øster Lindet, Afst. 1½ km og 25 km til Haderslev, Tlf. Øster Lindet 7.

Art. 21 af Øster Lindet og 23 af Mojbøl, samlet Areal 73 ha, deraf 69 Ager, 2 Eng, 1 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 389,05 Th. (ca. 8,2 Td. Hrtk.); Ejdskv. 75,800 Kr. (83,000), Jordv. 49,300 Kr. (54,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr., Løspøret i »Vermund«, for 55,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Fuglsiggaard ligger godt 1 km Nordøst for Øster Lindet By ved Vejen efter Sommersted; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er ca. Halvdelen Lermuld paa Lerunderlag, Resten er Sandmuld paa Grus- og Sandunderlag. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merglet i Aarene 1926—36. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg og Eg.

Gaarden drives af Ejerinden, med en Søn Peter Fink som Bestyrer. Jorden dyrkes i følgende 10 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4.—5. Hvidkløver, 6. Havre, 7. Roer, 8. Byg, 9. Kløver, 10 Grønjordshavre; desuden drives lidt Frøavl af Kaalroe- og Kløverfrø. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60—70 Sække Superf., 50 Kalig. og 55 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 35—40 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige aarlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4500 kg med 190—200 kg Smør, Mælken leveres til Øster Lindet Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 3 Føl aarlig. Der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig (Pattegrise indkøbt), Gaarden er nu tildelt 87 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Fuglsiggaard har grundmurede gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til den kønne gl. Have, som ogsaa strækker sig Vest for Gaarden, har Frontspids mod Syd til Gaarden og Tegtag; den rummer en god Bolig. Af Avlslængerne, der ligger frit — Gaarden er aaben mod Syd mod Indkørslen — er der Værelser til Folkene, Hestestald samt Vognport og Rum til Redskaber og Maskiner i den hvidpudsede vestlige Sidelænge, som er tækket med Straa og Kostald samt Lade i den nye østlige Sidelænge, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader; desuden Øst for Hovedbygningen en Svinestald, 2 Længer sammenbygget i Vinkel, opført af Kamp med Trimpel af Træ; den er tækket med Pandeplader ligesom et Hønsehus Nord for denne, en Halvtagsbygning af Træ. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden og eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Fuglsiggaard ejedes ved Aarhundredskiftet af Oluf Hoyer, der i 1901 solgte den til Kristen Fink; efter hans Død i 1918 overtoges den af Enken, Fru Mette Fink, den nuværende Ejerinde.

LAUENBORG, Øster Lindet Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Karl Hovgaard, Postfb. og nærmeste St. Øster Lindet, Afst. 4½ km og 26 km til Haderslev, Tlf. Øster Lindet 36 u.

Art. 8 m. fl. af Mojbøl, 93 af Stenderup II og 90 m. fl. af Grønnebæk, samlet Areal 83,7 ha, deraf 76,7 Ager, 6 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 276,91 Th. (5,83 Td. Hrtk.); Ejdkv. 73,800 Kr. (80,200), Jordv. 48,900 Kr. (53,700); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 43,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Lauenborg ligger Nord for Øster Lindet By ved Vejen mellem Rojbøl og Stenderup; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er Hovedparten Lermuld paa Lerunderlag, en mindre Del er Sandmuld paa Grus- og Sandunderlag. Terrænet er jævnt, overvejende med Hældning mod Syd, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er merglet fra ældre Tid og en Del er igen merglet 1913—14. Engen er god Haardbundseng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 50 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

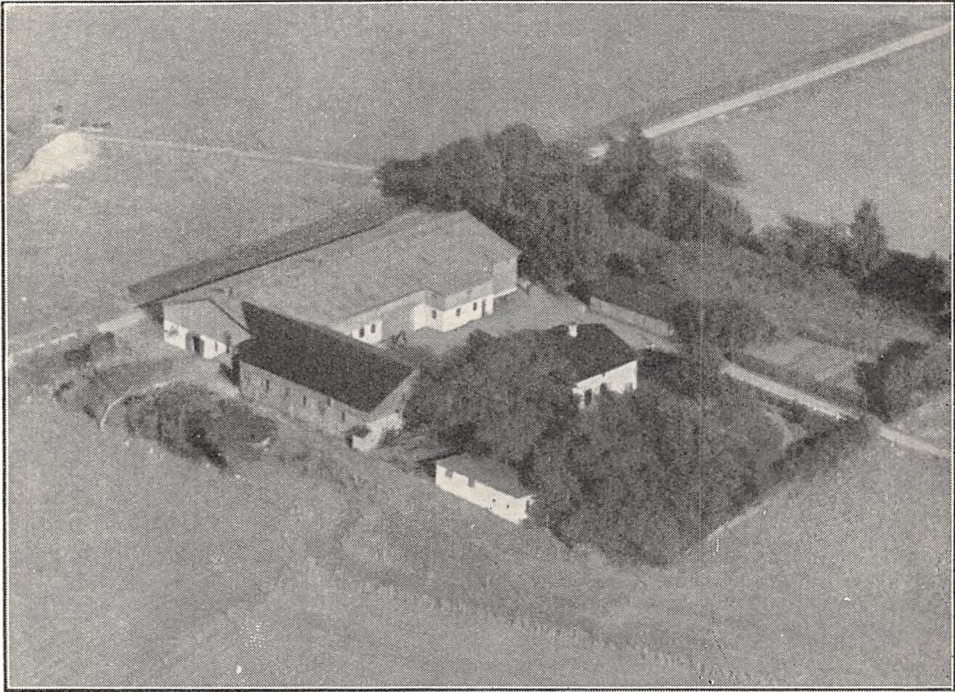
Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der fedes aarlig ca. 20 Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift, Mælken leveres til Øster Lindet Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, for Tiden 2 Plage (indkøbte). Der er tidligere leveret 125—130 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 75 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Lauenborg har grundmurede, gode, overvejende hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der

ligger mod Sydvest til Haven, er tækket med Asbest. Af Avlsbygningerne rummer Længen mod Nordøst overfor Hovedbygningen Kostald og Lade, samt Kværnrøm i en lille Udbygning mod Syd fra Laden; Længen, der har Trætrimpel og Tag af Pandeplader, er sammenbygget i Vinkel med Sidelængen mod Nordvest, der rummer Heste- og Svinestald, er opført af Kamp, har muret Trimpel, og er tækket med Tagpap ligesom en fritliggende mindre Sidelænge lige overfor mod Nordøst; denne, der er opført af Træ, rummer Vognport; desuden Vest for Hovedbygningen en mindre Længe med Tag af Pandeplader, den indeholder Brænderum og Hønsehus. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Svinestalden, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Lauenborg ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Hans Hovgaard efter hvem den i 1874 overtoges af en Broder Thomas Jørgensen Hovgaard, og efter ham overtoges den i 1911 af Sønnen, den nuværende Ejer.

Lauenborg.

LINDET NYGAARD DOMÆNE, Øster Lindet By, Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Staten, Postfb. og nærmeste St. Øster Lindet, Afst. 1½ km og 28 km til Haderslev, Tlf. Øster Lindet 3 (Forpagteren).

Art. 14 af Øster Lindet, samlet Areal 169,2 ha, deraf 156,2 Ager, 5 Eng, 6 Skov og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 998,35 Th. (godt 21 Td. Hrtk.); Ejdskv. 168,100 Kr. (184,500), Jordv. 118,100 Kr. (129,500); Bygn. er fors. i Stats-Brandforsikringsfonden for 159,000 Kr., Løsporet i »Danmark« for 125,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Lindet Nygaard Domæne ligger ca. 1 km Nord for Øster Lindet By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Sandmuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er merglet 1932—37. Engen er god Haardbundseng, Skovens Bevoksning Ask og Egekrat.

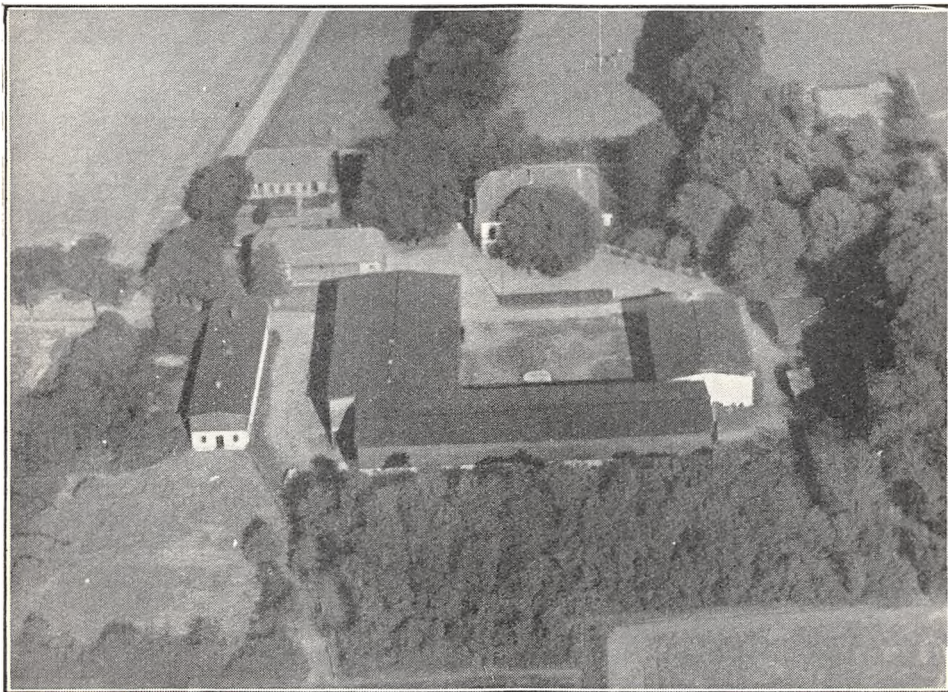
Gaarden drives siden 1. April 1926 af Forpagter J. Skau, Forpagtningen er 8-aarig; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med lidt Frøavl af Kløver, Græs og Runkelroer. Af Kunstgødning anv. aarlig ca. 150 Sække Superf., 70 Kalig. og 150 Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 70 Malkekøer, 2 Tyre og 120 Stkr. Ungkreatu-

rer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der fedes aarlig ca. 50 Stude og Kvier, Køerne græsser i Løsdrift, og der malkes med Maskine (Manus); den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 175 kg aarlig, Mælken leveres til Øster Lindet Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 12 Arbejdsheste af jydsk Race, deraf flere kaarede og præmierede Hopper, desuden anvendes en Tractor, der tillægges alm. 2—3 Føl om Aaret, og der indkøbes gode Hingstføl og -Plage, som opdrættes. Svinebesætningen er for Tiden 20 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 250 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 190 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Lindet Nygaard Domæne har grundmurede, gode, overvejende hvidpudsede Bygninger. Hoved-

Lindet Nygaard Domæne.

bygningen, der ligger mod Øst til den store kønne gl. Have har høj Kælder, Frontspids mod Vest til Gaarden, en Karnap ved den nordlige, en lukket Veranda ved den sydlige Gavl og Tegltag; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder; Nord for denne 2 teglhængte parallelle Længer, af hvilke den ene rummer en Lejlighed og den vestlige en Beboelse, Redskaber og Maskiner samt Værelser til Folkene. Af Avlsbygningerne, der har Trætrimpel og er tækket med Tagpap, er der Ungkvægstald i den fritliggende sydlige Sidelænge, Ko- og Hestestald i den nordlige, der er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Vest, Laden; desuden Nord for Gaarden en Svinestald og Syd for en Vinkelbygning, der rummer Vognport, Redskaber og Maskiner samt et Hønsehus, begge opført af Træ. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ungkvægstalden, Gaarden har eget Vandværk, der drives ved Elektricitet, og der hører 4 Huse med 7 Lejligheder til Ejendommen.

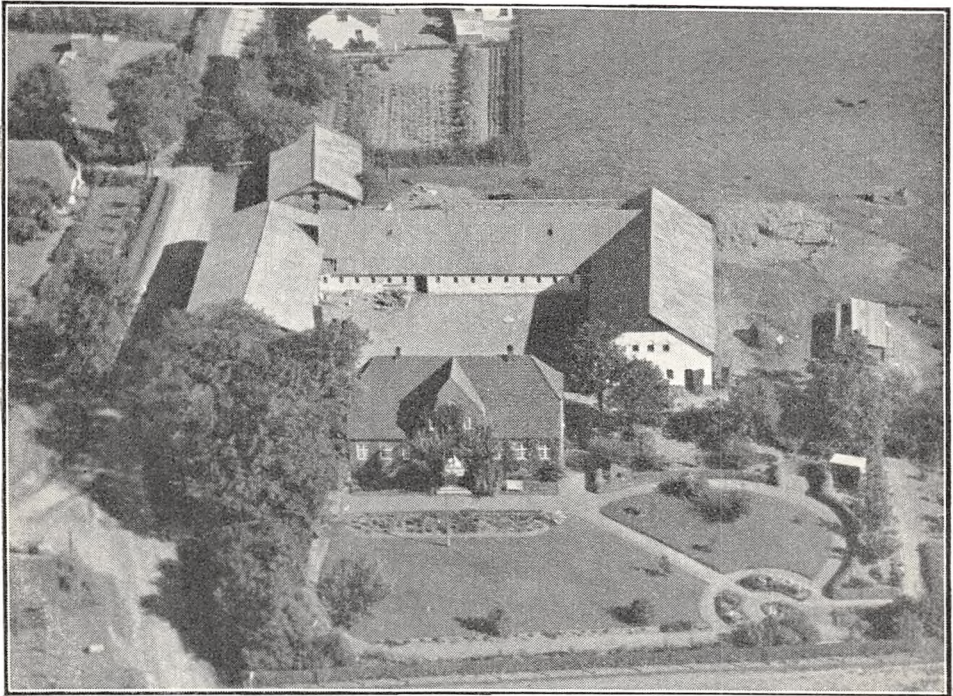
Lindet Nygaard er dannet i Aarene 1774—76 af Laur. Termansen ved Sammenlægning af 2 Gaarde (vistnok Parceller fra Udstykningen af en af de kgl. Ladegaarde). Han overdrog den senere til en Søn, der i 1833 solgte den til den tysksindede Johs. Becker; han solgte den 1860 for 46,000 Rdl. til Greve Kn. B. Ad. Brockenhuus Schack, Gram, hvis Søn Greve Ad. Ludv. B. S. solgte den i 1894 med Besætn. for 135,00 M. til Peter Petersen fra Kabdrup. Han solgte den i 1902 med 181 ha, men uden Besætn. og Invt., for 150,000 M. til den preussiske Stat, der i Aarene 1910—12 tilkøbte ca. 65 ha, derunder en mindre Gaard med 23 ha. Ved Genforeningen i 1920 overtoges Domænen af den danske Stat, der April 1923 udstykkede ca. 38 ha, derunder forannævnte Gaard med 23 ha, et Husmandsbrug samt 2 Tillægsparceller; af Restarealet ca.

208 ha er der yderligere i 1928—29 udstykket Jord til 4 Husmandsbrug hver med ca. 10 ha, hvorved Ejendommen fik sit nuværende Areal.

Før 1926 var Gaarden forpagtet ud til Chr. Lempelius.

STORE HOVGAARD, Øster Lindet By, Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Oluf Mygind, Postfb. og nærmeste St. Øster Lindet, Afst. $\frac{1}{2}$ km og 28 km til Haderslev, Tlf. Øster Lindet 11.

Art. 38 m. fl. af Øster Lindet og 7 af Skibelund, samlet Areal 83,4 ha, deraf 69,9 Ager, 3,5 Eng, 4 Skov, 5 Hede og Mose og 1 Have og Gaardsplads, Netto-

Store Hovgaard.

udbytte 332,26 Th. (7 Td. Hrtk.); Ejdskv. 72,500 Kr. (79,000), Jordv. 46,000 Kr. (51,500); Bygn. er fors. i »Danmark« for 50,000 Kr., Løsporet i samme Selskab for 67,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Store Hovgaard ligger i den sydlige Side af Øster Lindet By; af Jorderne, der er samlet ved Gaarden med Undtagelse af Hede og Mose, som ligger noget fraskilt, er største Delen Sandmuld paa Grus- og Sandunderlag, en mindre Del er Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, overvejende med Hældning mod Syd, Kultur og Gødningskraft god, kun lidt er drænet, da det er naturligt sund Jord, hele Arealet er nymerglet. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning hovedsagelig Bøg.

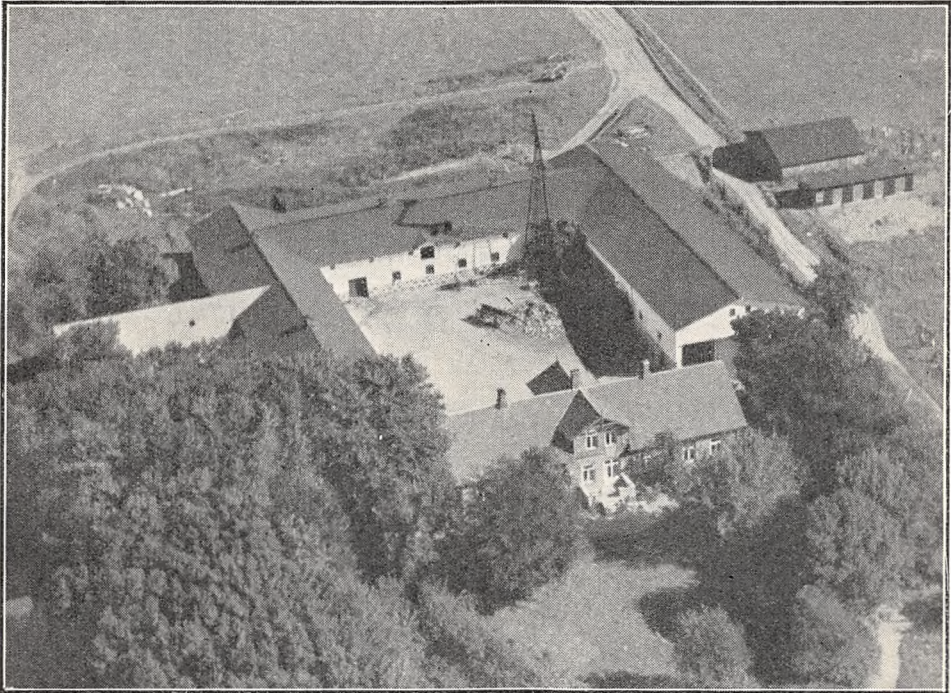
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles en Del Kartofler til Fabriksbrug; af Kunstg. anv. aarlig ca. 85 Sække Superf., 40 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og bliver nu renset for Tuberkulose; Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3800 kg aarlig, Mælken leveres til Øster Lindet Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret.

Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 72 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 150 Høns.

Store Hovgaard har grundmurede, nye gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids og Terrasse til denne og Tegltag; den indeholder en smuk Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de 3 sammenbyggede hvidpudsede Avslænger, der er tækket med Pandeplader, er der Værelser til Folkene, Vognport, Heste- og Svinestald i den østlige Sidelænge og Kostald i Længen mod Nord; den vestlige Sidelænge, Laden, er opført af Træ paa en høj Sokkel; desuden Nord for Gaarden en Svinestald med muret Trimpel. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Hestestalden, og indlagt Vand fra et fælles Vandværk.

Bakkegaarden.

Store Hovgaard ejedes ved Aarhundredskiftet af Oluf Hoyer, efter hvem den i 1905 overtoges af Svigersønnen Mathias Mygind; han faldt i 1915 i Verdenskrigen, og Gaarden overtoges da af Enken, Fru Kirsten Mygind, efter hvem den i 1937 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

BAKKEGAARDEN, Rødding By, Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejere Enkefru Johanne Møller og Enkefru Louise Hørster Brok, Postfb. og nærmeste St. Rødding, Afst. godt $\frac{1}{2}$ km, til Ribe 20 og til Haderslev 35 km, Tlf. Rødding 109 (Forpagteren).

Art. 14 m. fl. af Rødding, samlet Areal 137,2 ha, deraf 105,5 Ager, 31 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 513,89 Th. (godt 10,8 Td. Hrtk.); Ejdskv. 123,200 Kr. (130,000), Jordv. 79,200 Kr. (88,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 79,000 Kr.; Løsøret i »London« for 76,000 Kr.; Lys og Kraft fra Rødding Elektricitetsv.

Bakkegaard ligger umiddelbart Nord for Rødding By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af god Muldjord paa sandblandet Lerunderlag. Terrænet er omtrent fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltræng-

tes og er merglet fra ældre Tid. Skovens Bevoksning er blandet Løvtræ.

Gaarden drives fra 1921 af Forpagter L. Lauritzen, Forpagtningen er 8-aarig; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles en Del Kartofler. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 200 Sække Superf., 50 Kalig. og 100 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 36 Malkekøer, 1 Tyr og 36 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg om Aaret, Mælken leveres til Rødding Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 300 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 100 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 600 Høns.

Bakkegaarden har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have har Terrasse til denne, gennemgaaende Frontspids og Skifertag; den rummer en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede hvidpudsede Avlslænger, der har muret Trimpel og er tækket med Tagpap, er der Svine- og Hestestald i den vestlige Sidelænge, førstnævnte udvidet i en Sidelænge mod Vest med Tag af Pandeplader, Lade i den østlige og Kostald i Længen mod Nord; desuden Øst for Gaarden et Redskabs- og Maskinhus, tækket med Tagpap ligesom et Hønsehus, opført af Træ og bygget som Halvtag. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde og indlagt Vand fra Byens Vandværk.

Bakkegaarden er en Slægtsgaard, der omkring Midten af forrige Aarh. ejedes af Iver Møller, efter hvem den i 1865 overtoges af Sønnen Niels Iversen Møller; efter ham overtoges den i 1910 af Sønnen Iver Møller, efter hvis Død i 1917 den overtoges af Enken Fru J. Møller, og den ejes nu af hende og Datteren, Enkefru Louise Hørster Brok.

BRÆNDSTRUPGAARD, Brændstrup By, Rødding Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Olav Fink, Postfb. Gram, nærmeste St. Brændstrup, Afst. 1½ km og ca. 20 km til Ribe.

Art. 22 m. fl. af Brændstrup og 212 af Hygum, samlet Areal 70 ha, deraf 65 Ager, 4 Eng, 0,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 240,57 Th. (godt 5,06 Td. Hrtk.); Ejdkv. 70,000 Kr. (81,000), Jordv. 41,000 Kr. (45,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Gram Elektricitetsv.

Brændstrupgaard ligger 1½ km Vest for Brændstrup St. ved Vejen efter Hygum; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er to Trediedele mild Lermuld paa Ler- og sandblandet Lerunderlag, en Trediedel er lav, sort humusblandet Jord. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet 1913—14. Engen er dels Haardbunds-, dels Lavmoeseng. Skoven bestaar af nyplantet Gran.

Gaarden, med 55 ha, drives fra 1. Maj 1935 af Ejerens Søn, Forpagter Haakon Fink; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 40 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 2 Foreningstyre og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg og er turberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 200 kg om Aaret, Mælken leveres til Andelsmejeriet »Gramgaard«.

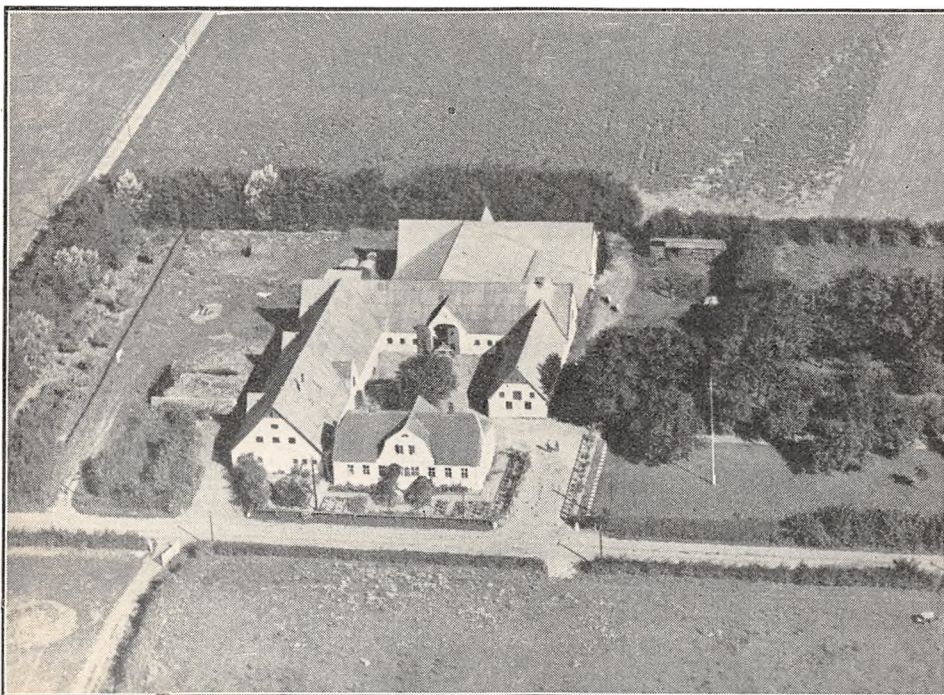
Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 75 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Brændstrupgaard har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger, overvejende opført af den nuværende Ejer. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, som grænser til Sognevejen, har Terrasse til denne, gennemgaaende Frontspids og Tegtag; den rummer en god Bolig. Avlsbygningerne har Tag af Pandeplader; af de 3 sammenbyggede Længer er der Kostald i den vestlige Sidelænge, Huggehus og Hestestald i den østlige og 2 Svinestalde samt Kværn-

rum i Længen mod Nord; fra denne udgaar Laden som en Sidelænge mod Nord, til hvis Østside, der er opført en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner m. m., og til den nordlige Gavl af disse er atter opført en Længe i Retningen Øst—Vest; denne rummer Lade og Svinestald (denne mod Øst). Der er Jernbjælker med Lægter dækket med Ler i Kostalden og en Del af Svinestalden og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. I Haven, der overvejende strækker sig Øst og til Dels Vest for Gaarden, er der mange Frugttræer.

I 1934 er der bygget en mindre Gaard, ca. 200 m Øst for Brændstrupgaard; til denne, der agtes fraskilt i 1937, hører der 15 ha, Besætningen er 12 Køer og 2 Heste, Stuehuset er tækket med Tegl, en Avslænge med Pandeplader; Gaarden beboes af Ejeren, og Brændstrupgaard bliver da kun paa 55 ha.

Brændstrupgaard ejedes ved Aarhundredskiftet af Hans Søndergaard, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1902.

Brændstrupgaard.

HUNDEBØLGAARD, Hundebøl By, Rødding Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Søren Finnemann, Postfb. Rødding, nærmeste St. Brændstrup, Afst. ca. 2½ km, til Ribe 20 og til Haderslev 38 km, Tlf. Brændstrup 48 u.

Art. 3 af Brændstrup, samlet Areal 73,3 ha, deraf 72,3 Ager og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 216,17 Th. (godt 4,55 Td. Hrtk.); Ejdskv. 69,500 Kr. (75,000), Jordv. 39,500 Kr. (43,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr., Løspøret i Jydsk Brandf. for 62,000 Kr.; Lys fra Gram Elektricitetsv.

Hundebølgaard ligger i Hundebøl, ca. 800 m Vest for Vejen mellem Rødding og Gram; Jorderne, der til Dels er samlet om Gaarden, er noget uens, skiftende fra Lermuld til Sandmuld, Underlaget for største Delen sandblandet Ler. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er merglet 1914.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 50 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der fedes

ca. 20 Kreaturer om Aaret, Kjøerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Rødding Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 60 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 250 Høns.

Hundebølgård har grundmurede, gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids til denne og Tag af Eternit; den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har muret Trimpel og Tag af Asbest, er der Heste- og Svinestald samt Huggehus i den østlige Sidelænge, Kostald i den vestlige, fra hvis sydlige Ende der udgaar en Sidelænge — en Svinestald mod Vest — og Lade i Længen mod Nord; Nordvest for Gaarden et Hønseshus og Øst for en Bygning (begge med Tag af Pandeplader), den rummer Vognport samt Redskaber og Maskiner og er opført af Træ ligesom et Brændehus med Tag af Icopal Sydvest for Hovedbygningen. Der er Jernbjælker og murede Hvalvinger af Mølersten i Ko- og Svinestalden, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og en Raaoiemotor giver Drivkraft til de faste Maskiner.

Hundebølgård ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Mads Kryhlmann, der i 1856 solgte den til Søren Finnemann; efter ham overtoges den i 1884 af Sønnen Chr. Finnemann, efter hvem Sønnen, den nuværende Ejer, overtog den i 1919.

KLOKKEHØJ, Rødding By, Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Peter Huss, Postfb. og nærmeste St. Rødding, Afst. 400 m, til Ribe 20 og til Haderslev 35 km.

Art. 2 m. fl. af Rødding, samlet Areal 68,6 ha, deraf 58 Ager, 10 Skov og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 282,74 Th. (ca. 6 Td. Hrtk.); Ejdskv. 78,200 Kr. (81,000), Jordv. 42,800 Kr. (47,100); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Rødding Elektricitetsv.

Klokkehøj ligger i den sydlige Side af Rødding By; Jorderne, der ligger noget spredt, bestaar af god Lermuld for største Delen paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet i Aarene 1920—25. Skovens Bevoksning er blandet Løvtræ.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 40 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kjøerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Rødding Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

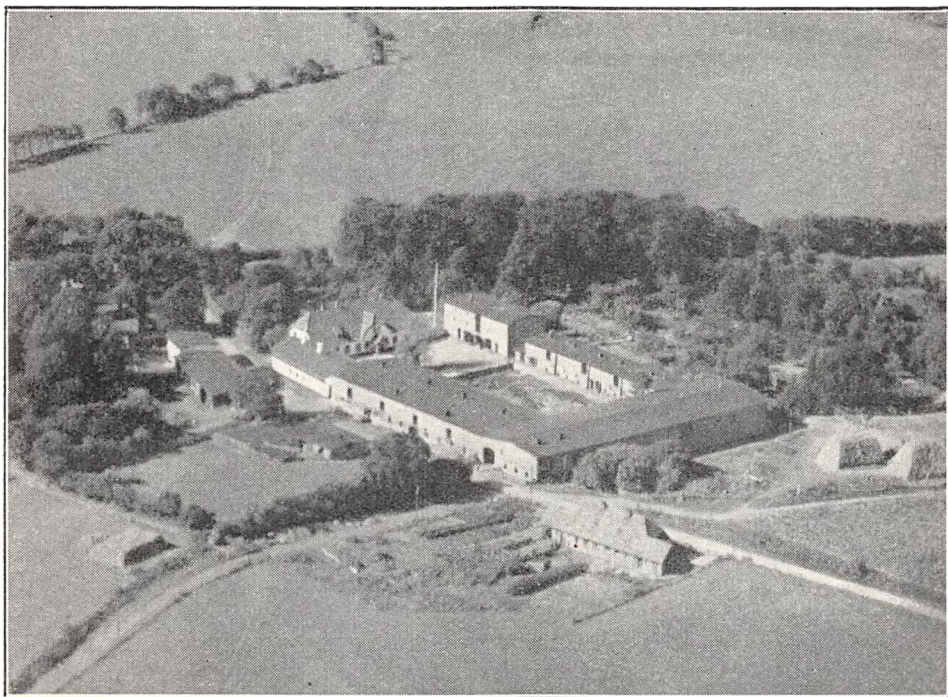
Klokkehøj har grundmurede, store og gode Bygninger, opført efter en Brand i 1903. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, har gennemgaaende Frontspids og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har muret Trimpel, er der Kostald i Længen mod Syd; den er sammenbygget i Vinkel med den østlige Sidelænge, Laden; til den nordlige Del af denne er der til Østsiden opført en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner; den vestlige Sidelænge, der ligger frit, rummer Heste- og Svinestald, sidstnævnte udvidet i en Halvtagsbygning mod Vest; de 3 Avlslænger var oprindelig tækket med Tagpap, men en Del af dette er nu erstattet med Pandeplader; de 2 Halvtagsbygninger har ligeledes Tag af Pandeplader. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Staldene, indlagt Vand fra Byens Vandværk, og der hører et Hus til Ejendommen.

Klokkehøj ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Niels Nielsen Aalling, efter hvem den ca. 1866 overtoges af Sønnen Niels Chr. Aalling; efter ham overtoges den i 1905 af Sønnen Niels Nielsen Aalling, der i de følgende Aar næsten fordoblede Gaardens Areal ved Tilkøb; efter ham overtoges Gaarden i 1926 af Sønnen N. Chr. Aalling, som havde haft den i Forpagtning siden 1923. Han frasolgte i 1928—29 ca. 52 ha, paa hvilket Areal der oprettedes 2 nye Ejendomme hver paa 15 ha, medens Resten solgtes til Naboer. I Foraaret 1929 solgte han derefter Gaarden til de 2 Brødre Peter og Chr. Huss, af hvilke førstnævnte blev Eneejer i 1937.

RØDDINGGAARD, Rødding By, Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Staten, Postfb. og nærmeste St. Rødding, Afst. 1 km, til Ribe og til Haderslev 36 km, Tlf. Rødding 111 x (Forpagteren).

Art. 1 af Rødding, samlet Areal 204,6 ha, deraf 154,6 Ager, 30 Eng, 15 Skov, 2,5 Mølledam og 2,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 822,01 Th. (17,3 Td. Hrtk.); Ejdskv. 172,100 Kr. (184,500), Jordv. 97,100 Kr. (107,500); Bygn. er fors. i Stats-Brandforsikringsfonden for 150,000 Kr., Løsøret i »Danmark« for 140,000 Kr.; Lys og Kraft fra Rødding Elektricitetsv.

Røddinggaard ligger Vest for Rødding By, $\frac{1}{2}$ km Syd for Vejen efter Ribe; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er ca. Halvdelen lermuldet Jord, Underlaget

Røddinggaard.

Ler og sandblandet Ler, den anden Halvdel er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og der er fra tidligere Tid merglet (ingen Kalktrang). Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Bøg, isprængt lidt Gran.

Gaarden drives siden 1923 af Forpagter M. N. Beck; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Kartoffelavl. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 200 Sække Superf., 150 Kalig. og 150 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 80 Malkekøer, 3 Tyre og 50—60 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 190 kg aarlig, Mælken leveres til Rødding Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 14 Arbejdsheste, deraf for Tiden 6 Følhopper af Belgisk Race; flere af disse er kaarede og præmierede, og der tillægges alm. 4 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Øjeblikket 30 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 700 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 190 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 1000 Høns.

Røddinggaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have (ligger ikke helt solret), har Frontspids mod Nord til Gaarden og Tegltag; den rummer en god Bolig med indlagt Centralvarme. Avlsbygningerne er tækket med Tagpap; af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har muret Trimpel, er der Heste- og Kostald i den østlige Sidelænge, Svinestald i den vestlige og Lade i Længen mod Nord, i hvilken der i den østlige Ende er indrettet en Stald til Søer; desuden mellem Avlsbygningerne og Hovedbygningen 2 Længer, af hvilke den østlige, det tidligere Mejeri, nu indeholder Værelser og den mod Vest, Magasin, Garage m. m. Endvidere Øst for Gaarden og Vejen en Bygning, der rummer Kalvestald, en Vognport, opført af Træ, og længere mod Syd Gaardens Vandmølle. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestald, eget Vandværk, hvorfra Vandet kommer ved Tryk, og der hører en Vandmølle med Savskæreri og en Bolig samt 3 Huse med 7 Lejheder til Ejendommen. Gaarden ligger kønt ved Mølledammen og den kønne gl. Have.

Røddinggaard nævnes allerede omkring Midten af det 16de Aarh., den ejedes da af en Slægt Knudsen, af hvilke de 2 Brødre Søren og Henrik Knudsen nævnes som Ejere; i 1565 solgte en Søn af sidstnævnte Gaarden til Hertug Hans for 2000 Rdlr.; han overdrog den i 1579 til den pommerse Adelsmand, Lensmand paa Haderslevhus E. Woye, der i 1595 solgte den med underliggende Gods (10 Gaarde, 4 Bol, en Mølle i Rødding samt en Del Strøgods) til Christian d. Fjerde; den blev derefter ligesom de fleste andre kgl. Avlsgaarde udparcelleret i Slutningen af det 18de Aarh., hvorefter de 5 største Parceller samledes til den nuværende Røddinggaard. Efter vor Krig med England under Napoleonskrigene i Begyndelsen af forrige Aarh., ejedes den nogle Aar, ca. 1812—22 af P. H. Schmidt, en Bondesøn fra Rødding, der under disse Forhold havde tjent Penge som Kapergast, og senere af Schönau. Efter 1840 har Gaarden været ejet af Tyskere, først Mylord fra Schirnau, der efterfulgtes af Sønnen Chr. M. Efter hans Fallit ca. 1880, ejedes den fra 1881—92 af Gelting Sparekasse, der overtog den for 225,000 M. I de følgende 6 Aar 1892—98 under Landbrugets Krise havde Gaarden 4 Ejere, af hvilke den sidste afhændede den da meget forfaldne Ejendom for 90,000 M. til det Bürenske Fond. I 1909 købte den preuss. Stat Røddinggaard med nye gode Avlsbygninger, Besætn. og Invt. for 164,287 M., og senere blev Gaarden bortforpagtet; Vandmøllen forpagtedes ud for 600 Kr. foruden at Gaarden skulde have fri Formaling. Ved Genforeningen overtoges Ejendommen af den danske Stat, der Marts 1924 afhændede et Skovareal fra Gaarden paa 4 ha til Rødding Komm., Staten har foreløbig forpagtet Gaarden ud.

RØDDING HØJSKOLE, Rødding By, Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Selvejende Institution, Postfb. og nærmeste St. Rødding, Afst. 400 m, til Ribe 20 og 35 km til Haderslev, Tlf. Rødding 5.

Art. 114 m. fl. af Rødding, samlet Areal 45,8 ha, deraf 42,8 Ager og 3 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 179,15 Th. (3,77 Td. Hrtk.); Ejdskv. 139,400 Kr. (156,000), Jordv. 24,400 Kr. (28,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 250,000 Kr., Løspøret i Jydsk Brandf. for 122,500 Kr.; Lys og Kraft fra Rødding Elektricitetsv.

Rødding Højskole ligger i den vestlige Side af Rødding By; Jorderne, der er samlet ved Skolen, bestaar af god Muldjord, Underlaget noget vekslende dels Ler, dels Sand. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merglet efter 1920.

Skolen og Avlsbruget er siden 1926 bortforpagtet til Forstander cand. mag. Hans Lund.

Jorden dyrkes i følgende 10 Marks Drift: 1. Havre, 2. Kaalroer, 3. Byg, 4. Kløver, 5. Havre, 6. Sukkerroer til Foderbrug, 7. Byg, 8.—9.—10. Kløver og Græs, uden for Driften henligger 4,4 ha med vedvarende Græs.

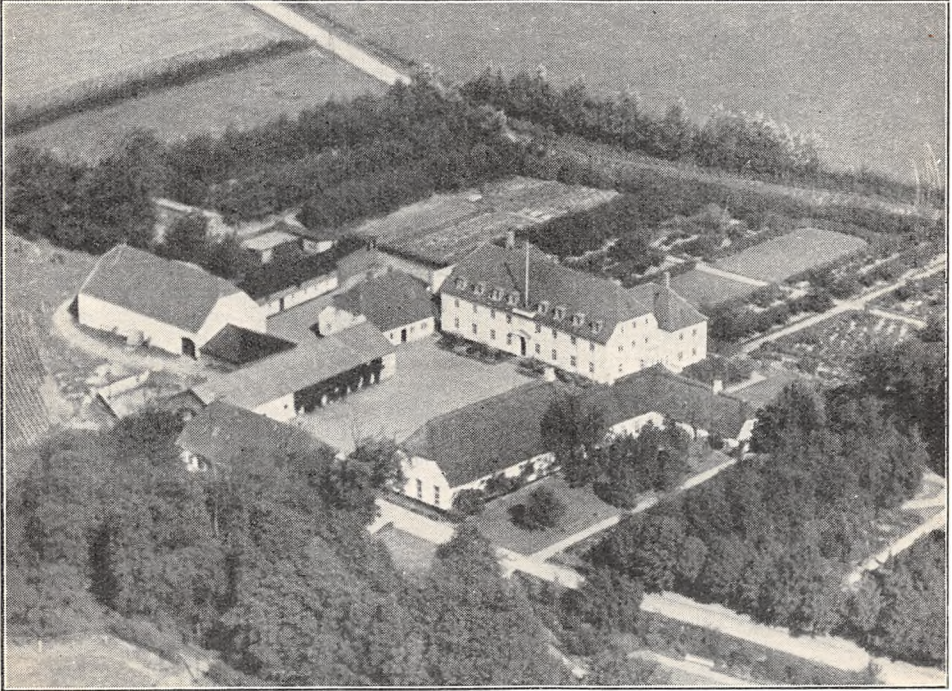
Kvægbesætningen, der bestaar af 24 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er 180—200 kg om Aaret, Mælken leveres til Hjerting Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagtersvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 60 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 200 Høns.

Rødding Højskole har grundmurede, hvidpudsede, gode og velholdte Bygninger, der ligger omgivet af det store Haveanlæg. Den anselige Hovedbygning, som ligger mod Nord, er opført i 2

Etager og har 2 korte Sidefløje mod Nord, af hvilke den østlige igen er udvidet med en kort Udvidelse mod Øst og den vestlige med en tilsvarende Udvidelse mod Vest; Hovedbygningen er tækket med Tegl og har en Række Kviste mod Syd; foruden Forstanderbolig rummer den Økonomilejlighed og Spisesal samt Elevværelser; der er indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de øvrige Bygninger rummer den fritliggende teglhængte Længe mod Syd en Lærerbolig, et Klasseværelse samt Værelser til Elever, den østlige straatækte Sidelænge Gymnastiksal mod Syd, i den lavere Del mod Nord en Foredragssal og Klasseværelser i Sidefløjen mod Øst og den teglhængte Bygning, der ligger som en vestlig Sidelænge mod Syd fra Hovedbygningen, indeholder Bolig til Medhjælpere samt Bibliotek.

Af Avlsbygningerne er der Ko- og Hestestald i Længen, der afgrænser Gaardspladsen mod Vest; den har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, Vest for denne den teglhængte Lade, fra hvilken Svinestalden udgaar som en Sidelænge mod Nord; denne er tækket med Tagpap ligesom

Rødding Højskole.

en Cyklestald af Træ ved den østlige Gavlf af Laden, et Tørve- og Brændehus ved den nordlige Gavlf af Svinestalden, og en Halvtagsbygning til Garage m. m. opført til den vestlige Side af Biblioteket. Der er indlagt Vand fra Byens Vandværk.

Rødding Højskole, der begyndte sin Virksomhed d. 7. Novbr. 1844 og saaledes er vort Lands ældste Folkehøjskole, var ligesom den Aaret i Forvejen oprettede »Slesvigske Forening« og det i 1838 grundlagte Blad »Dannevirke«, Foranstaltninger, der tilsigtede det Formaal, at støtte den dansksindede Befolkning i Sønderjylland imod de Bestræbelser, som Tyskerne udfoldede for at undertrykke dansk Nationalitet og Brugen af vort Modersmaal i Skole, Kirke og paa Tinge. Tanken om Oprettelsen af en saadan Bondehøjskole var oprindelig opstaaet i grundtvigsk paa-virkede Kredse i det vestlige Nordslesvig; denne Tanke blev nu grebet af Prof. Chr. Flor i Kiel m. fl., og i Efteraaret 1843, efter at den Slesvigske Forening var dannet i Juni samme Aar, rejste de 3 sønderjydske Bønder og fremtrædende Patrioter Laurids P. Skau (se Sommersted), Hans Nissen (se Søndergaard i Hammelev) og Nis Steffensen (se Christinesminde i Hammelev) til København for at erholde Tilladelse hos Kongen til at oprette en saadan Skole og for at virke for Sagen i det hele taget m. m. Skoletanken fandt god Støtte i vide Kredse, og ved Bidrag omkring i Landet, navnlig fra den slesvigske Hjelpeforening i København, blev Skolen til Virkelighed, idet Hans Nissen efter Hjemkomsten købte en Gaard i Rødding, hvor Skolen begyndte sin Virksomhed. Formand for Skolens Bestyrelse blev C. Flor, og efter hans Forslag valgtes cand. theol. Johan J. S. Wegener til Forstander for Skolen. Af forskellige Aarsager opgav Wegener dog ret hurtigt denne Stilling, og blev i 1845 Sognepræst for Halsted og Aunede paa Lolland (se Halstedgaard, Bind IV, Side 130); her mærkedes allerede

den forskellige Opfattelse, som træffes blandt Højskolens Mænd den Dag i Dag om Højskolens Maal og Midler. Wegener mente, at Undervisningen burde tage Sigte paa at udvikle det menneskelige og nationale og at bibringe de Unge Dannelse, Forstandsuplysning og Forædling, medens andre holdt paa, at Undervisningen skulde tage mere direkte Sigte paa at dygtiggøre de Unge til Livets praktiske Krav; heroverfor hævdede Wegener, at dette sidste tilegnede Eleverne sig selv, naar de først var blevet dannede og forædlede. Flor overtog derefter selv Stillingen som Forstander og opgav sin Stilling som Prof. ved Universitetet i Kiel. Paa Højskolen anvendtes i disse Aar Halvdelen af Timerne til Undervisning i Fag vedrørende Landbruget, ligesom det kgl. Landhusholdningsselskab midlertidig støttede Skolen med 200 Rd. aarlig til Lønning af en Lærer i Landøkonomi; til Gavn for Egnens Befolkning holdt den nævnte Lærer forøvrigt offentlige Foredrag et Par Gange om Maanedens i Vinterens Løb om Landbrugsemner.

Allerede i 1846 overtog cand. theol. H. Fr. Helveg Stillingen som Forstander efter Flor, og Skolen standsedes derefter i 1848 af 3-Aars Krigen; efter denne begyndte Skolen sin Virksomhed igen i 1850 med cand. theol. Sofus M. Høgsbro (den senere Politiker) som Forstander, der i 1862 efterfulgtes af cand. theol. Ludv. Schrøder til 1864, da Skolen igen standsede under Krigen. Efter denne og stærkt støttet af Etatsrd. Chr. Flor flyttede L. Schrøder nu med sine Lærere til Askov Nord for den ny Grænse og grundlagde denne Skole som en Fortsættelse af Skolen i Rødding. Sidstnævnte, der i Aarene 1844—52 ejedes af den slesvigske Forening, ejedes derefter i Aarene 1852—67 af Foreningen for Rødding Højskole, men da en Forening ikke kunde være Ejer efter preussisk Lov, gik Skolen i 1867 over til Bestyrelsen for Rødding Højskole som Ejer, der da bestod af de forannævnte 3 tidligere Forstandere C. Flor, F. Helveg og S. Høgsbro samt Grdj. H. D. Kloppenborg (se Bejstrupgaard) og Bunde Refslund (d. ældre).

I 1865 begyndte Skolelærer Cornelius Appel en Pige-højskole i Rødding, i Vinteren 1869—70 tillige en Karleskole, men sidstnævnte blev forbudt af Myndighederne, der i 1870 ogsaa lukkede en Børneskole, som Appel havde paabegyndt. Efter Krigen var der af Pastor H. Sveistrup i Rødding-Skrave blevet paabegyndt Afholdelse af kirkelige Møder, der afholdtes i Skolens Gymnastiksal, men da Myndighederne lagde den ene Hindring i Vejen efter den anden og til sidst, efter at Sveistrup i 1870 var blevet Præst i Vejen, noget senere udstedte Forbud mod danske Præsters Virksomhed i Sønderjylland, førte dette til, at C. Appel i 1874 blev præsteviet i Askov, og der dannedes nu en Frimenighed i Rødding-Eggen med Appel som Præst og med Bolig paa Højskolegaarden, hvorefter de gudelige Møder blev til alm. Gudstjenester. Grundet paa svigtende Helbred og Arbejdet med Frimenigheden, maatte Appel ophøre med Pigeskolen i 1885. Frimenigheden, der senere blev juridisk Ejer af Højskolegaarden, idet den i 1890 købte denne for 30,000 M., fik i 1909 bygget sin egen Kirke i Rødding, medens Højskolegaarden fremdeles tjente til Bolig for Menighedens Præst, foruden at der i de rummelige Bygninger boede en Del af de ældre indenfor Menigheden.

I 1920 oprettedes Skolen igen som dansk Højskole, der foretoges betydelige Om- og Nybygninger, og samtidig blev den en selvejende Institution. Til Forstander valgtes cand. mag. Erik Appel (en Sønnensøn af C. Appel) og de nye Bygninger og Skolen indviedes og begyndte Virksomheden d. 7. Novbr. ligesom i 1844. I 1926 trak E. Appel sig tilbage og overtog Forpagtningen af Domænen Ellehus, Højt Sogn, og Stillingen overtoges af den nuværende Forstander, der da var Lærer ved Askov. Skolen, der har Plads til godt hundrede Elever (Vinteren 1936—37 er der 105 Elever) virker med et 5 Mdrs. Kursus for mandlige Elever og et 3 Mdrs. Sommerkursus for kvindelige; paa Karleskolen om Vinteren anvendes en Del af Timerne til Undervisning i de vigtigste Landbrugsfag ved Siden af Højskoleundervisningen. Formand for Højskolens Bestyrelse er Sparekassedirektør Hans Appel, en Søn af C. Appel, og Næstformand fhv. Folketingsmand Mads Gram, København.

TOFTEGAARD, Rødding By, Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Marius Beck, Postfb. og nærmeste St. Rødding, Afst. ½ km, til Ribe godt 20 og 35 km til Haderslev, Tlf. Rødding 152.

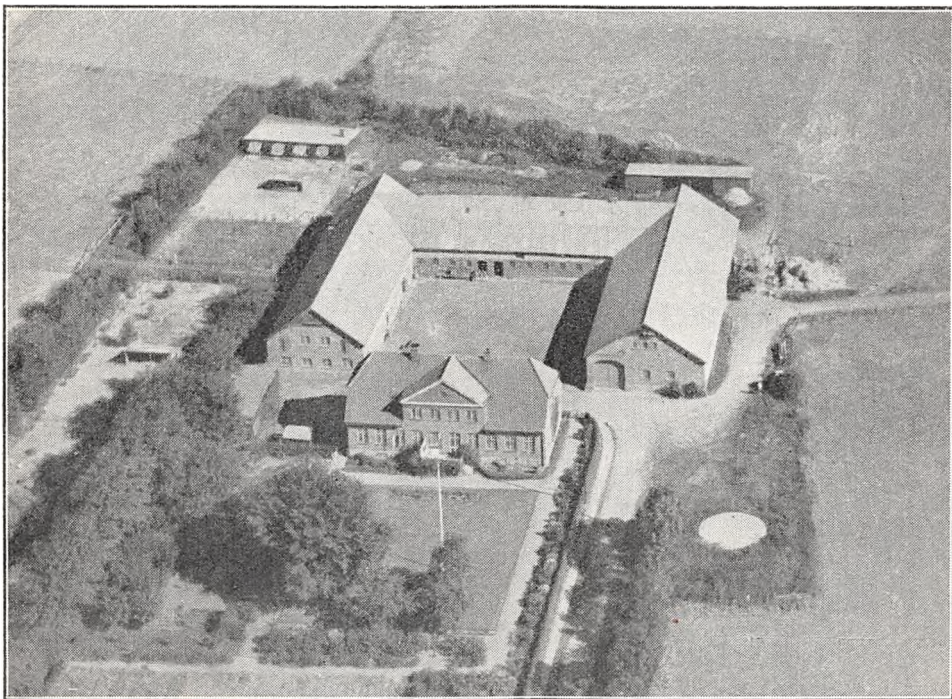
Art. 294 m. fl. af Rødding, samlet Areal 73,8 ha, deraf 48,3 Ager, 25 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 281,11 Th. (5,92 Td. Hrtk.); Ejdskv. 66,700 Kr. (72,000), Jordv. 36,700 Kr. (39,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 59,000 Kr., Løstøret i Jydsk Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Rødding Elektricitetsv.

Toftegaard ligger i den nordøstlige Side af Rødding By. Jorderne, der er lidt adskilt, men ligger ret godt for Gaardens Drift, bestaar af god Muldjord paa Lerunderlag. Terrænet er omtrent fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet i Aarene 1918—33. Skovens Bevoksning er Bøg og Eg, som nu efterhaanden er underplantet med Gran og Ask.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med 9 Skifter, deraf en Mark med Engsvingel til Frø. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 40—50 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 28—30 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er overvejende af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre. Køerne græsser i Løsdrift, og der malkes med Maskine (Alfa-Laval), den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 145 kg aarlig, Mælken leveres til Rødding Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagteri-

Toftegaard.

svin aarlig, Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 800 Høns (br. Italienerne og R. I. R.), der findes et Rugeanlæg til 11,000 Æg og der sælges aarlig 30—40,000 daggamle Kyllinger, endvidere er sidste Aar opdrættet og solgt ca. 2000 Hønekyllinger, som sælges 2 Maaneder gamle.

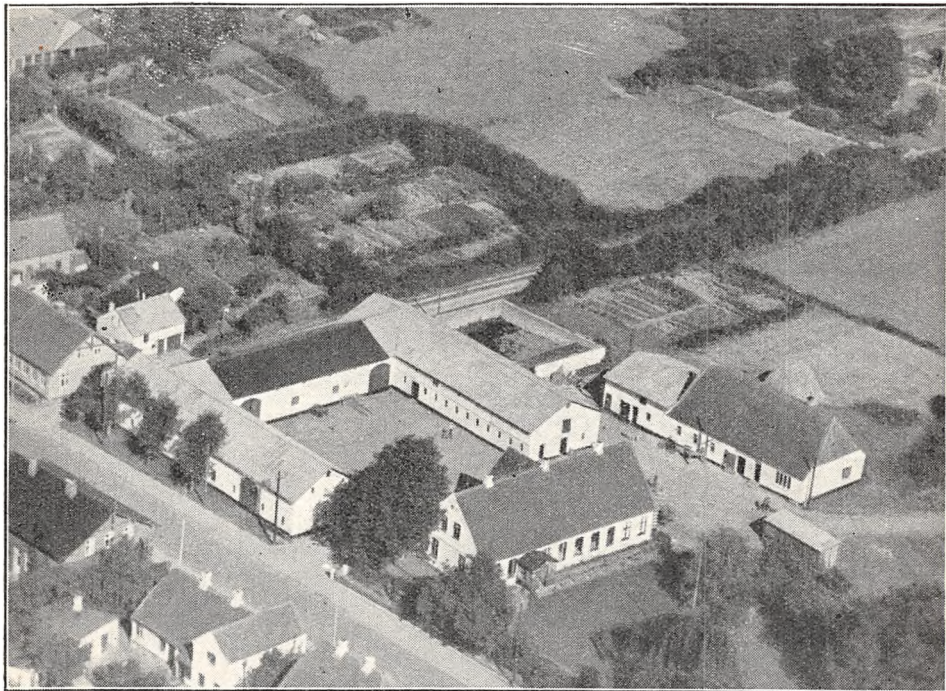
Toftegaard har grundmurede gode Bygninger, opført i 1927 efter en Brand. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har en aaben Terrasse samt stor Frontspids til denne og Tegltag; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Hønsehus, Materialrum, Værelser til Folkene og Hestestald i den vestlige Sidelænge, Lade i den østlige og Ko- og Svinestald i Længen mod Nord; over Svine- og Hestestalden, der støder til hinanden i Vinkel-Sammenbygningen er der indrettet Hønsehus paa Loftet; desuden Nord for Gaarden 2 Halvtagsbygninger med Tag af Pandeplader, den ene af disse rummer Redskaber og Maskiner, den anden, der er opført af Træ, Hønsehus. Der er Jernbjælker med Lægter dækket med Ler i alle Stalde, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Toftegaard ejedes sidst i forrige Aarh. af Iver Lassen, efter hvem den overtoges af Sønnen Aug. Lassen; han solgte den ca. 1921 til Svend Appel, der solgte den til Harald Juhl, og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden i 1924.

ØSTERBYGAARD, Rødding By, Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Hans Møller, Postfb. og nærmeste St. Rødding, Afst. 400 m, til Ribe godt 20 og til Haderslev 35 km, Tlf. Rødding 135.

Art. 29 af Rødding, samlet Areal 53,3 ha, deraf 41,3 Ager, 7,5 Eng, 4 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 222,56 Th. (ca. 4,69 Td. Hrtk.); Ejdskv. 60,200 Kr. (76,000); Jordv. 34,300 Kr. (48,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 53,000 Kr.; Løsporet i Jydsk Brandf. for 52,000 Kr.; Lys og Kraft fra Rødding Elektricitetsv.

Østerbygaard ligger i den østlige Side af Rødding By; Jorderne, der er noget adskilt, men ligger ret godt for Gaardens Drift, bestaar af god Lermuld paa Ler-

Østerbygaard.

underlag. Terrænet er omtrent fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og nymerglet i Aarene 1925—30. Engen er god Lavmoseeng (drænet og afvandet), Skovens Bevoksning dels Gran, dels Løvtræ.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med noget Frøavl af Rød- og Hvidkløver; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 40 Kalig. og 60 Sække Kvælstof.

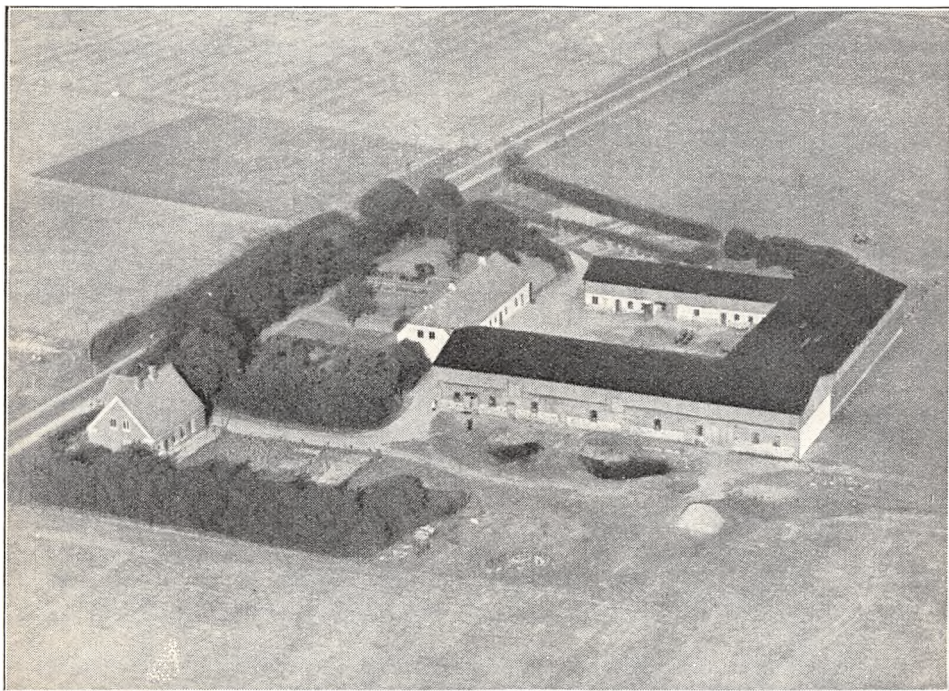
Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 160 kg aarlig, Mælken leveres til Rødding Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 62 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 600 Høns (hv. Italienerne), der sælges mange Rugeæg.

Østerbygaard har grundmurede, hvidpudsede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den kønne Have, har en lukket Veranda til denne, Frontspids mod Vest til Gaarden og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avslænger, der

har muret Trimpel og nu alle Tag af Pandeplader, er der Laderum, Vognport, Værelser til Folkene og Hestestald i den sydlige Sidelænge, Kostald i den nordlige og Lade i Længen mod Vest. Desuden Nord for Gaarden en Længe, der rummer Bolig til Fodermester, Svinestald samt Magasin paa Loftet, den har Tag af Pandeplader ligesom et mindre Brændehus, og Nord og Nordøst for disse et Hus til Redskaber og Maskiner samt et Hønsehus, begge tækket med Tagpap og sidstnævnte opført af Træ. Der er indlagt Vand fra Byens Vandværk, og der er som nævnt Bolig paa Gaarden til Fodermesteren.

Østerbygaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Iver Lassen, efter hvem den overtoges af Sønnen Peter Lassen, Gaarden var da paa godt 82 ha; han frasolgte i 1919 19 ha, hvorpaa der opførtes Bygninger til en ny Ejendom. I 1921 solgte han derefter Gaarden med den tilbageværende Hovedparcel til Jac. Iskov, der omkring 1929—30 solgte den til Gerstrøm; fra ham kom den i 1932 ved Auktion til Peter Lauritzen, af hvem den nuv. Ejer købte den i 1934.

Østerskovgaard.

ØSTERSKOVGAARD, Rødding By, Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Peter Petersen, Postfb. og nærmeste St. Rødding, Afst. 4 km, til Ribe 24 og 31 km til Haderslev.

Art. 25 af Rødding og 51 af Stenderup II, samlet Areal 49,9 ha, deraf 43,6 Ager, 5,5 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 126,20 Th. (ca. 2,66 Td. Hrtk.); Ejdskv. 55,600 Kr. (80,000), Jordv. 28,600 Kr. (47,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Østerskovgaard ligger 4 km Øst for Rødding St. ved Landevejen efter Jels; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar dels af Lermuld, dels af Sandmuld, Underlaget Ler og sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og merglet. Skovens Bevoksning blandet (Bøg og Gran).

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16—18 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er dels af Korthorns- dels af rød dansk Malkerace, den formyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift. Mælken leveres til Rødding Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig, desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stat. Brug. Svinebesætningen er for Tiden 2 Tillægssøer, og Gaarden er tildelt 40 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Østerskovgaard har grundmurede, store, overvejende hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, som grænser til Landevejen, har Frontspids til denne og Tegltag; den rummer en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har Trimpel af Pandeplader og er tækket med Tagpap; er der Værelser til Folkene, Vognport og Svinestald i den østlige Sidelænge, Heste- og Kostald i den vestlige og Lade i Længen mod Syd, der har Vægge af Træ; der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde. Til Ejendommen hører et teglhængt Aftægts hus (ses paa Billedet Nordvest for Gaarden).

Østerskovgaard ejedes tidligere af Kristian Kirkeby, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1924; Gaarden var da paa 81,5 ha, men i 1928 frasolgtes ca. 32 ha; af dette Areal blev der paa 20 ha oprettet en ny Ejendom, medens Resten blev tillagt andre Ejendomme.

BEJSTRUPGAARD, Københoved By, Skrave Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer G. Kloppenborg-Skrumsager, Postfb. Skodborg, nærmeste St. Vejen, Afst. 8½ km og 29½ km til Kolding, Tlf. Københoved 20.

Art. 11 m. fl. af Københoved, samlet Areal 150 ha, deraf 123 Ager, 7 Eng, 18 Skov og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 840 Th. (ca. 17,7 Td. Hrtk.); Ejdkv. 173,500 Kr. (194,500), Jordv. 105,000 Kr. (129,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 160,000 Kr.; Løsøret i Jydsk Brandf. for 133,000 Kr.; Lys og Kraft fra Skodborg Elektricitetsv.

Bejstrupgaard ligger i den sydøstlige Side af Københoved By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden undtagen Eng og Skov, som ligger ca. 2 km fra denne, bestaar af god dyb Muldjord paa sandblandet Ler. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, kun ca. 12 ha er drænet, Resten er naturlig sund Jord; der er merglet i 1914—15 og ca. 22 ha er merglet 1930. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg og Gran.

Jorden dyrkes i følgende 10 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4.—5. Hvidkløver, 6. Byg, 7. ½ Roer og ½ Frø, 8. Byg, 9. Kløver til Slet, 10. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 160 Sække Superf., 120 Kalig. og 90 Sække Kvælstofg.

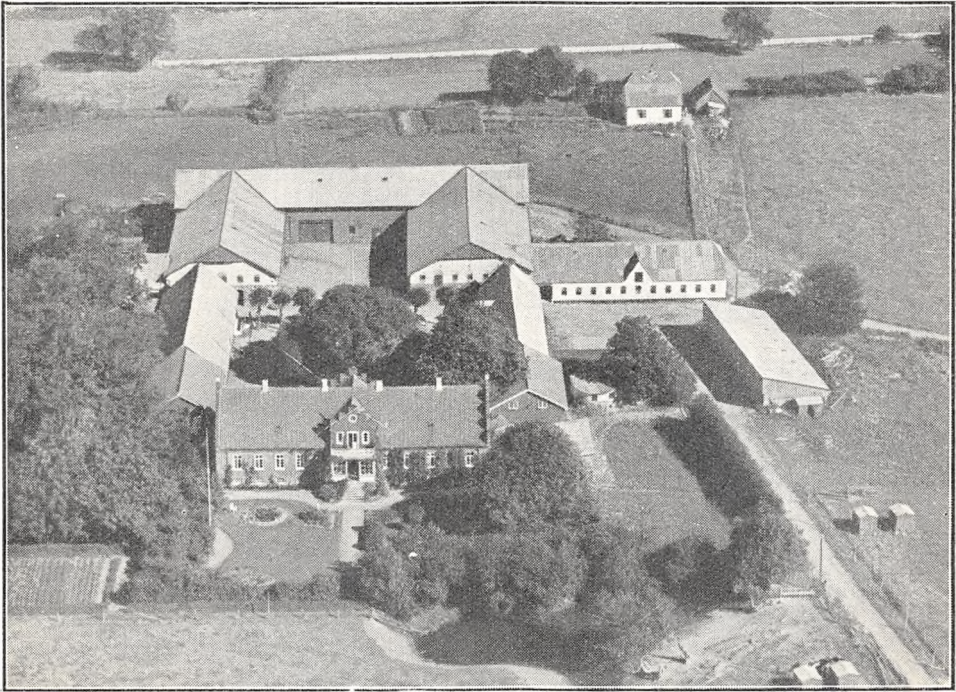
Kvægbesætningen, der bestaar af 75 Malkekøer, 2 Tyre og 75 Stkr. Ungkreaturer er af sortbroget hollandsk Race; det er en Stambesætning, hvorfra der sælges mange Avlsdyr, ca. to Trediedele af Besætningen er nu tuberkelfri, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af enkelte fine Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 5268 kg Mælk med 4,08 pCt. Fedt og 241 kg Smør, Mælken leveres til Skrave Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 10 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 30 Tillægssøer, der er tidligere leveret 500—600 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 247 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Bejstrupgaard har overvejende grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den store kønne gl. Have, har Veranda med Altan til denne, høj Kælder, gennemgaaende Frontspids, der ligesom selve Hovedbygningen har kamtakkede Gavle og Tegltag; den indeholder en stor smuk Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder; til denne slutter sig mod Nord 2 teglhængte, fritliggende Sidelænger med Trætrimpel, af disse er der Værelser i den østlige og Magasin og Garage i den vestlige. Af Avlsbygningerne, der er tækket med Pandeplader, er de 3 sammenbyggede Hovedlænger overvejende opført af Kamp med muret Trimpel; af Længerne er der Kostald i den vestlige Sidelænge, hvis Vestside er af Grundmur; denne er fra den sydlige Ende udvidet i en Sidelænge mod Vest; den østlige Sidelænge rummer Svinestald, fra hvis sydlige Ende, der udgaar en Sidelænge mod Øst, som rummer en Ko- og Svinestald; Længen mod Nord, Laden, er dels opført af Kamp, dels af Grundmur, og den er i 1936 udvidet med en Forlængelse mod Øst; desuden ligger der mellem Avlsbygningerne og Hovedbygningens 2 Side-

fløje som en Forlængelse af disse 2 Længer, af hvilke den vestlige rummer Ungkvæg- og den mod Øst Hestestald, fra hvis sydlige Ende et Hønsesus udgaar som en Sidelænge mod Øst; dette er opført som Halvtag ligesom en Bygning længere mod Øst til Redskaber, Maskiner og Vogne. Der er indlagt Vand fra Byens Vandværk, i Ko- og Svinestalden er der ildfast Loft af Lægter, dækket med Ler, i den lille Kostald Loft af Slaggebeton. Til Ejendommen hører en hollandsk Vindmølle med Savværk og Beboelse, 2 Huse samt Ejendommen »Frihed« ved Kongeaaen med et Tilliggende af ca. 4 ha (medregnet i ovenstaaende Tal).

Bejstrupgaard købtes i 1818 af senere Stænderdeputeret Hans Didrik Kloppenborg, Søn af Tingskriver Jac. Kloppenborg i Frøs og Kalvlund Hrdr.; efter ham arvedes den i 1880 af den 12-aarige Dattersøn H. D. Kloppenborg-Skrumsager, hvis Fader Jørg. Nielsen Hansen Skrumsager drev Gaarden for Sønnen til 1893, da denne selv overtog Gaardens Drift; han, der i 1908 blev preussisk Landdagsmand og efter Genforeningen Landstingsmand i 1920, døde i 1930, og

Bejstrupgaard.

Gaarden overtoges da af Enken, Fru Anne Kristine Kl.-S., f. Nielsen, der i 1936 overdrog den til Sønnen, den nuværende Ejer.

En forsvunden Borg »Bejstrup«, der har ligget Sydvest for Skodborg, har mulig givet Gaarden Navn.

LAUESGAARD, Københoved By, Skrave Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer E. Rostgaard Andersen, Postfb. Skodborg, nærmeste St. Vejen og Rødding, Afst. godt 8 km, til Kolding godt 29 og til Haderslev 35 km, Tlf. Københoved 6.

Art. 12 m. fl. af Københoved, samlet Areal 59,2 ha, deraf 50,7 Ager, 8 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 260 Th. (godt 5,47 Td. Hrtk.); Ejdskv. 65,000 Kr. (82,800), Jordv. 37,700 Kr. (56,500); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 60,000 Kr., Løsøret i Jydsk Brandf. for 55,000 Kr.; Lys og Kraft fra Skodborg Elektricitetsv.

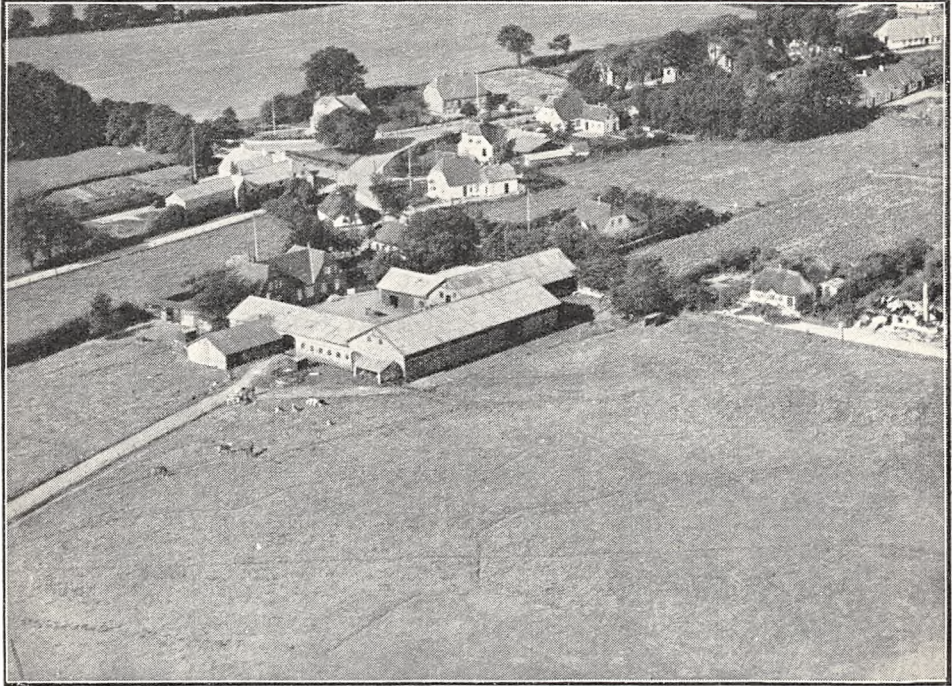
Lauesgaard ligger i Københoved By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, undtagen Skoven, som ligger lidt fraskilt, bestaar af god dyb Sandmuld paa Sandunderlag, stedvis paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god,

Jorden er ikke drænet (naturlig sund), hele Arealet er merglet 1914—15, Skovens Bevoksning Bøg, Eg, Ask og Gran.

Jorden dyrkes i følgende 10 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4. Kløver, 5. Byg, 6. Roer, 7. Byg, 8.—9. Kløver og Græs, 10. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 35 Sække Superf., 35 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kjøerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg. aarlig, Mælken leveres til Skrave Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svine-

Lauesgaard.

besætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 220 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 80 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 100 Høns.

Lauesgaard har grundmurede, nye, gode Bygninger, overvejende opført i 1906. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har en lukket Veranda til denne og bestaar af en Hovedfløj med en gennemgaaende Tværføj ved hver Ende; den er tækket med Skifer og indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme og Bad. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Lade i Længen mod Nord, den nordlige Side af denne er opført af Kamp med muret Trimpel; den østlige Sidelænge rummer Vadskehus og Svinestald, denne udvidet i en Sidelænge mod Øst samt Mølleri, Gennemkørselsport og Hestestald, og den vestlige Vognport og Kostald; sidstnævnte, der er udvidet i en Sidelænge mod Øst, er opført i 1902, og i Gavlen ind mod Gaarden er der indrettet Værelser til Folkene. Der er Jernbjælker og murede Hvælvinger i Heste- og Svinestalden, i Kostalden Lægter dækket med Ler; der er indlagt Vand fra Byens Vandværk, og der hører et Hus til Ejendommen.

Lauesgaard ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Enevold Lauritzen, efter hvem den ca. 1860 overtoges af Sønnen Johan L.; efter ham overtoges den i 1896 af Svigersønnen, senere Sogneraadformand Peter Rostgaard Andersen, der i 1935 udskilte ca. 24 ha, paa hvilket Areal, der opførtes Bygninger til en Gaard »Agertoft«, til en Svigersøn Peter Lydiksen, og Aug. 1935 afstod han dernæst Lauesgaard med den tilbageværende Hovedparcel til en Søn, den nuværende Ejer.

LUNDGAARD, Københoved By, Skrave Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer J. C. Barsballe, Postfb. Skodborg, Nærmeste St. Rødding, Afst. 8 km, til Vejen 9, Kolding 30 og til Haderslev ca. 35 km.

Art. 77 af Københoved, samlet Areal 54 ha, deraf 42,4 Ager, 1,1 Eng, 10 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 240,65 Th. (5,1 Td. Hrtk.); Ejdskv. 55,000 Kr., Jordv. 34,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Skodborg Elektricitetsv.

Lundgaard ligger i den sydvestlige Side af Københoved By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af god Muldjord paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merglet i 1913—14. Engen er Dyndjord, Skovens Bevoksning overvejende Ask og Eg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 22 Kalig. og 40 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 33 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Køerne græsser i Løsdrift, og der fedes aarlig ca. 10 Kreaturer; den gennemsnitlige Smør-ydelse pr. Ko er ca. 178 kg aarlig; Mælken leveres til Skrave Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Der er tidligere leveret ca. 140 Slagterisvin aarlig, og Gaarden er nu tildelt 50 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Lundgaard har gode og velindrettede, overvejende grundmurede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, er tækket med Straa. Avlsbygningerne, der er opført i Aarene 1919—21, har Tag af Pandeplader. Af de 3 sammenbyggede Længer (Gaarden er aaben mod Øst), er der Svinestald i den vestlige Sidelænge, og Kostald i Længen mod Nord, fra hvis østlige Ende Laden udgaar som en Længe mod Nord; i Laden, der er opført af Kamp, er der i den sydlige Ende indrettet et Magasin med 2 Lofter samt Roerum; de 2 Staldlænger har muret Trimpel; desuden Sydvest for Hovedbygningen en Længe, der rummer Hestestald, Brænderum og Hønsehus. I Ko- og Svinestalden er der ildfast Loft af Lægter, dækket med Ler, der er indlagt Vand fra Byens Vandværk, og der hører et Hus til Ejendommen.

Lundgaard var i mange Aar en Slægtsgaard for Slægten Lund, der havde ejet Gaarden siden 1723. I sidste Halvdel af forrige Aarh. ejedes den af Mads Lund, som sad med Gaarden i ca. 40 Aar; ved hans Død i 1916 solgte Arvingerne Ejendommen omkring 1920 til M. Tobiasen (Avlsbygningerne var delvis nedbrændt i 1916), der senere solgte den til Ribe Amts Udstykningsforening, Gaardens Areal var da ca. 100 ha; denne oprettede 5 Husmandsbrug paa 45 ha af Arealet og solgte derefter Febr. 1923 Gaarden med den tilbageværende Hovedparcel til den nuværende Ejer.

NYGAARD, Langetved By, Skrave Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Charles Nielsen, Postfb. og nærmeste St. Rødding, Afst. godt 5 km, ca. 27 til Ribe og godt 33 km til Haderslev, Tlf. Skodborg 82 x.

Art. 14 af Langetved, samlet Areal 85,2 ha, deraf 74,2 Ager, 1 Eng, 9 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 355,88 Th. (ca. 7,5 Td. Hrtk.); Ejdskv. 80,000 Kr. (86,500), Jordv. 51,400 Kr. (60,200); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 66,000 Kr., Løsoret dels i Anst Hrd.s, dels i Malt Hrd.s Brandf. for 55,300 Kr.; Lys og Kraft fra Skodborg Elektricitetsv.

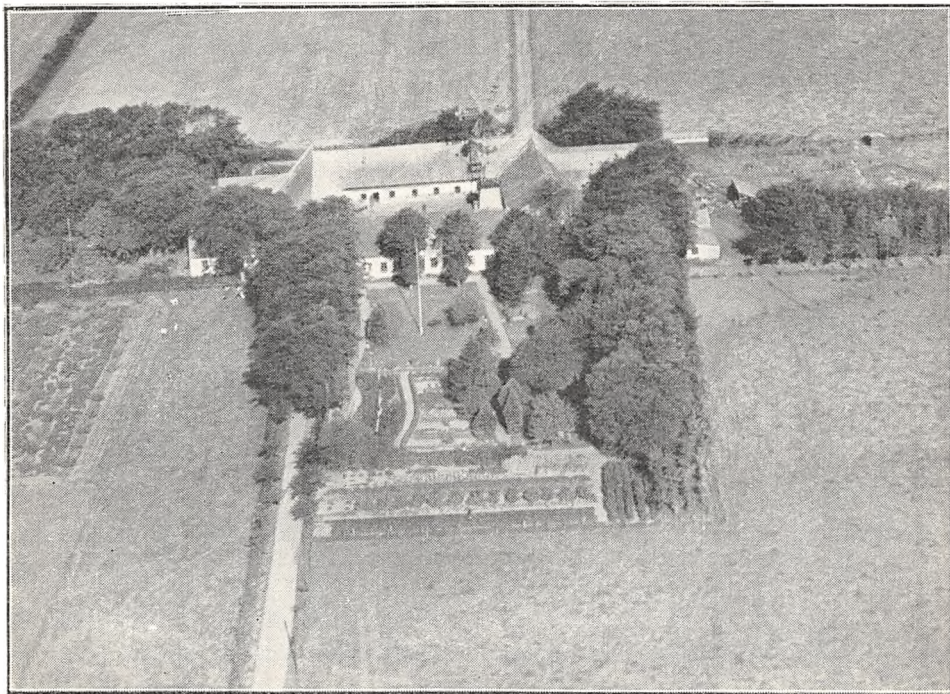
Nygaard ligger $\frac{1}{2}$ km Nord for Langetved By med Indkørsel fra Vejen Langetved—Københoved; af Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af Eng og Skov, som ligger henholdsvis $\frac{1}{2}$ og 2 km fra denne, er to Trediedele Lermuld paa Lerunderlag, en Trediedel er Sandmuld paa Grusunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er i de senere Aar merglet fra Gaardens eget Mergelleje. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet, dog mest gl. Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 11 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Sukkerroer til Foderbrug, 3. Byg, 4. Havre, 5. Kløver, 6. Byg, 7. Kaalroer, 8. Byg, 9.—10. Hvidklø-

ver, 11. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 30 Kalig. og 50 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 42 Malkekøer, 2 Tyre og 45 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der fedes aarlig 5—6 Stude, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg om Aaret, Mælken lev. til Skrave Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—3 Føl aarlig, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen bestaar for Tiden af 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 250 Slakterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 100 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Nygaard.

Nygaard har grundmurede, velholdte og gode Bygninger, overvejende tækket med Cementsten. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den kønne gl. Have, har Frontspids til denne; den indeholder en god stor Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har muret Trimpel, er der Værelser til Folkene og Hestestald i den sydlige Sidelænge, Lade (og Roerum) i den nordlige og Kostald i Længen mod Vest; af de øvrige Avlsbygninger, der er tækket med Pandeplader, er Kostalden fra den sydlige Gavl forlænget mod Syd med en Svinestald, som yderligere er forlænget med en ny Svinestald af Træ; Vest for Gaarden 2 Halvtagsbygninger til Redskaber og Maskiner og Nord for Hovedbygningen en Vognport samt et Hønseshus; desuden udgaar der fra den vestlige Ende af Laden (med Roerummet) en Sidelænge mod Nord, en Lade helt opført af Pandeplader; endvidere Syd for Gaarden en Fodermesterbolig med Tag af Cementsten, og inde paa Gaardspladsen op til Laden en Vindmotor. Der er Jernbjælker i Staldene, i Heste- og Kostalden med murede Hvælvinger, i Svinestalden med Lægter dækket med Ler, Vindmotoren trækker Kværn, og Gaarden har eget Vandværk, som virker automatisk ved Elektricitet.

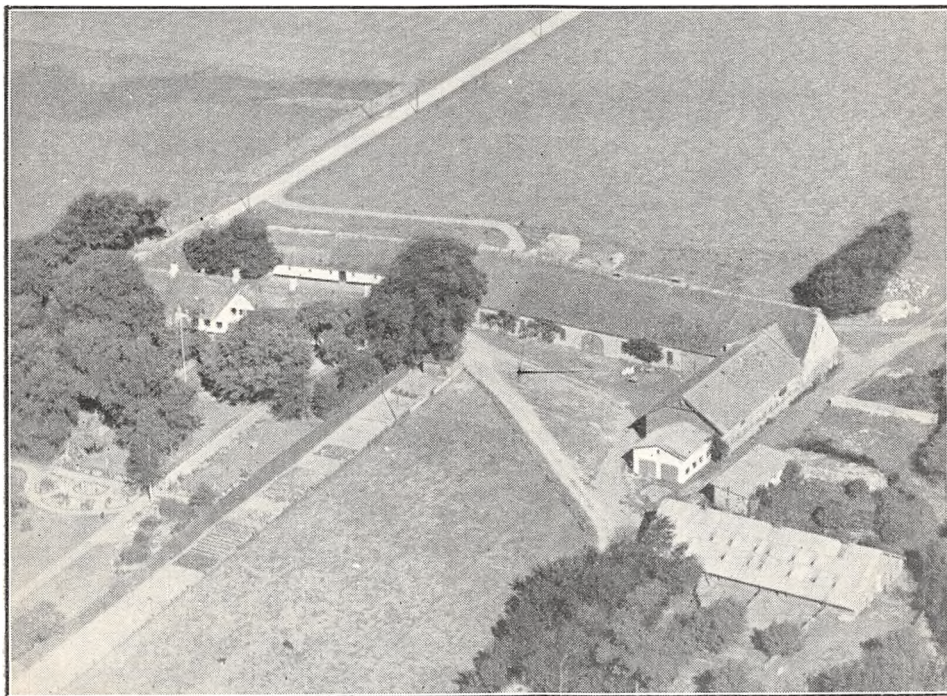
Nygaard ejedes i forrige Aarh. af Anders Knudsen, der i 1879 solgte den til Jens Markussen; han solgte den i 1886 til Hans Fredsted Jensen, som i 1930 solgte den til sin Svigersøn, den nuværende Ejer.

TOFTLUNDGAARD, Langetved By, Skrave Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Christen Jørgensen, Postfb. Skodborg, nærmeste

St. Rødding, Afst. 7 km, ca. 28 til Ribe og 31 km til Haderslev, Tlf. Skodborg 94 x.

Art. 12 af Langetved, samlet Areal 94,4 ha, deraf 74,9 Ager, 18 Skov og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 221,31 Th. (4,66 Td. Hrtk.); Ejdkv. 70,000 Kr. (76,000), Jordv. 43,000 Kr. (49,200); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Skodborg Elektricitetsv.

Toftlundgaard ligger 2 km Øst for Langetved By ved offentlig Vej efter Jels; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar dels af Lermuld og dels af Sandmuld, Underlaget veksler fra Ler til Grus, Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hele Arealet er merglet 1914—15. Skovens Bevoksning Bøg, Eg og

Toftlundgaard.

Gran. Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med lidt Avl af Hvidkløverfrø; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 50 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 32 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 135 kg aarlig, Mælken leveres til Skrave Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 250 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 75 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Toftlundgaard har grundmurede, delvis ældre, men velholdte Bygninger, overvejende tækket med Straa. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den store, gl. meget kønne Have, har gennemgaaende Frontspids; den indeholder en god Beboelse med indlagt Centralvarme, og i den vestlige Ende Værelser til Folkene. Hovedbygningen er her sammenbygget i Vinkel med den vestlige Sidelænge, der rummer Gennemkørselsport og Hestestald og denne er atter sammenbygget med en Længe mod Nord, som indeholder Stald til Søer og de 3 hvidpudsede Længer omslutter derved en Gaardsplads, aaben mod Øst; desuden Øst for denne 2 Længer sammenbygget i Vinkel, af hvilke den nordlige, der er tækket med Straa, rummer Lade og Længen mod Øst, som har muret Trimpel og er tækket med Tegl, Kostald; til den sydlige Gavl af denne er der

tilbygget en Vognport, der har Tag af Pandeplader, ligesom en Halvtagsbygning, der rummer forskelligt Øst for denne, og en Svinestald Syd for disse; endvidere er der til det sydvestlige Hjørne af Hovedbygningen tilbygget et Hønsehus. I Kostalden er der Jernbjælker med Lægter, dækket med Ler, Gaarden har eget Vandværk, som virker ved Stødhævert, og der hører et Hus til Ejendommen.

Toftlundgaard ejedes i forrige Aarh. i en længere Aarrække af en Slægt Thaysen, fra hvem den — vistnok ved Giftermaal — kom til Laur. Kaltoft; han solgte den i 1893 til Jørg. Nielsen Hansen Skrumsager, Søn af Niels Hansen Jørgensen Skrumsager, Sønder Bork, Ringkøbing A., den kendte dansk-nationale Sønderjyde, der i 1905 overdrog den til Sønnen Niels Skrumsager, og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden i 1922.

ENGHOLM, Skodborg By, Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Sognefoged Richard Festersen, Postfb. Skodborg, nærmeste St. Vejen, Afst. 6½ km, til Kolding 27 og til Haderslev 32 km, Tlf. Skodborg 41.

Art. 11 m. fl. af Skodborg, samlet Areal 72 ha, deraf 61,7 Ager, 4,5 Eng, 5 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 425,00 Th. (ca. 9 Td. Hrtk.); Ejdskv. 75,000 Kr. (80,000), Jordv. 52,000 Kr. (55,800); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 58,000 Kr.; Lys og Kraft fra Skodborg Elektricitetsv.

Engholm ligger i den østlige Side af Skodborg By; Jorderne, hvoraf ca. 60 ha er samlet ved Gaarden (Resten ligger lidt fraskilt), bestaar af god dyb Muldjord, Underlaget dels Ler, dels Grus. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merglet 1912—15. Engen er Klægeng, Skovens Bevoksning Bøg, Birk og Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 30 Kalig. og 35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 35 Stkr. Ung kreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Køerne græsser i Løsdrift, den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 140 kg aarlig, Mælken leveres til Skodborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen bestaar for Tiden af 4 Tillægssøer; der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 55 Svinekort. Der holdes 3 Faar, og Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Engholm har gode, overvejende grundmurede hvidpudsede Bygninger; de 2 straatækte Sidelænger af Avlsbygningerne er dog ældre, men velholdte. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den kønne Have, har gennemgaaende Frontspids og Tegtag; denne, der er bygget i 1880'erne, rummer en god Bolig. Af Avlslængerne er der Hestestald, Vognport og Svinestald i den nordlige fritliggende Sidelænge (det gl. Stuehus), Høgulv, Roer og Kostald i den sydlige, som er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Øst; denne, der rummer Kostald og Lade, er bygget i 1921, opført af Kamp, har muret Trimpel og Tag af Pandeplader; desuden Øst for Gaarden en Svinestald, opført af Træ, samt en Lade, begge tækket med Pandeplader.

Der hører et Hus til Ejendommen.

Engholm var i flere Generationer en Slægtsgaard indenfor en Slægt Thomsen, af hvilke den sidste Ejer var Sognefoged til 1864. Derefter ejedes Gaarden ca. 10 Aar af Fritz Hansen, der i 1875 solgte den til Falletsen; han solgte den i 1879 til Jes P. Kaspersen, af hvem den nuværende Ejer købte den i Marts 1906.

FAARKROGGAARD, Skodborg Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Bent Jørgensen, Postfb. Skodborg, nærmeste St. Vamdrup, Afst. 5 km og godt 20 km til Kolding, Tlf. Skodborg 85 u.

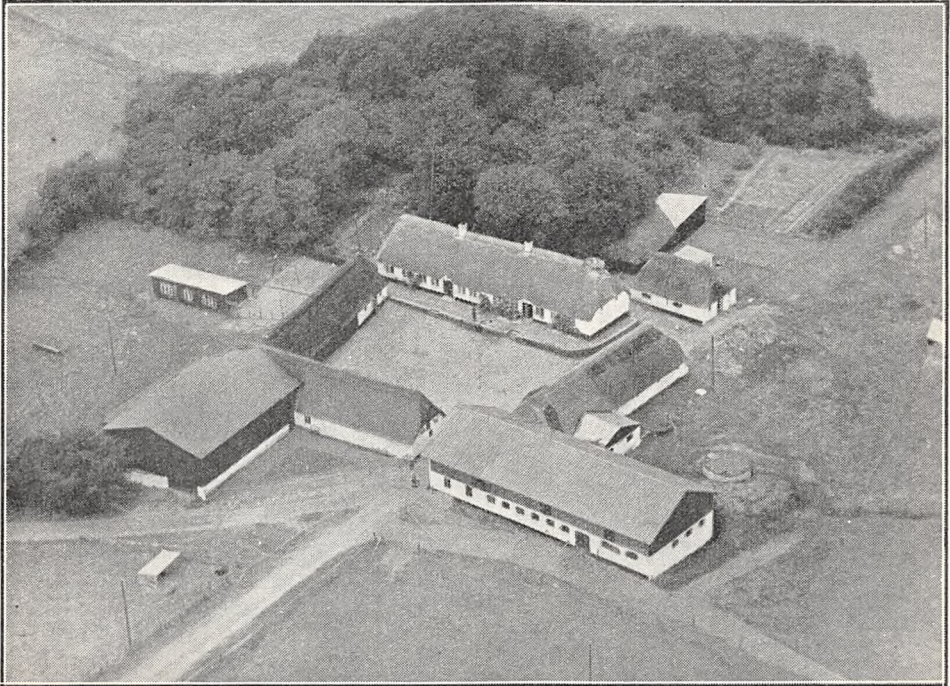
Art. 24 af Skudstrup, samlet Areal 52,5 ha, deraf 37,2 Ager, 6 Eng, 8 Skov og 1,3 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 204,54 Th. (4,3 Td. Hrtk.); Ejdskv. 43,700 Kr., Jordv. 25,500 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 37,725 Kr., Løspøret i Jydsk Brandf. for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Kolding Opl. Højspændingsv.

Faarkroggaard, der er den østligste af de to Gaarde i Faarkrog, ligger ca. 300 m Nord for Vejen Skodborg—Vamdrup; Jorderne, der er samlet om Gaarden, be-

staar af god Sandmuld paa sandblandet Ler. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes og fra tidligere Tid merglet, Engen, der strækker sig langs Kongeaaen, er af udmærket Bonitet, dyndblandet Jord paa Haardbund, Skovens Bevoksning Bøg, Eg og Gran.

Jorden dyrkes i følgende to 4 Marks Drifter: I. 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Blandsæd, 4. Kløver og II. 1. Havre, 2. Sukkerroer og Kartoffler, 3. Byg, 4. Kløver; udenfor Driften henligger ca. 3 ha med vedvarende Græs, samt en Mark med Lucerne. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 25 Kalig. og 35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 26 Malkekøer, 1 Tyr og 26 Stkr. Ungkreaturer,

Faarkroggaard.

er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der malkes med Maskine (Alfa-Laval), Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsn. Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Skodborg Andelsmejeri.

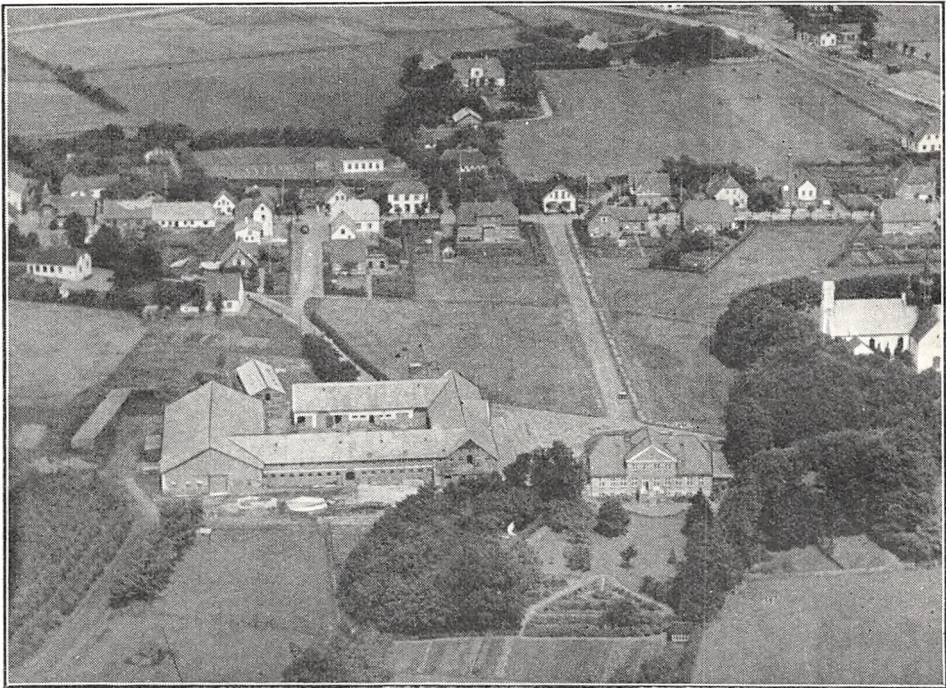
Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 51 Svinekort. Der holdes 9 Faar og Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Faarkroggaard har grundmurede, hvidpudsede, delvis ældre, men gode og velholdte Bygninger, overvejende tækket med Straa. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til den kønne gl. Have, rummer en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Vognport m. m. i den vestlige Sidelænge, der er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Syd, Hestestalden, og fra disse udgaar en Længe mod Syd, en Trælade, paa støbt Sokkel og tækket med Tagpap; den østlige Sidelænge rummer Stald til Søer og Ungkvæg og fra dennes sydlige Ende udgaar Kostalden som en Sidelænge mod Øst, denne, der har muret Trimpel, har Tag af Pandeplader ligesom et Roehus op til Østsiden af Ungkvægstalden; desuden Nord og Øst for Hovedbygningen en Svinestald, til hvis Nordside der er opført et Kyllingehus, og Nord for disse en Længe, der rummer Brændsel, Redskaber og Maskiner og med Tag henholdsvis af Straa og Pandeplader; endvidere Vest for Gaarden et Hønsehus af Træ, en Halvtagsbygning med Tag af Pandeplader; der er eget Vandværk

(til Staldene), som drives ved Electricitet. Gaarden, der ligesom Nabogaarden ligger tæt Syd for Kongeaen, er ved Læplantning skærmet mod Vinden fra Nord og Vest. De 2 Gaarde ligger ikke helt solret.

Faarkroggaard ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Marcus Jensen Dahl, der i 1839 ved et »Fæstebrev« overdrog den til sin Svigersøn Chr. P. Lund; senere overtoges den af Sønnen Marcus Lund, der i 1894 overdrog den til sin Søn Chr. Lund. Han frasolgte i 1928 et Areal paa 30 ha til forskellige, hvorefter han i 1929 solgte Gaarden til den nuværende Ejer.

GAARD I SKOVBORG BY, Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Amdsraadsmedlem, Sogneraadsformand Jens Hørlück, Postfb. Skod-

J. Hørlücks Gaard i Skodborg (Art. 24 m. fl. af Skodborg).

borg, nærmeste St. Vejen, Afst. $6\frac{1}{2}$ km, til Kolding 27 og til Haderslev 32 km, Tlf. Skodborg 18.

Art. 24 m. fl. af Skodborg, samlet Areal 98,9 ha, deraf 91,9 Ager, 4,5 Eng, 1 Plantning og Mergelgrave og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 425,91 Th. (ca. 10 Td. Hrtk.); Ejdskv. 109,000 Kr. (116,000), Jordv. 58,000 Kr. (60,700); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 90,000 Kr., Løvsøret i Nye Danske for 76,000 Kr.; Lys og Kraft fra Skodborg Electricitetsv.

Gaarden ligger midt i Skodborg By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, med Undtagelse af nogle Smaaparceller, som ligger lidt fraskilt, bestaar af god dyb Muldjord paa Grusunderlag, stedvis dog sandblandet Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er merglet 1913. Engen er god Vandingseng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 140 Sække Superf., 100 Kalig. og 110 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 50 Malkekøer, 2 Tyre og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne

græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 148 kg aarlig, Mælken leveres til Skodborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 10 Arbejdsheste, samt 10—20 Plage og Føl (indkøbte), desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen bestaar for Tiden af 20 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 1000 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 126 Svinekort. Der holdes 13 Faar, og Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Gaard i Skodborg, Art. 24 m. fl., har grundmurede, velindrettede, gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Sydøst til den kønne gl. Have, er opført efter en Brand i 1926, af røde Sten, har høj Kælder, Terrasse til Haven, gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den indeholder en stor køn Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er opført i 1928 efter at være hærget af Ildsvaade, de danner en 4-længet, sammenbygget Gaard med Kostald med Svinestald paa Loftet i Længen mod Syd; den østlige Længe rummer Kalvestald (ved Kostalden), Gennemkørselsport, over hvilken der mod Øst er en stor Frontspids, hvor der er indrettet Værelser til Folkene og Nord for Porten Hestestald; Længen mod Vest rummer Lade, hvis Vestside er af Kamp og med Trimpe af Pandeplader; den mindre Længe mod Nord rummer Vognport samt Stald til Svin og Ungheste og mellem denne og Laden er der Udkørsel fra Gaarden. Desuden Nord for Gaarden en Stald til Søer, denne er opført af Træ, ligesom 2 Hønsehuse Vest for denne, 2 Halvtags-huse, sammenbygget i Vinkel. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Hestestald, eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører 2 Huse til Ejendommen.

Gaard i Skodborg, Art. 24 m. fl. er en af de gl. Frigaarde (se Indledningen til Sønderjylland, Bind VII, Side 511); den ejedes fra 1700—34 af Niels Nissen Linned, 1734—50 af Fr. Chr. Schytz, 1750—72 af Thomas Kingo Bering, 1772—89 af Joh. Chr. Schönberg, 1789—1813 af Fr. Chr. Schönberg, 1813—36 af Joh. Prysse, 1836—39 af Thomas Thomsen, 1839—77 af Peter Meyer, 1877—94 af Jesper Cecilus, fra 1894 af Bankdirektør Stephan Lunding, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1905.

KORNVANG, Skodborg By, Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Hans Jensen Boisen, Postfb. Skodborg, nærmeste St. Vejen, Afst. 7½ km, til Kolding 28½ og godt 32 km til Haderslev, Tlf. Skodborg 92 x.

Art. 19 m. fl. af Skodborg, samlet Areal 75,9 ha, deraf 53,4 Ager, 3,5 Eng, 18 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 286,45 Th. (ca. 6 Td. Hrtk.); Ejdskv. 66,000 Kr. (83,000), Jordv. 42,500 Kr. (59,500); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 48,240 Kr., Løsporet i »London« for 44,050 Kr.; Lys og Kraft fra Skodborg Elektricitetsv.

Kornvang ligger ca. 1 km Sydøst for Skodborg By med Indkørsel fra Vejen Skodborg—Farris; Jorderne, der er samlet om Gaarden undtagen Skoven, som ligger 2 km fra denne, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merglet 1931—35. Engen er humusblandet Jord paa Haardbund, Skovens Bevoksning hovedsagelig Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Røer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre. Udenfor Driften henligger 1 Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 40 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

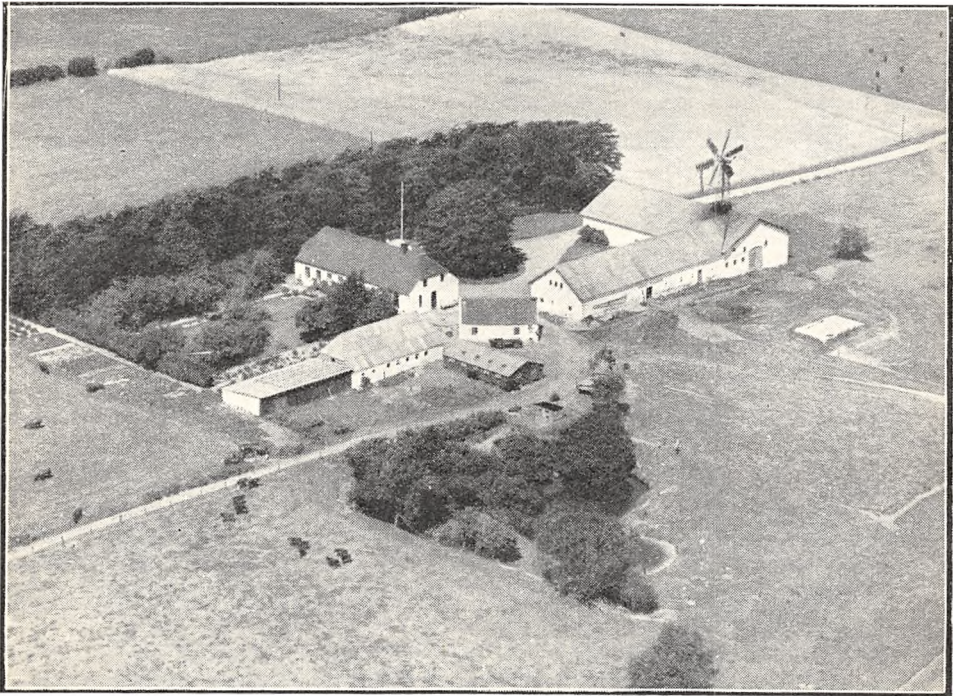
Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 26 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Skodborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen bestaar for Tiden af 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 140 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 92 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Kornvang har grundmurede, hvidpudsede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids mod Nord til Gaarden og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er der Heste- og Ko-

stald i den østlige Sidelænge, der er sammenbygget i Vinkel med den nordlige Længe, Laden; de har begge muret Trimpel og Laden med Gaardens Vindmotor paa Rygningen hen mod den østlige Ende; Gaarden er aaben mod Vest. Desuden Syd og Sydøst for Gaarden en Svinestald, til hvis sydlige Gavl, der er opført en Vognport, bygget som Halvtæg; endvidere et Hønsehus af Træ (en tidligere Svinestald) samt et teglhængt Brøndehus. Der er murede Hvælvinger paa Træbjælker i Kostalden, eget Vandværk, og Vindmotoren giver Drivkraft til Kværn m. m.

Kornvang ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Hans Jessen Kjær, der i 1860 udflyttede Gaarden fra Byen til dens nuværende Plads; han solgte den i 1892 til Joh. Lund, der i 1893 solgte den til Søren Fredsted Hansen. I 1926 solgte han Gaarden til Ejendomshandlere, som samme Aar frasolgte ca. 27 ha, deraf 7 ha til en ny Ejendom, Resten til Naboer; Gaarden med Hovedparcellen 75,9 ha solgtes derefter til Fale Frandsen, efter hvem den nuværende Ejer købte den November 1931.

Kornvang.

LAUENBORGGAARD, Skodborg Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Aage Schmidt, Postfb. Skodborg, nærmeste St. Vamdrup, Afst. 5 km og godt 20 km til Kolding, Tlf. Skodborg 85 v.

Art. 23 af Skudstrup, samlet Areal 87,1 ha, deraf 70,1 Ager, 4,5 Eng, 11 Skov og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 378,16 Th. (knap 8 Td. Hrtk.); Ejdskv. 65,500 Kr.; Jordv. 40,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 59,900 Kr., Løsporet i Nye Danske for 53,000 Kr.; Lys og Kraft fra Kolding Opl. Højspændingsv.

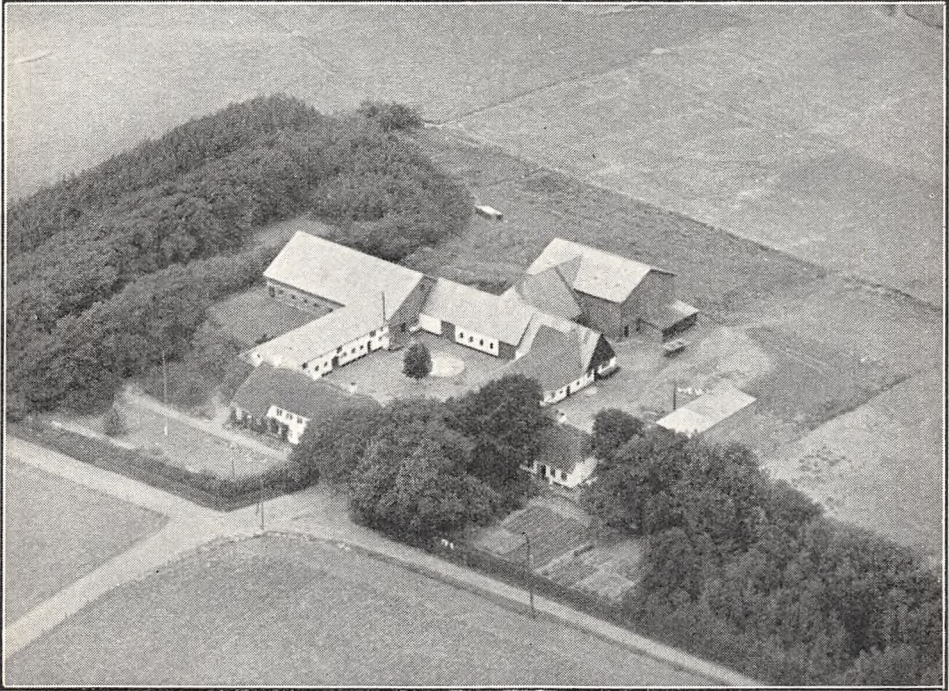
Lauenborggaard ligger i Faarkrog, den vestligste af de 2 Gaarde, ca. 200 m Nord for Vejen Skodborg—Vamdrup; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar dels af Lermuld paa Lerunderlag, dels af Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er omtrent fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet 1913. Engen, som strækker sig langs Kongeaaen, er af god Bonitet, dyndblandet Jord paa Haardbund, Skovens Bevoksning Bøg, Eg og Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Græsfrøavl; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 40 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 32 Malkekøer, 1 Tyr og 33 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3700 kg aarlig, Mælken leveres til Skodborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret, Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 78 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Lauenborggaard har grundmurede, hvidpudsede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den store kønne, gl. Have, som ogsaa strækker sig Øst og Vest for Gaar-

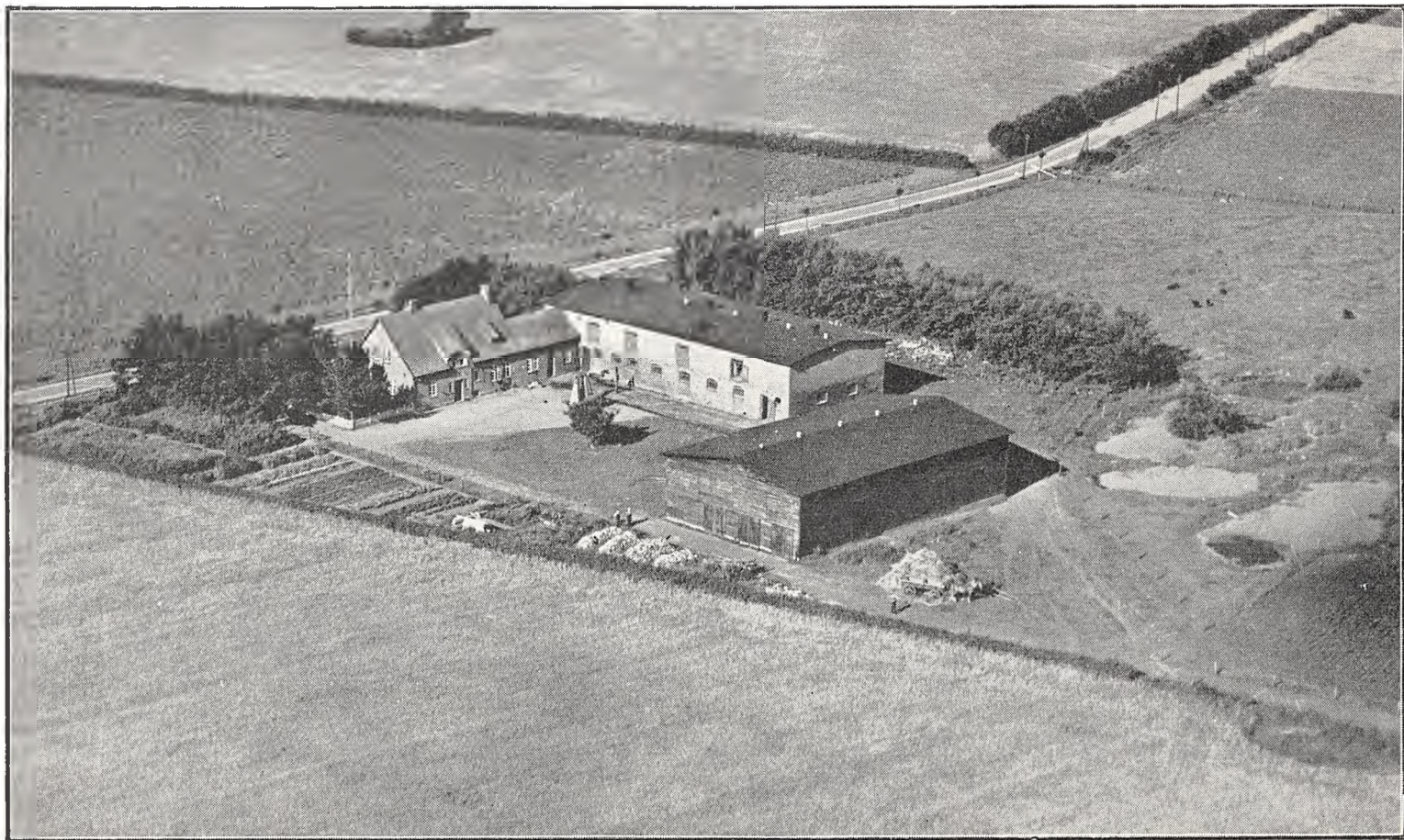

Lauenborggaard.

den, har stor Kvist til denne og Straatag; den indeholder en god Bolig; Øst for denne ligger en straatækt Fodermesterbolig. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er der Værelser til Folkene og Hestestald i den vestlige Sidelænge, Svinestald i den østlige og Lade samt Hønsehus i Længen mod Nord; fra den vestlige Ende af Laden samt fra Hestestalden udgaar Kostalden som en Længe mod Vest og endvidere er Laden udvidet i en kort Sidelænge mod Nord, som atter er udvidet i en Sidelænge mod Øst; til den østlige Gavl af denne er opført en Halvtagsbygning, der rummer Redskaber og Maskiner ligesom en fritliggende Halvtagsbygning Øst for Gaarden; der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen. Gaarden ligger kønt, og skærmet ved Læplantning, lidt Syd for Kongeaaen (denne ses paa Billedet) og den tidligere Grænse.

Lauenborggaard var i en lang Aarrække en Slægtsgaard for Slægten Lauenborg; den ejedes i forrige Aarh. af Jens Lauenborg, efter hvem den i 1877 overtoges af Sønnen Niels Lauenborg; ved hans Død i 1885 overtoges den af Enken, Fru Stine Lauenborg, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1906.

SKOVBORG PRÆSTEGAARD, Skodborg By, Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Menighedsraadet, Postfb. Skodborg, nærmeste St. Vejen, Afst. 6½ km, til Kolding 27 og til Haderslev 32, Tlf. Skodborg 34 (Pastor Johs. Nielsen).

Sundbølgaard.

Art. 158 af Skodborg og 79 af Skudstrup, samlet Areal 134,6 ha, deraf 78,6 Ager, 55 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 487,65 Th. (godt 10,26 Td. Hrtk.), Ejdskv. 95,000 Kr. (104,600), Jordv. 65,500 Kr. (72,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 39,200 Kr., Lys fra Skodborg Elektricitetsv.

Jorden, der er forpagtet ud til 23 forskellige Forp., er middelgod Jord, Muldjord paa sandblandet Ler og Grus, Terrænet er jævnt. Skoven bestaar af Bøg og Eg samt lidt Gran.

Hovedbygningen til Præstegaarden, der ligger i den kønne Have Øst for Landevejen, som fra Vejen Stationsby fører gennem Skodborg mod Syd efter Jels, er opført af hvidpudset Grundmur og tækket med Tegl; den ligger i Retningen Syd—Nord, har Frontspids mod Vest til Vejen og en lukket Veranda ved den sydlige Gavl. (Avlsbygningerne nedbrændte i 1905 og er ikke genopførte).

SUNDBØLGAARD, Skodborg By, Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer K. Scott Christensen, Postfb. Skodborg, nærmeste St. Vejen, Afst. 8 km, til Kolding 29 og til Haderslev 34 km, Tlf. Skodborg 99 x.

Art. 28 af Skodborg, samlet Areal 62,6 ha, deraf 47,6 Ager, 2 Eng, 12,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 167,58 Th. (ca. 3,53 Td. Hrtk.); Ejdskv. 52,000 Kr.; Jordv. 28,800 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Løsporet i »Vermund« for 38,700 Kr.; Lys og Kraft fra Skodborg Elektricitetsv.

Sundbølgaard ligger ca. 1½ km Vest for Skodborg By ved Vejen efter Københoved; af Jorderne, der er samlet om Gaarden undtagen Skoven, som ligger 6 km fra denne, er ca. 20 ha Lermuld paa Ler og sandblandet Ler, Resten ca. 27,6 ha er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet (naturlig sund Jord), ca. 30 ha er merglet siden 1930 og Resten merges nu. Engen er dyndblandet Jord, Skovens Bevoksning Bøg og Eg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Kartoffelavl; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60—70 Sække Superfosfat, 30 Kaligødning og 40 Sække Kvælstofgødning.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er dels af Korthorns-, dels af rød dansk Malkerace, ved Overgang til sidstnævnte, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der fedes aarlig ca. 8 Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Skodborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen bestaar for Tiden af 4 Tillægssøer, og Gaarden er tildelt 55 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Sundbølgaard har grundmurede, gode Bygninger, opført i 1909, da den flyttedes til sin nuværende Plads ved Sognevejen (laa tidligere længere mod Nord). Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har Kvist samt en udbygget lukket Veranda til denne, lille Frontspids mod Nord til Gaarden og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der er tækket med Tagpap, er der Heste-, Ko- og Svinestald i den vestlige Sidelænge; denne, der har muret Trimpe, er mod Syd ved en lille teglhængt Mellembygning, som rummer Værelser til Folkene og Bryggers, forbundet med den vestlige Gavl af Hovedbygningen; den fritliggende Længe mod Nord, Laden, er opført af Træ. Gaarden er aaben mod Øst. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

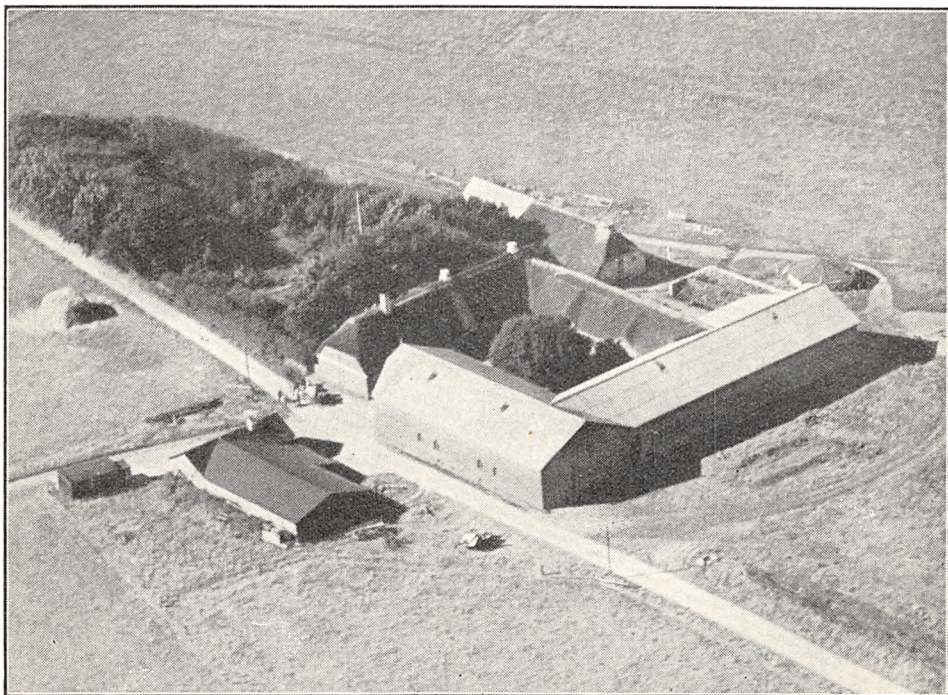
Sundbølgaard laa tidligere i Skodborg, men tillige med 6 andre Gaarde udflyttedes den fra Byen allerede i 1731. I 1900 ejedes den af Skærbæk Bank, der da solgte den til den preuss. Stat; ved Genforeningen kom den til den danske Stat, men var forpagtet ud til 1936. Af denne købte den nuværende Ejer Gaarden den 1. Juni 1936, Staten beholdt dog ca. 18 ha og endvidere var der frasolgt en Granskov paa ca. 10 ha, hvorved Gaarden fik sit nuværende Areal.

ABILDSKJÆR, Harreby By, Hygum Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Ribe Bitingsted, Haderslev A., Ejer Jens Mathisen Jensen, Postfb. Fole,

nærmeste St. Gram, Afst. ca. 10 km og godt 10 km til Ribe, Tlf. Sønder Høgum 55 u.

Art. 16 af Fæsted, 54 af Enderupskov og 15 m. fl. af Obbekær, samlet Areal 145 ha, deraf 98 Ager, 20 Eng, 26 Hede og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 316,21 Th. (ca. 6,66 Td. Hrtk.); Ejdskv. 82,000 Kr. (75,000), Jordv. 60,900 Kr. (54,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Abildskjær ligger $\frac{1}{2}$ km Vest for Harreby, ved Vejen efter Ribe; Jorderne, der er samlet om Gaarden, med Undtagelse af 10 ha Eng, som ligger i Obbekær, bestaar af god Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødnings-

Abildskjær.

kraft god, der er drænet lidt fra ældre Tid, iøvrigt sund Jord, hele Arealet er merglet 1912—14. Engen er for største Delen Haardbundseng, hvoraf 10 ha kan vandes, en mindre Part er Lavmoseeng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 75 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Køerne græsser i Løsdrift, der fedes aarlig ca. 20 Kreaturer; Mælken leveres til Fæsted Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—3 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 48 Svinekort. Der holdes 8 Faar, og Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

Abildskjær har grundmurede, delvis ældre, men velholdte Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, er sammenbygget i Vinkel med den vestlige Sidelænge, Hestestalden, og er tækket med Straa ligesom denne; af de 2 andre Avslængere, som er tækket med Pandeplader, er der Lade i den østlige Sidelænge og Kostald i Længen mod Nord; denne er sammenbygget i Vinkel med de 2 Sidelængere og forlænget noget mod Vest ud over Hestestalden. Desuden Sydvest for Gaarden en Svinestald, tækket dels med Straa, dels med Pandeplader, og Øst for Gaarden

og Sognevejen 2 Længer sammenbygget i L-Form og tækket med Tagpap, de rummer Maskiner og Redskaber. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, og der hører et Hus til Ejendommen. Fra en Grusgrav paa Marken sælges der betydelige Mængder Grus og Vejmateriale.

Abildskjær er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægtens Eje i over 250 Aar; den ejedes fra 1828 af Jens Mathisen, der havde overtaget den efter sine Forældre, og efter ham overtoges den i 1867 af Sønnen Math. P. Jensen; efter ham overtoges den i 1911 af Sønnerne Peter Jensen og Jens Mathisen Jensen, af hvilke førstnævnte blev Eneejer fra 1920; ved hans Død i 1933 overtoges Gaarden af Broderen, den nuværende Ejer, som var tilskrevet denne.

FUGLEBJERGGAARD, Harreby By, Hygum Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Ribe Bitingsted, Haderslev A., Ejer Thorvald Christensen, Postfb. Fole, nærmeste St. Gram, Afst. $7\frac{1}{2}$ km og $12\frac{1}{2}$ km til Ribe, Tlf. Fole 36 y.

Art. 2 af Fæsted og 95 af Fole, samlet Areal 51 ha, deraf 47,5 Ager, 3 Eng, og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 185,70 Th. (godt 3,9 Td. Hrtk.); Ejdskv. 48,000 Kr.; Jordv. 31,000 Kr.; Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 35,000 Kr., Løsporet i samme Selskab for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Fuglebjerggaard ligger godt 1 km Sydøst for Harreby ved Vejen efter Fole; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar dels af Lermuld, dels af Sandmuld, Underlaget skiftende fra Ler til Sand. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet i Aarene 1930—36. Engen er Haardbundseng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 30 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøbt af Tyre, der fedes ca. 10 Stude aarlig, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er godt 4000 kg om Aaret, Mælken leveres til Fæsted Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Gaarden er tildelt 42 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 100 Høns.

Fuglebjerggaard har grundmurede, nye og gode Bygninger. Hovedbygningen, der er opført i 1930, ligger mod Syd til Haven, som grænser til Sognevejen; den har Frontspids til denne, Tegltag og indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme. Af Avlsbygningerne, som er tækket med Pandplader, er der Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge, der er sammenbygget i Vinkel med den nordlige Længe, Laden; de 2 Længer har muret Trimpel, og i Laden er der ind mod Kostalden og Gaarden indrettet Svinestald i den vestlige Del; den østlige Sidelænge, der ligger frit, rummer Vognport, Redskaber og Maskiner; desuden Vest for Laden et Hønsehus af Træ. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene.

Fuglebjerggaard ejedes før Aarhundredskiftet af Frk. Margr. Andersen, der senere overdrog den til sin Brodersøn Anders Madsen Christensen; han solgte den i 1918 til sin Broder Chr. Jensen Chr., efter hvem den April 1935 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I FÆSTED BY, Hygum Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Ribe Bitingsted, Haderslev A., Ejer Thomas Schultz Simonsen, Postfb. Sønder Hygum, nærmeste St. Rødding, Afst. godt 7 km og 13 km til Ribe, Tlf. Sønder Hygum 51 u.

Art. 17 m. fl. af Fæsted og 8 m. fl. af Obbekær, samlet Areal 75 ha, deraf 57,5 Ager, 9 Eng, 7,5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 296,36 Th. (6,24 Td. Hrtk.); Ejdskv. 70,000 Kr. (71,000), Jordv. 49,200 Kr. (52,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 45,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den østlige Side af Fæsted ved Vejen efter Rødding; af Jor-

derne, der er samlet om Gaarden, med Undtagelse af Engen, som ligger i Obbekær, ca. 10 km fra Ejendommen, er ca. to Trediedele Lermuld paa Lerunderlag, en Trediedel er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er i de senere Aar merglet. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 25 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18—20 Malkekøer, 1 Tyr og 50—60 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg og dels ved Indkøb; der fedes aarlig 25—30 Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 160 kg om Aaret, Mælken leveres til Fæsted Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 225 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 50 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 70 Høns.

Gaard Art. 17 m. fl. af Fæsted har grundmurede, delvis ældre, men velholdte Bygninger, der danner en 4-længet Gaard, som overvejende er tækket med Straa. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, som grænser til Landevejen, har Frontspids mod Syd til denne; i den vestlige Ende er der indrettet Hestestald, og Hovedbygningen er her sammenbygget i Vinkel med den vestlige Sidelænge af Avlsbygningerne, Kostalden; de 2 andre Længer rummer Lade, og af disse er den østlige Sidelænge opført af Træ og tækket med Tagpap, der dog efterhaanden omlægges med Pandeplader; der er Indkørsel til Gaarden i Hjørnet mellem Stuehuset og den østlige Sidelænge; desuden Vest for Gaarden en Svinestald med Tag af Pandeplader samt en Halvtagsbygning af Træ, tækket med Tagpap, den rummer Vognport, Redskaber og Maskiner.

Gaard Art. 17 m. fl. af Fæsted og 8 m. fl. af Obbekær er en meget gl. Slægtsgaard, der i første Halvdel af forrige Aarh. ejedes af Hans Simonsen, som havde overtaget den efter sine Forældre; efter hans Død overtoges den af Sønnen Simon Hansen Simonsen, efter hvis Død Gaarden overtoges af Enken; efter hende overtoges den i 1875 af Sønnen Hans Simonsen, efter hvem de i 1922 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer; denne har i 1930 frasolgt et Hedeareal paa 20 ha.

HARREBY-ØSTERGAARD, Harreby By, Hygum Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Ribe Bitingsted, Haderslev A., Ejer Peter J. B. Kloppenborg, Postfb. Fole, nærmeste St. Gram, Afst. 9 km og 12 km til Ribe. Tlf. Sønder Hygum 61 x.

Art. 20 m. fl. af Fæsted, samlet Areal 65,4 ha, deraf 58,4 Ager, 5 Eng og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 310,10 Th. (ca. 6,53 Td. Hrtk.), Ejdskv. 72,000 Kr. (74,000), Jordv. 46,000 Kr. (48,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

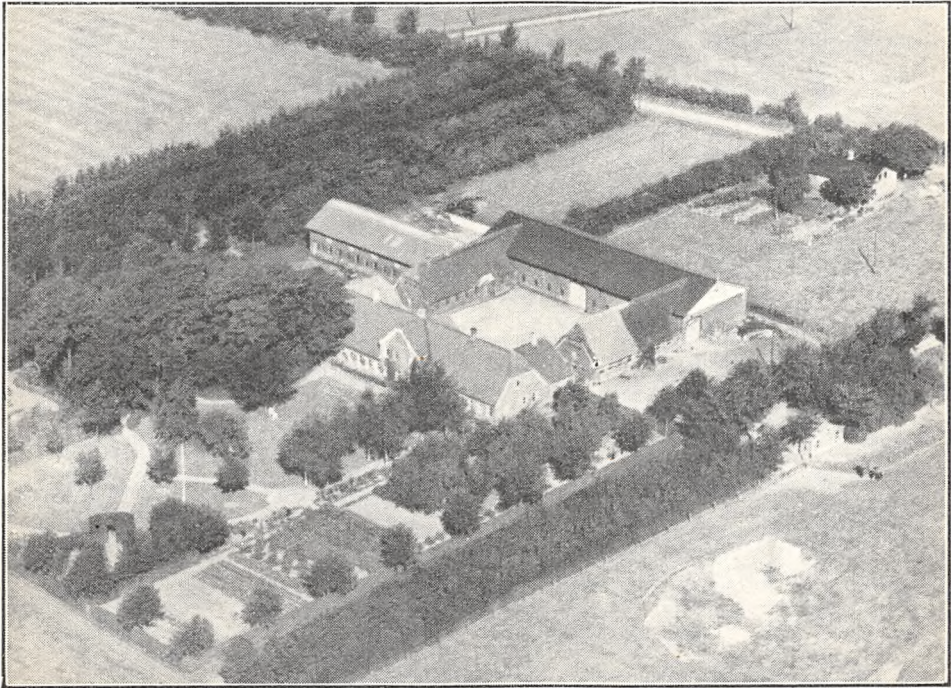
Harreby-Østergaard ligger knapt 1 km Øst for Harreby By; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er Hovedparten Lermuld paa Lerunderlag, en mindre Del er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet 1911. Engen er Haardbundseng (Vandingseng).

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 30 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 75 Stkr. Ungkreaturer, er af Kortkorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der fedes ca. 10 Kreaturer om Aaret, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 174 kg aarlig, Mælken leveres til Fæsted Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 220 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 80 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Harreby-Østergaard har grundmurede, gode Bygninger. Hovedbygningen, der er restaureret i 1921, ligger mod Syd til den store kønne Have, har gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den bestaar af en Hovedfløj, som indeholder en stor god Bolig og 2 mindre Sidefløje mod Nord, af hvilke den østlige rummer Bryggers og den vestlige Værelser til Folkene og Hestestald. Af de 3 sammenbyggede Avslænger, af hvilke de 2 Sidelænger er tækket med Straa, er der Svinestald i den østlige Sidelænge og Ungkvægstald i den vestlige, fra hvilken Kostalden udgaar som en Sidelænge mod Vest; denne, der er opført i 1910, har Tag af Pandeplader, ligesom Ladelængen mod Nord; denne der er bygget i 1904 er paa Billedet endnu tækket med Tagpap. Desuden Øst for Gaarden et Hønsehus med Tag af Pandeplader og Vest for Hovedbygningen en Bygning, opført af Træ og tækket med Tagpap, den rummer Vognport, Redskaber og Maskiner. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, og der hører et Hus til Ejendommen. I Haven er der mange Frugttræer, og denne og Gaarden er omgivet af Læplantning.

Harreby-Østergaard.

Harreby-Østergaard er en gl. Slægtsgaard, der i Begyndelsen af forrige Aarh. ejedes af Ting-skriver Frøs og Kalvslund Hrd. Jacob Kloppenborg; efter ham, der døde i 1828, overtoges den i 1827 af Sønnen Johs. Kloppenborg; efter ham overtoges Gaarden i 1873 af Sønnen Jacob K., efter hvem den i 1908 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

MARKSKELBÆK, Harreby By, Hygum Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Ribe Bitingsted, Haderslev A., Ejer Ejner Jørgen Schultz, Postfb. Fole, nærmeste St. Gram, Afst. godt 7 km og 13 km til Ribe, Tlf. Fole 36 x.

Art. 35 m. fl. af Fæsted og 81 af Fole, samlet Areal 60,4 ha, deraf 58 Ager, 1,5 Eng og 0,9 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 275,16 Th. (ca. 5,8 Td. Hrtk.); Ejdskv. 68,000 Kr., Jordv. 44,400 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 45,000 Kr., Løsporet i Jydsk Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

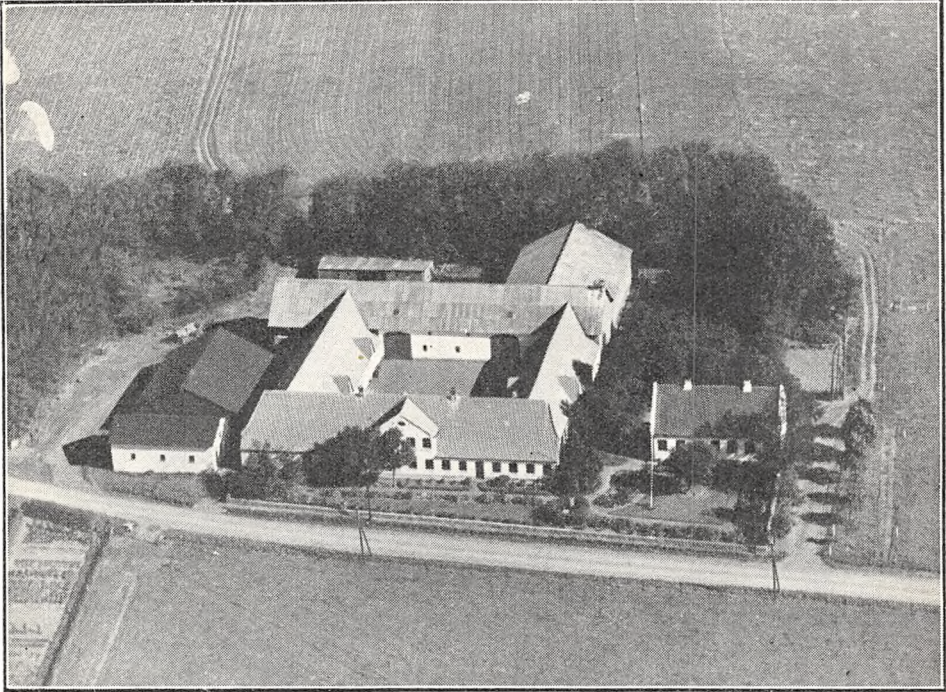
Markskelbæk ligger 1½ km Sydøst for Harreby By ved Vejen efter Fole; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er ca. Halvdelen Lermuld og Halvdelen Sandmuld, Underlaget skiftende fra Ler til Grus og Sand. Terrænet er fladt, Kultur

og Gødningskraft god, Jorden er drænet, deraf den sidste Del i 1935, der er merglet i 1910 og nymerglet i 1935. Engen er Lavmoseeng.

Jorden dyrkes i alm. 7 Marks Drift deraf 1 Skifte med Roer, 3 med Korn og 3 med Kløver og Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 40 Kalig. og 40 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af Korhorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg om Aaret, Mælken leveres til Fæsted Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig.

Markskelbæk.

Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagtersvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 60 Svinekort. Der holdes 5 Faar, og Fjerkræholdet er 150—200 Høns.

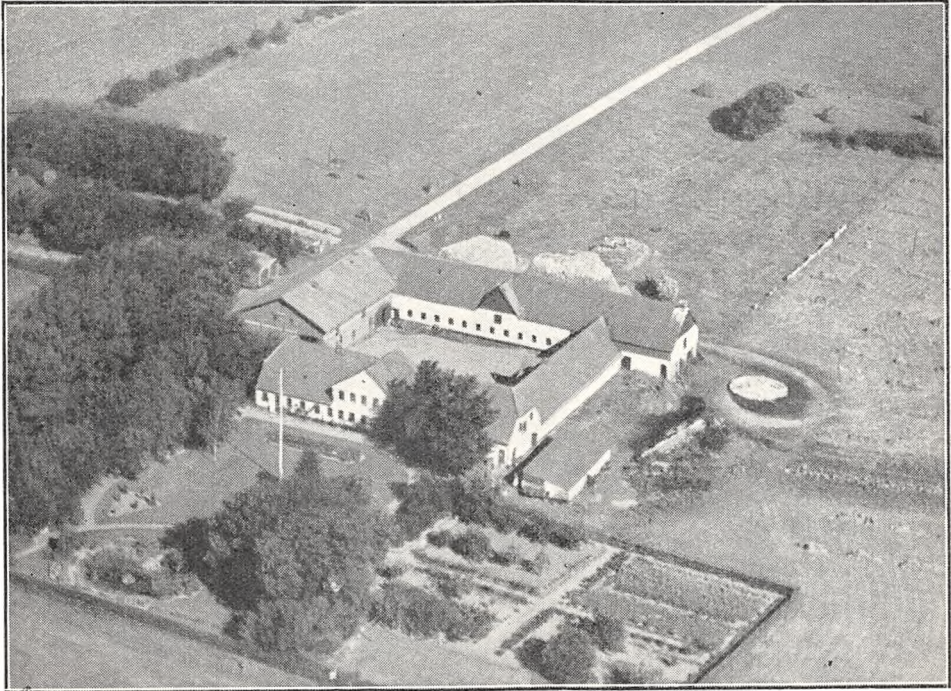
Markskelbæk har grundmurede, hvidpudsede, gode og velholdte Bygninger. Af de 4 sammenbyggede Hovedlænger ligger Hovedbygningen mod Syd til Haven, der grænser til Sognevejen og som ogsaa strækker sig Øst for Gaarden, den har gennemgaaende Frontspids, Tegltag, og i den vestlige Ende er der indrettet Hestestald; den rummer en god Bolig. I Avlsbygningerne, der overvejende er tækket med Pandeplader, er der Vadskehus, Gennemkørselsport og Svinestald i den østlige Sidelænge, Kostald i den vestlige, der fortsætter i den vestlige Del af Ladelængen mod Nord, og denne er fra den østlige Ende udvidet i en Sidelænge mod Nord; desuden Nord for Gaarden en Halvtagsbygning til Vogne, Redskaber og Maskiner, Vest for Gaarden en Svinestald og et Møddinghus, begge tækket med Tagpap, sidstnævnte opført af Træ paa en Kampestensokkel og i Haven Øst for Hovedbygningen et teglhængt Aftægtshus.

Markskelbæk er en gl. Slægtsgaard, der i første Halvdel af forrige Aarh. ejedes af Jens Petersen, som havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1848 af Svigersønnen Jes Jørgensen Schultz, efter hvem den i 1884 overtoges af Sønnen Jørg. Jessen S., ved hans Død i 1922 overtoges den af Enken, Fru Mikkarine Schultz og efter hende i 1924 af Sønnen, den nuværende Ejer.

STORE BRØSTRUPGAARD Brøstrup By, Hygum Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Ribe Bitingsted, Haderslev A., Ejer Bernhard Olsen, Postfb. og nærmeste St. Rødding, Afst. godt $1\frac{1}{2}$ km og 19 km til Ribe, Tlf. Rødding 12.

Art. 34 af Hygum, samlet Areal 102,8 ha, deraf 91,8 Ager, 9 Skov, 1 Frugtplantage og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 330,84 Th. (ca. 7 Td. Hrtk.); Ejdskv. 84,800 Kr. (88,000), Jordv. 58,200 Kr. (63,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 63,000 Kr., Løsøret i Jydsk Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Rødding Elektricitetsv.

Store Brøstrupgaard ligger ca. $1\frac{1}{2}$ km Øst for Brøstrup By ved Vejen efter Rødding, med Indkørsel fra nævnte Vej; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar

Store Brøstrupgaard.

dels af Lermuld, dels af Sandmuld, Underlaget skiftende fra Ler til Sand. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og merglet. Af Skovens Bevoksning er 6 ha blandet Løvtræ, 3 ha er Gran (Plantage).

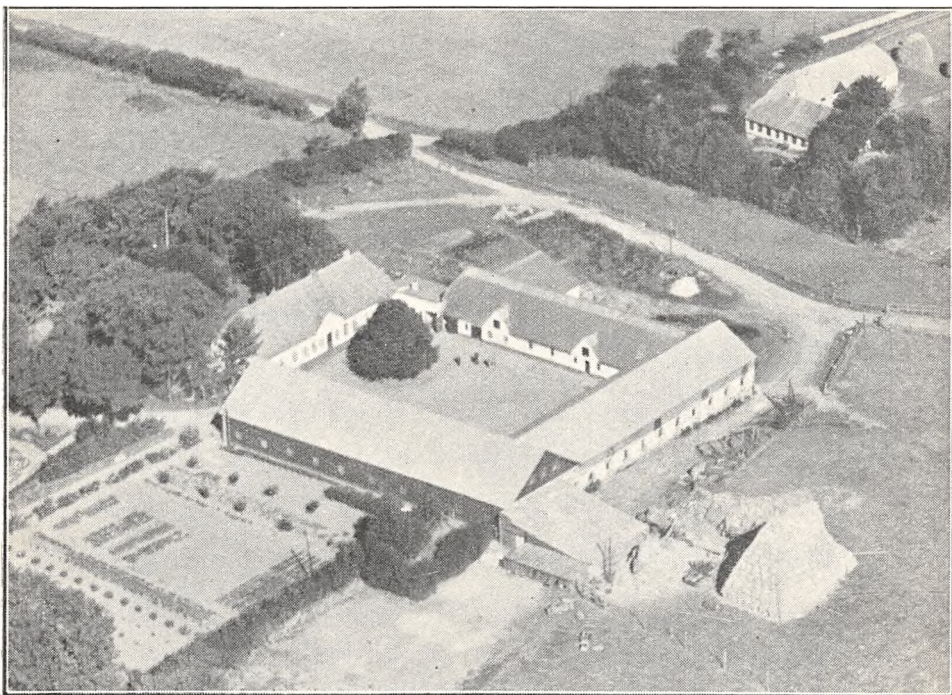
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med 10 Skifter, deraf 2 med Roer, desuden avles en Del Kartoffler til Fabriksbrug samt Frø af Runkelroer, Rød- og Hvidkløver. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 75 Sække Superf., 60 Kalig. og 70 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 44 Malkekøer, 2 Tyre og 44 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og bliver nu rensat for Tuberkulose, der malkes med Maskine (Alfa-Laval), Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Rødding Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 15 Tillægssøer, der er tidligere leveret 300—400 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 117 Svinekort. Fjerkræholdet er 400—500 Høns (br. Italienerne).

Store Brøstrupgaard har hvidpudsede, gode, overvejende grundmurede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den indeholder en stor smuk Bolig. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er den østlige Sidelænge sammenbygget med den østlige Gavlf af Hovedbygningen, den rummer Værelser til Folkene, Heste- og Svinestald, Længen mod Nord Kostald og den vestlige Sidelænge Lade; denne, der ligesom Kostalden har muret Trimpel, er opført af Kamp; siden Billedet blev taget, er Laden udvidet fra den østlige Ende af Kostalden som en Forlængelse mod Nord, helt opført af Pandeplader; desuden Vest for Gaarden en Halvtagsbygning (opført af Kamp), den rummer Vognport, Redskaber og Maskiner og Øst for Hovedbygningen 2 Halvtagsbygninger til Brænde- og Hønseshus (sidstnævnte opført efter at Billedet er taget). Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Store Brøstrupgaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Anders Petersen, der i 1903

Toftegaard.

solgte den til Johan Clausen; han faldt i 1914 i Verdenskrigen, og Gaarden overtoges derefter af Enken Fru Kirsten Clausen; ved hendes Død i 1928 overtoges den af Datteren Frk. Grethe Clausen, der i 1933 ægtede Gaardens nuværende Ejer.

TOFTEGAARD, Brøstrup By, Hygum Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Ribe Bitingsted, Haderslev A., Ejer Sogneraadsformand Chr. Wonsbek, Postfb. og nærmeste St. Rødding, Afst. 3 km og godt 17 km til Ribe, Tlf. Sønder Hygum 27.

Art. 24 m. fl. af Hygum, samlet Areal 109,4 ha, deraf 88 Ager, 3 Eng, 6 Skov, 9 Plantage, 2,4 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 360,81 Th. (ca. 7,6 Td. Hrtk.); Ejdkv. 83,000 Kr. (87,000), Jordv. 57,000 Kr. (61,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Rødding Elektricitetsv.

Toftegaard ligger i Brøstrup By; af Jorderne, som til Dels er samlet om Gaarden, er Hovedparten Muldjord paa Ler og sandblandet Lerunderlag, ca. 20 ha er lettere Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft

god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet i Aarene 1910—35. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Eg og Ask, Plantagen Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 50 Kalig. og 80 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 36—40 Malkekøer, 2 Tyre og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget jydsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 140 kg om Aaret, Mælken leveres til Fæsted Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges 1—2 Føl aarlig; desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 16 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 300 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 96 Svinekort. Der holdes 10 Faar og Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Toftegaard har gode overvejende grundmurede, hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den kønne gl. Have, som ogsaa strækker sig Syd for Gaarden, har Terrasse til denne, en gennemgaaende lav Frontspids og Tegtag; den indeholder en køn Bolig. Af Avlsbygningerne, der nu alle er tækket med Pandeplader, er der Kostald i Længen mod Øst, den er opført af Kamp, har muret Trimpel og er sammenbygget i Vinkel med de 2 Sidelænger; af disse rummer den sydlige, der er opført i 1934, Lade samt Hestestald og Roerum op mod Kostalden, til den østlige Gavl er der opført en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner og til Sydsiden af denne et Hønsehus, ligeledes som Halvtag; den nordlige (der paa Billedet har Straatag) rummer Svinestald og Garage; fra den vestlige Ende (Garagen) udgaar der en Sidelænge mod Nord, som rummer Stald til Ungheste og over denne og Garagen er der indrettet Værelser til Folkene; fra den vestlige Gavl udgaar endvidere en Forlængelse — en Halvtagsbygning — mod Vest, der har Rum til forskelligt. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Hestestald, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Toftegaard var tidligere i flere Generationer en Slægtsgaard indenfor en Slægt Møller, fra hvilken den i 1870 ved Giftermaal kom til en Svigersøn Gram; han solgte den i 1903—04 til Jørgen Bladt, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1907.

BYRUMGAARD, Mejlby By, Lintrup Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Nis Matzen, Postfb. Lintrup, nærmeste St. Rødding, Afst. 10 km, til Brørup 11 og 14½ km til Ribe, Tlf. Lintrup 8.

Art. 12 af Lintrup, samlet Areal 61,5 ha, deraf 56,2 Ager, 4,5 Eng og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 297,81 Th. (6,27 Td. Hrtk.); Ejdskv. 79,000 Kr., Jordv. 51,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 75,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Byrumgaard ligger ca. 1 km Vest for Mejlby By ved offentlig Vej; Jorderne, hvoraf ca. 50 ha er samlet om Gaarden, medens Resten ligger lidt fraskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Dyndeng af god Beskaffenhed.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en vedvarende Græsmark; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 60 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

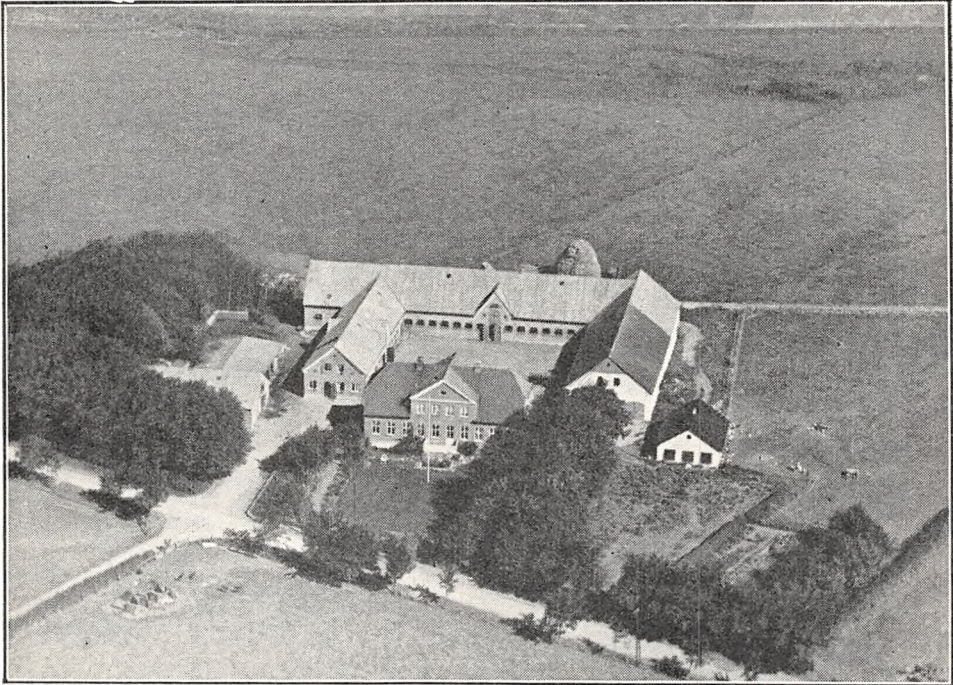
Kvægbesætningen, der bestaar af 35 Malkekøer, 1 Tyr og 45 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der fedes aarlig ca. 10—15 Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift, og der malkes med Maskine (Alfa-Laval). Den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg om Aaret, Mælken leveres til Mejlby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig; desuden købes af og til nogle Plage. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 300 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt ca. 100 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 250 Høns.

Byrumgaard har grundmurede gode Bygninger, bygget efter en Brand i 1927, overvejende opført af røde Sten. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Terrasse til denne, gennemgaaende Frontspids og Tegtag; den indeholder en god Bolig med indlagt Central-

varme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, der overvejende har Tag af Pandeplader, er der Værelser til Folkene og Hestestald i den vestlige Sidelænge af de 3 sammenbyggede Hovedlænger, Kostald i Længen mod Nord og Lade i den østlige Sidelænge; denne, der ligesom de 2 andre Længer har muret Trimpel, er tækket med Eternit; desuden Øst for Gaarden et Hønsehus, tækket med Tagpap, og Vest for en Svinestald samt en Bygning, der rummer Vognport, Maskiner og Redskaber. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostald, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Byrumgaard er en Slægtsgaard, der i forrige Aarh. ejedes af Slægten Jespersen; i 1890 overtoges den af Carl Fr. Matzen, efter hvis Død i 1925 den overtoges af Enken Fru Bodil Marie M., f. Jespersen, og efter hende overtoges den i 1935 af Sønnen, den nuværende Ejer.

Byrumgaard.

HVIDINGGAARD, Tornum By, Lintrup Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Nis Callesen Friis, Postfb. Lintrup, nærmeste St. Rødding, Afst. godt $7\frac{1}{2}$ km og 15 km til Ribe, Tlf. Lintrup 35 v.

Art. 21 m. fl. af Tornum og 44 af Mejlby, samlet Areal 59,9 ha, deraf 59 Ager og 0,9 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 267,16 Th. (godt 5,6 Td. Hrtk.); Ejdskv. 72,000 Kr. (78,000), Jordv. 37,000 Kr. (41,200); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 59,900 Kr., Løsøret i Jydsk Brandf. for 69,800 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Hvidinggaard ligger Nordvest for Tornum By, med Indkørsel fra Vejen mellem Tornumgaard og Mejlby; Jorderne, der er samlet om Gaarden undtagen 12,5 ha, som ligger ca. 2 km fra denne, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet fra Gaardens eget Mergelleje.

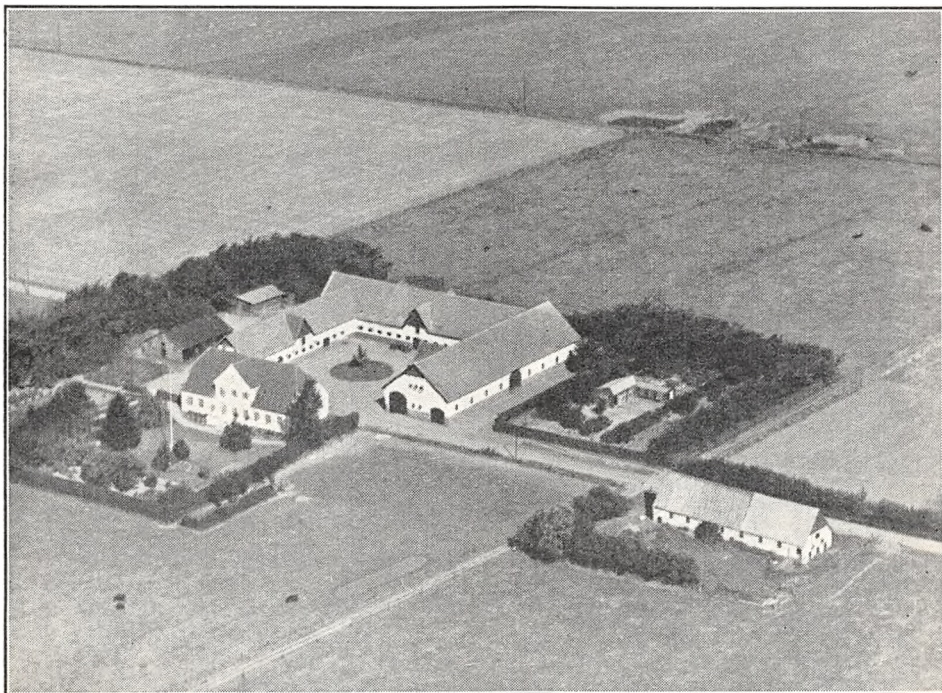
Jorden dyrkes i følgende 10 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Havre, 3. Kaalroer, 4. Byg, 5. Kløver, 6. Byg, 7. Runkel- og Sukkerroer, 8. Byg, 9.—10. Hvidkløver.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer,

er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift. Den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4200 kg aarlig, Mælken leveres til Mejlby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 15 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 230 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 80 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Hvidinggaard har grundmurede, hvidpudsede, teglhængte, gode Bygninger, opført efter en Brand i 1919. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids og en aaben Terrasse til denne; den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avslænger er der

Hvidinggaard.

Værelser til Folkene og Hestestald i den vestlige Sidelænge, Lade i den østlige og Kostald i Længen mod Nord. Desuden Øst for Hovedbygningen en Svinestald med Tag dels af Pandelader, dels af Tegl, Øst for Gaarden 2 Hønehuse, der er opført af Træ, ligesom et Redskabs- og Maskinhus Vest for Gaarden, dette er tækket med Tagpap. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Hvidinggaard ejedes ved Aarhundredskiftet af Johs. Christensen, der i 1907 solgte den til Rasm. Tychsen; han tilkøbte senere ialt 23 ha, hvorved Gaarden fik sit nuværende Areal, og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden i 1928.

LINTRUP PRÆSTEGAARD, Lintrup By, Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Menighedsraadet, Postfb. Lintrup, nærmeste St. Rødding, Afst. 8 km, til Brørup 9 og til Ribe 16 km, Tlf. Lintrup 18 (Forpagteren).

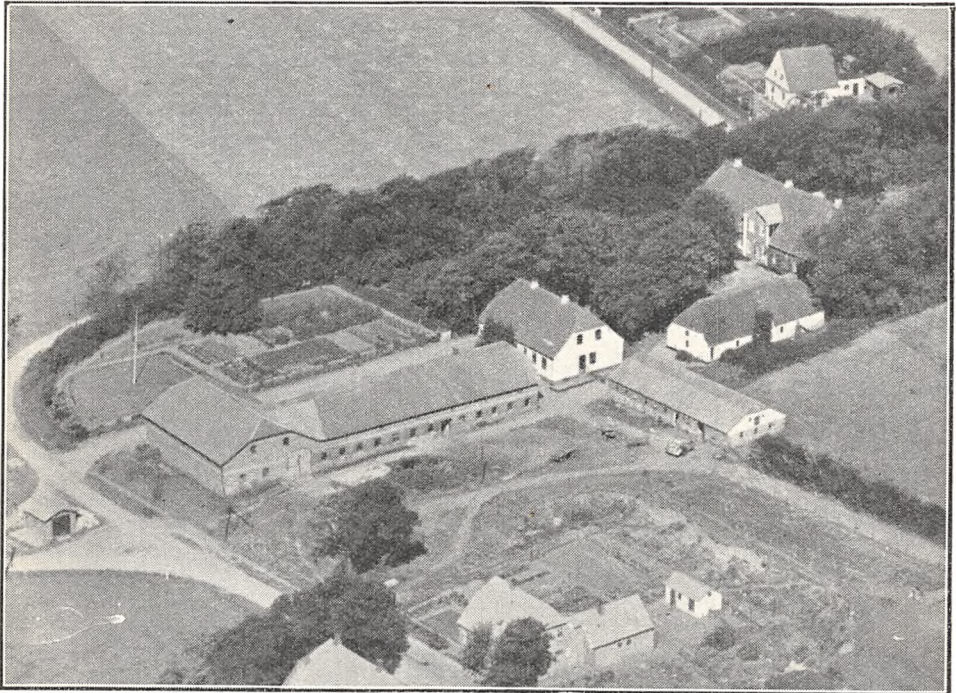
Art. 54 m. fl. af Lintrup, samlet Areal 123,7 ha, deraf 115,7 Ager, 6 Eng og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 382,97 Th. (knap 8,1 Td. Hrtk.); Ejdskv. 93,000 Kr. (70,000), Jordv. 53,000 Kr. (47,100); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 56,300 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Præstegaarden ligger i den vestlige Side af Lintrup By; Jorderne, der ikke er helt samlet, men ligger godt for Gaardens Drift, bestaar dels af Lermuld og dels af Sandmuld, Underlaget er Ler og Sand. Terrænet er omtrent fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og fra ældre Tid merglet. Engen er Dyndeng.

En Hovedparcel paa 42 ha drives fra 1930 af Forpagter Jens Skou, Forpagtningen er 8-aarig, Resten af Arealet er bortforpagtet til forskelligt.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 20 Kalig. og 40 Stække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kø-

Lintrup Præstegaard.

erne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4200 kg aarlig; Mælken leveres til Mejlby Andelsmejeri.

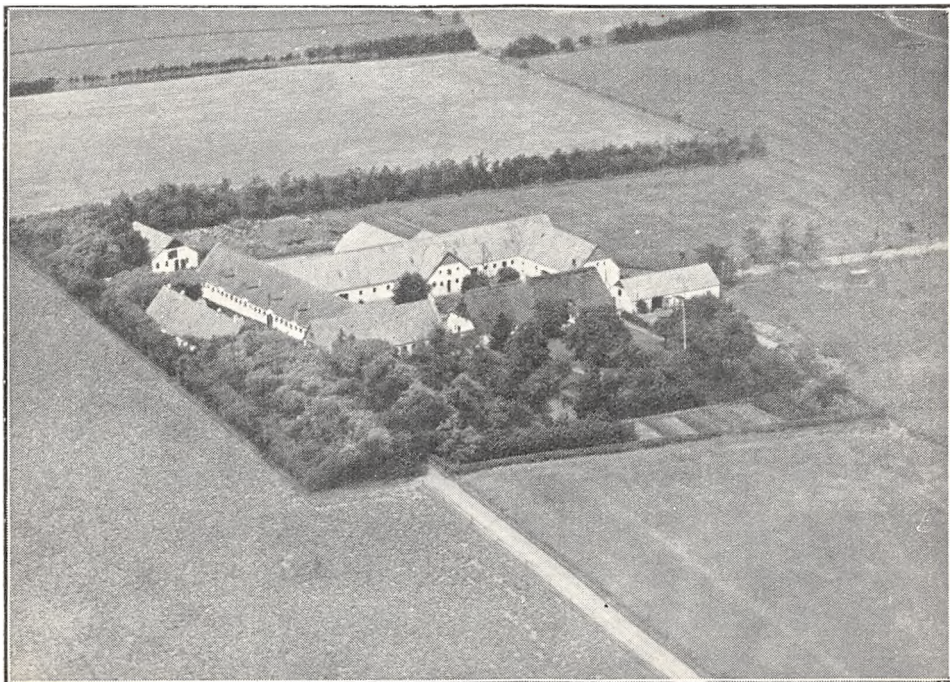
Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 90 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 41 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 100 Høns.

Lintrup Præstegaard har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Den egentlige Hovedbygning, som er Bolig for Sognepræsten, ligger mod Nord i den store gl. kønne Have, den har gennemgaaende Frontspids og er tækket med Straa, den rummer en god Beboelse ligesom den teglhængte, hvidpudsede Forpagterbolig, der ligger Syd for ved Avlsbygningerne; en straatækt Længe noget til Øst mellem de 2 Hovedbygninger er Udhus til Præsteboligen. Af de 3 Avlslænger, der er tækket med Pandplader, er de 2 sammenbygget i Vinkel, af disse er der Værelser til Medhjælpere, Heste- og Kostald i den østlige Sidelænge og Lade i Længen mod Syd overfor Forpagterboligen; desuden Øst for sidstnævnte en Svinestald. Der er Jernbjælker og murede Hvælvinger i Heste- og Kostald, i Svinestalden Lægter, dækket med Ler.

MEJLBY VESTERGAARD, Mejlby By, Lintrup Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rød-
ding Retskr., Haderslev A., Ejer Hans Thomsen Jensens Arvinger, Postfb. Lintrup,
nærmeste St. Rødding, Afst. 10 km, til Brørup 11 og 14 km til Ribe, Tlf. Lin-
trup 42 x.

Art. 1 af Mejlby og 45 af Hjortvad, samlet Areal 95,5 ha, deraf 90,5 Ager, 4 Eng
og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 503,80 Th. (10,6 Td. Hrtk.); Ejdskv.
102,000 Kr. (105,000), Jordv. 70,000 Kr. (71,800); Bygn. er fors. i Landbygn.
Brandf. for 77,996 Kr., Løsøret i Jydsk Brandf. for 69,900 Kr.; Lys og Kraft fra
Sønderjyll. Højspændingsv.

Mejlby Vestergaard ligger ca. 1½ km Sydvest for Mejlby By; Jorderne, der er

Mejlby Vestergaard.

samlet om Gaarden undtagen Engen, som ligger 3—4 km fra denne, bestaar for
største Delen af Lermuld paa Lerunderlag, ca. 10 ha er Sandmuld paa Sandunder-
lag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og i de se-
nere Aar merglet. Engen er Dyndeng (lidt vandlidende).

Gaarden drives af Ejerne ved Bestyrer L. Maegaard; Jorden dyrkes i følgende
10 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre eller Byg, 5. Kløver, 6. Byg,
7.—8.—9. Hvidkløver, 10. Havre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 120 Sække
Superf., 80 Kalig. og 85 Sække Kvælstof.

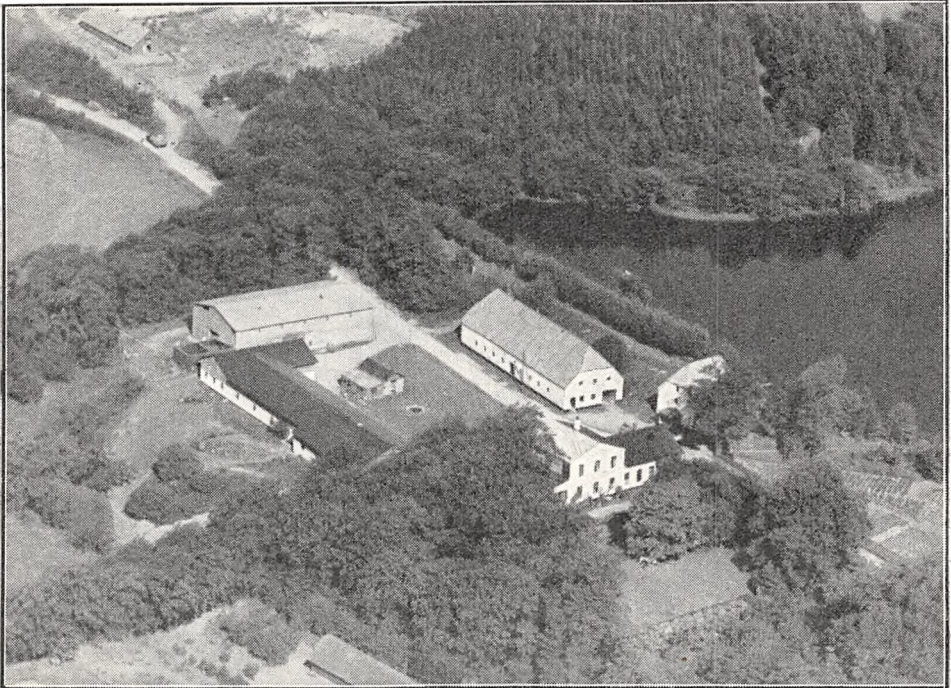
Kvægbesætningen, der bestaar af 45 Malkekøer, 1 Tyr og 45 Stkr. Ungkreaturer,
er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, desuden
fedes aarlig ca. 15 Stude som indkøbes, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsn.
Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg om Aaret, Mælken lev. til Mejlby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svine-
besætningen er for Tiden 15 Tillægssøer, og Gaarden er tildelt 120 Svinekort. Der
holdes 20 Faar og Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Mejlby Vestergaard har grundmurede, overvejende ældre men gode og velholdte Bygninger. Ho-
vedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, er tækket med Straa; den indeholder en

god Bolig. Af Avlslængerne, der for en stor Del er tækket med Pandepåler, er der Lade i Længden mod Nord, som er udvidet i en Sidelænge mod Nord, og mod Syd til Gaardspladsen er der tilbygget et Huggehus; den østlige Sidelænge rummer Lade og Tørvehus og den vestlige Kostald; denne, der er forlænget mod Nord ud over Laden, har en Gennemkørselsport ved den sydlige Ende samt en Sidelænge mod Vest, der rummer Hestestald; de 2 Staldlænger har Tag af Eternit ligesom en Svinestald Vest for Gaarden. Desuden Øst for Hovedbygningen en Længe, der indeholder Vognport, Redskabs- og Maskinrum og Nord for Gaarden en Fedestald. Der er Lynafleder paa Hovedbygningen efter Netsystemet, murede Hvalvinger og Jernbjælker i Ko- og Hestestald og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Mejlby Vestergaard ejedes i forrige Aarh. af Peter Antonius Jensen, som købte den i 1875; efter ham overtoges den i 1913 af Sønnen Hans Thomsen Jensen, ved hvis Død i 1933 den overtoges af Arvingerne, de nuværende Ejere.

Skærbæk Mølle.

SKÆRBÆK MØLLE, Tornum By, Lintrup Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer P. H. Larsen, Postfb. og nærmeste St. Rødding, Afst. godt $3\frac{1}{2}$ km og 17 km til Ribe, Tlf. Rødding 116 x.

Art. 8 af Tornum, samlet Areal 105 ha, deraf 94,5 Ager, 4 Plantage, 2,5 Mølle-dam, 2,5 ubenyttede Arealer og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 328,75 Th. (godt 6,9 Td. Hrtk.); Ejdkv. 74,000 Kr. (76,000), Jordv. 43,000 Kr. (41,700); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra eget Værk (Vand-turbine).

Skærbæk Mølle ligger ca. $1\frac{1}{2}$ km Øst for Tornum By ved Vejen efter Rødding; Jorderne, der er samlet om Gaarden, er meget uensartede vekslende fra Lermuld til Sandmuld, samt en Del lav humusblandet Jord, Underlaget ligeledes skiftende fra Ler til Grus og Sand. Terrænet er overvejende ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og i de senere Aar merglet. Plantagens Bevoksning er Gran, desuden er der plantet mange Læbælter til Værn mod Vestenvinden.

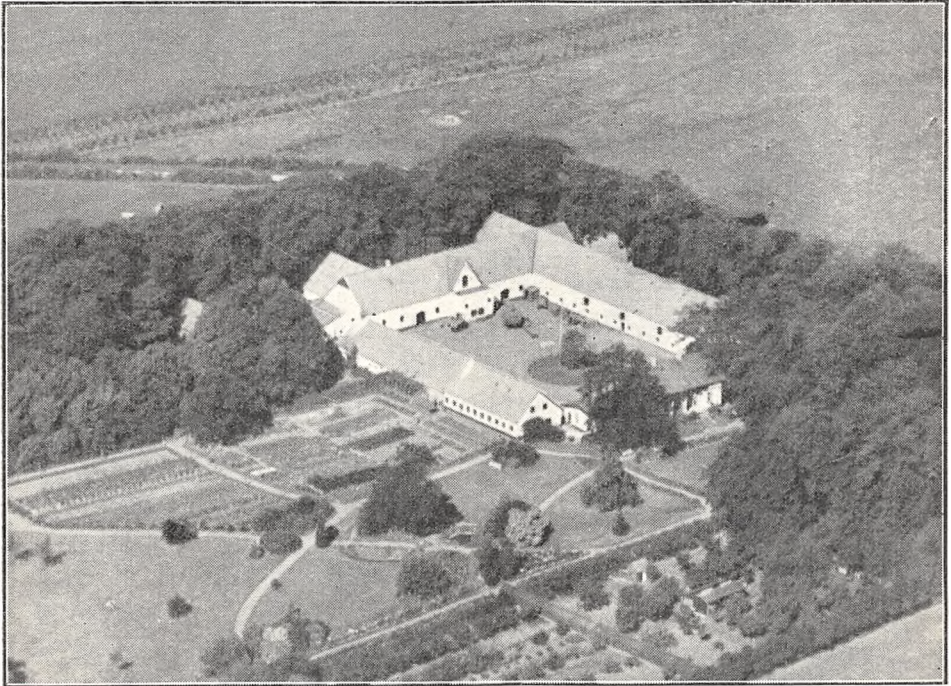
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med lidt Frøavl (Kløverfrø og Lupiner).

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 2 Tyre og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er

tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 170 kg om Aaret, Mælken leveres til Hjerting Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 15 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 400 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 86 Svinekort. Der holdes 100 Faar, og Fjerkraeholdet er ca. 450 Høns.

Skærbæk Mølle har grundmurede gode, overvejende hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den gl. Have, har stor gennemgaaende Frontspids og er tækket med Tagpap; den indeholder en rummelig Bolig. Af Avlsbygningerne, der ligger frit, er der Heste- og Kostald i den sydlige Sidelænge, Kostalden fra den vestlige Ende udvidet i en kort Sidelænge

Tornumgaard.

mod Nord; Staldbygningen, der har Trimpel af Pandeplader, er tækket med Tagpap; Længen mod Vest rummer Lade, den har muret Trimpel og Tag af Tagpap; desuden Syd for Hovedbygningen et straatækt Hønsehus, opført af Træ; forannævnte Bygninger ligger alle Syd for Landevejen. De øvrige Bygninger, der ligger Nord for Landevejen, er tækket med Pandeplader; af disse er der Svinestald og Lade i den nordlige Avlslange og langt Vest for denne (se Billedet) Faarestalden, der er opført af Træ; desuden Øst for Svinestalden ved Mølledammen den gl. Vandmølle (Mølleriet er nedlagt fra September 1936). Der er eget Vandværk, hvorfra Vandet kommer ved Tryk; Ejendommen ligger kønt ved Mølledammen.

Skærbæk Mølle ejedes tidligere af Hermann Rott, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1921.

TORNUMGAARD, Tornum By, Lintrup Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer H. G. Spholm Jensen, Postfb. Lintrup, nærmeste St. Rødding, Afst. 6 km og 15 km til Ribe, Tlf. Lintrup 2.

Art. 7 af Tornum, samlet Areal 139 ha, deraf 127 Ager, 3 Eng, 6 Plantage og 3 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 605,05 Th. (ca. 12,74 Td. Hrtk.); Ejdskv. 120,000 Kr. (130,000), Jordv. 87,300 Kr. (97,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 79,900 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Tornumgaard ligger ca. 1 km Vest for Tornum By ved Vejen efter Ribe; Jorderne, der er samlet om Gaarden, er noget uens, dels Lermuld dels Sandmuld, Underlaget skiftende fra Ler til Sand. Terrænet er jævnt med svag Hældning mod Syd, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er merglet siden 1906. Engen er Dyndeng, Plantagens Bevoksning Naaletræer. Desuden er der i Markens Vestside plantet et bredt Løbælte.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, med stort Areal af Kløver og Græs.

Kvægbesætningen, der bestaar af 50 Malkekøer, 2 Tyre og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der sælges en Del Avlsdyr, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 202 kg aarlig, Mælken leveres til Mejlby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, intet Tillæg; desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 26 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 400 Slagtersvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 145 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Tornumgaard har grundmurede, hvidpudsede, gode og velholdte Bygninger, tækket med Pandeplader. Hovedbygningen, som ligger mod Øst til den store gl. Have, der ogsaa strækker sig Syd for Gaarden, har Frontspids mod Vest til Gaarden, og var oprindelig tækket med Tagpap, men dette er nu dækket med Pandeplader; den indeholder en god og smuk Bolig. Af de 3 Hovedavlslænger er der Værelser til Medhjælpere, Hestestald og Garage i den sydlige fritliggende Side-længe, Kostald i den nordlige, der er sammenbygget i Vinkel med og har muret Trimpel ligesom Længen mod Vest; denne, der rummer Lade, er udvidet mod Vest og er indrettet til Svinestald i den sydlige Ende. Desuden Nord for Gaarden en Stald til Søer og Syd for Laden et Redskabs- og Maskinhus. I Kostalden er der ildfast Loft af Lægter, dækket med Ler og der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. Gaarden ligger kønt omgivet og skærmet mod Vinden af de store gl. Træer.

Tornumgaard er en gl. Gaard, der i første Halvdel af det 16de Aarh. ejedes af kgl. Skriver og Degn i Ribe, Magister Gunde Lange; ved hans Død i 1547 synes den at være arvet af en Brodersøn fra Lydum, Gunde Lange til Keldet, efter hvis Død i 1564 den overtoges af Sønnen Frederik Lange til Markegaard; af ham købte Frederik den Anden Hovedgaarden Tornumgaard i 1587 tilligemed en Særmærk Enugum. Senere var Gaarden en kgl. Forpagtergaard, der to Hundrede Aar senere, i 1797, blev udparcelleret. Tornumgaard, der sikkert er Hovedparcellen af den gl. Hovedgaard, ejedes ved Aarhundredskiftet af Boi Høyer, der havde købt den omkring Midten af 1890'erne, og af ham købte den nuværende Ejer den i 1906.

GASTRUPGAARD, Hjerting Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Peter Boisen, Postfb. og nærmeste St. Rødding, Afst. godt 2 km, til Rige 22 og til Haderslev 37 km, Tlf. Rødding 80.

Art. 2 af Hjerting, samlet Areal 77,5 ha, deraf 66,7 Ager, 7 Eng, 3 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 322,84 Th. (ca. 6,8 Td. Hrtk.); Ejdkv. 82,800 Kr. (92,000), Jordv. 49,100 Kr. (54,000); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandfors. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Rødding Elektricitetsv.

Gastrupgaard ligger godt 2 km Nord for Rødding ved Vejen efter Skodborg; Jorderne, der i det væsentlige er samlet om Gaarden, bestaar dels af Lermuld paa Lerunderlag, dels af Sandmuld paa sandblandet Ler. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og i de senere Aar kalket. Engen er dels Haardbundseng, dels Lavmose, Skovens Bevoksning Bøg, Eg og Ask.

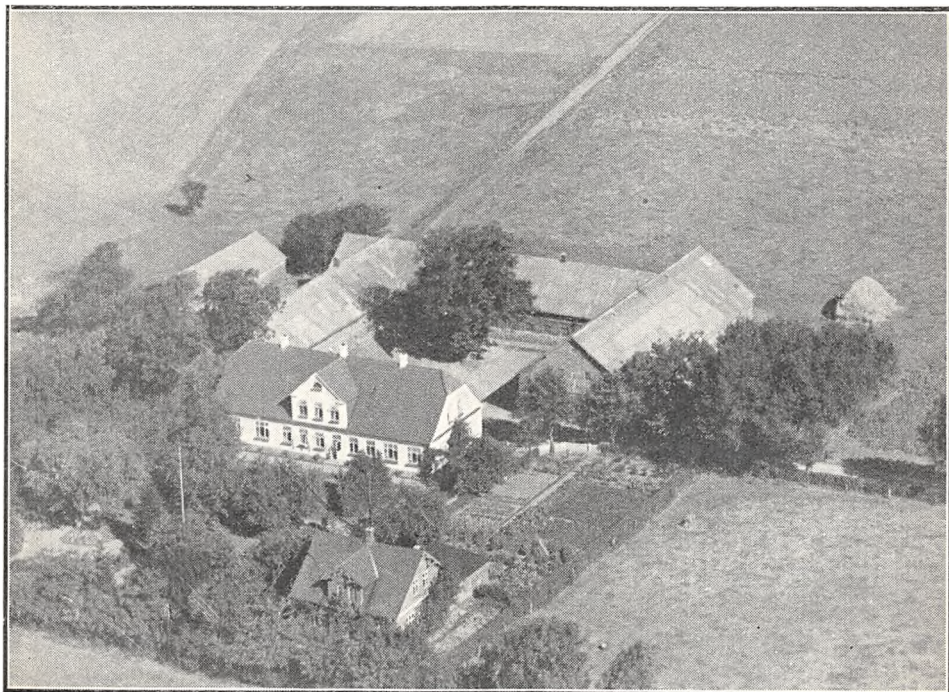
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 50 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 26 Malkekøer, 1 Tyr og 75—80 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb; der fedes ca. 30 Kreaturer aarlig, Køerne græsser i Løsdrift, Mælken leveres til Hjerting Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste af jydsk Race, flere Hopper er kaarede og

præmierede, desuden er opstaldet en Foreningshingst, der tillægges alm. 2—3 Føl aarlig. Der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 73 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Gastrupgaard har store og gode, overvejende grundmurede Bygninger; Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, er hvidpudset, har gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den indeholder en stor og god Lejlighed. Af Avlsbygningerne, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Kostald i Længen mod Nord, Svinestald i den vestlige Sidelænge, fra hvis sydlige Ende Hestestalden udgaar som en Sidelænge mod Vest og Lade i den østlige; denne er opført af Kamp; desuden Vest for Gaarden et Redskabs- og Maskinhus, opført af Træ. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostalden, og der hører 2 Huse, et Aftægts- og et Arbejderhus til Ejendommen, af hvilke førstnævnte ligger i det sydøstlige Hjørne af Haven.

Gastrupgaard (P. Boisen).

Gastrupgaard (den nordligste af de 2 Gastrupgaarde) er en gl. Slægtsgaard, der i det 18de Aarh. under de store Landboreformer ejedes af Jens Hansen fra 1773 til 1798; den overtoges da af Peter Jensen (saa vidt vides en Søn), efter hvem den i 1829 overtoges af Sønnen Jens Boisen Petersen; efter ham overtoges den i 1856 af Sønnen Hans Jensen Boisen, efter hvem den i 1908 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

GASTRUPGAARD, Hjerting Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Sognefoged, Sogneraadsformand Eskild Wind, Postfb. og nærmeste St. Rødding, Afst. 2 km, til Ribe 21 og til Haderslev 37 km, Tlf. Rødding 47.

Art. 29 af Hjerting, samlet Areal 65 ha, deraf 53,3 Ager, 6,3 Eng, 4,4 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 335,00 Th. (godt 7 Td. Hrtk.); Ejdskv. 70,200 Kr. (78,000), Jordv. 44,900 Kr. (50,000); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Rødding Elektricitetsv.

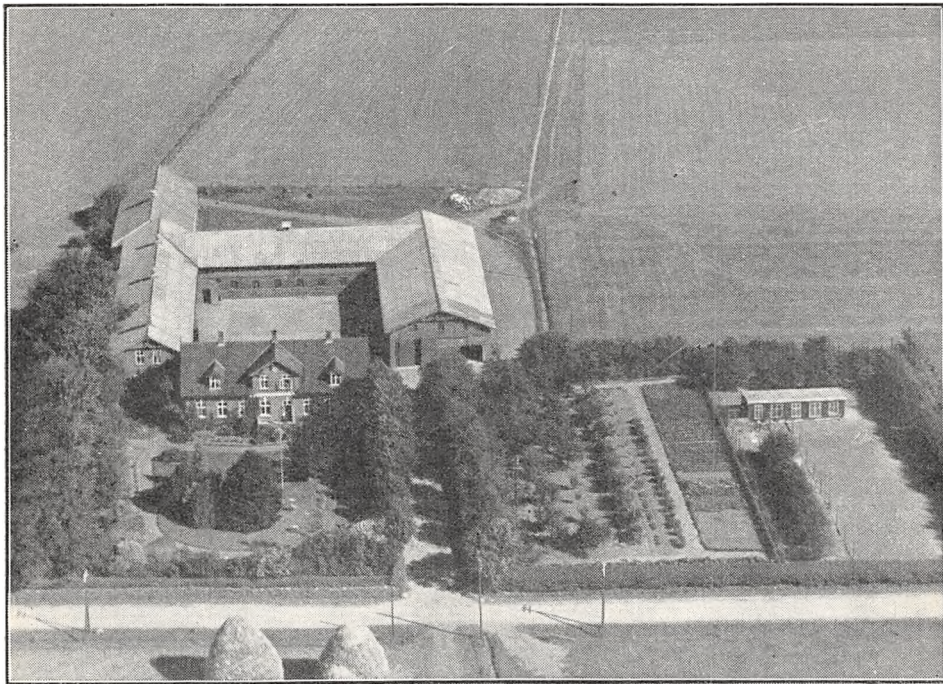
Gastrupgaard ligger 2 km Nord for Rødding By, ved Vejen der fører fra Landevejen Rødding—Brørup til Vejen Rødding—Skodborg; Jorderne, som er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og

Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er merglet 1912—13. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Bøg og Eg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 25 Kalig. og 50 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 55 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg dels ved Indkøb; der græs-fedes ca. 20 Kreaturer aarlig. Køerne græsser i Løsdrift, Mælken leveres til Hjerting Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, deraf 1 Hingst, af belgisk Race, Hopperne er kaarede og præmierede, der tillægges alm. 2—3 Føl aarlig. Svinebesætningen

Gastrupgaard (Eskild Wind).

er for Tiden 2 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 68 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Gastrupgaard har grundmurede, nye gode Bygninger, opførte i 1905—07 (af røde Mursten). Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids, 2 Kviste og en aaben Veranda til denne og er tækket med Skifer; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme. Af Avlsbygningerne, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Kostald i Længen mod Nord, Hestestald samt Værelser til Folkene i den vestlige Sidelænge og Lade med Garage i den østlige (Østsiden af Laden er opført af Kamp). Desuden Nord for Gaarden en Svinestald, der i den nordlige Del rummer Redskaber og Maskiner og i den østlige Del af Haven et Hønsehús, opført af Træ. Haven, som ogsaa strækker sig mod Øst, er rig paa Frugttræer.

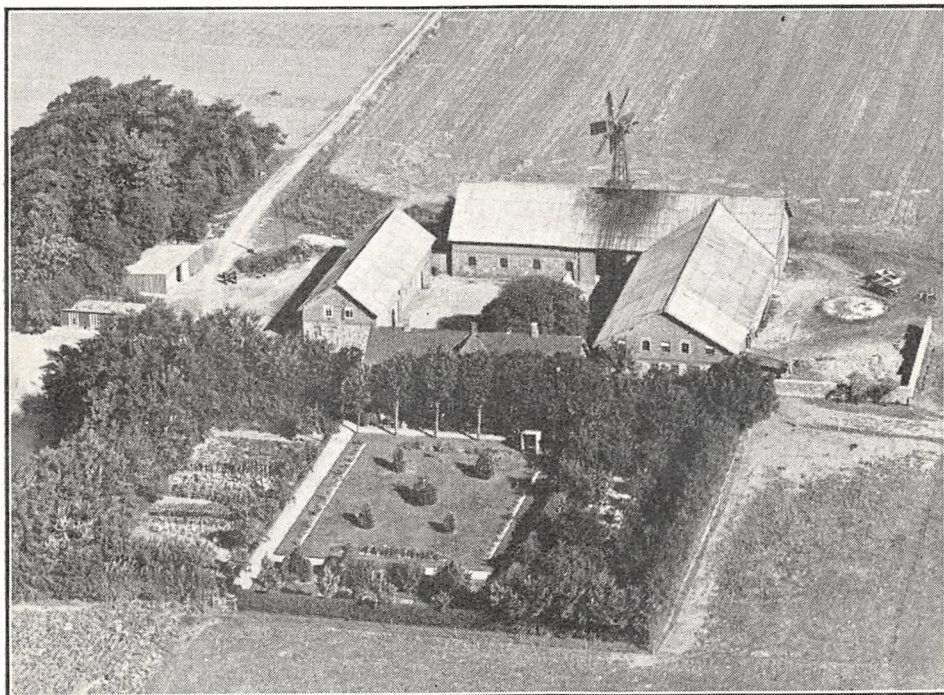
Gastrupgaard er en Slægtsgaard, der i over hundrede Aar (fra 1822) har været i den nuværende Slægts Besiddelse; den ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Ebbe Eskildsen Wind, der havde overtaget dem efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1872 af Broderen Hans Eskildsen W., efter hvem den i 1901 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

Gastrupgaard var oprindeligt en Gaard, der laa i Toften Sønder-Enge og en saakaldt »Frigaard« (se Indledningen til Sønderjylland, Bind VIII, Side 511); siden blev den delt i 3 Gaarde, der udflyttedes i 1848 og 1856 og ved en yderligere Deling i 1862 blev der 4 Gaarde.

BASKÆRGAARD, Vester Lindet By, Gram Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Jens Peter Seeberg, Postfb. Øster Lindet, nærmeste St. Vester Lindet, Afst. 1 km, til Ribe godt 25 og til Haderslev 32 km, Tlf. Gram 95 v (Forpagteren).

Art. 10 m. fl. af Vester Lindet, samlet Areal 70,9 ha, deraf 69 Ager, 1 Eng og 0,9 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 326,71 Th. (ca. 6,9 Td. Hrtk.); Ejdskv. 74,000 Kr. (82,000), Jordv. 43,000 Kr. (45,500); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Gram Elektricitetsv.

Baskærgaard ligger 1 km Nordøst for Vester Lindet St.; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og

Baskærgaard.

Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet i Aarene 1932—33. Engen er Haardbundseng.

Gaarden drives fra 1. April 1936 af Ejerens Søn, Forpagter Hans Seeberg; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 95 Sække Superf., 35 Kalig. og 40 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der malkes med Maskine (Hinman), Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsn. Smørtylse pr. Ko er ca. 140 kg om Aaret, Mælken leveres til Øster Lindet Andelsmejeri.

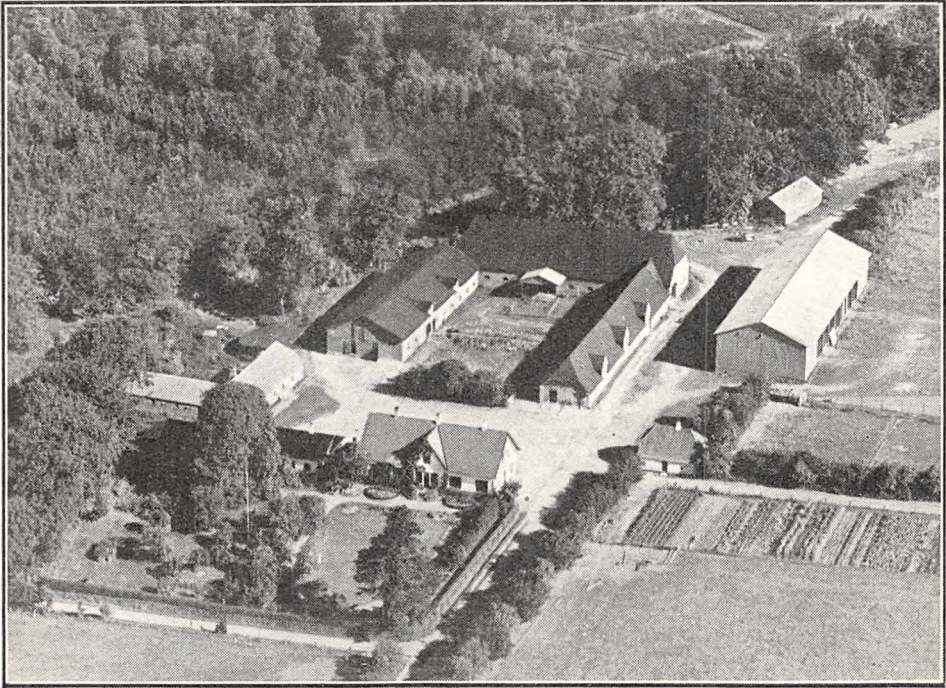
Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 250 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 95 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Baskærgaard har gode Bygninger. Den grundmurede Hovedbygning, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids til denne og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af de 3 Avls-længer, der er bygget i 1906, opført af Kamp, har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Værelser til Folkene og Hestestald i den delvis fritliggende vestlige Sidelænge, Ko- og Svinestald i den østlige og Lade i Længen mod Nord (Vindmotoren findes ikke længere). Desuden Vest for

Gaarden 2 Halvtagsbygninger, opført af Træ, af hvilke den sydlige, som er tækket med Tagpap, rummer Hønsehøns, og den nordlige, der har Tag af Pandeplader, Redskaber og Maskiner. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestald og eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. Fra Gaarden, der ligger ret højt, er der vid Udsigt over Omegnen.

Baskærgaard er en Slægtsgaard, som i flere Generationer har været ejet af Slægten Lund; i sidste Halvdel af forrige Aarh. ejedes den af Johs. Lund, efter hvem den i 1906 overtoges af Svigersønnen, den nuværende Ejer.

BILLESLUND, Gram Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Kmhr., Hfjm., Greve Ad. Ludv. Brockenhuus-Schack, Gram, Postfb. og nær-

Billeslund.

meste St. Gram, Afst. 2 km, til Ribe 23 og til Haderslev 34 km, Tlf. Gram 11 (Forpagteren).

Art. 48 af Vester Lindet og en Del af 1 af Gram, samlet Areal 168,2 ha, deraf 149 Ager, 18 Eng og 1,2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1085,27 Th. (22,85 Td. Hrtk.); Ejdskv. 170,000 Kr. (185,000), Jordv. 119,000 Kr. (135,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 104,000 Kr., Løsporet i »Danmark« for 100,000 Kr.; Lys og Kraft fra Gram Elektricitetsv.

Billeslund ligger Nordøst for Gram St. Syd for Vejen mellem Gram og Vester Lindet; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er ca. 100 ha Lermuld, Underlaget Ler og sandblandet Ler, ca. 49 ha er lettere Jord, Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet 1926—36. Engen er Lavmoseeng, lidt vandlidende.

Gaarden drives siden 1898 af Forpagter, nuv. Landstingtmand Jens Høyer, Forpagtningen er 8-aarig; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 100 Kalig. og 80 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 70 Malkekøer, 2 Tyre og 70 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre;

der malkes med Maskine (Manus), Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørtydelse pr. Ko er ca. 170 kg om Aaret, Mælken leveres til Andelsmejeriet »Gramgaard«.

Der holdes som Regel 9 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 16 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 450 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 180 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Billeslund har grundmurede, velholdte, overvejende hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids til denne og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der er tækket med Tagpap, er der Heste- og Ungkvægstald i den østlige Sidelænge, Kostald i den vestlige, der har muret Trimpel og Lade i Længen mod Nord; desuden Vest for Hovedbygningen en Længe, ligeledes tækket med Tagpap, den rummer Værelser til Folkene, Vest for denne en Svinestald, 2 Længer sammenbygget i Vinkel, den ene tækket med Tegl, den anden med Pandeplader og Øst for Hovedbygningen et teglhængt mindre Hus, som rummer Værelser og Hønseshus; endvidere Øst for Avlsgaarden en Lade opført af Pandeplader ligesom en Redskabs- og Maskinbygning Nord for Gaarden; denne har eget Vandværk, og der hører et Hus med 2 Lejligheder til Ejendommen.

Billeslund, der hører til Gram Gods, er som foran nævnt forpagtet ud. Gaarden ligger kønt i det sydøstlige Skovbryn af Storskoven.

GAARD I KASTRUP BY, Gram Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Markus Thyssen, Postfb. Gram, nærmeste St. Gram Vest, Afst. 4 km, til Ribe 24 og til Haderslev 28 km, Tlf. Gram 94 y.

Art. 7 m. fl. af Kastrup, samlet Areal 131,5 ha, deraf 76,5 Ager, 50 Eng, 4 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 670,00 Th. (14,1 Td. Hrtk.); Ejdskv. 108,000 Kr. (125,000), Jordv. 72,000 Kr. (80,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 70,000 Kr.; Lys og Kraft fra Gram Elektricitetsv.

Gaarden ligger i den sydøstlige Side af Kastrup By; Jorderne, der ikke er helt samlet, men ligger godt for Gaardens Drift, bestaar af god Sandmuld paa Sand- og sandblandet Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, kun lidt er drænet, da det for største Delen er høj sund Jord, hele Arealet er merglet i Aarene 1910—12. Engen er afvandet og kultiveret Lavmose.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 45 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 32 Malkekøer, 1 Tyr og 70 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der fedes 15—20 Kreaturer om Aaret, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Andelsmejeriet »Gramgaard«.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 77 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Gaard Art. 7 m. fl. af Kastrup har grundmurede hvidpudsede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. Have, har lav Frontspids til denne og Skifertag; den rummer en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har muret Trimpel og er tækket med Tagpap, er der Hestestald og Vognport i den østlige Sidelænge, Kostald i den vestlige, fra hvis sydlige Ende Svinestalden udgaar som en Sidelænge mod Vest og Lade i Længen mod Nord; denne er fra den østlige Ende udvidet i en kort Sidelænge mod Nord; desuden Nord for Gaarden et Redskabs- og Maskinhus ligeledes tækket med Tagpap. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestald, Gaarden har eget Vandværk, hvorfra Vandet kommer ved Tryk, og der hører et Hus til Ejendommen.

Gaard Art. 7 m. fl. af Kastrup er en Slægtsgaard, der omkring Midten af forrige Aarh. ejedes af Hans Jensen; efter ham overtoges den i 1867 af en Nevø Hans Jensen Ebsen, efter hvis Død i 1890 den overtoges af Enken Fru Mette Marie E. og efter hende overtoges den i 1909 af Svigersønnen, den nuværende Ejer. Der er i 1912 tilkøbt ca. 16 ha, i 1920 20 ha og i 1936 frasolgt ca. 3,5 ha, hvorved Gaarden har faaet sit nuværende Areal.

GRAM SLOT OG AVLSGAARDEN GRAMGAARD, Gram Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Kmhr., Hfjm., Greve Ad. Ludvig Brockenhuus-Schack, Postfb. og nærmeste St. Gram, Afst. 300 m til Slottet og $\frac{1}{2}$ km til Gaarden, til Ribe 21 og til Haderslev 32 km, Tlf. Gram 9 (Forpagteren), 14 (Godskontoret) og 36 (Skovrideren).

Art. 1 af Gram (Slot og Avlsgaard), 75 af Fole, Del af 48 af Vester Lindet og 18 m. fl. af Enderupskov (Skovene), samlet Areal 1240,1 ha, deraf 5 Park og Slotsholm, 284 Ager, 30 Eng, 919,3 Skov og 1,8 Have og Gaardsplads til Avlsgaarden, Nettoudbytte: Avlsgaarden 1690,00 Th. (ca. 35,6 Td. Hrtk.) og Skovene 1618,06 Th. (34 Td. Skovskylshrtk.); Ejdskv.: Slot og Avlsgaard 321,000 Kr. (349,000), Sko-

Gram Slot.

vene 378,000 Kr. (355,000), Jordv.: Slot og Avlsgaard 191,000 Kr. (212,000), Skovene 197,100 Kr. (220,000); Slottet er fors. i Landbygn. Brandf. for 209,000 Kr., Avlsgd.s Bygn. i samme Selskab for 161,200 Kr., Løspøret i »Danmark« for 200,000 Kr.; Lys og Kraft fra Gram Elektricitetsv.

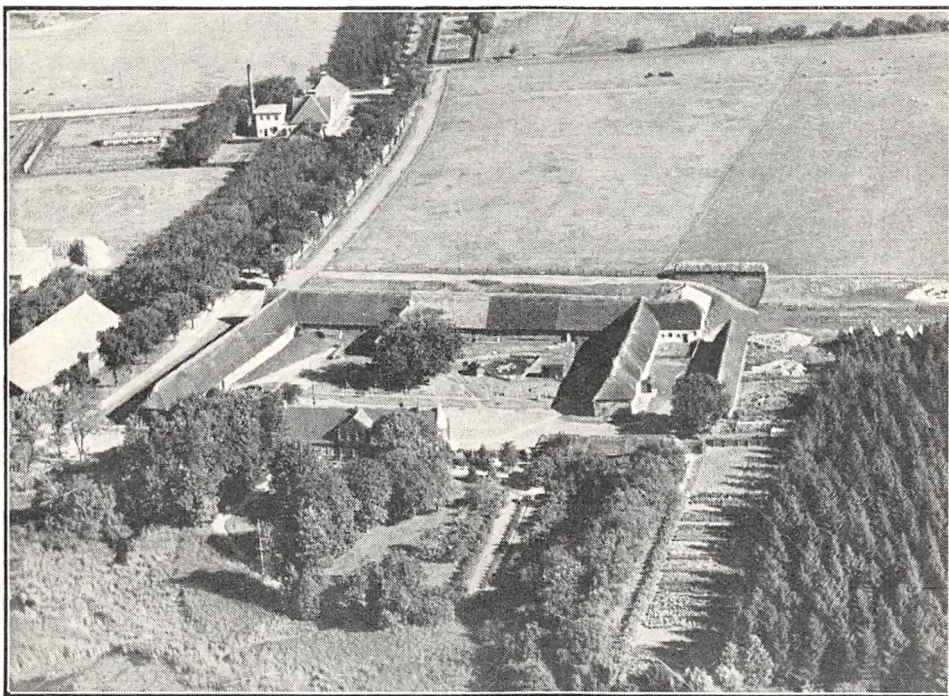
Gram Slot ligger paa en Holm i Gram Aa, ca. 300 m Øst for Gram St., Avlsgaarden Gramgaard ligger 200 m Nord for Slottet ved Vejen efter Rødding; Jorderne, der ligger lidt spredt, er noget uensartede, Hovedparten er Sandmuld paa Sand og Grusunderlag, der findes dog en Del Lermuld paa Ler og sandblandet Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet hvor det tiltrængtes, der er merglet fra ældre Tid og 35—40 ha er merglet siden 1926. Engen er humusblandet Jord paa Haardbund. Skoven er af god Beskaffenhed, ca. 300 ha er bevokset med Bøg, 75 med Eg, 106 med andre Løvtræer og 340 med Naaletræer, Resten af Arealet er Veje, Brandlinier, Tjenestejord m. m. Skovrider er C. F. Frølich.

Gramgaard drives fra 1. April 1926 af Forpagter J. Lind, Forpagtningen er 8-aarig; Godsforvalter er S. G. Jerichow. Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles

en Del Kartofler til Industribrug samt noget Frø af forskellige Sorter. Af Kunstg. anvendes aarlig ca. 300 Sække Superf., 100 Kalig. og 250 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 125 Malkekøer, 3 Tyre og 80 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Køerne græsser i Løsdrift, der malkes med Maskine (Benzona), og Mælken leveres til Andelsmejeriet »Gramgaard«.

Der holdes som Regel 16 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 20 Tillægssøer, der er tidligere leveret 400—500 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 241 Svinekort. Der holdes 40 Faar, og Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Gramgaard.

Gram Slot, der ligger paa en Holm i Gram Aa eller Mølledam, omgivet af denne og af brede Grave, bestaar af 3 sammenbyggede Fløje, som omslutter en Gaard aaben mod Nord. Af Fløjene, der er opført i 2 Etager, er den lavere noget smalle Østfløj den ældste, vistnok opført før Midten af det 16de Aarh.; af de 2 andre Fløje, der har 2 Etager over høje Kældere, er den sydlige Hovedfløj bygget i sidste Halvdel af det 17de Aarh., ca. 1670, af Feltherre Hans Schack. Hovedfløjen, der ligger mod Syd, har her 2 fremspringende firkantede Karnapper (ældre »Hemmeligheder«), mellem hvilke der nu findes en aaben Terrasse; ind mod Gaarden blev denne Fløj et lille hundrede Aar senere skalmuret og forsynet med et bredt Fremspring med Fronton (Frontspids), og samtidig opførtes den vestlige Fløj; de 3 Fløje har afvalmede Tage, tækket med Tegl og brede hvidpudsede Gesimser. I Begyndelsen af indeværende Aarh., i 1906, har Hovedbygningen gennemgaaet en Restaurering. Den rummer nu en stor herskabelig Lejlighed; i Vestfløjen er der Bolig for Godsforvalteren samt Godskontor; Nordøst for Hovedbygningen ligger en teglhængt Vinkelbygning, der rummer Tjenesteboliger og Garager m. m. Slottet ligger i smukke Omgivelser.

Avlsgaarden (Gramgaard), der ligger Nord for Aaen, har overvejende ældre Bygninger; den teglhængte Hovedbygning, der tjener til Bolig for Forpagteren, ligger mod Syd til Haven og har en stor Frontspids til denne; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de 3 sammenbyggede grundmurede Avlslænger, som er tækket med Rør og Straa, er der Værelser til Medhjælpere og Elever, Fodermesterbolig og Vaskehus i den østlige Sidelænge, Garage m. m. og Hestestald i den vestlige og Kostald i Længen mod Nord, denne

har fra den østlige Ende en kort Sidelænge mod Nord, tækket med Pandeplader; desuden Øst for Gaarden en rørtækt Svinestald, Vest for en Lade, med Trætrimpel og Nordvest for denne en Hjelms, begge med Tag af Pandeplader. Der er eget Vandværk med Vand, der kommer ved Tryk fra artesisk Boring, og der hører et Hus med 2 Lejligheder til Ejendommen.

Til Godset og Skovene, der er i udmærket Drift, hører foruden en Skovriderbolig, 12 Funktionærboliger; endvidere hører der til Gram og Nybøl Godser Gaardene Billeslund og Nybølgaard, der begge er særskilt beskrevet, et moderne Teglværk, opført i 1900 og udvidet i 1905, som aarlig fremstiller ca. 1 Mill. Rør og 1 Mill. Sten, et Elektricitetsværk, der drives dels ved Vandturbine, dels ved en Dieselmotor og som foruden Godset tillige forsyner Gram By og Oplandet med elektrisk Strøm, en Mølle (den tidligere Vandmølle), der nu drives ved Elektricitet samt et Savværk; de forannævnte Virksomheder drives af Godset selv. Til dette hører endvidere Slotskroen der er bortforpagtet, samt nogle mindre Ejendomme.

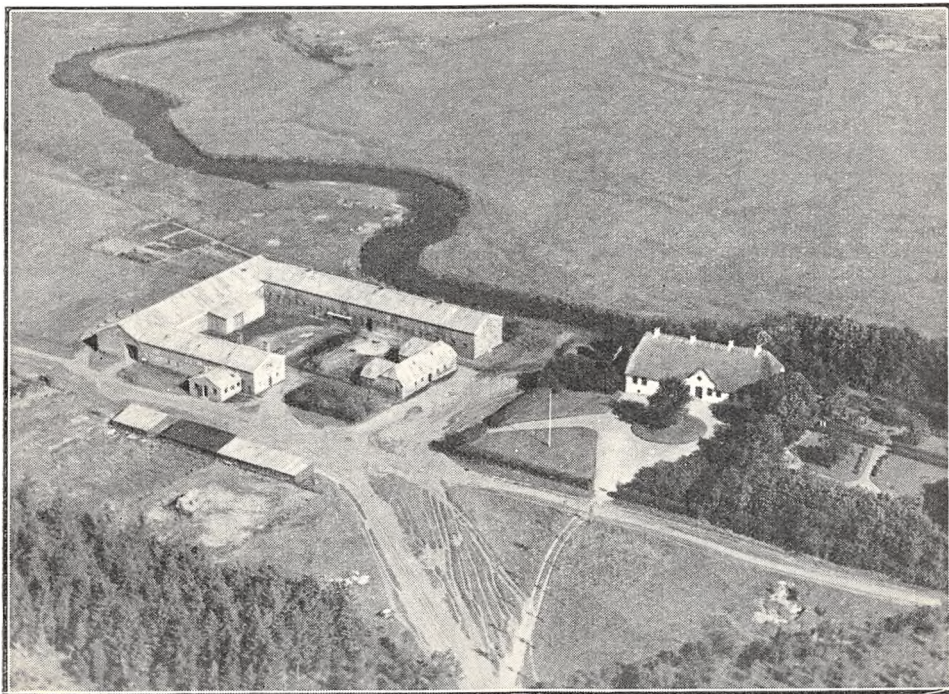
Hornsgaard, der ligger 2 km Nordvest for Slottet, hørte tidligere til Gram, men i 1929 solgtes den med 132 ha til Statens Jordlovsudvalg, som fra Gaarden udstykkede 8 Brug hver med 10 ha, og som derefter solgte den tilbageværende Hovedparcel af Gaarden med 52 ha; denne er senere delt i 2 Ejendomme. I Hornbæk Eng 3 km Nordvest for Slottet i den sydvestlige Udkant af Gram Storskov ligger det nu lidet fremtrædende Voldsted af det ældste »Gram«.

Grams Historie menes at kunne føres helt tilbage til Valdemar Sejrs, der efter sin Jordebog af 1231 ejede Fædreneegods i Gram Sogn til en Værdi af 10 Mark Guld, hvilket senere gled ind i Krongodset. Det første Gram er mulig opført i 1314 af Hertug Erik (II) af Sønderjylland (en Sønnesøns Søn af Kong Abel), der ved et Forlig i Horsens Aaret i Forvejen havde faaet Kronens Gods i Sønderjylland overdraget i Forlening af Erik Menved. I de følgende godt hundrede Aar under de urolige Forhold, som Stridighederne medførte mellem Kristoffer d. Anden, Valdemar Atterdag, dennes Datter Dronning Margrete og Erik af Pommern paa den ene Side og de sønderjydske Hertuger og de holstenske Grever paa den anden Side, er Borgens Historie og Ejerforhold ikke fuldt belyst, men Christian Winthers Digt »Erland Kalv«, i hvilket der antydes, at denne, der som Kongens Lensmand paa Riberhus (i 1372) var gaaet over til de holstenske Grever under disses Strid med Valdemar Atterdag, til Belønning herfor af Greverne fik Gram og Møgeltønder, er ikke rigtig, thi disse 2 Borge var paa denne Tid ikke i Grevernes Besiddelse. Ved Dronning Margretes Anerkendelse af den holstenske Grev Gerhard d. Sjette som Hertug af Sønderjylland kom Gram under ham, og han forlænte i 1394 Borgen og Gram Hrd. til Henneke Limbeck til Tørning; da begge faldt i 1404 paa Togtet til Ditmarsken gik Gram over til Sønnen Claus Limbeck (d. yngre). Under hans Strid og Brud med Erik af Pommern i 1420 gik Limbeck over til de holstenske Grever, der til Gengæld for 2500 Mark gav ham Livsbrev paa de 4 Hrd. Gram, Hviding, Frøs og Kalvslund under Tørning Len. Ved Limbecks Død faa Aar efter overdrog Greverne i 1428 for en Pantenum af 4500 Mark Lenet til Limbecks Svoger Henr. Ahlefeldt.

Efter hans Død ca. 1430 synes Gram at være kommet i privat Eje til Adelsmanden Joachim Bjørn Bjørnsen, hvis Datter Sophie bragte Borgen til Ditl. Reventlow; efter ham overtoges den af Sønnen Joachim R., der døde i 1519, hvorefter den overtoges af Sønnen Johan R., og efter ham af Sønnen Johan R. til Tovskov, der døde i 1563 (under Reventlow'erne er Borgen formentlig flyttet til sin nuværende Plads). Hans Datter Anna R. bragte Gram til sin Mand Ditl. Buchwald til Pronstorf. I disse og de følgende Aar var det, at Frederik d. Anden købte de mange Adelsgaarde i Sønderjylland og gjorde dem til kgl. Ladegaarde: Fovslet, Østerbygaard, Brøndøre, Frørupgaard, Taabdrup, Tovskov, Rivrø, Jelsgaard, Lindet Hovgaard, Røddinggaard, Tornumgaard og Drenderup. Kilderne om Ejerne af Gram er her noget forskellige, men en Sønnesøn af Ditl. Buchwald angives at have solgt Gram i 1638 for 5650 Rdl. til Christian d. Fjerde, der kort efter overdrog den til Buchwalds Svoger, den pommerske Adelsmand Dionysius v. Podewils; under ham, der døde i 1647, led Gaarden meget under Svenskekrigen 1644—45, ligesom hans værdifulde Bibliotek ødelages. Efter ham overtoges Gram af hans anden Hustru Cathr. H. Ahlefeldt, der sammen med sine Stedsønner solgte Gram i Jan. 1664 til Chrf. Rantzau, som Dagen efter solgte Ejendommen til Rigsfeltherre Hans Schack. Han øgede Godset betydeligt de følgende Aar ved Tilkøb og opførte den sydlige Fløj af Hovedbygningen; efter hans Død i 1676 arvedes Gram m. m. af Sønnen, senere Lensgreve Otto Didrik Schack til Schackenberg (Gram benyttedes nu som Enkesæde), og efter hans Død i 1683 af Sønnen Lensgreve Hans Schack; efter hans Død i 1719 overtoges Gram foreløbig af hans anden Hustru Anna Sophie, f. Grevinde Rantzau, der i 1736 købte Gram af sin Stedsøn, Lensgreve Otto Didrik Schack til Schackenberg; hun ombyggede den sydlige Hovedfløj, opførte Vestfløjen, byggede vistnok den store gl. Lade m. m., forskønnede Haven og lod plante de store Skovfyrre (Landets ældste) i Alléen ved Parkens Sydside og forenede Gram med Nybøl, som hun købte i 1754. I sit Testamente bestemte hun derefter kort før sin Død i 1760, at Gram og Nybøl sammen med hendes sjællandske Godser Giesegaard, Spanager, Ottestrup, Juellund m. m. (se Bind II, Side 311—13) skulde oprettes til et Stamhus for Kmjk. Greve Fr. Chr. Schack, yngste Søn af hendes i 1741 afdøde Stedsøn Lensgreve Otto Didrik Schack. (Grundet paa en større Gæld kom dette foreløbig under Administration, og Bestemmelserne om Stamhuset traadte derfor først endelig i Kraft i Decbr.

1776.) Han, der tog Ophold paa Giesegaard, døde i 1790 og efterfulgtes af sin Søn Knud Bille Schack; ved hans Død i 1821 arvedes det af Søstersønnen Henr. Ad. Brockenhuus, der Aaret efter udnævntes til Greve med Navnet H. A. Brockenhuus-Schack; han fik den betydelige Gæld stærkt nedbragt. Efter hans Død i 1847 overtoges det af Sønnen Greve Kn. Bille Ludv. Ad. Brockenhuus-Schack og efter hans Død i 1892 af Sønnen, den nuværende Besidder.

Under den første socialistiske Regering (af 9. Nov. 1918) i Tyskland afløstes den sønderjydske Del af Stamhuset Giesegaard paa Sjælland, Gram og Nybøl m. m. i 1919 efter preussisk Lov før Genforeningen af Sønderjylland fandt Sted i 1920 med Danmark, og der afgaves ved denne Ophævelse hverken Jord eller andre Ydelser; Gram Gods undgik derved den Konfiskation af 20 pCt. af Værdien, som der efter Lov og Dom gaves Tilladelse til her i Landet.

Nybølgaard.

NYBØLGAARD, Gram Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Kmhr., Hfjm., Greve Ad. Ludv. Brockenhuus-Schack, Gram, Postfb. Gram, nærmeste St. Gram Vest, Afst. 5½ km, til Ribe 16 og 37 km til Haderslev, Tlf. Fole 37 y. (Bestyreren).

Art. 64 af Enderupskov og en Del af 1 af Gram, samlet Areal 198,5 ha, deraf 137 Ager, 25 Eng, 35 Græsningsjord og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 826,26 Th. (ca. 18,4 Td. Hrtk.); Ejdskv. 117,000 Kr. (130,000), Jordv. 80,000 Kr. (85,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 89,900 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Nybølgaard ligger Vest for Gram ved Gram Aa 1½ km Nord for Landevejen Gram—Ribe, hvorfra der fører Vej til Gaarden; Jorderne, der er samlet om Gaarden, er noget uensartede, 70 ha er dels Lermuld og dels Sandmuld, Underlaget skiftende fra Ler til Sand, 52 ha er Sandjord, som anvendes til Faaregræsning og 15 ha, der er Sandmuld paa Sandunderlag, er udlejet. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft godt, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merglet 1927—30. Engen er god Haardbundseng.

Gaarden drives af Ejeren ved Bestyrer A. Wilkens. Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 200 Sække Superf., 100 Kalig. og 70 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 50 Malkekøer, 2 Tyre og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der fedes ca. 10 Stude om Aaret, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Andelsmejeriet »Gramgaard«.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stat. Brug. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer, Gaarden er tildelt 138 Svinekort. Der holdes 175 Moderfaar.

Nybølgaard har grundmurede, velholdte, gode Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger Øst for Gaarden, i den kønne Have, som væsentlig strækker sig Øst for denne, har lav Frontspids mod Syd og Rørtag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, de 2 Sidelænger tillige Trimpel, er der Kostald i den nordlige af disse og Heste- og Svinestald i den sydlige; der er indrettet Magasin over Hestestalden og fra Svinestalden udgaar der en kort Sidelænge mod Syd; Længen mod Vest, der har muret Trimpel, rummer Lade; endvidere som en fritliggende Sidelænge mod Øst en Svinestald, fra hvilken der udgaar 2 korte Sidelænger mod Vest og Syd for Gaarden en lang Halvtagsbygning, opført af Træ, denne rummer Vognport, Redskaber og Maskiner. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved en Benzinmotor, og der hører et Hus til Ejendommen.

Nybølgaard var oprindelig en Landsby, der var udskilt fra Gram (se denne), som et særligt Gods ved Arvedelingen efter Ditlev Buchwald; efter ham overtoges den af Sønnen Hennecke og efter ham af Sønnen Joh. B., som begge var ret ødsle, hvorfor Gaarden i 1646 skulde sælges paa Grund af Gæld. I 1711 ejedes den af Løjtnant Henn. Wolf Wonsfleth, ved hvis Konkurs i 1720 den overtoges af Søsteren Berta Abel W., hvis Mand Wolf Høcken solgte Gaarden i 1724 til Dr. theol. Kock i Aabenraa; senere i 1754 købtes Nybøl af Grevinde Anna Sophie Schack, der lagde Gaarden ind under Gram.

VESTERVANG, Gram By, Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Sogneraadformand Ejner Bennetzen, Postfb. Gram, nærmeste St. Gram Vest, Afst. 2½ km, til Ribe 23½ og til Haderslev 30 km, Tlf. Gram 92 u.

Art. 102 af Gram, samlet Areal 91,1 ha, deraf 68,6 Ager, 11 Eng, 10 Skov og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 344,19 Th. (7,24 Td. Hrtk.); Ejdkv. 72,000 Kr. (78,000), Jordv. 47,600 Kr. (50,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Gram Elektricitetsv.

Vestervang ligger 2 km Øst for Gram By, 400 m Nord for Vejen efter Nustrup. Af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er to Trediedel Lermuld paa Lerunderlag, en Trediedel er Sandmuld paa Grus- og Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merglet siden 1920. Engen er Dyndeng, noget vandlidende, Skovens Bevoksning Eg og Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 40 Kalig. og 70—80 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der fedes ca. 20 Kreaturer om Aaret, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Andelsmejeriet »Østergaard« i Gram.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 60 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

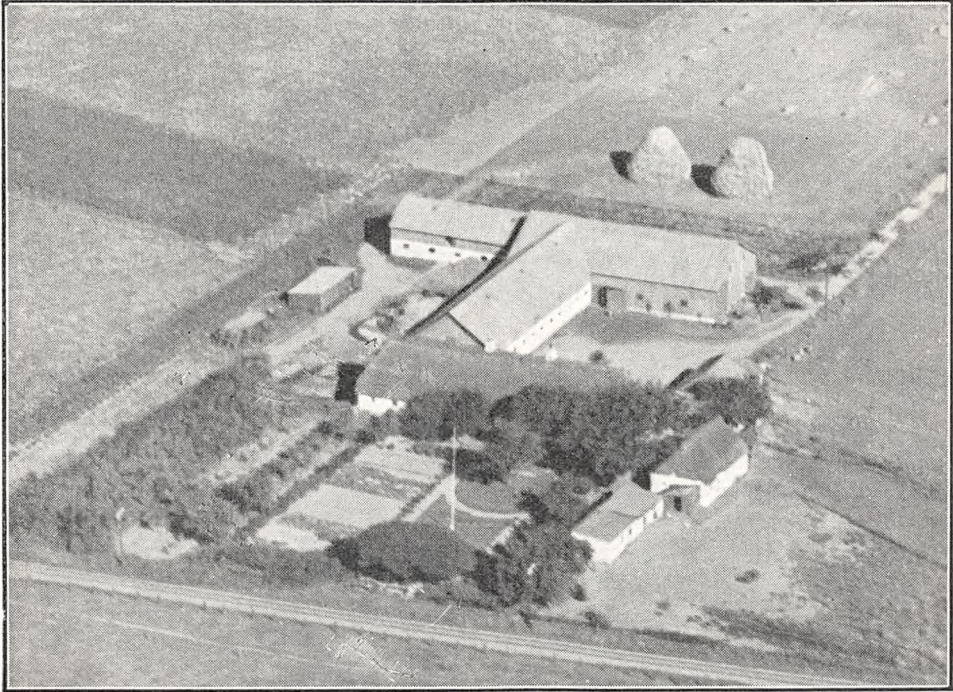
Vestervang har grundmurede, hvidpudsede, velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. Have, har stor Frontspids mod Syd til denne og Straatag; og til den vestlige Gavl er der opført en Halvtagsbygning til Garage og Brændsel. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har Tag og Trimpel af Pandeplader, er der Værelser til Folkene og Hestestald i den østlige Sidelænge, Kostald i den vestlige og Svinestald samt Hønsehus i Længen mod Nord;

desuden Nord for Gaarden en Lade, opført af Pandeplader. Der er ildfast Loft i Staldene af Lægter, dækket med Ler, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

I den store Have er der mange Frugttræer.

Vestervang ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Laur. Nielsen, der i 1835 solgte den til Egidius Lautrup; efter ham overtoges den i 1870 af Svigersønnen Søren Bennetzen, efter hvem den i 1906 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

ØSTERGAARD, Vester Lindet By, Gram Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Haderslev A., Ejer Chr. Grosbøl, Postfb. Øster Lindet, nærmeste St. Vester Lindet, Afst. 1 km, til Ribe 24 og til Haderslev 30 km, Tlf. Gram 95 u.

Østergaard.

Art. 16 m. fl. af Vester Lindet, samlet Areal 44 ha, deraf 41,5 Ager, 2 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 227,90 Th. (4,8 Td. Hrtk.); Ejdskv. 50,000 Kr., Jordv. 33,500 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 34,500 Kr., Løspøret i Jydsk Brandf. for 38,480 Kr.; Lys og Kraft fra Gram Elektricitetsv.

Østergaard ligger 1 km Øst for Vester Lindet St. mellem Banelinien og Sognevejen til Øster Lindet; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er nydrænet, og hele Arealet er merglet i Aarene 1933—34. Engen er god Haardbundseng.

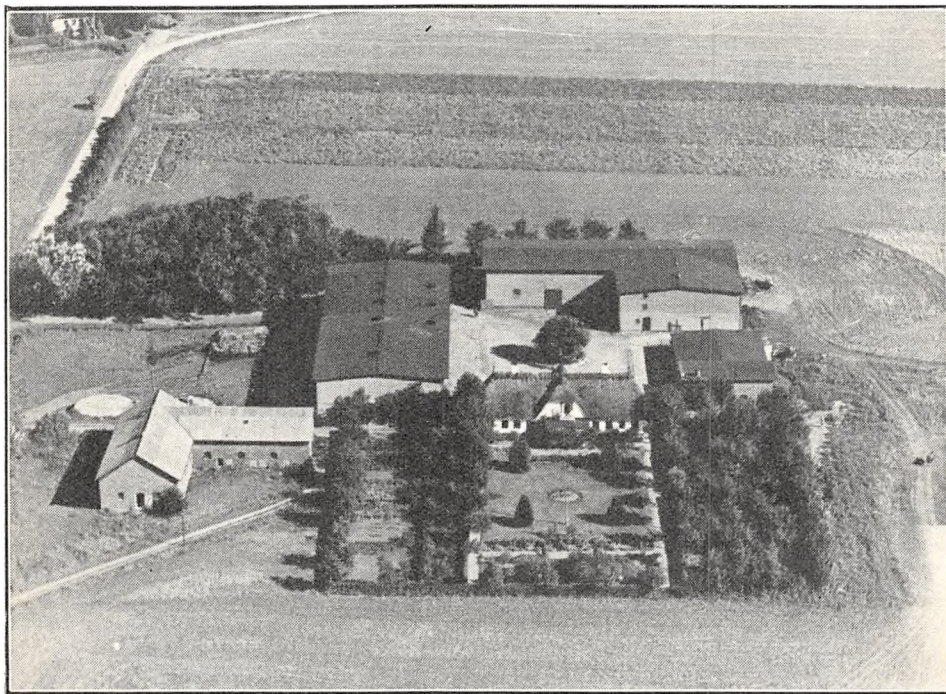
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 30 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 24 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg om Aaret, Mælken leveres til Øster Lindet Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 160 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 60 Svinekort. Fjerkræh. er ca. 350 Høns (hv. Ital.).

Østergaard har grundmurede, velholdte, overvejende hvidpudsede Bygninger. Det straatækte Stuehus, der ligger mod Syd til Haven, indeholder en god Lejlighed med indlagt Centralvarme; i den vestlige Del af Stuehuset er der Bryggers og Hestestald. Af Avlsbygningerne, som overvejende er tækket med Pandeplader, er der Kostald i den vestlige Sidelænge; denne, der har Trimpe af Pandeplader, er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Nord, Laden, som er helt af Pandeplader, og til den vestlige Gavl af denne er Svinestalden tilbygget som en Forlængelse mod Vest; desuden Vest for Gaarden en Halvtagsbygning af Træ til Redskaber og Maskiner; endvidere som en fritliggende, mindre Sidelænge mod Øst en Svinestald og Øst for Stuehuset en straatækt Vognport samt et Hønsehus, bygget som Halvtag. Der er Lynafleder efter Net-systemet paa Stuehuset, i Kostalden er der ildfast Loft af Jernbjælker og Lægter, dækket med Ler, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Østergaard ejedes før Aarhundredskiftet af Michaelsen, der i 1900 solgte den til Laur. Møl-

Ballegaard Domæne.

ler; efter ham overtoges den i 1924 af Sønnen Chr. Møller, af hvem den nuværende Ejer købte den April 1930.

BALLEGAARD DOMÆNE, Fole By, Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Bitingsted Ribe, Haderslev A., Ejer Staten, Postfb. og nærmeste St. Gram, Afst. $5\frac{1}{2}$ km og 17 km til Ribe, Tlf. Fole 39 u. (Forpagteren).

Art. 14 af Fole, samlet Areal 97,5 ha, deraf 76,5 Ager, 20 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 518,11 Th. (godt 10,9 Td. Hrtk.); Ejdskv. 106,000 Kr. (112,000), Jordv. 64,000 Kr. (67,500); Bygn. er fors. i Stats-Brandforsikringsfonden for 80,000 Kr.; Lys fra eget Elektricitetsv. (Petroleumsmotor).

Ballegaard Domæne ligger Nordøst for Fole ved Vejen efter Brændstrup; af Jorderne, der er samlet omkring Gaarden, er Halvdelen Lermuld paa sandblandet Ler og Halvdelen Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er fra ældre Tid merglet og ca. 25 ha er igen merglet i de senere Aar. Engen er dels Haardbunds- dels Lavmose-eng.

Gaarden drives fra 1922 af Forpagter Boie Juhl, Forpagtningen er nu 8-aarig.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Kartoffelavl; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 110—120 Sække Superf., 50—60 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 2 Tyre og 40—50 Stkr. Ungkreaturer, er for største Delen af Korthorns-Race, dog findes der ogsaa en Del af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Andelsmejeriet »Gramgaard«.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—3 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 10—12 Tillægssøer, der er tidligere leveret 200—300 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 93 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Ballegaard Domæne har gode overvejende grundmurede Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Veranda med Altan til denne og gennemgaaende Frontspids; den er nu tækket med Skifer (paa Billedet med Straa) og rummer en god Bolig med indlagt Centralvarme. Af de fritliggende Avlsbygninger, som for største Delen er tækket med Tagpap, er der Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge, der har Trætrimpel, Værelser til Folkene, Vaskehus samt Redskabs- og Maskinrum (sidstnævnte af Træ) i den østlige og Lade i Længen mod Nord; denne, der er opført af Træ, er fra den østlige Ende udvidet med en kort Sidelænge mod Syd. Desuden Vest for Hovedbygningen en Svinestald, 2 Længer sammenbygget i Vinkel og med Tag af Pandeplader. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, Gaarden har eget Vandværk, som virker ved Stødhævert, der benyttes Petroleumsmotor til stationær Kraft, og der hører 2 Huse til Ejendommen.

Ballegaard Domæne ejedes i forrige Aarh. af Conrad Kaltoft, som i 1899 solgte den uden Besætn. og Invt. for 44,000 M. til den preussiske Stat til Domænegård; denne tilkøbte i 1903 Dyssegaard med ca. 33 ha og i 1908 og i 1910 yderligere henholdsvis 5 og 10 ha, hvorved Ejendommen med Om- og Nybygninger vistnok kom til at staa den preussiske Stat i omkring 180,000 M. Ved Genforeningen kom Domænen til den danske Stat, der siden har frasolgt 2 Tillægsparceller paa henholdsvis 4 og 5,5 ha.

KJELDKJÆRGAARD, Fole By, Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Bitingsted Ribe, Haderslev A., Ejer Andreas Lund, Postfb. Fole, nærmeste St. Gram, Afst. 5 km og 16 km til Ribe, Tlf. Fole 39 x.

Art. 93 m. fl. af Fole, samlet Areal 54,1 ha, deraf 48,6 Ager, 3,5 Eng, 1,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 400 Th. (godt 8,4 Td. Hrtk.); Ejdskv. 74,000 Kr. (75,000), Jordv. 46,500 Kr. (50,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kjeldkjærgaard ligger 1 km Øst for Fole By ved Vejen efter Brændstrup; Jorderne, der til Dels er samlet om Gaarden, er noget uens, Hovedparten er dog Ler- muld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merglet i de senere Aar fra eget Mergelleje. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 24 Malkekøer, 1 Tyr og 52 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4105 kg med 3,31 pCt. Fedt og 150,8 kg Smør, Mælken leveres til Andelsmejeriet »Gramgaard«.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 9 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er tildelt 71 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 250 Høns.

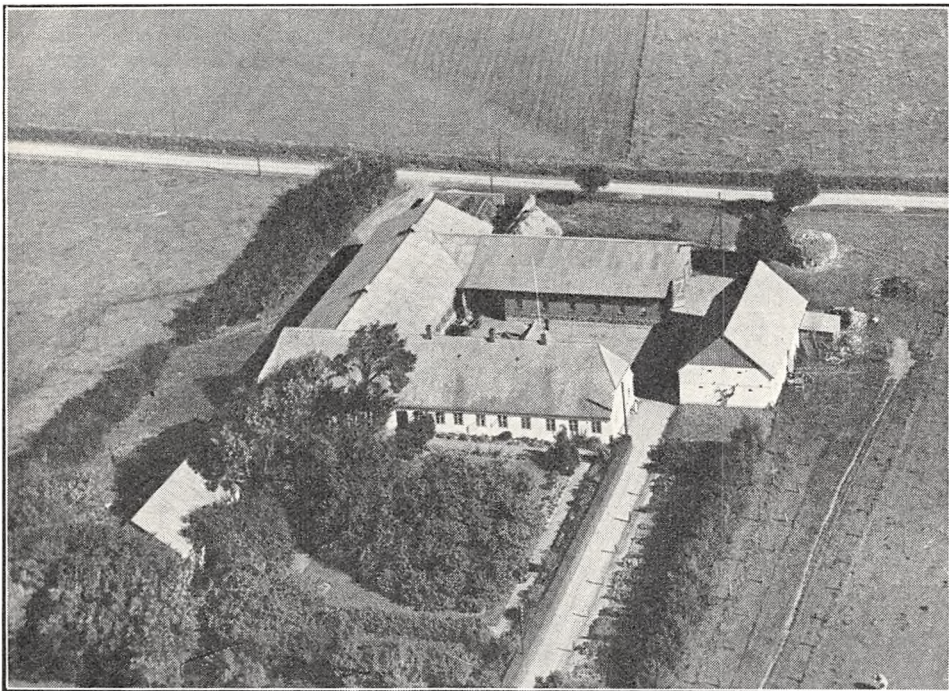
Kjeldkjærgaard har grundmurede, hvidpudsede, velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids mod Nord til Gaarden og Tag af Eternit; den rummer en god Bolig. Hovedbygningen, der i den vestlige Ende rummer Hestestald, er her sammenbygget i Vinkel med den vestlige Avlslænge Ko- og Svinestalden, der atter er sammenbygget med Ladelængen mod Nord, saa de 3 Længer danner en 3-længet, sammenbygget Gaard, aaben mod Øst mod en fritliggende hvidpudset mindre Lade; desuden Syd for Gaarden og Vest for Haven en Svinestald, som tillige rummer Hønsehus; Avlsbygningerne har alle Tag af Pandeplader.

Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestalden, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Kjeldkjærgaard ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Thomas Petersen, der havde overtaget den efter sin Fader, en Præstesøn fra Fole; i 1873 solgte Thomas Petersen den til Chr. Simonsen Lund, efter hvem Sønnen, den nuværende Ejer overtog den i 1912.

NØRREGAARD, Fole By, Sogn og Komm., Frøs Hrd., Rødding Retskr., Bitingsted Ribe, Haderslev A., Ejer Niels Holm, Postfb. Fole, nærmeste St. Gram, Afst. 7 km og 15 km til Ribe, Tlf. Fole 6.

Art. 13 af Fole, 213 m. fl. af Hygum, 48 af Fæsted og 114 af Enderupskov,

Kjeldkjærgaard.

samlet Areal 74,4 ha, deraf 66,9 Ager, 6,5 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 351,12 Th. (ca. 7,4 Td. Hrtk.); Ejdskv. 72,000 Kr. (76,000), Jordv. 45,500 Kr. (50,000); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Nørregaard ligger 1 km Nord for Fole By; Jorderne, der ligger paa 3 Steder, deraf 30 ha omkring Gaarden, bestaar af mild Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet. Engen er Haardbundseng, som kan vandes.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 45 Kalig. og 40 Sække Kvelstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 34 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korhorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der malkes med Maskine (Manus), og der fedes aarlig 15—20 Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 141 kg om Aaret, Mælken leveres til Andelsmejeriet »Gramgaard«.

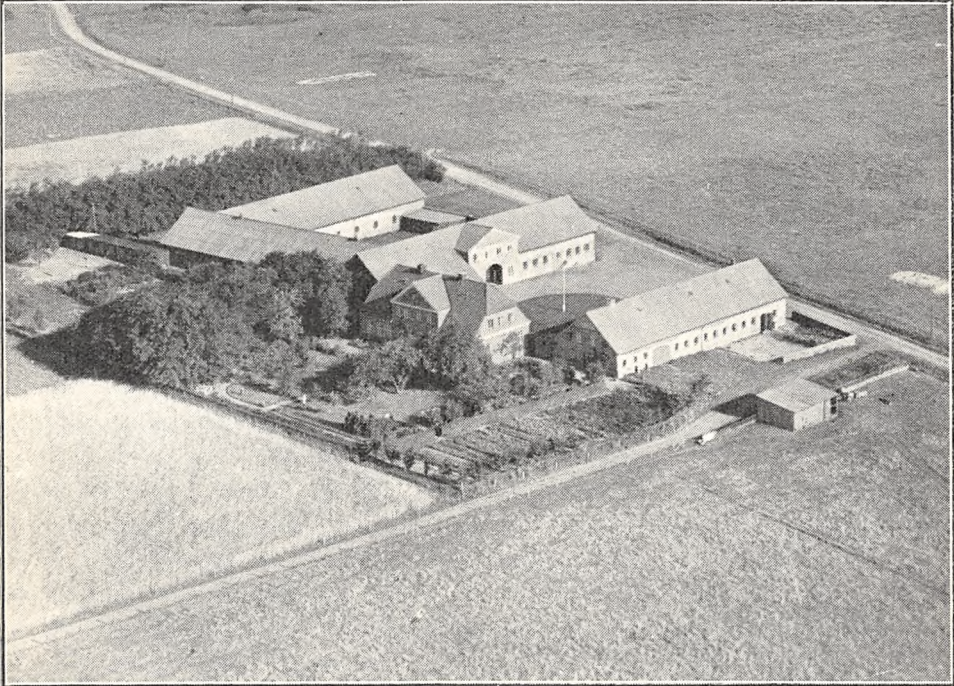
Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—4 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin

aarlig, Gaarden er nu tildelt 75 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Nørregaard har grundmurede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den kønne Have, har Frontspids til denne og Tag af Eternit; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme. Af de 3 sammenbyggede, hvidpudsede Avslængere, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Værelser til Folkene og Kostald i den sydlige Sidelænge, Heste- og Svinestald i den nordlige og Lade i Længen mod Øst; desuden Syd for Gaarden et Hønseshus af Træ. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Staldene.

Nørregaard ejedes i forrige Aarh. i en lang Aarrække af Therkel Jørgensen, efter hvem den overtoges af Sønnen Chr. Jørgensen. I 1914 rejste han til Danmark, hvorefter Gaarden overtoges af Panthaverne, der solgte den til Peter Jacobsen, nu Medstedgaard i Halk; han solgte den i 1922 til Peter Bech Jørgensen, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1928.

NØRRE RANGSTRUP HERRED

Enggaarden.

ENNGAARDEN, Stenderup By, Toftlund Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Jørg. Ludvigsen, Postfb. Toftlund, nærmeste St. Sdr. Stenderup, Afst. godt $\frac{1}{2}$ km, til Toftlund 3 km og ca. 35 km til Haderslev, Tlf. Toftlund 92 u.

Art. 14 m. fl. af Stenderup, samlet Areal 111 ha, deraf 68 Ager, 40,5 Eng, 1,5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 442,67 Th. (godt 9,3 Td. Hrtk.); Ejdkv. 83,700 Kr. (90,000), Jordv. 49,100 Kr. (53,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Enggaarden ligger $\frac{1}{2}$ km Øst for Stenderup By ved Vejen efter Ørderup; Jorderne, der er samlet om Gaarden undtagen Skoven og 10,5 ha Eng, som ligger 3 km fra Ejendommen, bestaar af god Sandmuld, Underlaget er Grus og sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merglet 1934—37. Af Engen er 10,5 ha Dyndeng paa Klægbund, 30 ha er humusblandet Jord, Skovens Bevoksning er overvejende Gran.

Af Jorden dyrkes 35 ha i følgende 7 Marks Drift: 1. Rug, 2. Runkelroer, 3. Byg, 4. Kartofler, 5. Havre, 6. Kløver, 7. Havre; 27 ha dyrkes i følgende 6 Marks Drift:

1. Havre, 2. Kaalroer, 3. Blandsæd, 4.—5.—6. Hvidkløver. Udenfor Driften henligger nogle mindre Arealer med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 175 Sække Superf., 50 Kalig. og 40 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 2 Tyre og 100 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der fedes 30—40 Kreaturer om Aaret, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 144 kg aarlig, Mælken leveres til Toftlund Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 10 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—3 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer, der fedes ca. 110 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 450 Høns.

Enggaarden har grundmurede, store velindrettede Bygninger, opført af røde Sten i 1927 efter en Brand. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har høj Kælder, gennemgaaende Frontspids og Tegtag; den rummer en stor smuk Lejlighed med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, der har muret Trimpel og er tækket med Pandeplader, ligger der 3 sammenbyggede Længer Nordvest for Hovedbygningen; af disse er der Kostald i Længen mod Syd, Lade i den vestlige Sidelænge, fra hvis Sydende Høns huset, der er af Træ, udgaar som en Sidelænge mod Vest, og Kølerum, Roehus, Gennemkørselsport og Hestestald samt over Porten mod Øst en stor Frontspids med Folkeværelser i den østlige; mod Nord er Gaardspladsen delvis lukket ved 2 Halvtagsbygninger til Vogne samt til Redskaber og Maskiner, de udgaar mod hinanden fra de 2 Sidelænger; desuden Nordøst for Hovedbygningen en Længe, der rummer Svine- og Ungkvægstald samt Magasin og Mølleri; denne Længe samt Hovedbygningen og Hestestaldlængen omslutter derved en Gaardsplads, aaben mod Nord mod Sognevejen. Der er Jernbjælker og Lægter dækket med Ler, i alle Stalde, eget Vandværk, som drives ved Elektricitet og virker automatisk, og der hører et Hus til Ejendommen.

Enggaarden ejedes i forrige Aarh. af Grdj. Ries, efter hvis Død den overtoges af Enkefru Ries; hun solgte den i 1907 til Peter Rossen, af hvem den nuværende Ejer købte den April 1934.

GAARD I ALLERUP By, Toftlund Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer A. P. Thyssen, Postfb. og nærmeste St. Toftlund, Afst. godt 3 km og 35 km til Haderslev, Tlf. Toftlund 84 x (Forpagteren).

Art. 13 m. fl. af Allerup, samlet Areal 151,4 ha, deraf 100,4 Ager, 15 Eng, 35 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 294,70 Th. (6,2 Td. Hrtk.); Ejdskv. 84,600 Kr. (87,400), Jordv. 54,200 Kr. (55,200); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 52,000 Kr., Løsporet i Nordslesvigsk Brandf. for 73,600 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den østlige Side af Allerup By; af Jorderne, som til Dels er samlet om Gaarden, er Hovedparten Sandmuld, Underlaget Sand, stedvis lidt lerblandet, desuden findes en Del lav humusblandet Jord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, den lave Jord er drænet, Resten naturlig sund, der er merglet 1911—12, og den høje Jord er igen merglet 1936—37. Engen er kultiveret Lavmose, Skoven er overvejende Egekrat dog med en Del Gran.

Gaarden drives fra 1935 af Ejerens Søn, Forpagter Jens A. Thyssen; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der dyrkes en Del Kartoffler til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund, og endvidere er der Fremavl af Læggekartofler. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 50—55 Kalig. og 55—60 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 90 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der fedes ca. 20 Kreaturer om Aaret, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Toftlund Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 68 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Gaard Art. 13 m. fl. af Allerup har grundmurede, velholdte gode Bygninger. Den straatækte Hovedbygning, der ligger mod Syd til Haven, indeholder en god Bolig; fra den østlige Ende af

denne udgaar den østlige Sidelænge som en Længe mod Nord, denne, der ligeledes er tækket med Straa, rummer Vadskehus m. m. Af Avlsbygningerne, der er tækket med Pandeplader, er Hovedbygningen sammenbygget i Vinkel med den vestlige Sidelænge, Heste- og Kostalden, der har muret Trimpel ligesom den nordlige Længe, Laden; desuden Vest for Gaarden en Studestald, opført af Træ, Nord for en Lade helt af Pandeplader og Øst for Gaarden en Svinestald samt et straatækt Hønsesus. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Hestestalden, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører en Villa — opført i 1936—37 til Ejeren — til Ejendommen.

Gaard Art. 13 m. fl. af Allerup ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af H. Lausen Hansen, der i 1832 solgte den til Anders Thyssen; efter ham overtoges den i 1866 af Sønnen Peter Andersen Thyssen, efter hvis Død i 1881 den overtoges af Enken Fru Sofie T., f. Lund, og efter hende overtoges den i 1890 af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I ØRDERUP BY, Toftlund Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Jens Bjorholm, Postfb. og nærmeste St. Toftlund, Afst. 3 km og 33 km til Haderslev, Tlf. Toftlund 87 u.

Art. 4 m. fl. af Stenderup, samlet Areal 161,7 ha, deraf 120,7 Ager, 38 Eng, 2 Hede og Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 570,00 Th. (12 Td. Hrtk.); Ejdkv. 93,900 Kr. (98,500), Jordv. 66,100 Kr. (70,900); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger midt i Ørderup By; af Jorderne, der til Dels er samlet om Gaarden er tre Femtedelegod Sandmuld, Underlaget Sand og sandblandet Ler, to Femtedelegod lav sort humusblandet Jord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, dog er en Del af den lave Jord afvandet ved Grøfter; der er merglet 1912—14 og en Del er igen merglet i de senere Aar. Engen er god Haardbundseng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 50 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 1 Tyr og 110 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg, dog købes der en Del Græstude; der fedes ca. 30—40 Kreaturer om Aaret, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Toftlund Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 9 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere leveret 300 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 94 Svinekort. Der holdes 10 Faar, og Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Gaard i Ørderup By, Art. 4 m. fl. af Stenderup har grundmurede, hvidpudsede og velholdte Bygninger, sammenbygget i en 4-længet Gaard. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, er tækket med Straa; den indeholder en god Bolig; i den østlige Ende af Hovedbygningen er der indrettet Hestestald; den vestlige Sidelænge, som ligeledes er tækket med Straa, rummer Vadskehus og Vognport m. m. Af de øvrige Avlsbygninger, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Kostald i den østlige Sidelænge og i Længen mod Nord, der har muret Trimpel, samt Gennemkørselsport til Gaarden, er der Svinestald Vest for denne og Kostald og Værelser til Folkene (ind mod Gaarden) Øst for Porten. Desuden Vest for Gaarden en straatækt Lade og Øst for Hovedbygningen en Hjelm. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestald, Gaarden har eget Vandværk, der drives ved Elektricitet og virker automatisk, og der hører et Aftægtsshus til Ejendommen.

Gaard i Ørderup By, Art. 4 m. fl. af Stenderup er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægtens Besiddelse i ca. 350 Aar. Ved forrige Aarhundredskifte ejedes den af Jens Bjorholm, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den ca. 1810 af en Søn af samme Navn, efter hvem den ca. 1850 overtoges af en Søn Jacob Bjorholm; efter ham overtoges den i 1897 af en Søstersøn Jes Bjorholm Nissen, efter hvem den i 1905 overtoges af en Fætter, den nuværende Ejer.

GAARD I ØRDERUP BY, Toftlund Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Niels L. Ferslev, Postfb. og nærmeste St. Toftlund, Afst. 3 km og 33 km til Haderslev, Tlf. Toftlund 85 x.

Art. 9 m. fl. af Stenderup, samlet Areal 135 ha, deraf 84 Ager, 40 Eng, 10 Mose

og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 513,78 Th. (10,81 Td. Hrtk.); Ejdkv. 88,300 Kr. (84,700), Jordv. 58,900 Kr. (64,900); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den østlige Side af Ørderup By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af god Sandmuld paa Sandunderlag, stedvis paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, kun lidt er drænet, da det er naturlig sund Jord, hele Arealet er merglet 1934—36. Engen er sort humusblandet Jord paa Haardbund.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 50 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 31 Malkekøer, 1 Tyr og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af Korhorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der fedes ca. 30 Kreaturer om Aaret, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Toftlund Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 160 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 74 Svinekort. Der holdes 8 Faar, og Fjerkørholdet er ca. 150 Høns.

Gaard i Ørderup By, Art. 9 m. fl. af Stenderup, har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger, sammenbygget i en 4-længet Gaard. Den lange Hovedbygning, der ligger mod Syd til Haven, er tækket med Straa, den rummer en god Bolig. Den vestlige Sidelænge, som ligeledes er tækket med Straa, rummer Hestestald, Vognport samt Rum til forskelligt; af de øvrige Avls-længer, der har Tag og Trimpel af Pandeplader, er der Lade i den østlige Sidelænge, som er udvidet i en Sidelænge mod Øst, opført af Pandeplader paa en støbt Sokkel; Længen mod Nord rummer Ko- og Svinestald samt Roehus i den østlige Ende og i Sammenbygningen med den vestlige Sidelænge er der Indkørselsport til Gaarden fra Sognevejen. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestald, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Gaard i Ørderup By, Art. 9 m. fl. af Stenderup, ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af Hans Christensen, der i 1818 solgte den til Vilken Nissen; efter ham overtoges den i 1860 af Sønnen Asmus Petersen Nissen, efter hvem den i 1890 overtoges af Sønnen, Vilken Nissen; ved hans Død i 1926 overtoges den af Enken, Fru Christine Nissen, af hvem den nuværende Ejer købte Gaarden i 1929.

GRAVLUND DOMÆNE, Stenderup By, Toftlund Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Peter Thyssen, Postfb. Toftlund, nærmeste St. Gravlund umiddelbart ved Gaarden, til Toftlund 3 km og til Haderslev 36 km, Tlf. Toftlund 89 x.

Art. 1 m. fl. af Stenderup, samlet Areal 125 ha, deraf 103,5 Ager, 20 Eng, og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 529,89 Th. (godt 11,15 Td. Hrtk.); Ejdkv. 86,700 Kr. (95,800), Jordv. 58,300 Kr. (63,900), Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 65,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gravlund Domæne ligger ved Landevejen mellem Toftlund og Højrup; af Jorderne, der til Dels er samlet om Gaarden, er ca. Halvdelen Sandmuld paa Sandunderlag og Halvdelen lav humusblandet Jord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, hele Arealet er merglet 1911—12, og der merges nu igen. Engen er Vandingseng paa Klægbund.

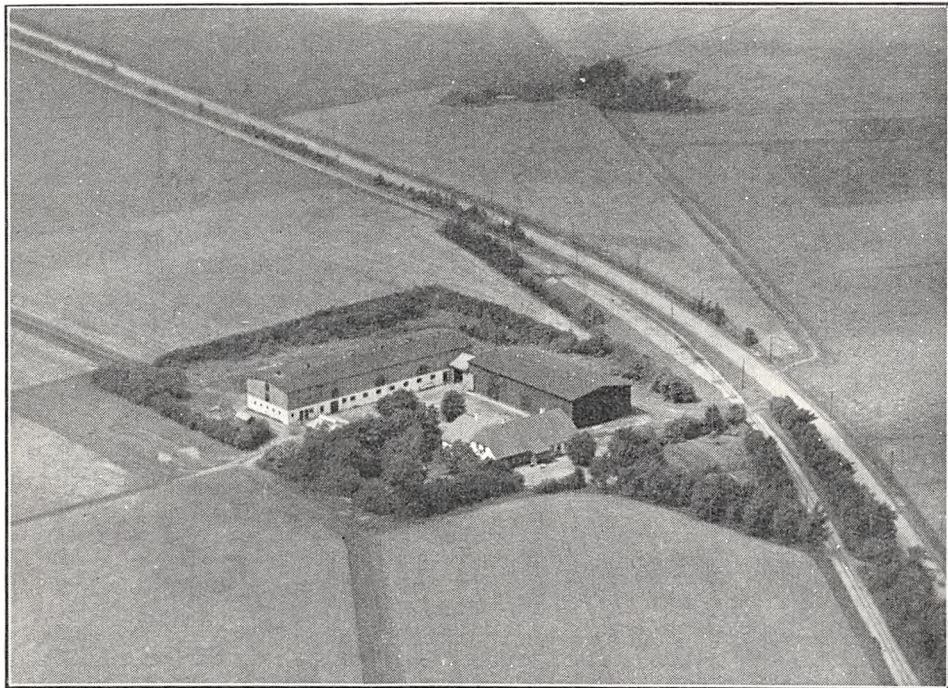
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles en Del Kartoffler til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 175 Sække Superf., 60 Kalig. og 75 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 90 Stkr. Ungkreaturer, er af Korhorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg og dels ved Indkøb, der fedes ca. 35 Kreaturer om Aaret, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Toftlund Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svine-

besætningen var tidligere 20 Tillægssøer, og der leveredes ca. 150 Slagterisvin aarlig, nu holdes 10 Tillægssøer, og Gaarden er tildelt 80 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Gravlund Domæne har overvejende grundmurede, gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst (ikke helt solret) til Haven, som ogsaa strækker sig Syd for denne, bestaar af 2 hvidpudsede Fløje, sammenbygget i Vinkel og tækket med Pandeplader belagt med gennemskaarne Rafter; Hovedfløjen, der har Veranda mod Øst, rummer en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der overvejende er tækket med Tagpap, rummer den vestlige Sidelænge, der har Trimpel af Pandeplader, Ko-, Heste- og Svinestald, denne er ved en Gennemkørselsport forbundet med Længen mod Nord, en Trælade; mod Syd er Gaardspladsen delvis afgrænset ved en mindre Træbygning, tækket med Asbest, den rummer Svinestald og Hønsehus. Der er murede Hvæl-

Gravlund Domæne.

vinger og Jernbjælker i Staldene, Gaarden har eget Vandværk, og der hører et Hus til Ejendommen.

Gravlund ejedes i Begyndelsen af indeværende Aarh. af Boy Nissen, der i 1909 solgte den til den preussiske Stat til Domænegård; ved Genforeningen i 1920 overtoges denne af den danske Stat, som bortforpagtede den til P. Thyssen. April 1937 har Thyssen nu købt Gaarden af Staten med de forannævnte 125 ha, medens Staten har beholdt ca. 30 ha, der foreløbig er forpagtet ud til Thyssen paa nær 5 ha, der oprettes til et Husmandsbrug. (Da de ca. 30 ha endnu ikke er fraskilt, vil Tallene for Nettoudbytte, Ejdkv. og Grundv. blive noget ændrede.)

BRANDERUP MØLLE, Branderup By, Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Jacob Thomsen, Postfb. Branderup, nærmeste St. Branderup Mølle umiddelbart ved Gaarden, til Toftlund 9 og godt 25 km til Aabenraa, Tlf. Branderup 9.

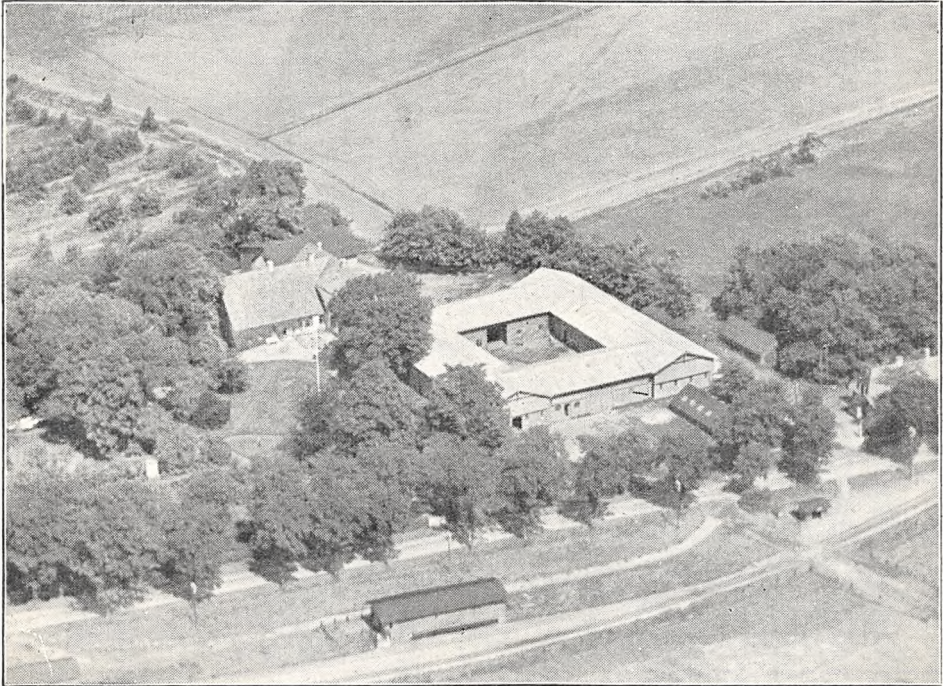
Art. 2 af Branderup og 5 af Bovlund, samlet Areal 91,6 ha, deraf 55,6 Ager, 25 lav Græsningsjord, 10 Mølle- og Fiskedamme og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 500 Th. (godt 10,52 Td. Hrtk.); Ejdkv. 100,000 Kr. (99,800), Jordv.

58,000 Kr. (43,800); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 80,000 Kr.; Lys fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Branderup Mølle ligger Sydøst for Branderup By ved Landevejen Hellevad—Arrild; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Muldjord paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet, da den er naturlig sund, hele Arealet er merglet 1934. Græsningsjorden, der er lav humusrig Jord paa Sandunderlag, er afvandet ved Kanaler.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60—70 Sække Superf., 40 Kalig. og 20 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 75—80 Stkr. Ungkrea-

Branderup Mølle.

turer, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg dels ved Indkøb. Køerne græser i Løsdrift, der fedes ca. 30 Kreaturer om Aaret. Den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 140 kg aarlig, Mælken leveres til Branderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen bestaar af 4—8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagtersvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

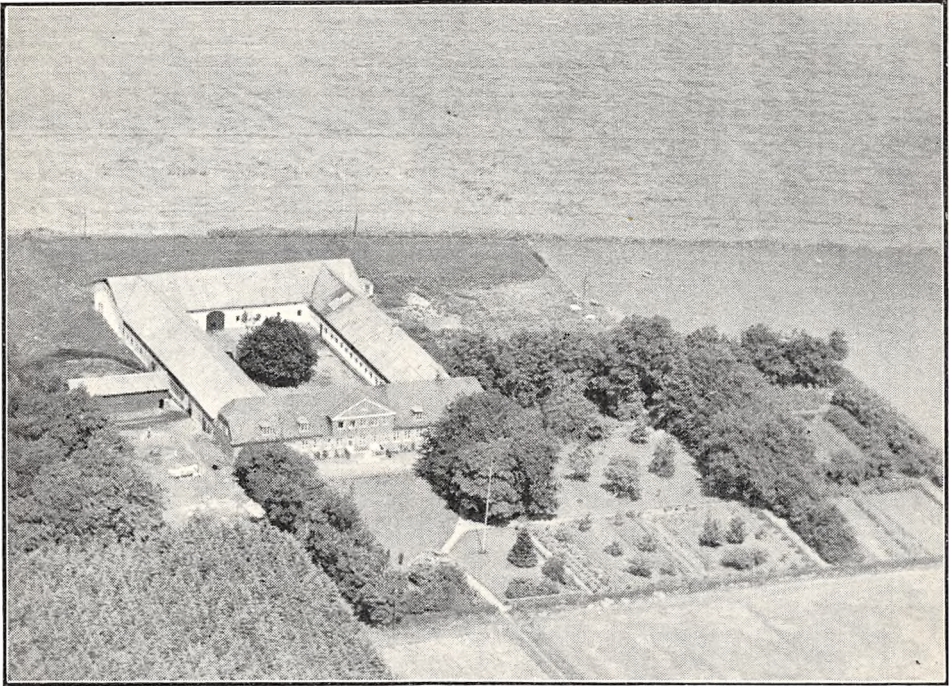
Branderup Mølle har grundmurede, velholdte gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord i Retningen Syd—Nord, er opført i 2 Etager og tækket med Skifer; den er fra den nordlige Ende udvidet i en Sidelænge mod Vest (i een Etage), der har Tag af Cementsten; den indeholder en stor og god Bolig; den kønne Have ligger Vest for Gaarden. De 4 Avlslænger, der er tækket med Pandeplader og har Trætrimpel, er sammenbygget i en 4-længet lukket Gaard; af Længerne er den vestlige, Kostalden, opført som en Forlængelse fra Hovedbygningen mod Syd; Længen mod Syd rummer Kalve- og Svinestald samt Lade, den mod Øst Lade og Hestestald og Længen mod Nord Følboks, Gennemkørselsport og Hønsehus; desuden Syd for Gaarden en Svinestald, opført af Træ og tækket med Tagpap ligesom Møllebygningen, der ligger Nord for Hovedbygningen; endvidere Nord for Møllen en Svinestald mere. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Hestestald, Gaarden har eget Vandværk, hvorfra Van-

det kommer ved Tryk, og en Dieselmotor giver Drivkraft til de faste Maskiner. Vandmøllen, der drives ved Vandhjul, er forpagtet ud og fra denne drives der Handelsmølleri samt Foderstofhandel.

Branderup Mølle ejedes i Begyndelsen af indeværende Aarh. af J. Fausbøl, der i 1908 solgte den til Marius Topp, og af ham købtes den i 1926 af den nuværende Ejer; der er i 1935 tilkøbt ca. 12 ha.

KJÆRGAARD, Rurup By, Branderup Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Niels J. Hørlück, Postfb. og nærmeste St. Toftlund, Afst. 5 km, til Aabenraa 32 og 37 km til Haderslev, Tlf. Toftlund 81 y.

Art. 5 af Rurup, samlet Areal 150 ha, deraf 110,5 Ager, 30 Eng og lav Græs-

Kjærgaard.

ningsjord, 8 Skov og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 584,75 Th. (godt 12,3 Td. Hrtk.); Ejdskv. 123,900 Kr. (140,800), Jordv. 88,600 Kr. (82,700); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 87,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

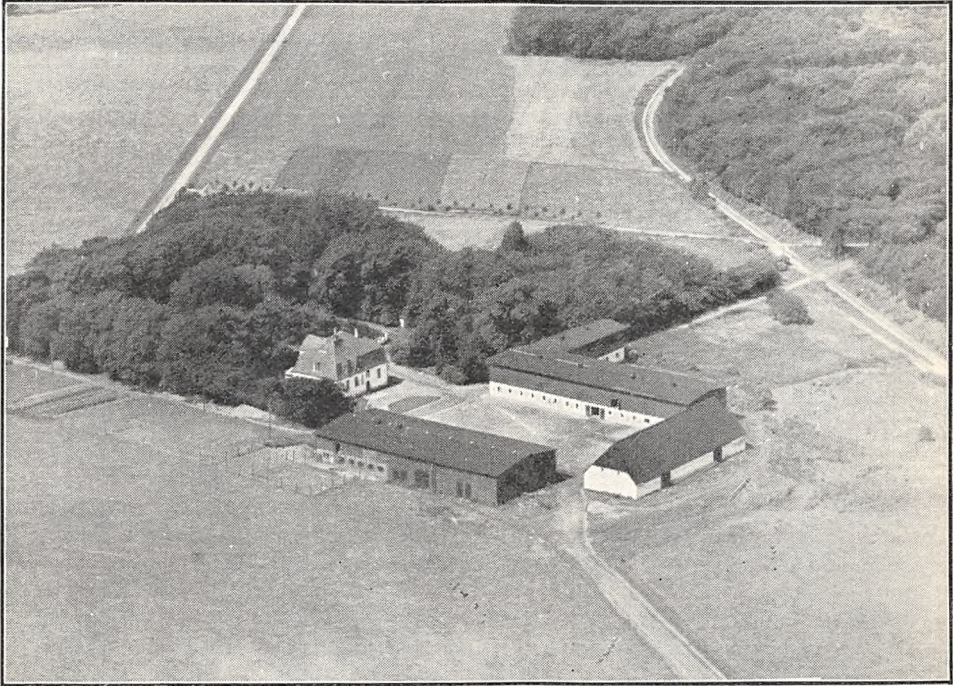
Kjærgaard ligger i Rurup By. Jorderne, der er samlet ved Gaarden, består af sund Sandmuld paa Sandunderlag, stedvis paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merglet siden 1912. Af Eng og Græsningsarealet er 20 ha humusblandet Jord paa Sandunderlag, 10 ha er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning blandet.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles en Del Kartoffler til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 100 Kalig. og 100 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der består af 50 Malkekøer, 2 Tyre og 80 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 143 kg om Aaret, Mælken leveres til Branderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 10 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret 400—500 Slagtersvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 127 Svinekort. Der holdes 20 Faar, og Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Kjærgaard har grundmurede store gode Bygninger, der danner en sammenbygget 4-længet Gaard. Den anselige Hovedbygning ligger mod Syd til den store kønne Have, har en aaben Terrasse til denne, gennemgaaende Frontspids og Tegtag; den er opført i 1924 og indeholder en stor Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Avlsbygningerne, der er tækket med Pandeplader, er opført i Aarene 1903—12; af Længerne er der Hestestald, Gennemkørselsport og Kostald i den vestlige Sidelænge, Ungkvæg- og Svinestald i den østlige og Lade i Længen mod Nord. Desuden Vest for Gaarden et Redskabs- og Maskinhus, et Tørvehus samt en

Mandbjerg.

Vognport, bygget som Halvtag. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Kjærgaard ejedes i forrige Aarh. af d'Aubert, der i 1873 solgte den til Anders Dons Hørlück, efter hvem den i 1900 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

MANDBJERG, Branderup Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Aksel Rolskov, Postfb. Toftlund, nærmeste St., Mandbjerg Holdeplads umiddelbart ved Gaarden, til Toftlund 4 km og godt 35 km til Haderslev, Tlf. Toftlund 88 y.

Art. 3 af Rurup, samlet Areal 94,6 ha, deraf 92 Ager og 2,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 363,06 Th. (godt 7,64 Td. Hrtk.); Ejdskv. 89,300 Kr. (95,000), Jordv. 47,500 Kr. (45,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 85,000 Kr.; Løsporet i »Dannevirke« for 67,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Mandbjerg ligger 4 km Syd for Toftlund ved offentlig Vej; Jorderne, der er samlet om Gaarden, er noget uens, Hovedparten er Sandmuld paa Sand- og Grusunderlag, 24 ha er Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningss-

kraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er merglet fra ældre Tid og siden 1927 er 30 ha merglet igen.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med stort Græsareal, der avles en Del Kartoffler til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 120 Sække Superf., 80 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, der fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Køerne græsser i Løsdrift, Mælken leveres til Branderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er 6—8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 180 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Der holdes 60 Faar og Fjerkræholdet er ca. 600 Høns.

Mandbjerg (Domæne) har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den kønne Have, har frembygget Frontspids med Altan og en lukket Veranda til denne, høj Kælder, Mansard og Tegtag; den er opført i 1909—10 og indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de 3 fritliggende Avlslænger, der er tækket med Tagpap, er der Kostald i den nordlige Sidelænge, fra hvis vestlige Ende Svinestalden udgaar som en Sidelænge mod Nord, Hestestald og Lade i den sydlige opført i 1909—10, Laden af Træ, og Lade i Længen mod Øst; selve Staldene har Trætrimpel. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Hestestalden. Gaarden har eget Vandværk, der drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen. Fra en Grusgrav paa Marken sælges der betydelige Mængder af Vej- og Bygningsmaterialer (egen Lastbil).

Mandbjerg (Domæne) ejedes i en lang Aarrække indenfor Slægten Fausbøl; i 1906 solgte Jørg. Fausbøl Gaarden til den preussiske Stat for 192,000 M. uden Besætn. og Invt., der oprettede den til Domænegård og opførte senere Nybygninger for ca. 80,000 M. Ved Genforeningen i 1920 overtoges Domænen af den danske Stat, den var da forpagtet ud til Juli 1925. I 1926—27 udstykkede Staten derefter 11 Husmandsbrug hver paa ca. 11 ha, og solgte derefter Gaarden med den tilbageværende Hovedparcel Juni 1927 til den nuværende Ejer for 122,500 Kr.

Ejeren har ved Siden af forpagtet af Staten en Eng paa 13 ha i en 10-aarig Periode.

BJERGGAAARD, Bovlund By, Agerskov Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Totflund Retskr., Haderslev A., Ejer Andreas Jacobsen, Postfb. Branderup, nærmeste St. Branderup Mølle, Afst. 1½ km, til Aabenraa 24 og til Haderslev 36 km, Tlf. Branderup 12.

Art. 1 af Bovlund, samlet Areal 65 ha, deraf 35 Ager, 29 Græsningsjord og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 400 Th. (godt 8,42 Td. Hrtk.); Ejdkv. 82,800 Kr. (138,000), Jordv. 53,100 Kr. (92,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 56,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bjerggaard ligger Nord for Bovlund By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Lermuld paa sandblandet Ler. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er tidligere merglet og 37 ha er igen merglet i de senere Aar; Græsningsjorden, som er afvandet, bestaar af sandblandet Humusjord paa Sandunderlag.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 90—100 Sække Superf., 20—30 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

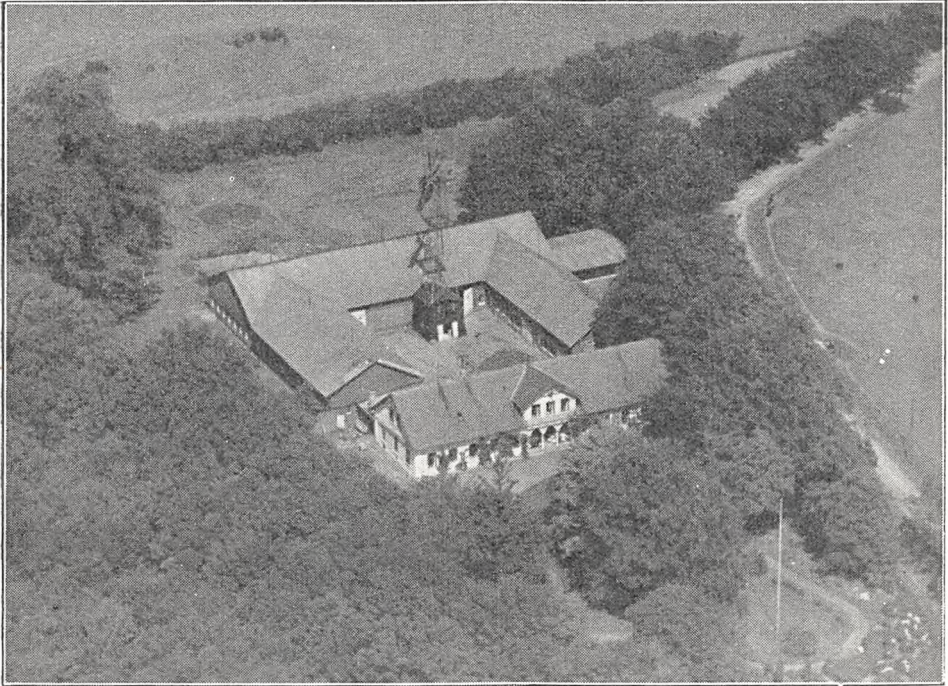
Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 50—55 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Køerne græsser i Løsdrift, der fedes ca. 20 Stude om Aaret, Mælken leveres til Branderup Andelsmejeri.

Der holdes 5 Arbejdsheste og 1 Hingst, alle af jydsk Race, 4 Hopper er kaaret i 1ste Klasse, der tillægges alm. 2—3 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret 120—130 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 68 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Bjerggaard har grundmurede gode Bygninger. Den hvidpudsede store Hovedbygning, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har gennemgaaende Frontspids og Skifertag; den inde-

holder en stor god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avslænger, der har Trætrimpel og Tag af Eternit, er der Værelser til Folkene, Garage, Hønseshus og Hestestald i den østlige Sidelænge, Kostald i den vestlige og Lade i Længen mod Nord; denne er mod Nord tækket med Pap; desuden Vest for Gaarden en Svinestald, med Tag af Pandeplader, fra Sydsiden af Laden en Udbygning ind mod Gaarden, denne bærer Gaardens Vindmotor og som en Sidelænge mod Øst fra Hestestalden et Redskabs- og Maskinhus, tækket med Pandeplader, og fra dette mod Øst en Vognport, tækket med Tagpap, begge opført af Træ. Der er Lynafleder efter Net-systemet, murede Hvelvinger og Jernbjælker i Hestestalden, Vindmotoren giver Drivkraft til Kværn og Gaardens Vandværk, og der hører et Hus med 2 Lejligheder til Ejendommen.

Bjerggaard ejedes i forrige Aarh. af Laust Arnum, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1902. I 1931 er der frasolgt 73,5 ha til Statens Jordlovsudvalg, som i 1936—37 opfører 4 Husmandsbrug paa en Del af Jorden.

Bjerggaard.

GAARD I BOVLUND BY, Agerskov Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Nis H. Refslund, Postfb. Branderup, nærmeste St. Branderup Mølle, Afst. 2 km, til Aabenraa 24 og til Haderslev 36 km, Tlf. Branderup 39 u.

Art. 16 af Bovlund, samlet Areal 99,3 ha, deraf 40 Ager, 58 Eng og lav Jord, 1,3 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 570,40 Th. (godt 12 Td. Hrtk.); Ejdkv. 103,500 Kr. (108,600), Jordv. 67,2200 Kr. (69,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

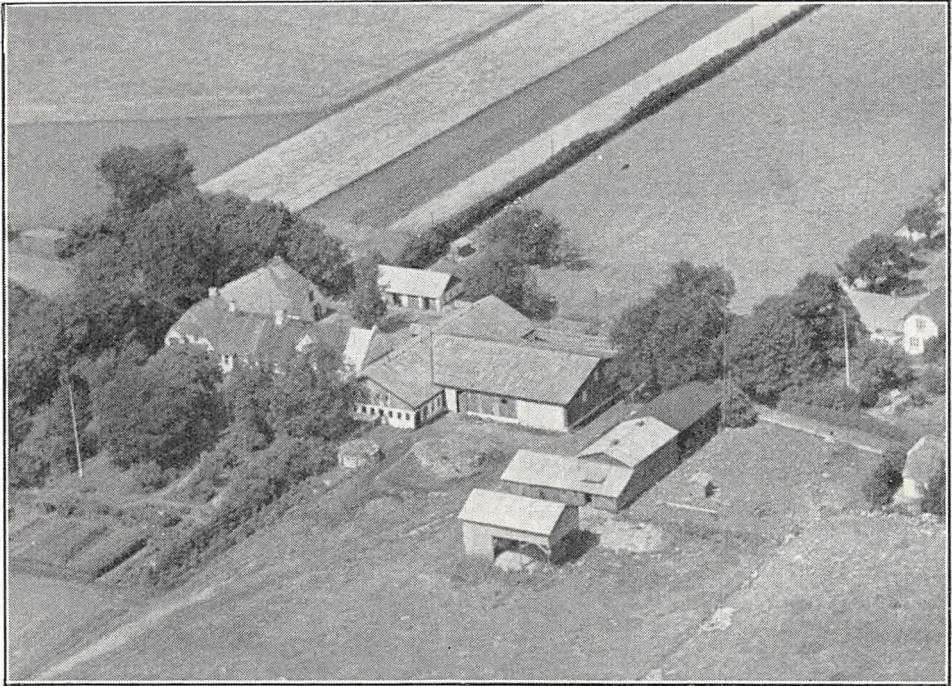
Gaarden ligger i den østlige Side af Bovlund By; Jorderne, som er noget adskilt, bestaar af mild Lermuld paa sandblandet Ler. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet, da den er naturlig sund, Agerjorden er merglet i 1913—14; den lave Jord, der er merglet i 1934 og afvandet ved Kanaler, bestaar af sandblandet Humusjord paa Sandunderlag; Engen er Lavmoseeng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles en Del Kartofler til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 120 Sække Superf., 40 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, der anvendes en hollandsk Tyr, og Besætningen fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der fedes ca. 20 Stude om Aaret, Køerne græsser i Løsdrift, den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 130 kg aarlig, Mælken leveres til Branderup Andelsmejeri.

Der holdes 6—7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen bestaar af 10—12 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 84 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 16 af Bovlund har grundmurede, delvis noget ældre, men gode og velholdte, overvejende hvidpudsede Bygninger. Stuehuset, der er opført i 1773, restaureret i 1863 og 1906 og

Nis H. Refslunds Gaard i Bovlund (Art. 16 af Bovlund).

tildels ombygget i 1910, ligger mod Syd til Haven og har Frontspids til denne; Øst for Lejligheden en Gennemkørselsport og Øst for denne en Svinestald; Stuehuset, som er tækket med Straa fortsætter i den vestlige Sidelænge, der mod Nord er sammenbygget med en kort, straa-tækt Sidelænge mod Øst, Hestestalden. Af Avlsbygningerne, der er tækket med Pandeplader, er der Kostald i den østlige Sidelænge; denne er sammenbygget i Vinkel med Svinestalden og fra den østlige Side udgaar en Sidelænge — en Lade helt af Pandeplader — mod Øst. Endvidere Øst for Gaarden en Svinestald, opført af Træ og tækket med Tagpap og Pandeplader; til den sydlige Gavl af denne er opført en Vognport, som en Sidelænge mod Vest og Syd for denne en Hjelm.

Der er ildfast Loft af Lægter, dækket med Ler, i Staldene, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører 2 Huse, 1 Aftægts- og 1 Arbejderhus til Ejendommen.

Gaard Art. 16 af Bovlund ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Chresten Simonsen, der i 1845 solgte den til Martin Refslund; efter ham overtoges den i 1862 af Sønnen Bunde Refslund, efter hvem den i 1906 overtoges af en Søstersøn, den nuværende Ejer.

GAARD I BOVLUND BY, Agerskov Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Martin Refslund Poulsen, Postfb. Branderup, nærmeste St. Branderup Mølle, Afst. 2 km, til Aabenraa 24 og til Haderslev 36 km, Tlf. Branderup 14.

Art. 17 af Bovlund, samlet Areal 71,3 ha, deraf 24 Ager, 46 Eng og Kærjord og 1,3 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 426,08 Th. (ca. 9 Td. Hrtk.); Ejdkv. 78,000 Kr. (82,800), Jordv. 45,600 Kr. (47,900); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger midt i Bovlund By; Jorderne, der er meget adskilt, bestaar af mild Lermuld paa sandblandet Ler og Lerunderlag, Kærjorden er humusrig Jord paa groft Grus. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes og Kærjorden er afvandet ved Kanaler; der er merglet i 1913 og 40 ha af Kærjorden er merglet i 1932.

Gaarden drives af Ejeren, med en Søn T. Refslund Poulsen som Bestyrer. Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med stort Græsareal og stor Høavl, der dyrkes lidt Frø af Timothe og lidt Kartoffler til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund.

Kvægbesætningen, der bestaar af 31 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, desuden indkøbes en Del Korthornsstude til Fedning, saa der fedes ca. 15 Stude om Aaret; Køerne græsser i Løsdrift, den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 139 kg aarlig, Mælken leveres til Branderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 78 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 120 Høns.

Gaard Art. 17 af Bovlund har grundmurede store gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har gennemgaaende Frontspids med takkede Gavle ligesom paa selve Hovedbygningen og Skifertag; den indeholder en stor god Lejlighed med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er der Hønsehus, Vognport, Hestestald og Stald til Søer i den fritliggende østlige Sidelænge og Kostald i den vestlige; Laden, der ligger Vest for Hovedbygningen, er sammenbygget med den sydlige Gavl af Kostalden som en Sidelænge mod Vest; desuden Vest for Gaarden en Svinestald opført af Træ paa en høj Sokkel og Øst for et Redskabs- og Maskinhus; Gaarden er aaben mod Nord mod Vejen gennem Byen. I Kostalden, der har Trætrimpel, er der ildfast Loft af Jernbjælker og Lægter, dækket med Ler, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus med 2 Lejligheder til Ejendommen.

Gaard Art. 17 af Bovlund ejedes i Begyndelsen af indeværende Aarh. af Jac. Refslund, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1912.

GAARD I VELLERUP BY, Agerskov Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Jens Lautrup, Postfb. Branderup, nærmeste St. Agerskov, Afst. godt 3 km, til Aabenraa 21½ og 33 km til Haderslev, Tlf. Branderup 33 u.

Art. 12 m. fl. af Bovlund, samlet Areal 98,1 ha, deraf 56 Ager, 41,5 Græsningsjord og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 340,00 Th. (ca. 7,16 Td. Hrtk.); Ejdkv. 75,400 Kr. (75,500), Jordv. 54,400 Kr. (55,900); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr.; Lys fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger midt i Vellerup By; af Jorderne, der ikke er samlet, men ligger ret godt for Gaardens Drift, er 46 ha god Sandmuld paa Sandunderlig, stedvis paa Ler, 10 ha er lettere Sandjord, Græsningsjorden er humusrig Jord paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Agerjorden er ikke drænet, da den er naturlig sund, Græsningsjorden er afvandet ved Kanaler; der er merglet i 1913—14 og senere stedvis nymerglet.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles en Del Kartoffler til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 120 Sække Superf., 40 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 65 Stkr. Ungkreaturer er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb; Køerne græsser i Løsdrift, der fedes ca. 50 Kreaturer aarligt; Mælken lev. til Branderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug. Gaarden er tildelt 53 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Gaard i Vellerup, Art. 12 m. fl. af Bovlund har grundmurede hvidpudsede ældre, men velholdte Bygninger, overvejende tækket med Straa og sammenbygget i en 4-længet lukket Gaard. Stuehuset, der ligger mod Nord til Haven, som grænser til Landevejen, rummer Beboelseslejlighed i den østlige Del og Vest for denne Gennemkørselsport, Heste- samt en mindre Kostald; af Avlsbygningerne er der Vaskehus og Værelser til Folkene m. m. i den østlige Sidelænge, Svinestald i den vestlige og Kostald i Længen mod Syd; denne er tækket med Pandeplader ligesom en Trælade Syd for Gaarden; desuden Vest for Stuehuset en Vinkelbygning, af hvilke den ene Længe, der har Tag af Pandeplader, rummere Redskaber, Maskiner og Vognport og den anden, som er tækket med Tegl, Hønsehus. Der hører et Aftægtshus til Ejendommen.

Gaard i Vellerup, Art. 12 m. fl. af Bovlund, er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægtens Besiddelse siden 1690; den ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Jens Lautrup, efter hvem den i 1879 overtoges af Sønnen Hans Lautrup, og efter ham overtoges den i 1921 af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I VELLERUP BY, Agerskov Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Laurids H. Lautrup, Postfb. Branderup, nærmeste St. Agerskov, Atst. godt 3 km, til Aabenraa ca. 22 og godt 33 km til Haderslev, Tlf. Branderup 33 x.

Art. 18 af Bovlund, samlet Areal 121,3 ha, deraf 70 Ager, 43,3 Eng og Græsningsjord, 7 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 516,00 Th. (godt 10,86 Td. Hrtk.); Ejdskv. 103,500 Kr. (108,600), Jordv. 74,300 Kr. (76,400); Bygningerne er fors. i Landbygn. Brandf. for 46,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den vestlige Side af Vellerup By; Jorderne, der er noget adskilt, bestaar af god Muldjord paa Grus og sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og der er merglet i 1911. Eng og Græsningsjord er humusblandet Jord paa Haardbund, som er afvandet ved Kanaler, Skovens Bevoksning Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles en Del Kartoffler til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 140 Sække Superf., 70 Kalig. og 70 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 200 kg om Aaret, Mælken leveres til Branderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 9 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—3 Føl aarlig. Der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 90 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard i Vellerup, Art. 18 af Bovlund, har grundmurede gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, som grænser til Landevejen gennem Byen, er tækket med Tegl; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Værelser til Folkene, Hestestald og Huggehus i den fritliggende østlige Sidelænge, som har Tag af Pandeplader, Kostald i den vestlige og Lade i Længen mod Nord; de 2 Længer, der er tækket med Straa, er sammenbygget i Vinkel; til Nordsiden af Laden er der opført en Tilbygning, som rummer Magasin m. m.; denne er tækket med Pandeplader ligesom Gaardens Svinestald, der udgaar fra den nordlige Ende af Kostalden som en Sidelænge mod Vest; desuden Nord for Gaarden en Halvtagsbygning af Træ, tækket med Tagpap, denne rummer Redskaber, Maskiner og Vognport. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Svinestalden, Gaarden har eget Vandværk, som virker automatisk ved Elektricitet, og der hører et Aftægtshus til Ejendommen. Foruden forannævnte Bygninger er der en Hjælm i Marken, opført af Pandeplader, denne rummer ca. 80 Læs Korn.

Gaard i Vellerup, Art. 18 af Bovlund, ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Kristen Refslund; han solgte den i 1884 til Peter Lautrup efter hvem Sønnen, den nuværende Ejer, overtog den i 1919.

GAARD I VELLERUP BY, Agerskov Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer K. Hansen, Postfb. Branderup, nærmeste St. Agerskov, Afst. godt 3 km, til Aabenraa 21½ og til Haderslev 33 km, Tlf. Branderup 33 y.

Art. 19 af Bovlund, samlet Areal 90 ha, deraf 45 Ager, 44,5 Eng og Græsningsjord og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 375 Th. (ca. 7,9 Td. Hrtk.); Ejdkv. 73,800 Kr. (94,800), Jordv. 53,700 Kr. (72,700); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger midt i Vellerup By; Jorderne, som til Dels er samlet, bestaar af god Muldjord paa Sand og sandblandet Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes og er merglet fra ældre Tid. Eng og Græsningsjorden er humusblandet Jord paa Haardbund.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16—20 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb; Køerne græsser i Løsdrift; der fedes aarlig 20—30 Kreaturer, og Mælken leveres til Branderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig. Gaarden er nu tildelt 60 Svinekort. Fjerkræh. er ca. 150 Høns.

Gaard i Vellerup Art. 19 af Bovlund har grundmurede, hvidpudsede, velholdte ældre Bygninger, sammenbygget i en 4-længet lukket Gaard. Stuehuset, der ligger mod Syd til Landevejen gennem Byen, er tækket med Eternit, og i den østlige Ende af Længen er der indrettet Hestestald, fra hvilken der udgaar en kort Sidelænge — en Vognport — mod Syd. Af Avlslængerne, der har Tag af Pandeplader, er der Ko- og Svinestald i Længen mod Nord overfor Stuehuset, Vaskehus, Værelser til Folkene og Mølleri i den vestlige Sidelænge, og Lade i den østlige, til hvis Østside, der er opført en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner. Haven ligger Vest for Stuehuset og Gaarden.

Gaard i Vellerup, Art. 19 af Bovlund, ejedes før Aarhundredskiftet i flere Generationer inden for Slægten Refslund; ved Auktion i 1901 efter Thomas Refslund købtes Gaarden af H. N. Hansen, der i 1931 frasolgte ca. 32 ha til Statens Jordlovsudvalg, og efter ham overtoges den i 1934 af Brodersønnen, den nuværende Ejer.

HOVSTEDGAARD, Rangstrup By, Agerskov Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Mathias P. Holm, Postfb. Agerskov, nærmeste St. Rangstrup umiddelbart ved Gaarden, til Toftlund 12 og til Haderslev 25 km, Tlf. Rangstrup 8.

Art. 10 af Rangstrup og 70 af Galsted, samlet Areal 124 ha, deraf 96 Ager, 16 Eng, 4 Skov, 7 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 186 Th. (ca. 3,92 Td. Hrtk.); Ejdkv. 80,000 Kr. (78,200), Jordv. 51,900 Kr. (43,400); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 80,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

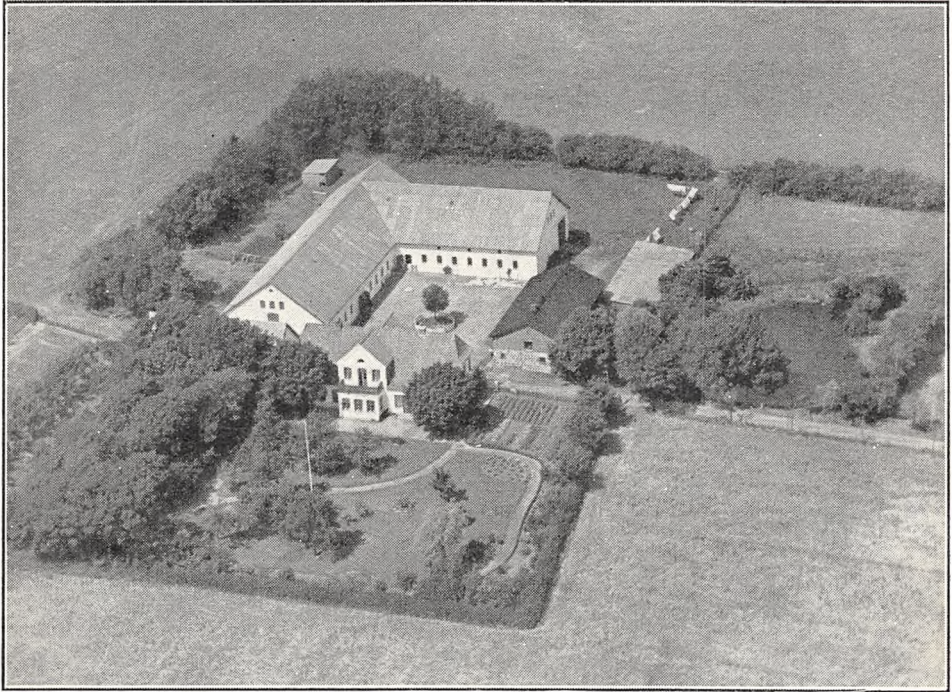
Gaarden ligger i den nordlige Side af Rangstrup By, en ca. 100 m lang Allé fører fra Landevejen ind til Gaarden; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er ca. Halvdelen Muldjord paa sandblandet Ler, og Halvdelen Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet, da den er naturlig sund, hele Arealet er merglet i Aarene 1920—23. Engen er god Haardbundseng, Skovens Bevoksning Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 50 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 2 Tyre og 70 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri; Køerne græsser i Løsdrift, der fedes aarlig 25—30 Kreaturer; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 178 kg om Aaret, Mælken leveres til Rangstrup Andelsmejeri.

Der holdes 8 Arbejdsheste af jydsk Race, 2 Hopper er kaarede og præmierede, der tillægges alm. 3—4 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret godt 200 Slagterisvin aarlig. Gaarden er nu tildelt 77 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Hovstedgaard har grundmurede store gode Bygninger, overvejende hvidpudsede, og opført i 1926 efter en Brand. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har lukket Veranda med Altan til denne, gennemgaaende Frontspids og Tegntag; den indeholder en stor køn Bolig. Af Avlsbygningerne, der overvejende er tækket med Pandeplader, er den vestlige Sidelænge Kostalden og Længen mod Nord, der rummer Svinestald og Lade, sammenbygget i Vinkel, og med muret Trimpel; den østlige fritliggende Sidelænge, som er opført af Kamp, har Trætrimpel og er tækket med Tagpap, rummer Vadskehus og Svinestald, og Nord for denne

Hovstedgaard.

en Halvtagsbygning til Vogne, Redskaber og Maskiner; desuden Vest for Hovedbygningen en Længe, der rummer Hestestald. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Hovstedgaard var tidligere en Slægtsgaard, der ejedes indenfor en Slægt Holm, i 1888 solgte Henr. Holm den til Peter Hoff, der i 1910 solgte den til H. Trummer, og af denne købte den nuværende Ejer Gaarden i 1918.

MELDKJÆR, Geestrup By, Agerskov Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer J. Laurrup, Postfb. og nærmeste St. Toftlund, Afst. godt $4\frac{1}{2}$ km og 32 km til Haderslev, Tlf. Toftlund 83 u.

Art. 8 af Geestrup og 11 af Bovlund, samlet Areal 128,6 ha, deraf 88,6 Ager, 15 Eng, 24 Skov og Plantage, 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 400,00 Th. (8,42 Td. Hrtk.); Ejdskv. 106,200 Kr. (110,400), Jordv. 64,800 Kr. (67,200); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 79,000 Kr.; Lys samt Kraft til mindre Motorer fra eget Elektricitetsv. (Dieselmotor).

Meldkjær ligger $\frac{1}{2}$ km Vest for Geestrup, en Allé fører fra den offentlige Vej ind til Gaarden; Jorderne, der er samlet om Gaarden, er noget forskelligartede, veks-

lende fra god Sandmuld til lettere humusrig Jord, Underlaget er overvejende sandblandet Ler. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er for største Delen drænet, der er tidligere merglet og nymerglet i 1934—37. Engen er god Haardbundseng, af Skoven er 8,5 ha Granplantage, Resten Eg og andre Løvtræer.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Kartoffelavl til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 120 Sække Superf., 40 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 80 Stkr. Ungkreaturer, er af Korhorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Branderup Andelsmejeri.

Meldkjær.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagtersvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 75 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Meldkjær har grundmurede anselige, gode Bygninger, bygget i 1910, da Gaarden blev udflyttet og opført midt i Marken. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har gennemgaaende Frontspids, den mod Nord noget frembygget, og Tegtag; den indeholder en stor køn Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de 3 sammenbyggede Avls-længer, der har Tag af Pandeplader, er der Værelser til Folkene, Vognport, Heste- og Svinestald i den vestlige Sidelænge, Lade, opført af Træ paa en Kampestensokkel, i den østlige og Kostald (har Trætrimpel) i Længen mod Nord; desuden et Hønsehus Vest for Hovedbygningen. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene. Gaarden har eget Vandværk, hvorfra Vandet kommer ved Tryk, og der hører et Hus til Ejendommen.

Meldkjær er en gl. Slægtsgaard, der vides at have været i Slægtens Besiddelse helt tilbage i det 17de Aarh.; den ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af Chr. Klemmensen, der i 1825 overdrog den til sin Svigersøn Jens Lautrup; efter ham overtoges den i 1867 af Sønnen Christian L., efter hvem den i 1903 overtoges af Sønnen Jens Lautrup, den nuværende Ejer. Der er i 1932 frasolgt ca. 9 ha; fra Marken er der vid Udsigt over Egnen.

OKSGAARD, Agerskov Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Chr. Jessen Reinholdt, Postfb. Hellevad, nærmeste St. Agerskov, Afst. $5\frac{1}{2}$ km, til Aabenraa $18\frac{1}{2}$ og til Haderslev 31 km.

Art. 14 af Mellerup, 69 af Rangstrup og 64 af Bovlund, samlet Areal 77,5 ha, deraf 69 Ager, 2,5 Eng, 5 Græsningsjord og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 236,50 Th. (ca. 5 Td. Hrtk.); Ejdkv. 69,900 Kr. (75,500), Jordv. 44,500 Kr. (45,100); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 56,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Oksgaard ligger 5 km Sydøst for Agerskov ved Landevejen mellem Hellevad og Arrild; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af Engen, som ligger 6 km fra denne, bestaar af god Muldjord paa sandblandet Lerunderlag. Terrænet er højtliggende, men jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er merglet i 1912 og merglet igen i 1932. Engen er god Lavmoseeng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles Frø af Hundegræs og Timothe, og Kartoffler til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 30 Kalig. og 45 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20—30 Malkekøer, 1 Tyr og 30—40 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 120 kg om Aaret, der malkes med Maskine (Hinman), og Mælken leveres til Hellevad Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 80 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 50 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Oksgaard har grundmurede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Landevejen og Haven (Syd for denne), har Frontspids og en rundbuet Karnap til denne samt Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af de 3 Avlslænger er der Værelser til Folkene, Hestestald og Vognport i den fritliggende vestlige Sidelænge, som er tækket med Straa ligesom Ladelængen mod Nord; Laden, der er opført i 1856, er sammenbygget i Vinkel med den østlige Sidelænge, Ko- og Svinestalden; denne som er opført i 1916, har muret Trimpel og Tag af Pandeplader; desuden Vest for Gaarden et Redskabs- og Maskinhus med Tag af Pandeplader og Syd for dette et Hønseshus, opført af Træ og tækket med Tagpap. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Staldene, og der hører et Hus til Ejendommen. I den store Have er der mange nye Frugttræer; Gaarden ligger højt.

Oksgaard ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Ahlmann, Graasten, der i 1839 solgte den til Chr. Reinholdt; efter ham overtoges den i 1872 af Sønnen Ludv. Reinholdt, efter hvem den overtoges i 1912 af Sønnen, den nuværende Ejer.

SKOVBJERGGAARD, Rangstrup By, Agerskov Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer P. G. Toft, Postfb. Agerskov, nærmeste St. Rangstrup, Afst. godt 1 km, til Toftlund 13 og til Haderslev 26 km, Tlf. Rangstrup 2.

Art. 2 m. fl. af Rangstrup, samlet Areal 166,8 ha, deraf 126,3 Ager, 22 Eng, 12,5 Skov, 5 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 370,61 Th. (7,8 Td. Hrtk.); Ejdkv. 102,000 Kr. (90,000), Jordv. 74,000 Kr. (62,600); Bygn. er fors. i Landbyg. Brandf. for 66,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Skovbjerggaard ligger $\frac{1}{2}$ km Sydøst for Rangstrup By ved offentlig Vej efter Horsby; Jorderne, hvoraf 110 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger samlet $\frac{1}{2}$ km fra denne, bestaar af god Muldjord, Underlaget er Sand og sandblandet Ler. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet, da den er naturligt sund, hele Arealet er merglet i de senere Aar. Engen er kultiveret Lavmose, Skovens Bevoksning Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles en Del Kartoffler til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 2 Tyre og 90 Stkr. Ungkreatu-

rer, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb; der fedes aarlig ca. 50 Kreaturer, Kørerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Rangstrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 11—12 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 400 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 90 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Skovbjerggaard har grundmurede velholdte Bygninger, overvejende med Tag af Pandeplader. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har lukket Veranda og Frontspids til denne samt Straatag, i den østlige Ende er der indrettet Hestestald. Af Avlsbygningerne er de 2 Sidelænger sammenbygget i Vinkel med Hovedbygningen; af disse er der Værelser til Folkene og Vognport m. m. i den vestlige straaetåkte Sidelænge og Kostald, der er opført af Kamp, samt Lade i den østlige, Laden helt af Pandeplader; Gaarden er aaben mod Nord mod Sognevejen; desuden Øst for Gaarden en Svinestald, 2 Længer, sammenbygget i Vinkel og med Tag og Trimpel af Pandeplader ligesom Kostalden, og Vest for Gaarden et Hønsehuse, tækket dels med Tagpap, dels med Pandeplader. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestald, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører 2 Huse til Ejendommen.

Skovbjerggaard er en Slægtsgaard, der har været i Slægtens Besiddelse siden 1810, da den købtes af Peter Christensen Toft, og siden er den gaaet i Arv fra Fader til Søn; efter ham overtoges den i 1852 af Sønnen Nis Hansen Toft, efter hvem den i 1892 overtoges af Sønnen Peter Christensen Toft, og efter ham overtoges Gaarden i 1910 af Sønnen, den nuværende Ejer.

TERPSMINDE, Vellerup By, Agerskov Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Karl Schelde, Postfb. Branderup, nærmeste St. Agerskov Afst. godt 3 km, 21 til Aabenraa og ca. 33 km til Haderslev, Tlf. Branderup 40 y.

Art. 15 af Bovlund, samlet Areal 125,1 ha, deraf 50 Ager, 50 Græsningsjord, 24,5 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 576,57 Th. (ca. 12,14 Td. Hrtk.); Ejdskv. 94,500 Kr. (96,600), Jordv. 71,200 Kr. (73,600); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Terpsminde, som nedbrændte i Marts 1937, laa indtil da i den østlige Side af Vellerup By, Gaarden bliver nu genopført Øst for Byen. Af Jorderne, som ligger lidt spredt, er Agermarken god Muldjord paa Sand og sandblandet Ler, Græsningsjorden er humusblandet Jord paa Sandunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Agerjorden er naturlig sund, Græsningsjorden er afvandet ved Kanaler, der er merglet i 1919 og nymerglet i 1935. Engen er kultiveret Lavmose.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles en Del Kartoffler til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 140 Sække Superf., 70 Kalig. og 40—50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 35—40 Malkekøer, 1 Tyr og 80—110 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb; der fedes ca. 50 Kreaturer om Aaret, Kørerne græsser i Løsdrift, Mælken leveres til Branderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—4 Føl aarlig. Gaarden er tildelt 102 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 70 Høns.

Terpsminde bliver nu efter Branden opført i Grundmur af røde Sten og i nymoderne Stil. Hovedbygningen med Tegtag samt med en god rummelig Lejlighed med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder, Avlsbygningerne med Tag af Pandeplader og Jernbjælker samt murede Hvælvinger i Staldene; Gaarden faar eget Vandværk, som virker automatisk ved Elektricitet.

Terpsminde ejedes i Slutningen af det 18de Aarh. under de store Landboreformer af Mads Jac. Bundesen, der havde overtaget Gaarden efter sine Forældre; efter hans Død i 1803 overtoges den af Enken Maren Bundesen, efter hvem den i 1824 overtoges af Svigersønnen Chr. Petersen; efter ham overtoges den i 1856 af Sønnen Mads Jac. Petersen, efter hvem Gaarden i 1890 overtoges af Svigersønnen Peter Terp; efter ham overtoges den i 1916 af Datteren Anna Terp, der i 1927 ved Ægteskab bragte Gaarden til den nuværende Ejer.

ØSTERGAARD, Geestrup By, Agerskov Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Hans Hansen, Postfb. og nærmeste St. Toftlund, Afst. godt $4\frac{1}{2}$ km og 30 km til Haderslev, Tlf. Toftlund 90 v.

Art. 10 af Geestrup, samlet Areal 122,6 ha, deraf 100 Ager, 20 Eng, 2 Skov og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 234,38 Th. (ca. 5 Td. Hrtk.); Ejdskv. 75,400 Kr. (75,500), Jordv. 52,700 Kr. (52,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Østergaard ligger 1 km Øst for Geestrup By, Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merglet i 1933—34. Engen er Haardbundseng, kultiveret og drænet, Skovens Bevoksn. nyplantet Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles en Del Kartoffler til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 40 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 28 Malkekøer, 1 Tyr og 70 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes overvejende ved eget Tillæg; der fedes ca. 30 Kreaturer om Aaret. Køerne græsser i Løsdrift, og Mælken leveres til Branderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—3 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 69 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Østergaard har grundmurede, ældre velholdte Bygninger, overvejende tækket med Straa. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids mod Syd til denne og Tag af Asbest (mod Nord Straatag); i den østlige Ende af Længen er der Hestestald, og fra denne udgaar der en Sidelænge, en Halvtagsbygning mod Syd tækket med Pandeplader, den rummer Vognport, Redskaber og Maskiner; af de 3 sammenbyggede Avlslænger er den vestlige Sidelænge, Kostalden, sammenbygget i Vinkel med Hovedbygningen; Længen mod Nord, Svinestalden, har Tag af Pandeplader mod Nord og den østlige Sidelænge, der rummer Ungkvægstald m. m., er tækket med Pandeplader ligesom en Lade Øst for og et Hønsehus Vest for Gaarden. Der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Østergaard er i 1869 udstykket fra Hans Lunds Gaard, Art. 9 af Geestrup, Arealet, der var paa 100 ha, overtoges da af en Søn, Chr. Lund, og der opførtes nye Bygninger; efter ham overtoges den i 1896 af Svigersønnen Peter Hansen, der siden tilkøbte ca. 22 ha, og efter ham overtoges Gaarden i 1936 af Sønnen, den nuværende Ejer.

BEVTOFTGAARD, Bevtoft By, Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Markus Callø, Postfb. Bevtoft, nærmeste St. Nederjerstal, Afst. $3\frac{1}{2}$ km, godt $9\frac{1}{2}$ km til Toftlund og ca. 22 km til Haderslev, Tlf. Bevtoft 10.

Art. 39 af Bevtoft og 55 m. fl. af Hjartrø, samlet Areal 176,1 ha, deraf 111,4 Ager, 19 Eng, 3,2 Skov, 32 Plantage, 10 Hede og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 491,51 Th. (ca. 10,35 Td. Hrtk.); Ejdskv. 104,400 Kr. (106,600), Jordv. 70,400 Kr. (67,800); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 77,380 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bevtoftgaard ligger midt i Bevtoft By; af Jorderne, der er samlet, Skoven dog lidt fraskilt, er ca. 28 ha Lermuld paa Lerunderlag, Resten er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, det er dog overvejende naturlig sund Jord, der er merglet 1910—11, og i de seneste Aar eftermerglet, hvor dette var nødvendigt. Engen er Haandbundseng, Skovens Bevoksning Bøg og Eg, Plantagen Gran.

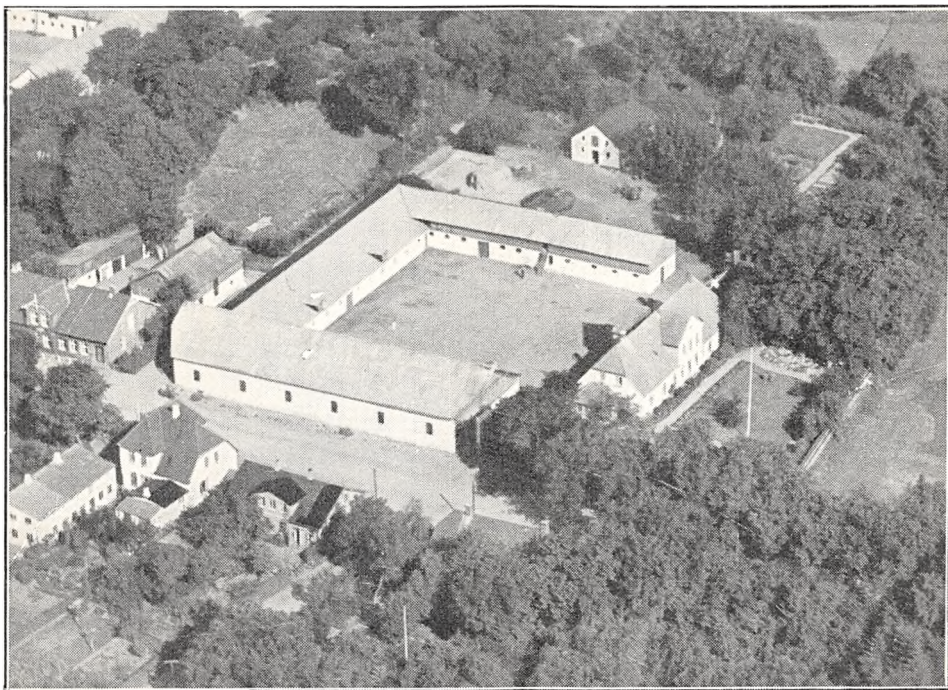
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles en Del Kartoffler til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 130 Sække Superf., 60 Kalig. og 100 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 2 Tyre og 90 Stkr. Ungkreatu-

rer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der fedes ca. 30 Stude og Kvier om Aaret, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsn. Smørydelse pr. Ko er ca. 136 aarlig, Mælken lev. til Bevtoft Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 2 Tillægssøer, der er tidligere leveret 300—350 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 84 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 300 Høns og 200 Kapuner, Bestanden fornyes hvert Aar ved Indkøb af Kyllinger.

Bevtoftgaard har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til Haven, som ogsaa strækker sig Nord for Gaarden, har stor gennemgaaende Frontspids, en lukket Veranda ved den sydlige Gavl og Tegltag; den er ombygget i den nyere Tid og

Bevtoftgaard.

indeholder en stor og god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der overvejende har Tag af Pandeplader, er der Kostald i Længen mod Vest, der mod Vest har Trætrimpel og er her tækket med Tagpap; den nordlige Sidelænge, der har Trætrimpel, rummer Heste- og Svinestald, og den sydlige, der har muret Trimpel, Lade. Desuden Nord for Gaarden og Hovedbygningen en teglhængt Fodermesterbolig, en Svinestald, samt en Træbygning, der rummer Hønsehus og Vognport, de 2 sidstnævnte tækket med Tagpap. Der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Bevtoftgaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Hans Andreasen Krüger (se Bevtoft Møllegaard); skønt en dygtig og driftig Landmand var han dog i sidste Halvdel af 1870'erne blevet ret daarlig stillet økonomisk, og Gaarden købtes da af et Konsortium af Venner og slesvigske Landmænd, der i 1880 solgte den til Hans Andersen; efter ham overtoges den i 1900 af Sønnen Hans E. Andersen; han afhændede Oktbr. 1910 et Mejeri, der i en Aarrække havde været paa Gaarden, og af ham købte den nuværende Ejer derefter Bevtoftgaard i 1912.

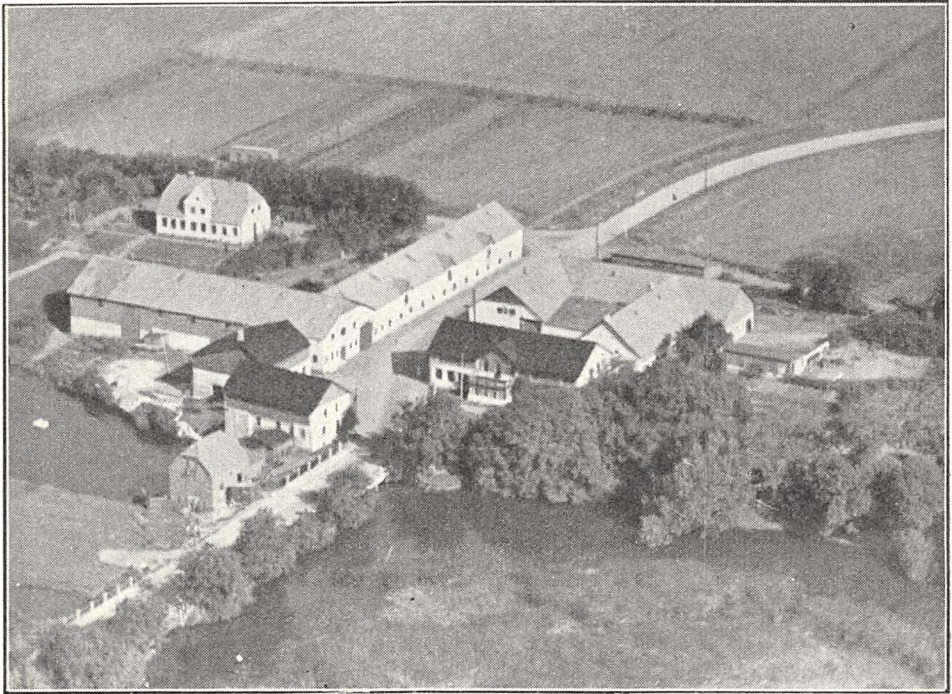
BEVTOFT MØLLEGAARD, Bevtoft By, Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Laur. Aagesen, Postfb. Bevtoft, nærmeste St. Neder-Jerstal, Afst. 3½ km, ca. 10 til Toftlund og 21½ km til Haderslev.

Art. 5 af Hjartbro, samlet Areal 74 ha, deraf 67 Ager, 6 Eng og 1 Have og

Gaardsplads, Nettoudbytte 192,00 Th. (godt 4 Td. Hrtk.); Ejdskv. 57,600 Kr. (100,000), Jordv. 32,900 Kr. (62,200); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 41,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bevtoft Møllegaard ligger i den nordøstlige Side af Bevtoft By ved Landevejen til Vojens og Haderslev; Jorden, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, kun lidt er drænet, da det er sund Jord, hele Arealet er merglet 1911—12. Engen er lav Eng paa Haardbund.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles en Del Kartofler til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund, samt noget Frø (Engsvingel, Hvidkløver og Sennep). Af Kunst-

Bevtoft Møllegaard.

gødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 50 Kalig. og 100 Sække Kvælstofg.

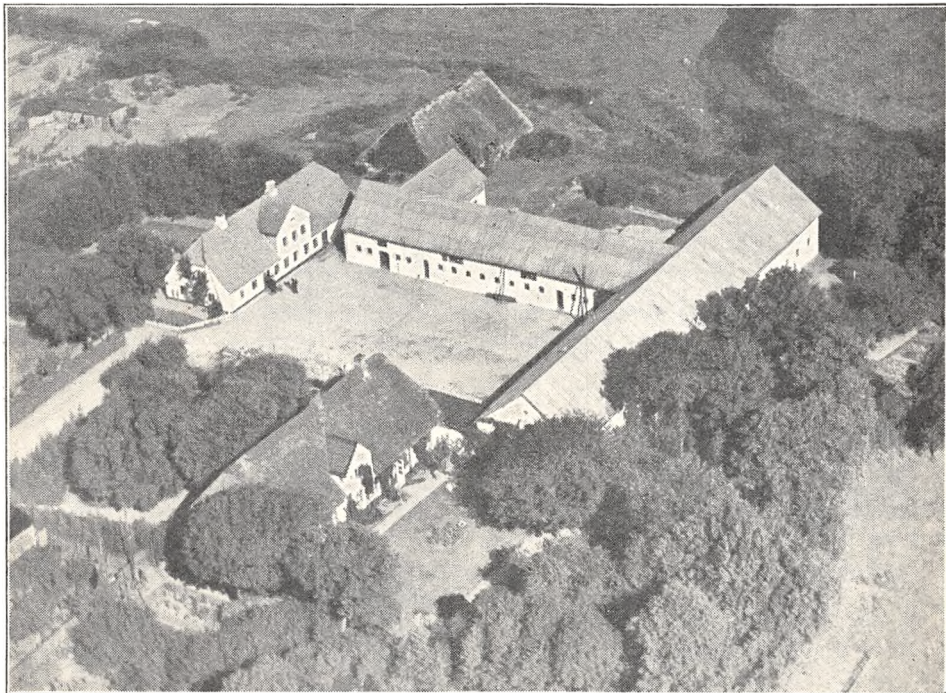
Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig. Mælken leveres til Bevtoft Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Der er tidligere leveret ca. 300 Slagterisvin aarlig (Pattegrise indkøbes), Gaarden er nu tildelt 39 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Bevtoft Møllegaard har grundmurede, hvidpudsede, nye og gode Bygninger, opført i 1921 efter en Brand. Hovedbygningen, der er opført i 2 Etager, ligger mod Syd til Haven og Mølle-dammen, har en lukket Veranda med Altan over og Frontspids mod Syd og er tækket med Tagpap; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har Trimpel og Tag af Pandeplader, er den østlige Sidelænge mod Syd sammenbygget i Vinkel med Hovedbygningen og mod Nord med Kostalden, den rummer Bryggers, Heste- og Svinestald, og den korte Sidelænge mod Vest Lade; til den sydlige Side af Kostalden er der dernæst mellem de 2 Sidelænger opført en Halvtagsbygning til Udvidelse af Svinestalden i den østlige Sidelænge; desuden Øst for Gaarden et Hønseshus, tækket med Tagpap og opført som Halvtag ligesom en Bygning af Pandeplader til

Vogne, Redskaber og Maskiner Nord for Gaarden. Der er Jernbjælker og murede Hvælvinger i Staldene og Ejendommen har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Bevtoft Møllegaard købtes i 1854 af den kendte sønderjydske Patriot og Politiker Hans Andreasen Krüger, der i 1841 havde overtaget sit Fødehjem Bevtoft Kro efter sin Fader. Krüger var en dygtig Landmand, der opdyrkede store Hedestrækninger, men navnlig var han en Foregangsmand ved Engvandingsanlæg. Som Politiker blev han allerede en kendt Mand i 1848, da han som Stænderdeputeret for 1. slesvigske Valgdistrikt ved de slesvigske og holstenske Stænders Fællesmøde i Rendsborg protesterede skarpt imod en Beslutning om Slesvigs Indlemmelse i det tyske Forbund; han døde i 1881. Senere købtes Ejendommen af P. Paulsen, der i 1908 solgte den til Jacob Steffensen; efter ham overtoges den senere af Nordslesvigsk Kreditforening, der i 1917 solgte den til Peter Thielsen, og af ham købte den nuværende Ejer Ejendommen med 189,5 ha i 1928; Thielsen beholdt dog selve Møllen og Savskæreriet samt det lille Elektricitets-

Bevtoft Præstegaard.

værk og Mølledammen. I 1929—30 frasolgte den nuværende Ejer derefter den Del af Gaardens Bygninger, der laa Vest for Landevejen (se Billedet) samt 51 ha, hvorpaa der oprettedes Ejendommen »Ny Møllegaard«, endvidere er der frasolgt Jord til 4 Husmandsbrug, hver med ca. 15 ha samt 2,5 ha til Fiskedamme, hvorved Gaarden fik sit nuværende Areal.

BEVTOFT PRÆSTEGAARD, Bevtoft By, Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Menighedsraadet, Postfb. Bevtoft, nærmeste St. Neder-Jerstal, Afst. $3\frac{1}{2}$ km, godt $9\frac{1}{2}$ til Toftlund og ca. 22 km til Haderslev, Tlf. Bevtoft 2 (Pastor A. Nissen).

Art. 32 af Bevtoft og 43 af Hjartbro, samlet Areal 203 ha, deraf 160 Ager, 8,5 Eng, 1,5 Skov, 18 Mose, 14 Hede og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 562,88 Th. (11,85 Td. Hrtk.); Ejdkv. 106,200 Kr. (112,000), Jordv. 74,800 Kr. (74,700); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 88,600 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Præstegaarden ligger midt i Bevtoft By; af Jorderne, der er samlet, er ca. Halvdelen Muldjord paa Ler og sandblandet Lerunderlag, den anden Halvdel er Sandmuld

paa Sandunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merglet 1910—12. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning blandet Løvtræ.

Gaarden drives siden 1923 af Forpagter N. Holm; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med stor Kartoffelavl til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 200 Sække Superf., 80 Kalig. og 140 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 1 Tyr og 55 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 157 kg om Aaret, Mælken leveres til Bevtoft Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 9 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 3 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 300 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 102 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Bevtoft Præstegaard har grundmurede, hvidpudsede, gode Bygninger; selve Præsteboligen, der ligger mod Syd i Retningen Syd—Nord, omgivet af den kønne Have, er dog ældre; den har Frontspids mod Øst og er tækket med Straa. Af de øvrige Bygninger til Præstegaarden ligger Forpagterboligen mod Vest til sin Have, den har en stor Frontspids mod Øst til Gaarden, og Tegltag. Af Avlsbygningerne, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Kostald i Længen mod Øst, der er sammenbygget i Vinkel med den nordlige Sidelænge Svinestalden, og fra den vestlige Ende af denne udgaar Hestestalden som en Sidelænge mod Nord. Desuden Nord for Hovedbygningen en gl. straataekt Lade med Taget næsten helt til Jorden (en Karunkel), den benyttes til Vognport samt Redskabs- og Maskinrum, og mod Vest et Hønsehus, opført af Træ og tækket med Tagpap; endvidere i Marken en Lade opført af Pandeplader paa en støbt Sokkel. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene og Præstegaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

GAARD I BEVTOFT BY, Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Niels Rostgaard Thielsen, Postfb. Bevtoft, nærmeste St. Neder-Jerstal, Afst. $4\frac{1}{2}$ km, $10\frac{1}{2}$ til Toftlund og 23 km til Haderslev, Tlf. Bevtoft 14.

Art. 14 m. fl. af Bevtoft og 60 af Hjartbro, samlet Areal 92 ha, deraf 76 Ager, 9 Eng, 5 Skov, 1 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 325 Th. (ca. 6,84 Td. Hrtk); Ejdkv. 73,000 Kr. (71,200), Jordv. 48,000 Kr. (44,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 45,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger ca. 1 km Syd for Bevtoft By ved Vejen efter Hyrup; Jorderne, hvoraf 75 ha er samlet om Gaarden, medens Resten ligger lidt fraskilt, bestaar hovedsagelig af Sandmuld, Underlaget dels Ler og dels Sand. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, der er drænet, hvor det tiltrængtes, dog er største Delen naturlig sund Jord, hele Arealet er merglet i 1912—14. Engen er god Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg og Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Kartoffler til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 65 Sække Superf., 30 Kalig. og 35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25—30 Malkekøer, 1 Tyr og 45 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der fedes ca. 10 Kreaturer om Aaret, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Bevtoft Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig (Pattegrise indkøbes). Gaarden er nu tildelt 63 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 14 m. fl. af Bevtoft, har grundmurede, hvidpudsede, delvis ældre, men gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, er tækket med Skifer. Af Avlsbygningerne, er der Værelser til Folkene og Kostald i den vestlige Sidelænge, som er tæk-

ket med Pandeplader; til den nordlige Gavlf af denne er opført et Møddinghus og til den østlige Side af dette en Halvtagsbygning til Vognport, begge opført af Kamp og tækket med Tagpap; den østlige Sidelænge, der er tækket med Straa, rummer Lade samt en Svinestald mod Syd og Øst i denne, og fra den nordlige Ende af Laden udgaar Hestestalden som en Sidelænge mod Vest, opført af Kamp og tækket med Tagpap; der er Indkørsel til Gaarden fra Nord mellem Hestestalden og den forannævnte Vognport. Desuden Nord og Vest for Gaarden en straa-tækt Kreaturstald, et Redskabs- og Maskinhus samt et Hønselus, de 2 sidstnævnte opført af Træ og tækket med Tagpap; der er ildfast Loft af Jernbjælker og Lægter, dækket med Ler i Hestestalden, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Gaard Art. 14 m. fl. af Bevtoft og 60 af Hjartbro ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Peter Lauritzen, efter hvis Død den overtoges af Enken, der i 1852 bragte den til sin anden Mand Anders Thielsen; efter ham overtoges den i 1866 af Sønnen Lorentz Martin T., efter hvem den i 1901 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I STRANDELHJØRN BY, Bevtoft Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Peter Jessen Nissen, Postfb. Over-Jerstal, nærmeste St. Strandelhjørn, Afst. 300 m og 23 km til Haderslev, Tlf. Rangstrup 32 x.

Art. 3 m. fl. af Strandelhjørn, samlet Areal 91 ha, deraf 79 Ager, 10 Eng, 1 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 339,95 Th. (ca. 7,16 Td. Hrtk.); Ejdskv. 75,600 Kr. (75,900), Jordv. 51,000 Kr. (50,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den sydøstlige Side af Strandelhjørn By; af Jorderne, der er samlet ved Gaarden, er ca. 59 ha mild Lermuld paa Ler og sandblandet Lerunderlag, ca. 20 ha er lav moseagtig Jord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er i de senere Aar merglet. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Eg og Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 20 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af Korhorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der fedes aarlig ca. 20 Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg om Aaret, Mælken leveres til Strandelhjørn Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—3 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 80 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 60 Høns.

Gaard Art. 3 m. fl. af Strandelhjørn har ældre, men velholdte Bygninger, for største Delen opført af Grundmur og overvejende tækket med Straa. Af de 4 sammenbyggede Længer ligger Stuehuset mod Syd til Haven. Af Avlsbygningerne udgaar Hestestalden fra den vestlige Gavlf af Stuehuset som en Sidelænge mod Syd, og fra denne fortsætter Kostalden i Flugt med Stuehuset som en Forlængelse af dette mod Vest; den østlige Sidelænge indeholder Bryggers og Værelser til Folkene samt en Gennemkørselsport, Længen mod Nord Svinestald og den vestlige Sidelænge Lade; denne, der har muret Trimpel og mod Vest er opført af Kamp, er tækket med Pandeplader ligesom et Hønselus af Træ Nord for Gaarden. I Hestestalden er der murede Hvælvinger paa Træbjælker. I 1917 er der tilkøbt og underlagt en Gaard paa 25 ha; af de grundmurede Bygninger til denne er det straa-tækte Stuehus nu indrettet til Bolig for 2 Familier, medens Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, Staldene med murede Hvælvinger og Jernbjælker, nu anvendes til Stald for Ungkvæget.

Gaard Art. 3 m. fl. af Strandelhjørn ejedes fra 1840 af Joh. Jørg. Nissen, efter hvem den i 1873 overtoges af Sønnen Nis Jepsen N. og efter ham overtoges den i 1911 af Sønnen, den nuværende Ejer.

GLASERGAARD, Bevtoft By, Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Niels Huusmann Schmidt, Postfb. Bevtoft, nærmeste St. Neder-Jerstal, Afst. 4½ km og godt 22 km til Haderslev, Tlf. Bevtoft 39 x.

Art. 4 af Hjartbro, samlet Areal 144,9 ha, deraf 132,9 Ager, 3 Eng, 8 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 181,38 Th. (godt 3,8 Td. Hrtk.); Ejdskv.

70,200 Kr. (71,800), Jordv. 44,700 Kr. (42,100); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 42,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Glasergaard ligger Nord for Bevtoft By ved Vejen efter Hjarbro, en ca. 250 m lang Allé fører fra Vejen op til Gaarden; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Sandmuld, af noget vekslende Beskaffenhed, paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, kun lidt er drænet, da det er naturlig sund Jord, hele Arealet er merglet 1910—12. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning Bøg og Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 20 Kalig. og 45 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 28 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Bevtoft Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 3 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 250 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 69 Svinekort. Der holdes 8 Faar, og Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Glasergaard har grundmurede, hvidpudsede, ældre men velholdte Bygninger, der danner en 4-længet sammenbygget Gaard, overvejende tækket med Straa. Den sydlige Længe rummer Beboelse i den østlige større Halvdel (med Haven Syd for denne) og Vest derfor Gennemkørselsport, Værelser til Folkene og Hestestald. Længen mod Nord rummer Lade, den østlige Sidelænge Bryggers og Svinestald og den vestlige Kostald; fra denne udgaar en Sidelænge — et Møddinghus — mod Vest, der har Tag af Pandeplader, og til Sydsiden af dette er opført en Halvtagsbygning, tækket med Tagpap, i denne er der en Udvidelse af Kostalden, desuden Syd for Gaarden en Halvtagsbygning til Redskaber, Maskiner og Vogne; Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Glasergaard ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Nicolai Thomsen, der i 1863 solgte den til Niels Huusmann; efter ham overtoges den i 1878 af Svigersønnen Jørgen Schmidt, efter hvem den i 1913 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

LUNDSGAARD, Bevtoft By, Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Sognefoged Vilken Nissen, Postfb. Bevtoft, nærmeste St. Neder-Jerstal, Afst. 2 km, 11 til Toftlund og 23 km til Haderslev, Tlf. Bevtoft 21 (Forpagteren).

Art. 3 m. fl. af Bevtoft, samlet Areal 107 ha, deraf 91 Ager, 10 Eng, 5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 261,27 Th. (5,5 Td. Hrtk.); Ejdskv. 69,000 Kr., Jordv. 46,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 43,000 Kr., Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

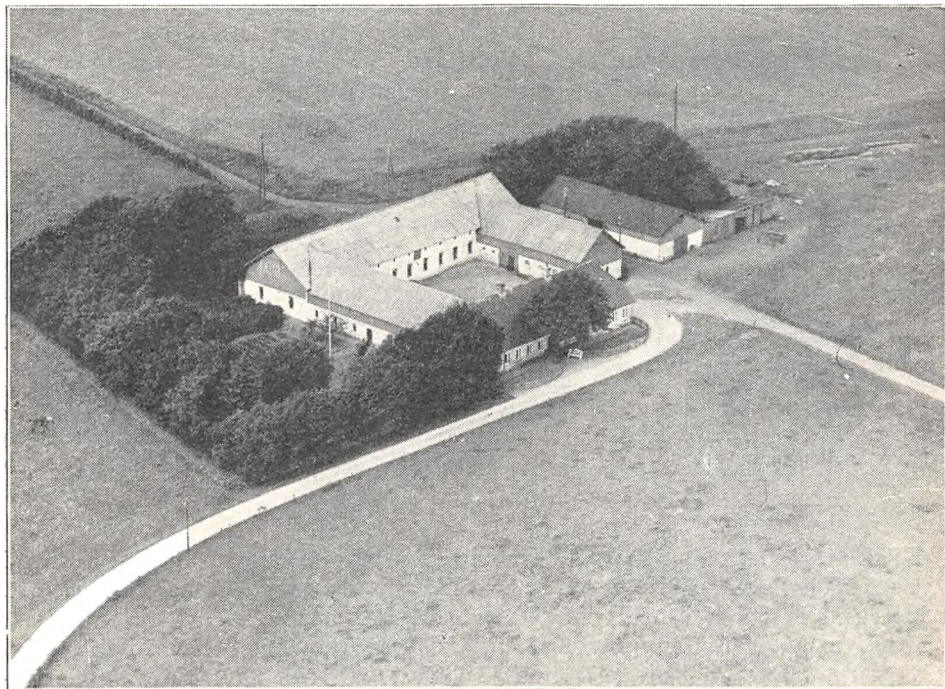
Lundsgaard ligger 1½ km Sydøst for Bevtoft By ved Vejen efter Neder-Jersdal; af Jorderne, der er samlet ved Gaarden, er Hovedparten Sandmuld, en mindre Del er Lermuld, Underlaget Sand og sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, der er ikke drænet, da Jorden er naturlig sund, hele Arealet er merglet 1912. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg og Eg.

Gaarden drives fra 1. April 1934 af Forpagter A. Vaaben. Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med stor Kartoffelavl til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund; der agtes efterhaanden indført følgende 8 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Rodfrugt, 3. Havre, 4.—5. Kløver og Græs, 6. Havre, 7. Rodfrugt, 8. Byg. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 50 Kalig. og 100 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 33 Malkekøer, 1 Tyr og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 149 kg om Aaret, Mælken leveres til Bevtoft Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, for Tiden intet Tillæg; Gaarden er tildelt 66 Svinekort (Pattegrisene indkøbes). Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Lundsgaard har grundmurede, velholdte, delvis hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, som ogsaa strækker sig Vest for Gaarden, er tækket med Skifer; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag og Trimpel af Pandplader, rummer den vestlige Sidelænge, der er sammenbygget i Vinkel med Hovedbygningen, Værelser til Folkene m. m. og Hestestald og den østlige Svinestald; Kostalden, der ligger mod Nord, er sammenbygget med de 2 Sidelænger. Desuden Øst for Gaarden en Lade, der er tækket med Tagpap og har Trætrimpel; til den nordlige Ende af denne er der tilbygget et Halvtag til Redskaber og Maskiner og fra den sydlige Ende en Sidelænge mod Øst, der rummer Hønseshus og Maskiner, bygget som Halvtag og opført af Træ. Der er Jernbjælker i Staldene, i Kostalden

Lundsgaard.

med murede Hvælvinger og i Heste- og Svinestalden med Lægter, dækket med Ler.

Lundsgaard ejedes i første Halvdel af forrige Aarh., fra 1815, af Hans Mørck, efter hvem den i 1866 overtoges af Svigersønnen Jac. Vilken Nissen, og efter ham overtoges den i 1893 af Sønnen, den nuværende Ejer.

ØSTERGAARD, Hyrup By, Bevtoft Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer N. M. Nielsen, Postfb. Bevtoft, nærmeste St. Norder-Jerstal, Afst. 6½ km, til Toftlund 7½ og til Haderslev 25 km, Tlf. Bevtoft 33 x.

Art. 5 af Hyrup II, samlet Areal 133 ha, deraf 84,5 Ager, 10 Eng, 10 Skov, 7 Plantage, 15 lav Græsningjord, 5 Mose og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 322,65 Th. (ca. 6,8 Td. Hrtk.); Ejdkv. 76,500 Kr. (75,500), Jordv. 49,400 Kr. (47,900); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 49,000 Kr.; Løsporet i samme Selskab for 75,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Østergaard ligger 1 km Øst for Hyrup By ved Vejen efter Bevtoft; Jorderne, der er samlet om Gaarden, er noget uens, Hovedparten er Sandmuld, stedvis med Mergel og Lerunderlag, en Del er lav humusblandet Jord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merg-

let 1936—37. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Bøg og Eg, Plantagen Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles en Del Kartoffler til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund samt noget Græs- og Kløverfrø. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 50 Kalig, og 100 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40—45 Malkekøer, 2 Tyre og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af rødt dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, desuden fedes aarlig nogle Korthornsstude, som indkøbes; Køerne græsser i Løsdrift, den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 160 kg om Aaret, Mælken leveres til Bevtoft Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret 150—175 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 66 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 400 Høns, der udruges aarlig 6000—8000 Kyllinger, som sælges daggamle.

Østergaard har grundmurede gode, delvis hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den store Have, som er skærmet ved Læplantning, har gennemgaaende Frontspids og Tegtag; den indeholder en god Lejlighed med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avslængerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Værelser til Medhjælpere, Heste- og Svinestald — denne udvidet i en Sidelænge mod Syd — i den sydlige Sidelænge, der har Trimpel af Pandeplader, Kostald og Lade i den nordlige, der har muret Trimpel; Gaarden er aaben mod Øst; desuden Nord for Gaarden en Hjelms fra hvis Vestgavl der udgaar en Længe af Træ mod Vest til Vogne, Redskaber og Maskiner, Vognporten bygget som Halvtag og Nordvest for Hovedbygningen et Hønsehus af Træ, bygget som Halvtag. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Østergaard ejedes i en Aarrække indenfor en Slægt Lagoni, til Jac. Lagoni i 1896 solgte den til Jac. Steffensen; han solgte den i 1908 til Jørg. Petersen, der i 1910 solgte Gaarden til Jes Bjorholm; han solgte den i 1911 til Johs. Petersen, der i 1923 solgte den til Peter Schmidt, og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden den 1. Marts 1935.

BJORHOLMSMINDE, Tislund Sogn og Komm., Nørre Rangstrup Hrd., Toftlund Retskr., Haderslev A., Ejer Kr. M. Petersen, Postfb. og nærmeste St. Toftlund, Afst. 4 km og 28 km til Haderslev, Tlf. Toftlund 86 x (Forpagteren).

Art. 1 m. fl. af Götterup og 66 m. fl. af Hyrup II, samlet Areal 201 ha, deraf 136 Ager, 18 Eng, 12 Skov og Plantage, 6 Mose, 28 Hede og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 484,41 Th. (10,2 Td. Hrtk.); Ejdkv. 92,000 Kr. (86,700), Jordv. 59,600 Kr. (52,700); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bjorholmsminde ligger 4 km Øst for Toftlund St. ved Landevejen efter Haderslev; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er 76 ha god Sandmuld, for største Delen paa Lerunderlag, 60 ha er lav sort humusblandet Jord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merglet 1934—36. Engen er god Lavmoseeng, af Skovens Bevoksning er 3 ha Egekrat, 9 ha er Granplantage.

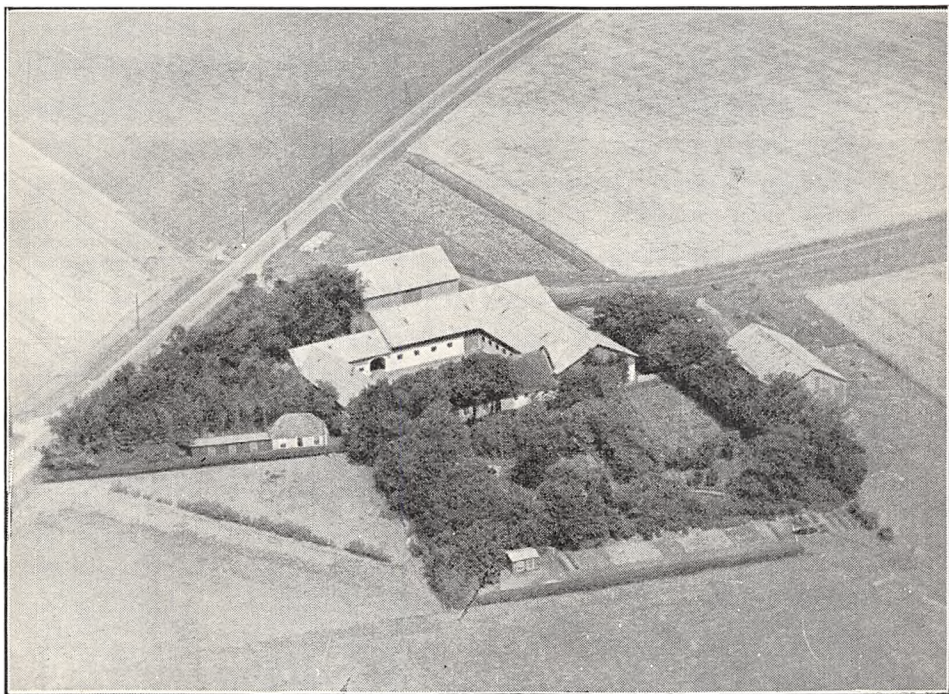
Gaarden drives fra 1. Jan. 1937 af Ejerens Søn, Forpagter Hans Bjorholm-Petersen; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles en Del Kartoffler til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 120 Sække Superf., 50 Kalig. og 90—100 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 85 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der fedes ca. 20 Kreaturer om Aaret, Køerne græsser i Løsdrift, Mælken leveres til Toftlund Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 10 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin

aarlig, Gaarden er nu tildelt 84 Svinekort. Der holdes 7 Faar, og Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Bjorholmsminde har grundmurede gode og velholdte, overvejende hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, er tækket med Straa; den indeholder en god Bolig. Den er sammenbygget med de 2 Sidelænger af Avlsbygningerne, saa disse omslutter Gaardspladsen; i den østlige Ende, hvor den er sammenbygget med den brede østlige Sidelænge, Kostalden, er der indrettet en mindre Svinestald; den vestlige Sidelænge rummer Bryggers og Værelser til Folkene og Længen mod Nord Hestestald samt Gennemkørselsport og Lade; sidstnævnte samt Kostalden har muret Trimpel, og den udvendige Mur er opført af Kamp, medens Hestestalden samt den vestlige Sidelænge har Trimpel af Pandeplader. Fra den sydlige Ende af Kostalden fortsætter den forannævnte Svinestald ligesom i en Sidelænge mod Øst; Avls-

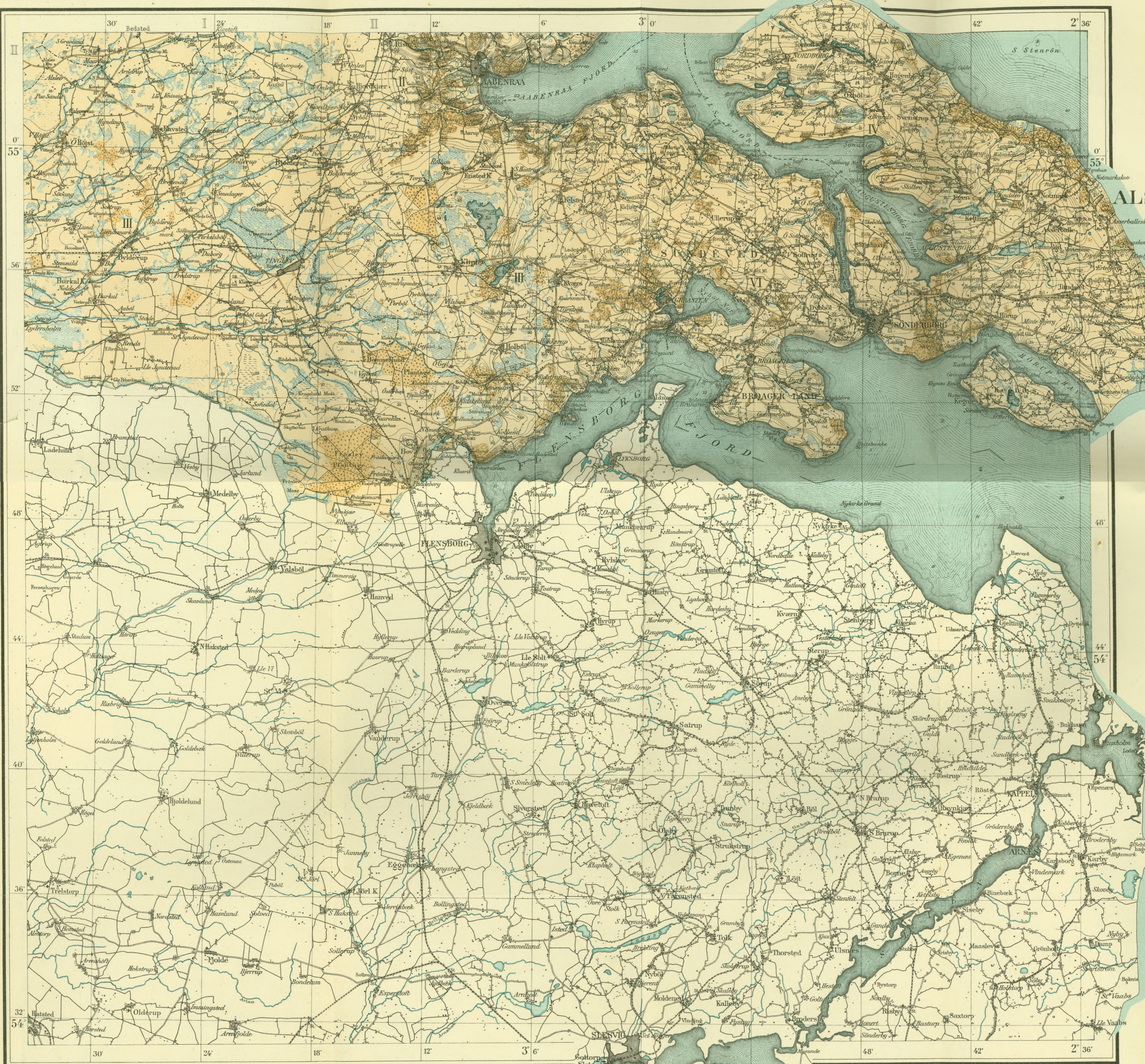
Bjorholmsminde.

bygningerne er alle tækket med Pandeplader. Desuden Øst for Haven en Lade opført helt af Pandeplader ligesom en Lade Nord for Gaarden, og Vest for sidstnævnte en Garage; endvidere Vest for Hovedbygningen 2 Hønehuse, det ene med Straatag, det andet, der er opført af Træ med Tag af Pandeplader. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde, og der hører et Aftægts hus samt et Hus med 2 Lejligheder til Ejendommen.

Bjorholmsminde (i ældre Tid ogsaa kaldet Gøtrupgaard) er en gl. Slægtsgaard; den ejedes i forrige Aarh. af Peter Bertram Bjorholm, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1876 af en Fætter Rasmus P. L. Bjorholm, der var Dyrlæge og praktiserede som saadan og efter ham overtoges den i 1901 af Svigersønnen, den nuværende Ejer.

AABENRAA-
SØNDERBORG AMT
AABENRAA AMT

Enkelte Rettelser 1937

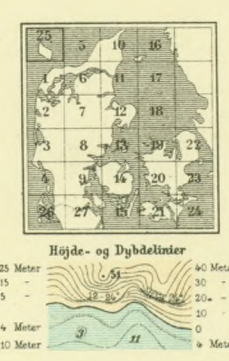
2 danske Mil

15 Kilometer

Geodetisk Institut, København 1937

- Aabenraa-Sønderborg Amt**
- I S Rangstrup Herred
 - II Rise
 - III Lundtoft
 - IV Als Nørre Herred
 - V Als Sønder
 - VI Nybøl
- Tønder Amt**
- II Lø Herred
 - III Slogs
 - Højer

- Ekked eller Handelsplads
- Løndag
- Hovedsogns Kirke
- Kirke eller Kapel
- Gaard med vedfjget Navn
- Gaard uden vedfjget Navn
- Hus med vedfjget Navn
- Hus uden vedfjget Navn
- Vejrsmåle
- Vandmølle
- Bævn eller Voldsted
- Fyr
- Trigonometrisk Station (Tr-St)
- Sten
- Krigergrav

- Jernbane
- Amtsvej (Landstvej)
- Sognejvej
- Buevej
- Amtskol
- Herredskol
- Retsskole
- Hovedsognskol
- Aunæssognskol
- Vandløb
- Skov
- Krot og Opsætt
- Lyng
- Eng og Mose
- Flugsand

Det med blåt Skrift anførte Herred findes ikke paa dette Blad.

AABENRAA-SØNDERBORG AMT.

DET TIDLIGERE AABENRAA AMT

Efter Genforeningen i 1920 af de sønderjydske Landsdele med det gamle Moderland, inddeltes disse i de 4 Amter: Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder; under det tyske Styre havde Landsdelene fra 1867 været inddelt i tilsvarende 4 Kredse, der i Modsætning til vore Amter omfattede baade Land og By, men som bortset fra dette og naar Tønder Kreds undtages nogenlunde svarede i Omraade til de nuværende Amter (dog se nedenfor om de mindre Omraader, der fra Flensborg Kreds i Henhold til Resultatet af Afstemningen, blev henlagt til Aabenraa Amt). Fra 1. April 1932 er de 2 Amter Aabenraa og Sønderborg imidlertid samlet til ét, der benævnes Aabenraa-Sønderborg Amt og de 2 tidligere Amter har nu fjelles Amtmand ligesom i Tidsrummet 1850—64; Amtmanden har Bopæl i Aabenraa, men Sønderborg udgør dog fremdeles en selvstændig Amtsraadskreds. (I nærværende 9. Bind af »Større danske Landbrug« vil de 2 Amtsraadskredse blive beskrevet hver for sig som de tidligere 2 Amter.)

Det tidligere (før April 1932) Aabenraa A. grænser mod Nord til Haderslev A. (Nr. Rangstrup, Gram og Haderslev Hrd.), mod Vest til Tønder A. (Slogs og Lø Hrd.) samt paa en mindre Strækning til den ny Landegrænse, til hvilken det ogsaa foruden til Flensborg Fjord har Grænse mod Syd og Sydøst, og mod Øst til Sønderborg A. (Nybøl Hrd. og Nor), til Lillebælt med Fjordene Als, Aabenraa og Genner, samt paa en kort Strækning til Haderslev A. (Sønderballe By i Hoptrup S.); Øen Barsø i Lillebælt ud for Genner Fjord hører til Amtet (til Løjt Sogn i Rise Hrd.)

Amtets Størrelse angives (endnu) lidt forskelligt, 790,12 km² og 784,5 km² (78,454 ha) henholdsvis i Statistisk Aarbog 1936 og Salmonsens Leksikon — Supplements-Bindet og i »Trap«, 4. Udgave; Amtet er saaledes det tredie mindste af Landets Amter, idet kun Bornholm og Sønderborg Amter er mindre; og i Syd—Nord fra et Punkt lidt Øst for de 2 Vilmskær-Gaarde sydligst i Bov Sogn ved Landegrænsen til et Punkt lidt Vest om Nr. Hjarup i Egvad Sogn til Grænsen med Haderslev A. maaler det ligesom dette Amt kun 41 km. Paa en Strækning af ca. 12,5 km i Bov Sogn har Amtet Landegrænse til Tyskland.

Angaaende Amtets Historie og tidligere Udstrækning skal kun meddeles, at i 1850 blev Lundtoft Hrd., som indtil da havde hørt til Tønder A., sammenlagt med Aabenraa A., og ved Genforeningen i 1920 fik Amtet en mindre Udvidelse, idet Bov Sogn og Frøslev i Hanved Sogn samt Hønsnap Komm. i Holbøl Sogn (Dele af Vis Hrd.), som tidligere havde hørt under Flensborg Kreds, blev lagt under dette.

Hvad Skove og Plantager angaar, da er Aabenraa Amt det skovrigeste af de 4 Amter i Nordslesvig, og med den Udvidelse af Plantager, der har fundet Sted siden Genforeningen, har Amtet nu efter Arealopgørelsen i 1930 ca. 7000 (6965) ha Skov, eller godt 8,5 pCt. af Arealet ligesom Landet som Helhed, trods det, at der blev omhugget en Del Skov og Plantage under Verdenskrigen. Af Skovarealet ejer Staten henimod 80 pCt., medens største Delen af Resten er spredte mindre Skove, saakaldte »Bønderskove«, der ejes af Landmændene omkring i Sognene. Henimod de 60 pCt. er Løvskov, Resten Plantager af Naaletræ, og af disse sidste findes godt Halvdelen af Arealet i det 9717 ha store Bov Sogn, det sydligste af Sognene i de sønderjydske Landsdele, og naar Øen og Sognet Rømpø undtages, tillige det største af disse. I Lig-

hed med Forholdene mange Steder i det øvrige Land, nemlig i Jylland, findes Løvskovene overvejende mod Øst paa de frugtbare lermuldede Jorder, flere Steder som en Brømme langs Kysten af Lillebælt og Fjordene, som fra dette skærer sig ind i Landet; og da de her flere Steder staar paa kouperet Terræn med bratte Skrænter som egner sig mindre til Dyrkning, bidrager Skovene yderligere til at give Egnen stor landskabelig Skønhed, saaledes i Rinkenæs Sogn og ved Kollund, begge ved Flensborg Fjord, i Løjt Sogn og omkring Aabenraa samt flere andre Steder.

Naaetræsskovene findes selvfølgelig paa de mindre frugtbare Jorder mod Vest, og der er i den nyere Tid tilplantet en hel Del Hede, hvorved de større sammenhængende Hedearealer i Amtet nu er forsvundet; efter Arealopgørelsen i 1930 er der dog endnu godt 1600 ha Hede og Lyngbakker i Amtet, spredt omkring i dette, deraf henimod de 70 pCt. i Lundtoft-Vis Hrdr. og deraf igen de ca. 70 pCt. i de 2 store Sogne Holbøl og Bov mod Sydvest og Syd. En Del af Moserne i Amtet har dyb Tørvejord, en Del er lyngklædte, og i flere af Moserne er der ved Tørvegravning fundet større og mindre Træstammer af Eg, Gran og Fyr.

Amtet er fattigt paa Ferskvandsarealer, Søer og større Vandløb, ligesom sidstnævnte som en Følge af Amtets ringe Udstrækning, kun er korte; ialt indtager disse kun godt 500 ha af hele Arealen. Siden Genforeningen i 1920 er der ved Hedeselskabets Bistand foretaget en Del Vandløbsreguleringer omkring i Amtet; saaledes i 1922 ved Hydevad og Kløvtoft (Hellevad Sogn) til Gavn for et Areal paa 155 ha og en Bekostning af 11,236 Kr., og samme Aar af Kassø-Foverup Skelgrøft ved Kassø, vestligst i Hjorkær Sogn og ind i Tønder A. (ved Foverup i Rabsted S.), til Gavn for et Areal paa 60 ha for en Udgift paa 1288 Kr. (en Afvanding i Harres i 1926, se Indledningen til Tønder A. og en Vandløbsregulering af Kopsholt Bæk i 1927, se Bind VIII, Side 524 i Indledningen til Haderslev A.).

I 1927 en Vandløbsregulering af Lundbæk i Hjorkær Sogn til Gavn for et Areal paa 114 ha for en Udgift af 4300 Kr., i 1928 af Rabsted-Høgsholt Vandløbene i Tønder og Aabenraa Amter til Gavn for et Areal paa 127 ha med en Bekostning af 7200 Kr. og samme Aar af Hjolderup-Vollerup Landgrøft, Raved-Vollerup Landgrøft, Bolderslev-Perbøl Skelgrøft og Søderup Aa, alle i og ved Bjolderup Sogn og Grøngrøft Mose i Felsted Sogn til Gavn for Arealer paa henholdsvis 27, 29, 70, 167 og 42 ha og en tilsvarende Bekostning af 1124 Kr., 3042 Kr., 5769 Kr., 7000 Kr. og 12,115 Kr. I 1929 af Porskærgrøften og af Rebbøl Aa til Gavn for Arealer paa 51 og 48 ha for en Bekostning af 5126 Kr. og 5700 Kr., i 1930 af Bolderslev Mødegrøft og Bolderslev-Todsbyl Skelgrøft til Gavn for et Areal paa 44 ha for en Udgift af 5843 Kr., alle 4 Reguleringer, ligeledes i og ved Bjolderup S. samt Uge S. og i 1931 af Bjernstrup Aa ved Klipleve i Sognet af samme Navn til Gavn for et Areal paa 131 ha for en Udgift af 22,000 Kr. I 1932 af Hovslund Bæk (Øster-Løgum S.) og af Askemosebæk, begge for Arealer paa 40 ha og hver med en Bekostning af 4000 Kr., i 1933 af Grøn Aa ved Røllum i Ensted S. til Gavn for et Areal paa 220 ha med en Bekostning af 145,000 Kr., og i 1934 af Surbæk ved Hostrup (Egvad Sogn) til Gavn for et Areal paa 20 ha for en Bekostning af 2000 Kr.

Som nævnt i Indledningen til Sønderjylland (se Bind VIII, nederst Side 518) er der siden Genforeningen i de første Aar efter denne foretaget omfattende Undersøgelser over Jordernes Kalktrang og Vandlidende; disse viste, at omtrent Halvdelen (48 pCt.) af Jorderne i Aabenraa A. trængte til Kalk og godt Femtedelen (22 pCt.) var vandlidende, og der er foran anført Flertallet af disse Afvandingsarbejder og Vandløbsreguleringer, som allerede er fuldførte, men desuden er der udarbejdet over 200 og allerede fuldført mange Dræningsarbejder, ofte forbundet med Planer for Jordernes Bearbejdning, Gødskning og Drift.

Af de større Afvandingsarbejder kan som Eksempel nævnes de, der er gennemført i det store Bjolderup Sogn, hvorved betydelige Arealer — over 300 ha — af vaade, kolde og sure og derfor lidet ydende Engarealer er omdannet til gode Enge, der nu giver gode og store Afgrøder saavel af Gæs og Hø som af Korn.

Hvad Afhjælpning af Jordernes Trang til Kalk angaar, skal nævnes, at det i Lundtoft Herred dannede Mergelselskab har i Aarene 1924—26 med Bistand af Vejledning fra Hedeselskabet udført over 110,000 m³ Mergel paa Jorderne i 7 af Sognene, der ligger i østlig Retning fra Tinglev og har anvendt flyttelige Spor.

Hvad Jordbundsforholdene og Jordernes Frugtbarhed i Amtet angaar, da findes de frugtbareste Jorder mod Øst og de mindre frugtbare mod Vest, og dette Forhold er særlig tydelig i Lundtoft Hrd. Gaar vi ud fra det i Indledningen til Sønderjylland Side 506 nævnte Forhold, at 47,5 Thaler Grundskat-Nettoudbytte (i det følgende betegnet Gr.-N.) svarer til en Td. Hrtk., skulde der af de 40,051 Td. Hrtk. i Landdistrikterne i Nordslesvig de 6647,5 Td. falde paa Aabenraa A.

Af Amtets 3 Hrd. har Rise gennemgaende den frugtbareste Jord, idet der i dette Hrd. som Gnsn. kun gaar godt 9,6 ha til en Td. Hrtk. (svarer til et Gr.-N. af godt 4,9 Th. pr. ha); derefter følger Lundtoft-Vis Hrdr. med godt 10,8 ha til en Td. Hrtk. (godt 4,3 Gr.-N. pr. ha), medens der i Sønder-Rangstrup Hrd., som det mindst frugtbare af Amtets 3 Hrdr., i Gnsn. gaar 19,46 ha til en Td. Hrtk. (2,44 Gr.-N. pr. ha).

Hvad Jordernes Frugtbarhed i Amtets 20 Sognekomm. angaar, da ansføres for disse kun Gennemsnittet for Antal ha til en Td. Hrtk., idet dette Tal divideret i 47,5 giver det preussiske Vurderingsgrundlag: Thaler Gr.-N. pr. ha.

Sognekommunerne Varnæs og Asbøl har efter dette de frugtbareste Jorder, idet der i disse kun gaar henholdsvis 4,8 og 4,9 ha i Gnsn. til en Td. Hrtk., derefter følger Bovrup Sognekomm. og Rinkenæs S. med 5,0 og 5,1 ha, Felsted S. og Graasten By med 6,2 og 6,3 ha, Løjt og Kværns Sogne med 7,2 og 7,7 ha, Hjorkvær S. med 10,1 ha, Rise med 11,5 og Bjolderup S. med i Gnsn. 11,7 ha til en Td. Hrtk.; derefter følger Ensted S. med 12,5 ha, Bedsted med 14,1, Holbøl med 14,8, Uge med 16,3, Hellevad med 18,1, Bov og Øster Løgum Sogne med henholdsvis 21,2 og 21,4 ha, Kliplev med 26,5 ha og Egvad S., som det mindst frugtbare S. i Amtet, med i Gnsn. 27,6 ha til en Td. Hrtk.

Hvad Landboreformerne: Udskiftning af Fællesskabet, Udflytning af Bøndergaarde m. m. angaar, samt Udparcellering af Herregaaarde, da er dette, for at undgaa Gentagelser, behandlet i Indledningen til Sønderjylland, hvortil der derfor kan henvises. Saa vidt vides var det i Aabenraa A., at de første Udskiftninger af Jordfællesskabet fandt Sted i Varnæs Sogn Syd for Mundingen af Aabenraa Fjord allerede i 1710—11, et Ekspl. der senere fulgtes af Bønderne i Løjt Sogn Nord for Fjorden (se Bind VIII nederst Side 512 og Side 513). I Ensted Sogn foregik Udskiftningen af Jordfællesskabet i Aarene 1776—78, og disse Aarstal ses indhugget i de gamle Skeldiger, der er ret almindelige i disse Egne.

I nærværende og de foregaaende 4 Bind er benyttet Tallene for Ejendomsskyldværdi og Jordværdi pr. 1. Jan. 1932. Da der i de 4 Bind, som omfatter større danske Landbrug paa Øerne, er benyttet Tallene for Ejendomsskyldvurderingen pr. 1. Jan. 1927, er de tilsvarende Tal for Gaardene i Jylland og Sønderjylland for Sammenligningens Skyld som Regel tilføjet i Parentes bagefter Tallene for den ny Vurdering i 1932.

ÆNDRINGER I DE FASTE EJENDOMSSKATTER PAA LANDEJENDOMME TIL STAT OG AMT.

Som Følge af »Lov af 14. April 1937 om en fælleskommunal Udligningsfond« er § 5 i Lov af 7. Aug. 1922 om Beskatning til Staten af faste Ejendomme nu juldstændig ændret, idet den aarlige Grundskyld af Jordens Grundværdi, der i denne Lov var fastsat til 1,5 pro mille (1,50 Kr. pr. 1000 Kr. Jordværdi) — se Bind I, Side 15, Stk. 3 — nu i forannævnte nye Lov af 14. April er forhøjet til 6 pro mille af Jordens Grundværdi, hvoraf de 4,4 pro mille afgives til den fælleskom-

munale Udligningsfond. (Da der i Værket »Større danske Landbrug« ikke er omtalt Skovejendomme, som er vurderet selvstændigt til Grundskyld, er de ændrede Regler for disse ikke medtaget.)

Endvidere er § 6 i Lov af 7. April 1922 ændret — se ligeledes Bind I, Side 15, Stykke 3 og det i Stk. 4 givne Eks. — idet den E j e n d o m s s k y l d paa 1,1 pro mille, som aarlig svaredes af Forskellen mellem en Ejendoms Ejendomsskyldværdi og dennes Grundværdi, en Forskel, der væsentlig falder sammen med Bygningernes Værdi, og efter at der først for hver Ejendom er fradraget et skattefrit Beløb paa 10,000 Kr., nu er forhøjet til 4,5 pro mille, hvoraf de 3,3 pro mille afgives til den fælleskommunale Udligningsfond.

Disse fælleskommunale Ejendomsskatter svares allerede fra 1. Juli 1937 at regne.

Hertil kommer nu yderligere følgende nye Bestemmelser vedrørende Beskatning af faste Ejendomme til Staten: Findes der flere Beboelseslejligheder i en Ejendom forhøjes det foranævnte skattefrie Fradrag paa 10,000 Kr. for hver Ejendom, naar den skattepligtige fremsætter Begæring derom overfor Vurderingsmyndighederne, yderligere med 2000 Kr. for hver Beboelseslejlighed med Køkken, som Ejendommen indeholder ud over een Lejlighed.

Hvad de faste Ejendomsskatter paa Landejendomme til Amtet angaar, da medførte Lov af 20 Maj 1933 væsentlige Ændringer i Beregningen af disse (se Bind V, Side 446—47 i Indledningen til Aarhus Amt); angaaende Fordelingen af det fra Statskassen til Amtskommunerne ydede aarlige Tilskud, henvistes der dog til den ret omfangsrige § 8 i selve Loven, som redegjorde for dette Forhold; af de 5 Stkr. i denne Paragraf er det sidste, eller Stk. 5, der omhandlede Bestemmelse om Udskrivning af personlig Skat til Amtskommunen under visse Forhold, nu ophævet ifølge § 25 i Loven af 14. April 1937 om en fælleskommunal Udligningsfond.

Hvad de sønderjydske Amter angaar, har der siden Genforeningen været særlige Bestemmelser gældende for disse vedrørende Udskrivningen af faste Ejendomsskatter paa Landejendomme til Amtet (se Bind VIII, Side 526 i Indledningen til Haderslev Amt, Stkrne. 3 og 4); men fra og med Skatteaaret 1939—40 ophævedes disse særlige Bestemmelser, idet § 9 i Lov af 20. Maj 1933 om Udskrivning af amtskommunale Bidrag paa de til de sønderjydske Amtsraadskredse hørende Kommuner ophæves.

I Skatteaaret 1938—39 kan der paa de nævnte Kommuner ikke udskrives mere end to Trediedele af samtlige amtskommunale Bidrag.

Angaaende de midlertidige Bestemmelser, der af Hensyn til Overgangen til de nye Ændringer for Udskrivningen af Skatter paa faste Ejendomme har vist sig nødvendige, henvises til selve Loven.

*

*

Det var i 1903, der blev vedtaget nye Skattelove, som blandt andet havde det Formaal, at komme bort fra Hartkornet som Grundlag for de faste Skatter paa Landejendomme til Stat, Amt og Kommune. Allerede da viste det sig klart, at Forhandlinger om Skattelove let fremkalder politiske Meningsforskelligheder, ja Overbud.

Det er dog navnlig efter Verdenskrigen, at den ene Ændring i Grundlaget for Skattepaaligning er fulgt efter den anden, samtidig med at Administrationen er blevet mere og mere indviklet tung, besværlig og arbejdskrævende, ligesom den samlede Skattebyrde, der hviler paa Befolkningen, er steget 5 a 5½ Gange pr. Indbygger i det Slægtled, som er forløbet siden Aarhundredskiftet.

En meget væsentlig Aarsag dertil er denne, at vi nu til Dags eller i Øjeblikket ikke følger de vise og gode Raad, som tidligere Slægtleds Samfundsøkonomer gav deres Samtid, nemlig: at et Lands Love bør fremme og bejordre Vindskibelighed, Flid og Sparsommelighed og hæmme og modvirke Ørkesløshed, Dagdriveri og Ødselhed, ligesom vor Tid heller ikke handler efter den fornuftige og sunde Lære, som den vise Præst og Ordsprogsforfatter Peder Syv giver i et af sine mange Ordsprog nemlig:

»Gud giver enhver Fugl sin Føde, men han kaster den ikke ind i Reden til den«. Vore Skattelove er derved efterhaanden blevet saa indviklede og lappede, at det for nylig er blevet nødvendigt at nedsætte en stor Skattekommission, der skal overveje og komme med Forslag til en Forenkling og mulig til en anden Fordeling af Skattebyrden.

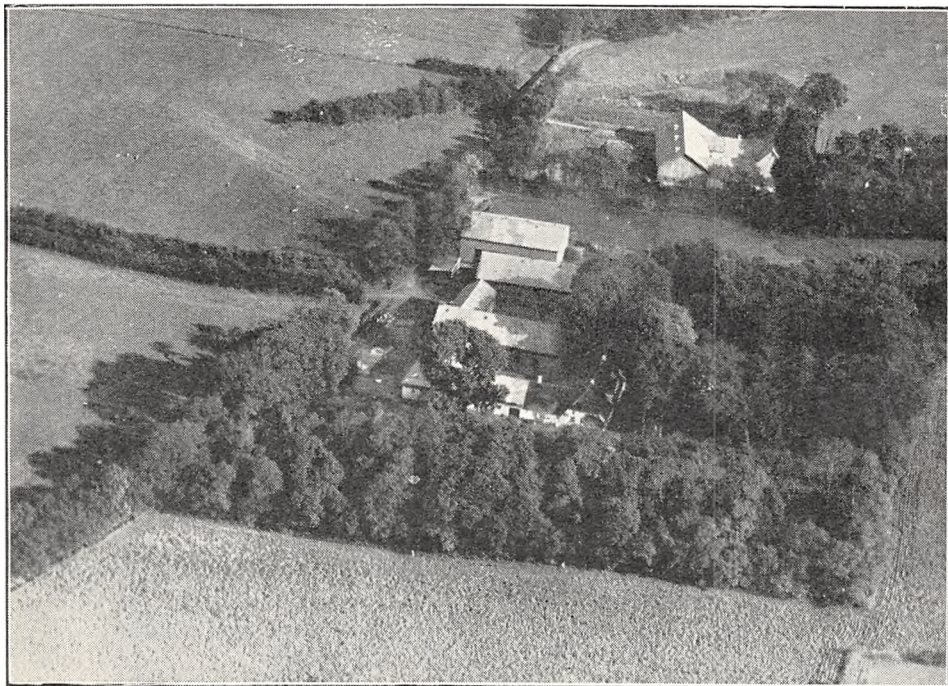
Grundskyldpromillen og almindeligt skattefrit Fradrag ved Beregningen af Kommuneskatten i Kommunerne i Aabenraa Amt 1936—37.

Se Indledningen til Frederiksborg Amt, Bind I, Side 15—16, og Indledningen til Aarhus Amt, Bind V, Side 446—47)

Der er foran meddelt om de Ændringer, som de 2 nye Skattelove af 14. April 1937 »Lov om Ændring i Lov om Beskatning til Staten af faste Ejendomme« og »Lov om en fælleskommunal Udligningsfond« medfører, hvad Skatterne paa faste Ejendomme til Staten og Amtsskatterne i de sønderjydske Amsraadskredse angaar. Hvad Kommuneskatterne paa faste Ejendomme i de sidstnævnte angaar, da henvises til efterfølgende Skema for Landkommunerne i Aabenraa Amsraadskreds.

Kommune	Grundskyldpromille	Alm. skattefrit Fradrag pr. Ejendom	Kommune	Grundskyldpromille	Alm. skattefrit Fradrag pr. Ejendom
Asbøl	12.80	3.000	Hjordkær	12.00	3.500
Bedsted	10.40	3.000	Holbøl	16.70	4.000
Bjolderup	13.60	3.000	Kliplev	17.04	4.000
Bov	14.30	4.000	Kværs	14.60	4.000
Bovrup	11.40	3.500	Løjt	14.40	3.000
Egvad	11.20	3.000	Rinkenæs	15.20	3.000
Ensted	12.00	3.000	Rise	13.57	3.000
Felsted	15.04	4.000	Uge	12.00	3.000
Graasten	14.00	4.000	Varnæs	12.22	3.500
Hellevad	13.15	3.000	Øster Løgum	13.00	3.000

SDR. RANGSTRUP HERRED

Nerballegaard.

NERBALLEGAARD, Østerterp By, Bedsted Sogn og Komm., Sønder Rangstrup Hrd., Løgumkloster Retskr., Aabenraa A., Ejer J. Schmidt, Postfb. Bedsted Lø, nærmeste St. Røde Kro, Afst. 17 km, $9\frac{1}{2}$ til Løgumkloster og 24 km til Aabenraa, Tlf. Bedsted Lø 5.

Art. 1 m. fl. af Østerterp og 95 m. fl. af Bedsted, samlet Areal 185,8 ha, deraf 151,8 Ager, 24 Eng, 8 Skov og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 950 Th. (ca. 20 Td. Hrtk.); Ejdskv. 150,000 Kr. (151,200), Jordv. 94,000 Kr. (106,200); Bygn. er fors. i »Nord og Syd« for 126,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Nerballegaard ligger i den nordlige Side af Østerterp By ved Vejen efter Bovlund; af Jorderne, der er samlet ved Gaarden, er 32 ha Lermuld paa sandblandet Ler, Resten ca. 120 ha er humusblandet Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i Aarene 1910—18. Engen er god Haardbundseng, en mindre Del er Lavmose, Skovens Bevoksning Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 70 Kalig. og 75 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 50 Malkekøer, 2 Tyre og 130 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Køerne græsser i Løsdrift, der fedes ca. 20 Stude om Aaret; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 130 kg aarlig, Mælken leveres til Østerterp Mejeri (privat).

Der holdes som Regel 9—10 Arbejdsheste, deraf for Tiden 5 kaarede og præmierede Hopper af jydsk Race, der tillægges alm. 4—5 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Øjeblikket 15 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 100 Svinekort. Der holdes 24 Faar, Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Nerballegaard har grundmurede, gode, overvejende hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har Frontspids til denne, en rundbuet Kvist mod Nord til Gaarden og Tegtag; den indeholder en god Lejlighed med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, der overvejende har Tag og Trimpel af Pandeplader, er Hovedbygningen sammenbygget i Vinkel med den vestlige Sidelænge, der rummer Køkken m. m. (tækket med Tegl) Værelser til Folkene og Hestestald, Længen mod Nord indeholder Garage m. m. og den østlige Sidelænge Ungkvægstald; fra den nordlige Ende af denne udgaar Svinestalden som en Sidelænge mod Øst og mod Syd overfor denne en teglhængt mindre Længe, som rummer Tørvehus m. m., desuden Øst for Gaarden og Indkørselsvejen en Kostald med muret Trimpel, Øst for denne en Lade, helt af Pandeplader, Vest for Gaarden en Trælade med et Redskabs- og Maskinhus ved den sydlige Ende, begge tækket med Tagpap, og Syd for denne et Hønsehus, ligeledes opført af Træ. Der er murede Hvelvinger og Jernbjælker i alle Stalde, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører 3 Huse til Ejendommen. Gaarden er skærmet mod Vinden ved Læplantning.

Nerballegaard ejedes tidligere af Franz Hinrichsen, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1909.

SIVKRO, Bedsted By, Sogn og Komm., Sønder Rangstrup Hrd., Løgumkloster Retskr., Aabenraa A., Ejer Statens Jordlovsudvalg, Postfb. Bedsted Lø, nærmeste St. Røde Kro, Afst. 13 km, 13 til Løgumkloster og ca. 20 km til Aabenraa, Tlf. Bedsted Lø 44 u (Bestyreren).

Art. 11 af Bedsted, samlet Areal 104,9 ha, deraf 96,4 Ager, 7,5 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 421,25 Th. (ca. 9 Td. Hrtk.); Ejdskv. 79,000 Kr. (111,500), Jordv. 45,100 Kr. (64,500); Bygn. er fors. i Stats-Brandforsikringsfonden for ca. 100,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Sivkro ligger 2 km Øst for Bedsted ved Landevejen mellem Aabenraa og Løgumkloster; Jorderne, der til Dels er samlet, dog hovedsagelig Nord for Gaarden, bestaar af Sandmuld paa Mergel- og Grusunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er merglet fra ældre Tid og 38 ha er nymerglet i 1935. Engen er god Haardbundseng.

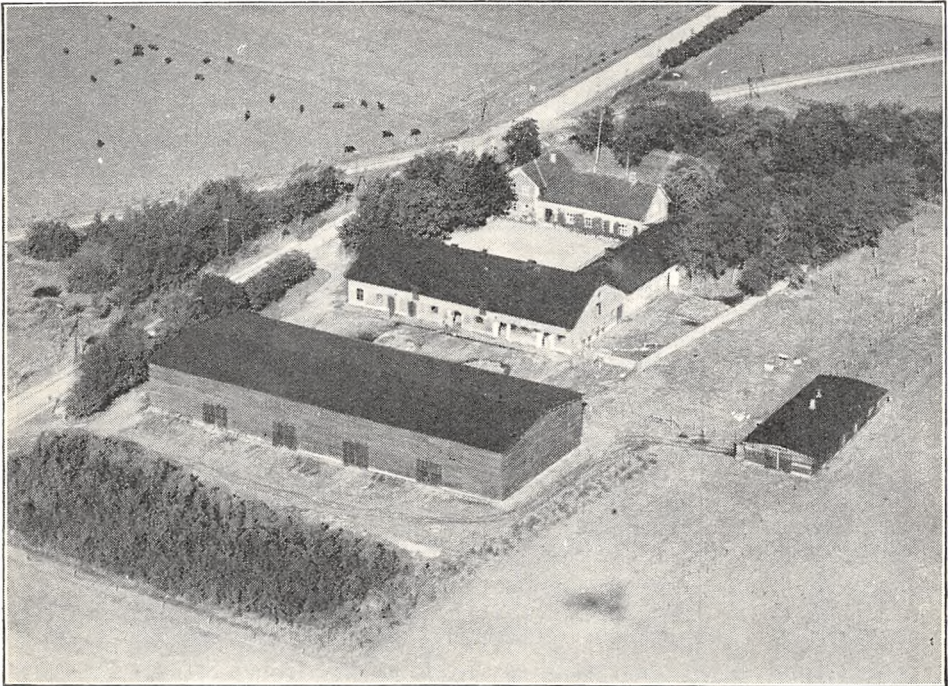
Gaarden drives ved Bestyrer K. Süberg; Jorden dyrkes dels i følgende 7 Marks Drift: 1. Rug, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5. Roer, 6. Blandsæd og 7. Kløver, dels i en 6 Marks Drift: 1. Havre, 2. Roer og forskelligt, 3. Havre, 4. Blandsæd, 5. Kløver og 6. Græsfrø. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 140 Sække Superf., 90 Kalig. og 120 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 36 Malkekøer, 2 Tyre og 26 Stkr. Ungkreaturer er af rød dansk Malkerace, den er indkøbt i 1935—36 og Antallet af Malkekøer agtes øget til 50; Besætningen fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 157 kg om Aaret, Mælken leveres til Østerterp Mejeri (privat).

Der holdes 6 Arbejdsheste, intet Tillæg; desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 74 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Sivkro har grundmurede, gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til Haven (ikke helt solret) bestaar af 2 Fløje, en Hovedfløj i Retningen Syd—Nord med en lukket Veranda mod Øst til Haven og ved den nordlige Ende en Tværfløj i 2 Etager; Hovedbygningen, der er tækket med Skifer, rummer en god Lejlighed med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, der er tækket med Tagpap, er der Ko- og Svinestald i Længen mod Vest og Hestestald, Mølleri og Garage i den sydlige Sidelænge; Gaarden er aaben mod Nord mod Landevejen; desuden Vest for Gaarden en Lade, der ligesom en Længe Syd for, som rummer Redskaber, Maskiner og Høsehus, er opført af Træ. Der er murede Hvelvinger og Jernbjælker i alle Stalde, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Bedsted-Sivkro Domæne bestaar af 2 Gaarde, af hvilke den i Bedsted købtes i 1909 af den preussiske Stat for ca. 106,000 Mk. og Sivkro, der ejedes af Lorentz P. Christiansen, i 1910.

Sivkro.

Ved Genforeningen i 1920 overtoges den af den danske Stat. Ejendommen, der var paa 299 ha, var da forpagtet ud til Aug. Hahne til Juli 1927. Efter Overtagelsen oprettede Jordlovsudvalget i 1928 7 Husmandsbrug hver med 12 ha. Foruden de 104,9 ha drives yderligere godt 100 ha, der ejes af Jordlovsudvalget, under Gaarden; dette Areal bliver nu drænet og merglet og skal derfor udstykkes.

TANNENHOF, Østerterp By, Bedsted Sogn og Komm., Sønder Rangstrup Hrd., Løgumkloster Retskr., Aabenraa A., Ejer Statens Jordlovsudvalg, Postfb. Bedsted Lø, nærmeste St. Røde Kro, Afst. ca. 17½ km, 8½ til Løgumkloster og ca. 25 km til Aabenraa, Tlf. Bedsted Lø 4 (Forpagteren).

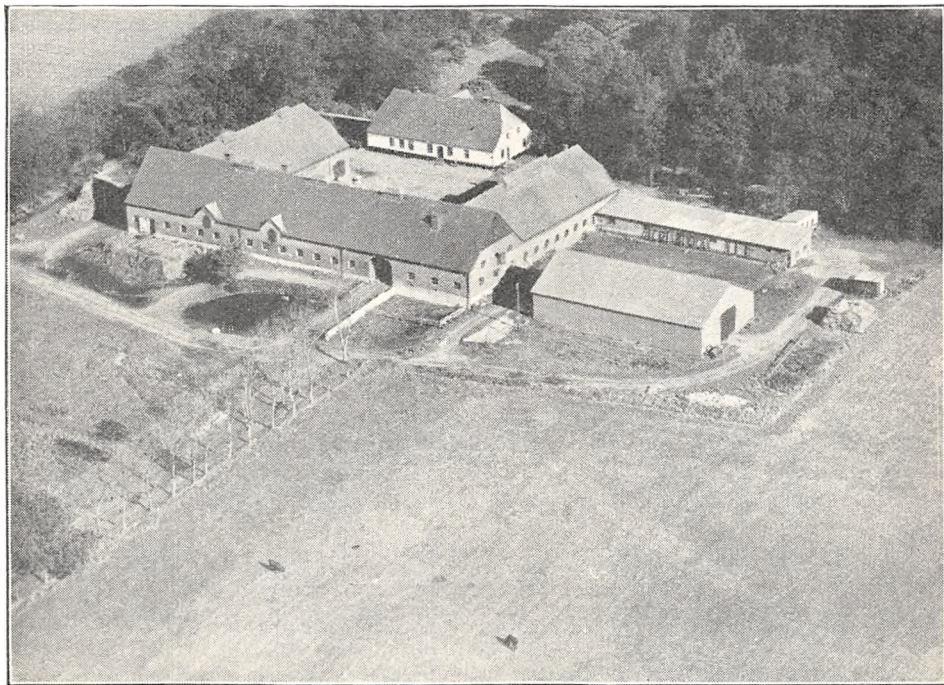
Art. 42 af Østerterp og 6 af Bedsted, samlet Areal 265,4 ha, deraf 110 Ager, 129 Eng og Græsningsjord, 25 Skov og 1,4 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1104,45 Th. (23,25 Td. Hrtk.); Ejdkv. 185,000 Kr. (204,000), Jordv. 136,300 Kr. (144,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 150,000 Kr., Løsoret i »Danmark« for 65,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Tannenhof ligger godt ½ km Vest for Østerterp ved Vejen efter Løgumkloster; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af 89 ha Eng, som ligger lidt

fraskilt, bestaar overvejende af Lermuld paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er nydrænet, der er merglet 1912 og en Del er igen merglet siden 1934. Engen er dels Haardbunds- og dels Lavmoseeng, Skovens Bevoksning blandet Løvtræ.

Gaarden drives fra September 1934 af Forpagter Fritz Ulrich, Forpagtningen er 7-aarig; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 300 Sække Superf., 150 Kalig. og 100—150 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 70 Malkekøer, 2 Tyre og 90 Stkr. Ungkreaturer, er dels af rød dansk og dels af Korthorns-Race, den fornyes hovedsagelig ved eget Tillæg, dog købes der en Del Korthornsdyr; Køerne græsser i Løsdrift, og der fedes

Tannenhof.

ca. 30 Stude om Aaret; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, der malkes med Maskine (Manus), Mælken leveres til Bedsted Mejeri (privat).

Der holdes som Regel 12 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 25 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 165 Svinekort, der holdes 12 Faar, Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Tannenhof har grundmurede gode Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Øst til den store kønne Have, har Frontspids til denne og Skifertag; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har muret Trimpel og Tag af Eternit, er der Værelser til Folkene og Hestestald i den sydlige Sidelænge, Lade i den nordlige og Ko- samt Svinestald i Længen mod Vest; desuden Syd for Gaarden en Lade opført af Pandeplader og fra den østlige Ende af Hestestaldlængen udgaar en Sidelænge mod Syd, bygget som Halvtag og tækket med Pandeplader, den rummer Vognport, Redskaber og Maskiner. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus — Stuehuset fra en underlagt Gaard — til Ejendommen.

Tannenhof ejedes tidligere af Daniel Hinrichsen, der i 1924 solgte den til Daniel Jensen; efter hans Død solgte Boet i Juni 1934 Gaarden til Staten.

SØNDERGAARD, Østerterp By, Bedsted Sogn og Komm., Sønder Rangstrup Hrd., Løgumkloster Retskr., Aabenraa A., Ejer M. Brodersen, Postfb. Bedsted Lø, nærmeste St. Røde Kro, Afst. godt 16½ km, 9 til Løgumkloster og ca. 24 km til Aabenraa.

Art. 108 af Østerterp, samlet Areal 33,5 ha, deraf 27,5 Ager, 4,5 Eng og 1,5 Have og Gaardsplads; Ejdskv. 31,500 Kr., Jordv. 20,100 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Søndergaard (tidligere Østerterp Domæne) har grundmurede gode hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, er tækket med Pandeplader; af Avlsbygningerne, er nu kun den vestlige Sidelænge tilbage; denne, der har muret Trimpel og er tækket med Tagpap, indeholder Heste-, Ko- og Svinestald samt Lade ovenover disse.

Søndergaard ejedes i forrige Aarh. af Toft og senere i en lang Aarrække af Svigersønnen N. Outzen; han solgte den omkring Aarhundredskiftet til Anders Johansen, der ca. 1906 solgte den til M. H. Korsgaard; han solgte den i 1909 uden Besætn. og Invt. for 140,000 M. til den preussiske Stat, der senere tilkøbte 17 ha. Ved Genforeningen i 1920 overtoges Domænen, der da var forpægtet ud til H. C. Bladt til Juli 1928, af den danske Stat, Arealet var da paa ca. 155 ha. I 1928 udstykkedes derefter 9 Husmandsbrug 2 a ca. 12 ha, 4 a 11, 2 a ca. 9,3 ha og et paa ca. 7,5 ha, hvorefter en tilbageværende Hovedparcel paa ca. 29 ha solgtes April 1928 for 30,000 Kr., samt 5000 Kr. for Løsejre til den nuværende Ejer, medens Staten endnu ejer nogle resterende mindre Arealer. I 1936 har Ejeren dernæst tilkøbt de 4,5 ha Eng. (Gaarden ligger Syd for Sognevejen til Bedsted og sydligst i Østerterp, deraf formodentlig Navnet.)

GAARD I HINDERUP BY, Hellevad Sogn og Komm., Sønder Rangstrup Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Laurids Hansen, Postfb. Hellevad, nærmeste St. Ager-skov, Afst. 5½ km, til Røde Kro 13 og godt 19 km til Aabenraa, Tlf. Hellevad 91 y.

Art. 2 m. fl. af Hinderup, samlet Areal 106,1 ha, deraf 42 Ager, 58 Eng og lav Græsningsjord, 5 Mose, 1,1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 231,33 Th. (4,87 Td. Hrtk.); Ejdskv. 71,000 Kr. (73,300), Jordv. 48,200 Kr. (45,700); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger midt i Hinderup By; af Jorderne, som ligger i 2 Stykker dels Syd for, dels Nord og Øst for Byen, er Agermarken god Muldjord paa Sand og sandblandet Ler, Eng og Græsningsjord er lav humusblandet Jord paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, den lave Jord er afvandet ved Kanaler, hele Arealet er merglet siden 1920.

Jorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Byg, 2. Blandsæd, 3. Roer, 4. Byg, 5. Havre, 6. Kløver; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 40 Kalig. og 50 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der består af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 80 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb; Køerne græsser i Løsdrift, der fedes 25—30 Kreaturer om Aaret; Mælken leveres til Hellevad Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 60 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 500 Høns.

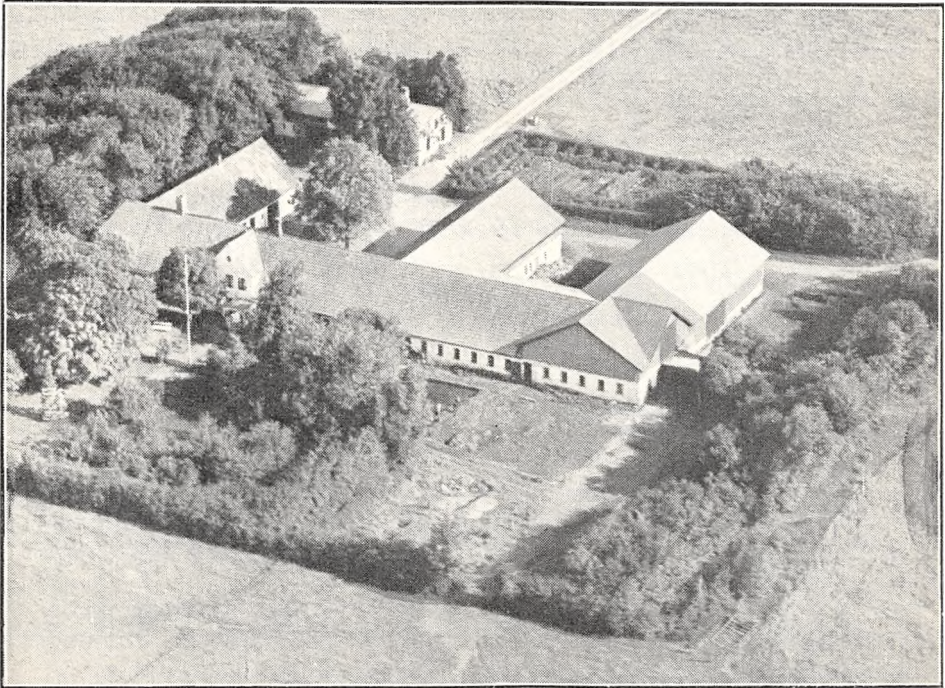
Gaard Art. 2 m. fl. af Hinderup har grundmurede, hvidpudsede, velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har Frontspids til denne og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der er tækket med Pandeplader, er der Værelser til Folkene, Hønsehus, Brænderum og Vognport i den østlige Sidelænge, og Bryggers og Hestestald i den vestlige (Gaarden er aaben mod Nord); desuden Vest for Gaarden og Sognevejen, gennem Byen en Længe, der rummer Kostald og Lade (Laden mod Syd, Kostalden i den vestlige Side Nord for denne og Kørelo Øst for Kostalden), og fra den nordlige Ende af Kostalden udgaar Svinestalden som en Sidelænge mod Vest. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene og Vandværk til disse med Elektricitet som Drivkraft.

Gaard Art. 2 m. fl. af Hinderup er oprettet i forrige Aarh. af Lavrids Hansen ved Sammen-

lægning af 2 Ejendomme; efter ham overtoges den i 1887 af Sønnen Hans Hansen, efter hvem den i 1935 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer, der havde haft Gaarden i Forpagtning siden 1922.

GAARD I KLOVTOFT BY, Hellevad Sogn og Komm., Sønder Rangstrup Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Sognefoged S. Chr. Sørensen, Postfb. Hellevad, nærmeste St. Hjordkær, Afst. 8½ km og 16 km til Aabenraa, Tlf. Hellevad 1.

Art. 16 m. fl. af Klovtoft, samlet Areal 78 ha, deraf 58 Ager, 15 Eng, 4 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 191,64 Th. (godt 4 Td. Hrtk.); Ejdskv. 60,000

S. Chr. Sørensen's Gaard i Klovtoft (Art. 16 m. fl. af Klovtoft).

Kr., Jordv. 39,400 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr.; Løspret i Jydsk Brandf. for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger 2 km Sydøst for Klovtoft By ved Vejen efter Hjordkær; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af 5 ha og Skoven, som ligger lidt fraskilt, bestaar af god Muldjord paa Grus- og Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, største Parten af Jorden er naturlig sund, en mindre Del er afvandet ved Kanaler, der er merglet tidligere og i de senere Aar delvis nymerglet. Engen er god Dyndeng, Skovens Bevoksning Naaletræ.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 50 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 2 Tyre og 38 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, der malkes med Maskine (Alfa Laval), og Mælken leveres til Hellevad Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 63 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 16 af Klovtoft har grundmurede, velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids til denne, en lav Frontspids mod Nord og Tegltag; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder; fra den vestlige Ende udgaar en Sidelænge mod Nord, ligeledes tækket med Tegl, den rummer Værelser til Folkene m. m. Af Avlsbygningerne, der er tækket med Pandeplader, fortsætter Kostalden fra den østlige Gavl af Hovedbygningen som en Forlængelse mod Øst, fra hvilken Svine- og Hestestalden og længere mod Øst fra den østlige Ende tillige Laden udgaar, som 2 Sidelængder mod Nord, Laden med Vægge af Pandeplader og med høj Sokkel, Kostalden samt Svine- og Hestestalden med Trimpel af Pandeplader; desuden mod Nord overfor Hovedbygningen en fritliggende Længe, der foruden en Beboelseslejlighed rummer Plads til Redskaber og Maskiner samt Hønsehus. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der er Bolig paa Gaarden til en gift Mand.

Gaard Art. 16 m. fl. af Klovtoft er en gl. Slægtsgaard, der fra 1770—1800 under Landbo-reformerne, ejedes af Søren Jørgensen, efter hvem den overtoges af Sønnen Jørg. Rasmussen Sørensen; efter ham overtoges den i 1841 af Sønnen Søren Sørensen, som allerede døde i 1851, og Gaarden blev derefter i 1855 tilskrevet en Søn Lorens Jørg. Sørensen, der da kun var 11% Aar gl. Han overtog Ejendommens Drift i 1867 og drev denne til 1903, da den overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

HELLEVAD MØLLEGAARD, Hellevad Sogn og Komm., Sønder Rangstrup Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Statens Jordlovsudvalg, Postfb. Hellevad, nærmeste St. Røde Kro, Afst. 10½ km og 16½ km til Aabenraa, Tlf. Hellevad 4 (Forpagteren).

Art. 1 m. fl. af Ørlev, samlet Areal 76 ha, deraf 47 Ager, 25 Eng, 1 Skov, 2 Mølle- og Fiskedamme og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 292 Th. (ca. 6,15 Td. Hrtk.); Ejdskv. 118,000 Kr. (127,900), Jordv. 53,200 Kr. (56,900); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for ca. 100,000 Kr., Løstøret i »Danmark« for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Hellevad Møllegaard ligger Vest for Hellevad By, ½ km Nord for Landevejen Aabenraa—Løgumkloster, en Allé fører fra Landevejen ind til Gaarden; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god sund Sandmuld paa Grus- og Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes og er tidligere merglet (ingen Kalktrang). Engen er dels Haardbundseng og dels Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Bøg og Ask.

Gaarden drives fra 1. April 1936 af Forpagter Chr. Bjerg, Forpagtningen er 8-aarig; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med lidt Avl af Kløverfrø. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 25 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

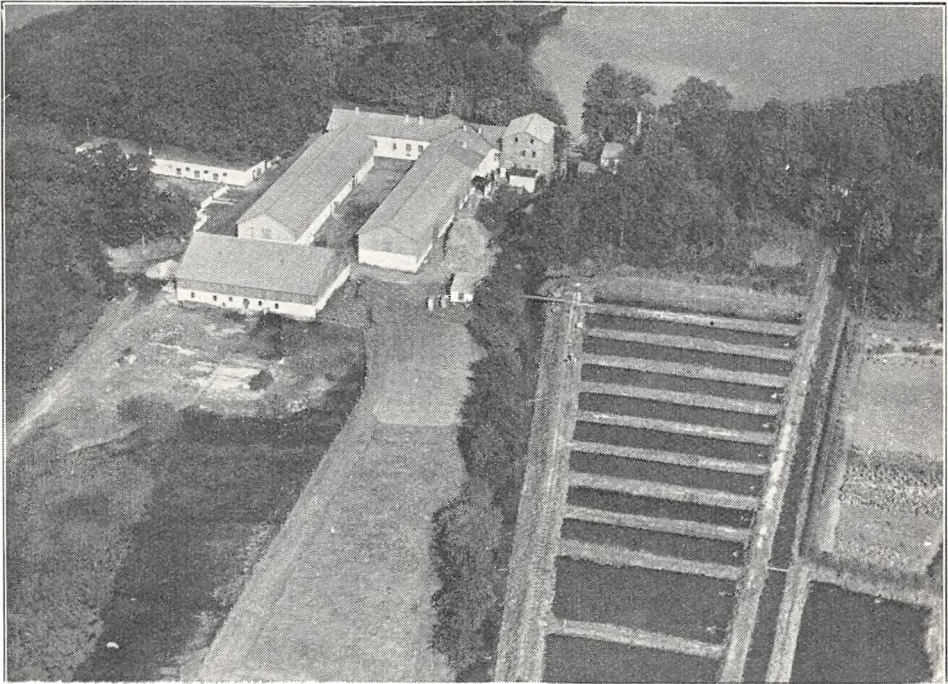
Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 45 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Køerne græsser i Løstøret, der fedes ca. 10 Stude aarlig; Mælken lev. til Hellevad Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 20 Tillægssøer, der fedes ca. 100 Slagterisvin aarlig, og Gaarden er nu tildelt 50 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Hellevad Møllegaard har grundmurede, hvidpudsede, store gode Bygninger tækket med Pandeplader. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til Mølledammen, har Frontspids til denne; den indeholder en stor køn Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, der har Trimpel af Pandeplader, er der Heste- og Kostald i den nordlige Sidelænge, Svinstald samt Redskabs- og Maskinrum i Længen mod Vest; begge disse Længder ligger frit, medens den sydlige Sidelænge, der rummer Lade og det tidligere Mejeri, er sammenbygget i Vinkel med Hovedbygningen; desuden Nord for Gaarden en Halvtagsbygning med Stald til Søer og Hønsehus. Vandmøllen, der er opført i 2 Etager, ligger ved den sydlige Gavl af Hovedbygningen, og Syd for Møllen en Bygning, som tidligere rummede Bageri, men nu benyttes til Hønsehus; et mindre Hus mod Vest Syd for Gaarden benyttes til at hakke og findele Foderet i til Ørrederne i Fiskeanlæggene. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, eget Vandværk, og der hører en Smedie og 2 Huse med 4 Lejligheder til Ejendommen. Til Vandmøllen, der drives ved Turbine, er der endnu en mindre Kundekreds. Gaarden ligger kønt nær Mølledammen og omgivet af Haveanlæg.

Til Ejendommen hører et ret betydeligt Ørredfiskeri med 13 Fiskedamme foruden Mølle-dammen, der produceres her aarlig ca. 10,000 kg Fisk og ca. en Million Ørredæg. Anlægget er forpagtet ud til Forp. Bjerg, der har videreforgtet det til N. O. Westerlund, som ved Siden af har anlagt og driver en Ilderfarm med 70 a 100 Dyr af den nordamerikanske Type, Mink. Et tidligere Mejeri paa Gaarden blev nedlagt i 1886, og det foran omtalte Bageri nedlagdes sammen med et Elektricitetsværk i 1936.

Hellevad Møllegaard ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Andr. Ludv. Jacobsen, der købte Ejendommen i 1836; efter ham overtoges den i 1876 af Sønnen Lydik Jacobsen, efter hvem den i 1906 overtoges af Sønnen Peter Jacobsen; han solgte den i 1935 til Ingvar Hansen, Brændkærgaard, Kolding, efter hvis Død den overtoges af Enken, Fru Hansen, der i 1936 afhændede Ejendommen med godt 125 ha til Statens Jordlovsudvalg; af Gaardens Areal blev der samme Aar udstykket ca. 50 ha til 5 Husmandsbrug, men da den tilbageværende Ejendom

Hellevad Møllegaard.

endnu ikke er blevet omvurderet, gælder de forannævnte Tal for Nettoudb., Ejendskv. og Jordv. den oprindelige Ejendom før Udstykningen.

RAAHOLT, Øbening By, Egvad Sogn og Komm., Sønder Rangstrup Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Jes Petersen, Postfb. Hellevad, nærmeste St. Føde Kro, Afst. 7 km og 13 km til Aabenraa, Tlf. Hellevad 69 x (Forpagteren).

Art. 3 m. fl. af Øbening, 34 af Horsby og 15 af Nr. Hostrup, samlet Areal 99,4 ha, deraf 86,6 Ager, 7 Eng, 3 Skov, 2 Mose og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 274 Th. (ca. 5,77 Td. Hrtk.); Ejdskv. 67,000 Kr. (75,500), Jordv. 43,100 Kr. (45,600); Bygn. er fors. i Landbygn. alm. Brandf. for 30,000 Kr., Løspøret i Jydsk Brandf. for 66,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Raaholt ligger midt i Øbening By; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af Eng og Mose, som ligger i Horsby, bestaar dels af Lermuld dels af sund Muldjord, Underlaget skiftende fra Ler til sandblandet Ler og Sand. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, ca. en Trediedel er drænet, Resten er

naturlig sund Jord, hele Arealet er nykalket. Engen er Lavmose, Skovens Bevoksning blandet, Gran og Løvtræ.

Gaarden drives fra 1934 af Ejerens Søn, Forpagter Nis Callesen Petersen; Jorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5. Kløver, 6. Havre. Uden for Driften henligger et større Areal med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 40 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift, og der fedes 20—25 Kreaturer aarlig; den gennemsnitlige Mælke-

Raaholt.

ydelse pr. Ko var sidste Aar 3697 kg med 3,57 pCt. Fedt og 147 kg Smør, Mælken leveres til Hellevad Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Der er tidligere leveret ca. 225 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

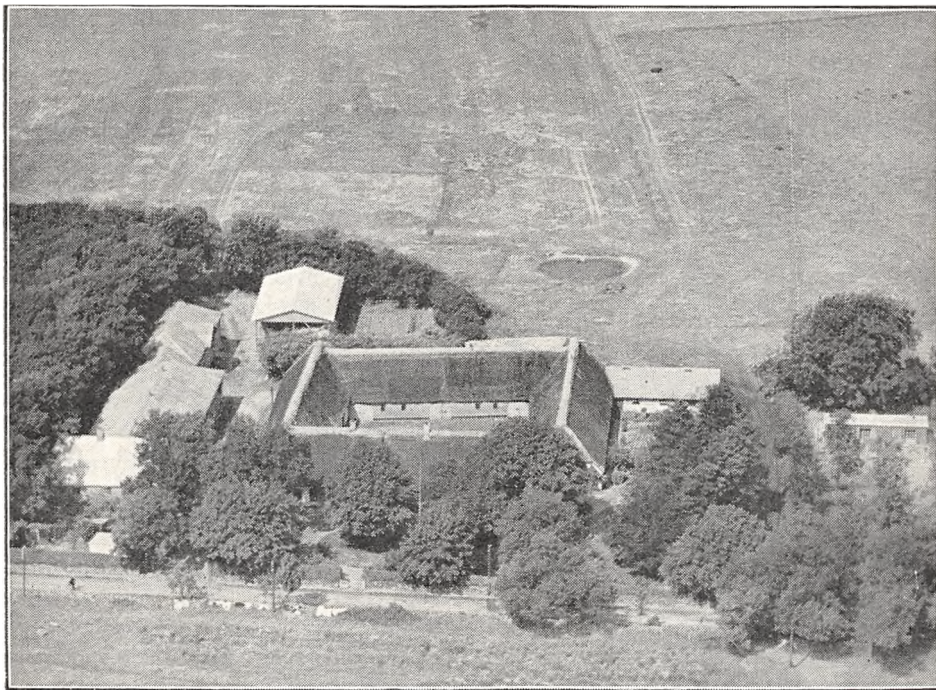
Raaholt har grundmurede, straatækte, hvidpudsede, ældre, velholdte Bygninger, sammenbygget i en 4-længet, lukket Gaard. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har gennemgaaende Frontspids; den indeholder en god Lejlighed; i den østlige Ende er der indrettet Hestestald. Af de 3 Avslænger er der Værelser til Folkene og Svinestald i den vestlige Sidelænge, Gennemkørselsport og Kostald i den østlige og Ko- og Svinestald i Længen mod Nord; fra denne er der mod Nord tilbygget en Sidelænge, en Lade, med Trimpel og Tag af Pandeplader; desuden Øst for Gaarden et Redskabs- og Maskinhus, tækket med Tagpap, et Hønsehus, bygget som Halvtag af Træ og med Tag af Pandeplader og Syd for disse et straatækt Aftægtshus.

Raaholt ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Dins Jessen Petersen, der havde købt den i 1820; efter ham overtoges den i 1859 af Sønnen Peter Jessen Petersen, efter hvem den i 1891 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

KOPSHOLT, Rugbjerg By, Øster Løgum Sogn og Komm., Sønder Rangstrup Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Hans Jensen Friis' Arvinger, Postfb. og nærmeste St. Hovslund, Afst. 4 km og 15 km til Aabenraa, Tlf. Hovslund 55 x.

Art. 5 m. fl. af Rugbjerg og 24 af Horsby, samlet Areal 123,8 ha, deraf 94,8 Ager, 22 Eng, 6 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 332,88 Th. (7 Td. Hrtk.); Ejdskv. 80,000 Kr. (90,000), Jordv. 47,900 Kr. (53,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 59,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kopsholt ligger 1½ km Vest for Rugbjerg By ved offentlig Vej efter Øbening; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er Hovedparten Sandmuld, en mindre Del er Lermuld, der findes ogsaa noget lav Jord, Underlaget er Sand og sandblandet Ler.

Kopsholt.

Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Dyndeng paa Haardbund.

Gaarden drives ved Bestyrer Anker Friis; Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Havre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 110 Sække Superf., 20 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 35 Malkekøer, 2 Tyre og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4463 kg med 3,75 pCt. Fedt og 187,1 kg Smør, Mælken leveres til Hovslund Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret godt 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 86 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 250 Høns.

Kopsholt har grundmurede, velholdte, delvis ældre hvidpudsede Bygninger, tækket med Straa. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. Have, som grænser til Sognevejen, har Front-

spids til denne og er sammenbygget med de 3 Avslænger til en 4-længet lukket Gaard; den rummer en god Bolig. Af Avslængerne er der Hestestald, Gennemkørselsport og Lade i den vestlige Sidelænge, Lade i Længen mod Nord og Kostald samt Hølade i den østlige Sidelænge; Kostalden er fra den nordlige Ende udvidet i en Sidelænge mod Øst, der er tækket med Pandeplader ligesom Resten af Udbygningerne, deraf et Hønsehus af Træ Øst for Gaarden, Nord for en Hjelm helt af Pandeplader og Vest for Gaarden en Vinkelbygning, af hvilke den sydlige Længe rummer Værelser til Folkene, Vaskehus og Brænderum og den nordlige (i Retningen Syd—Nord) Svinestald; fra den nordlige Ende af denne er der mod Nord tilbygget en Forlængelse til Redskaber og Maskiner. Der er Jernbjælker og Lægter dækket med Ler i Svinestalden, og der hører et Hus til Ejendommen.

Kopsholt angives at være en gl. Frigaard; den ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Hans Friis, efter hvem den i 1846 overtoges af Sønnen Jens Jensen Friis; efter ham overtoges den i 1895 af Sønnen Hans Friis, ved hvis Død i Febr. 1937 den overtoges af Arvingerne, de nuværende Ejere.

LERSKOV, Øster Løgum Sogn og Komm., Sønder Rangstrup Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Marius Kjer, Postfb. og nærmeste St. Røde Kro, Afst. 5½ km og 7 km til Aabenraa, Tlf. Genner 35 u.

Art. 6 af Andholm, samlet Areal 78,1 ha, deraf 62,8 Ager, 12,5 Eng, 1,8 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 110 Th. (godt 2,3 Td. Hrtk.); Ejdksv. 41,500 Kr., Jordv. 21,600 Kr.; Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 42,700 Kr., Løspøret i samme Selskab for 50,400 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Lerskov ligger 2 km Sydøst for Øster Løgum By ved Landevejen efter Aabenraa; Jorderne, der er samlet om Gaarden, Engen og Skoven dog lidt fraskilt, bestaar af sund Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet, da den er naturlig sund, hele Arealet er nymerglet. Engen er humusblandet Jord, Skoven blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Havre, Uden for Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 90 Sække Superf., 25 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer, 1 Tyr og 37 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kjøerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Kø er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Røde Kro Andelsmejeri.

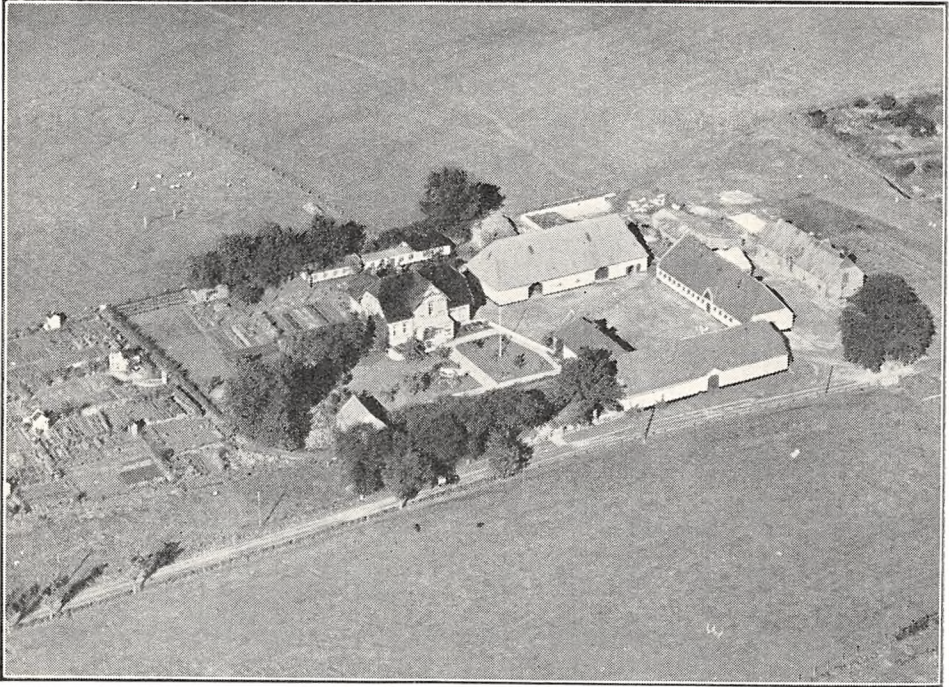
Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret 70—80 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 28 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Lerskov har grundmurede, gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. Have, er tækket med Tegl; den rummer en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede nye Avslænger, der har Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Kostald i Længen mod Nord, Heste- og Svinestald i den vestlige Sidelænge og Lade i den østlige; der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Hestestalden, Gaarden har eget Vandværk, og der benyttes en Petroleumsmotor som stationær Kraft.

Lerskov var endnu i første Halvdel af det 17de Aarh. en Landsby, men under de 3 Krige med fjendtlige Besættelser indenfor et Tidsrum af et Slægtled (1627—60) blev den ødelagt ligesom saa mange Landsbyer, og Byens Befolkning uddøde paa nær Nis Hjerresen, en Søn af Hjerre Nissen; efter 1660 samlede han Byjorden, ca. 550 ha, til en Ejendom, der fik Navn efter Byen. Efter ham overtoges den af Sønnen Hjendre Nissen, der var født 1655, og efter ham af Sønnen Nis Hjendresen, født i 1701; efter hans Død i 1762 overtoges den i 1764 af Svigersønnen Hinrich Jørgensen, ved hvis Død i 1818 den overtoges af Sønnen Nis Hinrichsen. Under den haarde Landbrugskrise i 1820'erne, blev Gaarden i 1820 stillet til Tvangsauktion for Skatte-restancer, men da der intet Bud fremkom, fik Ejeren Lov til at beholde Gaarden mod at afgive 220 ha til Staten, den nuværende Lerskov Plantage. Efter Nis Hinrichsen, der var barnløs, overtoges Gaarden i 1835 af en Brodersøn, Rasmus Iversen Callesen, født 1808, som han havde

adopteret, og han ejede Gaarden til 1863, da den deltes, hvorefter Sønnen, den senere saa kendte sønderjydske Fører Nis Hindrigsen Callesen (1837—1922) opførte Ny Lerskov; som han i 1904 overdrog til Sønnen Sognefoged Rasm. Callesen, den nuværende Ejer. Selve Lerskov blev samme Aar (i 1863) overtaget af Rasm. I. Callesens Svigersøn Jens Kjer, gift med Datteren Marie Callesen, han ejede Lerskov til midt i 1890'erne, da den overtoges af Sønnen Nis Kjer; ved hans Død 1925 overtoges den af Enken, Fru Ellen K., f. Lauritzen, efter hvem den i 1927 overtoges af Sønnen den nuværende Ejer. Igennem Aarene er der fra Gaarden frasolgt Jord til Oprettelsen af 3 Husmandsbrug, hver med 12—15 ha.

RISE HERRED

Kolstrupgaard.

KOLSTRUPGAARD, Aabenraa Købstad-Kommune, Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Eksportør, Prpt. C. Parelius, Postfb. og nærmeste St. Aabenraa, Afst. knap 1 km, Tlf. Aabenraa 115.

Art. 2 m. fl. af Kolstrup og 15 m. fl. af Brunde, samlet Areal 99,6 ha, deraf 76 Ager, 5 Eng, 17,6 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 760,00 Th. (16 Td. Hrtk.); Ejdskv. 230,000 Kr. (207,000), Jordv. 158,900 Kr. (140,400); Bygn. er fors. i Købst. alm. Brandf. for 150,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Høj-spændingsv.

Kolstrupgaard ligger i den nordvestlige Side af Aabenraa By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lermuld. Terrænet er dels jævnt, dels noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er fra ældre Tid merglet og i de senere Aar delvis kalket. Engen er god Haardbundseng, Skovens Bevoksning overvejende Bøg.

Gaarden drives af Ejeren ved Forvalter F. Clausen; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 60 Kalig. og 75 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 52 Malkekøer, 2 Tyre og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørdelse pr. Ko er ca. 220 kg om Aaret, Mælken afkøles paa Gaardens eget Mejeri, tappes paa Flasker og sælges som Børnemælk fra egne Vogne i Aabenraa.

Der holdes som Regel 10 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret 140—150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 117 Svinekort. Der holdes 19 Faar, og Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Kolstrupgaard har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger. Hovedbygningen ligger Syd for Avlsbygningerne i Retningen Syd—Nord; den har Frontspids og en lukket Veranda med Altan mod Øst til Haven, som grænser ud mod Vejen, Haven strækker sig ogsaa Syd for Hovedbygningen; denne, der har Tag af brunglacerede Tegl, indeholder en god Lejlighed med indlagt Bad, Centralvarme og moderne Bekvemmeligheder; fra den sydlige Ende af Hovedbygningen udgaar en kort Sidelænge mod Vest, den rummer Værelser til Medhjælperne. Af Avlslængerne, der ligger frit, danner de 4 en 4-længet Gaard, af disse er der Kostald og Mejeri i Længen mod Nord, denne er tækket med Tegl ligesom Længen mod Øst, en Lade, der fra den sydlige Ende er udvidet i en kort Sidelænge mod Vest; Længen mod Vest rummer Lade- og Hestestald, denne har Tag af Pandeplader ligesom en Svinestald Nord for Gaarden; desuden Syd for Gaarden og Haven en teglhængt Stald til Søer og Vest for Hovedbygningen 2 Hønsehuse, det ene tækket med Pandeplader, det andet, der er opført af Træ, med Skifer. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Staldene, i Kostalden er Væggene beklædt med Fliser i Mandshøjde, der er indlagt Vand fra Byens Vandværk, og der hører et Hus til Ejendommen.

Kolstrupgaard ejedes under Verdenskrigen af E. Westphal, der solgte den til Johs. Jensen; fra ham overtoges den senere af Handelsbanken i Aabenraa, der i 1929—30 solgte den til Erik Tønnesen, og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden i April 1934 for 295,000 Kr.

PETERSLUND, Aabenraa Købstad-Kommune, Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Jürgen Stolzenburg, Postfb. og nærmeste St. Aabenraa, Afst. godt 1½ km.

Art. 572 m. fl. af Aabenraa, 125 m. fl. af Kolstrup og 61 af Søst, samlet Areal 66,3 ha, deraf 58,8 Ager, 7 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 620,69 Th. (ca. 13,1 Td. Hrtk.); Ejdkv. 84,000 Kr. (112,000), Jordv. 70,000 Kr. (97,700); Bygn. er forsikret i Købst. alm. Brandf. for 40,000 Kr.; Lys fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Peterslund ligger Vest for Aabenraa By; Jorden, der er samlet ved Gaarden, er meget uens, vekslende fra Ler til Sandmuld. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og fra ældre Tid merglet; Engen er for største Delen Haardbundsenseng, en mindre Del er Lavmose.

Gaarden drives af Ejeren ved Bestyrer H. Spies; af Jorden er Hovedparten udlagt til vedvarende Græs, kun en mindre Del dyrkes; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 10 Kalig. og 15 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 2—4 Malkekøer, ca. 150 Græsnings- og Fedekreaturer om Sommeren og ca. 25 Fedekreaturer om Vinteren, er en Handelsbesætning af Korthorns-Race. Køerne græsser i Løsdrift, Mælken anvendes dels i Husholdningen, dels til Kalve og Svin.

Der holdes 2 Arbejdsheste, intet Tillæg. Gaarden er tildelt 23 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

Peterslund har grundmurede, velholdte, hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til Haven i Retningen Syd—Nord, er tækket med Pandeplader; i den sydlige Ende af denne, er der Heste- og Svinestald og Længen er her sammenbygget i omvendt L-Form med Kostalden, som er forlænget mod Øst i en straaetækt Ladelænge; desuden Vest for Hovedbygningen et Hønsehus af Træ, bygget som Halvtag og tækket med Tagpap. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene.

Peterslund ejedes tidligere af Lauesen, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1916.

BOSENSGAARD, Barsmark By, Løjt Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Jes C. Krag, Postfb. Løjt Kirkeby, nærmeste St. Aabenraa, Afst. 9½ km.

Art. 23 m. fl. af Barsmark, og 212 af Løjt Kirkeby, samlet Areal 61 ha, deraf 52,2 Ager, 3 Eng, 5 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 573,29 Th. (12,07 Td. Hrtk.); Ejdskv. 78,000 Kr. (90,200), Jordv. 55,800 Kr. (61,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Bossensgaard ligger midt i Barsmark By; Jorderne, der ikke er samlet, men ligger ret godt for Gaardens Drift, bestaar af god svær Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og delvis kalket i de senere Aar. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg og Ask.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrif med lidt Frøavl af Hvidkløver; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 10 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko var sidste Aar 145 kg, Mælken leveres til Løjt Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægs-søer, der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin aarlig. Gaarden er nu tildelt 69 Svinekort. Der holdes 10 Faar, Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Bossensgaard har grundmurede, gode, nye Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har gennengaaende Frontspids og Skifertag; den indeholder en god Bolig. De 3 sammenbyggede Avlslænger, der har Tag og Trimpel af Pandeplader, er opført efter en Brand i 1914; af Længerne er der Ko- og Svinestald i Længen mod Nord, Hestestald, Vognport samt Rum til forskelligt i den vestlige Sidelænge og Lade i den østlige; der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde og Gaarden har eget Vandværk, hvorfra Vandet kommer ved Tryk.

Bossensgaard er en gl. Slægtsgaard, der siden 1523 har været i den nuværende Slægts Besiddelse; den ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Jes E. Krag, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1882 af Sønnen Jes Mathæus Krag, der i 1914 efter Gaardens Brand tilkøbte en Ejendom med 2½ ha samt den nuværende Hovedbygning, og efter ham overtoges Gaarden i 1918 af Sønnen, den nuværende Ejer.

BRUHNSGAARD, Skovby By, Løjt Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Julius H. Berg, Postfb. og nærmeste St. Aabenraa, Afst. 5 km.

Art. 1 af Skovby, samlet Areal 51 ha, deraf 37 Ager, 10 Eng, 3,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 450 Th. (9,47 Td. Hrtk.); Ejdskv. 70,000 Kr., (114,500), Jordv. 48,000 Kr. (87,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bruhnsgaard ligger i den sydlige Side af Skovby By; af Jorderne, der ikke er helt samlet, men ligger ret godt for Gaardens Drift, er Hovedparten god Lermuld paa Lerunderlag, en lille Del er Sandmuld paa sandblandet Ler. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i ældre Tid og en Del er kalket i de senere Aar. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg, Eg og Ask.

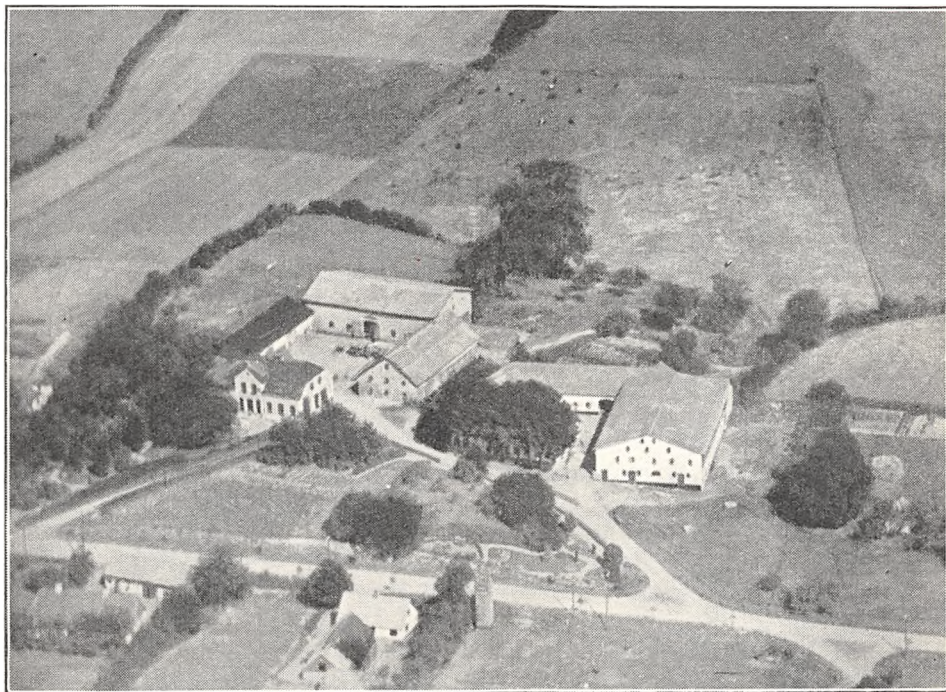
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 10—15 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 30—40 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der fedes 5—6 Stude aarlig; Køerne græsser i Løsdrift, og Mælken leveres til Stollig Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 50 Svinekort. Der holdes 4 Faar, Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Bruhnsgaard har grundmurede Bygninger, Avlsbygningerne er noget ældre. Stuehuset, der ligger mod Nord til Haven er tækket med Tegl. Af de sammenbyggede Avlslænger, der tidligere var tækket med Straa, hvilket nu snart er ombyttet med Pandplader, er der Hestestald og Lade i den vestlige Sidelænge, Vognport og Brænderum i den østlige og Kostald, Gennemkørselsport samt Hønsehus m. m. i Længen mod Syd; desuden fra den vestlige Ende af Kostalden en Sidelænge mod Syd, den indeholder Svinestald samt 2 Laderum. Der hører et Fodermester- samt et Af-tægtshus til Ejendommen.

Bruhnsgaard er en Slægtsgaard, som i Begyndelsen af forrige Aarh. ejedes af Paul Nissen Bruhn,

Drengesgaard (th. i Billedet).

der i 1816 solgte den til en Nevø, Hans Hansen; efter ham overtoges den i 1834 af Sønnen Jürgen Hansen Berg, efter hvem den i 1863 overtoges af Sønnen Hans Hansen Berg; efter ham overtoges Gaarden i 1900 af Sønnen Jürgen H. Berg, der i 1934—35 frasolgte 37 ha ved en Jordomdeling, og efter ham overtoges den i 1935 af Sønnen, den nuværende Ejer.

DRENGESGAARD, Barsmark By, Løjt Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer H. J. Holst, Postfb. Løjt Kirkeby, nærmeste St. Aabenraa, Afst. ca. 9 km.

Art. 30 af Barsmark og 251 m. fl. af Løjt Kirkeby, samlet Areal 48,5 ha, deraf 44 Ager, 3 Eng, 0,8 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 500 Th. (ca. 10,52 Td. Hrtk.); Ejdkv. 70,400 Kr. (110,000), Jordv. 46,600 Kr. (81,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 45,000 Kr.; Lys fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Drengesgaard ligger i den vestlige Side af Barsmark By; Jorderne, der er noget adskilt, men ligger ret godt for Gaardens Drift, bestaar af god Lermuld paa Lerunder-

lag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og merglet. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg.

Jorden drives i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 25 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Løjt Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg for Øjeblikket, desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug. Svinebesætningen er for Tiden 14 Tillægssøer, og Gaarden er nu tildelt 54 Svinekort. Der holdes 5 Faar, Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Drengsgaard har grundmurede, hvidpudsede, gode og velholdte Bygninger, opført i 1892 efter en Brand. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, som grænser til Sognevejen, har Frontspids til denne og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har Tag af Pandeplader, er der Kostald og Lade i den østlige Sidelænge, som ogsaa har Trimpel af Pandeplader, Vognport, Brænderum m. m. i den vestlige og Gennemkørselsport samt Heste- og Svinestald i Længen mod Nord, de 2 Længer har muret Trimpel. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden.

Drengsgaard ejedes i forrige Aarh. af Nis Nicolaysen Maag, hvis Slægt havde ejet den i mange Generationer; efter ham overtoges den i 1898 af Sønnen Mathæus Maag, der ved Køb gennem Aarene øgede Gaardens Areal næsten til det dobbelte, til ca. 75,5 ha; i 1936 solgte han den med 39,5 ha, idet han selv beholdt ca. 36, til den nuværende Ejer, som derefter tilføjede 9 ha som han ejede, hvorved Gaarden fik sit nuværende Areal.

ELSHOLM, Barsmark By, Løjt Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Peter Hellesøe, Postfb. Løjt Kirkeby, nærmeste St. Aabenraa, Afst. 12 km, Tlf. Løjt Kirkeby 76 x.

Art. 31 af Barsmark, samlet Areal 62,2 ha, deraf 50,6 Ager, 5 Eng, 5,8 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 567,08 Th. (ca. 11,94 Td. Hrtk.); Ejdskv. 77,400 Kr., (85,700), Jordv. 57,700 Kr. (61,200); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 48,000 Kr., Løstret i Jydsk Brandf. for 50,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Elsholm ligger østligst i Barsmark nær Lillebælt og Indsejlingen til Aabenraa Fjord; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i ældre Tid og kalket i 1936. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift, den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Løjt Andelsmejeri.

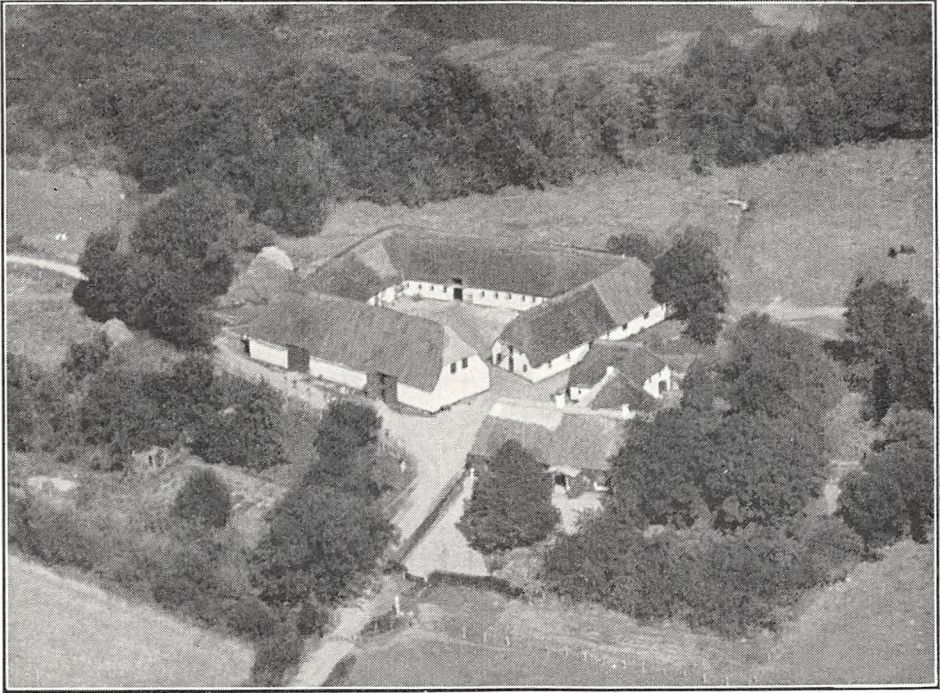
Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 15 Tillægssøer, og Gaarden er nu tildelt 65 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Elsholm har grundmurede, hvidpudsede, ældre men velholdte Bygninger, overvejende tækket med Straa. Stuehuset ligger mod Syd til Haven, som ogsaa strækker sig Øst for dette, og fra Nord-siden af dette udgaar en Sidelænge mod Nbrd, som rummer Bryggers m. m. Af de 4 sammenbyggede Avlslænger, der ligger Nordvest for Stuehuset er der Kostald i Længen mod Nord, Hestestald i den vestlige Sidelænge, Svinestald i den østlige og Lade i Længen mod Syd; paa en Del af Længerne er Straataget nu enkelte Steder erstattet med Pandeplader; desuden Øst for Gaarden et mindre Hus, der rummer forskelligt.

Elsholm er en gl. Gaard, der allerede nævnes i 1351 under Navn af »Yggylsøholm« efter

Søen, der ligger Nord for Gaarden, og af hvilken der endnu er en lille Rest tilbage; som bo-siddende paa Gaarden nævnes Markvard Ruthæ, men om han var Ejer af denne, eller om han kun var den betroet af Kronen vides vel næppe helt sikkert; godt hundrede Aar tidligere, i 1231, nævnes Barsmark nemlig som Krongods i Valdemar Sejrs Jordebog. Tæt Øst for Gaarden er der endnu en Dæmning tværs over den tidligere Sø og ved en Undersøgelse af Nationalmuseet, er der her fundet nedrammede Pæle og Museet udtaler, at den oprindelige Hovedbygning har været opført paa saadanne; det er altsaa kun faa Oplysninger, Historien har at meddele om den gl. Gaard og dennes Ejere.

Elsholm ejedes tidligere af Heinrich Lawaetz, der i 1924 solgte den til Sigurd Bro, og af ham købte den nuværende Ejer den i 1934.

Elsholm.

GAARD I STOLLIG BY, Løjt Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Jørgen Hansen Berg, Postfb. og nærmeste St. Aabenraa, Afst. 4 km.

Art. 5 m. fl. af Stollig og 47 af Bodum, samlet Areal 62,2 ha, deraf 53 Ager, 6 Skov, 2,5 Mose og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 477,83 Th. (godt 10 Td. Hrtk.); Ejdskv. 75,000 Kr. (85,800), Jordv. 54,600 Kr. (57,200); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,800 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger midt i Stollig By; Jorderne, der er noget adskilt, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag, en Del er dog ret stærk Lerjord. Terrænet er noget kupe-ret, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og fra ældre Tid merglet, Skovens Bevoksning Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 20 Kalig. og 30—40 Sække Kvælstofg.

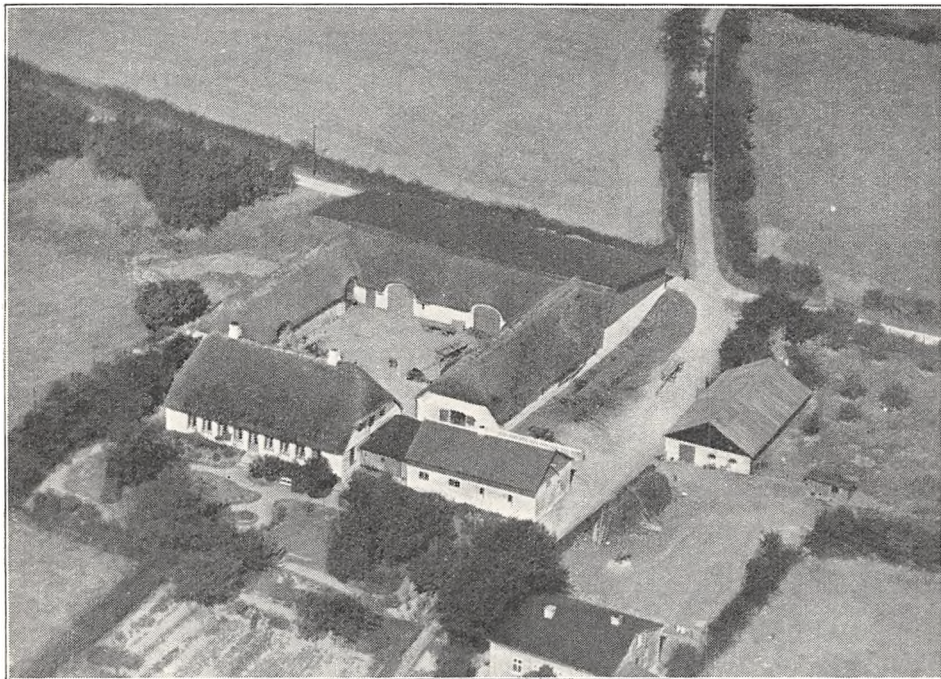
Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Stollig Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svine-

besætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 5 m. fl. af Stollig har grundmurede, velholdte og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, er tækket med Straa. Af de 3 sammenbyggede Avislænger, der har Tag af Pandeplader, er der Hestestald og Gennemkørselsport fra Vejen gennem Byen i den vestlige Sidelænge og Kostald i Længen mod Nord; de har begge Trimpel af Pandeplader; den østlige Sidelænge rummer Svinestald og Lade, fra hvis nordlige Gavl Laden er forlænget med en Lade helt opført af Pandeplader; desuden Øst for Gaarden en mindre Svinestald, ligeledes med Tag af Pandeplader. Der er eget Vandværk fra hvilket Vandet kommer ved Tryk.

Gaard Art. 5 m. fl. af Stollig og 47 af Bodum ejedes i forrige Aarh. af Jul. Holst, der i

R. Nissens Gaard paa Barsø (Art. 1 m. fl. af Barsø).

1873 solgte den til Jørgen H. Berg, og efter ham overtoges Gaarden i 1920 af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD PAA BARSØ, Løjt Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Rasmus Nissen, Postfb. Løjt Kirkeby, nærmeste St. Aabenraa, Afst. 14 km, Tlf. Barsø 1.

Art. 1 m. fl. af Barsø, samlet Areal 93,7 ha, deraf 88 Ager, 5 Eng og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 643,34 Th. (13,54 Td. Hrtk.); Ejdkv. 96,900 Kr. (98,000), Jordv. 70,500 Kr. (66,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 73,600 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

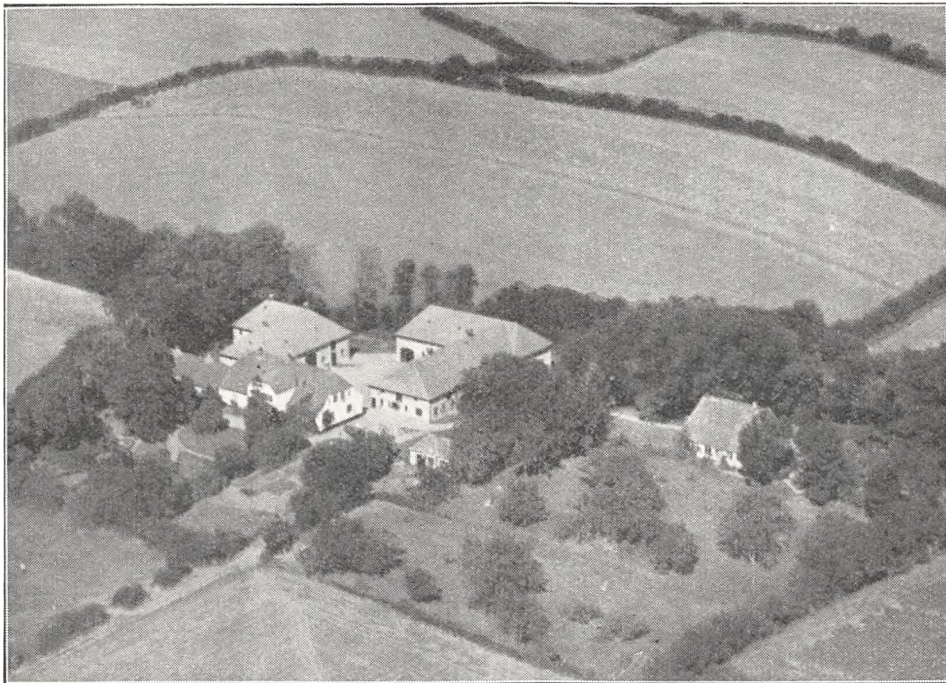
Gaarden ligger paa Barsø; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er 10—15 ha Sandmuld, Resten er Lermuld, Underlaget Ler og sandblandet Ler. Terrænet er dels fladt, dels noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i 1890'erne og kalket 1935—36. Engen er god Haardbundseng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf. og 15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 32 Malkekøer, 1 Tyr og 70 Stkr. Ungkreaturer, er af Korhorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, Mælken leveres til Mejeriet paa Barsø.

Der holdes som Regel 9 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer og Gaarden er nu tildelt 66 Svinekort. Der holdes 9 Faar, Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Gaard Art. 1 m. fl. af Barsø har grundmurede, hvidpudsede, ældre men velholdte Bygninger,

Høgebjerg.

overvejende tækket med Straa. Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, er fra den østlige Gavl ved en Mellembygning, der rummer Gaardens Motor, forbundet med en teglhængt Bygning, som indeholder Værelser til Folkene, Vaskehus og Svinestald. Af de 3 sammenbyggede Avls-længer er der Kostald i den vestlige Sidelænge, Heste- og Ungkvægstald i den østlige og Lade i Længen mod Nord; denne er mod Nord tækket med Tagpap; desuden Øst for Gaarden en Længe, tækket med Pandeplader, den indeholder Redskabs- og Maskinrum samt Hønsehus. Der er Petroleumsmotor som Drivkraft til de faste Maskiner, og der hører et Hus til Ejendommen.

Gaard Art. 1 m. fl. af Barsø er en Slægtsgaard, der i første Halvdel af forrige Aarh. ejedes af Laue Nissen, efter hvis Død den overtoges af Enken, Fru Nissen; efter hende overtoges den i 1853 af Sønnen Nis Nissen, efter hvis Død i 1895 den overtoges af Enken Fru Nissen, efter hvem den i 1901 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer. Denne har senere tilkøbt en mindre Ejendom med 17 ha; Bygningerne til denne, et Stuehus og 2 Udhuse, er opført af Grundmur og tækket med Straa.

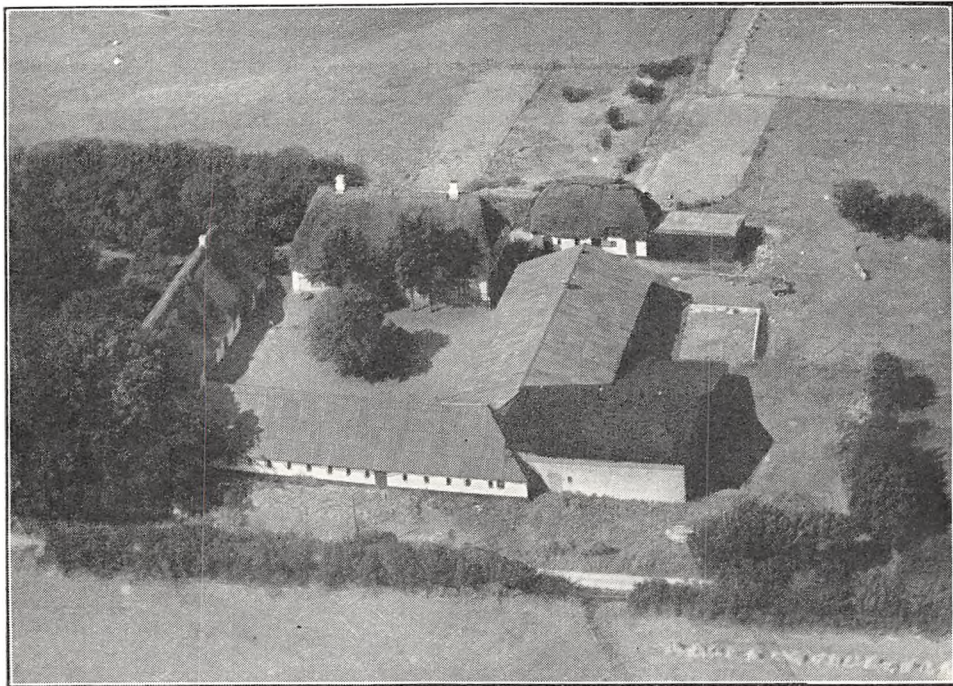
HØGEBJERG, Løjt Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Julius Ebsen, Frederikstad, Postfb. og nærmeste St. Aabenraa, Afst. ca. 6 km, Tlf. Løjt Kirkeby 79 x. (Bestyreren).

Art. 1 m. fl. af Høgebjerg, samlet Areal 61 ha, deraf 37,5 Ager, 3,5 Skov, 19

Sø og Krat, og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 488,00 Th. (godt 10,27 Td. Hrtk.); Ejdskv. 80,000 Kr. (71,000), Jordv. 47,300 Kr. (45,700); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr., Løsøret i Jydsk Brandf. for 65,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Høgebjerg ligger ca. 1 km Sydøst for Skovby; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og fra ældre Tid merglet. Skovens Bevoksning er Bøg, Eg og Ask.

Gaarden drives af Ejeren ved Bestyrer Jørgen Ernst. Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstg. anv. aarl. ca. 55 Sække Superf., 10 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Jacobsgaard.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20—25 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af Korhorn-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg om Aaret, Mælken leveres til Stollig Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 58 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Høgebjerg har grundmurede, nye og gode Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har en frembygget Frontspids med Altan til denne og Tegtag; den indeholder en god Bolig; Vest for denne en teglhængt Længe, som rummer Værelser til Folkene og Vaskehus. Avlsbygningerne, som er opført i 1930, har Tag af Pandeplader og muret Trimpel; af Længerne er der Kostald i den østlige Sidelænge, der er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Nord, Laden; fra den vestlige Sidelænge, der rummer Hestestald og Kværnrums udgaar fra den nordlige Ende Svinestalden som en Sidelænge mod Vest; desuden Øst for Gaarden et teglhængt Hønsehus samt en straaetakt Bygning, der indeholder en Fodermesterbolig samt Rum til Redskaber og Maskiner. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i alle Stalde, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Høgebjerg var i ældre Tid en af de hertugelige Avlsgaarde, den blev udparcelleret i 1773; i forrige Aarh. ejedes den nuværende Gaard af Kapt. Hans Bruhn, som i 1865 overtog den efter sin Fader; efter Kapt. Bruhn overtoges den i 1887 af Sønnen Albert Bruhn, ved hvis Død i Juni 1929 den overtoges af Enkefru Bruhn, der Oktbr. samme Aar solgte den til den nuværende Ejer.

JACOBSSGAARD, Barsmark By, Løjt Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Hans Paulsen Krag, Postfb. Løjt Kirkeby, nærmeste St. Aabenraa, Afst. 9½ km.

Art. 24 m. fl. af Barsmark, samlet Areal 57,2 ha, deraf 52,4 Ager, 2,5 Eng, 1,5 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 650 Th. (13,68 Td. Hrtk.); Ejdskv. 82,900 Kr. (99,000), Jordv. 58,800 Kr. (67,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Jacobsgaard ligger midt i Barsmark By; Jorderne, der ikke er helt samlet, men dog ligger ret godt for Gaardens Drift, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og en Del er kalket i de senere Aar. Engen er Haardbundseng, som kan vandes, Skovens Bevoksning Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med noget Frø af Hundegræs og Rødkløver; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 20 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20—25 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; der fedes 8—10 Stude om Aaret, Køerne græsser i Løsdrift, Mælken leveres til Løjt Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagtersvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 50 Svinekort. Der holdes 10 Faar, Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Jacobsgaard har grundmurede delvis hvidpudsede Bygninger, af hvilke enkelte er ældre, men velholdte; Stuehuset der ligger mod Vest til Haven er tækket med Straa ligesom den sydlige Sidelænge af Avlsbygningerne; denne, der ligger frit, rummer Værelser til Folkene, Vognport og Hestestald; af de 2 andre Avlslænger, der er sammenbygget i Vinkel og tækket med Pandeplader, er der Kostald i Længen mod Øst og Lade samt Svinestald i den nordlige Sidelænge, Laden udvidet fra den østlige Ende i en Sidelænge mod Nord tækket med Tagpap; desuden Nord for Hovedbygningen en straatækt Længe, der rummer Hønsehus og Svinestald samt i en Halvtagsbygning ved den nordlige Gavl, opført af Træ og tækket med Pandeplader, Redskaber og Maskiner. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Svinestalden, Gaarden har eget Vandværk, hvorfra Vandet kommer ved Tryk, og der hører et Hus til Ejendommen.

Jacobsgaard er en gl. Slægtsgaard der har været i den nuværende Slægts Besiddelse i over 300 Aar; den ejedes i Slutningen af forrige Aarh. af Jep Paulsen Krag, der havde overtaget den efter sine Forældre, og efter ham overtoges den 1901 af Sønnen, den nuværende Ejer.

KRAGSSGAARD, Skovby By, Løjt Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Hans M. Krag, Postfb. og nærmeste St. Aabenraa, Afst. ca. 5½ km, Tlf. Løjt Kirkeby 78 u.

Art. 5 af Skovby og 11 af Høgebjerg, samlet Areal 57 ha, deraf 51,2 Ager, 3 Eng, 2 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 550 Th. (11,58 Td. Hrtk.); Ejdskv. 79,100 Kr. (90,000), Jordv. 51,600 Kr. (57,500); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 48,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kragsgaard ligger i den nordlige Side af Skovby By; Jorderne, der ikke er helt samlet, men dog ligger godt for Gaardens Drift, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet,

der er merglet fra ældre Tid og kalket i de senere Aar. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg og Eg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 10 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri; Kjørne græsser i Løsdrift, Mælken leveres til Stollig Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 60 Svinekort. Fjerkørholdet er ca. 100 Høns.

Kragsgaard har grundmurede, gode og velholdte Bygninger, tækket med Tegl. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, har Frontspids mod Syd til Gaarden, den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Værelser til Folkene og Hestestald i den østlige Sidelænge, som er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Syd, der rummer Ko- og Svinestald samt Lade, og Vaskehus, Brænderum m. m. i den vestlige Sidelænge, der ligger frit. Der er murede Hvælvinger i Ko- og Svinestald.

Kragsgaard er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægtens Eje gennem mange Generationer. De 2 Kragsgaarde har undertiden været samlet og haft samme Ejer, undertiden været adskilt med hver sin Ejer. Den ejedes ved Aarhundredskiftet af Jep Krag, efter hvem den i 1918 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

KRAGSGAARD, Skovby By, Løjt Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Knud P. Krag, Postfb. og nærmeste St. Aabenraa, Afst. ca. 5½ km, Tlf. Løjt Kirkeby 78 y.

Art. 34 m. fl. af Skovby, samlet Areal 52 ha, deraf 43,2 Ager, 6 Eng, 2 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 468 Th. (9,85 Td. Hrtk.); Ejdskv. 72,100 Kr. (89,500), Jordv. 47,500 Kr. (58,000); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kragsgaard ligger i den nordlige Side af Skovby By; af Jorderne, der ikke er helt samlet, men dog ligger ret godt for Gaardens Drift, er Hovedparten Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er tidligere merglet og i de senere Aar kalket. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg og Eg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40—50 Sække Superf., 10 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16—22 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kjørne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Stollig Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 56 Svinekort. Der holdes 3 Faar, Fjerkørholdet er ca. 100 Høns.

Kragsgaard har grundmurede gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der er tækket med Straa, ligger mod Syd til den kønne Have, til hvilken den paa Midten er udvidet med en teglhængt Sidebygning, den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har muret Trimpel og Tegltag, er der Kostald i Længen mod Nord, Lade i den østlige Sidelænge og Hestestald, Vognport og Kværnrum i den vestlige; fra den sydlige Ende af denne udgaar Svinestalden under en stump Vinkel mod Sydvest langs med Indkørselsvejen til Gaarden, den er tækket med Pandeplader. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden.

Kragsgaard er en ældgammel Slægtsgaard; det angives, at den har været i Slægtens Besiddelse allerede i 1352 og mulig endnu længere, idet der allerede i 1207 nævnes en Krag i Skovby; i dette lange Tidsrum — henimod 600 Aar — er Gaarden stadig gaaet i Arv fra Fader til Søn. Den ejedes i forrige Aarh. af Knud Krag, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1878 af Sønnen Paul Krag efter hvem Gaarden i 1913 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

LONTOFT, Barsmark By, Løjt Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejerinde Enkefru Anna Holst, Postfb. Løjt Kirkeby, nærmeste St. Aabenraa, Afst. 10 km, Tlf. Løjt Kirkeby 76 u.

Art. 28 m. fl. af Barsmark, samlet Areal 51,8 ha, deraf 45,4 Ager, 4,5 Eng, 1,4 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 578,42 Th. (ca. 12,18 Td. Hrtk.); Ejdskv. 77,000 Kr. (85,500), Jordv. 51,700 Kr. (58,500); Bygn. er fors. i Landbygning. Brandf. for 40,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Lontoft ligger i den østlige Side af Barsmark By; Jorderne, der ikke er helt samlet, men ligger ret godt for Gaardens Drift, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er tidligere merglet og en Del er kalket i de senere Aar. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg og Ask.

Gaarden drives af Ejerinden med en Søn P. Holst som Bestyrer; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60—70 Sække Superf., 15 Kalig. og 30 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 45 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; der fedes 5—6 Stude om Aaret, Mælken leveres til Løjt Andelsmejeri.

Der holdes 4 Arbejdsheste og der tillægges alm. et Føl aarlig; desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 90 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 65 Svinekort. Der holdes 5 Faar, Fjerkraeholdet er ca. 100 Høns.

Lontoft har grundmurede, velholdte Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Nord til Haven, er tækket med Straa, og i den østlige Ende af Længen, er der Hestestald. Den østlige Sidelænge, der rummer Kostald, er sammenbygget i Vinkel med Hestestalden, den har Trimpel og Tag af Pandeplader, og fra den sydlige Gavl fortsætter Laden som en Forlængelse; denne, der er bredere end Kostalden, rummer tillige Svinestald, er opført af Træ paa en Kampestenssokkel og tækket med Tagpap; desuden en fritliggende, teglhængt Sidelænge mod Vest, der rummer Værelser til Folkene, Vognport og Svinestald. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i den ene Svinestald, og der hører et Hus til Ejendommen.

Lontoft ejedes tidligere af Hans Holst, der i 1907 overtog Gaarden ved sit Ægteskab; efter hans Død i 1929 overtoges den af Hustruen, den nuværende Ejerinde.

MØLLEGAARD, Barsmark By, Løjt Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Jacob Kock, Postfb. Løjt Kirkeby, nærmeste St. Aabenraa, Afst. 10½ km.

Art. 22 af Barsmark og 12 af Høgebjerg, samlet Areal 52,2 ha, deraf 47,5 Ager, 2 Eng, 2 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 522,77 Th. (11 Td. Hrtk.); Ejdskv. 71,100 Kr. (78,900), Jordv. 50,400 Kr. (56,900); Bygn. er fors. i Landbygning. Brandf. for 42,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Møllegaard ligger i den østlige Del af Barsmark By; Jorderne, der er ret samlet, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og kalket i 1932—33. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg og Eg.

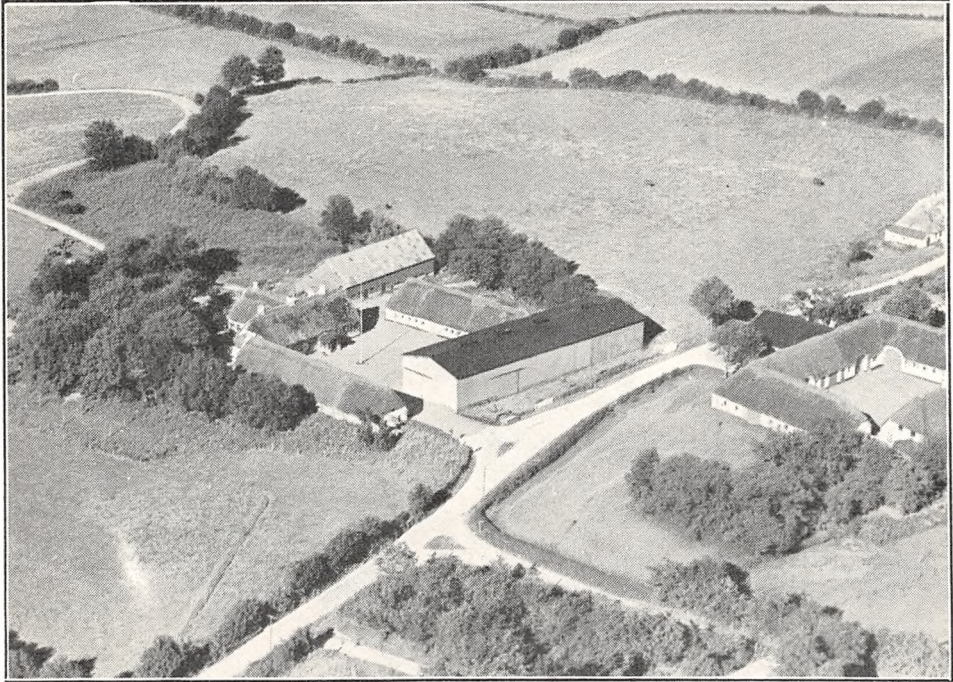
Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 15 Kalig. og 35 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 28 Malkekøer, 1 Tyr og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg om Aaret, Mælken leveres til Løjt Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, og Gaarden er nu tildelt 65 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 40 Høns.

Møllegaard har grundmurede, overvejende straatækte, ældre, men velholdte Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Nord til Haven, rummer en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Hestestald, Vognport og Hønsehus i den vestlige fritliggende Sidelænge, Kostald i den østlige, der er sammenbygget i Vinkel med Ladelængen mod Syd; denne, der er opført af Træ og tækket med Tagpap, er fra den østlige Gavl udvidet i en Tilbygning med Vægge af Pandeplader. Desuden Øst for Stuehuset en Svinestald opført af Træ paa en høj Sokkel og tækket med Pandeplader.

Møllegaard var tidligere i henvend 300 Aar en Slægtsgaard, der ejedes af en Slægt Krag; i sidste Halvdel af forrige Aarh. ejedes den af Mathæus Krag, efter hvem den i 1896 overtoges

Møllegaard.

af Sønnen Eschel Krag; efter hans Død overtoges den af Enken Fru Kristine Krag, efter hvis Død i 1926 Arvingerne samme Aar solgte Gaarden til den nuværende Ejer.

STOLLIGGAARD, Stollig By, Løjt Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A. Ejer Landstingsmand, Bankdirektør J. P. Jensen Stevns, Storehedinge, Postfb. og nærmeste St. Aabenraa, Afst. 4½ km, Tlf. Aabenraa 622 x (Bestyreren).

Art. 4 m. fl. af Stollig, samlet Areal 52,4 ha, deraf 42,4 Ager, 3 Eng, 6 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 389,25 Th. (ca. 8,2 Td. Hrtk.); Ejdskv. 67,800 Kr. (78,000), Jordv. 44,200 Kr. (52,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 35,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Stolliggaard ligger i den østlige Side af Stollig By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, Eng og Skov ligger dog 2—3 km fra denne, er noget uens, Hovedparten er god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er stærkt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og kalket i de sidste Aar. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet.

Gaarden drives af Ejeren ved Bestyrer A. Toftkær; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med noget Frøavl af Hvid- og Rødkløver, Sukkerroer og Hvidkaal. Af Kunstgødning er sidste Aar anvendt 60 Sække Superf., 40 Kalig. og 70 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den er nyindsat, tuberkelfri og agtes fremtidig fornyet ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Køerne græsser i Løsdrift, Mælken leveres til Aabenraa Andelsmejeri.

Der holdes 6 Arbejdsheste, og der tillægges 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er nu 4 Tillægssøer, Gaarden er tildelt 50 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 350 Høns.

Stolliggaard har grundmurede gode Bygninger; Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, ikke helt solret er tækket med Straa. Af de 3 sammenbyggede Avslænger er der Hestestald, Værelser til Folkene og Lade i den østlige Sidelænge, som er tækket med Tegl; af de 2 andre Længer, der opføres i 1937 og faar Tag af Pandeplader og muret Trimpe, er der Lade, Gennemkørselsport fra Sognevejen, Kværnum m. m. og Kostald i Længen mod Nord og Kostald, Roerum, Kølerum til Mælken samt Ungkvæg- og Svinestald i den vestlige Sidelænge. Der bliver murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestald, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet (der bygges for 26—27,000 Kr. i Sommer).

Stolliggaard er en gl. Gaard, der i Historien allerede nævnes paa Valdemar Atterdags Tid i 1361, da den ejedes af Nicolaus Friis, der hørte til Skaktavl-Friiserne fra Haraldskær ved Vejle, og fra denne Slægt kom den senere med Anna Friis, en Datter af Henrik F. til Ove Lunge; en anden Del af Friiserne Gods i Løjt Sogn — Byerne Norby og Kirkeby samt Øvre- og Nedre Rundsmølle og vistnok ogsaa Stolliggaard — kom i 1516 med en Datter af Anders Friis til Volf Pogwisch, der i 1519 solgte forannævnte Gods til Christian d. Anden, hvorefter Stolliggaard blev lagt ind under Aabenraa og overdraget til Morten Gaas paa Livstid. Senere, i 1530, anmodede Volf Pogwisch Frederik d. Første om at faa Stolliggaard tilbage, fordi Christian d. Anden ikke efter derom givet Løfte havde overladt ham Segeberg Amt; da Historien ogsaa meddeler, at Ove Lunge maatte søge Proces med den stridbare Biskop Jørgen Friis, Viborg, om Besiddelsen af Stolliggaard, er der noget uklart over Gaardens Ejerforhold her.

Omkring Midten af forrige Aarh. ejedes Stolliggaard af Skibsreder, Kapt. Jac. Bendixen, efter hvem den i 1856 overtoges af Sønnen Jep Bendixen; efter ham overtoges den i 1905 af Sønnen Aug. B., efter hvem den i 1932 købtes af Aage Sørensen, og af denne købte den nuværende Ejer Gaarden i Decbr. 1936.

STRAAGAARD, Løjt Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Statens Jordlovsudvalg, Postfb. og nærmeste St. Aabenraa, Afst. 4 km.

Art. 70 m. fl. af Stollig, samlet Areal 47,3 ha, deraf 41 Ager, 4,5 Eng, 0,8 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 360 Th. (ca. 7,58 Td. Hrtk.); Ejdkv. 63,400 Kr. (90,000), Jordv. 42,200 Kr. (64,000); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Straagaard ligger ca. 1½ km Syd for Stollig By ved offentlig Vej, som gennem Jørgensgaard Skov fører til Aabenraa; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god men svær Lermuld paa Lerunderlag; Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er nydrænet, der er tidligere merglet og i de senere Aar kalket. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg og Ask.

Gaarden er fra 1. Marts 1936 bortforpagtet til Peter Have i en 7-aarig Periode; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 7 Kalig. og 40 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 24 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og bliver nu rensat for Tuberkulose, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko var sidste Aar 166 kg, Mælken leveres til Aabenraa Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, for Tiden intet Tillæg. Svinebesætningen er for Øjeblikket 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 175 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 48 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Straagaard har grundmurede, velholdte og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nordøst, har Frontspids og lukket Veranda med Altan over mod Sydvest til Gaarden og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger, er der Værelser til Folkene, Heste-, Ko- og Svinestald i den teglhængte Længe mod Nordvest og Lade i Længen mod Sydvest; til denne, der er opført af Træ og tækket med Tagpap, er der til hver Side opført en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner; desuden Nordøst for Hovedbygningen et Hønsehus, bygget som Halvtag og tækket med Tagpap; Gaarden er aaben mod Sydøst til Sognevejen og Haven, der ligger paa den anden Side af Vejen. Bygningerne har Lynafleder efter Netsystemet, der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde, eget Vandværk hvorfra Vandet kommer ved Tryk, og der hører et Hus til Ejendommen.

Straagaard ejedes i forrige Aarh. af en Slægt Bruhn, af hvilke den sidste Ejer, Peter Bruhn døde ca. 1890, og Gaarden kom nu senere til Karstens; omkring 1907—08 solgte han Gaarden til den preussiske Stat til Domæneggaard, fra hvilken den i 1920 kom til den danske Stat; denne fraskilte i 1929 et Husmandsbrug med ca. 10 ha, medens 10 ha Skov samt 7 a 8 ha, der senere er tilplantet, blev lagt ind under Statens Skovdistrikt, hvorefter Gaarden og den tilbageværende Hovedparcel med det nuværende Areal solgtes den 1. April 1930 for 89,250 Kr. til Peter Have; han solgte Gaarden den 1. Marts 1936 til Statens Jordlovsudvalg, og forpagtede samtidig Gaarden i en 7-aarig Periode.

ALFAGAARDEN, Brunde By, Rise Sogn, Komm. og Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Købmand Hans Bayer, Aabenraa, Postfb. og nærmeste St. Røde Kro, Afst. 1½ km og 4½ km til Aabenraa, Tlf. Røde Kro 14 (Bestyreren).

Art. 6 m. fl. af Brunde og 32 af Lunderup, samlet Areal 66,4 ha, deraf 62,7 Ager, 1,3 Eng, 1,6 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 421,61 Th. (ca. 8,88 Td. Hrtk.); Ejdskv. 75,000 Kr. (78,000), Jordv. 44,000 Kr. (55,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 59,400 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Alfagaarden ligger i Brunde 1½ km Øst for Røde Kro ved Landevejen efter Aabenraa; af Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af 13 ha, der ligger ca. 1 km fra denne, er ca. 50 ha Lermuld paa Lerunderlag, de forannævnte 13 ha er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er tidligere merglet og en Del er igen merglet i de senere Aar. Engen er lav Eng paa Haardbund, Skovens Bevoksning Bøg.

Gaarden drives ved Bestyrer P. Boysen; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 40 Kalig. og 30 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25—30 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri; Køerne græsser i Løsdrift, og der malkes med Maskine (Alfa Laval). Den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 176 kg aarlig, Mælken afkøles paa Gaardens eget Mejeri, tappes paa Flasker og sælges som Børnemælk fra egen Vogn i Aabenraa.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 2 Tillægssøer, Gaarden er tildelt 35 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

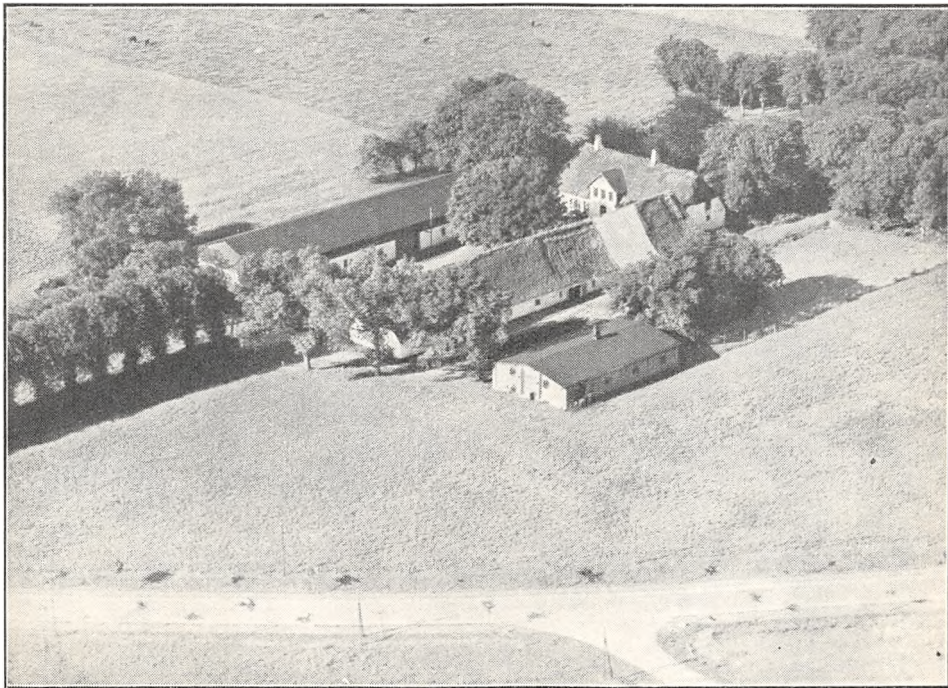
Alfagaarden har grundmurede, gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til Haven, er tækket med Straa, den indeholder en god Bolig. De 3 sammenbyggede nye Avlslænger, der har Trimpel og Tag af Pandeplader er ombygget i 1932; af disse er der Kostald og Mejeri i Længen mod Vest. Hestestald og Lade i den nordlige Sidelænge og Kalve- og Svinestald i den sydlige; desuden Syd for Gaarden en Længe opført af Pandeplader, den rummer Redskaber, Maskiner, Vognport og Møddinghus og Øst for denne et Hønsehus, opført af Træ og tækket med Tagpap. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde og Gaarden har eget Vandværk som drives ved Elektricitet.

Alfagaarden ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Markus Madsen, efter hvem den i 1892 overtoges af Sønnen af samme Navn, og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden 1. Jan. 1932. I 1937 er der tilkøbt 9 ha fra Hans Jac. Nissens Gaard i Brunde, men dette Areal er ikke med i Tallene for Ejdskv., Grundv. og Nettoudbytte.

BRUNDEGAARD, Brunde By, Rise Sogn, Komm. og Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Carsten Andresen Rasch, Postfb. og nærmeste St. Røde Kro, Afst. godt 1 km og ca. 5 km til Aabenraa, Tlf. Røde Kro 20.

Art. 12 af Brunde, samlet Areal 40,9 ha, deraf 40 Ager og 0,9 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 338,00 Th. (godt 7,1 Td. Hrtk.); Ejdskv. 60,000 Kr., Jordv. 39,200 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 38,800 Kr., Løsporet i Jydsk Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Brundegaard ligger i Brunde, Syd for Landevejen Røde Kro-Aabenraa; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt. Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet 1910—13 og senere kalket.

Brundegaard.

En Del af Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Havre, 3. Roer, 4. Byg, 5.—6.—7. Lucerne, Resten dyrkes i en 6 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4.—5.—6. Hvidkløver; uden for Driften henligger ca. 6 ha med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 40 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes overvejende ved eget Tillæg; der fedes 10—20 Kreaturer om Aaret, Køerne græsser i Løsdrift, der malkes med Maskine (Alfa-Laval); den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3800 kg med 158 kg Smør, Mælken leveres til Røde Kro Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagtersvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 34 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Brundegaard har grundmurede, ældre Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Vest til Haven (ikke helt solret), har Frontspids mod Øst til Gaarden og Straatag. Det er sammenbygget i Vinkel med den nordlige Sidelænge af Avlsbygningerne, som ligeledes har Straatag, denne rummer Heste-

Ko- og Svinestald; den sydlige Sidelænge, Laden, ligger frit; denne, der har Trætrimpel, er tækket med Tagpap ligesom et Hønsehus Nord for Gaarden; denne, der er aaben mod Øst, har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Brundegaard ejedes sidst i forrige Aarh. af Jensen, der omkring Aarhundredskiftet solgte den til C. Mahn, som ejede Gaarden til 1920; den kom nu i Handelen og skiftede Ejer gentagne Gange, til den købtes af Peter Skade og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden i 1924.

EGELUND, Brunde By, Rise Sogn, Komm. og Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Kreatureksportør Mouritz Mortensen, Postfb. og nærmeste St. Røde Kro, Afst. ca. 2½ km og 4 km til Aabenraa, Tlf. Røde Kro 53 (Bestyreren).

Egelund.

Art. 11 m. fl. af Brunde, samlet Areal 110 ha, deraf 104 Ager, 5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 649,59 Th. (godt 13,67 Td. Hrtk.); Ejdskv. 113,000 Kr. (117,100), Jordv. 90,000 Kr. (91,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 39,000 Kr.; Lys fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Egelund ligger ved offentlig Vej 2½ km Øst for Røde Kro; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af svær Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i ældre Tid og hele Arealet er kalket siden 1926. Skovens Bevoksning er Bøg.

Gaarden drives fra 1926 af Bestyrer J. Kryhlmand; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med stort Græsareal. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 230 Sække Superf., 150 Kalig. og 30 Sække Kvalstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af en Malkeko til Brug for Husholdningen og 80—200 Fede- og Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, det er en Handelsbesætning som fornyes ved Indkøb; Køerne græsser i Løsdrift.

Der holdes som Regel 10 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er ingen Svinebesætning; Fjerkraeholdet er 20 Høns.

Egelund har grundmurede, hvidpudsede, velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven (ikke helt solret), som grænser til Sognevejen, har en aaben Veranda til denne og Tegltag. Af de 3 fritliggende Avlsbygninger er der Kostald i den østlige Sidelænge, der har Trætrimpel og Tag af Cementsten; den vestlige Sidelænge, der rummer Vognport m. m. samt Kværnrum med Magasin over, har ligeledes Trætrimpel; den har Tag af Pandeplader ligesom Længen mod Nord, der rummer Lade og Hestestald. Der benyttes en Benzinmotor til Drivkraft for Kværn m. m. Den gl. Have indeholder mange Frugttræer. M. Mortensen ejer tillige Gaarden »Skedebjerg«, der drives sammen med Egelund; denne Gaard, der har et Tilliggende af 27 ha, deraf 21 Ager og 6 Skov, har grundmurede Bygninger, Stuehuset med Straatag, Avlsbygningerne tækket med Pandeplader; der er kun Kreaturer paa Gaarden, ingen Heste, og Tallene for Besætn. og Forbrug af Kunstgødning gælder for begge Gaarde. Egelund ejedes tidligere af Carsten Jøns, der i 1919 solgte den med ca. 65 ha til Mour. Mortensen, denne har siden øget Arealet ved

H. J. Nissens Gaard i Brunde (Art. 10 m. fl. af Brunde).

Tilkøb, saaledes i 1924, sidste Gang ved Køb af 5 ha fra Hans Jac. Nissens Gaard (se denne); Tallene for disse 5 ha er med i Arealet, men ikke i Tallene for Nettoudbytte, Ejdskv. og Grundv.

GAARD I BRUNDE BY, Rise Sogn, Komm. og Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Hans Jacob Nissen, Postfb. og nærmeste St. Røde Kro, Afst. 1 km og 5 km til Aabenraa.

Art. 10 m. fl. af Brunde, samlet Areal 45,5 ha, deraf 39 Ager, 5 Eng, 1 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 350 Th. (ca. 7,37 Td. Hrtk.); Ejdskv. 65,000 Kr. (125,000), Jordv. 40,000 Kr. (90,000); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 53,000 Kr., Løsoret i samme Selskab for 38,000 Kr.; Lys fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i Brunde, Nord for Landevejen fra Røde Kro til Aabenraa; af Jorderne, hvoraf 26 ha er samlet om Gaarden, medens Resten ligger noget fraskilt, er Hovedparten Lermuld paa Lerunderlag, en mindre Del er Sandmuld paa Grusunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er

tidligere merglet og delvis kalket i 1936. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 30 Kalig. og 35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer, 1 Tyr og 33 Stkr. Ungkreaturer, er dels af Korthorns- dels af sortbroget jydsk Race, den fornyes overvejende ved eget Tillæg, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Røde Kro Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg; desuden anvendes en Tractor, baade til Markarbejde og stationær Brug. Svinebesætningen var tidligere 15 Tillægssøer, Smaagrisene solgtes, nu holdes 7 Søer, og Gaarden er tildelt 34 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Gaard Art. 10 m. fl. af Brunde, har grundmurede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids mod Syd til denne og Straatag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er den østlige Sidelænge, der ligeledes er tækket med Straa, sammenbygget i Vinkel med Hovedbygningen, den rummer Brændsel m. m.; af de 2 andre, der er sammenbygget i Vinkel og har Tag og Trimpel af Pandeplader, er der Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge og Lade i Længen mod Nord; desuden Nord for Gaarden en Svinestald, denne, der ogsaa har Tag af Pandeplader, er ligesom Laden og Staldlængen opført i 1933 efter en Brand; desuden Vest for Gaarden en Lade af Træ, et Høsehuse og Syd for dette en Længe til Vogne, Redskaber og Maskiner, de 3 sidstnævnte Bygninger er alle tækket med Tagpap. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Ko- og Hestestald, og der hører et Hus til Ejendommen.

Gaard Art. 10 m. fl. af Brunde, er en gl. Slægtsgaard, der siden 1534 (Grevens-Fejde-Aaret) har været i Slægtens Besiddelse. Omkring Midten af forrige Aarh. ejedes den af Chr. Jacobsen Rohde, efter hvem den i 1859 overtoges af en Nevø Hans Jac. Nissen; efter ham overtoges den i 1894 af Sønnen Chr. Nissen, efter hvem den i Oktbr. 1930 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer, og samtidig fraskiltes der et Areal paa 32 ha til en anden Søn, der opførte en Gaard paa dette. I 1937 er der yderligere frasolgt 22 ha, overvejende til Gaardene Egelund og Alfagaarden (se disse), hvorved Gaarden fik sit nuværende Areal.

RISEGAARD, Rise By, Sogn, Komm., og Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejere Brødrene Chr. og Knud Fuglsang, Postfb. Røde Kro, nærmeste St. Rise, Afst. godt $\frac{1}{2}$ km og ca. 6 km til Aabenraa, Tlf. Røde Kro 72 y.

Art. 128 af Rise, samlet Areal 59,7 ha, deraf 56,7 Ager, 1 Skov, 1 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 526,90 Th. (ca. 11,1 Td. Hrtk.); Ejdskv. 84,000 Kr. (93,000), Jordv. 51,000 Kr. (58,000); Bygn. er fvs. i Landbygn. Brandf. for 54,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsfv.

Risegaard ligger i den sydlige Side af Rise By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Ler og Mergelunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og merglet. Skoven er Løvskov. Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Havre; udenfor Driften henligger 7 ha med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anv. aarlig ca. 120 Sække Superf., 10 Kalig. og 40—50 Sække Kvælstofg.

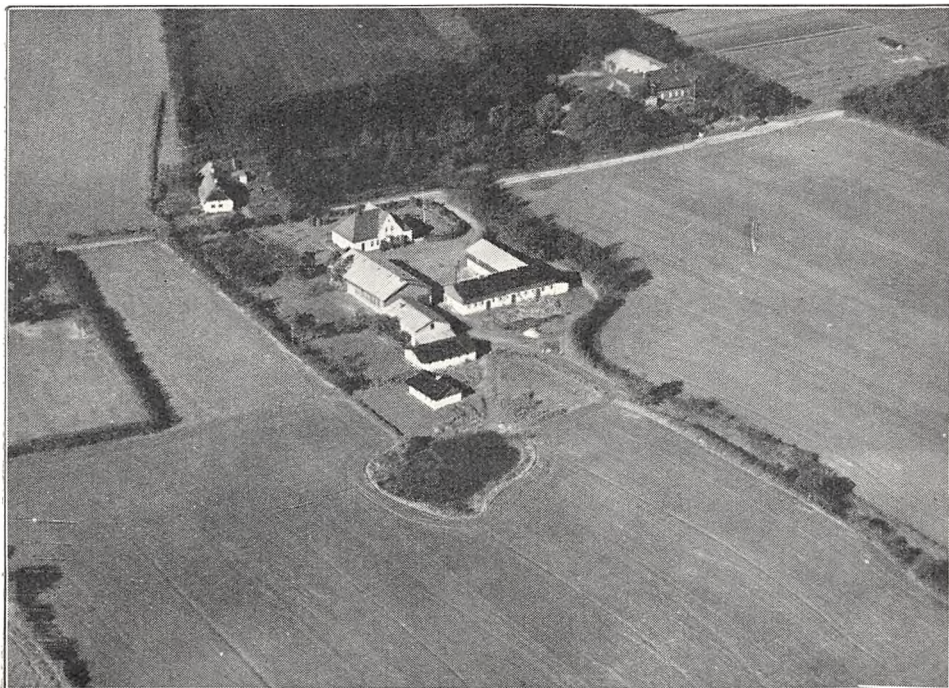
Kvægbesætningen, der bestaar af 25—27 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget, hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3627 kg med 3,35 pCt. Fedt og 134,8 kg Smør, Mælken leveres til Røde Kro Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 16 Tillægssøer, der er tidligere leveret godt 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 70 Høns.

Risegaard har grundmurede, hvidpudsede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til Haven, som grænser ud mod Landevejen, men som ogsaa strækker sig Syd for Gaarden, har høj gennemgaaende Frontspids, en rundbuet Karnap mod Vest til Haven og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der er tækket dels med Pandeplader,

dels med Tagpap, er der Hestestald i den nordlige Sidelænge, som er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Øst, Kostalden, begge med Trætrimpel; den sydlige Sidelænge, der ligger frit, rummer Lade; desuden Øst for denne 2 Svinestalde og Sydøst for disse et Beboelseshus. Til Staldene er der eget Vandværk, som drives ved en Vindmotor, og der hører et Hus til Ejenommen.

Risegaard (Risgaard) er en gl. Gaard, der i Middelalderen hed Risborg. I 1661 overdrog Hertug Chr. Albrecht den ved et Frihedsbrev til Amtmd. over Aabenraa Amt Heinrich Brockdorff; under de fjendtlige Besættelser i de 3 Krige (se Indledningen til Sønderjylland), havde Gaarden lidt saa meget, at den var blevet øde, og da Arvingerne efter den tidligere Ejer Herredsfoged Thomas Andersen, var ude af Stand til at bringe Gaarden paa Fode igen, frakendtes disse Retten til denne. Ovennævnte Frihedsbrev, der var personligt, fornyedes i 1672 til Brockdorffs Enke Mette Rumohr og i 1684 for Sønnen Kammerpage C. A. Brockdorff. I 1709 inddroges Skattefriheden,

Risegaard.

og da Ejerens Skatterestancer stadig voksede i de fattige Tider under Frederik d. Fjerde, blev Gaarden stillet paa Auktion, paa hvilken den i 1720 købtes for 1500 Rd. af Kmrdr. Lyders. I 1731 klagede han til Rentekammeret over de tyngende Skatter og Byrder, der satte Gaard og Gods i den største Armod, men forgæves, og i 1733 overtog Staten derefter Godset for 2000 Rd., hvorefter Gaarden forpagtedes ud. Under Landboreformerne, da Kronen udstykkede sine mange Ladegaarde i Sønderjylland, udstykkedes vistnok ogsaa Risegaard i 1774, hvorved der foruden en Hovedparcel paa ca. 100 ha oprettedes 14 Hovtjenersteder, og 9 Kirketjenersteder, medens Skoven blev lagt ind under Statsskovene omkring Aabenraa; siden har Hovedparcellen haft mange Ejere. Efter Verdenskrigen ejedes Gaarden af Lorens Hansen, Brænderup, der i 1924 solgte den til Bankdirektør Otto Paasch og Dyr læge Kold Christensen, af hvilke de nuværende Ejere købte den den 5. Jan. 1925. (I 1924 var der frasolgt ca. 24 ha til omboende). Risborgs gl. Voldsted, der laa Øst for Byen paa Borrediggaards Mark, er nu helt sløjftet; Borgen ejedes vistnok sidst indenfor den adelige Slægt Lindenov.

RØDE MØLLE, Røde Kro By, Rise Sogn, Komm. og Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer H. C. Jacobsen, Postfb. og nærmeste St. Røde Kro, Afst. $\frac{1}{2}$ km og 6 km til Aabenraa, Tlf. Røde Kro 34.

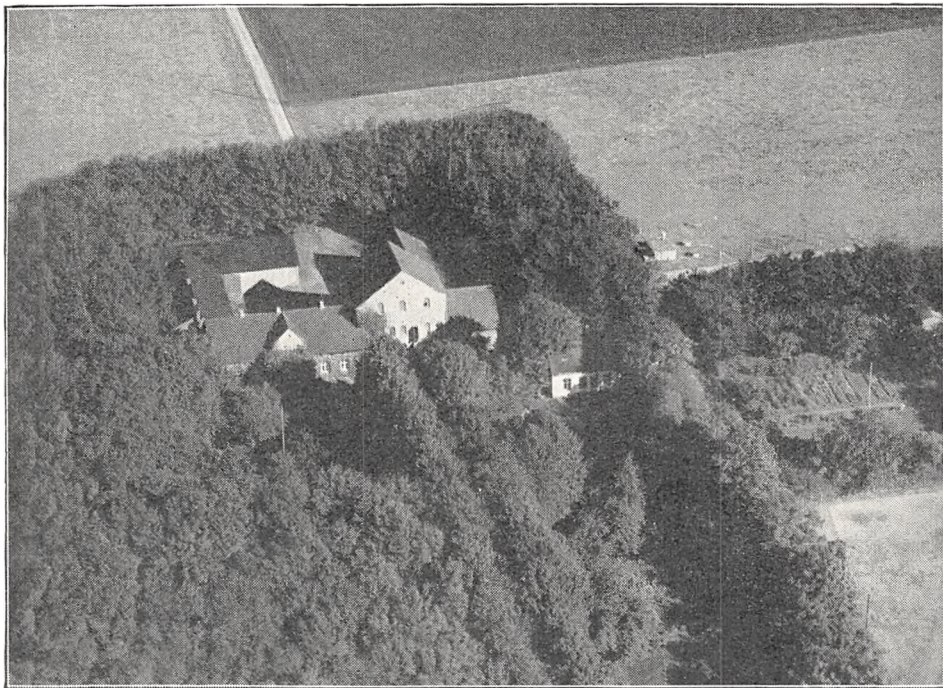
Art. 24 af Lunderup, samlet Areal 23,5 ha, deraf 22,5 Ager og 1 Have og Gaards-

plads, Nettoudbytte 72,11 Th. (1,5 Td. Hrtk.); Ejdskv. 75,000 Kr. (82,000), Jordv. 18,100 Kr. (22,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 100,000 Kr.; Lys og Kraft fra eget Elektricitetsv. (Dieselmotor).

Røde Mølle ligger i den vestlige Side af Røde Kro; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Grusmuld paa Grusunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet, da den er naturligt sund, hele Arealet er merglet 1934.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Der holdes ingen Kvægbesætning, som Regel holdes der 2 Arbejdsheste, og Gaarden er nu tildelt 17 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

Røde Mølle.

Røde Mølle har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. kønne Have, har Frontspids til denne og Skifertag, den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme. Hovedbygningen, er mod Vest sammenbygget i Vinkel med den vestlige Sidelænge, der rummer Hestestald samt en Stivelsefabrik og Længen mod Nord indeholder Lade; de 2 Længer er tækket med Tagpap; mod Øst er Hovedbygningen ved en Gennemkørselsport forbundet med den 2 Etagers Møllebygning, der har Tag af Eternit ligesom en Lagerbygning ved den nordlige Gavl af Møllen og en Motorbygning mod Øst fra den sydlige Ende af denne. Desuden et Aftægtshus tækket med Skifer i Haven Sydøst for Møllen. To Dieselmotorer leverer Kraft til Møllen samt til et Elektricitetsværk, som forsyner Byen Røde Kro med elektrisk Strøm. Foruden Formaling til Kunder, drives der Handelsmølleri, Salg af Korn og Foderstoffer, Bagerimel og Lucernemel og i den nylig indrettede Fabrik fremstilles der Hvedestivelse. Bygningerne ligger lunt omgivet af Haven og Læplantning.

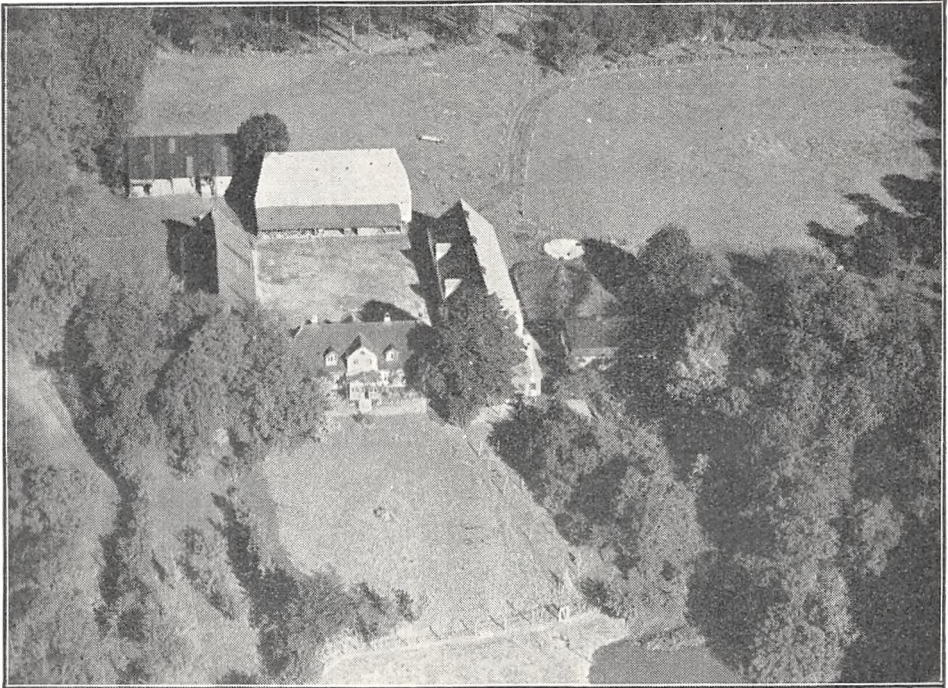
Røde Mølle er en Slægtsejendom, der i 1868 opførtes af Ejeren Andr. Ludv. Jacobsen, som samtidig overdrog den til Sønnen Hans Jessen Jacobsen; efter ham overtoges den i 1903 af Sønnen, den nuværende Ejer.

SKOVGAARD, Rise Sogn, Komm. og Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer G. Clausen, Postfb. og nærmeste St. Aabenraa, Afst. godt 2½ km, Tlf. Aabenraa 627 x (Bestyreren).

Art. 7 af Brunde, samlet Areal 86,7 ha, deraf 74,7 Ager, 10 Skov, 1 Mose, og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 770,21 Th. (godt 16,2 Td. Hrtk.); Ejdskv. 110,000 Kr. (117,000), Jordv. 75,400 Kr. (82,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Skovgaard ligger 2½ km Nordvest for Aabenraa med Indkørsel fra Landevejen Aabenraa—Øster Løgum. Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af svær Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og en Del er kalket i de senere Aar. Skovens Bevoksning er overvejende Bøg, lidt Eg og Ask.

Gaarden drives fra 1. Oktober 1926 af Bestyrer Chr. Th. Bomskov; Jorden dyr-

Skovgaard.

kes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 75 Sække Superf., 35 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 35 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race. den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri; Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Aabenraa Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen, var tidligere 20 Tillægssøer, Smaagræsene solgtes, nu holdes der 10 Søer og Gaarden er tildelt 70 Svinekort. Fjerkræholdet er 150—200 Høns.

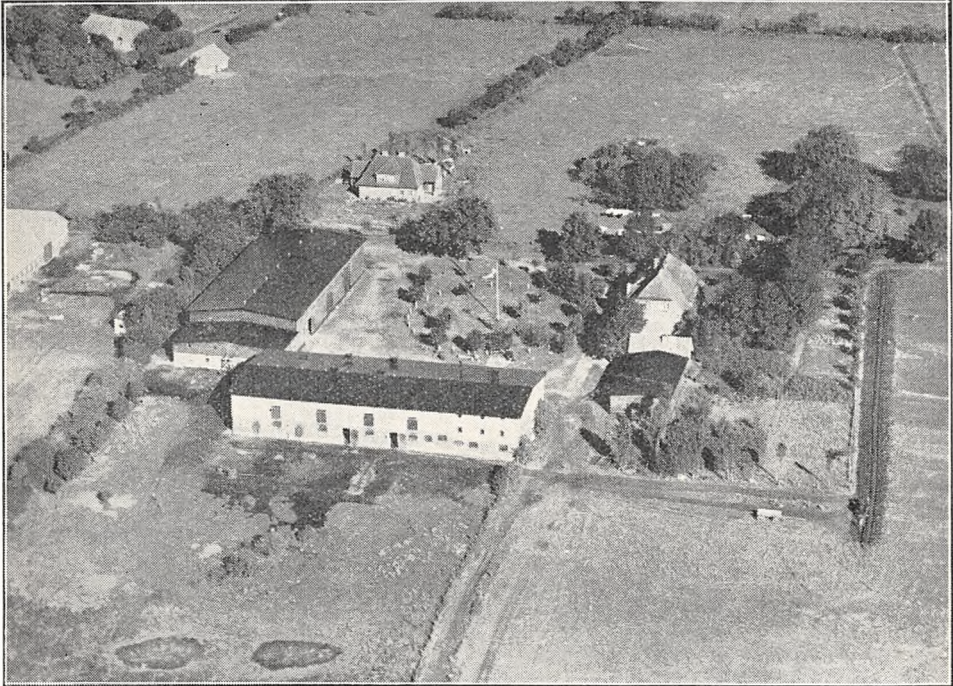
Skovgaard har grundmurede, hvidpudsede, velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har en lukket Veranda og 2 Kviste til denne, gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den indeholder en stor god Bolig. Af de 3 fritliggende Avslængere er de 2 Sidelængere ligeledes tækket med Tegl; af Længerne er der Kostald i den østlige og Hestestald samt Vognport m. m. i den vestlige; Længen mod Nord rummer Lade og til den sydlige Side af denne ind mod Gaarden er der opført en Halvtagsbygning til Vogne, Redskaber og Maskiner, begge har Tag af Pandeplader; desuden Nordvest for Gaarden en Hjelm, der er tækket med Tagpap ligesom en Svinestald Øst for Gaarden og Øst for Hovedbygningen en Vinkelbygning, tækket med Pandeplader, den rummer Vaske- og Hønsehus. Gaarden har eget Vandværk som drives ved en Benzinmotor, der benyttes Petroleumsmotor som Drivkraft for de faste Maskiner, og

der hører et Hus til Ejendommen. Fra Gaarden, der ligger ret højt, er der køn Udsigt mod Syd-øst over Aabenraa By og Fjord.

Skovgaard, der i sin Tid er oprettet af Kmrdr. Møller, har siden hyppig skiftet Ejer; efter Verdenskrigen ejedes den af Johs. Holm, der i 1924 solgte den til Max Lass; han solgte den senere til Laur. Petersen, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1927.

SØSTGAARD, Søst By, Rise Sogn, Komm. og Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Staten, Postfb. Røde Kro, nærmeste St. Rise, Afst. godt 1½ km og godt 5 km til Aabenraa, Tlf. Røde Kro 72 x (Forpagteren).

Art. 14 m. fl. af Søst, samlet Areal 95,9 ha, deraf 84,9 Ager, 1 Eng, 9 Skov og 1

Søstgaard.

Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 830,00 Th. (ca. 17,5 Td. Hrtk.); Ejdskv. 111,000 Kr. (127,000), Jordv. 67,900 Kr. (80,000); Bygn. er fors. i Stats-Brandforsikringsfonden for 80,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Søstgaard ligger i den østlige Side af Søst By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden med Undtagelse af 12,5 ha, som ligger lidt fraskilt, er overvejende Lermuld paa Lerunderlag, de forannævnte 12,5 ha er lidt lettere Jord. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er veldrænet og merglet. Engen er humusblandet Jord, Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Gaarden drives af Forpagter Jørg. P. Møller, Forpagtningen er 8-aarig, gældende fra 1932. Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5. Roer, 6. Blandsæd, 7. Havre, 8. Kløver; udenfor Driften henligger ca. 25 ha med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 20 Kalig. og 75 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 2 Tyre og 36 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige aarlige Mælkeydelse pr. Ko

er ca. 4600 kg med 153 kg Smør, Mælken leveres til Røde Kro Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 16 Tillægssøer, der er tidligere leveret 150—180 Slakterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 98 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 100 Høns.

Søstgaard har grundmurede, gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til Haven, som ogsaa strækker sig Syd for denne, har høj Kælder, gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Syd for Hovedbygningen et teglhængt Vaskehus, fra hvis Sydside der mod Syd er tilbygget en Vognport; denne, der er opført af Træ er tækket med Tagpap ligesom de 2 fritliggende Avslænger, af hvilke den mod Syd, der dels har muret Trimpel og dels Trimpel af Pandeplader, rummer

Aarslevgaard.

Heste- og Kostald samt Stald til Søer, medens Længen mod Vest, der er opført af Træ, indeholder Lade og Svinestald; Gaarden er aaben mod Nord. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og der hører et Hus til Ejendommen.

Søstgaard ejedes i forrige Aarh. fra 1880 af Peter Winther, der i 1905 solgte den med ca. 106 ha, men uden Besætning og Invt. for 151,000 M. til den preussiske Stat til Domæneggaard; denne øgede senere ved Tilkøb af 30 ha Arealet til ca. 136 ha; i 1910 brændte Bygningerne, hvorefter de nuværende opførtes. I 1920 overtoges Gaarden af den danske Stat, den var da forpagtet ud. Efter Forpagtningens Ophør drev Domæneforvaltningen Gaarden fra April 1923 til April 1924 og samtidig oprettedes der 6 Husmandsbrug, hver med 8 a 12 ha. I 1924 solgte Domæneforvaltningen derefter Gaarden med den tilbageværende Hovedparcel paa 83,5 ha til J. P. Møller, Kathrinelund ved Sønderborg, der i 1926 tilkøbte 12,5 ha, og af ham købte Staten Gaarden igen i 1932, hvorefter Møller overtog den i Forpagtning.

AARSLEVGAARD, Aarslev By, Hjordkær Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retsk. og A., Ejer Andreas Møller, Postfb. og nærmeste St. Hjordkær, Afst. 2½ km og 5½ km til Aabenraa, Tlf. Hjordkær 74 u.

Art. 13 m. fl. af Aarslev og 67 af Nybøl, samlet Areal 75 ha, deraf 68,2 Ager, 6 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 660 Th. (13,9 Td. Hrtk.);

Ejdskv. 104,000 Kr. (121,000), Jordv. 66,700 Kr. (77,800); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 68,000 Kr., Løsoret i samme Selskab for 87,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Aarslevgaard ligger Sydøst for Aarslev By ved Landevejen efter Aabenraa; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af Skoven, som ligger ca. 1 km fra denne, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i ældre Tid og i de senere Aar kalket. Skovens Bevoksning er blandet Løvtræ, dog overvejende Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 9 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Blandsæd, 3.—4. Kløver og Græs, 5. Havre, 6. Roer, 7. Byg, 8.—9. Kløver og Græs; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 90 Sække Superf., 20 Kalig. og 35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 36—40 Malkekøer, 2 Tyre og 22 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Køerne græsser i Løsdrift, der malkes med Maskine (Alfa-Laval); den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4026 kg med 3,42 pCt. Fedt og 153 kg Smør, Mælken leveres til Nybøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—3 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 300 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 105 Svinekort. Fjerkræholdet er 400—500 Høns.

Aarslevgaard har grundmurede, velholdte, hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har gennemgaaende Frontspids og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avslænger, der har Trætrimpel og Tag af Pandeplader, er der Hestestald i den østlige Sidelænge, Lade i den vestlige, der er udvidet i en kort Sidelænge mod Vest og Kostald i Længen mod Nord; fra den østlige Ende af denne udgaar Svinestalden som en Forlængelse mod Øst; desuden Øst for Gaarden et teglhængt Hønsehus samt en Bygning, opført af Træ til Redskaber, Maskiner og Vogne. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Aarslevgaard ejedes i forrige Aarh. af Hans Jørgen Torp; efter ham overtoges den i 1893 af Svigersønnen Andr. Jensen Friis, efter hvem den i Decbr. 1929 overtoges af Svigersønnen, den nuværende Ejer.

CHRISTIANSMINDE, Aarslev By, Hjordkær Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Andreas Andresen, Postfb. og nærmeste St. Hjordkær, Afst. 3 km og 5 km til Aabenraa, Tlf. Hjordkær 77 x.

Art. 1 af Aarslev, 27 af Søst og 62 af Aabenraa, samlet Areal 56,4 ha, deraf 51,4 Ager, 1,5 Eng, 2,5 Græsningsjord og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 473,01 Th. (ca. 10 Td. Hrtk.); Ejdskv. 75,800 Kr. (87,400), Jordv. 46,500 Kr. (52,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 59,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Christiansminde ligger Nordøst for Aarslev By ved offentlig Vej efter Aabenraa (den gamle Landevej); Jorderne, der er samlet om Gaarden undtagen 2,5 ha som ligger lidt fraskilt, bestaar af stærk Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og merglet i ældre Tid. Engen er Haardbundsensg.

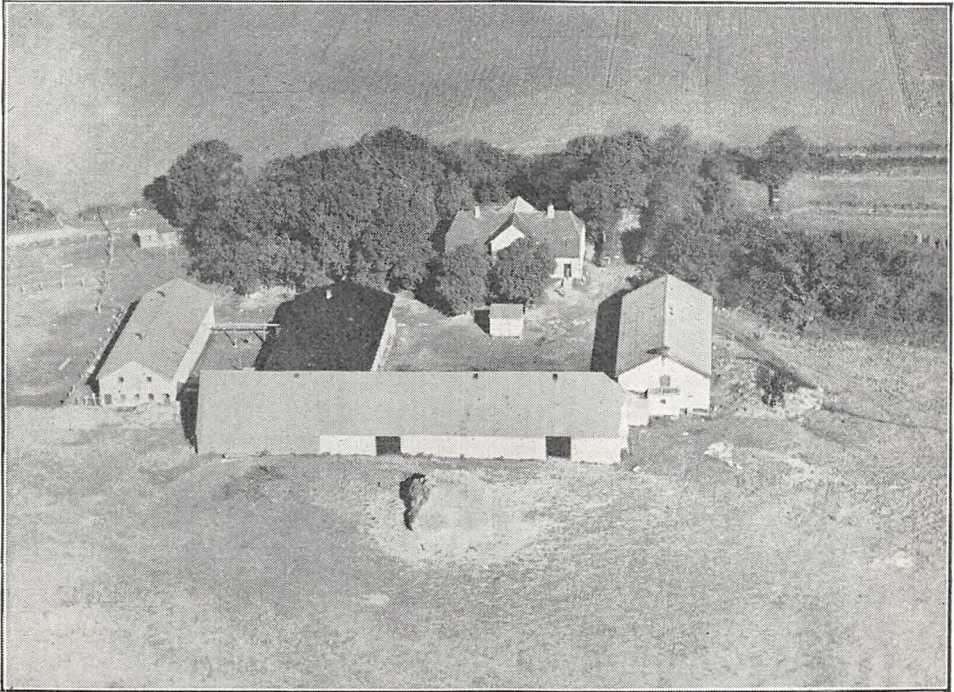
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 110 Sække Superf., 6 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 32 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 159 kg om Aaret, der malkes med Maskine (Alfa-Laval), og Mælken leveres til Nybøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 3 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 300 Slagteri-

svin aarlig, Gaarden er nu tildelt 89 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 500 Høns og 500 Kapuner (lyse Sussex), Bestanden fornyes hvert Aar ved Indkøb af daggamle Kyllinger.

Christiansminde har grundmurede, hvidpudsede, velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, som grænser til Sognevejen, har gennemgaaende Frontspids og Skifer-tag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som overvejende er tækket med Pandeplader, er der Kostald i den østlige Sidelænge, der har muret Trimpel ligesom den vestlige; denne, der er tækket med Tagpap, indeholder Bolig til Fodermesteren, Hestestald samt Stald til Søer; den er med den sydlige Ende sammenbygget i Vinkel med Laden, der er forlænget med en Tilbygning mod Vest, helt opført af Pandeplader; desuden Vest for Gaarden en Svinestald og 2 Hønehuse, sidstnævnte opført af Træ og tækket med Tagpap. Der er murede Hvælvinger og

Christiansminde.

Jernbjælker i Svinestalden og eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. Gaarden ligger højt og kønt lidt Vest for Skoven.

Christiansminde ejedes tidligere af Jes H. Simonsen, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1923.

GALLEHUS, Aarslev By, Hjordkær Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Friedrich Friedrichsen, Postfb. og nærmeste St. Hjordkær, Afst. $3\frac{1}{2}$ km og $4\frac{1}{2}$ km til Aabenraa, Tlf. Hjordkær 77 u.

Art. 6 m. fl. af Aarslev, samlet Areal 34,1 ha, deraf 33,5 Ager og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 286,00 Th. (6 Td. Hrtk.); Ejdskv. 53,000 Kr., Jordv. 28,200 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 38,000 Kr., Løstøret i »Danmark« for 38,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gallehus ligger Nordøst for Aarslev By ved offentlig Vej efter Aabenraa (den gamle Landevej); Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af svær Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og i de senere Aar kalket.

Jorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Bland-

sæd, 5. Kløver, 6. Havre; udenfor Driften henligger et Areal med vedvarende Græs. Af Kunstg. anv. aarl. ca. 70 Sække Superf., 20 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 26 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri; Køerne græsser i Løsdrift, der malkes med Maskine (Alfa-Laval), Mælken leveres til Aabenraa Andelsmejeri.

Der holdes 5—6 Arbejdsheste, deraf 3 kaarede og præmierede Hopper af jydsk Race, der tillægges alm. 2—3 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret 130—150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 40 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 270 Høns.

Gallehus.

Gallehus har grundmurede, velindrettede Bygninger, opført i 1924 efter en Brand. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den kønne Have, har Frontspids til denne og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har Tag og Trimpel af Pandepalder, er der Hestestald med Værelser ovenover til Folkene og Lade i den sydlige Sidelænge, Vognport, Garage og Svinestald i den nordlige og Kostald i Længen mod Vest; desuden Syd for Gaarden en Længe til Redskaber og Maskiner samt Hønsehus. Der er Jernbjælker og murede Hvælvinger i Staldene og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Gallehus, der ligger kønt Vest for Skoven, nær ved denne, havde tidligere Gæstgiveri foruden Landbruget; Ejendommen ejedes efter Verdenskrigen af Prof. Friedmann, der i 1921 solgte den til Fester Festeren; efter ham overtoges den af Handelsbanken i Aabenraa, der i 1931 solgte den til Jens Chr. Hansen, og af denne købte den nuværende Ejer Gaarden Febr. 1937.

HØJGAARD, Aarslev By, Hjordkær Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Jørg. Rossen Jacobsen, Postfb. og nærmeste St. Hjordkær, Afst. 2 km og 6 km til Aabenraa.

Art. 8 m. fl. af Aarslev, samlet Areal 62,3 ha, deraf 52,3 Ager, 9 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 504,58 Th. (10,62 Td. Hrtk.); Ejdskv. 85,200

Kr. (99,000), Jordv. 53,800 Kr. (62,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 47,000 Kr., Løsporet i Jydsk Brandf. for 50,000 Kr.; Lys fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Højgaard ligger i den vestlige Side af Aarslev By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden med Undtagelse af Skoven, som ligger lidt fraskilt, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er tidligere merglet og i de senere Aar kalket, Skovens Bevoksning er blandet (Gran og Løvtræer).

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 10 Kalig. og 40—50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 23 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg om Aaret, Mælken leveres til Nybøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug. Svinebesætningen er for Tiden 18 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 140 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 39 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 250 Høns.

Højgaard har grundmurede, ældre, velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. Have, er tækket med Straa; den indeholder en god Bolig; den lange Længe rummer tillige en Gennemkørselsport og Øst for denne Kostald; af de øvrige Avlsbygninger er den østlige Sidelænge sammenbygget i Vinkel med Kostalden, den rummer Lade og Svinestald og er tækket dels med Tagpap, dels med Pandelader; Længen mod Nord, der ligger frit, indeholder Heste- og Svinestald, den er tækket med Tagpap ligesom den korte Sidelænge mod Vest, der rummer Værelser til Folkene, Vaskehus og Mølleri og er sammenbygget i Vinkel med Hovedbygningen; desuden Vest for Gaarden et Hønseshus af Træ, tækket med Tagpap. Der hører et Hus til Ejendommen.

Højgaard er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægtens Besiddelse siden 1604; den ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Dyrnlæge Jørg. R. Jacobsen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1866 af Sønnen Jørg. R. Jacobsen, efter hvem den i 1902 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

KASSØGAARD, Kassø By, Hjordkær Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Peter Heisel, Postfb. og nærmeste St. Hjordkær, Afst. 7 km og 14½ km til Aabenraa. Tlf. Hjordkær 73 x.

Art. 9 af Kassø, samlet Areal 234,6 ha, deraf 169 Ager, 60 Eng og Kær, 3,6 Skov og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 610 Th. (12,84 Td. Hrtk.; Ejdskv. 152,000 Kr. (147,000), Jordv. 116,000 Kr. (112,000); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 86,000 Kr., Løsporet i Jydsk Brandf. for 114,800 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kassøgaard ligger ca. 1 km Vest for Kassø By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god sund Sandmuld paa Grusunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet, da den er naturlig sund, der er merglet fra ældre Tid, og der merges nu paany. Engen, der er kultiveret og afvandet, er humusblandet Jord paa Haardbund. Skovens Bevoksning Naaletræ.

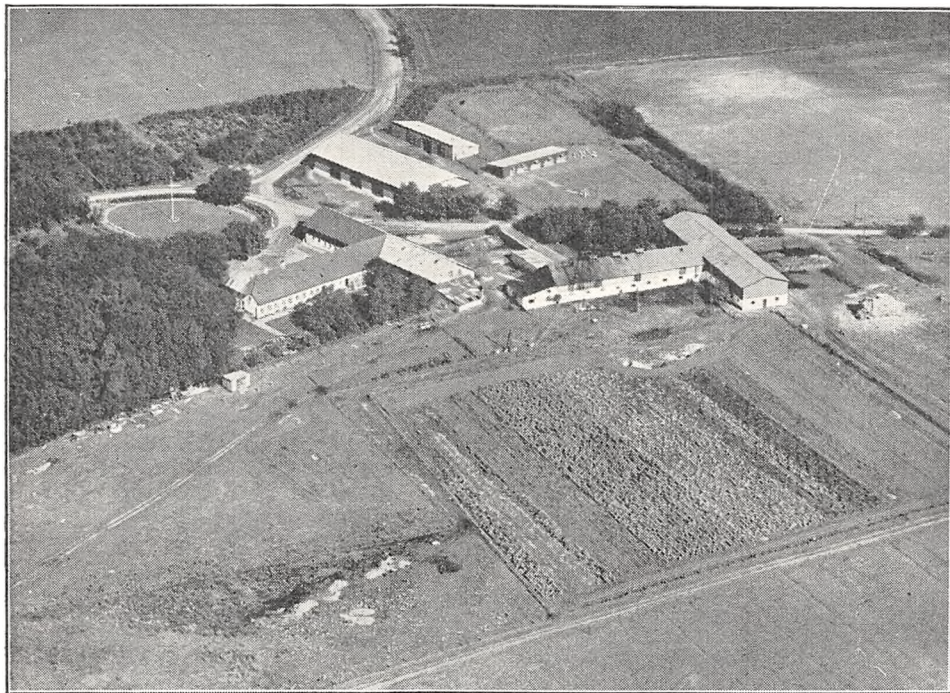
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles en Del Kartoffler til Kartoffelmelsfabriken i Toftlund, og der er endvidere Fremavl af Læggekartofler; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 250 Sække Superf., 75 Kalig. og 75 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 60 Malkekøer, 2 Tyre og 80 Stkr. Ungkreaturer, er dels af rød dansk- og dels af sortbroget hollandsk Race; den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg om Aaret, der malkes med Maskine (Alfa-Laval); og Mælken leveres til Hellevad Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 13 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig, des-

uden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 30 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 500 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 204 Svinekort. Der holdes 10 Faar, og Fjerkræholdet er ca. 120 Høns.

Kassøgaard har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger med Tag af Pandeplader. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den store kønne Have, rummer en god Bolig, den er med den vestlige Ende sammenbygget i Vinkel med en vestlig Sidelænge af Avlsbygningerne, Hestestalden, og i den østlige Ende er der indrettet Kostald, og den er her med den østlige Ende sammenbygget i \perp -Form med den østlige Sidelænge, Kostalden; desuden Sydøst for Kostalden en Svinestald, 2 Længer sammenbygget i \perp -Form og med Trimpel af Pandeplader og Nord for disse og Sognevejen 3 fritliggende Længer, en Lade og 2 Halvtagsbygninger, den ene til Vogne, Redskaber og Maskiner, den anden, der er af Træ, til Hønsehus. Der er eget Vandværk, som

Kassøgaard.

drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen (Stuehuset til en i 1909 tilkøbt Gaard »Vildbygaard« med ca. 30 ha), dette beboes af 2 Familier.

Kassøgaard ejedes fra ca. 1910 af Anthon & Sønner, Flensborg, efter hvem den overtoges af Nordslesvigske Kreditforening, af hvilken den nuværende Ejer købte den i 1913.

KASSØ ØSTERGAARD, Kassø By, Hjordkær Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Enkefru Elisabeth Hansen, Postfb. og nærmeste St. Hjordkær, Afst. $5\frac{1}{2}$ km og 13 km til Aabenraa, Tlf. Hjordkær 72 u.

Art. 1 m. fl. af Kassø, samlet Areal 62,6 ha, deraf 52 Ager, 10 Eng og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 190 Th. (4 Td. Hrtk.); Ejdskv. 60,000 Kr. (75,600), Jordv. 33,800 Kr. (41,600); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 45,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kassø Østergaard ligger i den østlige Side af Kassø By; Jorderne, der til Dels er samlet ved Gaarden, bestaar af Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet, da den er naturlig sund, hele Arealet er nymerglet; Engen er humusblandet Jord paa Haardbund.

Gaarden drives af Ejerinden med en Søn Hans Hansen som Bestyrer; Jorden dyrkes i følgende 9 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6.—7.—8. Kløver og Græs, 9. Grønjordshavre. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 75 Sække Superf., 45 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 32 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3764 kg med 3,78 pCt. Fedt og 159 kg Smør, der malkes med Maskine (Alfa-Laval), og Mælken leveres til Hjordkær Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svine-

Nybølgaard.

besætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 160 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 60 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Kassø Østergaard har grundmurede, store gode Bygninger, opført i 1913 efter en Brand, bygget af røde Sted. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, som grænser til Sognevejen gennem Byen, men ogsaa strækker sig Øst for Gaarden, har gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den indeholder en stor køn Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har Tag af Pandeplader, er der Værelser til Folkene, Hestestald samt Rum til Redskaber, Maskiner og Vogne i den østlige Sidelænge, Ko- og Svinestald i den vestlige og Lade i Længen mod Nord; der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde, og der hører et Hus til Ejendommen.

Kassø Østergaard ejedes i Begyndelsen af indeværende Aarhundrede af Hans Peter Schmidt, der i 1912 solgte den til Mathias Hansen; efter hans Død i 1930 overtoges den af Enken, Fru Elisabeth Hansen, den nuværende Ejerinde. Der er i de senere Aar fraskilt 17½ ha til en Søn, men tilkøbt 3 ha, hvorved Gaarden har faaet sin nuværende Størrelse.

NYBØLGAARD, Nybøl By, Hjordkær Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Hans Heinrich Jessen, Postfb. og nærmeste St. Hjordkær, Afst. 1 km og 8 km til Aabenraa.

Art. 4 m. fl. af Nybøl, samlet Areal 60 ha, deraf 49,5 Ager, 10 Skov, og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 490 Th. (ca. 10 Td. Hrtk.); Ejdskv. 79,500 Kr. (100,000), Jordv. 51,400 Kr. (69,800); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 45,000 Kr., Løsøret i »Danmark« for 35,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Nybølgaard ligger i Nybøl By; af Jorderne ligger ca. 10 ha ved Gaarden, 40 ha ligger lidt fraskilt, men samlet, og Skoven ca. 5 km fra Gaarden, det er god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er tidligere merglet og i de senere Aar kalket. Skovens Bevoksning er overvejende Bøg og Ask.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Havre, 8. Frø, hvorefter der halvbrakkes. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 20 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3300 kg om Aaret, Mælken leveres til Nybøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 160 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 52 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Nybølgaard har grundmurede, velholdte, delvis hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har Frontspids mod Nord til Gaarden og Tegtag; den er opført i 1904 og indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne er der Hestestald og Hønsehus i den østlige Sidelænge, der er tækket med Tegl; af de 2 andre Længer, der er tækket med Straa og sammenbygget i Vinkel, er der Kostald i Længen mod Nord og Svinestald i den vestlige Sidelænge; desuden Øst for Gaarden en Trælade med Tag af Pandplader og en Vindmotor paa Rygningen. Gaarden har eget Vandværk med Vindmotoren som Drivkraft; denne trækker endvidere Kværn; der hører et Hus til Ejendommen.

Nybølgaard er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægten Eschelsens Besiddelse helt tilbage for Aar 1600; den ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Asmus Eschelsen, efter hvem den i 1859 overtoges af en Søstersøn Eschel Eschelsen; efter ham overtoges den i 1903 af Svigersønnen Hans Jessen, efter hvem den i 1929 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer. Der er i 1929 frasolgt ca. 11,5 ha.

SØDERUPGAARD, Søderup By, Hjordkær Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Jes Rossen Nissen, Postfb. og nærmeste St. Hjordkær, Afst. 2 km og 10 km til Aabenraa, Tlf. Hjordkær 29.

Art. 3 m. fl. Søderup, samlet Areal 98,7 ha, deraf 73,2 Ager, 25 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 385 Th. (ca. 8,1 Td. Hrtk.); Ejdskv. 89,100 Kr., Jordv. 58,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Søderupgaard ligger i den nordlige Side af Søderup By; af Jorderne, der er samlet ved Gaarden, er Hovedparten Sandmuld paa Sandunderlag, en mindre Del er Lermuld paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet, da den er naturlig sund, hele Arealet er nymerglet. Engen er kultiveret Lavmose afvandet ved Kanaler.

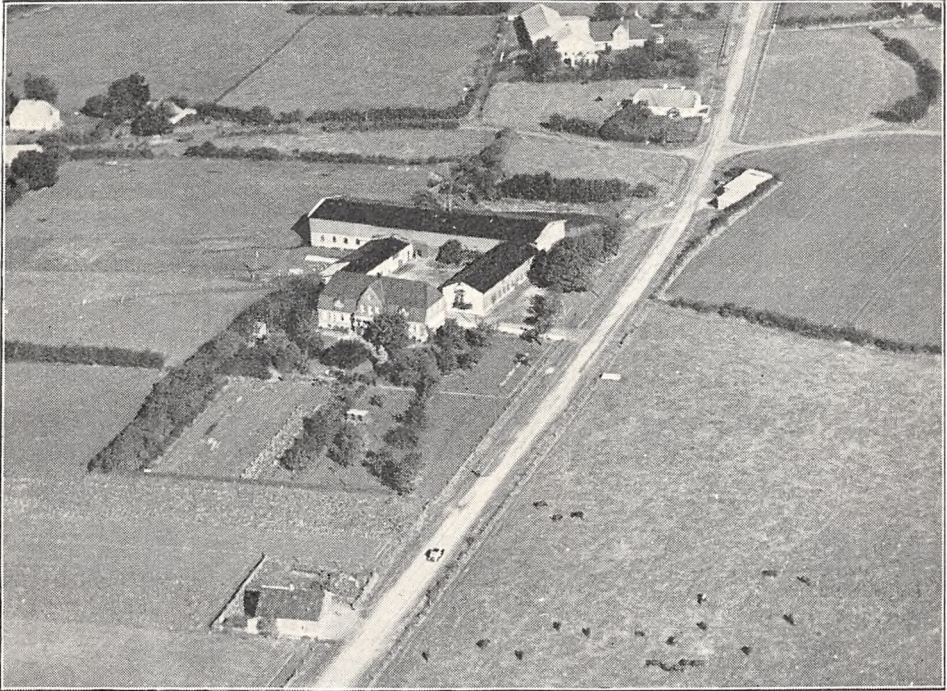
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 130 Sække Superf., 35 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Køerne græsser i Løsdrift, der fedes 25—30 Kreaturer om Aaret; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3429 kg med 3,54 pCt. Fedt og 135 kg Smør, Mælken leveres til Nybøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svine-

besætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 160 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 57 Svinekort. Der holdes 22 Faar, og Fjerkræholdet er ca. 250 Høns.

Søderupgaard har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids til denne og Skifertag; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de sammenbyggede Avslænger, der har Tag og Trimpel af Pandeplader, er der Lade i Længen mod Nord overfor Hovedbygningen og Kostald i den vestlige Sidelænge, fra hvis nordlige Ende der udgaar en kort Sidelænge — en Svinestald — mod Vest; den korte østlige Sidelænge rummer Hestestald fra hvis sydlige Ende der udgaar en kort Sidelænge — en Svinestald — mod Vest ind mod Gaarden; desuden Nord for Gaarden en Bygning af Træ, tækket med Tagpap, en tidligere Svinestald, som nu rummer

Toldsted.

Hønsehus m. m. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, Gaarden har eget Vandværk, som virker ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Søderupgaard ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af Joh. Heysel, der i 1823 solgte den til Jørg. Jensen; efter ham overtoges den i 1848 af en Søn af samme Navn, efter hvem Gaarden i 1887 overtoges af en Søn, ligeledes af samme Navn; efter hans Død i 1898 overtoges den af Enken Fru Marie Jensen, efter hvem den i 1929 overtoges af Svigersønnen, den nuværende Ejer, der samtidig fra Art. 4 af Søderup som han ejede, tillagde 40 ha; samme Aar frasolgtes dernæst 2 ha, hvorved Gaarden fik sit nuværende Areal.

TOLDSTED, Nybøl By, Hjordkær Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Bonde Simonsen, Postfb. og nærmeste St. Hjordkær, Afst. 1 km og 8 km til Aabenraa, Tlf. Hjordkær 49.

Art. 3 m. fl. af Nybøl, samlet Areal 97,6 ha, deraf 81,8 Ager, 5 Eng, 10 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 835 Th. (ca. 17,58 Td. Hrtk.); Ejdskv. 128,000 Kr. (142,500), Jordv. 83,000 Kr. (95,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 81,400 Kr., Løsøret i »Danmark« for 68,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Toldsted ligger i Nybøl By ved Oksevejen; Jorderne, hvoraf ca. 50 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger lidt fraskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlig. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er tidligere merglet og i de senere Aar kalket. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning overvejende Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Blandsæd, 5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 200 Sække Superf., 80 Kalig. og 100 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 60 Malkekøer, 2 Tyre og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3631 kg med 3,88 pCt. Fedt og 157 kg Smør, Mælken leveres til Nybøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 10 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 14 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 400 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 147 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Toldsted har grundmurede store gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids og Terrasse med Balkon til denne, høj Kælder og Skifertag; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme og moderne Bekvemmeligheder. Af de 3 sammenbyggede, hvidpudsede Avslænger, der er tækket med Tagpap, har de 2 Sidelænger muret Trimpel; af disse er der Hestestald i den østlige Sidelænge, Svinestald i den vestlige, samt Lade, Gennemkørselsport og Kostald i Længen mod Nord; Laden, der har Trætrimpel, har en Vindmotor paa Rygningen og Kostalden, der er forlænget mod Vest, har Trimpel af Pandeplader; desuden Øst for Gaarden og Sognevejen (den gl. Oksevej) en mindre Længe til Redskaber og Maskiner. Der er Jernbjælker og Betonlofter i Staldene, Vindmotoren giver Drivkraft til Gaardens Vandværk og Kværn, og der hører et Hus til Ejendommen.

Toldsted ejedes i forrige Aarh. af Jørg. Clausen, der i 1901 solgte den til Hinrich Thomsen, og efter ham overtoges den April 1936 af Svigersønnen, den nuværende Ejer.

Der er i 1936 tilkøbt 7 ha.

VESTERGAARD, Kassø By, Hjordkær Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Jens Peter Meilandt, Postfb. og nærmeste St. Hjordkær, Afst. knap 6 km og 13½ km til Aabenraa.

Art. 10 og 60 af Kassø, samlet Areal 62,8 ha, deraf 47 Ager, 15 Eng og 0,8 Have og Gaardsplads; Ejdskv. 50,000 Kr., Jordv. 32,200 Kr.; Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 50,000 Kr., Løsoret i samme Selskab for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vestergaard ligger i den vestlige Side af Kassø By; Jorderne er ikke samlet, men de ligger ret godt for Gaardens Drift, 20 ha ligger dog ca. 1 km fra denne, bestaar af Sandmuld paa Sand- og Grusunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet, da den er naturlig sund, der er merglet fra ældre Tid og nymerglet i de senere Aar. Engen er humusblandet Jord paa Haardbund, den er afvandet og kultiveret.

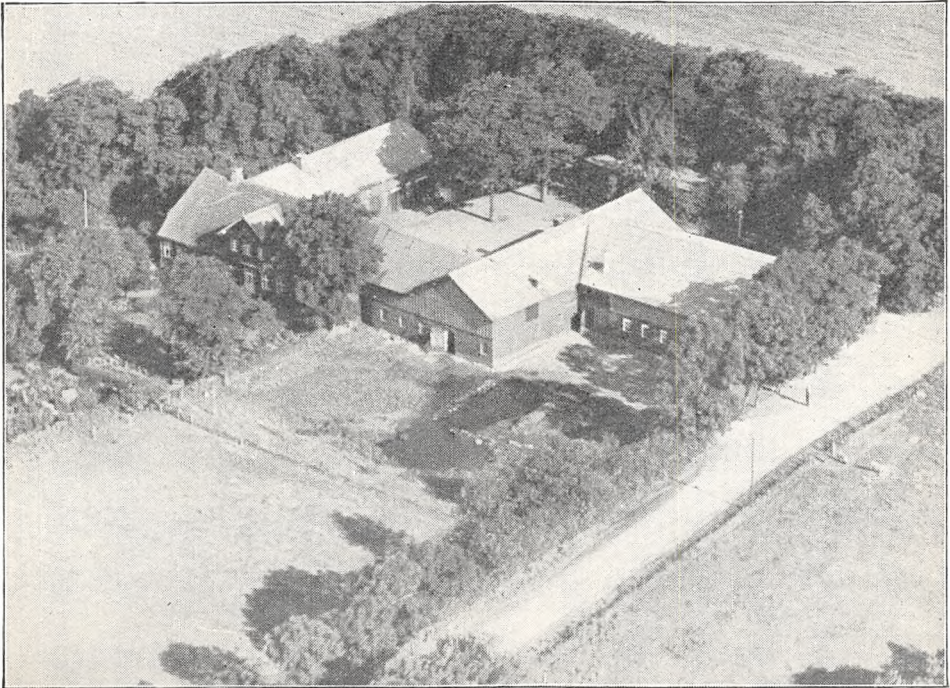
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 25 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 32 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg om Aaret, der malkes med Maskine (Alfa-Laval), Mælken leveres til Nybøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 140 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 40 Svinekort. Der holdes 9 Faar, og Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Vestergaard har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids til denne og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der er tækket med Pandeplader, er der Lade i en Forlængelse af Hovedbygningen mod Øst og denne er sammenbygget i Vinkel med den østlige Sidelænge, Kostalden; fra den nordlige Ende af denne udgaar en Sidelænge mod Øst, en Lade med Svinestald i den sydlige Side, Laden har baade Sider og Tag af Pandeplader; af de 2 andre Længer, som er mindre og ligger frit, er der Vaskehus og Hestestald i den vestlige Sidelænge; denne har Trimpel af Pandeplader ligesom Kostalden og en mindre Længe mod Nord, der rummer Hønseshus, Redskabs- og Maskinum. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Hestestald og Gaarden har eget Vandværk som drives ved Elektricitet.

Vestergaard ejedes i forrige Aarh. fra 1850 af Peter Petersen Meilandt, efter hvem den i 1909 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

Vestergaard.

ØNLEVGAARD, Sdr. Ønlev By, Hjordkær Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Fru Anna Iversen, Postfb. og nærmeste St. Hjordkær, Afst. 2 km og 10 km til Aabenraa.

Art. 6 m. fl. af Sdr. Ønlev, samlet Areal 74,2 ha, deraf 58,7 Ager, 15 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 270 Th. (ca. 5,7 Td. Hrtk.); Ejdskv. 61,100 Kr., Jordv. 41,900 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 43,000 Kr., Løsøret i Jydsk Brandforsikring for 64,600 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

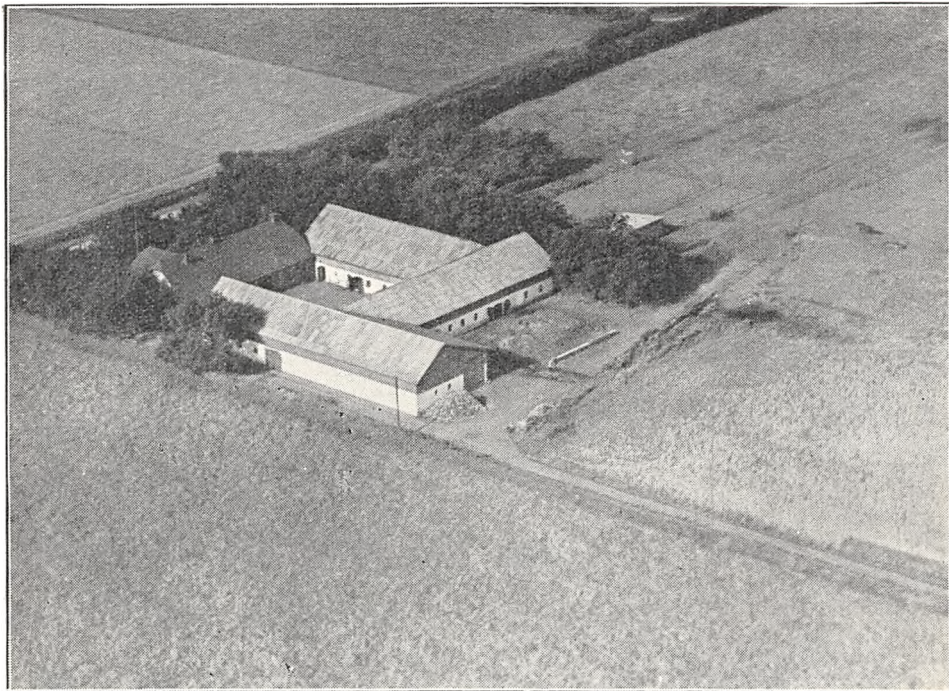
Ønlevgaard ligger i den østlige Side af Sdr. Ønlev By ved Vejen efter Hjordkær; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet, da den er naturlig sund, hele Arealet er nymerglet. Engen, som er afvandet og kultiveret, bestaar af humusblandet Jord paa Haardbund.

Gaarden drives af Ejerinden med en Søn Iver Iversen som Bestyrer; Jorden dyrkes i følgende 9 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Runkelroer, 3. Byg, 4. Kløver, 5. Kaalroer, 6. Byg, 7.—8. Kløver og Græs, 9. Grønjordshavre. Udenfor Driften henlig-

ger ca. 4,5 ha med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 140 Sække Superf., 60 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 24 Malkekøer, 1 Tyr og 36 Stkr. Ungkreaturer, er dels af rød dansk, dels af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3698 kg med 3,76 pCt. Fedt og 155 kg Smør, der malkes med Maskine (Alfa-Laval), Mælken leveres til Nybøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 14 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 42 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 400 Høns.

Ønlevgaard.

Ønlevgaard har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, er fra den østlige Ende udvidet med en kort Sidefløj mod Syd; den har Skifertag og indeholder en god Bolig. Af Avslængerne, der overvejende er tækket med Pandeplader, har den vestlige Sidelænge af de 3 sammenbyggede Hovedlænger Trætrimpel og Tag af Bølgeblik, den rummer Heste- og Svinestald; af de 2 andre Længer, der har Trimpel af Pandeplader, er der Kostald i Længen mod Nord og Lade samt Svinestald i den østlige Sidelænge; desuden Vest for Kostalden en Længe, som rummer Redskaber, Maskiner og Hønsehus, sidstnævnte opført af Træ. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden.

Ønlevgaard ejedes i forrige Aarh. af Jes Iversen, efter hvem den i 1890 overtoges af Sønnen Iver A. Iversen; efter ham overtoges den i 1907 af Sønnen Jes Iversen, som ejede Gaarden til 1921, da den overtoges af den nuv. Ejerinde.

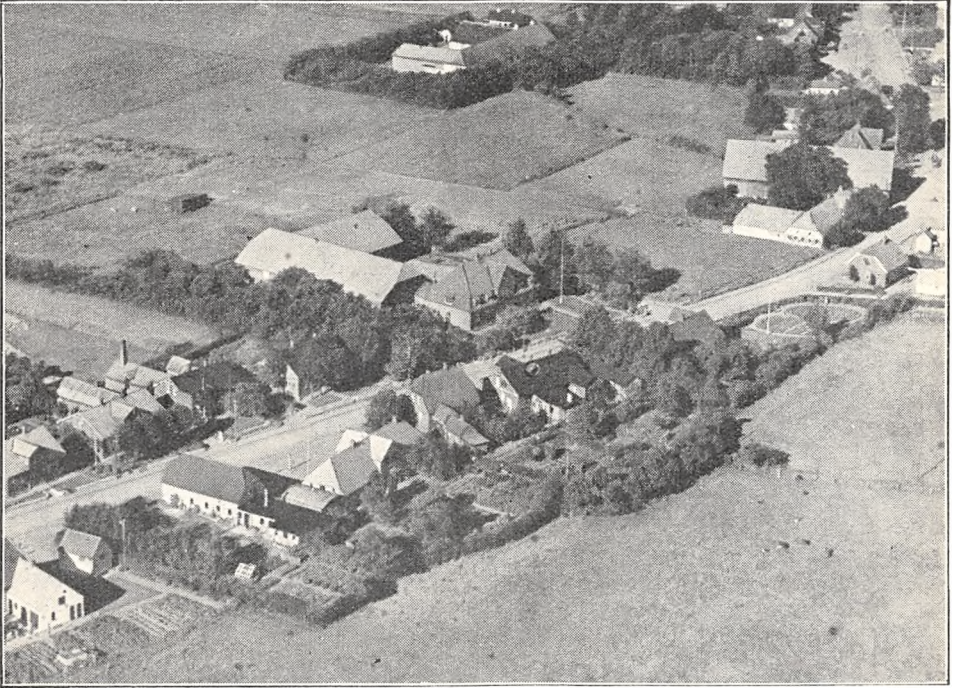
BOLDERSLEVGAARD, Bolderslev By, Bjolderup Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Poul Callesen, Postfb. og nærmeste St. Bolderslev, Afst. 200 m og ca. 12 km til Aabenraa.

Art. 15 af Bolderslev og 102 m. fl. af Todsbøl, samlet Areal 64,8 ha, deraf 55,3 Ager, 7 Eng, 2 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 341,53 Th. (ca. 7,5 Td. Hrtk.); Ejdskv. 62,000 Kr., Jordv. 41,700 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn.

Brandf. for 50,000 Kr., Løsporet i Jydsk Brandf. for 52,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bolderslevgaard ligger midt i Bolderslev By; af Jorderne, der er meget adskilt, er 35 ha Lermuld paa Lerunderlag, 20 ha er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet 1904 og i de senere Aar til Dels merglet igen. Engen er humusblandet Jord paa Haardbund, Skovens Bevoksning Løvtræer.

Lerjorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5. Kløver og 6. Havre; Sandjorden dyrkes i en 7 Marks Drift: 1. Rug, 2. Roer og Kartoffler, 3. Havre, 4.—5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre. Udenfor Driften

Bolderslevgaard.

henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 25 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, Mælken leveres til Bolderslev Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret 110—120 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 51 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

Bolderslevgaard har grundmurede, gode Bygninger, opført i 1913 efter en Brand. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, som grænser til Vejen gennem Byen, har Frontspids til denne, Mansard og Tegltag; den indeholder en stor god Bolig med indlagt Centralvarme. Af Avisbygningerne, der har Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Heste-, Svine- og Kostald i den vestlige Sidelænge, som er sammenbygget i Vinkel med Ladelængen mod Nord; Gaarden er aaben mod Øst til Indkørslen; desuden Vest for Avisbygningerne et Hønsehus, samt Brændselshus opført af Træ. Der er Loft af Beton samt Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Bolderslevgaard har været i Slægtens Besiddelse siden 1835, da Hans Lorenzen købte denne; efter ham overtoges den i 1862 af Sønnen Peter L., efter hvem den i 1907 overtoges af Sønnen Hans L. og af ham, der var Onkel til den nuværende Ejer, købte denne Gaarden i 1930.

INGEBØL, Bjolderup By, Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Andreas Nissen Tinglef, Postfb. og nærmeste St. Bolderslev, Afst. godt 3 km og 15 km til Aabenraa, Tlf. Bolderslev 4588.

Art. 9 af Bjolderup, samlet Areal 79,4 ha, deraf 59,4 Ager, 18 Eng, 1 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 320,14 Th. (ca. 6,74 Td. Hrtk.); Ejdskv. 60,000 Kr. (82,600), Jordv. 38,200 Kr. (58,600); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr., Løsporet i »Nye Danske« for 32,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Ingebøl ligger godt 1 km Sydvest for Bjolderup ved Vejen efter Gaaskær; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er nymerglet. Engen er humusblandet Jord paa Haardbund, Skovens Bevoksning blandet.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Havre, 4.—5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 12 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Køerne græsser i Løsdrift, Mælken leveres til Bolderslev Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 50 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 32 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 70 Høns.

Ingebøl har grundtmurede, vedholdte Bygninger, sammenbygget i en 4-længet Gaard. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. Have, har Frontspids til denne og Tag af Eternit; Haven strækker sig ogsaa Øst for Gaarden ud mod Sognevejen; i den vestlige Ende af Længen er der indrettet Hestestald. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Kostald i den vestlige Sidelænge, Svinestald i den østlige og Hølade i Længen mod Nord; desuden Vest for Gaarden en Længe, tækket med Tagpap, den rummer Vogne, Redskaber og Maskiner og Syd for denne en Lade, opført af Pandeplader.

Ingebøl ejedes fra 1660 til 1700 af Hans Knudsen, efter hvem den i 1701 overtoges af Sønnen Tøge Hansen, efter ham overtoges den i 1738 af Svigersønnen Johann Jørgensen, der var gift med Datteren Maren, og efter disse overtoges den i 1769 af deres Søn Jørg. Johansen; efter ham overtoges Gaarden i 1807 af Sønnen Johann Jørgensen, der ejede den til 1829, da Gaarden solgtes til Nis Poulsen; ved hans Død i 1842 overtoges den af Enken Marie Kjestine, f. Lund, der i 1851 overdrog den til sin Svigersøn Hans Jessen Callesen. I Aarene 1857—60 opførte han nye Bygninger, hvorefter han i 1863 solgte Gaarden til Hans Nissen Festersen fra Hokkerup; han solgte den i 1872 til Andr. Nissen Tinglef, efter hvem Sønnen af samme Navn, den nuværende Ejer overtog den i 1911.

KRONGAARD, Hjolderup By, Bjolderup Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Niels Peter Nielsen, Postfb. og nærmeste St. Hjorkær, Afst. 5 km og 13 km til Aabenraa, Tlf. Hjorkær 80 u.

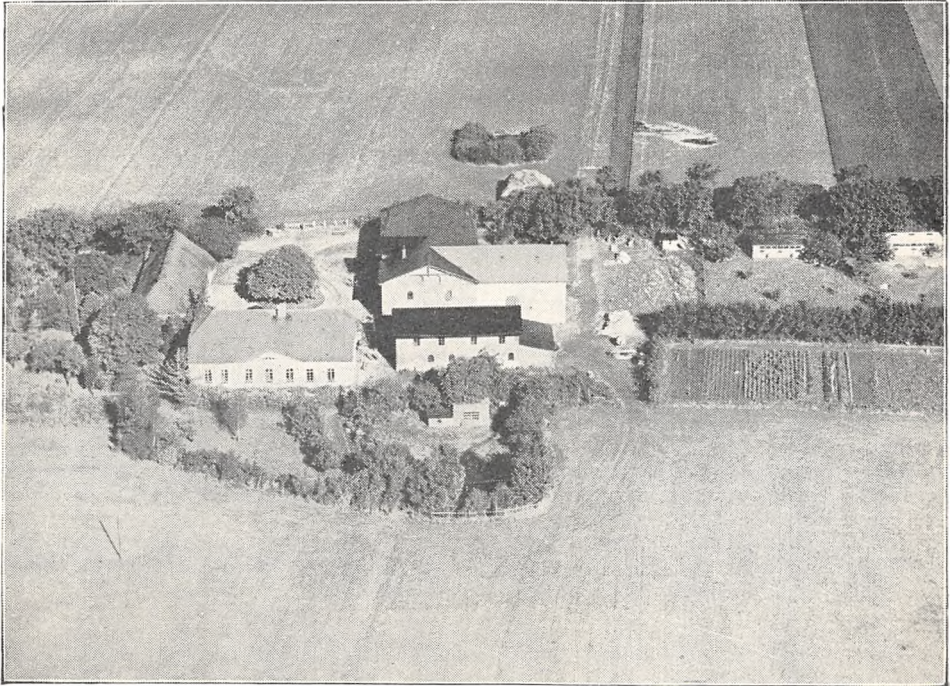
Art. 9 m. fl. af Hjolderup, samlet Areal 54 ha, deraf 51 Ager, 2 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 200 Th. (godt 4,2 Td. Hrtk.); Ejdskv. 52,000 Kr., Jordv. 29,700 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 38,000 Kr., Løsporet i »Nye Danske« for 38,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Krongaard ligger i den vestlige Side af Hjolderup By; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af 2 ha, som ligger lidt fraskilt, bestaar af god Muldjord paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, ca. 20 ha er afvandet ved Kanaler, Resten er naturlig sund Jord, der er merglet fra ældre Tid

og i de senere Aar til Dels nymerglet. Engen er humusblandet Jord paa Haardbund.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer og Kartoffler, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre. Udenfor Driften henligger 4 ha med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 25 Sække Superf., 15 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb; Køerne græsser i Løsdrift, der fedes ca. 20 Kreaturer om Aaret; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3300 kg aarlig, der malkes med Maskine (Alfa-Laval), Mælken leveres til Nybøl Andelsmejeri.

Nygaard.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 27 Svinekort. Fjerkræholdet er 570 Høns.

Krongaard har grundmurede, gode Bygninger (ligger ikke helt solret). Hovedbygningen, der ligger mod Vest til Haven, har Frontspids mod Øst til Gaarden og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der er tækket med Pandeplader, er der Hestestald, Værelser til Folkene og Svinestald i den sydlige fritliggende Sidelænge, og Ko- og Svinestald i den nordlige, fra hvis østlige Ende Laden udgaar som en Sidelænge mod Nord; Gaarden er aaben mod Øst. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestalden.

Krongaard ejedes i forrige Aarh. af Andr. P. Andreasen, der i 1888 havde overtaget Gaarden ved Giftermaal og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden i 1924. Ved en Jordomdeling af Hensyn til Jordernes Beliggenhed har den nuværende Ejer frasolgt ca. 7 ha.

NYGAARD, Bolderslev By, Bjolderup Sogn og Komm., Rise Hrd., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Peter Chr. Hanssen, Postfb. og nærmeste St. Bolderslev, Afst. ca. 4 km og 11 km til Aabenraa, Tlf. Hjorkær 75 x.

Art. 14 af Bolderslev, samlet Areal 58,5 ha, deraf 54,2 Ager, 0,8 Eng, 2,5 Skov

og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 492,00 Th. (ca. 10,36 Td. Hrtk.); Ejdskv. 72,000 Kr. (78,000), Jordv. 45,900 Kr. (50,200); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 70,000 Kr., Løstøret i »Danmark« for 56,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Nygaard ligger 3 km Nordøst for Bolderslev By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af ret svær Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og nymerglet. Engen er Haardbundseng (Skoveng), Skovens Bevoksning blandet.

Jorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5. Havre, 6. $\frac{1}{2}$ Kløver og $\frac{1}{2}$ Rajgræs til Frø; udenfor Driften henligger ca. 10 ha med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 15 Kalig. og 60 Sække Kvælstof.

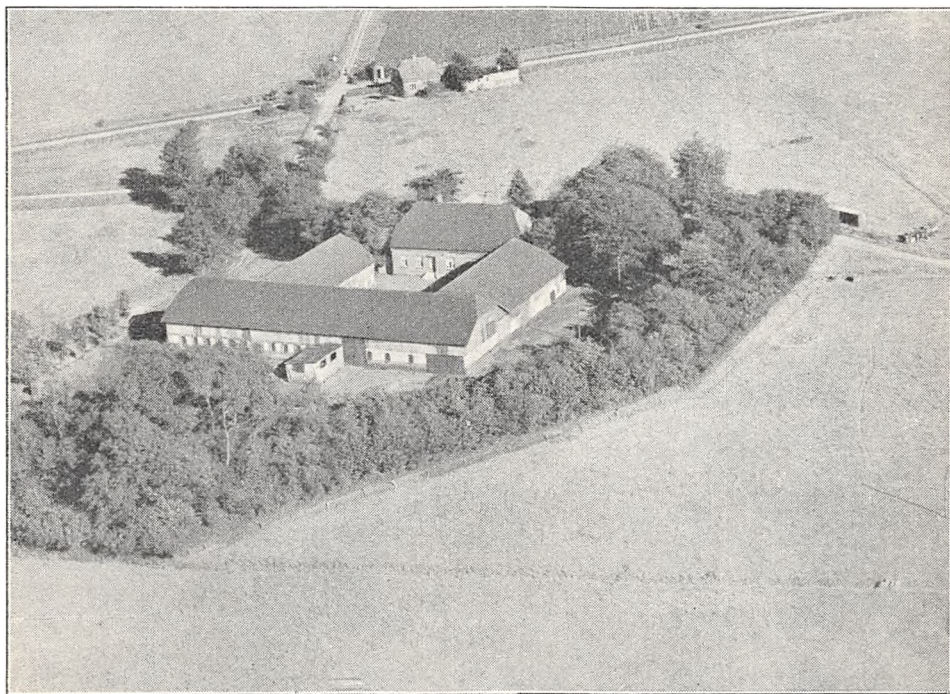
Kvægbesætningen, der bestaar af 30—35 Malkekøer, 1 Tyr og 22 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løstødrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg om Aaret, Mælken leveres til Bolderslev Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, og Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 400 Høns.

Nygaard har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger. Den anelige Hovedbygning, der ligger mod Syd til den kønne Have, har lav gennemgaaende Frontspids, lukket Veranda ved den vestlige Gavl og Tegltag; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne er der Heste- og Kostald i den østlige Sidelænge, den er tækket med Tagpap og over Hestestalden, der har muret Trimpel (Kostalden har Trætrimpel), er der indrettet Fodermesterbolig; fra den sydlige Ende af Længen (Hestestalden) udgaar Laden, der er helt af Pandeplader, som en Sidelænge mod Øst; den vestlige Sidelænge, der ligger frit, har Straatag, den rummer Vognport, Redskaber og Maskiner samt Stald til Søer; Gaarden er aaben mod Nord mod Indkørselsvejen; desuden Øst for Gaarden 2 Hønsehuse og Øst for Hovedbygningen en Svinestald, tækket med Tagpap. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der er som nævnt Bolig til Fodermesteren paa Gaarden.

Nygaard ejedes omkring Aarhundredskiftet af Max Hansen, der i 1906 solgte den til Herman Jonas; han solgte den i 1920 til den nuværende Ejer, der er en Søn af den nylig afdøde sønderjydske Fører og Patriot, fhv. Minister H. P. Hanssen.

LUNDTOFT-VIS HERREDER

Favsbøl.

FAVSBØL, Uge Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Peter Rasmus Møller, Postfb. og nærmeste St. Bolderslev, Afst. godt 3 km og 17 km til Aabenraa, Tlf. Bolderslev 4590.

Art. 10 af Lovtrup, samlet Areal 82,1 ha, deraf 65,1 Ager, 16 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 311,85 Th. (ca. 6,57 Td. Hrtk.); Ejdskv. 70,000 Kr., Jordv. 45,000 Kr.; Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 60,000 Kr., Løsbøret i samme Selskab for 44,800 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Favsbøl ligger 2 km Syd for Bolderslev St. tæt Vest for Jernbanen til Tinglev; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af 7 ha Eng, som ligger fraskilt, bestaar af Sandmuld paa Sand- og Grusunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merglet i Aarene 1906—10. Engen er humusblandet Jord paa Haardbund.

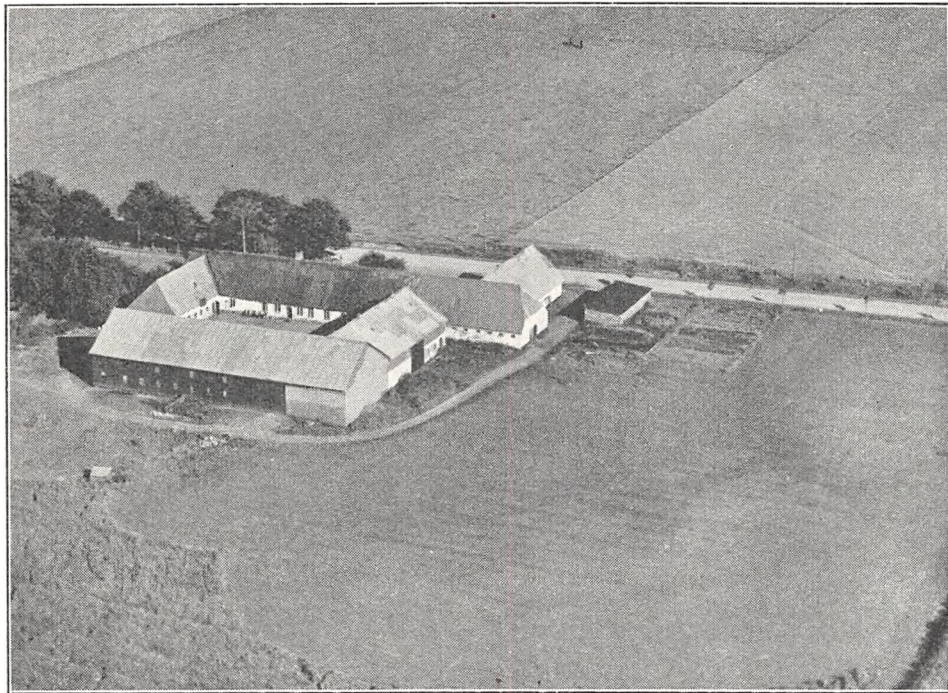
Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Rug, 2. Roer, 3. Havre, 4.—5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Byg eller Blandsæd; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 30 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer,

er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes 16—18 Kreaturer om Aaret, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3101 kg med 3,63 pCt. Fedt. og 125,5 kg Smør, Mælken leveres til Bolderslev Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 125 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 56 Svinekort. Der holdes 6 Faar, og Fjerkræholdet er ca. 170 Høns.

Favsbøl har grundmurede, nye gode Bygninger. Den teglhængte Hovedbygning, der er opført i 1913, ligger mod Syd (ikke helt solret) til den gl. Have og har Frontspids og en rund-

Johannesminde.

bygget Karnap til denne samt en rundbygget Karnap ved det sydøstlige Hjørne, den rummer en god Bolig med indlagt Centralvarme og moderne Bekvemmeligheder. De 3 sammenbyggede Avslænger, der har Tag af Eternit og Trimpel af Pandeplader, er opført i 1916 efter en Brand; af Længerne er der Kostald i den mod Nord, Svinestald i den østlige Sidelænge og Hestestald samt Lade i den vestlige.

Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i alle Stalde, eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og fra hvilket der til to Steder i Marken er udlagt Ledninger.

Favsbøl ejedes i forrige Aarh. af Grdj. Jørgensen, der i 1892 solgte den til Rasm. Peter Møller, efter hvem den i 1927 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

JOHANNESMINDE, Uge By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A. Ejer Statens Jordlovsudvalg, Postfb. og nærmeste St. Tinglev, Afst. 5½ km og 13 km til Aabenraa.

Art. 1 og 6 af Uge og 76 m. fl. af Lovtrup, samlet Areal 48 ha, deraf 38,5 Ager, 8 Eng, 1 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 241,30 Th. (5,1 Td. Hrtk.); Ejdskv. 53,000 Kr., Jordv. 35,600 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Johannesminde ligger Nordøst for Uge By ved Landevejen Tinglev—Aabenraa; af Jorderne, hvoraf 36 ha er samlet om Gaarden, medens Resten ligger noget fraskilt, er en Trediedel Lermuld paa Lerunderlag, to Trediedele er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er humusblandet Jord paa Haardbund, Skovens Bevoksning Løvtræer.

Gaarden drives siden 1932 af Forpagter Niels Ottesen Larsen, Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Frøavl af Kløver og Sukkerroer. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 75 Sække Superf., 25 Kalig. og 50—60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 16 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3605 kg med 3,83 pCt. Fedt og 154 kg Smør, Mælken leveres til Uge Andelsmejeri.

Der holdes 4 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 45 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Johannesminde har grundmurede, delvis ældre, men velholdte Bygninger, der danner en 4-længet Gaard. Stuehuset, der ligger mod Syd (ikke solret) til Haven, som grænser til Landevejen og som ogsaa strækker sig Øst for Gaarden, har Frontspids til denne og Straatag. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der i en Forlængelse af Hovedbygningen mod Vest Heste- og Kostald og fra sidstnævnte udgaar en Sidelænge mod Syd, som rummer Hølade; den østlige Sidelænge, der er sammenbygget i Vinkel med Stuehuset, indeholder Svinestald og den vestlige, der er forbundet med Kostalden ved en Mellemgang, Lade; denne, der har Trimpel af Pandeplader, er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Nord, der rummer Lade (har Vægge af Pandeplader), Magasin (har Vægge af Træ) og Svinestald; desuden Vest for Gaarden en Længe, tækket med Tagpap, den rummer Redskaber og Maskiner. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Johannesminde ejedes tidligere af Johs. Andersen, der i 1924 solgte den til Frøavler Jens Hvidberg, Struer, og af ham købte Statens Jordlovsudvalg Gaarden den 1. April 1935.

KASVRAA, Uge By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Jacob Marius Hansen, Postfb. og nærmeste St. Tinglev, Afst. ca. 8 km og 11½ km til Aabenraa, Tlf. Bolderslev 4598.

Art. 4 m. fl. af Uge, samlet Areal 55,7 ha, deraf 50,5 Ager, 2,5 Eng, 2 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 268,27 Th. (ca. 5,66 Td. Hrtk.); Ejdkv. 56,000 Kr., Jordv. 37,700 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kasvraa ligger Nordøst for Uge By ved Landevejen Tinglev—Aabenraa, en ca. 250 m lang Allé fører fra Landevejen ind til Gaarden; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, Engen ligger dog lidt fraskilt, er 30 ha Lermuld paa Lerunderlag, 20 ha er Sandmuld paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er tidligere merglet og en Del er igen merglet i de senere Aar. Engen er humusblandet Jord, Skovens Bevoksning Løvtræer.

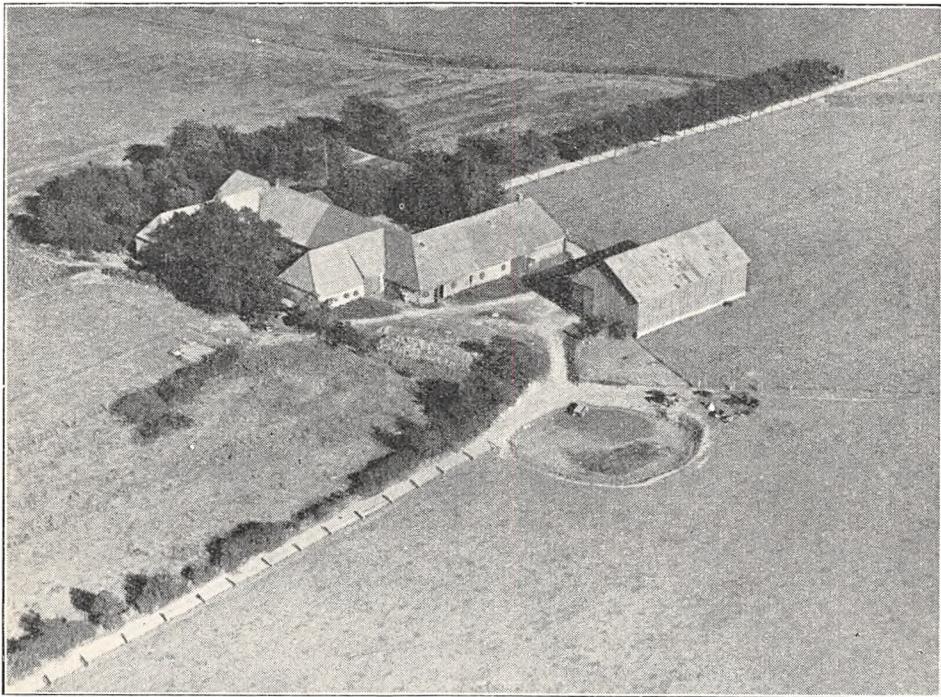
Jorden dyrkes i følgende 2 Sædsifter: I 1. Byg, 3. Havre, 4.—5.—6. Kløver og Græs, hvorefter der halvbrakkes; II 1. Blandsæd, 2. Roer, 3. Blandsæd, 4. Havre, 5.—6.—7. Kløver og Græs; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 15 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 2 Tyre og 30 Stkr. Ungkreaturer, er dels af Korthorns-, dels af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige aarlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3200 kg med 130 kg Smør, Mælken leveres til Uge Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret.

Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 70 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 47 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 150 Høns.

Kasvraa har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, som ogsaa strækker sig Øst for Gaarden, har Frontspids og Veranda til denne; det er tækket med Eternit. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er der Kostald i en Forlængelse mod Vest af Stuehuslængen med en Gennemkørselsport mellem de 2 Afdelinger; fra den vestlige Ende af Kostalden udgaar en Sidelænge mod Syd, som rummer Hestestald og en Beboelseslejlighed og mod Nord en Længe med Svinestald og fra den østlige Ende af Stuehuset en Sidelænge mod Nord, der indeholder Vaske- og Hønsehus; desuden mod Nord en fritliggende mindre Længe, et Brændehus opført af Træ, Nord for Gaarden en mindre Bygning til Kalvestald og Sydvest for Gaarden en Lade opført af Pandeplader. Der er Bolig

Kasvraa.

paa Gaarden til Fodermesteren. Kasvraa ejedes i forrige Aarh. af Jacob Hansen, efter hvem den overtoges af Sønnen Hans Jac. Hansen; ved hans Død i 1916 overtoges Gaarden af Enken Fru Louise Hansen, efter hvem den i 1922 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

I 1925 er der frasolgt 27 ha, paa hvilket Areal der er opført Bygninger til en Ejendom, og Gaarden fik derved sit nuværende Areal.

LIEGAARD, Uge By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Statens Jordlovsudvalg, Postfb. og nærmeste St. Tinglev, Afst. 6½ km og godt 12½ km til Aabenraa, Tlf. Bolderslev 4596 (Forpagteren).

Art. 10 m. fl. af Uge, samlet Areal 60 ha, deraf 50,1 Ager, 7 Eng, 1,9 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 900 Th. (ca. 19 Td. Hrtk.); Ejdskv. 108,000 Kr. (144,000), Jordv. 74,500 Kr. (110,000); Bygn. er fors. i »Nye Danske« for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

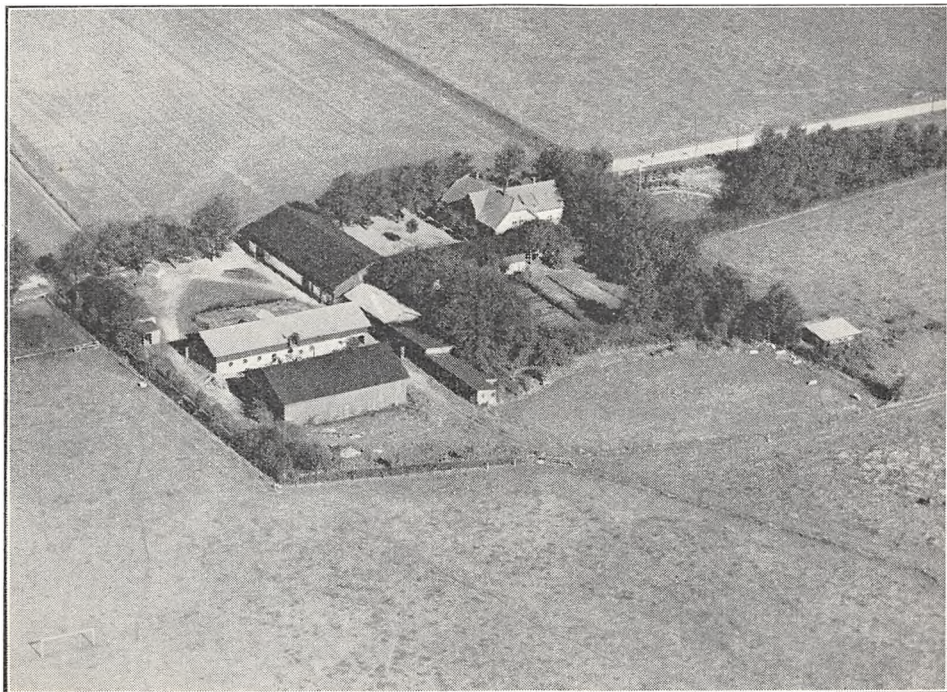
Liegaard ligger Nordøst for Uge By ved Landevejen Tinglev—Aabenraa; af Jorderne, der er samlet ved Gaarden, er 25 ha Lermuld paa Lerunderlag, og 25 ha

er Muldjord paa Grus og sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og i ældre Tid merglet. Engen er god Haardbundseng, Skovens Bevoksning overvejende Bøg.

Gaarden drives fra 1. April 1937 af Forpagter J. P. Just, Forpagtningen er 8-aarig; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 35 Malkekøer, 2 Tyre og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 171 kg om Aaret, Mælken leveres til Uge Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svine-

Liegaard.

besætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, og Gaarden er nu tildelt 94 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 70 Høns.

Liegaard har grundmurede, gode, delvis hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst (ikke helt solret) til den gl. Have, som ogsaa strækker sig Syd for Gaarden, bestaar af 2 Fløje, en Hovedfløj i Retningen Syd—Nord med en Frontspids mod Vest til Gaarden og en Sidefløj fra Midten mod Øst til Haven; den er tækket med Tegl og indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som overvejende er tækket med Tagpap, er der Kostald i Sidelængen mod Syd, Hølade og Hestestald i Længen mod Vest; de 2 Længer, der har Trætrimpel, er sammenbygget i Vinkel og Gaarden er aaben mod Nord til Landevejen; desuden Vest for Gaarden et Maskinhus og Syd for denne en Længe, som rummer Stald til Søer, Redskaber og Vognport, Vest for denne 2 Længer, en Lade med Vægge af Pandeplader og en Længe, der rummer Svine- og Ungkvægstald, sidstnævnte med Trætrimpel og Tag af Pandeplader ligesom Stalden til Søer; endvidere et Hønsehuse opført af Træ og tækket med Pandeplader.

Liegaard ejedes i forrige Aarh. af G. Raben, der i 1900 solgte den med et Areal paa ca. 75 ha til Hans Nissen Sørensen, som tilkøbte ca. 66 ha; efter ham, der ejede Gaarden i en lang Aarrække, overtoges den af Sønnen Chr. Sørensen, der frasolgte ca. 45 ha af Jorden, hvorefter han i Decbr. 1933 solgte Gaarden til Statens Jordlovsudvalg; dette tilkøbte senere 24 ha, hvorved Gaardens Areal blev paa 120 ha ialt, og deraf er nu Hovedparcellen med 60 ha bortforpagtet til J. P. Just. Af det øvrige Areal er der i 1937 udstykket 2 Ejendomme en med

20 og en med 8 ha, til hvilke der opføres Bygninger i 1937, og Resten af Jorden agtes dernæst udstykket i 1938—39. (Da der endnu efter Udstykningen ikke er foretaget nogen Nyvurdering af Ejendommen, gælder forannævnte Tal for Nettoudb., Ejdskv. og Jordv. den tidligere Gaard med de 120 ha.)

URNEHOVED, Uge By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Magdal Juhl Aarup, Postfb. og nærmeste St. Tinglev, Afst. godt 7 km og 11½ km til Aabenraa, Tlf. Bolderslev 4599.

Art. 14 af Uge og 212 af Bolderslev, samlet Areal 33,4 ha, deraf 29,4 Ager, 3 Eng, 0,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 115,98 Th. (2,42 Td.

Urnehoved.

Hrtk.); Ejdskv. 33,000 Kr., Jordv. 19,500 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 33,700 Kr., Løsøret i »Nye Danske« for 29,900 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Urnehoved ligger Nordøst for Uge By ved Landevejen Tinglev—Aabenraa; af Jorderne, hvoraf 17 ha er samlet om Gaarden, medens Resten ligger lidt fraskilt, er 10 ha Lermuld paa Lerunderlag, 19,4 ha er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes og hele Arealet er nymerglet. Engen er humusblandet Jord paa Haardbund, Skovens Bevoksning Løvtræer.

Jorden dyrkes i 2 Sædsifter, deraf I Lerjorden: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Kløver, 5. Havre, II Sandjorden: 1. Rug, 2. Roer, 3. Byg, 4. Kløver, 5. Havre; udenfor Driften henligger 2,5 ha med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 25 Sække Superf., 15 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 11 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3301 kg med 3,57 pCt. Fedt og 134 kg Smør, Mælken leveres til Uge Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen, er for Tiden 2 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 31 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 220 Høns.

Urnehoved har grundmurede, gode Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Vest og Syd (i Retningen Øst—Vest) til Haven, som mod Syd grænser til Landevejen, har Veranda og Frontspids mod Syd til denne; det er tækket med Tagpap og indeholder en god Bolig. I den østlige Del af Længen er der indrettet Hestestald, og denne er her sammenbygget i —Form med en af Avlsbygningerne, der mod Nord rummer Svinestald og mod Syd Kostald; Staldlængen, der har muret Trimpel, er tækket med Pandeplader ligesom Laden, der udgaar som en Sidelænge mod Øst fra den sydlige Ende af Kostalden; desuden Øst for Gaarden et Hønseshus opført af Træ og tækket med Pandeplader. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Urnehoved ejedes i Slutningen af forrige Aarh. af Nicolaj Petersen, efter hvem den i 1909 overtoges af Sønnen Christian Tøge Petersen, og efter ham overtoges den Septbr. 1935 af Svigersønnen, den nuværende Ejer.

I »Trap« medd., at fra et Mergelleje paa Gaardens Mark mod Vest hen mod Korsvejen leveredes der i Aarene 1889—91 70,000 m³ Mergel til Egnen mod Syd: Bjerndrup, Uge, Klipleve, Støttelund og Bajtrup — se Kortet — og et Slægtled senere, i Aarene 1924—26, da under Bistand og Vejledning fra Hedeselskabet 110,000 m³ til Uge, Tingleve, Klipleve og Ensted Sogne.

Navnet »Urnehoved« har historisk Klang, og store Begivenheder med betydelige Følger for Folk og Land har fundet Sted her i vor Historie for Aarhundreder tilbage. I den tidlige Middealder og senere holdtes her Sønderjyllands Landsting og paa dette hyldedes Kongerne for denne Del af Landet; Tinget nævnes i saa Henseende sidste Gang i 1524, i Begyndelsen af Frederik d. Førstes Regering. Det har ikke været mulig for Historien at afgøre, om det var her Kong Erik Emune blev dræbt d. 18. Septbr. 1137 af Herremanden »Sorte Plov«, eller mulig det var i Ribe-Egnen (se Bind VIII, Side 484—85, Gaarden Søndergaard, Plovstrup By, Jernved S., Gørding Hrd., Ribe A.). To Aar i Forvejen havde Halvbroderen Harald Kesja ladet sig hylde til Konge paa Urnehoved Ting, men han faldt samme Aar i Slaget mod Erik Emune i Skibet Sogn Vest for Vejle (se Bind V, Side 132—35 under Gaarden »Haraldskær«).

AARUP, Stubbæk By, Ensted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Prpt. S. Lund, Postfb. og nærmeste St. Aabenraa, Afst. 5 km, Tlf. Stubbæk 34 x.

Art. 47 af Stubbæk, samlet Areal 138 ha, deraf 122,6 Ager, 5 Eng, 1,5 Skov, 6 Mose, og 2,9 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 1000 Th. (ca. 21,1 Td. Hrtk.); Ejdskv. 195,000 Kr. (210,000), Jordv. 125,600 Kr. (140,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 141,200 Kr., Løstret i »Danske Lloyd« for 123,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

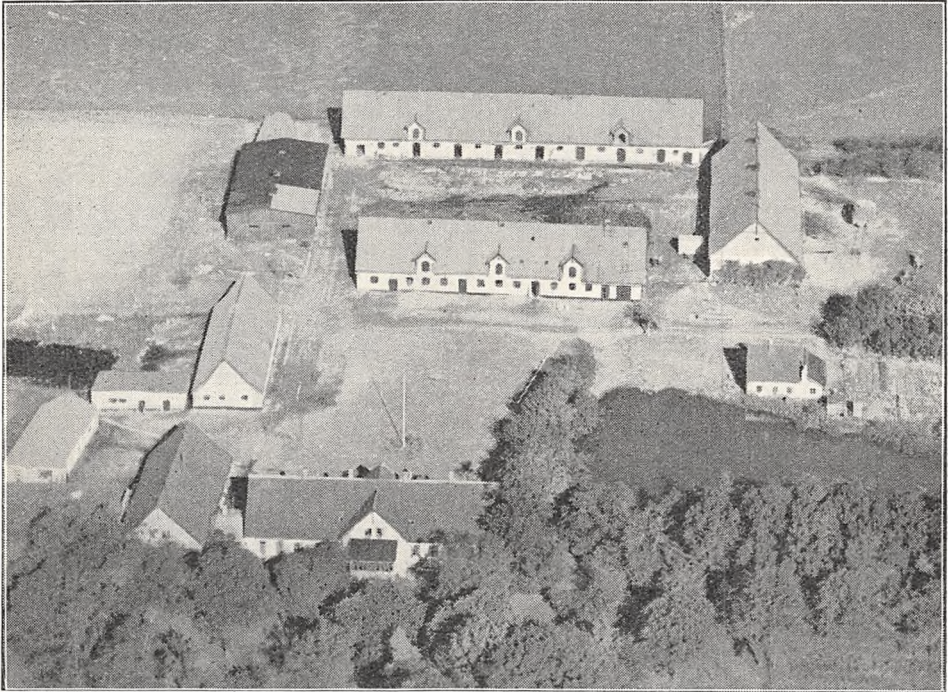
Aarup ligger Nordvest for Stubbæk By ved offentlig Vej efter Aabenraa; Jorderne, der er samlet om Gaarden, Eng og Mose ligger dog lidt fraskilt, bestaar af svær Ler- muld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er fra ældre Tid merglet og hele Arealet er kalket i de senere Aar. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 11 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Havre, 8. Byg, 9. Roer, 10. Byg, 11. Kløver; udenfor Driften henligger ca. 14 ha med vedvarende Græs, desuden dyrkes lidt Frø af Runkelroer samt af Rød- og Hvidkløver. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 230 Sække Superf., 75 Kalig. og 150 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 60 Malkekøer, 2 Tyre og 45 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og bliver nu rensat for Tuberkulose, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3346 kg med 3,71 pCt. Fedt og 138,8 kg Smør, Mælken leveres til Aabenraa Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 12 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 20 Tillægssøer; der er tidligere leveret ca. 330 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 165 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Aarup har grundmurede, hvidpudsede, gode og velholdte Bygninger. Den anselige Hovedbygning, der ligger mod Syd til den store gl. og kønne Have, har lukket Veranda til denne, gennemgaaende Frontspids og Tegtag; den indeholder en stor herskabelig Lejlighed med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder; Vest for Hovedbygningen og forbundet med denne ved en lav Mellembygning ligger den gl. Mejeribygning, en teglhængt Længe i Retningen Syd—Nord, denne er nu indrettet til Bryggers og med Værelser ovenover til Folkene. De 4 fritliggende Hovedlænger af Avlsbygningerne ligger Nord for Hovedbygningen som en 4-længet Gaard, der overvejende har Tag af Pandeplader; af Fløjene, er der Kostald i Længen mod Nord, Stald til Heste og Søer i den mod Syd, Lade i den mod Øst og Redskab- og Maskinhus i den mindre Længe mod Vest; denne, der er opført af Træ, er tækket med Tagpap; desuden Syd for denne en Svinestald og 2 Hønsehuse, alle 3 med Tag af Pandeplader, og Syd for Laden mellem denne og Dammen en teglhængt Smedie. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved

Aarup.

en Petroleumsmotor, en transportabel Petroleumsmotor med 15 HK giver Drivkraft til Gaardens faste Maskiner, og der hører et Hus med 6 Lejligheder til Ejendommen.

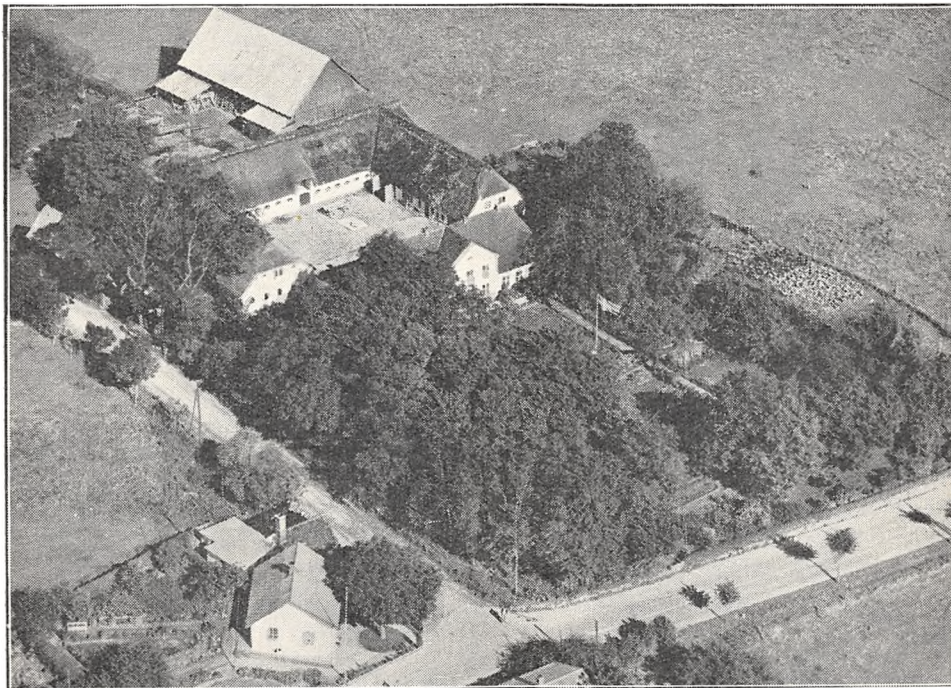
Aarup var oprindelig en By med 6 Bøndergaarde, der i 1608 blev lagt ind under Søgaard af dennes Ejer Fr. Ahlefeldt; efter hans Død i 1657 overtoges Søgaard og Aarup m. fl. Godser af Sønnen af samme Navn, den senere kendte Storkansler og første Greve af Langeland, og efter hans Død i 1686 af den yngste Søn, den kendte Greve, Carl Ahlefeldt (se bl. a. Sorgenfri Slot, Bind I, Side 672). Efter hans store økonomiske Sammenbrud og paafølgende Død i 1722 købtes Aarup m. fl. Godser ved Auktionen i 1725 af Hertug Chr. August af Augustenborg, i hvis Slægt Gaarden forblev til 1852, da den overgik i Statens Eje.

I 1863 solgtes den derefter, men uden Privilegier, Skove og Bøndergods til Edv. Tolderlund, som kort efter solgte den til Lehnbaron O. D. Rosenørn-Lehn til Guldborgland, og Grev Kn. B. L. A. Brockenhuus-Schack til Giesegaard. Efter disses Død (begge i 1892 ligesom deres Fædre begge var afgaaet ved Døden i 1847) solgte Arvingerne Aarup omkring 1895 til Drescher fra Nordborg, og Gaarden havde derefter tyske Ejere til 1920 da den nuværende Ejer købte den af Mathias Hübschner, som havde købt Aarup i 1918, Ejendommen havde da et Tilliggende af ca. 291 ha. I 1922 frasolgte den nuværende Ejer Jord til Oprettelse af 7 Husmandsbrug og i 1924 til 6, alle med ca. 8 ha (ialt godt 100 ha); i 1931 yderligere til 2 Brug med henholdsvis 9 og 11 ha, og endvidere er der frasolgt en Del Eng og Skov, hvorved Gaarden har faaet sit nuværende Areal.

ELMETOFT, Sdr. Hostrup By, Ensted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Frederik Bach, Postfb. Felsted, nærmeste St. Aabenraa, Afst. godt 7 km, Tlf. Stubbæk 27.

Art. 3 m. fl. af Sdr. Hostrup, samlet Areal 78,3 ha, deraf 57 Ager, 17,5 Skov, 3 Mose og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 593,91 Th. (12,5 Td. Hrtk.); Ejendomsskyldv. 96,000 Kr. (92,000), Jordv. 63,000 Kr. (66,000); Bygningerne er forsikret i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Elmetoft ligger midt i Sdr. Hostrup By; Jorderne, der er noget adskilt, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gød-

Elmetoft.

ningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i 1880'erne, og en Del er senere stedvis merglet igen. Skovens Bevoksning er blandet (Gran og Løvtræer).

Jorden dyrkes i følgende 10 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Runkelroer, 3. Byg, 4. Havre, 5. Kløver, 6. Havre, 7. Kaalroer, 8. Byg, 9. Havre, 10. Kløver til Slet, hvorefter der halvbrakkes; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstg. anv. aarlig ca. 75 Sække Superf., 15 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Ensted Sogns Andelsmejeri i Stubbæk.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret, Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 185 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 82 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 100 Høns.

Elmetoft har grundmurede, hvidpudsede, velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, som grænser til Landevejen, har Frontspids til denne og Tegtag; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme og Bad. Af de 3 sammenbyggede, straatækte Avislænger, er der Værelser til Folkene m. m., Vognport samt Svinestald i den østlige Sidelænge, Gennem-

kørselsport, Heste- og Svinestald i den vestlige og Kostald i Længen mod Nord; desuden Nord for Gaarden en Lade og Vest for en Længe, der rummer Vognport og Brændsel, begge opført af Træ og tækket med Pandeplader. Der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Elmetoft ejedes ved Aarhundredskiftet af Johan Festersen, der havde ejet den fra 1898, og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden i 1910.

FELSBÆKGAARD, Ensted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Peter Frees, Postfb. og nærmeste St. Aabenraa, Afst. godt $6\frac{1}{2}$ km, Tlf. Felsted 70 x.

Art. 5 m. fl. af Sdr. Hostrup, samlet Areal 46 ha, deraf 37 Ager, 4 Eng, 3 Skov, 1 Strandjord og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 213 Th. (ca. 4,49 Td. Hrtk.); Ejdskv. 55,000 Kr., Jordv. 35,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr., Løstret i Jydsk Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Felsbækgaard ligger $\frac{1}{2}$ km Syd for Vejen, der fra Aabenraa fører til Varnæs; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er Hovedparten Lermuld paa Ler og grusblandet Lerunderlag, stedvis lidt Mosejord i Lavningerne. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid fra eget Mergelleje, og hele Arealet er kalket i de senere Aar. Engen er dels Haandbunds-, dels Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Bøg og Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 20 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg og renses nu for Tuberkulose, der anvendes Foreningstyr og der sælges aarlig en Del Avlsdyr; Køerne græsser i Løsdrift. Den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko var sidste Aar 182 kg, Mælken leveres til Felsted Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Der er tidligere leveret ca. 95 Slagterisvin aarlig, for Tiden holdes 1 Tillægssø og Gaarden er nu tildelt 48 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Felsbækgaard har grundmurede, velholdte og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, er tækket med Tegl. Af Avlsbygningerne, som overvejende er tækket med Pandeplader, er der Ko- og Svinestald i Længen mod Nord, som er sammenbygget i Vinkel med den østlige Sidelænge, der rummer Hestestald, Vognport og Hønsehus; den vestlige Sidelænge, Laden, ligger frit, har Trimpel af Pandeplader og fra den nordlige Ende udgaar en Sidelænge mod Vest, en Udvidelse af Laden helt opført af Pandeplader. Desuden Sydvest for Gaarden en Smedie, der ligesom et Redskabs- og Maskinhus Øst for Gaarden er tækket med Tegl og Syd for sidstnævnte et Hønsehus. Gaarden har eget Vandværk, hvorfra Vandet kommer ved Tryk, og der hører som nævnt en Smedie til Ejendommen.

Felsbækgaard, der tidligere havde et Areal paa ca. 170 ha Ager samt Skov og Sø, ejedes indtil 1759 af Hertugen af Augustenborg, der da solgte den til Peter Henningsen, som opførte Bygninger i 1762 og i 1778 afstod en Trediedel af Jorden som Medgift til Svigersønnen paa Krusmølle; efter Henningsen overtoges Ejendommen i 1787 af en Svigersøn Heinrich Frees, der i 1802 afstod Halvdelen af det tilbageværende Areal, der blev udparcelleret til 4 mindre Brug samt til Felsbæk Teglgaard. Efter hans Død i 1806 overtoges Gaarden af Sønnen Peter Frees, efter hvem den i 1865 overtoges af Sønnen Heinrich Frees; efter ham overtoges Ejendommen i 1912 af Sønnen, den nuværende Ejer, der havde haft Gaarden i Forpagtning siden 1903.

Af Gaardens gamle Privilegier er nu kun tilbage Fiskerettigheden i Aag Sø (Age) samt »Friskovsretten« (se Indledningen til Sønderjylland, Bind VIII), d. v. s. Retten til at fælde og plante Træer efter eget Skøn. Fra Gaarden, der ligger højt, er der en meget smuk Udsigt til Aabenraa Fjord og over denne til Halvøen Løjt, til Halk Pynt og i klart Vejr ses Fyn.

GAARD I STUBBÆK BY, Ensted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Johs. Jørgensen Ley, Postfb. og nærmeste St. Aabenraa, Afst. 6 km.

Art. 6 m. fl. af Stubbæk, samlet Areal 95,5 ha, deraf 77,4 Ager, 14 Eng og Mose, 3,5 Skov og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 420,00 Th. (godt 8,84 Td. Hrtk.); Ejdskv. 100,000 Kr. (100,000), Jordv. 66,000 Kr. (71,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Høj-spændingsv.

Gaarden ligger i den vestlige Side af Stubbæk By; af Jorderne, der er samlet ved Gaarden undtagen Eng og Mose, som ligger ved Hostrup Sø, er 55 ha Lermuld paa Lerunderlag, 20,4 ha er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og fra ældre Tid merglet. Engen er Lavmose af ringere Beskaffenhed, Skovens Bevoksning Bøg.

J. Jørgensen Leys Gaard i Stubbæk (Art. 6 m. fl. af Stubbæk).

Gaarden drives siden 1936 af Ejerens Brodersønner, Forpagterne H. og M. Ley; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 15 Kalig. og 35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 34 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Ensted Sogns Andelsmejeri i Stubbæk.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, og Gaarden er nu tildelt 75 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

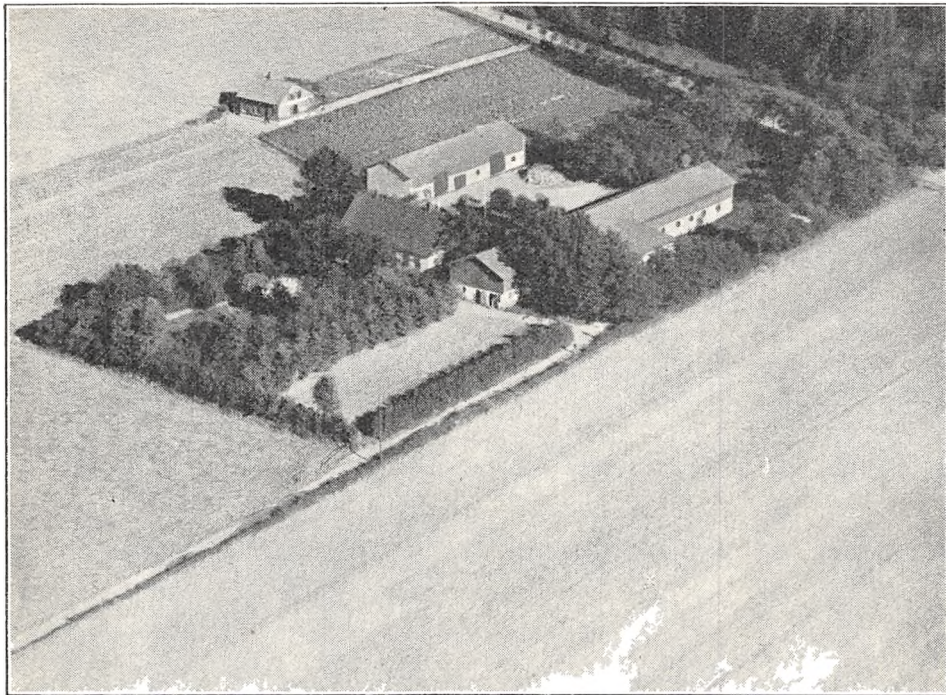
Gaard Art. 6 m. fl. af Stubbæk har grundmurede, hvidpudsede gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids og Veranda til denne; den er tækket med Skifer og til den vestlige Gavl er der tilbygget en lavere Bygning, som rummer Hønsehus, Maskiner og Redskaber; denne er tækket med Pandeplader ligesom Avlsbygningerne, af hvilke den østlige Sidelænge, der ligger frit, rummer Hestestald og Vognport; den vestlige Sidelænge, der med den sydlige Gavl er sammenbygget med den forannævnte lave Tilbygning til Hovedbygningen, indeholder Svine- og Kostald, og fra den nordlige Del af sidstnævnte udgaar Laden som en Sidelænge mod Vest; Nordsiden af denne er opført af Træ paa en høj Sokkel og mod Syd har den Trimpel af Træ; Gaarden er aaben mod Nord til Sognevejen. Der

er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostald, i Svinestalden er der ildfast Loft af Jernbjælker og Lægter dækket med Ler, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Gaard Art. 6 m. fl. af Stubbæk, ejedes i forrige Aarh. af Jens Wolff, af hvem der nuværende Ejer købte den i 1904.

KATRINEGAARD, Torp By, Ensted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Fester Jørgensen Staugaard, Postfb. Tinglev, nærmeste St. Bolderslev, Afst. 6 km og 11 km til Aabenraa, Tlf. Stubbæk 35 x.

Art. 3 m. fl. af Røllum, samlet Areal 54,5 ha, deraf 47,5 Ager, 1,5 Eng, 5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads; Ejdskv. 64,000 Kr., Jordv. 41,000 Kr.; Bygn. er fors.

Katrinegaard.

i Landbygn. Brandf. for 54,570 Kr.; Løspret i »London« for 48,700 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Katrinegaard ligger 1 km Vest for Torp By ved Landevejen Aabenraa—Tinglev; af Jorderne, der er samlet ved Gaarden (Engen ligger dog lidt fraskilt), er Hovedparten Lermuld paa Lerunderlag, en mindre Del er Sandmuld paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt med svag Hældning mod Syd, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er veldrænet, og hele Arealet er nymerglet fra eget Mergelleje. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning blandet (Løv- og Naaletræer).

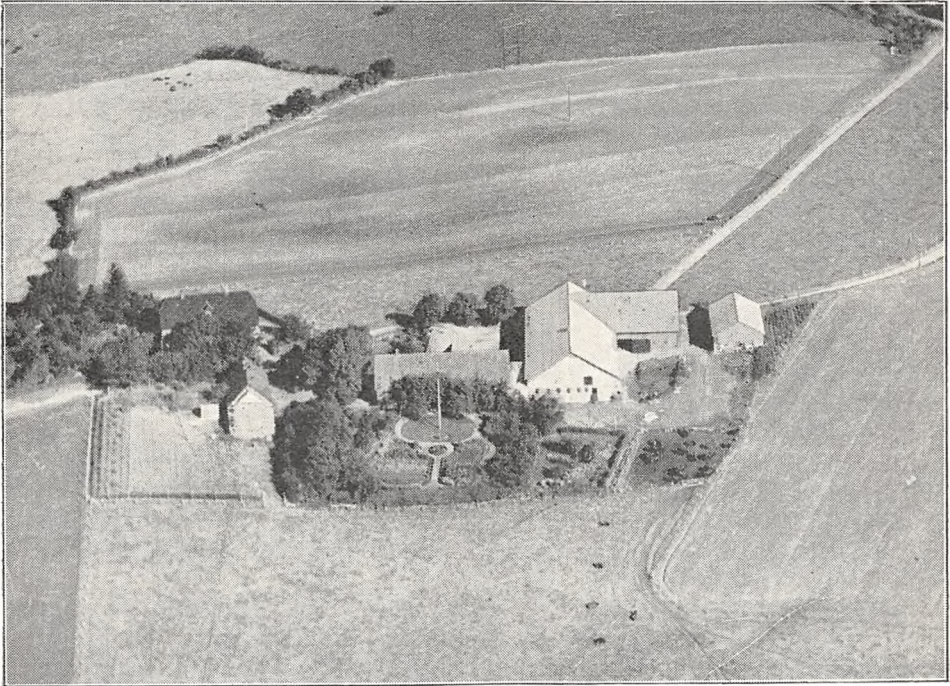
Jorden dyrkes i følgende 12 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Havre, 3. $\frac{1}{2}$ Kløver til Slet, $\frac{1}{2}$ Kløverfrø, 4. Havre, 5. Byg, 6. Roer, 7. Havre, 8.—9.—10. Kløver og Græs, 11. Byg, 12. Roer; uden for Driften henligger ca. 5 ha med vedvarende Græs. Af Kunstg. anv. aarlig ca. 100 Sække Superf., 12 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri. Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3694 kg med 3,71 pCt. Fedt og 152,8 kg Smør, Mælken leveres til Uge Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 190 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 59 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 120 Høns.

Katrinegaard har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, har Frontspids mod Syd til Gaarden og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de 2 fritliggende Avlslænger, der har Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Heste-, Ko- og Svinestald samt Brænderum og Vognport i den vestlige Sidelænge, og Lade samt Hønsehus i den østlige; der er eget Vandværk som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen. Gaarden, som er aaben mod Syd til Landevejen, ligger kønt Nord for denne.

Katrinegaard ejedes tidligere af Peter Schmidt Christensen, der havde købt den i 1909 og af ham købte den nuværende Ejer den i 1912.

Lillehave.

LILLEHAVE, Stubbæk By, Ensted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Sognefoged Hans Hansen Skau, Postfb. og nærmeste St. Aabenraa, Afst. 5 km, Tlf. Stubbæk 8.

Art. 4 m. fl. af Stubbæk, samlet Areal 51,2 ha, deraf 43,2 Ager, 3 Eng, 4,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 427,77 Th. (9 Td. Hrtk.); Ejdkv. 70,000 Kr. (70,000), Jordv. 43,500 Kr. (45,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr., Løsøret i »Danmark« for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Lillehave ligger Nordøst for Stubbæk By 200 m Øst for Landevejen Aabenraa—Flensborg; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og en Del er kalket i de senere Aar.

Engen er god Haardbundseng, Skovens Bevoksning Gran og Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Havre, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5.—6.—7. Kløver og Græs; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 20 Kalig. og 25 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 27 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer samt en Foreningstyr, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3832 kg med 3,82 pCt. Fedt og 180 kg Smør, Mælken leveres til Ensted Sogns Andelsmejeri i Stubbæk.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste (intet Tillæg). Der er tidligere leveret 150—200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 80 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 180 Høns.

Lillehave har grundmurede, gode og velholdte Bygninger, overvejende opført i 1905—06 efter en Brand. Den teglhængte Hovedbygning, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids mod Nord til Gaardspladsen og Sognevejen, den rummer en god Bolig; Vest for denne en skifertækt mindre Bygning, der rummer Brænde- og Huggehus. Af Avlsbygningerne, der har Tag og Trimpe af Pandeplader, rummer den østlige Sidelænge, som er forbundet med den østlige Gavl af Hovedbygningen ved en lille Mellebygning, Heste-, Svine- og Kostald samt Lade, i 1912 er sidstnævnte udvidet med en Sidebygning mod Øst; desuden Øst for denne en mindre Bygning, som indeholder Magasin, Redskabs- og Maskinrum. Der er murede Hvelvinger og Jernbjælker i alle Stalde, og der hører et Hus til Ejendommen.

Fra Gaarden, der ligger højt, er der en meget smuk Udsigt mod Nord over Aabenraa, Havnen og Fjorden.

Lillehave ejedes i forrige Aarh. af Feste Festesen, efter hvem den i 1906 overtoges af Svogeren Hans Hansen Skau, og efter ham overtoges Gaarden Aaret efter af Sønnen af samme Navn, den nuværende Ejer.

RØLLUMGAARD, Røllum By, Ensted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Jacob Festersen, Postfb. og nærmeste St. Aabenraa, Afst. 8½ km, Tlf. Stubbæk 39 u.

Art. 4 m. fl. af Røllum, samlet Areal 97,4 ha, deraf 72,2 Ager, 7 Eng, 17,5 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 420 Th. (8,63 Td. Hrtk.); Ejdskv. 86,000 Kr. (88,000), Jordv. 56,000 Kr. (61,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 68,340 Kr., Løsrøret i Jydsk Brandf. for 57,500 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Røllumgaard ligger i den nordlige Side af Røllum By; af Jorderne, der er noget adskilt, er to Trediedele Lermuld paa Lerunderlag, en Trediedel er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er merglet i ældre Tid og til Dels nymerglet i de senere Aar. Engen er Lavmose, Skovens Bevoksning overvejende Løvtræer, en mindre Del er Gran.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Blandsæd, 4. Byg, 5. Havre, 6.—7. Kløver og Græs; udenfor Driften henligger 8 ha med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 75 Sække Superf., 10 Kalig. og 45 Sække Kvælstofg.

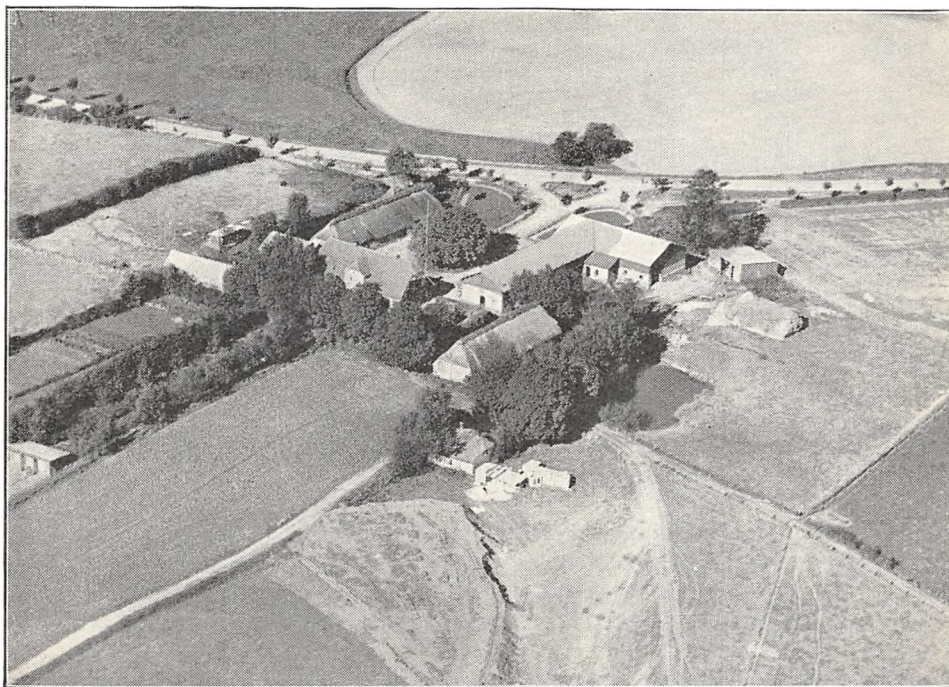
Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3630 kg med 3,55 pCt. Fedt og 143,4 kg Smør, Mælken leveres til Ensted Sogns Andelsmejeri i Stubbæk.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 70 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 64 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Røllumgaard har grundmurede, gode Bygninger, opført i 1907—08 efter en Brand. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har gennemgaaende Frontspids og Skifer-tag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der er tækket med Pandeplader, udgaar fra den vestlige Ende af Hovedbygningen en Sidelænge mod Nord, bygget som Halvtag, den rummer Vaskehus og Vognport, og denne er igen sammenbygget med den nordlige Længe, Laden, saa Gaarden bliver aaben mod Øst til Sognevejen; fra den vestlige Gavl af Laden er tilbygget en Forlængelse mod Vest, der rummer Svine- og Hestestald, sidstnævnte i den sydlige Side, og

fra den vestlige Ende af Laden udgaar Kostalden med Roerum som en Sidelænge mod Nord; de nævnte 3 Længer har alle Trimpel af Pandeplader; desuden Vest for Gaarden et teglhængt Hønsehus, en Vognport samt et Redskabs- og Maskinhus, der tillige rummer Brændsel m. m., de 2 sidstnævnte Bygninger opført af Træ og bygget som Halvtag. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Staldene, Gaarden har eget Vandværk, en Petroleumsmotor giver Drivkraft til de faste Maskiner, og der hører et Hus til Ejendommen.

Røllumgaard, der er en gl. Slægtsgaard, ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Thomas Festersen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1861 af Sønnen Fester F., efter hvem den i 1894 overtoges af Sønnen Peter Rossen F., og efter ham overtoges Gaarden i Oktbr. 1935 af Sønnen, den nuværende Ejer.

Snelskær.

SNELSKÆR, Sdr. Hostrup By, Ensted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Prpt. H. M. Hansen, Postfb. Felsted, nærmeste St. Aabenraa, Afst. 7 km, Tlf. Stubbæk 9.

Art. 1 m. fl. af Sdr. Hostrup, samlet Areal 147,1 ha, deraf 117,6 Ager, 3,5 Eng, 20 Skov, 5 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 671,10 Th. (godt 14,1 Td. Hrtk.); Ejdskv. 130,000 Kr. (125,000), Jordv. 90,000 Kr. (87,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 90,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Snelskær ligger i den østlige Side af Sdr. Hostrup By ved Landevejen Aabenraa—Sønderborg; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er Halvdelen Lermuld paa Lerunderlag og Resten Grusmuld paa Grus og sandblandet Ler. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er nymerglet. Engen er humusblandet Jord, Skovens Bevoksning Gran og Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 9 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Havre, 3. Frø, 4. Hvede, 5. Byg, 6. Roer, 7. Byg, 8. Havre, 9. Kløver til Slet, hvorefter der halvbrakkes;

udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 170 Sække Superf., 70 Kalig. og 100 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 60 Malkekøer, 2 Tyre og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af rød nordslesvigsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3072 kg med 4,08 pCt. Fedt og 140,4 kg Smør, der malkes med Maskine (Benzona), Mælken leveres til Ensted Sogns Andelsmejeri i Stubbæk.

Der holdes som Regel 9 Arbejdsheste, og der tilægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 300 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 100 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 500 Høns.

Snelskær har grundmurede, gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. Have, har gennemgaaende Frontspids og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Kostald i den østlige Sidelænge, til hvis nordlige Gavl Laden er tilbygget som en Sidelænge mod Øst, de 2 Længer, der er hvidpudsede, har Trætrimpel og Tag af Pandeplader; den vestlige Sidelænge, der ligger frit, rummer Ungkvæg- og Svinestald, den er ældre og tækket med Straa, ligesom den hvidpudsede Hestestald Øst for Hovedbygningen og en straatækt Bygning Syd for denne, som rummer Værelser til Folkene; desuden Vest for Hovedbygningen en Svinestald samt en Magasinbygning, denne opført af Kamp, de er begge tækket med Pandeplader ligesom et Redskabs- og Maskinhus Nordøst for Laden; Gaarden er aaben mod Nord mod Hovedlandevejen; der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører 2 Huse til Ejendommen. Fra et Sten- og Grusleje i Marken sælges der aarlig betydelige Mængder af Grus, Sten og Sand til Veje m. m.

Snelskær er en gl. Slægtsejendom, der har været i Slægtens Besiddelse i flere Hundrede Aar; den ejedes i forrige Aarh. af Peter Hansen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1885 af Sønnen Jes Peter Hansen, efter hvem den i 1919 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

STUBBÆKGAARD, Stubbæk By, Ensted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Nis P. Rossen, Postfb. og nærmeste St. Aabenraa, Afst. 6 km.

Art. 11 m. fl. af Stubbæk, samlet Areal 106 ha, deraf 80 Ager, 15 Eng, 10 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 475,00 Th. (10 Td. Hrtk.); Ejdkv. 100,000 Kr. (100,000); Jordv. 71,500 Kr. (70,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 59,900 Kr., Løsporet i Jydsk Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Stubbækgaard ligger midt i Stubbæk By; Jorderne, der ikke er helt samlet, men ligger godt for Gaardens Drift, bestaar af god Muldjord, Underlaget er dels Ler og dels Grus. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er tidligere merglet, og der er kalket i Aarene 1926—35. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Bøg, Eg og Ask.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 30 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

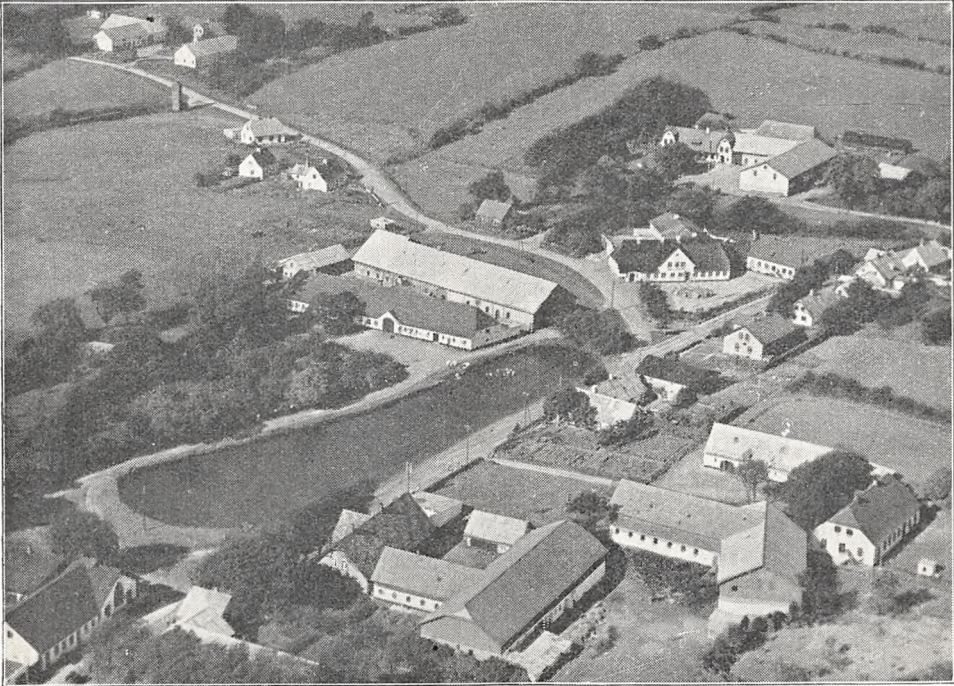
Kvægbesætningen, der bestaar af 36 Malkekøer, 1 Tyr og 36 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3800 kg om Aaret, der malkes med Maskine (Manus), Mælken leveres til Ensted Sogns Andelsmejeri i Stubbæk.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—3 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 100 Svinekort. Der holdes 5 Faar, Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Stubbækgaard har grundmurede, store og gode, delvis hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids til denne og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Fra Hovedbygningen udgaar en Forlængelse mod Øst, adskilt fra denne ved en Port, over hvilken der mod Syd er en lav Frontspids; denne Længe, som ligeledes er tækket med Tegl,

rummer Hestestald, og fra Nordsiden mellem Hovedbygning og Hestestald udgaar en kort Sidelænge mod Nord, tækket med Pandeplader, den rummer Plads til forskelligt. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader og muret Trimpel, ligger en lang anselig Hovedlænge mod Nord, ikke helt parallelt med Længen mod Syd, den indeholder Kostald og Lade og en fritliggende mindre Sidelænge mod Vest, Svinestald (Gaarden er aaben mod Øst til Vejen gennem Byen); desuden Nord for Kostalden en Vognport. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, Gaarden har indlagt Vand fra Byens Vandværk, og der hører et Hus til Ejendommen.

Stubbækgaard er en gl. Slægtsgaard, der er gaaet i Arv fra Fader til Søn — alle med Navnet Nis Peter Rossen — i mange Generationer; i 1884 overtog N. P. Rossen den efter sine Forældre; ved hans Død i 1908 blev Gaarden tilskrevet en mindreaarig Søn, men Driften overtoges foreløbig af Moderen, Fru Marie Rossen, som drev Ejendommen ved Bestyrer til 1926, da Sønnen, den nuværende Ejer selv overtog Gaardens Drift.

Stubbækgaard (midt i Billedet).

TINGGAARD, Stubbæk By, Ensted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Holger Jes Hansen, Postfb. og nærmeste St. Aabenraa, Afst. 6 km, Tlf. Stubbæk 2.

Art. 10 m. fl. af Stubbæk, samlet Areal 67,2 ha, deraf 52,7 Ager, 11 Skov, 3 Mose og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 385,34 Th. (8,1 Td. Hrtk.); Ejdskv. 78,000 Kr. (83,000), Jordv. 51,800 Kr. (60,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr., Løsøret i Nye Danske for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

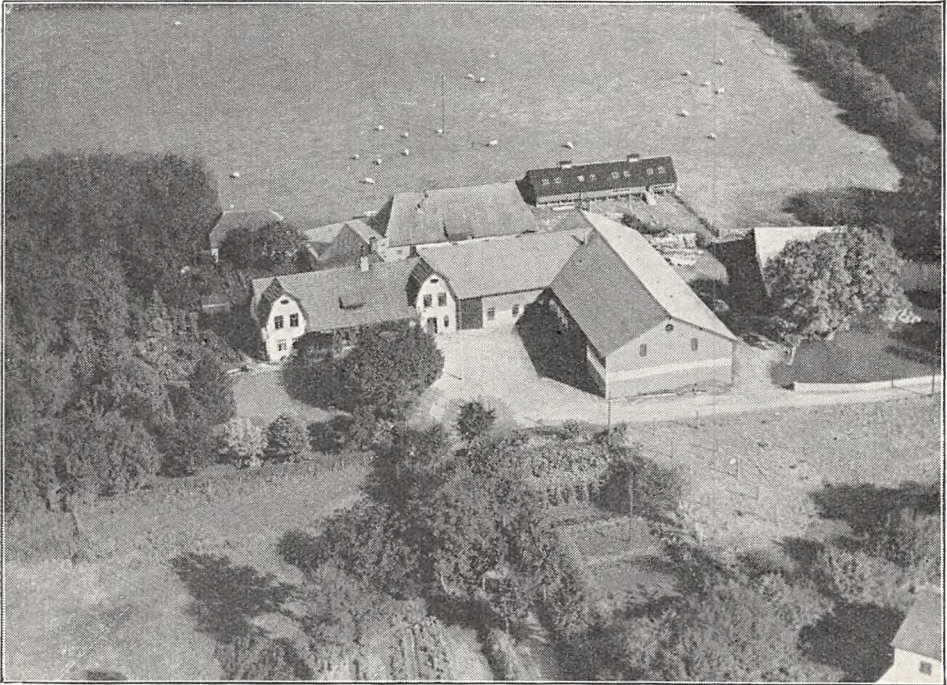
Tinggaard ligger i den nordlige Side af Stubbæk By; af Jorderne, der ikke er helt samlet, men ligger godt for Gaardens Drift, er 30,7 ha Lermuld paa Lerunderlag, 20 ha er sund Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes og hele Arealet er nymerglet. Skovens Bevoksning er Gran og blandet Løvtræ.

Jorden dyrkes i følgende 2 Sædskifter: I Lerjorden: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5. Havre, 6. Kløver og Græs, II Sandjorden: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5. Kløver og Græs; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende

Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 25 Kalig. og 45 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 28 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4159 kg med 3,76 pCt. Fedt og 175 kg Smør, Mælken leveres til Ensted Sogns Andelsmejeri i Stubbæk.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 250 Slagte-risvin aarlig. Gaarden er nu tildelt 76 Svinek. Der holdes 11 Faar og ca. 200 Høns.

Tinggaard.

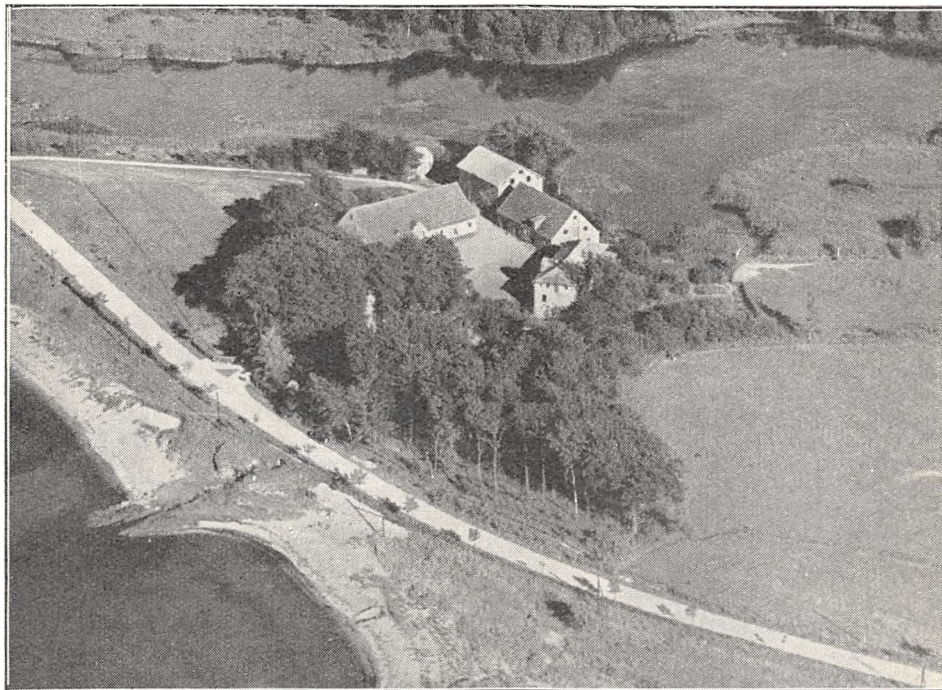
Tinggaard har grundmurede, hvidpudsede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, som ogsaa strækker sig Vest for Gaarden, har 2 Frontspidser mod Syd til denne og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, udgaar Laden mod Øst fra den østlige Gavl af Hovedbygningen. Laden, der har Trimpel af Pandeplader, har Gennemkørselsport op mod Hovedbygningen, Hestestald i den sydlige Side og fra den østlige Gavl er der tilbygget en Sidelænge mod Syd som rummer Kostald og Lade; Gaarden faar saaledes en Gaardsplads mod Syd aaben mod Syd og Vest til Haven; endvidere udgaar der fra den østlige Ende af Hovedbygningen en Sidelænge mod Nord, som rummer Bryggers og Værelser til Folkene, og denne er med den nordlige Gavl sammenbygget til en lav Længe mod Nord som indeholder Svinestald og til hvilken der atter er tilbygget en Svinestald mod Øst og mod Vest en teglhængt Bygning, som rummer Faarestald og Hønseshus, og der dannes herved 2 Gaardspladser mere, aabne henholdsvis mod Vest til Haven og mod Øst; desuden Øst for Svinestalden en Træbygning, paa hvilken Paptaget nu er ombyttet med Pandeplader; denne, som tidligere var Svinestald, er nu indrettet til Hønseshus og Kalvestald. Der er murede Hvalvinger i Ko- og Hestestald, indlagt Vand fra Byens Vandværk, og der hører et Aftægts-hus samt et Hus med Bolig til en Medhjælper til Ejendommen.

Tinggaard købtes i 1907 af Chr. Hansen, efter hvis Død i Decb. 1926 den overtoges af Enken Fru Marie Hansen, og efter hende overtoges Gaarden i 1936 af Sønnen, den nuværende Ejer.

VÆRN-TING, Sdr. Hostrup By, Ensted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Holger Ove Vestergaard, Postfb. Felsted, nærmeste St. Aabenraa, Afst. 7 km.

Art. 2 m. fl. af Sdr. Hostrup, samlet Areal 17,3 ha; Ejdskv. 26,000 Kr., Jordv. 12,000 Kr.

Værn-Ting, ogsaa kaldet Tinggaard, har grundmurede, hvidpudsede Bygninger; det tegltængte Stuehus ligger mod Nord og fra den vestlige Gavl af dette fortsætter Laden som en Forlængelse mod Vest — af hvilken den østlige Del ligeledes er tækket med Tegl — medens den vestlige Del har Tag af Pandeplader, ligesom de øvrige Avlsbygninger; fra den vestlige Gavl af Laden udgaar Kostalden som en Sidelænge mod Syd og fra den sydlige Ende af denne Hestestalden som en Sidelænge mod Vest, fra hvis vestlige Gavl, der atter gaar en Sidelænge mod Syd, denne

Felsbæk Mølle.

rummer Svinestald og Hønsehus; desuden Syd for Laden og Stuehuset et Magasin, opført af Træ, samt en Bygning til Vognport og Brændehus, denne er opført af Kamp, bygget som Halvtag og tækket med Pandeplader ligesom Magasinbygningen.

Værn-Ting, der indtil for nylig var Sognets største Bondegaard, var en gl. Slægtsgaard, der i forrige Aarh. ejedes af Peter Hansen Petersen, som havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1892 af Svigersønnen, Jacob Lassen, efter hvem den ca. 1926 overtoges af Svigersønnen, H. Chr. Hansen; han solgte i 1935 Gaarden, der da var paa 185 ha, til Statens Jordlovsudvalg, der indtil nu af Arealet har oprettet 7 Brug med 8,5 a 15 ha, og April 1936 solgte nærværende Hovedparcel paa 17,3 ha samt Bygninger til den nuværende Ejer.

FELSBÆK MØLLE, Felsted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Mathias Møller Walsted, Postfb. Varnæs, nærmeste St. Aabenraa, Afst. 7 km, Tlf. Felsted 70 y.

Art. 2 af Felstedskov og 99 m. fl. af Sdr. Hostrup, samlet Areal 46,5 ha, deraf 24,5 Ager, 5 Eng, 2 Skov, 14 Mølledam m. m. og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 290,13 Th. (ca. 6,2 Td. Hrtk.); Ejdskv. 50,000 Kr., Jordv. 26,500 Kr.;

Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 61,000 Kr.; Løsøret i »Danmark« for 29,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Felsbæk Mølle ligger ved Aabenraa Fjord ved Vejen mellem Aabenraa og Var-næs; Jorderne, hvoraf 33 ha er samlet om Gaarden, medens Resten ligger lidt fra-skilt, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag, en Del er dog af noget uens Beskaffenhed. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og i de senere Aar delvis kalket. Engen er Lav-moseeng, Skovens Bevoksning Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4. $\frac{1}{2}$ Roer, $\frac{1}{2}$ Havre, 5. Byg, 6.—7. Kløver og Græs, 8. Havre; af Kunstgødning anvendes aar-lig ca. 40 Sække Superf., 10 Kalig. og 15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 15 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri; Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko var sidste Aar 164 kg, Mælken leveres til Felsted Andelsmejeri.

Der holdes 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægs-søer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 41 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Felsbæk Mølle har grundmurede, hvidpudsede, velholdte og gode Bygninger. Hoved-bygningen, der ligger Øst for den gl. Have i Retningen Syd—Nord og med Frontspids mod Vest til Haven, er tækket med Tegl; den indeholder en stor god Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger, der ligger Syd for Hovedbygningen rummer den ene Længe Lade og Kostald og den anden Sydvest for denne, Værelser til Folkene og Hestestald; de er begge tækket med Tegl og Øst for sidstnævnte 2 Længer, der har Tag af Pandeplader og muret Trimpel; af disse er der Vognport, Redskabs- og Maskinrum, en mindre Kostald og paa Loftet Magasin i den nær-mest liggende og Svinestald i den anden. Desuden Vest for Avlsbygningerne Vandmøllen, som er opført i 2 Etager og nu har Tag af Pandeplader. Der er murede Hvalvinger paa Træbjælker i Kostalden og Ejendommen har eget Vandværk, hvorfra Vandet kommer ved Tryk. Møllen, der drives ved en Vandturbin, har endnu en Del Maling for Kunder.

Felsbæk Mølle ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Georg Rickertsen, som i 1897 solgte den til Mathias Møller; efter ham overtoges den i 1907 af Svingersønnen Chr. A. Walsted, efter hvem den i 1923 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAMMELEGEGAARD, Felsted By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aaben-raa Retskr. og A., Ejer Sognefoged Marcus Asmussen, Postfb. Felsted, nærmeste St. Aabenraa, Afst. 11 km, Tlf. Felsted 36.

Art. 14 m. fl. af Felsted og 68 af Søggaard, samlet Areal 90,8 ha, deraf 68,8 Ager, 2 Eng, 15 Skov, 4 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 585,45 Th. (12,33 Td. Hrtk.); Ejdskv. 96,000 Kr. (103,000), Jordv. 65,700 Kr. (76,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 58,000 Kr.; Løsøret i Jydsk Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gammelegegaard ligger i den vestlige Side af Felsted By; Jorderne, der ikke er helt samlet ligger godt for Gaardens Drift, bestaar af god Lermuld, Underlaget er Ler og sandblandet Ler. Terrænet er dels jævnt, dels noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og fra ældre Tid merglet. Engen er dels Haard-bunds- dels Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Bøg og Eg med lidt Gran.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. $\frac{1}{2}$ Brak, $\frac{1}{2}$ Byg, 2. Vintersæd, 3. Roer, 4. Byg, 5. Havre, 6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre; udenfor Driften hen-ligger ca. 20 ha med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 120 Sække Superf., 30 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 28 Malkekøer, 2 Tyre og 40 Stkr. Ungkreatu-rer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg om Aaret, Mælken leveres til Felsted Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og for Øjeblikket 2 indkøbte Plage. Der er tidligere leveret 120—130 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Der holdes 3 Faar, Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gammelegegaard har grundmurede, hvidpudsede, overvejende ældre, men velholdte Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids mod Nord til Gaarden; foruden Beboelseslejlighed er der i Længen Rum til forskelligt i den østlige Ende; det er tækket med Straa ligesom Hestestalden, en vestlig Sidelænge, med hvilken det er sammenbygget i Vinkel. Af de øvrige Avlsbygninger er den østlige Sidelænge, Kostalden, som ligeledes er tækket med Straa, sammenbygget i Vinkel med Ladelængen mod Nord; denne, hvis Væg mod Nord er af Pandeplader, har Tag af samme og til Gaarden tillige Trimpel; desuden Vest for Stuehuset et Bagehus og en Svinestald, begge med Tegtag, Vest for Gaarden et Redskabs- og Maskinhus opført

Gammelegegaard.

af Træ og bygget som Halvtag; det er tækket med Pandeplader ligesom en Længe til Redskaber m. m. Øst for Stuehuset. Der hører et Hus til Ejendommen.

Gammelegegaard ejedes i forrige Aarh. af Carl Iversen, hvis Hustru Margrethe, f. Carstensen, var Moster til Gaardens nuværende Ejer; efter Carl I. overtoges Gaarden først i 1870'erne af en Nevø Chr. P. Iversen, efter hvis Død i 1881 den overtoges af Hustruen Enkefru Marie Iversen, og ved hendes Død i 1926 solgte Arvingerne Gaarden Aaret efter til den nuværende Ejer.

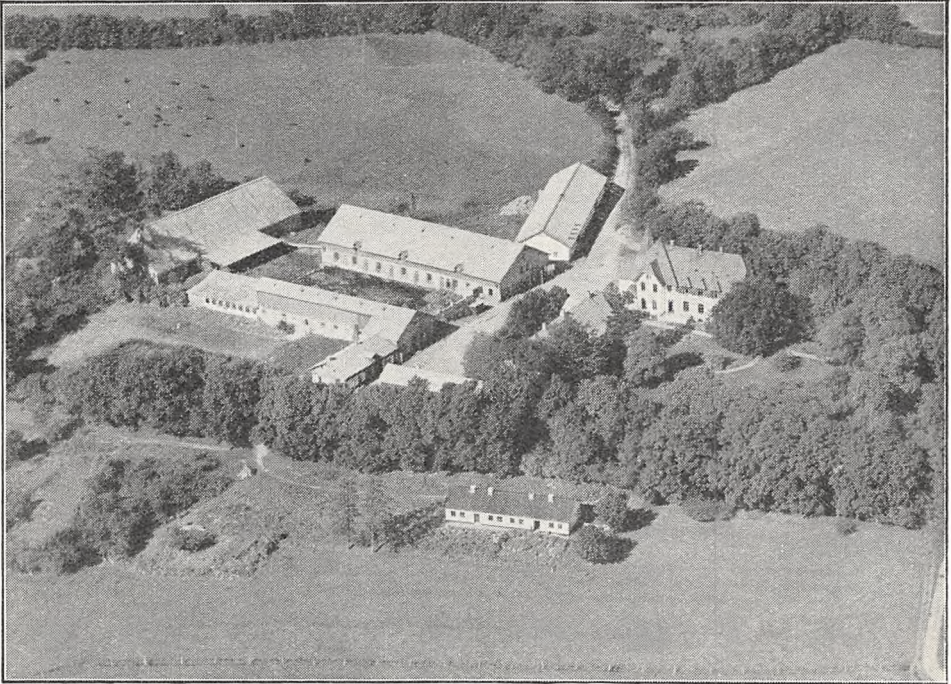
Gaarden, der ligger lunt og kønt omgivet af Have og Plantning, har Navn efter en gl. Eg, der staar ved Gaarden, og hvis Alder anslaaes til ca. 700 Aar; Træet er ca. 12 m højt og Stammen maaler godt 7 m i Omfang; Træets ene Side er en Del ødelagt af Lynet, men denne Hulhed er plomberet og »Folketroen« mener, at Gaarden, der nu har staaet paa samme Sted gennem fire Hundrede Aar, ikke kan brænde, saa længe Egen staar. Stiftsprovst Mørk Hansen har tidligere opelsket en Frøplante af Egen, og denne er siden udplantet og vokser nu ved Talerstolen paa Skamlingsbanken; endvidere staar der ved Gaarden en køn og mægtig Skovlind; denne, hvis Alder anslaaes til omkring 200 Aar, maaler 18 m. i Højden og Stammens Omfang godt 5,5 m.

GRØNGRØFT, Felsted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Skibsreder Paul Richmers, Postfb. og nærmeste St. Graasten, Afst. 5 km og 16 km til Aabenraa, Tlf. Graasten 172 v. (Bestyreren).

Art. 1 af Grøngrøft, samlet Areal 158,1 ha, deraf 109,1 Ager, 22,5 Eng, 22,5 Skov og 4 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1414,91 Th. (29,79 Td. Hrtk.); Ejdskv. 240,000 Kr. (276,000), Jordv. 153,300 Kr. (176,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 167,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Grøngrøft ligger ved offentlig Vej Nordøst for Landevejen Graasten—Aabenraa; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og hele Arealet er kalket 1936—37. Engen er Lavmoseeng afvandet og kultiveret, Skovens Bevoksning Bøg.

Gaarden drives ved Bestyrer P. Jessen, med Godsejer J. Jessen, Ladegaard som

Grøngrøft.

tilsynsførende; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 180 Sække Superf., 35 Kalig. og 160 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 70 Malkekøer, 3 Tyre og 70 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 135 kg aarlig, Mælken leveres til Ladegaardskov Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 12 Arbejdsheste, og for Tiden 3 Plage og 6 Føl, der alle er indkøbte, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen bestaar af 17 Tillægs-søer, og Gaarden er nu tildelt 156 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Grøngrøft har grundmurede, store og gode, overvejende hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den kønne gl. Have, er opført i Villastil; den har ved den vestlige Ende en gennemgaaende Frontspids med Fremspring, en Frembygning ved den vestlige Gavl, et Spir over det nordvestlige Hjørne og Tegltag; den indeholder en stor og god Bolig. Avlsbygningerne, der ligger frit, er tækket med Pandeplader; af Længerne, der ligger Vest for Indkørselsvejen, er der Heste- og Kostald i den nordlige Sidelænge og Svinestald, udvidet i en Sidelænge mod Syd, samt Hønsehøns i den sydlige, alle med Trimpel af Træ; Længen mod Vest rummer Lade, og til Østsiden af denne er ind mod Gaarden opført en Halvtagsbygning til Vogne, Redskaber og Maskiner; desuden Nord for Avlsbygningerne en Lade med muret Trimpel, og Syd for

Hovedbygningen i Retningen Nord—Syd en Længe, der rummer Fodermesterbolig og Værelser til Medhjælpere, Syd for denne en Længe, som rummer Magasin m. m. og Syd for Læplantningen, der omgiver Gaarden et Hus med 2 Lejligheder. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. Indgangen til den store Frugthave dannes af et Par mægtige Hvalkæber.

Grøngrøft er mulig dannet af en nu forsvundet Landsby Vaarbjerg, der under Christian d. Tredie med sine 8 Gaarde nævnes i Skattemandtal fra 1543; senere kom den ligesom Egnens øvrige store Gaarde ind under det Ahlefeldtske Storgods, der ved Carl Ahlefeldts Død i 1722 og Konkurs spredtes paa mange Hænder. Paa Auktionen købtes den af Kancellird. Aug. Chr. Poulsen, og senere ejedes den i over hundrede Aar af Familierne Boysen og Bachmann. I 1884 kom Grøngrøft til G. Degetau og i 1888 til W. Siemers fra Hamborg, hvis Familie i 1916 solgte den til Kbmd. Peter Kruse, Hamborg; han solgte den i 1920 til Prpt. Højrup og i 1924 gik Gaarden over til Winther & Co. i Tønder; ved dette Firmas Konkurs i 1926 overtog P. Kruse atter Grøngrøft, og han udstykkede derefter en Del af Jorden, deraf 71 ha, som udstykkedes i Tillægsparcer til bestaaende Brug, medens Staten for 1375 Kr. pr. ha købte 105 ha, der i 1928 udstykkedes i 15 Husmandsbrug, hver med 6,5 a 7 ha samt en Tillægparcel. Samtidig i 1927 solgte P. Kruse derefter den tilbageværende Hovedgaard 158 ha samt Bygningerne til P. Høj, som i 1935 solgte Gaarden til den nuværende Ejer.

HISSELGAARD, Tumbøl By, Felsted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Peter Petersen Hissel, Postfb. Felsted, nærmeste St. Graasten, Afst. 8 km og 13 km til Aabenraa.

Art. 15 af Tumbøl, samlet Areal 44,7 ha, deraf 38,9 Ager, 4,5 Skov, 0,5 Mose og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 363,85 Th. (7,66 Td. Hrtk.); Ejdskv. 70,000 Kr. (77,000), Jordv. 42,000 Kr. (49,000); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 60,000 Kr.; Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Hisselgaard ligger i den østlige Side af Tumbøl By; Jorderne, der er samlet, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid. Skoven er blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6 Kløver og Græs, 7. Havre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 25 Kalig. og 45 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 24 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rødt dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Felsted Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 140 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 66 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

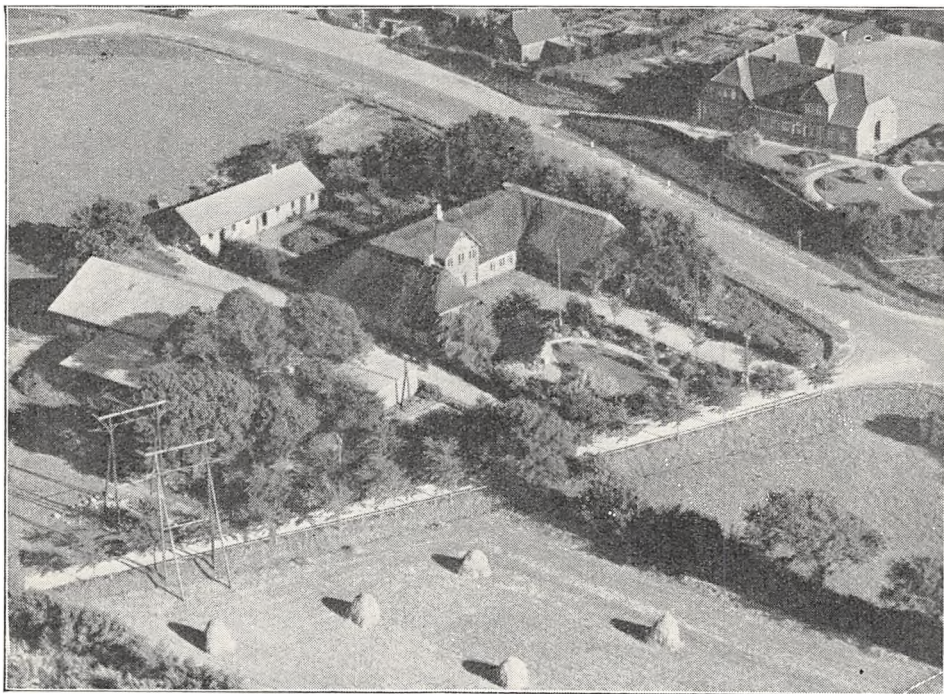
Hisselgaard har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, har gennemgaaende Frontspids, mod Nord med en rundbygget Karnap og Altan, mod Syd med Altan; den er tækket med glaserede Tegl og indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger, der har Tag af Pandeplader, er der Kostald, Gennemkørselsport, Svine- og Hestestald i den vestlige Sidelænge, denne har Trætrimpel, og fra den sydlige Ende udgaar en Sidelænge mod Vest, Laden, i hvilken der mod Vest er indrettet en Svinestald; en mindre Sidelænge mod Øst, bygget som Halvtag, rummer Hønsehus og Vognport. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Hisselgaard er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægtens Besiddelse siden 1522; den ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Peter Petersen Hissel, der havde overtaget Gaarden efter sine Forældre; efter ham overtoges den ca. 1860 af Sønnen Hans Petersen Hissel, efter hvem den i 1904 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

JOHANSENSGAARD, Felsted By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Hans Chr. Walsted, Postfb. Felsted, nærmeste St. Aabenraa, Afst. 10½ km.

Art. 16 m. fl. af Felsted, samlet Areal 51 ha, der af 42 Ager, 4 Eng, 4,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 300 Th. (godt 6,3 Td. Hrtk.); Ejdskv. 65,000 Kr., Jordv. 42,200 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 45,000 Kr., Løsøret i Jydsk Brandf. for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Johansensgaard ligger i den nordlige Side af Felsted By Nord for Landevejen Aabenraa—Sønderborg; Jorderne, hvoraf 25 ha er samlet om Gaarden, medens Resten ligger lidt fraskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og der er merglet fra ældre Tid. Engen er dyndblandet Jord paa Haardbund, Skovens Bevoksning mest Løvtræer og lidt Gran.

Johansensgaard.

Jorden dyrkes i følgende 5 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4. Kløver, 5. Havre; udenfor Driften henligger 7,5 ha med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anv. aarlig ca. 80 Sække Superf., 25 Kalig. og 25—30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg om Aaret, der malkes med Maskine (Benzøna), Mælken leveres til Felsted Andelsmejeri.

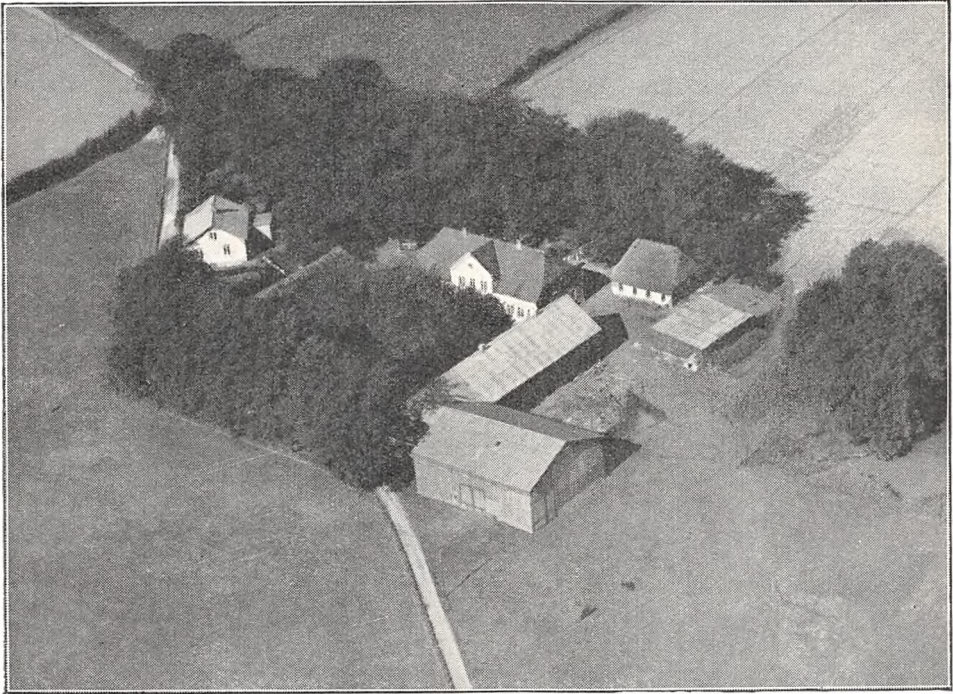
Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 90 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 67 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Johansensgaard har grundmurede, velholdte og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger omgivet af Haven i Retningen Syd—Nord, har Frontspids mod Vest til Gaarden; den rummer en god Bolig. Fra Hovedbygningen, der er tækket med Straa, udgaar der 2 straatækte korte Sidelænger mod Vest, af disse er der Aftægtsbolig i den nordlige og Vognport, Maskin- og Redskabsrum i den sydlige, mod Syd er denne dog tækket med Pandeplader; desuden Nord for Hovedbygningen en Længe, der indeholder Hestestald, Lade og Kostald, den er tækket med Pande-

plader ligesom en Svinestald Øst for Haven, har Trætrimpel og til den vestlige Gavl er der opført en mindre Redskabsbygning. Der er indlagt Vand fra Byens Vandværk.

Johansensgaard er en gl. Slægtsgaard, der i de 9 foregaaende Slægtled er gaaet i Arv fra Fader til Søn, alle med Navnet Joh. Johansen. Den ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Joh. Johansen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1870 af Sønnen og i 1900 af dennes Søn, og efter sidstnævnte overtoges den i 1935 af Svigersønnen, den nuværende Ejer.

KALKÆR, Svejrup By, Felsted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Asmus Petersen, Postfb. Bovrup, nærmeste St. Graasten, Afst. godt 10 km og 15 kg til Aabenraa.

Kalkær.

Art. 1 af Svejrup, samlet Areal 39,3 ha, deraf 38,3 Ager, 0,5 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 446,96 Th. (9,41 Td. Hrtk.); Ejdskv. 70,000 Kr. (72,000), Jordv. 45,200 Kr. (49,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 52,000 Kr., Løsporet i »Danmark« for 42,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kalkær ligger Sydøst for Svejrup By Syd for Landevejen Aabenraa—Sønderborg; Jorderne, der ikke er helt samlet, men ligger godt for Gaardens Drift, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og fra ældre Tid merglet. Engen er Haardbundseng.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre, udenfor Driften henligger 4 ha med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf. og 40 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 24 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg om Aaret, Mælken leveres til Traasbøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 110 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 58 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 70 Høns.

Kalkær har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til den kønne Have, har Frontspids mod Syd til Gaarden og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger er der Vognport m. m. samt Svinestald i den vestlige straaetækte Sidelænge, Heste- og Kostald i den østlige, der har Trimpel og Tag af Pandeplader, og fra hvis sydøstlige Hjørne Laden, der er helt af Pandeplader, udgaar som en Sidelænge mod Øst; desuden Øst for Hovedbygningen en straaetækt Svinestald, samt et Redskabs- og Maskinhus, der er opført af Træ og bygget som Halvtag; det har Tag af Pandeplader ligesom et Aftægts- hus Vest for Gaarden langs Vejen. Foruden dette hører der et Arbejderhus til Ejendommen. Gaarden er aaben mod Syd til Vejen og delvis omgivet af høje Træer.

Kalkær er en gl. Slægtsgaard, der i mange Led har været i den nuværende Slægts Besiddelse; den ejedes i første Halvdel i forrige Aarh. af Peter Petersen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1854 af Sønnen Asmus Petersen, efter hvem den i 1878 overtoges af Sønnen Peter Petersen og efter ham overtoges den i 1906 af Sønnen, den nuværende Ejer.

KIDING, Felsted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr. og A., Ejer Godsejer J. Lauesgaard, Postfb. Bovrup, nærmeste St. Graasten, Afst. godt 6½ km og 16½ km til Aabenraa, Tlf. Graasten 166 x.

Art. 1 m. fl. af Traasbøl, samlet Areal 202 ha, deraf 197 Ager og 5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 2198 Th. (ca. 46,17 Td. Hrtk.); Ejdskv. 300,000 Kr. (340,000), Jordv. 227,500 Kr. (246,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 175,000 Kr., Løsporet i »Danmark« for 153,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kiding ligger Øst for Traasbøl ved Vejen, der fra Bovrup fører til Graasten; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er veldrænet og der er merglet i 1890'erne.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 250 Sække Superf., 30 Kalig. og 250 Sække Kvælstofg.

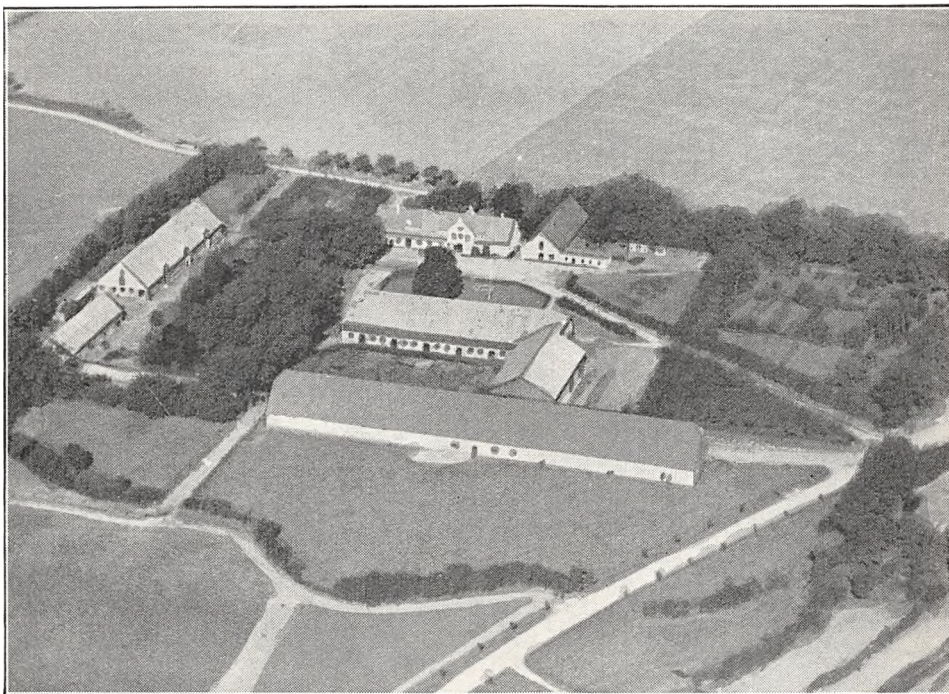
Kvægbesætningen, der bestaar af 105—110 Malkekøer, 3 Tyre og 100 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, Mælken leveres til Bovrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 15 Arbejdsheste og for Øjeblikket 2 indkøbte Plage, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 20 Tillægssøer, der er tidligere leveret 350—400 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 258 Svinekort. Fjerkraeholdet er 200—300 Høns.

Kiding har grundmurede hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, som grænser til Sognevejen, men ogsaa strækker sig Øst for Gaarden, har gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den indeholder en stor Lejlighed med indlagt Centralvarme. Af Avlsbygningerne, der ligger noget spredt, er der Kostald i Længen mod Syd overfor Hovedbygningen; den er tækket med Tegl, har Trætrimpel og fra den østlige Ende udgaar en Sidelænge mod Syd, en mindre Lade med støbt Sokkel og helt af Pandeplader og Syd for denne en lang Ladebygning, der er tækket med Pandeplader, ligesom de øvrige Avlsbygninger mod Vest; af disse er der Heste- og Svinestald i Længen længst mod Nord, Syd for denne en Svinestald, medens de 2 Halvtagsbygninger rummer Vognport; Længen Øst for Hovedbygningen er den gl. Mejeribygning, fra hvis sydlige Ende Hønsehuset udgaar som en Sidelænge mod Øst. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Kostalden, Gaarden har eget Vandværk, som virker ved Stødhævert, egen Smedie og der hører 3 Huse med Bolig til 5 Familier til Ejendommen.

Kiding er oprettet i 1716 som en Ladegaard under Søgaard af Statholder Greve Carl Ahlefeldt (se Graasten Slot og Søgaard) ved Nedlæggelse af Landsbyen Kiding; denne, der havde 8 Gaarde, laa tæt Øst for Gaarden. Ved Ahlefeldts Død i 1722 og efter Opgørelsen af hans store Konkursbo købtes Kiding tillige med A.s øvrige Godser af Hertug Chr. August af Augustenborg. Efter Oprørskrigen 1848—50 overtoges Kiding med de øvrige hertugelige Godser i

1852 af den danske Stat, der ved Auktion i Jan. 1862 solgte den med tilhørende Skov for 274,500 Rd. til senere Udenrigsminister, Baron Otto Ditl. Rosenørn-Lehn, til Guldborgland og Hvidkilde (Baroniet Lehn), (ved en foregaaende Auktion i Novbr. blev en Tysker højstbydende med 226,000 Rd.). Ved hans Død i 1892 arvedes Hvilkilde og Kiding af Broderen, Baron Erik C. H. Rosenørn-Lehn, og ved hans Død i 1904 blev Enkebaronessen boende paa Hvidkilde til sin Død i 1910, da Baroniet Lehn overtoges af deres Datter Anna C. A. Rosenørn-Lehn, Enke efter Grev Fr. L. V. Ahlefeldt-Laurvig, Kærsgaard. Maj 1910 overlod Moderen derefter Ejendommene til den ældste Søn Grev Chr. E. Jul. Ahlefeldt-Laurvig-Lehn. Ved Baroniet Lehn's Overgang til fri Ejendom i 1925 i Henhold til Lensloven blev der stillet Jord til Raadighed til Staten fra Kiding, ialt 376,6 ha, der vurderedes til 476,000 Kr. Gaardens Areal forinden var da 507 ha, deraf 424 Ager, Resten Skov. Ejdskv. var i 1924 818,000 Kr., Jordv. 580,000 og Grundskat-Nettoudbytte 4488 Th. = 94,5 Th. Hrtk. I Aarene 1926—28 oprettedes der dernæst af Arealet 28

Kiding.

Statshusmandsbrug hver med ca. 7 ha, et paa 10 og et paa 11 ha samt 3 Tillægsparceller. Skoven 75 ha med mindre Landbrug, Skovfoged- og Arbejderbolig, dels i Asbøl, dels i Felsted Sogn solgtes til Forstkandidat Neergaard-Petersen, medens den tilbageværende Hovedparcel paa 51 ha samt Bygningerne i 1927 solgtes til Gaardens hidtidige Forpagter, den nuværende Ejer, der siden 1909 havde haft Gaarden i Forpagtning og som samme Aar af Staten tillige købte godt 150 ha af den afstaaede Jord, hvorved Gaarden fik sin nuværende Størrelse.

KRUSMØLLE, Felsted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Frkn. Thyra og Sophie Hansen Møller, Postfb. og nærmeste St. Aabenraa, Afst. 8 km, Tlf. Felsted 85 u.

Art. 5 m. fl. af Felstedskov og 57 af Sdr. Hostrup, samlet Areal 62 ha, deraf 51,8 Ager, 4,5 Eng, 1,5 Skov, 2,8 Mølledam og 1,4 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 244,28 Th. (godt 5,14 Td. Hrtk.); Ejdskv. 65,000 Kr. (70,800), Jordv. 39,000 Kr. (46,800); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 92,770 Kr.; Løsporet i Jydsk Brandf. for 44,800 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Krusmølle ligger godt $\frac{1}{2}$ km Syd for Vejen mellem Aabenraa og Varnæs ved of-

fentlig Vej efter Felsted; Jorderne, der er samlet om Gaarden, er noget uens skiftende fra Ler- til Sandmuld med humusblandet Jord i Lavningerne, Underlaget er sandblandet Ler og Kalk, Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, er tidligere merglet og i de senere Aar kalket. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede eller Rug, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Blandsæd; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 20 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 27 Malkekøer, 1 Tyr og 24 Stkr. Ungkreatu-

Krusmølle.

rer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4440 kg med 3,42 pCt. Fedt og 168,8 kg Smør, der malkes med Maskine (Alfa Laval), Mælken leveres til Felsted Andelsmejeri.

Der holdes 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 2 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 63 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Krusmølle har grundmurede, gode og velholdte Bygninger (ligger ikke helt solret). Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den smukke Have, har en høj Frontspids mod Vest til Gaarden og er tækket med Tagpap; den indeholder en stor og god Bolig. Af Avlsbygningerne er de 2 fritliggende Hovedlænger tækket med Pandeplader og har muret Trimpel; af disse rummer den sydlige — mindre — Sidelænge Værelser til Folkene og Hestestald og den nordlige Kostald og Lade; Gaarden er aaben mod Vest til Sognevejen. Desuden Nord for Gaarden en teglhængt Svinestald og Syd for denne langs Sognevejen et teglhængt Beboelseshus og Syd for dette Møllebygningen, der er opført i 2 Etager og tækket med Tagpap; Mølledammen ligger Vest for denne og Sognevejen. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. Vandmøllen, hvortil der endnu er lidt Maling for Kunder, blev tidligere drevet ved Vandhjul, men Drivkraften er nu Elektricitet. (I 1914 omdannedes

Møllen til et Elektricitetsværk, der da havde 17 Forbrugere). Ejendommen ligger i kønne Omgivelser.

Krusmølle er en gl. Ejendom, der allerede nævnes i 1609 paa Christian d. Fjerdes Tid; den ejedes i forrige Aarh. af H. Høck, der i 1880 solgte den til Andr. Hansen Møller; efter ham overtoges den i 1925 af Sønnen Frederik Hansen Møller, ved hvis Død i 1935 Ejendommen overtoges af Søstrene, de nuværende Ejerinder.

NAALBJERGGAARD, Traasbøl By, Felsted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Hans Bojsen Matthiesen, Postfb. Bovrup, nærmeste St. Graasten, Afst. 9 km og ca. 15 km til Aabenraa, Tlf. Felsted 80 x.

Art. 13 m. fl. af Traasbøl og 130 af Felsted, samlet Areal 49,6 ha, deraf 45 Ager, 1,6 Skov, 2 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 422,93 Th. (8,9 Td. Hrtk.); Ejdkv. 75,000 Kr. (78,000), Jordv. 46,000 Kr. (50,000); Bygn. er fors. i Landb. Brandf. for 59,900 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Naalbjerggaard ligger i den vestlige Side af Traasbøl By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er tidligere merglet og fra 1937 kalkes der to Marker aarlig. Skoven er blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 30 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 28 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4200 kg om Aaret, Mælken leveres til Traasbøl Andelsmejeri.

Der holdes 5—6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret 125—130 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 69 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Naalbjerggaard har grundmurede gode Bygninger, sammenbygget i en 4-længet Gaard med Indkørsel i det nordvestlige Hjørne. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har stor Frontspids til denne og Tegtag, den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Bryggers, Brænderum og Vognport i den østlige Sidelænge og Kostald i den vestlige; de er begge sammenbygget med Hovedbygningen, og Kostalden, der har Trimpel og Tag af Pandeplader, er mod Nord under en noget stump Vinkel sammenbygget med Længen mod Nord, Laden; denne, hvis Nordside er af Pandeplader, er tækket med samme Materiale og rummer Hestestald i den østlige Ende ved Indkørslen; desuden Øst for Laden og Nord for Indkørselsvejen 2 Svinestalde med Tag af Pandeplader, den mod Nord opført af Bindingsværk, og Øst for Gaarden et straatækt Aftægtshus.

Naalbjerggaard (Naldbjerggaard) ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Hans Mathiesen, der havde været Kusk hos Grev Otto Didrik Schack, Schackenborg; ved Grev Schacks Bistand købte han senere Naalbjerggaard for 300 slesvigsk-holstensk Cour.-Daler (960 Kr.); efter ham overtoges den senere af Sønnen Mathias M., efter hvem den i 1883 overtoges af Sønnen Hans M., efter ham overtoges Gaarden i 1906 af Sønnen Mathias M., ved hvis Død i April 1931 den overtoges af Hustruen, Enkefru Maren M. og efter hende overtoges den Juli 1935 af Sønnen, den nuværende Ejer.

SKOVØLGAARD, Skovbøl By, Felsted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejerinde Enkefru Helene Bruhn, Postfb. Varnæs, nærmeste St. Aabenraa, Afst. godt 12 km, Tlf. Varnæs 1.

Art. 1 m. fl. af Skovbølgaard, samlet Areal 127 ha, deraf 121 Ager, 2 Eng, 2,5 Skov, 0,5 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1146,39 Th. (24,13 Td. Hrtk.); Ejdkv. 188,000 Kr. (212,000), Jordv. 129,200 Kr. (140,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 140,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Skovbølgaard ligger tæt Øst for Skovbøl By; Jorderne, som ikke er helt samlet, men ligger godt for Gaardens Drift, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er tidli-

gere merglet og i de sidste Aar kalket. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet.

Gaarden drives af Ejerinden med en Søn G. Bruhn som Bestyrer. Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 140 Sække Superf., 55 Kalig. og 100 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 65 Malkekøer, 2 Tyre og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kjerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørtydelse pr. Ko er ca. 145 kg om Aaret, Mælken leveres til Varnæs Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 9 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig; des-

Skovbølgaard.

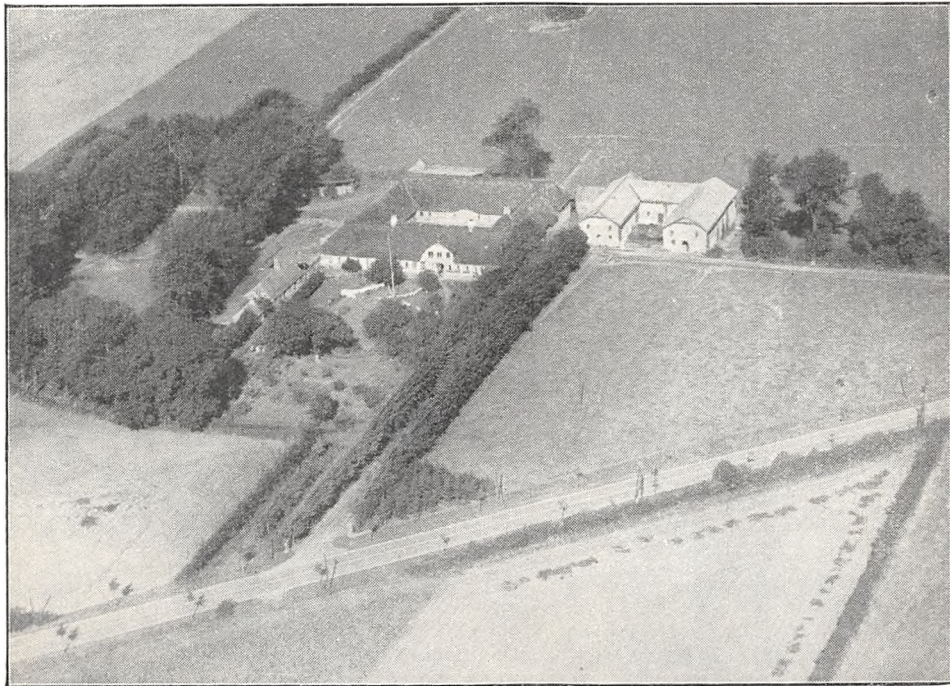
uden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 15 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 400 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 160 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 180 Høns.

Skovbølgaard har grundmurede, hvidpudsede, gode og velholdte Bygninger (ligger ikke helt solret). Den stilfulde kønne Hovedbygning, der ligger mod Øst til den smukke gl. Have, er opført i 1765, formodentlig paa Gaardens gl. Voldsted, som er omgivet af Grave; den er bygget i en Etage, har høj Kælder, gennemgaaende Frontspids og en høj Trappe op til den kønt indfattede Indgangsdør til Gaarden; den indeholder en stor smuk Bolig. Af Avlsbygningerne inden for Voldgraven er der Værelser til Folkene og Magasin m. m. i den sydlige Sidelænge, der ligger frit ligesom den nordlige, Svinestalden, de er begge tækket med Tegl ligesom et Hønsehus Syd for disse; desuden Vest for Voldgraven og Nord for Indkørselsvejen en Kostald, opført i 1937 med Tag af Pandeplader ligesom en Lade Sydvest for denne. Syd for Vejen en straaet Hestestald, Vest for denne en Vognport, opført af Træ og tækket med Tagpap og Øst for et Redskabs- og Maskinhus med Tag af Pandeplader, begge bygget som Halvtag. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Svinestalden samt i den ny Kostald, og der hører 3 Huse til Ejendommen. Gaarden ligger kønt i det vestlige Skovbryn.

Skovbølgaard er en gl. adelig Gaard; den ejedes fra 1543 af Povl Uken, efter hvis Død ca. 1571 den overtoges af Enken Magdalene, f. Andersen; efter hende overtoges den i 1583 af Sønnen Povl Uken, der blev myrdet i 1589, hvorefter den overtoges af Enken Magdalene Rathlau

og Sønnen Claus Uken. I 1616 kom Skovbølgaard til Slægten Buchwaldt, fra hvilken den i 1654 kom til Bendix Frederik Rumohr, som i 1700 solgte den til Statholder Fr. Ahlefeldt; efter Broderen Carl A.s store Konkurs (se Graasten) solgtes Skovbølgaard i 1725 til Overinspektør Nicolai Poulsen, hvis Søn samt Sønnesønnen Kancelliraad Henn. Poulsen ogsaa ejede Gaarden, sidstnævnte fra 1775 til sin Død i 1778. Af de senere Ejere kan nævnes den ivrige Slesvig-Holstener, Nordmanden Kittel, hvis Slægt ejede den til 1881, da den købtes af August A. Bruhn; efter hans Død i 1921 overtoges den af Enkefru Bruhn, den nuværende Ejerinde.

SLYNGSTENGAARD, Felsted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Jørgen Hansen, Postfb. Felsted, nærmeste St. Aabenraa, Afst. 12½ km, Tlf. Felsted 21.

Slynstengaard.

Art. 3 m. fl. af Tumbøl, samlet Areal 54 ha, deraf 49,9 Ager, 2 Eng, 0,8 Skov, 0,3 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 510,66 Th. (10,75 Td. Hrtk.); Ejdskv. 94,000 Kr. (120,000), Jordv. 63,000 Kr. (79,000); Bygn. er fors. i Landbyg. Brandf. for 55,000 Kr.; Løspøret i »Grøn & Witzke« for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Slynstengaard ligger godt 2 km Øst for Felsted ved Landevejen Aabenraa—Sønderborg, fra hvilken en ca. 100 m lang Allé fører ind til Gaarden. Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er nymerglet. Engen er dels Haardbunds-, dels Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Løvtræer.

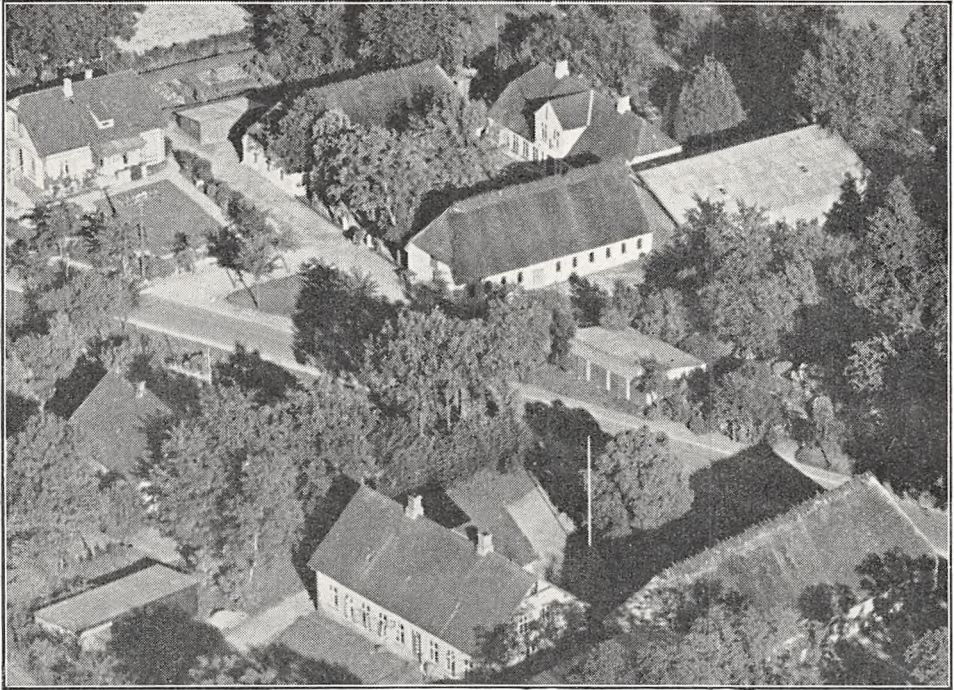
Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. ½ Kartoffler og Bælgsæd, ½ Havre, 3. Roer, 4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Havre, 8. Byg; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 90 Sække Superf., 15 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 24 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kø-

erne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3300 kg om Aaret, Mælken leveres til Felsted Andelsmejeri.

Der holdes 4 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Slyngstengaard har grundmurede, velholdte og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har Frontspids til denne; den er sammenbygget til en 4-længet lukket Gaard med de 3 oprindelige Avlslænger og ligesom disse tækket med Straa; den vestlige Ende af Hovedbygningen rummer Hestestald, den østlige Sidelænge Aftægtsbolig, Gennemkørselsport og Lade, den vestlige Kostald og Længen mod Nord Kostald og Lade, til hvis vestlige Ende mod Nord Længen er udvidet i en Halvtagsbygning, en Lade, med Tag af Pande-

Svejrupgaard.

plader; desuden Sydvest for Gaarden, Vest for Haven en teglhængt Længe, som rummer en Smedie, Værelser til Folkene og Værksted og Øst for Gaarden en nyere Svinestald, 3 Længer sammenbygget til en Gaard aaben mod Syd, Længerne med muret Trimpel og Tag af Pandeplader. Der hører et Hus til Ejendommen.

Slyngstengaard er en Slægtsgaard, som i forrige Aarh. fra 1820 ejedes af Hans Hansen, efter hvem den i 1850 overtoges af Sønnen Jørg. H.; efter ham overtoges den i 1895 af Sønnen Peter H., efter hvem den i 1933 overtoges af »Sønderjyds Hypotek-Laanefond«, af hvilken den i Maj samme Aar købtes af den nuværende Ejer (en Søn af forannævnte Peter Hansen). I 1933 er der frasolgt 10 ha, som er lagt til forskellige Naboejendomme.

SVEJRUPGAARD, Svejrup By, Felsted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Asmus Jessen Juhler, Postfb. Bovrup, nærmeste St. Graasten, Afst. godt 10 km og 14 km til Aabenraa, Tlf. Felsted 81 y.

Art. 6 m. fl. af Svejrup, samlet Areal 25,2 ha, deraf 23,7 Ager, 1. Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 302,92 Th. (6,36 Td. Hrtk.); Ejdkv. 54,000 Kr., Jordv. 29,500 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr., Løsøret i Jydsk Brandf. for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Svejrupgaard ligger i Svejrup By; Jorderne, hvoraf 6 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger lidt fraskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1906. Engen er humusblandet Jord paa Haardbund.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Havre, 4. Byg, 5. Havre, 6.—7.—8. Kløver og Græs; udenfor Driften henligger en Mark med vedv. Græs. Af Kunstg. anv. aarlig ca. 30 Sække Superf., 10 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 16 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4500 kg om Aaret, Mælken leveres til Traasbøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 49 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 200 Høns.

Svejrupgaard har grundmurede, gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids mod Nord til Gaarden og Skifertag; den rummer en god Bolig. Af Avlsbygningerne er de 2 Sidelænger tækket med Straa (Gaarden er aaben mod Nord til Landevejen); af disse er der Heste- og Svinestald samt Vognport i den østlige, der ligger frit, og Kostald i den vestlige og fra denne fortsætter Laden, der er helt af Pandeplader, som en Forlængelse — og som en vestlig Sidelænge til Hovedbygningen — mod Syd; desuden Øst for Gaarden en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner, den er opført af Træ og tækket med Pandeplader, og Nord for denne et teglhængt Aftægtshus. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Svejrupgaard ejedes i Slutningen af forrige Aarh., fra 1880'erne, af Peter Jessen Juhler, efter hvem den i 1912 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

THAYSENSGAARD, Skovbøl By, Felsted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Jacob Fries, Postfb. Varnæs, nærmeste St. Aabenraa, Afst. 12 km, Tlf. Varnæs 91 u.

Art. 3 m. fl. af Skovbølgaard, samlet Areal 82,8 ha, deraf 61,8 Ager, 20 Skov og 1 Have og Gaardspads, Nettoudbytte 704,02 Th. (14,82 Td. Hrtk.); Ejdskv. 115,000 Kr. (130,000), Jordv. 66,800 Kr. (81,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 70,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Thaysensgaard ligger i Skovbøl By; Jorderne, hvoraf 30 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger noget fraskilt, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og merglet, Skovens Bevoksning er Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 20 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko var sidste Aar 123 kg, Mælken leveres til Varnæs Andelsmejeri.

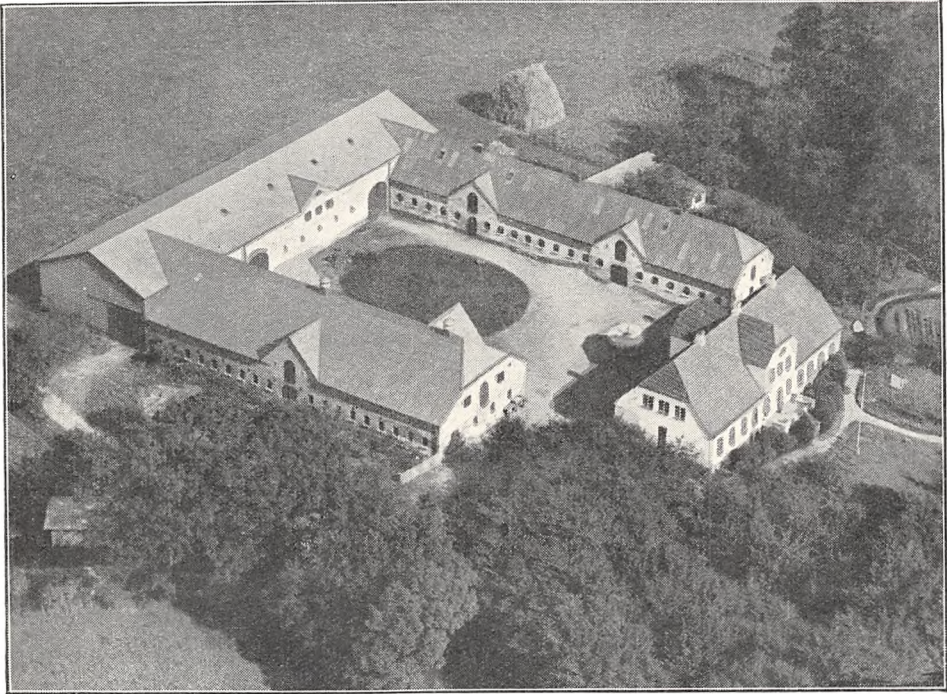
Der holdes 6—7 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 9 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 67 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 200 Høns.

Thaysensgaard har grundmurede, anselige, nye Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Syd til den kønne Have, har en Terrasse til denne, gennemgaaende Frontspids og Tegtag, den indeholder en stor god Bolig. De 3 sammenbyggede Avls længer har muret Trimpel og Tag af Pandeplader; af Længerne er der Værelser til Folkene, Heste- og Svinestald i den østlige Sidelænge, Kostald i den vestlige og Lade i Længen mod Nord, hvis Nordside er helt af Pandeplader; desuden udgaar fra Svinestalden, som en Sidelænge mod Øst, en Halvtagsbygning, der rummer Maskiner og Redskaber samt Hønsehus. Der er murede Hvelvinger og Jernbjælker i alle Stalde, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Gaarden opførtes i 1914 efter en Brand, men i 1929 blev Kostalden og Laden atter hæret af Brand og ombygget.

Thaysensgaard er en gl. Slægtsgaard, der i ca. 300 Aar har været i den nuværende Slægts Besiddelse; den ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af C. Thaysen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham arvedes den i 1898 af en Niece Anna Kirstine Fries og hendes Mand, og efter hende overtog Sønnen, den- nuværende Ejer, Gaarden i 1911.

VESTERGAARD, Felsted By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Hans Peter Jochimsen, Postfb. Felsted, nærmeste St. Aabenraa, Afst. 11 km, Tlf. Felsted 71 v.

Thaysensgaard.

Art. 25 m. fl. af Felsted, samlet Areal 50 ha, deraf 46 Ager, 2 Eng, 1,5 Mose og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 290,05 Th. (godt 6,1 Td. Hrtk.); Ejdskv. 60,000 Kr., Jordv. 48,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 38,000 Kr., Løsporet i Jydsk Brandf. for 40,900 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vestergaard ligger ca. 1 km Sydvest for Felsted By ved Vejen efter Søggaard; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i 1890'erne, og kalket i de sidste Aar. Engen er Lavmoseeng.

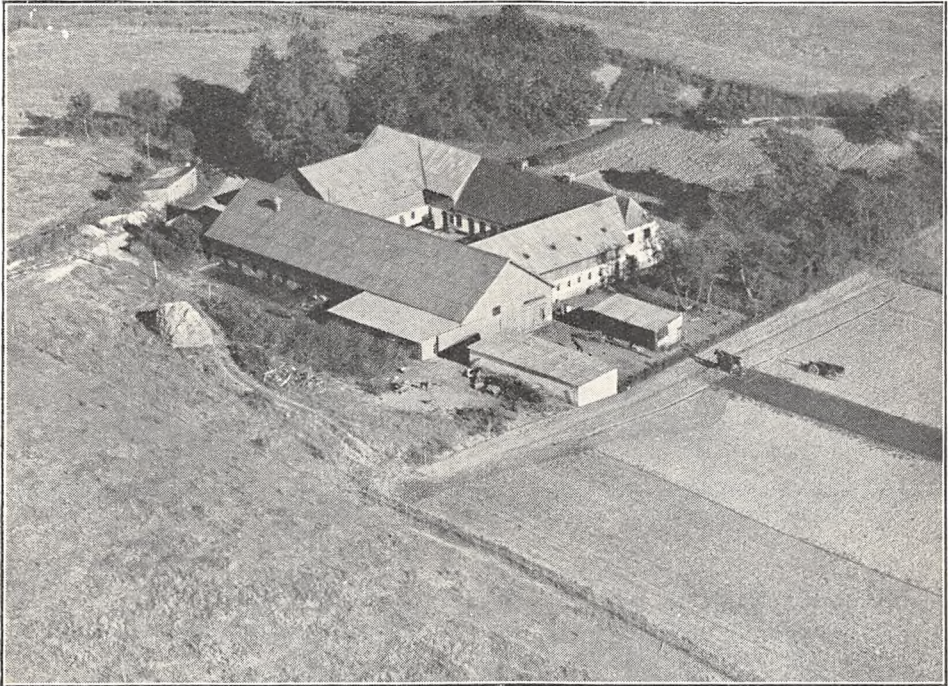
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, med en Del Frøavl af forskellige Sorter; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 10 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 24 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3800 kg aarlig, der malkes med Maskine (Manus) og Mælken leveres til Felsted Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagtersvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 57 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 700 Høns.

Vestergaard har grundmurede, gode, delvis hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har Terrasse og Frontspids til denne og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som er tækket med Pandeplader, er der Kostald i den østlige Ende af Hovedbygningen og Stalden fortsætter i en kort østlig Sidelænge, i hvilken der tillige er Roerum; den vestlige Sidelænge, der er sammenbygget i Vinkel med Hovedbygningen, rummer Hestestald og denne er mod Nord sammenbygget med Laden; denne, der ligger overfor Hovedbygningen, er opført af Træ, og fra den østlige Gavl fortsætter Svinestalden, over hvilken der er Magasin, som en mindre Længe mod Øst; desuden Øst for denne en Vognport, Nordvest for Gaarden et Hønsehus og til Nordsiden af Laden mod Vest en Redskabs- og Maskinbygning, de 3 sidstnævnte er alle Halvtagsbygninger. Der er murede Hvelvinger og Jernbjælker i Heste- og Svinestalden, og der hører et Hus til Ejendommen.

Vestergaard ejedes i Begyndelsen af indeværende Aarh. af Fr. Petersen, efter hvem den i

Vestergaard.

1919 overtoges af Sønnen, Andr. P.; han solgte den i 1922 til Jørg. Jochimsen, efter hvem den i Septbr. 1935 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

ØSTERHOLM, Traasbøl By, Felsted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Jørg. Petersen, Postfb. Bovrup, nærmeste St. Graasten, Afst. 10 km og 15½ km til Aabenraa, Telf. Felsted 75 u.

Art. 6 af Traasbøl og 16 af Svejrup, samlet Areal 41,5 ha, deraf 39,5 Ager, 1,5 Mose og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 418,64 Th. (godt 8,8 Td. Hrtk.); Ejdkv. 70,000 Kr. (75,000), Jordv. 45,700 Kr. (48,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr., Løsporet i Jydsk Brandf. for 57,670 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Østerholm ligger Nordøst for Traasbøl By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af svær Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og der er merglet i Aarene 1890—95.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 30 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kørerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3850 kg, Mælken leveres til Traasbøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 6—7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagte-risvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 72 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 60 Høns.

Østerholm har grundmurede, hvidpudsede, velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har gennemgaaende Frontspids og Tegtag. Af Avlsbygningerne, som over-vejende er tækket med Cementtagsten, er der Værelser til Folkene m. m. Vognport og Heste-stald i den østlige Sidelænge, som er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Nord; denne der rummer Svinestald, er fra den vestlige Ende udvidet i en kort Sidelænge mod Nord; den vest-lige Sidelænge, Kostalden, er med den nordlige Gavl sammenbygget med en Forlængelse mod Nord, en Lade, tækket med Pandeplader og opført af Træ ind mod Gaarden; desuden Vest for Gaarden et teglhængt Bagehus. Der hører et Aftætghus til Ejendommen.

Østerholm ejedes tidligere i flere Generationer af Familien Høy; den ejedes i forrige Aarh. af Peter Høy, efter hvis Død den overtoges af Enken; efter hende overtoges den af Sønnen P. Høy, af hvem den nuværende Ejer købte Gaarden i 1909.

STENNESKÆR, Felsted Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Hans Iversen, Postfb. Varnæs, nærmeste St. Aabenraa, Afst. 10½ km, Tlf. Varnæs 60.

Samlet Areal 9,4 ha, Ejdskv. 20,000 Kr., Jordv. 9,600 Kr.

Stenneskær ejedes tidligere af Jørg. Lorentzen; i 1922 brændte Gaardens Avlsbygninger, og Ejendommen, der var paa 74 ha, solgtes da til Udstykningsforeningen for de sønderjydske Lands-dele, der efter at have udstykket og oprettet 5 nye Brug, med 4,5 a 6,5 ha, og solgt en Del Jord til Naboer som Tillægsgjord, samme Aar solgte den tilbageværende Hovedparcel til den nu-værende Ejer.

Stuehuset er den grundmurede, teglhængte tidligere Hovedbygning; de nyopførte Avlsbygning-er er af Grundmur og tækket med Pandeplader.

DYRBÆK, Varnæs By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Enkefru Anne Cathrine Petersen, Postfb. Varnæs, nærmeste St. Aaben-raa, Afst. godt 12½ km, Tlf. Varnæs 5 (Forpagteren).

Art. 11 m. fl. af Varnæs, samlet Areal 47,6 ha, deraf 42,1 Ager, 3 Eng, 1,5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 495,86 Th. (10,44 Td. Hrtk.); Ejdskv. 75,000 Kr. (81,000), Jordv. 48,700 Kr. (54,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 80,942 Kr., Løsporet i Jydsk Brandf. for 78,135 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Dyrbæk ligger paa Varnæs Vestermark Nordvest for Varnæs By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, med Undtagelse af 5 ha, som ligger fraskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er tidligere merglet og i de senere Aar til Dels kalket. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Løvtræer.

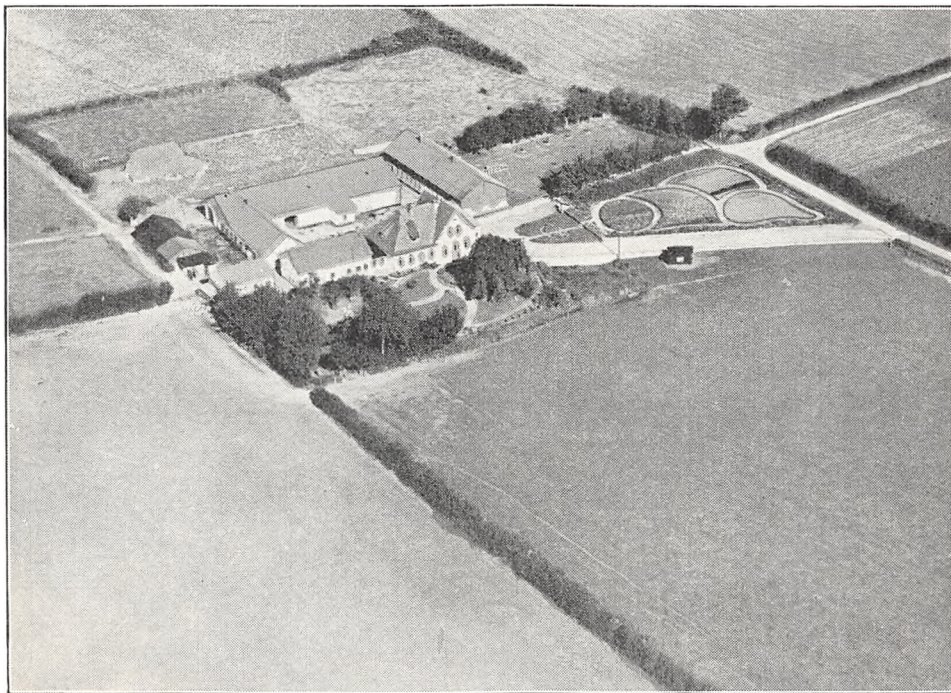
Gaarden drives af Ejerindens Svigersøn Forpagter H. F. Hye. Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 35 Kalig. og 50 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 24 Malkekøer, 2 Tyre og 20 Stkr. Ungkreaturer, er dels af Korthorns- dels af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kørerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3628 kg med 3,74 pCt. Fedt og 160 kg Smør, Mælken leveres til Varnæs Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Der er

tidligere leveret ca. 140 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 69 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 350 Høns.

Dyrbæk har grundmurede, hvidpudsede, gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, som ogsaa strækker sig Øst for Gaarden, har en rundbuet Karnap til denne, gennemgaaende Frontspids hen mod den østlige Ende og Tegltag; den rummer en stor god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, er Hovedbygningen ved en lav Mellembygning forbundet med en Længe mod Vest, der indeholder Værelser til Folkene og Hestestald, og Vest for denne Gaardens Hønsehus; af de 3 Hovedlænger af Avlsbygningerne, er der Kostald i den østlige Sidelænge, der ligger frit og har Trimpel af Pandeplader; af de 2 andre Længer, som er sammenbygget i Vinkel og har muret Trimpel er der Lade i Længen mod Nord og Svinestald samt Huggehus m. m. i den

Dyrbæk.

vestlige Sidelænge; desuden Vest for Gaarden en Længe som rummer Brændsel (har Tegltag) og Vognport (er tækket med Tagpap). Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Hestestalden, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Dyrbæk ejedes i forrige Aarh. af Thomas Thaysen, efter hvem den ca. 1870 overtoges af Svigersønnen Jac. Peter Heisel; efter ham overtoges den i 1897 af Svigersønnen Peter Petersen, ved hvis Død i 1924 den overtoges af Hustruen, den nuværende Ejerinde.

FLYBJERGGAARD, Varnæs By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Hans Jørgen Schmidt, Postfb. Varnæs, nærmeste St. Aabenraa, Afst. 12 km, Tlf. Varnæs 6.

Art. 43 m. fl. af Varnæs, samlet Areal 60,5 ha, deraf 59,5 Ager og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 724,00 Th. (godt 15,24 Th. Hrtk.); Ejdiskv. 120,000 Kr. (144,000), Jordv. 74,000 Kr. (98,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 80,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

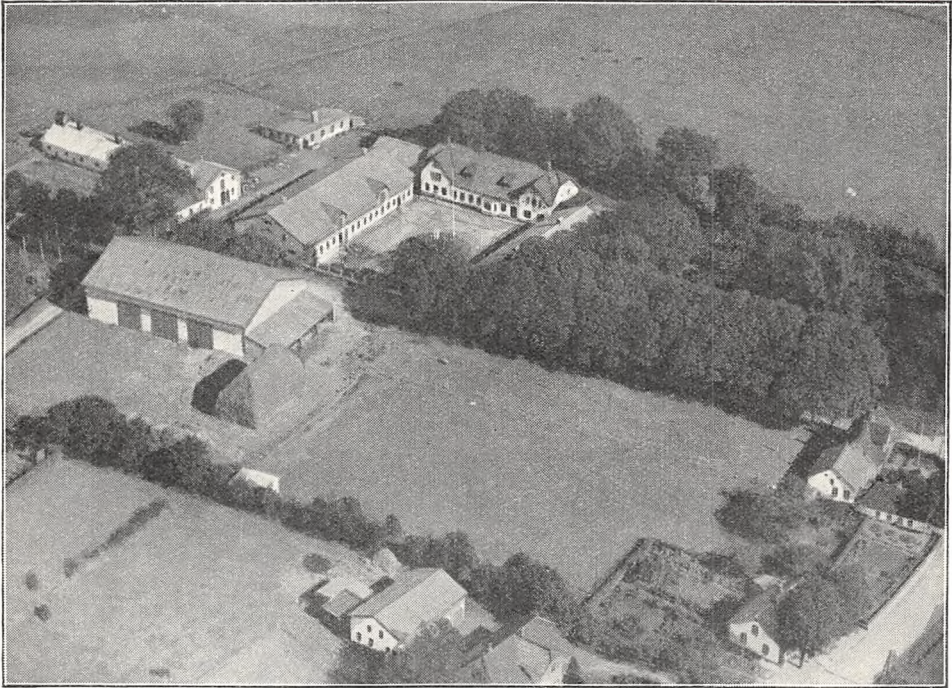
Flybjerggaard ligger i den østlige Side af Varnæs By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget ku-

peret, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er merglet fra ældre Tid.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med noget Frø af forskellige Sorter; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 25 Kalig. og 90 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 2 Tyre og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køer og græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Varnæs Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 9 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer, der er tidligere leveret 600—800

Flybjerggaard.

Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 124 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 500 Høns og 500 Kapuner.

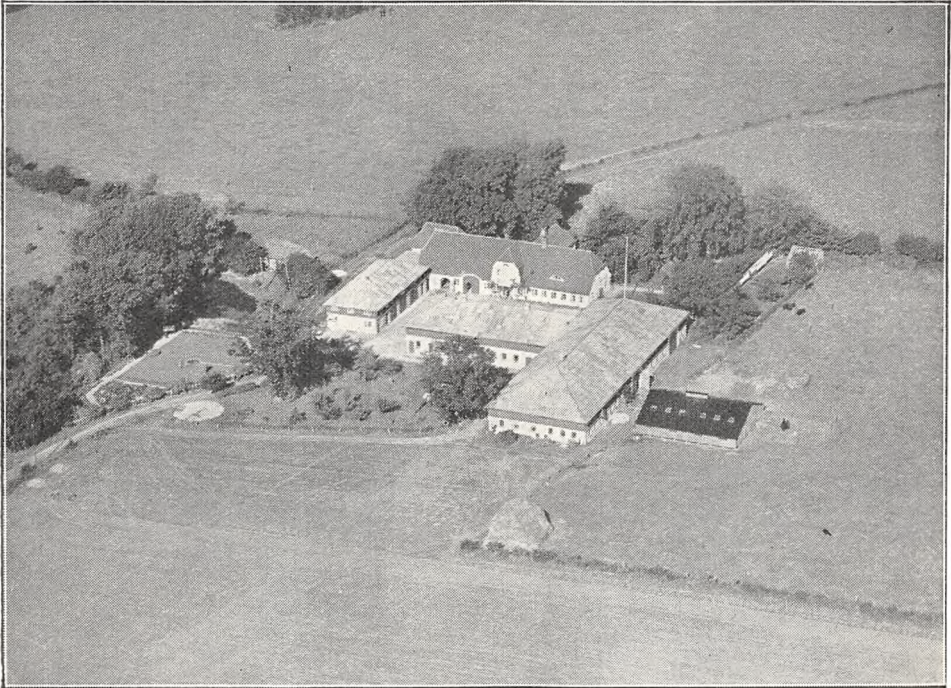
Flybjerggaard har grundmurede, hvidpudsede, gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den gl. Have, har en rundbuet Karnap mod Vest til Gaarden samt 2 Frontspidser, en ved hver Ende, og Tegtag; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er der Kostald i den nordlige Sidelænge og Hestestald, Maskin- og Redskabsrum, samt Garage i den sydlige; de 2 Længer ligger frit, idet Gaarden er aaben mod Vest mod Vejen gennem Byen og Vest for denne lidt mod Nord, ligger Laden, der har muret Trimpel og op til den sydlige Gavl en Halvtagsbygning til Vognport; desuden Nord for Gaarden en Svinestald, 2 Længer sammenbygget i Vinkel, den ene tækket med Tegl, samt et Hønsehus bygget som Halvtag, og ved den nordlige Gavl af Hovedbygningen en Magasinbygning, som tillige indeholder Kværnum. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Flybjerggaard ejedes i forrige Aarh. af Hans Jørgen Schmidt, der havde købt den i 1872; efter ham overtoges den i 1902 med ca. 42 ha af Sønnen, den nuværende Ejer, som siden har tilkøbt 37 ha, hvoraf senere atter er solgt ca. 18 ha, og Gaarden fik derved sit nuværende Areal.

LILMARK, Varnæs By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Hans Chr. Lyck, Postfb. og nærmeste St. Aabenraa, Afst. ca. 15 km, Tlf. Varnæs 27.

Art. 29 m. fl. af Varnæs og 2 af Skovbølgaard, samlet Areal 60,1 ha, deraf 52 Ager, 2 Skov, 5 Mose og 1,1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 520 Th. (ca. 10,95 Td. Hrtk.); Ejdskv. 76,000 Kr. (84,600), Jordv. 47,000 Kr. (54,600); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Lilmark ligger ca. 1½ km Øst for Varnæs By Nord for Vejen efter Blans; Jorderne, der grænser til Als Fjord og er samlet om Gaarden med Undtagelse af 11,5

Lilmark.

ha, som ligger ca. 4 km fra denne, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er merglet, og en Del er i de senere Aar kalket. Skoven er nærmest Gærdsel (Hassel og El).

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles en Del Runkelroefrø; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80—90 Sække Superf., 30 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

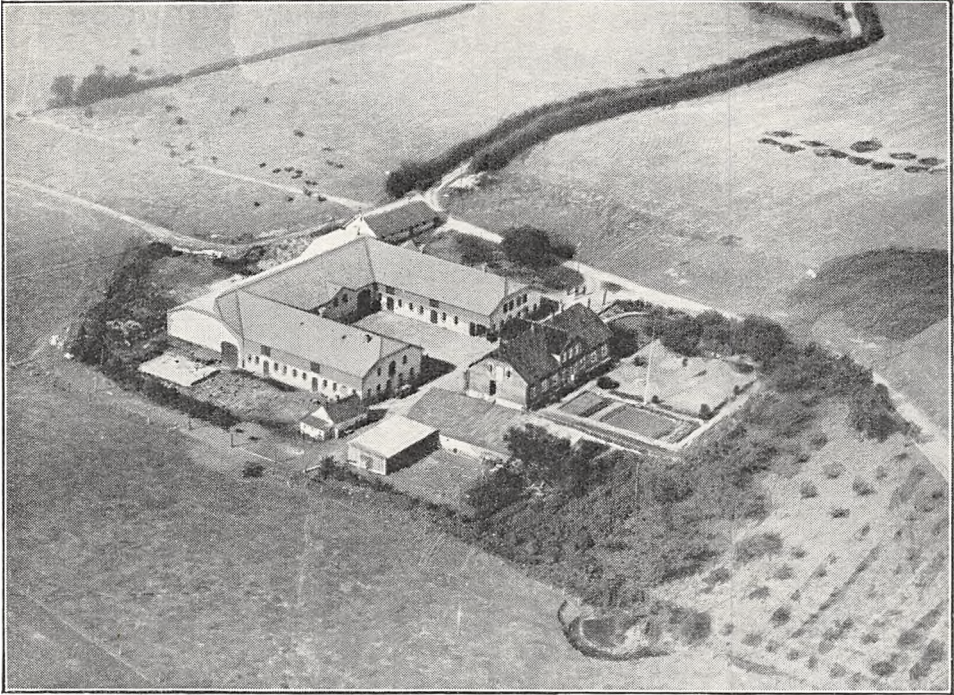
Kvægbesætningen, der bestaar af 28 Malkekøer, 1 Tyr og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og bliver nu rensat for Tuberkulose, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 180 kg aarlig, Mælken leveres til Varnæs Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Der er tidligere leveret 400—500 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 76 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Lilmark har grundmurede, hvidpudsede, gode, nye Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til den gl. Have, som ogsaa strækker sig Vest for Gaarden, har Frontspids mod Syd til Gaarden og Tegtag; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder; en Sidelænge mod Nord rummer Vaskehus og i den vestlige Del af Hovedbygningen, ad-

skilt fra Lejligheden ved en Port, er der Hestestald. Af de 3 Hovedlænger af Avisbygningerne, der har Trætrimpel og Tag af Pandeplader, er der Værelser til Folkene og Vognport i den vestlige fritliggende Sidelænge, Lade og Svinestald i den østlige, som er sammenbygget i \rightarrow -Form med Længen mod Syd, Kostalden; desuden Nordvest for Gaarden et teglhængt Brændehus, Vest for et straatækt Hønsehus, opført af Træ ligesom en Svinestald Øst for Gaarden, tækket med Tagpap. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Lilmark var tidligere en Slægtsgaard inden for Familien Nissen til 1911, da Chr. Nissen, der havde overtaget den efter sine Forældre, solgte den til den nuværende Ejer; denne har senere tilkøbt 9 ha og opført nye Bygninger.

Stokagergaard.

STOKAGERGAARD, Varnæs By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Jørgen Philipsen, Postfb. Varnæs, nærmeste St. Aabenraa, Afst. 11½ km, Tlf. Varnæs 22.

Art. 37 m. fl. af Varnæs, samlet Areal 84,3 ha, deraf ca. 75 Ager, Resten Eng, Mose, Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1020 Th. (ca. 21,5 Td. Hrtk.); Ejdskv. 150,000 Kr. (153,000), Jordv. 105,000 Kr. (108,000), Bygn. er brandforsikret for ca. 120,000 Kr., Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Stokagergaard ligger paa Varnæs Vestermark en km Nordvest for Byen ved Vejen efter Dyrbæk; de gode Jorder — knapt 4 ha til en Td. Hrtk. — bestaar af god Lermuld paa leret Underlag, Terrænet er noget kuperet.

Hvad Gaardens Drift angaar, ønsker Ejeren ikke at meddele Oplysninger.

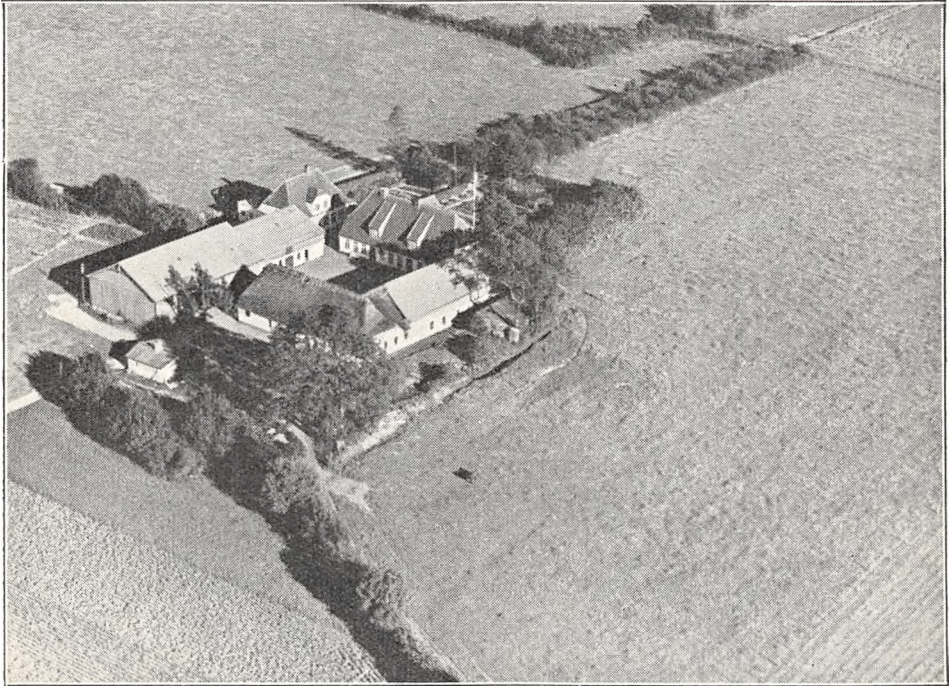
Stokagergaard har, som Billedet viser, store anelige Bygninger; Hovedbygningen, der ligger mod Øst til Haven, har gennemgaaende Frontspids og Tag af glacerede Tegl. Af de 3 sammenbyggede, hvidpudsede Avslænger, der har Tag af Pandeplader, er der Kostald i den sydlige Sidelænge, Hestestald m. m. i den nordlige; de 2 Længer har ogsaa Trimpel af Pandeplader, medens Længen mod Vest, Laden, har muret Trimpel; desuden Nord for Laden en Svinestald, ligeledes tækket med Pandeplader ligesom 2 Halvtagsbygninger, sammenbygget i Vinkel, Syd for

Hovedbygningen, de rummer Redskaber og Maskiner m. m. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene.

Stokagergaard er en gl. Slægtsgaard, der har været i den nuværende Slægts Eje i over 200 Aar; den ejedes i forrige Aarh. af Hans Peter Philipsen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1880 af Sønnen Thomas Ph., efter hvem den i 1912 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

Denne ejer ogsaa Kærgaard, Art. 2 af Varnæs; Gaarden ligger godt en km Nord for Varnæs ved det sydøstlige Skovbryn af Varnæs Tykskov, en Bøgeskov, der ligesom paa de store Landboreformers Tid, endnu ejes af Bønderne i Fællesskab.

KÆRGAARD har et Tilliggende af 47 ha, deraf 38,4 Ager, 4 Eng, 0,8 Skov, 3 Mose og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 660 Th. (13,9 Td. Hrtk.); Ejdskv.

R. J. Damms Gaard i Bovrup (Art. 16 m. fl. af Bovrup).

78,000 Kr. (83,000), Jordv. 56,500 Kr. (65,000), Bygn. er fors. for ca. 36,000 Kr.; Lys fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kærgaard har et noget ældre straatækt Stuehus, medens Avlsbygningerne, der har Tag af Pandplader, er nyere; der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostald og eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Kærgaard var tidligere en Slægtsgaard, der i flere Generationer havde været i Slægten Agertofts Besiddelse; den ejedes fra 1888 af Chr. Agertoft, som da overtog den efter sine Forældre; efter hans Død overtoges den af Hustruen, Enkefru Anna C. Agertoft, der senere, i sidste Halvdel af 1920'erne, solgte Gaarden til den nuværende Ejer.

GAARD I BOVRUP BY, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Rasmus Johansen Damm, Postfb. Bovrup, nærmeste St. Avnbøl, Afst. godt 5 km og 17 km til Aabenraa, Tlf. Varnæs 77 y.

Art. 16 m. fl. af Bovrup, samlet Areal 33,3 ha, deraf 31,5 Ager, 0,8 Eng, 0,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 369,60 Th. (7,78 Td. Hrtk.); Ejdskv. 57,000 Kr., Jordv. 36,700 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for

39,800 Kr., Løsøret i Jydsk Brandf. for 41,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger Øst for Bovrup By; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er ca. Halvdelen svær Lermuld og Halvdelen mildere Lermuld, alt paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og i de senere Aar til Dels kalket. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Løvtræer.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 10 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 16 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, der malkes med Maskine (Alfa Laval), Mælken lev. til Bovrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 300 Slagtersvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 68 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Gaard Art. 16 m. fl. af Bovrup har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven har Frontspids til denne og Tegltag. Af Avlsbygningerne, der overvejende har Tag af Pandeplader, er der Kostald i den straaetåkte Længe mod Nord, som er sammenbygget i Vinkel med den vestlige Sidelænge, Svinestalden, denne har tillige Trimpel af Pandeplader; den østlige Sidelænge, der ligger frit, rummer Lade, denne er opført af Træ og til den sydlige Gavl er Hestestalden opført som en mindre Tilbygning mod Syd; desuden Øst for Hovedbygningen et teglhængt Aftægtshus, der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Gaard Art. 16 m. fl. af Bovrup ejedes i forrige Aarh. fra ca. 1870 af R. J. Damm; efter ham overtoges den i 1900 af Sønnen Peter Johansen Damm, efter hvem den i 1935 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

SØNDERGAARD, Bovrup By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hdr., Aabenraa Retskr. og A., Ejer Enkefru Marie Johansen, Postfb. Bovrup, nærmeste St. Graasten, Afst. 7 km og 17½ km til Aabenraa, Tlf. Varnæs 71 x.

Art. 6 m. fl. af Bovrup, 72 af Traasbøl og 143 af Sdr. Hostrup, samlet Areal 68,3 ha, deraf 64 Ager, 3,5 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 407,52 Th. (ca. 8,58 Td. Hrtk.); Ejdkv. 83,000 Kr. (92,000), Jordv. 55,400 Kr. (60,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Søndergaard ligger godt 1 km Syd for Bovrup By ved Vejen efter Kiding; Jorderne, hvoraf ca. 50 ha er samlet om Gaarden, medens Resten ligger i Sdr. Hostrup, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og merglet. Skovens Bevoksning er blandet Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Roer, og Staldfoder, 5. Byg, 6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre, udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 10 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 35 Malkekøer, 2 Tyre og 28 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift, den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3722 kg med 3,74 pCt. Fedt og 155,5 kg Smør, der malkes med Maskine (Alfa-Laval), og Mælken leveres til Bovrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 325 Slagtersvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 81 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Søndergaard har grundmurede, gode Bygninger, opført efter en Brand i 1909. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har en stor Frontspids til denne, 2 mindre mod Nord til Gaarden og Skifertag samt fra den vestlige Gavl en Tilbygning mod Vest tækket med Ce-

mentsten; den indeholder en god Bolig og i Tilbygningen er der Værelser til Folkene. Af Avlsbygningerne, der har Tag og Trimpel af Pandeplader, er der Ko-, Heste- og Svinestald i den vestlige Sidelænge, fra hvilken Længen mod Nord, Laden, der er helt af Pandeplader, udgaar som en Sidelænge mod Øst; fra den østlige Ende af denne er der mod Nord tilbygget en Sidelænge, en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner, Gaarden er aaben mod Øst mod Sognevejen. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Søndergaard ejedes i forrige Aarh. af Hans Chr. Møller, den var da paa 28 ha; efter ham overtoges Gaarden i 1896 af Andr. Johansen, til hvis Hustru Møller var Onkel; Johansen, der senere øgede Arealet med ca. 40 ha ved Tilkøb, opførte de nuværende Bygninger efter Branden i 1909 og afstod derefter i 1925 Gaarden til sin Søn Peter Johansen; ved hans Død i 1933 overtoges den af Enken, den nuværende Ejerinde.

Vestergaard.

VESTERGAARD, Bovrup By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Peter Petersen, Postfb. Bovrup, nærmeste St. Avnbøl, Afst. 6 km og 16 km til Aabenraa.

Art. 2 af Bovrup, samlet Areal 38,8 ha, deraf 37,3 Ager, 1 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 340,22 Th. (godt 7,16 Td. Hrtk.); Ejdskv. 61,000 Kr., Jordv. 41,100 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vestergaard ligger i den vestlige Side af Bovrup By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og merglet. Engen er Haardbundseng.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5. Havre, 6.—7.—8. Kløver og Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 20 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3784 kg med 3,61 pCt. Fedt og 140,4 kg Smør, Mælken leveres til Bovrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 48 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 120 Høns.

Vestergaard har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, som grænser til Landevejen, har Frontspids til denne og Tegtag, og i den vestlige Del af Længen er der Hestestald. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, er Hestestalden sammenbygget i Vinkel med den vestlige Sidelænge, Kostalden, der har Tag af Straa, og denne er igen sammenbygget med den nordlige Længe, Laden, saa Gaarden bliver aaben mod Øst, Nordsiden af Laden er opført af Pandeplader, og til Gaarden har Laden muret Trimpel; desuden Øst for Gaarden en Svinestald, Øst for Stuehuset en Længe, der rummer Hønse- og Brøndehus, og mellem denne og Svinestalden et straaetækt Aftægtshus.

Vestergaard ejedes tidligere af Peter Nielsen, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1908.

GRAASTEN LANDBRUGSSKOLE, Asbøl Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Andelsselskabet Graasten Landbrugsskole, Postfb. og nærmeste St. Graasten, Afst. 3 km, til Sønderborg 14 og 19 km til Aabenraa, Tlf. Graasten 24.

Art. 58 af Graasten Gods, samlet Areal 110 ha, deraf 104 Ager og 6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1434,37 Th. (30,2 Td. Hrtk.); Ejdkv. 250,000 Kr. (300,000), Jordv. 127,000 Kr. (134,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 266,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Graasten Landbrugsskole ligger 1 km Nord for Landevejen Sønderborg—Krusaa; Jorderne, der er samlet om Avlsgaarden, bestaar af svær Lermuld paa Lerunderlag, Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet omkring 1860—70 og Nydræning er nu paabegyndt, hele Arealet er nymerglet.

Skolen med Avlsgaard drives af Andelsselskabet ved Forstander H. Hansen. Jorden dyrkes i følgende 11 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Runkelroer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Hvidkløver, 7. Kaalroer, 8. Byg, 9.—10. Kløver og Græs. 11. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 60 Kalig. og 40 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 75 Malkekøer, 2 Tyre og 40 Stkr. Ungkreaturer, er dels af Korthorns-, dels af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri; der sælges en Del Avlsdyr, Køerne græsser i Løsdrift. Den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4040 kg med 4,07 pCt. Fedt og 202 kg Smør, Mælken leveres til Ladegaardskov Andelsmejeri.

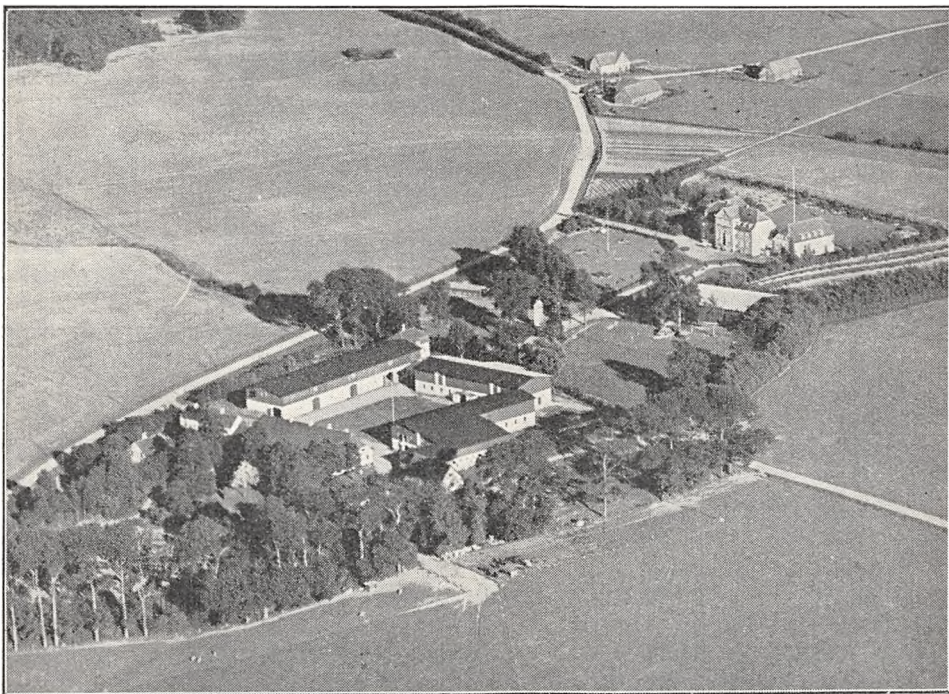
Der holdes som Regel 12 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 15 Tillægssøer, der er tidligere leveret 400—500 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 180 Svinekort. Fjerkræholdet er 300—400 Høns.

Graasten Landbrugsskole har grundmurede anselige gode Bygninger. Skolebygningerne, der ligger Syd for Avlsgaarden, er opført i 1924; de bestaar af 3 sammenbyggede Fløje omgivet af Haven, en Hovedfløj og 2 Sideløje med høj Kælder og tækket med Tegl, Gaarden aaben mod Syd. Hovedfløjen, der ligger mod Nord, er opført i 2 Etager har en frembygget Frontspids mod Nord og er forbundet ved en kort Mellebygning med de 2 Sideløje; den indeholder en stor smuk Foredragssal samt Undervisningslokaler i Stueetagen, Økonomilejlighed med Køkken m. m., Spisesal, Baderum, Laboratorium, Samlinger og Centralvarmeanlæg i Kælderetagen samt Elevværelser paa første Sal og i Kvistetagen. Den østlige Sideløje indeholder Forstanderbolig og Værelser til de kvindelige Medhjælpere m. m., og den vestlige Gymnastikal og Elevværelser m. m. Der er indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Foruden Landbrugsskolen er der i 1926 oprettet en Beslagskole, indrettet i den til Gaarden hørende teglhængte Smedie Øst for Hovedbygningen paa Avlsgaarden.

Avlsgaardens Bygninger, der tillige med en teglhængt Lærerbolig ligger Nord for Skolebygningerne, danner en anselig Samling af større og mindre Bygninger sammen med og omkring de 4 fritliggende Hovedlænger; af disse, der tidligere hørte til Herregaarden Fiskebæk, ligger den teglhængte Hovedbygning mod Nord til Haven, den er fra den vestlige Ende udvidet med en Sidelænge mod Nord, som rummer Elevværelser, og der er ogsaa her indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder; de 3 Avlslænger, som er opført efter en Brand i 1905, har

Trætrimpel og er tækket med Tagpap; af disse er der Kostald i Længen mod Syd (Taget mod Syd Pandeplader), Lade i den østlige Sidelænge og Ungkvæg- samt Hestestald i den vestlige, og til den nordlige Ende af denne — Hestestalden — er Svinestalden tilbygget Vest for som en parallel Længe; desuden Vest for Gaarden en Stald til Gaardens Søer, en Maskin- og Redskabsbygning samt en Vognport, alle tækket med Tegl ligesom en Fodermesterbolig Nord for Gaarden, og Syd for Gaarden en teglhængt Lærerbolig, en Lade samt 2 Hønseluse Øst for denne, disse samt Laden er opført af Træ og tækket med Pandeplader, og til den østlige Gavl af Laden er der opført en Halvtagsbygning til Cyclestald. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. Skolen og Avlsbruget ligger kønt omgivet af kønne Haveanlæg, og der er fra Skolen smuk Udsigt mod Syd til Skovene omkring Graasten og mod Sydøst til Nybøl Nor og ud over dette til Halvøen Broager.

Graasten Landbrugsskoles Historie og Oprettelse er knyttet til Aarene efter Genforeningen i

Graasten Landbrugsskole.

1920; allerede samme Aar oprettedes der i Nordslesvig 3 Højskoler og Aaret efter en fjerde. Hidtil havde Sønderjyllands Ungdom maattet søge til Skolerne i det gl. Moderland for at hente aandelig Paavirkning og Udbytte i Traad med Modersmaal og Sprog, Historie, Minder og de fælles Følelser, som binder en Nation eller et Folk sammen, et Forhold der i høj Grad var ilde set af det fremmede Styre og noget lignende gjaldt for de Unge, der søgte til Fag- eller Landbrugsskolerne for at hente faglig Dygtiggørelse. I Bind VIII, Side 516—17 er der meddelt nogle Oplysninger om Landbrugets Udvikling og Tilstand i Slesvig-Holsten i ældre Tider i Sammenligning med Agerbruget i det egentlige Kongerige, hvortil der henvises; men i sidste Halvdel af forrige Aarh. samt i indeværende har vi indhentet, ja paa mange Omraader er vi løbet forbi vore tidligere Læremestre; Priserne paa det engelske Verdensmarked viser dette og ogsaa af denne Grund rejste de unge Landmænd gerne mod Nord for at søge Lære af det Forraad af Erfaringer, som dygtige Landmænd havde indhøstet og efterladt, men navnlig for paa Skolerne at hente Udbytte og Belæring af de mange for Landbruget værdifulde Resultater, der i de sidste 50 Aar er indhøstet ad forsøgsmæssig og videnskabelig Vej paa de fleste af Nutids-Landbrugets mange Omraader, saa meget mere som vi vistnok gennemgaaende har forstaaet at lægge disse Resultater mere let tilgængelige for Landbruget, men mulig noget mindre videnskabeligt og mindre bredt end tysk Forsøgsvæsen og Videnskab.

Efter Verdenskrigen og Genforeningen var det naturligt, at der hurtig fremkom Tanker om at faa oprettet en Landbrugsskole i selve det genvundne Landomraade; den store Glæde over Genforeningen og det sønderjydske Landbrugs store Trang til Hjælp, efter at dette havde lidt saa

meget under Verdenskrigen, bidrog stærkt til, at varmhjertede og forstaaende Mænd samledes om Opgaven, der ogsaa fandt god Støtte i det gl. Land.

I den nærmeste Tid efter 1920 tegnedes der en Andelskapital paa ca. 170,000 Kr., og efter at Selskabet »Graasten Landbrugsskole« var stiftet paa en Generalforsamling den 10. Juli 1922, overlod Staten, der i 1920—21 af Hertug Ernst Günther havde købt Graasten Godsdistrikt, derefter fra 1. April 1924 en Stamparcel paa ca. 110 ha af Avlsgaarden Fiskebæk samt Bygningerne til denne til Selskabet, og samme Aar paabegyndtes Opførelsen af Skolebygningerne, som foran meddelt. Skolen, der indrettedes med Plads til 80 Elever, kom straks i god Gang; den havde allerede det første Aar 54 Elever, men en Del Aar har Elevtallet været omkring 100, og der er indrettet Plads til en Del Elever paa Avlsgaarden. Til Forstander for Skolen antoges Landbrugskandidat Hans Hansen, der siden 1919 havde været Konsulent for Foreningen af jyske Landboforeningers Græsmarkssektion og som Medforstander Landbrugskandidat Hans Hansen, der siden 1907 havde været Konsulent for Fælleslandboforeningen for Nordslesvig og fra 1919 Direktør i Sønderjyllands Kreditforening; men nu fra 1935 er Landbrugskandidat L. Lauridsen, der har været Lærer ved Skolen siden dennes Oprettelse i 1924, antaget som Medforstander.

Skolen, der begyndte sin Virksomhed Novbr. 1924 har et 5 Mdr.s, et 6 Mdr.s samt et 9 Mdr.s »Kursus for Landmænd«, der alle begynder Novbr., et 4 Mdr.s Kursus for Landmænd, der tidligere har gennemgaaet et 5 Mdr.s Kursus, samt et 2 Mdr.s Kursus for Kontrolassistenter og endvidere den forannævnte Beslagskole.

(Det øvrige Areal af Gaarden Fiskebæk, ca. 165 ha, er udstykket i 25 Husmandsbrug, hver med ca. 6,5 ha.)

POSTDAM, Asbøl Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Sognefoged Johan Ferdinand, Postfb. og nærmeste St. Graasten, Afst. 3 km og 17 km til Aabenraa, Tlf. Graasten 98.

Art. 2 m. fl. af Ladegaardskov, samlet Areal 49 ha, deraf 47,7 Ager, 0,3 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 351,34 Th. (ca. 7,4 Td. Hrtk.); Ejdskv. 81,000 Kr. (75,000), Jordv. 48,600 Kr. (41,000); Bygn. er fors. i Danske Grund-ejeres Brandf. for 65,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Postdam ligger Vest for Graasten Slot ved Landevejen efter Aabenraa, hvorfra der er Indkørsel til Gaarden; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af svær Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i ældre Tid og hele Arealet er kalket i de senere Aar. Skovens Bevoksning blandet.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og bliver nu renset for Tuberkulose; Kørerne græsser i Løsdrift, der malkes med Maskine (Alfa Laval), og Mælken leveres til Ladegaardskov Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 21 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 400 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 84 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Postdam har grundmurede, hvidpudsede, nye, gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, som ogsaa strækker sig mod Øst og Nordøst, har Frontspids mod Nord, en lukket Veranda ved den østlige Gavl og Tag af glacerede Tegl; den indeholder en god Bolig. Avlsbygningerne, der ligger mod Nordvest, har Tag af Pandeplader; af de 2 Hovedlænger, der er sammenbygget i \rightarrow -Form, er der Kostald, Lade, Svine- og Hestestald i den ene Længe; denne, der har muret Trimpel, ligger som en vestlig Sidelænge i Forhold til Hovedbygningen og med Laden udvidet i en Sidelænge mod Vest, opført af Pandeplader paa en 1½ m høj Sokkel; desuden Vest for Stald og Lade Gaardens Svinestald og Øst for Hovedbygningen et Aftægtshus, ligeledes med Tag af Pandeplader. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Kostalden, og Gaarden har eget Vandværk, hvorfra Vandet kommer ved Tryk. I den store Have er der mange Frugttræer.

Postdam ejedes i forrige Aarh. af Nicolai Clausen. Gaardens Areal var da kun 21 ha; efter ham overtoges den i 1898 af Svigersønnen, den nuværende Ejer, som siden ved Tilkøb har øget Arealet til det nuværende. Sammen med Gaarden drives et Areal paa 13 ha, der har været forpagtet siden 1916, efter 1920 af den danske Stat.

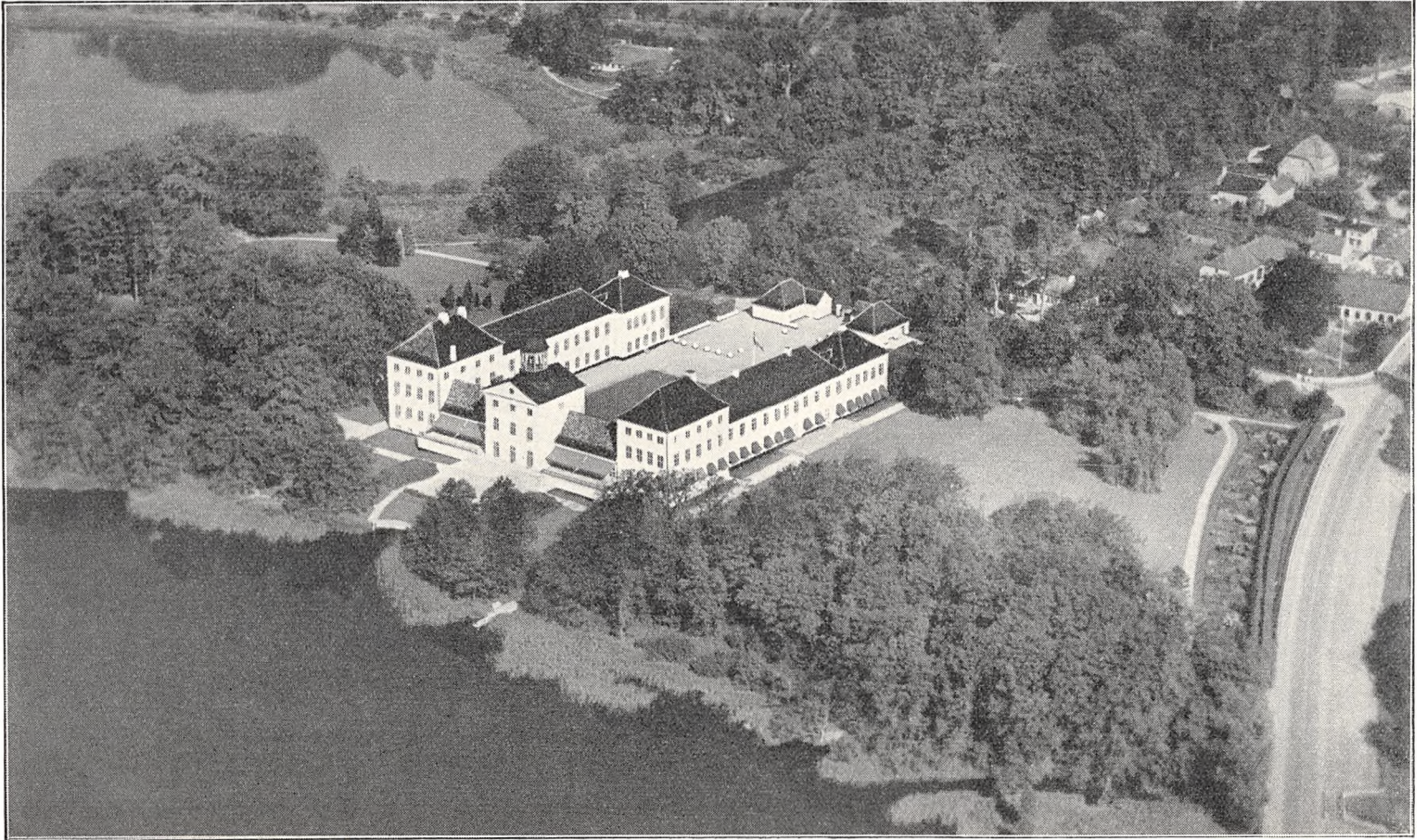
GRAASTEN SLOT, Graasten Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Staten, Postfb. og nærmeste St. Graasten, Afst. $\frac{1}{2}$ km, til Sønderborg ca. 15 og 20 km til Aabenraa, Tlf. Graasten 54 (Slotsforvalter Aage Frandsen).

Art. 57 af Graasten Gods, samlet Areal 9,9 ha Have og Slotsplads, Nettoudbytte 102,43 Th. (2,15 Td. Hrtk.); Ejdskv. 200,000 Kr. (200,000), Jordv. 31,200 Kr. (33,900); Bygn. er fors. i Stats-Brandforsikringsfonden for 660,000 Kr.; Lys fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Graasten Slot med de hvidpudsede Mure og det sorte glacerede Tegtag ligger i kønne Omgivelser, omkranset af Parken og de mange Søer med Slotssøen nær Sydvest foran Slottet, hvis 2 parallelle Hovedfløje ligger i Retningen Sydvest—Nordøst. De 2 Fløje er opført i 3 Afsnit, et længere Midterparti i 2 Etager med en 4-kantet noget bredere pavillonagtig Tilbygning ved hver Ende, af hvilke den mod Nordøst ligeledes er i 2 Etager, den mod Sydvest i 3 og de er her ved en lav Mellembygning forbundet med en firkantet Taarnpavillon, der paa Rygningen bærer et gennembrudt Klokketaarn.

Slottet, der fornylig har gennemgaaet en større Hovedreparation (endnu ikke helt tilendebragt) med delvis Ombygning indvendig, er nu Bolig for Kronprins Frederik og Kronprinsesse Ingrid, der har taget Bolig i den sydøstlige Fløj; Fløjen mod Nordvest (Kirkefløjen) rummer Kirke i Midterpartiet og Tjenesteboliger samt Vagt m. m. i de 2 Endepavilloner. Kirken benyttes som Sognekirke for Graasten By, der i Tidens Løb er vokset op omkring Slottet og oprindelig i Tilslutning til dette. Kirkefløjen brændte ikke ved den store Brand, der i 1757 ødelagde det Ahlefeldtske Pragtslot, og det samme gælder vistnok om de 2 Pavillonbygninger ved Enden af denne. De 2 lave Pavillon-Bygninger, som delvis aflukker Slotsgaarden mod Nordøst, er indrettet til Garager.

Graasten hører ikke til de ældste Godser i Aabenraa A., og det staar i Ælde tilbage for Søgaard i Kliplev Sogn, som i Begyndelsen af det 14de Aarh. ejedes inden for den kendte holstenske Adelslægt Limbek, fra hvilken den mod Slutningen af Aarhundredet gennem Ægteskab kom til Slægten Ahlefeldt, til Claus A. Det er muligt, at Limbekkerne ogsaa har ejet Jorderne og Skovene omkring det nuværende Graasten, dette var i hvert Fald Tilfældet med Claus A.s Efterkommere, idet Hertug Hans d. Ældre (ældste Søn af Kong Frederik d. Første) i 1550 indgik en Overenskomst med de 2 Brødre Gregers og Frans Ahlefeldt til Søgaard om Ejendomsretten til Godset omkring »Alvnor« og »Sildekulen«; efter en Beretning havde Gregers A. i 1548 opført en Bygning — mulig et Jagtslot — ved Graasten. Efter Brødrene, der begge fandt Døden i Krigen med Ditmarskerne i 1559, arvedes Graasten af førstnævnte Søn Hans Gregersen A. og Søsteren Dorothea A. Han døde i 1580 og med Sønnen Gregers A. traadte Ejendommen nu tydeligt frem i Historien, idet han ved Mageskifte med Hertug Hans d. Yngre af Sønderborg (Søn af Christian d. Tredie) samlede Godset i de 2 Landsbyer Asbøl og Fiskebæk. Omkring Aar 1600 nedlagde han de 2 Byer og oprettede af disse de 2 store Gaarde Graasten Hovedgaard og Fiskebæk; han anlagde endvidere 2 Dæmninger, hvorved den nuværende Slotssø m. m. aflukkedes fra Norene, anlagde Teglværker ved Fisknæs, og efter at den lige opførte Graasten Avlsgaard var brændt i 1603 opførte han en ny Avlsgaard i 1604. Noget før sin Død opførte han det første Graasten Slot, der stod færdigt i 1616. Senere overtoges Godset af Sønnen Hans A., der i 1648 solgte det, matrikuleret til 45 Plove, for 90,000 Rd. til Hertug Philip af Glücksborg, en Søn af Hertug Hans d. Yngre. Saavel Hans A. som Hertug Philip blev begge ødelagte økonomisk under de 3 Krige omkring Midten af det 17de Aarh. (se Bind VIII, Side 509 nederst). I 1662 kom Graasten atter til Slægten Ahlefeldt, idet Hertug Philip solgte det for 65,000 Rd. til en Ætling af den forannævnte Frans A., Frederik A. til Søgaard; han, der med sin Hustru Dorothea Rantzau, en Datter af Statholder Greve Christian Rantzau til Breitenburg, havde faaet en Medgift af 3 Td. Guld (300,000 Rd.) og senere af Svigerfaderen fik Tranekær Slot og Gods paa Langeland, var en Søn af Frederik A., der døde i 1657, og Hustru Birgitte A., en Søster til forannævnte Hans A., der ogsaa havde Part i Søgaard. Efter Morbroderen Hans A.s Fællit og paafølgende Død i 1662 købte Frederik A. ogsaa dennes Part i Søgaard, som derved kom paa een Haand, efter at Gaarden, der var ødelagt og nedbrændt af Svenskerne i 1644, i flere Slægtled havde været i Sameje indenfor de 2 Grene af Slægten. Frederik A., der senere blev Storkansler under Christian d. V, byggede i første Halvdel af 1660'erne et nyt Slot paa Graasten. Efter hans Død i 1686 arvedes hans mange Godser af Sønnen af samme Navn. Han opførte i Aarene efter Aarhundredskiftet et nyt Graasten Slot, der var berømt for sin Pragt og Kostbarhed, anlagde en ny Have samt et kostbart Orangeri, der angaves at have kostet 40,000 Rd., ligesom han flyttede Stalde og Ladebygninger, der laa hvor Kirkefløjen nu ligger, mod Nord, til Stedet, hvor den nu udstykkede Hovedgaard ligger. Efter hans tidlige Død i 1708 arvedes Godserne af Halvbroderen Carl A., idet Frederik A., skønt 2 Gange gift, var barnløs; Carl A., der er Stamfader til den nuværende Hovedlinie af Slægten A., var ligesom Halvbroderen pragtlysten og fortsatte med dennes Byggerier, der knap var helt fuldført. I hans Besiddelsestid blev

Graasten Slot.

det berømte, velmagende ægte Gravensten-Æble (Gravenstein—Gravensten—Graasten) tiltrukket i Slotshaven, og i 1716 nedlagde han Landsbyen Kiding og oprettede af denne Herregaarden af samme Navn.

Grev Carl A., der nævnes som sin Tids største Jorddrot her i Landet (se Bind III, Side 322—26, Grevskabet Langeland, Bind I, Side 672—74, Sorgenfri Slot og Bind II, Side 120—23, Grevskabet Lerchenborg) var en daarlig Administrator og ret ødsel, og da Tiderne var yderst vanskelige (den store nordiske Krig), brød han i September 1722 sammen økonomisk, forøvrigt kun 4 Dage før sin Død. Grundet paa Boets Omfang varede Opgørelsen af dette 3 Aar. Ved Auktionen i 1725 solgtes Graasten, Fiskebæk og Kiding for den ringe Sum af 92,500 Rd., medens Aarup solgtes særskilt for 20,000 Rd. til Hertug Christian August af Augustenborg, hvis Moder Sophie Amalie Ahlefeldt var en Halvsøster til Carl A. og dermed var Graasten Slots Glanstid forbi, idet de 3 Ahlefeldter, Storkansleren og de 2 Sønner, der alle havde været Statholdere over Hertugdømmerne, som saadan boede paa Slottet. Den ny Ejer, der var en Ætling af den forannævnte Hertug Hans d. Yngre af Sønderborg, boede derimod paa det af Bedstefaderen Ernst Günther opførte Augustenborg Slot. Ved Hertug Chr. Augusts Død i 1754 arvedes Graasten Slot af Sønnen Hertug Frederik Christian d. Ældre, i hvis Besiddelsestid Slottet nedbrændte i Febr. 1757 paa nær Kapellet i den nordlige Sidefløj og de 2 Endepavilloner (se Bygningerne). Aaret efter opførte han delvis nye Bygninger, der dog i Pragt og Udstyr stod langt tilbage for de Ahlefeldt'ske. Ved hans Død i 1794 overtoges Graasten af Sønnen af samme Navn, Hertug Frederik Christian d. Yngre, der i 1786 havde ægtet Kronprins Frederik d. Sjettes Søster, Louise Augusta; han omdannede Haven og Parken i engelsk Stil og i hans Tid kom Digteren Jens Baggesen en Del paa Graasten.

Trods det nære Slægtskab blev Forholdet mellem de 2 Svogre, Frederik d. Sjette og Hertugen efterhaanden mindre godt, som Følge af forskellige politiske Aarsager. Ved Hertugens Død i 1814 arvedes Graasten af Sønnen Hertug Christian Carl Frederik August, hvis Søster Caroline Amalie var gift med den senere Christian d. Ottende. Som Følge af de politiske Forholds Udvikling i Sønderjylland, blev Forholdet mellem disse 2 Svogre efterhaanden ogsaa meget spændt, og efter Kongens Død i Jan. 1848 udbrød det slesvig-holstenske Oprør samme Aar, og da Hertugen sluttede sig til dette, inddrog den danske Stat hans Ejendomme. Efter Krigens Ophør gav Regeringen ham dog, efter Paavirkning fra Preussen og Rusland, efter en Overenskomst af 30. Decbr. 1852 6 Mill. Kr. for de slesvigske Godser, hvorefter de graastenske Godser Aaret efter udskiltes af det 2. Angler adelige Godsdistrikt, indlemmedes i Aabenraa A. og Fæstegodset afhændedes. I 1862 solgte Staten Graasten og Fiskebæk Godser for 504,200 Rd. til Grev Adam Gotlob Moltke-Hvitfeldt, Glorup.

Efter Frederik d. Syvendes Død og Krigen i 1864 overdrog den fordrevne Hertug sine Rettigheder til sin ældste Søn Hertug Frederik, og i 1865 solgte Grev Moltke-Hvitfeldt derefter de 2 Godser til en yngre Søn af Hertugen, Prins Christian af Augustenborg. I 1868 døde Hertug Christian Carl Fr. August's Hustru Louise Sofie, f. Komtesse Danneskjold-Samsøe, og i 1869 Hertugen selv, hvorefter Graasten og Fiskebæk overtoges af den forannævnte ældste Søn Hertug Frederik (Otto v. Bismarck vilde ikke tillade Køberen Prins Christian at bo paa Slottet) og ved hans Død i 1880 overtoges Godserne af dennes Søn Hertug Ernst Günther (dennes Søster Augusta Victoria var gift med Kejser Vilhelm d. Anden), der tiltraadte Besiddelsen i 1884, da han blev myndig. Han øgede Godset betydeligt ved Tilkøb og foretog i Aarene 1905—09 ret betydelige Ombygninger. Hertug Ernst Günther, hvis Ægteskab var barnløst, døde d. 22. Febr. 1921, inden Forhandlingerne om Nordslesvigs Genforening med Danmark var helt tilendebragt, og den danske Stat købte nu af Hertugen og dennes Arvinger Graasten Godsdistrikt, Sønderborg Slot og Augustenborg Slot og Hovedgaard i 1920—21, idet de politiske Forholds Udvikling nødte Hertugen til at indlede en Forhandling om Salget af disse. Salgssummen var 5 Mill. Kr. Efter Genforeningen blev Graasten Slot indrettet til Sæde og Lokaler for Graasten Underret med Bolig til Personalet, men som nævnt under Bygningerne, er Slottet nu indrettet til Bolig for Kronprins Frederik og Kronprinsesse Ingrid.

GRAASTEN HOVEDGAARD, Graasten Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Godsejer J. Lauesgaard, Kiding, Postfb. og nærmeste St. Graasten, Afst. 1 km, 14 til Sønderborg, og 20 km til Aabenraa, Tlf. Graasten 6 (Forpagteren).

Art. 150 og 171 af Graasten Gods, samlet Areal 44 ha, deraf 40 Ager og 4 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 420,44 Th. (8,85 Td. Hrtk.); Ejdkv. 80,000 Kr., Jordv. 45,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 70,000 Kr.; Løstøret i »Danmark« for 56,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Graasten Hovedgaard ligger Nord for Slottet og Landevejen Sønderborg—Graasten; Jorderne, der er samlet, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlig. Terrænet er

ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og der er merglet i ældre Tid.

Gaarden drives fra 1932 af Ejerens Søn, Forpagter V. Lauesgaard; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 75 Sække Superf., 25 Kalig. og 100 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 60 Malkekøer, 2 Tyre og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 150 kg om Aaret, der malkes med Maskine (Alfa Laval), Mælken afkøles paa Gaarden, tappes paa Flasker og sælges fra egne Vogne i Graasten By.

Der holdes 10 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 2 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 250 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 100 Svinekort, Fjerkræholdet er ca. 500 Høns.

Graasten Hovedgaard har noget ældre, men helt gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest (ikke helt solret) til den store smukke Have, har gennemgaaende Frontspids, en Veranda ved den sydlige Gavl og Tegtag; den indeholder en god Bolig; fra den nordlige Ende udgaar en Sidelænge — Gaardens Mejeri — mod Vest. Af de fritliggende Avlsbygninger er der Heste-, Svine- og Ungkvægstald i den straaetækte nordlige Sidelænge, Kostald og Lade i Længen mod Øst, førstnævnte med Trætrimpel, Laden opført af Træ og Længen tækket med Tagpap ligesom en Tærskelade Nordøst for Gaarden; desuden mellem Hovedbygningen og Avlsbygningerne en Elevbygning, der er tækket med Tegl ligesom et Hønsehus mod Syd over for denne. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, indlagt Vand fra Byens Vandværk, og der hører et Hus til Ejendommen.

Graasten Hovedgaard (se Graasten Slot) ejedes tidligere af afdøde Hertug Ernst Günther, hvis Arvinger i 1921 solgte den til Danmark, Arealet var da 266 ha. Af Jorderne, er der indtil nu oprettet 17 Husmandsbrug, hver med ca. 7 ha, men der er endnu betydelige Arealer tilbage. I 1932 solgte Staten af Ejendommen, der hidtil havde været bortforpagtet, nærværende Hovedparcel med Bygningerne til den nuværende Ejer. Foruden de 40 ha Ager, drives der yderligere under Gaarden ca. 60 ha Ager, som er forpagtet dels af Staten, dels af andre.

PALÆET, Graasten By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hdr., Graasten Retskr., Aabenraa.A., Ejer Enkefru Marie Petersen, Postfb. og nærmeste St. Graasten, Afst. 300 m, 15 km til Sønderborg og ca. 21 til Aabenraa, Tlf. Graasten 17.

Art. 2 af Graasten og 98 af Rinkenæs, samlet Areal 92 ha, deraf 85 Ager, 2 Eng, 3 Skov, 1 udlejet til Kolonihaver og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 960,00 Th. (godt 9,20 Td. Hrtk.); Ejdskv. 160,000 Kr. (166,300), Jordv. 103,100 Kr. (112,300); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 97,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

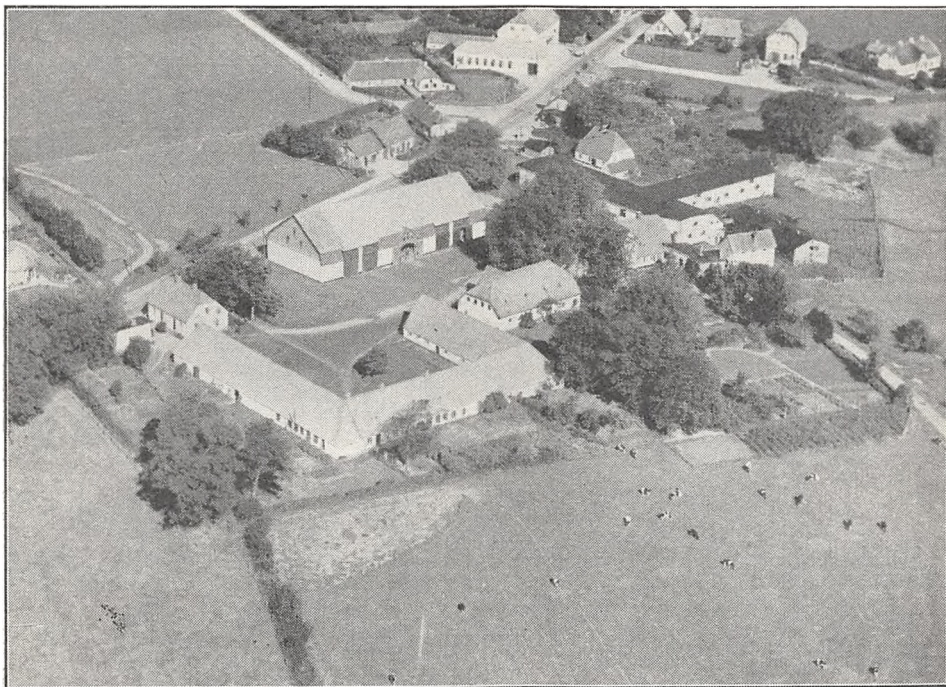
Palæet ligger midt i Graasten By; Jorderne, der er samlet Sydvest for Byen ved Landevejen efter Rinkenæs, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er tidligere merglet og i de senere Aar kalket. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Ask og Bøg.

Gaarden drives af Ejerinden ved Bestyrer L. H. Lund; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 45 Kalig. og 65 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 35—40 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken afkøles paa Gaarden, en Del tappes paa Flasker og sælges fra egen Vogn i Graasten By, Resten leveres til Ladegaardskov Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 9 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, Gaarden er tildelt 120 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Palæet har grundmurede, store og gode Bygninger. Den anselige Hovedbygning, der ligger mod Øst til den kønne Have, er bygget i Begyndelsen af forrige Aarh. ca. 1810 af Materialer fra Søgaard Slot; den er opført af hvidpudset Grundmur i 2 Etager med Kældre under hele Bygningen og med Tag af sortglacerede Tegl; den indeholder en stor god Bolig med moderne Bekvemmeligheder. Af Avisbygningerne, som overvejende er tækket med Tagpap, har de to fritliggende Hovedlænger Trætrimpel; af disse er der Lade og Magasin i den nordlige Sidelænge, Kostald og Lade i den sydlige; Gaardspladsen er aaben mod Vest til Ahlefeldtsvej, afgrænset ved en Mur med Jerngitter og Indkørselsport. Til den østlige Gavl af Kostalden er der tilbygget en Vinkelbygning i 2 Etager, den rummer Værelser til Folkene samt 2 Lejligheder, som er udlejet; desuden Øst for denne Hestestalden, fra hvilken der mod Nord udgaar en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner og Syd for Gaarden en Bygning af Træ til Vogne, Redskaber og Maskiner. Vest for denne en Svinestald, der ligesom Hestestalden har Trætrimpel og Vest

Bennisgaard.

for denne den gl. Mejeribygning, som nu er indrettet til Beboelse til Medhjælpere og fra hvis østlige Gavl, der er tilbygget en Stald til Søer, begge med Tag af Pandeplader. Der er indlagt Vand fra Byens Vandværk.

Palæet ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af Hofraad Thomsen, senere efter Aarhundredets Midte (1855) af den bekendte dansk-sønderjydske Patriot Farver M. A. Jürgensen, Fader til Historikeren, Rigsarkivar A. D. Jørgensen, og senere af Chefen for Byens tidligere største Købmandshus Hans Ahlmann; efter dettes Fallit i 1880'erne overtoges Palæet senere af Nordslesvigske Kreditforening, der ejede Gaarden under Verdenskrigen og i 1917 solgte den til Chr. Petersen; efter hans Død i Slutningen af 1933 overtoges Gaarden af Hustruen, den nuværende Ejerinde. I de senere Aar er der solgt en Del Byggegrunde og ca. 1 ha er lejet ud til Kolonihaver.

BENNIKSGAARD, Rinkenæs By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Skibsreder Paul Richmers, Postfb. og nærmeste St. Rinkenæs, Afst. 800 m, til Graasten 4 km og 20 til Sønderborg, Tlf. Graasten 176 y (Forpagteren).

Art. 2 af Rinkenæs, samlet Areal 137,2 ha, deraf 131,2 Ager, 2 Eng, 1 Skov og 3 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1442,33 Th. (30,36 Td. Hrtk.); Ejdskv.

227,000 Kr. (242,000), Jordv. 150,000 Kr. (162,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 170,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Benniksgaard ligger i Rinkenæs By ved Landevejen mellem Sønderborg og Krusaa; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og merglet. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg.

Gaarden drives af Forpagter F. Stoltenberg; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 50—60 Malkekøer, 2 Tyre og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget, hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Rinkenæs Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 10—12 Arbejdsheste, Gaarden er tildelt 158 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Benniksgaard har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven (ikke helt solret) har gennemgaaende Frontspids og Tegtag. Avlsbygningerne har Tag af Pandeplader, Tegl og Tagpap, men da Forpagteren var tilbageholdende med Oplysninger og nægtede Tilladelse til nærmere at undersøge Bygningerne, er Oplysningerne om disse og Gaardens Drift derfor sparsomme; den østlige Sidelænge, der er tækket med Tagpap, indeholder Ko- og Hestestald, den teglhængte Bygning Vest for Hovedbygningen Magasin og Vognport og Længen mod Nord overfor denne Lade. Der er Jernbælker og murede Hvælvinger i Staldene undtagen i Hestestalden, og der hører 3 Huse til Ejendommen.

Benniksgaard var i Middelalderen en »Frigaard« (se Indledningen til Bind VIII, Side 511), der ejedes af Slægten Bennik, hvis Stamfader blev adlet af Kong Hans. I det 17de Aarh. blev Gaarden delt, og den Halvdel som bevarede Gaardens Navn, gik derefter i henved 50 Hundrede Aar i Arv fra Fader til Søn, indtil 1867, da Ejeren Tingskriver Peter Jepsen, der i 1840'erne var dansk Stænderdeputeret, solgte Gaarden. Senere ejedes den af F. H. Jakobsen, der i 1904 solgte den til Klosterkamret i Hannover, for 250,000 M., og dette tilkøbte derefter i 1906 den tidligere fraskilte Halvdel, hvorved Gaardens Størrelse blev paa 202 ha, deraf 50 ha Skov, men senere er der atter fraskilt ca. 65 ha af Arealet. I 1919 solgte Klosterkamret Ejendommen til Købmand Marquardt Petersen, som senere solgte den til Tyskhedens Repræsentant Vogelgang, og af denne købte den nuværende Ejer Gaarden i 1935.

BUSKMOSE, Rinkenæs Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Staten, Postfb. og nærmeste St. Rinkenæs, Afst. 3 km, 5 til Graasten og 20 km til Aabenraa, Tlf. Graasten 164 v. (Forpagteren).

Art. 1 af Rinkenæs, samlet Areal 126,3 ha, deraf 122,3 Ager, 0,5 Mose og 3,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1241,49 Th. (26,13 Td. Hrtk.); Ejdksv. 211,000 Kr. (244,000), Jordv. 135,200 Kr. (158,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 172,590 Kr.; Løsoret i »Danmark« for 100,000 Kr.; Lys fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Buskmose ligger Nord for Rinkenæs By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af svær Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet fra ældre Tid, men den bliver nu nydrænet, der er tidligere merglet og hele Arealet mergles igen i 1937.

Gaarden drives fra 1. April 1937 af Forpagter L. Nielsen, Forpagtningen er 8-aarig; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Frøavl af Alsikke, Rødkløver og Fodersukkerroe.

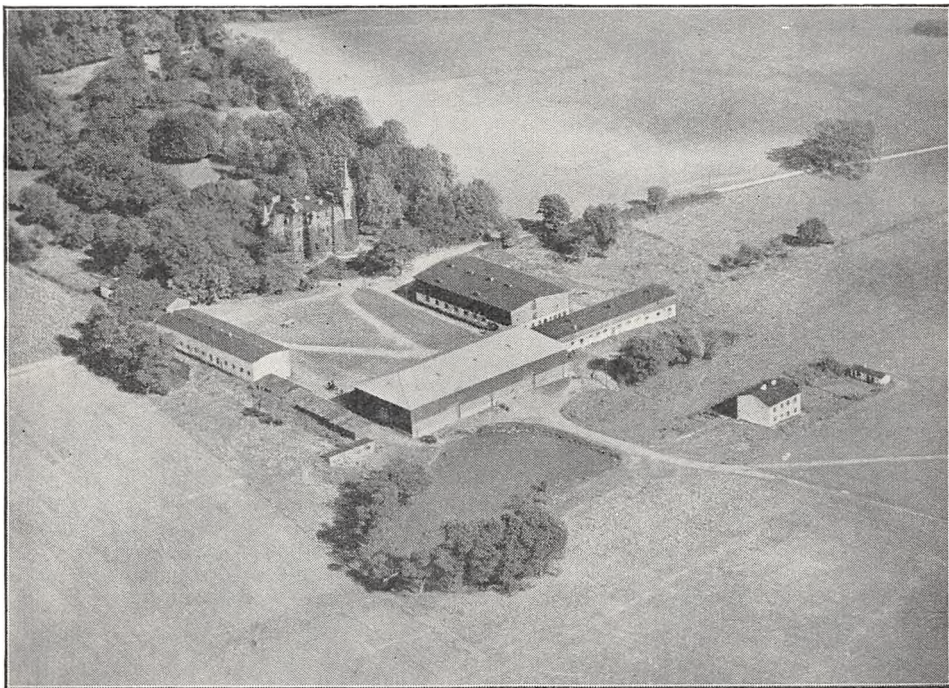
Kvægbesætningen, der bestaar af 50—60 Malkekøer, 2 Tyre og 40 Stkr. Ungkreaturer, er dels af sortbroget hollandsk, dels af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; der malkes med Maskine (Manus), Mælken leveres til Rinkenæs Andelsmejeri.

Der holdes 9—10 Arbejdsheste og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret, desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug. Svinebesætningen er 20 Tillægssøer, og Gaarden er tildelt 32 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Buskmose har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Den slotslignende, i Stil noget ejendommelige Hovedbygning ligger mod Nord til den store gl. Have; den er opført i 2 Etager, har Mansard,

et slankt Taarn, tækket med Skifer, ved det sydøstlige Hjørne, 2 mindre Taarne ved den vestlige Gavl og Tegtag; den indeholder en stor Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de hvidpudsede, fritliggende Avlsbygninger, som overvejende er tækket med Tagpap, er der Værelser til Folkene og Hestestald i den vestlige Sidelænge, der har muret Trimpel og Kostald i den østlige; denne, der har Trætrimpel, rummer i den sydlige Ende tillige Afkølingsrum til Mælken, Kværn- og Roerum og over disse Magasin med 2 Lofter. Længen mod Syd, en Trælade, har Tag af Pandeplader og Længen Øst for denne rummer Svinestald; desuden Vest for Hovedbygningen en Længe, som indeholder Maskin- og Redskabsrum, Vognport og Huggehus, Syd for Hestestalden en Vognport, opført af Træ og bygget som Halvtag, Syd for denne et Hønsehus og Syd for Gaarden en Gartnerbolig. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus (Gartnerbolig) til Ejendommen.

Buskmose ejedes før Aarhundredskiftet af daværende Landraad i Aabenraa V. UsLAR, som

Buskmose.

ejede Gaarden fra 1885, han opførte Hovedbygningen. I 1905 købtes Ejendommen for 380,000 M. af den preussiske Stat til Domænegård, og denne overtoges derefter i 1920, ved Genforeningen, af den danske Stat; Gaarden, der var forpagtet ud, havde da et Tilliggende af 271 ha, deraf 80 ha Skov. I 1926—27 er der ved Udstykning fraskilt ca. 65 ha, og oprettet 7 Husmandsbrug, Skoven overtoges af Statsskovvæsenet og den tilbageværende Hovedparcel blev bortforpagtet. Som nævnt foran har den nuværende Forpagter overtaget Forpagtningen fra 1. April 1937, og har yderligere af Staten forpagtet en Skovfenne paa 10,5 ha, samt 8,8 ha, der mest anvendes til Græsning.

RINKENÆSGAARD, Rinkenæs By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Hans Thaysen, Postfb. og nærmeste St. Rinkenæs, Afst. godt $\frac{1}{2}$ km, 4 til Graasten og 18 km til Sønderborg.

Art. 18 m. fl. af Rinkenæs, samlet Areal 45,6 ha, deraf 42,5 Ager, 1 Eng, 1,5 Skov og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 422,00 Th. (8,89 Td. Hrtk.); Ejdskv. 86,000 Kr. (94,000), Jordv. 47,600 Kr. (54,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 76,200 Kr.; Løsøret i Jydsk Brandf. for 59,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

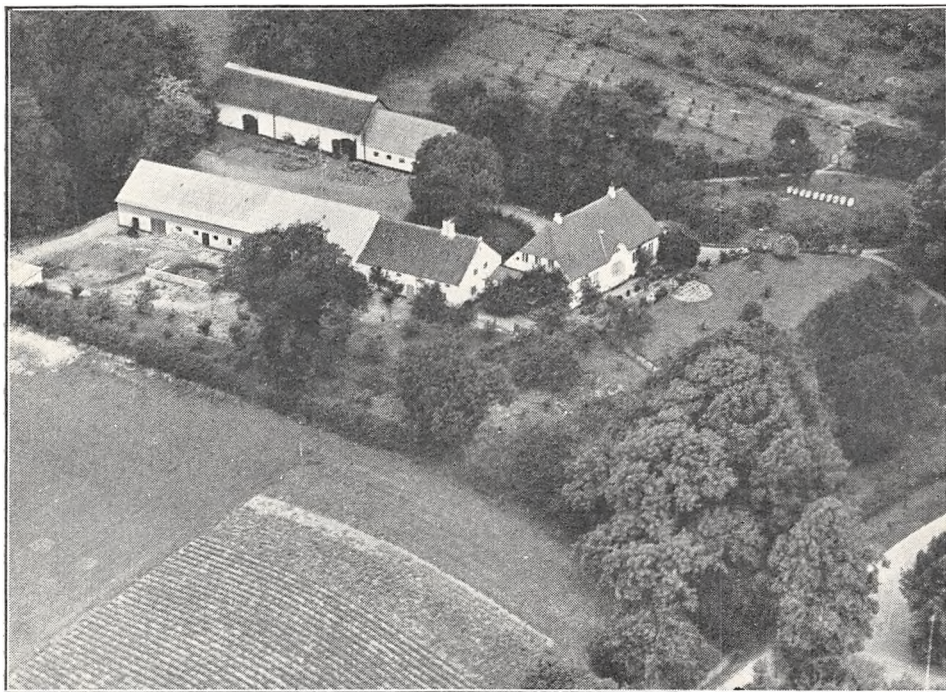
Rinkenæsgaard ligger i Rinkenæs Overby; Jorderne, der til Dels er samlet, be-

staar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og kalket i de senere Aar, Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 10 Kalig. og 55 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 23 Stkr. Ungkreaturer, er af Korhorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg om Aaret, Mælken leveres til Rinkenæs Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig.

Schönheim.

Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 400 Slagtersvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 42 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

Rinkenæsgaard har grundmurede, hvidpudsede, delvis ældre, men velholdte Bygninger, der ligger noget spredte. Hovedbygningen, som ligger mod Vest til Haven, der grænser ud til Sognevejen, er tækket med Straa; den ligger i Retningen Øst—Vest og er fra Midten mod Nord udvidet med en Sidelænge, tækket med Skifer, den rummer en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne ligger Kostalden, som har Tag af Pandeplader, Syd for og parallelt med Hovedbygningen, og fra den vestlige Ende af Kostalden udgaar Svinstalden, som en Sidelænge mod Syd; denne er tækket med Tagpap ligesom en Trælade Nord for Hovedbygningen; desuden Øst for sidstnævnte en Længe med muret Trimpel og Tag af Pandeplader, den indeholder Magasin samt Redskaber og Maskiner og fra den sydlige Gavl udgaar den straatækte Hestestald som en Forlængelse mod Syd. Der er indlagt Vand fra Byens Vandværk, og der hører et Aftægtshus samt et Hus med Bolig til 2 Familier til Ejendommen.

Rinkenæsgaard ejedes i Slutningen af forrige Aarh. fra 1879 af Carl Breyer, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1908.

SCHÖNHEIM, Rinkenæs By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Peter Christiansen, Postfb. og nærmeste St. Rinkenæs, Afst. $\frac{1}{2}$ km, 3 til Graasten og $18\frac{1}{2}$ km til Aabenraa.

Art. 7 m. fl. af Rinkenæs, samlet Areal 29,6 ha, deraf 25 Ager, 3 Eng og 1,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 367,43 Th. (7,74 Td. Hrtk.); Ejdskv. 49,000 Kr., Jordv. 31,500 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 35,000 Kr.; Løsøret i »Merkur« for 37,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Schönheim ligger ca. 1½ km Øst for Rinkenæs St. ved Landevejen efter Graasten, en gl. Allé fører fra Landevejen ind til Gaarden; Jorderne, der er samlet, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er tidligere merglet og i de senere Aar kalket. Engen er Haardbundseng.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre. Udenfor Driften henligger ca. 2,5 ha med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 12 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 12 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3800 kg om Aaret, Mælken leveres til Rinkenæs Andelsmejeri.

Der holdes 3 Arbejdsheste og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 43 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Schönheim har grundmurede, hvidpudsede, velholdte gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den smukke gl. Have, som ogsaa strækker sig Øst for Gaarden, har en lille rundbygget Kvist til denne og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger er der i den vestlige Sidelænge Værelser til Medhjælper m. m. i den teglhængte sydlige Del af Længen (det tidligere Mejeri) og Heste-, Ko- og Svinestald samt Hønsehus i den nordlige Del, Staldene har Tag og Trimpel af Pandeplader; den østlige Sidelænge er ligeledes i 2 Afsnit, nordligst en straaatækt Trælade, til hvis sydlige Gavl Svinestalden er tilbygget som en Forlængelse mod Syd; denne er tækket med Pandeplader ligesom en Halvtagsbygning til Maskiner og Redskaber Nordvest for Staldlængen. Gaarden er aaben mod Nord til Landevejen og Indkørselsalléen; der hører et Hus til Ejendommen. Som Navnet antyder ligger Gaarden meget kønt, og der er fra denne en smuk Udsigt ud over Flensborg Fjord og Broager Land m. m.

Schönheim ejedes i sidste Halvdel af det 18de Aarh. af Lorentz Jessen, der ca. 1780 anlagde den store Frugthave, og i en Række Aar blev der paa Gaarden drevet en betydelig Frugtavl med Eksport til Rusland. Siden har Gaarden haft forskellige Ejere; i indeværende Aarh. ejedes den af Ritm. Esmarch, der havde arvet den efter en Farbroder; han solgte den efter Verdenskrigen til Fabrikant Gottfred Repps, der i 1927 solgte den til Chr. F. Christiansen, og efter ham overtoges den i 1935 af Sønnen, den nuværende Ejer.

TUMMELSBURG, Rinkenæs By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejerinde Enkefru Cathrine Thaysen, Postfb. og nærmeste St. Rinkenæs, Afst. godt 1½ km, 3 til Graasten og 18 km til Sønderborg.

Art. 26 m. fl. af Rinkenæs, samlet Areal 100,5 ha, deraf 90,5 Ager, 5 Eng, 4 Skov, og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 1030 Th. (ca. 21,7 Td. Hrtk.); Ejdskv. 147,000 Kr. (160,000), Jordv. 104,000 Kr. (116,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 66,800 Kr.; Løsøret i Jydsk Brandf. for 78,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

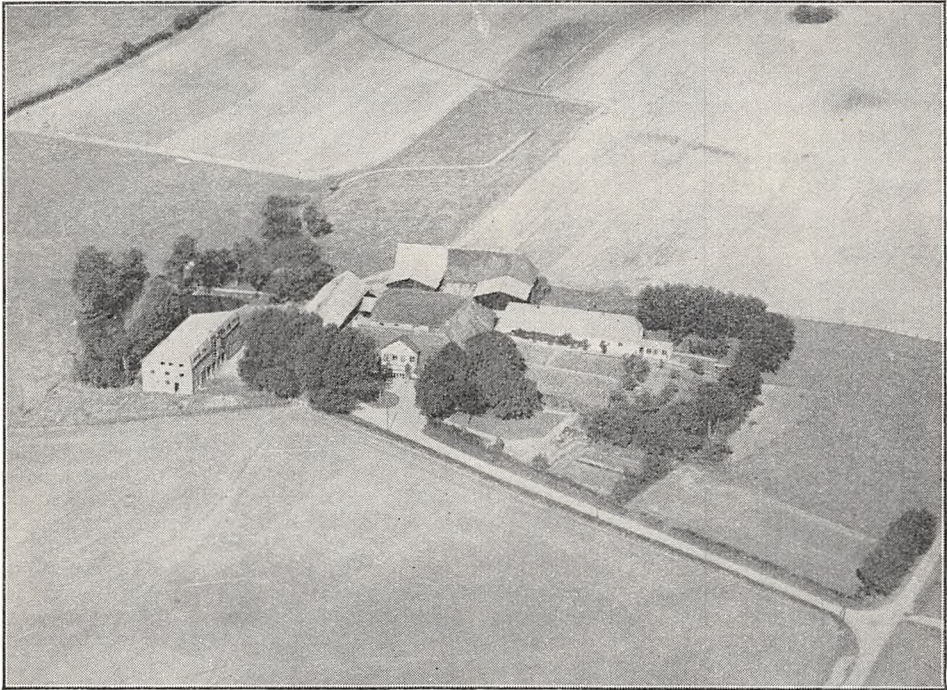
Tummelsberg ligger Nord for Rinkenæs St. ved offentlig Vej; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af 10 ha, som ligger lidt fraskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og der er merglet fra ældre Tid. Engen er Haandbundseng, Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Gaarden drives af Ejerinden med en Søn Peter Thaysen som Bestyrer; Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. ½ Byg, ½ Havre, 3. Roer, 4. Byg, 5. Havre, 6.—7. Kløver og Græs, udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 22 Kalig. og 70 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 36 Malkekøer, 2 Tyre og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3700 kg om Aaret, Mælken leveres til Rinkenæs Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret 180—200 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 136 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 120 Høns.

Tummelsberg har grundmurede, hvidpudsede, velholdte og gode Bygninger. Hovedbygningen ligger mod Syd til Haven, der grænser til Indkørselsvejen og som ogsaa strækker sig Øst for Gaarden: den har stor Frontspids samt Veranda med Altan til Haven og indeholder en stor god Bolig.

Tummelsberg.

Hovedbygningen, der sammen med 3 af Avslængerne er sammenbygget til en 4-længet Gaard, er tækket med Straa ligesom den østlige Sidelænge, der rummer Værelser til Folkene og Svinestald og Længen mod Nord, Hestestalden; denne er sammenbygget med de 2 Sidelænger ved en mellemliggende Port; den vestlige Sidelænge, Kostalden, har Trætrimpel og er tækket med Pandeplader ligesom en Svinestald Øst for Gaarden og en Bygning (med fladt Tag) Sydvest for Kostalden, den rummer Vognport, Maskin- og Redskabshus fornedet og Magasin med 2 Lofter ovenover disse; desuden Nord for Gaarden en ældre Lade af Træ, oprindelig tækket med Straa, der nu delvis er erstattet med Pandeplader; mod Syd er Laden udvidet i 2 korte Sidelænger mellem hvilke Mellemmrummet er udfyldt med en Halvtagsbygning, alle 3 med Tag af Pandeplader. Fra Gaarden, der ligger ret højt, er der en smuk Udsigt over Flensborg Fjord og mod Øst over Graasten og Nybøl Nor. Der er ildfast Loft af Beton i Kostalden, og der hører et Hus til Ejendommen.

Tummelsberg er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægtens Besiddelse siden i Begyndelsen af det 16de Aarh.; den ejedes fra 1798 af Peter Thaysen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1830 af Sønnen Jürgen T., efter hvem den i 1856 overtoges af Sønnen Peter T.; efter ham overtoges den i 1895 af Sønnen Jürgen T., ved hvis Død d. 15. Maj 1925 Gaarden overtoges af Enkefru Thaysen, den nuværende Ejerinde.

BORSBØL, Kværs By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Hans Thomsen, Postfb. og nærmeste St. Tørsbøl, Afst. godt $3\frac{1}{2}$ km, $7\frac{1}{2}$ til Graasten og $17\frac{1}{2}$ km til Aabenraa, Tlf. Kværs 17.

Art. 10 m. fl. af Kværs, 42 af Ladegaard og 63 m. fl. af Søgaard, samlet Areal 54 ha, deraf 50,5 Ager, 2 Skov, 1 Mose og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 435,36 Th. (ca. 9,17 Td. Hrtk.); Ejdskv. 81,000 Kr. (85,000), Jordv. 51,300 Kr. (54,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 45,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Borsbøl ligger ca. $1\frac{1}{2}$ km Sydøst for Kværs By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, Skov og Mose ligger dog lidt fraskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag.

Borsbøl.

Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og merglet; Skovens Bevoksning er Bøg.

Gaarden drives af Ejeren med en Søn H. Thomsen som Bestyrer; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 27 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Køerne græsser i Løsdrift, Mælken leveres til Kværs Andelsmejeri.

Der holdes 6 Arbejdsheste; Gaarden er tildelt 68 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Borsbøl har grundmurede, store og gode Bygninger, tækket med Pandeplader. Hovedbygningen der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids mod Nord til Gaarden; den indeholder en god Beboelse. Af Avlsbygningerne er den vestlige Sidelænge, der har muret Trimpel, sammenbygget i Vinkel med Hovedbygningen, den rummer Heste-, Kostald og Lade; Gaarden er aaben mod Nord til Vejen; desuden Øst for Gaardspladsen en Længe, der rummer Vaskehus m. m., Nord for denne en Lade helt af Pandeplader, og Syd for en Svinestald, der har muret Trimpel; endvidere Vest for Haven et Redskabs- og Maskinhus, opført af Træ og bygget som Halvtag ligesom et Hønsehus Syd for Haven, dette er tækket med Tagpap. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde, og der hører et Hus til Ejendommen.

Borsbøl ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Hans Jepsen, efter hvem den i 1893 overtoges af Svigersønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I KVÆRS BY, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Nis Jørgensen, Postfb. og nærmeste St. Tørsbøl, Afst. godt 3 km, 7 til Graasten og 15 km til Aabenraa, Tlf. Kværs 2 (Forpagteren).

Art. 12 m. fl. af Kværs og 85 m. fl. af Søgaard, samlet Areal 74,4 ha, deraf 64,4 Ager, 4 Skov, 5 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 521,66 Th. (ca. 11 Td. Hrtk.); Ejdkv. 110,000 Kr. (112,000), Jordv. 65,500 Kr. (71,000); Bygn.

Nis Jørgensens Gaard i Kværs By (Art. 12 m. fl. af Kværs).

er fors. i Landbygn. Brandf. for 65,900 Kr.; Løsporet i Nye Danske for 71,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger Nord for Kværs ved Vejen efter Felsted; af Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af Skov og Mose, som ligger lidt fraskilt, er Hovedparten god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og der er merglet i 1890'erne. Skovens Bevoksning er Bøg.

Gaarden drives siden 1929 af Ejerens Svigersøn, Forpagter Peter Petersen Sahl; Jorden dyrkes i følgende 9 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Havre, 8. Byg, 9. Kløver; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 25 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 28 Malkekøer, 1 Tyr og 27 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; den gennemsnitlige aarlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, Mælken leveres til Kværs Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin aarlig. Gaarden er nu tildelt 84 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Gaard Art. 12 m. fl. af Kværs, har grundmurede, gode Bygninger, overvejende tækket med Skifer. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har en lukket Veranda til denne, Frontspids mod Nord til Gaarden og høj Kælder; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger er der Ko- og Hestestald i den vestlige Sidelænge, der ligesom den østlige, Laden, har muret Trimpel; desuden Vest for Hovedbygningen 2 Svinestalde, af hvilke den sydlige har Tag af Pandeplader ligesom et Hønsesud Syd for denne, opført af Træ; sidstnævnte er bygget som Halvtag ligesom en grundmuret Bygning til Vogne, Redskaber og Maskiner, Nord for Gaarden overfor Hovedbygningen. Der er ildfast Loft af Beton i Kostalden og den ene Svinestald, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen samt Øst for Haven en Villa, der beboes af Ejeren. Bygningerne ligger lunt, omgivet af høje Træer.

Gaard Art. 12 m. fl. af Kværs ejedes i forrige Aarh. fra ca. 1878 af Jørg. Jessen, der i 1882 solgte den til Asmus Hansen; efter hans Død overtoges den af Enkefru Hansen, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1899.

GAARD I KVÆRS BY, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Enkefru Anna Margrethe Sahl, Postfb. og nærmeste St. Tørstbøl, Afst. 4½ km, til Graasten 8 og 14 km til Aabenraa, Tlf. Kværs 19.

Art. 18 m. fl. af Kværs og 73 m. fl. af Søgaard, samlet Areal 49,3 ha, deraf 38,8 Ager, 7 Eng og Græsningsjord, 2,5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 327,44 Th. (6,9 Td. Hrtk.); Ejdskv. 75,000 Kr. (79,000), Jordv. 40,300 Kr. (43,000); Bygn. er fors. i Det kgl. octr. Brandassurance-Compagni for 70,600 Kr., Løsporet i samme Selskab for 57,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger Nord for Kværs By ved Vejen efter Felsted; Jorderne, hvoraf 35 ha er samlet om Gaarden, Resten ligger lidt fraskilt, bestaar af god Muldjord, overvejende paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet 1905. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg.

Gaarden drives af Ejeren med en Søn Hans Sahl som Bestyrer; Jorden dyrkes i følgende 9 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Havre, 3.—4. Hvidkløver, 5. Havre, 6. Byg, 7. Roer, 8. Byg, 9. Kløver. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 25 Kalig. og 25 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3400 kg aarlig, Mælken leveres til Kværs Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere holdt 10 Søer og leveret ca. 130 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 54 Svinekort. Der holdes 4 Faar, og Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Gaard Art. 18 m. fl. af Kværs og 73 m. fl. af Søgaard har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har en lukket Veranda til denne, gennemgaaende Frontspids og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne (Gaarden er aaben mod Vest til Sognevejen), der er tækket med Pandeplader, er de to Længer sammenbygget i Vinkel; af disse rummer den østlige Sidelænge, som med den sydlige Ende er sammenbygget med Hovedbygningen, Hestestald og Vognport ind mod Gaarden og Svinestald i den østlige Side; Længen mod Nord, der har muret Trimpel, rummer Kostald og Lade; desuden Øst for denne en Bygning, som rummer Hønsesud samt Maskiner og Redskaber. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene og der hører et Hus til Ejendommen.

Gaard Art. 18 m. fl. af Kværs og 73 m. fl. af Søgaard er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægtens Besiddelse i flere Hundrede Aar; den ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Peter Petersen Quarsing, efter hvem den i 1835 overtoges af en Søn af samme Navn; efter ham overtoges den i 1866 af en Nevø Peter Petersen, efter hvem den i 1902 overtoges af Svigersønnen Hans Sahl, ved hvis Død i Novbr. 1936 den overtoges af Enkefru Sahl, den nuværende Ejende.

KOKHAU, Kværs Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Hans Chr. Festersen, Postfb. og nærmeste St. Graasten, Afst. 5 km og 16 km til Aabenraa, Tlf. Kværs 28.

Art. 11 af Ladegaard, samlet Areal 50,6 ha, deraf 41,3 Ager, 2 Eng, 6,5 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 422,72 Th. (8,9 Td. Hrtk.); Ejdskv. 72,000 Kr. (77,000), Jordv. 45,200 Kr. (50,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 65,000 Kr., Løvsøret i Jydsk Brandf. for 45,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kokhau ligger Øst for Kværs By, 1/2 km Syd for Landevejen mellem Kværs og Graasten; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og til Dels kalket i Aarene 1925—30. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 10 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rødt dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3400 kg aarlig, Mælken leveres til Kværs Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagtersvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 66 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Kokhau har grundmurede gode og velholdte Bygninger. Den lyse Hovedbygning, som ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids mod Nord til Gaarden og Tag af Eternit; den indeholder en god Bolig. Af de sammenbyggede Avlslænger er der Kostald i den teglhængte Længe mod Nord over for Hovedbygningen; den østlige Sidelænge, der rummer Lade og Hestestald har Trimpe af Pandeplader og Tag af samme ligesom Svinestalden, der er sammenbygget i I-Form med den sydlige Ende af Hestestalden; den vestlige Sidelænge, som ligger frit, har ligeledes Trimpe og Tag af Pandeplader, den rummer Lade, Gennemkørselsport fra Sognevejen samt en Vognpport; desuden Vest for Hovedbygningen et teglhængt Vadskehus og Vest for dette og Sognevejen et Aftægtshus med Tag af Pandeplader; foruden dette hører der yderligere et Arbejderhus til Gaarden.

Kokhau var omkring Midten af det 18de Aarh. et Jægerhus, der hørte under Avlsgaarden »Ladegaard«, det var da uden tilhørende Landbrug; i 1764 blev der tilkøbt 12 ha og senere øgedes Arealet yderligere ved Tilkøb; fra 1794 til 1852 var der Brændevinsbrænderi paa Gaarden. Ejendommen ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af Thaysen, hvis Slægt havde ejet den siden 1758; efter hans Død overtoges den af Hustruen, Enkefru Thaysen, efter hvem den i 1824 overtoges af Sønnen Hans Thaysen, Arealet var da paa 35 ha; efter ham arvedes Gaarden af Marie Toft, som i 1847 bragte den til sin Mand Hans Chr. Festersen. Arealet var da paa 44 ha; efter ham overtoges den i 1887 af Sønnen Hans Thaysen F., efter hvem den i 1910 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer. (Sammen med Nabogaarden Kokhave skal den være en saakaldt »Tvegaard«, se Indledningen til Sønderjylland, Bind VIII, Side 512, næstnederste Stykke).

KOKHAVE, Kværs Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejere Frkn. Anna og Metha Thomsen, Postfb. og nærmeste St. Graasten, Afst. godt 4 1/2 km og 15 1/2 km til Aabenraa.

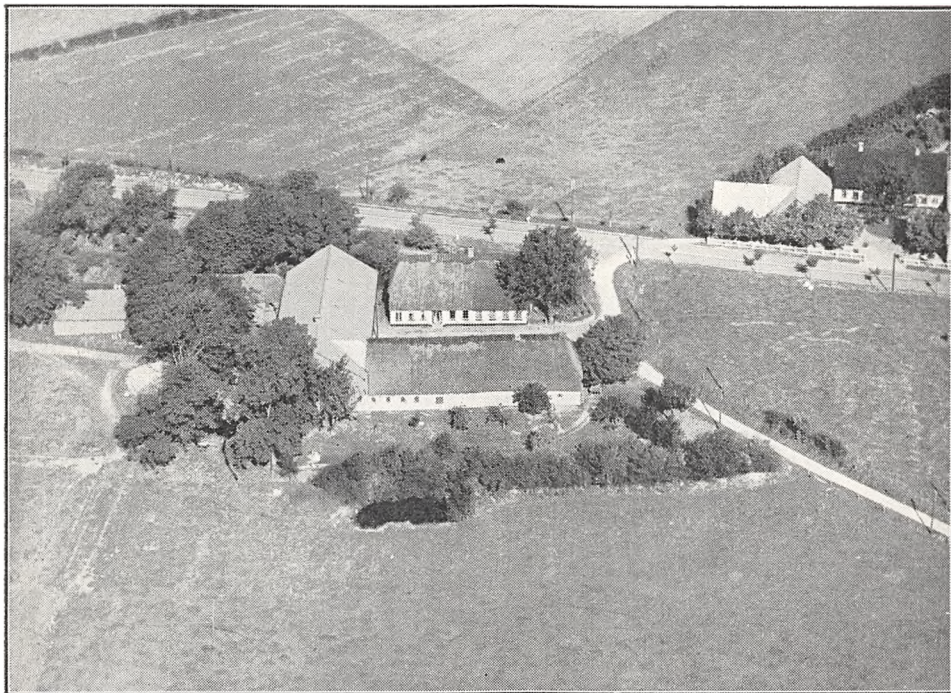
Art. 26 m. fl. af Ladegaard, samlet Areal 33 ha, deraf 26 Ager, 6,5 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 318,61 Th. (6,7 Td. Hrtk.); Ejdskv. 51,000 Kr., Jordv. 33,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kokhave ligger Øst for Kværs By ved Landevejen efter Graasten; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er tidligere merglet, og hele Arealet er kalket i Aarene 1925—30. Engen er af noget vekslende Beskaffenhed, dels Haardbunds-, dels Lavmoseeng.

Gaarden drives af Ejerinderne ved Bestyrer Peter Post; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60—70 Sække Superf., 15 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, Mælken leveres til Kværs Andelsmejeri.

Der holdes 4 Arbejdsheste. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere holdt 5—6 Søer og fedet 70—90 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu til-delt 45 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 70 Høns.

Kokhave.

Kokhave har grundmurede gode og velholdte Bygninger. Stuehuset, som ligger mod Nord til Haven, der grænser til Landevejen og strækker sig mod Vest langs denne, er tækket med Straa. Af Avlsbygningerne — Gaarden er aaben mod Øst til Indkørselen — er der Kostald, Vognport, Hønse- og Huggehus i Længen mod Syd overfor Stuehuset; denne, der har Straatag ligesom dette, er sammenbygget i Vinkel med den vestlige Sidelænge; denne, der er opført i 1930, har Tag og Trimpel af Pandeplader, indeholder Ko- og Hestestald samt Lade og fra den nordlige Ende udgaar Svinestalden som en Sidelænge mod Vest; desuden Vest for Gaarden et teglhængt Vadskehus samt et Brændehus med Tag af Pandeplader; Bygningerne er skærmet mod Vestenvinden ved Læplantning. Under Gaardens Drift dyrkes der yderligere 5 ha, som er forplantet. Der hører et Aftægtshus til Gaarden.

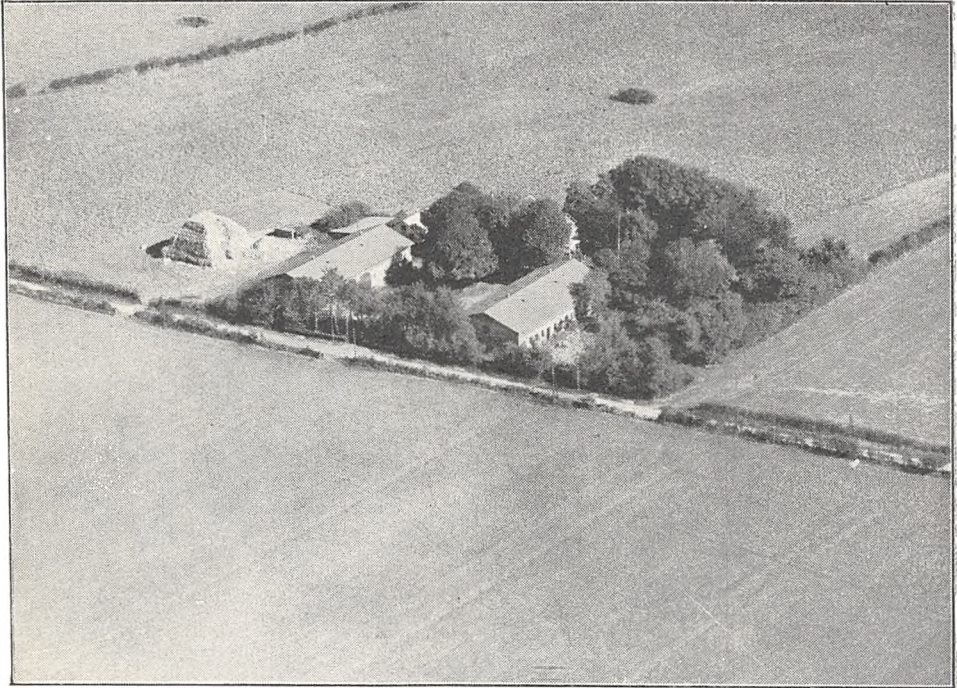
Kokhave ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Jes Tychsen Toft, efter hvem den omkring 1880 overtoges af en Nevø Hans Thomsen; efter ham overtoges Gaarden i 1912 af Sønnen Jes Tychsen Thomsen, efter hvis Død 1916 i Verdenskrigen den overtoges af Enken Fru Marie Cecilie Thomsen, og efter hendes Død den 26. Decbr. 1935 overtoges Gaarden Febr. 1936 af 2 Døtre, de nuværende Ejerinder.

KVÆRSLØKKE, Kværs By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Jørg. Philipsen, Stokagergaard, Varnæs, Postfb. og nærmeste St. Tørsbøl, Afst. 4 km, til Graasten $7\frac{1}{2}$ og $14\frac{1}{2}$ til Aabenraa.

Art. 14 m. fl. af Kværs og 70 m. fl. af Søgaard, samlet Areal 55,2 ha, deraf 48,7 Ager, 1,5 Skov, 4,5 Mose og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 392,57 Th. (8,26 Td. Hrtk.); Ejdskv. 87,500 Kr. (89,100), Jordv. 51,400 Kr. (54,100); Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kværsløkke ligger Nord for Kværs By ved Vejen efter Felsted; Jorderne, der med Undtagelse af nogle Smaaparceller er samlet om Gaarden, bestaar af god Sandmuld paa Sand og sandblandet Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god. Jorden er drænet, der er tidligere merglet, og hele Arealet agtes kalket i de nærmeste Aar. Skovens Bevoksning er Løvtræer.

Gaarden drives af Ejeren ved Bestyrer Karl Baumgartner; Jorden dyrkes i alm.

Kværsløkke.

Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 75 Sække Superf., 10 Kalig. og 80 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 24 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg om Aaret, Mælken leveres til Kværs Andelsmejeri.

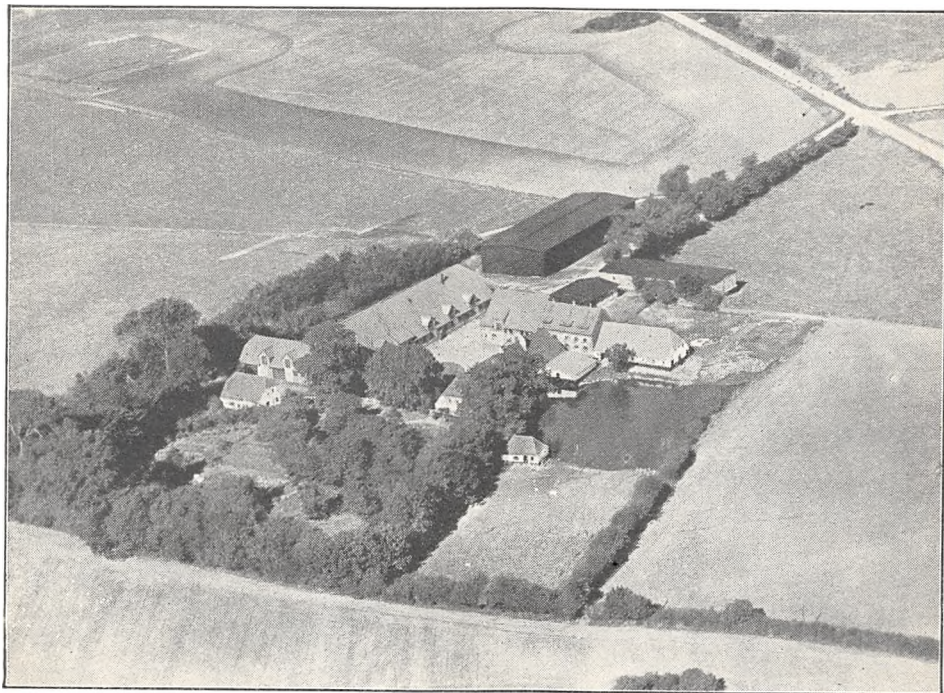
Der holdes 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Gaarden er tildelt 72 Svinekort; Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Kværsløkke har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til Haven, som ogsaa strækker sig Syd for Gaarden, har gennemgaaende Frontspids og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avslænger, som er tækket med Pandeplader og har muret Trimpel, er der Ko- og Svinestald i den sydlige Sidelænge, og Hestestald samt Lade i den nordlige; desuden Øst for denne en Bygning, som indeholder Svinestald, Vaske- og Brændehus. Gaarden, der er omgivet af Læplantning, er aaben mod Vest mod Sognevejen. Kværsløkke ejedes tidligere af Hans P. Philipsen, der havde købt den i 1907 og efter ham overtoges den i 1931 af Broderen, den nuværende Ejer.

LADEGAARD, Kværs Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Godsejer J. Jessen, Postfb. og nærmeste St. Tørsbøl, Afst. 4½ km, 6 til Graasten og ca. 15 km til Aabenraa, Tlf. Kværs 23.

Art. 1 af Ladegaard og 147 af Felsted, samlet Areal 159,6 ha, deraf 147,6 Ager, 10 Eng og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1781,43 Th. (37,5 Td. Hrtk.); Ejdskv. 250,000 Kr. (275,100), Jordv. 175,000 Kr. (200,100); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 151,000 Kr., Løspret i Nye Danske for 161,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Ladegaard ligger ved Landevejen Graasten—Felsted; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og

Ladegaard.

Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i 1890'erne, og en Del er igen merglet i de senere Aar. Engen er Haardbundseng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig 180—200 Sække Superf., 50 Kalig. og 160—180 Sække Kvælstofg.

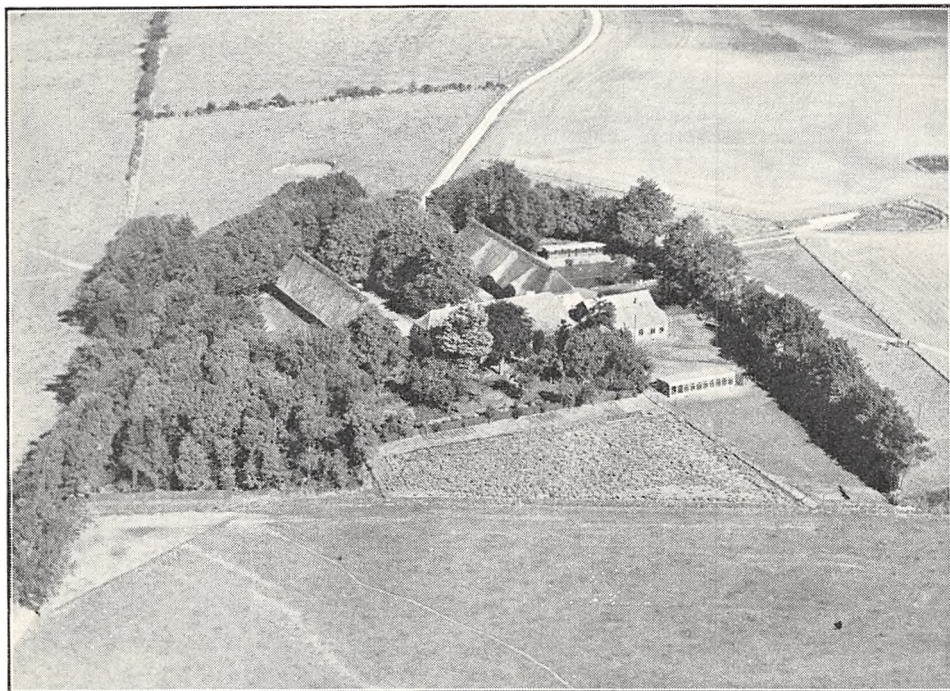
Kvægbesætningen, der bestaar af 80 Malkekøer, 2 Tyre og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko var sidste Aar 138 kg, der malkes med Maskine (Manus), Mælken leveres til Kværs Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 13 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 18 Tillægssøer, der er tidligere leveret indtil 530 Slagterisvin aarlig. Gaarden er nu tildelt 209 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 600 Høns.

Ladegaard har grundmurede, store og gode, overvejende teglhængte, hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd og Øst til den store kønne Have, i Retningen Syd—Nord, har gennemgaaende Frontspids; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger er der Værelser til Folkene, Heste- og Kostald i Længen mod Vest overfor Hovedbygningen, og fra hvis sydlige Ende der udgaar en Sidelænge mod Vest, som rummer Maskiner; Syd for

denne et Brændehus, Syd for Hovedbygningen et Hønsehus og Nord for denne en Svinestald; en Forlængelse af denne fra den østlige Gavl er tækket med Pandeplader; Gaarden er aaben mod Syd til Haven; desuden Nord for Gaarden et Redskabs- og Maskinhus samt en mindre og en større Trælade, alle 3 tækket med Tagpap. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde, Gaarden har eget Vandværk, og der hører et Hus med 4 Lejligheder til Ejendommen.

Ladegaard var i Begyndelsen af det 18de Aarh. en større Ladegaard under den gl. Hovedgaard Søgaard, og under Ladegaard hørte igen største Delen af Sognet. Efter Ejeren Carl Ahlefeldts Død i 1722 og ved Realisationen af hans store Konkursbo, købtes Ladegaard i 1726 af Ritm. Bøhme og Gaarden oprettedes samtidig til et adeligt Gods; senere i 1758 kom Godset til H. Petersen og i 1811 til Familien Ohlsen, der ejede den til 1905, da Jul. Ohlsen solgte den for 280,000 M. til Klosterkamret i Hannover, fra hvilket Sælgeren atter købte Gaar-

Langelo.

den tilbage i 1919; efter hans Død i 1922 overtoges den af Arvingerne, af hvilke den nuværende Ejer købte den i 1929.

LANGELO, Kværs By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Asmus Damm, Postfb. og nærmeste St. Tørsbøl, Afst. godt $3\frac{1}{2}$ km, 7 til Graasten og 15 km til Aabenraa, Tlf. Kværs 20.

Art. 7 af Kværs, 32 m. fl. af Ladegaard, og 86 af Søgaard, samlet Areal 87,3 ha, deraf 82 Ager, 4 Skov, 0,5 Mose og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 780,45 Th. (16,43 Td. Hrtk.); Ejdskv. 134,000 Kr. (145,000), Jordv. 89,700 Kr. (100,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 69,000 Kr.; Løsporet i Jydsk Brandf. for 69,291 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

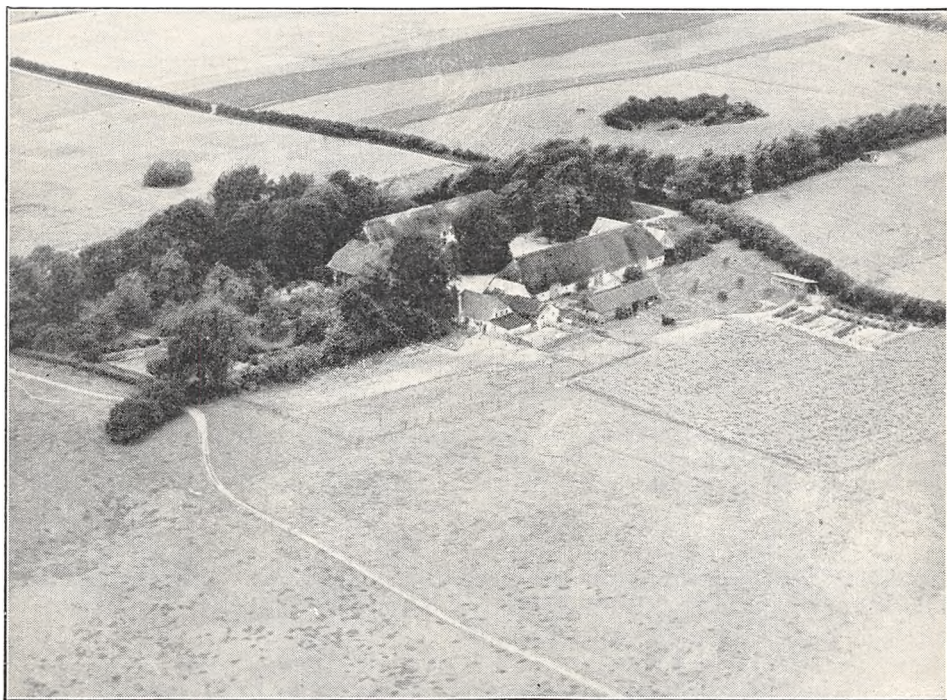
Langelo ligger Nordøst for Kværs By ved Vejen efter Ladegaard; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af Skov og Mose, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og der er merglet i 1880'erne. Skovens Bevoksning er Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5. Kløver, 6. Havre, 7. $\frac{1}{2}$ Blandsæd, $\frac{1}{2}$ Havre; udenfor Driften henligger ca. 20 ha

med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 30 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3769 kg med 3,69 pCt. Fedt og 155,3 kg Smør, Mælken leveres til Kværs Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 13 Tillægssøer, der er tidligere leveret 240—250 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 122 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 550 Høns.

Petersholm.

Langelo har grundmurede, gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids mod Nord til Gaarden og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er de 2 fritliggende Sidelænger tækket med Rør, den østlige rummer Heste- og Kostald, den vestlige Lade, Gaarden er aaben mod Nord til Sognevejen; desuden Øst for Hovedbygningen en teglhængt Bygning, der rummer Værelser til Folkene og Værksted, og Nord for denne en Svinestald tækket med Pandeplader ligesom en Lade og et Redskabs- og Maskinhus Nord for Gaarden og Sognevejen; endvidere Øst for Gaarden og Haven 2 Hønsehuse, der ligesom Redskabsbygningen er bygget som Halvtag og tækket med Pandeplader. Gaarden har eget Vandværk som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen; Bygningerne ligger lunt, omgivet af Plantninger.

Langelo er en gl. Slægtsgaard, der i forrige Aarh. ejedes af Asmus Damm, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1886 af en Brodersøn, Asmus Christensen Damm, efter hvem den i 1919 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

PETERSHOLM, Tørsbøl By, Kværs Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Friedrich Schmidt, Postfb. og nærmeste St. Tørsbøl, Afst. $\frac{1}{2}$ km, til Graasten $7\frac{1}{2}$ og 17 km til Aabenraa, Tlf. Hokkerup 3526.

Art. 1 m. fl. af Tørsbøl, samlet Areal 52,5 ha, deraf 43,5 Ager, 8 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 246 Th. (ca. 5,18 Td. Hrtk.); Ejdskv. 60,000 Kr.,

Jordv. 35,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr., Løvsøret i »Nord og Syd« for 51,650 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Petersholm ligger $\frac{1}{2}$ km Sydøst for Tørsbøl St.; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er ca. en Trediedel Sandmuld paa Sandunderlag, to Trediedele er Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og der er merglet i 1890'erne. Skovens Bevoksning er overvejende Bøg, lidt Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med udstrakt Anvendelse af Bælgplanter, baade som rene Afgrøder og iblandet de forskellige Kornsorter.

Kvægbesætningen, der bestaar af 17 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3884 kg med 3,60 pCt. Fedt og 158,6 kg Smør, Mælken leveres til Hokkerup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Der er tidligere holdt 15—20 Tillægssøer, Pattegrisene solgt, Gaarden er nu tildelt 35 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 370 Høns og 300 Kapuner.

Petersholm har grundmurede, hvidpudsede, velholdte ældre Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. Have, har gennemgaaende Frontspids og Tegtag. Af Avlsbygningerne er de 2 fritliggende Hovedlænger tækket med Straa; af disse er der Heste-, Ko- og Svinestald i den vestlige Sidelænge og Lade i den østlige; desuden Øst for Gaarden en teglhængt Længe, der rummer Brændsel m. m., Nord for Laden en Bygning, tækket med Pandeplader, den indeholder Vognport, Redskabs- og Maskinrum og Øst for Hovedbygningen 2 Hønsehuse, tækket henholdsvis med Tegl og Tagpap. Der er eget Vandværk til Staldene, det drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen. Gaarden ligger ret lunt omgivet af Haven og delvis af Læplantning.

Petersholm ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af P. Henr. Hansen, efter hvem den i 1878 overtoges af Sønnen Andr. Hansen; efter hans Død overtoges den af Enken Fru Cathrina H., efter hvem den i 1921 overtoges af Sønnen Andr. H., Han solgte Gaarden i 1927 til Folketingsmand, Pastor Johs. Schmidt, der i 1933 overdrog den til Sønnen, den nuværende Ejer.

AARTOFT, Kliplev By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Chr. Nissen, Postfb. og nærmeste St. Kliplev, Afst. godt $2\frac{1}{2}$ km og 12 km til Aabenraa, Tlf. Kliplev 19.

Art. 1 af Kliplev, samlet Areal 97,2 ha, deraf 78,2 Ager, 11 Eng, 1,5 Skov, 5,5 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 409,75 Th. (8,62 Td. Hrtk.); Ejdskv. 68,000 Kr. (72,000), Jordv. 40,100 Kr. (45,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 63,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Aartoft ligger Nordvest for Kliplev By ved offentlig Vej efter Uge; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning blandet.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 90 Sække Superf., 25 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

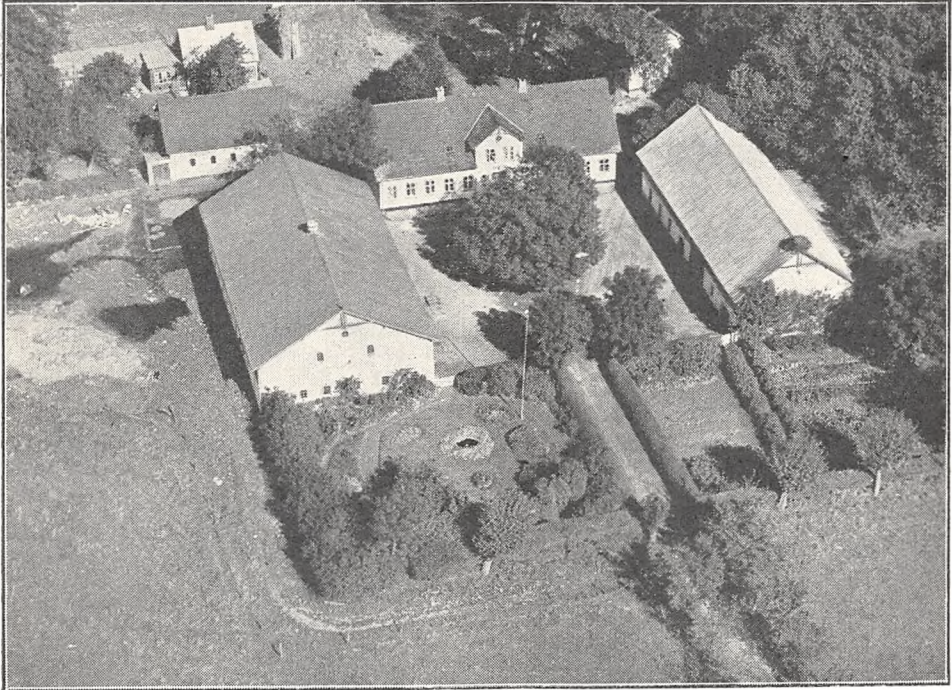
Kvægbesætningen, der bestaar af 32 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 140 kg om Aaret, Mælken leveres til Kliplev Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—3 Føl aarlig. Svinebesætningen var tidligere 25 Tillægssøer, nu holdes 12—13 Søer, Gaarden er tildelt 64 Svinekort. Der holdes 4 Faar, og Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Aartoft har grundmurede, hvidpudsede, gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den kønne gl. Have, har nær den sydlige Gavl en gennemgaaende Frontspids, der mod Øst til Gaarden er noget frembygget og Tegtag, den indeholder en rummelig og god Bolig med indlagt Centralvarme. Af Avlsbygningerne, der ligger frit, har Trætrimpel og er tækket med Tagpap,

er der Værelser til Folkene, en mindre Lade samt Hestestald i den sydlige Sidelænge, Lade og Kostald i den nordlige, fra hvilken Svinestalden udgaar fra den vestlige Ende af Kostalden som en Sidelænge mod Nord; desuden Nord for Hovedbygningen en Halvtagsbygning af Træ, den rummer Vognport m. m.; Gaarden er aaben mod Øst, der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der er Fodermesterbolig paa Gaarden.

Aartoft var i det 17de Aarh. et betydeligt Gods med et Tilliggende af ca. 660 ha; det hørte under Søgaard og ejedes af Ahlefeldterne; ved Carl Ahlefeldts Død i 1722 købtes Aartoft paa Auktionen i 1725 over Ahlefeldts Fallitbo for 7700 Rdl. Cour. af Godske v. Thienen, efter hvem det i 1744 arvedes af en Brodersøn; efter hans Død i 1786 arvedes det af en Stedbroder, Greve Werner v. d. Schulenburg, der i Aug. 1791 ved en Auktion søgte at udparcellere Gaarden; der fraskiltes dog kun ved denne en Bondegaard, nogle Smaaejendomme, en Kro, der laa ved Landevejen Aabenraa—Kliplev, samt Pottehuset, hvor der blev drevet Pottemageri.

Bremsmai.

Efter hans Død i 1810 kom Aartoft til Landraad Leopold Wilh. v. Schulenburg, efter hvis Død i 1834 Enken samme Aar solgte baade Søgaard og Aartoft til Amtmd. i Aabenraa S. E. S. Heltzen for 154,000 Rd.; han fortsatte med Gaardens Udstykning og afhændede saaledes i 1873 273 ha til den preussiske Stat, som tilplantede Arealet. Senere kom Gaarden med Hovedparcellen til Thomas Andreasen, der i 1906 solgte den til Marcus Nissen; efter ham overtoges den April 1937 af Sønnen, den nuværende Ejer, dog beholdt Marcus Nissen 18,5 ha, som mulig senere bliver skilt fra Gaarden til en yngre Søn.

BREMSMAI, Kliplev Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Jørg. Jensen, Postfb. Kliplev, nærm. St. Lundtoft, Afst. 5 km og 14 km til Aabenraa, Tlf. Felsted 82 y.

Art. 8 m. fl. af Søgaard, samlet Areal 59,7 ha, deraf 58,2 Ager, 1 Mose og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 466,80 Th. (9,84 Td. Hrtk.); Ejdskv. 80,000 Kr. (86,000), Jordv. 52,000 Kr. (58,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 55,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bremsmai ligger paa Søgaard Mark ved Vejen efter Felsted; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur

og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og en Del er kalket i de senere Aar.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 30—35 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 135 kg aarlig, Mælken leveres til Felsted Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste og for Tiden en Hingst af belgisk Race, der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret, endvidere anvendes en Tractor. Der er tidligere leveret ca. 140 Slagterisvin om Aaret, og Gaarden er nu tildelt 73 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Bremsmai har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord, er opført i 1828, har Frontspids mod Syd til Gaarden og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger, der overvejende er tækket med Pandeplader, er der Kostald, Roehus og Hestestald i den vestlige Sidelænge, som har Trimpel af Pandeplader og Lade i den østlige; desuden Nordøst for Hovedbygningen en Svinestald med Trætrimpel og Nordvest for en Stald til Søer; denne har Skifertag og muret Trimpel og Nord for denne et Vaskehus; der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Kostalden, Gaarden har eget Vandværk med Vand fra en Kilde, og der hører et Hus til Ejendommen. Haven ligger dels Øst for Gaarden, dels Syd for denne, gennem hvilken Indkørselsvejen fører mod Syd til Sognevejen; Gaarden er aaben mod Syd til denne.

Bremsmai (Bremsmade) er oprettet i 1792 af Andreas Jørgensen paa en fra Søgaard udstykket Parcel; efter ham overtoges den i 1847 af en Nevø Jørg. Hansen Petersen, efter hvem den i 1876 overtoges af Sønnen A. Petersen, som ved Tilkøb øgede Gaardens Areal med 12 ha; ved hans Død i 1929 overtoges den af Enken, efter hvem den i 1936 overtoges af Svigersønnen, den nuværende Ejer.

HOLM, Klipleve Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrd., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Kreditanstalt Vogelgesang, Postfb. og nærmeste St. Klipleve, Afst. 3 km, 13½ km til Graasten og Aabenraa, Tlf. Klipleve 52 v (Forpagteren).

Art. 3 af Klipleve, 89 af Stubbæk og 89 af Røllum, samlet Areal 169,7 ha, deraf 108,7 Ager, 55 Eng og 5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 232,17 Th. (ca. 4,9 Td. Hrtk.); Ejdkv. 74,000 Kr. (90,000), Jordv. 47,000 Kr. (61,500); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 70,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Holm ligger ved offentlig Vej 3 km Nord for Klipleve St.; Jorderne, der er samlet om Gaarden, er noget uens, de bestaar overvejende af Sandmuld paa Sand- og Grusunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er nymerglet. Engen er drænet og kultiveret Lavmose, Skovens Bevoksning Bøg og Gran.

Gaarden drives siden 1934 af Forpagter Johann Dreehsen; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 40 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 27 Malkekøer, 2 Tyre og 50 Stkr. Ungkreaturer, er dels af Korthorns- og dels af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; der malkes med Maskine (Manus), Mælken leveres til Klipleve Andelsmejeri.

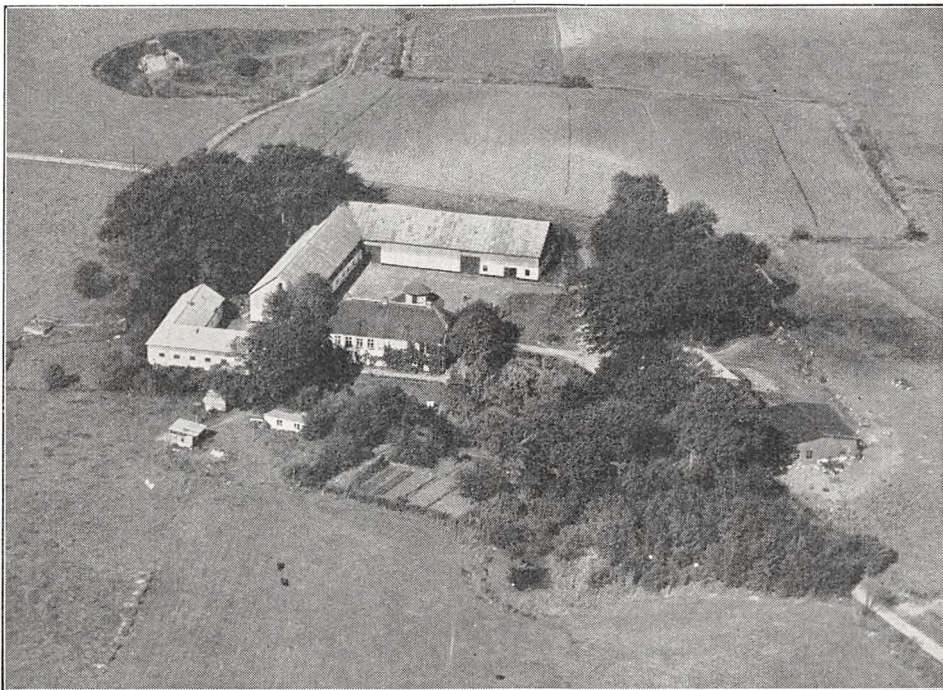
Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—3 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer, og Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Der holdes 26 Faar, Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Holm har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. Have som ogsaa strækker sig Øst for denne, har høj Kælder og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Kostald i den vestlige Sidelænge; denne er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Nord, der rummer Lade og Hestestald, og Vest for Hovedbygningen en Svinestald, 2 Længer sammenbygget i Vinkel; Gaarden er aaben mod Øst mod Indkørselsvejen og Øst for denne 2 Bygninger,

den ene opført af Træ, til Vogne, Redskaber og Maskiner. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Svinestalden, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Holm er en gl. Frigaard (se Indledningen til Sønderjylland, Bind VIII, Side 511); senere, i 1578, hørte den under Søgaaard, hvorfra den i det 18de Aarh. solgtes til en Slægt Zander (mulig som Følge af Carl Ahlefeldts store Konkurs, se Søgaaard). En Tid har der været et Pottemageri ved Gaarden, og da der ogsaa fremstilledes glacerede Varer, findes der af og til Levninger fra denne Virksomhed.

I indeværende Aarh. ejedes Gaarden en Tid af E. Johs. Køster, der i 1922 solgte den til P. Bjern; han afhændede den senere til Krause, der i 1928—29 solgte den til den nuværende Ejer. (Gaarden har Navn efter Agerjorden, der ligger som en langstrakt »Holm« omsluttet af Høstrup Sø mod Øst og af — de tidligere noget større — Mosedrag paa de andre 3 Sider).

Holm.

LUNDTOFTBJERG, Kliplev Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Kresten Philipsen, Postfb. Tørsbøl, nærmeste St. Lundtoft, Afst. 1½ km, til Graasten 13 og godt 15 km til Aabenraa, Tlf. Kliplev 42 u.

Art. 1 af Lundtoft, samlet Areal 113,6 ha, deraf 91,1 Ager, 4 Skov, 3 Mose, 14 vedv. Græs og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 460 Th. (godt 9,68 Td. Hrtk.); Ejdskv. 107,000 Kr. (120,000), Jordv. 68,900 Kr. (80,000); Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Lundtoftbjerg ligger 1½ km Syd for Lundtoft St. ved Landevejen efter Krusaa.

Hvad Gaardens Drift angaar ønsker Ejeren ikke at meddele Oplysninger.

Lundtoftbjerg har, som Billedet viser, grundmurede, hvidpudsede, gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, har Veranda til denne, gennemgaaende Frontspid, høj Sokkel, Kælder og Skifertag. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er de 3 Hovedlænger (Stalde og Lade) sammenbygget til en 3-længet Gaard og mellem denne og Hovedbygningen 2 fritliggende Mellemlænger; desuden Øst for Gaarden Svinestald og Hønsehus. I Svinestalden er der murede Hvælvinger og Jernbjælker, og der hører et Hus til Ejendommen.

Lundtoftbjerg ejedes i Begyndelsen af indeværende Aarh. af Bernhardt Wildbrandt, af hvem den nuværende Ejer købte Gaarden i 1910; i 1918 er der tilkøbt 17½ ha, hvorved Gaarden kom op paa sit nuværende Areal.

SØGAARD, Klipleve Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Krigsministeriet, Postfb. Klipleve, nærmeste St. Lundtoft, Afst. $1\frac{1}{2}$ km, til Graasten 10 og 12 km til Aabenraa, Tlf. Klipleve. 8.

Art. 62 m. fl. af Søgaard, samlet Areal 509 ha, deraf 100 Ager, 75 Skov, 330 Sø og 4 Have, Park og Gaardsplads; Ejdskv. 200,000 Kr. (275,000), Jordv. 82,300 Kr. (166,000); Bygn. er fors. i Stats-Brandforsikringsfonden for ca. 300,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Søgaard ligger 1,5 km Nord for Lundtoft St. ved Landevejen efter Aabenraa; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Sand og Grusmuld, paa Sandunderlag. Terrænet er noget kuperet. Skovens Bevoksning er overvejende Naaletræer.

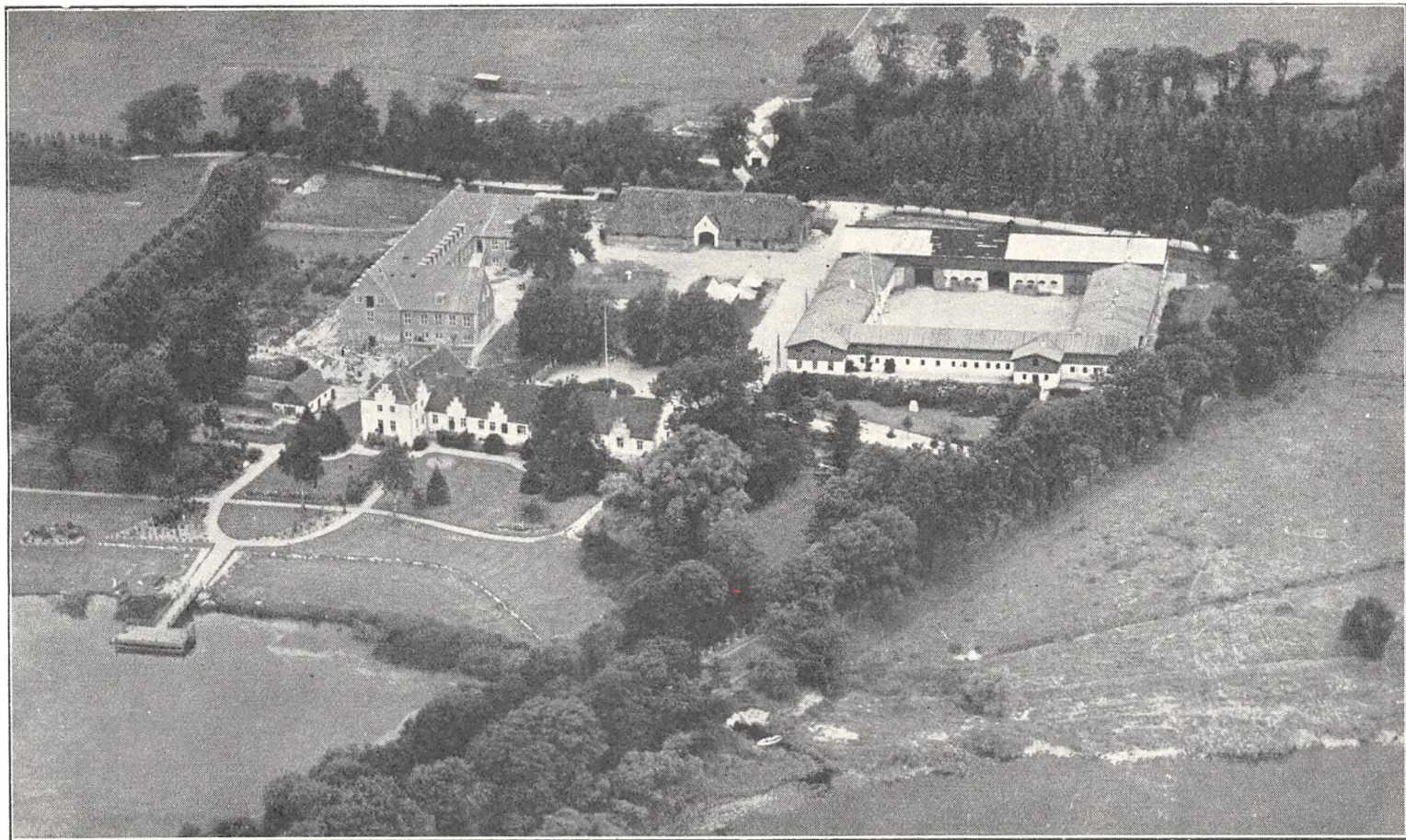
Lundtoftbjerg.

Søgaard er nu indrettet til Militærlejr, og der drives intet egentlig Landbrug. Tilsynsførende er P. Thomsen.

Søgaard har grundmurede store og gode, overvejende hvidpudsede Bygninger. Den nuværende Hovedbygning, der ligger mod Syd til Haven og Søen, er bygget i 1835; den bestaar af 2 Længer sammenbygget i T-Form, opført i én Etage, den sydlige Del af Tværløjen dog i 2, har trappeformede Gavle ligesom en Række mindre Prydkviste, Kælder under en Del af Længen og Tegtag. Den lange Fløj tjener nu dels til Bolig for Befalingsmænd og er dels indrettet til Messe, medens Tværløjen mod Vest er Bolig for den Tilsynsførende. De tidligere Avlsbygninger, af hvilke de 4 Hovedlænger danner en 4-længet sammenbygget Gaard, er tækket med Tagpap, en Del af denne er dog omlagt til Pandeplader; Længerne har Trimpel, denne er overvejende af Træ, en Del dog af Asbest. Avlsbygningerne er nu indrettet til Belægningsstuer m. m. for Lejrens Mandskab og en straaetækt gl. Lade, der ses mod Vest benyttes til Opbevaring af Brændsel.

Som nævnt foran er Søgaard nu indrettet til Militærlejr, og der er i 1936—37 bygget en ny Kaserne, som ses paa Billedet mod Vest; den bestaar af 3 sammenbyggede Fløje, en Hovedfløj i Retning Syd—Nord og 2 korte Sidefløje mod Øst, den er opført af røde Sten, har høj Kælder og Tegtag. Der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der er indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder.

Søgaard var tidligere et af de ældste og største Herresæder i de 2 Hertugdømmer; i sin

Søgaard.

største Udstrækning omfattede det i sin Tid et Omraade vurderet til 245 Plove (se Indledning til Sønderjylland, Bind VIII), af hvilke det gl. Lundtoft (Lyngtoft) Hrd. kun omfattede de 49 Plove, og op gennem Tiderne dannedes der efterhaanden ved Nedlægning af Landsbyer en Række Avlsgaarde under Godset (se Graasten, Fiskebæk, nu Graasten Landbrugsskole), Grøngrøft, Kiding, Aarup, Kelstrup (nu Kelstrup Statsskov og Skovfogedstedet Kelstruphus i Holbøl Sogn), Skovbølgaard m. fl. Efter en Overlevering skulde Søgaaard allerede omkring Midten af det 12te Aarh. have været i den Ahlefeldtske Slægts Besiddelse og efter denne ejedes Søgaaard i 1152 af Conr. v. Ahlefeldt, der i de følgende godt 150 Aar efterfulgtes af 5 Ejere inden for Slægten A., men dette er ikke historisk godtgjort. I Historien træder Gaarden frem i første Halvdel af det 14de Aarh., den ejedes da af Gotskalk Limbek, det først kendte Medlem inden for denne holstenske Adelsæt. Efter hans Død ca. 1335 overtoges Søgaaard af den ældste af hans 8 Sønner, Hans Limbek, og ved hans Død ca. 1355 af en yngre Broder Lyder L. (de 8 Brødre var alle Hertug Valdemar d. Femte af Sønderjyllands Vasaller). Efter Lyder L. fulgte Sønnen Henneke L., hvis Datter bragte Gaarden til sin Mand Wolf Pogwisch. En Datter af dette Ægtepar synes derefter at have bragt Søgaaard som Medgift til sin Mand Claus Ahlefeldt i Slutningen af det 14de Aarh. Da han faldt paa Toget mod Ditmarskerne i 1404 overtoges Søgaaard af Enken og efter hende af en Søn Benedict A. Efter ham nævnes hans 2 Sønner Benedict, der døde samtidig med Faderen 1470 og Claus A.; efter ham, som døde 1487, arvedes Søgaaard af Børnene Benedict, Jørgen og Abel A., medens en Søsterlod erhvervedes af Kronen, og der opførtes nu en høj Mur tværs over Borggaarden, saa der her blev Bolig til 2 Familier. Derefter fulgte Benedict A.s 2 Sønner Franz og Gregers A. (se Graasten Slot), der begge faldt paa Toget til Ditmarsken i 1559; skønt 61 Bøndergaarde af Lundtoft Hrds Bøndergaarde var gaaet over til Kronen, hørte der endnu i 1543 178 Bøndergaarde i Lundtoft Hrd., 48 i Sundeved og 25 i Vester-Egnen under Søgaaard. Omtrent Hundrede Aar senere og efter udviklede Ejers og Arveforhold samlede Søgaaard paa én Haand af den senere saa bekendte Storkansler Frederik A., der udkøbte samtlige Medarvinger og til hvem de 2 ovennævnte Brødre Frantz og Gregers A. var Tipoldefædre.

Efter Storkanslerens Død i 1686 gik Søgaaard over til Sønnen af samme Navn, og ved hans Død i 1708 til dennes Halvbroder Carl Ahlefeldt. Efter hans Død og store Konkurs i 1722 adsplittedes det store Gods; ved Auktionen i 1725 købte Hertug Chr. August af Augustenborg Graasten, Kiding, Fiskebæk og Aarup, Overinspektør Nicolai Paulsen Ballegaard, Skovbølgaard, Bojskov og Kelstrup, Kancellird. Aug. Chr. Paulsen Grøngrøft, Etatsrd. Grund købte Stolte-lund, Borgmester Bøhme Kværs Ladegaard, medens Søgaaard og Aartoft købtes af Godske v. Thienen for henholdsvis 30,000 og 7000 Rd. Cour. Forøvrigt opnaaedes der kun ret smaa Priser i Forhold til Godsernes Værdi, idet der ligesom ikke var Købere nok til det uhyre Gods, der paa én Gang kastedes paa Markedet. Efter den ugifte v. Thienens Død i 1744 arvedes Søgaaard af Brodersønnen Hieronimus v. Thienen, og ved hans Død i 1786 af dennes Stedbroder Greve Werner v. d. Schulenburg, en Søn af Moderens andet Ægteskab med Feltmarskal W. v. d. Schulenburg. Ved hans Død i 1810 kom Søgaaard til Landraad Leop. Wilh. v. Schulenburg, efter hvis Død i 1834 Enkefru S. samme Aar solgte Søgaaard og Aartoft til Advokat G. F. Güntzel for 189,000 M. (han opførte den nuværende Hovedbygning). Efter hans og Enkens Død i 1854 solgtes Godserne i 1854 for 154,000 Rd. til Amtmd. i Aabenraa Amt E. S. E. Heltzen, ved hvis Død i 1898 Søgaaard købtes for 500,000 M. af Konferensraad Axel Heide; han solgte den i 1908 til Ingeniør Villars Lunn, som i 1912 solgte den til Andr. P. Raben. I 1922 frasolgte han ca. 230 ha Græsningsjord samt Julsø med ca. 70 ha og i 1934 solgte han derefter Søgaaard med 815 ha for 330,000 Kr. til Landbrugsministeriet (Statens Jordlovsudvalg), som paa en Del af Arealet oprettede 4 nye Brug med henholdsvis 23, 13, 10 og 10 ha, medens en Del af Skoven samt Mosen blev henlagt under Statsskovvæsenet; i 1935 overdroges Resten af Søgaaard med Bygningerne derefter til Krigsministeriet, der har indrettet den til en Militærlejr. (Den gl. 3-fløjede Borg, hvis Borggaard mod den 4de Side var lukket ved en Mur, blev i 1643 ødelagt og skudt ned af General Torstenson i Begyndelsen af Krigen med Sverige.

DAMKÆRGAARD, Hokkerup By, Holbøl Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrd., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Heinrich Richelsen, Postfb. og nærmeste St. Tørsbøl, Afst. 2 km til Graasten 8 og 19 km til Aabenraa, Tlf. Hokkerup 3528.

Art. 13 m. fl. af Hokkerup, samlet Areal 57,2 ha, deraf 46,5 Ager, 10 Eng og 0,7 Have og Gaardsplads; Ejdskv. 79,000 Kr. (103,500), Jordv. 45,800 Kr. (66,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Høj-spændingsv.

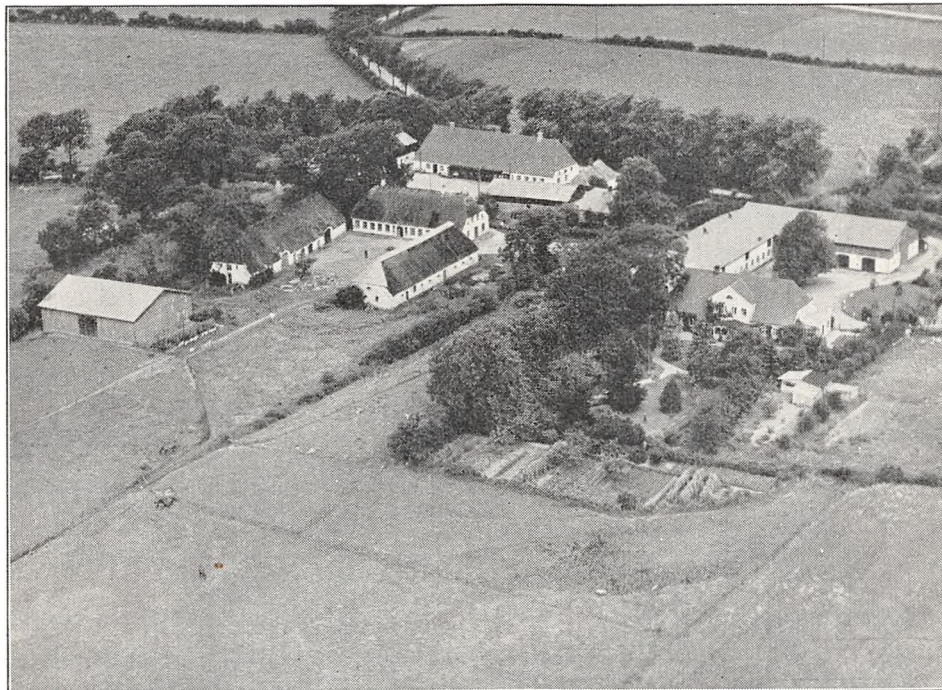
Damkærgaard ligger i den sydlige Side af Hokkerup By; Jorderne, hvoraf 25 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger fraskilt, er noget uensartede, vekslende fra Lermuld til Sandmuld, Underlaget ligeledes skiftende fra Ler til Sand. Terrænet

er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nykalket. Engen er Lavmoseeng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 20 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 26—30 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rødd dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Hokkerup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 140 Slagteri-

Fru W. Festersens Gaard i Hokkerup By (Art. 5 m. fl. af Hokkerup), th. i Billedet Damkærgaard.

svin aarlig, Gaarden er nu tildelt 60 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Damkærgaard har grundmurede, hvidpudsede, nye gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Veranda til denne, stor gennemgaaende Frontspids, en Tilbygning ved den østlige Gavl og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de 2 sammenbyggede Avlslænger, som er tækket med Pandeplader, er der Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge, der har muret Trimpel og Lade i Længen mod Nord, denne har Trimpel af Pandeplader; desuden lidt Sydvest for Gaarden en Svinestald med muret Trimpel og tækket med Tagpap; Gaarden er aaben mod Øst. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostald, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Damkærgaard er en gl. Slægtsgaard, der i mange Generationer har været i den nuværende Slægts Besiddelse; den ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Richel Richelsen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1882 af Sønnen Richard R., efter hvem den i 1910 overdroges til Sønnen, den nuværende Ejer, der ca. 1930 har frasolgt 15 ha Agerjord og 7 ha Skov, hvorved Gaarden fik sit nuværende Areal.

GAARD I HOKKERUP BY, Holbøl Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejerinde Enkefru Wilhelmine Festersen, Postfb. og nærmeste St. Tørsbøl, Afst. 2 km, til Graasten 8 og 19 km til Aabenraa.

Art. 5 m. fl. af Hokkerup, samlet Areal 68 ha, deraf 53 Ager, 4,5 Eng, 6 Skov, 4 Mose og Græsning og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 490 Th. (godt 10,3 Td. Hrtk.); Ejdkv. 80,000 Kr. (90,000), Jordv. 54,400 Kr. (62,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den sydlige Side af Hokkerup By; Jorderne, der er noget adskilt, ca. 35 ha ligger dog samlet Sydøst for Byen, bestaar for største Delen af god Lermuld paa Lerunderlag, ca. 10 ha er Sandmuld. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er kalket i Aarene 1932—33. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg, Eg og Ask.

Gaarden drives af Ejerinden, med en Søn H. Festersen som Forvalter; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70—80 Sække Superf., 40 Kalig. og 35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg, dog indkøbes enkelte Dyr, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Hokkerup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5—6 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 51 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

Gaard Art. 5 m. fl. af Hokkerup har grundmurede, hvidpudsede, velholdte ældre Bygninger, overvejende tækket med Straa. Hovedbygningen, der ligger mod Nord (Haven ligger Vest for Gaarden), er tækket med Straa. Af de fritliggende Avslænger er der Ko- og Hestestald i den østlige Sidelænge, der har Tag af Pandeplader mod Vest til Gaarden, og Svinestald, Vognport, Maskin- og Redskabsrum i den vestlige; Laden, der ligger Syd for sidstnævnte er helt af Pandeplader, og Nord for Hovedbygningen et Vaskehus, tækket med Pandeplader. Der hører et Aftægtshus til Ejendommen.

Gaard Art. 5 m. fl. af Hokkerup er en gl. Slægtsgaard, der i over 300 Aar har været i Slægtens Besiddelse; den ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af Hans Nissen Festersen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1836 af Sønnen Jeppe Andr. F., efter hvem den i 1877 overtoges af Sønnen Hans Heinrich F.; efter ham overtoges Gaarden i 1919 af Sønnen Andr. F. ved hvis Død i 1927 den overtoges af Enken, den nuværende Ejerinde.

GAARD I HØNSNAP BY, Holbøl Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejerinde Enkefru Cathrine Schmidt, Postfb. og nærmeste St. Tørsbøl, Afst. 6 km, til Graasten 10½ og 20 km til Aabenraa, Tlf. Hokkerup 3572.

Art. 7 m. fl. af Hønsnap, samlet Areal 66,1 ha, deraf 57,5 Ager, 8 Plantage og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 361,79 Th. (7,62 Td. Hrtk.); Ejdkv. 74,500 Kr. (78,000), Jordv. 42,400 Kr. (47,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 55,700 Kr., Løsoret i Nye Danske for 46,100 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den nordlige Side af Hønsnap By; Jorderne, der ligger godt for Gaardens Drift, bestaar dels af Sand-, dels af Lermuld, Underlaget skiftende fra Ler til Sand. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er tidligere merglet og kalket, og hele Arealet er nymerglet 1935—37. Plantagen, der er anlagt 1921—25, bestaar af Gran.

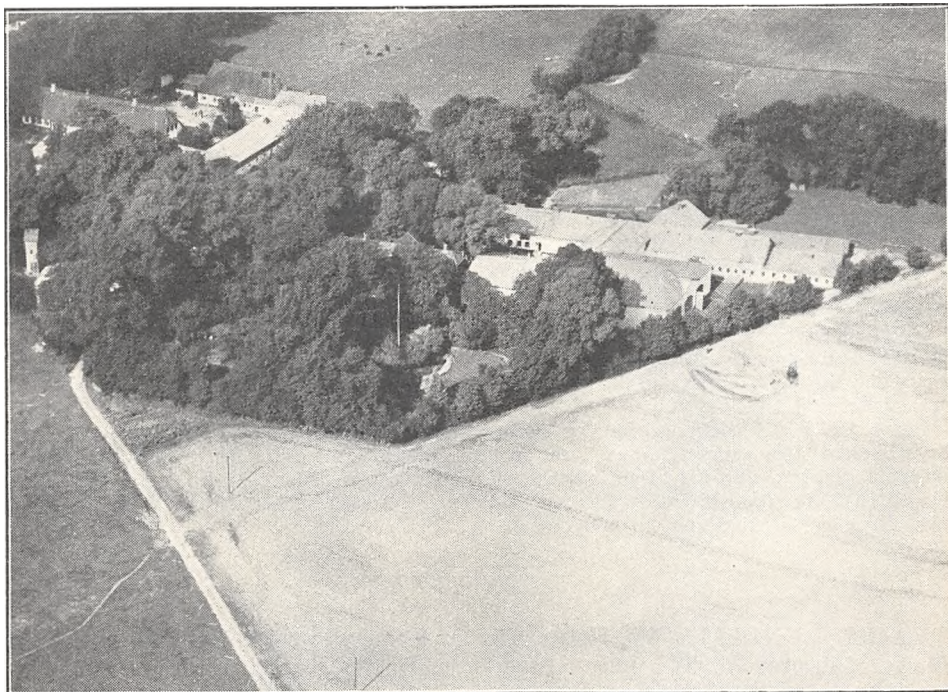
Gaarden drives af Ejerinden, med en Søn Henrik Schmidt som Bestyrer; Jorden dyrkes i følgende 10 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Havre, 4. Byg, 5. Kløver, 6. Vintersæd, 7. Byg, 8.—9. Kløver og Græs, 10 Grønjordshavre; udenfor Driften henligger et Areal med vedv. Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 20 Kalig. og 45 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var

sidste Aar 4113 kg med 4,03 pCt. Fedt og 185,6 kg Smør, Mælken leveres til Holbøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere leveret ca. 250 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 64 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 7 m. fl. af Hønsnap har grundmurede, hvidpudsede, nye og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd og Vest til den kønne Have, har Frontspids mod Øst og Skifertag; den indeholder en stor Bolig. Af Avlsbygningerne, som er tækket med Pandeplader, er den nordlige Sidelænge sammenbygget i Vinkel med Hovedbygningen; den har Trimpel af

H. J. Hansen Moos' Gaard i Undelev By (Art. 1 af Undelev).

Pandeplader og rummer Bryggers m. m., Heste- og Kostald, og fra den østlige Ende af Længen udgaar Laden, der er helt af Pandeplader, som en Sidelænge mod Nord; desuden Nord for Hovedbygningen en fritliggende Længe, en Svinestald, med muret Trimpel og Vest for Gaarden, Nord for Haven, et Redskabs- og Maskinhus, som tillige rummer Hønsesus. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og der hører et Hus til Ejendommen.

Gaard Art. 7 m. fl. af Hønsnap ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Steffen Hansen, efter hvem den i 1857 eller 1858 overtoges af en Nevø Steffen Jørgensen; efter ham overtoges den i 1894 af en Søn Steffen Hansen Jørgensen, der i 1909 solgte den til Johs. Fr. Schmidt, og efter hans Død i Febr. 1934 overtoges den af Enken, den nuværende Ejerinde.

GAARD I UNDELEV BY, Holbøl Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Hans Jørg. Hansen Moos, Postfb. Tørsbøl, nærmeste St. Lundtoft, Afst. 3 km, til Graasten 11 og 16½ km til Aabenraa, Tlf. Hokkerup 3579.

Art. 1 af Undelev, samlet Areal 106,2 ha, deraf 85,2 Ager, 20 Græsningsjord og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 294,36 Th. (6,2 Td. Hrtek.); Ejdskv. 85,000 Kr. (94,700), Jordv. 43,900 Kr. (49,700); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 85,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden er den østligste af de to Gaarde i Undelev; Jorderne, der er samlet om Gaarden, er lidt uens, vekslende fra mild Lermuld til let Sandmuld, Underlaget Ler og Grus, Græsningsjorden er humusrig Jord, hvor der tidligere er gravet mange Tørv. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 50 Kalig. og 100 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 55 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig med 160 kg Smør, der malkes med Maskine (Manus), Mælken leveres til Holbøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 24 Tillægssøer, foruden Ungsvin, der er tidligere leveret indtil 900 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 120 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Gaard Art. 1 af Undelev har grundmurede, store og gode Bygninger, opført af den nuværende Ejer. Hovedbygningen, der ligger mod Syd og Vest til den kønne gl. Have, har gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af de hvidpudsede Avslænger, der har Tag af Pandeplader, ligger sydligst og Øst for Hovedbygningen, en bred og rummelig Ladebygning, der ved en Mellem- eller Tværbygning er forbundet med en lang parallel Længe mod Nord; denne rummer (fra Øst til Vest) Svine-, Ko- og Hestestald, Værelser til Medhjælpere og Værksted; de 2 Længer har muret Trimpel og til Nordsiden af Staldene er der opført en Halvtagsbygning og en kort Sidelænge mod Nord, der rummer Svinestald; desuden Nordvest for Gaarden 2 Hønsehuse, det ene opført af Træ. Der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen. Gaarden ligger lunt, omgivet af Plantning og de store Træer i Haven.

Gaard Art. 1 af Undelev (undertiden kaldet Undelevgaard) hørte i ældre Tid under det store Gods Søgaard. Den ejedes i forrige Aarh. af Peter Jepsen, efter hvem den i 1880 overtoges af Sønnen F. Jepsen; efter hans Død overtoges den af Enken Fru Marie Jepsen, der i 1906 solgte den til en Nevø, den nuværende Ejer; en stor Del af Arealet henlaa da som Hede og Mose, men denne er nu kultiveret og opdyrket.

GAARD I UNDELEV BY, Holbøl Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Jørg. Nissen Brag, Postfb. Tørsbøl, nærmeste St. Lundtoft, Afst. 3 km, til Graasten 11 og 16½ km til Aabenraa, Tlf. Hokkerup 3578.

Art. 2 af Undelev, samlet Areal 77,8 ha, deraf 69,8 Ager, 7 Eng og Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 330 Th. (ca. 6,95 Td. Hrtk.) Ejdskv. 80,000 Kr. (102,000), Jordv. 51,000 Kr. (70,000); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 59,100 Kr., Løsporet i samme Selskab for 66,660 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden er den vestligste af de to Gaarde i Undelev By; af Jorderne, der er samlet ved Gaarden, er 30 ha mild Lermuld paa Lerunderlag, Resten er Sandmuld, Underlaget dels Ler, dels Sand. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Lavmose.

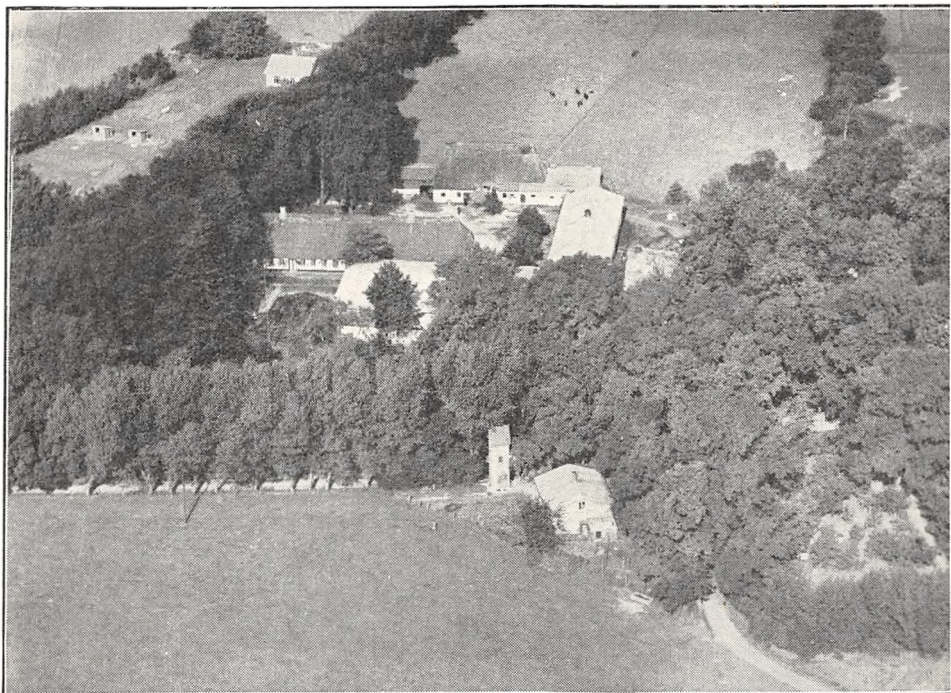
Gaarden drives af Ejerens Svigersøn Forpagter Andreas Petersen; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 75 Sække Superf., 55 Kalig. og 75 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 35 Malkekøer og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyr, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 180 kg aarlig, Mælken leveres til Holbøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer foruden Ungsvin, der er tidligere leveret

ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 71 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 150 Høns.

Gaard Art. 2 af Undelev har grundmurede, hvidpudsede og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. Have, som grænser til Indkørselsvejen, er tækket med Straa; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, ligger Kostalden Øst for Hovedbygningen, den har Trimpel af Pandeplader, og fra den sydlige Ende udgaar Laden som en Sidelænge mod Vest, denne, der har Trætrimpel, rummer i det sydøstlige Hjørne en mindre Svinestald. Den noget uregelmæssige Længe mod Nord, der ligger frit, rummer Hestestald i det straaetækte høje Midterparti, Svinestalden Øst for denne, tækket med Cementsten, og en Gennemkørselsport samt Vognport Vest for, opført af Træ og tækket med Tagpap; desuden Vest for Laden et teglhængt Hønsehus. Der er eget Vandværk,

Jørgen Nissen Brags Gaard i Undelev By (Art. 2 af Undelev).

som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen; Gaarden ligger lunt, omgivet af Plantning.

Gaard Art. 2 af Undelev ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Landmaaler Nissen, der i 1882 solgte den til Marcus Bjørnsen; han solgte den i 1902 til Friedrich Lucks, af hvem den nuværende Ejer købte Gaarden i 1909. I 1930 er der frasolgt 26,5 ha, deraf de 25 til Statens Jordlovsudvalg.

GAARD I ØSTER-GEJL BY, Holbøl Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Staten, Postfb. Tørsbøl, nærmeste St. Lundtoft, Afst. 6 km, til Graasten 15 og 20 km til Aabenraa, Tlf. Krusaa 532 (Forpagteren).

Art. 1 m. fl. af Øster-Gejl, samlet Areal 147 ha, deraf 120,5 Ager, 25 Eng og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 200 Th. (godt 4,2 Td. Hrtk.); Ejdskv. 75,000 Kr. (82,000), Jordv. 55,000 Kr. (58,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr., Løsoret i »Danmark« for 46,700 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Gaarden ligger i Øster-Gejl; Jorderne, der til Dels er samlet, er noget uens, dels gruset Jord, dels Sandjord samt en Del Mosejord. Terrænet er stedvis noget kuperet,

Kultur og Gødningskraft er for Tiden ikke god, 5 ha Højmose er drænet, Resten er naturlig sund Jord, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Lavmose.

Gaarden drives siden 1936 af Forpagter C. P. Nissen; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Avl af Kartofler, Rug, Kløver og Lucerne; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 40 Kalig. og 70 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer (agtes øget til 20), 1 Tyr og 36 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 140 kg aarlig, Mælken leveres til Holbøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig, desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug. Gaarden er tildelt 62 Svinekort; der holdes 23 Faar, Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Gaard Art. 1 af Øster-Gejl har grundmurede, hvidpudsede ret gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest i Retningen Øst—Vest har Frontspids og Veranda mod Nord, Haven ligger Syd for; den er tækket med Tagpap og indeholder en god Bolig. Avlsbygningerne har overvejende Tag af Pandeplader og fra den østlige Gavl af Hovedbygningen fortsætter en Tilbygning mod Øst, som rummer Værelser til Medhjælpere og Hestestald; denne er atter sammenbygget i Vinkel med den østlige Sidelænge, der har Trætrimpel og indeholder Kostald og Lade; desuden Syd for disse en Svinestald, 2 Længer med Trætrimpel, sammenbygget i Vinkel og Nord for Gaarden en teglhængt Bygning, der rummer Værksted m. m., samt en Halvtagsbygning, tækket med Tagpap, til Redskaber og Maskiner.

Gaard Art. 1 af Øster-Gejl ejedes tidligere af H. Løvenskjold, der havde købt den i 1923, hvorefter han i 1924 forpagtede Gaarden bort; han solgte den i 1928 til Peter Sørensen, efter hvem Staten overtog den i 1935.

HESSELGAARD, Hokkerup By, Holbøl Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer L. Nielsen, Postfb. og nærmeste St. Rinkenæs, Afst. godt 2½ km, til Graasten 5½ og 21 km til Aabenraa og Sønderborg, Tlf. Hokkerup 3562 (Bestyreren).

Art. 8 af Hokkerup, samlet Areal 31,5 ha, deraf 24,5 Ager, 3,5 Mose, 2,5 Frugtplantage og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 285 Th. (6,0 Td. Hrtk.); Ejdkv. 56,000 Kr., Jordv. 32,000 Kr., Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr., Løsporet i »Danmark« for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Hesselgaard ligger 2 km Øst for Hokkerup By, ved Landevejen Graasten—Krusaa, hvorfra der er Indkørsel til Gaarden; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet i Aarene 1928—35 og merglet indenfor samme Tidsrum.

Gaarden drives fra Efteraaret 1937 ved Bestyrer Hans Holt; der dyrkes en Del Frø af Kløver og Fodersukkerroer samt Spiseærter.

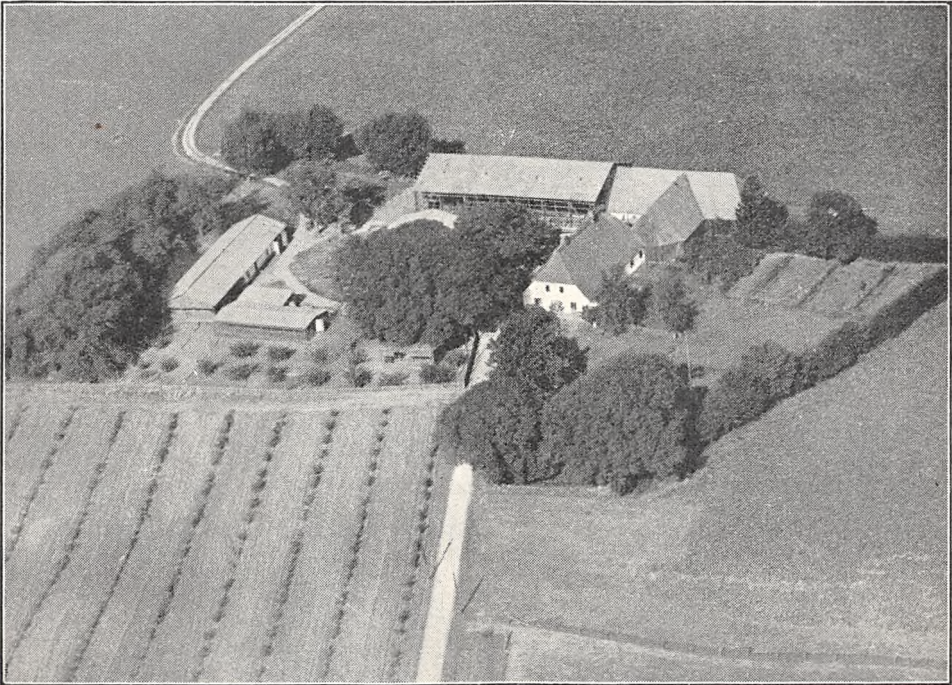
Kvægbesætningen, der bestaar af 23 Malkekøer og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg og er tuberkelfri, der anvendes Foreningstyr, og Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko var sidste Aar 240 kg, der malkes med Maskine (Manus), Mælken leveres til Rinkenæs Andelsmejeri.

Der holdes 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 20 Tillægssøer, der er tidligere leveret indtil 400 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 75 Svinekort. Fjerkræholdet er 200—300 Høns.

Hesselgaard har grundmurede, hvidpudsede, delvis ombyggede og nyopførte Bygninger. Hovedbygningen, som ligger mod Øst til den kønne Have, er tækket med Tegl; den indeholder en god Bolig med moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er de 2 Hovedlænger sammenbygget i Vinkel (Gaarden er aaben mod Syd); af disse er der Ko- og Ungkvægstald samt Roehus i Længen med Vest overfor Hovedbygningen og Lade i Længen mod Nord, i hvis Sydside der er Kølerum, Indkørselsport samt Hestestald med Maga-

sin over denne; til den østlige Gavl af Laden er Svinestalden opført som en Forlængelse og denne er atter udvidet i en Sidelænge mod Syd, der ved et Huggehusrum er forbundet med den nordlige Gavl af Hovedbygningen; desuden Vest for Gaarden en Længe, som indeholder Farestier til Søer og Rum til forskelligt; denne er opført af Træ ligesom et Hønsehus, til hvis Nordside, der er opført en Halvtagsbygning til Vognport, og et Hønsehus Syd for Gaarden. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostald, og Gaarden har eget Vandværk, som virker automatisk ved Elektricitet. De 2,5 ha Frugtplantage er anlagt i Aarene 1932 og 1934.

Hesselgaard ejedes tidligere af Chr. Abraham, der i 1912 solgte den til H. Lammers, Gaarden var da paa 48,7 ha; efter ham overtoges den ved Tvangsauktion af »Landeværnet«, af hvilket den nuværende Ejer kort efter købte den i 1928 med det nuværende Areal; under de vanskelige økonomiske Forhold var der frasolgt ca. 17 ha. Der har hidtil som Forpagtning været drevet 26 ha under Gaarden, men fra 1938 bliver det forpagtede Areal kun paa 8 ha.

Hesselgaard.

Da Ejeren i 1937 har forpagtet den 2 km længere mod Nord liggende Gaard »Buskmose«, drives Hesselgaard, som foran nævnt, nu ved Bestyrer.

INGERSLEVGAARD, Hokkerup By, Holbøl Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Gunnar Nielsen, Postfb. og nærmeste St. Tørshøj, Afst. 2 km, til Graasten 8 og 19 km til Aabenraa, Tlf. Hokkerup 3531.

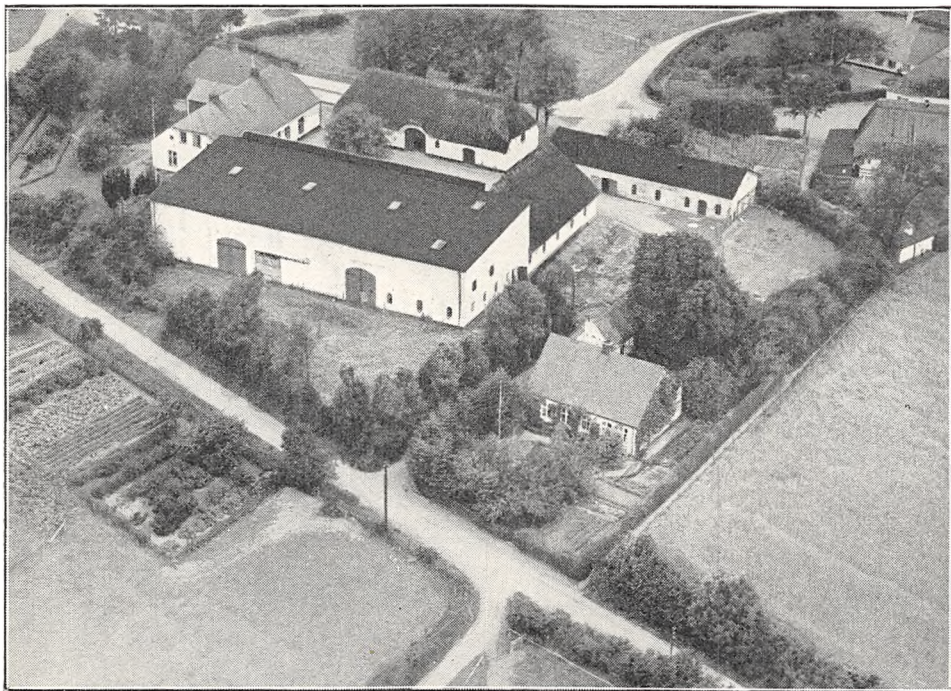
Art. 116 af Hokkerup, samlet Areal 31,4 ha, deraf 28 Ager, 2 Eng, 1 Mose og 0,4 Have og Gaardsplads; Ejdkv. 55,000 Kr., Jordv. 30,700 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 57,000 Kr., Løsoret i Jydsk Brandf. for 34,205 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Ingerslevgaard ligger i den sydlige Side af Hokkerup By; af Jorderne, hvoraf 11 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger fraskilt, er 20 ha Lermuld paa Lerunderlag, Resten er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er nykalket. Engen er Haardbundseng. Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 35 Sække Superf., 12 Kalig. og 15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 15 Malkekøer, 1 Tyr og 12 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4616 kg med 3,76 pCt. Fedt og 193 kg Smør, Mælken leveres til Hokkerup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 43 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 125 Høns.

Ingerslevgaard har grundmurede, hvidpudsede, velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til Haven, har Frontspids til denne og Skifertag; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne er der Kostald i

Ingerslevgaard.

den straatækte Længe mod Øst overfor Hovedbygningen; denne er sammenbygget i Vinkel med den sydlige Sidelænge, der rummer Svinestald og Lade, denne med Tag af Pandeplader mod Nord og af Tagpap mod Syd; den nordlige Sidelænge, som ligger frit, er tækket med Straa, den rummer Vognport samt Redskaber og Maskiner og Øst for denne og Indkørselsvejen en Længe tækket med Tagpap, denne rummer Hestestald og Hønsehus. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Aftægtshus til Ejendommen. (Se Anm. Side 357).

Ingerslevgaard ejedes tidligere af Peter Festersen, efter hvem den i 1927 overtoges af Jørg. Grau, og efter ham købte den nuværende Ejer i 1934 Gaarden paa Auktion.

KOLDMOOS, Hokkerup By, Holbøl Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Johan Stange, Postfb. og nærmeste St. Rinkenæs, Afst. godt $3\frac{1}{2}$ km, til Graasten $6\frac{1}{2}$ og 20 km til Aabenraa, Tlf. Hokkerup 3519.

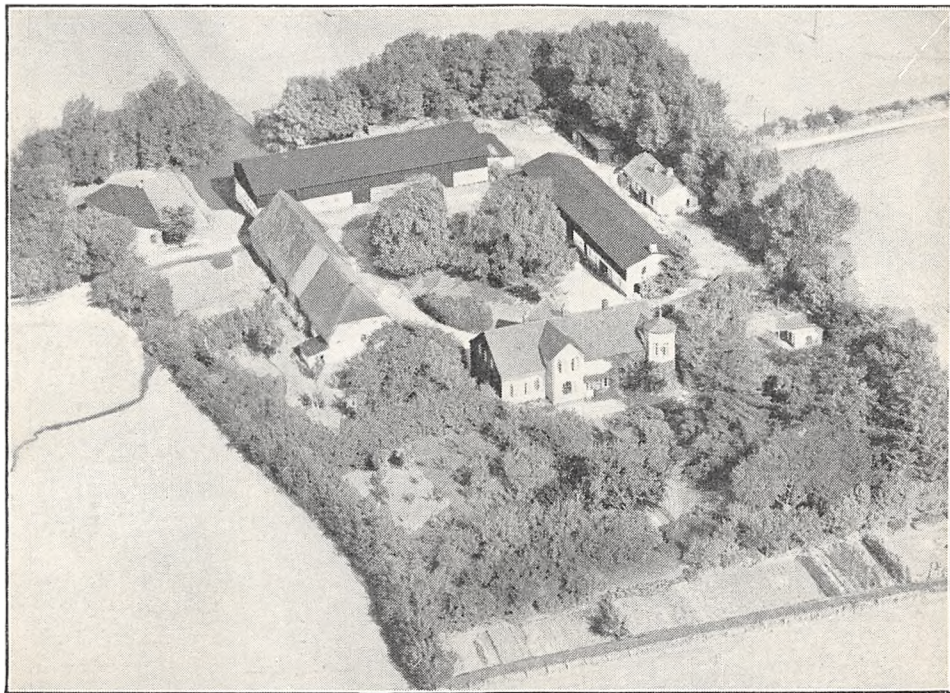
Art. 10 af Hokkerup og 211 af Rinkenæs, samlet Areal 108 ha, deraf 90 Ager, 4,5 Eng, 7,5 Skov, 4 Mose og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1000,00 Th. (godt 21 Td. Hrtk.); Ejdskv. 146,000 Kr. (162,000), Jordv. 92,000 Kr. (102,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 90,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Koldmoos ligger ca. 1½ km Øst for Hokkerup By; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af Mosen, som ligger fraskilt, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og merglet; Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Bøg og Eg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 20 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 36 Malkekøer, 1 Tyr og 28 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Mælken leveres til Hokkerup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret, des-

Koldmoos.

uden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 130 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 88 Svinekort. Der holdes 10 Faar, og Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Koldmoos har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. Have, har frembygget Frontspids og en lukket Veranda til denne, Frontspids mod Nord til Gaarden, et Taarn ved det sydøstlige Hjørne og Skifertag; den indeholder en stor og smuk Bolig. Af de fritliggende Avlslænger, som overvejende er tækket med Tagpap, er der Kostald i den vestlige Sidelænge, denne er tækket med Straa, hvoraf en mindre Del er erstattet med Pandeplader; den østlige Sidelænge rummer Værelser til Folkene, Hønse- og Brændehus, Lade og Ungkvægstald, den har Trætrimpel ligesom Længen mod Nord, der indeholder Hestestald og Lade og ved den østlige Gavl et Halvtag til Redskaber og Maskiner; desuden Vest for Længen en Svinestald og Øst for Gaarden et teglhængt Beboelseshus samt en Halvtagsbygning af Træ til Vogne. Der er murede Hvelvinger paa Træbjælker i Kostalden, til hvilken der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører 2 Huse til Ejendommen. Haven, der er rig paa Frugttræer, er ligesom Gaarden omgivet af Plantning; Vejen fra Hokkerup mod Øst gaar gennem Gaarden.

Koldmoos ejedes i Slutningen af forrige Aarh. af Chresten Surberg, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1898.

RØNSHOVEDGAARD, Holbøl Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Staten, Postfb. og nærmeste St. Rinkenæs, Afst. 4 km, til Graasten 7 og 22 km til Sønderborg, Tlf. Hokkerup 3504 (Forpagteren).

Art. 7 af Hokkerup, samlet Areal 92,4 ha, deraf 77 Ager, 10 Eng, 3 Skov og 2,4 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 824,34 Th. (17,35 Td. Hrtk.); Ejdskv. 140,000 Kr. (155,000); Jordv. 84,300 Kr. (92,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 120,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Rønshovedgaard ligger nær ved Flensborg Fjord, Nord for den nye Landevej, der fra Rinkenæs, langs Fjorden, fører til Kollund og Krusaa; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er

Rønshovedgaard.

noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er merglet 1936—37. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning forsk. Løvtræer.

Gaarden er fra 1934 bortforpagtet i en 8-aarig Periode til Brdrn. A. P. Lunden, Dyrehavegaard pr. Kolding, og Johs. Lunden, som driver Gaarden.

Jorden dyrkes i alm. Vækseldrift med en Del Frøavl af forskellige Sorter; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 70 Kalig. og 125 Sække Kvælstofg.

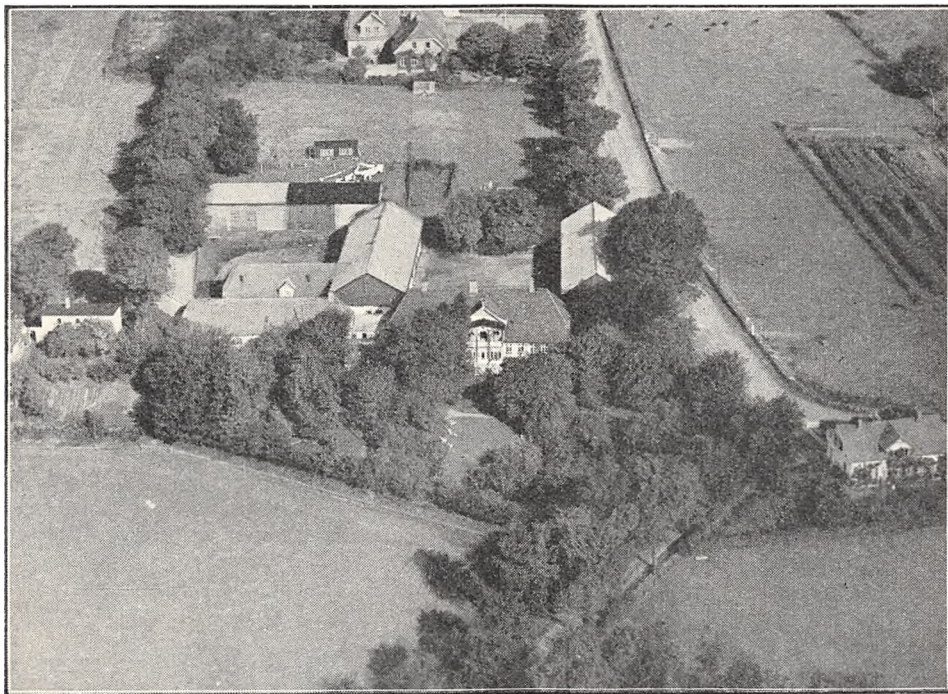
Kvægbesætningen, der bestaar af 38 Malkekøer, 1 Tyr og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3984 kg med 3,71 pCt. Fedt og 164 kg Smør, Mælken leveres til Hokkerup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7—8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 15 Tillægssøer, og Gaarden er tildelt 105 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Rønshovedgaard har grundmurede, hvidpudsede, velholdte og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have (ikke helt solret), har en lukket Veranda til denne, stor gennemgaaende Frontspids, Tegtag og et skifertækket Taarn med Spir mod Øst ved det nordøstlige Hjørne; den indeholder en stor smuk Bolig med indlagt moderne Bekvem-

meligheder. Af de fritliggende Avslænger, som er tækket med Tagpap, er der Ko- og Svinestald i den vestlige Sidelænge, der har muret Trimpel, Svinestalden udvidet i en Sidelænge mod Vest og Lade samt Vognport i den østlige; desuden Vest for Hovedbygningen en Længe, der rummer Hestestald samt Magasin paa Loftet, Øst for en Bygning af Træ, der rummer Maskiner og Hønhus og Nord for denne og Øst for Laden et Brændehus (et tidligere Elektricitetsv.) samt en Halvtagsbygning, der rummer Maskiner og Redskaber. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører 2 Huse med Bolig til 4 Familier til Ejendommen. Fra Gaarden, der ligger ret højt, er der en meget smuk Udsigt over Flensborg Fjord.

Rønshovedgaard blev efter Verdenskrigen overtaget af Nordslesvigsk Kreditforening, der i 1922 solgte den til J. H. Petersen, hvis Slægt tidligere havde ejet Gaarden, der i 1710 ejedes af Petersens Tiptipoldefader. I 1928 købtes Gaarden paa Tvangsauktion af Heisel, der i 1929 solgte

Freihof.

den til P. Vangaard; fra ham overtoges den senere af Sønderjydsk Hypotek-Laanefond, der den 14. Juli 1934 solgte den til Staten, den nuværende Ejer.

FREIHOF, Kollund By, Bov Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Dr. jur. Fr. W. Christians, Postfb. Kollund, nærmeste St. Padborg, Afst. 7 km, til Graasten godt 12, til Aabenraa 24 og 28½ km til Sønderborg, Tlf. Kollund 458.

Art. 1 m. fl. af Kollund, samlet Areal 146 ha, deraf 87,5 Ager, 45 Skov, 12,5 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 524 Th. (godt 11 Td. Hrtk.); Ejdskv. 110,000 Kr. (126,000), Jordv. 69,000 Kr. (76,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for ca. 90,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Freihof ligger midt i Kollund By; Jorderne, der ikke er helt samlet, men ligger godt for Gaarden Drift, bestaar dels af Lermuld, dels af Sandmuld, Underlaget Ler og Sand. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid, og der bliver nu merglet en Del hvert Aar. Skovens Bevoksning er overvejende Bøg, lidt Gran.

Gaarden drives af Ejeren ved Bestyrer J. Sønnichsen; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 35 Kalig. og 75 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 35 Malkekøer, 1 Tyr og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri; Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 135 kg aarlig, Mælken leveres til Krusaa Amdelsmejeri, dog sælges en Del direkte fra Gaarden.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 16 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 72 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Freihof har grundmurede gode, delvis hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har Veranda med Altan til denne, gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den indeholder en stor, god Bolig. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandplader, er der Lade og Kværnum m. m. i den østlige fritliggende Sidelænge, Ko- og Hestestald i den vestlige; fra denne, der har Trimpel af Træ, udgaar en Længe, en Svinestald fra den sydlige Ende som en Sidelænge mod Vest og Syd for denne, Vest for Hovedbygningen ligger en teglhængt Længe, der ogsaa rummer Svinestald m. m. (Bagehus); denne er sammenbygget med en vestlig Sidelænge, som rummer Brændsel, en mindre Svinestald og i den nordlige Halvdel, der er bygget som Halvtag, Maskiner, Redskaber og Vogne, desuden mod Nord en fritliggende Lade; der dannes derved en vestlig delvis lukket Gaardsplads, medens Gaarden overfor Hovedbygningen er aaben mod Nord. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Hestestald, og der hører 2 Huse til Ejendommen.

Freihof, der i ældre Tid kaldtes »Kollund«, er som Navnet antyder en gl. Frigaard (se Indledningen til Sønderjylland, Bind VIII, Side 511). I Slutningen af det 15de Aarh. ejedes den af Jes Thomsen, der i 1488 af Kong Hans fik Adels- eller Vaabenbrev paa Gaarden. Kort efter Frederik d. Tredies Tronbestigelse i 1648 stadfæstede han disse ridderlige Privilegier om Skjold og Hjelm til Nis Boysen, der var en Sønnesøns Sønnesøn af Jes Thomsen, og 6 Gange senere, henholdsvis i 1670, 1699, 1731, 1747 og 1767 (ved og kort efter et Tronskifte) samt sidste Gang i 1818 er der givet kgl. Stadfæstelse paa disse Privilegier, hvorfor denne Slægt Boysen's Efterkommere da ogsaa i 1907 er medregnet under den danske Adel. I 1890 kom Gaarden ved Ægteskab til Johs. Wilh. Christians, efter hvis Død den senere overtoges af Enkefru Christians og efter hende overtoges den i 1921 af Sønnen, den nuværende Ejer.

HARKÆR, Kollund By, Bov Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Carl Heinr. Hansen, Postfb. og nærmeste St. Padborg, Afst. 5 km, til Graasten 15 og 24 km til Aabenraa, Tlf. Krusaa 558.

Art. 3 af Kollund, samlet Areal 104,7 ha, deraf 95,7 Ager, 1 Skov, 6 Mose og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 280,72 Th. (5,91 Td. Hrtk.); Ejdkv. 80,000 Kr. (93,000), Jordv. 48,400 Kr. (57,000); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 84,300 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Harkær ligger ved den nye Landevej, der fra Krusaa fører langs Flensborg Fjord til Rinkenæs; Jorderne, der er samlet ved Gaarden bestaar af god Muldjord paa Lerunderlag, Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet 1921. Skovens Bevoksning Bøg og Eg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

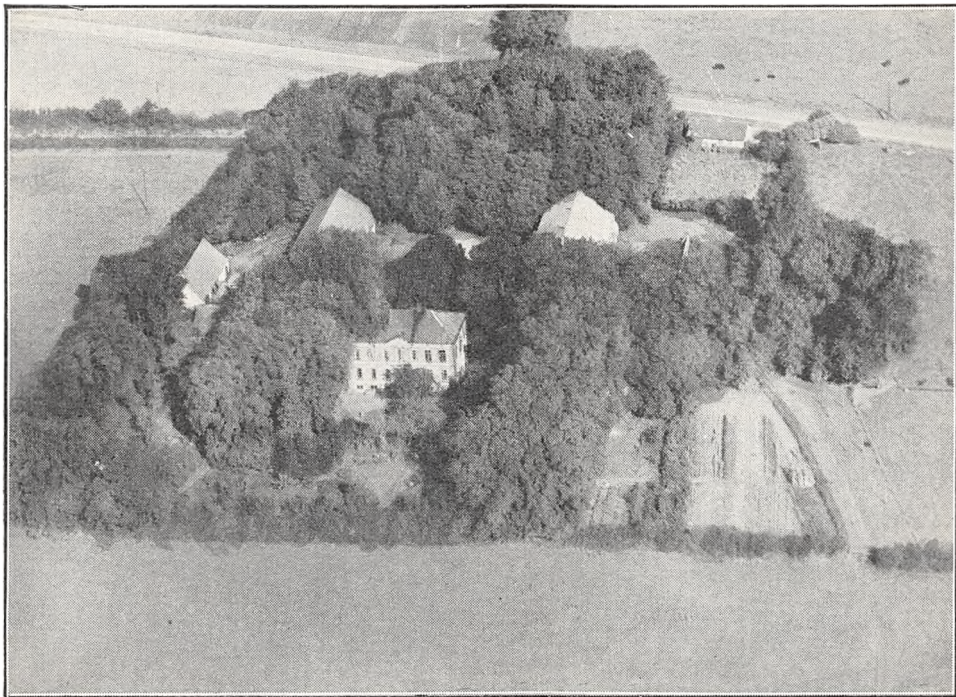
Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Krusaa Amdelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Der holdes 9 Faar, Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Harkær har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Den anelige Hovedbyg-

ning, der ligger mod Syd til den gl. Have, er opført i 2 Etager, har høj Kælder og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avlslænger, har de 2 Hovedlænger Mansard, den østlige Sidelænge med Tag af Pandeplader indeholder Ko- og Svinestald, den vestlige, der har Tegltag, Hestestald og Lade; desuden Vest for Hovedbygningen en Ladelænge med muret Trimpel og Skifertag og Vest for Avlsbygningerne en teglhængt Længe, der rummer Vognport, Redskaber og Maskiner. Der er eget Vandværk, og der hører 2 Huse til Ejendommen. Gaarden ligger lunt, kønt omgivet af Haven og store Træer.

Harkær er en meget gl. Slægtsgaard; i 1652 solgte Frederik d. Tredie den til Chr. Clausen, og Gaarden gik nu i Arv fra Fader til Søn gennem 7 Slægtled, alle med Navnet Chr. Clausen; i 1800 overtoges Gaarden af en Svigersøn Andreas Hansen, efter hvis Død den overtoges af Enken Fru Hansen, f. Clausen, og efter hende overtoges den i 1921 af Sønnen, den nuværende Ejer.

Harkær.

KRUSAAGAARD, Krusaa By, Bov Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Staten, Postfb. og nærmeste St. Padborg, Afst. godt 5 km og 23½ km til Aabenraa, Tlf. Krusaa 525 (Avlsgaarden).

Art. 11 m. fl. af Krusaa, samlet Areal 229 ha, deraf 139 Ager, 65 Eng, 15 Skov, 8 Mose og 2 Have og Gaardsplads; Ejdskv. 200,000 Kr. (220,000), Jordv. 88,000 Kr. (98,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 120,000 Kr., Løsøret i Det kgl. octr. Brandassurance-Compagni for 92,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Krusaagaard ligger nær ved Landegrænsen ved Krusaa Toldsted; af Jorderne, der er samlet om Gaarden (ca. 22,5 ha ligger Syd for Grænsen), er ca. Halvdelen Lermuld paa Lerunderlag og Resten Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er merglet sidst i 1890'erne og i de senere Aar til Dels nymerglet. Engen er kultiveret Lavmose, Skovens Bevoksning Bøg og Eg.

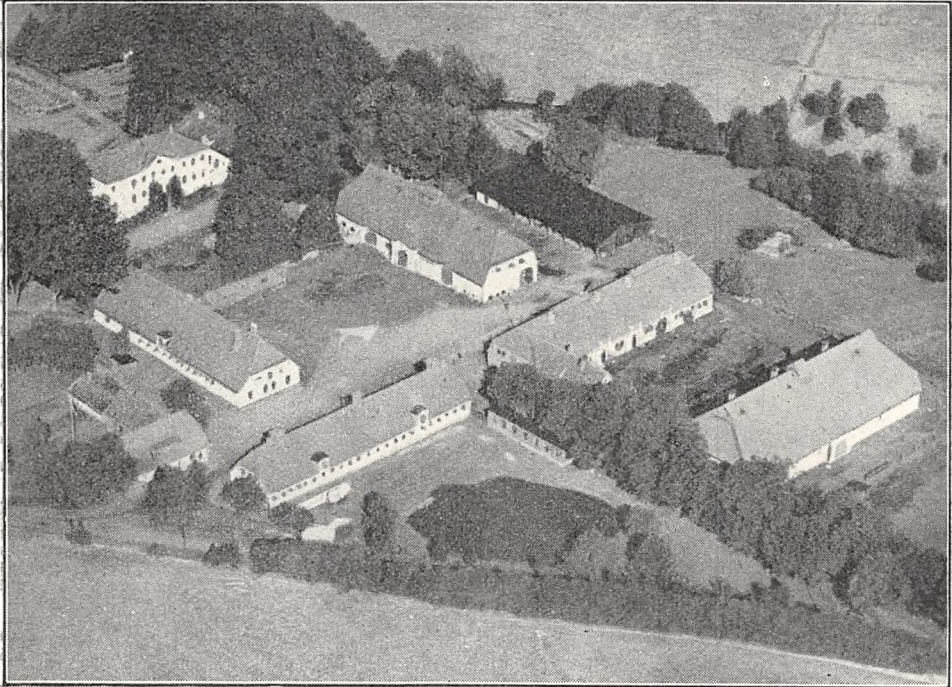
Gaarden drives ved Bestyrer Nis Petersen; Jorden dyrkes i 2 Sædsifter, deraf Lerjorden: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Kløver; Sandjorden: 1. Rug, 2. Roer og Kartofler, 3. Byg eller Blandsæd, 4. Kløver og 5. Havre; af Kunstgødning anvendes

aarlig ca. 200 Sække Superfosfat, 150 Kaligødning og 125 Sække Kvælstofgødning.

Kvægbesætningen, der bestaar af 100 Malkekøer, 2 Tyre og 110 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Kø var sidste Aar 4300 kg med 157 kg Smør, Mælken leveres til Krusaa Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 14 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 20 Tillægssøer, der er tidligere leveret 350—400 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 188 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Krusaagaard har grundmurede, hvidpudsede, anselige og gode Bygninger, overvejende tækket

Krusaagaard.

med Tegl. Hovedbygningen, der er opført i 1846, ligger mod Nordvest til den gl. Have, som grænser ud til Landevejen, den er opført i 2 Etager, har høj Kælder, en lav gennemgaaende Frontspids, Veranda med Altan mod Vest til Haven og Skifertag; Hovedbygningen, der indeholder en stor Lejlighed, er udlejet til Gaardens tidligere Ejer, Godsejer J. W. Hansen til Pensionat. Af de fritliggende Avlslænger er der Værelser til Folkene og Hestestald i den sydvestlige Sidelænge og Lade i den nordøstlige; af de 2 Længer, som ligger overfor Hovedbygningen mod Sydøst, er der Svinestald i den sydlige og Kostald i den nordlige, fra hvis Sydende, der mod Øst er tilbygget en Sidelænge til Bolig for Fodermesteren; desuden Øst for Kostalden en Længe, som rummer Stald til Ungkvæg og Søer, Nord for Gaarden en lavere Længe til Maskiner, Redskaber og Vognport, tækket med Tagpap ligesom et Hønsehus Øst for Gaarden, en Halvtagsbygning, opført af Træ; endvidere Syd for Gaarden en Vinkelbygning, af hvilke den ene Længe rummer Bestyrerbolig, den anden Økonomilejlighed. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden og en Del af Svinestalden, eget Vandværk, som drives ved Electricitet, og foruden Fodermesterbolig hører der 2 Huse med 4 Lejligheder til Ejendommen; Gaarden ligger meget smukt. Paa denne afholder det landøkonomiske Forsøgslaboratorium Fodringsforsøg med Svin.

Krusaagaard er en ret ny Ejendom, oprettet i Begyndelsen af forrige Aarh., ca. 1811, af thor Straten, som ejede den nu Syd og Vest for vor nuværende Landegrænse liggende »Kobbermølle«. Denne, der oprindelig var anlagt af Christian d. Fjerde som et Hammerværk blev ødelagt i 1628 af Wallenstein's Tropper; den opbyggedes igen efter Krigen for at anvendes til et

Jernværk, men da Sverige for at hindre dette udstedte Udførselsforbud mod Raajern, indrettedes den i 1639 til en Kobbermølle, deraf Navnet; denne afbrændtes i 1644 af General Torstenson, under vor Krig med Sverige og efter at Kobbermøllen efter Freden paany var sat i Stand, afbrændte Svenskerne den atter i 1657 i vor næste Krig med Sverige; senere, 1689 blev Møllen opbygget og sat i Gang igen af Hilmar von Lutten, hvis Datter senere ved Ægteskab bragte den til Familien thor Straten, der ejede den til 1842 (se forøvrigt Indledningen til Sønderjylland, Bind VIII, øverst Side 507 og Side 509 nederst); ved Dragningen af den ny Rigsgrænse efter Verdenskrigen kom Kobbermøllen til at ligge paa den tyske Side af denne.

Som nævnt er Krusaagaard oprettet omkring 1811 af den daværende Ejer af Kobbermøllen thor Straten, der købte 2 Gaarde i Krusaa og 2 i Kiskelund, hvis Jorder han sammenlagde til Krusaagaard og opførte Bygninger til denne, ligesom han oprettede Krusaa Vandmølle.

I 1889 solgte den daværende Ejer af Kobbermøllen, Raben, Krusaagaard for 133,000 M. til en Hr. Freitag, og Gaarden skiftede derefter Ejer gentagne Gange; i 1912 solgte den daværende Ejer Kapt. Reuter den til Friherre v. Rheinhaben, der i 1915 solgte den til Kommercerd. Hübsch, som ogsaa købte Krusaa Vandmølle, hvis gode Jorder blev lagt ind under Krusaagaard, og han forbedrede derefter Ejendommen meget betydeligt.

I 1920 solgte han Krusaagaard til J. W. Hansen (se Nakskov Ladegaard, Bind IV, Side 33, og Langebækgaard, Bind III, Side 37). Godsejer Hansen, der var en overmaade patriotisk-sindet Mand, købte Krusaagaard med den Tanke, at faa den oprettet til en Landbrugsskole til Gavn for de ved Genforeningen til Moderlandet hjemvendte Sønderjyder, idet Sønderjylland i de ca. 2 Slægtled siden 1864 i saa Henseende havde været stedmoderlig behandlet, men da dette glippede, idet en saadan Skole oprettedes paa en Stamparcel af Herregaarden Fiskebæk, se Graasten Landbrugsskole, solgte han i 1924 Gaarden til Staten, den nuværende Ejer, medens Krusaa Vandmølle, der ligger nær Gaarden, men Vest for Landevejen til Aabenraa, solgtes samme Aar til en Søn, der var Ingeniør; han solgte den igen i 1928 med 33 ha til J. Laursen, Ormstrup (Friisholt), se Bind VI, Side 596—97. Af den Jord, der nu hørte til Møllen, har Staten i 1933 købt 33 ha og lagt ind under Krusaagaard; Staten har dernæst ved Udstyknings oprettet 2 Brug paa tilsammen ca. 45 ha, foruden at den har frasolgt en Del Grunde og andre Arealer.

LINDEGAARD, Kollund By, Bov Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Andreas Christiansen Schmidt, Postfb. Kollund, nærmeste St. Padborg, Afst. 7 km, til Graasten godt 12, til Aabenraa 24 og 28½ km til Sønderborg. Tlf. Kollund 415.

Art. 7 m. fl. af Kollund, samlet Areal ca. 111 ha, deraf 96,5 Ager, 3 Eng, 5,5 Skov, 5 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 292,39 Th. (ca. 6,16 Td. Hrtk.); Ejdskv. 78,000 Kr. (84,000), Jordv. 45,300 Kr. (51,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 80,000 Kr., Løsoret i »Danmark« for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Lindegaard ligger i den vestlige Side af Kollund By; Jorderne, der er noget adskilt, bestaar af god Sandmuld, Underlaget skiftende fra Sand og Grus til Ler. Terrænet er stedvis en Del kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er merglet omkring Aarhundredskiftet, og i de senere Aar er der merglet en Del igen. Engen er Haardbundseng ved Fjorden, Skovens Bevoksning overvejende Bøg, lidt Naaletræ.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 60 Kalig. og 60—70 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb at Tyre og bliver nu renset for Tuberkulose, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3408 kg med 3,66 pCt. Fedt og 139,1 kg Smør, Mælken leveres til Krusaa Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 130 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 63 Svinekort. Der holdes 2 Faar, Fjerkræholdet er ca. 60 Høns.

Lindegaard har overvejende grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Den anselige Hovedbygning, der ligger mod Syd til den gl. Have, er i 2 Etager, opført i 1857 og har Tegl-

tag; den indeholder en stor god Bolig. Af Avlsbygningerne, der for største Delen er nye og overvejende er tækket med Pandeplader, er der Lade i den fritliggende østlige Sidelænge, den er bygget i 1894, den vestlige Side af Bindingsværk og er tækket med Tagpap; af de øvrige Længer, som ligger mod Nordvest er der Hestestald og Kværnum i den vestlige Sidelænge; denne er opført i 1931, har muret Trimpel og er med den nordlige Gavl sammenbygget i T-Form med Kostalden; fra den nordlige Side af denne udgaar en bred Sidelænge mod Nord, opført i 1910, den rummer Lade og Svinestald, har Vægge af Pandeplader (i Svinestalden med Mur inden for disse) og til den vestlige Side er opført en Halvtagsbygning til Redskaber, Maskiner og Vogne. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostald, indlagt Vand fra Byens Vandværk, og der hører et Aftægtshus samt et Arbejderhus til Ejendommen.

Lindegaard ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Andr. Christiansen Schmidt, efter hvem den i 1882 overtoges af Sønnen Henr. Chr. S. og efter ham overtoges den i 1907 af Søn-

Lindegaard.

nen, den nuværende Ejer. (Der er for nylig fragaaet ca. 2 ha til Vejvæsenet, hvorved Gaarden kom ned paa sit nuværende Areal, men dette var endnu ikke endelig fraskilt.)

MULSMARK, Kiskelunde By, Bov Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer J. Wistoft, Postfb. og nærmeste St. Padborg, Afst. 7 km, til Graasten 14 og 21 km til Aabenraa, Tlf. Padborg 534.

Art. 3 m. fl. af Kiskelund, samlet Areal 154 ha, der 83 Ager, 55 Skov, 15 Mose og 1 Have og Gaardsplads; Ejdskv. 57,000 Kr., Jordv. 36,000 Kr.; Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 60,000 Kr., Løsoret i samme Selskab for 36,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

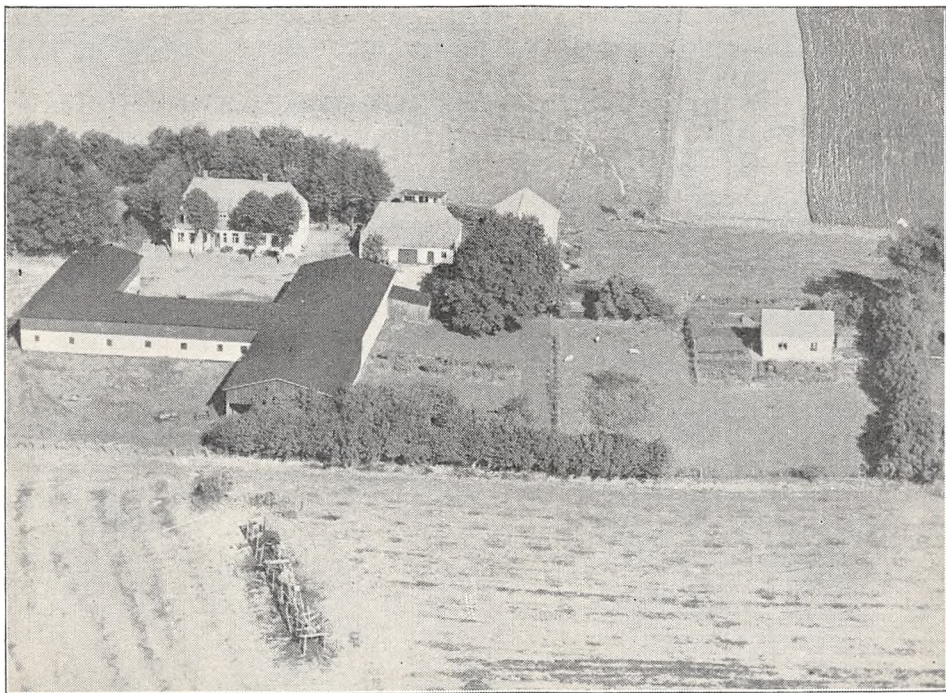
Mulsmark ligger Nord for Kiskelund, $\frac{1}{2}$ km Øst for Landevejen Krusaa—Aabenraa; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Muldjord paa Grus- og Sandunderlag. Terrænet er stedvis lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, kun lidt er drænet, da det er naturlig sund Jord, hele Arealet er merglet 1935—36. Skovens Bevoksning er Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 30 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Krusaa Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer, og Gaarden er nu tildelt 42 Svinekort. Der holdes 20 Faar, Fjerkræholdet er ca. 70 Høns.

Mulsmark har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod

Mulsmark.

Nord til Haven, som ogsaa strækker sig Vest for denne, har en frembygget Frontspids ved den vestlige Ende mod Syd til Gaarden og Tegltag; den indeholder en god Lejlighed. Af Avlsbygningerne er de 3 sammenbyggede Hovedlænger tækket med Tagpap; af Længerne er der Hestestald i den vestlige Sidelænge og Kostald i Længen mod Syd; de 2 Længer har Trætrimpel, og Kostalden er med den østlige Gavl sammenbygget i \rightarrow -Form med den østlige Sidelænge, Laden, hvis sydlige Del er opført af Pandeplader; desuden Øst for Hovedbygningen en teglhængt Længe, som rummer Mølleri m. m. og Øst for denne Svinestalden, der er tækket med Pandeplader. Der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen. I Gaardens Mose drives der en betydelig Tørveproduktion.

Mulsmark ejedes tidligere indenfor en Slægt Jensen, fra hvem den ved Aarhundredskiftet kom til Grd. Alnor; han solgte den 1914 til Nissen, der faldt i Verdenskrigens første Aar, og Gaarden kom derefter til Kommerceraad Hübsch, som i 1924 solgte den til den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

VALDEMARSTOFT, Bov By, Sogn og Komm., Lundtoft-Vis Hrdr., Graasten Retskr., Aabenraa A., Ejer Kreditanstalt Vogelgesang, Postfb. og nærmeste St. Padborg, Afst. 1 km, til Graasten godt 18 og 27 km til Aabenraa, Tlf. Padborg 228 (Forpagteren).

Art. 4 m. fl. af Bov, samlet Areal 81 ha, deraf 62,5 Ager, 14,5 Eng, 3 Skov og

1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 390 Th. (godt 8,2 Td. Hrtk.); Ejdskv. 86,000 Kr. (93,000), Jordv. 52,000 Kr. (65,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Valdemarstoft ligger Syd for Bov ved Vejen til Padborg, en smuk gl. Allé fører fra Vejen ind til Gaarden; Jorderne, der er samlet, bestaar af Muldjord overvejende paa Lerunderlag. Terrænet er noget bakket, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er til Dels drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg.

Gaarden drives fra 1. April 1937 af Forpagter Henning Hansen, Forpagtningen er 5-aarig; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 35 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af blandet Race (Korthorn, Hollandsk og rød dansk Malkerace), den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Frøslev Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 2 Tillægssøer, Gaarden er tildelt 38 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Valdemarstoft har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den kønne gl. Have, har høj Kælder, gennemgaaende Frontspids og Skifertag; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de fritliggende Avlslænger er der Heste-, Ko- og Svinestald i den nordlige Sidelænge, denne har Trimpe af Pandeplader og Tag af Eternit; den sydlige Sidelænge, Laden, er tækket med Straa; desuden Nord for Hovedbygningen et Hønsehus opført af Træ og Nord for dette en Stald til Søer, begge tækket med Tegl, og Syd for Hovedbygningen et Fodermesterhus tækket med Tagpap. Der er eget Vandværk med Vand fra en Kilde.

Valdemarstoft (den nordligste og største af de 2 Tvegaarde Oldemorstoft) ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Iver Lassen; han solgte den i 1899 til Ahrend Witt, efter hvem den i 1904 overtoges af Sønnen Ferdinand Witt og af denne købte den nuværende Ejer Gaarden i 1929.

AABENRAA-
SØNDERBORG AMT
SØNDERBORG AMT

SØNDERBORG AMT

Som nævnt i Indledningen til Aabenraa Amt, Side 189, er dette og Sønderborg Amt, som tidligere var 2 selvstændige Amter, hver med sin Amtmand, fra 1. April 1932 sammenlagt til ét Amt under Navnet Aabenraa-Sønderborg Amt; de udgør nu 2 Amtsraadskredse under samme Amtmand, men med hver sit Amtsraad; men som nævnt samme Sted, behandles de her i Værket hver for sig, som 2 Amter.

Sønderborg Amt (Amtsraadskreds) er det mindste af de 4 Amter i de sønderjydske Landsdele, der kom tilbage ved Genforeningen; før denne, under det tyske Styre, benævntes det Sønderborg Kreds, og denne faldt i Areal og Omraade sammen med den nuværende Amtsraadskreds, der angives til 442,3 km² (44,227 ha). Ejfter en i 1925 foretaget planimetrisk Opmaaling paa de tyske Maalebordsblade, i sin Tid opmaalt og tegnet af den preussiske Generalstab, skulde Arealet kun være 44,140 ha. Det er altsaa det mindste af Landets samtlige Amter, endog væsentlig mindre end det 587,5 km² store Bornholms Amt, vort tidligere mindste Amt.

Det bestaar af Øen Als og »Sundeved«, den østlige Del af Halvøen mellem Aabenraa Fjord mod Nord og Flensborg Fjord mod Syd, adskilt fra Als ved Als Fjord og Als Sund, over hvilket sidste Amtets 2 Dele tidligere var forbundet med den i 1856 anlagte 233 m lange Pontonbro, »Frederik den Syvendes Bro«, der nu siden Genforeningen er erstattet ved en fast Færdsels- og Jernbanebro; saavel denne (som Pontonbroen) udgaar fra den sydvestlige Del af Øen over Allsund til Sundeved og forbinder derved samtidig Byen Sønderborgs 2 Dele, som ligger paa begge Sider af Als Sund; den Del af Byen, der ligger paa Als, er dog den oprindelige og langt den største.

Hvad Amtets Grænser angaar, da er Amtet næsten overalt omgivet af Vand, af Lillebælt og Munden af de 2 foranævnte Fjorde, Aabenraa og Flensborg, kun mod Vest grænser Sundeved til Aabenraa Amt; den sydlige Del af Sundeved, Halvøen »Broager«, er delvis adskilt fra det egentlige Sundeved ved Bugten »Vemmingbund« mod Øst og Nybøl Nor mod Vest, sidstnævnte staar i Forbindelse med Flensborg Fjord ved det dybe »Egern-Sund«, over hvilket der er Færgeforbindelse; paa lignende Maade udgaar fra Sydspidsen af Als Halvøen »Kegnæs« (Kegnæs Sogn), der kun er forbundet med Øen ved en smal Tange »Draget« ved Kegnæs Fyr, men ellers adskilt fra Øen ved Hørup Hav.

I Overensstemmelse med det lille Areal har Amtet kun ringe Udstrækning; en Linie fra lidt Vest for Tontoft Nakke Nord for Nordborg og lige mod Syd til et Punkt lidt Øst for Borreshoved paa Sydsiden af Broager maaler godt 27 km, og en Linie fra Syd for Færgeslejet i Egernsund lige mod Øst til Lillebælt mellem Sarup og Ny Pøl i Lysabild Sogn maaler kun 28½ km.

Hvad Amtets Historie angaar, da har denne gennem Aarhundrederne været ret skiftende og indviklet. I Middelalderen i det 14de Aarh. var det delt i 2 Len, der i det 17de Aarh. efter Enevælden blev til 2 Amter, Sønderborg Amt med Sundeved og Nordborg Amt, hvortil foruden Als Nørre Hrd. hørte Øen Ærø, i 1777 forenedes de 2 Amter under samme Amtmand. Under de Delinger af Hertugdømmet, der fandt Sted gentagne Gange mellem Kongeriget og Hertugerne, har Landsdelen dels hørt til Kongeriget, dels til Hertugerne, hvilke sidste igen foretog Arvedelinger mellem deres Børn, og Beboernes Kaar var under sidstnævnte Forhold ofte strenge; ved Delingen i

1490 under Kong Hans kom Als med Sundeved og Ærø, til den kongelige Del og efter Christian d. Andens Flugt i 1523 og den i 1544 foretagne nye Deling kom de til Christian d. Tredies Andel; men ved Delingen i 1564 mellem hans Sønner Frederik d. Anden og Hertug Hans d. Yngre, kom Als med Sundeved og Ærø til sidstnævnte og under ham og hans Efterfølgere var Beboernes Vilkaar ret strenge; han, der havde 23 Børn, deraf 11 Sønner, delte Landsdelene, idet én af disse fik Sønderborg, én Nordborg og én Ærø, medens Sundeved gik sammen med den glücksborgske Del og hertil kom i det følgende Slægtled yderligere en »Augustensborgsk Del«. Paa nær den sidstnævnte faldt alle disse Dele atter tilbage til Kongeriget i Løbet af det 18de Aarh., og efter det slesvig-holstenske Oprør 1848—50 inddroges denne i 1852 (se under Graasten Slot); i 1853 indlemmedes dette »Augustensborgske Hrd.« derefter i Sønderborg Amt, der i Aarene fra Septbr. 1850 til 1864 var forenet med Aabenraa Amt under en fælles Amtmand. Efter den sidste slesvigske Krig og Freden i Wien 1864, hvor vi beholdt Ærø, kom denne, der da hørte til Nordborg Amt, ind under Svendborg Amt som et selvstændigt Hrd., hvorefter det øvrige i 1867 omdannedes til Sønderborg Kreds, som antydet foran.

Hvad Skove og Plantager angaar, har der ogsaa her tidligere været betydelig mere Skov end nu; efter Arealopgørelsen i 1929 indtog Skovene 3115 ha eller godt 7 pCt. af Amtets Areal, næsten overvejende (ca. 96 pCt.) Løvskov, Resten Naaleskov. Som det kan ses paa et større Kort over Amtet, staar Skovene overvejende langs Kysterne, saaledes paa en lang Strækning af Nørre-Hrd. mod Nordøst til Lillebælt, og de giver her Kysterne stor landskabelig Skønhed, navnlig om Foraaret ved Løvspring og om Sommeren. Da Skovene, hvoraf Hovedbestanden er Bøg, næsten overalt staar paa frugtbar Bund er Træerne høje og velvoksne og Skoven, som Skov betragtet, værdifuld. Af Skovene ejer Staten over de 60 pCt., der drives under Sønderborg Statsskovdistrikt, medens største Delen af Resten er saakaldte »Bønderskove« delt i Parceller mellem Bønderne; i Overensstemmelse med at Jorden er saa frugtbar, er der kun tilplantet meget lidt i indeværende Aarh. Hede og Lyngbakker samt Klitter og stenede Arealer er der næsten intet af i Amtet, efter Arealopgørelsen i 1929 angives de til henholdsvis 6 og 28 ha.

Amtet er ligeledes fattigt paa Ferskvandsarealer (Søer og større Aaløb), sidstnævnte mangler følgelig paa Grund af Amtets ringe Udstrækning; efter forannævnte Arealopgørelse indtager de et Areal af 345 ha, eller knapt 0,8 pCt., og da der ligeledes kun er smaa Eng- og Mosearealer er der kun tørlagt og inddæmmet meget lidt op gennem Tiderne, nævnes maa dog her et lavtliggende Areal, der fra gl. Tid er kaldt »Ujført«, i Lysabild Sogn, Øst for Skovby, og Skovbyballe mod Syd ud mod Havet, dette blev afvandet i 1908, og paa de mest udsatte Steder beskyttet ved en Jordvold, endvidere »Hartsø« paa Kegnæs, og »Oldenor« i Nordborg Landsogn; der foreligger da heller ikke saaledes som i de foregaaende Amter og i det efterfølgende Tønder Amt en Liste over saadanne Arbejder planlagt og udført ved Hedeselskabets Bistand. I første Halvdel af 1870'erne søgte man ved at anlægge en Dæmning over Ketting Nor (Ketting Sogn) at tørlægge dette, og samtidig afgrænsedes »Farresdam« i Nordborg Landsogn ved en Dæmning, der dog senere er afbrudt igen, men disse og enkelte andre lignende Arbejder førte ikke til det tilsigtede Resultat, men disse giver nu Udbytte dels ved Fiskeri, dels ved Rørsker. Derimod er der i indeværende Aarh. udført ret betydelige Grundforbedringer, dels Dræning, men navnlig Mergling af Agerjorden.

Som allerede nævnt foran er Jorderne i Amtet overmaade frugtbar, og Agerjorden var i saa Henseende blandt de aller frugtbareste i Tyskland efter det preussiske Boniterings-Grundlag »Nettoudbytte« (se Indledningen til Sønderjylland, Bind VIII, Siderne 503—06); vi maa her erindre, at Landet, inden Boniteringen foretoges, inddeltes i Distrikter med ikke alt for uensartede Jorder, en Inddeling, der ofte faldt sammen med Kredsen (svarede nogenlunde til vore Amter), hvori Landet administrativt var inddelt, og derefter deltes Jorderne i 8 Klasser efter den formodede Godhed,

hvorefter Størrelsen af Nettoudbyttet, som hver Klasse mentes at kunne afkaste, beregnes. Heraf følger, at i Kredse med meget frugtbar Jord blev Nettoudbyttet pr. Arealenhed, f. Eks. pr. ha, ansat højere, end for de tilsvarende Jordklasser i Kredse med mindre god Jord; som Eks. herpaa kan anføres, at de 218 ha, der ialt i Sønderborg Kreds var henført til 1. Klasse, var Nettoudbyttet sat til 70,5 Mark pr. ha, medens 1812 ha i Haderslev Kreds og 211 ha i Aabenraa Kreds, ligeledes sat i 1. Klasse, kun var sat til et Nettoudbytte af 52,8 M. pr. ha; for 2604 ha, der var henført til 2. Klasse i Sønderborg Kreds, var Nettoudbyttet vurderet til 58,8 M. pr. ha, medens Nettoudbyttet for 10,549 ha i Haderslev Kreds og 3143 ha i Aabenraa Kreds, ligeledes henført til 2. Kl., kun var vurderet til 42,3 M. pr. ha (i foranstaaende er benyttet Enhederne ha og Mark efter en i sin Tid af Statistisk Departement meddelt Publikation).

Gaar vi ud fra, at 47,5 Grundskat-Nettoudbytte svarer til en Td. Hrtk. (se Bind VIII, Side 506), viser det sig, at Sønderborg Amt ud fra dette er det frugtbareste af vore Amter, og at det i saa Henseende endog ligger foran Maribo Amt, hvor der i Gennemsnit for Amtets Jorder gaar 5,2 ha til en Td. Hrtk., medens vi for Sønderborg Amts Vedkommende kommer til Tallet 4,3 ha i Gennemsnit (det mindste Areal, som efter vor Matrikel kan udgøre en Td. Hrtk. — Jorder til Taksterne 24—20 — er 3,4 ha; se Indledningen til Frederiksborg Amt Bind I, Side 13). Sammenligner vi derimod Vurderingen af Jordernes Grundværdi nu efter Genforeningen i de 2 Amter Maribo og Sønderborg ved Vurderingen pr. 1. Jan. 1927 til Ejendomsskyld, da synes det, som vore Vurderingsmyndigheder har vurderet Grundværdien pr. ha lidt højere i Maribo end i Sønderborg Amt, men da der saavel ved Vurderingen af Ejendomsskyldværdien til Ejendomsskyld og af Jord- eller Grundværdien til Grundskyld benyttes væsentlig andre Hensyn som Grundlag for Vurderingen, saaledes navnlig Ejendommens Værdi i Handel og Vandel paa Vurderingstidspunktet, end der er benyttet ved den preussiske Jordbonitering ved Fastlæggelsen af de forskellige Jorders formodede Nettoudbytte, kan disse Tal fra Vurderingen til Grundskyld næppe afkræfte, at Jorderne i Sønderborg Amt i Godhed mulig kan ligge en Kende over Jorderne i Maribo Amt.

Som foran anført skulde Jorderne i Sønderborg Amt, der er meget ensartede, være af en saadan Godhed, at der i Gennemsnit for hele Amtet kun gaar 4,3 ha til en Td. Hrtk.; for de 3 Hrd. Als Sønder-, Als Nørre- og Sundeved Hrd. er Tallene henholdsvis 4,15, 4,4 og 4,42 ha til en Td. Hrtk. Undersøger vi dernæst for Sognene og Sognekommunerne i Amtet kommer Sottrup, Notmark, Asserballe, Hørup, Svenstrup, Hagenbjerg og Lysabild Sogne først med henholdsvis 3,63, 3,64, 3,82, 3,85, 3,86, 3,88 og 3,9 ha til en Td. Hrtk.; derefter følger Tandslet, Ullerup, Egen, Ketting, Oksbøl, Nybøl, Dybbøl og Ulkebøl Sogne med henholdsvis 4,05, 4,09, 4,27, 4,29, 4,4, 4,44, 4,62 og 4,7 ha og sidst Kegnæs, Broager og Sognekommunerne Holm og Pøl i Nordborg Landsogn med henholdsvis 5, 5,26, 5,79 og 5,83 ha i Gennemsnit til en Td. Hrtk. Opmærksomheden henledes paa, at Jordernes Ensartethed efter Boniteringen at dømme er saa stor, at Forskellen først træder frem i anden Decimal, hvorfor denne er anført. Om foranstaaende Tal kan der tilføjes, at de er Facit af en Beregning, at de kun er rigtige, hvis de i denne Beregning indsatte Faktorer er rigtige, at disse er menneskeligt Arbejde, fremkommet ved en Vurdering af Jordernes formodede Godhed, og at intet menneskeligt Arbejde er fuldkomment. Benytter vi Tallene, som de foreligger, skulde Sognene Sottrup og Notmark altsaa som Helhed have den frugtbareste Jord i Landet.

Hvad Landboreformerne: Udskiftning af Fællesskabet, Udflytning af Gaardene, Hovariets Afløsning m. m. angaar, samt Udparcellering af Herregaarde, da er dette for at undgaa for mange Gentagelser, behandlet i Indledningen til Sønderjylland, hvortil der henvises.

I nærværende og de foregaaende 4 Bind er benyttet Tallene for Ejendomsskyld-

værdi pr. 1. Jan. 1932. Da der i de 4 Bind, som omhandler større Landbrug paa Øerne, er benyttet Tallene for Ejendomsskyldvurderingen pr. 1. Jan. 1927, er de tilsvarende Tal for Gaardene i Jylland og Sønderjylland for Sammenligningens Skyld tilføjet i Parentes bagefter Tallene for den ny Vurdering i 1932.

Grundskyldpromillen og almindeligt skattefrit Fradrag ved Beregning af Kommuneskatten i Kommunerne i Sønderborg Amt 1936—37.

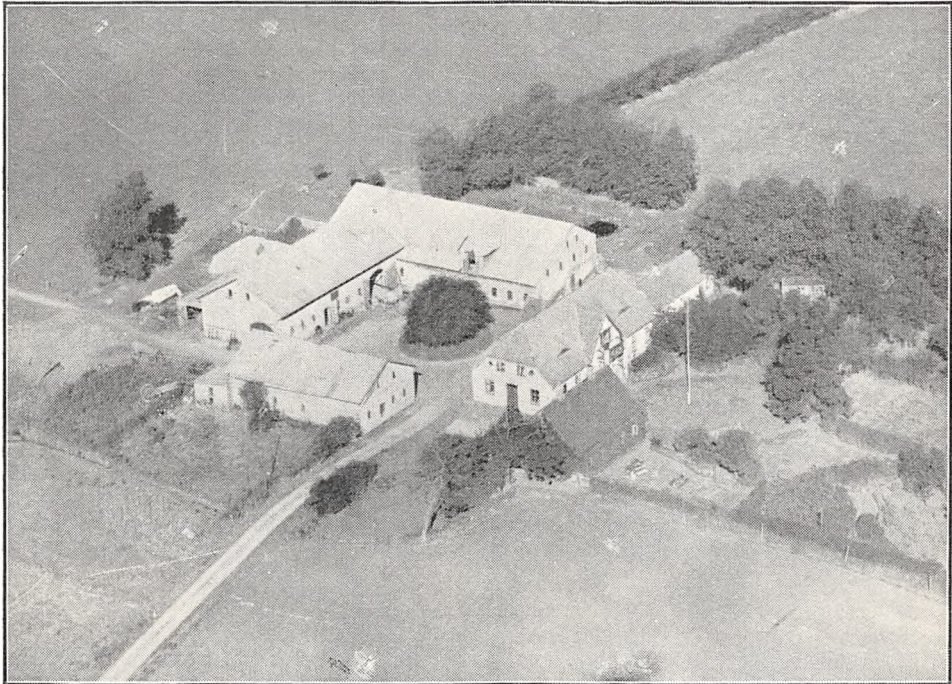
(Se Indledningen til Frederiksborg Amt, Bind I, Side 15—16, og Indledningen til Aarhus Amt, Bind V, Side 446—47).

Der kan her henvises til, hvad der er meddelt foran i Indledningen til Aabenraa Amt i nærværende Bind, om Beregning af de faste Ejendomsskatter (med Henvisninger til Indledninger i Bindene I og V) og om de Forandringer ved Beregningen, som er foranlediget ved Lov af 14. April 1937 om »Ændring i Lov om Beskatning til Staten af faste Ejendomme«, samt ved Lov af samme Dato om »En fælleskommunal Udligningsfond«.

Kommune	Grundskyldpromille	Alm. skattefrit Fradrag pr. Ejendom	Kommune	Grundskyldpromille	Alm. skattefrit Fradrag pr. Ejendom
Asserballe	18.00	3.000	Notmark	14.00	3.000
Broager	22.80	4.000	Nybøl	13.60	3.000
Dybbøl	15.00	3.000	Oksbøl	19.00	3.000
Egen	15.30	3.000	Pøl	17.20	3.000
Hagenbjerg	12.00	3.000	Sottrup	16.00	3.000
Holm	13.00	3.000	Sventrup	14.00	4.000
Hørup	15.60	4.000	Tandslet ¹⁾	13.90	4.000
Kegnæs	13.30	3.000	Ulkebøl	20.70	4.000
Ketting	15.50	3.000	Ullerup	16.00	3.000
Lysabild	15.00	3.000			

¹⁾ Kommunen har inden 1. Januar 1927 vedtaget Grundstigningskyld.

NYBØL HERRED

Dybbølbjerg.

DYBBØLBJERG, Dybbøl Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Harald Chr. Jahnsen, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. 1½ km, Tlf. Sønderborg 211.

Art. 15 m. fl. af Dybbølmark og 47 af Ragebøl, samlet Areal 37,6 ha, deraf 35,6 Ager, 1 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 301,77 Th. (6,35 Td. Hrtk.); Ejdskv. 69,000 Kr. (73,000), Jordv. 38,400 Kr. (42,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr., Løsoret i »Danmark« for 59,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger paa Dybbøl Bjerg; Jorderne, der er samlet med Undtagelse af Skoven, som ligger i Ragebøl, bestaar af svær Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Skovens Bevoksning er Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Bland-sæd, 5. Havre, 6.—7. Kløver og Græs, 8. Havre; uden for Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 10 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 22 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4200 kg med 189 kg Smør, Mælken leveres til Centralmejeriet i Sønderborg.

Der holdes 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 2 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 42 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Dybbølbjerg har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den kønne gl. Have, har gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Heste-, Svine- og Kostald i den nordlige Sidelænge, som er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Vest, Laden; den sydlige fritliggende Sidelænge indeholder Hønsesus samt Redskabs- og Maskinrum. Desuden Nord for Hovedbygningen en teglhængt Bygning med Værelser til Folkene og Bryggers og Syd for et skifertækt Aftægtskøhus; der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene. Gaardens Bygninger, der ødelagdes under Krigen i 1864, er opført efter denne.

Dybbølbjerg er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægtens Besiddelse siden 1815; den ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Lorens Nielsen, efter hvem den i 1866 overtoges af en Søn af samme Navn; efter ham overtoges den i 1892 af Svigersønnen Kristian Jahnsen, efter hvem den i 1924 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer, denne har i sin Besiddelsestid frasolgt godt 6 ha af Jorden langs Landevejen.

Gaarden Dybbølbjerg, der har Navn efter Stedet — »Dybbølbjerg« — den staar paa, ligger paa en for vort Folk minderig Plet, overalt omgivet af Krigergrave med Faldne fra vor sidste slesvigske Krig og af Skanser, i hvilke det daværende Slægtleds Ungdom kæmpede forgæves mod en overtaallig og bedre udrustet Fjende, der vilde erobre og tilegne sig gammel dansk Land og Befolkning. Mindesmærker for de Faldne og for Førerne samt »Samlingerne« i den gl. minderige Dybbøl Mølle fortæller Nutidens og Fremtidens Slægtled om det triste Tidsafsnit i vor Historie; det var derfor ogsaa naturligt, at den store Genforeningsfest 11. Juli 1920 fejredes her efter Genforeningen paa denne minderige Jord.

I Nybøl Sogn, 3½ km lige mod Vest fra Gaarden, ligger ved Bøffelkobbel Skov den Krigergrav, som vi kender fra den i 1877 af Holger Drachmann udsendte lille Bog »Derovre fra Grænsen«, der blev saa vel modtaget af vort Folk, grundet paa den begejstrede patriotiske Varme, hvormed Digteren behandler dette nationale Emne.

(Lidt Syd for Gaarden, ca. 150 m, ligger en stor Sten, der kaldes Dybbøl- eller Barsten; den bestaar af en rød storkornet Granit, er 8,8 m lang, 6,7, bred, 2,7 m høj og maaler 25,5 m i Omkreds).

DYBBØL-LANGBRO, Dybbøl Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Kæstel, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. ½ km, Tlf. Sønderborg 213.

Art. 8 m. fl. af Dybbølmark, samlet Areal 23,4 ha, deraf 22,9 Ager og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 240 Th. (ca. 5,1 Td. Hrtk.); Ejdskv. 72,800 Kr., Jordv. 46,900 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 48,000 Kr., Løsøret i »Vermund« for 38,650 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Dybbøl-Langbro ligger umiddelbart Øst for Sønderborg Bygrænse ved Landevejen efter Graasten; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, faldende mod Syd og Øst til Stranden, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet.

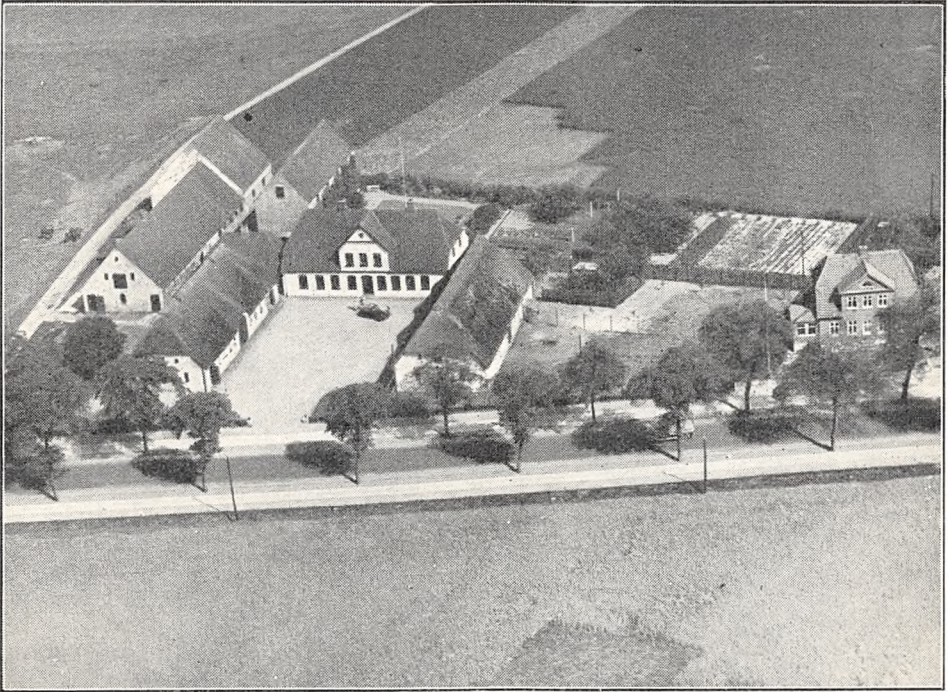
Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3.—4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Havre, desuden henligger ca. 2 ha med Lucerne. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 15 Kalig. og 18 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 14 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4412 kg med 3,89 pCt. Fedt og 192 kg Smør, Mælken leveres til Centralmejeriet i Sønderborg.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste og for Øjeblikket 2 Plage. Svinebesætning

gen er for Tiden 3 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 220 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 54 Svinekort. Fjerkrahødet er ca. 100 Høns.

Dybbøl-Langbro har grundmurede, hvidpudsede, velholdte og gode Bygninger, overvejende tækket med Tegl. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, har Frontspids mod Syd til Gaarden; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende straatækte Sidelænger er der Svine- og Hestestald i den vestlige og Hønsehus, Vognport og Lade i den østlige; Gaarden er aaben mod Syd til Landevejen og Indkørslen; desuden Vest for Gaarden Kostalden, fra hvis Nordgavl den noget bredere Ladelænge er tilbygget som en Forlængelse mod Nord, Vest for Hovedbygningen et Hus der rummer Bryggers og Nord for dette en Længe, der rummer Redskaber, Maskiner og Magasin. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, og Gaarden har eget Vandværk med Vand fra en Kilde.

Dybbøl-Langbro.

Dybbøl-Langbro ejedes i Slutningen af forrige Aarh. af Slagtermester Weber, der i 1808 solgte den til J. Th. Kæstel; efter ham overtoges den i 1937 af Sønnen den nuværende Ejer, der ved Tilkøb har øget Gaardens Areal med 5,4 ha.

DYBBØL SNEDE, Dybbøl Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Direktør Otto Petersen, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. 1 km, Tlf. Sønderborg 373 (Bestyreren).

Art. 11 m. fl. af Dybbølmark, samlet Areal 38,1 ha, deraf 37,1 Ager og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 455,96 Th. (9,6 Td. Hrtk.); Ejdskv. 86,000 Kr. (93,000), Jordv. 47,700 Kr. (49,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 90,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderborg Elektricitetsv.

Dybbøl Snede ligger lige over for Sønderborg By $\frac{1}{2}$ km Syd for Landevejen Sønderborg—Graasten; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er tidligere merglet og i de senere Aar kalket.

Gaarden drives af Ejeren ved Bestyrer Johs. Jensen; Jorden dyrkes i følgende 9

Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. $\frac{1}{2}$ Roer og $\frac{1}{2}$ Staldfoder, 5. Byg, 6.—7.—8. Lucerne, 9. Grønjordshavre. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 15 Kalig. og 35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri; Mælken leveres til Centralmejeriet i Sønderborg.

Der holdes 4—5 Arbejdsheste og for Øjeblikket 4 Plage som er indkøbte. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, og Gaarden er tildelt 58 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Dybbøl Snede har grundmurede, anselige og gode Bygninger. Hovedbygningen er opført i 1864,

Dybbøl Snede.

efter at det gl. Stuehus var nedskudt under Krigen, den ligger mod Øst til Haven, som ogsaa strækker sig Syd og Vest for denne, har Frontspids mod Øst og Tegltag; den indeholder en stor og god Bolig. Avlsbygningerne, der er opført efter en Brand i 1909, ligger noget spredt, de er tækket med Pandeplader; af Længerne rummer den nordlige Sidelænge, der har muret Trimpel, Heste-, Ungkvæg- og Svinestald og Længen, Nord for denne, Kostald; denne, der har Trimpel af Pandeplader, er bygget i 1935—36; desuden mod Vest i nogen Afstand en Ladelænge, helt af Pandeplader, og Øst for denne en Redskabs- og Maskinbygning. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde. Ejendommen har eget Vandværk, hvorfra Vandet kommer ved Tryk. Fra Gaarden er der en køn og vid Udsigt mod Syd og Sydøst til Broagerland, Als med Kegnæs og ud over Flensborg Fjord til Angel.

Dybbøl Snede ejedes i forrige Aarh. af Chr. Jensen, der i 1887 solgte den til Chr. Clemmensen, og efter ham overtoges den i 1903 af Svigersønnen Paul Petersen, der 1. Jan. 1935 solgte Gaarden til den nuværende Ejer.

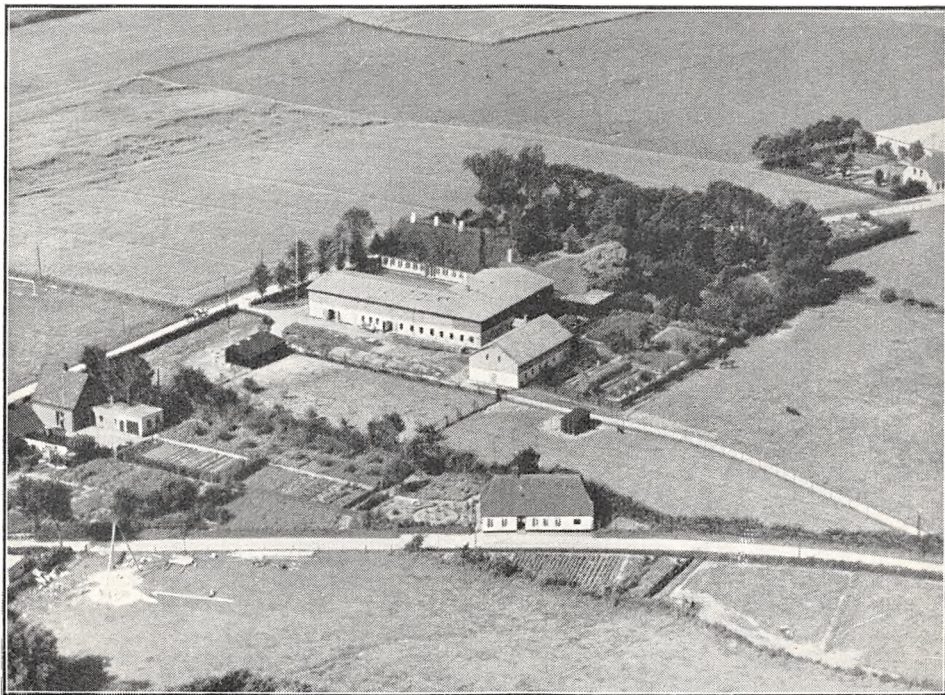
FOGDSGAARD, Dybbøl By, Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Chr. Hansen Fogd, Postfb. og nærmeste St. Ragebøl, Afst. 2 km og ca. 5 km til Sønderborg, Tlf. Sønderborg 684 u.

Art. 5 m. fl. af Dybbøl, samlet Areal 27,3 ha, deraf 24,3 Ager, 2,5 Skov og 0,5

Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 317,32 Th. (6,68 Td. Hrtk.); Ejdskv. 60,000 Kr., Jordv. 33,100 Kr.; Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 55,300 Kr., Løvsøret i samme Selskab for 60,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Fogdsgaard ligger i den vestlige Side af Dybbøl By; Jorderne, der er delt i to Stykker, men godt beliggende for Gaardens Drift, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og nymerglet, Skovens Bevoksning Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3.—4. Byg, 5. Kløver og 6. Havre; uden for Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstg. anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 5 Kalig. og 25 Sække Kvalstofg.

Fogdsgaard.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løvsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4200 kg om Aaret, Mælken leveres til Centralmejeriet i Sønderborg.

Der holdes 3—4 Arbejdsheste. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 44 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 400 Høns.

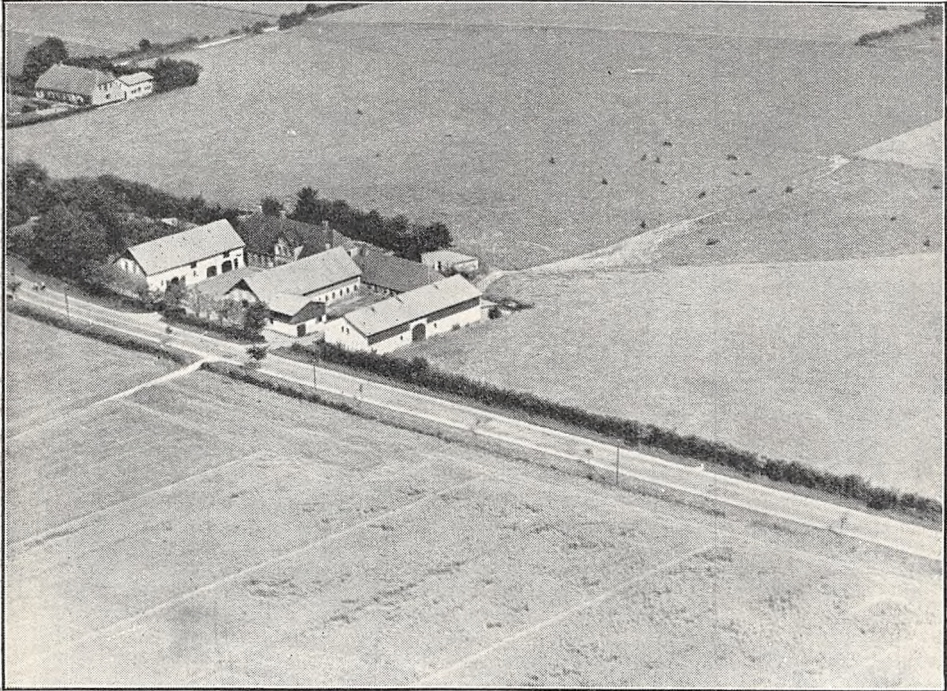
Fogdsgaard har grundmurede, velholdte og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den kønne Have, er tækket med Straa; den indeholder en stor og god Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder; i den sydlige Ende er der indrettet en Aftægtsbolig. Af Avlsbygningerne, som overvejende er tækket med Pandeplader, er der Heste-, Svine- og Kostald i den østlige Sidelængde, som er sammenbygget i Vinkel med Ladelængden mod Nord, hvis Nordside er opført af Træ; desuden Nord for Hovedbygningen en teglhængt Bygning, som rummer forskelligt, Nord for Laden et Redskabs- og Maskinhus, og Øst for Gaarden et Hønsehus, tækket med Tagpap, de 2 sidstnævnte opført af Træ og bygget som Halvtag, og Nord for Hønsehuset en Svinestald med Trimpel af Træ. Der er murede Hvelvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. (Se Anm. Side 357).

Fogdsgaard er en meget gl. Slægtsgaard; den ejedes før Aarhundredskiftet af Chr. Hansen, som

havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1892 af Sønnen Hans Peter Hansen, efter hvem den i 1931 overtoges af Broderen, den nuværende Ejer.

FRYDENDAL, Dybbøl By, Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jens Andersen Møller, Postfb. og nærmeste St. Ragebøl, Afst. 3 km og 5 km til Sønderborg, Tlf. Sønderborg 976 x.

Art. 13 m. fl. af Dybbøl, samlet Areal 34,6 ha, deraf 32,6 Ager, 0,5 Eng, 1 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 305,33 Th. (ca. 6,43 Td. Hrtek.); Ejdkv. 63,000 Kr., Jordv. 35,200 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 56,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Frydendal.

Frydendal ligger Sydvest for Dybbøl By ved Landevejen Sønderborg—Graasten; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, består af god Muldjord paa Lerunderlag. Terrænet er til Dels fladt dog faldende en Del mod Syd; Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er tidligere merglet og kalket i de senere Aar. Engen er humusblandet Jord, Skovens Bevoksning Løvtræer.

Gaarden drives af Ejerenes Søn, Forpagter Peter Møller; Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3.—4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Havre; uden for Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 10 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

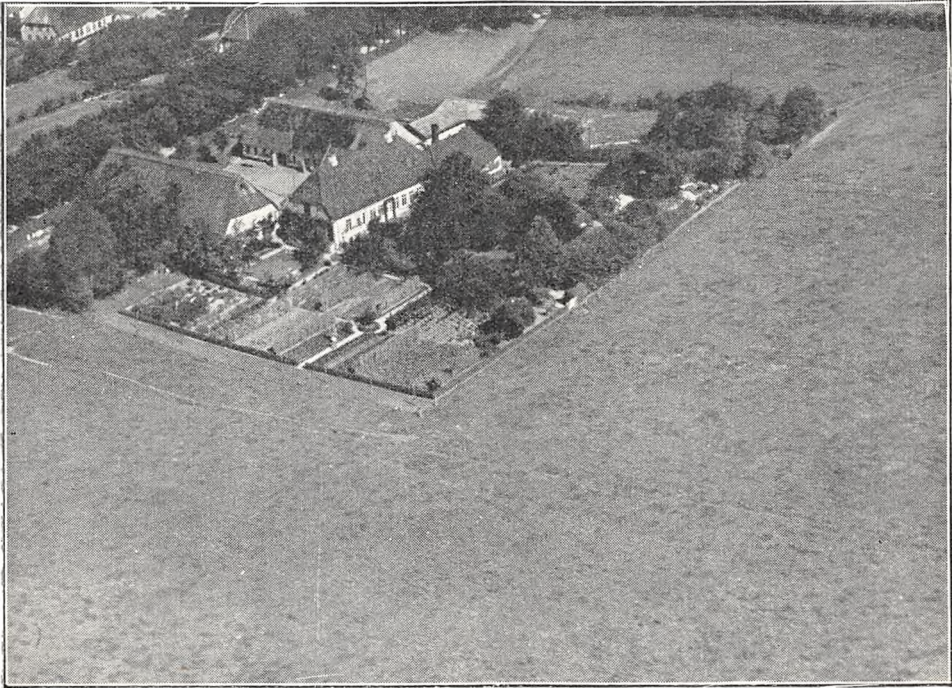
Kvægbesætningen, der består af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 14 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne gnæsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4200 kg om Aaret, der malkes med Maskine (Manus), Mælken leveres til Dybbøl Andelsmejeri.

Der holdes 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 16 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 170 Slagterisvin om Aaret,

Gaarden er nu tildelt 64 Svinekort. Der holdes 3 Faar, Fjerkræholdet er ca. 120 Høns.

Frydendal har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til den kønne Have, som ogsaa strækker sig Vest for Gaarden langs Landevejen, har Frontspids mod Syd til Gaarden og Tegltag; den rummer en god Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Kostald i den østlige Sidelænge og Hestestald, Vognport og Magasin i den vestlige, der har muret Trimpel; Gaarden er aaben mod Syd til Landevejen og Indkørslen; desuden Øst for Gaarden en Lade med Trætrimpel, Vest for Hovedbygningen et Hønsehus af Træ, bygget som Halvtag, og Øst for en teglhængt Svinestald. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden.

Frydendal (Nye Frydendal) ejedes i Slutningen af forrige Aarh. af Jørg. Jensen, som kort efter Aarhundredskiftet solgte den til Henr. Clausen, og af denne købte den nuværende Ejer den i 1902.

J. P. Jensens Gaard i Ragebøl By (Art. 1 m. fl. af Ragebøl).

GAARD I RAGEBØL BY, Dybbøl Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jens Peter Jensen, Postfb. og nærmeste St. Ragebøl, Afst. $\frac{1}{2}$ km og godt $4\frac{1}{2}$ km til Sønderborg, Tlf. Sønderborg 679 v.

Art. 1 m. fl. af Ragebøl, samlet Areal 31,4 ha, deraf 29,7 Ager, 11 Skov og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 427,73 Th. (9 Td. Hrtk.); Ejdskv. 67,000 Kr. (73,000), Jordv. 39,800 Kr. (43,800); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 48,900 Kr., Løsøret i samme Selskab for 49,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den østlige Side af Ragebøl By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid. Skovens Bevoksning er Løvtræer.

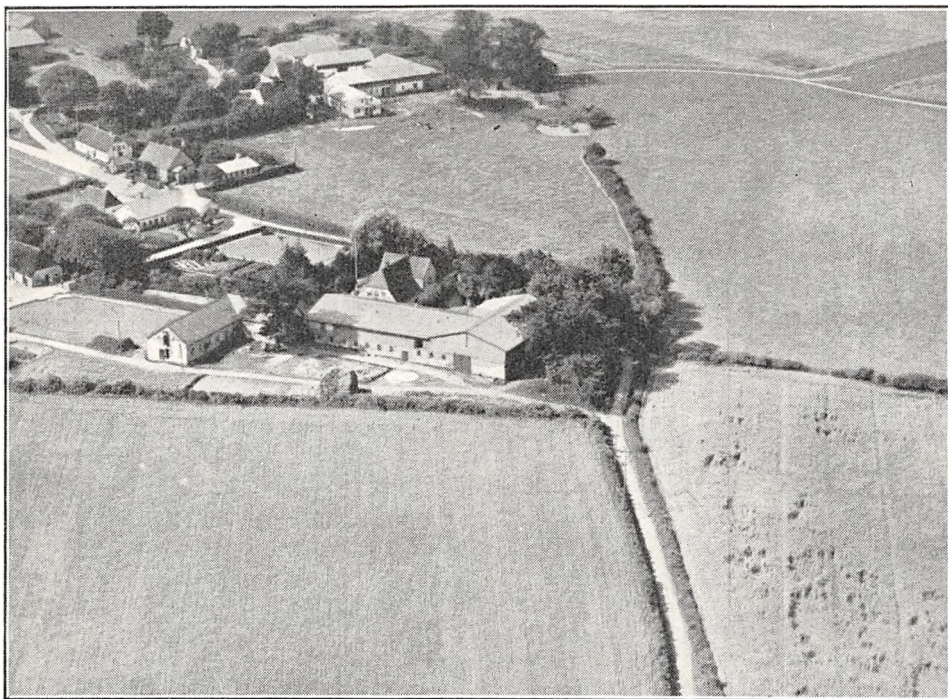
Jorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3.—4. Byg, 5. Kløver, 6. Havre; uden for Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 25 Sække Superf. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer og 17 Stkr. Ungkreaturer, er af

rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyr og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4283 kg med 3,82 pCt. Fedt og 162,6 kg Smør, Mælken leveres til Dybbøl Andelsmejeri.

Der holdes 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebestningen er for Tiden 2 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 54 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 160 Høns.

Gaard Art. 1 m. fl. af Ragebøl har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den kønne Have, har Frontspids mod Vest til Gaarden og Tegltag; den indeholder en god Beboelse. Af de fritliggende Avslænger er de 2 Sidelænger tækket med

Lorens Petersens Gaard i Ragebøl By (Art. 6 m. fl. af Ragebøl).

Straa, af disse er der Heste- og Kostald i den nordlige og Lade i den sydlige; desuden Nord for Hovedbygningen et teglhængt Bryggershus og Nord for Gaarden en Svinestald, 2 Længer sammenbygget i Vinkel, de har muret Trimpel og er tækket med Pandeplader.

Gaarden er aaben mod Vest til Vejen gennem Byen; Bygningerne er opførte efter Krigen i 1864, under hvilken de blev nedskudte.

Gaard Art. 1 m. fl. af Ragebøl ejedes i Slutningen af forrige Aarh. af Matthias Christiansen, der i 1897 solgte den til Joachim Peter Jensen og efter ham overtoges den i 1911 af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I RAGEBØL BY, Dybbøl Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Lorens Petersen, Postfb. og nærmeste St. Ragebøl, Afst. $\frac{1}{2}$ km og knapt 5 km til Sønderborg; Tlf. Sønderborg 679 y.

Art. 6 m. fl. af Ragebøl, samlet Areal 36,5 ha, deraf 35 Ager, 0,8 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 487,29 Th. (10,26 Td. Hrtk.); Ejdkv. 77,000 Kr. (81,000), Jordv. 44,300 Kr. (47,400); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 63,000 Kr., Løsøret i samme Selskab for 72,440 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den nordlige Side af Ragebøl By; Jorderne, der er noget adskilt,

bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i 1880'erne og kalket i de senere Aar. Skoven bestaar af forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer og Kartofler, 3.—4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Havre; uden for Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3909 kg med 3,75 pCt. Fedt og 163,4 kg Smør, Mælken leveres til Dybbøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret indtil 500 Slagterisvin om Aaret. Gaarden er nu tildelt 59 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 6 m. fl. af Ragebøl har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, er bygget i 1814, restaureret Hundrede Aar senere i 1914, har gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den rummer en stor og god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er den østlige Sidelænge sammenbygget i Vinkel med Hovedbygningen, den har Trætrimpel mod Øst, muret Trimpel mod Vest til Gaarden og rummer Ko- og Hestestald samt Roerum; den er sammenbygget med Længen mod Nord, en Lade af Træ paa muret Sokkel; Gaarden er aaben mod Vest; desuden Øst for Haven en Svinestald, 2 Længer med muret Trimpel og sammenbygget i Vinkel og Vest for denne en teglhængt Bygning, som indeholder Hønse- og Vaskehus. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i en Del af Kostalden, og der hører et Hus til Ejendommen.

Gaard Art. 6 m. fl. af Ragebøl ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Hans Matthiesen, efter hvem den i 1842 overtoges af Svogeren Lorens Peter Jørgensen; efter ham overtoges den i 1860 af Svigersønnen Lorens Petersen, efter hvis Død den overtoges af Enkefru Petersen, og efter hende overtoges den i 1890 af Sønnen, den nuværende Ejer.

GRØNNEKÆR, Dybbøl Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Fr. Philipsen, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. 2 km, Tlf. Sønderborg 972 x.

Art. 21 m. fl. af Dybbølmark, samlet Areal 33,6 ha, deraf 32,1 Ager, 1 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 381,82 Th. (8,04 Td. Hrtk.); Ejdskv. 65,000 Kr., Jordv. 36,900 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr., Løsoret i Jydsk Brandf. for 48,100 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Grønnekær ligger paa den sydlige Side af Dybbøl Banke ved offentlig Vej ca. 200 m Syd for Dybbøl Mølle; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af Skoven og en mindre Parcel i Dybbøl By, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, men falder en Del mod Syd, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er nymerglet; Skovens Bevoksning er forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Havre; uden for Driften henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 10 Kalig. og 15 Sække Kvælstofg.

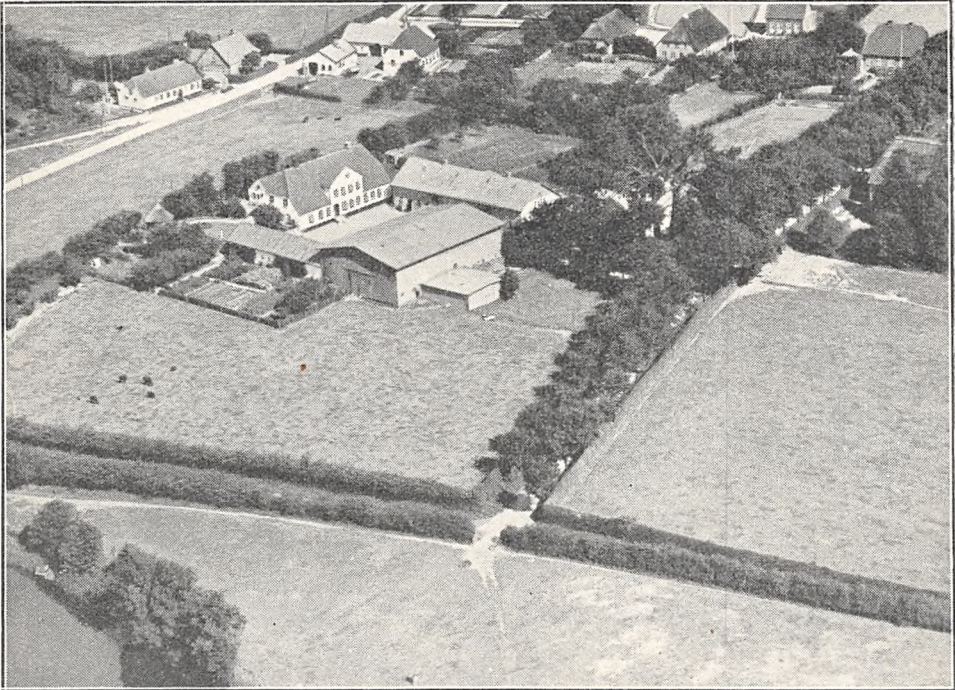
Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 21 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3919 kg med 3,71 pCt. Fedt og 162 kg Smør, Mælken leveres til Centralmejeriet i Sønderborg.

Der holdes 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 58 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 130 Høns.

Grønnekær har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Syd til den kønne Have, er tækket med Rør. Af de 3 sammenbyggede Avslænger, der har muret Trimpel til Gaarden, Trætrimpel udadtil og Tag af Pandeplader, er der Kostald i den østlige Sidelænge, Vognport m. m. samt Lade i den vestlige og Lade, Gennemkørselsport samt Hestestald i Længen mod Nord; desuden Øst for Stuehuset en Bryggersbygning og et Hønsehus, begge tækket med Tegl, samt en Svinestald og Nord for Gaarden et Redskabshus, opført af Træ; der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden.

Gaarden blev allerede udflyttet fra Dybbøl i 1777, den laa da lidt sydligere; under Krigen i 1864 blev Gaarden nedskudt af Preusserne, og de nuværende Bygninger blev derefter opført Aaret efter i 1865. Fra Gaarden er der smuk Udsigt over Vandet, Vemming Bund, Broagerland og Flensborg Fjord.

Grønnekær er en gl. Slægtsgaard, der omkring Aar 1800 ejedes af Jørg. Philipsen, efter hvem

Holmgaard.

den senere overtoges af Sønnen H. P. Philipsen; sidst i 1860'erne overtoges den af en Søn Hans Peter Philipsen, efter hvem den i 1906 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

Under Gaarden drives et Areal paa 4,5 ha, der er forpagtet fra Dybbøl Mølle.

HOLMGAARD, Ragebøl By, Dybbøl Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Peter Jørgensen, Postfb. og nærmeste St. Ragebøl, Afst. $\frac{1}{2}$ km og ca. 5 km til Sønderborg, Tlf. Sønderborg 679 u.

Art. 3 m. fl. af Ragebøl og 110 af Dybbøl, samlet Areal 32,3 ha, deraf 27,5 Ager, 1,5 Eng, 0,8 Skov, 2 Sø og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 350,57 Th. (7,38 Td. Hrtk.); Ejdskv. 73,000 Kr. (76,000), Jordv. 37,500 Kr. (39,600); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 53,000 Kr., Løøret i samme Selskab for 60,000 Kr.; Lys fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Holmgaard ligger i den sydlige Side af Ragebøl By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag, dog findes der ogsaa en Del humusblandet Jord. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jor-

den er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Havre, 5. Byg, 6. Kløver, 7. Havre; uden for Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 10 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri; Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 185 kg aarlig, Mælken leveres til Dybbøl Andelsmejeri.

Der holdes 4 Arbejdsheste og for Øjeblikket en Plag. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret indtil 400 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 72 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 120 Høns.

Holmgaard har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den kønne Have, som ogsaa strækker sig Syd for denne, har Frontspids mod Øst til Gaarden og Tegtag; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder; ved en Mellebygning er Hovedbygningen forbundet med et teglhængt Vaskehus, som ligger i Haven Vest for denne. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er der Heste- og Kostald i den nordlige fritliggende Sidelænge, som har muret Trimpel ligesom en Svinestald med Magasin paa Loftet Øst for denne; Syd for disse overfor Hovedbygningen ligger Laden som en Længe mod Øst, i denne, der har høj Trætrimpel, er der indrettet 2 Svinestalde, desuden udgaar der fra Laden 2 Sidelænger, en mod Vest til Vogne og Maskiner og en mod Øst (helt af Pandeplader) til Redskaber; endvidere Nord for Hovedbygningen et Hønsehus af Træ. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Kostalden, og Gaarden har eget Vandværk. Paa Ejendommens Grund findes 3 mindre Søer, som er dannet i Tidens Løb ved Tørvegravning og Opskæring af Moser.

Holmgaard ejedes omkring Aarhundredskiftet fra 1897 af A. S. Petersen, efter hvem den i 1935 overtoges af Svigersønnen, den nuværende Ejer.

LANGDAMGAARD, Dybbøl Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jørgen Sander-Larsen, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. 1½ km, Tlf. Sønderborg 972 y.

Art. 12 m. fl. af Dybbølmark, samlet Areal 32,7 ha, deraf 32,2 Ager og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 369,07 Th. (7,77 Td. Hrtk.); Ejdskv. 65,000 Kr., Jordv. 39,100 Kr.; Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 42,400 Kr., Løsoeret i samme Selskab for 36,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Langdamgaard ligger ved offentlig Vej paa den sydlige Side af Dybbøl Banke; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag; Terrænet er jævnt, faldende mod Syd mod Stranden, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet.

Jorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4.—5. Kløver og Græs, 6. Havre, desuden anvendes en Mark til Frøavl af forskellige Sorter. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 30 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

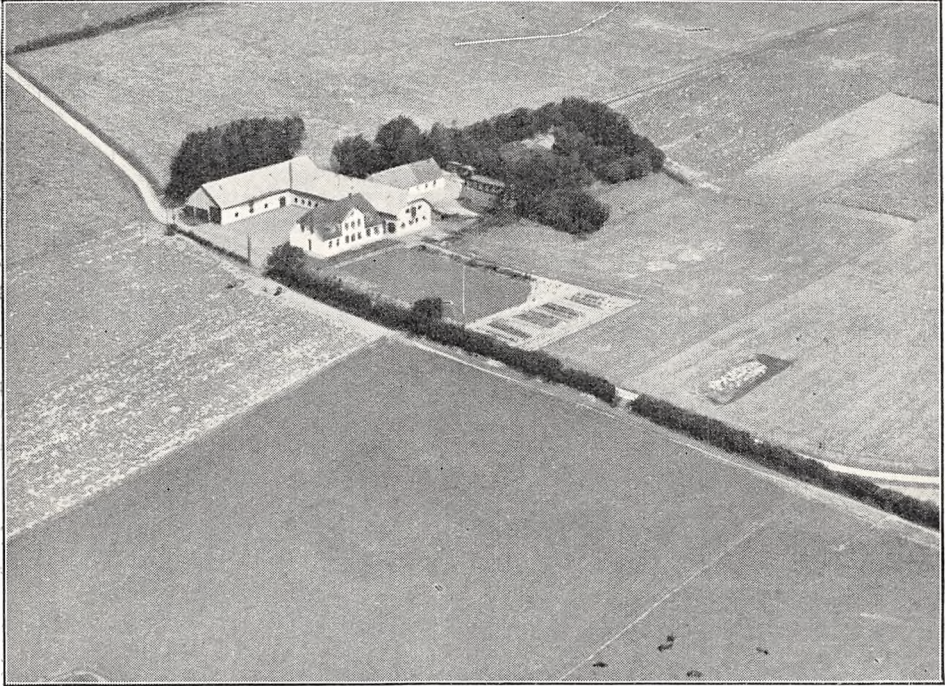
Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg om Aaret, Mælken leveres til Centralmejeriet i Sønderborg.

Der holdes 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, og Gaarden er nu tildelt 34 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 400 Høns.

Langdamgaard har grundmurede, nye gode Bygninger, opført efter en Brand i 1935. Hoved-

bygningen, der ligger mod Øst til Haven, har Frontspids til denne og Tegtag; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, er der Hestestald med Magasin over denne, Værelser til Folkene, Kværnrøm og Kostald i den nordlige Sidelænge, som er sammenbygget i Vinkel med Ladelængen mod Vest, de har muret Trimpel, er tækket med Pandeplader og Vestsiden af Laden er helt af Pandeplader; Gaarden er aaben mod Syd til Sognevejen; desuden Nord for Gaarden en teglhængt Svinestald samt 2 Hønehuse, begge opført af Træ, bygget som Halvtage og tækket med Tagpap. I Kostalden er der ildfast Loft af Jernbjælker og Lægter, dækket med Ler, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. Der er fra Gaarden køn Udsigt mod Syd over Vemming Bund, Broagerland og Flensborg Fjord, samt mod Øst over Sønderborg By og Havn.

Langdamgaard ejedes tidligere af Jørg. Jensen, efter hvem den overtoges af Stedsønnen Chr. Christensen og af denne købte den nuværende Ejer Gaarden i 1934.

Langdamgaard.

MEJERIGAARDEN, Dybbøl By, Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Ove Storm Jespersen, Postfb. og nærmeste St. Ragebøl, Afst. $2\frac{1}{2}$ km og 4 km til Sønderborg, Tlf. Sønderborg 25.

Art. 2 m. fl. af Dybbøl og 80 af Nybøl, samlet Areal 36,9 ha, deraf 35 Ager, 1 Skov og 0,9 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 389,21 Th. (8,19 Td. Hrtk.); Ejdkv. 66,000 Kr. (72,000), Jordv. 36,600 Kr. (39,100); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 60,000 Kr., Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

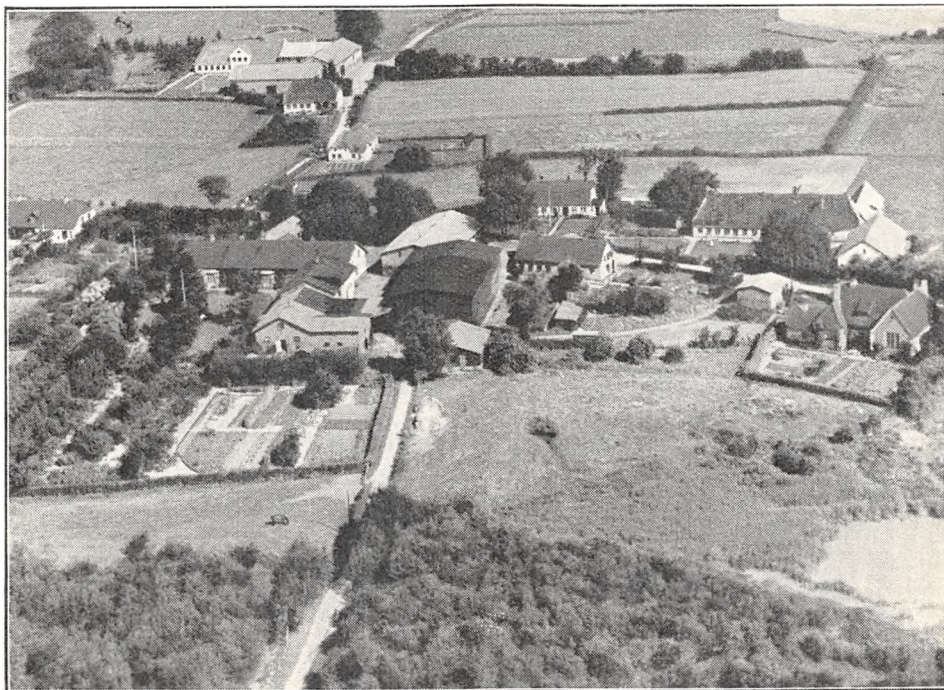
Mejerigaarden ligger i den østlige Side af Dybbøl By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er nymerglet; Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 28 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko var sidste Aar 206 kg, Mælken leveres til Centralmejeriet i Sønderborg.

Der holdes 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, og Gaarden er tildelt 72 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 200 Høns.

Mejerigaarden har grundmurede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den kønne gl. Have, som ogsaa strækker sig Syd for denne, ligger i Retningen Øst—Vest, har Frontspids mod Nord og Skifertag; den rummer en stor god Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Værelser til Folkene m. m. i en vestlig (mindre) Sidelænge og Heste- og Kostald (denne i Østsiden) samt Rum til forskelligt i den østlige; fra den sydlige Gavlf af Kostalden fortsætter Laden som en Forlængelse mod Syd; denne, der er opført af Træ, er tækket med Tagpap; desuden Øst for Kostalden et Roehus, bygget som Halvtag og Syd for Laden et Hus, der rummer Maskiner og Redskaber, dette er ligesom Laden opført af Træ; endvidere Øst for

Mejerigaarden.

Haven og Syd for Hovedbygningen, forbundet med den østlige Ende af denne, en Vinkelbygning, der i den ene Fløj rummer Vaskehus og Mølleri med Magasin over dette og i den anden Svinestald. Der hører et Hus til Ejendommen, og der er eget Vandværk.

Gaarden ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af A. Christensen, efter hvis Død den overtoges af Enken; i et nyt Ægteskab bragte hun sidst i 1890'erne Gaarden til sin anden Mand Jørg. Zachariasen og af denne købte den nuværende Ejer den i 1936. Der blev i en Række Aar, indtil 1923 drevet Mejeri paa Gaarden, deraf dennes Navn.

SOLBAKKEGAARD, Dybbøl By, Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Jørgensen, Postfb. og nærmeste St. Ragebøl, Afst. 2 km og 4 km til Sønderborg.

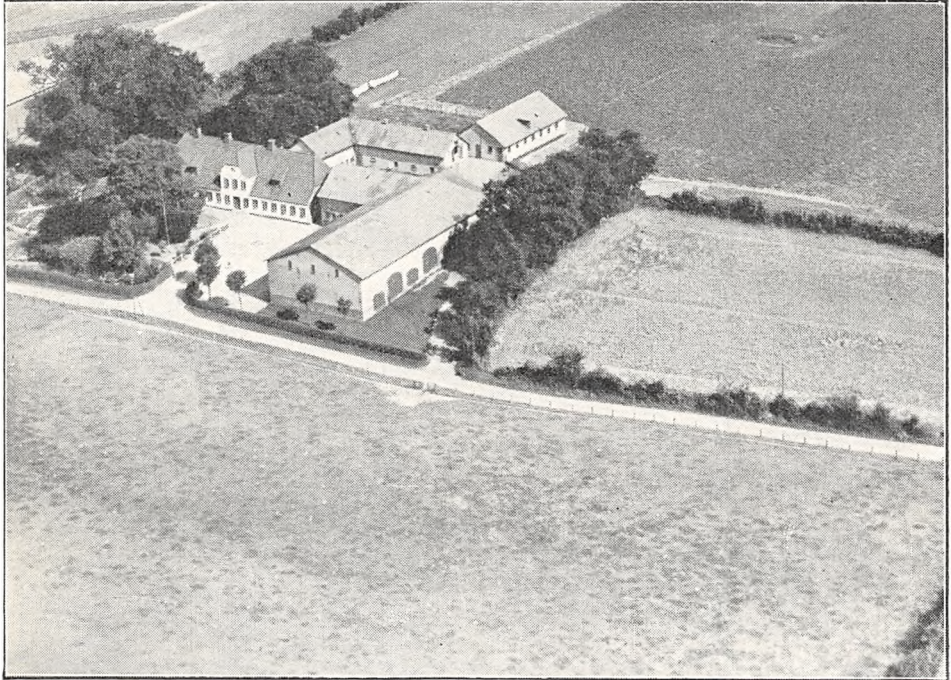
Art. 1 m. fl. af Dybbøl, samlet Areal 31,9 ha, deraf 30,8 Ager, 0,6 Mose og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 467,50 Th. (9,84 Td. Hrtk.); Ejdskv. 70,000 Kr. (76,000), Jordv. 40,300 Kr. (44,600); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 62,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Solbakkegaard ligger i den nordlige Side af Dybbøl By; Jorderne, der er samlet

ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3.—4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 20 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4300 kg om Aaret, Mælken leveres til Dybbøl Andelsmejeri.

Solbakkegaard.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret indtil 400 Slagtersvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 52 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Solbakkegaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, som grænser til Vejen gennem Byen, har Frontspids mod Syd til denne og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som har Tag af Pandeplader, ligger Øst for Hovedbygningen en Vinkelbygning, af hvilke den ene Længe rummer Hestestald og Gennemkørselsport, den anden Kostald og Lade; desuden Nord for Hovedbygningen og Hestestalden en Længe, der indeholder Svinestald med Magasin paa Loftet; fra den østlige Ende af denne udgaar en Sidelænge mod Nord, som ligeledes rummer Svinestald, og fra den vestlige Ende en Sidelænge mod Syd, der indeholder Vaskehus.

Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Kostalden og den ene Svinestald.

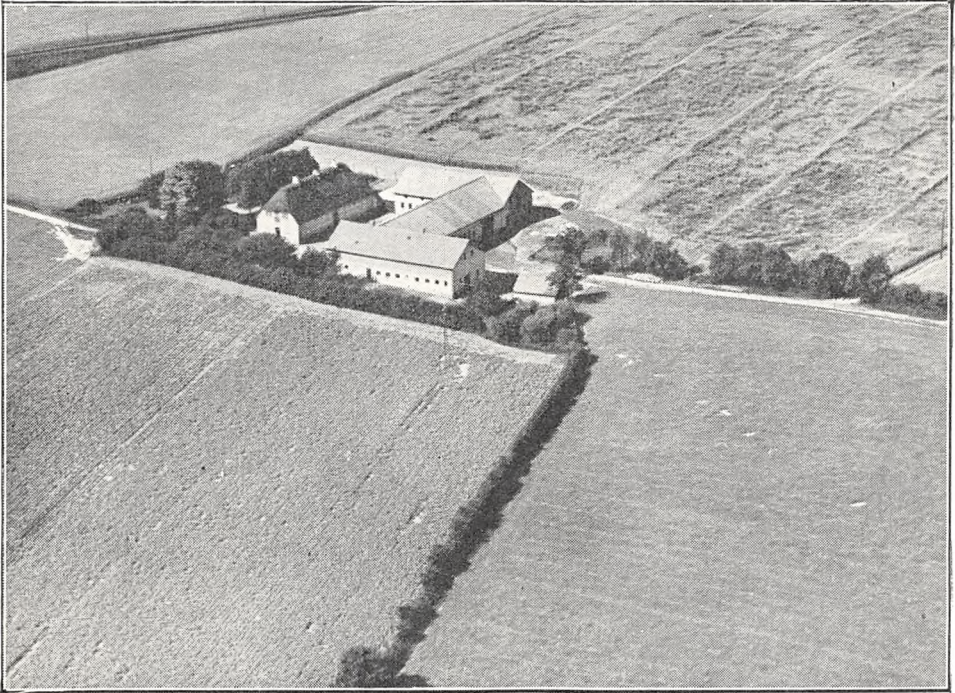
Solbakkegaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Jørg. Andersen, efter hvem den i 1883 overtoges af en Nevø Jørg. Jørgensen, og efter ham overtoges den i 1910 af Sønnen, den nuværende Ejer.

SURLØKKE, Dybbøl Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Andreas Nicolaisen, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. 3 km, Tlf. Sønderborg 406.

Art. 4 af Staugaard, samlet Areal 29,9 ha, deraf 29,4 Ager og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 312 51 Th. (6,58 Td. Hrtk.); Ejdskv. 62,000 Kr., Jordv. 33,300 Kr.; Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 46,000 Kr., Løvsøret i samme Selskab for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Surløkke ligger godt $\frac{1}{2}$ km Nord for Landevejen Sønderborg—Aabenraa nær Alsund; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet først i 1890'erne.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Blandsæd, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Havre; uden for Driften henligger en Mark med vedvarende

Surløkke.

Græs. Af Kunstg. anv. aarlig ca. 70 Sække Superf., 15 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 16 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Centralmejeriet i Sønderborg.

Der holdes 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægsøer, der er tidligere leveret ca. 180 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 54 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 500 Høns.

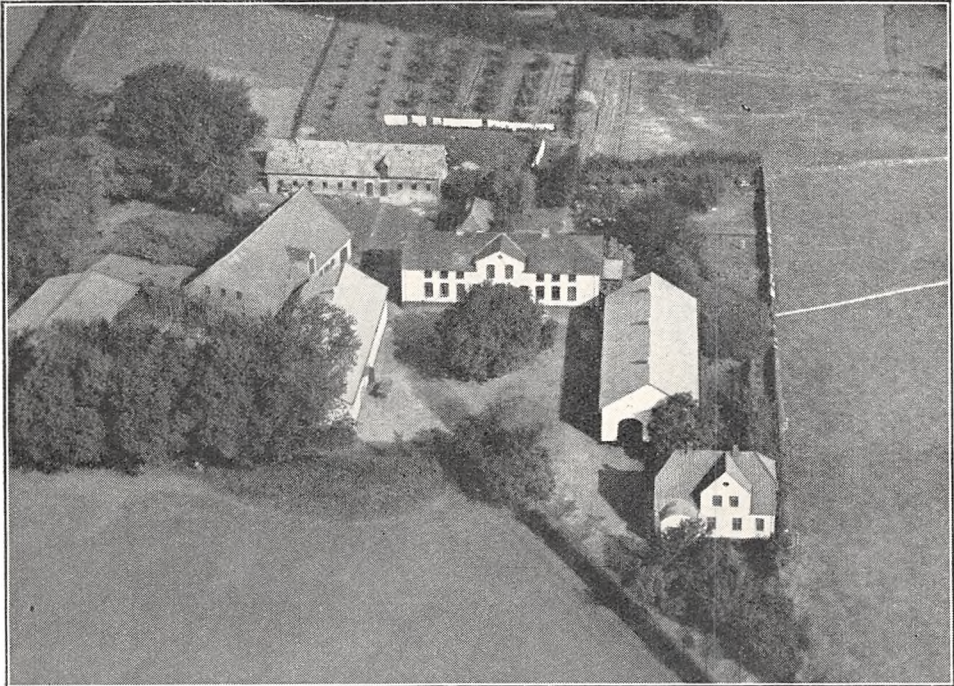
Surløkke har grundmurede, velholdte og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, er tækket med Straa; den rummer en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er der Kostald i den vestlige Sidelænge; denne, der har muret Trimpel, er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Nord, Laden, og fra den østlige Ende af denne udgaar en Længe mod Nord, der har Trimpel af Pandeplader, og rummer Svine- og Hestestald; Gaarden er aaben mod Øst, dog ligger her Hønsehuset, der er opført af Træ og ligger i Retningen Øst—Vest. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Surløkke ejedes tidligere — fra 1884 — af Jes Matthiesen, og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden April 1907.

DALLSGAARD, Øster Snogbæk By, Sottrup Sogn og Komm., Nybøl Hrd. Sønderborg Retskr. og A., Ejer Christen Christensen Dall, Postfb. og nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. $3\frac{1}{2}$ km og ca. 10 km til Sønderborg, Tlf. Vester Sottrup 195 u.

Art. 8 af Snogbæk, samlet Areal 68,3 ha, deraf 57,3 Ager, 5,5 Eng, 4,5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1068,52 Th. (22,5 Td. Hrtk.); Ejdskv. 120,000 Kr. (136,000), Jordv. 80,300 Kr. (95,800); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 101,250 Kr., Løspøret i Jydsk Brandf. for 66,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Dallsgaard ligger i den sydlige Side af Øster Snogbæk; Jorderne, der til Dels er samlet nærmest Syd for Gaarden, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet

Dallsgaard.

er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er merglet 1936. Engen er god Haardbundseng, godt afvandet, Skovens Bevoksning Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 20 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 38 Malkekøer, 1 Tyr og 38 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre. Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko var sidste Aar 160 kg. Mælken leveres til Snogbæk Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Der er tidligere leveret ca. 400 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 115 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 250 Høns.

Dallsgaard har grundmurede, hydepudsede store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, som ogsaa strækker sig Øst for Gaarden, har en Halvetage over Stueetagen, Frontspids mod Syd til Gaarden og Skifertag; den indeholder en stor og god Bolig. Af de fritliggende Avslænger, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Kostald i den vestlige Sidelænge og Lade i den østlige, begge med muret Trimpel; Vest for disse en Hjelm,

Nord for denne en Længe, der rummer Svine- og Hestestald, sidstnævnte tækket med Tegl og Svinestalden udvidet i en Sidelænge mod Vest, bygget som Halvtæg; desuden Nord for Gaarden en Længe, der indeholder Ungkvægstald og Hønsehus, og Nord for Hovedbygningen et teglhængt Vaskehus. Der hører en Aftægtsbolig samt et Arbejderhus til Ejendommen, førstnævnte, der har Frontspids mod Syd og Tegltæg, ligger Syd for Gaarden tilhørende for Indkørselsvejen. Gaarden, der er aaben mod Syd til denne, er delvis omgivet af Plantning.

Dallsgaard er en gl. Slægtsgaard, som i over 200 Aar har været i Slægtens Besiddelse; den ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Chr. Christensen Dall, efter hvem den i 1888 overtoges af Sønnen af samme Navn, og efter ham overtoges den i 1922 af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I SNOGBÆK BY, Sottrup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jens Andersen jun., Postfb. og nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. 4½ km og 10½ km til Sønderborg, Tlf. Vester Sottrup 181 v.

Art. 4 m. fl. af Snogbæk, samlet Areal 29,5 ha, deraf 28 Ager, 0,9 Skov og 0,6 Have og Gaardsplads; Ejdskv. 58,000 Kr., Jordv. 36,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 54,000 Kr., Løsoret i Jydsk Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i Øster Snogbæk; Jorderne, der ikke er samlet, men ligger ret godt for Gaardens Drift, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet i de senere Aar. Skovens Bevoksning er Krat og Gærdsel.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 20 Sække Superf., 10 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 17—18 Malkekøer, 1 Tyr og 14 Stkr. Ungkreaturer, er dels af Korthorns- og dels af rød dansk Malke race ved Overgang til sidstnævnte, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4206 kg med 3,80 pCt. Fedt og 178,3 kg Smør, Mælken leveres til Snogbæk Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere holdt 7 Søer og leveret ca. 240 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 50 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 4 m. fl. af Snogbæk har grundmurede, velholdte og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den kønne Have, har Frontspids til denne og Tegltæg; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som for største Delen er tækket med Pandeplader, er der Heste- og Kostald i den nordlige Sidelænge og fra Kostalden udgaar Laden som en Sidelænge mod Nord; denne er opført af Træ, og til den vestlige Side er der opført et Halvtæg, til Redskaber, Maskiner og Brænde; den sydlige (mindre) Sidelænge, som er tækket med Tegl, rummer Bryggers og Svinestald, førstnævnte forbundet med Hovedbygningen ved en Mellemgang, og Længen mod Vest, der ligger frit, indeholder Svinestald og Hønsehus; desuden Nord for denne en teglhængt Garage, opført af Træ.

Gaard Art. 4 m. fl. af Snogbæk ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af Anders Hansen, efter hvem den i 1825 overtoges af Svigersønnen Joh. Andersen; ved hans Død i 1848 arvedes den af den 9-aarige Søn Jens Andersen, hvis Plejefader Chr. Andersen drev Gaarden for ham til 1857; efter Jens Andersen overtoges Gaarden derefter i 1888 af Sønnen Joh. A., efter hvem den i 1919 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

*

*

*

ANM. Læserne bedes lægge Mærke til det store Misforhold, der er mellem Bygningernes Brandforsikringssum og Jordens Værdi; ved ovennævnte Gaard er hin 50 pCt. større end denne, skønt Jorderne i Sottrup Sogn hører til vort Lands aller frugtbareste og vort Landbrug — i den historiske Tid vort Slægtled repræsenterer — i Dygtighed og Indtjeningsvegne ude fra, er Jordens fremmeste. Set ud fra Agerdyrkingens — vort Hovederhvervs — Økonomi kan enhver, som vil og kan tænke, her se Hovedaarsagen til vort Landbrugs trange økonomiske Kaar.

Brandforsikringssummen for en Gaard maa nemlig være saa stor, at Ejeren, hvis Ulykken skulde indtræffe, kan faa nye Bygninger opført for denne. Ved Aarhundredskiftet laa Brandforsikringen for Bygninger til Gaarde med 3—4—5 Gange saa stort et Areal i det frugtbare Nr. Tyrstrup Hrd. Sydøst for Kolding betydelig under den Sum, som nu denne Gaard i Snogbæk og mange andre Gaarde i Egnen af en noget lignende Størrelse maa holdes forsikrede for.

I det mellemliggende Slægtled er Landets Skattebyrde nemlig steget $5\frac{1}{2}$ Gang pr. Indbygger og Lønningerne er $2\frac{1}{2}$ a 3 Gange større nu end da, og Landbruget maa nu ikke alene bære denne Stigning for sit eget Vedkommende, men yderligere kan de fleste af de øvrige Erhverv (her Haandværkere og Leverandører af Bygningsmateriel) vælte deres Del deraf over paa deres store Kunde, Landbruget — ja, de er nødtte til at gøre dette for selv at kunne eksistere — uden at dette kan gøre noget tilsvarende, da Priserne for Landbrugets Produkter fastsættes paa det udenlandske Verdensmarked. Læserne bedes nu i Tanken overføre foranstaaende til Landbrugets mange dyre Redskaber og Maskiner samt de store Udgifter i Aarets Løb, der alt i alt følger heraf til Vedligeholdelse og Afskrivning. Det er dette Problem, der i Samfunds- eller Nationaløkonomien kaldes »Skatteovervæltning« og som i alle Jordens Lande for Tiden trykker Landbruget økonomisk i Knæ, selv det dygtigste. Dette Misforhold mellem Værdien af Bygningerne og Jorden — selv den aller frugtbareste — træder forøvrigt desto tydeligere frem, jo mindre Ejendommen er, og Redaktionen har derfor tilladt sig at tage en Del mindre Gaarde med her paa vort Lands frugtbareste Jorder til Belysning af dette. Foranstaaende Forhold er forøvrigt Hovedaarsagen til, at de Husmænd, der sidder med Brug, oprettet i de sidste 20 Aar, gennemgaaende sidder haardt økonomisk, trods alle de Privilegier, de i samme Tidsrum er blevet forlenet med. (Jorderne, der frembærer Afgrøderne, er et agerdyrkende Lands evige Rigdomskilde, Bygningerne er kun Tilbehør).

For 17—18 Aar siden udtalte Finansministeren i et kendt Land ved en foreliggende Situation: »Højere Lønninger (medfører) højere Skatter (medfører) højere Priser, det er en Svikmølle, der maler bestandig, men det er ikke Guld, den maler«.

Dette var ældgamle og sande Ord, denne meget vidende Mand her fremførte, men forgæves; han kunde og burde have tilføjet: en forfærdende Arbejdsløshed og et forarmet Landbrug (Hovederhverv).

GAARD I SNOGBÆK BY, Sottrup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Lorenz Christensen Lei, Postfb. og nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. $4\frac{1}{2}$ km og $10\frac{1}{2}$ km til Sønderborg, Tlf. Vester Sottrup 197 x.

Art. 14 af Snogbæk, samlet Areal 50,9 ha, deraf 46,9 Ager, 0,5 Eng, 2,5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 741,85 Th. (15,82 Td. Hrtk.); Ejdskv. 95,000 Kr. (107,000), Jordv. 62,700 Kr. (68,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 65,522 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger midt i Øster Snogbæk; Jorderne, hvoraf 35 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger fraskilt, men samlet Nordøst for denne, bestaar af god dyb Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet i 1880'erne. Engen er god Haardbundseng. Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 20 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kørerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3400 kg med 3,76 pCt. Fedt og 142,5 kg Smør, Mælken lev. til Snogbæk Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere leveret ca. 600 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 88 Svinekort. Fjerkræh. er ca. 600 Høns.

Gaard Art. 14 af Snogbæk har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger, opført i Aarene 1892—97. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, er i 2 Etager, har Veranda med Altan samt Frontspids til Haven og Skifertag; den indeholder en stor god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger rummer den vestlige Sidelænge, der er sammenbygget i Vinkel med Hovedbygningen, Vaskehus, Heste- og Svinestald og den østlige Kostald; Længen mod Nord, der har høj Sokkel, indeholder Lade og Mølleri og til Sydsiden ind mod Gaarden er der opført et Halvtag til Svinestald; Laden, der har Trimpel af Pandeplader, er tækket med samme ligesom de øvrige Avlsbygninger; en Træbygning Vest for Gaarden rummer Vogne og Maskiner. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. I Aarene 1906—25 var der Elektricitetsværk paa Gaarden, der tillige forsynede den øvrige By med Elektricitet, men dette er nu nedlagt, dog drives der stadig Mølleri.

Gaard Art. 14 af Snogbæk var tidligere en Slægtsgaard, der i forrige Aarh. ejedes af Jac. Jensen; efter ham overtoges den i 1870 af Sønnen Jørg. Jensen, Ejendommen var da kun paa 14 ha, men han øgede Arealet ved Tilkøb af 10 ha. I 1892 solgte han Gaarden til Hans Chr.

Lei, der senere tilkøbte 12 ha og Gaarden overtoges derefter i 1897 af en Søn af samme Navn; han tilkøbte yderligere ca. 15 ha, hvorved Gaarden fik sin nuværende Størrelse, og efter ham overtoges Gaarden derefter i 1931 af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I SNOGBÆK BY, Sottrup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Chr. Christensen Lei, Postfb. og nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. 2½ km og ca. 9 km til Sønderborg, Tlf. Vester Sottrup 12.

Art. 16 af Snogbæk og 143 af Sottrup, samlet Areal 70,6 ha, deraf 64,6 Ager, 2 Eng, 3 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1114,96 Th. (23,47 Td. Hrtk.); Ejdkv. 120,000 Kr. (130,000), Jordv. 83,800 Kr. (95,700); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 60,000 Kr., Løsporet i samme Selskab for 80,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger ved Vejen mellem Øster Snogbæk og Vester Sottrup, Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hele Arealet er merglet i 1880'erne og stedvis kalket. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 20 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 34 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg, med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar ca. 4000 kg, Mælken leveres til Snogbæk Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 600 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 115 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 16 af Snogbæk har grundmurede gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, har gennemgaaende Frontspids, en rundbygget Altan mod Syd til Gaarden og er tækket med Straa; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er den vestlige Sidelænge, Laden, der ligger frit, ligeledes tækket med Straa; den østlige Sidelænge, som er sammenbygget i Vinkel med Hovedbygningen, indeholder Ko- og Hestestald, den har muret Trimpel og Tag af Pandeplader ligesom de øvrige Avlsbygninger; af disse ligger Øst for Hovedbygningen en Svinestald med Trætrimpel og fra Nordsiden af denne udgaar en Trælade som en Sidelænge mod Nord, saa de 2 Længer danner et omvendt \perp ; desuden Nord for Gaarden og Øst for Haven et Vaskehus og Vest for denne en Bygning, som rummer Brænde- og Hønseshus. Der er ildfast Loft i Kostalden, og der hører et Hus til Ejendommen. Gaarden er aaben mod Syd til Indkørslen.

Gaard Art. 16 af Snogbæk er en gl. Slægtsgaard, der i Begyndelsen af forrige Aarh. ejedes af Jørgen Lei; efter ham overtoges den i 1837 af Sønnen Hans Chr. Lei, efter hvem den i 1872 overtoges af en Nevø af samme Navn; efter ham overtoges den i 1903 af Sønnen Jørg. Christensen Lei, der ved Tilkøb øgede Gaardens Areal med 14 ha, og efter ham overtoges den April 1937 af Sønnen, den nuværende Ejer.

HØJLUND, Vester Sottrup By, Sottrup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Peter Alexandersen, Postfb. og nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. 1 km og 8 km til Sønderborg, Tlf. Vester Sottrup 86.

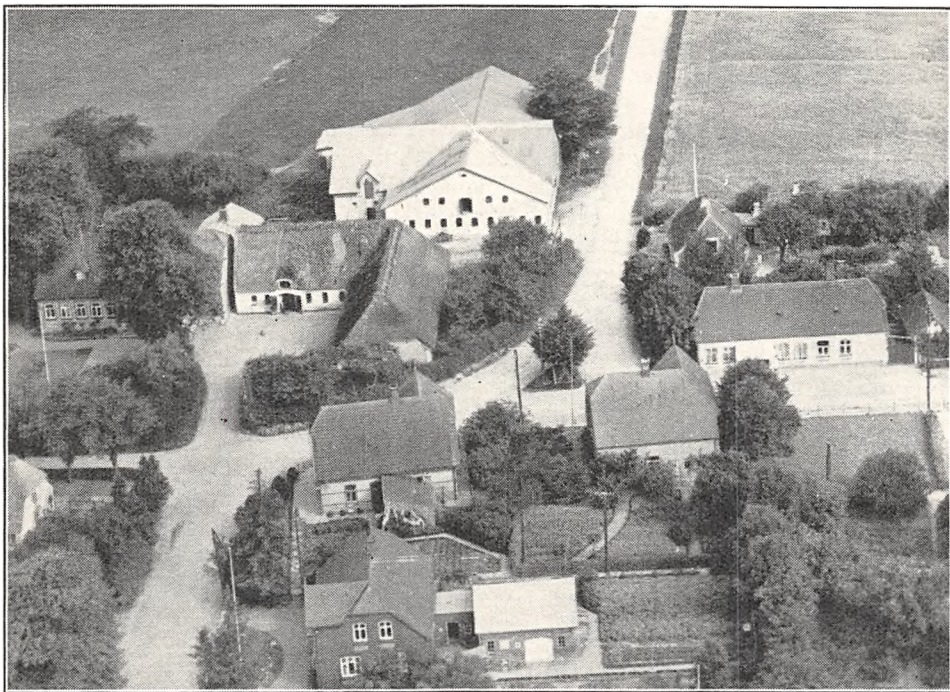
Art. 101 m. fl. af Sottrup og 86 af Ullerup, samlet Areal 34,4 ha, deraf 31,4 Ager, 0,5 Eng, 2 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 484,77 Th. (10,2 Td. Hrtk.); Ejdkv. 68,000 Kr. (74,000), Jordv. 44,500 Kr. (48,400); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 49,300 Kr., Løsporet i »Danmark« for 54,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Højlund ligger i den nordlige Side af Vester Sottrup By, Jorderne, der til Dels er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Byg eller Havre, 5. Kløver og 6. Havre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs, og der dyrkes en Del Hør. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 25 Sække Superf., 10 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 24 Malkekøer og 26 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyr og renses nu for Tuberkulose, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4358 kg med 3,85 pCt. Fedt og 188,5 kg Smør, Mælken leveres til Sottrup Andelsmejeri.

Der holdes 4 Arbejdsheste, deraf 3 kaarede og stambogsførte Hopper af jydsk

Højlund.

Race, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 77 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Højlund har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger Vest for Avlsbygningerne mod Syd til den kønne Have, som grænser til Vejen gennem Byen, har Frontspids til denne og Skifertag; den rummer en stor og god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder; fra den østlige Ende udgaar en kort Sidelænge mod Nord, der indeholder Bryggers. Af Avlsbygningerne ligger en straatækt Længe Øst for Hovedbygningen, den rummer Heste- og Kostald, sidstnævnte udvidet i en kort Sidelænge mod Syd, og Nord for denne en bred Ladelænge, tækket med Pandeplader; til den sydlige Gavl af denne er der i 1936 opført en Forlængelse, en Kostald med Trimpel af Pandeplader, og Gaardens Svinestald er opført som en Halvtagsbygning til Vestsiden af Laden. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i den ny Kostald og Gaarden har indlagt Vand fra Byens Vandværk.

Højlund ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af Rasm. Friederichsen, efter hvem den i 1831 overtoges af Svigersønnen Jørg. Nicolaisen; efter ham overtoges den i 1856 af Svigersønnen Peter Alexandersen, efter hvem Gaarden i 1887 overtoges af Sønnen Jørgen A. og efter ham overtoges den i 1919 af Sønnen, den nuværende Ejer.

LEEGBJERG, Vester Sottrup By, Sottrup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jørg. Asmussen Lyck, Postfb. og nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. 1 km og 7½ km til Sønderborg, Tlf. Vester Sottrup 144.

Art. 13 af Sottrup, samlet Areal 31,7 ha, deraf 29,8 Ager, 1 Skov og 0,9 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 438,23 Th. (9,23 Td. Hrtk.); Ejdskv. 64,000 Kr., Jordv. 38,500 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 59,000 Kr., Løsoret i Jydsk Brandf. for 52,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Leegbjerg ligger i den østlige Side af Vester Sottrup By; Jorderne, hvoraf 14 ha er samlet om Gaarden, medens Resten ligger fraskilt, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet; Skovens Bevoksning Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. ½ Byg og ½ Havre, 5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 35 Sække Superf., 15 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyr og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; der malkes med Maskine (Alfa Laval), og Mælken leveres til Sottrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret 150—180 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 62 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 130 Høns.

Leegbjerg har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den kønne gl. Have, har Frontspids mod Vest til Gaarden og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende, hvidpudsede Avlsbygninger — Gaarden er aaben mod Vest til Indkørselen, er der Heste- og Kostald i den nordlige Sidelænge; denne, der har muret Trimpel, er tækket med Pandeplader, og fra den østlige Ende af Kostalden udgaar Svinestalden som en kort Sidelænge mod Nord; den sydlige Sidelænge, Laden, har Tag af Straa mod Nord og af Pandeplader mod Syd. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Staldene, og der er indlagt Vand fra Byens Vandværk. (Se Anm. Side 357).

Leegbjerg ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Joh. Asmussen Lyck, efter hvem den i 1890 overtoges af Sønnen Asmus Asmussen L. og efter ham overtoges Gaarden i 1921 af Sønnen, den nuværende Ejer.

LINDEGAARD, Vester Sottrup By, Sottrup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jakob Møller, Postfb. og nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. 1 km og 7½ km til Sønderborg, Tlf. Vester Sottrup 112.

Art. 15 m. fl. af Sottrup, samlet Areal 31,3 ha, deraf 29,8 Ager, 1 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 435,73 Th. (9,17 Td. Hrtk.); Ejdskv. 64,000 Kr., Jordv. 39,200 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 62,540 Kr., Løsoret i Jydsk Brandf. for 52,800 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Lindegaard ligger i den østlige Side af Vester Sottrup By; Jorderne, hvoraf 7 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger fraskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er nymerglet; Skovens Bevoksning er Løvtræer.

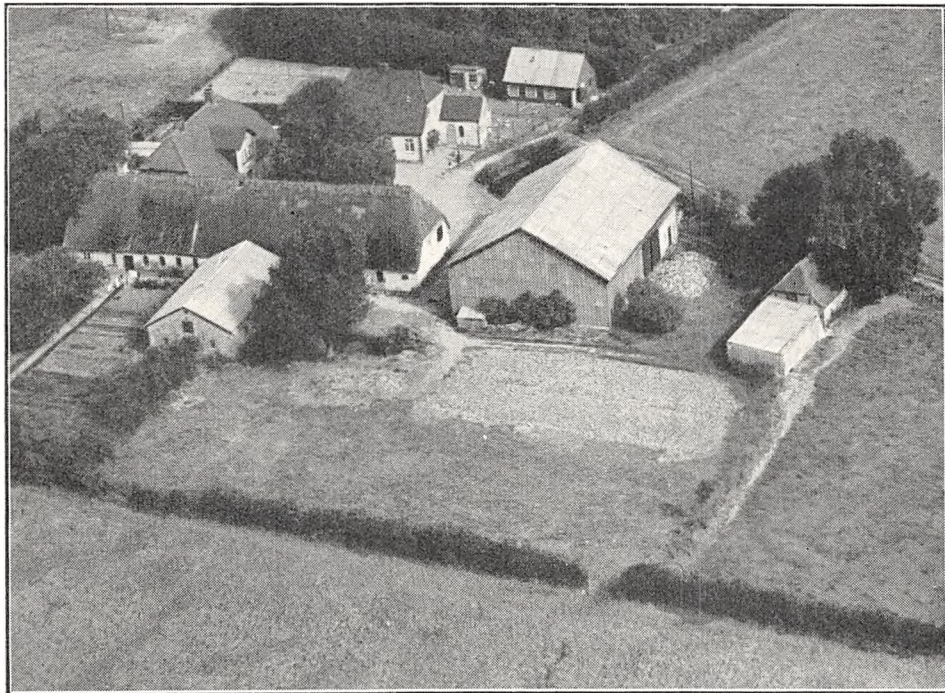
Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Byg eller Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 55 Sække Superf., 20 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer og 18 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyr og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4399 kg med 4,09 pCt. Fedt og 201,8 kg Smør, Mælken leveres til Sottrup Andelsmejeri.

Der holdes 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen

er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret 150—200 Slagterisvin om Aaret. Gaarden er nu tildelt 64 Svinekort. Fjerkørholdet er ca. 150 Høns.

Lindegaard har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den kønne Have, har Frontspids mod Øst og Skifertag; den indeholder en god Bolig; Nord for Indkørselsvejen ligger en teglhængt Aftægtsbolig. De fritliggende Avlsbygninger, som ligger noget spredt, er overvejende tækket med Pandeplader; af Længerne er der Værelser til Folkene, Ko- og Hestestald i den straataekte Længe Syd for Hovedbygningen og en Længe Syd for denne igen rummer Svinestald. Længen Øst for Kostalden, en Lade, er opført af Pandeplader og i den nordlige Ende, der er af Grundmur, er der indrettet Mølleri m. m. med Magasin over dette; en teglhængt Bygning Øst for Laden er opført af Bindingsværk, den rum-

Lindegaard.

mer Redskaber, Maskiner og Brænde, og Nord for Gaarden et Hønsehus opført af Træ. Der er indlagt Vand fra Byens Vandværk. (Se Anm. Side 357).

Lindegaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Jakob Møller, efter hvem den i 1894 overtoges af Sønnen Jens Hansen Møller og efter ham overtoges den i 1925 af Sønnen, den nuværende Ejer.

NYGAARD, Snogbæk By, Sottrup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jens Andersen, Postfb. og nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. 3 km og ca. 10 km til Sønderborg, Tlf. Vester Sottrup 174 y.

Art. 3 m. fl. af Snogbæk, samlet Areal 38,2 ha, deraf 34 Ager, 3,5 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 606,15 Th. (12,76 Td. Hrtk.); Ejdskv. 74,000 Kr. (83,000), Jordv. 45,700 Kr. (49,500); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 58,800 Kr., Løsporet i samme Selskab for 50,400 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

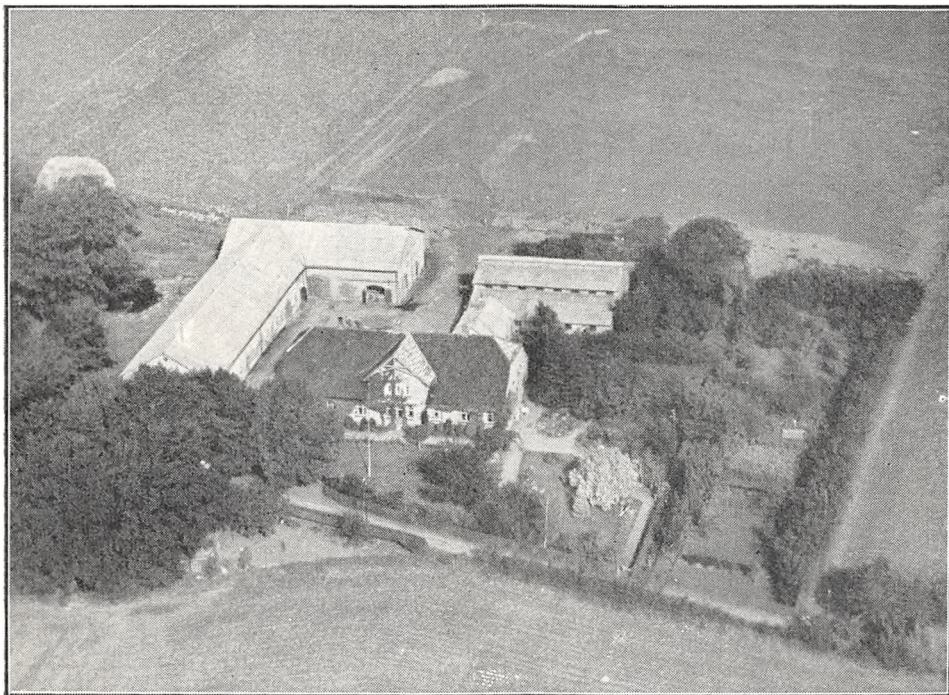
Nygaard ligger i den nordlige Side af Vester Snogbæk; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og

Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet i 1890'erne; Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4.—5. Kløver og Græs, 6. Havre; uden for Driften henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anv. aarlig ca. 30 Sække Superf., 15 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 18 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og renses nu for Tuberkulose, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3500 kg, Mælken leveres til Snogbæk Andelsmejeri.

Der holdes 4 Arbejdsheste. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er

Nygaard.

tidligere leveret 250—300 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 51 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

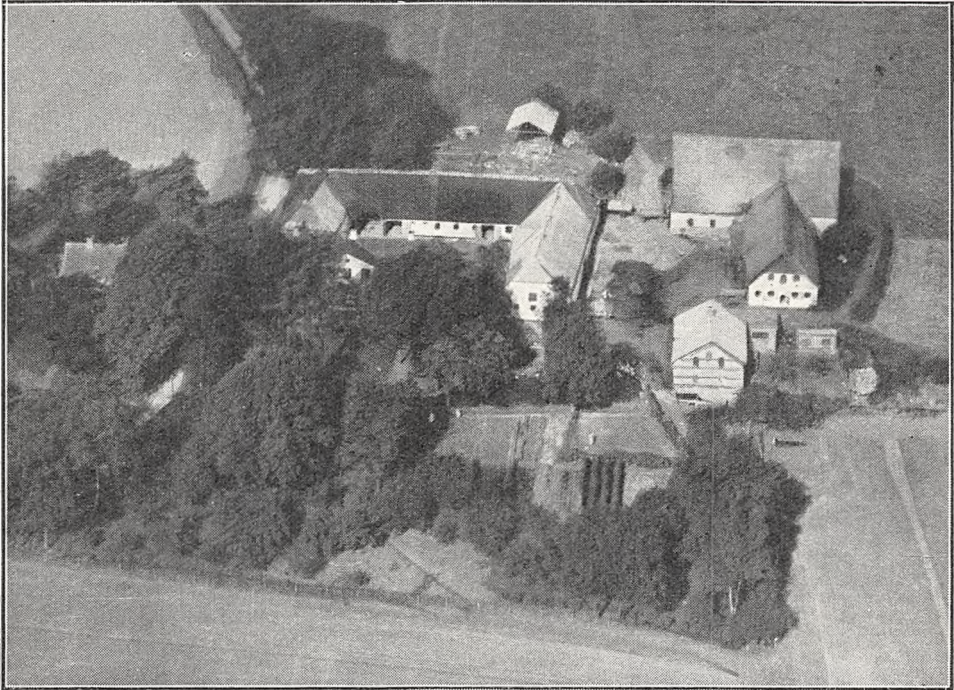
Nygaard har grundmurede store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, som grænser til Indkørselsvejen, har Frontspids til denne og Tag af glacerede Tegl; den indeholder en god Bolig. Af de anselige Avlsbygninger, som er tækket med Pandeplader, er der Heste-, Ko- og Svinestald i den vestlige Sidelænge; denne, der har muret Trimpel til Gaarden og Trætrimpel mod Vest, er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Nord, Laden, hvis Nordside er opført af Træ; den østlige (mindre) Sidelænge, et Vaskehus, er med den nordlige Ende sammenbygget med en Sidelænge mod Øst en Halvtagsbygning og tidligere Svinestald, der nu er indrettet til Hønsehus, og til hvis Nordside der er opført en Halvtagsbygning af Træ til Redskaber og Maskiner.

Nygaard ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Jac. Andersen, som havde købt den i 1824; efter ham overtoges den i 1847 af Sønnen Jens A., efter hvem Gaarden i 1874 overtoges af Sønnen Jacob A., og efter ham overtoges den i 1911 af Sønnen, den nuværende Ejer.

NØRREMØLLE, Sottrup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Svend Anker Hanssen, Postfb. og nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. 4½ km og ca. 9 km til Sønderborg, Tlf. Vester Sottrup 184 u.

Art. 11 af Snogbæk og 8 af Sottrup, samlet Areal 65,5 ha, deraf 58,7 Ager, 2 Eng, 4 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1020,15 Th. (21,48 Td. Hrtk.); Ejdskv. 110,000 Kr. (119,000), Jordv. 78,200 Kr. (87,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 87,000 Kr., Løsoret i »Danmark« for 110,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Nørremølle ligger ved Vejen mellem Øster Snogbæk og Øster Sottrup; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid, og en Del er igen merglet i de senere Aar. Engen ef Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Bøg og Gærdsel.

Nørremølle.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Frøavl af Runkelroe, Kaalrabi, Hvidkløver samt forskellige Græsser. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 40 Kalig. og 80 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25—30 Malkekøer, 1 Tyr og 22 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, og ca. Halvdelen er nu rensat for Tuberkulose, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 185 kg om Aaret, Mælken leveres til Snogbæk Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer, der er tidligere leveret indtil 900 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 90 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Nørremølle har grundmurede, hvidpudsede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have (ikke helt solret), har stor Frontspids mod Syd til denne, en Kvist mod Nord til Gaarden og Tegtag; den indeholder en stor god Bolig. Avlsbygningerne er overvejende tækket med Straa; af de 3 sammenbyggede Længer er der Kostald i den østlige Sidelænge, Værelser til Medhjælpere og Rum til forskelligt i den vestlige, hvilket sidste fortsætter i Længen mod Nord, der rummer Garage og Hestestald; desuden Øst for Gaar-

den en Svinestald, som med den nordlige Gavl er sammenbygget i T-Form med Laden, Syd for disse Møllebygningen med Gaardens Hønseshus ved den nordlige Gavl, begge med Tag af Pandepalader ligesom et Redskabs- og Maskinhus Nord for Gaarden. Der er eget Vandværk, som virker ved Hævert, i Møllen, der benyttes til eget Brug, er der Vandturbine, som trækker Kværn m. m., og der hører en Villa til Ejendommen.

Jorderne er ligesom i Sognet som Helhed meget frugtbare. Gaarden ligger kønt ved Snogbækken, lidt Vest for Sottrup Skov og Als Sund.

Nørremølle nævnes allerede i 1535 paa Frederik d. Førstes Tid; i 1632—33 paa Christian d. Fjerdes Tid var der i Aarene 1632—33 en Krudtmølle paa Gaarden, men Møllen sprang i Luften ved en Eksplosion; i den nyere Tid har der været Brændevinsbrænderi og Købmands-handel paa Ejendommen. Gaarden var tidligere Fæste under Grevskabet Reventlow (Sandbjerg), hvorfra den vistnok købtes i 1798. I Begyndelsen af forrige Aarh. ejedes den af Jørg. Clausen, der 5. Jan. 1813 solgte den til Christen Hanssen, hvis Slægt siden har ejet Gaarden; ved hans Død i 1848 overtoges Nørremølle af en Søn af samme Navn, Fader til den bekendte sønderjydske Politiker og Patriot Hans Peter Hanssen (Nørremølle), der fødtes her den 21 Febr. 1862; Chr. Hanssen drev et betydeligt Brændevinsbrænderi paa Gaarden, hvilket dog forlængst er nedlagt; efter ham overtoges Gaarden af en Søn, der ligeledes hed Christen Hanssen og efter ham overtoges den i 1919 af Sønnen, den nuværende Ejer.

SANDBJERG, Sottrup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Overretssagfører Knud Dahl, København, Postfb. og nærmeste St. Ragebøl, Afst. 3 km og 6 km til Sønderborg, Tlf. Vester Sottrup 190 v. (Hovedbygningen) og 190 x (Forpagteren).

Art. 1 af Sandbjerg, 34 af Staugaard og 129 m. fl. af Sottrup, samlet Areal 134,3 ha, deraf 48 Ager, 3 Eng, 56 Skov, 5 Strand- og Græsningsjord, 20 Søj og 2,3 Park, Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1388 Th. (29,22 Td. Hrtk.); Ejdkv. 167,000 Kr. (192,500), Jordv. 98,600 Kr. (111,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 178,670 Kr., Løstret i Jydsk Brandf. for 50,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Sandbjerg ligger Øst for Sottrup ved Allsund; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, grænser mod Øst til Allsund og mod Vest og Sydvest til Møllesøen, de bestaar af svær Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid, og der bliver nu eftermerglet, hvor det tiltrænges. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning overvejende Bøg.

Gaarden drives siden 1924 af Forpagter Dan Jørgensen, Forpagtningen er 8-aarig. Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig 25—30 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og ca. Halvdelen er nu rensat for Tuberkulose, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 210 kg aarlig, Mælken leveres til Sottrup Andelsmejeri.

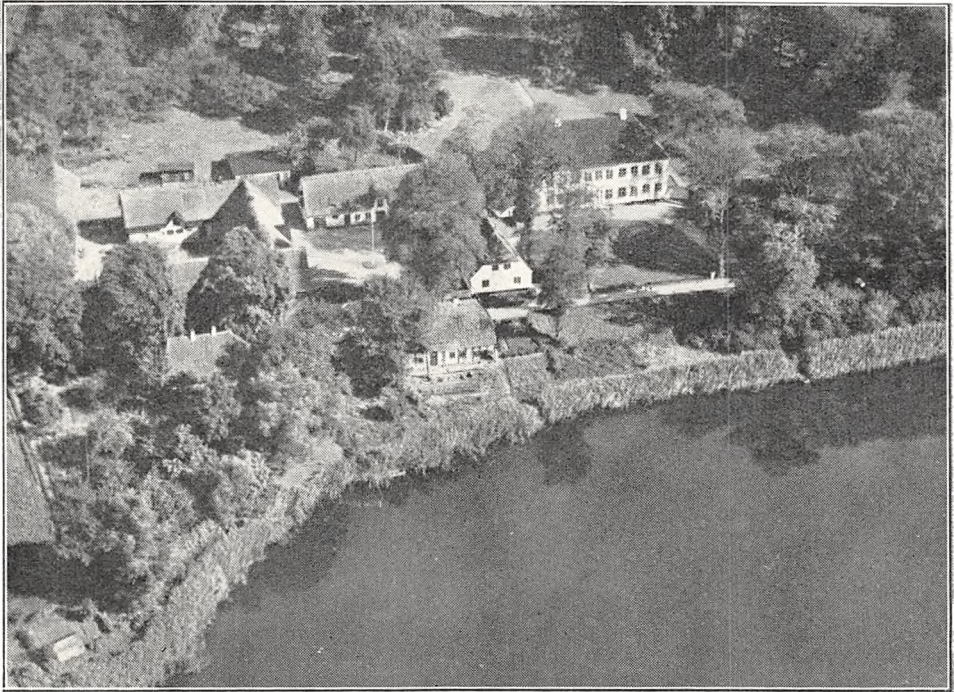
Der holdes 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægsøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 100 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Sandbjerg Hovedbygning »Palæet«, der er bygget i Slutningen af det 18de Aarh., ligger Sydøst for Avlsgaarden i Retningen Nordvest—Sydøst, omgivet af Have og Park, som navnlig strækker sig mod Nord langs Als Sund; den bestaar af én Fløj, opført af hvidpudset Grundmur i 2 Etager med Tag af glacerede Tegl; den enkle men kønne Bygning indeholder en stor og god Lejlighed med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder samt med Centralvarme i en Del af denne.

Forpagterboligen ligger Vest for Palæet i Retningen vinkelret paa dette, den er ogsaa opført af hvidpudset Grundmur, har gennemgaaende Frontspids og Tegltag. Af de øvrige til Gaarden hørende Bygninger, som ligeledes er opført af hvidpudset Grundmur, er de 4 Hovedlænger af Avlsbygningerne tækket med Rør, de 3 sammenbygget til en 3-længet Gaard, aaben mod Nordvest; af disse er der Kostald i Længen mod Sydøst, Heste- og Svinestald i den ene og Lade i den anden Sidelænge, medens den fritliggende Længe overfor Kostalden rummer Lade og i Siden ind mod Gaarden Stald til Sjør samt Rum til Vogne, Redskaber og Maskiner; af de øvrige Bygninger er der Magasin, Vognport samt Rum til Redskaber og Maskiner i Længen mel-

lem Hovedbygningen og Avlsbygningerne Nord for Forpagterboligen, desuden Nord for Avls-gaarden 2 Hønsehuse, og en Garage og Sydvest for Sognevejen mellem denne og Søen en teglhængt tidligere Inspektørbolig samt en rørtækt Fodermesterbolig. Gaarden har eget Vandværk med Trykvand til Staldene, der hører et Skovfogedhus samt 2 andre Huse til Ejendommen, og der er et rigt Fiskeri i Søen; Ejendommen ligger kønt Vest for Als Sund. (General Fr. R. Henr. Bülow, Sejrherren fra Fredericia, levede sine sidste Aar paa Sandbjerg (Palæet) og døde her den 16. Juni 1858).

Sandbjergs ikke særlig store Skovareal, Sottrup Skov (Stor- og Lille-Skoven) staar paa frugtbar Bund; den bærer den Dag i Dag Præg af gennem flere Slægtled at være plejet og passet efter danske Læsesætninger paa det forstlige Omraade. Gennem 7 Slægtled ejedes Godset af Slægten Reventlow, af hvilken Grev Chr. Dittl. R., Bæreren af det 2. Slægtled var en interesseret Forstmand; men det var dog navnlig dennes Sønnesøn, den religiøse, frisindede, reform-

Sandbjerg.

venlige Bondeven, Statsminister Grev Christian Dittl. Fr. R., Oldefader til Godsets sidste Besidder af Slægten Reventlow, der var den dygtige Forstmand, anerkendt som saadan ikke blot af sin Samtid, men ogsaa af Nutiden. Med Henblik paa den allerede da ret omfattende tyske Litteratur om Skovbruget udtalte og skrev han: »Af gode Forstbøger lærer man meget, men langt mere ved selv at agte paa, hvad der har bidraget til eller skadet Træernes fordelagtige Tilvækst«; og paa Grundlag af egne Erfaringer, Iagttagelser, Maalinger og Beregninger fastlagde han sine Synspunkter, saaledes navnlig med Hensyn til Betydningen af en tidlig Udhugst, hvorved Solen og de øvrige Vækstfaktorer i en kortere Tid frembragte en stærkere Tilvækst — større Højde og Tykkelse — og dermed større Udbytte og Rente af Skovens Værdi. Efter denne Lære plejede han sine store lollandske Skove (paa Christianssæde og Pederstrup) og ligeledes her paa Sandbjerg, og denne fulgtes af hans Efterkommere, selv efter 1864, da Preussen efter Læren om den »Stærkeres Ret« havde bemægtiget sig det gamle danske Land. Der er derfor skønne, yppige og kraftige Bøgebevoksninger her ved Als Sund med høje omfangsrige Stammer og vældige Trækroner; Bøge, der er plantet omkring og kort efter de store Landbo-reformers Tid, har her naaet en Højde af 35—37 m.

Sandbjerg er dannet i 1576 af Hertug Hans den Yngre, yngste Søn af Christian d. Tredie, ved Sammenlægning af 4 nedlagte Bøndergaarde, og den gik derefter i Arv til de følgende Slægtled til 1667, da Godset ved Hertug Chr. Adolf's Konkurs overtoges af Frederik d. Tredie; i 1673 solgte Sønnen, Christian d. Femte det til den senere Storkansler, Greve Conr. Reventlow, der i Decbr. 1681 oprettede Sandbjerg Gods til Lensgrevskabet »Reventlow« (erigeret i Oktbr.

1685) for sig og sine Efterkommere. Ved hans Død i 1708 overtoges det af Sønnen Grev Chr. Ditl. R., Overgeneral i den store nordiske Krig, ved hvis Død i 1738 det overtoges af Sønnen af samme Navn; ved hans Død i 1775 arvedes Grevskabet af en Søn Grev Conrad R., der i 1789 tilkøbte Ballegaard; han udparcellerede delvis Godset og overdrog i 1788 Fæstegaardene til Bønderne som Arvefæste. Ved hans Død i 1815 arvedes det af Broderen Grev Chr. Ditl. Fr. Reventlow til Grevskabet »Christianssæde«, Lolland, den bekendte Bondeven under de store Landboreformer. Ved hans Død i 1827 arvedes det af Sønnen Grev Chr. D. R., der i 1851 efterfulgtes af Sønnen Ferd. Carl Otto R., som i 1854 tillige arvede Baroniet »Brahertrolleborg«; efter hans Død i 1875 arvedes Sandbjerg (Grevskabet Reventlow) af Sønnen Grev Chr. Einar R., under hvem det (efter Oplysninger i Lenskontrollen) blev substitueret med en Fideikommiskapital under det tyske Styre. Efter Genforeningen overgik Grevskabet i Septb. 1924 i Henhold til Lensloven til Grev Chr. E. Reventlow som fri Ejendom; der blev ved denne Lejlighed ikke afgivet Jord til Staten, men kun ca. 60,000 Kr. af Kapitalen til Jordfonden. Efter hans Død i 1929 solgte Dødsboet Aaret efter Sandbjerg til den nuværende Ejer.

SNØGBÆKGAARD, Snogbæk By, Sottrup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Lorens Lorensen, Postfb. og nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. 2 km og 9 km til Sønderborg, Tlf. Vester Sottrup 178 x.

Art. 18 af Snogbæk og 145 af Ullerup, samlet Areal 36,8 ha, deraf 34,3 Ager, 2 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 559,68 Th. (11,78 Td. Hrtk.); Ejdskv. 65,000 Kr. (79,000), Jordv. 42,300 Kr. (48,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 48,000 Kr., Løsporet i »Danmark« for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Snogbækgaard ligger i Vester Snogbæk By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden med Undtagelse af 8 ha som ligger lidt fraskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet; Skovens Bevoksning er blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3.—4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger ca. 2 ha med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 20 Kalig. og 22 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 14 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre. Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Sottrup Andelsmejeri.

Der holdes 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere leveret ca. 250 Slagterisvin om Aaret, og Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 400 Høns.

Snogbækgaard har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger. Den straatækte, noget ældre Hovedbygning, der ligger mod Syd til Haven, som grænser til Sognevejen, har stor Frontspids til denne. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er der Ko- og Hestestald i den østlige Sidelænge; denne, der har Trimpel af Træ, er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Nord, Laden, der har muret Trimpel; da Staldlængen med den sydlige Ende rækker en Del Syd for Hovedbygningen, bliver Gaardspladsen mellem denne og Laden ikke ret stor, og den er delvis lukket af Gaardens Svinestald, der ligger i Retningen Øst—Vest, og fra hvis vestlige Ende, der er tilbygget en Sidelænge mod Nord, der rummer Redskaber, Maskiner og Hønseshus. Der er brandfri Loft i Svinestalden, og der hører en Villa (med Aftægtsbolig) til Gaarden.

Snogbækgaard ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Andr. Lorensen, efter hvem den i 1855 overtoges af en Nevø, Asmus L.; efter ham overtoges Gaarden i 1910 af en Nevø Christen L., efter hvem den i 1928 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

VANGGAARD, Øster Sottrup By, Sottrup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Alexandersen, Postfb. og nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. 2 km og 8 km til Sønderborg, Tlf. Vester Sottrup 125.

Art. 3 af Sottrup, samlet Areal 38,2 ha, deraf 36 Ager, 1,5 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 519,83 Th. (10,94 Td. Hrtk.); Ejdskv. 69,000 Kr.

(76,000), Jordv. 44,500 Kr. (48,200); Bygn. er fors. i Nordøst-Slesvigsk Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vanggaard ligger i den vestlige Side af Øster Sottrup By; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af Skoven og en mindre Parcel paa 4 ha, bestaar af Lørmuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet: Skovens Bevoksning er blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4.—5. Kløver og Græs, 6. Grønjordshavre; uden for Driften henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 45 Sække Superf., 30 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 17 Malkekøer og 22 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyr og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4396 kg med 4,13 pCt. Fedt og 203 kg Smør, Mælken leveres til Sottrup Andelsmejeri.

Der holdes 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægs-søer, der er tidligere leveret ca. 185 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 69 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Vanggaard har grundmurede gode og velholdte Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids til denne og Straatag. Af Avlsbygningerne, som overvejende er tækket med Pandeplader, er der Ko- og Hestestald i den vestlige Sidelænge, fra hvis sydlige Ende Svinestalden udgaar som en Sidelænge mod Vest; den østlige Sidelænge, som er tækket med Straa, rummer Lade, og denne er fra Midten udvidet i en Sidelænge mod Øst, opført af Træ og med Tag af Pandeplader; desuden Nordvest for Staldlængen en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner; Gaarden er aaben mod Nord til Sognevejen. Der er ildfast Loft af Beton i alle Stalde, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Vanggaard er en gl. Slægtsgaard; den ejedes fra 1764 af Hans Asmussen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1792 af Broderen Jacob A., efter hvem Gaarden i 1820 overtoges af Sønnen Asmus A.; efter ham overtoges den i 1846 af Sønnen Hans A., efter hvem den i 1882 overtoges af Sønnen Asmus A. og efter ham overtoges Gaarden i 1909 af en Søjstersøn, den nuværende Ejer.

VESTERGAARD, Øster Sottrup By, Sottrup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jes Fenn, Postfb. og nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. 1½ km og 7½ km til Sønderborg, Tlf. Vester Sottrup 174 y.

Art. 7 af Sottrup, samlet Areal 30,7 ha, deraf 28,7 Ager, 1,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 417,52 Th. (8,79 Td. Hrtk.); Ejdskv. 65,000 Kr. (73,000), Jordv. 37,600 Kr. (40,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 64,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

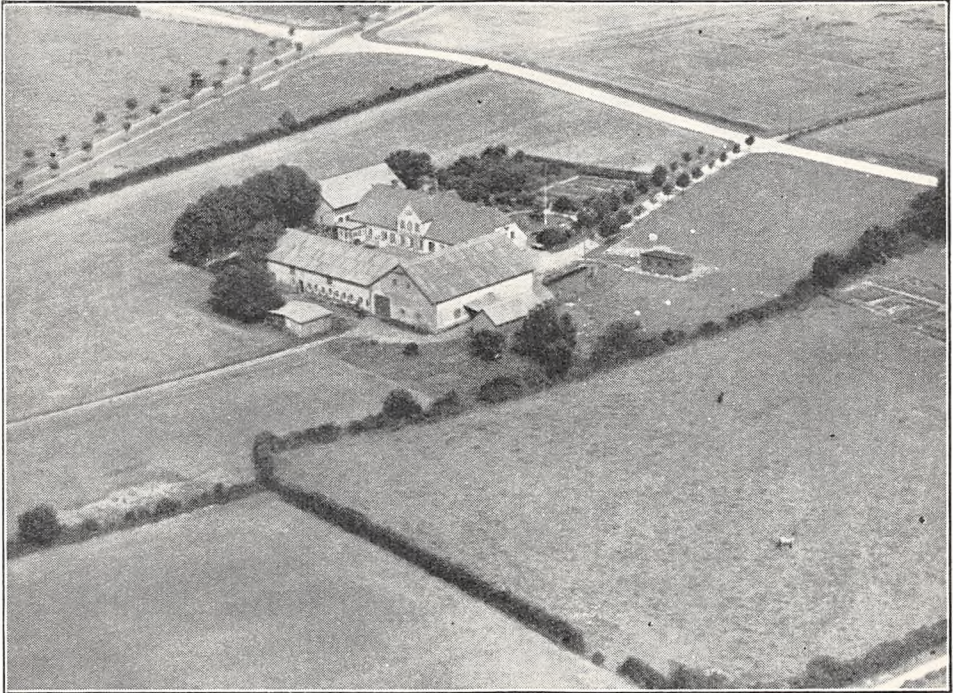
Vestergaard er den vestligste af Gaardene i Øster Sottrup By; Jorderne, hvoraf 20 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger lidt fraskilt, bestaar af Lørmuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og kalket i de senere Aar. Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Gaarden drives siden 1934 af Ejerens Søn, Forpagter Jes Fenn; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 15 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer og 16 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg og er tuberkelfri, der anvendes Foreningstyr, og Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4384 kg med 3,70 pCt. Fedt og 181 kg Smør, der malkes med Maskine (Benzona), Mælken leveres til Sottrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 57 Svinekort. Fjerkæholdet er ca. 150 Høns.

Vestergaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, som grænser til Sognevejen, har gennemgaaende Frontspids og Tegtag; den indeholder en god Bolig og i den vestlige Ende er der indrettet en Aftægtsbolig, der har en lukket Veranda mod Syd til Gaarden. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er der Heste- og Kostald i Længen mod Syd, som er sammenbygget i Vinkel med den østlige Sidelænge, Laden, begge har muret Trimpel; Gaarden er aaben mod Vest mod Landevejen. Desuden Vest for Hovedbygningen en Svinestald med Trimpel af Pandeplader, Syd for Gaarden et Redskabs- og Maskinhus og Øst for 2 Hønehuse, det ene bygget som Halvtag og tækket med Tagpap. (Se Anm. Side 357).

Vestergaard.

Vestergaard ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Jens Petersen, efter hvem den i 1841 overtoges af Sønnen Peter Petersen; efter ham overtoges Gaarden i 1871 af Svigersønnen Jes Jessen Fenn, efter hvem den i 1904 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

VESTERSKOV, Snogbæk By, Sottrup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Claus Staugaard, Postfb. og nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. 4½ km og godt 10 km til Sønderborg, Tlf. Vester Sottrup 196 y.

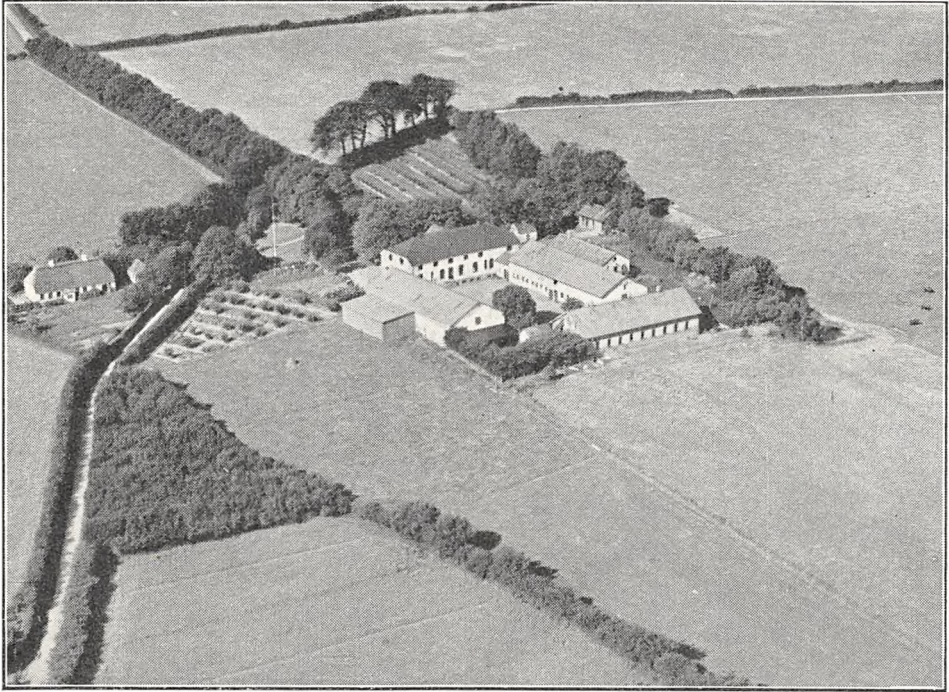
Art. 9 af Snogbæk, samlet Areal 31,8 ha, deraf 29,5 Ager, 1,5 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 447,82 Th. (9,43 Td. Hrtk.); Ejdskv. 67,000 Kr. (74,000), Jordv. 39,200 Kr. (42,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 57,690 Kr., Løsøret i »Danmark« for 46,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vesterskov ligger i den nordøstlige Side af Øster Snogbæk; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er nymerglet; Skovens Bevoksning er blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Havre; uden for Driften henligger en Mark med vedv. Græs; af Kunstg. anv. aarlig ca. 25 Sække Superf., 10 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4446 kg med 3,95 pCt. Fedt og 196,6 kg Smør, Mælken leveres til Snogbæk Andelsmejeri.

Der holdes 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægs-søer, der er tidligere leveret indtil 365 Slagterisvin aarlig, og Gaarden er nu tildelt 55 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Vesterskov.

Vesterskov har grundmurede, store og gode Bygninger (ligger ikke solret). Hovedbygningen, der ligger mod Sydøst til den kønne Have, har Frontspids og en høj Trappe til denne og Skifer-tag; den indeholder en stor og god Bolig.

Af Avlsbygningerne, der er tækket med Pandeplader, er der Ko- og Hestestald i den vestlige Sidelænge; denne, der har muret Trimpel, er forbundet med Hovedbygningen ved en kort Mellembgning; den østlige Sidelænge, Laden, er udvidet mod Øst i en Halvtagsbygning helt opført af Pandeplader, og til den nordlige Gavl af Laden er opført en Halvtagsbygning af Træ, tækket med Tagpap, til Redskaber og Maskiner; Længen mod Nord overfor Hovedbygningen indeholder Svinestald og Øst for denne en Bygning til Gaardens Dieselmotor; desuden Vest for Gaarden en Længe, der rummer en mindre Svinestald samt Vaskehus, Syd for denne et Hus af Træ, der indeholder Garage og Brændsel, og Syd for dette et teglhængt Hønsehus. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde, og en Dieselmotor (14 HK) leverer Drivkraft til Kværn og Vandværk.

Vesterskov ejedes ved Aarhundredskiftet af P. C. Dall, der i 1902 solgte den til Henr. Jørgensen, og efter ham overtoges den i 1910 af Stedsønnen, den nuværende Ejer.

AVNBØLGAARD, Avnbøl By, Ullerup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Chr. Lei, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. 1 km og 13 km til Sønderborg. Tlf. Avnbøl 36.

Art. 70 m. fl. af Avnbøl, samlet Areal 87,5 ha, deraf 75,3 Ager, 7 Eng, 4 Skov og 1,2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1151,80 Th. (24,25 Td. Hrtk.); Ejdskv. 144,000 Kr. (150,000), Jordv. 100,000 Kr. (106,700); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 90,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Avnbølgaard ligger 1 km Syd for Avnbøl St.; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid, og en Del er kalket i de senere Aar. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer,

Avnbølgaard.

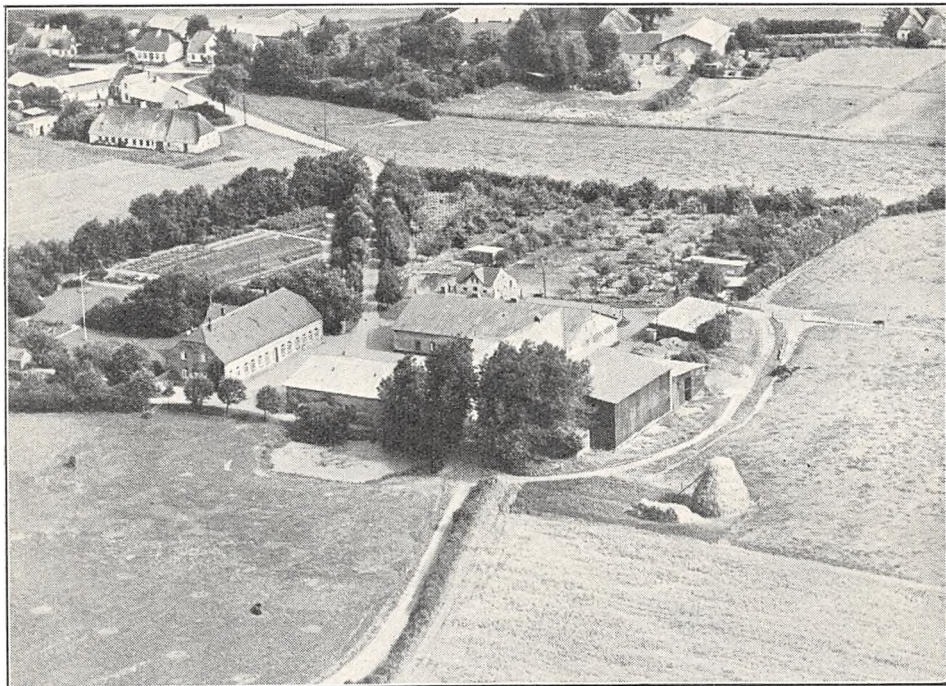
er af rødt dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Avnbøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret 600—750 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 130 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Avnbølgaard har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger, opført i indeværende Aarh. af den nuværende Ejer. Den anselige Hovedbygning, der ligger mod Vest til den store kønne gl. Have, som ogsaa strækker sig Syd for Gaarden, har et Midterparti opført i 2 Etager, en rundbuet Karnap med Altan til Haven og Tegtag; den indeholder en stor god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har muret Trimpel og overvejende Tag af Pandeplader, er der Heste- og Svinestald samt Fodermesterbolig i den nordlige Sidelænge og Kostald i den sydlige; fra den østlige Ende af denne udgaar Laden, der er opført af Træ, som en Sidelænge mod Syd, udvidet med en Halvtagsbygning langs Østsiden; desuden Syd for Hovedbygningen en Svinestald og mellem Hovedbygningen og Hestestalden en teglhængt Vognport; Gaarden er aaben mod Øst. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. Gaarden har tidligere været omgivet af vandfyldte Voldgrave.

Avnbølgaard angives i Historien at være oprettet af Wolf Høk, en Svigersøn af Fru Margr. v. Qualen til Avnbøl, den nuværende Egeskovgaard; han ejede ogsaa Lakjær, og det var af

denne og Avnbøl, som han arvede med sin Hustru Anna v. Qualen efter Svigermoderens Død i 1579, han oprettede Avnbølgård. Efter hans Død faa Aar efter solgte Boet (hans 4 Døtre) Gaarden til hans Brodersøn Didrik Høk, der øgede Gaardens Areal ved en Del Mageskifter; han døde i 1616 og i 1694 solgte en Sønnesøn Hans Høk Gaarden til Greve Fr. Ludvig af Nassau-Saarbrück, en Svigersøn af Storkansler, Greve Fr. Ahlefeldt til Søgaard og Graasten m. fl.; i 1703 overdrog han Avnbølgård til sin Svoger Hertug Frederik Vilh. af Sønderborg-Augustenburg, og i 1852 kom Gaarden derved sammen med de øvrige hertugelige Besiddelser (se Augustenburg) til Staten. I Marts 1857 solgte denne Avnbølgård med 156,5 ha og den ca. 4 ha store Lundsgaard Sø for 202,000 Kr. til 7 Gaardejere i Avnbøl, af hvilke J. Duus fik Hovedparcellen; senere kom Gaarden til Familien Hamann, og i 1909 solgte Enkefru Betty Hamann den til den nuværende Ejer, der i 1911 øgede Gaardens Areal ved Tilkøb af ca. 12 ha.

Avnbøllund.

AVNBØLLUND, Avnbøl By, Ullerup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Jes Philipsen, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. 1½ km og 10 km til Sønderborg, Tlf. Avnbøl 48.

Art. 12 m. fl. af Avnbøl og 123 af Ullerup, samlet Areal 76,1 ha, deraf 69,8 Ager, 1,5 Eng, 3,5 Skov og 1,3 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 958,97 Th. (20,19 Td. Hrtk.); Ejdskv. 135,000 Kr., Jordv. 86,100 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 107,950 Kr., Løvsøret i Jydsk Brandf. for 97,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Avnbøllund ligger i Avnbøl Øst; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, består af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er tidligere merglet, og kalket i de senere Aar. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 9 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5. Byg, 6.—7.—8. Kløver og Græs, 9. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger et mindre Areal med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 10 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 2 Tyre og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3813 kg med 3,81 pCt. Fedt og 162,4 kg Smør, Mælken leveres til Avnbøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 400 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 145 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 350 Høns.

Avnbøllund har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den kønne Have, som ogsaa strækker sig Nord for Gaarden, har stor Frontspids til denne og Skifertag; den indeholder en stor og god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, har de 3 sammenbyggede Hovedlænger muret Trimpel; af disse er der Hestestald i den sydlige Sidelænge, Svinestald i den nordlige og Kostald i Længen mod Øst; desuden Øst for Gaarden en Lade, opført dels af Grundmur, dels af Træ og Nord for et Redskabs- og Maskinhus, en Vognport samt et teglhængt Hønsehuis. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Staldene, og der hører 2 Huse til Ejendommen; i den store ældre Have er der mange Frugttræer.

Avnbøllund nævnes allerede i Historien omkring Aar 1500; fra 1503—30 ejedes den af Emeke Wonsfleth, hvis Datter Dorothea synes at have bragt den til sin Mand Erik Uken (en sønderjydske Storbondeslægt fra Uge Sogn); efter Mandens Død sad hun som Enke paa Gaarden, der senere overtoges af Sønnen Povl Uken, siden Amtmand paa Sønderborg. I en Fejde med Slægten Blome, idet Hans Blome i 1589 havde dræbt hans Fætter Povl Uken til Skovbølgaard (se denne) skød han i 1591 i Selvforsvar Hans Blome paa Avnbøllund og Aaret efter solgte han derefter Gaarden til Hertug Hans d. Yngre for 7500 Rdl. samt en Guldkæde til sin Datter.

I den nyere Tid ejedes Gaarden omkring Midten af forrige Aarh. af Jes Philipsen, efter hvem den i 1881 overtoges af Sønnen Joh. Philipsen; efter ham overtoges Avnbøllund i 1914 af Sønnen, den nuværende Ejer, som i 1920 ved Tiløb øgede Gaardens Areal med ca. 9½ ha.

BALLEGAARD, Ullerup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Chr. Nissen, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. 4½ km og 14 km til Sønderborg, Tlf. Blans 4.

Art. 42 m. fl. af Blans, samlet Areal 97 ha, deraf 86,5 Ager, 7,5 Eng, 1,5 Skov og 1,5 Have og Gaardsplads. Nettoudbytte 1305,93 Th. (27,5 Td. Hrtk.); Ejdskv. 165,000 Kr. (180,000), Jordv. 106,000 Kr. (120,000); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 100,000 Kr.; Lys fra eget Elektricitetsv. (Vandmøllen).

Ballegaard ligger Nordøst for Blans By nær Als Fjord; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af mild Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og merglet. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 50—60 Malkekøer, 2 Tyre og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af blandet Race, dog mest rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Blans Andelsmejeri.

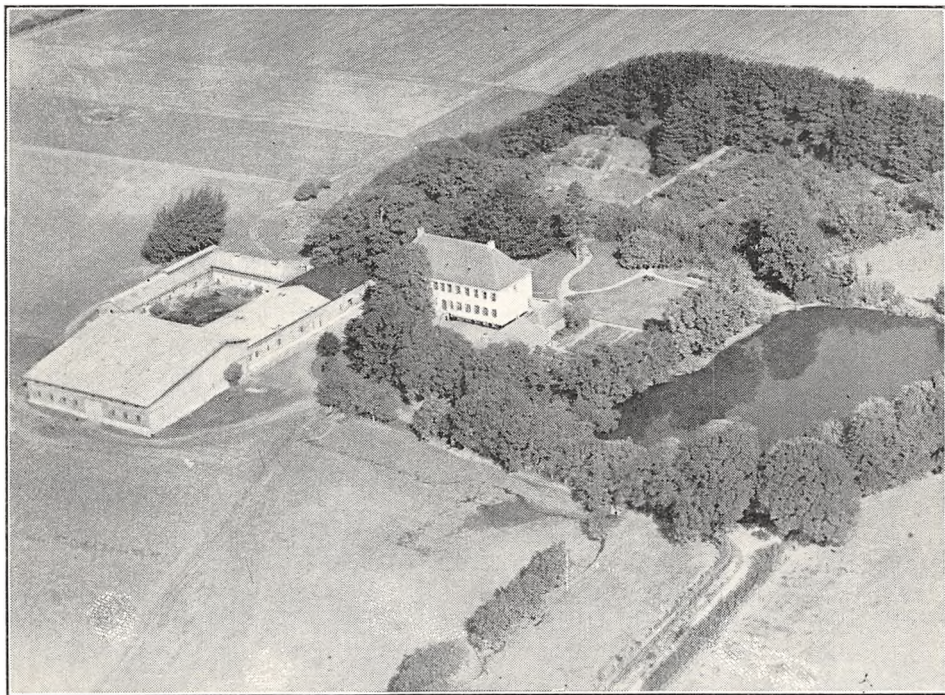
Der holdes som Regel 10 Arbejdsheste. Gaarden er nu tildelt ca. 130 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Ballegaard har grundmurede store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til den store og kønne gl. Have er bygget i 1771, opført i 2 Etager af hvidpudset Grundmur og tækket med Tegl; den indeholder en stor god Bolig. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, danner de 4 Længer en 4-længet Gaard Sydvest for Hovedbygningen; af Længerne er der Heste- og Kostald i den østlige Sidelænge; denne, der har Trimpel af Træ, er sammenbygget i Vinkel med den brede Ladelænge mod Syd; de 2 andre Længer, den vestlige Sidelænge og Længen mod Nord, er ligeledes sammenbygget i Vinkel, de rummer Svinestald; desuden Øst for Gaarden som en fritliggende Sidelænge i Forhold til Hovedbygningen, en hvidpudset, teglhængt Længe opført af Bindingsværk, den indeholder Vognport samt Rum til forskelligt. Der hører en Vandmølle med Beboelse og en Vindmølle til Ejendommen, begge bortforpagtede, samt endvidere 3 Huse; Vandmøllen har Turbine med en Dieselmotor som Hjælpekræft; der er Lokomobil til Tærskning. Gaarden ligger kønt, en Del skærmet for Vinden af de store Træer i Haven, og der er fra Gaarden køn Udsigt over Als Fjord.

Ballegaard hørte vistnok i Middelalderen under Bispestolen i Slesvig, der en Tid havde pant-

sat den til den adelige Slægt Daa. Paa Reformationstiden for fire Hundrede Aar siden var den Sognets største og anseligste Gaard og i 1543 hørte der 19 Fæstegaarde til denne.

Gaarden træder først tydelig frem i Historien ca. 1500, den ejedes da af Godske Holck, efter hvem den overtoges af Sønnen Hartvig H.; han efterfulgtes af Sønnen Godske H., som døde ca. 1560. Efter ham kom Gaarden til hans Søkendebarn Henrik Holck til Rønhave (se denne Gaard); ved hans Død i 1579 kom den til Sønnen Anders H., som solgte Ballegaard til Henr. Blome til Gammelgaard, der ca. 1590 solgte den til Hertug Hans d. Yngre. Ved hans Død i 1622 kom Gaarden til en Søn, Hertugen af Nordborg, fra hvem den grundet paa Gæld blev fradømt i 1667. To Aar senere gjorde Henr. Blome Udlæg i Gaarden for et Tilgodehavende paa 20,245 Rd., hvorefter han i 1670 solgte den til den rige Fr. Ahlefeldt til Søgaard. Ved hans yngste Søn Carl Ahlefeldts Konkurs og Død i 1722 (se Søgaard og Graasten Slot) købtes Ballegaard samt Bojskov og Skovbølgaard i 1725 paa Auktion af Overinspektør Nicolai Poulsen, fra

Ballegaard.

hvem Ballegaard i 1728 overtoges af Sønnen Hans P. Ved hans Død i 1761 overtoges den af Sønnen Kancellird. Henn. P., der i 1771 opførte Gaardens Hovedbygning. Ved hans Død i 1778 overtoges den af Enken, Fru Marie Elisabeth Koch, ved hvis Død i 1789 den købtes af Grev Conr. Reventlow til Grevskabet »Reventlow« (Sandbjerg); han afhændede Fæstegaardene og udparcellerede en Del af Gaarden.

Ved hans Død i 1815 arvedes Ballegaard og Resten af Godset af Broderen, den kendte Statsminister og Bondeven Grev Chr. Dtl. Fr. Reventlow til Christianssæde (se Sandbjerg), hvis Sønsøn Grev Chr. Einar R. overtog Ballegaard efter sin afdøde Fader i 1864. I indeværende Aarh. solgte han Ballegaard, der nu var en Del i Handelen, til den nuværende Ejer købte den i 1922 af de 2 Gaardejere C. C. Dall og H. C. Lei i Snogbæk.

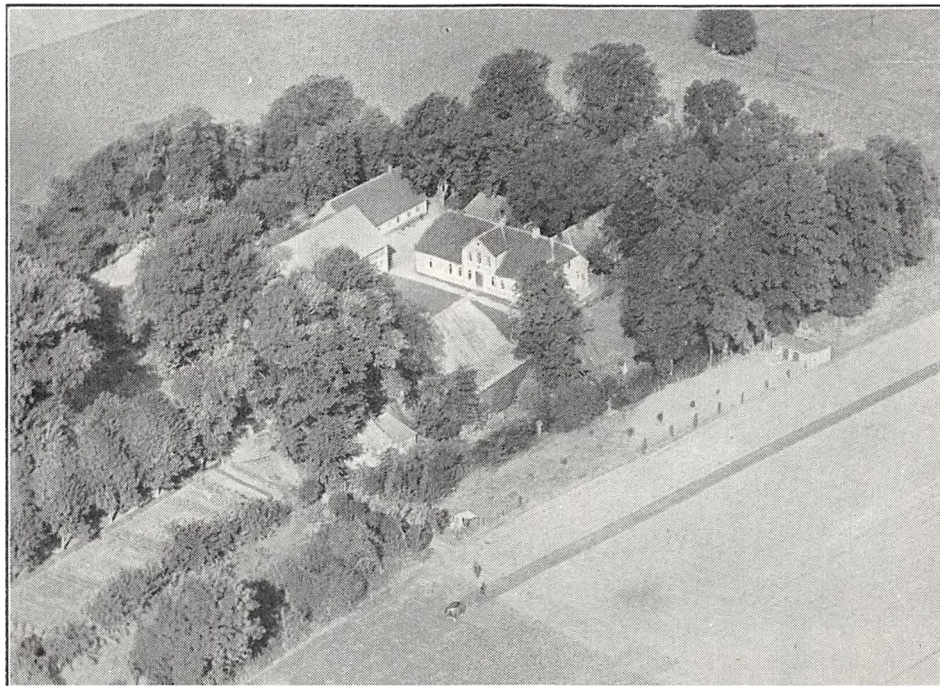
BLANSGAARD, Blans By, Ullerup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Jens Thomsen, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. godt 3 km og 12½ km til Sønderborg, Tlf. Blans 15.

Art. 74 af Blans, samlet Areal 43,3 ha, deraf 38,5 Ager, 4 Eng og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 657,83 Th. (13,85 Td. Hrtk.); Ejdskv. 80,000 Kr. (90,000), Jordv. 52,200 Kr. (56,700); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 58,000 Kr.,

Løspøret i samme Selskab for 62,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv. Blansgaard ligger Sydøst for Blans By ved Vejen efter Vester Snogbæk, en gl. Allé fører fra nævnte Vej ind til Gaarden; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er merglet omkring Aarhundredskiftet. Engen er humusblandet Jord paa Haardbund.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3.—4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 10 Kalig. og 45 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer,

Blansgaard.

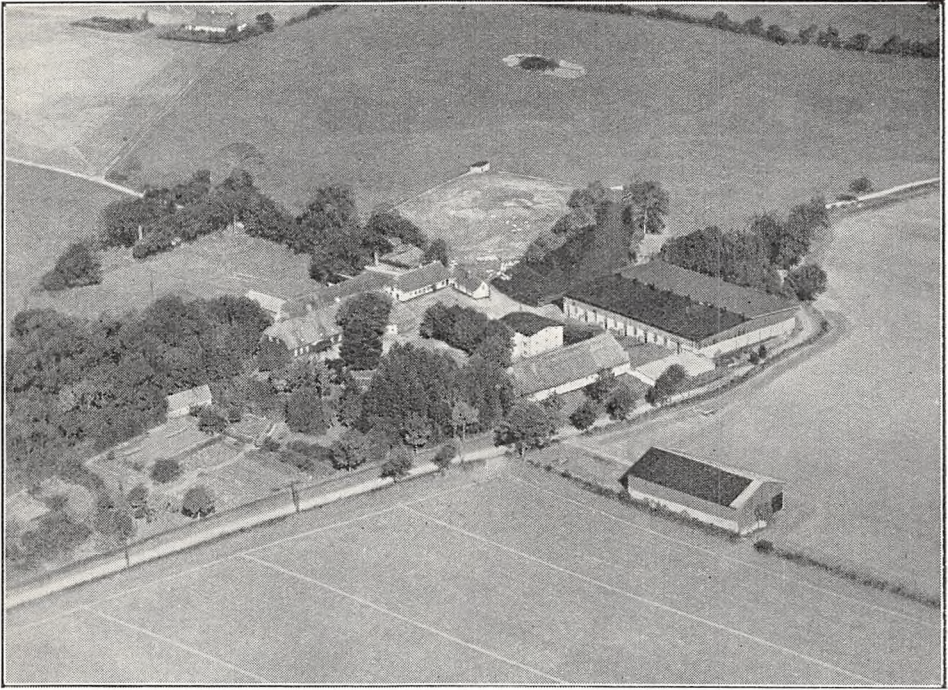
er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Blans Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 67 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Blansgaard har grundmurede, velholdte og gode Bygninger, der ligger lunt omgivet af de store Træer i den kønne gl. Have (Gaarden ligger ikke helt solret). Hovedbygningen, der ligger mod Nord, har Frontspids mod Syd til Gaarden og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avlslænger er der Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge, der har Trætrimpel og Tag af Pandplader og Lade i den østlige; denne er opført af Træ og tækket med Straa (en gl. Bullade, der skal være opført i 1797). Desuden Vest for Hovedbygningen en Længe, der indeholder en Aftægtsbolig samt Svinestald, denne er tækket med Tegl ligesom 2 Bygninger Nord for Gaarden, af hvilke den ene indeholder Værelser til Folkene og Vaskehus, den anden Rum til forskelligt; Gaarden er aaben mod Syd til Indkørselsalléen.

Blansgaard er en gl. Gaard, som allerede nævnes i 1315, og der ses endnu Rester af de gl. Voldgrave, navnlig Øst for Gaarden. Som Ejere nævnes da Erik Blaanes og Peder Nielsen af Blaanes, som hørte til den sønderjydske Storbondeslægt Magnussen. (Se Indledningen til Sønder-

jylland, Bind VIII, Side 506 nederst). Denne Slægt, af hvilke enkelte Medlemmer indtog betroede Stillinger som Fogder paa Sønderborg og Gottorp, ejede Blansgaard i de følgende Aarhundreder, indtil Gaarden i 1644 ved Kaptajnløjtn. Povl Magnussens Død overtoges af dennes Enke Margr. v. der Wisch, som overdrog den til sin Søsters Mand, Generalmajor, Kommandant i Frederiksstad Joh. v. Fircks til Lilhorn. Ved hans Død i 1667 gik Gaarden over til Joh. v. der Wisch, Broder til de 2 forannævnte Søstre, og efter ham arvedes den af Sønnerne, som i 1717 solgte den til Hertug Philip Ernst af Glücksborg. Da denne Slægt uddøde i 1779 med Hertug Frederik Henr. Vilhelm kom Blansgaard til Kronen, der udparcellerede den i 1796. Omkring Midten af forrige Aarh. ejedes Gaarden med den tilbageværende Hovedparcel af Rasm. Sørensen Petersen, efter hvem den i 1859 overtoges af Svigersønnen Jens Thomsen; efter hans Død overtoges den af Enkefru Thomsen og efter hende i 1891 af Sønnen Jens Thomsen, efter hvem den i 1929 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

Bojskov.

BOJSKOV, Ullerup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer E. W. J. Küseler, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. 3 km og godt 15 km til Sønderborg, Tlf. Avnbøl 14.

Art. 1 m. fl. af Bojskov, samlet Areal 176,8 ha, deraf 153,8 Ager, 20 Skov og 3 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 2128,84 Th. (44,82 Td. Hrtk.); Ejdskv. 200,000 Kr. (320,000), Jordv. 160,000 Kr. (270,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for ca. 250,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bojskov ligger 3 km Vest for Avnbøl St. ved Vejen mellem Blans og Graasten; Jorderne, der til Dels er samlet om Gaarden, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og er merglet fra ældre Tid. Skovens Bevoksning er Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 85 Malkekøer, 3 Tyre og 80 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den vedligeholdes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes ca. 14 Stude aarlig, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Avnbøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 18 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—3 Føl om Aaret, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 22 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 210 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 187 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Bojskov har grundmurede, hvidpudsede, velholdte gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd (i Retningen Nord—Syd) til den store, gl. kønne Have, som ogsaa strækker sig Øst for denne, har en Veranda mod Øst til Haven, en kort Sidelænge mod Øst fra den nordlige Ende og er tækket med Straa; den indeholder en stor køn Lejlighed. Af de fritliggende Avls-længer ligger en straatækt Svinestald Nordvest for Hovedbygningen, og denne er fra den sydlige Ende udvidet i en mindre Sidelænge mod Vest, tækket med Pandeplader, Nord for Svinestalden en Fodermesterbolig og en Smedie, begge tækket med Tegl; endvidere mod Øst en bred rummelig Længe med Trætrimpel, denne, der rummer Lade og Kostald — sidstnævnte i Syd-siden — er tækket med Tagpap ligesom en Magasinbygning Syd for denne; desuden Øst for Magasinet en straatækt Hestestald samt en Vognport, bygget som Halvtag, og Øst for Indkørsels-vejen og Gaarden en Lade med Trætrimpel og Tag af Pandeplader. Der er ildfast Loft af Jern og Beton i Kostalden og foruden Fodermesterbolig og Smedie hører der 2 Huse til Ejendommen.

Bojskov var endnu i det 16de Aarh. en Landsby, men i 1601 mageskiftede den driftige Hertug Hans d. Yngre denne til Gregorius (Gregers) Ahlefeldt til Søgaard, og han nedlagde derefter Byen og oprettede Avlsgaarden Bojskov paa dennes Jorder. Efter Greve Carl Ahlefeldts Død og Konkurs i 1722 (se Søgaard og Graasten Slot) købtes Bojskov paa Auktion i 1725 af Overinspektør Nikolai Poulsen, efter hvem den i 1748 arvedes af hans Dattersøn Justitsrd. Koch til Skovbølggaard; efter ham arvedes den af en Søn, som solgte Bojskov til sin Svoger Henn. Poulsen til Ballegaard; efter hans Død solgtes Gaarden til Grev Reventlow, Sandbjerg, som i 1784 delvis udstykkede Gaarden. Tre Slægtled senere købtes Gaarden i 1877 af H. J. A. Küsseler, efter hvem den i 1904 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

Der er i 1932 fraskilt ca. 30 ha af Gaardens Areal til en Søn, og i 1935 er der til Statens Jordlovsudvalget solgt ca. 88 ha, paa hvilket der i 1937 er oprettet 7 Ejendomme med fra 7,5 a 12,5 ha, ialt 73 ha, medens 15 ha endnu er udstykket, og Bojskov har derved faaet sit nuværende Areal.

BROBØLGAARD, Brobøl By, Ullerup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Chr. Thomsen, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. 3½ km og 14 km til Sønderborg, Tlf. Blans 8.

Art. 8 m. fl. af Blans, samlet Areal 70,7 ha, deraf 65,5 Ager, 1 Eng, 3,5 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 977,41 Th. (20,58 Td. Hrtk.); Ejdskv. 120,000 Kr. (135,000), Jordv. 76,900 Kr. (88,600); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 70,300 Kr., Løspøret i samme Selskab for 72,640 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Brobølggaard ligger i Brobøl ved Vejen der fra Blans fører til Bojskov; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og der er merglet i 1880'erne. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre. Udenfor Driften henligger ca. 4,5 ha med vedvarende Græs.

Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 130 Sække Superf., 40 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

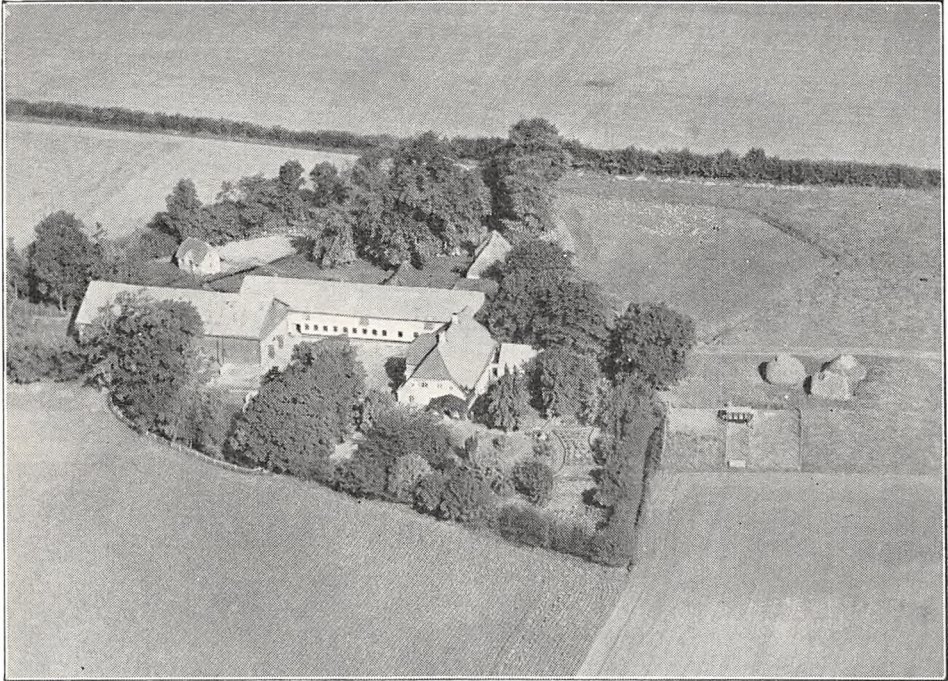
Kvægbesætningen, der bestaar af 38 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg om Aaret, Mælken leveres til Blans Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 102 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Brobølggaard har grundmurede, store og gode, hvidpudsede, fritliggende Bygninger, der ligger

noget uregelmæssigt. Hovedbygningen, som ligger mod Syd og Øst til Haven, har Frontspids og Kviste mod Vest til Gaarden og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Heste- og Kostald samt Lade i de 2 nordlige Sidelænger; de 2 Længer, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er lidt forskudte — Laden Syd og Vest for Stalden — i Forhold til hverandre; desuden Nord for Staldlængen 3 straatækte Huse, der henholdsvis rummer Svinestald, Vognport, Redskabs- og Maskinrum samt Brænde, Vest for disse et teglhængt Hønsehus og Øst for Hovedbygningen et Vaskehus med Tag af Pandeplader. Der hører et Hus til Ejendommen.

Brobølgaard er en gl. Slægtsgaard; den ejedes efter de store Landboreformer i Slutningen af det 18de Aarh. af Hans Jensen, efter hvem den i 1812 overtoges af Sønnen Jens Hansen Thomsen; efter ham overtoges den i 1862 af Sønnen Nis Thomsen, efter hvem den i 1894 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

Brobølgaard.

BÆKGAARD, Ullerup By, Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Lorens Alnor, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. godt $3\frac{1}{2}$ km og 14 km til Sønderborg, Tlf. Avnbøl 76 y.

Art. 2 m. fl. af Ullerup og 66 m. fl. af Bojskov, samlet Areal 63,1 ha, deraf 58,6 Ager, 0,5 Eng, 3,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 725,80 Th. (15,28 Td. Hrtk.); Ejdkv. 86,000 Kr. (97,000), Jordv. 59,300 Kr. (64,700); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 70,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspænhøns.

Bækgaard ligger $2\frac{1}{2}$ km Nordvest for Ullerup By ved Landevejen efter Aabenraa; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1870'erne. Engen er Lavmose. Skovens Bevoksning Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre eller Blandsæd, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre, udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 10 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 32 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Ullerup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 9 Tillægssøer, der er tidligere leveret 400—500 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 90 Svinekort.

Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Bækgaard har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger (ligger ikke solret). Stuehuset, der er ældre, ligger mod Syd til Haven, har en lav Frontspids mod Nord til Gaarden og er tækket med Straa. Af Avlsbygningerne, som er tækket med Pandeplader, er der Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge, der er sammenbygget i Vinkel med Laden mod Nord; den østlige mindre Sidelænge, som ligger frit, har Rum til forskelligt i den sydlige Halvdel, der er tækket med Tegl og Vognport samt Hønsehus i den nordlige Halvdel, der er bygget som Halvtag; desuden Vest for Gaarden en Svinestald.

Bækgaard ejedes i Begyndelsen af indeværende Aarh. af Chr. Krentzen, og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden i 1914.

EGESKOVGAARD, Avnbøl By, Ullerup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Johan Brodersen, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. 1 km og 14½ km til Sønderborg, Tlf. Avnbøl 31.

Art. 13 m. fl. af Avnbøl, samlet Areal 40,4 ha, deraf 36,4 Ager, 3,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 464,61 Th. (9,78 Td. Hrtk.); Ejdskv. 71,000 Kr. (75,000), Jordv. 46,200 Kr. (46,000); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 48,000 Kr., Løsoret i samme Selskab for 58,865 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Egeskovgaard ligger Vest for Avnbøl By, lige Vest for Jernbanen; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1890'erne. Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5. Kløver, 6. Havre; udenfor Driften henligger ca. 5 ha med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 20 Sække Superf., 10 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 16 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4173 kg med 3,82 pCt. Fedt og 178 kg Smør, Mælken leveres til Avnbøl Andelsmejeri.

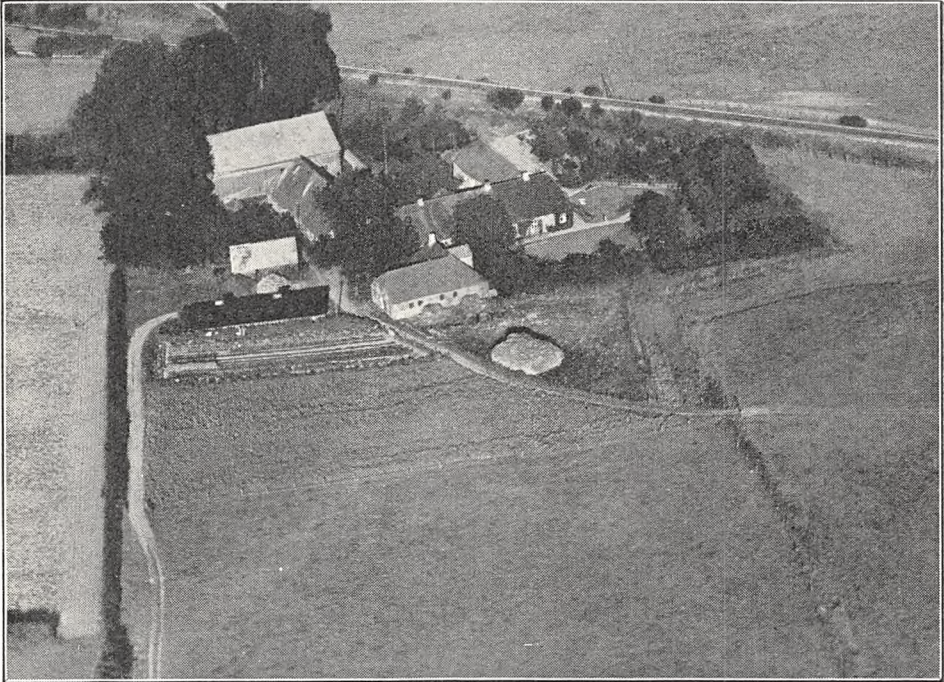
Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere holdt 8 Søer og leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 50 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Egeskovgaard har grundmurede, gode, delvis hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den kønne gl. Have, som ogsaa strækker sig Syd for Gaarden, har Frontspids mod Øst til Gaarden og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Heste- og Kostald i den straatækte nordlige Sidelænge, fra hvis østlige Ende, Laden, der er af Træ og har Tag af Pandeplader, udgaar som en Sidelænge mod Nord; den sydlige Sidelænge, der ligger frit, er ligeledes tækket med Pandeplader, den har Trætrimpel og rummer Vognport, Magasin og Hønsehus; desuden Vest og Nord for Gaarden 2 Svinestalde, den ene tækket med Tegl, den anden, der er af Træ, med Tagpap, og Øst for denne et Brændehus med Tag af Pandeplader. Gaarden, der er aaben mod Øst mod Indkørslen og Banelinien, har eget Vandværk, fra hvilket Vandet kommer ved Tryk.

Egeskovgaard, der tidligere hed »Langeskærlund« og endnu længere tilbage i den senere Midaldertid »Schrandisgaard«, er en tidligere gl. Hovedgaard, der ejede Fæstebøndergaarde i de om-

liggende Byer Avnbøl, Blans, Sottrup og Snogbæk. I 1543 ejedes Gaarden af Sivert v. Qualen, af den holstenske Adelslægt v. Qualen; efter hans Død overtoges Gaarden af Enken Margr. v. Qualen, ved hvis Død i 1589 den arvedes af Datteren Anna, der var gift med Wolf Høk til Avnbølgaard; Aaret efter solgte deres Svigersøn Sivert Sehested Gaarden til Hertug Hans d. Yngre, som senere mageskiftede den for en mindre Gaard i Blans til Didrik Høk.

I den nyere Tid har Egeskovgaard i mange Slægtled været i den nuværende Ejers Slægts Besiddelse; den ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Jes Brodersen, der havde overtaget den efter sine Forældre, efter ham arvedes den i 1849 af Sønnen Chr. Brodersen, efter hvem den i 1910 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

Egeskovgaard.

GAARD I AVNBØL BY, Ullerup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Matthias Petersen, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. 1½ km og godt 13 km til Sønderborg, Tlf. Avnbøl 20.

Art. 17 m. fl. af Avnbøl, samlet Areal 32,5 ha, deraf 28 Ager, 3,5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 369,48 Th. (7,78 Td. Hrtk.); Ejdskv. 70,000 Kr. (75,000), Jordv. 36,000 Kr. (38,800); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 81,045 Kr., Løsporet i Jydsk Brandf. for 58,040 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger 1½ km Nordvest for Avnbøl St. ved Vejen efter Bojskov Mark; Jorderne, der med Undtagelse af Skoven er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1880'erne, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

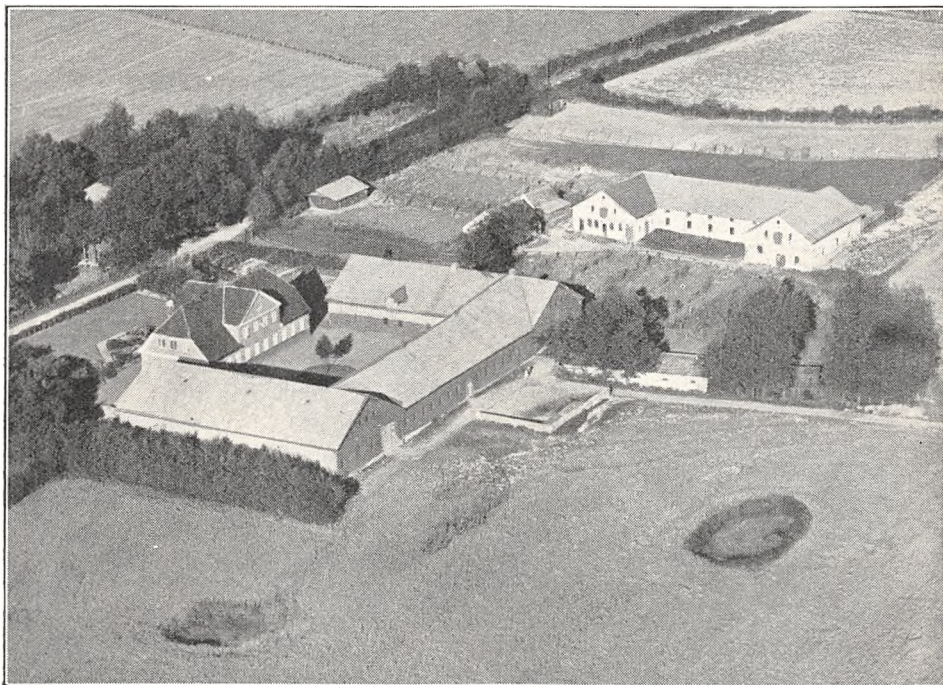
Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 10 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 2 Tyre og 38 Stkr. Ungkreatu-

rer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3800 kg aarlig, Mælken leveres til Avnbøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 30 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 1000 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 90 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 500 Høns.

Gaard Art. 17 m. fl. af Avnbøl har grundmurede, store og gode Bygninger (ligger ikke helt solret) opført i 1927 efter en Brand. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, som grænser til Sognevejen har en stor gennemgaaende Frontspids og Tegtag; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Avlslængerne, der

Matthias Petersens Gaard i Avnbøl By (Art. 17 m. fl. af Avnbøl).

har muret Trimpel, er tækket med Pandeplader; af de 3 sammenbyggede Hovedlænger er der Vognport, Værelser til Medhjælpere, Heste- og Svinestald i den østlige Sidelænge, Lade i den vestlige og Kostald i Længen mod Syd; desuden Øst for Gaarden en 3-længet, hvidpudset Svinestald og Nord for denne 2 teglhængte Hønsehuse og længere mod Nord nær Sognevejen et nyt Hønsehus, opført af Træ og bygget som Halvtag. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Gaard Art. 17 m. fl. af Avnbøl ejedes i forrige Aarh. fra 1880 af Faderen Matthias Petersen, efter hvem den i 1911 overtoges af Sønnen af samme Navn, den nuværende Ejer. Foruden de 32,5 ha ved Gaarden hører der til denne 10 ha i Felsted Sogn, dette Areal er særskilt vurderet til Ejdkv. og Jordv.

GAARD I BLANS BY, Ullerup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønnerborg A., Ejer Hans Henriksen Kjær, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. 4 km, til Graasten 9 og 13 km til Sønnerborg.

Art. 6 m. fl. af Blans, samlet Areal 45,9 ha, deraf 40,4 Ager, 2 Eng, 3 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 646,91 Th. (13,62 Td. Hrtk.); Ejdkv. 82,000 Kr. (92,000), Jordv. 52,600 Kr. (56,000); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 57,600

Kr., Løsporet i samme Selskab for 44,655 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den sydlige Side af Blans By; Jorderne, der til Dels er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa ler- og sandblandet Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid (ingen Kalktrang). Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning overvejende Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 55 Sække Superf. og 15—20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg om Aaret, Mælken leveres til Blans Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 1—2 Tillægssøer foruden Ungsvin, og Gaarden er nu tildelt 66 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

Gaard Art. 6 m. fl. af Blans har grundmurede, hvidpudsede og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, er tækket med Straa; den indeholder en god Bolig. Øst for Hovedbygningen et skifertækt Aftægtshus. Avlsbygningerne, 2 Længer, sammenbygget i Vinkel, er tækket med Pandeplader og har muret Trimpel; af Længerne er der Vognport og Hestestald i den vestlige Sidelænge og Lade, Ko- og Svinestald i Længen mod Syd; Gaarden er aaben mod Øst. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestald og foruden Aftægtshuset hører der et Hus mere til Gaarden.

Gaard Art. 6 m. fl. af Blans ejedes i forrige Aarh. af Hans Henriksen Kjær, efter hvem den i 1884 overtoges af Sønnen Joh. Henriksen Kjær; efter hans Død overtoges den af Enken Fru Marie Kjær, efter hvem den i 1928 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I BLANS BY, Ullerup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Hans Chr. Lydiksen, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. 4 km, til Graasten 9 og 13 km til Sønderborg.

Art. 7 m. fl. af Blans, samlet Areal 50,4 ha, deraf 46,9 Ager, 3 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 529,92 Th. (ca. 11,16 Td. Hrtk.); Ejdskv. 82,000 Kr. (90,000), Jordv. 54,100 Kr. (51,500); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 53,300 Kr., Løsporet i samme Selskab for 81,140 Kr.; Lys fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i Blans By; Jorderne, hvoraf 15 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger ca. ½ km Nord for denne, bestaar af mild Lermuld paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet omkring 1880—90 og delvis kalket i Aarene 1920—31. Skovens Bevoksning er overvejende Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Frøavl af Sukkerroe, Rødkløver og Alsikke; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 30 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

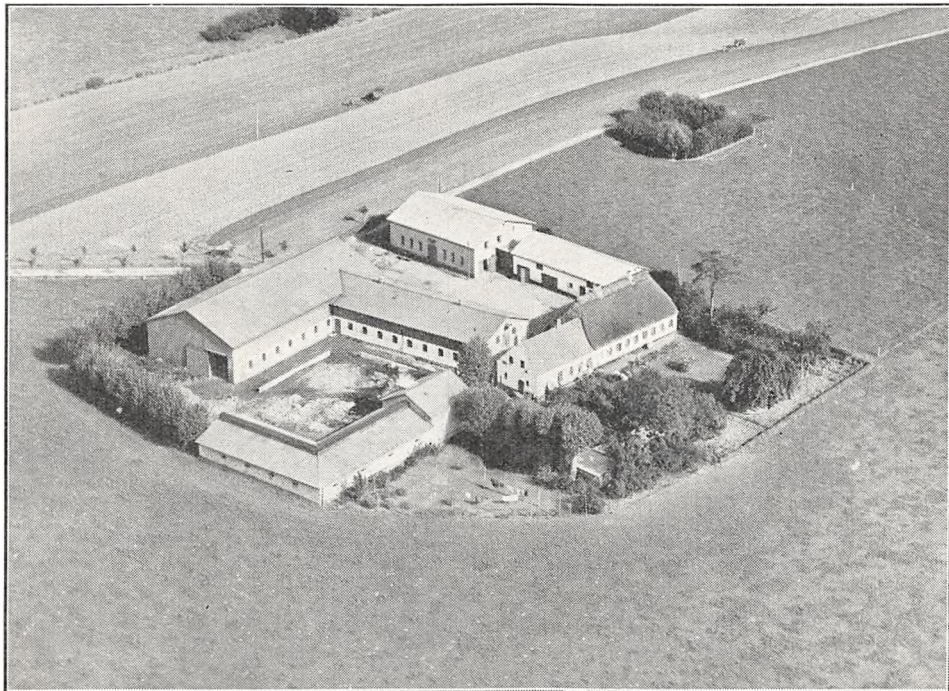
Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4376 kg med 3,89 pCt. Fedt og 190,3 kg Smør, Mælken leveres til Blans Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig, desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer foruden Ungsvin, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig og Gaarden er nu tildelt 85 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 500 Høns.

Gaard Art. 7 m. fl. af Blans har grundmurede, hvidpudsede, velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, er tækket med Straa. I den østlige Ende af Længen er der indrettet Stald til Kalve, og den er her sammenbygget i Vinkel med den ene af Avlsbygning-

gerne, den østlige Sidelænge Kostalden; af Avslængerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, har Kostalden muret Trimpel ligesom den vestlige fritliggende Sidelænge Hestestalden; desuden Vest for Gaarden en Svinestald og Vest for denne et Hønsehus med Tag af Asbest, dette er opført af Træ ligesom en Maskin- og Redskabsbygning Nord for Kostalden, en Længe, der rummer Magasin m. m. Øst for dette og en Lade Øst for Hovedbygningen; der hører et Hus til Ejendommen. Foruden Arealet i Ullerup Sogn ejer Lydiksen 11 ha Græsningsjord, der ligger Øst for Møgeltønder i Tønder Amt.

Gaard Art. 7 m. fl. af Blans er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægtens Besiddelse i over 200 Aar; den ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Hans Chr. Lydiksen, efter hvem den i 1905 overtoges af Sønnen, Jacob L., efter ham overtoges den i 1933 af Sønnen, den nuværende Ejer, for 100,000 Kr.

Jørg. Agerbys Gaard i Blans By (Art. 12 m. fl. af Blans).

GAARD I BLANS BY, Ullerup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Jørgen Agerby, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. godt 4½ km, til Graasten 10 og 12½ km til Sønderborg, Tlf. Blans 25.

Art. 12 m. fl. af Blans, samlet Areal 49,6 ha, deraf 47 Ager, 0,5 Eng, 1,5 Skov og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 579,06 Th. (ca. 12,2 Td. Hrtk.); Ejdskv. 83,000 Kr. (96,000), Jordv. 54,200 Kr. (60,000); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 56,000 Kr., Løspøret i samme Selskab for 59,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger paa Blans Østermark; Jorderne, der er samlet om Gaarden, 8,5 ha ligger dog lidt fraskilt, bestaar af svær Lermuld paa Lerunderlag, de foran nævnte 8,5 ha er Sandmuld paa Sand og sandblandet Ler. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet 1902—03 og senere stedvis kalket. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

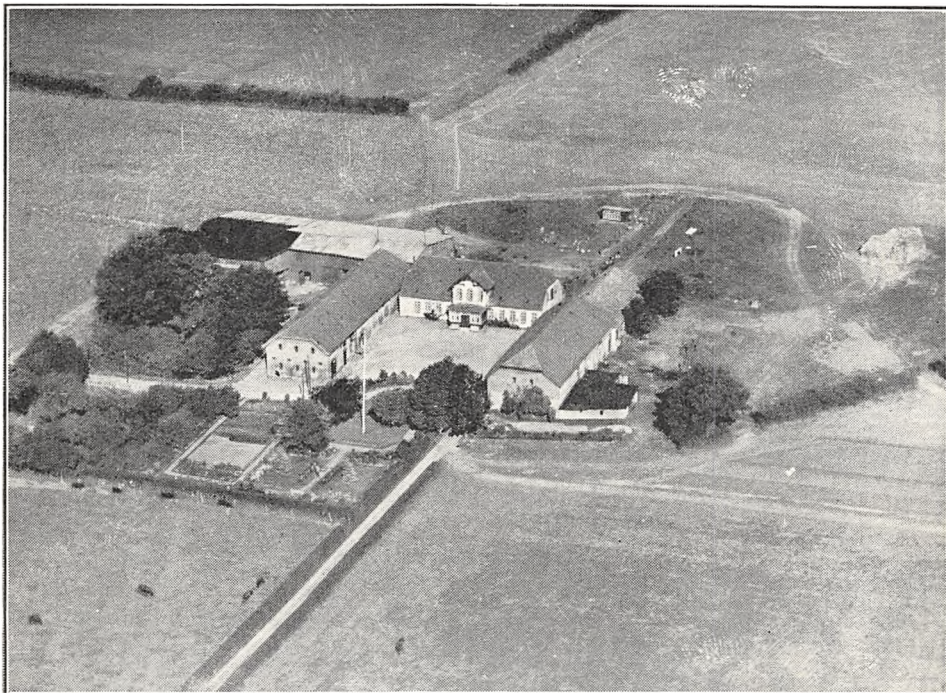
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 75 Sække Superf., 25 Kalig. og 70 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 35 Malkekøer, 2 Tyre og 35 Stkr. Ungkreaturer,

er dels af Korthorns- dels af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg om Aaret, Mælken leveres til Blans Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tider 10 Tillægssøer foruden Ungsvin, der er tidligere leveret indtil 600 Slakterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 100 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Gaard Art. 12 m. fl. af Blans har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, er tækket med Straa, en lavere Tilbygning mod Vest fra den vestlige Gavl er dog tækket med Tegl; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbyg-

Græshøj.

ningerne, der har Tag af Pandeplader, ligger en Svinestald — 2 Længer sammenbygget i Vinkel — Vest for Hovedbygningen; den er restaureret i 1934 og Straataget erstattet med Pandeplader; af de øvrige Avlslænger, der er opført i 1924, er der Kostald i den vestlige Sidelænge, fra hvis nordlige Ende Laden udgaar som en Sidelænge mod Vest, de 2 Længer har Trimpel af Pandeplader; den østlige Sidelænge, som ligger frit, indeholder Stald til Søer og Vognport i den mindre sydlige Del og Hestestald og Lade samt Vognport m. m. i den nordlige bredere Del, der har muret Trimpel. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og der hører et Hus til Ejendommen.

Gaard Art. 12 m. fl. af Blans ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Hans Jessen, der i 1858 solgte den til Mathias Jensen; efter ham overtoges den i 1882 af Svigersønnen Jens Jensen Agerby, efter hvem den i 1913 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer; denne har senere tilkøbt ca. 14,5 ha, hvorved Gaarden fik sin nuværende Størrelse.

GRÆSHØJ, Avnbøl By, Ullerup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejerinde Enkefru Anna Matthiesen, Postfb. Graasten, nærmeste St. Avnbøl, Afstand godt 2 km og 12 km til Sønderborg, Tlf. Avnbøl 64.

Art. 7 af Avnbøl, samlet Areal 42,8 ha, deraf 38,8 Ager, 3,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 543,27 Th. (11,44 Td. Hrtk.); Ejdskv. 86,000 Kr.

(94,000), Jordv. 49,100 Kr. (51,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 70,100 Kr., Løvsøret hos Grøn og Witzke for 71,800 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Græshøj ligger Syd for Avnbøl By, 200 m Nord for Landevejen Sønderborg—Graasten; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og nymerglet. Skovens Bevoksning er blandet Løvskov.

Gaarden drives af Ejerinden, med Sønnerne Jørgen Asmus og Asmus Jørgen Matthiesen som Bestyrere. Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 35 Sække Superf., 10 Kalig. og 45 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 41 Malkekøer, 2 Tyre og 47 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4074 kg med 3,82 pCt. Fedt og 176 kg Smør, Mælken leveres til Avnbøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 500 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 75 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Græshøj har grundmurede nye og gode Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Nord, har Frontspids og en lukket Veranda mod Syd til Gaarden og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af Avlslængerne er der Ko- og Hestestald i den vestlige Sidelænge og Lade i den østlige; de er begge tækket med Tegl, har muret Trimpel og til den nordlige Gavl af Laden er Svinestalden tilbygget som en Forlængelse mod Nord, tækket med Cementsten; desuden fra den sydlige Ende af Laden en lav Sidelænge mod Øst, en Vognport tækket med Tagpap og Nordvest og Nord for Gaarden en Lade, opført af Træ og tækket med Pandeplader, samt et Hønsehus; Gaarden er aaben mod Syd til den kønne Have og Indkørselsvejen. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostald, og der hører 3 Huse til Ejendommen.

Græshøj er en Slægtsgaard, der siden 1719 er gaaet i Arv fra Fader til Søn; den ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Jørg. Matthiesen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1866 af Sønnen Asmus M., efter hvem den i 1896 overtoges af Sønnen Jørg. M. og ved hans Død i 1928 overtoges den af Enkefru Matthiesen, den nuværende Ejerinde.

HOLMBOGAARD, Ullerup By, Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Hans Chr. Clausen, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. 2 km og 11 km til Sønderborg.

Art. 3 m. fl. af Ullerup og 141 m. fl. af Blans, samlet Areal 44 ha, deraf 40,3 Ager, 3 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 557,00 Th. (ca. 11,73 Td. Hrtk.); Ejdkv. 82,000 Kr. (91,400), Jordv. 55,300 Kr. (59,600); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 65,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Holmbogaard ligger Nord for Ullerup By, Nord for den nye Amtsvej; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet sidst i 1890'erne. Skovens Bevoksning er Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 20 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 26 Malkekøer, 1 Tyr og 16 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løvsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Ullerup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 65 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Holmbogaard har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den kønne Have, denne strækker sig dog navnlig Syd for Gaarden paa begge Sider af

Indkørselsvejen, har Frontspids mod Øst til Gaarden og Tegltag; den indeholder en god Bolig; fra Vestsiden er Hovedbygningen ved en kort Mellembygning forbundet med en teglhængt Længe, som rummer Vaskehus m. m. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, er den nordlige Sidelænge tækket med Straa; denne, der rummer Svinestald, Værelser til Folkene, Vognport og Hestestald, er mod Øst sammenbygget i Vinkel med den østlige Længe, Kostalden, der har muret Trimpel, og fra hvis sydlige Ende Laden udgaar som en Sidelænge mod Øst, Laden med Trimpel af Pandeplader; desuden Nord for Gaarden en Redskabs- og Maskinbygning; Gaarden er aaben mod Syd til Haven og Indkørselsvejen. Der hører et Hus til Ejendommen.

Holmbogaard er en meget gl. Slægtsgaard; den ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af Kristian Hansen, efter hvem den i 1825 overtoges af Sønnen Mathias Petersen; efter ham overtoges den af Svigersønnen Andr. Clausen, efter hvem Sønnen, den nuværende Ejer, overtog den i 1893.

Holmbogaard.

HYRØG, Avnbøl By, Ullerup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Peter Andresen, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. godt 1 km og 13 km til Sønderborg, Tlf. Avnbøl 3.

Art. 1 af Avnbøl og 87 af Bojskov, samlet Areal 37,4 ha, deraf 33,2 Ager, 3,7 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 416,03 Th. (8,76 Td. Hrtk.); Ejdksv. 65,000 Kr. (70,000), Jordv. 39,100 Kr. (39,600); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 52,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Hyrøg ligger godt 1 km Nordvest for Avnbøl By, Syd for den offentlige Vej efter Bojskov Mark; Jorderne, der med Undtagelse af 4,5 ha og Skoven, er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1890'erne. Skovens Bevoksning er overvejende Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger ca. 4,5 ha med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40—50 Sække Superf., 6 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 26 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Mankerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kørnergræsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3673 kg med 3,41 pCt. Fedt og 139 kg Smør, Mælken leveres til Avnbøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 16 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 57 Svinekort. Fjerkræholdet er 150 Høns.

Hyrøg har grundmurede, store og gode Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Øst til Haven, har Frontspids til denne og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Kostald og Vognport m. m. i den sydlige Sidelænge, Lade i den nordlige som er opført af Træ og Hestesamt Svinestald i Længen mod Vest; desuden Øst for Kostalden en Svinestald. Der hører et Hus til Ejendommen.

Hyrøg (Højryg) er en gl. Slægtsgaard; den ejedes ved forrige Aarhundredskifte af Peter Andresen, efter hvem den i 1812 overtoges af Sønnen Andreas A., efter ham overtoges den i 1850 af Sønnen Peter A., efter hvem den i 1883 overtoges af Sønnen Andreas A.; efter hans Død overtoges den af Enkefru Andresen, og efter hende overtoges den i 1913 af Sønnen, den nuværende Ejer.

JUNKERSHOF, Ullerup By, Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejerinde Enkefru Katrine Marie Hansen, f. Bech, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. 2 km og 10 km til Sønderborg, Tlf. Avnbøl 71 y.

Art. 26 m. fl. af Ullerup, samlet Areal 25,9 ha, deraf 23,8 Ager, 0,8 Eng, 0,8 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 344,04 Th. (7,24 Td. Hrtk.); Ejdskv. 54,000 Kr., Jordv. 31,900 Kr.; Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 45,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Junkershof ligger Øst for Ullerup By ved Landevejen efter Sønderborg; Jorderne, der til Dels er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1890'erne. Engen er humusblandet Jord paa Haardbund. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 20 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 10 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kørnergræsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3400 kg om Aaret, Mælken leveres til Ullerup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 3—4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 75 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 55 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

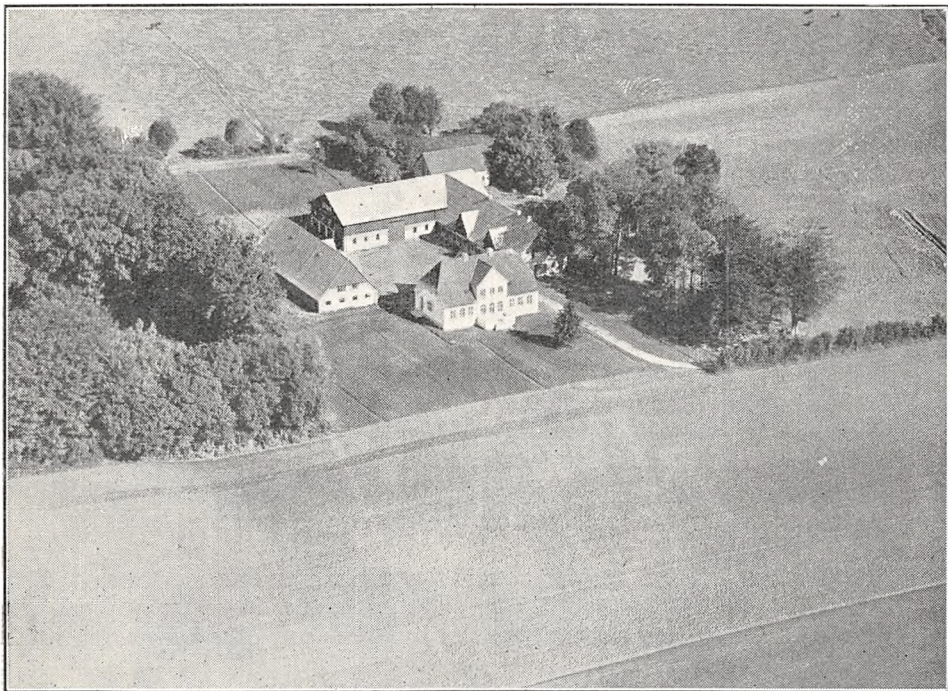
Junkersgaard (Junkershof); (Gaardens plattyske Navn skyldes sikkert, at den strenge og stridbare Hertug Philip efter at have opført Philipsborg Slot 1636 har overladt Gaarden som Bolig til en af sine mange Sønner). Gaarden har grundmurede gode Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Nord til Haven, er ældre, har Frontspids mod Syd til Gaarden og Straatag; det rummer en god Bolig. Af de fritliggende nye Avlsbygninger er der Heste- og Kostald i den østlige Sidelænge; denne, der har muret Trimpel, har Tag af Pandeplader ligesom den vestlige Sidelænge, Laden, der ogsaa har Trimpel af samme; desuden Øst for Stuehuset en Svinestald, der er tækket med Tegl ligesom et Vaskehus Nord for. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostald.

Junkersgaard (Junkershof) er en gl. Slægtsgaard; den ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Peter Christiansen, hvis Slægt havde ejet Gaarden siden 1783; efter ham overtoges den i 1887 af Svigersønnen Peter Aug. Christiansen Bech, efter hvem den i 1929 overtoges af Datteren, den nuværende Ejerinde, hvis Mand J. Chr. Hansen var faldet i Verdenskrigen. (Se Anm. Side 357).

LAKJÆR, Avnbøl By, Ullerup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejerinde Enkefru Anna Matthiesen, Græshøj, Postfb. Graasten, nærmeste St. Avnbøl, Afst. ca. 2 km og godt 12½ km til Sønderborg.

Art. 11 af Ullerup, samlet Areal 48,4 ha, deraf 44,1 Ager, 3,5 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 572,25 Th. (12,05 Td. Hrtk.); Ejdskv. 88,000 Kr. (81,000), Jordv. 57,600 Kr. (60,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 53,895 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Lakjær ligger Syd for Avnbøl ved Vejen til Asbøl; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og nymerglet. Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Lakjær.

Gaarden drives af Ejerinden, med Sønerne Jørgen Asmus og Asmus Jørgen Matthiesen som Bestyrere. Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 15 Kalig. og 45 Sække Kvælstofg.

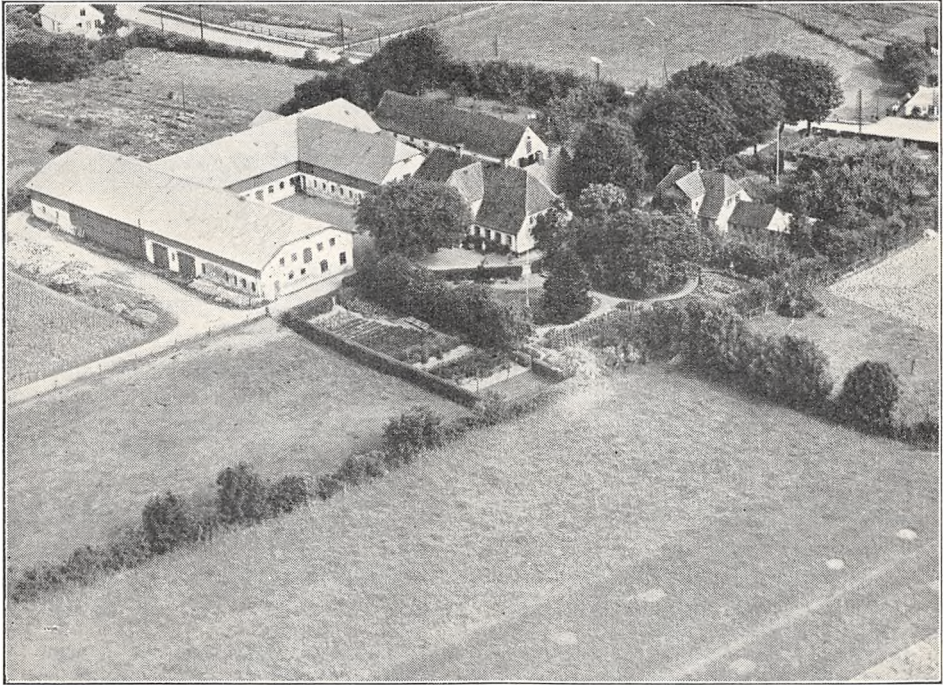
Kvægbesætningen, der bestaar af 28 Malkekøer, 1 Tyr og 29 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4074 kg med 3,82 pCt. Fedt og 179 kg Smør, Mælken leveres til Avnbøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Der er tidligere leveret ca. 250 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 60 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Lakjær har grundmurede, hvidpudsede, gode overvejende nye Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd, har gennemgaaende Frontspids, en aaben Terrasse mod Syd og Tegtag; den er opført i 1932 og indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Kostald i den østlige Sidelænge, der er sammenbygget i Vinkel med Ladelængen mod Nord; den vestlige Sidelænge, der ligger frit, rummer Heste- og Svinestald; desuden Nordøst for Gaarden en Svinestald, der har Tag af Skifer. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene. Gaarden ligger lunt ved det sydøstlige Hjørne af Lakjær Skov.

Lakjær (Lajkær, Ladkær) nævnes allerede i 1543, den var da en Skattegaard, som Christian den Tredie foruden andre Forleninger havde overladt til en pommersk Adelsmand Wladislaw Wobitzer for Tjenester, som denne havde ydet Kongen. Han var gift med Anna Holck, vistnok en Datter af Godske Holck til Ballegaard, og han ejede endvidere 10—11 andre Gaarde i Sundevad og paa Als; han døde ca. 1566. I Aarene 1558—72 nævnes Wolf Høk som Ejer af Gaarden (se Avnbølgaard). I vor Tid, omkring Aarhundredskiftet, ejedes Lakjær af Peter Petersen, der i 1907 solgte den til Jørg. Matthiesen, Græshøj, og ved hans Død i 1928 overtoges den af Enkefru Matthiesen, den nuværende Ejerinde. Paa Gaarden er der fuld Besætning, men før Tiden er Folkeholdet ovre paa Græshøj.

LANGAGERGAARD, Avnbøl By, Ullerup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten

Langagergaard.

Retskr., Sønderborg A., Ejer Kristian Iversen, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. godt 1 km og ca. 11 km til Sønderborg, Tlf. Avnbøl 51.

Art. 6 m. fl. af Avnbøl, samlet Areal 48,7 ha, deraf 44,5 Ager, 3,5 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 676,00 Th. (14,23 Td. Hrtk.); Ejdskv. 92,000 Kr. (96,000), Jordv. 52,900 Kr. (60,500); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 55,000 Kr., Løsoret i samme Selskab for 78,650 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Langagergaard ligger i Avnbøl Øst; Jorderne, der med Undtagelse af Skoven er samlet om Gaarden, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4.—5. Kløver og Græs, 6. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 30 Kalig. og 35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 28 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer,

er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kørerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Avnbøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 300 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 72 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 70 Høns.

Langagergaard har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst — i Retningen Vest—Øst — til den kønne sirlige Have, som ogsaa strækker sig Nord for Gaarden og Syd for Hovedbygningen, har Frontspids og en lukket Veranda mod Syd og Tegltag; i en Sidebygning mod Nord er der Bryggers m. m.; den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede store Avlslænger, der har Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Kostald i Længen mod Vest, og til den nordlige Ende af denne er der tilbygget et Roehus mod Vest, Hestestald og Lade i den brede sydlige Sidelænge og Svinestald i den nordlige; desuden Nord for Gaarden en Svinestald, der er tækket med Tegl ligesom et Aftægtshus, som ligger i Haven nordøst for Gaarden; foruden dette hører der et Arbejderhus til Ejendommen. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk, som virker ved Elektricitet.

Langagergaard ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Peter Jacobsen, efter hvem den i 1847 overtoges af Svigersønnen Nicolaj Ludvigsen; efter ham overtoges den i 1869 af Sønnen Peter Jacob L., efter hvem den i 1909 overtoges af Svigersønnen, den nuværende Ejer.

LUNDSGAARD, Ullerup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Chr. Christensen, Postfb. og nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. 1 km og godt 8 km til Sønderborg, Tlf. Vester Sottrup 111.

Art. 85 af Ullerup, 1 af Stenderup og 142 af Blans, samlet Areal 53,6 ha, deraf 45,6 Ager, 4 Eng, 2 Skov, 1 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 642,00 Th. (13,52 Td. Hrtk.); Ejdkv. 95,000 Kr. (104,000), Jordv. 62,200 Kr. (65,500); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 65,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Lundsgaard ligger ca. 1 km Vest for Vester Sottrup St.; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af Skoven og Mosen, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag, Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er humusblandet Jord paa Haardbund. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5. Blandsæd, 6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 30 Kalig. og 80 Sække Kvalstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer og 30 Stkr. Ung kreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyr, Kørerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4216 kg med 3,92 pCt. Fedt og 184,2 kg Smør, Mælken leveres til Vester Sottrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 300 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 93 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Lundsgaard har grundmurede, hvidpudsede store og gode Bygninger, opført i 1909 efter en Brand (ligger ikke solret). Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. kønne Have, har gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Kostald i Længen mod Nord, som er sammenbygget i Vinkel med den vestlige Sidelænge Laden; den østlige Sidelænge, der ligger frit, rummer Heste- og Svinestald, Nord for denne et Redskabs- og Maskinhus og Syd for et Hønseshus, begge bygget som Halvtag. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og der hører et Hus til Ejendommen.

Lundsgaard er en historisk tidligere større Herregaard, dannet af Christian d. Tredies yngste Søn, Hertug Hans d. Yngre. Hertugen, der i 1592 havde købt Avnbøllund (se denne), var en ret hensynsløs Godsejer og Husbond overfor sine Fæstebønder og Undergivne, og han bemæg-

tigede sig nu hele Bymarken, udflyttede Bønderne, omdannede Marken til en stor Hovmark og opførte Avlsgaarden Lundsgaard med en større Hovedbygning (Slot) til denne, omgivet af dybe Grave, af hvilke der endnu er Rester tilbage. Hertugen, der var 2 Gange gift, sidste Gang med den 15-aarige Enke Agnes Hedevig af Anhalt, Enke efter Kurfyrst August af Sachsen, havde 23 Børn i sine 2 Ægteskaber, deraf 11 Sønner; af disse arvede Hertug Philip af Slesvig-Holsten-Glücksborg foruden Glücksborg i Angel, de 4 frugtbare Sogne Sottrup, Ullerup, Nybøl og Broager i Sundeved ved Faderens Død i 1622. Hertug Philip, der var en endnu strengere Husbond overfor sine Bønder, end Faderen havde været, nedbrød derefter i 1633 »Slottet« paa Lundsgaard, der mulig havde lidt meget af Wallensteins Tropper i 1627—29, og opførte Slottet Philipsborg i Ullerup Sogn, til hvilket han brugte Stenene fra Lundsgaard. Ligesom Faderen havde han ogsaa mange Børn at dele ud til, hvorfor han opkøbte Godser og oprettede Hovedgaarde til stor Tyngde for de tilbageblevne Fæstebønder, der maatte drive disse ved Hoveri.

Lundsgaard.

Kælderne af den nedbrudte Borg paa Lundsgaard var i lange Tider synlige paa Borgpladsen i og ved Søen. Hertug Philip døde i 1663 og efterfulgtes af Sønnen Hertug Christian, der i Mod-sætning til Faderen og Far-Faderen har faaet Ros som en god Husbond. Efter hans Død i 1698 var de 2 Gaarde Lundsgaard og Philipsborg forpagtet ud til Grev Engel Christoph Reventlow. Da Hertug-Slægten uddøde i 1779 med Hertug Fr. Henr. Vilhelm af Glücksborg, faldt de 2 Gaarde tilbage til Kronen, der udparcellerede dem begge, henholdsvis i 1791 og 1785. Den tilbageværende Stamparcel af Lundsgaard ejedes i forrige Aarh. indenfor en Slægt Clausen; i 1908 solgte Enkefru Clausen Gaarden til Andr. Christensen, efter hvem den i 1933 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

PHILIPSBORG, Ullerup By, Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Chr. Christiansen, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. $1\frac{1}{2}$ km og $10\frac{1}{2}$ km til Sønderborg, Tlf. Avnbøl 15.

Art. 25 m. fl. af Ullerup og 116 af Avnbøl, samlet Areal 50 ha, deraf 45,5 Ager, 2 Eng, 1,5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 700,20 Th. (14,74 Td. Hrtk.); Ejdskv. 90,000 Kr. (100,000), Jordv. 60,600 Kr. (65,800); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 80,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

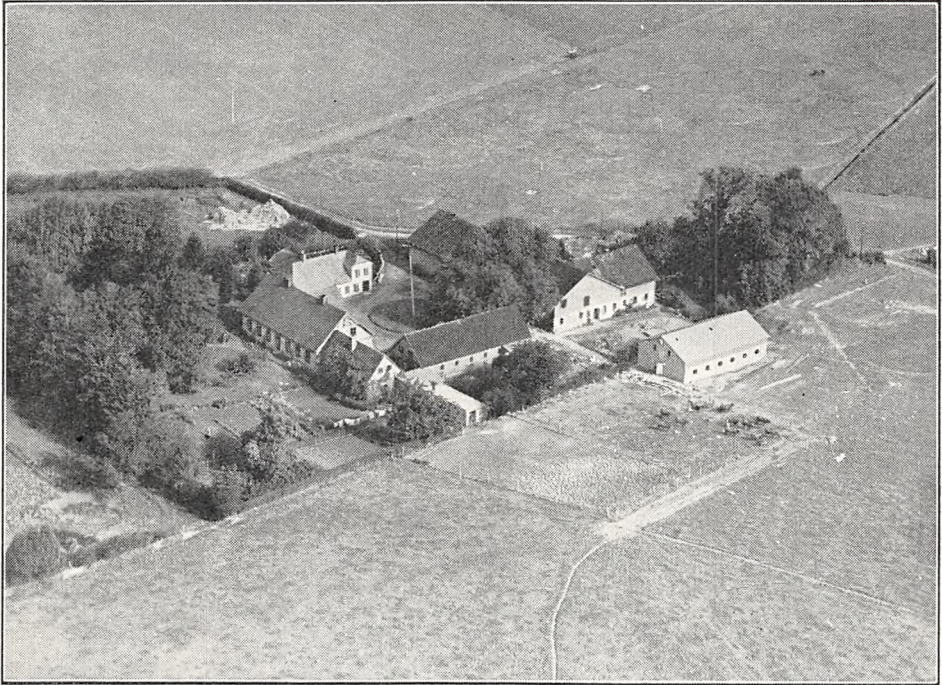
Philipsborg ligger $\frac{3}{4}$ km Øst for Ullerup By; Jorderne, der er samlet om Gaarden,

bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid, og eftermerglet hvor det tiltrængtes 1936. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning overvejende Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med lidt Frøavl af forskellige Sorter; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 25 Kalig. og 45 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og renses nu for Tuberkulose, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 160 kg aarlig, Mælken leveres til Ullerup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svine-

Philipsborg.

besætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 88 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 250 Høns.

Philipsborg har grundmurede lyse, delvis hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den gl. Have, har Frontspids mod Øst til Gaarden og Skifertag; den indeholder en god Bolig; fra den sydlige Gavl er tilbygget en teglhængt mindre Længe, der rummer Bryggers. Af Avlsbygningerne ligger Laden mod Øst overfor Hovedbygningen, den er opført af Træ og fra den sydlige Ende udgaar Kostalden som en Sidelænge mod Øst; de 2 Længer har Tag af Pandeplader og Kostalden Trimpel af Træ; af Gaardens 2 fritliggende Sidelænger er der Hestestald m. m. i den teglhængte Længe mod Syd og Aftægtshus i Længen mod Nord; dette, der har en Frontspids mod Syd, er tækket med Eternit; desuden Syd for Kostalden en Svinestald med Tag og Trimpel af Pandeplader og Vest for denne et Hønsehus, bygget som Halvtag og tækket med Pandeplader. Der er murede Hvælvinger i Svinestalden og en Del af Kostalden og foruden Aftægtshuset hører der et Fodermesterhus til Ejendommen.

Philipsborg er formodentlig Hovedparcellen af Hovedgaarden Philipsborg, der oprettedes af Hertug Philip, en Søn af Hertug Hans d. Yngre; ligesom Faderen var Sønnen virksom med at oprette Hovedgaarde (saaledes Krammark og Skodsbølgaard) og opkøbe Godser. Philipsborg Slot, som han byggede i 1633, var delvis opført af Sten, og Materialer fra Slottet paa Lunds-gaard (se denne), som han lod nedbryde; Slottet, der opførtes paa en kunstig dannet Høj om-givet af en anselig Grav, bestod af 3 Længer, opført i 2 Stokværk (foruden Stalde) og i 1636 lod Hertugen indrette en Kirke i den ene af Fløjene. Slottet stod kun kort, mulig det allerede

led Overlast i de 2 paafølgende Svenskekrige og i Slutningen af Aarhundredet brugtes Stenene til Opførelse af en ny Avlsgaard; Voldstedet ligger lidt Vest for Gaarden og Haven. Den nuværende Philipsborg ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Mathias Petersen, der havde købt den i 1847; Gaarden overtoges derefter af Enkefru Petersen, der senere bragte Gaarden til sin anden Mand Christian Christiansen; efter ham overtoges den i 1897 af Sønnen Mathias Christiansen, efter hvis Død i 1926 den overtoges af Enkefru Anna Christiansen, og efter hende overtoges Gaarden i 1931 af Sønnen, den nuværende Ejer.

RUGMOSEGAARD, Blans By, Ullerup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Hans Hansen Møller, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. 5 km og 12½ km til Sønderborg, Tlf. Blans 16.

Art. 3 m. fl. af Blans, samlet Areal 53,7 ha, deraf 48,6 Ager, 1,5 Eng, 2,9 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 742,66 Th. (15,63 Td. Hrtk.); Ejdkv. 94,000 Kr. (98,000), Jordv. 58,500 Kr. (59,600); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 80,000 Kr., Løsporet i samme Selskab for 59,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Rugmosegaard ligger paa Blans Østermark; Jorderne, der til Dels er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er svagt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er nymerglet. Engen er humusblandet Jord paa Haardbund. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3.—4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 120 Sække Superf., 25 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 32 Malkekøer, 1 Tyr og 38 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3800 kg om Aaret, Mælken leveres til Blans Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Der er tidligere leveret 800—1000 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 108 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Rugmosegaard har grundmurede, velholdte, store og gode Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Syd til Haven, har Tag af Cementsten; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er der Hestestald i en Forlængelse fra Hovedbygningen mod Øst og fra den østlige Ende af denne udgaar Laden som en Sidelænge mod Syd; fra den sydlige Ende af denne udgaar atter en Sidelænge mod Øst, en ny moderne indrettet Svinestald, og fra den nordlige Gavl af Laden er Kostalden tilbygget som en Forlængelse mod Nord; denne har muret Trimpel ligesom en Længe Nord for Hovedbygningen, den indeholder Hønseshus, Vognport, Redskabs- og Maskinrum. Der er murede Hvælvinger i Ko- og Hestestald, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Aftægts- samt et Arbejdershus til Ejendommen.

Rugmosegaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Hans Jacobsen, der i 1904 solgte den til Frederik Hansen Møller; efter ham overtoges Gaarden i 1923 af Sønnen, den nuværende Ejer, der senere har tilkøbt ca. 9 ha, hvorved Gaarden kom op paa sit nuværende Areal.

SKRANDISGAARD, Avnbøl By, Ullerup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Asmus Iversen, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. godt ½ km og 12½ km til Sønderborg, Tlf. Avnbøl 34.

Art. 16 m. fl. af Avnbøl og 60 af Bøjskov, samlet Areal 53,5 ha, deraf 46,2 Ager, 2,3 Eng, 4,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 600 Th. (12,63 Td. Hrtk.); Ejdkv. 85,000 Kr. (92,000), Jordv. 62,600 Kr. (60,600); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 57,000 Kr., Løsporet i samme Selskab for 55,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Skrandisgaard ligger i den vestlige Side af Avnbøl By; Jorderne, der til Dels er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt,

Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid, og der merges nu igen. Engen er Lavmose. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, med en vedvarende Græsmark; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 30 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 23 Malkekøer, 1 Tyr og 22 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg, og der anvendes Foreningstyr, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4120 kg med 4,34 pCt. Fedt og 200,7 kg Smør, Mælken leveres til Avnbøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Der er

Skrandisgaard.

tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 225 Høns.

Skrandisgaard har grundmurede store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. Have, har Frontspids mod Nord til Gaarden, lige Gavle og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der overvejende har Tag af Pandeplader, rummer den østlige fritliggende Sidelænge, der har muret Trimpel, Heste- og Kostald, sidstnævnte udvidet i en Sidelænge mod Øst, en Ungkvægstald med Trimpel af Træ; den straatækte vestlige Sidelænge indeholder Vognport, Maskin- og Redskabsrum, og fra den nordlige Ende af denne udgaar en kort Længe mod Øst, denne, der har Trimpel af Træ, indeholder Magasin m. m.; desuden Øst for Hovedbygningen en Svinestald og Nord for Gaarden og Sognevejen en Lade, opført helt af Pandeplader.

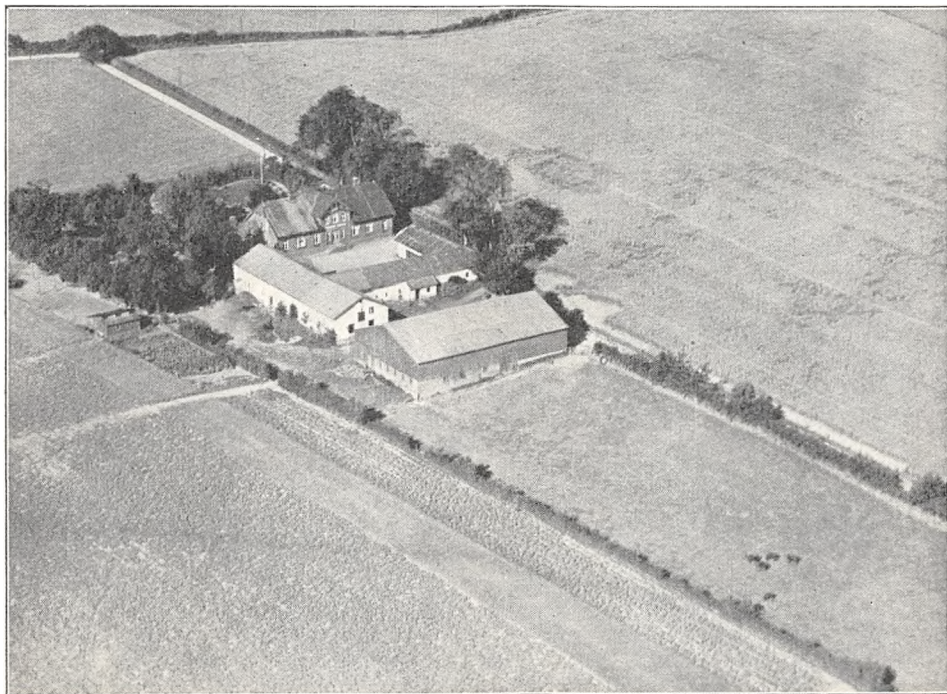
Skrandisgaard er en Slægtsgaard; den ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Jacob Asmussen, efter hvem den i 1842 overtoges af Sønnen Asmus A.; efter ham overtoges den i 1895 af Svigersønnen Peter Chr. Iversen, efter hvem den i 1922 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

THORSLYKGAARD, Avnbøl By, Ullerup Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Thomas Matthiesen, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. knap 1 km og 12½ km til Sønderborg, Tlf. Avnbøl 47.

Art. 8 af Avnbøl og 61 af Ullerup, samlet Areal 36,3 ha, deraf 31,8 Ager, 4 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 379,65 Th. (ca. 8 Td. Hrtk.); Ejdskv. 66,000 Kr. (72,000), Jordv. 37,900 Kr. (39,300); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 69,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Thorslykgaard ligger knap 1 km Nordvest for Avnbøl By, Nord for den offentlige Vej efter Bøjskov Mark; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er nykalket. Skovens Bevoksning er dels forskellige Løvtræer, dels Naaetræer.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre,

Thorslykgaard.

5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre, desuden lidt Høravl; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superfosfat, 10 Kaligødning og 30 Sække Kvælstofgødning.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 29 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3846 kg, med 3,48 pCt. Fedt og 149 kg Smør, Mælken leveres til Avnbøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere leveret ca. 365 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 180 Høns.

Thorslykgaard har velholdte gode, overvejende grundmurede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, som ogsaa strækker sig Øst for denne, har gennemgaaende Frontspids og Skifertag; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme. Af de 3 sammenbyggede Avslænger, der har Tag af Pandeplader og muret Trimpel, er der Heste- og Kostald i den østlige Sidelænge, Vognport i den vestlige og Svinestald i Længen mod Nord; desuden Nord for Gaarden en Trælade, der ligeledes er tækket med Pandeplader. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Staldene.

Thorslykgaard er en gl. Slægtsgaard; den ejedes fra 1763 af Joh. Matthiesen, efter hvem den i 1801 overtoges af Sønnen Joh. Jørg. M.; efter ham overtoges den i 1841 af Thomas M., efter hvem den i 1874 overtoges af Sønnen Joh. Jørgen M., og efter ham overtoges den i 1905 af Sønnen, den nuværende Ejer.

ULLERUPLUND, Ullerup By, Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Asmus Christensen, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. godt 1 km og 10½ km til Sønderborg.

Art. 6 m. fl. af Ullerup, samlet Areal 34,8 ha, Nettoudbytte 434,78 Th. (9,15 Td. Hrtk.); Ejdskv. 65,000 Kr. (72,500), Jordv. 42,600 Kr. (43,300); Bygn. er fors.

Ulleruplund.

i Jydsk Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Ulleruplund ligger i den nordøstlige Side af Ullerup By; Jorderne, hvoraf 12 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger fraskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er nymerglet. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 20 Kalig. og 30 Sække Kvalstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 24 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar ca. 4500 kg med 172 kg Smør, Mælken leveres til Ullerup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer; der er tidligere leveret ca. 250 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 76 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 250 Høns.

Ulleruplund har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. Have som ogsaa strækker sig Øst for denne, har Frontspids mod Syd

til Haven og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger, der har Tag af Pandeplader, er der Ko- og Hestestald samt Lade i den brede Længe Vest for Hovedbygningen, Nord for denne et Redskabs- og Maskinhus, opført af Træ og bygget som Halvtag, og Nord for dette en Lade med murede Gavle og Sidevægge af Pandeplader; endvidere en Svinestald Nord for Hovedbygningen, og som en østlig Sidelænge til sidstnævnte en Længe, der rummer Vaskehus, Værelser til Folkene samt Hønsehus, og til hvis Østside der er opført en Halvtagsbygning af Træ til Brændsel. Der er indlagt Vand fra Byens Vandværk.

Ulleruplund købtes i 1815 af P. K. Iversen, efter hvem den i 1847 overtoges af Sønnen af samme Navn; efter ham overtoges den i 1880 af Sønnen Joh. Iversen, efter hvem den i 1923 overtoges af en Nevø Kr. Christensen, og efter ham overtoges den i 1933 af en Broder, den nuværende Ejer.

ULLERUPMOOS, Ullerup By, Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Chr. Lei, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. 1 km og 11 km til Sønderborg, Tlf. Avnbøl 30.

Art. 7 m. fl. af Ullerup, samlet Areal 42,8 ha, deraf 39,8 Ager, 2 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 485,30 Th. (10,22 Td. Hrtk.); Ejdskv. 75,000 Kr. (74,000), Jordv. 50,900 Kr. (44,000); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 61,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Ullerupmoos ligger i den sydlige Side af Ullerup By ved Vejen til Avnbøl; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid. Skovens Bevoksning er overvejende Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med lidt Frøavl af forskellige Sorter; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60—80 Sække Superf., 10 Kalig. og 100 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Ullerup Andelsmejeri.

Der holdtes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 22 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 600 Slagtersvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 72 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 600 Høns.

Ullerupmoos har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Den straatækte Hovedbygning, der ligger mod Syd til Haven som grænser til Sognevejen, har Frontspids mod Nord til Gaarden; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge, der er sammenbygget i Vinkel med Laden mod Nord; desuden Vest for Kostalden op til denne en Hjelm, Vest for denne Gaardens Svinestald og fra den sydlige Ende af Hestestalden udgaar Hønsehuset som en Sidelænge mod Vest, bygget som Halvtag. Der er indlagt Vand fra Byens Vandværk, og der hører et Aftætts hus til Ejendommen; Gaarden er aaben mod Vest. I den store gl. Have er der mange Frugttræer.

Ullerupmoos er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægtens Besiddelse siden 1630; den ejedes i første Halvdel af forr. Aarh. af Christen Hansen Moos, der i 1824 havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1861 af en Søn af samme Navn og i 1874 af dennes Søn som ligeledes hed Ch. H. Moos; efter ham overtoges Gaarden i 1910 af Svigersønnen Peter Lei, efter hvis Død den overtoges af Enkefru M. Lei, og efter hende overtoges den i 1937 af Sønnen, den nuværende Ejer, der i nogle Aar havde været Bestyrer og senere Forpagter af Gaarden.

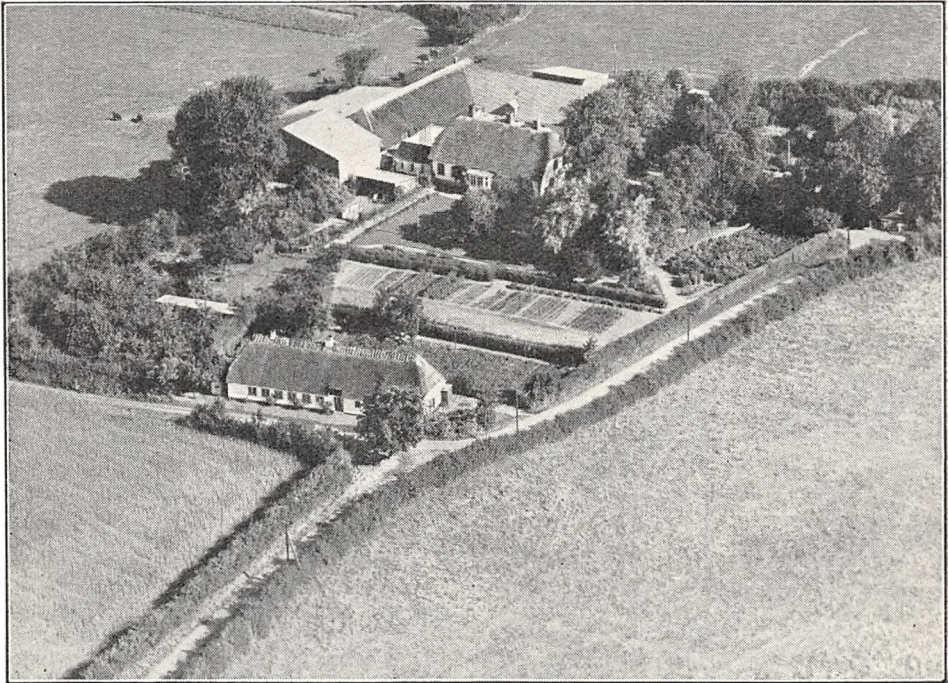
ULLERUP NØRGAARD, Ullerup By, Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Jens Philipsen, Postfb. og nærmeste St. Avnbøl, Afst. 2 km og 11 km til Sønderborg, Tlf. Avnbøl 70 x.

Art. 1 m. fl. af Ullerup, samlet Areal 50,5 ha, deraf 46 Ager, 3,5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 640 Th. (13,47 Td. Hrtk.); Ejdskv. 80,000 Kr. (94,000), Jordv. 55,700 Kr. (63,100); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 45,900 Kr., Løsoret i Jydsk Brandf. for 43,200 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Ullerup Nørgaard ligger Nord for Ullerup By, Nord for den nye Amtsvej; Jorderne, hvoraf 20 ha er samlet om Gaarden, medens Resten ligger fraskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet omkring 1890. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5. Byg, 6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 15 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 23 Malkekøer, 1 Tyr og 16 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Køerne

Ullerup Nørgaard.

græsser i Løsdrift, den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4471 kg med 3,94 pCt. Fedt og 196,1 kg Smør, Mælken leveres til Ullerup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 300 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 78 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 400 Høns.

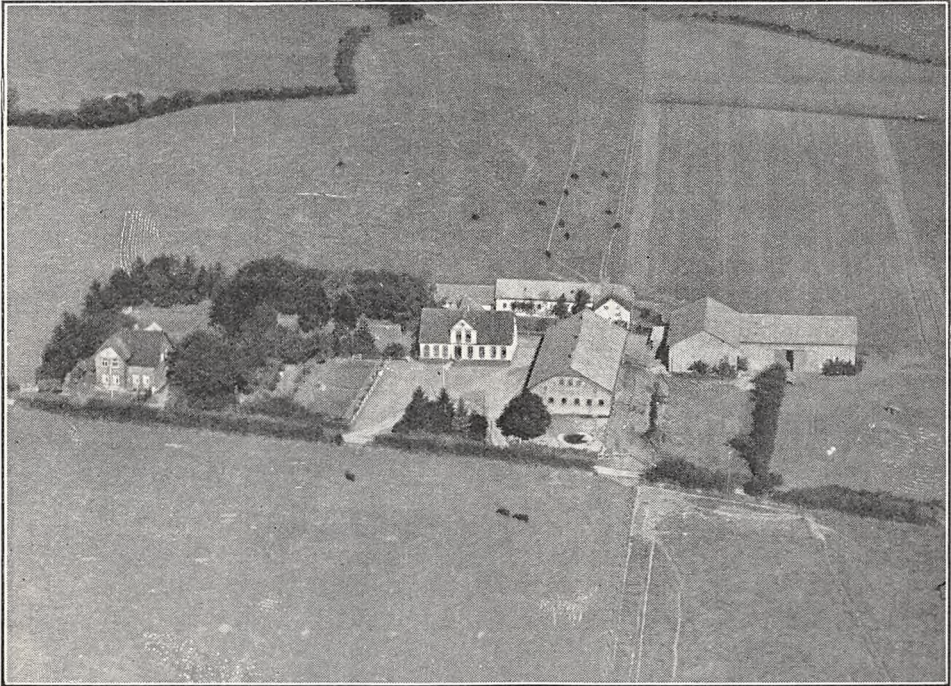
Ullerup Nørgaard har grundmurede, hvidpudsede, velholdte delvis ældre Bygninger. Den straa-tækte Hovedbygning, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, som ogsaa strækker sig Øst for denne, har en rundbygget lukket Veranda mod Syd til Haven og Straatag; den rummer en god Lejlighed. Af Avlsbygningerne er der Hestestald og Vognport i Længen mod Nord, der er sammenbygget i Vinkel med den vestlige Sidelænge Kostalden; denne, der er tækket med Straa mod Øst til Gaarden, er fra den sydlige Gavl forlænget med en bred Ladelænge, denne yderligere udvidet i en Halvtagsbygning mod Vest fra den sydlige Del af Kostalden; desuden Nord for Gaarden en Svinestald samt et Redskabs- og Maskinhus, bygget som Halvtag. Gaarden, der er aaben mod Øst til Indkørslen, har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Aftægts- samt et Arbejderhus til Ejendommen.

Ullerup Nørgaard ejedes i Begyndelsen af Aarhundredet af Joh. Andresen, efter hvem den i 1916 overtoges af Sønnen Jens Andresen, og efter ham overtoges den i 1919 af Svogeren, den nuværende Ejer. Ved Mageskifte af nogle Smaaparceller, fremkommet ved Anlægget af den nye Vej, er Gaardens Areal blevet lidt mindre i de senere Aar.

BØGEGAARD, Stenderup By, Nybøl Sogn, Komm. og Hrd., Graasten Retskr., Sønnerborg A., Ejer Hans Zachariassen, Postfb. Nybøl, nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. godt 2 km og 10 km til Sønnerborg, Tlf. Vester Sottrup 173 y.

Art. 11 af Stenderup og 119 af Ullerup, samlet Areal 48 ha, deraf 44 Ager, 1,5 Eng, 2 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads. Nettoudbytte 705,83 Th. (14,86 Td. Hrtk.); Ejdskv. 94,000 Kr. (97,000), Jordv. 58,200 Kr. (60,700); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 54,500 Kr., Løstøret i Jydsk Brandf. for 64,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bøgegaard ligger Vest for Stenderup By ved Vejen efter Nybøl Mølle; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af Eng og Skov, bestaar af Lermuld paa

Bøgegaard.

Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er merglet 1936—37. Engen er humusblandet Jord paa Haardbund, Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 20 Kalig. og 35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 36 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4091 kg med 3,58 pCt. Fedt og 163 kg Smør, der malkes med Maskine (Manus), Mælken leveres til Stenderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 18 Tillægssøer, der er tidligere leveret 300—400 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 96 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 60 Høns.

Bøgegaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Syd til Indkørselsvejen, har Frontspids til denne og er tækket med Tegl; den indeholder en god Bolig; fra Nordsiden udgaar en kort Sidelænge mod Nord, der rummer Bryggers;

Avlsbygningerne, som ligger noget spredte, er overvejende tækket med Pandeplader; af Længerne er der Heste- og Kostald i den østlige Sidelænge, der er nyopført og har muret Trimpel, og Øst for denne Laden, 2 Længer opført i T-Form, bygget helt af Pandeplader; desuden Nord for Gaarden en hvidpudset Svinestald, 2 Længer sammenbygget i Vinkel og til den vestlige Gavl af den ene Længe er der tilbygget en Forlængelse, en teglhængt lavere Længe, der rummer Brændsel og Hønsehus. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostald, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. Haven ligger Vest for Gaarden.

Bøgegaard ejedes i forrige Aarh. af Jens Petersen, der i 1903 solgte den til Hans Kaad; efter hans Død overtoges den af Enkefru Kaad, der ejede den til 1921, da den overtoges af Sønnen Hans Kaad, og efter ham købtes Gaarden i 1929 af den nuværende Ejer.

COSMUSGAARD, Nybøl By, Sogn, Komm. og Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Lorenz Schmidt, Postfb. Nybøl, nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. 3 km og 8½ km til Sønderborg, Tlf. Vester Sottrup 192 v.

Art. 2 af Nybøl, samlet Areal 28 ha, deraf 22,5 Ager, 5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 330,02 Th. (ca. 7 Td. Hrtk.); Ejdskv. 56,000 Kr., Jordv. 30,200 Kr.; Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 39,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Cosmusgaard ligger Nordvest for Nybøl By ved Landevejen Sønderborg—Graasten; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og nymerglet, Skoven er Løvskov mest Bøg.

Gaarden drives fra 1936 af Ejerens Søn Forpagter Asmus Schmidt; Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre eller Byg, 5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Havre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 15 Sække Superf., 10 Kalig. og 15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4200 kg aarlig, Mælken leveres til Stenderup Andelsmejeri.

Der holdes 3 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 145 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildeelt 26 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Cosmusgaard har grundmurede, nye og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord, er opført i 1933; den har en muret, lukket Veranda ved den østlige Gavl, Frontspids mod Syd til Gaarden og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger, der har Tag af Pandeplader, er der Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge, fra hvis Sydende Laden udgaar som en Sidelænge mod Vest; denne er helt af Pandeplader, og Staldlængen har Trimpel af samme; desuden Vest for disse en Svinestald og Nord for Hovedbygningen et teglhængt Vaskehus samt en Længe, der rummer Hønse- og Brændehus. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostald, og i den østlige Ende af Hovedbygningen er der indrettet en Aftægtsbolig. Gaarden ligger kønt ved Landevejen, Vest for hvor Vejen drejer fra mod Nord til Nybøl Mølle.

Cosmusgaard ejedes fra først i 1890'erne af Hans Cosmos, af hvem Svogeren, den nuværende Ejer, købte den i 1928. (Se Anm. Side 357).

GRØNVANG, Stenderup By, Nybøl Sogn, Komm. og Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Hans Iversen, Postfb. og nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. 2 km og 6½ km til Sønderborg, Tlf. Vester Sottrup 187 y.

Art. 2 m. fl. af Stenderup, samlet Areal 73,7 ha, deraf 66,7 Ager, 6 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 881,23 Th. (18,55 Td. Hrtk.); Ejdskv. 120,000 Kr. (136,000), Jordv. 77,800 Kr. (84,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 80,590 Kr., Løsporet i Jydsk Brandf. for 89,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Grønvang ligger i den sydøstlige Side af Stenderup By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og

Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er merglet i Aarene 1930—36. Skovens Bevoksning er Bøg, Eg og Elm.

Jorden dyrkes i følgende 10 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5. $\frac{1}{2}$ Hvidkløver, $\frac{1}{2}$ Rødkløver til Frø, 6. Hvede, 7. Byg, 8. Kløver, 9. $\frac{1}{2}$ Græsfrø, $\frac{1}{2}$ Roefrø, 10. Havre; uden for Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstg. anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 40 Kalig. og 130 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer 1 Tyr og 18 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg og er tuberkelfri, der anvendes Foreningstyr, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3700 kg om Aaret, Mælken leveres til Stenderup Andelsmejeri.

Grønvang.

Der holdes 6 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 11 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 330 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 85 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

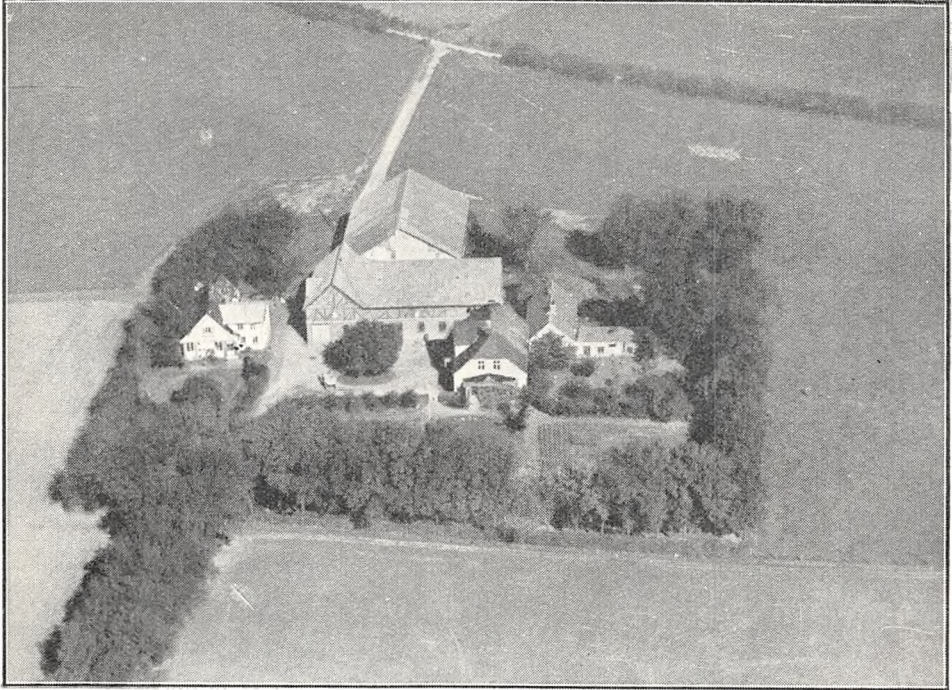
Grønvang har grundmurede, store og gode Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, som ogsaa strækker sig Nord for Hovedbygningen, har en aaben Veranda til denne, Frontspids mod Nord og Skifertag; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader og ligger noget spredt, er der Heste-, Ko- og Svinestald i den østlige Sidelænge, fra hvis Midte Laden udgaar som en Sidelænge mod Øst, saa de 2 Længer danner et liggende \rightarrow ; desuden Vest for Hovedbygningen en Svinestald, fra hvilken der udgaar en Sidelænge mod Syd, som rummer Værelser til Folkene og en mod Nord, der indeholder Vognport m. m., endvidere Sydvest for Svinestalden en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Staldene.

Grønvang ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Peter Lorensen, efter hvem den i 1878 overtoges af Sønnen Jørgen L.; han tilkøbte en Ejendom med 35 ha, som han lagde under Grønvang; efter ham overtoges Gaarden i 1911 af Sønnen Kresten L., af hvem den nuværende Ejer købte den i 1929.

HØJGAARD, Nybøl By, Sogn, Komm. og Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Chr. Tychsen, Postfb. Nybøl, nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. $3\frac{1}{2}$ km og 10 km til Sønderborg, Tlf. Vester Sottrup 192 y (Forpagteren).

Art. 13 af Nybøl, samlet Areal 39,3 ha, deraf 35,8 Ager, 3 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 456,85 Th. (godt 9,6 Td. Hrtk.); Ejdskv. 72,000 Kr. (78,000), Jordv. 43,500 Kr. (45,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 72,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Højgaard ligger Nordvest for Nybøl By ved Landevejen Sønderborg—Graasten, en ca. 100 m lang Allé fører fra Landevejen ind til Gaarden; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt,

Højgaard.

Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og merglet, Skovens Bevoksning er overvejende Bøg.

Gaarden er for Tidsrummet 1. April 1937 til 31. Marts 1939 bortforpagtet til Jørg. Christensen Lei (en Broder H. C. Lei var Forpagter fra 1930—37).

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 20 Sække Superf., 10 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

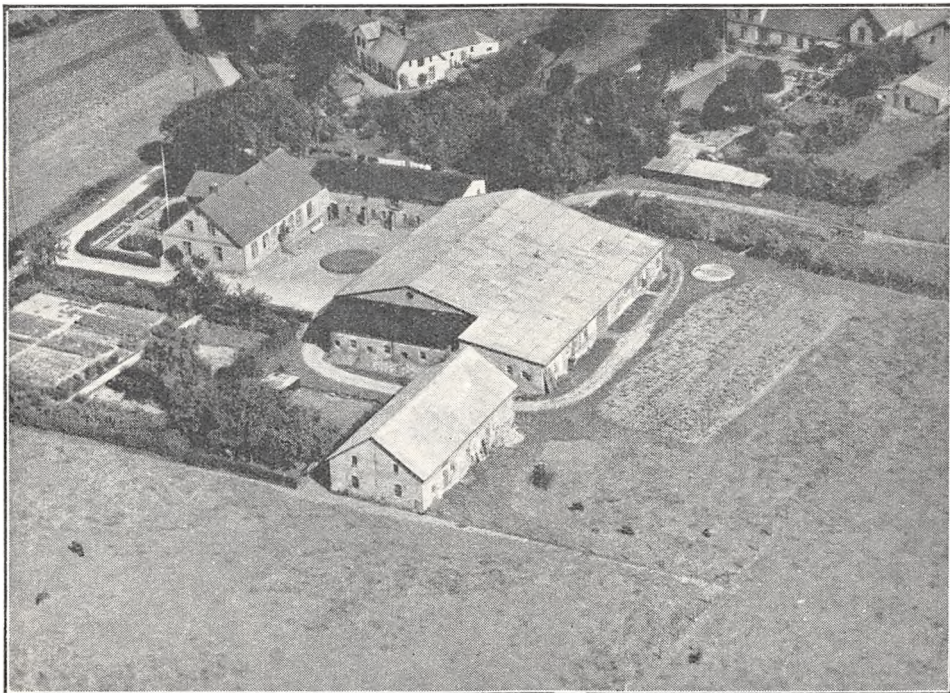
Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 180 kg om Aaret, Mælken leveres til Stenderup Andelsmejeri.

Der holdes 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægs-søer, der er tidligere leveret ca. 300 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 66 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 400 Høns.

Højgaard har grundmurede, store og gode Bygninger, Avlsbygningerne opført efter en Brand i 1921. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger i Retningen Syd—Nord, ligger mod Syd til den kønne Have, som ogsaa strækker sig Øst for Hovedbygningen; den er tækket med Skifer, har Frontspids mod Vest, en aaben Veranda ved den sydlige Gavl og indeholder en god Bolig

med indlagt Centralvarme. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, har Længen Nord for Hovedbygningen Trimpel af Bindingsværk og er med den vestlige Gavl sammenbygget med en kort gennemgaaende Tværføj (Hestestalden), den rummer Ko-, Svine- og Hestestald, og fra Nordsiden udgaar Laden i omvendt L-Form som en Længe mod Nord, denne hvis Østside er af Pandeplader, har mod Vest Trimpel af samme; desuden Øst for Stalden og Hovedbygningen en teglhængt Svinestald, fra hvis Sydende Hønsehuset udgaar som en Sidelænge mod Øst. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde. Gaarden er skærmet mod Vinden ved Læplantning (den hvidpudsede Beboelsesbygning, der ses paa Billedet Vest for Gaarden, er frasolgt).

Højgaard ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Andr. Petersen, der i 1869 solgte den til Chr. Tychsen; efter ham overtoges den i 1888 af Sønnen Hans T., som øgede Gaardens Areal ved Tilkøb af 10 ha, og efter ham overtoges den i 1920 af Sønnen, den nuværende Ejer.

Paakær.

PAAKÆR, Nybøl By, Sogn, Komm. og Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Peter Petersen, Postfb. Nybøl, nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. $2\frac{1}{2}$ km og 8 km til Sønderborg, Tlf. Broager 199 x.

Art. 10 m. fl. af Nybøl, samlet Areal 36,5 ha, deraf 32,8 Ager, 3,2 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 482,95 Th. (10,17 Td. Hrtk.); Ejdskv. 68,000 Kr. (74,500), Jordv. 42,300 Kr. (42,900); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 57,000 Kr., Løsøret i »Nord og Syd« for 54,600 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Paakær ligger i den østlige Side af Nybøl By; Jorderne, hvoraf 12 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger fraskilt, men ret godt for Gaardens Drift, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag, dog er ca. 4 ha Sandmuld. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er dels nymerglet, dels nykalket; Skoven er Løvskov.

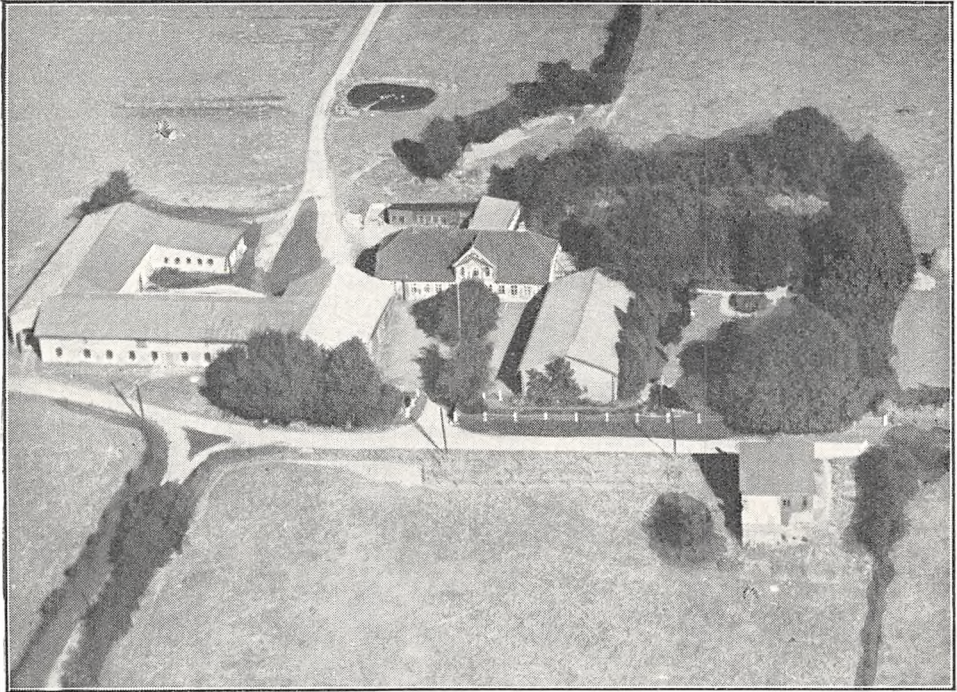
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en vedvarende Græsmark; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 10 Kalig. og 35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er

tuberkelfri, Kørne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3888 kg med 3,81 pCt. Fedt og 163,4 kg Smør, Mælken leveres til Nybøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste og for Tiden 2 Plage, Svinebesætningen er nu 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 400 Slagterisvin om Aaret, og Gaarden er tildelt 54 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Paakær har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til Haven, som grænser til Vejen gennem Byen, har stor Frontspids mod Vest og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har muret Trimpel, er der Vaskehus, Brænderum og Svinestald i den nordlige Sidelænge, som er tækket med Tagpap, Heste- og Kostald

Ravnsbjerggaard.

(ind mod Gaarden) samt Lade i Længen mod Øst; denne har Tag af Pandeplader ligesom Svinestalden, der ligger Syd for; Gaarden er aaben mod Syd. Der er murede Hvelvinger og Jernbjælker i Ko- og Hestestald.

Paakær er en gl. Slægtsgaard; den ejedes fra 1831 af Peter Petersen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1865 af Sønnen Mathias P., efter hvem den i 1897 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

RAVNSHØJGAARD, Stenderup By, Nybøl Sogn, Komm. og Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer P. Petersen Bladt, Postfb. og nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. 1½ km og 7 km til Sønderborg, Tlf. Vester Sottrup 65.

Art. 3 m. fl. af Stenderup, samlet Areal 62,1 ha, deraf 58,8 Ager, 2,5 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 678,26 Th. (14,28 Td. Hrtk.); Ejdkv. 106,000 Kr. (116,000), Jordv. 68,700 Kr. (70,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 85,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Ravnsbjerggaard ligger i den nordlige Side af Stenderup By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og

Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet 1936—37. Skoven er Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 7. Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger ca. 5 ha med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 15 Kalig. og 60 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 35 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyr, Køerne græsser i Løsdrift, den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4585 kg med 3,76 pCt. Fedt og 192,3 kg Smør, Mælken leveres til Stenderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tilægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 600 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 108 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Ravnshøjgaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord med den kønne og gl. Have Øst for denne og Gaarden, har Frontspids mod Syd til Gaarden, en Veranda ved den østlige Gavl og Tegtag; den indeholder en stor Bolig; fra den nordlige Side af Hovedbygningen udgaar en Sidelænge mod Nord, en Halvtagsbygning, tækket med Pandeplader, den rummer Vaskehus m. m., og Vest for denne et Hønsehus, opført af Træ og tækket med Tagpap. Af Avlsbygningerne, der har muret Trimpel og er tækket med Pandeplader, er der Værelser til Folkene og Vognport m. m. i den østlige fritliggende Sidelænge og Heste- samt Svinestald i den vestlige; fra Midten af denne udgaar Kostalden som en Sidelænge mod Vest; fra den vestlige Ende af denne udgaar Laden som en Sidelænge mod Nord, fra hvis nordlige Ende en Svinestald udgaar som en Sidelænge mod Øst, og der dannes derved en 4-længet Gaard Vest for Hovedbygningen, medens Gaardspladsen ud for sidstnævnte er aaben mod Syd til Sognevejen. Der er brandfri Lofter i Staldene, og der hører et Hus til Ejendommen.

Ravnshøjgaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Enkefru Anna Cathrine Jensen, der havde overtaget den efter sin afdøde Mand; hun solgte den i 1887 til Hans Petersen Bladt, efter hvem den i 1910 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

RUNDKÆR, Nybøl By, Sogn, Komm. og Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Mathias Petersen, Postfb. Nybøl, nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. godt 4 km og 10½ km til Sønderborg.

Art. 9 m. fl. af Nybøl, samlet Areal 41,5 ha, deraf 36,3 Ager, 4,7 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 419,15 Th. (8,82 Td. Hrtk.); Ejdskv. 66,000 Kr. (72,000), Jordv. 44,500 Kr. (47,700); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 39,900 Kr., Løspret i »Danmark« for 36,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Rundkær ligger ved den østlige Side af Rundkær Skov, ½ km Syd for Landevejen Sønderborg—Graasten; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, faldende mod Syd mod Nybøl Nor, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1890'erne, Skovens Bevoksning er overvejende Bøg.

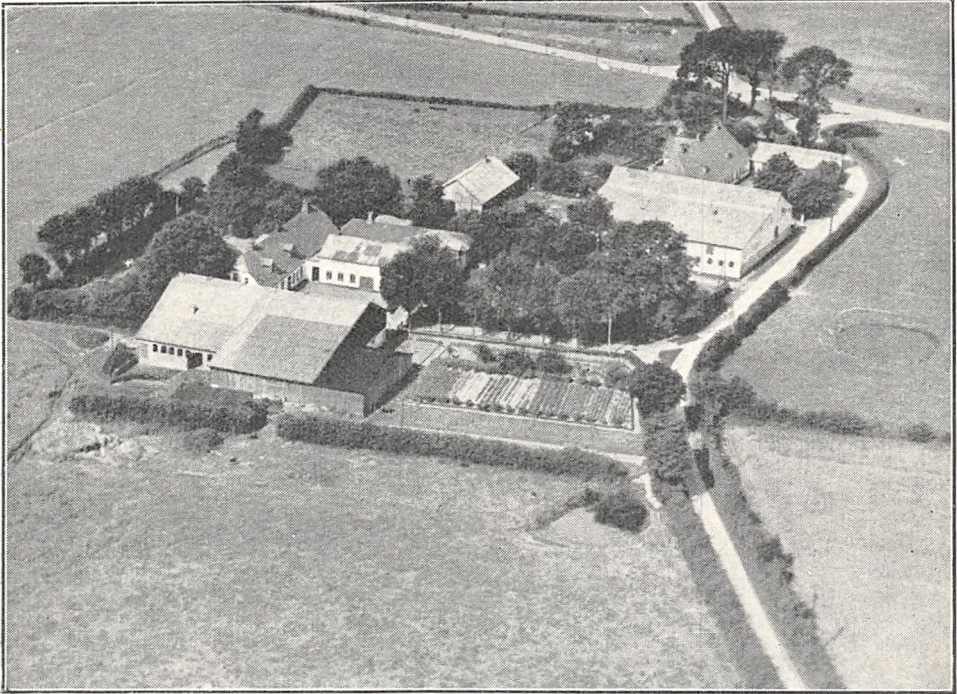
Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3.—4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Havre, udenfor Driften henligger 5 ha med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf. og 30 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 23 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3772 kg med 3,85 pCt. Fedt og 162 kg Smør, Mælken leveres til Stenderup Andelsmejeri.

Der holdes 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, der er tidligere leveret 130—150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 65 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Rundkær har grundmurede, hvidpudsede, delvis ældre, men velholdte Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Nord til Haven, som grænser til Sognevejen, er tækket med Straa; det indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder; i den vestlige Del af Længen er der Hestestald og Nord for denne ligger en straatækt mindre Længe, som rummer Værelser til Folkene samt Bryggers, til hvilket der fører en Forbindelsesbygning fra Stuehuset. Af de øvrige Avlsbygninger er der Svinestald i den fritliggende østlige Sidelænge, som er tækket med Straa og Kostald i den vestlige, der er sammenbygget med Laden i omvendt L-Form; Laden, der er af Træ, er tækket med Pandeplader ligesom Kostalden. Fra Gaarden, der ligger lunt og kønt, er der smuk Udsigt mod Syd over Nybøl Nor, Broagerland og Flensborg Fjord.

Rundkær, der i 1774 er udskilt fra Avnbølgaard, først til Arvefæste, senere som Selveje, ejedes i mange Aar inden for en Slægt Petersen. Fra 1795 ejedes den af Peter Fr. Petersen, efter hvem

Vestballegaard.

den i 1830 overtoges af Sønnen Chresten P.; efter ham overtoges den i 1865 af Sønnen Jørg. P., efter hvem Gaarden i 1888 overtoges af Hans Andresen, hvis Hustru var en Slægtning af Jørg. P.; efter ham overtoges den i 1910 af Sønnen Jørgen A., efter hvem den sidst i 1920'erne overtoges af Graasten Bank og af denne købte den nuværende Ejer Gaarden i 1929.

VESTBALLEGAARD, Stenderup By, Nybøl Sogn, Komm. og Hrd., Graasten Retskr., Sønderborg A., Ejer Jens Petersen, Postfb. og nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. ca. 2 km og 7 km til Sønderborg.

Art. 10 m. fl. af Stenderup, samlet Areal 36,9 ha, deraf 34,4 Ager, 2 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 470,13 Th. (10 Td. Hrtk.); Ejdkv. 66,000 Kr. (72,000), Jordv. 41,400 Kr. (41,300); Bygn. er fors. i »Danmark« for 53,000 Kr. Løvsøret i Jydsk Brandf. for 47,910 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vestballegaard ligger i den vestlige Side af Stenderup By; Jorderne, hvoraf 13,5 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger lidt fraskilt, bestaar overvejende af Lermuld, dog er ca. 8 ha sandblandet Muldjord, alt paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet 1936. Skovens Bevoksning er blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede og Rug, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg eller Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre, udenfor Driften henligger 2,5 ha med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 35 Sække Superf., 10 Kalig. og 30 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 22 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3800 kg om Aaret, Mælken leveres til Stenderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste og for Tiden 2 Plage. Svinebesætningen er for Øjeblikket 3 Tillægssøer, der er tidligere leveret 130—150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 45 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Vestballegaard har grundmurede, velholdte og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids til denne og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger, der er tækket med Pandeplader, har den østlige Sidelænge Trætrimpel, den rummer Heste- og Kostald samt Lade, sidstnævnte udvidet mod Nord i en Tilbygning af Træ, tækket med Tagpap; den vestlige Sidelænge, der har muret Trimpel, rummer Værelser til Folkene, Vaskehus samt Svinestald, sidstnævnte udvidet fra den nordlige Ende i en Sidelænge mod Vest; Gaarden er aaben mod Nord til Landevejen; der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Vestballegaard er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægtens Besiddelse i en Række Generationer; den ejedes i Slutningen af det 18de Aarh. af Peter Christensen, som havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1801 af Sønnen P. Petersen Christensen, efter hvem den i 1853 overtoges af Sønnen Hans Petersen; efter ham overtoges den i 1888 af Sønnen Jørgen P., efter hvem den i 1926 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

BRYGGERGAARDEN, Brunsnæs By, Broager Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Eske Chr. Vilh. Nielsen, Esbjerg, Postfb. Broager, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 13 km, Tlf. Broager 198 u (Bestyreren).

Art. 106 m. fl. af Iller, samlet Areal 35 ha, deraf 28,5 Ager, 6 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 247,29 Th. (5,2 Td. Hrtk.); Ejdkv. 50,000 Kr., Jordv. 30,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 39,990 Kr., Løspøret i »Danmark« for 52,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bryggergaarden ligger ved Brunsnæs By, Sydøst for denne; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar dels af mild Lermuld, dels af Sandmuld, Underlaget sandblandet Ler. Terrænet er noget kuperet, for en Del faldende mod Syd, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og der kalkes aarlig en Del af denne. Af Engen er 4 ha god Haardbundseng, drænet og kultiveret, 2 ha er Strandeng.

Gaarden drives af Ejerens Svoger Bestyrer Hans Gregersen; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 30 Kalig. og 58 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25—30 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg om Aaret, Mælken leveres til Broager Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Gaarden er tildelt 56 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

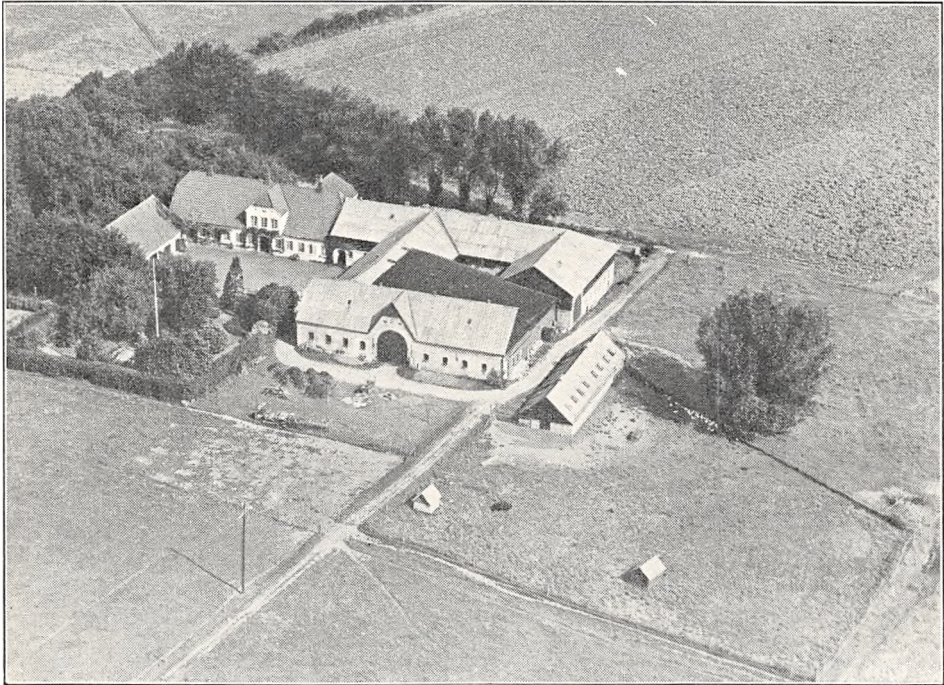
Bryggergaarden har grundmurede, velholdte ældre Bygninger (ligger ikke helt solret). Stuehuset, der ligger mod Øst til Haven, har Tag af Cementsten. Af Avlsbygningerne, som overvejende er tækket med Straa, er der Heste- og Kostald i Sidelængen mod Syd, der er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Vest, en Lade helt opført af Pandeplader; desuden Nord for denne en straaet Svinestald, og til Sydsiden af Hestestalden er der opført et Hønsehus, en Halvtagsbygning tækket med Pandeplader.

Bryggergaardens Navn hidrører fra, at der tidligere har været drevet et Brændevinsbrønderi paa Gaarden. Som nævnt under Gaarden Midtskov, købte dennes Ejer Jens Hansen i 1882 Bryggergaarden med et Areal paa 22 ha og lagde den ind under Midtskov; men ved en i 1927

foretaget Udstykning af Midtskov frasolgte Bryggergaarden igen, nu med et Areal af 35 ha; den købtes da af Jens Petersen, som i 1928 solgte den til Hans Gregersen; han solgte den i 1933 til sin Svoger, den nuværende Ejer, hvorefter Gregersen overtog Stillingen som Driftsleder eller Bestyrer af Gaarden. (Se Anm. Side 357).

ELAGER, Smøl By, Broager Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Lorens Jessen, Postfb. Broager, nærmeste St. Vester Sottrup, Afst. 4 km og godt 18 km til Sønderborg, Tlf. Broager 96.

Art. 4 m. fl. af Smøl og 49 af Nybøl, samlet Areal 44,3 ha, deraf 37,7 Ager, 5,5 Eng, 0,3 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 490 Th. (10,32 Td. Hrtk.);

Elager.

Ejdskv. 81,000 Kr. (87,000), Jordv. 44,300 Kr. (47,500); Bygn. er fors. i »Danmark« for 71,855 Kr., Løsoret i samme Selskab for 59,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Elager ligger ved Landevejen mellem Broager og Vester Sottrup, en smuk Allé fører mod Øst fra Landevejen ind til Gaarden; Jorderne, der er samlet om denne, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 9 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3.—4.—5. Kløver og Græs, 6. Grønjordshavre, 7. Roer, 8. Byg, 9. Havre; desuden drives en Del Frøavl af forskellige Frøsorter; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 15 Kalig. og 35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3557 kg med 3,68 pCt. Fedt og 145,9 kg Smør, Mælken leveres til Dybbøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret indtil 400 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 77 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 200 Høns.

Elager har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, som ogsaa strækker sig Vest og Syd for Gaarden, har Frontspids mod Syd til Gaarden og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af Avisbygningerne, der danner en 4-længet Gaard Øst for Hovedbygningen og som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Kostald i en Længe, der fra den østlige Gavl af Hovedbygningen er tilbygget mod Øst og fra hvis østlige Ende Kostalden fortsætter i en kort Sidelænge mod Syd; den vestlige Sidelænge (i Forhold til Kostalden), der har Trætrimpel, rummer Hestestald, Værelser til Folkene og Svinestald og Længen mod Syd, Lade, der er udvidet i en Halvtagsbygning mod Nord; desuden

Frydendahl.

Øst for Gaarden en Svinestald og Vest for som en vestlig Sidelænge (i Forhold til Hovedbygningen) en teglhængt mindre Længe, der rummer Vognport m. m. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen. Gaarden, der ligger ret lavt, er skærmet mod Vestenvinden af Havens Træer og Læplantning.

Elager er en gl. Slægtsgaard, der i mange Generationer har været i den nuværende Slægts Besiddelse; den ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Hans Jessen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1862 af Sønnen Jens Jessen, efter hvem den i 1900 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

FRYDENDAHL, Broager Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jürgen Christensen, Postfb. Skelde, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 20 km, Tlf. Broager 203 y.

Art. 3 af Skelde, samlet Areal 54,8 ha, deraf 48 Ager, 5 Eng, 1 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 529,29 Th. (11,14 Td. Hrtk.); Ejdskv. 88,000 Kr. (98,000), Jordv. 54,700 Kr. (58,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 80,000 Kr., Løsporet i »Danmark« for 65,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Frydendahl ligger Sydøst for Skelde By nær Flensborg Fjord; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1880'erne. Engen er dels Haardbunds-, dels Lavmoseeng, Skovens Bevoksning blandet.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 12 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 30—35 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Mælken leveres til Skelde Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 50 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 63 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Frydendahl har grundmurede store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har stor Frontspids og en rundbygget Karnap til denne samt Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af Avlslængerne, som for største Delen har Tag af Pandeplader, er der Hestestald, Vognport, en mindre Lade samt Magasin i den østlige fritliggende Sidelænge, der har Trimpel af Træ; den vestlige Sidelænge, som er tækket med Tegl, rummer Kostald; til den nordlige Gavlf af denne er der opført en Halvtagsbygning af Træ til Redskaber og Maskiner, og fra den nordlige Ende udgaar Laden som en Sidelænge mod Vest, og denne er atter fra den vestlige Ende udvidet i en Sidelænge mod Nord; Laden er ligesom Taget dels af Træ, dels af Pandeplader; desuden Øst for Gaarden en Svinestald og Nord for en Længe, som i den vestlige Del, der er tækket med Tegl, rummer Svinestald, og i den østlige Del, der er bygget som Halvtag, rummer Vognport, Redskaber og Maskiner. Der hører et Hus til Ejendommen.

Frydendahl ejedes i forrige Aarh. af Jørg. Christensen; efter ham overtoges den i 1881 af Sønnen Chr. Jepsen Christensen, efter hvem den Oktbr. 1936 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I BROAGER BY, Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Sognefoged Jørg. Slot, Postfb. Broager, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 8 km, Tlf. Broager 120.

Art. 5 m. fl. af Broager, samlet Areal 23,5 ha, deraf 21 Ager, 2 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 156,61 Th. (3,3 Td. Hrtk.); Ejdskv. 46,000 Kr., Jordv. 22,500 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 53,000 Kr., Løstret i Jydsk Brandf. for 30,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den østlige Side af Broager By ved Vejen efter Dynt; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar dels af Lermuld og dels af Sandmuld, Underlaget Ler. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Haardbundseng.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs og 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger 3 ha med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 20 Sække Superf., 12 Kalig. og 23 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 15 Malkekøer og 16 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg, med Anvendelse af Foreningstyr og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4391 kg med 3,95 pCt. Fedt. og 193,1 kg Smør, Mælken leveres til Broager Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 3—4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 39 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

Gaard Art. 5 af Broager har grundmurede, nye gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til Haven, har Frontspids og en rundbygget Karnap mod Vest til denne og Skifertag; den er bygget i 1933 og indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader og muret Trimpel, er der Heste- og Svinestald i den nordlige Sidelænge; denne er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Øst,

der indeholder Kostald og Lade, sidstnævnte helt af Pandelader; den sydlige Sidelænge, som ligger frit, indeholder Vognport samt Maskin- og Redskabsrum; desuden Nord for Hovedbygningen Gaardens Hønsehus, der er opført af Træ og bygget som Halvtag. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene.

Gaard Art. 5 af Broager ejedes fra 1887 af Carl Slot, efter hvem den i 1921 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

GAARD I GAMMELGAB BY, Broager Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Rasmus Tychsen, Postfb. Broager, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 12 km, Tlf. Broager 212 x.

Art. 1 m. fl. af Gammelgab, samlet Areal 44,3 ha, deraf 42,3 Ager, 1,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 482,18 Th. (ca. 10,2 Td. Hrtk.); Ejdskv. 73,000 Kr. (82,000), Jordv. 47,500 Kr. (50,700); Bygn. er fors. i »Danmark« for 60,000 Kr., Løsporet i samme Selskab for 59,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den nordvestlige Side af Gammelgab; Jorderne, der ligger godt for Gaardens Drift, bestaar af mild Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med nogen Frøavl; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 20 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 24 Malkekøer, 1 Tyr og 16 Stkr. Ungkreaturer, er dels af Korthorns-, dels af rød dansk Malke race ved Overgang til sidstnævnte, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3800 kg aarlig, Mælken leveres til Broager Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Gaarden er tildelt 50 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Gaard Art. 1 m. fl. af Gammelgab har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den kønne Have, har en aaben Veranda til denne, stor Frontspids mod Øst til Gaarden og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de hvidpudsede sammenbyggede Avlslænger er der Værelser til Folkene, Heste- og Kostald i den nordlige Sidelænge og Lade i Længen mod Øst; Gaarden er aaben mod Syd til Landevejen; desuden Nord for Gaarden en teglhængt Svinestald og Vest for denne et Redskabs- og Maskinhus samt et Hønsehus bygget som Halvtag, begge med Tag af Pandelader. Der hører et Hus til Ejendommen.

Gaard Art. 1 m. fl. af Gammelgab ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Joh. Alexandersen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den 1860 af en Søn, efter hvem den i 1900 overtoges af Broderen Alex. Alexandersen; efter ham overtoges den i 1905 af Broderen Advokat Alexandersen i Sønderborg, af hvem den nuværende Ejer købte Gaarden i 1906. Der er i 1927 tilkøbt godt 8 ha.

GAARD I GAMMELGAB BY, Broager Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Peter Andersen, Postfb. Broager, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 12 km, Tlf. Broager 200 x.

Art. 2 m. fl. af Gammelgab, samlet Areal 30,5 ha, deraf 29,5 Ager, 0,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 307,46 Th. (6,47 Td. Hrtk.); Ejdskv. 54,000 Kr., Jordv. 30,800 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 56,410 Kr., Løsporet i »Danmark« for 38,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

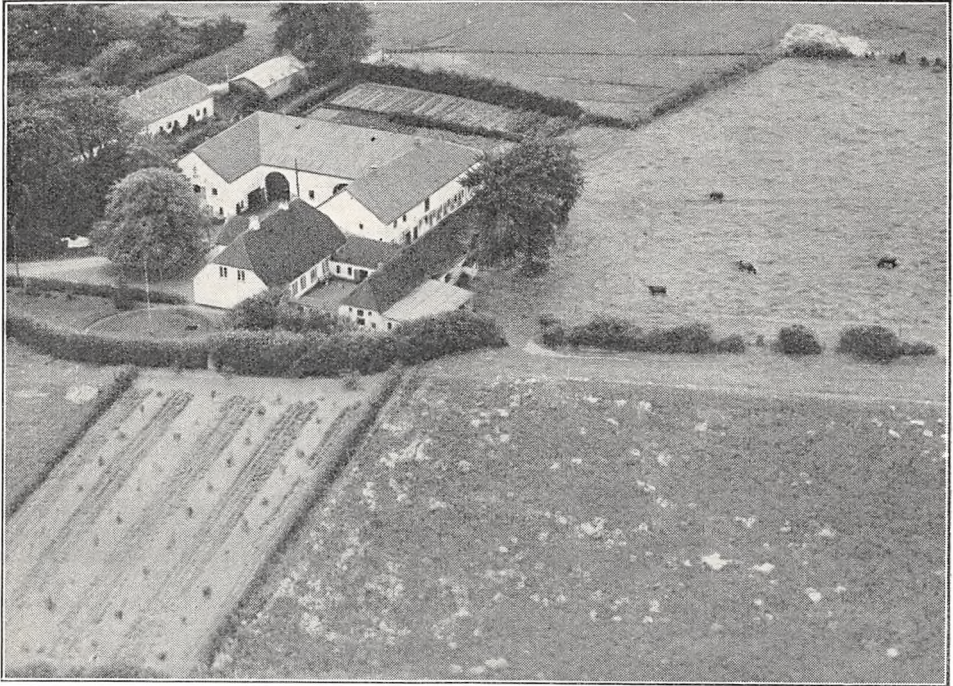
Gaarden ligger i den nordøstlige Side af Gammelgab By; Jorderne, der ikke er samlet, men ligger ret godt for Gaardens Drift, bestaar af mild Muldjord paa sandblandet Ler. Terrænet er nærmest fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Skovens Bevoksning er Krat og Gærdsel.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, 2—3 ha bliver hvert Aar anvendt til Avl af forskellige Havefrøsorter; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 30 Kalig. og 45 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 2 Tyre og 21 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af gode Tyre og bliver nu rensset for Tuberkulose, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4679 kg med 3,84 pCt. Fedt og 201 kg Smør. Mælken leveres til Skelde Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer og Gaarden er nu tildelt ca. 40 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 2 m. fl. af Gammelgab har grundmurede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, som overvejende strækker sig Vest for denne, har Frontspids mod

N. Th. Henningsens Gaard i Gammelgab By (Art. 4 af Gammelgab).

Syd til Gaarden og er tækket med Tagpap; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som er tækket med Pandeplader, er der Heste- og Kostald i den østlige Sidelænge; denne, der har muret Trimpel, er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Syd, en Lade, opført af Træ; den vestlige Sidelænge, som ligger frit og har muret Trimpel, indeholder Magasin og Vognport; desuden Nord for Gaarden en Svinestald og et teglhængt Bagehus. Der hører et Hus til Ejendommen.

Gaard Art. 2 m. fl. af Gammelgab ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af en Gaardejer Schmidt, der i 1827 mageskiftede den til Nis Andersen for dennes Gaard i Skelde; efter sidstnævnte overtoges Gaarden i 1857 af Sønnen Peter Andersen, efter hvem den i 1895 overtoges af Sønnen Nis Andersen; efter ham overtoges Gaarden Maj 1934 af Sønnen, den nuværende Ejer, der siden 1927 havde drevet den som Forpagter. (Se Ann. Side 357).

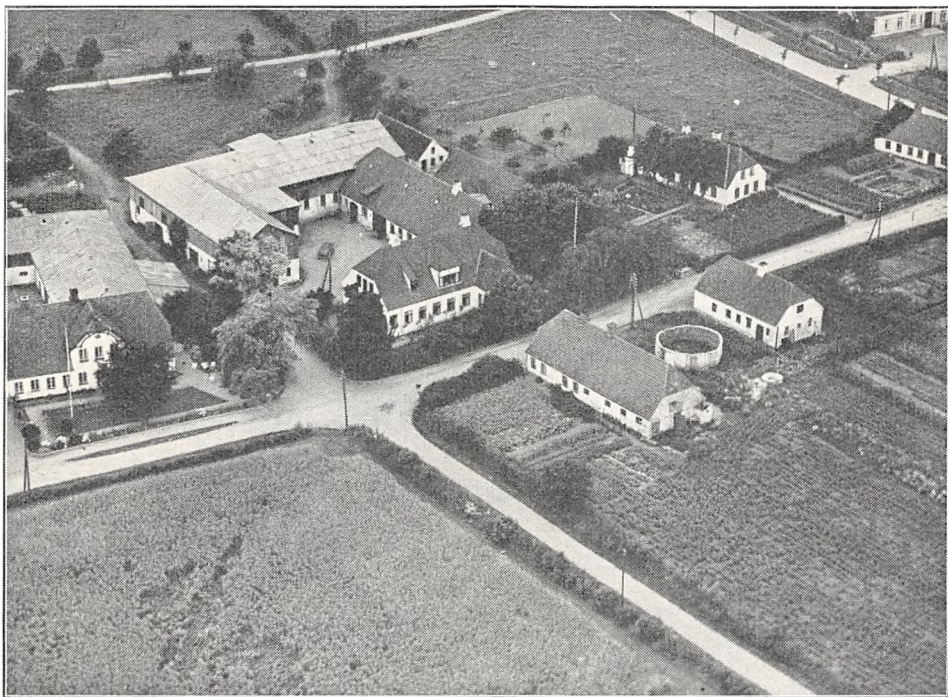
GAARD I GAMMELGAB BY, Broager Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Niels Th. Henningsen, Postfb. Broager, nærmeste St. Sønderborg, Afst. godt 12 km, Tlf. Broager 212 u.

Art. 4 af Gammelgab, samlet Areal 25,9 ha, deraf 24,4 Ager, 1 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 293,16 Th. (6,17 Td. Hrtk.); Ejdkv. 54,000 Kr., Jordv. 29,000 Kr.; Bygn. er fors. i »Danmark« for 51,000 Kr., Løsøret i samme Selskab for 43,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den nordvestlige Side af Gammelgab By; Jorderne, der ikke er samlet, men ligger ret godt for Gaardens Drift, bestaar af mild Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er svagt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet mergles fra 1936 og de nærmest følgende Aar. Skovens Bevoksning er Gærdsel.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der drives en Del Frøavl (Kløver og Kaalroefrø); af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 25 Sække Superf., 15 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der for Tiden bestaar af 12 Malkekøer, 1 Tyr og 8 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af

Chr. A. Sibbesens Gaard i Gammelgab By (Art. 6 m. fl. af Gammelgab).

Tyre og bliver nu rensat, for Tuberkulose; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg om Aaret. Mælken leveres til Skelde Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere leveret 80—120 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 34 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 4 af Gammelgab har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, som ogsaa strækker sig Øst for denne, har Frontspids mod Syd og Tegtag; den indeholder en god Bolig; fra den vestlige Ende udgaar mod Nord en mindre teglhængt Sidelænge, der rummer Bryggers. Af de 3 Hovedlænger af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, muret Trimpel og danner en aaben Gaard mod Øst, er der Ko- og Hestestald i den nordlige Sidelænge, Vognport og Brænderum i den sydlige og Lade i Længen mod Vest; desuden Nord for Hovedbygningen en teglhængt Svinestald, til hvis Nordside der er opført en Halvtagsbygning med Rum til forskelligt.

Gaard Art. 4 af Gammelgab ejedes ved Aarhundredskiftet af Hans Peter Henningsen, efter hvem den i 1918 overtoges af Sønnen Mathias H., og efter ham overtoges den i 1929 af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

GAARD I GAMMELGAB BY, Broager Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Chr. A. Sibbesen, Postfb. Broager, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 12 km, Tlf. Broager 212 y.

Art. 6 m. fl. af Gammelgab, samlet Areal 35,8 ha, deraf 34,3 Ager, 1 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 374,00 Th. (7,87 Td. Hrtk.); Ejdskv. 60,000 Kr., Jordv. 35,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 67,000 Kr., Løsøret i »Danmark« for 48,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger midt i Gammelgab By; Jorderne, der er noget adskilt, bestaar overvejende af Muldjord paa Lerunderlag, 6 ha er Sandmuld. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Areallet er merglet 1925—26. Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 15 Sække Superf., 13 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 14 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3800 kg aarlig. Mælken leveres til Skelde Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig. Gaarden er nu tildelt 45 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Gaard Art. 6 m. fl. af Gammelgab har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til Haven, som grænser til Vejen gennem Byen har en Frembygning ved den nordlige Ende og Frontspids til denne samt Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avslænger, er der Kostald i Længen mod Vest, Lade i den sydlige Sidelænge, begge med Tag og Trimpel af Pandeplader og Hestestald samt Bryggers i den nordlige Sidelænge; denne er tækket med Tegl ligesom en Svinestald og et Hønsehus Nord for Gaarden. Der hører et Hus til Ejendommen.

Gaard Art. 6 m. fl. af Gammelgab ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Grdj. Christensen, efter hvem den ca. 1839 overtoges af Svigersønnen Sibbesen; efter ham overtoges den 1879 af Sønnen Filip Ernst S., efter hvem den i 1911 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

GAARD I ILLER BY, Broager Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Petersen, Postfb. Broager, nærmeste St. Sønderborg, Afst. godt 11 km, Tlf. Broager 27.

Art. 7 m. fl. af Iller, 21 af Mølmark og 200 af Broager, samlet Areal 57,2 ha, deraf 53,2 Ager, 1,5 Eng, 1 Skov og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 554,47 Th. (11,67 Td. Hrtk.); Ejdskv. 91,000 Kr. (100,000), Jordv. 59,000 Kr. (50,200); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 98,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den vestlige Side af Iller By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af ret svær Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet omkring 1890 og senere delvis kalket. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning er Krat og Gærdsel.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med lidt Frøavl; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 5 Kalig. og 35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 32 Malkekøer, 2 Tyre og 36 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Broager Andelsmejeri.

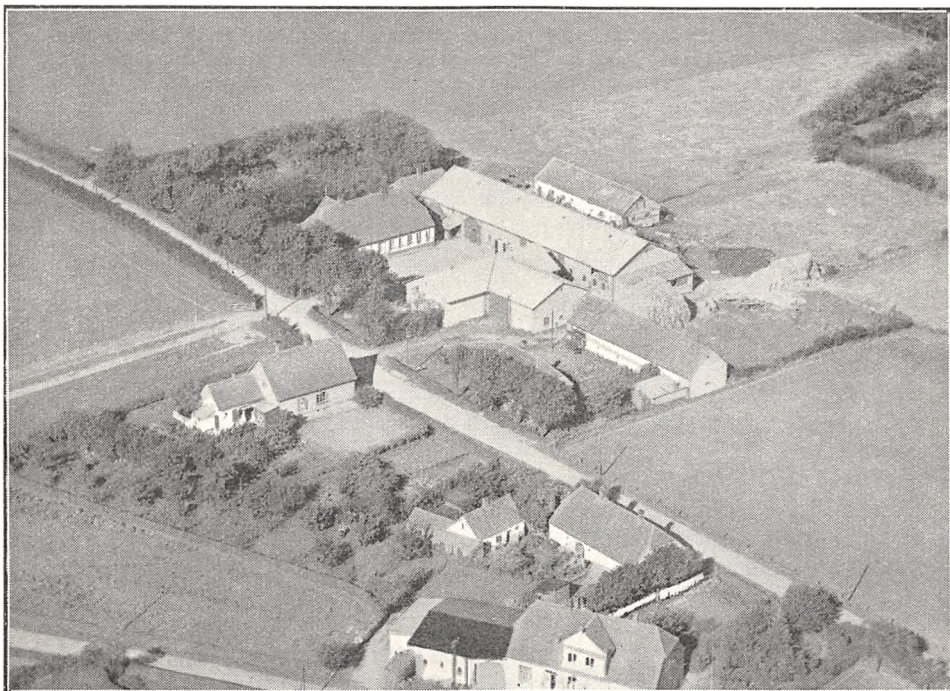
Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere leveret 200—300 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt ca. 60 Svinekort. Der holdes 4 Faar. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Gaard Art. 7 m. fl. af Iller har grundmurede store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den kønne Have, har Frontspids og en rundbygget Karnap med Altan til denne samt Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Ko- og Hestestald samt Rum til forskelligt i den lange Sidelænge mod Nord og Lade i Længen mod Øst overfor

Hovedbygningen, de er begge tækket med Pandeplader, har muret Trimpel, Laden udvidet i en Sidelænge mod Øst; desuden Nord for Gaarden en Svinestald, Øst for Laden en Redskabs- og Maskinbygning og Nord for Hovedbygningen et Hønsehus, alle 3 tækket med Tegl, Gaarden er aaben mod Syd til Landevejen. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og der hører 3 Huse til Ejendommen.

Gaard Art. 7 m. fl. af Iller, 21 af Mølmark og 200 af Broager ejedes i forrige Aarh. af Thomas Gott; efter hans Død solgte Arvingerne i 1875 Gaarden til Hans Petersen, den var da kun paa 30 ha; han tilkøbte senere 6 ha, og efter ham overtoges Gaarden derefter i 1912 af Sønnen, den nuværende Ejer, senere er Gaardens Areal yderligere øget ved Tilkøb, saaledes i 1913 med 4 ha, i 1921 med 10 og i 1926 med 8 ha, sidstnævnte købt fra Gaarden »Midtskov«, og Ejendommen har herved efterhaanden faaet sin nuværende Størrelse.

Et Teglværk, som tidligere hørte til Gaarden, er nu nedlagt.

Hans Petersens Gaard i Iller By (Art. 7 m. fl. af Iller).

GAARD I MØLMARK BY, Broager Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jørgen Zachariassen, Postfb. Broager, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 10 km, Tlf. Broager 136.

Art. 6 m. fl. af Mølmark, 31 m. fl. af Gammelgab og 82 af Iller, samlet Areal 46,1 ha, deraf 44 Ager, 1,7 Skov og 0,4 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 565,39 Th. (11,9 Td. Hrtk.); Ejdskv. 80,000 Kr. (87,000), Jordv. 51,600 Kr. (54,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den vestlige Side af Mølmark By; Jorderne, der til Dels er samlede, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Skovens Bevoksning er Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Havre; udenfor Driften henligger 3,5 ha med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 20 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 2 Tyre og 21 Stkr. Ungkreaturer, er dels af Korthorns-, dels af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3914 kg med 3,77 pCt. Fedt og 164,7 kg Smør, Mælken leveres til Broager Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, samt nogle Plage. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 250 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 92 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 6 m. fl. af Mølmark har grundmurede, velholdte og gode Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, har en lukket Veranda ved den østlige Gavl og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af de øvrige Bygninger udgaar der fra den østlige Ende af Stuehuset en mindre Sidelænge, tækket med Tagpap, mod Nord, den rummer Bryggers, og fra den nordlige Ende af denne udgaar en Sidelænge, en teglhængt Svinestald mod Vest; af de andre Avslænger, som overvejende er tækket med Pandeplader, er der Kostald i Længen Vest for Stuehuset, Nord for denne en Længe, som rummer Redskaber, Maskiner og Vognport, og fra Kostalden, der er tækket med Tagpap, udgaar der fra den vestlige Ende en Sidelænge mod Syd, som indeholder Hestestald og Lade, sidstnævnte opført af Træ. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestald, Gaarden har eget Vandværk, og der hører et Aftægtshus til Ejendommen.

Gaard Art. 6 m. fl. af Mølmark, 31 m. fl. af Gammelgab og 82 af Iller ejedes i forrige Aarh. af Jørgen Zachariassen; efter ham overtoges den i 1871 af Sønnen Hans Chr. Z., efter hvem den i 1900 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer. Der er i indeværende Aarh. tilkøbt 22 ha af Areal.

GAARD I SKELDE BY, Broager Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejerinde Enkefru Cecilie Clausen, Postfb. Skelde, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 14½ km, Tlf. Broager 202 v (Forpagteren).

Art. 2 m. fl. af Skelde, samlet Areal 55,6 ha, deraf 51,3 Ager, 2,5 Eng, 1 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 527,50 Th. (11,11 Td. Hrtk.); Ejdskv. 90,000 Kr. (100,000), Jordv. 53,200 Kr. (56,900); Bygn. er fors. i Danske Grund-ejeres Brandf. for 80,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den sydlige Side af Skelde By; Jorderne, der ikke er samlet, men ligger ret godt for Gaardens Drift, bestaar dels af Lermuld, dels af Sandmuld. Underlaget er Ler og sandblandet Ler. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og merglet. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning Gærdsel.

Gaarden drives siden 1937 af Forpagter H. P. Hissel; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 15 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 32 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og renses no for Tuberkulose; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg om Aaret, Mælken leveres til Skelde Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Gaarden er tildelt 55 Svinekort. Der holdes 5 Faar. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Gaard Art. 2 m. fl. af Skelde By har grundmurede store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til Haven, som grænser til Sognevejen, er tækket med Skifer; den rummer en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avslænger, der har Tag af Pandeplader, har de 2 Sidelænger muret Trimpel; af disse er der Hestestald, Værelser til Folkene og Kostald i den nordlige Sidelænge, Vognport og Svinestald i den sydlige; Længen mod Øst, Laden, har Trimpel af Træ; desuden Nordøst for Gaarden et teglhængt Redskabs- og Maskinhus og Nord for Hovedbygningen et Aftægtshus med Tag af Skifer. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene og foruden Aftægtshuset hører der et Arbejdsrum til Ejendommen.

I Gaardens Have findes der et lille fredet Mindesmærke, en lille rund Holm omgivet af en Vandgrav.

Gaard Art. 2 m. fl. af Skelde By ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Andr. Hansen, efter hvem den i 1858 overtoges af Sønnen Jens Hansen; fra ham kom Gaarden senere til Joh. Termansen, der i 1895 solgte den til Peter Clausen; han øgede Gaardens Areal ved Tilkøb af 18½ ha, og ved hans Død senere overtoges Gaarden af Enkefru Clausen, den nuværende Ejerinde.

GAARD I SKELDE BY, Broager Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jens Peter Clausen, Postfb. Skelde, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 14 km, Tlf. Broager 227 v.

Art. 9 m. fl. af Skelde, samlet Areal 38,8 ha, deraf 36,8 Ager, 1 Eng, 0,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 441,54 Th. (ca. 9,3 Td. Hrtk.); Ejdkv. 73,000 Kr. (82,000), Jordv. 43,900 Kr. (45,800); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 56,100 Kr., Løvsøret i »Danmark« for 55,500 Kr.; Lys fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den nordlige Side af Skelde By; Jorderne, der er samlet Nord og Vest for Gaarden, bestaar af mild Lermuld paa Ler og sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning Ask.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 20 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løvsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3800 kg aarlig, Mælken leveres til Skelde Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere leveret ca. 250 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 67 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 9 m. fl. af Skelde By har grundmurede, hvidpudsede store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den kønne gl. Have, har stor Frontspids mod Vest til Gaarden og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader og muret Trimpel, er der Heste- og Kostald i den nordlige Sidelænge, og fra den vestlige Ende af denne udgaar Laden, der er af Træ, som en Sidelænge mod Nord; den sydlige Sidelænge, som ligger frit, rummer Hønsehus og Vognport m. m.; desuden Nord for Gaarden, dennes Svinestald. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostald, og der hører et Hus til Ejendommen; Gaarden er aaben mod Vest til Indkørsels-Alléen.

Gaard Art. 9 m. fl. af Skelde By ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af Peter Gregersen, der i 1821 under den da raadende strenge Krise i Landbruget solgte den til Jens P. Clausen; efter ham overtoges Gaarden i 1854 af Sønnen Hans Clausen, der tilkøbte 3 ha; efter ham overtoges den i 1882 af Sønnen Jens Peter Clausen, der ved Tilkøb øgede Gardens Areal med 8,5 ha, og efter ham overtoges den i 1927 af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I SMØL BY, Broager Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Peter Andresen Møller, Postfb. Broager, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 7½ km, Tlf. Broager 119.

Art. 3 m. fl. af Smøl og 124 af Nybøl, samlet Areal 44,4 ha, deraf 36,9 Ager, 6 Eng, 1 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 436,54 Th. (9,19 Td. Hrtk.); Ejdkv. 72,000 Kr. (78,000), Jordv. 42,700 Kr. (45,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 67,330 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger midt i Smøl By; Jorderne, der er noget adskilt, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en vedvarende Græsmark og lidt Frøavl; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 25 Kalig. og 45 Sække Kvælstofg.

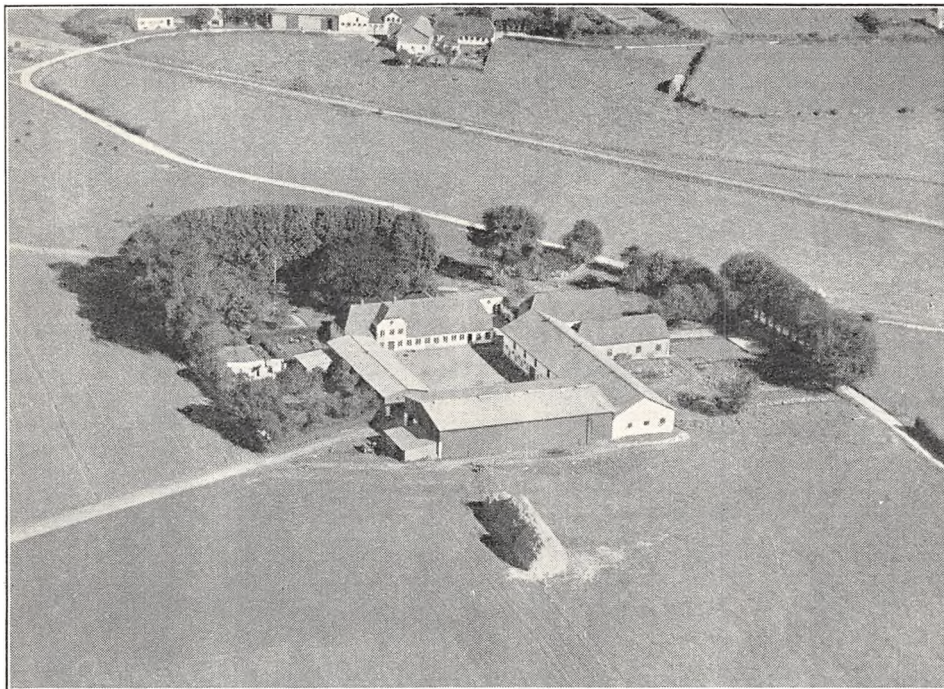
Kvægbesætningen, der bestaar af 28 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løvsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Dybbøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 2 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 210 Slagteri-

svin aarlig, Gaarden er nu tildelt 76 Svinekort. Der holdes 4 Faar. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 3 m. fl. af Smøl By har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Den noget lave Hovedbygning, der ligger mod Vest til Haven, er tækket med Skifer; den rummer en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der overvejende har Tag af Pandeplader, er der Værelser til Folkene og Vaskehus i den nordlige fritliggende mindre Sidelænge langs Vejen gennem Byen og Lade i den sydlige; i denne, der er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Øst, som indeholder Ko-, Heste- og Svinestald, er der indrettet en mindre Svinestald i den sydlige Side af denne; desuden Øst for Gaarden et Roehus, en Halvtagsbygning, tækket med Tegl. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Gaard Art. 3 m. fl. af Smøl By og 124 af Nybøl ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af

Krammark.

Andr. Asmussen, hvis Slægt havde ejet Gaarden i mange Slægtled; efter ham overtoges den i 1902 af Sønnen af samme Navn, efter hvem den samme Aar overtoges af Svogeren, den nuværende Ejer.

KRAMMARK, Gammelgab By, Broager Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Peter Tychsen, Postfb. Broager, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 11 km, Tlf. Broager 207 u.

Art. 5 af Gammelgab, samlet Areal 69,4 ha, deraf 61,4 Ager, 7 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 921,80 Th. (19,4 Td. Hrtk.); Ejdskv. 127,000 Kr. (140,000), Jordv. 77,600 Kr. (83,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 107,216 Kr., Løsporet i »Danmark« for 92,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Krammark ligger Nord for Gammelgab ved Vejen til Dynt; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er delvis fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1870'erne. Engen er dels Haardbunds-, dels Lavmoseeng.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.

Byg, 6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre, desuden avles en Del Frø af forskellige Kulturplanter; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 25 Kalig. og 60 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40—45 Malkekøer, 2 Tyre og 35 Stkr. Ungkreaturer, er dels af Korthors-, dels af rød dansk Malke race ved Overgang til sidstnævnte, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3825 kg med 3,66 pCt. Fedt og 156 kg Smør, Mælken leveres til Skelde Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret 350—400 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 103 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Krammark har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til den kønne gl. Have, som ogsaa strækker sig Vest og Øst for denne, har en gennemgaaende Frontspids hen mod den vestlige Ende og Tegtag; den indeholder en stor og køn Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandelader, er der Værelser til Medhjælpere, Hestestald, Garage og Vognport i den fritliggende vestlige Sidelænge, der har Trimpel af Træ; af de 2 andre Længer, der har muret Trimpel og er sammenbygget i Vinkel, er der Kostald i den østlige Sidelænge og Lade i Længen mod Syd, hvis Sydvæg er opført af Træ; desuden Øst for Gaarden 2 teglhængte Svinestalde, én paa hver Side af Indkørselsvejen og Nord for disse og Hovedbygningen et Hønsehus, bygget som Halvtag samt et teglhængt Beboelseshus.

Krammark var paa Christian d. Fjerdes Tid en Præstegaard, indtil Hertug Philip af Glücksborg i 1631 flyttede Præstegaarden til Broager og af dennes Jorder m. m. oprettede en større Avlsgaard (se Lundsgaard). Da Hertug-Linien uddøde i 1779 faldt Krammark ligesom flere andre Hovedgaarde, som Hertug Philip og Faderen Hertug Hans d. Yngre havde oprettet af Hensyn til deres mange Børn, tilbage til Kronen, saaledes paa Broager foruden Krammark, Skeldsgaard og Skodsbølgaard, der delvis udstykkede disse, henholdsvis i 1780—90, 1783—84 og 1785. Den tilbageværende Hovedparcel af Krammark ejedes i Slutningen af forrige Aarh. af Hans Hansen, Nejs, og C. P. Wolff i Gammelgab, der havde overtaget den i 1895; i 1900 forpagtede de Gaarden ud til Tyche Tychsen, der købte den i 1913, og ved hans Død i 1934 overtoges Gaarden af Enken Fru Catrine Tychsen, efter hvem den i 1937 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

MAALING, Skelde By, Broager Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Carsten Jepsen, Postfb. Skelde, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 15½ km, Tlf. Broager 202 y.

Art. 1 m. fl. af Skelde, samlet Areal 85,7 ha, deraf 62 Ager, 21,5 Eng, 1,5 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 817,36 Th. (17,21 Td. Hrtk.); Ejdskv. 110,000 Kr. (122,000), Jordv. 78,200 Kr. (83,800); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 85,545 Kr., Løspøret i »Danmark« for 98,250 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjylland. Højspændingsv.

Maaling ligger ca. 1 km Syd for Skelde By ved offentlig Vej; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er tidligere merglet, og 40 ha er igen merglet 1935. Engen er Haardbundsens. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 130 Sække Superf., 35 Kalig. og 60 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Skelde Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret 500—600 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 150 Svinekort. Der holdes 3 Faar. Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

Maaling har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger, alle med Tag af Pandeplader. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den kønne Have, fortsætter fra den nordlige Ende i en Sidelænge mod Vest, der foruden en Del af Beboelsen rummer Værelser til Medhjælpere og Hestestald længst mod Vest; Hovedbygningen indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Kostald og Roerum i Længen mod Vest; denne, der har Trætrimpel, er med den nordlige Ende ved en kort Mellembygning sammenbygget med Hestestalden og fra den sydlige Ende udgaar en Sidelænge mod Øst, som rummer Magasin og Kværnrum; desuden Syd for Gaarden og Vejen en Lade, der delvis er opført af Træ og fra hvis Sydside, der er tilbygget en Redskabs- og Maskinbygning og Nord for Gaarden 2 Svinestalde samt en Længe, der rummer Hønsehus, Redskaber og Maskiner. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen; fra Gaarden, der ligger sydligst paa Broager Land er der kun $\frac{1}{2}$ km til Flensborg Fjord.

Maaling.

Maaling ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Carsten Jepsen, efter hvem den i 1895 overtoges af Sønnen Chr. Jepsen; efter hans Død overtoges Gaarden af Enkefru Jepsen, og efter hende i 1920 af Sønnen, den nuværende Ejer.

MIDTSKOV, Broager Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Fr. Hansen, Postfb. Broager, nærmeste St. Sønderborg, Afst. godt 12 km, Tlf. Broager 213 x.

Art. 3 m. fl. af Iller, samlet Areal 75,9 ha, deraf 64,4 Ager, 8 Eng, 2 Skov og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 542,39 Th. (11,42 Td. Hrtk.); Ejdkv. 113,000 Kr. (125,000), Jordv. 66,800 Kr. (72,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 80,000 Kr., Løsporet i »London« for 98,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

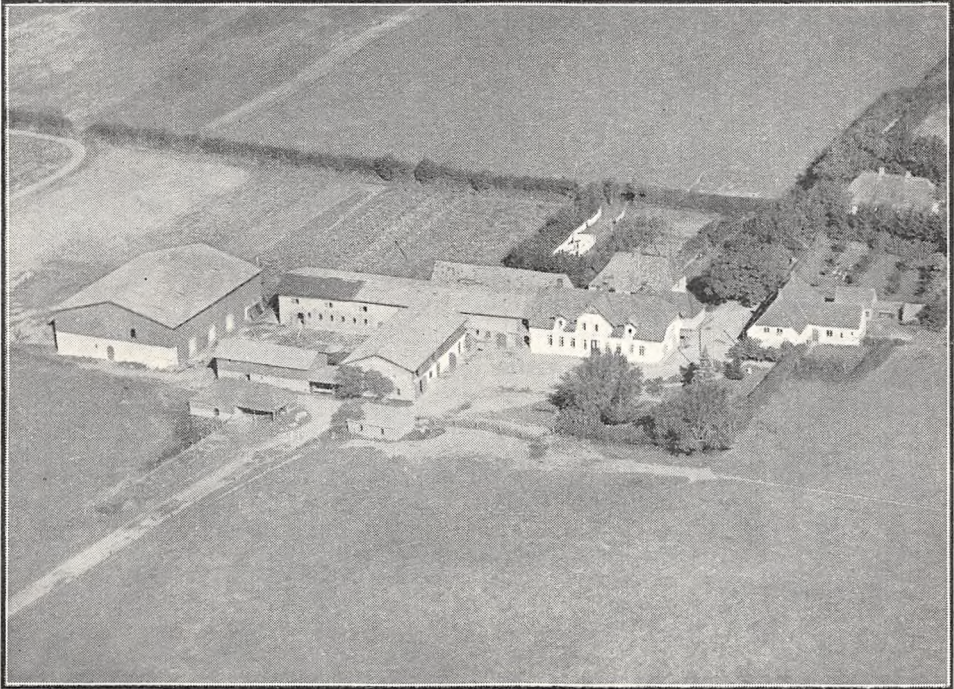
Midtskov ligger 1 km Syd for Iller By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar dels af Muldjord paa Lerunderlag (Syd for Gaarden), dels af Sandmuld paa Sandunderlag (Nord for Gaarden). Terrænet er noget bakket, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er merglet fra ældre Tid, og

der kalkes nu aarligt en Del. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning Gærdsel.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 50 Kalig. og 100 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 32 Stkr. Ungkreaturer, er overvejende af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kørne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3200 kg aarlig, der malkes med Maskine (Manus), og Mælken leveres til Broager Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret,

Midtskov.

desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 400 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 86 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

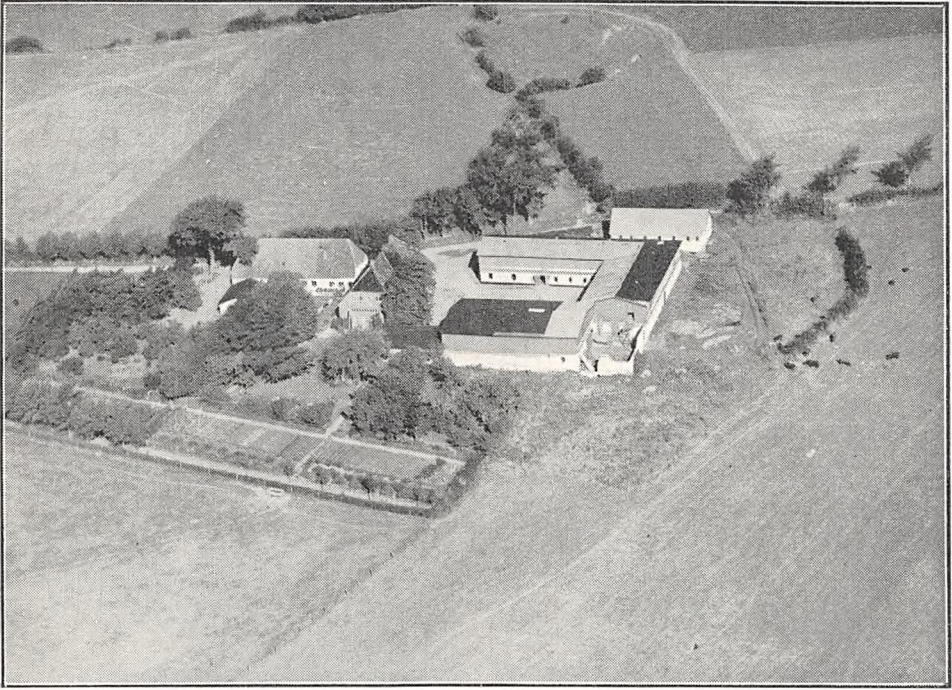
Midtskov har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst (i Retningen Øst—Vest) ved Indkørselsvejen, omgivet af Haven dels mod Syd, men navnlig mod Nord, har Frontspids og Kviste mod Syd samt Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, er Kostalden, der har muret Trimpel, opført som en Forlængelse mod Vest fra Hovedbygningen, og af de 2 Side-længer — i Forhold til Kostalden — er der Lade i den vestlige og Hestestald samt Vognport i den mod Øst, medens den mindre Længe mod Syd rummer Svinestald, alle 3 Længer med Trimpel af Træ; desuden Syd for Gaarden en Vognport, bygget som Halvtag, samt et Redskabs- og Maskinhus, der er tækket med Tegl ligesom en Svinestald Nord for Gaarden, og Nord for Hovedbygningen, forbundet med denne ved en Mellemgang, et Bryggerhus, samt et Vaskehus, begge med Tag af Cementsten; endvidere Øst for Gaarden og Indkørselsvejen et Aftægtshus, tækket med Tegl og Nord for dette et straatækt Arbejderhus. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden; Gaarden ligger kønt nær ved Flensborg Fjord.

Midtskov er en gl. Slægtsgaard, der siden 1734 er gaaet i Arv fra Fader til Søn; den overtoges da af Hans Mathiesen, efter hvem den i 1783 gik over til Sønnen Mathias Hansen; efter ham overtoges Gaarden i 1832 af Sønnen Hans Fr. Hansen, efter hvem den i 1861 overtoges af

Sønnen Jens Hansen, der i 1882 tilkøbte en Gaard, »Bryggergaarden« med 22 ha; efter ham overtoges Gaarden i 1889 af Sønnen Hans Fr. Hansen, efter hvem den i 1922 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

Ved en i 1927 foretaget Udstykning frasolgtes der ca. 75 ha, derunder den forannævnte Gaard, »Bryggergaarden«, nu med et Areal paa 35 ha (se denne); desuden blev der oprettet en Ejendom med ca. 7 ha, medens Resten af den fraskilte Jord solgtes som Tillægsparceller til Nabo-ejendomme.

NEJSGAARD, Broager Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jens Andresen, Postfb. Broager, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 10 km, Tlf. Broager 32.

Nejsgaard.

Art. 2 af Broager og 182 af Skodsbøl, samlet Areal 47,6 ha, deraf 43,1 Ager, 1,5 Eng, 2 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 378,77 Th. (7,97 Td. Hrtk.); Ejdskv. 72,000 Kr. (78,000), Jordv. 44,500 Kr. (46,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 72,000 Kr., Løvsøret i »Danmark« for 55,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Nejsgaard ligger $1\frac{1}{2}$ km Vest for Broager By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, er lidt uens, vekslende fra svær Lermuld til Muldjord og en mindre Del Sandmuld, Underlaget er ligeledes skiftende fra Ler til Sand. Terrænet er stedvis lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1870'erne. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Kløver, 5. Byg, 6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 10 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 22 Stkr. Ungkreaturer, er af rødt dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er

tuberkelfri, Kørerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4400 kg med 180 kg Smør, Mælken leveres til Broager Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 275 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 66 Svinekort. Der holdes 4 Faar. Fjerkræholdet er ca. 170 Høns.

Nejsgaard har grundmurede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den kønne Have, som ogsaa strækker sig Syd for Gaarden, har Veranda med Altan ved den sydlige Gavl, Frontspids og en rundbygget Karnap mod Øst til Gaarden og Tegltag; den indeholder en stor køn Lejlighed med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de hvidpudsede Avlsbygninger, som overvejende har Tag af Pandeplader (en Del med Tagpap), er der i de 3 sammenbyggede Hovedlænger, der har Trætrimpel, Hestestald i den nordlige Sidelænge, Lade i den sydlige og Kostald i Længen mod Øst; desuden Nord for Gaarden en Svinestald, og Vest for Hovedbygningen en teglhængt Længe, som rummer Vaske- og Hønsehus og Syd for denne et Hønsehus tækket med Tagpap. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Nejsgaard er en gl. Slægtsgaard, der i mange Generationer har været i den nuværende Slægts Besiddelse; den ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Hans Hansen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1845 af Sønnen Chr. Hansen, efter hvem den i 1882 overtoges af Sønnen Hans Hansen, og efter ham overtoges Gaarden i 1919 af Svi-gersønnen, den nuværende Ejer. Der er i 1928 frasolgt ca. 30 ha, og paa de 20 af disse er der oprettet en mindre Gaard, medens Resten af Arealet solgtes som Tillægsparceller til Nabo-ejendomme.

OVERSKOV, Iller By, Broager Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Peter Sibbesen, Postfb. Broager, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 12 km, Tlf. Broager 213 u.

Art. 7 af Iller, samlet Areal 43 ha, deraf 41,2 Ager, 1 Skov og 0,8 Have og Gaards-plads, Nettoudbytte 286,91 Th. (godt 6 Td. Hrtk.); Ejdskv. 58,000 Kr. (71,000), Jordv. 33,600 Kr. (39,500); Bygn. er fors. i Nordslesvigsk Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Overskov ligger ca. 700 m Sydøst for Iller By ved Vejen efter Busholm; Jor-derne, der er samlet om Gaarden, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag, en mindre Del er Sandmuld. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og nymerglet. Skovens Bevoksning er Gærdsel.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 75 Sække Superf., 50 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er dels af Korthorns-, dels af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kørerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, der malkes med Maskine (Manus), og Mælken leveres til Bro-ager Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste af let Race, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret, endvidere indkøbes nogle Føl og Plage, idet der aarlig opdrættes og sælges en Del Rideheste. Svinebesætningen er for Tiden 20 Tillægssøer, der er tidligere le-veret 200—300 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 75 Svinekort. Fjerkræ-holdet er ca. 150 Høns.

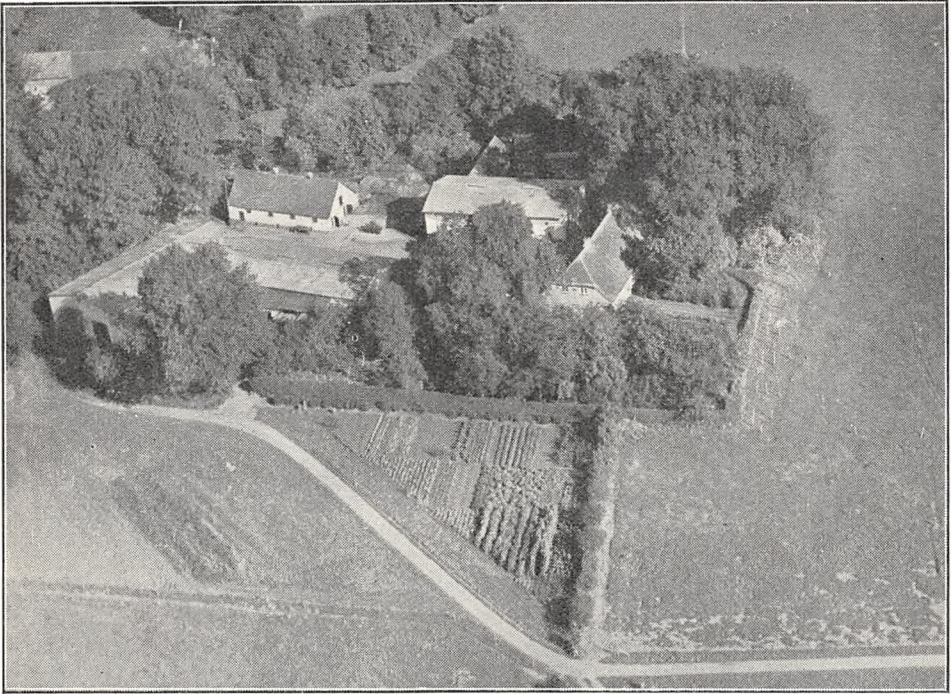
Overskov har grundmurede, hvidpudsede, velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den kønne Have, har Frontspids til denne og Tag af Cementsten; den rummer en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der i de 3 sammenbyg-gede Hovedlænger Heste- og Kostald i den nordlige Sidelænge, Lade samt Rum til forskelligt i den sydlige og Lade i Længen mod Vest; desuden Syd for Hovedbygningen en Svinestald, der er tækket med Tegltag ligesom en Længe Nord for og som rummer Bryggers og Brænde-hus, og Vest for denne et Hønsehus, bygget som Halvtag. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og der hører et Hus til Ejendommen.

Overskov er en gl. Slægtsgaard, der har været i den nuværende Slægts Eje helt tilbage til 1771, da den udflyttedes fra Iller By til sin nuværende Plads; den ejedes ved Midten af forrige Aarh. af Sibbe Andresen Sibbesen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1862 af Philip Ernst S., efter hvem den i 1891 overtoges af Sønnen Peter S., og efter ham overtoges Gaarden i 1929 af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

SKELDEGAARD, Skelde By, Broager Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Samuel Bock, Postfb. Skelde, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 13 km, Tlf. Broager 220 u.

Art. 70 m. fl. af Skelde, samlet Areal 55,4 ha, deraf 47,4 Ager, 7 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 579,19 Th. (ca. 12,2 Td. Hrtk.); Ejdkv. 95,000 Kr. (105,000), Jordv. 60,700 Kr. (64,800); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 90,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Skeldegaard ligger godt 1 km Øst for Skelde By ved Kobbek Skov; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Muldjord paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre

Skeldegaard.

Tid. Engen er Haardbundseng (gl. Søbund). Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 27 Malkekøer, 1 Tyr og 27 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køer og græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Skelde Andelsmejeri.

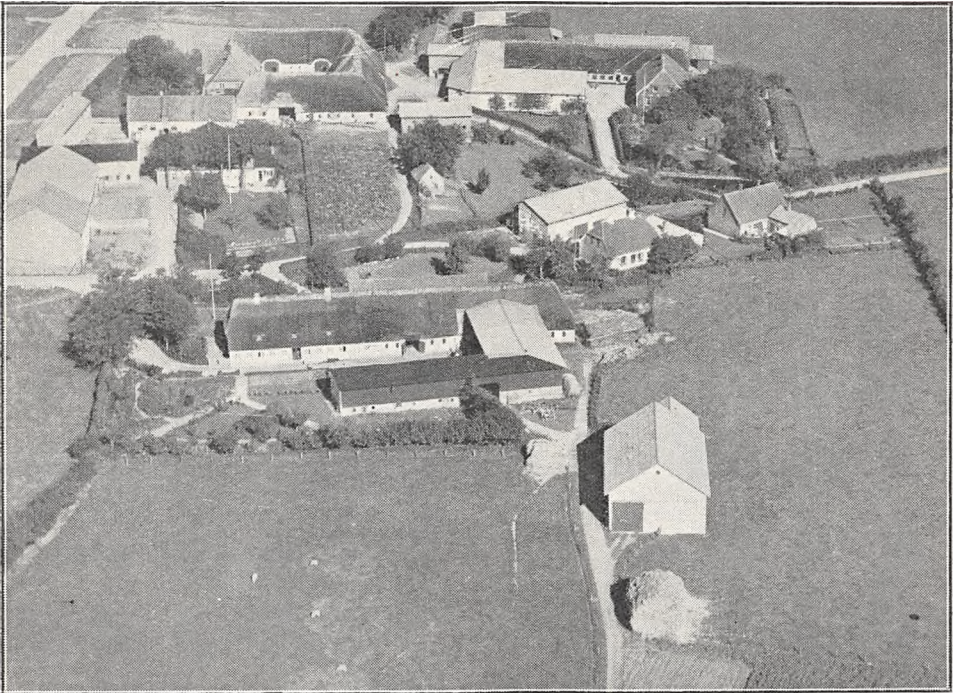
Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 14 Tillægssøer, og Gaarden er nu tildelt 95 Svinekort. Der holdes 2 Faar, Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

Skeldegaard har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den kønne gl. Have, som ogsaa strækker sig Nord og Syd for denne, har høj Kælder og Tegtag; den rummer en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Hestestald m. m. i den nordlige Sidelænge, der er tækket med Pandeplader og fra hvis vestlige Ende der udgaar en Sidelænge mod Nord, som rummer Svinestald; denne er tækket med Tegl ligesom en Svinestald Vest for Hestestalden; den sydlige Sidelænge, Kostalden, har muret Trimpel og er tækket med Pandeplader ligesom Laden, der udgaar fra den vestlige Ende af Kostalden som en Sidelænge mod Syd. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, Gaarden har eget Vandværk, og der hører 2 Huse til Ejendommen.

Skeldegaard (Skellegaard), der ligger kønt ved det nordvestlige Hjørne af Kobbekskov, er en gl. hertugelig Avlsgaard, og der ses endnu Spor af de Rester af Volde og Grave, som tidligere

har omgivet Gaarden. Den erhvervedes i 1601 af Hertug Hans d. Yngre og ved hans Død i 1622 arvedes den af Sønnen Hertug Philip af Glücksborg, Gaarden kaldes da »Freileben«; ligesom saa meget andet i Sønderjylland blev Skeldegaard ødelagt i Krigene omkring Midten af det 17de Aarh. (Skeldegaard i 1658—59). Da den glücksborgske Linie uddøde paa Mandslinien i 1779 kom Skeldegaard ligesom Hertugens øvrige Gaarde til Kronen, der udstykkede Skeldegaard i 1783—84, saa vidt vides vistnok i 8 Parceller foruden Stam- eller Hovedparcellen. Denne kom da til en Slægt Clausen, der ejede den i de følgende 3 Slægtled til 1868, da en Datter af Claus Clausen bragte Gaarden til sin Mand Hans Chr. Bock og efter ham overtoges den i 1893 af Sønnen, den nuværende Ejer. Skeldegaard har altsaa siden de store Landboreformer i Slutningen af det 18de Aarh. været en Slægtsgaard.

SØNDERGAARD, Mølmark By, Broager Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg

Søndergaard (i Forgrunden), tv. i Billedet *J. Zachariassens Gaard i Mølmark* (Art. 6 m.fl. af Mølmark).

Retskr. og A., Ejer Christian Petersen, Postfb. Broager, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 10 km, Tlf. Broager 135.

Art. 4 af Mølmark, samlet Areal 45,1 ha, deraf 39,8 Ager, 1,5 Eng, 3 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 626,43 Th. (ca. 13,19 Td. Hrtk.); Ejdskv. 77,000 Kr. (86,000), Jordv. 49,400 Kr. (56,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

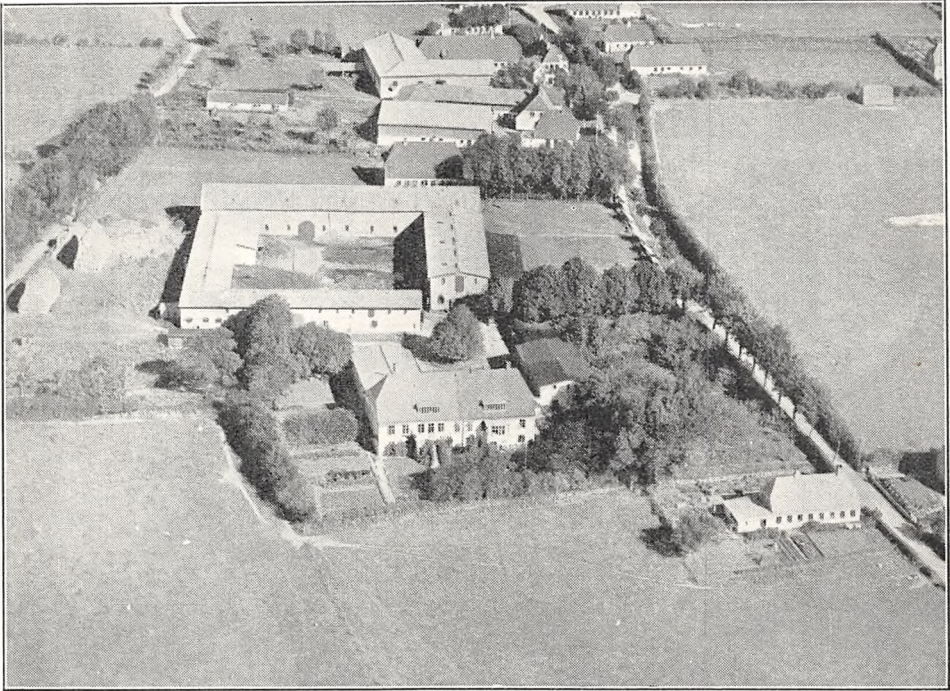
Søndergaard ligger i den sydlige Side af Mølmark By; Jorderne, der til Dels er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merget fra ældre Tid og kalket i de senere Aar. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning overvejende Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 20 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 24 Malkekøer, 1 Tyr og 24 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne gæsser i Løsdrift; Mælken leveres til Broager Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 68 Svinekort. Der holdes 4 Faar. Fjerkræholdet er ca. 80 Høns.

Søndergaard har grundmurede, hvidpudsede, velholdte gode Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Nord til Haven, som ogsaa strækker sig Vest for dette og Gaarden, er tækket med Straa; det rummer en god Bolig. I Længen, der fortsætter mod Øst, er der tillige Heste- og Kostald, og fra Sydsiden af sidstnævnte udgaar Laden som en Sidelænge mod Syd; fra den sydlige Ende af Laden udgaar en Sidelænge mod Vest, og der dannes derved en 3-længet Gaard, aaben mod Vest; sidstnævnte Længe, der rummer Magasin og Vognport, har Trætrimpel ligesom Laden, og de har nu begge Tag af Pandeplader; desuden Nord for Gaarden et Vaskehus samt en Længe,

Wolffsgaard.

der rummer Svinestald og Hønsehus, begge tækket med Tegl, og Syd for Gaarden en Lade med Tag af Pandeplader, og med et Redskabs- og Maskinhus ved den nordlige Gavl. Gaarden har eget Vandværk, hvorfra Vandet kommer ved Tryk.

Søndergaard er en gl. Slægtsgaard, der i Begyndelsen af forrige Aarh., fra 1805, ejedes af Chr. Petersen, efter hvem den i 1841 overtoges af Sønnen Hans P.; efter ham overtoges den i 1872 af Sønnen Chr. P., efter hvem den i 1913 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

WOLFFSGAARD, Gammelgab By, Broager Sogn og Komm., Nybøl Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer M. Bundgaard Nielsen, Postfb. Broager, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 12½ km, Tlf. Broager 235 x.

Art. 3 m. fl. af Gammelgab, samlet Areal 97,9 ha, deraf 94,9 Ager, 2 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1153,68 Th. (24,29 Td. Hrtk.); Ejdkv. 145,000 Kr. (165,000), Jordv. 93,900 Kr. (102,600); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 146,550 Kr., Løsøret i »Danmark« for 139,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Wolffsgaard ligger i den sydlige Side af Gammelgab By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag, en mindre Del er Sandmuld. Ter-

rænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet 1935—36. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Frøavl af Kaal- og Runkelroe samt lidt Kløverfrø; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 70 Kalig. og 110 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 50 Malkekøer, 2 Tyre og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3700 kg aarlig, Mælken leveres til Broager Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste og for Øjeblikket 2 indkøbte Plage, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 400 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 220 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

Wolffsgaard har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Den anselige Hovedbygning, der ligger mod Syd til den kønne Have, som ogsaa strækker sig Vest og Øst for denne, har høj Kælder, Frontspids mod Nord til Gaarden, en lukket og en aaben Veranda samt 2 brede Kviste mod Syd til Haven og Tegtag; den indeholder en stor og god Bolig; til Hovedbygningen slutter sig 2 Sidebygninger mod Nord, af hvilken den vestlige, der har Tag af Pandeplader, rummer Køkken samt Værelser til Medhjælpere og den østlige, som ligger frit og er tækket med Tagpap, Garage og Vognport. Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, danner en sammenbygget 4-længet Gaard Nord for Hovedbygningen; af Længerne er der Kostald i den østlige, der har Trætrimpel og til hvis Østside, der er opført et Roehus, bygget som Halvtag og tækket med Tagpap; i de 3 andre Længer, der har muret Trimpel, er der Lade i den nordlige, Svinestald i den vestlige og Svine- samt Hestestald i Længen mod Syd. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Staldene, indlagt Vand fra et fælles Vandværk, og der hører 2 Huse med 4 Lejligheder til Ejendommen. Der er fra Gaarden smuk Udsigt mod Syd over Flensborg Fjord ind over Angel.

Wolffsgaard ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af Claus Jensen, efter hvem den i 1836 overtoges af Svigersønnen Joh. P. Wolff; efter ham overtoges den i 1864 af Sønnen Claus Peter Wolff, ved hvis Død den overtoges af Hustruen, Enkefru Marie Wolff og efter hende overtoges den i 1930 af Svigersønnen, den nuværende Ejer. Der er i 1935 tilkøbt ca. 7 ha, fremkommet ved Omdeling og Udskiftning af Smaaparcer.

ALS SØNDER HERRED

LANGBROGAARD, Sønderborg Købstad-Komm., Als Sønder-Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Dall, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. $\frac{1}{2}$ km, Tlf. Sønderborg 258.

Art. 1 m. fl. af Sønderborg og 9 m. fl. af Dybbøl, samlet Areal 27 ha, deraf 26,5 Ager og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 330 Th. (ca. 6,95 Td. Hrtk.); Ejdskv. 120,000 Kr. (95,000), Jordv. 86,400 Kr. (60,300); Bygn. er fors. i Købstædernes alm. Brandf. for 65,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Langbrogaard ligger i den vestlige Side af Sønderborg By, Langbrogade Nr. 36; Jorderne, der er samlet nær Gaarden, bestaar af svær Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nykalket. Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 20 Kalig. og 20 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer og 1 Tyr, er dels af Jersey-, dels af rød dansk Malke race, den fornyes ved Indkøb og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken afkøles paa Gaarden, tappes paa Flasker og sælges fra egen Vogn i Sønderborg By.

Der holdes 3 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er intet Svinehold, men Gaarden er nu tildelt 17 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 60 Høns.

Langbrogaard har grundmurede gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til den kønne Have, er tækket med Tegl; den rummer en god Bolig; en Bryggersbygning Vest for Hovedbygningen er ligeledes tækket med Tegl. Af de fritliggende Avslænger er der Ko- og Hestestald i den vestlige Sidelænge, Vognport, Rum til forskelligt og Hønseshus i den østlige; de er begge tækket med Straa; fra den sydlige Ende af Staldlængen udgaar Laden som en Sidelænge mod Vest, denne har muret Trimpel og Tag af Pandeplader ligesom Svinestalden, der har Magasin paa Loftet og ligger Vest for Bryggerset; Gaarden er aaben mod Syd til Indkørslen. Gaardens Areal formindskes stadig ved Salg af Byggegrunde til gode Priser; der er saaledes frasolgt 9 ha i de sidste 10 Aar.

Langbrogaard har været i Slægtens Besiddelse i flere Slægtled; den ejedes fra 1825 af Chr. Hansen, efter hvem den i 1863 overtoges af Sønnen Hans Peter Hansen; efter ham overtoges Gaarden i 1898 af Sønnen af samme Navn, efter hvem den i 1928 overtoges af Svigersønnen, den nuværende Ejer.

SØNDERBORG LADEGAARD, Sønderborg Købstad-Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Sønderborg Kommune, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. $1\frac{1}{2}$ km, Tlf. Sønderborg 81 (Inspektøren).

Art. 94 m. fl. af Sønderborg, samlet Areal 222 ha, deraf 153 Ager, 32 Eng, 35 ha Ekserserplads og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 4350 Th. (ca. 91,58 Td. Hrtk.); Ejdskv. 415,000 Kr. (500,000), Jordv. 294,800 Kr. (352,800); Bygn. er fors. i Købstædernes alm. Brandf. for 400,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderborg Elektricitetsv.

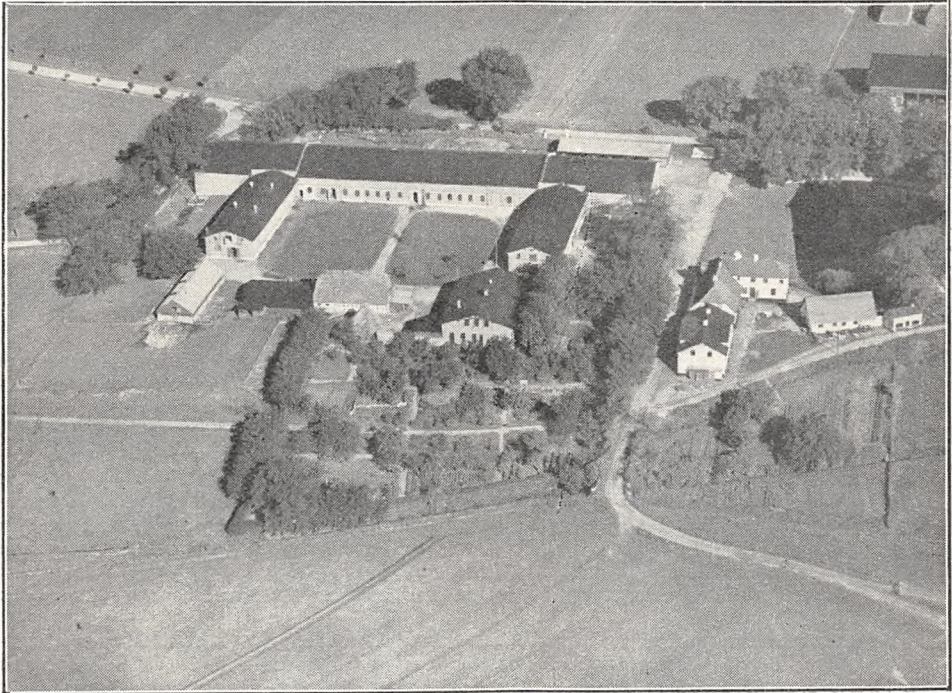
Sønderborg Ladegaard ligger Øst for Sønderborg By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Muldjord paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet i Aarene 1920—35. Engen er Haardbundsen, afvandet og kultiveret.

Gaarden drives siden 1920 af Inspektør Knud Holm. Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

drift med en Del Frø af forskellige Sorter. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 250 Sække Superf., 125 Kalig. og 110—120 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 130 Malkekøer, 3 Tyre og 80—90 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3800 kg, Mælken sælges til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 16 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig, desuden anvendes en Tractor til Markarbejde. Svinebesætningen er for Tiden 30 Tillægssøer, der er tidligere leveret 700—800 Slagterisvin om Aaret, og Gaarden er nu tildelt 290 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Sønderborg Ladegaard.

Sønderborg Ladegaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der tjener til Bolig for Inspektøren, ligger Sydøst for Avlsgaarden; den bestaar af 2 hvidpudsede Fløje, sammenbygget i Vinkel og tækket med Tegl, den indeholder en god Bolig; en Bygning Syd for Hovedbygningen rummer Værelser til Medhjælpere, den er ligeledes hvidpudset, men er tækket med Tagpap ligesom de fleste af Avlsbygningerne. Af disse danner de 3 sammenbyggede Hovedlænger en 3-længet Gaard, aaben mod Syd; af Længerne, der har Trætrimpel, er der Hestestald i den østlige, Svinestald i den vestlige Sidelænge og Kostald i Længen mod Nord, denne er fra begge Gavle forlænget med en Tilbygning, en Lade, opført af Træ; af Bygningerne Syd for Gaarden rummer Længen Syd for Hestestalden, det gl. Mejeri, og i den sydlige Del er der nu indrettet Bolig til Fodermesteren; derefter følger mod Vest en straaetakt Vognport, Gaardens Smedie, og længst mod Vest en Stald til Søerne, denne har Vægge af Asbest og Tag af Pandeplader; desuden Øst for Inspektørboligen et Hønsehus, Øst for Gaarden en Ungkvægstald og Nord for denne et teglhængt tidligere Bagehus, der nu er indrettet til Stald for Goldsøer (de 2 sidstnævnte Bygninger er ikke med paa Billedet); endvidere Nord for Gaarden en Længe opført af Træ og tækket med Pandeplader, den rummer Vognport samt Redskabs- og Maskinhus og Nordøst for denne en Hjelm. Der er murede Hvelvinger og Jernbjælker i Staldene, indlagt Vand fra Byens Vandværk og foruden Smedie og Fodermesterbolig hører der 3 Huse med 8 Lejligheder til Ejendommen.

Sønderborg Ladegaard hørte indtil den nyeste Tid (1860) sammen med Sønderborg Slot og har derved haft Historie sammen med dette. Efter at Slottet fra 1532—49 havde tjent til Fængsel

for Christian d. Anden, blev dette med Sønderborg Len 10 Aar senere ved Fættren Christian d. Tredies Død i 1559 overgivet som Livgeding til Enkedronning Dorthea. Ved hendes Død i 1571 overgik dette samt Øen Als m. m. i Henhold til Arvedelingen i 1564 til deres yngste Søn Hertug Hans d. Yngre, ved hvis Død i 1622 Besiddelsen deltes mellem hans mange Sønner. Da Hertug Christian Adolf i 1667 gik konkurs, inddrog Frederik d. Tredie hans Besiddelser, derunder Sønderborg Slot med Ladegaarden, og disse hørte nu under Kronen til 1764, da Frederik d. Femte mageskiftede Sønderborg Slot med Ladegaarden, Kegnæsgaard, Majbøl, Rønhave m. m. til Hertugen af Augustenborg for dennes pløenske og glücksborgske Besiddelser. Da Hertug Chr. August af Augustenborg i 1848 sluttede sig til det slesvig-holstenske Oprør (se under Augustenborg Slot), inddrog den danske Stat hans Besiddelser, deriblandt ogsaa Sønderborg Slot og Ladegaarden, hvorefter sidstnævnte i 1860 købtes af Sønderborg Kommune.

AUGUSTENBORG SLOT, Augustenborg Flække og Bykomm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Staten, Postfb. Augustenborg, nærmeste St. Vollerup, Afst. $3\frac{1}{2}$ km og $7\frac{1}{2}$ km til Sønderborg, Tlf. Augustenborg 93.

Art. 70 m. fl. af Augustenborg, samlet Areal 11,5 ha Have, Park og Gaardsplads; Ejdskv. 743,200 Kr. (638,625), Jordv. 127,200 Kr. (41,225); Bygn. er fors. i Stats-Brandforsikringsfonden; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

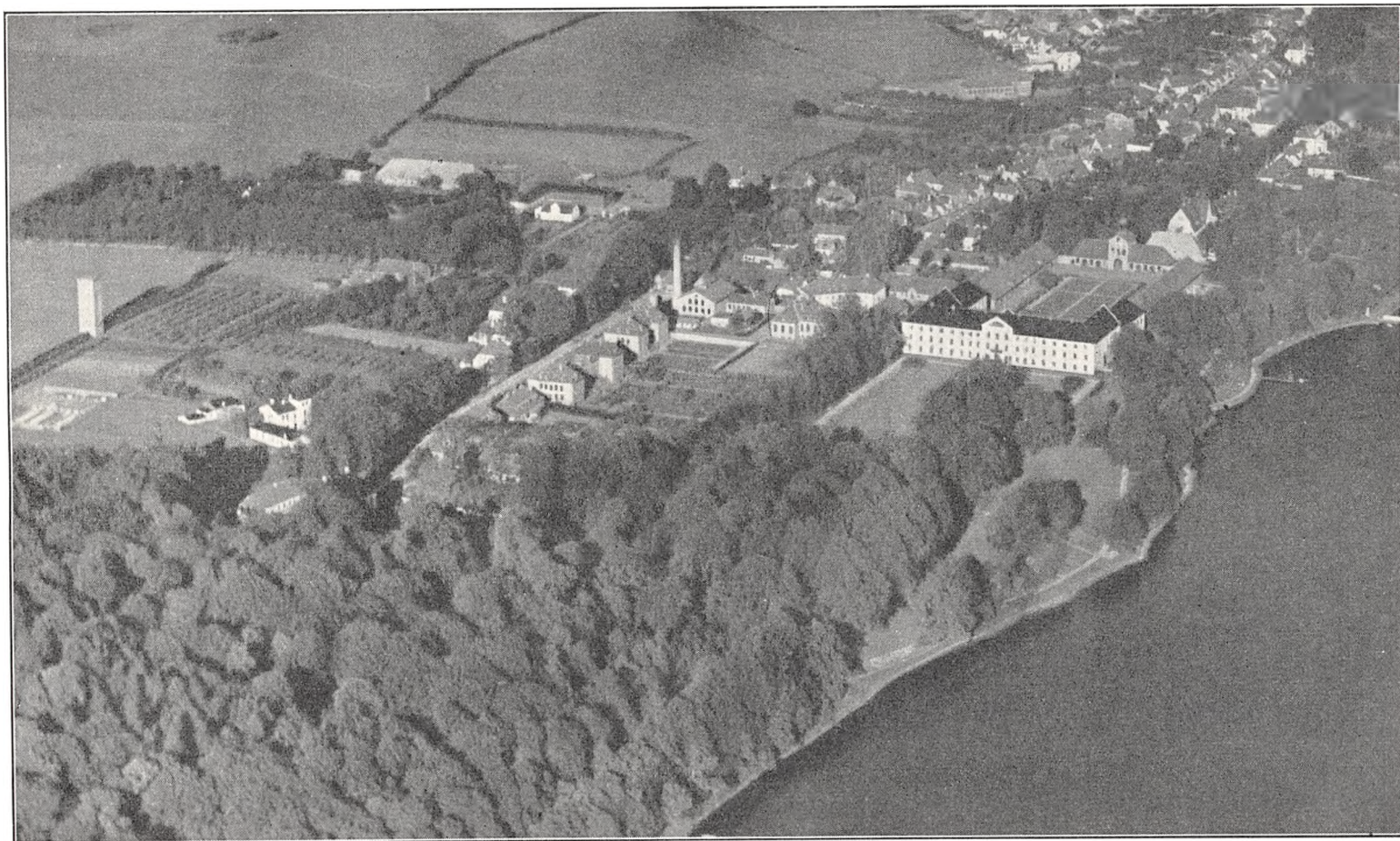
Augustenborg Slot ligger i den sydlige Side af Byen ud til Augustenborg Fjord; Slottets Hovedbygning, der er bygget i Aarene 1770—76, bestaar af en Hovedfløj mod Vest med 2 korte Sidefløje mod Øst, alle i 3 Etager, de 2 Sidefløje fortsætter i en lavere Tilbygning i 2 Etager; paa Midten har Hovedfløjen en gennemgaaende Frontspids, der springer lidt frem til Parken og Gaarden og som i Frontonen bærer Bygherrens Navneskjold; Slottet er opført af hvidpudset Grundmur og med Tag af sorte glacerede Tegl. Økonomi- og Staldbygningerne, der ligger Øst for Slottet, er opført af gule Sten i én Etage og tækket med Tegl, de 2 Sidelænger i Flugt mod Slottets paa hver sin Side af dettes Midterakse; mod Øst er Slotsgaarden afgrænset af Østfløjen, der paa Midten over Gennem- eller Indkørselsporten bærer et gennembrudt kobbertækt Klokketaarn; Økonomibygningerne, der er noget ældre end selve Slottet, er opført i Aarene 1733 til 1764. I Slottets nordre Sidefløj findes det kønne Slotskapel, der ligesom paa Graasten Slot benyttes som Kirke af Byens Beboere.

Den store smukke Park, som strækker sig Vest for Slottet langs Fjorden, staar paa frugtbar Jord, Træerne i Parken er derfor gennemgaaende høje og kraftige, saavel de høje kønne Lindetræer og Alléer, ægte Kastanietræer og Plataner, som de høje slanke kraftige Bøgetræer. En stor Lind, der staar ved Stien langs Fjorden, bærer en Trætavle med følgende Inskription (paa Tysk): »Her dvælede Eventyrdigteren H. C. Andersen gerne i 1844« (1805—75).

I den østlige Ende af Parken ligger det kønne Palæ; det er i 2 Etager og opførtes i 1800 til Enkesæde.

Paa den sydlige Side af Halvøen, hvor Augustenborg Slot ligger, laa i Middelalderen Landsbyen Stavnsbøl; Byen med sine 11 Gaarde samt 7 Fæstere og en Mølle hørte under Bispestolen i Slesvig. Ved Reformationen inddrog, som ofte nævnt tidligere, den katolske Kirkes Gods Landet over, og Bispegodset her oprettedes nu til et Præbende — Kirkelen — under Navn af »Svabsted Amt«. Dette inddrog i 1624 af Christian d. Fjerde, og Stavnsbøl og den Nord for liggende Landsby Sebbelev, hvor den forannævnte Mølle laa, henlaa nu under Dybbøl Fogderi.

I 1651 solgte Frederik d. Tredie derefter Stavnsbøl samt 8 Gaarde og 8 »Kaa« (smaa Huse eller Hytter) i Sebbelev, ialt 19 Plove (se Indledningen til Sønderjylland, Bind VIII, Side 500) til en Sønnesøn af Hertug Hans d. Yngre, Ernst Günther. Han nedlagde nu Byen Stavnsbøl og opførte en Gaard her, som han efter sin Hustru, Augusta af Glücksborg, gav Navnet »Augustenborg«, og han opkøbte derefter flere Gaarde paa Als, saaledes Rumohrsgaard, Landsbyen Bro og flere andre. Senere omkring Midten af det 18de Aarh., i 1756, fik Hertug Ernst Günthers Sønnesøn Hertug Frederik Christian d. Ældre dernæst af Frederik d. Femte Gammelgaard og Gundestrup i Ketting Sogn og i 1764 Sønderborg Slot og Ladegaard, Rønhave, Majbølgaard og Kegnæsgaard, mod at han skulde afstaa sin Arveret til de pløenske og de glücksborgske Besiddelser, og da Hertugens Fader efter Grev Carl Ahlefeldts Konkurs paa Auktionen i 1725 havde købt Graasten Slot og Hovedgaard, Hovedgaardene Fiskebæk og Kiding samt underhaanden Herregaarden Aarup i Ensted Sogn samt Hovedgaarden Kelstrup i Holblø Sogn (nu Skovfogedboligen Kelstrupgaard og Kelstrup Statsskov) foruden at Avnbølgaard i Ullerup Sogn allerede i 1703 var kommet til den hertugelige Slægt, saa oprettede Hertug Frederik Christian d. Ældre i 1783 et Fideikommis af de mange augustenborgske Godser og opførte det nuværende Slot. Ved hans Død i 1794 overtoges Augustenborg af Sønnen Hertug Frederik Christian d. Yngre, Frederik d. Sjettes Svoger (se Graasten Slot). Som saadan fik Hertugen de følgende Aar en Del Indflydelse paa visse Forhold indenfor Landets Styre, idet han kort efter Brylluppet i 1786 blev Medlem af Statsraadet. Da han havde stor Interesse for Udviklingen af det højere Skolevæsen, overtog han 2 Aar senere Stillingen som Patron for Universitetet, da den dygtige Schack-

Augustenborg Slot; øverst til venstre i Billedet Augustenborg Hovedgaard.

Rathlou, misfornøjet med Forordningen om Løsningen af Bondens Stavnsbaand, trak sig tilbage fra denne Post, samtidig med at han nedlagde sin Stilling som Statsminister og Medlem af Statsraadet; 2 Aar senere, da der i 1790 blev nedsat en Kommission »til de lærde Skolers og Københavns Universitets Forandring og Forbedring« blev Hertugen Formand for denne. For Bondestændens Oplysning syntes Hertugen derimod ikke at have videre Interesse, ja, han udtalte endog, »Bonden maa ikke vorde oplyst, saa rebellerer han«, og hvad Ferier for Skolebørnene angik, da mente Hertugen, at Ferier nærmest var skadelige, idet Børnene hellere burde forstaa, at Arbejdets Afveksling gav dem den rette Vederkvælgelse; der raadede jo den Gang en anden Tidsaand og et andet Syn paa mange Forhold end nu. Da Hertugen ogsaa havde æstetiske Interesser var Augustenborg i hans Tid hyppig Samlingssted for Mænd og Kvinder med lignende Interesser, saaledes Digteren Jens Baggesen, Statsminister Heinrich Ernst Schimmelmann, de 3 Søskende Stolberg o. fl. Ved hans Død i 1814 overtoges Augustenborg af den ældste Søn Christian Carl Frederik August; ved Søsteren Caroline Amalies Formæling med Prins Christian Frederik, den senere Christian d. Ottende, blev han ligesom Faderen ogsaa Svoger til Danmarks Konge. Han var ligeledes digterisk interesseret, og i hans Tid kom Digteren H. C. Andersen en Del paa Augustenborg Slot (se Beskrivelsen af dette og af Parken). Han var endvidere ligesom sin yngre Broder Frederik Emil (Prinsen af Nør) overordentlig stærkt interesseret for Heste og Væddeløb og holdt et meget stort Stutteri paa Augustenborg, ja, denne Mani kom endog til at tyngte stærkt paa hans økonomiske Forhold, ligesom hans store Interesse for Jagten af og til kolliderede med de alsiske Bønders Interesse for Agerdyrkning. Saa længe Forholdet endnu var godt til Morbroderen, den nu ældre Frederik d. Sjette, havde han ogsaa megen Indflydelse paa Ledelsen af Hesteavl i Danmark, navnlig den saakaldte »ædle Hesteavl«, saaledes det tidligere saa berømte Frederiksborg Stutteri, og det Forfald af Stutteriet som Struensee indledte i sin kortvarige Glansperiode i Begyndelsen af 1770'erne fortsattes nu af Hertugen af Augustenborg og Broderen ved disses Mani for engelske Halvblods- og Fuldblodsheste, og ved at Hertugen ligesom Struensee 2 Slægtled tidligere fik gennemført, at største Delen af Stutteriets Hestebestand — begge Gange 660 a 700 Stkr. Heste — bortsolgtes ved Auktion (se Bind I, Side 22). Som nævnt under Graasten Slot blev Forholdet af politiske Aarsager efterhaanden meget spændt mellem Frederik d. Sjette og Svogeren og ligeledes mellem dennes Søn og Svogeren Christian d. Ottende et Slægtled senere, og da efter Kongens Død i Jan. 1848 det slesvig-holstenske Oprør brød ud og Hertug Christian C. Fr. August sluttede sig til dette og rejste til Berlin for at søge Hjælp, maatte Hertuginde og hendes Døtre flygte fra Slottet, grundet paa den fjendtlige Holdning Egnens Beboere indtog, ligesom Bønder fra Als tvang Hertugens Embedsmænd til at hente et dansk Flag i Ulkebøl Præstegaard og hejse dette paa Slottet. Dernæst besattes Slottet af danske Tropper, der beslaglagde Hertugens Papirer, som sammen med Kostbarheder og Sølvtøj, der fandtes nedgravet i Parken, sendtes til København. I 1851 efter Krigen blev Hertugen og hans Slægt landsforvist, foruden at Kongen (Frederik d. Syvende) fratog ham hans Ordener og Værdigheder.

Ved Preussens og Ruslands Paavirkning gav Regeringen dog Aaret efter Hertugen 6 Mill. Kr. for de mistede Godser (se under Graasten Slot), og i 1853 indlemmedes Augustenborg med Godserne i det nuværende Sønderborg Amt derefter i dette. I vore 2 slesvigske Krige blev Augustenborg Slot anvendt til Lazaret. Efter Krigen 1864 overtoges Slottet af Preussen, som benyttede det til Kaserne indtil 1876. To Aar senere i 1878 blev det indrettet til et Seminarium for Kvinder, og det anvendtes nu som saadan til 1920. Da Frederik d. Syvende døde d. 15. Novbr. 1863 lod Hertugens ældste Søn Frederik Christian August sig Dagen efter proklamere som Hertug i sine Arvelande Slesvig-Holsten, men godt 2 Maaneder efter begyndte den 2. slesvigske Krig (Krigen 1864), og da Preussen under og efter denne ikke tog Hensyn til den selvbestaltede Hertugs Proklamation, blev Forholdet mellem Hertugen og Preussen meget spændt; dette udsønedes dog efterhaanden, og navnlig da den tyske Kejser Wilhelm d. Anden ægtede Hertugens ældste Datter Augusta Victoria, som derved blev Kejserinde af Tyskland og Dronning af Preussen. I 1885 overlod Preussen derefter Augustenborg Slot til Kejsrerindens Broder Hertug Ernst Günther, men Hertugen tog dog ikke Bolig paa Slottet. Efter Genforeningen i 1920 solgte han, som nævnt under Graasten, Augustenborg Slot m. m. til den danske Stat for 5 Mill. Kr., og Aaret efter døde han i Febr. 1921 (Søsteren Augusta Victoria, den tidligere tyske Kejserinde, døde 1½ Maaned efter i sin Landflygtighed paa Slottet Doorn i Holland). Augustenborg Slot stod nu ubenyttet i nogle Aar — dog afholdtes der af og til nogle Feriekursus paa Slottet — til det i 1932 blev indrettet til Sindssygehospital, og siden er der til dette Brug opført en hel Del Nybygninger, saa det samlede Bygningskompleks nu er ret omfattende.

AUGUSTENBORG HOVEDGAARD, Augustenborg Flække og Bykomm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejerinde Enkefru Luise Nissen, Postfb. Augustenborg, nærmeste St. Vollerup, Afst. godt 3½ km og 7½ km til Sønderborg, Tlf. Augustenborg 14.

Art. 179 af Augustenborg og 72 af Lysabild, samlet Areal 104,4 ha, deraf 74,6 Ager,

27 Eng, 0,3 Skov og 2,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1025,29 Th. (21,59 Td. Hrtk.); Ejdskv. 120,000 Kr. (135,000), Jordv. 83,200 Kr. (93,600); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 100,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Augustenborg Hovedgaard ligger i den nordlige Side af Augustenborg By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden undtagen 25 ha Eng som ligger i Lysabild Sogn, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og kalket sidst i 1920'erne. Engen bestaar af 2 ha Haardbundseng, medens de 25 ha, som ligger i Lysabild, dels er Eng, dels Græsningsjord. Skovens Bevoksning Kratskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 40 Kalig. og 80 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 45 Malkekøer, 2 Tyre og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3659 kg med 3,58 pCt. Fedt og 156,1 kg Smør, Mælken leveres til Ketting Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tilægges alm. et Par Føl aarlig, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 35 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 600 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 124 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 500 Høns.

Augustenborg Hovedgaard har grundmurede delvis ældre, men gode Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Nord til den store Have, har gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de fritliggende Avlsbygninger er der Lade i den straaetækte vestlige Sidelænge, Kostald i den østlige, der har muret Trimpel og er tækket med Tagpap; Længen Øst for denne rummer Hestesamt Svinestald, den har Tag af Pandeplader mod Vest og af Straa mod Øst; desuden Nord for denne og Øst for Hovedbygningen en Længe, tækket med Tagpap, den rummer Hønsehus m. m., og Nord for denne en teglhængt Bygning, som rummer Værelser til Folkene og Brændsel. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører 2 Huse til Ejendommen. I den gl. Have, der er rig paa Frugttræer, staar der 2 meget store gl. Egetræer.

Da den danske Stat under det slesvig-holstenske Oprør 1848—50 inddrog Hertugen af Augustenborgs Godser, blev Augustenborg Hovedgaard vistnok allerede i 1849, forpagtet ud til Kmrdr. Haack; Forpagtningen ophørte i 1861, da Gaarden solgtes til H. Fr. Fenger, der i 1876 solgte den til en Tysker Kaufmann; efter hans Død solgte Enkefru Kaufmann i 1899 Gaarden til Preussen, der oprettede den til Domæne. I de følgende Aar tilkøbtes der yderligere en Del Jord, saa Gaardens Areal kom op paa 234 ha. Ved Genforeningen kom Domænen til den danske Stat, der i 1923—24 foretog en Udstyknig af Gaarden, hvorved der oprettedes 14 Husmandsbrug med ca. 7 ha hver, samt en mindre Gaard paa 20 ha, Husmandskolonien er døbt Ny-Stavnsbøl. En tilbageværende Stamparcel af Gaarden, ca. 82 ha, tillige med Bygningerne solgtes derefter April 1924 ved Byttehandel med Grøngaard til Eduart P. Nissen. I 1925 tilkøbte Nissen ca. 25 ha Eng og Græsningsjord fra Kegnæsgaard i Lysabild Sogn og ved Nissens Død i 1933 overtoges Gaarden derefter af Enken, den nuværende Ejerinde.

ABILDGAARD, Ulkebøl Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Petersen, Postfb. Augustenborg, nærmeste St. Vollerup, Afst. 3 km og 7 km til Sønderborg, Tlf. Augustenborg 28.

Art. 11 m. fl. af Vollerup, samlet Areal 41,9 ha, deraf 38,4 Ager, 0,5 Eng, 2 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 542,86 Th. (11,43 Td. Hrtk.); Ejdskv. 74,500 Kr. (82,700), Jordv. 47,100 Kr. (53,900); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 57,000 Kr., Løstret i Den alsiske Brandf. for rørlige Ejendele for 57,600 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

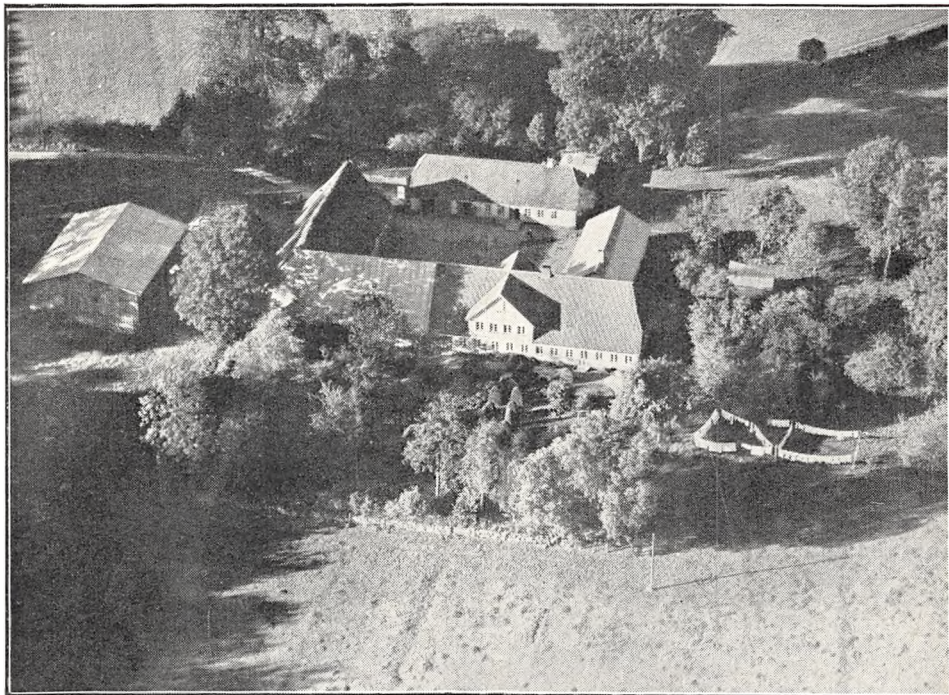
Abildgaard ligger Syd for Augustenborg, 150 m Sydøst for Landevejen Sønderborg—Nordborg; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er

merglet fra ældre Tid. Engen bestaar af Dynd paa Haardbund. Skovens Bevoksning er blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 2 Tyre og 17 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig. Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere leveret ca. 80 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 52 Svinekort. Fjerkræh. er ca. 100 Høns.

Abildgaard.

Abildgaard har grundmurede, hvidpudsede, velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. Have, som ogsaa strækker sig Øst for Gaarden, har gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som delvis har Tag af Pandeplader, er der Hestestald i en Forlængelse af Hovedbygningen mod Vest, og denne er sammenbygget i Vinkel med den straaetakte, vestlige Sidelænge, Kostalden; af de 2 andre Længer, der ligger frit, er der Vaskehus og Svinestald i den østlige Sidelænge og en Aftægtsbolig samt Vognport i den teglhængte Længe mod Nord; desuden Vest for Gaarden en Lade opført af Pandeplader.

Den kønne Have er rig paa Frugttræer.

Abildgaard er en gl. Slægtsgaard, der siden 1645 indtil i indeværende Aarh. er gaaet i Arv fra Fader til Søn; Ejernes Navne, der er indhugget paa en Sten, som er indmuret i den ene Længe, viser følgende Antal Led og Navne: Niels Madsen, Mads Nielsen, Hans Matzen, P. Hansen, P. Petersen, P. Petersen, P. Petersen, Chr. Petersen, som ejede Gaarden til 1904; P. Petersen fra 1904—17, da han faldt i Verdenskrigen, og Gaarden overtoges saa af Broderen Hans Petersen, den nuværende Ejer. Under de store Landboreformer var Abildgaard den første Gaard, der blev udflyttet fra Vollerup, og det kgl. danske Landhusholdningsselskab tildelte den daværende Ejer af Gaarden, P. Petersen, sin store Sølvmedaille som Anerkendelse for, at han var den første i Byen, der efter Udskiftningen af Jordfællesskabet fik Gaarden udflyttet samt Markskel og Hegn i Orden. Hovedbygningen er opført i 1795, men er senere restaureret og er i 1923 forsynet med Tegltag.

ARBEJDSHOLDT, Ulkebøl Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Heinr. C. Lawaetz, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. godt 6½ km, Tlf. Sønderborg 962 x.

Art. 16 m. fl. af Ulkebøl, samlet Areal 56 ha, deraf 53,7 Ager, 1,3 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 565,00 Th. (ca. 11,9 Td. Hrtk.); Ejdskv. 98,000 Kr. (102,000), Jordv. 64,300 Kr. (71,000); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. for Bygninger paa Als for 77,300 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyllands Højspændingsværk.

Arbejdsholdt ligger Nord for Ulkebøl ved Vejen efter Arnkil; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt,

Arbejdsholdt.

Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er tidligere merglet, og der merges nu igen 1937; Skovens Bevoksning er Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3.—4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Havre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs, og der dyrkes en Del Frø af forskellige Sorter; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 75 Sække Superf., 25 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

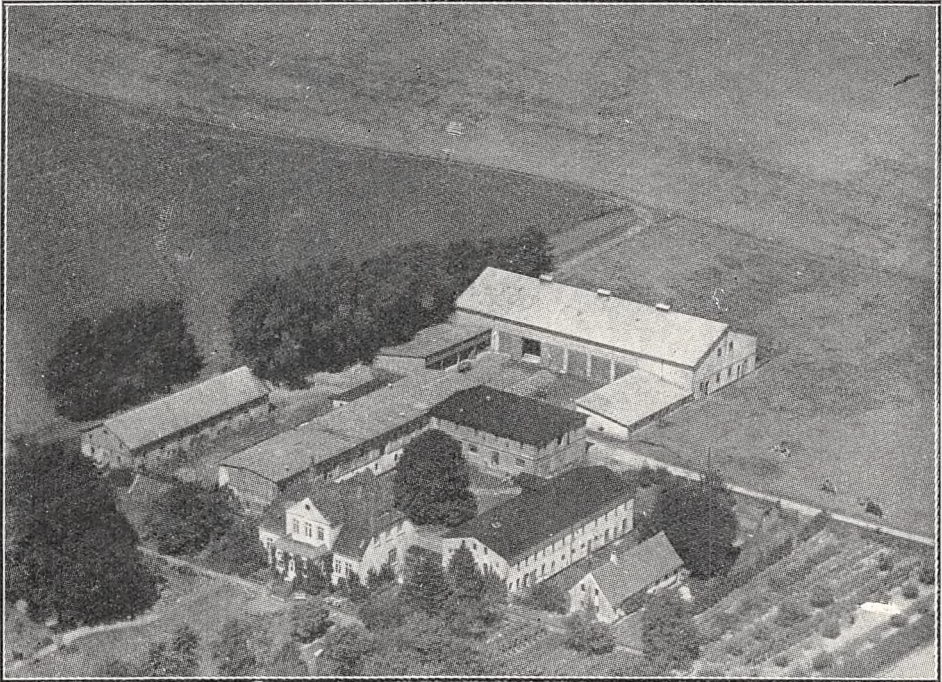
Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 25—30 Stkr. Ungkreaturer, er af rødt dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løvsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4276 kg med 3,79 pCt. Fedt og 181 kg Smør, Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 85 Svinekort. Fjerkræholdet er 50—100 Høns.

Arbejdsholdt har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids til denne samt mod Nord til Gaarden og Tegtag; den

indeholder en stor god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de fritliggende Avslænger er der Magasin m. m. i den østlige Sidelænge, Ko- og Hestestald i den vestlige; de er begge tækket med Eternit, har muret Trimpel og fra den sydlige Ende af Stalden udgaar Laden som en Sidelænge mod Vest, opført af Træ og tækket med Pandeplader; den straaetækte Længe mod Nord rummer Svinestald, og Øst for Gaarden ligger et Hønsehus, der ligesom Laden er opført af Træ og har Tag af Pandeplader. Der er Betonloft og Jernbjælker i Ko- og Hestestald, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. Den store Have er rig paa Frugttræer.

Arbejdsholdt ejedes ved Aarhundredskiftet af Joh. Mathiesen, af hvem den i 1910 købtes af Svigersønnen Herman Th. Lawaetz; ved hans Død i 1925 overtoges den af Enken, Fru Anna Helene L., og efter hende overtoges Gaarden i 1934 af Sønnen, den nuværende Ejer.

Baadsager.

BAADSAGER, Ulkebøl Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Konsul Knud Eriksen, Sønderborg, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. 1½ km, Tlf. Sønderborg 50 (Forpagteren).

Art. 1 m. fl. af Ulkebøl og 738 m. fl. af Sønderborg, samlet Areal 86,4 ha, deraf 79,4 Ager, 6 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1005,74 Th. (21,17 Td. Hrtk.); Ejdskv. 170,000 Kr. (195,000), Jordv. 107,500 Kr. (111,000); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 175,000 Kr., Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Baadsager ligger tæt Nord for Sønderborg By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Muldjord paa Grus- og Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er veldrænet og hele Arealet er merglet fra ældre Tid; Skovens Bevoksning er Bøg, Eg og Ask.

Gaarden drives siden 1906 af Forpagter Chr. Karberg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre,

Kørerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 9 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 9 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 90 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Baadsager har grundmurede store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har Veranda med Altan til denne, stor gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den indeholder en god og smuk Lejlighed med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne er der Værelser til Medhjælpere, Magasin m. m. i den østlige fritliggende Sidelænge; den er tækket med Tagpap ligesom Hestestalden, der ligger mod Nord og er sammenbygget i Vinkel med den vestlige Sidelænge, Kostalden; denne har Tag af Pandeplader ligesom en Svinestald, der ligger Vest for Gaarden og Laden, som ligger Nord for

Bokegegaard.

denne, alle 5 Længer har muret Trimpel; fra de 2 Ender af Laden udgaar der mod Syd 2 Sidelænger bygget som Halvtage, de rummer Vogne, Redskaber og Maskiner og Øst for Gaarden et teglhængt Hønseshus. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, indlagt Vand fra Byens Vandværk, og der hører 2 Huse til Ejendommen (Stuehuset fra 2 underlagte Ejendomme). Fra Gaarden, der ligger smukt, er der Udsigt over Sønderborg, Als Sund og Østersøen.

Baadsager købtes i 1864 af Chr. Karberg, efter hvem den i 1895 overtoges af en Søn af samme Navn; ved hans Død i 1922 overtoges Gaarden af Enken, Fru Emma K., af hvem den nuværende Ejer købte den i 1936.

BOKEGEGAARD, Ulkebøl Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Niels Clausen Nielsen, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. godt $6\frac{1}{2}$ km, Tlf. Sønderborg 962 y.

Art. 17 af Ulkebøl, samlet Areal 64,8 ha, deraf 60,8 Ager, 0,5 Eng, 2,5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 636,15 Th. (ca. 13,4 Td. Hrtk.); Ejdkv. 96,000 Kr. (96,300), Jordv. 75,700 Kr. (73,300); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bokegegaard ligger Nord for Ulkebøl ved Vejen efter Arnkil; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hele Arealet er merglet i 1890'erne og senere kalket. Engen er gl. Søbund, Skovens Bevoksning Løvtræer.

Gaarden er siden 1. Maj 1937 bortforpagtet til Ejerens Søn Claus Nielsen.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 40 Kalig. og 80 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 35 Malkekøer, 2 Tyre og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af gode Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3943 kg med 3,65 pCt. Fedt og 160,4 kg Smør, Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 250 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 88 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 270 Høns.

Bokegegaard har grundmurede, hvidpudsede, delvis ældre, men gode og velholdte Bygninger, overvejende tækket med Straa. Stuehuset, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, som grænser til Sognevejen, men ogsaa strækker sig Øst for Gaarden, er opført af Bindingsværk mod Nord til Gaarden. Af de fritliggende Avslænger er der Ko- og Svinestald i den vestlige Sidelænge og Værelser til Folkene samt Bryggers i den østlige, fra hvis nordlige Gavl Hestestalden er tilbygget som en Sidelænge mod Øst; de er begge tækket med Pandeplader ligesom Længen mod Nord, Svinestalden, der har muret Trimpel. Vest for Gaarden en Lade, opført af Pandeplader og Øst for et Hønseshus, opført af Bindingsværk samt i Haven ud mod Hegnet et straa-tækt Aftægtshus.

Bokegegaard er en gl. Slægtsgaard, der i 1798 blev udflyttet fra Ulkebøl til dens nuværende Plads, og siden er den gaaet i Arv fra Fader til Søn; den ejedes ved sidste Aarhundredskifte af Claus Nielsen, der havde overtaget den efter sine Forældre, og efter ham overtoges den i 1911 af Sønnen, den nuværende Ejer.

CLAUSMINDE, Sundsmark By, Ulkebøl Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Iversen, Postfb. Sønderborg, nærmeste St. Sundsmark, Afst. $\frac{1}{2}$ km og 2 km til Sønderborg, Tlf. Sønderborg 695 y.

Art. 1 m. fl. af Sundsmark, samlet Areal 27,8 ha, deraf 26,7 Ager, 0,5 Skov og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 460 Th. (ca. 9,68 Td. Hrtk.); Ejdskv. 60,000 Kr. (79,000), Jordv. 33,600 Kr. (44,700); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Clausminde ligger i den sydlige Side af Sundsmark By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag, Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet omkring 1870 og senere kalket, Skovens Bevoksning er blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 10 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Kløver, 5. Havre, 6. $\frac{1}{2}$ Frø og $\frac{1}{2}$ Roer, 7. Byg, 8.—9. Kløver og Græs, 10. Grønjordshavre. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 15 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

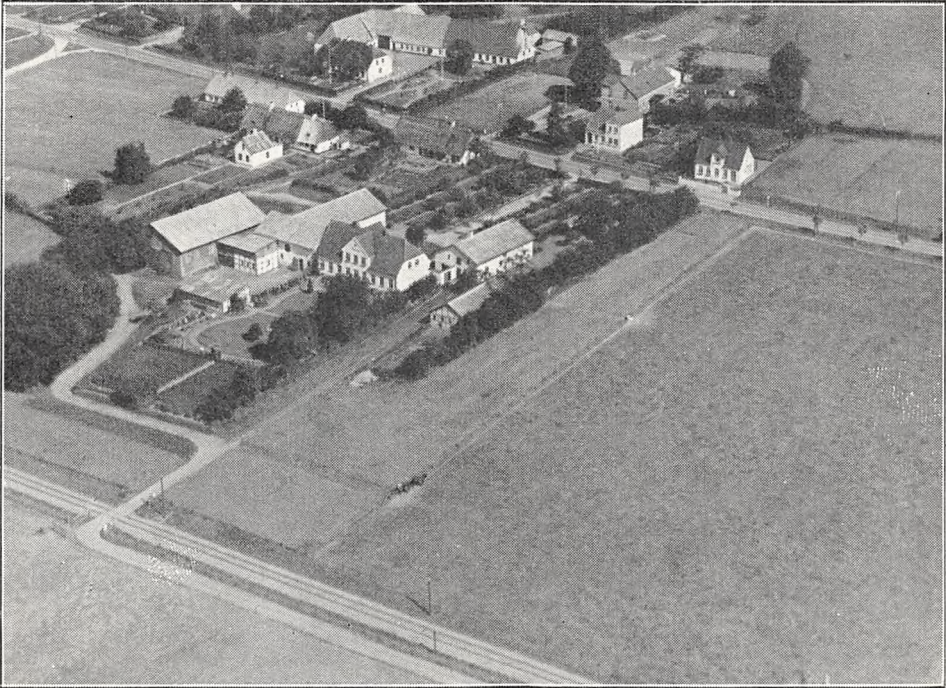
Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 10 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4500 kg med 200 kg Smør, Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tilægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 61 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Clausminde har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den kønne Have, har en lukket Veranda og Altan til denne, gennemgaaende Frontspids og Tegtag; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder; fra den sydlige Gavl er Hovedbygningen ved en Mellembygning, som rummer Værelser til Folkene, for-

bundet med en teglhængt Bryggersbygning. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er der Heste- og Kostald samt Vognport i den sydlige Sidelænge, fra hvis Vestende Svinestalden udgaar som en Sidelænge mod Syd; Længen mod Vest, der har muret Trimpel, rummer Lade, og denne er udvidet i en Sidelænge mod Vest, opført af Pandeplader (Gaarden er aaben mod Nord til Sognevejen); desuden Syd for Gaarden et Redskabs- og Maskinhus og Nord for Laden et teglhængt Aftægtshus. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Electricitet.

Clausminde ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh., fra 1807, af Claus Jørgensen, efter hvem den i 1839 overtoges af Sønnen Hans Clausen Jørgensen; efter ham overtoges Gaarden i 1868 af Sønnen Claus Jørgensen Clausen, efter hvem den i 1903 overtoges af Svigersønnen Jørg. J. Møller; han solgte Gaarden April 1937 til den nuværende Ejer, efter at han forinden havde frasolgt 5,7 ha af Arealet. Foruden det nuværende Areal, driver Ejeren yderligere 10 ha Agerjord, som er forpagtet. (Se Anm. Side 357).

Egelykke.

EGELYKKE, Vollerup By, Ulkebøl Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Johan Peter Enevoldsen, Postfb. og nærmeste St. Vollerup, Afst. 100 m og 5 km til Sønderborg.

Art. 8 m. fl. af Vollerup, samlet Areal 33,2 ha, deraf 31 Ager, 1,5 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 285,32 Th. (6,0 Td. Hrtk.); Ejdskv. 71,000 Kr., Jordv. 41,000 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 50,000 Kr., Løsporet i Den alsiske Brandf. for rørlige Ejendele for 57,700 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Egelykke ligger i den østlige Side af Vollerup By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, med Undtagelse af et Par mindre Parceller, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet omkring 1880 og kalket i de senere Aar, Skovens Bevoksning er Løvtræer.

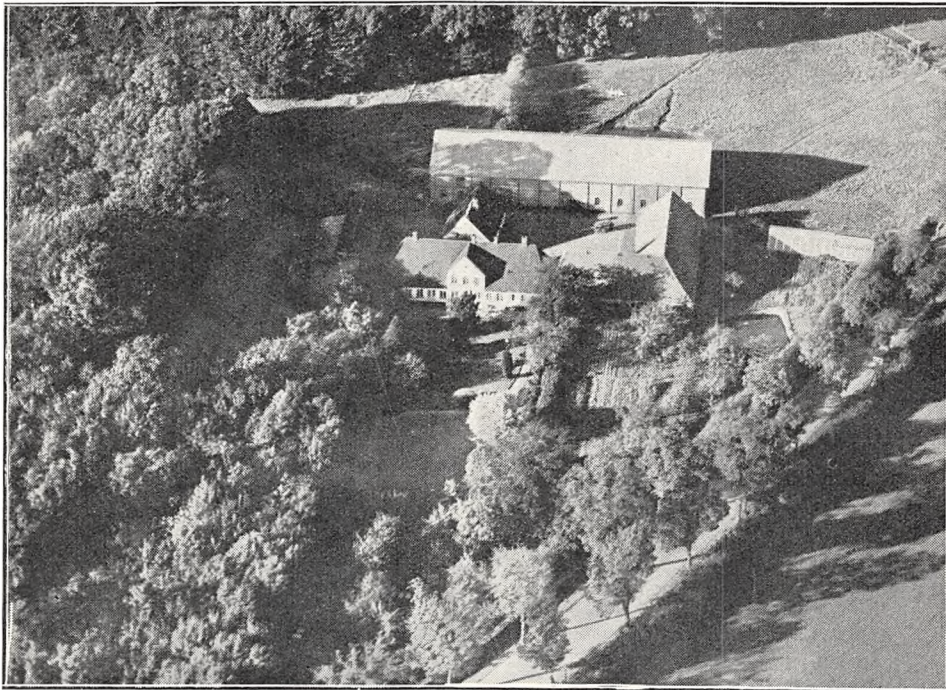
Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4 $\frac{1}{2}$ Blandsæd og $\frac{1}{2}$ Frø, 5. Byg, 6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre, udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 6 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 2 Tyre og 13 Stkr. Ungkreaturer,

er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 125 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 42 Svinekort. Der holdes 2 Faar, Fjerkraeholdet er ca. 100 Høns.

Egelykke har grundmurede, hvidpudsede, nye gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den smukke Have, som ogsaa strækker sig Nord for Gaarden, hvor Haven grænser til Landevejen gennem Byen, har en Terrasse mod Syd, gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne,

Frørupgaard.

som overvejende har Tag af Pandeplader, udgaar Hestestalden som en Forlængelse af Hovedbygningen mod Vest; den vestlige Sidelænge, der har muret Trimpel og er sammenbygget i Vinkel med Hestestalden, rummer Kostald, og den østlige Sidelænge, der ligger frit, indeholder Svine-stald; Laden, der er helt af Pandeplader, ligger Vest for Hestestalden og er sammenbygget med denne ved en mindre Forbindelsesbygning, opført af Bindingsværk; desuden Øst for Hovedbygningen en Længe med Rum til Maskiner og Redskaber, og Stald til Søer, den er opført af Bindingsværk og tækket med Asbest ligesom en Halvtagsbygning, en Vognport Syd for Laden. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Aftægtshus til Ejendommen.

Egelykke ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Nielsen, der i 1893 solgte den til Jacob Lass, og efter ham overtoges Gaarden i 1929 af Svigersønnen, den nuværende Ejer.

FRØRUPGAARD, Ulkebøl Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Thomas Eriksen, Postfb. Augustenborg, nærmeste St. Vollerup, Afst. 2½ km og 6½ km til Sønderborg.

Art. 15 m. fl. af Vollerup, samlet Areal 56,7 ha, deraf 53,2 Ager, 0,5 Eng, 2 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 527,00 Th. (11,1 Td. Hrtk.); Ejdskv. 93,000 Kr. (100,000), Jordv. 63,300 Kr. (71,000); Bygn. er fors. i Brandforsik-

ringsforen. f. Bygn. paa Als for 71,800 Kr., Løsøret i »London« for 62,400 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Frørupgaard ligger ved Landevejen mellem Sønderborg og Nordborg, der hvor Vejen drejer fra til Augustenborg; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid. Engen bestaar af humusblandet Jord, Skovens Bevoksning er blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 10 Kalig. og 10 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 2 Tyre og 31 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg om Aaret, Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 11 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 62 Svinekort. Der holdes 4 Faar, Fjerkræholdet er ca. 400 Høns.

Frørupgaard har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, som grænser til Landevejen, har Frontspids mod Syd til denne og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Kostald, Lade og Svinestald i den fritliggende Længe mod Nord, der har muret Trimpel; den østlige Sidelænge, der rummer Svine- og Hestestald, er sammenbygget i Vinkel med en kort Længe Øst for Hovedbygningen, i denne er der Hestestald og Vognport; den fritliggende mindre Sidelænge mod Vest, der er tækket med Tegl, rummer Værelser til Medhjælperne m. m. Til Gaarden hører et Hus, som indeholder 2 Lejligheder.

Frørupgaard, der blev udflyttet fra Vollerup til sin nuværende Plads i Slutningen af det 18de Aarh. under de store Landboreformer, er en gl. Slægtsgaard; den ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Thomas Thomsen, efter hvem den overtoges af Svigersønnen Heinrich Eriksen, og efter ham overtoges den i 1901 af Sønnen, den nuværende Ejer.

LØKKEGAARD, Kær By, Ulkebøl Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jacob Jørgensen Jacobsen, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. 2½ km, Tlf. Sønderborg 966 x.

Art. 14 m. fl. af Kær, samlet Areal 36,8 ha, deraf 33,8 Ager, 0,8 Eng, 1,7 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 472,04 Th. (ca. 9,94 Td. Hrtk.); Ejdskv. 71,000 Kr. (79,500), Jordv. 41,100 Kr. (45,900); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 56,600 Kr., Løsøret i Den alsiske Brandf. for rørlige Ejendele for 47,100 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Løkkegaard ligger Nord for Sønderborg ved Vejen efter Kær; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af Skoven, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i 1880'erne, og hele Arealet er nykalket. Engen er humusblandet Jord, Skoven blandet Løvskov.

Gaarden drives siden 15. Marts 1934 af Ejerens Søn Forpagter Hans Jacobsen.

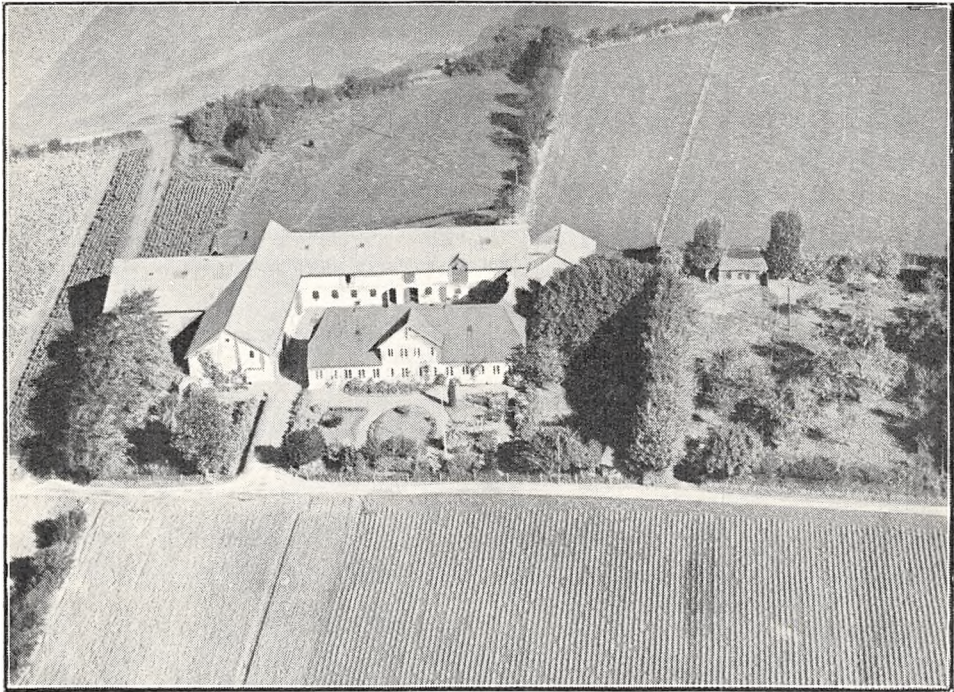
Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Roer, 5. Byg, 6.—7. Kløver og Græs, 8. Havre, udenfor Driften henligger en Mark paa ca. 5,5 ha med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 35 Sække Superf., 25 Kalig. og 60 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4544 kg med 3,79 pCt. Fedt og 192,3 kg Smør, Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svine-

besætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 55 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 150 Høns.

Løkkegaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har stor Frontspids til denne og Tegtag; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder, og i den vestlige Ende er der indrettet en Af-tægtsbolig. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, er de 2 Hovedlænger, der har muret Trimpel, sammenbygget i Vinkel; af disse er der Vognport, Lade og Roerum i den vestlige Sidelænge, Laden udvidet i en Sidelænge mod Vest, opført af Pandeplader, og Ko- og Hestestald i Længen mod Nord; ved den østlige Gavl af denne er der opført en kort Tvær-længe, som rummer Svinestald; mod Øst er Gaarden delvis lukket af et teglhængt Vaskehus, og Øst for Svinestalden et Hønsehus, opført af Pandeplader og tækket med Straa. Der er murede

Løkkegaard.

Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk til Staldene (opsamlet Regnvand).

Løkkegaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Chr. Lorentzen; han solgte den i 1892 til Hans Jacobsen, efter hvem den i 1897 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

RENDBÆK, Ulkebøl Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Chr. Bonefeld, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. 1½ km.

Art. 2 m. fl. af Ulkebøl, samlet Areal 25 ha, deraf 22,2 Ager, 1 Eng, 1,3 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 366,96 Th. (7,72 Td. Hrtk.); Ejdskv. 55,000 Kr., Jordv. 28,800 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 45,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Rendbæk ligger ca. 1½ km Nord for Sønderborg ved Vejen efter Kær; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af Skoven, bestaar af Lermuld paa Ler-underlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og kalket i de senere Aar. Engen er humusblandet Jord paa Haardbund, Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Gaarden drives siden 1937 af Ejerens Søn Forpagter Peter Chr. Bonefeld. Jorden dyrkes i følgende 5 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Kløver, 5. Havre; udenfor Driften henligger et Areal med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 5 Kalig. og 18 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 12 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4117 kg med 3,73 pCt. Fedt og 181,1 km Smør, Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere leveret 80—90 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 48 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Rendbæk har grundmurede, velholdte gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har Frontspids til denne og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er der Ko- og Svinestald i den vestlige Sidelænge; denne, der har muret Trimpel, er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Nord, der har Trætrimpel og rummer Hestestald og Lade; den mindre østlige Sidelænge, som ligger frit, indeholder Vaske- og Hønsehus. Der er murede Hvælvinger i Ko- og Svinestald.

Rendbæk ejedes i forrige Aarh. af Peter Bonefeld, som havde ejet Gaarden siden 1882, og efter ham overtoges den i 1911 af Sønnen, den nuværende Ejer, der havde haft Gaarden i Forpagtning siden 1905.

Dels i Haven og dels paa Gaardens Mark findes der en Krigergrav fra vor sidste slesvigske Krig. (Se Anm. Side 357).

ROIGAARD, Vollerup By, Ulkebøl Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Hansen, Postfb. og nærmeste St. Vollerup, Afst. 1 km og 5 km til Sønderborg, Tlf. Sønderborg 683 x.

Art. 3 m. fl. af Vollerup og 59 af Lambjerg, samlet Areal 45 ha, deraf 41,7 Ager, 1 Eng, 1,5 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 547,59 Th. (11,53 Td. Hrtk.); Ejdskv. 82,000 Kr. (88,900), Jordv. 52,200 Kr. (57,600); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 78,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Roigaard ligger 1 km Sydøst for Vollerup By ved Vejen efter Hørup; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af 8 ha, som ligger lidt fraskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1880'erne. Engen bestaar af humusblandet Jord. Skovens Bevoksning er blandet Løvskov.

Gaarden drives siden 1. August 1933 af Ejerens Søn Forpagter Andreas Hansen.

Jorden dyrkes i følgende 10 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Kaalroer, 3. Byg, 4. Kløver, 5. Runkelroer, 6.—7. Byg, 8.—9. Kløver og Græs, 10. Havre; udenfor Driften henligger 3 ha med vedvarende Græs og 1 ha med Lucerne. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 10 Kalig. og 90 Sække Kvælstofg.

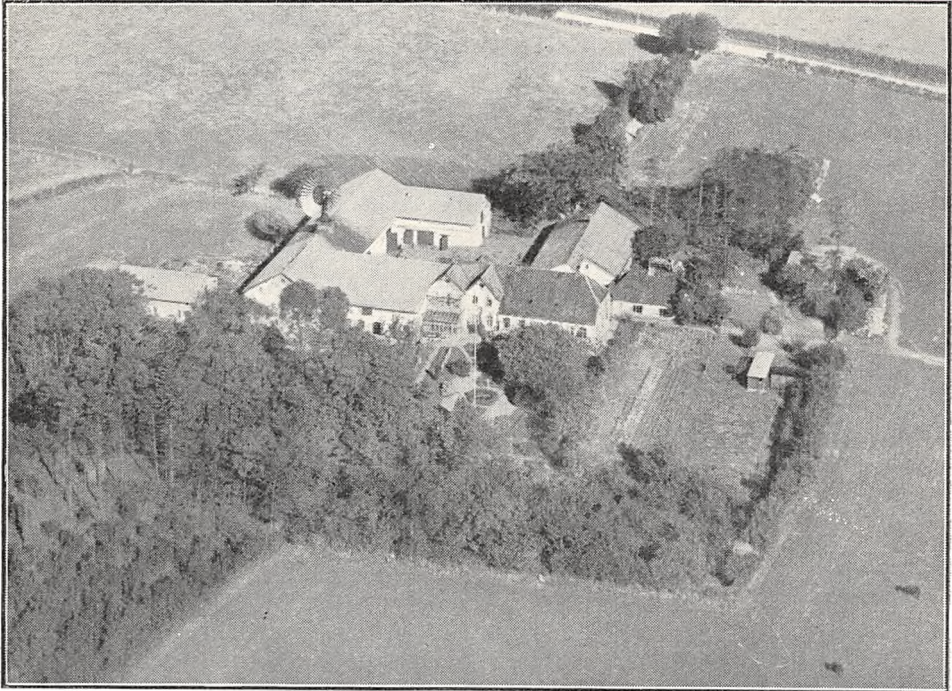
Kvægbesætningen, der bestaar af 28 Malkekøer, 2 Tyre og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, deraf 2 stambogsførte Hopper af jydsk Race, der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 350 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 86 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Roigaard har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den smukke gl. Have, har Veranda med Altan og 2 Frontspidser mod Syd til denne, 3 Frontspidser mod Nord til Gaarden og Tegtag; den indeholder en stor god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, fortsætter en sydlig Længe fra den vestlige Gavl af Hovedbygningen som en Forlængelse mod Vest; denne, der rummer Heste- og Kostald, er sammenbygget med den vestlige

Sidelænge, Laden; Længen mod Nord, som er sammenbygget i Vinkel med Laden, rummer Værelser til Medhjælpere og Magasin m. m.; den østlige Sidelænge, som ligger frit, rummer Svinstald, Garage og Vognport og Øst for Gaarden en teglhængt Fodermesterbolig. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, Gaardens Vindmotor, som staar paa Laderygningen, trækker Kværn, der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Roigaard er en gl. Slægtsgaard; den ejedes fra 1702 af Mathias Christensen, efter hvem den i 1749 overtoges af Hans Clausen (mulig en Svigersøn); efter ham overtoges den i 1756 af Sønnen Hans Hansen, efter hvem den i 1781 overtoges af en Søn Hans Hansen Clausen; efter ham overtoges den i 1816 af Sønnen Hans Hansen, efter hvem den i 1866 overtoges af Sønnen Andr. Hansen, og efter ham overtoges den i 1903 af Sønnen, den nuværende Ejer. Der er i 1929 tilkøbt ca. 5 ha.

Roigaard.

RØNHAVE, Ulkebøl Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Staten, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. 5 km, Tlf. Sønderborg 118 (Forpagteren).

Art. 1 af Kær, samlet Areal 87,9 ha, deraf 82,9 Ager og 5 Have, Park og Gaardsplads, Nettoudbytte 1450,00 Th. (30,53 Td. Hrtk.); Ejdskv. 162,000 Kr. (182,000), Jordv. 100,600 Kr. (108,900); Bygn. er fors. i Stats-Brandforsikringsfonden for 185,000 Kr., Løsøret i »Danmark« for 197,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Rønhave ligger Nord for Sønderborg ved Vejen til Arnkil Skov; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god dyb Muldjord paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet omkring 1880 og merglet igen 1923—30. Skovens Bevoksning er Bøg og Eg.

Gaarden drives af Forpagter J. Lorentzen.

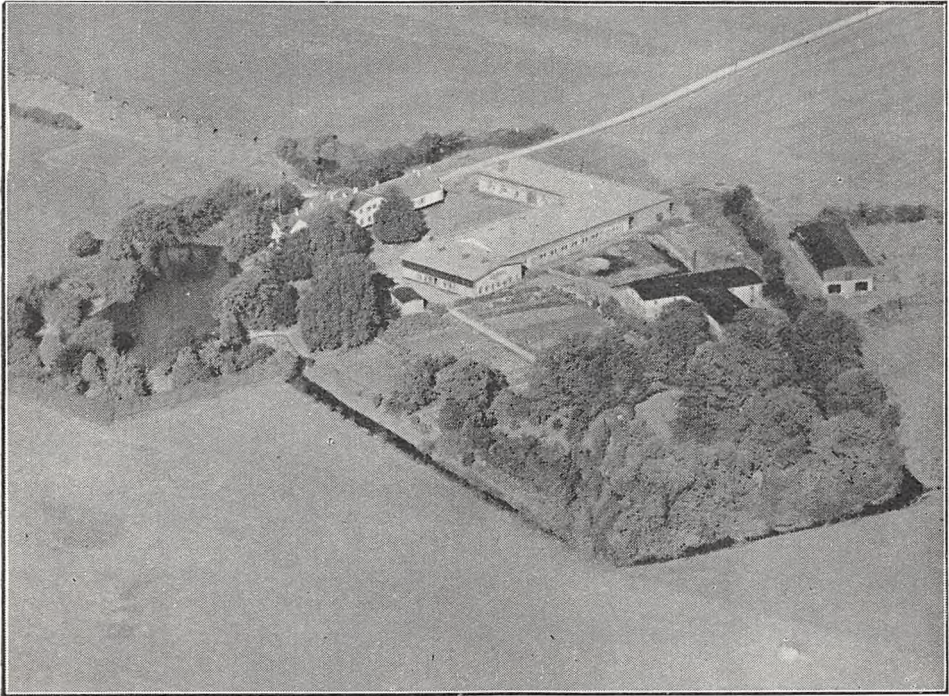
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 50 Kalig. og 100 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 65 Malkekøer, 2 Tyre og 65 Stkr. Ungkreaturer,

er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og renses nu for Tuberkulose, Kørne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 10 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 20 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 155 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Rønhave har grundmurede, store og gode Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Vest til Have og Park, som ogsaa strækker sig Syd og Øst for Gaarden, har en stor gennemgaaende Frontspids paa Midten, en mindre do. ved den sydlige Ende og Tegltag; den indeholder en stor køn Lejlighed med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmelig-

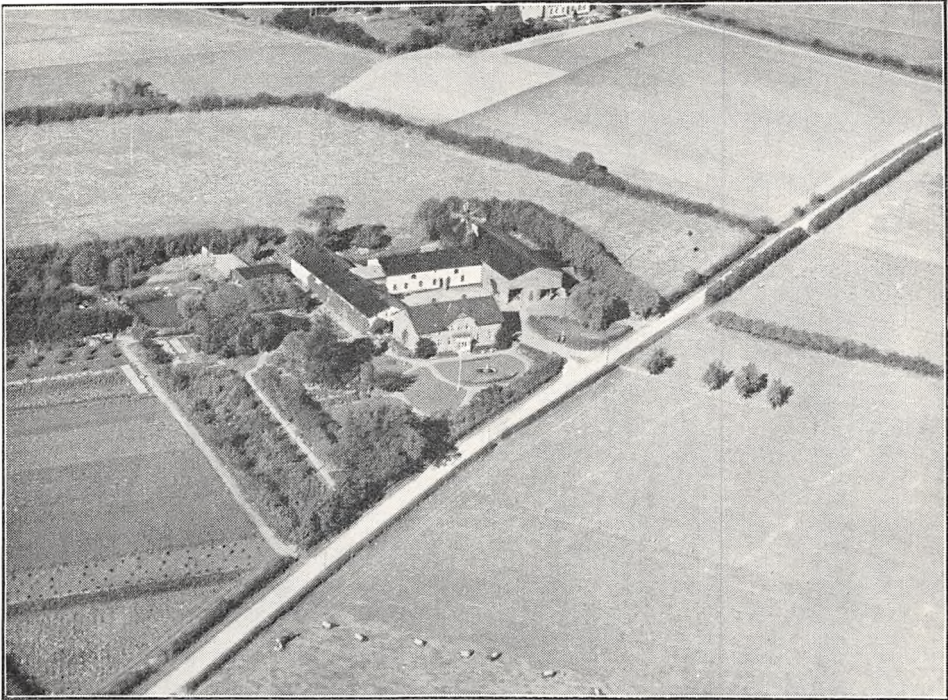

Rønhave.

heder. Af de 3 sammenbyggede Hovedlænger af Avlsbygningerne, der har Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Kostald i Længen mod Øst overfor Hovedbygningen, Lade i Længen mod Nord, hvis nordlige Sidevæg er af Pandeplader, og Hestestald samt Hønseshus i den ret korte Længe mod Syd; denne har mod Syd Trimpel af Træ og er sammenbygget med den sydlige Gavl af den brede Kostaldlænge i omvendt 1-Form; desuden Syd for Hestestalden en Garage, opført af Træ, Øst for Gaarden en Svinestald, 2 Længer sammenbygget i T-Form og med muret Trimpel, og Nord for denne en Længe, der har Trætrimpel; de 3 sidstnævnte Bygninger, som er tækket med Tagpap, ligger ikke solret. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus med 2 Lejligheder til Ejendommen.

Rønhave er en gl. Gaard, hvis Historie kendes tilbage til første Halvdel af det 16de Aarh., den ejedes da af Bertel Holck, efter hvis Død i 1535 den arvedes af Sønnen Henrik H., Sekretær i Kancelliet, som udkøbte de øvrige Arvinger. Han, der ogsaa ejede Ballegaard i Sundeved, var gift med Magdalene Reventlow fra Søbo paa Fyn; han døde i 1579, og af Ægteparrets 4 Sønner overtoges Rønhave nu af Statsmanden Ditlev H., der var Lensmand paa Kbhvns. Slot, senere paa Kronborg og paa Tryggevælde samt paa Gulland og Krigskommissær i Kalmarkrigen 1611-13; han var Fader til den berømte og tapre Grev Henrik H., kejserlig Feltmarskal under 30-Aarskrigen; Henr. H., der blev Stamfader til de danske Grever Holck og Slægten Holck-Winterfeldt, døde af Pest i 1633, samme Aar som Faderen. I 1589 solgte Ditlev Holck Rønhave til Hans Blome til Gammelgaard, der i 1590 solgte den for 31,500 Rd. til Hertug Hans d. Yngre; han nedlagde Byen Skovhuse Nord for Gaarden og lagde dennes Jorder ind under Rønhave; da

Hertugens Efterkommere senere kom i økonomiske Vanskeligheder fik Amtmandinde Anna Rantzau i 1653 Gaarden i Pant for et Laan til Hertuginde Anna af Sønderborg, og denne Fordring overdroges senere i 1667 til Wolff Rathlou, og omtrent samtidig blev Gaardens gl. Hovedbygning nedbrudt; fra 1674 havde han Gaarden i Forpagtning for en aarlig Afgift af 1050 Rd., men grundet paa Skatterestancer maatte han i 1684 afgive Gaarden til Sønderborg Amt (Kronen). I 1746 skænkede Christian d. Sjette derefter Gaarden til Hertug Chr. Aug. af Augustenborg for Livstid og efter hans Død i 1754 blev Rønhave i 1764 m. fl. a. Gaarde (se Sønderborg Ladegaard) overdraget til Sønnen Hertug Fr. Christian mod, at denne afgav sine Krav paa de pløenske og glücksborgske Besiddelser. Senere, i 1852 efter Oprørskrigen, inddroges ogsaa Rønhave af Staten (se Augustenborg Slot), der i 1855 solgte Gaarden til Enke efter Bogtrykker Joh. Chr. Berling, Fru Hedeveg Sophie, f. Glasing, og ved hendes Død i 1859 gik Gaarden over til Svigersønnen, Orlogskapt. Chr. H. Møller. I 1866 kom Rønhave til Otto Schwerdtfeger, som

Saksgaard.

i 1904 solgte den for 675,000 M. til den preussiske Regering til Domænegård og som derefter overtog Gaarden i Forpagtning. Ved Genforeningen i 1920 kom Gaarden til den danske Stat, Gaarden var da forpagtet ud. Efter Forpagtningens Ophør udstykkede Staten senere i 1925—26 27 Statshusmandsbrug af Gaardens Jorder, hver med ca. 6 ha, samt solgte 10 Tillægsparceller til Besiddere af 10 mindre Ejendomme, som derved ogsaa blev paa ca. 6 ha.

Den tilbageværende Hovedparcel paa 87,9 ha drives nu af Forp. J. Lorentzen, der tillige af Statsskovvæsenet har forpagtet 35 ha, som ligger 2 km fra Gaarden. Paa Rønhave lader Staten for Tiden foretage en Del Forsøg med Brugen af Kvælstof-, Fosforsyre- og Kaligødninger, samt af Kalkmergel.

SAKSGAARD, Ulkebøl Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Helmer Sander-Larsen, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. godt 4,5 km, Tlf. Sønderborg 225.

Art. 15 af Ulkebøl, samlet Areal 40,4 ha, deraf 38 Ager, 1 Skov og 1,4 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 525,30 Th. (godt 11 Td. Hrtk.); Ejdskv. 79,000 Kr. (86,100), Jordv. 49,400 Kr. (54,400); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 77,700 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Saksgaard ligger Nord for Ulkebøl ved Vejen efter Arnkil; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af 2,4 ha, som ligger i Ulkebøl By, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt med Hældning mod Øst, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er nymerglet. Skovens Bevoksning er Løvtræer.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles en Del Frø af forskellige Sorter; af Kunstgødning anvendes aarlig 80—100 Sække Superf., 20 Kalig. og 80 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25—30 Malkekøer, 2 Tyre og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3762 kg med 3,59 pCt. Fedt, Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 130 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 71 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 200 Høns.

Saksgaard har grundmurede store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den kørne gl. Have, som navnlig strækker sig Syd for Gaarden, har en lukket Veranda samt stor Frontspids til denne og Skifertag; den indeholder en stor god Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, der er tækket med Tagpap, er de 3 Hovedlænger sammenbygget i liggende I-Form; af Længerne er der Bryggers, Garage, Heste- og Svinestald i den sydlige, og Kostald i Forbindelses-Længen, de er hvidpudsede begge og har muret Trimpel; Længen mod Nord, som er opført af Træ, rummer Lade, og til Nordsiden af denne er der opført en kort Sidelænge af Træ til Redskaber og Maskiner; desuden Syd for Gaarden 2 Halvtagsbygninger, opført af Træ, den ene til Brændsel, den anden, der har Tag af Pandeplader, til Hønsesus. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Kostalden, Gaarden har eget Vandværk og en Vindmotor paa Rygningen af Kostalden giver Drivkraft til dette samt til Kværn m. m.; fra et Mergelleje i Marken er der i 1936—37 leveret ca. 10,000 m³ Mergel til Ulkebøl Sogn. Den store Have, der delvis drives som Gartneri, er rig paa Frugttræer. I 1937 opføres der i Haven en Villa til Aftægtsbolig.

Saksgaard købtes i 1892 af Jørgen Jensen, Gaarden var da nedbrændt ved Lynnedslag, og han opførte saa de nuværende Bygninger; efter ham overtoges Gaarden i 1911 af Svigersønnen, den nuværende Ejer.

SKELBÆKGAARD, Ulkebøl Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Nissen, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. 7 km, Tlf. Sønderborg 973 u.

Art. 21 af Ulkebøl, samlet Areal 50,8 ha, deraf 48 Ager, 2 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 526,73 Th. (ca. 11,09 Td. Hrtk.); Ejdkv. 77,800 Kr. (80,100), Jordv. 54,900 (57,400); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 56,200 Kr., Løsoret i Den alsiske Brandf. for rørlige Ejendele for 63,100 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Skelbækgård ligger ved Arnkil Skov; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag, Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet omkring 1870 og senere merglet igen. Skovens Bevoksning er Løvtræer.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

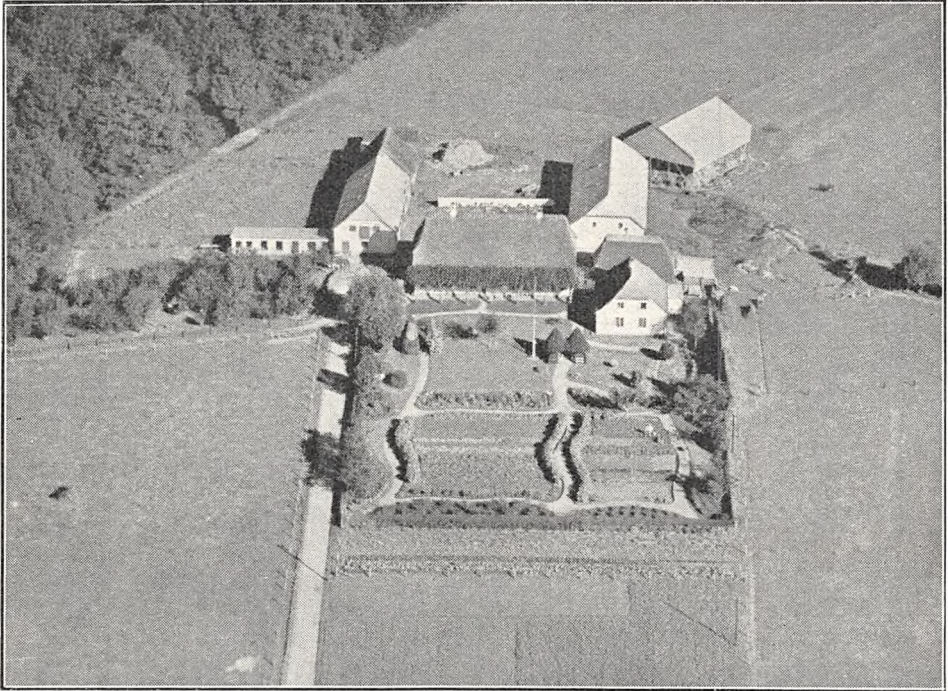
Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 40 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 26 Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg, med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3401 kg med 3,88 pCt. Fedt og 147 kg Smør, Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 230 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 62 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 200 Høns.

Skelbækgaard har grundmurede, hvidpudsede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, som strækker sig langs Indkørselsvejen, er tækket med Straa; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Kostald i den østlige Sidelænge og Heste- og Svinestald samt Redskabs- og Maskinhus i den vestlige, sidstnævnte tækket med Straa; de 2 Sidelænger har Trimpel af Pandeplader, og fra den sydlige Ende af Heste- og Svinestalden udgaar en Sidelænge mod Vest, et Hønsehus, bygget som Halvtag; desuden Nord for Kostalden en Hjelm, opført af Pandeplader og Øst for Hovedbygningen, forbundet med denne ved en Mellembygning, et straatakt Hus opført af Bindingsværk samt op til dette en Halvtagsbygning, tækket med Pandeplader, begge med Rum til forskelligt, endvidere Syd for disse et teglhængt Aftægtshus. I Kostalden er der ildfast Loft af Jernbjælker og Lægter, dækket med Ler.

Skelbækgaard ejedes i forrige Aarh. af Bertel Schmidt, der havde overtaget den i 1839; efter

Skelbækgaard.

ham overtoges den i 1901 af en Søn af samme Navn, efter hvem den i 1921 overtoges af Sønnen Jørg. Schmidt, der i 1930 solgte Gaarden til den nuværende Ejer.

Paa Gaarden Mark findes flere Krigergrave, der hidrører fra Træfninger under og efter Preussernes Overgang over den nordlige Del af Als Sund Natten mellem den 28. og 29. Juni 1864, i Slutningen af den sidste slesvigske Krig.

STENSGAARD, Klinting By, Ulkebøl Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Clausen, Postfb. og nærmeste St. Vollerup, Afst. 3 km og 4½ km til Sønderborg, Tlf. Sønderborg 674 y.

Art. 12 m. fl. af Klinting og 48 af Lambjerg, samlet Areal 36,6 ha, deraf 35 Ager, 1 Skov og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 510 Th. (ca. 10,74 Td. Hrtk.); Ejdskv. 73,000 Kr. (78,300), Jordv. 44,800 Kr. (49,500); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 59,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Stensgaard ligger ca. 1 km Øst for Klinting ved Landevejen Sønderborg—Hørup; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar hovedsagelig af Lermuld paa Lerunderlag.

Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i Aarene 1870—80 og kalket i de sidste Aar; Skovens Bevoksning er Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3.—4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre, udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf. og 25 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1. Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg, med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri; Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4211 kg med 3,70 pCt. Fedt og 174,2 kg Smør, Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 56 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Stensgaard har grundmurede, hvidpudsede, velholdte og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids mod Nord til Gaarden og Tegtag; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er der Ko- og Hestestald i den østlige Sidelænge; denne, der ogsaa har Trimpel af Pandeplader, er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Nord, Svinstalden, og fra den sydlige Gavl af Kostalden er Laden tilbygget som en Forlængelse mod Syd; Gaarden er delvis lukket mod Vest ved en mindre Længe, som rummer Værelser til Folkene og Vaskehus, og Vest for denne en tegltænt Fodermesterbolig. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Stensgaard ejedes omkring Midten af forrige Aarh. fra 1849 af Hans Brok, efter hvem den i 1886 overtoges af Sønnen Jørg. Brok og efter ham overtoges Gaarden i 1910 af Svigersønnen, den nuværende Ejer.

STRAABJERGGAARD, Sundsmark By, Ulkebøl Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejerinde Enkefru Martha Margrethe Poulsen, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. 1 km, Tlf. Sønderborg 277.

Art. 8 af Sundsmark og 161 af Ulkebøl, samlet Areal 43,9 ha, deraf 41,4 Ager, 2 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 485 Th. (godt 10,2 Td. Hrtk.); Ejdkv. 82,000 Kr. (79,900), Jordv. 51,500 Kr. (45,200); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 58,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Straabjerggaard ligger Nord for Sønderborg ved Vejen efter Ulkebøl; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kupe-ret, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i 1880'erne og kalket i de senere Aar; Skovens Bevoksning er blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger en Mark paa ca. 7 ha med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 20 Sække Superf., 10 Kalig. og 20 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 12 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4477 kg med 3,93 pCt. Fedt og 209,9 kg Smør; Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 2 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Straabjerggaard har grundmurede, nye og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, som ogsaa strækker sig Vest og Øst for Gaarden, har lukket Veranda mod

Syd til denne, gennemgaaende Frontspids og Tegtag; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, som har muret Trimpel og overvejende Tag af Pandeplader, er de 2 Hovedlænger sammenbygget i Vinkel; af disse er der Kostald i Længen mod Nord og Lade i den østlige Sidelænge, i hvilken der ind mod Gaarden er indrettet Hestestald; den vestlige Sidelænge, der er tækket med Tagpap, indeholder Garage og Vognport m. m., og en Længe Nord for Gaarden op til Kostalden rummer Svinestald; desuden Øst for Hovedbygningen 2 Halvtagsbygninger, et Hønsehus samt et Redskabs- og Maskinhus. Der er indlagt Vand fra Sønderborg Vandværk.

Straabjerggaard er en gl. Slægtsgaard; den ejedes ved Aarhundredskiftet af Peter Chr. Paulsen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1911 af Sønnen Chr. Paulsen, ved hvis Død i 1931 den overtoges af Enkefru Paulsen, den nuværende Ejerinde.

Straabjerggaard.

SØNDERGAARD, Ulkebøl By, Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Chr. Clausen, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. ca. 2½ km, Tlf. Sønderborg 968 y.

Art. 5 m. fl. af Ulkebøl, samlet Areal 27,5 ha, deraf 25,5 Ager, 1,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 307,83 Th. (6,48 Td. Hrtk.); Ejdskv. 57,500 Kr., Jordv. 31,000 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 55,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Søndergaard ligger i den sydvestlige Side af Ulkebøl By; Jorderne, der er samlet om Gaarden med Undtagelse af Skoven som ligger fraskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og i de senere Aar til Dels kalket. Skovens Bevoksning er blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 6 Kalig. og 20 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 14 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er

tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3831 kg med 3,70 pCt. Fedt og 154 kg Smør, Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 48 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Søndergaard har grundmurede, velholdte, store og gode Bygninger. Hovedbygningen; der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids til denne og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de 2 i Vinkel sammenbyggede Avlslænger, som har Tag af Pandeplader og en høj muret Trimpel, er der Heste-, Kostald og Lade samt Lade over Staldene og Svinestald samt Vognport m. m. i Længen mod Nord; desuden Vest for Hovedbygningen et teglhængt Hus med Rum til forskelligt, og Øst for Gaarden et Aftægtshus, som delvis lukker for Gaardspladsen mod Øst. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet og foruden Aftægtshuset hører der et Arbejderhus til Ejendommen.

Søndergaard ejedes ved Aarhundredskiftet af Peter Clausen, der i 1886 havde overtaget den efter sine Forældre, og efter ham overtoges den i 1930 af Sønnen, den nuværende Ejer, der havde haft Gaarden i Forpagtning siden 1926. (Se Anm. Side 357).

TOMBØLGAARD, Ulkebøl Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejerinde Enkefru Christine Marie Detlefsen, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. 4½ km, Tlf. Sønderborg 965 v.

Art. 6 m. fl. af Ulkebøl, samlet Areal 31 ha, deraf 28 Ager, 2 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 373,43 Th. (7,86 Td. Hrtk.); Ejdkv. 61,000 Kr., Jordv. 36,500 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. for Bygn. paa Als for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Tombølgaard ligger godt en Kilometer Nord for Kær By ved offentlig Vej; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og kalket i de senere Aar. Skovens Bevoksning er blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg. 5.—6. Kløver og Græs, 7. Kunstjordshavre, uden for Driften henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 18 Kalig. og 25 Sække Kvalstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 23 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 5015 kg med 3,65 pCt. Fedt og 204 kg Smør, Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer foruden Ungsvin, der er tidligere leveret ca. 130 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 58 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 40 Høns.

Tombølgaard har grundmurede, hvidpudsede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. Have, som ogsaa strækker sig Vest for Gaarden, har Frontspids mod Syd til denne og Tegtag; den rummer en god Bolig. Af Avisbygningerne, der har Tag af Tagpap, udgaar fra den vestlige Gavl af Hovedbygningen en Længe mod Vest; den har Trimpel af Pandeplader, indeholder Hestestald og Lade og er sammenbygget i Vinkel med den vestlige Sidelænge, Kostalden; den østlige fritliggende Sidelænge, der har muret Trimpel, rummer Vognport, Lade og Svinestald. Gaarden er delvis lukket mod Nord ved et teglhængt Aftægtshus.

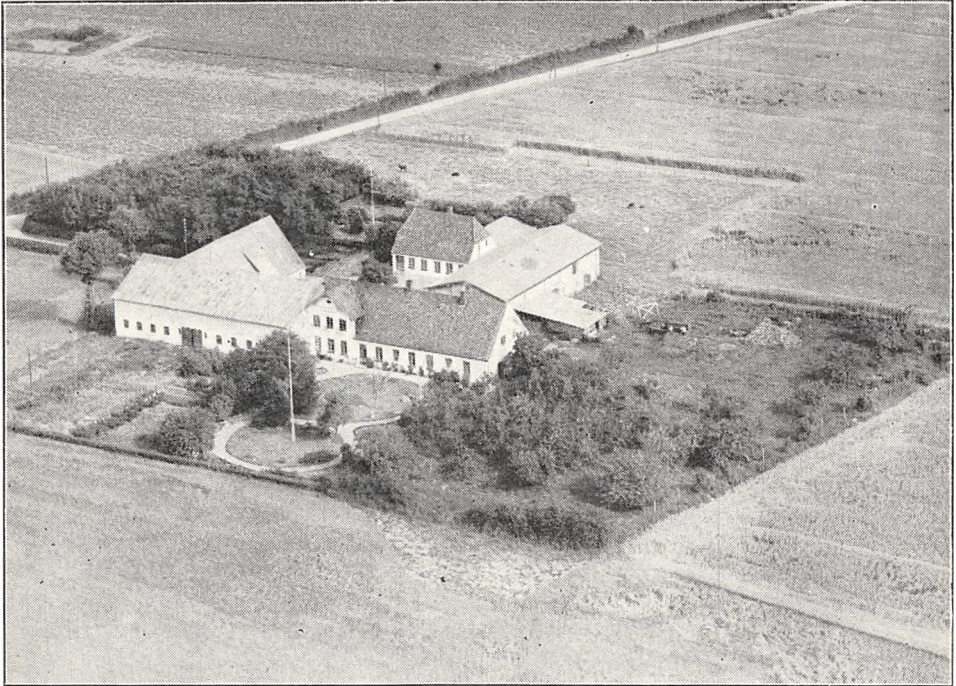
Tombølgaard er en meget gl. Slægtsgaard, der i mange Generationer har været ejet inden for Slægten Detlefsen; allerede i første Halvdel af det 16de Aarh. under vort sidste Bondeoprør »Grevens Fejde«, nævnes der i Aarene 1533 og —35 en Fæstebonde Jes Detlefsen i Ulkebøl, mulig Slægten stammer fra ham. Fra 1706 ejedes Gaarden af Jørg. Jørgensen Fogdt, efter hvem den i 1750 overtoges af Jørg. Detlefsen (mulig en Svigersøn), efter ham overtoges den i 1791 af Sønnen Jørg. Jørgensen D., og ved de følgende 4 Ejerskifter henholdsvis i 1828, 1865, 1884 og 1912 gik Gaarden fra Fader til Søn, alle med Navnet Jørg. Jørgensen Detlefsen; den nuværende Ejerinde overtog Gaarden i 1931 ved sin Mand Jørgen Jørgensen Detlefsens Død. (Se Anm. S. 357).

Under vor sidste slesvigske Krig i 1864 efter Preussernes Overgang over Als Sund Natten mellem den 28. og 29. Juni, fandt der en mindre Kamp Sted paa Gaardens Mark, i hvilken Oberst Faaborg blev dødelig saaret.

I det nordvestlige Hjørne af Gaardens Have ligger en Krigergrav, prydet med et Jernkors, dette bærer følgende Indskrift: »Herunder hviler 5 tapre danske Soldater, faldne for Fædrelandet den 29. Juni 1864«.

ULKEBØLGAARD, Ulkebøl By, Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Herman Th. Lawaetz, Postfb. Sønderborg, nærmeste St. Sundsmark, Afst. 1 km og ca. 2 km til Sønderborg, Tlf. Sønderborg 1047.

Art. 3 m. fl. af Sundsmark og 18 m. fl. af Ulkebøl, samlet Areal 76 ha, deraf

Tombølgaard.

74 Ager, 1 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 893,89 Th. (godt 18,8 Td. Hrtk.); Ejdskv. 150,000 Kr. (179,000), Jordv. 97,700 Kr. (132,000); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 68,900 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Ulkebølgaard ligger ca. 2 km Øst for Sønderborg ved Landevejen efter Nordborg; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet omkring 1880 og senere kalket, Skovens Bevoksning er Bøg.

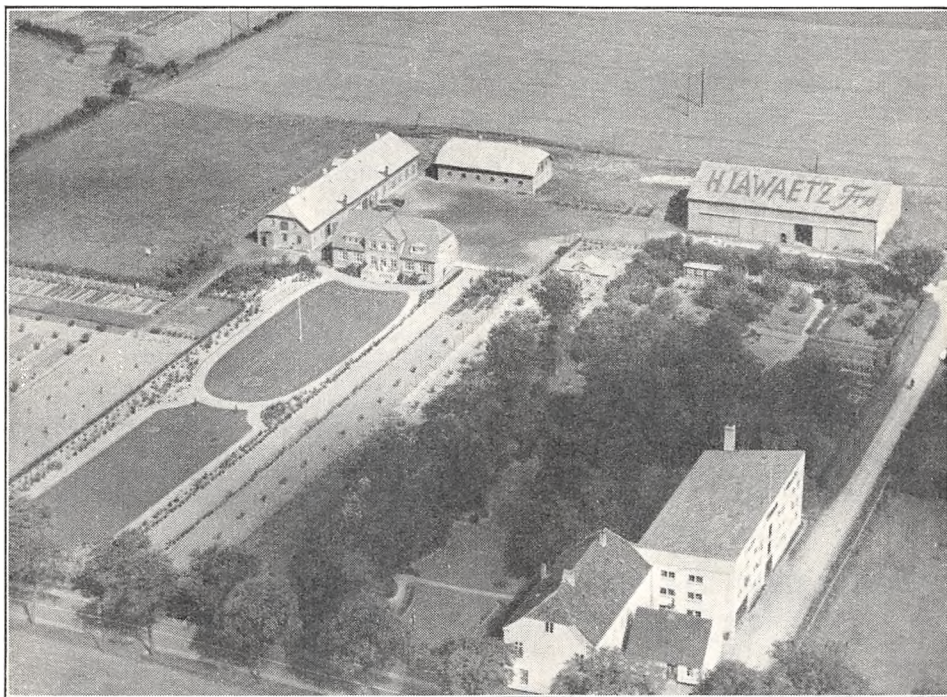
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Frøavl af forskellige Sorter. Af Kunstgødning anvendes aarlig 70—80 Sække Superf., 30 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 18 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4198 kg med 3,87 pCt. Fedt og 181,4 kg Smør; Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor.

Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 120 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Ulkebølgaard har grundmurede, nye og velindrettede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd, til den kønne Have, som ogsaa strækker sig mod Øst, har Terrasse og stor Frontspids mod Syd og Tegltag; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de fritliggende Avlsbygninger, der har Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Heste- og Kostald i den lange vestlige Sidelænge og Svinestald i Længen mod Nord; Laden, der er helt af Pandeplader, ligger mod Øst ved Indkørselsvejen, og Syd for denne og Vejen 2 Bygninger, opført af Træ, af hvilke den ene rummer Hønsehus, den anden Redskaber og Maskiner. I den store Have er der mange unge Frugttræer. (De hvidpudsede Bygninger, der ligger i det sydøstlige Hjørne af Haven langs Indkørselsvejen og Landevejen (se Billedet), er et Frø-

Ulkebølgaard.

renseri og Frølager m. m.; de ejes af et Medlem af Slægten Lawaetz, men hører ikke til Ulkebølgaard).

Ulkebølgaard er dannet af Slægten Lawaetz; i 1898 købte nu afdøde Herman Th. Lawaetz Gaarden, der da kun var paa ca. 21 ha; Lawaetz, der kastede sig over Frøavl og Avl af Stam-sæd, blev en meget kendt Frøavler, og han tilkøbte i Aarenes Løb 2 Gaarde og øgede derved Arealet til Ulkebølgaard til 98 ha; ved hans Død i 1925 overtoges Gaarden og Driften af Enken Fru Anne Helene L., der fortsatte sin afdøde Mands Virksomhed. April 1933 solgte hun den oprindelige Gaard, nu med ca. 18 ha, og opførte derefter til den øvrige Del af Jorden den nuværende nye Gaard, som 1934 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

VESTERGAARD, Kær By, Ulkebøl Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jørgen Hansen, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. $3\frac{1}{2}$ km.

Art. 17 m. fl. af Kær, samlet Areal 26,5 ha, deraf 22,9 Ager, 1,5 Eng, 1,6 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 378,22 Th. (ca. 8 Td. Hrtk.); Ejdskv. 53,600 Kr., Jordv. 29,200 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 45,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vestergaard ligger i den vestlige Side af Kær By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af svær Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet omkring 1870 og til Dels kalket i de senere Aar. Engen er humusblandet Jord paa Haardbund, Skovens Bevoksning er blandet Løvskov.

Gaarden drives siden 1928 af den nuv. Ejers Søn Forpagter Peter Hansen; Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger 2 ha med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 20 Kalig. og 30 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer, 1 Tyr og 12 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg om Aaret, Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer foruden Ungsvin, der er tidligere leveret ca. 110 Slakterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 42 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Vestergaard har grundmurede, velholdte, delvis ældre Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, er tækket med Straa. Af de fritliggende Avslænger, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Svinestald og Lade i den straatækte Længe mod Nord; den vestlige Side-længe, der har muret Trimpel, indeholder Værelser til Medhjælpere, Heste- og Køstald og den østlige Bryggers og Vognport; desuden Øst for Gaarden et Hus til Maskiner og et til Redskaber, dette bygget som Halvtag ligesom et Hønsehus af Træ Nord for Gaarden, og Øst for Hovedbygningen et straatækt Aftægtshus.

Vestergaard er en af de mange Gaarde, som blev mere eller mindre nedskudt under Krigen 1864, det er en gl. Slægtgaard. Den ejedes ved Aarhundredskiftet af Peter Christensen Petersen, som havde overtaget den efter sine Forældre; efter hans Død i 1925 arvedes Gaarden af en afdød Søns Hustru, Svigerdatteren Anna Kathrine, der senere efter sin Mands Død havde ægtet Jørg. Hansen, og ved hendes Død i 1936, arvedes Gaarden af denne, den nuv. Ejer. (Se. Anm. S. 357).

VIBÆKGAARD, Ulkebøl Sogn og Komm., Als Sønner Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Berthel Chr. Wilhelmsen, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. 5 km. Tlf. Sønderborg 965 y.

Art. 3 m. fl. af Ulkebøl, samlet Areal 28 ha, deraf 25 Ager, 1,5 Eng, 1 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 318,37 Th. (6,7 Td. Hrtk.); Ejdskv. 60,000 Kr., Jordv. 33,600 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 54,800 Kr., Løspøret i Den alsiske Brandf. for rørlige Ejendele for 45,800 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vibækgaard ligger Nord for Ulkebøl By ved Vejen efter Arnkil; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og kalket i de senere Aar. Engen er humusblandet Jord paa Haardbund, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Blandsæd, 4.—5. Kløver og Græs, 6. $\frac{1}{2}$ Kaalroefrø og $\frac{1}{2}$ Havre, 7. Byg; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 10 Kalig. og 30 Sække Kvælstof.

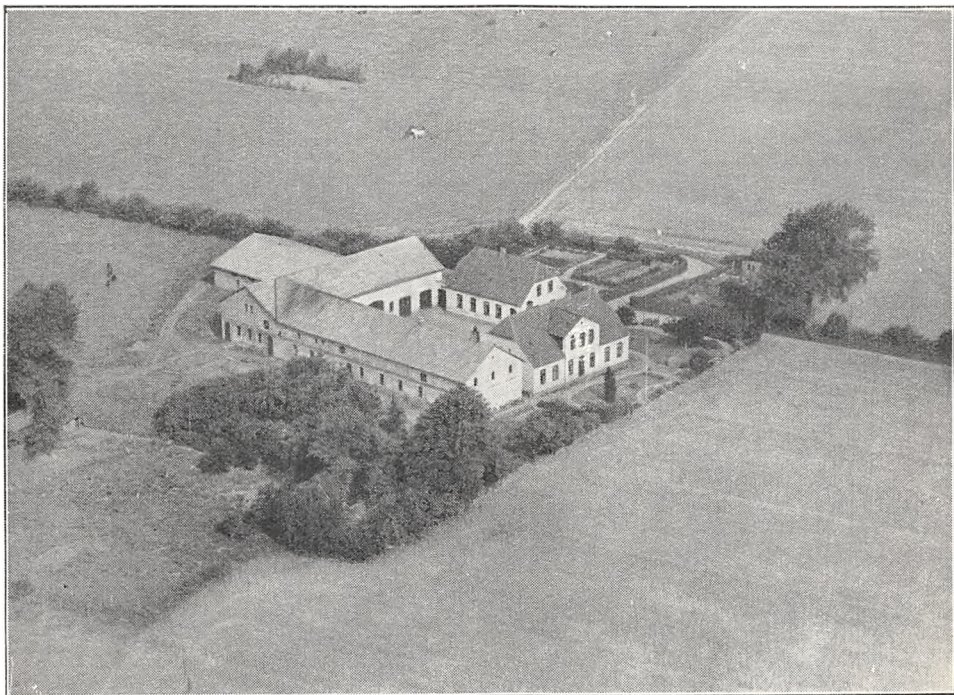
Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4572 kg med 3,45 pCt. Fedt og 175,5 kg Smør, der malkes med Maskine (Hinman), og Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer foruden Ungsvin, der er tidligere leveret

ca. 120 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 47 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Vibægaard har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til Haven, som ogsaa strækker sig Nord for Gaarden, har Frontspids mod Øst til denne og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af de 2 Avlslænger, der er sammenbygget i Vinkel og har Tag af Pandeplader og muret Trimpel, er der Bryggers, Svinestald, Værelser til Folkene, Heste- og Kostald i den lange Sidelænge mod Syd og Kostald, Lade og Vognport i Længen mod Vest, Laden udvidet i en Sidelænge mod Vest; Gaarden er delvis lukket mod Nord af et fritliggende teglhængt Aftægtshus. Der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Vibægaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh., fra 1884, af Chr. Karstensen, efter hvem

Vibægaard.

den i 1897 overtoges af Brodersønnen Karsten K., og efter ham overtoges den i 1929 af Svigersønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

VILLINGGAARD, Ulkebøl Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jørgen Kæstel, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. ca. 6 km, Tlf. Sønderborg 965 x.

Art. 9 m. fl. af Ulkebøl, samlet Areal 22,4 ha, deraf 21 Ager, 1 Skov og 0,4 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 301 Th. (ca. 6,32 Td. Hrtk.); Ejdskv. 52,000 Kr., Jordv. 27,800 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 42,800 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Villinggaard ligger Nord for Ulkebøl ved Vejen efter Arnkil; Jordene, der er samlet ved Gaarden og grænser til Augustenborg Fjord, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og der er merglet i 1880'erne. Skovens Bevoksning er blandet Løvskov.

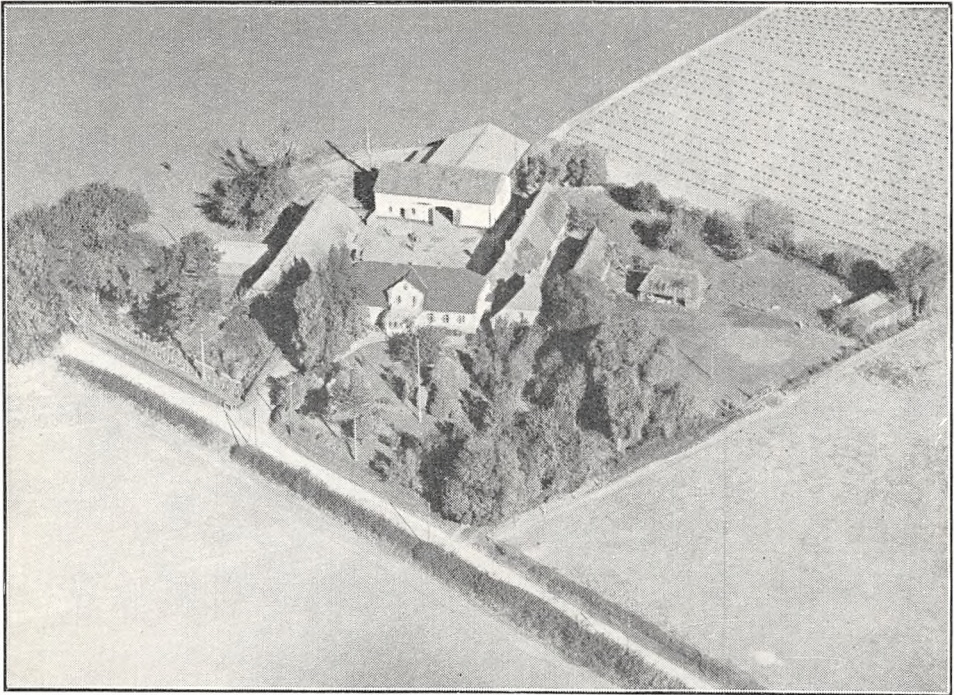
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 18 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16—18 Malkekøer, 1 Foreningstyr og 10 Stkr.

Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg og er tuberkelfri, Kørne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4913 kg med 3,76 pCt. Fedt og 206 kg Smør, Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 3 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer foruden Ungsvin, der er tidligere leveret 100—120 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 45 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Villinggaard har grundmurede, hvidpudsede og velholdte Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, som grænser til Sognevejen, har Frontspids til denne og Tegtag. Af Avlsbygningerne, der overvejende er tækket med Straa, er der Roehus og Kostald i den vestlige Sidelænge,

Vranglandgaard.

som er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Nord; denne, som indeholder Svine- og Hestestald, er udvidet i en Sidelænge mod Nord, en Lade helt af Pandeplader og mellem de 2 Staldrum er der en Gennemkørselsport til Laden; den østlige mindre Sidelænge, som ligger frit, har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, den indeholder Værelser til Folkene og Magasin.

Villinggaard ejedes i Slutningen af forrige Aarh. af Jørg. Hansen, den bestod da af 2 sammenlagte Gaarde, der laa paa hver sin Side af Sognevejen, og den havde et Areal paa ca. 32,3 ha. Han solgte den i 1898 til Johs. Mathiesen, der ca. 1925 frasolgte den Syd for Sognevejen liggende Gaard tillige med et Areal paa ca. 10 ha; i 1927 solgte han derefter Villinggaard til Fr. Jørgensen, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1934. (Se Anm. Side 357).

VRANGLANDGAARD, Ulkebøl Sogn og Komm., Als Sønder-Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Iversen, Postfb. og nærmeste St. Sønderborg, Afst. 6 km, Tlf. Sønderborg 962 v.

Art. 12 af Ulkebøl og 85 af Kær, samlet Areal 44,8 ha, deraf 41,4 Ager, 2,5 Skov og 0,9 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 560,00 Th. (11,79 Td. Hrtk.); Ejdskv. 75,000 Kr. (78,300), Jordv. 49,800 Kr. (52,200); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 56,400 Kr., Løsporet i Den alsiske Brandf. for rør-lige Ejendele for 68,600 Kr., Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vranglandgaard ligger Nord for Ulkebøl ved Vejen efter Arnkil; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag, Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og hele Arealet er merglet i 1880'erne; Skovens Bevoksning er Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 9 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4. Runkelroefrø og Kartoffler, 5. Havre, 6. Byg, 7.—8.—9. Kløver og Græs; udenfor Driften henligger ca. 3 ha med vedv. Græs og 2 ha med Lucerne; af Kunstgødning anvendes aarlig 30—40 Sække Superf., 20 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20—25 Malkekøer og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Forenings-tyr, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4282 kg med 3,78 pCt. Fedt og 180,8 kg Smør, Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 15 Tillægssøer, der er tidligere leveret 150—200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 66 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Vranglandgaard har grundmurede, hvidpudsede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, som grænser til Sognevejen, har Frontspids samt Veranda med Altan til denne og Skifertag; den indeholder en god Bolig; Øst for Hovedbygningen en teglhængt Bygning, der rummer Bryggers. Af de fritliggende Avlslænger er der Ko- og Hestestald i den vestlige Sidelænge og i den østlige en Aftægtsbolig samt Svinestald, de 2 Længer er tækket med Straa ligesom en Bygning Øst for Gaarden, til Brændsel m. m. Gaarden er delvis lukket mod Nord ved en Længe, med muret Trimpel, den indeholder Lade og Svinestald, Laden udvidet mod Nord i en Sidelænge af Træ, og til Vestsiden af denne er Svinestalden udvidet i en Halvtagsbygning; alle med Tag af Pandeplader.

Vranglandgaard ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Chr. Broch, efter hvem den i 1865 overtoges af en Halvbroder Hans Iversen, og efter ham overtoges Gaarden i 1896 af Sønnen, den nuværende Ejer.

ØSTER HESSELGAARD, Ulkebøl Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Andreas Petersen, Postfb. Augustenborg, nærmeste St. Vollerup, Afst. ca. 2 km og 6 km til Sønderborg, Tlf. Augustenborg 4.

Art. 10 m. fl. af Vollerup, samlet Areal 37,2 ha, deraf 33,7 Ager, 1 Eng, 1,5 Skov, 0,5 Frugtplantage og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 360,23 Th. (7,58 Td. Hrtk.); Ejdkv. 63,500 Kr., Jordv. 39,100 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 49,800 Kr., Løsoret i Den alsiske Brandf. for rørlige Ejendele for 56,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Øster Hesselgaard ligger Nordøst for Vollerup ved Landevejen Sønderborg—Nordborg; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og kalket i de senere Aar. Engen er Fjordeng, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 9 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Frøafgrøder og Kartoffler, 3. Byg, 4. Roer, 5. Byg, 6.—7.—8. Kløver og Græs, 9. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 30 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 24 Malkekøer, 1 Tyr og 22 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4373 kg med 3,63 pCt. Fedt og 176,8 kg Smør, Mælken leveres til Sønderborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer foruden Ungsvin, der er tidligere leveret ca. 160 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 57 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 350 Høns.

Øster Hesselgaard har grundmurede, hvidpudsede, delvis ældre, men gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har gennemgaaende Frontspids og Tegtag; i den vestlige Ende er der indrettet en Aftægtsbolig, og Øst for Hovedbygningen ligger der et teglhængt Hus, der rummer Bryggers samt et Hønsehus, opført af Træ og tækket med Pandeplader. Af Avlsbygningerne er der Ko- og Hestestald i den vestlige straaetækte Sidelænge, som er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Nord; denne, der indeholder Svinestald, har Tag af Pandeplader ligesom den fritliggende østlige Sidelænge, Laden; desuden Øst for Gaarden en straaetækt Stald til Søer. Der er eget Vandværk til Staldene og for nylig er der anlagt en Frugtplantage paa ca. 0,5 ha. Fra Gaarden, der ligger lunt ved det sydøstlige Hjørne af Skoven, er der smuk Udsigt over Vandet til Augustenborg Fjord.

Øster Hesselgaard er en gl. Slægtsgaard, der ifølge Dokumenter, som er bevaret i Familien, har været i Slægtens Besiddelse siden 1650; Gaarden ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. til 1898 af Andr. Petersen; den overtoges da af Sønnen P. A. Petersen, efter hvem den i 1928 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

GAARD I HØRUP BY, Sogn og Komm., Als Sdr. Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Hansen Knøfs, Postfb. og nærmeste St. Kirkehørup, Afst. godt 1 km og 6½ km til Sønderborg, Tlf. Kirkehørup 33.

Art. 5 af Hørup, samlet Areal 26,8 ha, deraf 24,8 Ager, 0,5 Eng, 1 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 349,68 Th. (7,36 Td. Hrtk.); Ejdskv. 56,700 Kr. Jordv. 32,400 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 52,000 Kr., Løsoret i Den alsiske Brandf. for rørlige Ejendele for 33,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den vestlige Side af Hørup By ved Vejen efter Lambjergskov; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af mild Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 10 Sække Superf., 5 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 16 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Hørup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Der er tidligere leveret ca. 70 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 50 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 5 af Hørup har grundmurede, velholdte gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har gennemgaaende Frontspids og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger, der er tækket med Pandeplader, er der Værelser til Folkene, Svine- og Hestestald i den vestlige Sidelænge, Vognport m. m. samt Hønsehus i den østlige og i Længen Vest for Gaarden Kostald og Lade, førstnævnte med Trimpe af Pandeplader, Laden helt opført af Pandeplader; desuden Vest for Hovedbygningen et teglhængt Vaskerhus.

Gaard Art. 5 af Hørup er en Slægtsgaard; den ejedes omkring Midten af forrige Aarh., fra 1845, af Hans Hansen Knøfs, efter hvem den i 1872 overtoges af Sønnen af samme Navn; efter ham overtoges den i 1910 af Sønnen, ligeledes med samme Navn, og efter ham overtoges den i 1925 af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

GAARD I MIANG BY, Hørup Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Chr. Speggers, Postfb. og nærmeste St. Kirkehørup, Afst. 1½ km og 9 km til Sønderborg, Tlf. Kirkehørup 50.

Art. 3 af Miang, samlet Areal 39,7 ha, deraf 33,7 Ager, 2,5 Eng, 2 Skov og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 406,45 Th. (8,55 Td. Hrtk.); Ejdskv. 65,300 Kr. (72,500), Jordv. 40,300 Kr. (44,800); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 71,300 Kr., Løsoret i Nordslesvigsk Brandf. for 53,900 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger midt i Miang By; Jorderne, der ikke er samlet, men ligger ret godt for Gaardens Drift, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag, en mindre Del er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er meget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er kalket 1913—14, og der kalkes nu en Mark hvert Aar. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 20 Sække Superf., 15 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 12 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og renses nu for Tuberkulose, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4585 kg med 3,87 pCt. Fedt og 198,2 kg Smør, Mælken leveres til Hørup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 175 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 68 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Gaard Art. 3 af Miang har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der er opført i 1801, ligger mod Syd til den store kønne Have, som grænser til Vejen gennem Byen, har Frontspids mod Syd til denne og Tegtag; den rummer en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som er ombyggede i Aarene 1904—13, er der Heste- og Kostald i den østlige Sidelænge og Lade i Længen mod Nord; de 2 Længer, der er sammenbygget i Vinkel, har muret Trimpel og Tag af Pandeplader; den vestlige lille Sidelænge rummer Vaskehus og fra den nordlige Ende af dette udgaar Svinestalden som en Sidelænge mod Vest, begge tækket med Tegl; desuden Vest for Gaarden et Hus, der indeholder Vognport, Redskabs- og Maskinrum og Øst for et Roehus bygget som Halvtag og tækket med Tagpap. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, og der hører et Aftægts- samt et Arbejderhus til Ejendommen.

Gaard Art. 3 af Miang ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Jørg. Bladt, der i 1887 solgte den til Hans Jørg. Toft; han solgte den i 1894 til Jørg. Dael, som i 1903 solgte den til Jes Speggers; efter ham overtoges Gaarden i 1913 af Sønnen Chr. P. Speggers, der havde haft den i Forpagtning siden 1903, og efter ham overtoges den April 1931 af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

HOVBJERGGAARD, Hørup By, Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr., og A., Ejerinde Enkefru Ellen Nielsen, Postfb. og nærmeste St. Kirkehørup, Afst. 1½ km og 6½ km til Sønderborg, Tlf. Kirkehørup 59 u.

Art. 9 af Hørup, samlet Areal 27,7 ha, deraf 25,7 Ager, 0,5 Eng, 1 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 375 Th. (7,9 Td. Hrtk.); Ejdskv. 55,000 Kr., Jordv. 32,600 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 47,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Hovbjerggaard ligger i den østlige Side af Hørup By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i 1880'erne og kalket i de senere Aar. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning Bøg og Eg.

Gaarden drives af Ejerinden, med en Søn Niels Nielsen som Bestyrer; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 25 Sække Superf., 15 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer, 1 Tyr og 10 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Hørup Andelsmejeri.

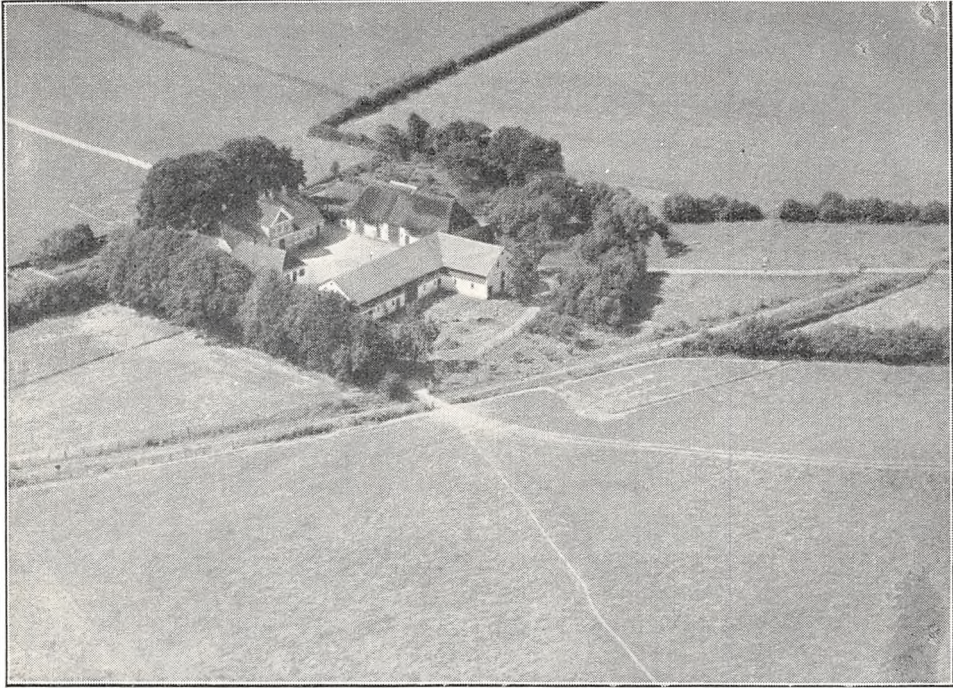
Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere leveret ca. 70 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 45 Svinekort. Der holdes 3 Faar. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Hovbjerggaard har ældre, men velholdte og gode Bygninger. Det straatækte Stuehus, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids mod Nord til Gaarden; det indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Hestestald i den vestlige Del af Længen og denne er her sammenbygget i Vinkel med den vestlige Sidelænge, Kostalden, som ligeledes er tækket med Straa; desuden Øst for Stuehuset en teglhængt Svinestald, Vest for dette en Svinestald mere og Syd for denne en Længe, der indeholder Fodermesterbolig og en mindre Svinestald, begge med Tag af

Pandeplader ligesom en Trælade Nordvst for Gaarden; endvidere Vest for Gaarden et straa-tækt Hønsehus, opført af Bindingsværk. Foruden et Aftægts-hus, hører der et Arbejderhus til Ejendommen.

Hovbjerggaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Peter Duus, efter hvem den i 1883 overtoges af Stedsønnen Niels Nielsen; efter hans Død overtoges Gaarden af Enkefru Nielsen, efter hvem den i 1914 overtoges af Sønnen Chr. Nielsen; kort efter indkaldtes han til Verdenskrigen, hvor han faldt i 1916, og Gaarden overtoges derefter af Enken, den nuværende Ejerinde. (Se Anm. Side 357).

HOVLØKKEGAARD, Hørup Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg

Hovløgkegaard.

Retskr. og A., Ejer Jørg. Andresen Hovløgke, Postfb. Kirkehørup, nærmeste St. Volle-
rup, Afst. godt 1 km og godt 6 km til Sønderborg, Tlf. Kirkehørup 7.

Art. 3 af Lambjerg, samlet Areal 33,4 ha, deraf 32 Ager, 0,8 Eng og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 390 Th. (8,21 Td. Hrtk.); Ejdskv. 61,000 Kr., Jordv. 39,000 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Hovløgkegaard ligger mellem Kirkehørup og Vollerup Nord for Landevejen Søn-
derborg—Mommærk med Indkørsel fra denne; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid. Engen er Haardbundseng.

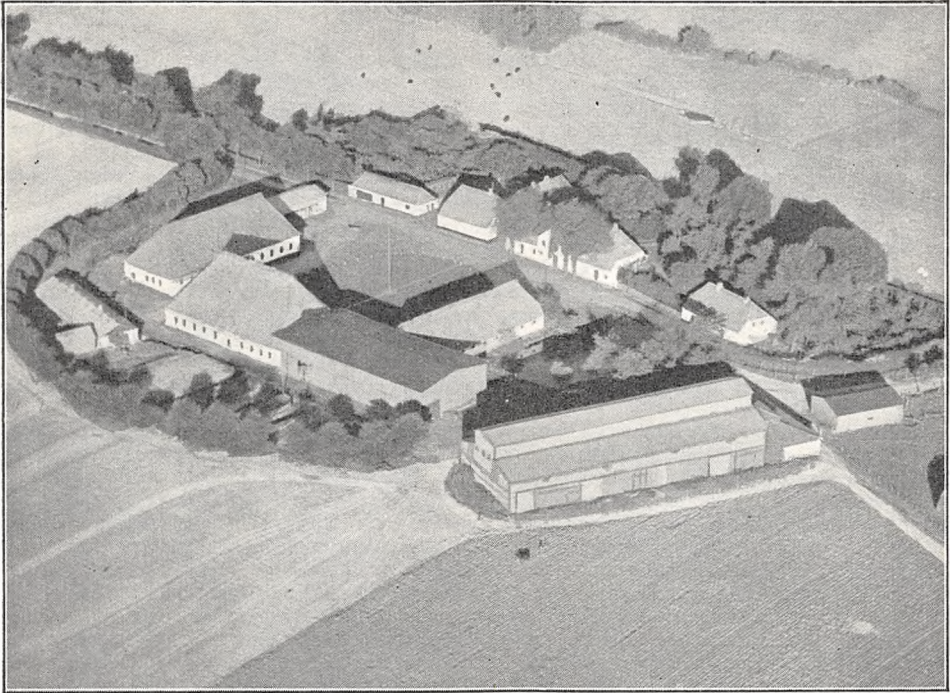
Jorden dyrkes i følgende 9 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5. Havre, 6.—7.—8. Kløver og Græs, 9. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 15 Sække Superf., 10 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 10 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3615 kg med 3,74 pCt. Fedt og 150,1 kg Smør, Mælken leveres til Hørup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 55 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Hovløgkegaard har grundmurede, velholdte og gode Bygninger, oprindelig opført i 1872 og senere ombygget i 1909. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, som ogsaa strækker sig Vest for Gaarden, har stor gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af de hvidpudsede, fritliggende Avslænger er der Heste- og Svinestald i den nordlige Længe, fra hvis vestlige Ende Kostalden udgaar som en Sidelænge mod Nord, den vestlige Sidelænge, Laden, er tækket med Straa og den østlige, der rummer Vaskehus m. m., med Tegl.

Hovløgkegaard, der blev udflyttet fra Lambjergskov i 1792 under de store Landboreformer

Majbølgaard.

til sin nuværende Plads, er en gl. Slægtsgaard, der siden da har været i den nuværende Ejers Slægts Besiddelse. Den ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Jørg. Jørgensen Andresen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1873 af Sønnen Jørg. Hovløgke, efter hvem den i 1903 overtoges af Sønnen af samme Navn, og efter ham overtoges Gaarden Okt. 1936 af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

MAJBØLGAARD, Hørup Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Henrich Jessen, Postfb. og nærmeste St. Kirkehørup, Afst. 3 km og ca. 9 km til Sønderborg, Tlf. Kirkehørup 82 x.

Art. 1 m. fl. af Mintebjerg, samlet Areal 206,7 ha, deraf 194,7 Ager, 6 Eng, 3 Skov og 3 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 2980,04 Th. (62,74 Td. Hrtk.); Ejdskv. 291,500 Kr. (340,000), Jordv. 233,400 Kr. (266,300); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 230,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Majbølgaard ligger midt mellem Hørup og Mintebjerg, Syd for Landevejen fra Sønderborg til Skovby, en gl. 200 m lang Alle fører fra Landevejen ind til Gaarden; Jorderne, der er samlet om denne, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet i Aarene 1864—74,

der er merglet 1840, 1900 og nu nymerglet. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i en 11 Marks Drift med Helbrak og en Del Frøavl; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 20 Kalig. og 250 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 80 Malkekøer, 3 Tyre og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af rødt dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3756 kg med 4,09 pCt. Fedt og 172 kg Smør, Mælken leveres til Mintebjerg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 16 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor. Der er tidligere leveret ca. 630 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 270 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Majbølgaard har grundmurede, hvidpudsede, anelige og gode Bygninger (ligger ikke helt solret). Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den store og kønne gl. Have, har Frontspids mod Vest til Gaarden og Tegtag; den indeholder en stor og smuk Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de egentlige Avlsbygninger, som overvejende er tækket med Pandeplader, er der i den lange Længe mod Vest overfor Hovedbygningen Kostald (mod Nord) og Lade (mod Syd); Straataget paa Kostalden er nu erstattet med Pandeplader, medens Laden, som er opført af Træ, er tækket med Tagpap; af de 2 fritliggende Sidelænger, er der Stald til Søer i den sydlige, hvor Straataget nu er erstattet med Asbest og Heste- og Svinestald i den nordlige, denne er tækket med Tegl og fra den østlige Gavl er der mod Øst tilbygget en aaben Vognport; desuden Vest for Gaarden en Svinestald, opført af Træ, Syd for en stor Hejselade med Trætrimpel, og Øst for denne et Redskabs- og Maskinhus opført af Træ og tækket med Tagpap; endvidere Syd for Hovedbygningen en teglhængt Fodermesterbolig og Nord for 3 teglhængte Bygninger, der rummer Værelser til Medhjælpere, Brændsel og Vognport samt Hønselus. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i den ene Svinestald, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører foruden en gl. Smedie 2 Huse med 3 Lejligheder til Ejendommen.

Majbølgaard er oprettet i 1640 af Hertug Hans (Johan) Christian af Sønderborg (en Sønnesøn af den ofte nævnte Hertug Hans d. Yngre) af 5 nedlagte Bøndergaarde og Junkergaarden Majbøl (se Lundsgaard i Ullerup Sogn). Efter hans Død i 1653 arvedes hans stærk forgældede Besiddelser af Sønnen Hertug Christian Adolf; som Følge af Krigen med Sverige 1657—60 forværredes de økonomiske Forhold yderligere og ved hans Konkurs i 1667 inddrog Kronen Hertugdømmet Sønderborg og derunder ogsaa Majbølgaard. Hundrede Aar senere i 1764 overdrog Frederik d. Femte Majbølgaard m. fl. til Hertug Fr. Christian af Augustenborg (se Sønderborg Ladegaard). Efter Papirer i Hørup Præstearkiv synes Majbølgaard under Christian d. Sjette at have været bortforpagtet til Boy Hansen; efter en Brand i 1744, ved hvilken Kostalden og Laden brændte, fik han nu Gaarden overladt i Arvefæste mod at opføre de nedbrændte Bygninger; efter hans Død overtoges Arvefæstet af Sønnen Boy Boysen, senere af dennes Enke og hendes Mand af 2. Ægteskab, Provisor C. O. Møller til 1786, da en Søn Boy Boysen af første Ægteskab overtog Arvefæstet; ved hans Konkurs i 1791 overtoges Majbølgaard af Hertugen, hvis Sønnesøn Hertug Christian C. F. August i 1815 bortforpagtede den til Thomas Jessen, der merglede Jorderne; efter ham overtoges Forpagtningen i 1847 af Sønnen Hans Hindrich Jessen, og han fortsatte Forpagtningen ogsaa efter at Hertugens Godser i 1852 som Følge af hans Tilslutning til det slesvig-holstenske Oprør i 1848 var inddraget af den danske Stat. I 1863 købte Forp. Jessen derefter Majbølgaard med Besætn. paa Auktion den 28. Novbr. for 262,000 Kr.; han drænedes Jorderne (se foran) og byggede en ny Kostald. I 1893 overtoges Gaarden af Sønnen Thomas Jessen, der i en Del Aar havde haft Gaarden i Forpagtning og efter ham overtoges den i 1912 af Sønnen, den nuværende Ejer.

MINTEBJERG-RYE, Mintebjerg By, Hørup Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jørg. Nielsen, Postfb. Over Tandslet, nærmeste St. Majbøl, Afst. 3½ km og 10 km til Sønderborg, Tlf. Kirkehørup 53 u.

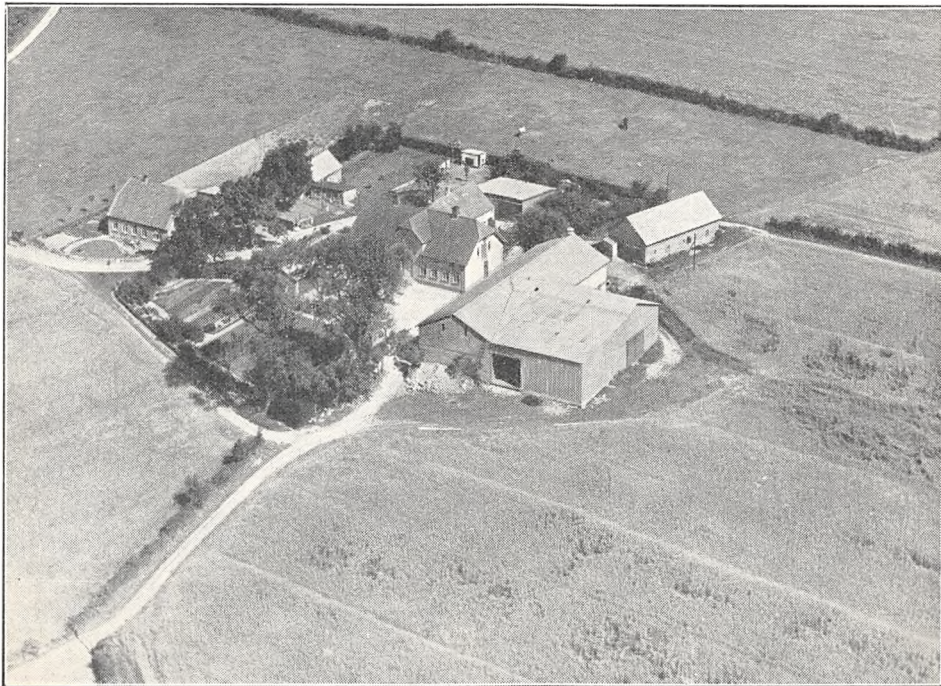
Art. 4 af Mintebjerg, samlet Areal 31,9 ha, deraf 28,8 Ager, 1,6 Eng, 1 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 435,44 Th. (9,17 Td. Hrtk.); Ejdskv. 65,400 Kr., Jordv. 36,100 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 61,800 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Mintebjerg-Rye ligger ca. 1 km Syd for Mintebjerg By og Landevejen Sønderborg—Skovby med meget smuk Udsigt over Hørup Hav, Kegnæs og Flensborg Fjord til Angel; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag.

Terrænet er jævnt faldende mod Syd mod Hørup Hav, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1880'erne. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Gaarden drives af Ejerens Svigersøn Forpagter Peter Chr. Bladt; Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anv. aarlig ca. 15 Sække Superf., 12 Kalig. og 35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 17 Malkekøer, 1 Tyr og 10 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var

Mintebjerg-Rye.

sidste Aar 4235 kg med 3,46 pCt. Fedt og 162,8 kg Smør, Mælken leveres til Mintebjerg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret 100—130 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 64 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

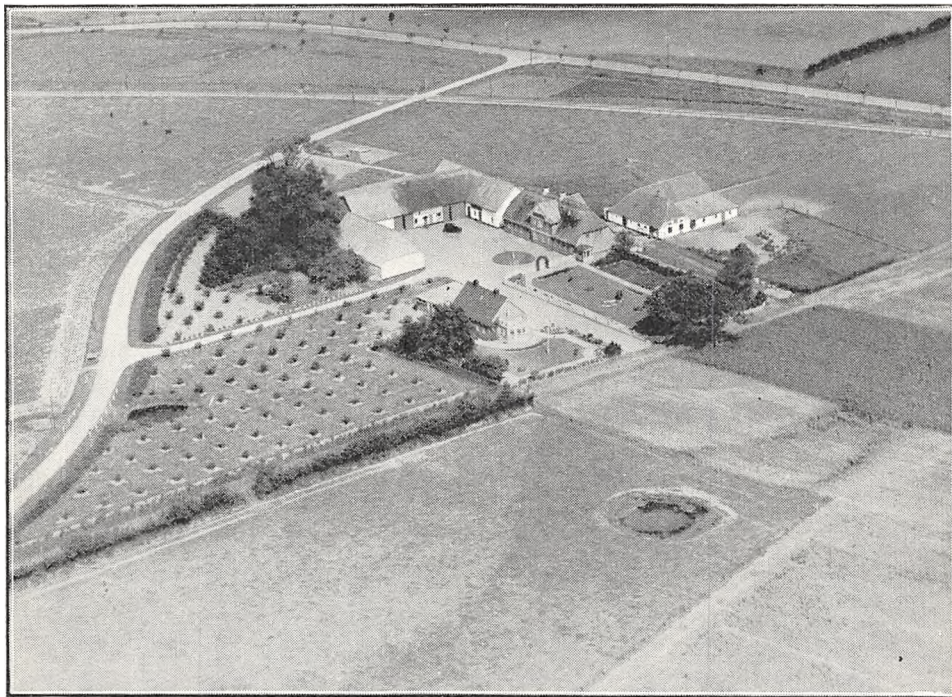
Mintebjerg-Rye har grundmurede gode Bygninger. Hovedbygningen, der er opført i 1909, ligger mod Syd til Haven, som ogsaa strækker sig Vest for denne; den har Frontspids til Haven, Tegltag og indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som for største Delen har Tag af Pandeplader, er der Heste- og Kostald i den østlige Sidelænge, fra hvis sydlige Ende Laden, der har Vægge af Pandeplader, udgaar som en Sidelænge mod Øst; den fritliggende vestlige Sidelænge rummer Vognport m. m.; desuden Nord for Gaarden en Svinestald, der har muret Trimpel ligesom Staldlængen, Vest for denne en teglhængt Bygning, som rummer Vaskehus og Mølleri, Nord for denne et Redskabs- og Maskinhus, bygget som Halvtag og Vest for disse en Stald til Søer samt et Hønsehus, sidstnævnte bygget af Træ og tækket med Tagpap; endvidere i Haven mod Sydvest et nyt teglhængt Aftægtshus, opført i 1932. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden. (Se Anm. Side 357).

Mintebjerg-Rye ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Jørgen Bladt, efter hvem den i 1899 overtoges af Hans Skovmand, og efter ham overtoges den i 1906 af Stedsønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

PARADIISGAARD, Hørup Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jens Iversen, Postfb. og nærmeste St. Kirkehørup, Afst. 1 km og godt 6½ km til Sønderborg, Tlf. Kirkehørup 36.

Art. 14 m. fl. af Lambjerg, samlet Areal 37,3 ha, deraf 35,1 Ager, 1,2 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 420,40 Th. (8,85 Td. Hrtk.); Ejdskv. 69,700 Kr. (77,500), Jordv. 42,900 Kr. (47,700); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 69,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Paradiisgaard ligger 1 km Vest for Kirkehørup Syd for Landevejen efter Sønderborg; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er

Paradiisgaard.

drænet, og der er merglet i 1880'erne. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre, desuden en Mark med Lucerne og en Del Frøavl, Kløver, Græs og Roefrø; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 25. Kalig. og 50—60 Sække Kvælstofg.

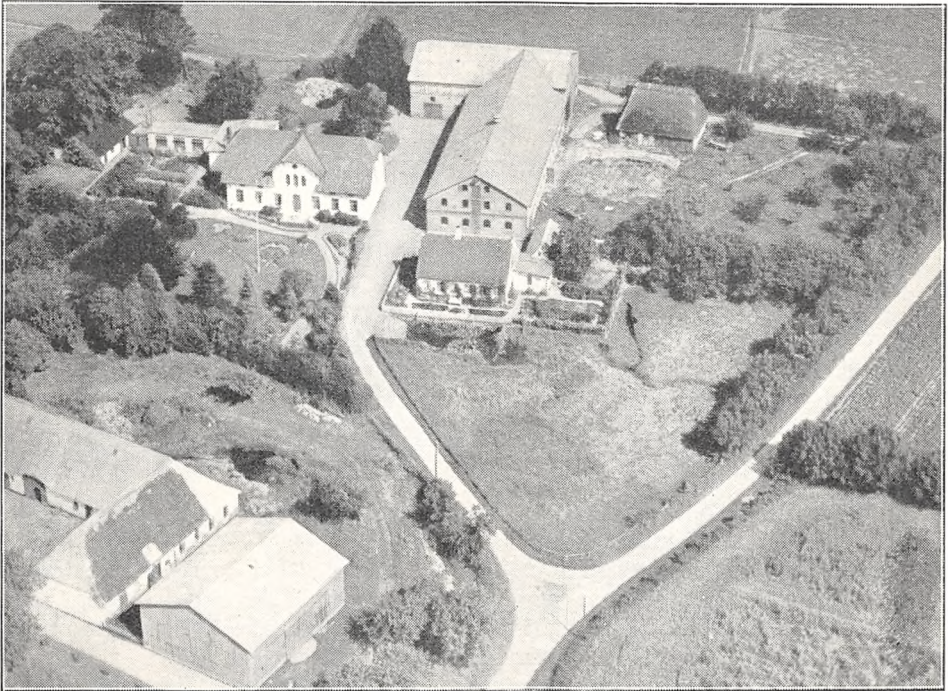
Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 12 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4826 kg med 3,77 pCt. Fedt og 203,3 kg Smør, Mælken leveres til Hørup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 14 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 230 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 60 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Paradiisgaard har grundmurede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord, har gennemgaaende Frontspids og Straatag; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de hvidpudsede Avlsbygninger, der overvejende har Tag af Pandplader, ligger Staldlængen Vest for Hovedbygningen, den rummer Heste- og Kostald og fra den

vestlige Ende af denne udgaar Laden som en Sidelænge mod Syd; den vestlige Side af Laden er opført af Pandelplader; endvidere mod Syd overfor Stalden en fritliggende Længe, der indeholder Vognport, Maskin- og Redskabsrum, og Nord for Hovedbygningen 2 teglhængte Længer, sammenbygget i Vinkel, af disse rummer den ene Vaskehus, den anden Svinestald, og til dens Østside er der opført et Hønsehus, bygget som Halvtag. Desuden Sydøst for Gaarden i Haven et skifertækt Aftægts-hus, der har en rundbygget Veranda ved den østlige Gavl. Den store Have, som ligger Syd og Øst for Gaarden, indeholder mange Frugttræer; Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Paradiisgaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Jørgen Paradiis, efter hvem den overtoges af en Brodersøn Peter Paradiis; efter ham overtoges den i 1906 af Sønnen Jørg. J. Paradiis, efter hvem den Oktbr. 1933 overtoges af Svigersønnen, den nuværende Ejer, der havde haft Gaarden i Forpagtning siden Oktbr. 1928.

Rosenlund.

ROSENLUND, Mintebjerg By, Hørup Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Hansen Laue, Postfb. Kirkehørup, nærmeste St. Majhøj, Afst. 2 km og 10½ km til Sønderborg, Tlf. Kirkehørup 54 x.

Art. 9 af Mintebjerg, samlet Areal 31,7 ha, deraf 27,5 Ager, 3 Eng, 0,7 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 425,10 Th. (ca. 9 Td. Hrtk.); Ejdkv. 64,800 Kr. (72,000), Jordv. 37,700 Kr. (41,900); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforeningen for Bygninger paa Als for 55,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Rosenlund ligger i den nordlige Side af Mintebjerg By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Gaarden drives af Ejerens Søn Forpagter Hans Hansen Laue; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40—50 Sække Superf., 10 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 19 Malkekøer, 1 Tyr og 10 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kø-

erne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4500 kg aarlig, Mælken leveres til Mintebjerg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 66 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Rosenlund har grundmurede, gode og velholdte, delvis hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids til denne og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de øvrige Bygninger, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Heste-, Svine- og Kostald i den lange østlige Sidelænge, som er sammenbygget i Vinkel med Laden mod Nord; desuden Øst for Gaarden et straaetakt Redskabs- og Maskinhus, opført af Bindingsværk, Syd for Gaarden et teglhængt Aftægtshus og Nord og Vest for Hovedbygningen 3 mindre Bygninger, der rummer Vaskehus og Vognport, Hønsehus samt Brænde- og Tæppet med Tagpap. Gaarden har eget Vandværk.

Rosenlund ejedes i forrige Aarh. af Hans H. Laue, efter hvem den i 1876 overtoges af Sønnen Hans L. Laue, og efter ham overtoges den i 1901 af Sønnen, den nuv. Ejer. (Se Anm. S. 357).

THOMHAVE, Miang By, Hørup Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Chr. Christensen Thomhave, Postfb. Augustenborg, nærmeste St. Kirkehørup, Afst. 2½ km og 10 km til Sønderborg.

Art. 13 af Miang og 43 af Lambjerg, samlet Areal 34,7 ha, deraf 31,7 Ager, 1 Eng, 1,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 489,71 Th. (10,3 Td. Hrtk.); Ejdskv. 64,800 Kr. (72,000), Jordv. 40,200 Kr. (45,100); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 45,000 Kr., Løvsøret i Den alsiske Brandf. for rør- lige Ejendele for 45,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Thomhave ligger 1½ km Nordvest for Miang By ved offentlig Vej efter Augustenborg; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er kalket i 1922—34. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 20 Sække Superf. og 20—25 Sække Kvalstogf.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18—20 Malkekøer, 1 Tyr og 16 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg om Aaret, Mælken leveres til Hørup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret 90—100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 52 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Thomhave har grundmurede, store og gode Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Nord, Haven Vest og Syd for dette langs Sognevejen, har Tag af Cementsten; det indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som for største Delen er tækket med Pandeplader, ligger Staldlængen Øst for Stuehuset, den rummer Heste- og Kostald, har muret Trimpel, og fra den østlige Ende udgaar Laden som en Sidelænge mod Syd, denne har Trimpel af Pandeplader; desuden Nord for Stuehuset en teglhængt Længe, der rummer Svinestald, Vaske- og Hønsehus, og Syd for et straaetakt Aftægtshus, til hvis østlige Gavl der er opført en Halvtagsbygning til Vognport.

Thomhave er en gl. Slægtsgaard, der siden den i 1795 efter Udskiftningen af Jordfællesskabet udflyttedes fra Miang By til sin nuværende Plads, har tilhørt den nuværende Ejers Slægt. Den ejedes i forrige Aarh. af Chr. Jørgensen, efter hvem den i 1889 overtoges af en Brodersøn Hans Christensen, og efter ham overtoges den i 1911 af Sønnen, den nuværende Ejer.

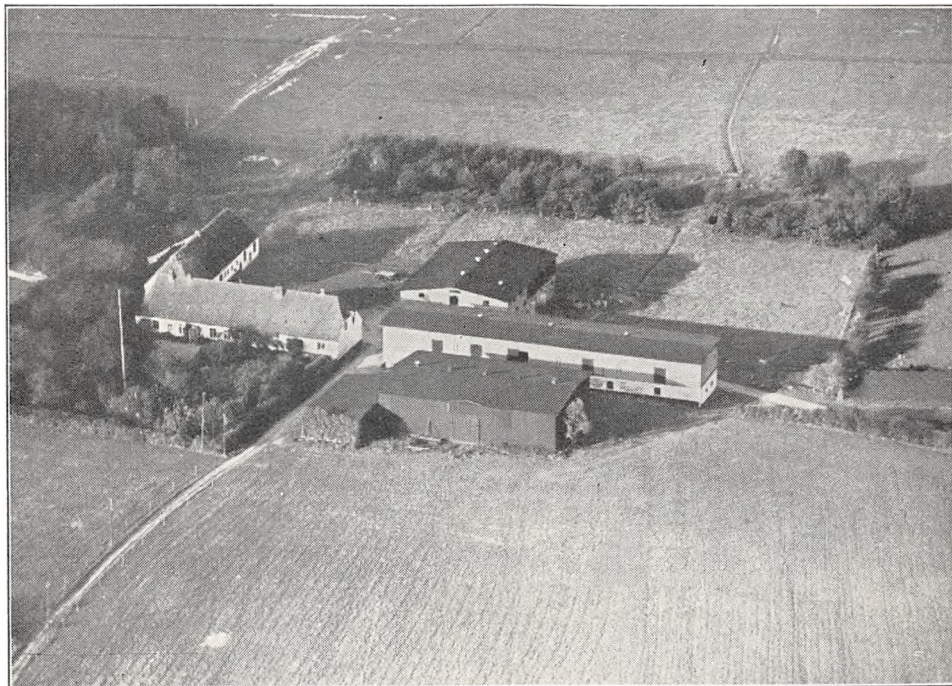
HJORTHOLM, Kegnæs Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Staten, Postfb. Kegnæs, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 9 km med Færgen til Høruphav og 24 km ad Landevejen over »Draget«, Tlf. Kegnæs 17 (Bestyreren).

Art. 55 af Hjortholm, samlet Areal 62,2 ha, deraf 30,5 Ager, 25,7 Eng, 1 Skov, 4 Søj og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 504,47 Th. (10,62 Td. Hrtk.); Ejdskv.

100,000 Kr. (140,000), Jordv. 47,100 Kr. (87,100); Bygn. er fors. i Stats-Brandforsikringsfonden for 80,000 Kr., Løsøret i »Baltica« for 38,550 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Hjortholm ligger paa Nordspidsen af Halvøen Kegnæs; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar dels af svær Lermuld, dels af Sandmuld, Underlaget skiftende fra Ler til Sand. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft ret god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid. Engen er Strandeng. Skovens Bevoksning Kratskov.

Gaarden drives siden 1. Juli 1934 af Bestyrer R. L. Bang; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Hjortholm.

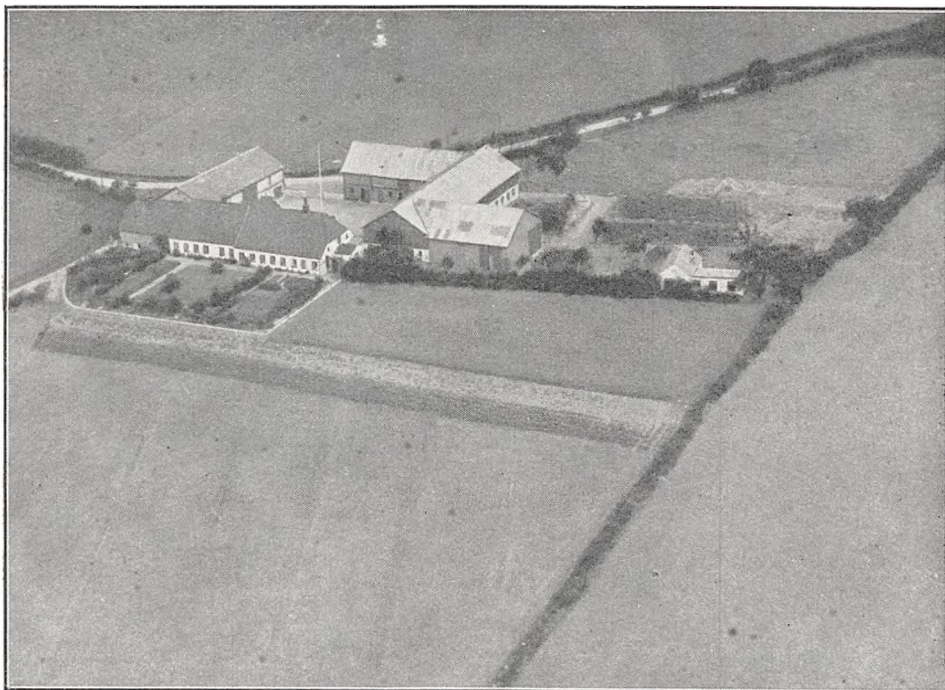
Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, Mælken leveres til Kegnæs Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 9 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 85 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 30 Høns.

Hjortholm har grundmurede, hvidpudsede, gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, er tækket med Tegl; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avlslænger, som overvejende er tækket med Tagpap, er der Kostald i Længen Øst for Hovedbygningen, Svine- og Hestestald i Længen Nord for denne og Lade i Længen Syd for; denne er opført af Træ og til den vestlige Gavl er der opført en Halvtagsbygning af Træ til Redskaber og Maskiner; Ko- og Hestestalden har muret Trimpel, Svinestalden Trimpel af Træ; desuden som en vestlig Sidelænge i Forhold til Hovedbygningen, den gl. Mejeribygning, der er tækket med Straa (skal mulig nedrives).

Hjortholm angives at være oprettet af Hertug Hans d. Yngre ca. 1616. Efter hans Død i 1622 kom Gaarden til den sønderborgske Linie blandt hans talrige Afkom, men i det fattige 17de Aarh. med de 3 fjendtlige Besættelser indenfor Tidsrummet 1627—60 gik det stærkt tilbage økonomisk for Slægten. Efter Sønnesønnen Hertug Hans Christians Død i 1653 sad En-

ken Hertuginde Anna tilbage som Formynder for sin 12-aarige Søn Hertug Christian Adolf med det lille Hertugdømme og en uuhjælpelig Gæld. Blandt hendes mange Pantsættelser var ogsaa Hjortholm, i hvilken hun fik et Laan paa ikke mindre end 15,000 Rd. hos Enken efter Amtmd. Chrf. v. Bülow, Fru Margrete, f. Rantzau; i 1666 afstod Fru Margrete denne Fordring til en Søstersøn Wolf Ratlou, der Aaret efter — samme Aar som Kong Frederik d. Anden erklærede Hertugdømmet konkurs — tog Hjortholm i Besiddelse. Han nævnes i Historien som en ualm. haard og tyrannisk Husbond mod sine Undergivne, og Bønderne paa Kegnæs var derfor sikkert glade, da han i 1684 maatte gaa fra Gaarden paa Grund af Skatterestancer til Kronen; Hjortholm blev nu et saakaldt »kongeligt Kammergods«, dette nedlagdes i 1765. Af Gaardens nyere Historie kan nævnes, at den preussiske Stat købte den til Domænegaard i 1898 for 134,000 M.; ved Genforeningen i 1920 var Gaarden forpagtet ud til Juli 1934. Siden har Gaarden været drevet af Staten, der i 1935 foretog en Udstykning ved Jordlovsudvalget, ved hvilken der fra-

Holmkobbøl.

gik ca. 40 ha; paa dette Areal oprettedes der 2 selvstændige Brug, hver med ca. 7 ha, medens Resten solgtes som Tillægsparceller til bestaaende Brug.

HOLMKOBDEL, Kegnæs Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Peter Kock, Postfb. Kegnæs, nærmeste St. Lille Mommark, Afst. 8 km og godt 18 km til Sønderborg. Tlf. Kegnæs 51 x.

Art. 23 m. fl. af Nygaard, samlet Areal 30,3 ha, deraf 29,3 Ager, 0,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 381,12 Th. (godt 8 Td. Hrtk.); Ejdskv. 60,000 Kr., Jordv. 33,000 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 58,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Holmkobbøl ligger paa den østlige Side af Halvøen Kegnæs, ca. 1 km Vest for Kegnæs Fyr; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar dels af Lermuld, dels af Sandmuld, Underlaget skiftende fra Ler til Sand. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid. Skovens Bevoksning er Krat.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 55 Sække Superf., 20 Kalig. og 16 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 14 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4500 kg aarlig, Mælken leveres til Kegnæs Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Der er tidligere leveret 125—150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 52 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Holmkobbel har grundmurede, velholdte gode Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Syd til Haven, som ogsaa strækker sig Øst for Gaarden, har Frontspids mod Nord til Gaarden og Tegltag; den indeholder en god Bolig; til den vestlige Gavl er der tilbygget en lavere Forlængelse, som rummer Vaskehus og Brændsel. Af Avlsbygningerne, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Hestestald og Vognport i den vestlige fritliggende Sidelængde og Kostald i den østlige; denne er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Nord Svinestalden, og fra den sydlige Ende af Kostalden udgaar Laden, der har Vægge af Pandeplader, som en Sidelængde mod Øst; desuden Øst for Gaarden et Hønseshus. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestalden. Fra Gaarden er der smuk Udsigt over Munden af Flensborg Fjord til Angel.

Holmkobbel er en Slægtsgaard; den ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Peter Kock, efter hvem den i 1864 overtoges af Sønnen af samme Navn; efter ham overtoges Gaarden i 1902 af Sønnen Jens Peter K., og efter ham overtoges den Aug. 1937 af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

BONDEGAARD, Fjelby By, Lysabild Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Jørgensen Duus, Postfb. Skovby, nærmeste St. Lille Mommarmark, Afst. 2½ km og 13 km til Sønderborg.

Art. 2 m. fl. af Vibøge, samlet Areal 32,9 ha, deraf 30,9 Ager, 1,5 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 479,55 Th. (10,1 Td. Hrtk.); Ejdkv. 61,800 Kr., Jordv. 39,500 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 48,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bondegaard ligger i den østlige Side af Fjelby; Jorderne, der med Undtagelse af et Par Smaaparceller er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet omkring 1880. Engen er Haardbundseng.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Blandsæd, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre, desuden lidt Frøavl af Kløver og Alsikke; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf. og 20 Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 15 Malkekøer, 1 Tyr og 17 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4500 kg aarlig, Mælken leveres til Skovby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 54 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Bondegaard har grundmurede, hvidpudsede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst og Nord, Haven Syd for denne, er tækket med Tegl. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er der Heste-, Svine- og Kostald i Længen Vest for Hovedbygningen, og fra den vestlige Ende af denne udgaar Laden, der har Vægge af Pandeplader, som en Sidelængde mod Syd; desuden Nordøst for Hovedbygningen et Høns- og Brændehus, bygget som Halvtag ligesom et Redskabs- og Maskinhus Syd for Haven; endvidere Vest for dette et straatækt Aftægtshus. Der er ildfast Loft af Jernbjælker og Beton i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk som drives ved Elektricitet.

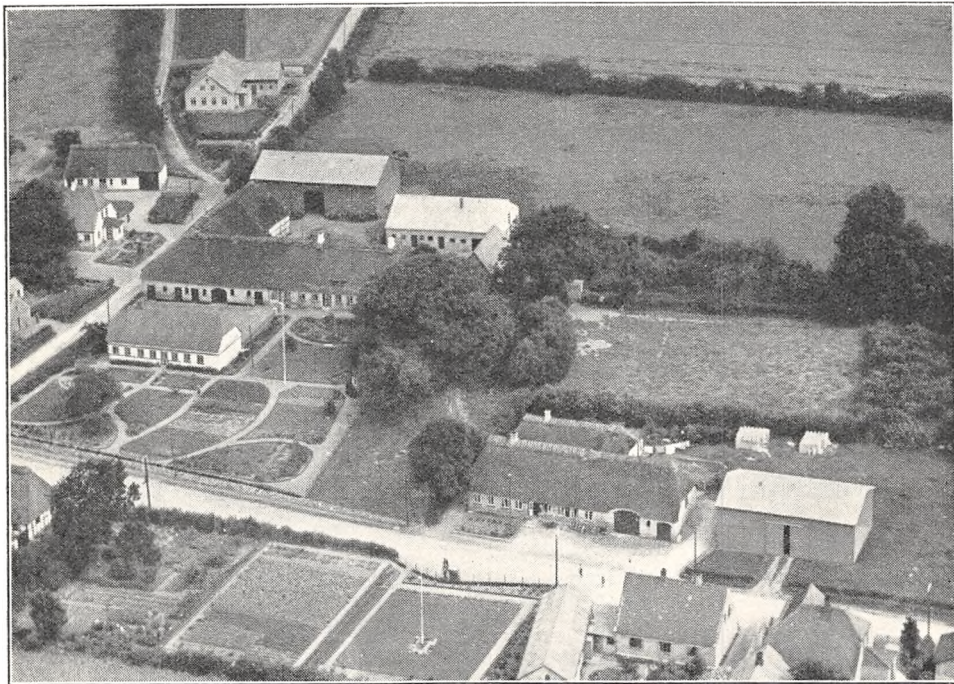
Bondegaard er en gammel Slægtsgaard; den ejedes i forrige Aarh. af Chr. Christensen Bladt, efter hvem den i 1882 overtoges af Stedsønnen Hans Jørgensen Duus, og efter ham overtoges Gaarden i 1914 af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

HØJGAARD, Lysabild By, Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jørg. Petersen Kryhlmund, Postfb. Skovby, nærmeste St. Lille Mommarmark, Afst. 3 km og godt 16 km til Sønderborg, Tlf. Lysabild 16.

Art. 20 af Lysabild, samlet Areal 33,2 ha, deraf 29,4 Ager, 3 Eng, 0,3 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 460,14 Th. (9,69 Td. Hrtk.); Ejdskv. 63,000 Kr. (70,000), Jordv. 41,700 Kr. (46,400); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 45,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Højgaard ligger i Neder Lysabild; Jorderne, der med Undtagelse af 7 ha er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og hele Arealet er nykalket, Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Gaarden drives af Ejerens Svigersøn, Forpagter Andreas Jørg. Iversen; Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Helbrak, 2. Hvede og Rug, 3. Byg, 4. Roer, 5.

Højgaard.

Havre, 6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 10 Sække Superf. og 12 Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer, 1 Tyr og 18 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Lysabild Andelsmejeri.

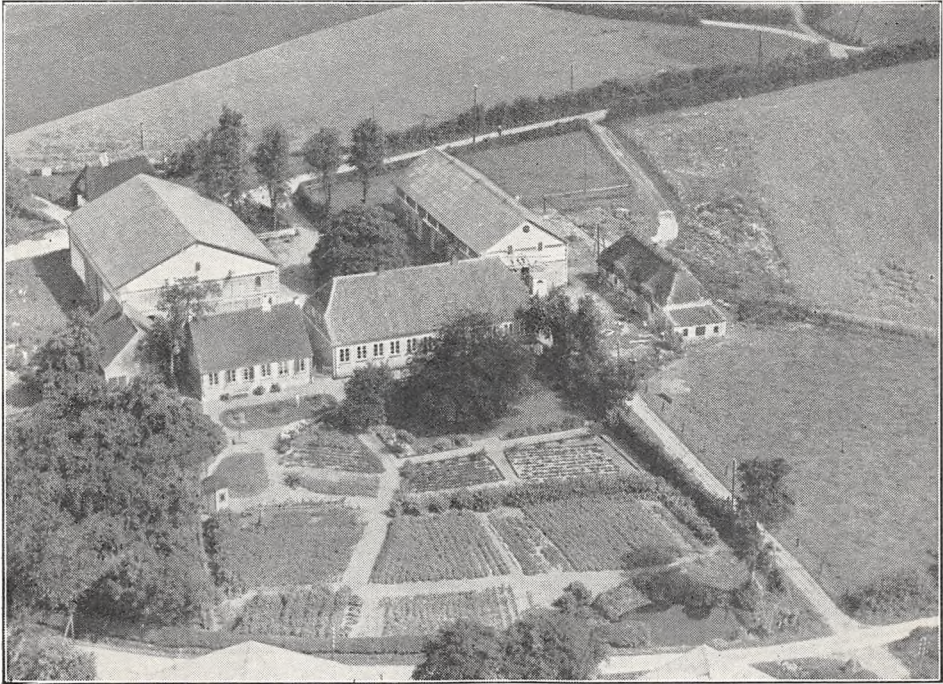
Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin om Aaret. Gaarden er nu tildelt 52 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Højgaard har grundmurede, velholdte og gode, overvejende hvidpudsede Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, er tækket med Straa. I den vestlige Halvdel af dette er der Heste- og Kostald, og fra den vestlige Ende af sidstnævnte udgaar Laden som en Sidelænge mod Nord, denne, der er opført af Bindingsværk, har ligeledes Straatag; af de øvrige Avlsbygninger, der har Tag af Pandeplader, er der Lade og Svinestald i de to Længer mod Nord, Laden opført af Træ, medens den østlige mindre Sidelænge, som er opført af Bindingsværk, rummer Vognport m. m. Desuden i Haven Syd for Gaarden et Aftægtshus. Der er indlagt Vand fra Byens Vandværk. Højgaard ejedes omkring Midten af forrige Aarh., fra 1842, af Jørg. Petersen Kryhlmænd, efter hvem den i 1868 overtoges af Sønnen Peter Jørgensen Kryhlmænd, og efter ham overtoges den i 1904 af Sønnen, den nuværende Ejer.

KASTANIEGAARD, Vibøge By, Lysabild Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Chr. Schmidt, Postfb. Skovby, nærmeste St. Lille Mommark, Afst. godt 3 km og ca. 12 km til Sønderborg.

Art. 9 af Vibøge, samlet Areal 28,5 ha, deraf 27,5 Ager, 0,3 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 454,60 Th. (9,57 Td. Hrtk.); Ejdskv. 61,000 Kr., Jordv. 38,000 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 58,000 Kr., Løsoret i Den Alsiske Brandf. for rørlige Ejendele for 47,300 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kastaniegaard ligger i den østlige Side af Vibøge By; Jorderne, der er noget adskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødnings-

Kastaniegaard.

kraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nykalket. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3.—4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre, desuden en Del Frøavl; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 10 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 15 Malkekøer og 10 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyr og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4500 kg aarlig, Mælken leveres til Skovby Andelsmejeri.

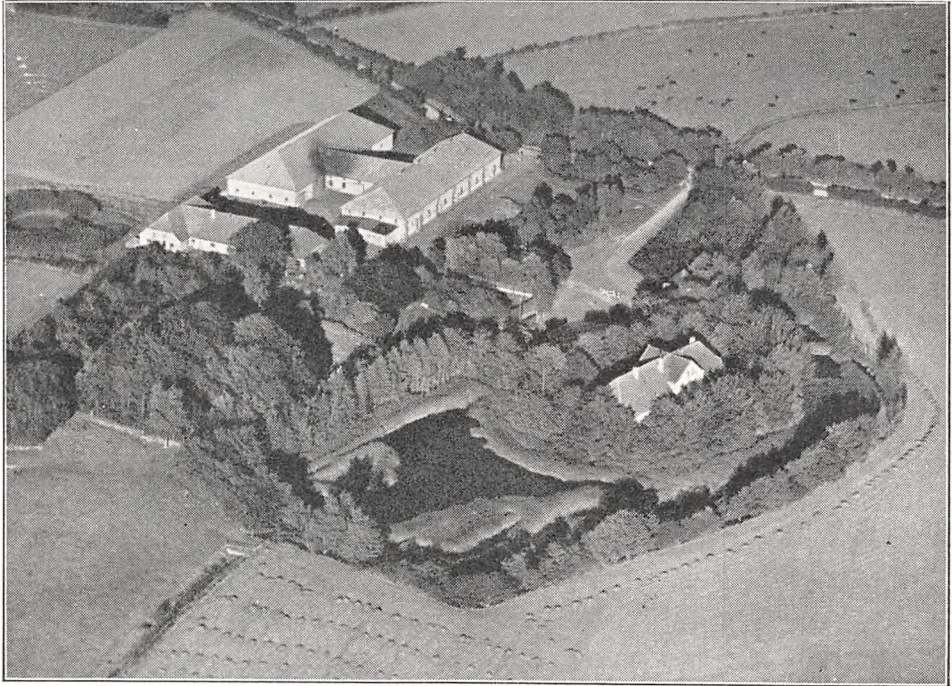
Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig. Gaarden er nu tildelt 48 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Kastaniegaard har grundmurede, lyse, delvis hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, er tækket med Tegl; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avlslænger er der Heste- og Kostald i den østlige Sidelænge og Lade i den vestlige, begge med Tag af Pandeplader og muret Trimpel; desuden Øst for Gaarden en ældre straatækt Svinestald og Vest for Hovedbygningen et Aftægtshus samt en Længe, der rummer Bryggers og Hønsehush, begge tækket med Tegl. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker

i Heste- og Kostald, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet; Gaarden er aaben mod Nord til Indkørselsvejen.

Kastaniegaard ejedes før Aarhundredskiftet, fra 1898, af Jørg. Wolff, efter hvem den i 1909 overtoges af Sønnen Peter Wolff; han faldt under Verdenskrigen, og Gaarden overtoges derefter af Enken, som senere ægtede Chr. Petersen. Som Arv kom Gaarden derefter nogle Aar senere til P. Wolff's ældste Datter, Sofie W., og efter hendes Død til en yngre Søster, Anna Marie W., der i 1933 bragte Gaarden til sin Mand, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

KEGNÆSGAARD, Skovby By, Lysabild Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer P. H. Christiansen, Postfb. Skovby, nærmeste St. Lille Mommark, Afst. 5 km og 15 km til Sønderborg.

Kegnæsgaard.

Art. 1 af Skovby, samlet Areal 75 ha, deraf 72 Ager, 0,7 Eng og 2,3 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 927,73 Th. (19,53 Td. Hrtk.); Ejdkv. 117,000 Kr. (130,000), Jordv. 92,000 Kr. (93,700); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 110,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kegnæsgaard ligger godt $\frac{1}{2}$ km Syd for Skovby ved Vejen til Kegnæs; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er meklet fra ældre Tid. Engen er Haardbundseng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 125 Sække Superf. og 60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 35 Malkekøer, 2 Tyre og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Skovby Andelsmejeri.

Der holde som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret 250 Slagterivin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 104 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Kegnæsgaard har grundmurede, store og gode anelige Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbyg-

ning, der ligger Sydvest for Avlsgaarden i Retningen Nordvest—Sydøst, er endnu omgivet af vandfyldte Grave; den er hvidpudset, har gennemgaaende Frontspids, Tegltag og indeholder en god Bolig; i den store gl. Have er der mange Frugttræer. Af Avlsbygningerne, som for største Delen er tækket med Pandeplader, er 3 Hovedlænger sammenbygget i I-Form; af disse er der Lade i Længen mod Nord, Kalve- og Følbokse m. m. i Forbindelselængen og Heste- og Kostald i Længen mod Syd, til hvis vestlige Gavl, der er opført en Vognport, tækket med Tagpap; desuden Vest for disse en teglhængt Svinestald, 2 Længer sammenbygget i T-Form. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Staldene, Gaarden har eget Vandværk med Vand fra en Kilde og der er Bolig til Fodermesteren paa Gaarden. Ejendommen ligger kønt lidt Øst for Hørup Hav, 1½ km Nord for den smalle Landtunge »Draget« over hvilken Vejen fører til Halvøen Kegnæs.

Kegnæsgaard er en gl. Gaard, der allerede nævnes omkring Midten af det 14. Aarh., da Grev Henrik af Holsten (Jern-Henrik, en Søn af den kullede Grev Gert, som Niels Ebbesen dræbte i Randers 1340) pantsatte Gaarden til Jens Thormendsen (Skernov); af denne overtoges Pantebrevet senere af Valdemar Atterdag under dennes Bestræbelser for at indløse og atter samle Riget. Hundrede Aar senere bortpantede Christian d. Første Gaarden samt Sønderborg Fogderi til Joh. Ahlefeldt, og Sønnen Kong Hans gav senere Gaarden i Forlening til Fogden i Tandslet og Lysabild, Carsten Kukenmoder, og denne Forlening stadfæstedes senere i 1533 af Brodersønnen Christian d. Tredie; i 1543—49 nævnes en Fru Karine Munks til Kegnæs. Senere ejedes Gaarden af Hertug Hans d. Yngre, der opførte en Hovedbygning i 2 Etager. Ved hans Død i 1622 arvedes den af Hertugens tredie ældste Søn, Alexander, Grundlæggeren af Linien »Sønderborg«, og ved hans Død 5 Aar senere sammen med Hertugdømmet Sønderborg af dennes ældste Søn Hertug Hans Christian, de første Aar under Moderens Styre (en Optegnelse om, at Christian d. Fjerde skulde have overdraget Kegnæsgaard til sin Livkarl Thomas Kylling synes ikke historisk godtgjort). Ved Hertug Hans Christians Død i 1653 overtoges de af Gæld stærkt tyngede Besiddelser af Enken, Hertuginde Anna, der i 1656—57 pantsatte Kegnæsgaard og Sønderborg Ladegaard til Oberst Jens Hadersleben, kaldet v. Løvenciau. Da Kong Frederik d. Anden 10 Aar senere i 1667 saa sig nødt til at erklære Hertugdømmet konkurs og samtidig inddrog dette, gjorde Obersten Indførsel i de 2 Gaarde, som han derefter i 1672 overdrog til Kongen. Tre Slægtled senere lod Frederik d. Femte den af Hertug Hans d. Yngre opførte Hovedbygning nedrive, hvorefter Kongen i 1764 overdrog Kegnæsgaard sammen med flere andre Gaarde til Hertugen af Augustenborg (se Augustenborg's Historie) mod at denne opgav sine Arvekrav paa Glücksborg og Pløen, og i 1783 gik Kegnæsgaard derefter med ind i det af Hertugen for sig og sin Slægt oprettede Augustenborgske Fideikommis. Efter at Staten i 1852 havde konfiskeret de augustenborgske Besiddelser, solgte denne Kegnæsgaard med godt 375 danske Td. Ld., Invt. og Besætn. — 90 Køer, 18 Kvier, 4 Tyre, Heste m. m. — samt en Mølle i 1857 ved Auktion til Gaardens daværende Forpagter Hans Andersen, der blev højstbydende med 252,200 Kr.; han solgte den i 1874 til Grdj. Jacobsen, efter hvis Død Arvingerne i 1900 solgte den for 370,000 M. til Klosterkamret i Hannover. Efter Genforeningen i 1920 solgte dette Kegnæsgaard til Gaardens tidligere Forpagter, Schartau, der i 1923 solgte den til Kbmd. H. J. Bojsen i Sønderborg, for 525,000 Kr. Efter hans Død kort efter, overtoges Gaarden af Enkefru Cecilie Kathrine Bojsen, som i 1924 solgte den til Peter Høj m. fl., der udstykkede en Del af Gaarden, hvorefter den tilbageværende Hovedparcel med Bygningerne i 1925 købtes af den nuværende Ejer; ved Udstykningen oprettedes der 9 Husmandsbrug hver med 6 a 8 ha, kaldet »Dragby«, 2 større Brug hver med 13,5 ha foruden at der solgtes en Del Tillægsparceller til omboende og endvidere købte E. Nissen Augustenborg Hovedgaard ca. 25 ha Eng (Hummelmade).

LINDEGAARD, Skovbyballe By, Lysabild Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Chr. Hansen Bonefeld, Postfb. Skovby, nærmeste St. Lille Mommark, Afst. 4 km og 15 km til Sønderborg.

Art. 9 m. fl. af Skovby, samlet Areal 24 ha, deraf 19,8 Ager, 3,2 Eng, 0,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 343,14 Th. (7,22 Td. Hrtk.); Ejdkv. 49,300 Kr., Jordv. 29,400 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 50,000 Kr., Løspøret i Den alske Brandf. for rørlige Ejendele for 27,700 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Lindegaard ligger i den sydlige Side af Skovbyballe; Jorderne, hvoraf 16 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger fraskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1870'erne. Engen er gl. Søbund. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Blandsæd, 3. Roer, 4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger en Mark

med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 35 Sække Superf., 6 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 11 Malkekøer og 14 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, der fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningsstyr og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Kø er ca. 4500 kg aarlig, Mælken leveres til Skovby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 3—4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 50 Slagterisvin aarlig. Gaarden er nu tildelt 29 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Lindegaard har grundmurede gode Bygninger (ligger ikke helt solret). Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, er tækket med Skifer; det indeholder en god Bolig; til den østlige Gavl er der opført et Vaskehus, ligeledes med Skifertag. Af Avlsbygningerne, som overvejende er tækket med Tegl, rummer den østlige Sidelænge, der har muret Trimpel, Heste- og Kostald og sidstnævnte fortsætter ind i Længen mod Nord, til hvis vestlige Gavl der er opført en Halvtagsbygning, en Vognport tækket med Pandeplader; desuden Øst for Gaarden en teglhængt Svinestald og Nord for en Lade opført af Træ og med Tag af Pandeplader. Lindegaard ejedes i en lang Aarrække af Hans Andersen, efter hvis Død den overtoges af Enken Fru Cathrine Marie A., og af hende købte den nuværende Ejer Gaarden i 1922. (Se Anm. Side 357).

LUNDGAARD, Mommark By, Lysabild Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Jacobsen Laue, Postfb. Mommark, nærmeste St. Mommark Færge, Afst. godt 1 km og 15 km til Sønderborg, Tlf. Over Tandslet 7706.

Art. 13 m. fl. af Mommark, samlet Areal 37,8 ha, deraf 35,8 Ager, 1,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 484,59 Th. (10,2 Td. Hrtk.); Ejdskv. 72,000 Kr. (80,000), Jordv. 46,400 Kr. (49,800); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 75,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Lundgaard ligger Nord for Landevejen, der fra Mommark Færge fører til Sønderborg; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Blandsæd, 5. 1/2 Rajgræs til Frø og 1/2 Kløver, 6. Havre; udenfor Driften henligger et Areal med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 45 Sække Superf., 10 Kalig. og 15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 18 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Kø var sidste Aar 3827 kg med 3,96 pCt. Fedt og 169,7 kg Smør, Mælken leveres til Tandslet Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 9 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 57 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Lundgaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Den anselige Hovedbygning, der ligger mod Syd til den kønne Have, bestaar af en Hovedfløj, sammenbygget med en gennemgaaende Tværføj med den vestlige Gavl, sidstnævnte opført i 2 Etager, Hovedfløjen med en gennemgaaende Frontspids og begge Fløje tækket med Skifer; den indeholder en stor smuk Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder; Tværfløjen har høj Sokkel, Frontspids mod Vest og i den sydlige Del er der indrettet en Aftægtsbolig. Af de 3 sammenbyggede, teglhængte Avlslænger er der Vaskehus, Værelser til Medhjælpere og Hestestald i den østlige Sidelænge, Mølleri og Magasin m. m. i den vestlige og Kø- og Svinestald i Længen mod Nord; desuden Nord for Gaarden et Redskabs- og Maskinhus opført af Pandeplader, en Lade bygget af Træ og med Tag af Pandeplader og Øst for Hovedbygningen et teglhængt Hønsehus. Gaarden har eget Vandværk, hvorfra Vandet kommer ved Tryk.

Lundgaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Hans Hansen Laue, efter hvem den i 1876 overtoges af Sønnen Andr. Laue; efter ham overtoges den i 1905 af Sønnen, den nuværende Ejer, der senere har tilkøbt 10 ha, hvorved Gaarden fik sit nuværende Areal.

MARIESMINDE, Lysabild By, Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Peter Andresen Damm, Postfb. Skovby, nærmeste St. Lille Mommark, Afst. 2 km og 15 km til Sønderborg, Tlf. Lysabild 15.

Art. 8 af Lysabild, samlet Areal 31,1 ha, deraf 27,3 Ager, 3 Eng, 0,3 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 398,14 Td. (8,38 Td. Hrtk.); Ejdskv. 63,900 Kr. (71,000), Jordv. 39,000 Kr. (43,400); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Mariesminde ligger midt i Lysabild By; Jorderne, der med Undtagelse af 3 ha er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1870'erne. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en vedvarende Græsmark samt en Lucerne-mark; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 20 Sække Superf., 6 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 32 Stkr. Ungkreaturer er af rød dansk Malkerace, det er en gl. højtydende Stambesætning, der fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 5306 kg med 4,07 pCt. Fedt og 241,9 kg Smør, Mælken leveres til Lysabild Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret 130—140 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 66 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Mariesminde har grundmurede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger Øst for Gaarden mod Syd til Haven, er tækket med Skifer; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder; fra Gaarden er der mod Vest tilbygget en lavere teglhængt Længe, som rummer Bryggers m. m. Af Avlslængerne, der har Tag af Pandeplader, er der Kostald i Længen mod Nord; den har muret Trimpel og er sammenbygget i Vinkel med den østlige Sidelænge Svinestalden; den vestlige Sidelænge, der ligger frit, rummer Lade, og i det sydøstlige Hjørne Hestestald, Laden med Vægge af Pandeplader, Hestestalden af Grundmur. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestalden, Gaarden har eget Vandværk, som virker ved Elektricitet, og der hører et Aftætghus til Ejendommen.

Mariesminde er en gl. Slægtsgaard, der i Begyndelsen af forrige Aarh. ejedes af Chresten Hansen; efter ham overtoges den i 1822 af Sønnen Hans Christensen, efter hvem den i 1855 overtoges af Sønnen Chresten Hansen Christensen; efter ham overtoges den i 1887 af en Nevø Jørg. Petersen, efter hvem den i 1919 overtoges af Svigersønnen, den nuv. Ejer. (Se Anm. Side 357).

MOMMARK AVLSGAARD, Mommark By, Lysabild Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Peter Andersen, Postfb. Mommark, nærmeste St. Mommark Færge, Afst. 1 km og 17 km til Sønderborg, Tlf. Over Tandslet 7704.

Art. 65 af Mommark, samlet Areal 20,1 ha, deraf 17,6 Ager, 2 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 254,74 Th. (5,36 Td. Hrtk.); Ejdskv. 48,200 Kr., Jordv. 26,000 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 48,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Mommark Avlsgaard ligger ca. 1 km fra Mommark Færge St. ved Landevejen efter Sønderborg; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og i de sidste Aar kalket. Skovens Bevoksning er overvejende Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en vedvarende Græsmark; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 35 Sække Superf., 10 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

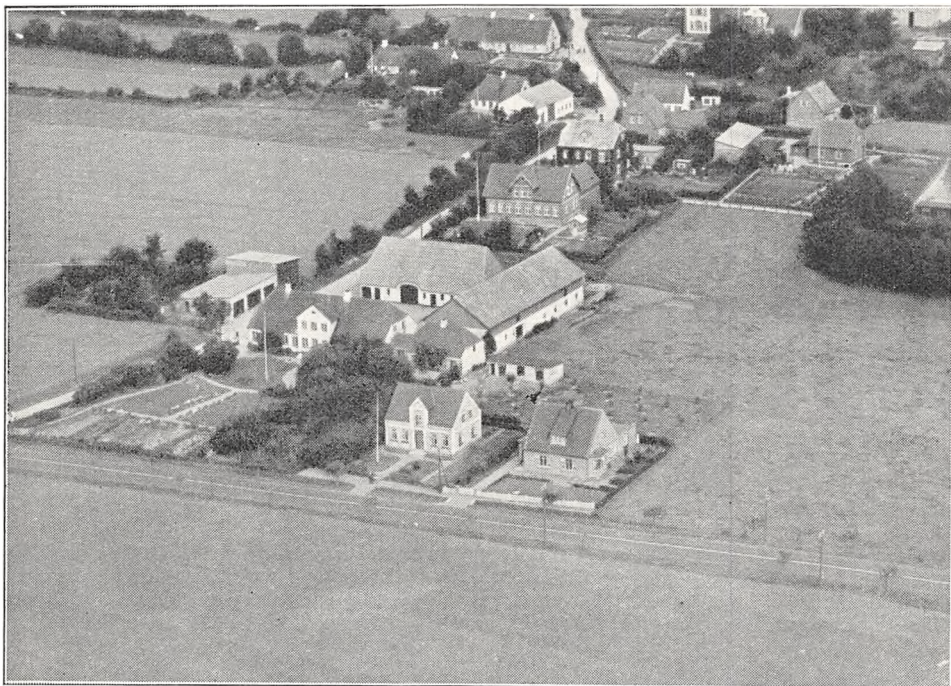
Kvægbesætningen, der bestaar af 15 Malkekøer og 10 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyr og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Tandslet Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 3 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden

7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 48 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Mommark Avlsgaard har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, som grænser til Landevejen, har Frontspids til denne og Tegtag; den rummer en god Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger, der har Tag af Pandeplader, er der Heste-, Ko- og Svinestald i Længen mod Nord og Svinestald samt Lade i den østlige Sidelænge, Gaarden er aaben mod Vest til Landevejen; desuden Øst for Hovedbygningen et teglhængt Hus forbundet med denne ved en Mellembygning, der rummer Vaskehus m. m., Øst for dette et Hønsehus bygget som Halvtag og tækket med Tagpap og Vest for Landevejen et Redskabshus bygget som Halvtag samt et Maskinhus opført af Træ.

Mommark Avlsgaard, der tidligere var en Del større, ejedes i Begyndelsen af indeværende Aarh.

Mommark Avlsgaard; øverst th. i Billedet skimtes Lundsgaard.

af Grdj. Bladt, efter hvis Død den overtoges af Enken Fru Kathrine Bladt, Gaarden var da paa 45 ha; hun solgte den i 1920 til det senere i 1921 stiftede A/S »Mommark Færge«, der anlagde Færgehavnen, og af dette købte den nuværende Ejer Restarealet af Gaarden, ca. 21 ha, Aug. 1925; siden er der frasolgt nogle Byggegrunde, hvorved Gaarden har faaet sit nuværende Areal.

PETERSBORG, Skovby By, Lysabild Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Iver Hansen, Postfb. Skovby, nærmeste St. Lille Mommark, Afst. 4 km og 14 km til Sønderborg, Tlf. Lysabild 57 x.

Art. 17 m. fl. af Skovby, samlet Areal 40,9 ha, deraf 40,4 Ager og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 547,04 Th. (11,52 Td. Hrtk.); Ejdskv. 72,900 Kr. (79,000), Jordv. 48,200 Kr. (53,600); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 44,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

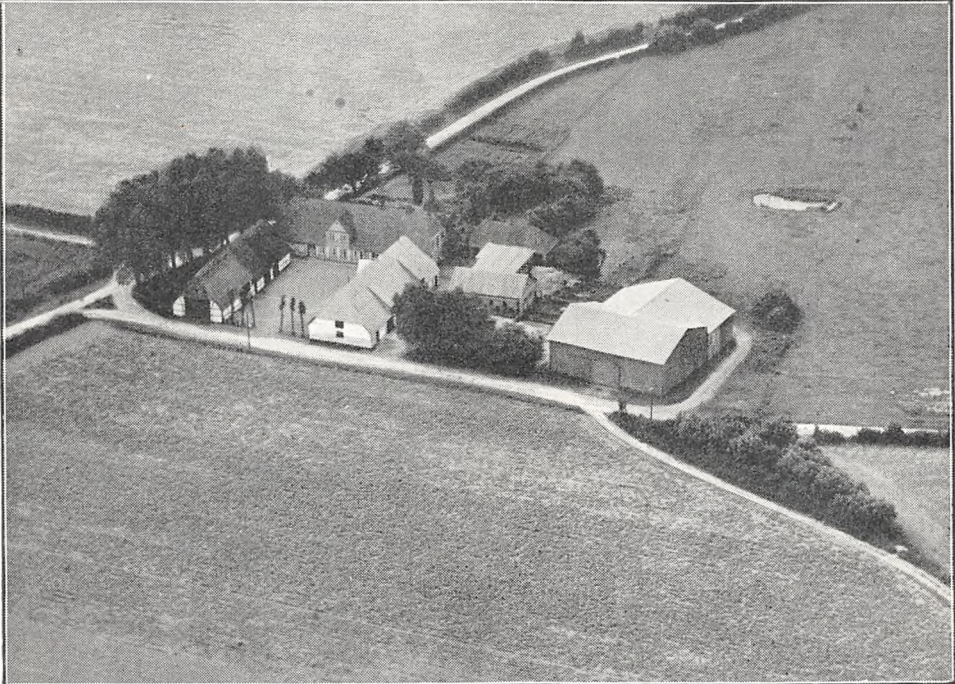
Petersborg ligger Syd for Skovby ved Vejen mellem Kegnæsgaard og Skovbyballe; Jorderne, der er noget adskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet omkring 1880.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5.

Havre, 6. Kløver, 7. Blandsæd, 8. Ærter og Hestebønner; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 55 Sække Superf., 15 Kalig. og 35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 21 Malkekøer og 18 Stkr. Ungkreaturer, er af rødt dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyr, Kørne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3800 kg aarlig, Mælken leveres til Skovby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 63 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Petersborg.

Petersborg har grundmurede, velholdte og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids mod Nord til Gaarden og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge, Vognport, Redskabs- og Maskinhus i den østlige; desuden Vest for Gaarden en Lade bygget i T-Form og med Vægge af Pandeplader, en Svinestald, bygget i T-Form, Længen mod Syd som Halvtag og Vest for Hovedbygningen et teglhængt »Bryggers«; Gaarden er aaben mod Nord til Sognevejen.

Petersborg er en gl. Slægtsgaard, der siden 1799 og i flere Slægtled gik i Arv fra Fader til Søn; efter den sidste af disse, Jørg. Petersen, overtoges Gaarden i 1889 af en Svigersøn Peter J. Jensen, efter hvem den i 1922 overtoges af en Nevø, den nuværende Ejer.

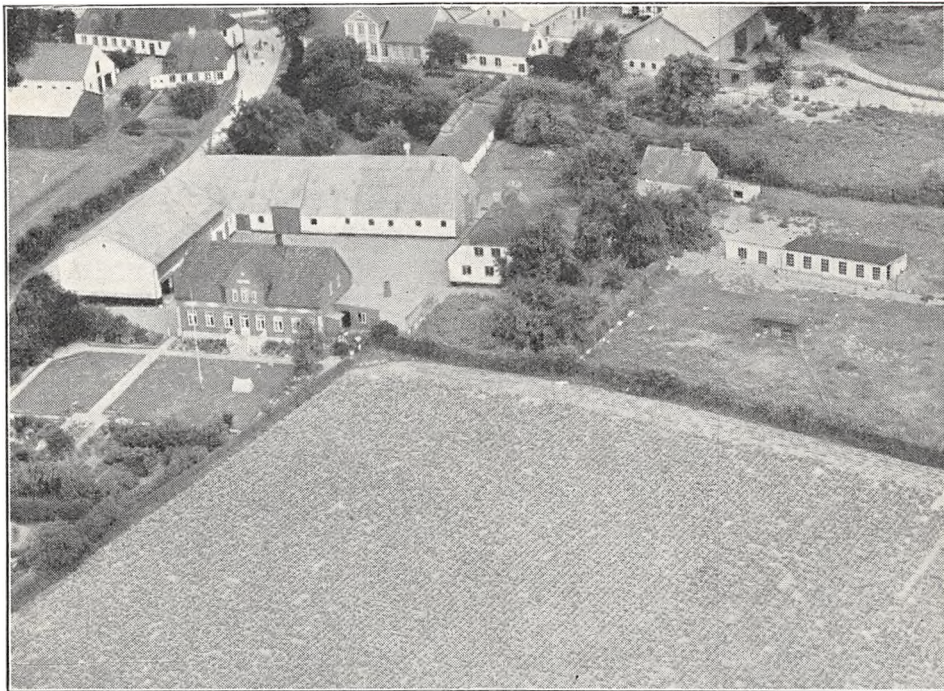
SOLBAKKEGAARD, Sarup By, Lysabild Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Iver Iversen, Postfb. Mommark, nærmeste St. Lille Mommark, Afst. $2\frac{1}{2}$ km og 17 km til Sønderborg, Tlf. Lysabild 59 u.

Art. 4 m. fl. af Sarup, samlet Areal 26,1 ha, deraf 23,1 Ager, 2 Eng, 0,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 370,36 Th. (ca. 7,8 Td. Hrtk.); Ejdskv. 52,200 Kr., Jordv. 33,200 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 45,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Solbakkegaard ligger i den sydøstlige Side af Sarup By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, med en Del Frøavl af forskellige Sorter; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 10 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer, 1 Tyr og 12 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Tandslet Andelsmejeri.

Solbakkegaard.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 135 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 32 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 500 Høns.

Solbakkegaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Den nyopførte Hovedbygning, der ligger mod Syd til Haven, har Terrasse og Frontspids til denne og Tegltag; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme. Af de hvidpudsede Avlsbygninger er de 2 Hovedlænger sammenbygget i Vinkel og tækket med Pandeplader; af Længerne er der Ko-, Heste- og Svinestald i Længen mod Nord og Lade i den vestlige Sidelænge; mod Nord er Staldlængen tækket med Straa; desuden Nord for Gaarden en straatækt ældre Svinestald, Øst for denne en teglhængt gl. Smedie og Øst for Gaarden et Hønsehus, opført af Træ, bygget som Halvtag og tækket med Pandeplader; endvidere som en østlig fritliggende Sidelænge et straatækt Aftægtshus; til den østlige Gavl af Hovedbygningen er opført et Vaskehus tækket med Pandeplader.

Solbakkegaard ejedes ved Aarhundredskiftet af Chr. Christensen, og efter ham overtoges den i 1911 af Svigersønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

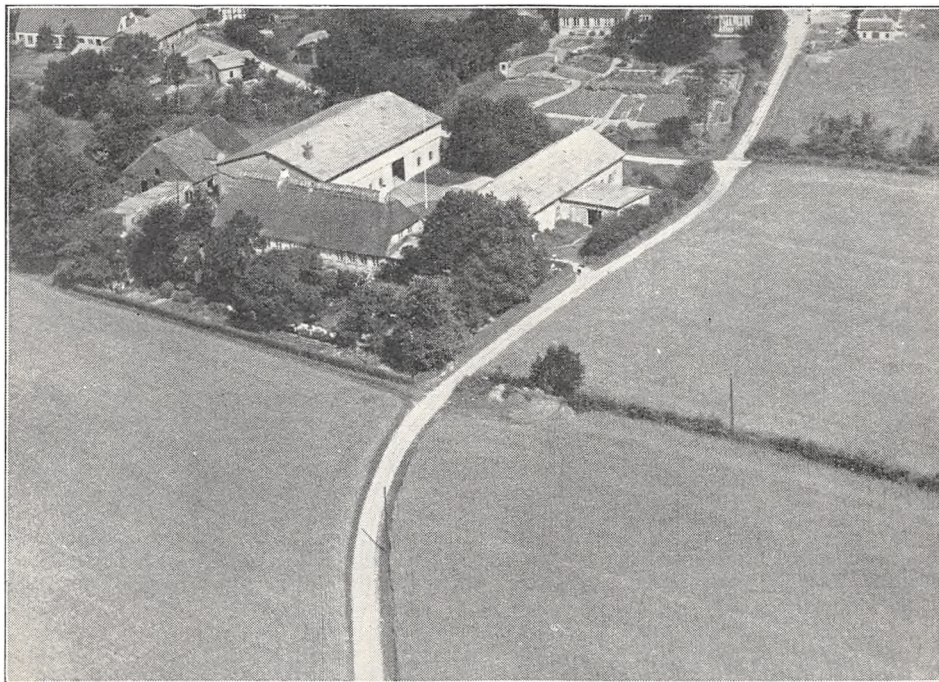
TOFTEGAARD, Vibøge By, Lysabild Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Andreas Duus, Postfb. Skovby, nærmeste St. Lille Mommark, Afst. godt 3 km og ca. 12 km til Sønderborg, Tlf. Lysabild 58 x.

Art. 1 m. fl. af Vibøge, samlet Areal 28,3 ha, deraf 26,1 Ager, 1,2 Eng, 0,5 Skov

og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettobudbytte 407,52 Th. (8,58 Td. Hrtk.); Ejdskv. 58,500 Kr., Jordv. 37,200 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 55,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Toftegaard ligger i den østlige Side af Vibøge By; Jorderne, der er noget adskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1870'erne og kalket i de senere Aar. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Blandsæd, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 45 Sække Superf. og 25 Sække Kvælstofg.

Toftegaard.

Kvægbesætningen, der bestaar af 15 Malkekøer, 1 Tyr og 16 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4465 kg med 3,71 pCt. Fedt og 183 kg Smør, Mælken leveres til Skovby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere leveret ca. 300 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 50 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Toftegaard har grundmurede, hvidpudsede, velholdte og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har en Veranda ved den østlige Gavl og er tækket med Straa; den rummer en god Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger, som overvejende er tækket med Pandeplader, er der Ko- og Hestestald i den østlige Sidelænge, denne har muret Trimpel, og til den østlige Side er der opført et Roehus, bygget som Halvtag; den vestlige Sidelænge, Laden, hvis Vestside er opført af Træ, har Trætrimpel; desuden Vest for Gaarden en teglhængt Svine-stald, til hvis sydlige Gavl, der er opført en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner samt Hønseshus. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostalden, og Gaarden har eget Vandværk. Toftegaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Andreas Blad, der i 1898 solgte den til Chr. Hansen Duus, og efter ham overtoges Gaarden i 1931 af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

TVERAGERGAARD, Mommark By, Lysabild Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejerinde Enkefru Cathrine Marie Bladt, Postfb. Mommark, nærmeste St. Lille Mommark, Afst. 1 km og 15 km til Sønderborg, Tlf. Over Tandslet 7713 (Forpagteren).

Art. 8 af Mommark, samlet Areal 25,9 ha, deraf 24,4 Ager, 1 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 366,28 Th. (7,71 Td. Hrtk.); Ejdskv. 54,700 Kr., Jordv. 31,400 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Tveragergaard ligger 1 km Nord for Lille Mommark St.; Jorderne, der for største Delen er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er tidligere merglet og i de senere Aar kalket. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Gaarden drives af Ejerindens Søn Forpagter Hans Chr. Bladt; Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Blandsæd, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 20 Kalg. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 15—16 Malkekøer og 14 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyr og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4086 kg med 3,89 pCt. Fedt og 177,7 kg Smør, Mælken leveres til Tandslet Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 110 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 48 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Tveragergaard har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, er tækket med Straa; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme; fra den østlige Gavl er der tilbygget en Forlængelse, en tegltænt Aftægtsbolig. Af de fritliggende Avlsbygninger, der overvejende er tækket med Pandplader, er der Heste-, Svine- og Kostald i den vestlige Sidelænge, der har muret Trimpel; den østlige Sidelænge, Laden, har Trætrimpel; desuden Vest for Gaarden en teglhængt Svinestald. Gaarden har Vandværk til Staldene.

Tveragergaard ejedes ved Aarhundredskiftet af Hans Chr. Bladt, efter hvem den i 1911 overtoges af Sønnen Hans Hansen Bladt, som havde haft Gaarden i Forpagtning siden 1908. Da den unge Ejer faldt i Verdenskrigen i 1915, overtoges Gaarden af Enken, den nuværende Ejerinde. (Se Ann. Side 357).

BAKKEGAARD, Over Jestrup By, Tandslet Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Clausen, Postfb. og nærmeste St. Over Tandslet, Afst. godt 1 km og 13 km til Sønderborg, Tlf. Over Tandslet 7732.

Art. 12 m. fl. af Ertebjerg, samlet Areal 32,6 ha, deraf 29 Ager, 0,5 Eng, 2,5 Skov og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 448,50 Th. (9,44 Td. Hrtk.); Ejdskv. 63,500 Kr. (72,000), Jordv. 35,400 Kr. (39,600); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bakkegaard er den sydligste af de to Gaarde i Over Jestrup; Jorderne, der med Undtagelse af et Par mindre Parceller er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i 1870'erne, senere kalket, og der bliver nu merglet igen. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

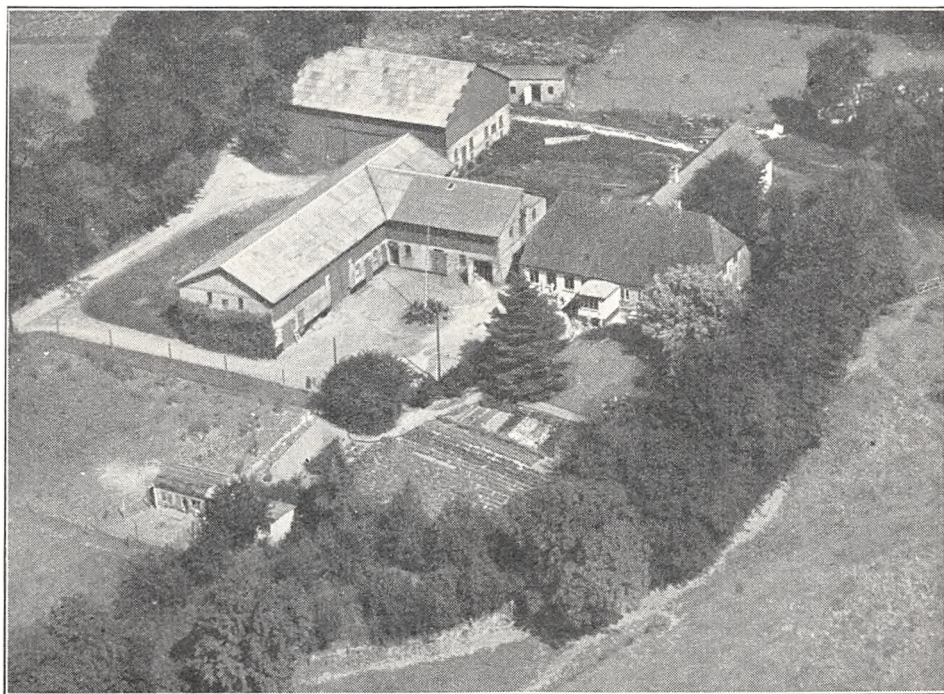
Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3.—4. Byg, 5. Blandsæd, 6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 28 Sække Superf. og 45 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 13 Malkekøer og 18 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyr,

Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4800 kg aarlig, Mælken leveres til Tandslet Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 160 Slagtersvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 53 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 600 Høns.

Bakkegaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger Øst for Gaarden mod Syd til Haven, har en lukket Veranda til denne og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Svinestald og Vaskhus i den hvidpudsede, teglhængte Længe Nord for Hovedbygningen og Kostald og Lade i Længen Vest for, fra hvilken Hestestalden udgaar som en Sidelænge mod Øst hen mod Hovedbygning-

Bakkegaard.

gen; desuden Nord for Gaarden en Længe, der rummer Lade og Svinestald, og 2 Hønehuse, bygget som Halvtagsbygninger; Laden er opført af Træ og de 3 Stalde har Trætrimpel.

Bakkegaard ejedes i forrige Aarh. af Peter Clausen, efter hvem den i 1900 overtoges af Sønnen Nicolaj Clausen; han faldt i Verdenskrigen og Gaarden overtoges derefter af Enken, Fru Anna Clausen, efter hvem den i 1929 overtoges af Sønnen, den nuv. Ejer. (Se Anm. Side 357).

DØFFELGAARD, Tandslet By, Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Chr. Hansen Rasmussen, Postfb. Over Tandslet, nærmeste St. Neder Tandslet, Afst. godt 1 km og 14 km til Sønderborg, Tlf. Over Tandslet 7872.

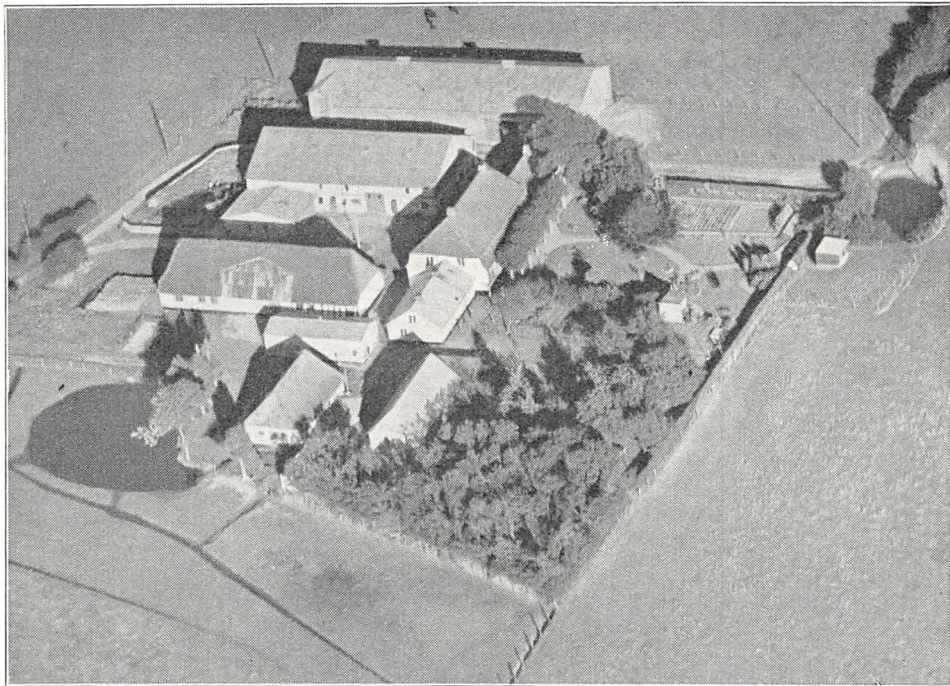
Art. 11 af Tandslet, samlet Areal 58,2 ha, deraf 54,7 Ager, 2,5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 869,80 Th. (18,31 Td. Hrtk.); Ejdskv. 115,000 Kr. (128,700), Jordv. 70,000 Kr. (78,200); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 90,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Døffelgaard ligger Syd for Neder Tandslet St. ved Vejen til Lysabild; Jorderne, der med Undtagelse af Skoven er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1870'erne. Skovens Bevoksning er overvejende Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Blandsæd, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 10 Kalig. og 50—60 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 32 Malkekøer, 2 Tyre og 23 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3513 kg med 3,95 pCt. Fedt og 155,5 kg Smør, Mælken leveres til Tandslet Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, desuden anvendes en Tractor. Svinebesæt-

Døffelgaard.

ningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 190 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 80 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 600 Høns.

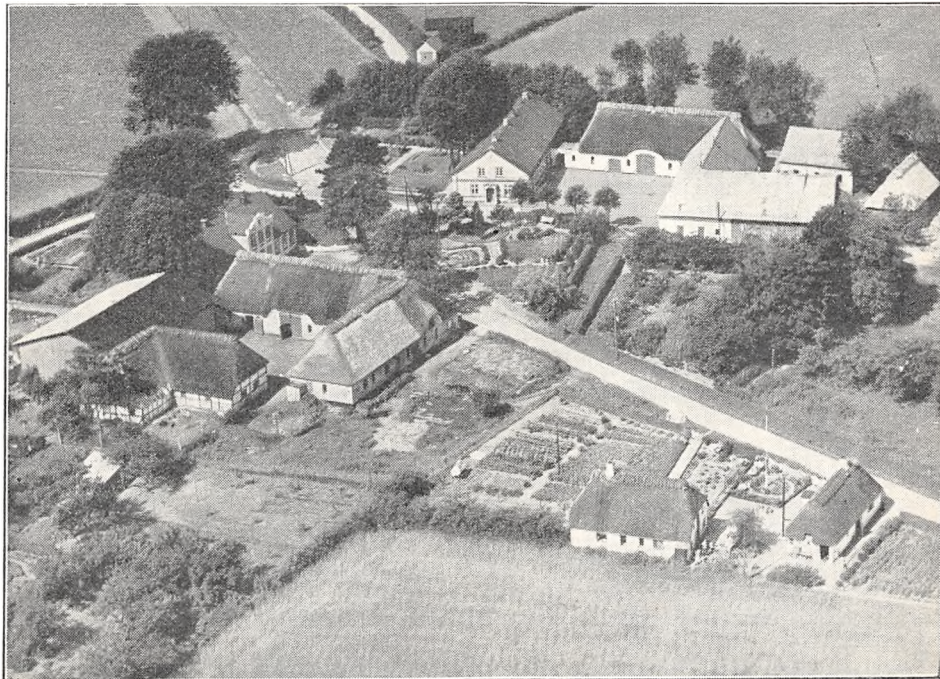
Døffelgaard har hvidpudsede, store og gode Bygninger, overvejende opført af Grundmur. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har Mansard og Tegltag; den indeholder en god Bolig; fra den østlige Gavl udgaar en lavere teglhængt Forlængelse, som rummer Bryggers m. m. og fra den vestlige en lignende, tækket med Pandeplader, denne indeholder Værelser m. m. Af de fritliggende Avlsbygninger, som for største Delen har Tag af Pandeplader, er der Heste- og Kostald i den østlige Sidelænge, der ogsaa har Trimpel af Pandeplader, og fra den nordlige Ende udgaar der mod Vest ind mod Gaardspladsen en lav Sidelænge, der indeholder Rum til Vogne, Redskaber og Maskiner; den vestlige Sidelænge, en ældre straaetakt Lade, har en Del af Muren opført af Bindingsværk; desuden Øst for Gaarden og Sognevejen mellem Tandslet og Lysabild en stor Lade med støbt Sokkel og Vægge og Tag af Pandeplader, og Vest for Gaarden 2 Svinestalde, den ene opført af Bindingsværk og tækket med Straa samt et Hønsehus. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostald, og Gaarden har eget Vandværk til Staldene.

Døffelgaard ejedes i forrige Aarh. af Slægten Espensen, der havde ejet denne i flere Slægtled; i 1904 solgte Veste Espensen den til Hans Rasmussen, efter hvem Gaarden i 1920 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

EGESKOVGAARD, Lebøl By, Tandslet Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Bonefeld, Postfb. og nærmeste St. Over Tandslet, Afst. godt 2 km og 11 km til Sønderborg, Tlf. Over Tandslet 7875.

Art. 19 af Lebøl og 74 af Fjelby, samlet Areal 36,3 ha, deraf 34,8 Ager, 1 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 465,93 Th. (9,81 Td. Hrtk.); Ejdskv. 67,700 Kr. (78,800), Jordv. 43,900 Kr. (48,200); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 45,700 Kr., Løssøret i Den Alsiske Brandf. for rørlige Ejendele for 69,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Egeskovgaard ligger i Lebøl By; Jorderne, der med Undtagelse af Engen er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og

Egeskovgaard tv., H. Hansen sens. Gaard i Lebøl øverst th. (Art. 2 m. fl. af Lebøl).

Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1870'erne. Engen er Haardbundseng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med lidt Frøavl; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 15 Sække Superf., 15 Kalig. og 50 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Mintebjerg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 69 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 250 Høns.

Egeskovgaard har grundmurede, hvidpudsede, velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har gennemgaaende Frontspids, Skifertag, og til den østlige Gavl er der opført en teglhængt, lavere Bryggersbygning; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der danner en 4-længet Gaard, som overvejende er tækket med Straa, ligger den sydlige Længe af disse Øst for Hovedbygningen, den er opført af Træ og har Tag af Pandeplader; den vestlige Sidelænge der rummer Hestestald, Vognport og Kostald, er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Nord, der indeholder Ko- og Svinestald; Længen mod Øst, der rummer Redska-

ber og Maskiner, bestaar af 2 korte Bindingsværkslænger, sammenbygget i Vinkel; desuden Syd for Avlsbygningerne en teglhængt Svinestald. Der hører et Hus til Ejendommen.

Egeskovgaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Peter Koch, der i 1870 solgte den til Hans Bonefeld; efter ham overtoges den i 1904 af Sønnen Jørgen J. Bonefeld, efter hvis Død Gaarden overtoges af Enkefru B., og efter hende overtoges den i 1924 af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I LEBØL BY, Tandslet Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Hansen, sen., Postfb. og nærmeste St. Over Tandslet, Afst. godt 2 km og 11 km til Sønderborg.

Art. 2 m. fl. af Lebøl, samlet Areal 39,4 ha, deraf 38,4 Ager, 0,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 553,96 Th. (11,66 Td. Hrtk.); Ejdskv. 74,000 Kr. (84,000), Jordv. 47,800 Kr. (51,400); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 58,200 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den vestlige Side af Lebøl By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af mild Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Gaarden drives af Forpagter Chr. Christensen; Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre eller Blandsæd, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre.

Kvægbesætningen, der bestaar af 12 Malkekøer, 1 Tyr og 12 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Mintebjerg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere leveret 40—50 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 40 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Gaard Art. 2 m. fl. af Lebøl har grundmurede og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, er tækket med Skifer; den indeholder en stor og god Bolig. Af de hvidpudsede Avlsbygninger som overvejende har Tag af Pandeplader, er den vestlige Sidelænge, som ved en kort Mellembygning er forbundet med Hovedbygningen, tækket med Straa, den indeholder Værelser til Folkene, Vognport og Hestestald og er med den nordlige Gavl sammenbygget i Vinkel med Længen mod Nord; denne, der har muret Trimpel, indeholder Kostald og Lade, sidstnævnte udvidet fra den østlige Ende i en Sidelænge mod Nord med Vægge af Pandeplader; desuden Nord for Gaarden en Svinestald samt en straatækt Længe, der rummer Hønsehhus m. m.

Gaard Art. 2 m. fl. af Lebøl ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Hans Jørgensen Hansen, efter hvem den i 1862 overtoges af Sønnen Peter H., og efter ham overtoges den i 1890 af Sønnen, den nuværende Ejer.

JESTRUPGAARD, Jestrup By, Tandslet Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jacob Hansen Bonefeld, Postfb. og nærmeste St. Over Tandslet, Afst. 1½ km og 14 km til Sønderborg, Tlf. Over Tandslet 7881.

Art. 2 af Ertebjerg, samlet Areal 37,5 ha, deraf 34 Ager, 1 Eng, 1,5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 496,10 Th. (10,44 Td. Hrtk.); Ejdskv. 73,000 Kr. (84,500), Jordv. 43,200 Kr. (48,800); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Jestrupgaard ligger Nord for Over Tandslet St.; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i 1870'erne og senere kalket. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

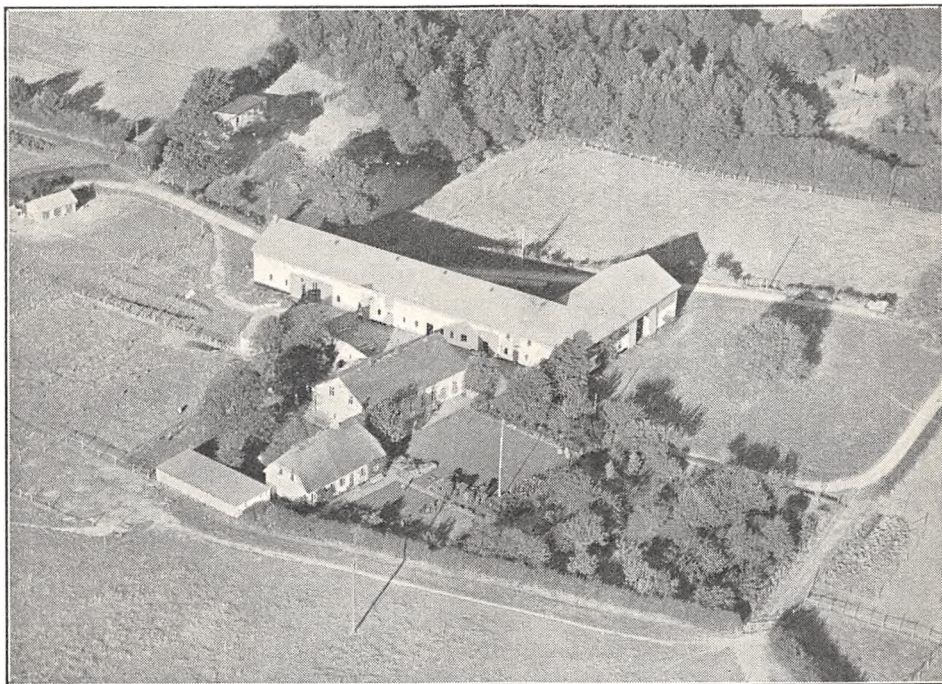
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med lidt Frøavl af Kløver og Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 20 Kalig. og 35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var

sidste Aar 4636 kg med 3,61 pCt. Fedt og 186,3 kg Smør, Mælken leveres til Ertebjerg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret 130—150 Slagtersvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 54 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 500 Høns.

Jestrupgaard har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, er tækket med Skifer; den rummer en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som for største Delen har Tag af Pandeplader, er der Ko-, Heste- og Svinestald i den lange østlige Sidelænge og fra den sydlige Ende af Kostalden udgaar Laden som en Sidelænge mod Øst; den vestlige mindre Sidelænge, der er tækket med Tegl, rummer Vaskehus og Svinestald, og fra den nordlige Ende af sidstnævnte udgaar en kort Sidelænge mod Øst, en

Jestrupgaard.

Vognport, bygget som Halvtag og tækket med Tagpap; desuden Vest for Hovedbygningen et straataækt Aftægtshus samt en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner.

Jestrupgaard angives at være en gl. Junkergaard (se Junkershof i Ullerup, Side 387). I forrige Aarh. ejedes den omkring Midten af dette af Jørg. Jørgensen Jepsen, der i 1868 solgte den til Jacob Hansen Bonefeld; efter ham overtoges den i 1897 af Sønnen Hans Peter B., efter hvis Død den overtoges af Enkefru B. af andet Ægteskab, og efter hende overtoges Gaarden i 1920 af Stedsønnen, den nuværende Ejer.

JØRGENSGAARD, Ertebjerg By, Tandslet Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jørgen P. Jørgensen, Postfb. og nærmeste St. Over Tandslet, Afst. 3½ km og 16 km til Sønderborg, Tlf. Over Tandslet 7720.

Art. 7 m. fl. af Ertebjerg, samlet Areal 31,9 ha, deraf 29,9 Ager, 1 Eng, 0,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 329,38 Th. (6,93 Td. Hrtk.); Ejdskv. 56,300 Kr., Jordv. 32,300 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Jørgensgaard ligger i den nordøstlige Side af Ertebjerg By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur

og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i 1860'erne og senere kalket. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 55 Sække Superf., 10 Kalig. og 15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 15 Malkekøer, 1 Tyr og 12 Stkr. Ungkreaturer, er af rødt dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4300 kg aarlig, Mælken leveres til Ertebjerg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Par Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 80 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 45 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 350 Høns.

Jørgensgaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har lukket Veranda til denne og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger, der er tækket med Pandeplader, rummer den østlige Sidelænge, der har Trætrimpel, Svine- og Kostald samt Lade, den vestlige Vognport og Brænderum og Længen mod Nord Hestestald m. m.; desuden Vest for Hovedbygningen et skifertækt Aftægtshus. Gaarden har Vandværk til Kostalden. Jørgensgaard ejedes i forrige Aarh. af Peter Jørgensen, der havde overtaget Gaarden i 1878 efter sine Forældre, og efter ham overtoges den i 1908 af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

LEBØLGAARD, Lebøl By, Tandslet Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Mathias Matthiesen, Postfb. og nærmeste St. Over Tandslet, Afst. 3 km og 10 km til Sønderborg, Tlf. Over Tandslet 7892.

Art. 3 af Lebøl, samlet Areal 26,3 ha, deraf 25,8 Ager og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 363,62 Th. (7,65 Td. Hrtk.); Ejdskv. 58,000 Kr., Jordv. 33,000 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Lebølgaard ligger Syd for Lebøl By ved Landevejen Sønderborg—Skovby; Jorderne, der med Undtagelse af 3 ha er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1880'erne.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 25 Sække Superf., 15 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer, 1 Tyr og 14 Stkr. Ungkreaturer, er af rødt dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri; Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4500 kg aarlig, Mælken leveres til Mintebjerg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 42 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

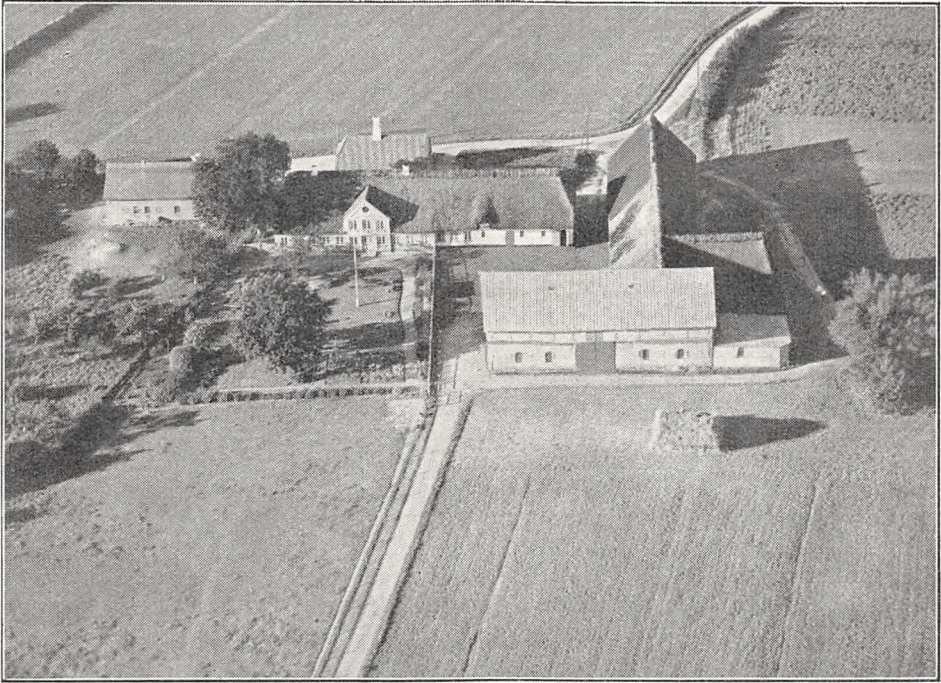
Lebølgaard har grundmurede gode Bygninger, Avlsbygningerne er opført i 1935 efter en Brand. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have (ikke solret), som grænser til Landevejen, er tækket med Tegl; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er der Hestestald, Værelser til Folkene og Kostald i Længen mod Nord; fra den vestlige Ende af denne (Kostalden) udgaar Svinestalden som en kort Sidelænge mod Nord, og til den vestlige Gavl er Laden, som er helt af Pandeplader, opført som en Forlængelse mod Vest; den vestlige Sidelænge, der er sammenbygget i Vinkel med Staldlængen, der har Tag af Trimpel ligesom denne, rummer Vognport m. m., og den østlige, der ligger frit og er tækket med Tegl, indeholder Svinestald og Vaskehus; desuden Øst for Gaarden dennes Hønsehus, der er bygget som Halvtag. Der hører et Hus til Ejendommen.

Lebølgaard, der allerede nævnes omkring Midten af det 15de Aarh., var i den nyere Tid i flere Generationer en Slægtsgaard inden for en Slægt Berthelsen; i 1914 købte den nuværende Ejer den af Hans Hansen Berthelsen, der havde ejet Gaarden i en længere Aarrække. (Se Anm. Side 357).

PILEGAARD, Tandslet By, Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Kresten Berthelsen, Postfb. Over Tandslet, nærmeste St. Neder Tandslet, Afst. 200 m og godt 13 km til Sønderborg.

Art. 1 m. fl. af Tandslet, samlet Areal 34,5 ha, deraf 32,5 Ager, 1 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 476,27 Th. (godt 10 Td. Hrtk.); Ejdskv. 70,000 Kr. (140,000), Jordv. 39,700 Kr. (78,400); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. for Bygninger paa Als for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyllands Højspændingsv.

Pilegaard ligger 200 m Nord for Neder Tandslet St.; Jorderne, der til Dels er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og

Pilegaard.

Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Blandsæd, 4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 5 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyr og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4212 kg med 3,52 pCt. Fedt og 165,3 kg Smør, Mælken leveres til Tandslet Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 53 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Pilegaard har grundmurede, hvidpudsede, velholdte Bygninger. Den straatækte Hovedbygning, der ligger mod Syd til den kønne Have, som ogsaa strækker sig Sydvest for denne, har Frontspids mod Syd; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Hestestald i den øst-

lige Del af Hovedbygningen og Kostald i den straatækte Sidelænge mod Øst; fra den sydlige Ende af denne udgaar Laden som en Sidelænge mod Vest og til den østlige Gavl af denne er der opført en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner, begge med Tag af Pandeplader; desuden et mindre Laderum i en Sidelænge mod Øst fra Kostalden, Nord for Hovedbygningen et teglhængt Vaskehus og Vest for dette en Svinestald med Tag af Eternit.

Pilegaard ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Jørgen Berthelsen, som havde overtaget den i 1830; efter ham overtoges den i 1866 af Sønnen Kresten B., efter hvem Gaarden i 1896 overtoges af Sønnen Jørgen B.; han tilkøbte senere 8 ha og opførte Gaardens nuværende Lade og Svinestald. I 1929 fraskiltes der 26 ha, hvorpaa der opførtes Bygninger til en Søn, og den tilbageværende Hovedparcel med Bygninger overtoges derefter i 1930 af en anden Søn, den nuværende Ejer, der havde haft den samlede Ejendom i Forpagtning siden 1926.

SKOVGAARD, Neder Jestrup By, Tandslet Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Laue, Postfb. og nærmeste St. Over Tandslet, Afst. 2 km og 13 km til Sønderborg.

Art. 13 af Ertebjerg, samlet Areal 33,7 ha, deraf 29,7 Ager, 1 Eng, 2,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 377,90 Th. (7,96 Td. Hrtk.); Ejdkv. 62,400 Kr., Jordv. 33,000 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Skovgaard ligger i den vestlige Side af Neder Jestrup By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Blandsæd, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger ca. 2 ha med vedvarende Græs, og der drives lidt Frøavl. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 15 Kalig. og 35—40 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 12 Malkekøer, 1 Tyr og 19 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Tandslet Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 52 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 1000 Høns.

Skovgaard har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids til denne og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som er tækket med Pandeplader, er der Ko-, Heste- og Svinestald i den vestlige Sidelænge, fra hvis sydlige Gavl Laden udgaar som en Sidelænge mod Vest, denne er opført af Træ og til Sydsiden er der opført et Hønsehus bygget som Halvtag; den fritliggende Længe mod Nord overfor Hovedbygningen rummer Svinestald og Vognport til hvis Østgavl der er opført et Hønsehus, bygget som Halvtag og tækket med Tagpap. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Skovgaard ejedes omkring Aarhundredskiftet fra 1899 af Nicolai Hansen Laue, efter hvis Død den overtoges af Enkefru Marie Laue, og efter hende overtoges Gaarden kort efter af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

STEENSGAARD, Tandslet By, Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Frederik J. Bladt, Postfb. Over Tandslet, nærmeste St. Neder Tandslet, Afst. 2½ km og 16 km til Sønderborg, Tlf. Over Tandslet 7719.

Art. 4 af Tandslet, samlet Areal 35,7 ha, deraf 31 Ager, 2 Eng, 2 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 391,85 Th. (8,25 Td. Hrtk.); Ejdkv. 60,000 Kr. (70,200), Jordv. 36,500 Kr. (40,400); Bygn. er fors. i Danske Grundejers Brandf. for 55,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

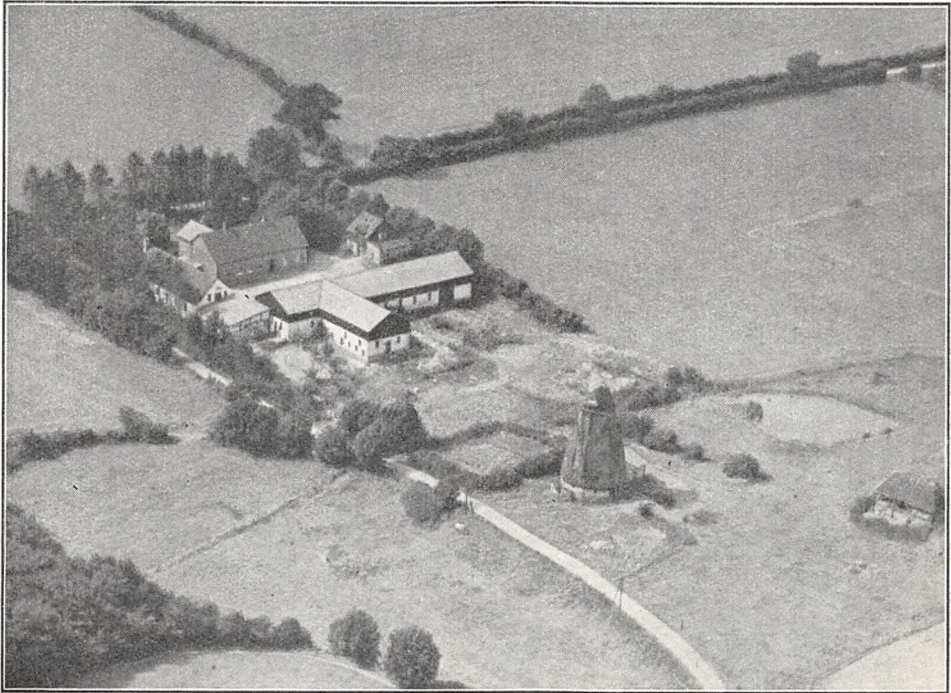
Steensgaard ligger 300 m Øst for Landevejen, der fra Mommark fører til Notmark Skov; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet,

og der er merglet i 1870'erne. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning overvejende Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Blandsæd, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 15 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16—18 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Mælken leveres til Tandslet Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svine-

Steensgaard.

besætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 44 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Steensgaard har grundmurede, velholdte og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, som grænser til Sognevejen, har en lang aaben Veranda samt en Frembygning med Frontspids til denne og Skifertag; den rummer en god Bolig. Af de hvidpudsede Avslænger er der Vaskehus, Vognport, Brænderum og Hønsehus, sidstnævnte opført af Bindingsværk, bygget som Halvtag og tækket med Pandeplader, i den østlige teglhængte Sidelænge og Mølleri i den korte vestlige; denne, der har Trimpel af Træ, er ligeledes tækket med Tegl; den lange Længe mod Nord, som er sammenbygget i Vinkel med den østlige Sidelænge, rummer Heste- og Kostald samt Lade, Kostalden udvidet i en Sidelænge — en Svinestald — mod Nord, de 2 Længer med Trætrimpel og Tag af Pandeplader. Der har tidligere været drevet Mølleri paa Gaarden, men dette er forlængst nedlagt; den gl. Vindmølle ses paa Billedet Nord for Gaarden. Gaarden har Vandværk til Staldene.

Steensgaard ejedes i forrige Aarh., fra 1870, af Jørgen Bladt, efter hvem den i 1902 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

STORE ELHOLM, Tandslet Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jens Bonde, Postfb. Over Tandslet, nærmeste St. Neder Tandslet, Afst. 1½ km og 15 km til Sønderborg, Tlf. Over Tandslet 7715.

Art. 10 af Tandslet, samlet Areal 60,2 ha, deraf 49,7 Ager, 2 Eng, 6,5 Skov og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 595,05 Th. (12,53 Td. Hrtk.); Ejdskv. 96,000 Kr. (104,400), Jordv. 56,000 Kr. (63,900); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 88,600 Kr.; Lys fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Store Elholm ligger Nordøst for Neder Tandslet ved Vejen efter Tandsryd; Jorderne, der med Undtagelse af Skoven er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1870'erne. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Blandsæd, 4. Byg,

Store Elholm.

5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 35 Sække Superf. og 55 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyr og bliver nu rensat for Tuberkulose, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Tandslet Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret, desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 285 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 86 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 350 Høns.

Store Elholm har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Den straatækte Hovedbygning, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, som ogsaa strækker sig Øst for Gaarden, har Frontspids mod Nord til Gaarden; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er der Ko- og Hestestald i den østlige Sidelænge, fra hvis sydlige Ende (Kostalden) Laden udgaar som en Sidelænge mod Øst; Staldlængen og Laden har muret Trimpel ligesom den vest-

lige fritliggende Sidelænge, der rummer Svinestald, Mølleri, Magasin og Garage; desuden Vest for Gaarden et Hønsehus, Øst for Hovedbygningen et Redskabs- og Maskinhus, opført af Træ og bygget som Halvtag, til den østlige Gavl af Hovedbygningen er der tilbygget en Halvtagsbygning til Brændsel og til den vestlige en teglhængt Forlængelse (Gaardens gl. Mejeri), til hvis vestlige Gavl der atter er opført et Hønsehus, endvidere Nord for Gaarden et teglhængt Beboelseshus, der har gennemgaaende Frontspids og indeholder 2 Lejligheder. Gaarden har Petroleumsmotor og eget Vandværk. I den store Have er der mange Frugttræer.

Store Elholm har i ældre Tid vistnok været Sæde for »Adelige«, et firkantet Voldsted ved Siden af Gaarden, omgivet af en henved 3 m bred Grav, vidner derom, men Historien meddeler intet nærmere i saa Henseende. I sidste Halvdel af forrige Aarh. ejedes Store Elholm af Jørg. Andersen Elholm, efter hvem den i 1876 overtoges af Sønnen Anders Jørgensen E., og efter ham overtoges den i 1904 af Sønnen, den nuværende Ejer.

SVATENBJERGGAARD, Neder Jestrup By, Tandslet Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Christen Nielsen, Postfb. og nærmeste St. Over Tandslet, Afst. $1\frac{1}{2}$ km og $13\frac{1}{2}$ km til Sønderborg.

Art. 10 af Ertebjerg samlet Areal 34,6 ha, deraf 30,5 Ager, 0,5 Eng, 2,8 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 419,47 Th. (8,83 Td. Hrtk.); Ejdskv. 58,600 Kr., Jordv. 37,300 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 48,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Svatenbjerggaard ligger i den østlige Side af Neder Jestrup By; Jorderne, der med Undtagelse af Skoven er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1870'erne. Engen er Haandbundseng. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5. —6.—7. Kløver og Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf. og 25 Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 12 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Tandslet Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 3—4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 2 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 60 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildeelt 34 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Svatenbjerggaard har grundmurede Bygninger. Stuehuset, der er nyt, ligger Vest for Avlsbygningerne og mod Syd til Haven, som grænser til Sognevejen; det har Frontspids mod Syd og Tag af Cementsten. Af Avlsbygningerne, der dels er nye, dels ældre, er de 3 Længer sammenbygget til en 3-længet Gaard aaben mod Vest; af disse er der Heste- og Kostald i den straaetækte nordlige Sidelænge, som er opført af Bindingsværk, Magasin m. m. samt Redskabs- og Maskinrum i den sydlige og Lade i Længen mod Øst, de 2 Længer har Tag af Pandplader og muret Trimpel; desuden Nord for Gaarden en straaetækt Svinestald.

Svatenbjerggaard ejedes i forrige Aarh. fra 1881 af Niels Jørgensen Nielsen, efter hvem den i 1915 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

TANDSGAARD, Tandslet By, Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Peter Hansen, Postfb. og nærmeste St. Over Tandslet, Afst. godt $\frac{1}{2}$ km og godt 13 km til Sønderborg, Tlf. Over Tandslet 7835.

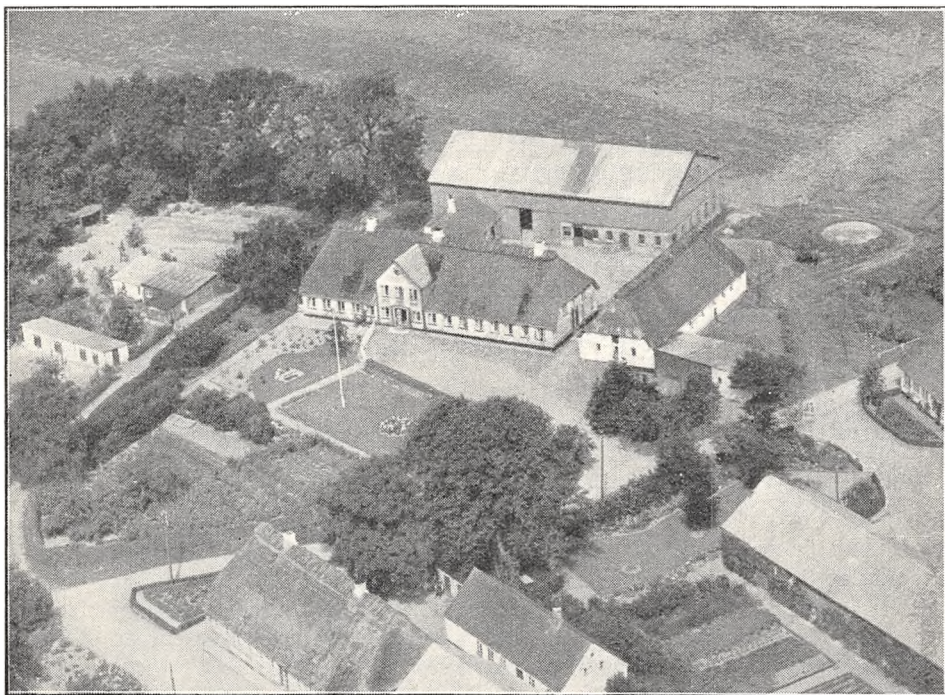
Art. 15 m. fl. af Tandslet, samlet Areal 26 ha, deraf 24 Ager, 0,8 Eng, 0,7 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 395,12 Th. (8,3 Td. Hrtk.); Ejdskv. 52,700 Kr., Jordv. 32,700 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 50,000 Kr., Løsoret i Den alsiske Brandf. for rørlige Ejendele for 47,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Tandsgaard ligger godt $\frac{1}{2}$ km Øst for Over Tandslet St.; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gød-

ningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1880'erne. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3.—4. Byg, 5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre; desuden en Lucernemark og noget Frøavl; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 20 Sække Superf., 5 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer, 1 Tyr og 10 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, og er tuberkelfri; Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4855 kg med 3,88 pCt. Fedt og 210,1 kg Smør, Mælken leveres til Tandslet Andelsmejeri.

Tandsgaard. Art. 15 m. fl. af Tandslet (Peter Hansen).

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 275 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 50 Svinekort, Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

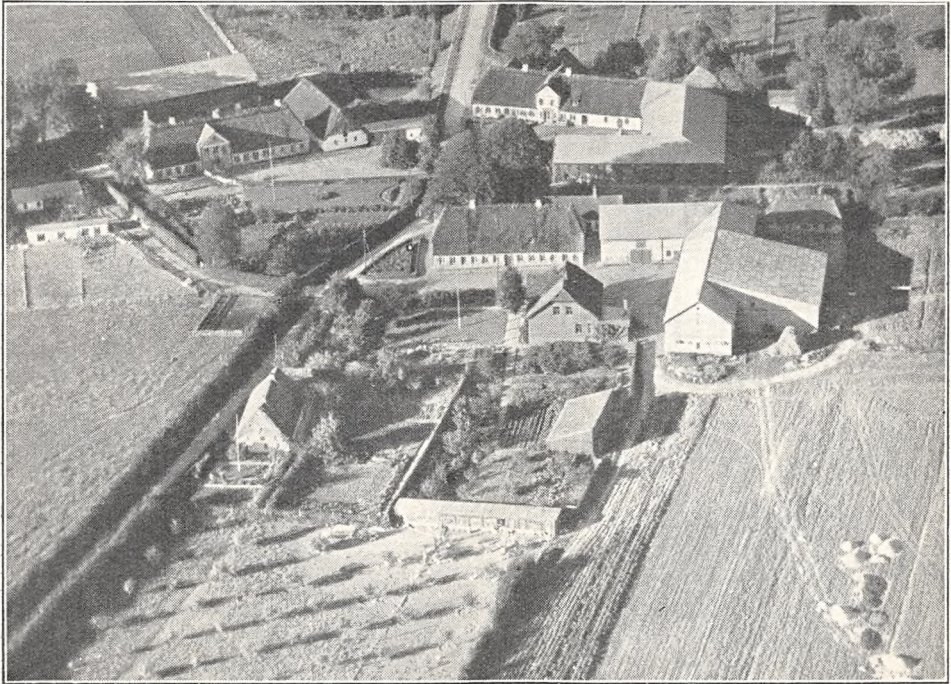
Tandsgaard har grundmurede, hvidpudsede, velholdte Bygninger (ligger ikke solret). Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, som mod Øst grænser til Sognevejen, har Frontspids mod Syd til Haven og Straataag; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne er der Svinestald i den østlige straaatækte Sidelænge, fra hvilken der fra den sydlige Ende udgaar en Sidelænge mod Øst, en Vognport bygget som Halvtag og tækket med Pandeplader; den vestlige mindre Sidelænge, der er tækket med Tegl, indeholder Værelser til Folkene og Vaskehus; den sammenbygget i Vinkel med Længen mod Nord, der indeholder Lade, Ko- og Hestestald, Laden opført af Træ, Stalden med høj Trætrimpel og Længen tækket med Pandeplader ligesom 2 Hønsehuse Vest for Hovedbygningen. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Hestestald og indlagt Vand fra Byens Vandværk.

Tandsgaard (Art. 15 m. fl. af Tandslet) er mulig en Parcel af Tandsgaard, der i 1580'erne købtes af Hertug Hans d. Yngre. Den ejedes i forrige Aarh. af Jørg. Hansen Kaad, efter hvem den i 1891 overtoges af Svigersønnen Peter Hansen, og efter ham overtoges den i 1912 af Sønnen af samme Navn, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

TANDSGAARD, Tandslet By, Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Sognefoged Jens Jørgensen, Postfb. og nærmeste St. Over Tandslet, Afst. godt $\frac{1}{2}$ km og godt 13 km til Sønderborg, Tlf. Over Tandslet 7839.

Art. 24 af Tandslet, samlet Areal 33,4 ha, deraf 32 Ager, 0,8 Eng og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 479,26 Th. (10,1 Td. Hrtk.); Ejdskv. 68,500 Kr. (77,400), Jordv. 41,500 Kr. (45,900); Bygningerne er forsikret i Brandforsikringsforeningen for Bygninger paa Als for 63,800 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Tandsgaard ligger ca. 1 km Øst for Over Tandslet St.; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødnings-

Tandsgaard. Art. 24 af Tandslet (Jens Jørgensen).

kraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1880'erne. Skovens Bevoksning forskellige Løvtræer.

Jorden dyrkes i følgende 9 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer og Roerfrø, 3. Byg, 4. Roer, 5. Byg, 6.—7.—8. Kløver og Græs, 9. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 15 Sække Superf., 10 Kalig. og 45 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16—18 Malkekøer og 12 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyr og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4741 kg med 3,87 pCt. Fedt og 203 kg Smør, Mælken leveres til Tandslet Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret 120—130 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 59 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 250 Høns.

Tandsgaard har grundmurede, hvidpudsede, velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord, er tækket med Straa; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, der ligger Øst for Hovedbygningen, er de 2 Hovedlænger, som er tækket med Pandeplader, sammenbygget i Vinkel; af Længerne er der Heste- og

Kostald i den ene og Kostald, Lade og Svinestald i den anden, Laden udvidet i en Tilbygning mod Øst, helt opført af Pandeplader; desuden Nord af disse en ældre straatækt Stald til Søer og Nord for Hovedbygningen en teglhængt Længe, der rummer Værelser til Folkene og Vaskehus; endvidere i Haven Syd for Hovedbygningen et teglhængt Aftægtshus, en Halvtagsbygning med Rum til Redskaber og Maskiner samt et Hønsehus; i Haven er der mange unge Frugttræer. Der er indlagt Vand fra Byens Vandværk.

Tandsgaard nævnes allerede i Slutningen af det 15de Aarh., da den i 1494 ejedes af Markvard Lund til Stensgaard, en Slægt, der stammede fra Lundsgaard i Angel og som hørte til den sønderjydske Lav-Adel; ca. hundrede Aar senere købtes den af Hertug Hans d. Yngre, og en Overlevering meddeler, at den herefter var Bolig for unge Junkere (en Junkergaard, se Junkershof i Ullerup, Side 387), og den nuværende Tandsgaard er da mulig Hovedparcellen af denne. Tandsgaard ejedes i forrige Aarh., fra 1854, af Hans Chr. Thomsen, efter hvem den i 1887 overtoges af Sønnen Chr. Thomsen; efter hans Død overtoges den af Enkefru Thomsen, efter hvem den i 1914 overtoges af Svigersønnen, den nuværende Ejer.

TANDSLETGAARD, Tandslet By, Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Petersen Bonefeld, Postfb. og nærmeste St. Over Tandslet, Afst. 400 m og 12½ km til Sønderborg.

Art. 6 af Tandslet, samlet Areal 49,8 ha, deraf 47,5 Ager, 1,5 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 611,34 Th. (12,87 Td. Hrtk.); Ejdskv. 100,000 Kr. (112,500), Jordv. 57,400 Kr. (63,000); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 80,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Tandsletgaard ligger i Tandslet By, 400 m Øst for Stationen ved Landevejen efter Mommark Færge; Jorderne, der ikke er helt samlet, men ligger godt for Gaardens Drift, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1880'erne. Skovens Bevoksning er blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med nogen Frøavl og en vedvarende Græsmark; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 20 Kalig. og 55 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 19 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3955 kg med 3,57 pCt. Fedt og 148 kg Smør, Mælken leveres til Tandslet Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 59 Svinekort. Fjerkræholdet er 300—400 Høns.

Tandsletgaard har grundmurede store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til Haven, har gennemgaaende Frontspids med takkede Gavle og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Kostald i den sydlige Sidelænge, der er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Øst, denne rummer Hestestald m. m.; Gaarden er aaben mod Nord til Landevejen; desuden Syd for Gaarden en Lade helt af Pandeplader, og fra den østlige Ende af denne udgaar Svinestalden som en Sidelænge mod Nord; endvidere Syd for Hovedbygningen et teglhængt Hønsehus. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Tandsletgaard er en gl. Slægtsgaard; den ejedes fra 1900 af Peter Hansen Bonefeld, der havde overtaget den efter sine Forældre, og efter ham overtoges Gaarden i 1926 af Sønnen, den nuværende Ejer, der havde haft den i Forpagtning siden 1919.

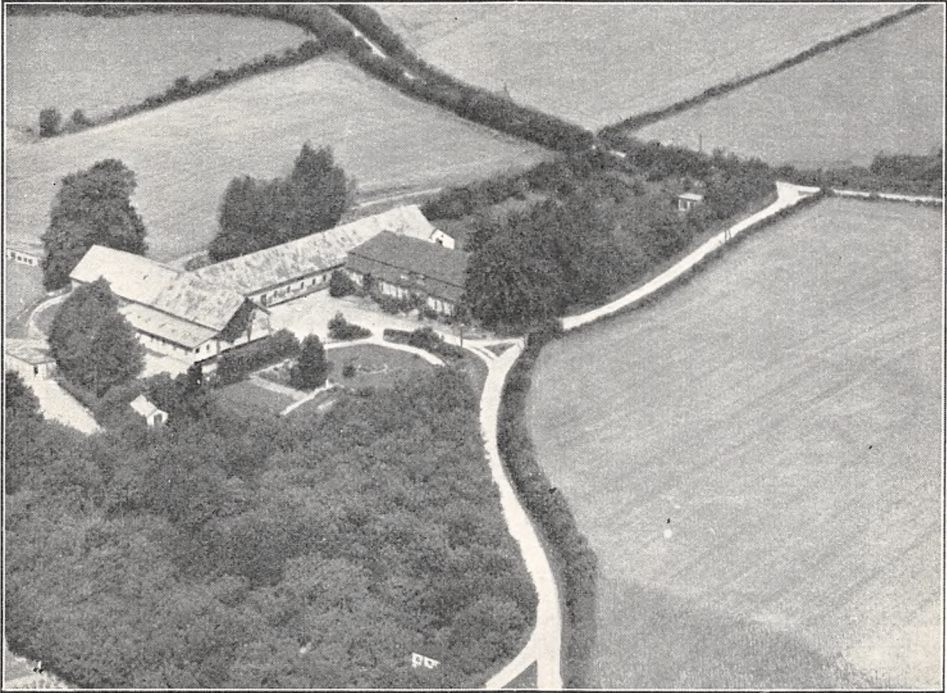
VESTERGAARD, Ertebjerg By, Tandslet Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Peter Clausen, Postfb. og nærmeste St. Over Tandslet, Afst. 2½ km og 15 km til Sønderborg, Tlf. Over Tandslet 7721.

Art. 3 m. fl. af Ertebjerg, samlet Areal 34,2 ha, deraf 33 Ager, 0,5 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 480,83 Th. (10,12 Td. Hrtk.); Ejdskv. 66,000 Kr. (75,000), Jordv. 36,800 Kr. (41,500); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 52,650 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vestergaard ligger Vest for Ertebjerg By ved Vejen til Randsbjerg; Jorderne, der med Undtagelse af en mindre Parcel er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i 1870'erne og der mergles nu igen. Skovens Bevoksning er blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Frøavl, samt et Areal med Lucerne; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 10 Kalig. og 45 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer og 14 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyr og

Vestergaard.

er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4078 kg med 3,64 pCt. Fedt og 165,1 kg Smør, Mælken leveres til Ertebjerg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 180 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 48 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 500 Høns.

Vestergaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til Sognevejen, i Retningen Øst—Vest og omgivet mod Nord og Sydøst af den kønne Have, som strækker sig langs Sognevejen (se Billedet), har Mansard og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er der Heste- og Kostald i den lange vestlige Sidelænge, fra hvis nordlige Ende Svinestalden udgaar som en kort Sidelænge mod Øst; Laden, der ligger mod Syd, er sammenbygget med den sydlige Gavl af Kostalden, saa de 2 Længer danner et omvendt T, i den østlige Ende af Laden er der Magasin og Mølleri, den vestlige Del af Laden har Vægge af Pandeplader og til Sydsiden er der tilbygget et Halvtag, der rummer Svinestald; desuden Nord for Hovedbygningen en teglhængt mindre Bygning, der rummer Bryggers; endvidere Syd for og omkring Gaarden en Del Hønsehuse. Gaarden ligger kønt omgivet af den smukke Have med Plantninger.

Vestergaard er en gl. Slægtsgaard, der i Slutningen af det 18de Aarh. under de store Landbo-reformer ejedes af Chr. Petersen Clausen; efter ham overtoges den i 1792 af Sønnen Peter Chr.

Cl., efter hvem den i 1809 overtoges af Sønnen Christen P. Cl.; efter ham overtoges den i 1866 af Sønnen P. Christensen Cl., efter hvem den i 1904 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

ASSERBALLEGAARD, Asserballe By, Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jørgen Petersen, Postfb. Augustenborg, nærmeste St. Over Tandslet, Afst. godt 6 km og ca. 13 km til Sønderborg.

Art. 10 af Asserballe, samlet Areal 23,9 ha, deraf 21,6 Ager, 1,5 Eng, 0,3 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 302,40 Th. (6,37 Td. Hrtk.); Ejdskv. 58,000 Kr., Jordv. 28,200 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 48,000 Kr., Løvsøret i Den alsiske Brandf. for rørlige Ejendele for 36,800 Kr.; Lys og Kraft fra eget Elektricitetsv. (Raaoliemotor).

Asserballegaard ligger i den vestlige Side af Asserballe By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en vedvarende Græsmark; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 15—20 Kalig. og 15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 10 Malkekøer, 1 Tyr og 10 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3663 kg med 3,47 pCt. Fedt og 141 kg Smør, Mælken leveres til Andelsmejeriet »Pomose« i Asserballeskov.

Der holdes som Regel 3—4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 30 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Asserballegaard har grundmurede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids mod Nord til Gaarden og Tegltag, den indeholder en god Bolig. Af de tritiliggende Avlsbygninger, som for største Delen er tækket med Pandeplader, er der Heste- og Kostald i den østlige Sidelænge og Lade i Længen mod Nord, til hvis Nordside, der er opført en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner; desuden Øst for Gaarden en straatækt Svinestald; Gaarden er aaben mod Vest. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Hestestald, eget Vandværk, og der hører et Aftægts- og et Arbejderhus til Ejendommen.

Asserballegaard er en gl. Slægtsgaard, der har været i den nuværende Ejers Slægts Besiddelse i flere Generationer; den ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Peter Heinrich Petersen, der havde overtaget den efter sine Forældre, og efter ham overtoges den i 1906 af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

HØGEBJERGGAARD, Asserballeskov By, Asserballe Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Nicolai Nielsen, Postfb. Fynshav, nærmeste St. Over Tandslet, Afst. godt 6 km og 16 km til Sønderborg, Tlf. Fynshav 49 x.

Art. 3 af Asserballeskov, samlet Areal 31 ha, deraf 29,2 Ager, 0,5 Eng, 0,8 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 373,89 Th. (7,87 Td. Hrtk.); Ejdskv. 53,700 Kr., Jordv. 32,500 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Høgebjerggaard ligger Øst for Als højeste Punkt »Høgebjerg« (81 m, trigonometrisk St.) med Indkørsel fra Vejen mellem Asserballe og Asserballeskov; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, ligesom en stor Del af Sognets Jorder, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og nymerglet i de sidste Aar. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Blandsæd og Frø, 5. Havre, 6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 15 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer og 14 Stkr. Ungkreaturer, er af

rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyr; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4500 kg aarlig, Mælken leveres til Andelsmejeriet »Pomose« i Asserballekskov.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret 70—80 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 38 Svinekort. Fjerkræholdet er 70—80 Høns.

Høgebjerggaard har grundmurede store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til Haven, er tækket med Tegl; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme. Af de 2 sammenbyggede Avlslænger, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Hestestald og Lade i Længen mod Øst og Ko- samt Svinestald i den nordlige Sidelænge; Gaarden er aaben mod Syd; den har eget Vandværk, hvorfra Vandet kommer ved Tryk.

Høgebjerggaard ejedes i forrige Aarh., fra 1871, af Hans Nielsen, efter hvis Død den overtoges af Enken, Fru Ellen Nielsen, og efter hende overtoges den i 1904 af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

VERTEMINE, Asserballe Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Staten ved Jordlovsudvalget, Postfb. Augustenborg, nærmeste St. Over Tand-slet, Afst. godt 4 km og 13½ km til Sønderborg, Tlf. Augustenborg 122 v. (Forpagteren).

Art. 1 m. fl. af Kettingskov, samlet Areal 91,3 ha, deraf 66 Ager, 14,5 Eng, 9 Skov og 1,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1223,90 Th. (25,77 Td. Hrtk.); Ejdskv. 125,000 Kr. (400,000), Jordv. 78,100 Kr. (266,900); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 92,251 Kr., Løsøret i Nye Danske for 68,700 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vertemine ligger ved Vejen, der fra Kettingskov fører til Gammelgaard og videre til Landevejen Fynshav—Sønderborg; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Muldjord paa Lerunderlag. Terrænet er højtliggende men ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er god Haardbundseng. Skovens Bevoksning Bøg og Ask.

Gaarden drives af Forpagter Kristian H. Ravn, der fra 1. April 1935 har forpagtet Gaarden i en 7-aarig Periode; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Frøavl. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 160 Sække Superf., 60 Kalig. og 110 Sække Kvælstofg.

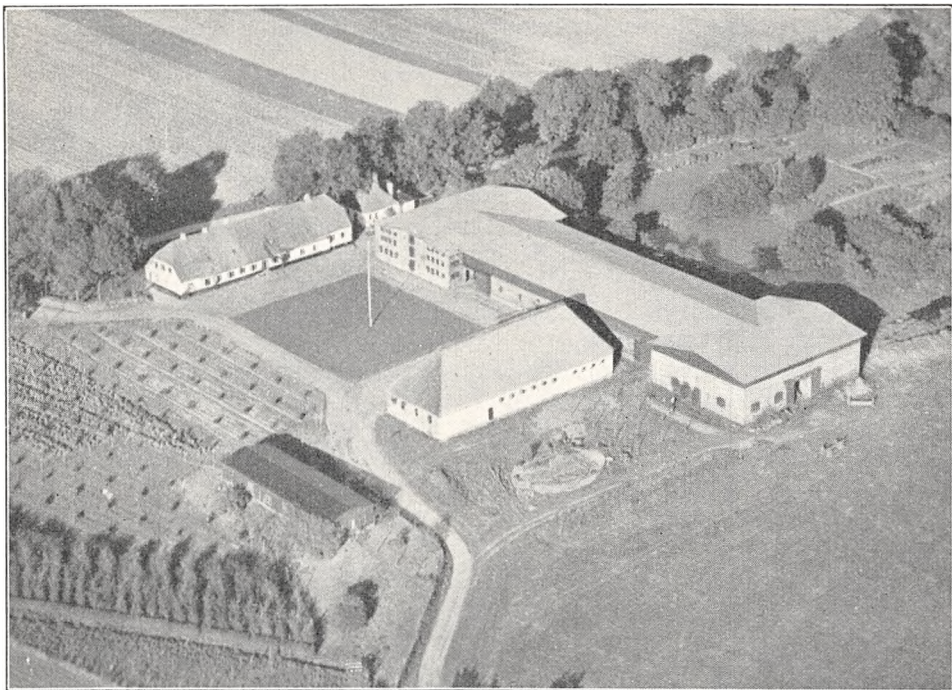
Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Ertebjerg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, intet Tillæg; desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 90 Svinekort. Fjerkræholdet er 300—400 Høns.

Vertemine har grundmurede, anselige, gode og velholdte Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Nord til Landevejen, er tækket med Tegl; den indeholder en stor køn Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Kostald i Midterpartiet af den store østlige Sidelænge, der ved hver Ende har en bred gennemgaaende Tværfløj, som rummer Lade, den mod Nord tillige Magasin; Kostalden og den sydlige Lade har Trætrimpel; Længen mod Syd, der har Straatag mod Nord, rummer Heste- og Svinestald og Vest for denne et stort Hønsehus, opført af Træ og tækket med Tagpap; desuden Øst for Hovedbygningen et teglhængt Vaskehus. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører 2 Huse med 3 Lejligheder til Ejendommen. Den kønne Have og Park ligger Øst for Gaarden langs Landevejen og Vest for Gaarden en Frugthave med mange Frugtræer. Fra Gaarden, der ligger ret højt, er der vid Udsigt over Egnen og det frugtbare Landskab.

Vertemine var oprindelig en Avlsgaard under den gl. Hovedgaard Gammelgaard (se denne) i Nabosognet Ketting og ejedes ligesom denne fra 1756 af Hertugen af Augustenborg. Ved Inddragelsen af de augustenburgske Godser under Oprørskrigen kom disse igen til den danske Stat, der i Febr. 1857 ved Auktion solgte Vertemine med ca. 230 ha, deraf 3 Skov, en Besætn. paa 92 Køer, 4 Tyre, Ungkvæg, Heste og Svin m. m. for 321,000 Kr. til Sønderjyden Nicolai

Ahlmann; denne havde tidligere været Forpagter af Hovedgaarden Juellinge paa Lolland (nu Halsted Kloster) og senere haft en Gaard i Skaane, som han solgte i 1856. Efter Krigen 1864 blev Ahlmann en kendt sønderjydsk Politiker og Patriot, der i Febr. 1867 sammen med Hans A. Kryger, Bevtoft, valgtes til Medlem af den grundlovgivende Rigsdag i Berlin, i hvilken de to danske Repræsentanter fremsatte den bekendte Udtalelse: »Vi er Danske og ville vedblive at være danske«. Senere, da han og Kryger blev valgt ind som Medlemmer af den preussiske Landdag, nægtede de at aflægge den krævede Hyldingsed, hvorfor de aldrig fik deres Valgbreve anerkendt og dette Forhold gentog sig flere Gange senere. I 1875 overdrog han Vertemine til en Søn af samme Navn og tog derefter Bolig paa Frederiksberg. Denne Søn solgte Gaarden i 1883 til Baron v. Romberg i Westfalen for 500,000 Mk., og af denne Slægt købte den danske Stat Gaarden med ca. 230 ha i 1925 tilligemed Gammelgaard og Rumohrsgaard for ca. 2 Mill. Kr.

Vertemine.

I de nærmest paafølgende Aar oprettede Statens Jordlovsudvalg derefter 17 Statshusmandsbrug, hver med 6 a 7 ha, samt udstykkede en mindre Gaard med 15 ha, og den tilbageværende Hovedparcel 91,3 ha solgtes derefter til Kr. Ravn, som i 1935 atter solgte den til Staten, der samtidig overdrog den til ham i Forpagtning for en 7-aarig Periode.

BISPEGAARDEN, Ketting By, Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer O. M. Hansen, Postfb. Ketting, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 10½ km (dog kun 5½ km til Kirkehørup St.).

Art. 1 m. fl. af Ketting, samlet Areal 53 ha, deraf 46,5 Ager, 4 Eng, 1,5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 610 Th. (ca. 12,84 Td. Hrtk.); Ejdskv. 99,100 Kr. (122,600), Jordv. 59,800 Kr. (74,600); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 82,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bispegaarden ligger midt i Ketting By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar overvejende af Lermuld, Underlaget Ler og Grus. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid, og kalket i de sidste Aar. Engen er god Haardbundseng, Skovens Bevoksning Krat.

Jorden dyrkes i følgende 9 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5. Frø, 6. Blandsæd, 7.—8. Kløver og Græs, 9. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 35 Kalig. og 55 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 2 Tyre og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, der malkes med Maskine, »Hinman«, Mælken leveres til Ketting Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 72 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Bispegaarden har hvidpudsede ret gode, overvejende grundmurede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, som grænser til Sognevejen, har Frontspids til denne og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende noget spredte Avlsbygninger er der Værelser til Medhjælpere, Hestestald og Vognport i den teglhængte Længe Øst for Hovedbygningen, 2 Længer sammenbygget med hinanden under en noget stump Vinkel, og Øst for denne en Svinestald, opført af Bindingsværk og tækket med Pandeplader; Nord for disse (fra Vest mod Øst) en teglhængt Ungkvægstald af Bindingsværk, en Lade med muret Trimpel og Tag af Pandeplader, en straatækt Kostald, og Nord for denne en Svinestald med Tag af Pandeplader; desuden Vest og Nord for Hovedbygningen et Bryggershus og et Brændehus begge tækket med Tegl. Der hører et Hus til Ejendommen.

Bispegaarden ejedes i forrige Aarh. af Hans Eriksen, efter hvem den i 1880 overtoges af Sønnen Fritz Eriksen; efter ham overtoges den i 1891 af Broderen Heinrich L. Eriksen, efter hvem den vistnok i 1926 overtoges af Sønnen Fritz Eriksen; han solgte Gaarden knapt 2 Aar efter til Witzke, der i 1929 solgte den til Viggo Poulsen; efter ham overtoges den senere af Sønderjydsk Hypoteklaanefond, af hvilken den nuværende Ejer købte Gaarden i 1935.

Der hører en Grusgrav til Gaarden, fra hvilken der sælges betydelige Mængder Vej- og Bygningmateriale.

GAARD I SEBELEV BY, Ketting Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Johs. Deichgræber, Postfb. Augustenborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 10 km (dog kun 5 til Vollerup St.), Tlf. Augustenborg 104.

Art. 8 m. fl. af Sebelev, samlet Areal 36 ha, deraf 31,3 Ager, 2 Eng, 2 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 350,14 Th. (7,37 Td. Hrtk.); Ejdskv. 62,000 Kr. (70,500), Jordv. 35,500 Kr. (39,000); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 57,400 Kr., Løsoret i Den Alsiske Brandf. for rørlige Ejendele for 62,800 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den nordlige Side af Sebelev By; af Jorderne, der ikke er helt samlet, men ligger godt for Gaardens Drift, er Hovedparten Lermuld paa Lerunderlag, ca. 7 ha er Sandmuld. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er kalket i Aarene 1920—37. Engen er god Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Gaarden drives af Ejers Søn Forpagter Johs. Deichgræber; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Frøavl af Græs- og Kaalroe. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 65 Sække Superf., 25 Kalig. og 30—35 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 24 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4100 kg med 187,5 kg Smør, Mælken leveres til Ketting Andelsmejeri.

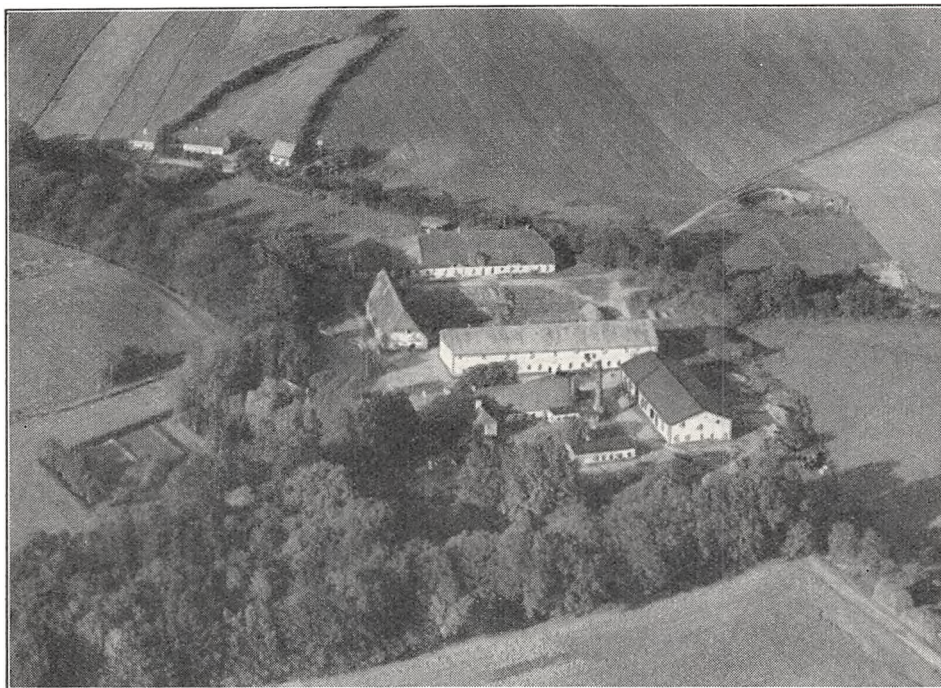
Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 56 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Gaard Art. 8 m. fl. af Sebelev har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Det hvidpudsede Stuehus, der ligger mod Syd til Haven, som grænser til Sognevejen, har Frontspids til denne, Straatag mod Syd og Tag af Pandeplader mod Nord; det indeholder en god Bolig. Avlsbygningerne, der er ombygget af den nuværende Ejer har overvejende Tag af Pandeplader; af Længerne er der Hestestald i en Forlængelse af Stuehuset mod Øst, fra den østlige Ende af

denne udgaar den brede Kostald som en Sidelænge mod Syd, og fra den nordlige Ende af denne udgaar Laden som en Sidelænge mod Øst, de 2 sidstnævnte Længer har muret Trimpel; desuden Nord for Stuehuset en straaetækt Svinestald samt et Redskabs- og Maskinhus, der har Tag af Pandeplader; der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Kostalden.

Gaard Art. 8 m. fl. af Sebelev ejedes i forrige Aarh. i flere Slægtled af Slægten Grau; i 1891 solgte Christen Grau den til Joh. Johansen, efter hvis Død den overtoges af Enken, Fru Marie Johansen, og af hende købte den nuværende Ejer Gaarden i 1907. (Se Anm. Side 357).

GAMMELGAARD, Ketting Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Staten ved Jordlovsudvalget, Postfb. Augustenborg, nærmeste St. Over

Gammelgaard.

Tandslet, Afst. godt 4 km og 12 km til Sønderborg, Tlf. Augustenborg 11 (Bestyreren).

Art. 1 m. fl. af Gammelgaard, samlet Areal 202 ha, deraf 142 Ager, 30 Eng, 27 Skov og 3 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 2745,34 Th. (57,8 Td. Hrtk.); Ejdskv. 300,000 Kr. (640,000), Jordv. 195,500 Kr. (464,600); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 212,000 Kr., Løsporet i »Danmark« for 200,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gammelgaard ligger ved offentlig Vej, der fra Landevejen Sønderborg—Fynshav fører til Kettingskov; Jorderne, der er samlet om Gaarden, er lidt uensartede, god Muldjord paa skiftende Underlag, dels Ler og dels Grus. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er kalket i 1935. Engen er god Haardbundseng, kultiveret og kunstig afvandet, Skovens Bevoksning Bøg, Eg, Ask og Gran.

Gaarden drives ved Bestyrer N. Nørgaard; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Frøavl af Rødkløver og forskellige andre Kulturplanter. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 250 Sække Superf., 120 Kalig. og 220 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 100 Malkekøer, 4 Tyre og 70 Stkr. Ungkreaturer,

er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er nu delvis rensat for Tuberkulose, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Ketting Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 16 Arbejdsheste, deraf 2 Følhopper, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 35 Tillægssøer, og Gaarden er nu tildelt 237 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gammelgaard har grundmurede, velholdte ganske gode Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Syd til den store, kønne gl. Have, som ogsaa strækker sig mod Vest, har Frontspids mod Nord og Tegtag; den er udvidet med en Sidelænge mod Syd til Haven og indeholder en god Bolig. Af de fritliggende noget spredte Avlsbygninger danner 3 af Hovedlængerne en 3-længet Gaard, aaben mod Øst, Nord for Hovedbygningen; af disse er der Heste- og Kostald i den sydlige Sidelænge, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, Maskiner og Redskaber m. m. i Længen mod Vest, en gl. Lade, der er tækket med Straa ligesom den nordlige Sidelænge, Svinestalden; desuden Vest for Gaarden en Magasinbygning med muret Trimpel, Øst for et Maskinhus, opført af Træ, Øst for Hovedbygningen en Hovedlænge, der rummer Lade og Kostald og Syd for Gaarden et Hønseshus, de 4 sidstnævnte Bygninger er tækket med Tagpap; endvidere Vest for Hovedbygningen en teglhængt Elevbolig. Der er murede Hvælvinger i Ko- og Hestestald, Gaarden har Negblæser, eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører 3 Huse med Bolig til 6 Familier samt en Smiede til Ejendommen.

Gammelgaard er en gl. Hovedgaard, der allerede nævnes i første Halvdel af det 14. Aarh.; den ejedes da (i 1344) af Kristjern Sture, en gl. alsisk Adelsslægt, der uddøde paa Mandssiden godt to Hundrede Aar senere, i 1563, med Gaardens daværende Ejer Thomas Sture, Amtmand i Sønderborg; Faderen, Wulff Sture havde i sin Ejertid samlet betydeligt Jorde- og Fæstegods omkring Gaarden. Datteren Kathrine Sture bragte nu Gaarden til sin Mand Henr. Blome, som i 1584 solgte Gammelgaard og Hovedgaarden Hellevedgaard i Egen Sogn samt underliggende Gods ialt 113 Gaarde for 175,000 Rd. til Hertug Hans d. Yngre. Han udvidede selve Gaardens Tilliggende betydeligt ved at nedlægge Landsbyen Tovrup, og Gaarden tjente nu til Enkesæde indenfor den sønderborgske Hertuginie.

Paa Gammelgaard døde Sønesønnens Enke, den forgældede Hertuginde Anna af Delmenhorst, Aaret efter at Frederik d. Anden i 1667 havde inddraget de hertugelige Besiddelser grundet paa Konkurs. Gammelgaard hørte nu under Kronen til Christian d. Sjette i Decbr. 1730 overlod den paa Livstid til Hertug Christian August af Augustenborg, senere Amtmd. (Guvernør) paa Als. Ved hans Død i 1754 kom Gammelgaard (samt Sønderborg Ladegaard og Rønhave) atter til Kronen, men da Hertugens Søn Frederik Christian (d. Ældre) af Augustenborg klagede sig økonomisk overfor Kongen, Frederik d. Femte, overlod denne ham atter Gammelgaard i 1756, og 8 Aar senere en Række Gaarde mere mod at Hertugen gav Afkald paa Arveretten til Pløen og Glücksborg (se under Augustenborg Slot). Da Hertugens Sønesøn Christian Carl Frederik August under det slesvig-holstenske Oprør i 1848—50 sluttede sig til dette, inddrog Staten de augustenborgske Besiddelser og derunder ogsaa Gammelgaard. Paa Auktion d. 26. Marts 1860 solgte Staten derefter Gammelgaard med godt 405 ha, den tilhørende Vandmølle og Skove samt fuld Besætn. til Gaardens Forpagter Hr. Møller, der blev højstbydende med 426,000 Kr. (ved første Auktion var Baron Schaffalitzky de Muckadell, Fyn, højstbydende med 378,000 Kr., men dette Bud blev ikke approberet). Han solgte den i 1873 til Baron (Friherre) Gisbert v. Romberg fra Westfalen, efter hvem den i 1888 overtoges af Sønnen Baron Clemens v. Romberg; efter ham overtoges den i 1924 af Sønnen Baron Gisbert v. Romberg, som Aaret efter solgte den med ca. 407 ha tilligemed Gaardene Vertemine og Rumohrsgaard (se disse) til den danske Stat for ca. 2 Mill. Kr. I Aarene 1931—35 har Statens Jordlovsudvalg derefter af Gaardens Areal udstykket 27 nye Brug med fra 6 a 12 ha samt solgt 6 Tillægsparceller, og den tilbageværende Hovedparcel drives derefter ved Bestyrer.

GUNDESTRUP, Ketting Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejerinde Enkefru Frieda Winckelmann, Postfb. Augustenborg, nærmeste St. Kirkehørup, Afst. godt 4½ km og ca. 10 km til Sønderborg, Tlf. Augustenborg 122 x.

Art. 1 m. fl. af Bro, samlet Areal 104,5 ha, deraf 90 Ager, 12,5 Eng, 1 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1114,00 Th. (23,45 Td. Hrtk.); Ejdkv. 162,600 Kr. (185,000), Jordv. 111,200 Kr. (123,800); Bygn. er fors. i »Baltica« for 112,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

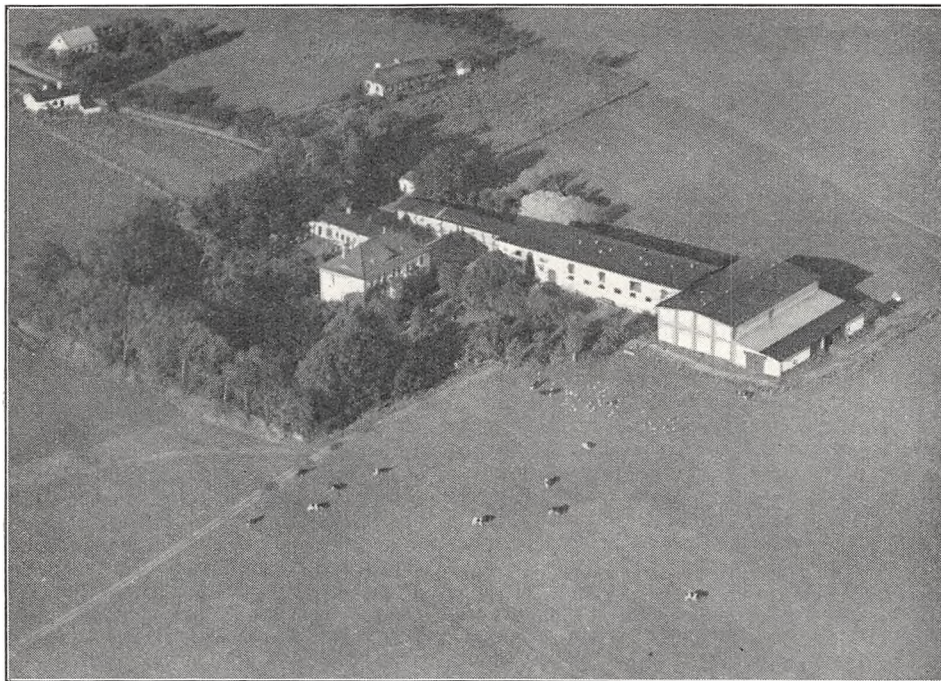
Gundestrup ligger Nordøst for Bro ved Landevejen Sønderborg—Fynshav, hvorfra Vej fører ned til Gaarden, der ligger ret lavt; Jorderne, der er samlet om Ejendommen, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og

i de senere Aar delvis kalket. Engen er Lavmose, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Gaarden drives af Ejerinden med en Søn H. J. Winckelmann som Bestyrer; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig 100—120 Sække Superf., 25 Kalig. og 40 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 2 Tyre og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kjerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Ketting Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor.

Gundestrup.

Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 125 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 99 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 400 Høns.

Gundestrup har grundmurede, hvidpudsede, nye gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger Vest for Gaarden, i Retningen Øst—Vest, omgivet af den gl. Have, er bygget i 1916 efter en Brand; den er opført i 2 Etager, har høj Kælder, Karnap med Altan mod Syd og Tegtag; den indeholder en stor smuk Lejlighed med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de hvidpudsede Avslængere, der er bygget efter en Brand i 1906 og er tækket med Tagpap, er der Heste- og Kostald i Sidelængen mod Øst, fra hvis nordlige Gavl Svinestalden fortsætter som en Forlængelse mod Nord; til den sydlige Gavl af Kostalden er Laden opført som en gennemgaaende Tværlænge, saa de 2 Længer danner et omvendt L, og til Sydsiden af Laden er atter opført en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner, tækket dels med Tagpap, dels med Pandeplader; endvidere Nord for Hovedbygningen en Længe, der indeholder Værelser til Folkene og Hønseshus, og Nordøst for Gaarden et straatækt Hus med Rum til forskelligt. Der er brandfri Løfter i Ko- og Hestestald, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører 3 Huse til Ejendommen.

Gundestrup var oprindelig en Avlsgaard under Hovedgaarden Gammelgaard og har som saadan fulgt denne op gennem Tiderne (se denne). I 1857 solgte Staten Gundestrup ved offentlig Auktion den 6. Febr. 1857 med ca. 100 ha og en Besætn. af 40 Køer, en Tyr, Ungkreaturer, Heste, et Æsel m. m. for 120,100 Kr. til H. T. Winckelmann fra Oldenburg, hvis Slægt fremdeles ejer Gaarden. (Kegnæsgaard var solgt Dagen før).

BONDESGAARD, Almsted By, Notmark Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Mads Eriksen, Postfb. Ketting, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 12½ km (dog kun 6½ km til Over-Tandslet St.), Tlf. Notmark 17 (Forpagteren).

Art. 3 m. fl. af Almsted, samlet Areal 35,9 ha, deraf 30,4 Ager, 3 Eng, 2 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 420,00 Th. (8,84 Td. Hrtk.); Ejdskv. 70,000 Kr. (73,800), Jordv. 35,900 Kr. (40,800); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 56,100 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bondesgaard ligger i den østlige Side af Almsted By; Jorderne, der er samlet Øst for Gaarden, bestaar dels af Lermuld, dels af Sandmuld, Underlaget Ler og Grus. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er kalket i Aarene 1926—36. Engen er god kultiveret Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet.

Gaarden drives af Forpagter Mathias Mathiesen; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 10 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko var sidste Aar 202 kg, Mælken leveres til Ketting Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 46 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 250 Høns.

Bondesgaard har grundmurede, nye store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids til denne og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har Tag af Pandeplader, er der Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge, Lade i Længen mod Nord, begge med muret Trimpel; den østlige Sidelænge, der er bygget som Halvtag, rummer Vognport og Garage m. m.; desuden Øst for Hovedbygningen en Længe, der indeholder Svinestald og Hønsehus, et Maskin- og Redskabshus samt et Af-tægtshus (bygget som Villa).

Bondesgaard var i mange Generationer en Slægtsgaard inden for Slægten Bonde, efter hvilken den har Navn; den ejedes fra 1900 af Jens Bonde, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1934 af Sønnen Hans Bonde, af hvem den nuværende Ejer købte den April 1936.

GAARD I HUNDSLEV BY, Notmark Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Lorenz Peter Christiansen, Postfb. Ketting, nærmeste St. Sønderborg, Afst. godt 14 km. (dog kun 7½ km til Over-Tandslet St.).

Art. 4 m. fl. af Hundsløv, samlet Areal 39,7 ha, deraf 36,2 Ager, 3 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 545,12 Th. (11,48 Td. Hrtk.); Ejdskv. 73,000 Kr. (81,000), Jordv. 47,500 Kr. (52,400); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 48,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den nordøstlige Side af Hundsløv By; Jorderne, der er samlet Nord for Gaarden, bestaar af svær Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er kalket 1930—35. Engen er god Haardbundseng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Frøavl, Kløver og Runkelroefrø; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 25 Kalig. og 80—120 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 26 Malkekøer, 1 Tyr og 26 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Ketting Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 300 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 62 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

gaard Art. 4 m. fl. af Hundslev har grundmurede gode Bygninger. Det straatækte Stuehus, der ligger mod Syd til Haven, som grænser til Sognevejen, indeholder en god Bolig. De hvidpudsede Avlsbygninger, der for største Delen er nye, ombygget 1912—13, har overvejende Tag af Pandeplader; af Længerne er der Heste- og Kostald i Længen Vest for Stuehuset, denne har muret Trimpel og er med den vestlige Gavl sammenbygget i T-Form med Laden; desuden en Svinestald Nord for Stuehuset og Nord for denne en mindre Svinestald samt et Redskabs- og Maskinhus, begge tækket med Tegl, ligesom et Aftægtshus Sydvest for Gaarden i Haven. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene.

Gaard Art. 4 m. fl. af Hundslev var tidligere i flere Generationer en Slægtsgaard inden for Slægten Elnef; den ejedes i Begyndelsen af indeværende Aarh. af Peter Elnef, der havde overtaget den efter sine Forældre; han solgte Gaarden i 1911 til Lorenz G. Christiansen, efter hvem den i 1927 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

GRAVGAARDEN, Almsted By, Notmark Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Chr. Eriksen, Postb. Ketting, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 12½ km (dog kun 6½ km til Over-Tandslet St.).

Art. 7 af Almsted, samlet Areal 30,3 ha, deraf 26,3 Ager, 3 Eng, 0,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 427,12 Th. (9,0 Td. Hrtk.); Ejdskv. 61,000 Kr., Jordv. 39,000 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gravgaarden ligger i den nordvestlige Side af Almsted By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og kalket i Aarene 1926—36. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Gaarden drives siden 1934 af Ejerens Søn, Forpagter Chr. Grav Eriksen; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 10 Kalig. og 25 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 15 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Ketting Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 35 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 120 Høns.

Gravgaarden har grundmurede gode Bygninger. Det straatækte Stuehus, der ligger mod Øst til Haven, som grænser til Sognevejen, rummer en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som overvejende er nye, har de 2 Hovedlænger Tag af Pandeplader og muret Trimpel; af disse er der Heste- og Kostald i Længen mod Vest, som er sammenbygget i Vinkel med den sydlige Side-længe, der rummer Lade og Svinestald, Gaarden er aaben mod Nord; desuden Syd for Hovedbygningen en teglhængt Bygning, der rummer Vaskehus og Smedie, og Syd for denne et Hønsehus med Tag af Pandeplader samt et straatækt Redskabs- og Maskinhus, opført af Bindingsværk. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene.

Gravgaarden, der har været i den nuværende Ejers Slægts Besiddelse i flere Slægtled, ejedes i Slutningen af forrige Aarh. af Jens Grav, efter hvem den i 1902 overtoges af Svigersønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

KATRØDGAARD, Katrød By, Notmark Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Hansen, Postfb. Fynshav, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 16½ km (dog kun 10 km til Over-Tandslet St.).

Art. 3 m. fl. af Helleved og 42 m. fl. af Notmark, samlet Areal 33,8 ha, deraf 33 Ager, 0,3 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 482,11 Th. (10,15 Td. Hrtk.); Ejdskv. 61,000 Kr. (71,100), Jordv. 40,000 Kr. (45,800); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 54,200 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Katrødgaard ligger i Katrød By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god,

Jorden er drænet, og der er merglet i 1870'erne. Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 15 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer, 1 Tyr og 12 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3800 kg aarlig, Mælken leveres til Andelsmejeriet »Pomose« i Asserballeskov.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 80 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 38 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 700 Høns.

Katrødgaard har overvejende grundmurede Bygninger. Den nye hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Vest til Haven, som grænser til Sognevejen, har Frontspids til denne og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der er ældre, er der Heste-, Ko- og Svinestald i den nordlige Sidelænge; fra denne, der mod Syd til Gaarden er tækket med Pandeplader, mod Nord med Straa, udgaar den straatækte Lade fra Midten som en Sidelænge mod Nord; Laden, der delvis er opført af Bindingsværk, udgaar fra Kostalden, og de 2 Længer danner et omvendt L; desuden Øst for Hovedbygningen et teglhængt Hus, der indeholder Vaskerum m. m., samt et Hønsehus, opført af Træ og tækket med Tagpap. Der hører et Aftægts- og Hønseshus til Ejendommen.

Katrødgaard er en gl. Slægtsgaard, der i mange Generationer ejedes inden for Slægten Bøtzow; den ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Peter Jacobsen Bøtzow, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1847 af Svigersønnen Hans Hansen, efter hvem den i 1881 overtoges af Sønnen Peter Hansen og efter ham overtoges Gaarden i 1913 af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

LANGMOSEGAARD, Hundslev By, Notmark Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Mathias Duus, Postfb. Fynshav, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 15 km (dog kun 10 km til Over-Tandslet St.), Tlf. Notmark 52 y.

Art. 16 af Hundslev, samlet Areal 29,5 ha, deraf 25 Ager, 4 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 362 Th. (7,64 Td. Hrtk.); Ejdskv. 51,700 Kr., Jordv. 32,000 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 45,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Langmosegaard ligger Nord for Hundslev By ved Vejen efter Østerholm; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og kalket sidst i 1920'erne. Engen er Haardbundseng.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 12 Kalig. og 12 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 15 Malkekøer, 1 Tyr og 17 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4500 kg aarlig, Mælken leveres til Guderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 160 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 52 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 500 Høns.

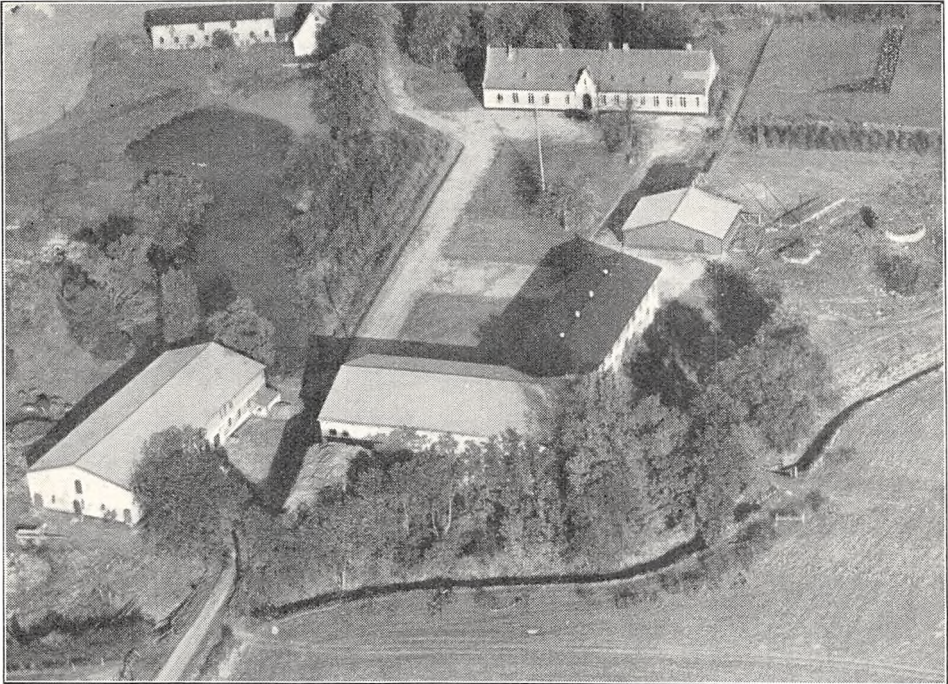
Langmosegaard har grundmurede, velholdte, delvis ældre Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, rummer en god Bolig; i den østlige Del af Længen er der indrettet en Aftægtsbolig og i den vestlige Hestestald; Aftægtsboligen er tækket med Tegl, medens den øvrige Del af Længen har Straatag ligesom den vestlige Sidelænge, med hvilken den er sammenbygget i Vinkel, denne indeholder Ko- og Svinestald, og til den nordlige Gavl er der opført et Hønsehus, tækket med Pandeplader; de 2 andre Længer, den østlige Sidelænge og Længen mod Nord, indeholder Lade, har muret Trimpel samt Tag af Pandeplader ligesom et Hønsehus, en Halvtagsbygning Nord for Gaarden; der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Langmosegaard er en gl. Slægtsgaard; den ejedes i første Halvdel af forrige Aarh., fra

1825, af Hans Lindgaard, efter hvem den i 1832 overtoges af Sønnen Rasm. Hansen L.; efter ham overtoges den i 1858 af Sønnen Hans L.; efter hvem den i 1893 overtoges af Sønnen Rasm. Hansen L., og efter ham overtoges den i 1923 af Svigersønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

RUMOHRSGAARD, Notmark Sogn og Komm., Als Sønder Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Staten ved Jordlovsudvalget, Postfb. Ketting, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 12 km (dog kun 7 km til Kirkehørup St.), Tlf. Augustenborg 126 x. (Forpagteren).

Art. 1 m. fl. af Hundslev, samlet Areal 91,4 ha, deraf 84,9 Ager, 4,5 Skov og 2

Rumohrsgaard.

Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1162 Th. (24,46 Td. Hrtk.); Ejdkv. 150,000 Kr. (570,000), Jordv. 98,800 Kr. (352,300); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 102,000 Kr., Løsøret i Nye Danske for 100,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Rumohrsgaard ligger Sydvest for Hundslev By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Muldjord paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid. Skovens Bevoksning er blandet Løvskov.

Gaarden drives af Forpagter Andreas Iversen, der har forpagtet den i en 7-aarig Periode fra 1. April 1936; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Frøavl, Kløver- og Roefrø. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 180 Sække Superf., 20—30 Kalig. og 150 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Ketting Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, desuden anvendes en Tractor. Svinebesæt-

ningen er for Tiden 7 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 90 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Rumohrsgaard har grundmurede, hvidpudsede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den store Have, har lige Gavle, Tegltag og en mindre Frontspids over Indgangsdøren mod Vest til Gaardspladsen; den indeholder en stor og god Bolig. Af Avlsbygningerne, som for en stor Del er tækket med Pandepalader, er der Lade i Længen mod Vest; denne er sammenbygget i Vinkel med den sydlige Sidelænge, Hestestalden, der er tækket med Tagpap og har muret Trimpel ligesom Laden; desuden Øst for Hestestalden mellem denne og Hovedbygningen et Redskabs- og Maskinhus opført af Træ ligesom et Hønsehus til den østlige Gavl af dette; den anselige Længe med Trætrimpel, Nord for Laden og Vejen, indeholder Kostald, og de 2 Længer Nord for Hovedbygningen, den ene tækket med Tagpap, den anden med Straa, rummer Svinestalde. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. Der er endnu Rester af Voldgrave omkring Gaarden. To ældre kønne Lader af Bindingsværk, den ene fra 1630, er nu nedrevet.

Rumohrsgaard er en gl. Gaard, der i Middelalderen hed »Søbo«; afdøde Rigsarkivar A. D. Jørgensen mener, at den har været Hjemstavn for den alske Adelslægt Fikkelsen, fra hvilken den senere gennem Ægteskab i Slutningen af det 15. Aarh. kom til Slægten Breide; fra denne bragte en Datter Anna omkring Aar 1565 Gaarden til sin Mand Ditlev Rumohr til Dyttebøl, efter hvem Gaarden fik sit nuværende Navn. I 1600 solgte han den for 33,000 Rd. tilligemed 17 Fæstegaarde og 2 Møller til Hertug Hans d. Yngre, som restaurerede den forfaldne Hovedbygning med Sten fra det nedbrudte Snogbæklund. Ved hans Død i 1622 arvedes Gaarden m. fl. af Sønnen Hans Adolf, Hertug af Nordborg, der paa sit Dødsleje i 1624 solgte den tilligemed 2 andre Gaarde til sin Broder Alexander, Hertug af Sønderborg (Fader til Hertug Ernst Günther, der byggede Augustenborg Slot). Ved Hertug Alexanders Død allerede i 1627 kom Rumohrsgaard til Enken, Hertuginde Dorothea, og senere til Sønnen, Hertug Hans Christian af Sønderborg; ved hans Død i 1653 kom den til Enken, Hertuginde Anna (se Gammelgaard), og senere, i 1663, til Sønnen Hertug Christian Adolf, ved hvis Konkurs i 1667, da Hertugdømmet inddrog af Kronen, Rumohrsgaard kom til én af Hertugens Kreditorer, Cai Ahlefeldt. Han solgte den samme Aar med 45 Fæstegaarde for 38,500 Rd. til Hertug Ernst Günther af Augustenborg, der døde i 1689. Efter 3-Aars Krigen 1848—50 kom Gaarden derefter med de øvrige Augustenborgske Godser til Staten (se Augustenborg), der 10 Aar senere, i 1862, solgte Rumohrsgaard for 328,000 Kr. til J. Hellemann. I 1865 solgte han Gaarden med fuld Besætn. og Invt. til Godsejer Schwerdtfeger, efter hvis Død Enkefru S. i 1890 solgte den til Baron Clemens v. Romberg til Gammelgaard; efter ham overtoges den i 1924 af Sønnen Baron Gisbert v. Romberg, der Aaret efter solgte Rumohrsgaard med ca. 309 ha tilligemed Gaardene Gammelgaard og Vertemine (se disse) til Staten for ca. 2 Mill. Kr. De følgende Aar udstykkede denne ved Jordlovsudvalget 22 Statshusmandsbrug hver med 6 a 7 ha, foruden at der solgtes nogle Tillægsparceller; den tilbageværende Hovedparcel med 91,4 ha samt Bygningerne solgtes derefter i 1930 til Andreas Iversen, der April 1936 igen solgte Gaarden til Staten, men samtidig overtog den i Forpagtning for 7 Aar.

(Under Rumohrsgaard hørte tidligere Avlsgaarden Øvelgønne (Evelgunde), der i 1669 kom til Hertug Ernst Günther; denne Gaard kom ligeledes til Danmark efter 3-Aars Krigen sammen med de Augustenborgske Godser. Øvelgønne Skov sammen med Rumohrsgaard Dyrehave (30 ha), ialt 237 ha, er nu Statsskov, medens Gaardens Jorder for største Delen er bortsolgt i Tidens Løb. I 1919 købtes Resten af Gaarden af et Andelsselskab, som Aaret efter oprettede en Højskole, »Danebod Højskole«, og opførte en ny Hovedbygning til denne; det tilbageværende Areal er ca. 10 ha).

ALS NØRRE HERRED

BOMMERLUND, Egen Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Thomsen, Postfb. Fynshav, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 15½ km (dog kun 11 km til Kirkehørup og Vollerup St.).

Art. 1 af Elstrup, samlet Areal 37,6 ha, deraf 26,3 Ager, 10 Eng, 0,3 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 460,65 Th. (ca. 9,7 Td. Hrtk.); Ejdskv. 64,000 Kr. (81,000), Jordv. 39,000 Kr. (44,200); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 59,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Bommerlund ligger Nordøst for Elstrup ved Vejen efter Østerholm; Jorderne, der med Undtagelse af 9 ha Eng er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Lavmoseeng, deraf 3 ha kultiveret og afvandet, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Frøavl; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 15 Kalig. og 35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20—25 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar ca. 5000 kg med 199 kg Smør, Mælken leveres til Gunderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 9 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 240 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 56 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Bommerlund har velholdte, for største Delen grundmurede, hvidpudsede Bygninger, overvejende tækket med Straa. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den store gl. Have, har Frontspids mod Nord til Gaarden; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er Længen mod Nord, der rummer Ko- og Hestestald, opført af Bindingsværk, den er ved et Halvtag fra den vestlige Gavl forbundet med Laden, der har Vægge og Tag af Pandeplader; af de 2 mindre Sidelænger er der en Lejlighed i den vestlige, nu benyttet til Værelser for Medhjælpere, medens den østlige rummer Svinestald; desuden Øst for Hovedbygningen et Hønseshus med Tag af Asbest.

Der anvendes en Tractor som stationær Kraft, og der hører et Hus til Ejendommen.

Bommerlund ejedes tidligere af Nicolaj Thaysen, der i 1919 solgte den til Otto Blumenfeldt, og af denne købte den nuværende Ejer Gaarden i 1929. (Se Anm. Side 357).

EGEBJERG, Østerholm By, Egen Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Anton Jensen, Postfb. Fynshav, nærmeste St. Sønderborg, Afst. ca. 15 km (dog kun 10 km til Kirkehørup og Vollerup St.).

Art. 30 m. fl. af Elstrup, samlet Areal 21,9 ha, deraf 19,7 Ager, 1,7 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 301,49 Th. (ca. 6,35 Td. Hrt.); Ejdskv. 46,500 Kr., Jordv. 25,500 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Egebjerg ligger Sydvest for Østerholm ved Vejen efter Hundslev; Jorderne, der med Undtagelse af Engen er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag.

Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1870'erne. Engen er Haardbundseng.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 25 Sække Superf., 6 Kalig, og 12 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 12 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4800 kg aarlig, Mælken leveres til Guderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 3 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 36 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 80 Høns.

Egebjerg har grundmurede, velholdte gode Bygninger med Tag af Pandeplader. Stuehuset, der ligger mod Vest til Haven, som grænser til Sognevejen, har en lukket Veranda ved den sydlige Gavl; det rummer en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Heste- og Kostald i den sydlige Sidelænge, som er sammenbygget i Vinkel med Ladelængen mod Øst, begge Længer med Trimpel af Træ; Gaarden er aaben mod Nord mod Sognevejen til Østerholm; desuden Syd for Gaarden en Svinestald, opført af Træ, og Vest for denne et Redskabs- og Maskinhus. Der har tidligere været drevet Mølleri paa Gaarden, men dette er forlængst nedlagt.

Egebjerg ejedes tidligere af Jens Hansen, Guderup, af hvem den nuværende Ejer købte Gaarden Novbr. 1936. (Se Anm. Side 357).

ELMELY, Stolbro By, Egen Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Math. Jørgensen, Postfb. Guderup, nærmeste St. Sønderborg, Afst. godt 15 km (dog kun 11 km til Vollerup St.).

Art. 11 m. fl. af Stolbro, samlet Areal 29,7 ha, deraf 25,7 Ager, 2,5 Eng, 1 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 443,84 Th. (9,34 Td. Hrtk.); Ejdskv. 53,000 Kr., Jordv. 31,600 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 48,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Elmely ligger i den vestlige Side af Stolbro By; Jorderne, der ikke er samlet, men ligger godt for Gaardens Drift, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i 1870'erne og kalket i de senere Aar. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger ca. 1,5 ha med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig 30—40 Sække Superf., 8 Kalig. og 20 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer, 1 Tyr og 10 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4300 kg aarlig, Mælken leveres til Guderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 3 Arbejdsheste. Der er tidligere leveret ca. 90 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 35 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Elmely har velholdte, for største Delen ældre Bygninger, overvejende opført af Grundmur og tækket med Straa; Stuehuset ligger mod Vest til Haven. Af Avlsbygningerne er der Lade i den sydlige Sidelænge, fra hvilken Kostalden udgaar fra den vestlige Ende som en Sidelænge mod Syd, denne med Tag af Pandeplader; Længen mod Øst overfor Stuehuset rummer Hestestald m. m., den er opført af Bindingsværk; den nordlige Sidelænge langs Vejen gennem Byen, der har Gennemkørselsport fra denne til Gaarden, indeholder Øst for Porten en grundmuret Aftægtsbolig og Vest for, Laderum, opført af Bindingsværk; desuden Syd for Hovedbygningen en teglhængt Svinestald. Gaarden har eget Vandværk, der virker ved Elektricitet.

Elmely ejedes i Slutningen af forrige Aarh. fra 1890 af Jacob Wrang, efter hvem den nuværende Ejer overtog Gaarden i 1925. (Se Anm. Side 357).

HVIDSGAARD, Guderup By, Egen Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Hvid, Postfb. Guderup, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 14 km (dog kun 9 km til Kirkehørup og Vollerup St.).

Art. 5 af Guderup, samlet Areal 34,6 ha, deraf 30,4 Ager, 2 Eng, 1,5 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 584,62 Th. (12,31 Td. Hrtk.); Ejdskv. 73,600 Kr. (82,800), Jordv. 40,600 Kr. (45,200); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 65,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Hvidsgaard ligger i den østlige Side af Guderup By; Jorderne, der er noget adskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning er nærmest Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5. Havre, 6. Kløver, 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 10 Kalig. og 35 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4200 kg aarlig, Mælken leveres til Guderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 53 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Hvidsgaard har grundmurede, store og gode, til Dels nye Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord med Haven Syd for mellem Hovedbygningen og Sognevejen, har Frontspids mod Syd til Haven; den indeholder en stor og køn Bolig. Af Avlsbygningerne, der har muret Trimpe og Tag af Pandeplader, er de 3 Hovedlænger sammenbygget til en 3-længet Gaard, aaben mod Vest til Indkørselsvejen; af Længerne er der Heste- og Kostald i den nordlige, Øst for Hovedbygningen, Svinestald og Lade i den østlige Sidelænge og Magasin og Mølleri m. m. i den mindre Længe mod Syd; desuden Øst for Gaarden et Redskabs- og Maskinhus, opført af Træ og bygget som Halvtag. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostald, og der er indlagt Vand fra Byens Vandværk.

Hvidsgaard er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægtens Besiddelse siden 1548, og siden 1807 er den gaaet i Arv fra Fader til Søn; den ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh., fra 1875, af Jørg. Hvid, der havde overtaget Gaarden efter sin Fader, og efter ham overtoges den i 1912 af Sønnen, den nuværende Ejer.

KRAGRØIGAARD, Stolbroløkke By, Egen Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Rasmussen, Postfb. Guderup, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 17 km (dog kun 13 km til Vollerup St.), Tlf. Guderup 106 u.

Art. 5 af Stolbro, samlet Areal 29,2 ha, deraf 25,2 Ager, 2 Eng, 1,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 355,34 Th. (7,48 Td. Hrtk.); Ejdskv. 55,000 Kr., Jordv. 30,300 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 45,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kragrøigaard ligger i Stolbroløkke ca. 2 km Vest for Stolbro; Jorderne, der er samlet om Gaarden bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid, og i de senere Aar er der igen dels merglet, dels kalket. Engen er god Haardbundseng (gl. Søbund), Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

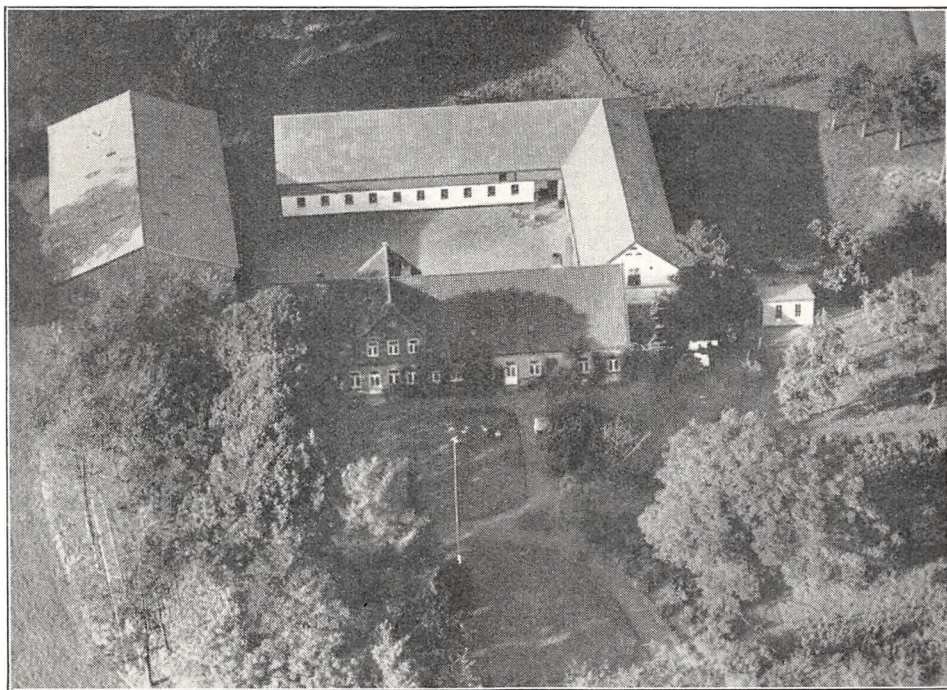
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, med en Del Frøavl; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 10 Kalig. og 40 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 17 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4591 kg med 3,57 pCt. Fedt og 182,7 kg Smør, Mælken leveres til Guderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 51 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 400 Høns.

Kragrøigaard har velholdte og gode, overvejende grundmurede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, er tækket med Straa. Af de fritliggende Avlsbygninger er der Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge; denne, der har muret Trimpel, er tækket med Pandeplader ligesom Ladelængen mod Nord, der tillige har Trimpel af samme; den mindre østlige Sidelænge, som er opført af Bindingsværk og tækket med Straa, rummer Svinestald; desuden Øst for Hovedbygningen en Halvtagsbygning tækket med Tagpap, den indeholder Brænde- og Hønsehus.

Kragrøigaard ejedes tidligere i flere Slægtled indenfor Slægten Elholm; i 1928 solgte Arvingerne efter den sidst afdøde Ejer af Slægten Gaarden til Jørg. Sibbesen, der ca. 1½ Aar efter

Lysholm.

solgte den til Peter Høy og Philipsen, der et halvt Aar senere, i 1930, solgte Gaarden til den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

LYSHOLM, Egen Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jørg. Mathiesen, Postfb. Guderup, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 15 km (dog kun 10 km til Kirkehørup og Vollerup St.), Tlf. Guderup 110 y.

Art. 2 af Elstrup, samlet Areal 41,4 ha, deraf 39,7 Ager, 0,5 Eng, 0,2 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 514,76 Th. (ca. 10,84 Td. Hrtk.); Ejdkv. 82,000 Kr. (111,000), Jordv. 46,100 Kr. (66,600); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 57,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Lysholm ligger Nordøst for Elstrup By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af dyb Muldjord paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1923. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Avl af Roe- og Græsfrø; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 20 Kalig. og 45 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 10 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb, Køerne græsser i Løsdrift, den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Guderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 80 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 75 Høns.

Lysholm har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den store gl. Have har gennemgaaende Frontspids og Tegtag; den indeholder en god Bolig. De hvidpudsede 2 Hovedlænger af Avlsbygningerne, der er sammenbygget i Vinkel, og har Tag og Trimpel af Pandeplader, er opført i 1929 efter en Brand; af Længerne er der Ko- og Svinestald i Længen mod Nord, Kostalden i den sydlige Side ind mod Gaarden, og Hestestald, Vognport, Stald til Søer og Roehus i den østlige Sidelænge, den vestlige Sidelænge, Laden, er opført af Træ og tækket med Pandeplader; desuden Øst for Gaarden et Hønsehus med Tag af Asbest. I Staldene er der ildfast Loft af Jernbjælker og Lægter dækket med Ler og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Lysholm ejedes i Begyndelsen af indeværende Aarh. af Grdj. Duus, efter hvis Død den overtoges af Arvingerne, der i 1919 solgte den til Ejnar Plum; han solgte den April 1923 til Johs. Mathiesen, efter hvis Død i April 1935 den overtoges af Enken, Fru Anna Marie M. og efter hende overtoges Gaarden Novbr. samme Aar af Sønnen, den nuværende Ejer.

Der er i 1935 frasolgt Jord til 2 Statshusmandsbrug, 7 ha til hver.

ROSENLUND, Stolbro By, Egen Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jørg. Moos, Postfb. Guderup, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 15 km (dog kun 11 km til Vollerup St.), Tlf. Guderup 109 y.

Art. 2 m. fl. af Stolbro, samlet Areal 29,7 ha, deraf 21,7 Ager, 5 Eng, 2,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 393,88 Th. (8,29 Td. Hrtk.); Ejdkv. 55,000 Kr., Jordv. 31,200 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 45,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Rosenlund ligger midt i Stolbro By; Jorderne, der til Dels er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1870'erne. Engen er gl. Søbund, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 20 Sække Superf. og 15 Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 12 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3800 kg aarlig, Mælken leveres til Guderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen var tidligere 15 Tillægssøer, der holdes nu 9 Tillægssøer, og Gaarden er tildelt 46 Svinekort. Der holdes 3 Faar. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Rosenlund har velholdte og gode, delvis ældre Bygninger, overvejende tækket med Straa. Stuehuset, der ligger mod Nord til Haven, indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Kostald i den vestlige Halvdel af den lange Stuehuslænge og fra den vestlige Ende af Kostalden udgaar Laden som en Sidelænge mod Syd, denne opført af Bindingsværk; den fritliggende Længe mod Syd langs Vejen gennem Byen er opført dels af Grundmur, dels af Bindingsværk, den indeholder Heste- og Svinestald samt Vognport m. m.; desuden Nord for Gaarden en grundmuret Svinestald med Tag og Trimpel af Pandeplader og Øst for Stuehuset et skifertækt Aftægtshus. Gaarden er aaben mod Øst.

Rosenlund ejedes tidligere af Jacob Hansen; han solgte den i 1920 til Jes Moos, efter hvem den i 1932 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer, der havde haft Gaarden i Forpagtning siden Købet i 1920. (Se Anm. Side 357).

RUGLØKKEGAARD, Stolbrøløkke By, Egen Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Laurits Christensen, Postfb. Guderup, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 17½ (dog kun 13½ km til Vollerup St.), Tlf. Guderup 108 u.

Art. 10 m. fl. af Stolbro, samlet Areal 30,3 ha, deraf 27 Ager, 1,5 Eng, 1,3 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 414,82 Th. (8,73 Td. Hrtk.); Ejdskv. 61,000 Kr., Jordv. 33,400 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Rugløkkegaard ligger i Stolbroløkke ca. 2 km Vest for Stolbro; Jorderne, der ikke er samlet, men ligger ret godt for Gaardens Drift, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1880'erne. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3.—4. Byg, 5. Kløver, 6. Havre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs, og der avles en Del Frø. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 10 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18—20 Malkekøer, 1 Tyr og 12 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3382 kg med 3,85 pCt. Fedt og 145,6 kg Smør, der malkes med Maskine »Benzona«, og Mælken leveres til Guderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 41 Svinekort. Der holdes 4 Faar. Fjerkraeholdet er ca. 300 Høns.

Rugløkkegaard har grundmurede, nye og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, som grænser til Sognevejen, men som navnlig strækker sig Øst for Gaarden, har Frontspids mod Nord og Tegtag; den indeholder en god og køn Bolig. Af Avlsbygningerne, som overvejende er tækket med Pandeplader og har muret Trimpel, er der Lade i Længen mod Syd og Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge; fra den sydlige Ende af denne udgaar Svinestalden som en Sidelænge mod Vest i Flugt med Laden og til den sydlige Side af Svinestalden er Hønsehuset opført som en Halvtagsbygning, tækket med Tagpap; den østlige Sidelænge, der ligger frit og er tækket med Tegl, rummer Brændsel m. m., og Vest for Gaarden et Redskabs- og Maskinhus med Tag af Pandeplader. Der er murede Hvelvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Rugløkkegaard ejedes i forrige Aarh. af Jørg. Smedemand, efter hvem den i 1879 overtoges af Sønnen Hans S.; efter ham overtoges den i 1906 af Svigersønnen Andr. Christensen, efter hvem Gaarden i 1937 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

SOLBAKKEGAARD, Dyndved By, Egen Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Andreas Nielsen, Postfb. Guderup, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 13 km (dog kun 9 km til Vollerup St.), Tlf. Guderup 43.

Art. 13 m. fl. af Dyndved, samlet Areal 27,9 ha, deraf 23,5 Ager, 3,5 Eng, 0,2 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 353,40 Th. (7,44 Td. Hrtk.); Ejdskv. 54,000 Kr., Jordv. 27,500 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

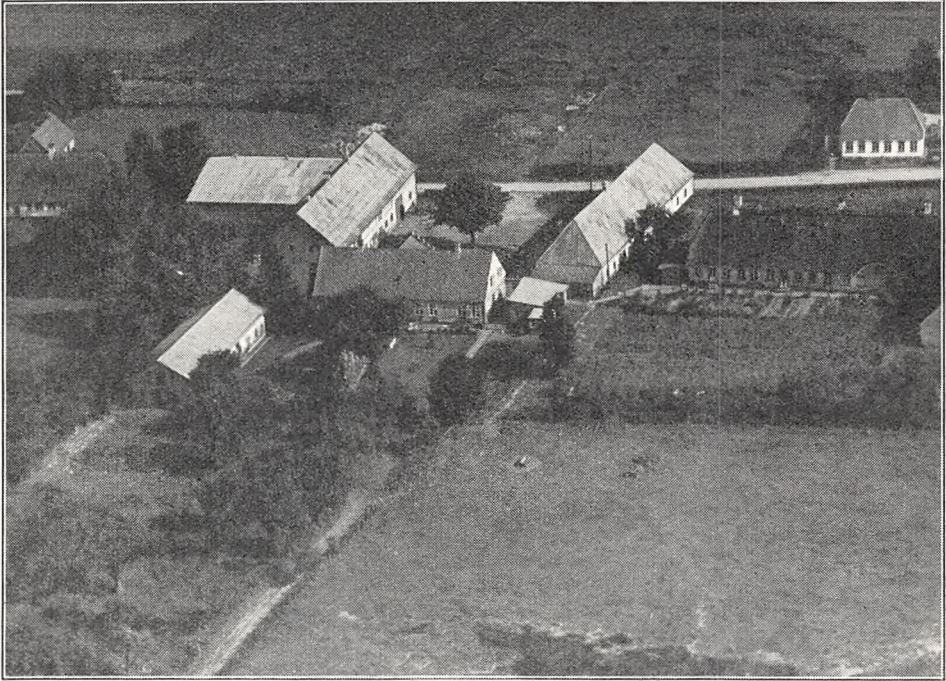
Solbakkegaard ligger midt i Dyndved By; Jorderne, der er noget adskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i 1870'erne og igen merglet i de senere Aar. Engen er Haardbundseng.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3.—4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; desuden lidt Frøavl. Af Kunstgødning anvendes aarlig 30—40 Sække Superf., 15 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer og 16 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyr og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3712 kg med 3,96 pCt. Fedt og 164,6 kg Smør, Mælken leveres til Guderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret 120—130 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 48 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Solbakkegaard har grundmurede gode Bygninger. Hovedbygningen, der er opført i 1912, ligger mod Syd til Haven, som grænser til Vejen gennem Byen, har Frontspids til denne og Tag af Eternit; den rummer en stor og god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Hovedlænger er der Vaskehus, Værelser til Folkene, Heste-, Ko- og Svinestald i den lange østlige Sidelænge, der har Tag af Pandeplader ligesom en Udvidelse af Kostalden mod Vest ind i den nordlige Længe; den øvrige Del af denne Længe, der rummer Lade, er opført af Bindingsværk og tækket med Straa ligesom Sidelængen mod Vest, der indeholder Redskaber og Maskiner; desuden Nord for Gaarden

Stolbrogaard.

et Hønsehus bygget som Halvtag og tækket med Tagpap. Haven strækker sig ogsaa Vest og Nord for Gaarden, og i den sidstnævnte Del af denne er der mange Frugttræer.

Solbakkegaard ejedes i Slutningen af forrige Aarh. fra 1885 af Hans Moos, efter hvem den i 1911 overtoges af Svigersønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

STOLBROGAARD, Stolbro By, Egen Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Staten ved Jordlovsudvalget, Postfb. Guderup, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 14 km (dog kun 10 km til Vollerup St.), Tlf. Guderup 54 (Bestyreren).

Art. 7 m. fl. af Stolbro og 80 m. fl. af Dyndved, samlet Areal 75,1 ha, deraf 69,2 Ager, 1 Eng, 3,7 Skov og 1,2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 983,14 Th. (20,7 Td. Hrtk.); Ejdskv. 120,000 Kr. (138,000), Jordv. 76,400 Kr. (83,400); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 70,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Stolbrogaard ligger midt i Stolbro By; Jorderne, hvoraf ca. 50 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger noget fraskilt, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der

er merglet fra ældre Tid og en Del er igen merglet i 1937. Engen er Lavmose, Skovens Bevoksning Bøg og Eg.

Gaarden drives siden 1. April 1936 af Bestyrer A. Madvig; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 95 Sække Superf., 10 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 42 Malkekøer, 1 Tyr og 28 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Guderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 91 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 60 Høns.

Stolbrogaard har grundmurede store, særdeles gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den store Have, har Frontspids med trappeformet Gavl mod Nord til Gaarden og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er der Kostald i den vestlige Sidelænge; fra denne, der har muret Trimpel, udgaar Laden fra den nordlige Ende som en Sidelænge mod Vest; den østlige Sidelænge, der ligger frit, rummer Hestestald og Vognport; desuden Syd for Gaarden en Svinestald. Gaarden er aaben mod Nord til Vejen gennem Byen.

Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i alle Stalde, og Gaarden har eget Vandværk, som virker automatisk ved Elektricitet og med Selvvandingsanlæg i Kostalden.

I Stuehuset til én i 1911 tilkøbt Nabogaard er der indrettet Bolig til Fodermesteren og Værelser til Folkene; Avlsbygningerne til denne, der er tækket med Rør, er opført dels af Grundmur, dels af Bindingsværk.

Stolbrogaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. fra 1862 af Chr. Jørgensen, efter hvem den i 1893 overtoges af Sønnen af samme Navn; efter hans Død i Marts 1936 solgte Enkefru Jørgensen Maj samme Aar Ejendommen til Staten (ved Jordlovsudvalget) til Udstykning; til April 1938 skal der saaledes oprettes 4 Statshusmandsbrug, hver med 7 a 8 ha, og den i 1911 tilkøbte Gaard skal mulig frasælges med et passende Areal til denne.

WRANGGAARD, Stolbro By, Egen Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jørg. Wrang, Postfb. Guderup, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 15 km (dog kun 11 km til Vollerup St.).

Art. 12 m. fl. af Stolbro og 87 af Dyndved, samlet Areal 41,6 ha, deraf 36,5 Ager, 2 Eng, 2,5 Skov og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 647,42 Th. (13,63 Td. Hrtk.); Ejdskv. 74,500 Kr. (82,800), Jordv. 48,200 Kr. (53,000); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 46,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Wranggaard ligger i Stolbro By; Jorderne, der ligger paa tre Steder men ret godt for Gaardens Drift, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid, og igen merglet eller kalket i de senere Aar. Engen er gl. Søbund, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Blandsæd, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; desuden avles en Del Frø. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 15—20 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, der malkes med Maskine, »Manus«, og Mælken leveres til Guderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg; desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 250 Høns.

Wranggaard har grundmurede, hvidpudsede, nyrestaurerede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til Haven, som ogsaa strækker sig Øst for Gaarden, har stor Frontspids samt en

lukket Veranda mod Syd til Gaardspladsen; den er tækket med Tegl. Af Hovedlængerne af Avlsbygningerne, der efter Restaureringen nu har Tag af Pandeplader, er der Kostald i en Forlængelse af Hovedbygningen mod Vest, og denne fortsætter ind i den vestlige Sidelænge, som i den øvrige Del rummer Lade; den østlige Sidelænge, der ligger frit, indeholder Hestestald m. m.; desuden Nordøst for Gaarden en Svinestald. Gaarden, der er aaben mod Syd til Vejen gennem Byen og Indkørselsvejen, har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Af-tægtshus til Ejendommen.

Wranggaard skal efter en Overlevering have været i den nuværende Slægts Besiddelse siden 1524, Ejeren hed da Jep Vytt. I Krigen med Sverige 1657—60, da svenske Tropper var indkvarteret paa Egnen, blev en Datter af Gaardens daværende Ejer Chresten Jensen, gift med en svensk Oberst ved Navn Wrang, og siden er Gaarden gaaet i Arv fra Fader til Søn op til Nutiden, indtil den nuværende Ejer i 1911 overtog den efter sine Forældre.

BJERGGGAARD, Himmark By, Svenstrup Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jørgen Clausen, Postf. Svenstrup Als, nærmeste St. Sønderborg, Afst. knapt 20 km, Tlf. Svenstrup 7.

Art. 20 m. fl. af Svenstrup, samlet Areal 25 ha, deraf 22 Ager, 2 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 285,03 Th. (6,0 Td. Hrtk.); Ejdskv. 50,500 Kr., Jordv. 26,700 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bjerggaard ligger i den vestlige Side af Himmark By ved Landevejen Sønderborg—Nordborg; Jorderne, der med Undtagelse af Skoven er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1870'erne, Skovens Bevoksning er overvejende Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4.—5. Kløver og Græs, 6. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 20 Sække Superf., 5 Kalig. og 15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 12 Malkekøer, 1 Tyr og 14 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Svenstrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 3 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret 100—150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 32 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Bjerggaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har en stor Frontspids mod Nord til Gaarden og Tegltag; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er der Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge, fra hvis nordlige Ende Laden udgaar som en Sidelænge mod Vest og Svinestald (denne i 2 Etager) og Vognport m. m. i den hvidpudsede østlige; desuden Vest for Hovedbygningen et teglhængt Vaskehus; Gaarden er aaben mod Nord til Landevejen. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostalden og ildfast Loft i Svinestalden.

Bjerggaard ejedes fra 1904 af Lauritz Aagesen, Gaarden var da en Del større, idet han frasolgte et større Areal af Jorden, der blev udstykket til Husmandsbrug; i 1924 solgte han Gaarden med den tilbageværende Hovedparcel til Peter Matthiesen, og af ham købte den nuværende Ejer den i 1927.

BONDEGAARDEN, Stevning By, Svenstrup Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jacob Bonde, Postfb. Svenstrup Als, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 18 km.

Art. 3 af Stevning, samlet Areal 44,6 ha, deraf 38,8 Ager, 1 Eng, 4 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 644,35 Th. (13,57 Td. Hrtk.); Ejdskv. 82,000 Kr. (103,500), Jordv. 52,100 Kr. (66,500); Bygn. er fors. i Brandforsik-

ringsforen. f. Bygn. paa Als for 64,400 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bondegaarden ligger i den sydvestlige Side af Stevning By; Jorderne, der ligger paa tre Steder, men godt for Gaardens Drift, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Aarealet er nymerglet. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning overvejende Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3.—4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs. 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger 2,5 ha med vedvarende Græs, og der avles en Del Frø; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 15 Kalig. og 15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 24 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4200 kg med 3,92 pCt. Fedt og 202 kg Smør, Mælken leveres til Stevning Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 125 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 54 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Bondegaarden har gode, overvejende grundmurede, hvidpudsede Bygninger, en Del af disse dog ældre. Stuehuset, der ligger mod Nord til den kønne Have, som ogsaa strækker sig Øst for Gaarden, er tækket med Straa; det indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Kostald og en mindre Lade i en Forlængelse af Stuehuslængen mod Øst; denne har muret Trimpel og Tag af Pandeplader ligesom den fritliggende østlige Sidelænge, der rummer Hestestald og Lade; den vestlige Sidelænge, der indeholder Redskabs- og Maskinhus, er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Syd, der rummer Svinestald, Gennemkørselsport fra Sognevejen samt Vognport, begge opført af Bindingsværk og tækket med Straa; desuden Nord for Gaarden en Svinestald med Tag af Pandeplader. Der er indlagt Vand fra Byens Vandværk, og der hører et Af-tægtshus til Ejendommen.

Bondegaarden (Bondesgaard) ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Rasm. Bonde, efter hvem den i 1862 overtoges af Broderen Claus Bonde; efter ham overtoges Gaarden i 1889 af Sønnen Jacob Bonde, efter hvem den i 1932 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

I de senere Aar er der frasolgt ca. 8 ha af Gaardens Areal.

GOODSGAARD, Himmark By, Svenstrup Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jørgen Clausen Good, Postfb. Svenstrup Als, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 20 km, Tlf. Svenstrup 34.

Art. 13 m. fl. af Svenstrup, samlet Areal 37 ha, deraf 30,5 Ager, 3 Eng, 2,5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 435,00 Th. (9,16 Td. Hrtk.); Ejdkv. 80,000 Kr., Jordv. 41,300 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 70,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Goodsgaard ligger midt i Himmark By; Jorderne, der er noget adskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1880'erne. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

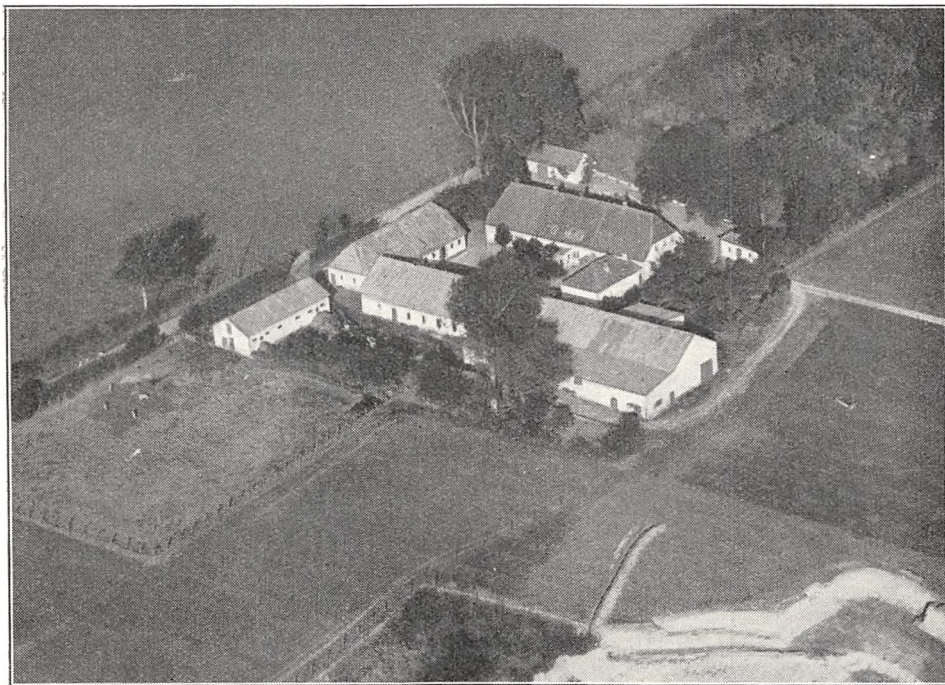
Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Kløver- og Roerfrø, 4. Roer, 5. Byg, 6. Kløver, 7. Havre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 10 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3649 kg med 3,86 pCt. Fedt og 157,2 kg Smør, Mælken leveres til Svenstrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svine-

besætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret 130—140 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 53 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Goodsgaard har grundmurede meget gode Bygninger (ligger ikke solret). Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have som Øst for Indkørslen til Gaarden ogsaa strækker sig mod Nord til Vejen gennem Byen, har Frontspids mod Nord til Gaarden og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som overvejende har muret Trimpel og Tag af Pandepalader, er der Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge, der med den nordlige Gavl er sammenbygget med Laden i T-Form; desuden Vest for Hovedbygningen en Svinestald og Syd for denne et Hønsehus, der har Tag af Tegl ligesom Gaardens Aftægtshus, der ligger i Haven Øst for Gaarden. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene og foruden Aftægtshuset hører der et Arbejderhus til Gaarden.

Gøllinggaard.

Goodsgaard er en Slægtsgaard; den overtoges i 1827 af Jørg. Jørgensen, efter hvem den i 1866 overtoges af en Søn af samme Navn; efter ham overtoges den i 1895 af en Broder Jacob Jørgensen, efter hvem den i 1906 overtoges af en Nevø, den nuværende Ejer; denne har ved Tilkøb af et Par mindre Parceller øget Gaardens Areal med ca. 3 ha.

GØLLINGGAARD, Stevning By, Svenstrup Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Ernst Struckmann, Postf. Svenstrup Als, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 18½ km, Tlf. Svenstrup 65 v.

Art. 6 m. fl. af Stevning, samlet Areal 41,3 ha, deraf 36,3 Ager, 2 Eng, 2 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 576,41 Th. (12,13 Td. Hrtk.); Ejdskv. 89,000 Kr. (98,000), Jordv. 47,700 Kr. (52,600); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 114,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gøllinggaard ligger Sydvest for Stevning By ved Vejen efter Stevning Nor; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og merglet. Engen er Haardbundsens, Skovens Bevoksning Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift. Der malkes med Maskine »Alfa Laval«, og Mælken leveres til Stevning Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 58 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 30 Høns.

Gøllinggaard har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den kønne gl. Have, har Veranda mod Vest til Gaarden og Tegtag; den indeholder en god Bolig; en lav kort teglhængt Sidelænge mod Vest fra den sydlige Ende rummer Vaskehus. Avlsbygningerne, der er ombygget i 1932, har overvejende Tag af Pandeplader; af Længerne er der Kostald og Lade i den lange Længe mod Vest, Laden udvidet med en Halvtagsbygning — et Roehus — til Vestsiden; Længen er sammenbygget med den nordlige Sidelænge, som indeholder Svine- og Hestestald; desuden Vest for denne en Svinestald, Øst for Hestestalden og Indkørselsvejen et teglhængt Redskabs- og Maskinhus og Syd for Haven nær Hovedbygningen en Vognport, en Halvtagsbygning tækket med Tagpap; der er indlagt Vand fra Byens Vandværk.

Til Ejendommen hører et Teglværk med Ringovn, det producerer aarlig ca. 2 Mill. Sten og Drænrør.

Gøllinggaard ejedes før Aarhundredskiftet, fra 1880, af Jacob Jensen, efter hvem den i 1909 overtoges af Sønnen af samme Navn, og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden August 1928.

HAVEGAARD, Stevning By, Svenstrup Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Chr. Rudolph, Postfb. Svenstrup Als, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 16½ km, Tlf. Svenstrup 72 x.

Art. 16 m. fl. af Stevning, samlet Areal 31,9 ha, deraf 26,4 Ager, 3 Eng, 2 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 429,45 Th. (9,04 Td. Hrtk.); Ejdiskv. 52,000 Kr., Jordv. 35,000 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Havegaard ligger i den østlige Side af Stevning By; Jorderne, der for største Delen er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid, og merglet eller kalket i de sidste Aar. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Blandsæd, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 15 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 10 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4696 kg med 3,87 pCt. Fedt og 203,2 kg Smør, Mælken leveres til Stevning Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 56 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 350 Høns.

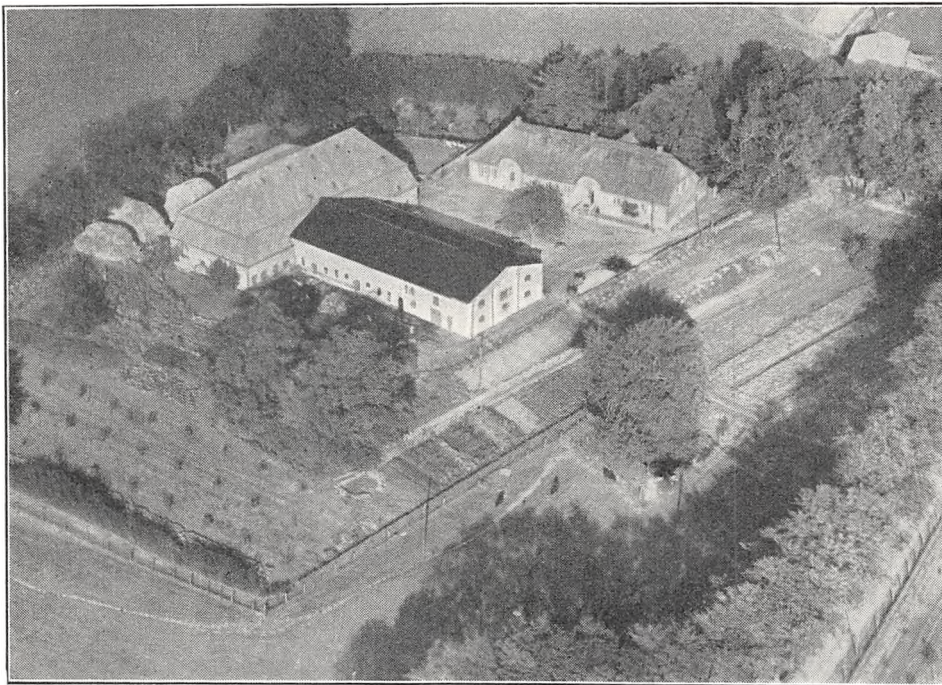
Havegaard har overvejende ældre Bygninger opført af Egebindingværk, velholdte og tækket med Straa. Stuehuslængen, der ligger i Retningen Vest—Øst med Haven Øst for denne, fortsætter i en Forlængelse mod Vest, i hvilken der er Heste- og Kostald; Syd for denne Gaardens Lade og Nord for Svinestalden, der har Tag af Pandeplader, samt et teglhængt Aftægtshus. Der er indlagt Vand fra Byens Vandværk.

Havegaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Jacob Rudolph, efter hvem den i 1896 overtoges af en Søn af samme Navn, og efter ham overtoges Gaarden i 1929 af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

HJORTSPRING, Svenstrup Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Andreas Krentzen, Postfb. Svenstrup Als, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 16½ km, Tlf. Svenstrup 63 x.

Art. 35 m. fl. af Stevning, samlet Areal 72,8 ha, deraf 56,8 Ager, 14 Eng, 1 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 985,43 Th. (20,75 Td. Hrtk.); Ejdskv. 132,000 Kr. (149,000), Jordv. 81,900 Kr. (89,300); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 90,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Hjortspring ligger Sydøst for Svenstrup By ved Landevejen efter Sønderborg; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Ter-

Hjortspring.

rænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealen mergles i 1937. Engen er dels Haardbunds- dels Lavmoseeng, som nu delvis er kultiveret, Skovens Bevoksning Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med lidt Frøavl; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 110 Sække Superf., 50 Kalig. og 70 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 2 Tyre og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig med 180 kg Smør, Mælken leveres til Svenstrup Andelsmejeri.

Der holdes 6 kaarede og præmierede Hopper samt en Hingst, alle af belgisk Race, og der tillægges alm. 3—4 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 50 Tillægssøer, der er tidligere holdt 150 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 100 Svinekort. Fjerkræholdet er 300—400 Høns.

Hjortspring har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den gl. kønne Have, som ogsaa strækker sig Syd for Gaarden mellem denne og Indkørselsalléen til Gaarden, har en rundbygget Karnap med Altan og Frontspids mod Øst, 2 smaa rundbuede Kviste mod Vest til Gaarden og Straatag; den indeholder en køn Bolig med indlagt Bad

og moderne Bekvemmeligheder. Af de nye Avlsbygninger er der Ko- og Hestestald i den vestlige Sidelønge; denne, der har muret Trimpel og er tækket med Tagpap, er fra den nordlige Gavl af Kostalden sammenbygget i T-Form med Laden, som er opført i 1924, har Mansard og Tegtag og en Svinestald i den vestlige Ende; desuden Øst for Gaarden en Stald til Gaardens Søer; denne, der har Trætrimpel, er tækket med Pandeplader ligesom et Redskabs- og Maskinhus Nord for Gaarden; denne, der er aaben mod Syd, har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen; der er endnu Spor af Voldgrave om Gaarden.

Hjortspring er en meget gl. Gaard, der i Middelalderen hed »Melvedgaard«; i 1375 havde Markuard Rolstrup Pant i Gaarden, som han overlod til Kronen. Ved Forleningen af Hertugdømmet Sønderjylland d. 15. Aug. 1386 til den holstenske Greve Gerhard d. II (en Sønnesøn af den kullede Grev Gert, som Niels Ebbesen dræbte i Randers 1340), kom Gaarden til denne, og da han i 1404 faldt i Toget mod Ditmarsken til hans 2 yngste Sønner Adolf og Gerhard (III), der et Par Aar (1431—33) forlenede den tilligemed Landsbyen Medelwit til deres tro Tjener Claus van Koden; ved Hertug Gerhard's Død i 1433 tog Adolf Gaarden tilbage, mod at van Koden fik 200 M. Hundrede Aar senere 1535—39 nævnes Benedikt Sehested til Gaarden; i 1542 forlenede Christian d. Tredie den til Adelsmanden Povl Magnussen, men senere kom Gaarden til Kongens Halvbroder Hertug Hans d. Ældre, fra hvem den nedarvedes til Brodersønnen Hertug Hans d. Yngre; ved hans Død i 1622 arvedes Nordborg og derunder Melvedgaard, som da kaldtes »Hirschsprung«, tilligemed de store Gaarde: Rumohrsgaard, Østerholm, Mjelsgaard samt Ballegaard i Sundevad af Sønnen Hertug Hans Adolf; ved hans Død allerede i 1624 arvedes han af Broderen Frederik (Rumohrsgaard — se denne — var dog solgt til en anden Broder Hertug Alexander af Sønderborg). Under Krigen med Sverige 1657—60 led Godserne overordentlig meget, ikke mindst paa Grund af vore Allierede, de polske og brandenborgske Hjelpe-troppers Plyndringer. Ved Hertug Frederiks Død i 1658 overtoges Arven af Sønnen Hertug Bugislav, men da der de følgende Aar stødte Misvækst til og Hovedbesiddelsen Slottet Nordborg brændte i 1665, maatte han fuldstændig ruineret i 1669 afstaa Lenet til Kong Frederik d. Tredie, der overtog Gælden og tilstod Hertugen en aarlig Apanage. Ved et Forlig og Mageskifte 2 Aar senere, i 1671, mellem Christian d. Femte og en anden af Hertug Hans d. Yngres mange Sønner, Hertug Joachim Ernst til Pløen, overtog denne de Nordborgske Godser (derunder Hjortspring m. fl. Gaarde) mod, at han afstod sin Arveret til Oldenborg og Delmenhorst, og da han døde samme Aar overtoges disse Godser senere, i 1676, af Sønnen Hertug August, der de følgende Aar inden sin Død i 1699 lod tilplante en stor Del af de nuværende Skove i Nørre-Herred (foruden at han lod opføre et nyt Slot, hvoraf der dog nu kun er Rester tilbage). Hans Sønnesøn Frederik Carls, der i 1729 arvede de pløenske Lande, overdrog nu igen de forannævnte Godser og Gaarde i Nørre Herred til Kronen (Kong Frederik d. Fjerde), der senere i 1772 frasolgte Fæstegodset fra disse og lod selve de store Avlsgaarde: Hjortspring, Mjelsgaard Østerholm, Frederikshof samt Avlsgaarden til selve Slottet m. fl. udparcellere ligesom en Række andre kongelige Avlsgaarde i de 2 Hertugdømmer, særlig i Hertugdømmet Slesvig (se Indledningen til Sønderjylland, Bind VIII, Side 507).

For Hjortsprings Vedkommende købtes den tilbageblevne Hovedparcel samtidig af Gaardens daværende Forpagter Hr. Pedersen, hvis Slægt ejede Gaarden til 1890, da Ejeren Alexander Thomsen solgte den til Chr. Karberg Jørgensen, Sønderborg, og af denne købte den nuværende Ejer den Septbr. 1900. (Som Trappesten foran Indgangen til Hovedbygningen ligger 2 Gravsten med Indskrifter over Medlemmer af Slægten Thomsen).

ILDMOSEGAARD, Stevning By, Svenstrup Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Peter Petersen, Postfb. Svenstrup Als, nærmeste St. Sønderborg, Afst. godt 18 km, Tlf. Svenstrup 69 v.

Art. 7 m. fl. af Stevning, samlet Areal 26 ha, deraf 22 Ager, 2,5 Eng, 1 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 380,89 Th. (8,0 Td. Hrtk.); Ejdskv. 53,500 Kr., Jordv. 30,600 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Ildmosegaard ligger i den sydvestlige Side af Stevning By; Jorderne, der for største Delen er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og der merges nu igen. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3.—4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 10 Kalig. og 15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 15 Malkekøer, 1 Tyr og 14 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4860 kg med 4,09 pCt. Fedt og 222,9 kg Smør, der malkes med Maskine »Alfa Laval«, og Mælken leveres til Stevning Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 44 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Ildmosegaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Syd til den kønne Have, som ogsaa strækker sig Øst for Gaarden, er tækket med Straa; den indeholder en god Bolig; i den østlige Del af Længen, der har Tag af Asbest, er der Brændehus og Vognport m. m. Avlsbygningerne, som er tækket med Pandeplader, ligger lidt uregelmæssigt; af Længerne ligger Svinestalden Vest for Stuehuset og Nord for denne Kostalden, fra hvis østlige Ende, der udgaar en Sidelænge mod Nord, som rummer Hestestald og Lade; de 2 Længer har muret Trimpel, og fra den nordlige Ende af Laden udgaar en Sidelænge under en noget spids Vinkel mod Sydøst, denne indeholder Svinestald, Mølleri og Magasin m. m., desuden et teglhængt Aftætshus, der ligger i Haven Sydøst for Stuehuset. Gaarden har eget Vandværk.

Ildmosegaard ejedes i indværende Aarh. fra 1905 af Hans Petersen, efter hvem den i 1936 overtoges af Sønnen, den unværende Ejer (Se Anm. Side 357).

MARIESMINDE, Stevning By, Svenstrup Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Rasmussen, Postfb. Svenstrup Als, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 18 km.

Art. 10 m. fl. af Stevning, samlet Areal 35,6 ha, deraf 33,3 Ager, 1,5 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 451,55 Th. (9,51 Td. Hrtk.); Ejdkv. 72,000 Kr. (80,000), Jordv. 42,900 Kr. (46,500); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 52,000 Kr., Løstøret i Den alsiske Brandf. for rørlige Ejendele for 62,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Mariesminde ligger i den vestlige Side af Stevning By; Jorderne, der er noget adskilt, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid, og kalket eller merglet igen i de senere Aar. Skovens Bevoksning er mest Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig 60—70 Sække Superf., 30 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 22 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4292 kg med 4,16 pCt. Fedt og 200,1 kg Smør, Mælken leveres til Stevning Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 300 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

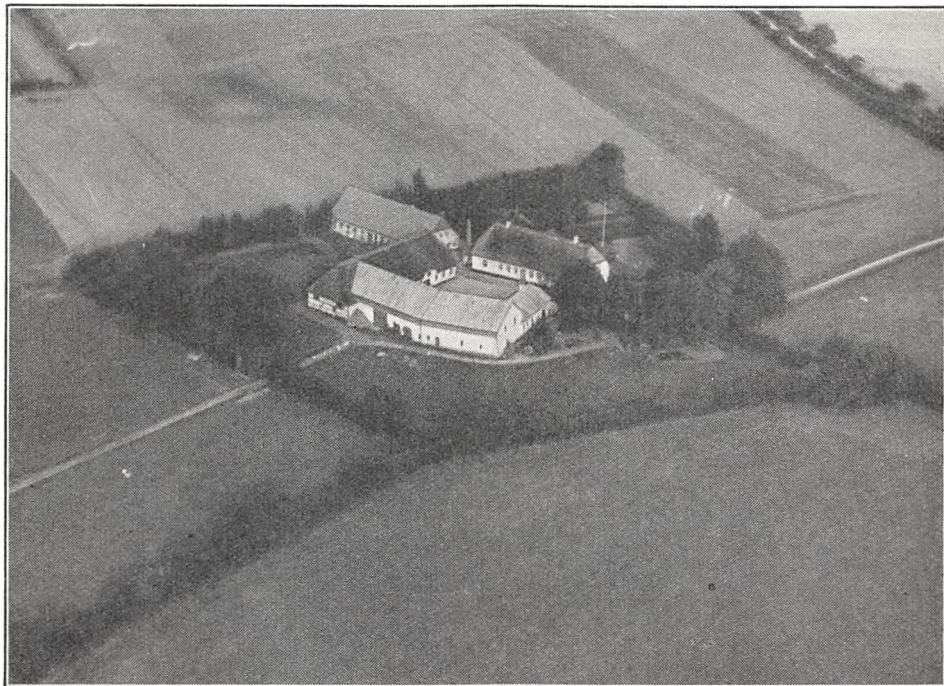
Mariesminde har grundmurede, hvidpudsede, store, overvejende nye Bygninger, tækket med Tegl. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, som ogsaa strækker sig mod Øst, har stor Frontspids til denne, Mansard, og fra den østlige Ende en Sidelænge mod Nord til Gaarden; den indeholder en stor Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne er der Heste- og Kostald i en Forlængelse fra Hovedbygningen mod Vest, og fra den vestlige Ende af Kostalden udgaar Laden som en vestlig Sidelænge mod Nord; desuden Nord for og lidt til Øst for Hovedbygningen de øvrige Avlsbygninger, der har Tag af Pandeplader; af Længerne ligger Svinestalden mod Nord, Syd for denne et Redskabs- og Maskinhus, og fra den vestlige Ende af Svinestalden en Sidelænge mod Syd, denne, der rummer Vognport m. m. er opført af Bindingsværk. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostald, indlagt Vand fra Byens Vandværk, og der hører et Hus til Ejendommen.

Mariesminde ejedes tidligere af Hans Paulsen, og af denne købte den nuværende Ejer Gaarden i 1912; der er i 1928 tilkøbt 3,5 ha Jord.

SKOVGAARD, Himmark By, Svenstrup Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Sognefoged Jørg. Skov, Postfb. Svenstrup Als, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 20 km, Tlf. Svenstrup 13.

Art. 19 m. fl. af Svenstrup, samlet Areal 39,4 ha, deraf 33,9 Ager, 1,5 Eng, 3,4 Skov og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 433,20 Th. (9,12 Td. Hrtk.); Ejdskv. 75,500 Kr. (85,500), Jordv. 44,300 Kr. (50,400); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Skovgaard ligger Nordøst for Himmark By ved Vejen til Traner Odde; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er

Skovgaard.

lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet merges 1937—38. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning Krat og Under-skov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med lidt Frøavl af Rødkløver og Engsvingel; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 10 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer og 28 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg, med Anvendelse af Foreningstyr og er nu til Dels renset for Tuberkulose, Kørerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse var sidste Aar godt 200 kg, Mælken leveres til Svenstrup Andelsmejeri.

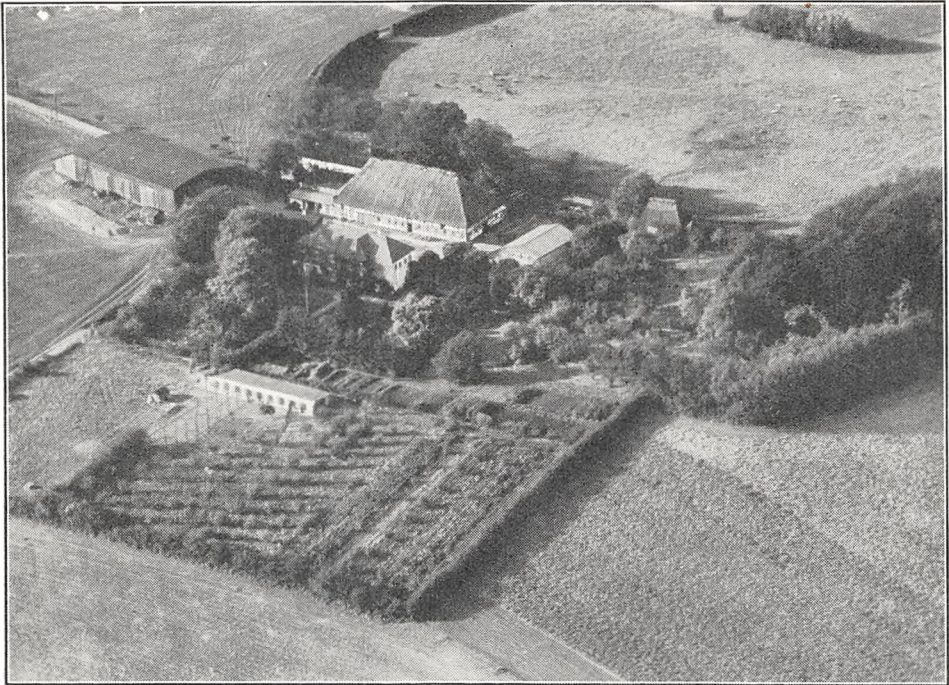
Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 2 Tillægssøer, der er tidligere leveret 100—150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 53 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Skovgaard har grundmurede, hvidpudsede, velholdte og gode Bygninger. Hovedbygningen, der er bygget i 1847 ligger mod Øst til den kønne Have, har Frontspids til denne og Straatag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der

Kostald i den straaetækte nordlige Sidelænge af de 3 sammenbyggede Hovedlænger, Vaskehus og Vognport i den sydlige og Lade i Længen mod Vest; denne der har Trætrimpel, bestaar af 2 Af-snit der støder til hinanden under en meget stump Vinkel; desuden Nord for Hovedbygningen en Længe, som rummer Heste- og Svinestald. Der hører et Hus til Ejendommen.

Skovgaard ejedes i forrige Aarh. af Jørg. Skov, efter hvem den i 1873 overtoges af Sønnen Peter Jørgensen Skov, og efter ham overtoges den i 1898 af Sønnen, den nuværende Ejer.

SOLBJERGGAARD, Svenstrup Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Johs. Witzke, Postfb. Svenstrup Als, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 18 km, Tlf. Svenstrup 14.

Solbjerggaard.

Art. 37 m. fl. af Stevning og 106 af Svenstrup, samlet Areal 76,5 ha, deraf 66,3 Ager, 6,6 Eng, 2,1 Skov og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 974,64 Th. (20,52 Td. Hrtk.); Ejdskv. 134,000 Kr. (150,000), Jordv. 88,200 Kr. (98,100); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 100,300 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Solbjerggaard ligger Sydøst for Svenstrup By, ca. 700 m Øst for Landevejen Sønderborg—Nordborg; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Lavmoseeng, Skovens Bevoksning overvejende Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5. Havre, 6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre; desuden en Del Frøavl. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 40 Kalig. og 70 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 38 Malkekøer, 2 Tyre og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr.

Ko var sidste Aar 4731 kg med 3,92 pCt. Fedt og 207 kg Smør, Mælken leveres til Svenstrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 3 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 20 Tillægssøer, der er tidligere levet ca. 250 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 136 Svinekort. Der holdes 4 Faar. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Solbjerggaard har hvidpudsede gode, overvejende grundmurede Bygninger, en Del af disse dog noget ældre. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den store gl. Have, har en rundbygget Karnap med Altan til denne og Tegtag med Mansard; den indeholder en stor køn Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de fritliggende Avslænger er der Ko- og Hestestald i Længen mod Nord; denne, der delvis er opført af Bindingsværk og med Trimpel af samme, er tækket med Straa, og en Tilbygning — en Vognport — fra den vestlige Gavl har Tag af Pandeplader; desuden Nord for Indkørselsvejen en straatækt Længe med Rum til forskelligt, Syd for en Trælade samt en Svinestald med muret Trimpel, begge tækket med Tagpap, Øst for Gaarden en Svinestald med Tag af Pandeplader og Syd for Gaarden og Haven et Hønseshus bygget som Halvtag og tækket med Pandeplader. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Solbjerggaard er en af de Parceller, der udstykkedes fra Hjortspring, da Kronen i 1772 udparcellerede denne m. fl. andre Gaarde (se Hjortspring); Gaarden kom vistnok da i Familien Vogelsangs Eje; denne ejede den til 1901, da Martin Vogelsang solgte den til Enkefru Witzke, som i 1907 overdrog den til sin Søn, den nuværende Ejer.

STEVNINGGAARD, Stevning By, Svenstrup Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Peter Madsen, Postfb. Svenstrup Als, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 17 km, Tlf. Svenstrup 73 x (Forpagteren).

Art. 13 m. fl. af Stevning, samlet Areal 50 ha, deraf 48 Ager, 1,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 735,46 Th. (15,48 Td. Hrtk.); Ejdskv. 102,000 Kr. (114,800), Jordv. 57,600 Kr. (64,000); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 77,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Stevninggaard ligger midt i Stevning By; Jorderne, der er noget adskilt bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid, godt 20 ha er kalket i de senere Aar, Resten er ifølge Undersøgelse ikke kalktrængende. Skovens Bevoksning Bøg og Ask.

Gaarden drives siden 1931 af Ejerens Søn, Forpagter Chr. Madsen; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med lidt Frøavl af Rødkløver. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 35 Sække Superf., 35 Kalig. og 30 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25—30 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er 170—180 kg aarlig, Mælken leveres til Stevning Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 400 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Stevninggaard har store og gode hvidpudsede Bygninger overvejende opført af Grundmur. Hovedbygningen, der er opført i 1924 efter en Brand, ligger Øst for Gaarden i Retningen Øst—Vest omgivet af den kønne Have paa de 3 Sider; den har en lukket Veranda mod Syd, Frontspids mod Nord, Tegtag og indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avslængerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der i de 3 sammenbyggede af disse, Heste- og Svinestald i den nordlige, som er af Bindingsværk, Vognport i den korte vestlige, der er bygget som Halvtag og i den anselige Længe mod Syd, der har muret Trimpel, Kostald, 2 Lader, Roerum, Mølleri samlet Magasin med 3 Lofter; desuden Syd for denne en teglhængt Svinestald, som tillige rummer Hønseshus, 2 Stalde til Søer, den ene med Tegtag, samt et Hønseshus, 2 Fløje sammenbygget i Vinkel, den ene tækket med Tegl, den anden bygget som Halvtag; i Svinestalden er der indlagt Centralvarme, men dette bruges ikke meget. Der er murede Hvelvinger og Jernbjælker i Kostalden, indlagt Vand fra Byens Vandværk, og der hører 2 Huse samt et Aftægtshus til Ejendommen.

Stevninggaard ejedes i forrige Aarh. af Hans Peter Krogh, efter hvem den i 1880 overtoges af Svigersønnen Hans Paulsen, og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden i 1905.

SØNDERGAARD, Svenstrup By, Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Chr. Christensen, Postfb. Svenstrup Als, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 19½ km, Tlf. Svenstrup 12.

Art. 17 m. fl. af Svenstrup, samlet Areal 32,5 ha, deraf 25,7 Ager, 3,8 Eng, 2,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 420,57 Th. (8,85 Td. Hrtk.); Ejdskv. 60,400 Kr., Jordv. 35,500 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Søndergaard ligger i den sydlige Side af Svenstrup By; Jorderne, der ikke er samlet, men ligger ret godt for Gaardens Drift, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5. Blandsæd, 6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 15 Sække Superf., 5 Kalig. og 15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 15 Malkekøer og 12 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Forenings-tyr og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4660 kg med 199 kg Smør, Mælken leveres til Svenstrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 80 Slagtersvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 36 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Søndergaard har grundmurede, velholdte og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til Haven, som grænser til Sognevejen, har Frontspids mod Øst til Gaarden og Straataag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Heste- og Kostald i den sydlige straaetækte Sidelænge, som er sammenbygget i Vinkel med Hovedbygningen og fra den vestlige Ende af Hestestalden udgaar Svinestalden, i Flugt med Hovedbygningen, mod Syd; Svinestalden har muret Trimpel og Tag af Pandeplader ligesom den østlige Længe, Laden overfor Hovedbygningen; Sidelængen mod Nord, som er sammenbygget i Vinkel med Laden, indeholder Aftægts- og er tækket med Eternit; desuden Vest for Gaarden et straaetækt Vaskehus og Syd for dette et Redskabs- og Maskinhus med Tag af Pandeplader. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Søndergaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Chr. Christensen, efter hvem den i 1896 overtoges af Sønnen Jacob C., og efter ham overtoges Gaarden i 1930 af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

BRANDBØLGAARD, Brandsbøl By, Hagenbjerg Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Nicolaj L. Schmidt, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 21 km, Tlf. Hagenbjerg 29.

Art. 1 m. fl. af Brandsbøl, samlet Areal 47,1 ha, deraf 43,3 Ager, 2 Eng, 1 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 644,70 Th. (13,57 Td. Hrtk.); Ejdskv. 81,300 Kr. (91,800), Jordv. 56,300 Kr. (61,800); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 64,000 Kr., Løsoeret i Den alsiske Brandf. for rørlige Ejendele for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Brandsbølgaard ligger midt i Brandsbøl By; Jorderne, der ikke er helt samlet men ligger godt for Gaardens Drift, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i 1870'erne og nymerglet i de sidste Aar. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, med en Del Frøavl; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 120 Sække Superf., 48 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 31 Malkekøer, 1 Tyr og 29 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4540 kg

med 3,85 pCt. Fedt. og 195,5 kg Smør, Mælken leveres til Hagenbjerg Andelsmejeri. (De 3 Andelsmejerier i Byerne Svenstrup, Hagenbjerg og Stevnstrup bliver nedlagt i 1937, idet Andelshaverne til disse er enedes om at slutte sig sammen i et større nyt Mejeri »Gildbro«, der for Tiden opføres i Svenstrup Sogn ved Broen over det lille Vandløb Gildbro, som danner Sogneskel mellem de 2 Sogne Svenstrup og Hagenbjerg. Det ny Mejeri forventes at kunne tages i Brug inden Nytaar 1938).

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 9 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 300 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 112 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 600 Høns.

Brandsbølgaard har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest, i Retningen Vest—Øst og omgivet af Haven baade mod Syd og Nord, har en stor Frontspids mod Syd og Tegtag; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, fortsætter en Længe fra den østlige Gavl af Hovedbygningen, denne rummer Heste- og Kostald, og til den østlige Ende af sidstnævnte er Laden tilbygget som en Sidelænge mod Syd; fra den sydlige Ende af Laden udgaar atter en Længe som en Sidelænge mod Vest, denne rummer Garage og Magasin, og de 3 sammenbyggede Længer, der har muret Trimpel, danner saaledes en Gaard aaben mod Vest; desuden Nord for Gaarden en teglhængt Svinestald samt en Lade med en mindre Svinestald i den sydlige Ende, Længen opført dels af Grundmur, dels af Pandeplader. Der er indlagt Vand fra Byens Vandværk, og der hører et Hus til Ejendommen.

Brandsbølgaard blev i Slutningen af forrige Aarh. i 1886 overtaget ved en Tvangsauktion af »Forskudskassen« i Sønderborg, der bortforpagtede den i Aarene 1889—95 til Bertel Schmidt, Ulkebøl Skov, og i 1895 solgte den til Hans L. Schmidt, der senere tilkøbte 6 ha; efter ham overtoges den i 1930 af Sønnen, den nuværende Ejer. Under Gaarden drives yderligere ca. 20 ha, som er forpagtet.

DYREHØJGAARD, Brandsbøl By, Hagenbjerg Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Anton Clausen, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. ca. 21½ km.

Art. 2 af Brandsbøl, samlet Areal 21 ha, deraf 18,8 Ager, 1 Eng, 0,5 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 333,14 Th. (7,0 Td. Hrtk.); Ejdskv. 52,100 Kr., Jordv. 24,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 45,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Dyrehøjgaard ligger i den nordlige Side af Brandsbøl By; Jorderne, der ikke er samlet, men ligger ret godt for Gaardens Drift, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Aarealet er nymerglet. Engen er Haardbundsens, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, med en Del Frøavl; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 20 Sække Superf., 10 Kalig. og 15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 12 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, der malkes med Maskine »Manus«, og Mælken leveres til Hagenbjerg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 3—4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 36 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Dyrehøjgaard har grundmurede, hvidpudsede, gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, som grænser til Vejen gennem Byen, har Frontspids til denne, en lukket Veranda ved den østlige Gavl og Tegtag; den indeholder en stor og køn Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Avlsbygningerne, der ligger Vest for Hovedbygningen, bestaar af 2 Fløje sammenbygget i Vinkel, begge tækket med Tagpap og med Trimpel af Træ; af Længerne er der Heste- og Kostald i den nordlige, fra hvis vestlige Ende (Kostalden), der udgaar en Sidelænge mod Syd, som rummer Svinestald og Lade. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostalden, og Gaarden har eget Vandværk.

Dyrehøjgaard angives at være en gl. Frigaard (se Indledningen til Sønderjylland, Bind VIII, Side 511 nederst), der siden omkring Aar 1600 var en Slægtsgaard, der ejedes af en Familie Christiansen; omkring Midten af forrige Aarh. ejedes Gaarden af Poul Christiansen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1883 af Sønnen Hans Christiansen, efter hvem den i 1912 overtoges af Sønnen Poul H. Christiansen. Fra ham kom Gaarden sidst i 1920'erne til Knud Viese, der i 1932 solgte den til Jørg. Lassen, og af denne købtes Gaarden i 1936 af den nuværende Ejer. Under de skiftende Ejere er der frasolgt ialt ca. 18 ha, hvorved Gaarden har faaet sit nuværende Areal.

ENNGAARDEN, Brandsbøl By, Hagenbjerg Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jørgen Matzen, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. ca. 21½ km, Tlf. Hagenbjerg 49.

Art. 13 m. fl. af Brandsbøl, samlet Areal 29 ha, deraf 21 Ager, 6 Eng, 1,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 295,32 Th. (6,22 Td. Hrtk.); Ejdskv. 54,800 Kr., Jordv. 32,000 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Enggaarden ligger i den vestlige Side af Brandsbøl By; Jorderne, der er noget adskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet sidst i 1870'erne. Engen er gl. Søbund, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Frøavl, samt Lucerne og Hør; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 37 Sække Superf., 8 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 12 Malkekøer, 1 Tyr og 12 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar ca. 4500 kg, Mælken leveres til Hagenbjerg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret 70—90 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 36 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 120 Høns.

Enggaarden har grundmurede, velholdte, delvis ældre Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til Haven, er tækket med Tegl; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme og moderne Bekvemmeligheder. Af de straaetækte Avlsbygninger er der Heste-, Svine- og Kostald i den nordlige Sidelænge, som er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Øst, der rummer Roehus, Vognport m. m.; den sydlige Sidelænge, Laden, ligger frit; desuden Nord for Gaarden en mindre Længe med Tag af Pandeplader, den indeholder Brænde- og Hønsehus. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Enggaarden ejedes tidligere fra 1917 af Peter Davidsen, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1922. (Se Anm. Side 357).

ENNGAARDEN, Lunden By, Hagenbjerg Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejerinde Enkefru Maren Matthiesen, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 21½ km, Tlf. Hagenbjerg 16.

Art. 10 m. fl. af Lunden, samlet Areal 28,5 ha, deraf 23,5 Ager, 4,5 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 435,26 Th. (9,16 Td. Hrtk.); Ejdskv. 61,000 Kr., Jordv. 36,200 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 50,000 Kr., Løsoret i Den alsiske Brandf. for rørlige Ejendele for 30,800 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Enggaarden ligger i Lunden By; Jorderne, der ikke er helt samlet, men ligger godt for Gaardens Drift, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet omkring 1870. Engen er Haardbundseng.

Gaarden drives af Ejerindens Søn, Forpagter Matthies Matthiesen; Jorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. ½ Havre og ½ Byg, 5. Kløver, 6. Havre; udenfor Driften henligger ca. 3 ha med vedvarende Græs.

Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 25 Sække Superf., 5 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 15 Malkekøer, 1 Tyr og 11 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4504 kg med 3,44 pCt. Fedt og 172,7 kg Smør, Mælken leveres til Hagenbjerg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 36 Svinekort. Der holdes 12 Faar. Fjerkræholdet er ca. 40 Høns.

Enggaarden har grundmurede, hvidpudsede, store nye Bygninger. Hovedbygningen, der er opført i 1924, ligger mod Nord i Retningen Øst—Vest, har gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den indeholder en stor Bolig. Af Avlsbygningerne, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Heste-, Svine- og Kostald i den østlige Sidelænge, fra hvis sydlige Ende Laden udgaar som en Sidelænge mod Øst; desuden Nord for Gaarden en mindre Længe, som indeholder Vognport, Maskin- og Redskabsrum samt Brændehus. Den kønne Have ligger Syd for Hovedbygningen.

Enggaarden ejedes i Slutningen af forrige Aarh. af Peter Eriksen Petersen, der i 1809 solgte den til Chr. Matthiesen, ved hvis Død i 1932 den overtoges af Enken, den nuværende Ejerinde. (Se Anm. Side 357).

FJORDGAARDEN, Brandsbøl By, Hagenbjerg Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Mads Schmidt, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. godt 21½ km, Tlf. Hagenbjerg 126 x.

Art. 14 af Brandsbøl, samlet Areal 43,1 ha, deraf 36,6 Ager, 3,5 Eng, 2,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 520,00 Th. (10,95 Td. Hrtk.); Ejdskv. 71,700 Kr. (84,600), Jordv. 51,700 Kr. (56,600); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 57,000 Kr., Løsoret i Den alsiske Brandf. for rørlige Ejendele for 41,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Fjordgaarden ligger vestligst i Brandsbøl By, ved Vejen efter Oksbøl; Jorderne, der ikke er helt samlet, men ligger godt for Gaardens Drift, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1870'erne. Engen er Haardbundsens, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5. Havre, 6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 10 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 15 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4700 kg, Mælken leveres til Hagenbjerg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste samt en Hingst, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret 80—90 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 56 Svinekort. Der holdes 2 Faar. Fjerkræholdet er ca. 400 Høns.

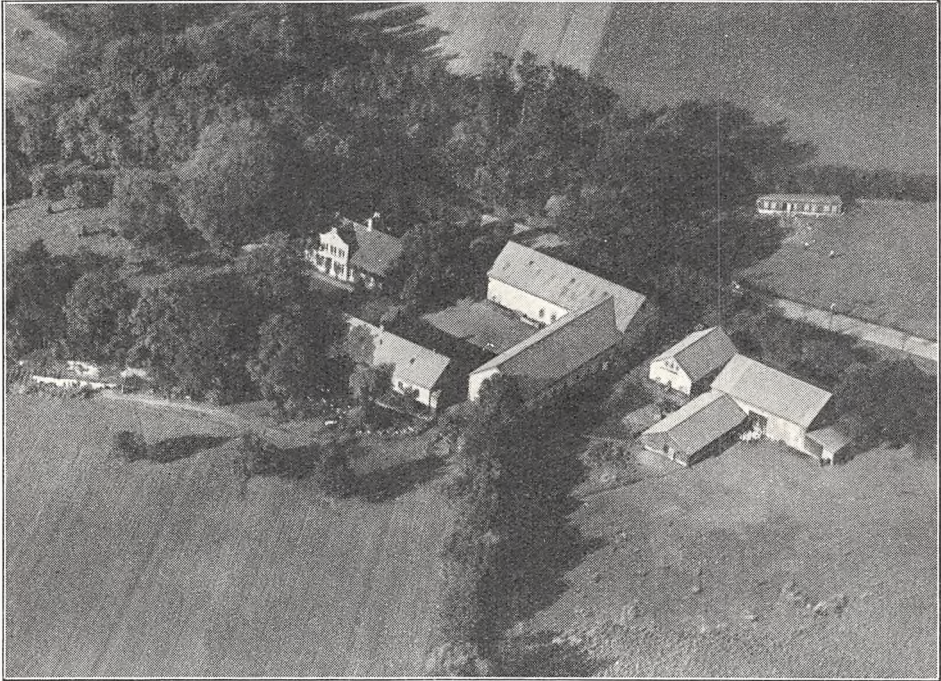
Fjordgaarden har grundmurede, hvidpudsede, velholdte og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den kønne Have, som ogsaa strækker sig mod Nord og her grænser til Sognevejen, har Frontspids mod Øst til Gaarden og Tegltag; den indeholder en god Bolig med moderne Bekvemmeligheder. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger er Længen mod Øst, Kostalden, tækket med Straa ligesom den nordlige Sidelænge, der rummer Hestestald og Vognport; den sydlige Sidelænge, Laden, der har muret Trimpel, er tækket med Pandeplader ligesom Svinestalden, der ligger Vest for denne; desuden i Haven Vest for Hovedbygningen et teglhængt Aftægts-hus.

Fjordgaarden var tidligere under de sønderjydske Hertuger en saakaldt Junkergaard (se Junkershof, Side 387); den ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Peter Jensen Møller, der solgte den til Lauritz Schmidt; efter ham overtoges den i 1862 af Sønnen Laur. L. Schmidt, efter hvem Gaarden i 1896 overtoges af Sønnen Jacob L. Schmidt; efter ham overtoges den i 1937 af Sønnen, den nuværende Ejer, der havde haft Gaarden i Forpagtning siden 1934.

FÆGTEBORG, Hagenbjerg Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Mads Hansen, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 24½ km, Tlf. Nordborg 35.

Art. 28 af Lavensby, 233 af Nordborg og 88 af Oksbøl, samlet Areal 52,4 ha, deraf 47,9 Ager, 2,5 Eng, 1 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 769,91 Th. (16,21 Td. Hrtk.); Ejdskv. 105,800 Kr. (117,500), Jordv. 63,500 Kr. (67,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 100,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Fægteborg ligger 1 km Sydøst for Nordborg ved Landevejen efter Sønderborg; Jorderne, der med Undtagelse af Engen, er samlet om Gaarden, bestaar af god Ler-

Fægteborg.

muld paa Lerunderlag. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Haardbundseng (i »Bundsø«), Skovens Bevoksning Bøg.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, med en Del Frøavl; af Kunstgødning anvendes aarlig 60—70 Sække Superf., 20 Kalig. og 45 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 2 Tyre og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar ca. 4200 kg, Mælken leveres til Holm Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig, desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 240 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 82 Svinekort. Der holdes 3 Faar. Fjerkræholdet er 900—1000 Høns.

Fægteborg har grundmurede, store og gode Bygninger, der ligger diagonalt i Forhold til Verdshjørnerne. Hovedbygningen, der ligger Nord (Nordvest) for Avlsbygningerne langs Landevejen, har stor gennemgaaende Frontspids og Tegtag; den indeholder en stor Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder; den kønne gl. Have strækker sig Nord og

Vest for denne. Af de hvidpudsede Avslænger, der har muret Trimpel og er tækket med Pandeplader, er der Heste- og Kostald i Længen mod Sydøst, som er sammenbygget i Vinkel med Laden, der ligger langs Landevejen; den sydvestlige Længe, der ligger frit, rummer Værelser til Folkene, Magasin og Vognport; desuden Sydøst for Gaarden 2 Svinestalde, den ene, der har en støbt Sokkel og er opført af Træ, er med den østlige Ende sammenbygget i Vinkel med en Sidelænge mod Syd, en Lade med Svinestald i den nordlige Ende, og Nordøst for Gaarden og Landevejen et Hønsehus, opført af Træ og bygget som Halvtag; Gaarden, der er aaben mod Nordvest mod Hovedbygningen, er over mod den sydvestlige Sidelænge delvis lukket ved en Halvtagsbygning, som rummer Garage m. m.; der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostalden og indlagt Vand fra Nordborg Vandværk. Gaarden ligger lunt og kønt omgivet af Læplantning.

Fægteborg ejedes i Slutningen af forrige Aarh. af Konsul Ohlsen, der i 1895 solgte den til Chresten Hansen; efter ham overtoges Gaarden i 1929 af Sønnen, den nuværende Ejer, der som Forpagter havde drevet denne siden 1910.

JACOBSSGAARD, Lunden By, Hagenbjerg Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Christian Jacobsen, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 21½ km.

Art. 3 af Lunden, samlet Areal 36 ha, deraf 32,5 Ager, 2 Eng, 1 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 474,09 Th. (10,0 Td. Hrtk.); Ejdskv. 64,300 Kr. (77,400), Jordv. 41,100 Kr. (51,400); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 52,100 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Jacobsgaard ligger i den sydvestlige Side af Lunden By ved Vejen efter Brandsbøl; Jorderne, hvoraf 21 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger noget fraskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1870'erne. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, med en Del Frøavl; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf. og 35—40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer, 1 Tyr og 17 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4500 kg aarlig, Mælken leveres til Hagenbjerg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 52 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Jacobsgaard har grundmurede, velholdte gode Bygninger, delvis tækket med Straa. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den ret kønne Have, som strækker sig langs Landevejen, er tækket med Cementtagsten; af de hvidpudsede sammenbyggede Avslænger, rummer den sydlige Sidelænge Heste- og Svinestald samt det gl. Stuehus, der indeholder en Beboelseslejlighed, den nordlige, Lade, der har muret Trimpel, er tækket med Tagpap og til hvis østlige Gavl der er opført en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner, og Længen mod Øst Kostald, denne er ind mod Gaarden tækket med Pandeplader.

Jacobsgaard er en gl. Slægtsgaard, der siden 1663 kort efter Enevældens Indførelse, da Peter Jacobsen overtog Gaarden med sin Hustru, er gaaet i Arv fra Fader til Søn op til vor Tid; den ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Jørg Jacobsen, som havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges Gaarden i 1862 af Sønnen Chr. Jacobsen, efter hvem den i 1890 overtoges af Sønnen Jørg. Jacobsen og efter ham overtoges den i 1931 af Sønnen, den nuværende Ejer. Der er i de senere Aar frasolgt et Par mindre Parceller, ialt godt 4,3 ha.

KILDEGAARD, Lavensby, Hagenbjerg Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jørg. Jørgensen, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 23 km.

Art. 2 af Lavensby og 50 af Hagenbjerg, samlet Areal 35,7 ha, deraf 33,2 Ager, 1,7 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 408,77 Th. (8,61 Td. Hrtk.); Ejdskv. 67,500 Kr. (76,500), Jordv. 43,800 Kr. (47,500); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 54,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kildegaard ligger i den nordlige Side af Lavensby ved Vejen efter Pøl; Jorderne, der er noget adskilt, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 10 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4.—5. Kløver og Græs, 6. Grønjordshavre, 7. Byg, 8. $\frac{1}{2}$ Kløver til Slet og $\frac{1}{2}$ Kløverfrø, 9. $\frac{1}{2}$ Græs og $\frac{1}{2}$ Roerfrø, 10. Byg; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 18 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 12 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4200 kg aarlig, Mælken leveres til Hagenbjerg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 56 Svinekort. Der holdes 2 Faar. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Kildegaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger Øst for Avlsbygningerne i Retningen Øst—Vest med Haven Syd for Gaarden langs Vejen gennem Byen, har Frontspids mod Syd til denne og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de hvidpudsede Avlsbygninger, der har Tag af Pandeplader, og af hvilke de 2 Hovedlænger har muret Trimpel, er der Heste- og Kostald i Længen Vest for Hovedbygningen, fra hvis vestlige Ende Laden udgaar som en Sidelænge mod Syd; desuden Nord for disse en Svinestald, fra hvis østlige Ende der udgaar en Sidelænge mod Syd, som rummer Vaskehus m. m.; endvidere i Haven Syd for Gaarden mellem denne og Sognevejen et skifertækt Aftægtshus.

Kildegaard var i over To Hundrede Aar fra 1606 til efter Verdenskrigen en Slætsgaard for en Slægt Bonde; den ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Hans Jessen Bonde, som i 1822 havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1876 af Sønnen Jes Jessen Bonde, efter hvem den i 1904 overtoges af Sønnen Hans J. Bonde. Fra ham kom Gaarden sidst i 1920'erne til Peter Mathiesen Schmidt, efter hvem den senere overtoges af Sønderjydske Hypoteklaanefond, og af dette købte den nuværende Ejer Gaarden i 1934.

KOKHAVE, Lavensby, Hagenbjerg Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Nis Jepsen Nissen, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. ca. 23 km, Tlf. Hagenbjerg 124 x.

Art. 13 af Lavensby, samlet Areal 36,6 ha, deraf 35,8 Ager og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 450,44 Th. (9,48 Td. Hrtk.); Ejdskv. 72,900 Kr. (81,000), Jordv. 45,900 Kr. (49,800); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kokhave ligger midt i Lavensby; Jorderne, der med Undtagelse af 5 ha er samlet ved Gaarden, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid, og en Del er igen merglet i de sidste Aar.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Frøavl af Sneglebælg og Runkelroe; af Kunstg. anv. aarl. ca. 35 Sække Superf., 10 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 15 Malkekøer og 17 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, der malkes med Maskine »Manus«, og Mælken leveres til Hagenbjerg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagtersvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 52 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Kokhave har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den kønne Have, som grænser til Vejen gennem Byen, har Frontspids til denne og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Heste- og Kostald i den nordlige Sidelænge, fra hvis østlige Ende Laden udgaar som en Side-

længe mod Nord og Vognport, Hønsehus og Svinestald i den sydlige; desuden Nord for Hovedbygningen et teglhængt Aftægtshus; Gaarden er aaben mod Øst. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene.

Kokhave ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Nis Jepsen, der havde overtaget den i 1830; efter ham overtoges den i 1870 af Sønnen Jørg. Nissen, efter hvem Gaarden i 1905 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

TO'S MINDE, Lunden By, Hagenbjerg Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejerinde Frk. Anna Catrine Petersen, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. ca. 21½ km, Tlf. Hagenbjerg 17 (Forpagteren).

Art. 9 af Lunden, samlet Areal 39,6 ha, deraf 34 Ager, 3 Eng, 2 Skov og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 468,78 Th. (ca. 9,87 Td. Hrtk.); Ejdskv. 70,400 Kr. (79,000), Jordv. 45,400 Kr. (48,600); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 52,400 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

To's Minde ligger midt i Lunden By; Jorderne, der ikke er helt samlet, men ligger godt for Gaardens Drift, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1890'erne. Engen er Haardbundsend, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Gaarden drives af Forpagter Peter Diederichsen; Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3.—4. Kløver og Græs, 5. Grønjordshavre, 6. Roer, 7. Byg, 8. Kløver; der avles en Del Kløverfrø. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 5 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 19 Malkekøer, 1 Tyr og 16 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4107 kg med 3,68 pCt. Fedt og 168,7 kg Smør, Mælken leveres til Hagenbjerg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 2 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 60 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 1700 Høns.

To's Minde har grundmurede store og gode Bygninger. Den lange Hovedbygning, der ligger mod Vest til Haven, som ogsaa strækker sig Syd for denne og som grænser til Vejen gennem Byen, har stor Frontspids til denne og Tegtag; den rummer en stor og god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har muret Trimpel og Tag af Pandelader, er der Heste-, Ko- og Svinestald i den nordlige Sidelænge, Lade i Længen mod Øst og denne strækker sig ogsaa ind i den sydlige Sidelænge, som tillige har Rum til forskelligt; desuden Øst for Gaarden et Hønsehus samt en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner, begge opført af Træ. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

To's Minde er en gl. Slægtsgaard, som i over to Hundrede Aar har været i den nuværende Ejers Slægts Besiddelse; den ejedes fra omkring Midten af forrige Aarh. fra 1855 af Christian Petersen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1888 af Sønnen Jørg. Petersen, efter hvis Død i 1930 den overtoges af Enken, Fru Anna Catrine P., og ved hendes Død i 1932 af Datteren, den nuværende Ejerinde.

VESTERGAARD, Hagenbjerg By, Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Claus Clausen, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 22 km., Tlf. Hagenbjerg 31.

Art. 5 af Hagenbjerg og 67 af Brandsbøl, samlet Areal 46,4 ha, deraf 39,4 Ager, 2 Eng, 4 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 561,84 Th. (ca. 11,86 Td. Hrtk.); Ejdskv. 74,800 Kr. (86,400), Jordv. 49,800 Kr. (57,400); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 71,900 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vestergaard ligger i den vestlige Side af Hagenbjerg By ved Landevejen Nordborg—Sønderborg; Jorderne, hvoraf 25 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger fraskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er svagt kuperet, Kul-

tur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1880'erne. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning overvejende Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Blandsæd, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 20 Sække Superf., 10 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 2 Foreningstyre og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4200 kg med 180 kg Smør, Mælken leveres til Hagenbjerg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 57 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Vestergaard har grundmurede, hvidpudsede, særdeles gode Bygninger. Den teglhængte Hovedbygning, der ligger Vest for Avlsbygningerne, har Frontspids mod Syd, den er omgivet af Haven mod Nord, Vest og Syd, mod Syd grænser Haven til Landevejen; den rummer en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlsbygninger, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Heste- og Kostald i Længen Øst for Hovedbygningen (den nordlige Sidelænge), Lade i Længen mod Øst og i den korte sydlige Sidelænge; desuden Nord for Gaarden en Svinestald, der er tækket med Tegl ligesom et Aftægtshus i Haven Vest for Hovedbygningen. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Ko- og Hestestald og Gaarden har indlagt Vand fra Byens Vandværk. Foruden Aftægtshuset hører der et Arbejderhus til Ejendommen.

Vestergaard er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægtens Besiddelse siden 1618; den ejedes i forrige Aarh. fra 1862 af Claus Clausen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1895 af Sønnen Hans Clausen, efter hvem den i 1922 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

ELKÆR, Broballe By, Oksbøl Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Oscar Lund, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 26 km, Tlf. Mjels 16.

Art. 3 af Broballe, samlet Areal 46,3 ha, deraf 36,8 Ager, 6 Eng, 2,5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 603,68 Th. (12,71 Td. Hrtk.); Ejdskv. 67,700 Kr. (75,200), Jordv. 47,200 Kr. (51,300); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 35,000 Kr., Løstøret i Den alsiske Brandf. for rørlige Ejendele for 48,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Elkær ligger ½ km Sydvest for Broballe ved Vejen efter Sarsgaard; Jorderne, hvoraf 25 ha er samlet om Gaarden, medens Resten ligger fraskilt, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og der er merglet igen siden 1930. Engen er gl. Søbund, Skovens Bevoksning overvejende Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5. Havre, 6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre, desuden avles en Del Rødkløverfrø; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 5 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4300 kg, Mælken leveres til Broballe Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 53 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 700 Høns.

Elkær har velholdte ældre, men gode, overvejende grundmurede Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger Øst for Avlsbygningerne, mod Syd til den store kønne Have, har gennemgaaende Frontspids og er tækket med Tagpap. Af de 3 sammenbyggede, straaetækte Hovedlænger af Avlsbygningerne er der Heste- og Kostald i Længen Vest for Hovedbygningen (den sydlige Sidelænge), Lade i den nordlige, som er opført af Bindingsværk og Lade samt Svinestald i

Længen mod Vest; desuden Syd for Gaarden et straaetækt Hønsehus, Øst for Hovedbygningen et Hønsehus tækket med Tagpap og Nord for dette og Indkørselsvejen et Redskabs- og Maskinhus tækket med Pandeplader.

Elkær ejedes i forrige Aarh. af Hans Chr. Eriksen, efter hvem den i 1872 overtoges af Sønnen af samme Navn; efter ham overtoges den i 1912 af Sønnen Chr. Eriksen, efter hvem den nuværende Ejer købte Gaarden April 1929.

FOLDBJERG, Broballe By, Oksbøl Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Peter Thøysen Rasmussen, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 25 km.

Art. 12 af Broballe, samlet Areal 33,4 ha, deraf 29,9 Ager, 1,5 Eng, 1,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 415,77 Th. (8,75 Td. Hrtk.); Ejdskv. 60,000 Kr., Jordv. 37,000 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsværk.

Foldbjerg ligger midt i Broballe By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og til Dels merglet igen i de sidste Aar. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; desuden en Del Frøavl. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 15 Malkekøer, 1 Tyr og 22 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3612 kg med 3,84 pCt. Fedt og 154,8 kg Smør, Mælken leveres til Broballe Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 52 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 250 Høns.

Foldbjerg har grundmurede, velholdte og gode Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Syd til Haven, som grænser til Vejen gennem Byen, har stor Frontspids mod Syd til denne og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Heste- og Kostald i den straaetækte vestlige Sidelænge, der er sammenbygget i Vinkel med Ladelængen mod Nord, denne har Tag af Pandeplader; desuden Vest for Gaarden et teglhængt Hønsehus og Vest for Hovedbygningen en straaetækt Længe, der rummer Svinestald og Vaskehus; Gaarden er aaben mod Øst.

Foldbjerg, der i lange Tider var en Slægtsgaard inden for Slægten Thøysen, ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Hans Hansen Thøysen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1849 af Sønnen Peder Hansen Thøysen, efter hvem Gaarden i 1900 overtoges af Peter Rasmussen, hvis Hustru var en Steddatter af Thøysen, og efter ham overtoges den i 1934 af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I BROBALLE BY, Oksbøl Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Chresten Eriksen, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 25½ km, Tlf. Mjels 12.

Art. 4 af Broballe, samlet Areal 51,2 ha, deraf 42,4 Ager, 6 Eng, 2 Skov og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 636,84 Th. (13,41 Td. Hrtk.); Ejdskv. 78,000 Kr. (85,500), Jordv. 54,200 Kr. (57,600); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 57,200 Kr., Løsoret i Den alsiske Brandf. for rørlige Ejendele for 64,100 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger Sydøst for Broballe ved Vejen efter Sarsgaard; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og der er merglet i 1900. Engen er gl. Søbund, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3.—4. Byg, 5.—6.

Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; desuden en Del Frøavl. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 10 Kalig. og 50 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 5030 kg med 4,02 pCt. Fedt og 226,1 kg Smør, Mælken leveres til Broballe Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer, der er tidligere leveret 180—200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 78 Svinekort. Der holdes 2 Faar. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Gaard Art. 4 af Broballe har grundmurede, hvidpudsede, velholdte Bygninger. Den straatækte Hovedbygning, der ligger mod Nord, har en lukket Veranda og en lav rundbuet Kvist mod Syd til den kønne gl. Have, som strækker sig mod Syd langs Landevejen; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Heste-, Ko- og Svinestald i den lange Længe, der fortsætter som en Forlængelse af Hovedbygningen mod Vest, og til den vestlige Ende af Staldlængen er Laden tilbygget som en vestlig Sidelænge mod Syd, begge med muret Trimpel; desuden Syd for denne en Halvtagsbygning, der rummer Redskaber og Maskiner, Vest for Gaarden et Hønseshus tækket med Tagpap og Nord for Hovedbygningen et Vaskehus, opført af Bindingsværk og tækket med Straa. Der hører et Hus til Ejendommen.

Gaard Art. 4 af Broballe var fra omkring Midten af det 18de Aarh. en Slægtsgaard, der ejedes af en Slægt Hansen, i hvilken den arvedes fra Fader til Søn i flere Generationer; fra denne Slægt paa Mandssiden, af hvilke den sidste Ejer hed Kristen Hansen, gik Gaarden i 1896 over til en Søster og hendes Mand Hans Chr. Eriksen; efter ham overtoges den i 1912 af Sønnen Mads Eriksen, efter hvem den i 1935 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I BROBALLE BY, Oksbøl Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Peter H. Petersen, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 25 km.

Art. 10 af Broballe og 69 af Mjels, samlet Areal 45,6 ha, deraf 40,6 Ager, 4 Eng, 0,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 608,74 Th. (12,82 Td. Hrtk.); Ejdskv. 72,000 Kr. (80,100), Jordv. 50,200 Kr. (57,300); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 70,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger midt i Broballe By; Jorderne, der ikke er helt samlet, men ligger godt for Gaardens Drift, bestaar af god Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid (ingen Kalktrang). Engen er gl. Søbund (Dyndeng), Skovens Bevoksning Ask.

Gaarden drives siden 1926 af Forpagter A. H. L. Bjørnsbæk; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, med en Del Frøavl af Rødkløver, Sukker- og Kaalroe. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 15 Kalig. og 60 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 200 kg om Aaret, Mælken leveres til Broballe Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, deraf 3 Følhopper. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 250 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 55 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Gaard Art. 10 af Broballe m. m. har grundmurede, velholdte gode Bygninger. Den hvidpudsede lange Hovedbygning, der ligger mod Nord til den kønne Have, har stor Frontspids mod Syd til Gaarden og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er de 2 Sidelænger tækket med Straa; af disse er der Lade i den østlige Sidelænge, Heste- og Kostald i den vestlige, fra hvilken en Lade udgaar fra den sydlige Ende af Kostalden som en Sidelænge mod Vest; desuden Vest for Hovedbygningen en Svinestald delvis opført af Grundmur og med Tag af Straa og Pandeplader. Gaarden er aaben mod Syd til Vejen gennem Byen, og der hører et Hus til Ejendommen.

Gaard Art. 10 af Broballe og 69 af Mjels ejedes i første Halvdel af forrige Aarh., fra ca. 1830, af Peter Hansen, efter hvem den i 1860 overtoges af en Nevø Nicolaj Petersen, og efter ham overtoges Gaarden i 1892 af Sønnen, den nuværende Ejer.

GRISHØJGAARD, Mjels By, Oksbøl Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Chr. Christiansen Bonde, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 27 km, Tlf. Mjels 55 x.

Art. 91 m. fl. af Mjels, samlet Areal 25,9 ha, deraf 19,7 Ager, 2,5 Eng, 3,2 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 229,13 Th. (4,82 Td. Hrtk.); Ejdskv. 52,000 Kr., Jordv. 30,200 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 36,000 Kr., Løvsønder i Den alsiske Brandf. for rørlige Ejendele for 28,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Grishøjgaard ligger godt 1 km Syd for Mjels By; Jorderne, der med Undtagelse af Engen, er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, faldende mod Syd, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid, og kalket i de senere Aar. Engen er gl. Søbund (Dyndeng), Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 20 Kalig. og 40 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 12 Malkekøer, 1 Tyr og 11 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løvsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4153 kg med 3,27 pCt. Fedt og 150,4 kg Smør, Mælken leveres til Broballe Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 3—4 Arbejdsheste af belgisk Race, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 2 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 60 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 36 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 200 Høns.

Grishøjgaard har grundmurede gode Bygninger med Tag af Pandeplader. Stuehuset, der ligger mod Syd til den kønne Have, som grænser til Sognevejen, har Frontspids til denne; det indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er den østlige Sidelænge, Heste- og Kostalden, sammenbygget i Vinkel saavel med Stuehuset som med Ladelængen mod Nord; denne har muret Trimpel ligesom Staldlængen og Muren mod Nord er opført af Bindingsværk; til den vestlige Gavl af Laden er der opført en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner; desuden Øst for Stuehuset en Svinestald samt et Hønsehus bygget som Halvtag og tækket med Asbest. Gaarden er aaben mod Vest.

Grishøjgaard ejedes i Slutningen af forrige Aarh. af Erik Chr. Bonde, efter hvem den i 1935 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer; der er i 1935 frasolgt 19,5 ha, hvorved Gaarden fik sit nuværende Areal.

MJELSGAARD, Mjels By, Oksbøl Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jes P. Mortensen, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 27½ km, Tlf. Mjels 11.

Art. 1 af Mjels, samlet Areal 53 ha, deraf 43 Ager, 7,5 Eng, 1 Skov og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 551,86 Th. (11,62 Td. Hrtk.); Ejdskv. 77,000 Kr. (85,500), Jordv. 54,500 Kr. (60,600); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 80,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Mjelsgaard ligger i den nordlige Side af Mjels By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, med store Skrænter mod Mjelsgaard Fjord, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid, og merglet i de sidste Aar. Engen er gl. Søbund (Dyndeng), Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

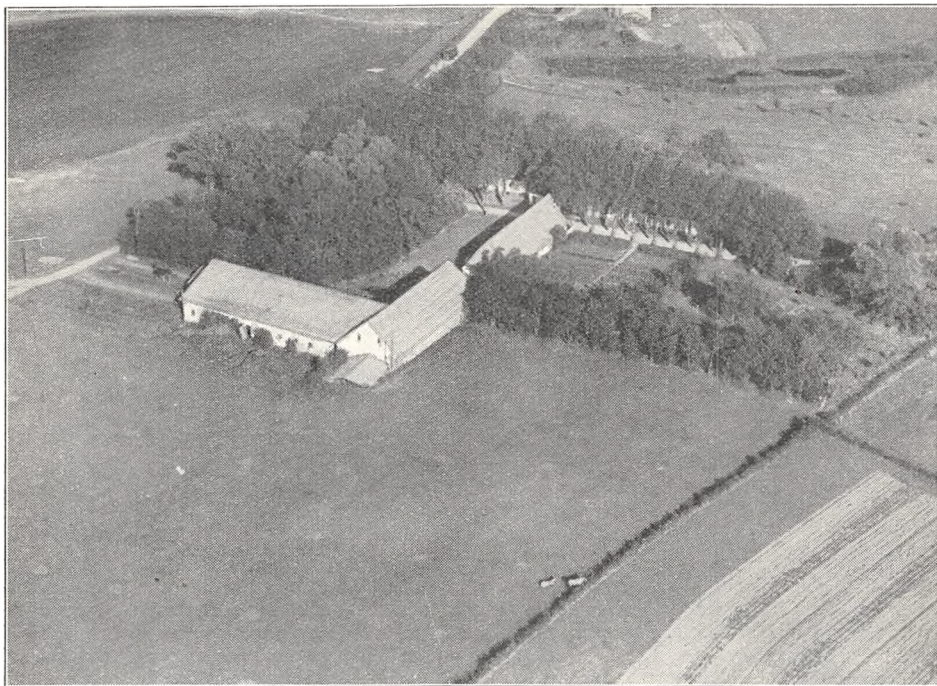
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, med stor Frøavl af Kaalroe- og Kløverfrø; af

Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 30 Kalig. og 150 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Broballe Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 20 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 52 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

Mjelsgaard har hvidpudsede, gode, overvejende grundmurede Bygninger. Hovedbygningen, der lig-

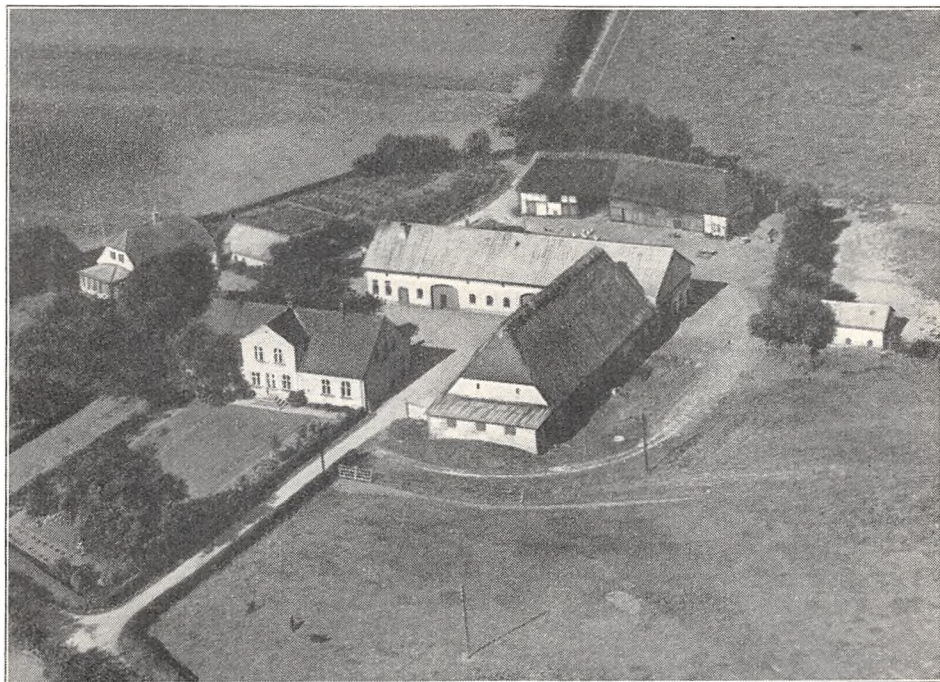
Mjelsgaard.

ger Øst for og langs Sognevejen, har 3 mindre Kviste til hver Side og Tag af Cementsten; den indeholder en stor og god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder; under Hovedbygningen er der gl. hvælvede Kældere. Den store kønne Have ligger dels Nord for Hovedbygningen, dels Vest for Sognevejen, Syd og Nord for Avlsbygningerne; desuden Syd for Hovedbygningen en Længe, der rummer Bryggers og Værelser til Medhjælpere, og Syd for denne et Hus med Rum til forskelligt. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er de 2 Hovedlænger Ko- og Svinestalden samt Laden sammenbygget i Vinkel, Staldlængen mod Syd i Retning Øst—Vest og Laden som en vestlig Sidelænge til denne; de 2 Længer har muret Trimpel og til den nordlige Gavlf af Laden, er der mod Nord opført en mindre Svinestald; desuden Øst for Staldlængen mellem denne og Sognevejen en straatækt, henved tre Hundrede Aar gl. Længe opført af Bindingsværk, den rummer Hestestald og Vognport; der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen; Gaarden ligger smukt ved den østlige Ende af Mjelsvig, til hvilken den har Anløbsbro.

Mjelsgaard er en ældgammel Herregaard, der allerede nævnes i 1245, kort efter Valdemarstiden, den kaldtes da »Mialles«; derefter omtales Gaarden i Begyndelsen af det 16de Aarh., den ejedes da inden for Slægten Holck (se Rønhave), i 1506 af Wolf Holck, efter hvem den overtoges af Sønnen Jesper Holck; da han vistnok døde uden at efterlade sig Børn, gik Gaarden over til Søsteren Karen Holck og hendes Mand Claus Emmiksen til Tyrstrup, der døde i 1541 og derefter til Sønnen Erik E., som døde 1554. Mjelsgaard kom nu til Slægten Blome, til Hans Blome, efter hvis Død i 1565 den overtoges af 2 Sønner Hans og Jørgen Blome, førstnævnte kendt som Poul Uken til Skovbølgaards Drabsmand (se Skovbølgaard), der senere solgte Mjelsgaard for

15,500 Rd. til Hertug Hans d. Yngre; ved hans Død i 1622 arvedes Slottet Nordborg og Nørre Herred og dermed Mjelsgaard, Hjortspring, Østerholm m. fl. af Sønnen Hertug Hans Adolf, og ved hans Død 2 Aar efter af Broderen Hertug Frederik af Nordborg; ved hans Død i 1658 arvedes den af Sønnen Hertug Hans Bugislav, og Mjelsgaard delte nu Skæbne med Hjortspring m. fl. Gaarde (se denne), til den som kongelig Avlsgaard blev udparcelleret i 1767. Den nuværende Mjelsgaard, der er Hovedparcellen af den tidligere Hovedgaard, ejedes i indværende Aarh. af Chresten Kaad, der i 1922 solgte den til Peter Davidsen, og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden i 1924.

SARSGAARD, Broballe By Oksbøl Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Peter Sarsgaard, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 26 km.

Sarsgaard.

Art. 11 af Broballe, samlet Areal 33,9 ha, deraf 30,1 Ager, 1,8 Eng, 1,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 405,66 Th. (8,54 Td. Hrtk.); Ejdskv. 62,000 Kr. (72,000), Jordv. 37,100 Kr. (42,300); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 54,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Sarsgaard ligger 1 km Sydvest for Broballe By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid. Engen er gl. Søbund (Dyngeng), Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Byg, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre, desuden dyrkes en Del Roefrø; af Kunstgødning anvendes aarlig 40—50 Sække Superf., 7 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer, 1 Tyr og 14 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar ca. 4000 kg med 167 kg Smør, Mælken leveres til Broballe Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret.

Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret 80—100 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 47 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 400 Høns.

Sarsgaard har gode, lyspudsede, overvejende grundmurede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den kønne Have, har Frontspids til denne og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af de 2 sammenbyggede Hovedlænger af Avlsbygningerne er der Ko- og Hestestald i den straa-tækte ældre Sidelænge mod Nord, til hvis østlige Gavl der er opført et Roehus, en Halvtagsbygning med Tag af Pandeplader; den ny Ladelænge mod Vest har muret Trimpel og Tag af Pandeplader, i den sydlige Ende er der indrettet Bryggers og herfra udgaar der en straa-tækt Svinestald som en Sidelænge mod Vest; desuden Nord for Gaarden en Svinestald mere, denne er tækket med Pandeplader, og Vest for en straa-tækt gl. Lade, opført dels af Træ, dels af Bindingsværk, den anvendes nu til Hønsehus samt til Redskaber og Maskiner. Gaarden er aaben mod Syd mod et Aftægtshus, til hvis Østgavl der er opført en lukket Veranda; desuden hører der et Arbejderhus til Ejendommen.

Sarsgaard er en gl. Slægtsgaard; den ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Hans Pedersen Sarsgaard, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1845 af Sønnen Peter Hansen Sarsgaard, efter hvem den i 1888 overtoges af Sønnen Chr. P. Sarsgaard, og efter ham overtoges Gaarden i 1921 af Sønnen, den nuværende Ejer.

SEGEBJERGGAARD, Mjels By, Oksbøl Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Peter Clausen, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. godt 26 km, Tlf. Mjels 21.

Art. 5 af Mjels, samlet Areal 48 ha, deraf 43,5 Ager, 2 Eng, 2 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 553,31 Th. (11,65 Td. Hrtk.); Ejdkv. 60,000 Kr., Jordv. 39,800 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Segebjerggaard ligger i den vestlige Side af Mjels By; Jorderne, der er noget adskilt, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag, dog er ca. 8 ha lettere sandmuldet Jord. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid, og omtrent hele Arealet er kalket i de senere Aar. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles en Del Frø, samt Lupiner og andre Bælgplanter; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 20 Kalig. og 45 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 5132 kg med 3,55 pCt. Fedt og 203 kg Smør, Mælken leveres til Broballe Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, deraf 3 Følhopper og 1 Hingst. Svinebesætningen er for Tiden 15 Tillægssøer, der er tidligere leveret 300—400 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 88 Svinekort. Fjerkræholdet er 600—700 Høns.

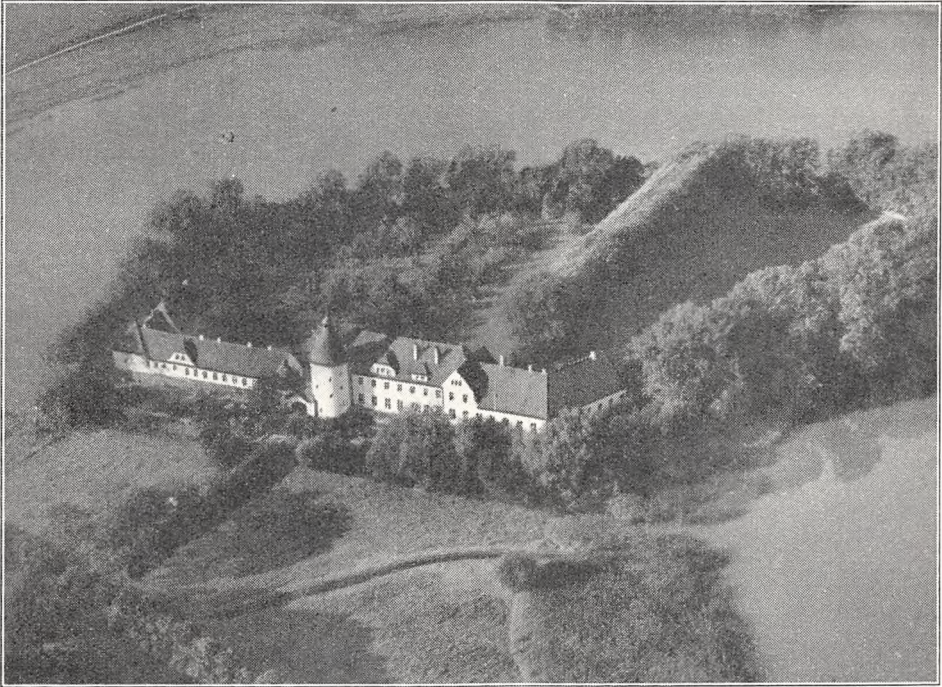
Segebjerggaard har grundmurede, nye gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger Øst for Avlsbygningerne, omgivet af den kønne Have mod Syd og Nord langs Vejen gennem Byen, har Frontspids mod Syd og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de sammenbyggede Avlslænger, der har Tag af Pandeplader, er der Heste-, Ko- og Svinestald i Længen mod Nord, der fortsætter som en Forlængelse af Hovedbygningen mod Vest, og fra den vestlige Ende af denne udgaar Laden som en Sidelænge mod Syd, denne har muret Trimpel, og til den sydlige Gavl er der tilbygget en Halvtagsbygning, der rummer Redskaber og Maskiner samt Mølleri; desuden i Haven Øst for denne et Drivhus. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Aftægtshus til Ejendommen.

Segebjerggaard ejedes fra 1912 af Jacob Jepsen, efter hvis Død den overtoges af Enken, Fru Marie Jepsen; efter hende overtoges Gaarden i 1930 af Sønnen, den nuværende Ejer, der havde haft Gaarden i Forpagtning siden 1927. (Se Anm. Side 357).

NORDBORG SLOT, Nordborg By, Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Stiftelsen Nordborg Slot, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 25½ km, Tlf. Nordborg 128.

Art. 170 m. fl. af Nordborg, samlet Areal 3,4 ha Have, Park og Gaardsplads; Ejdskv. 135,000 Kr. (150,000), Jordv. 13,800 Kr. (16,400); Lys fra Nordborg Elektricitetsv.

Nordborg Slot ligger meget smukt paa en Holm, som fra Syd skyder sig ud i Nordborg Sø; det er opført af hvidpudset Grundmur paa en Kampestenssokkel, er tækket med Tegl og bestaar af 2 lange Fløje, i Retningen Øst—Vest, i hinandens Forlængelse og forbundet ved en Gennemkørselsport; til højre for denne mod Syd et rundt Taarn med en hætteformet Kuppel og til venstre for Porten et tilsvarende, men betydeligt lavere Taarn. Med Undtagelse af den større Halvdel af Fløjen

Nordborg Slot.

Øst for Taarnet nærmest dette, er Slottet kun i en Etage, medens den nævnte Halvdel, der afsluttes mod Øst af en gennemgaaende Frontspids er opført i 2 Etager; længst mod Øst og Vest fortsætter de 2 Fløje hver i en kortere Sidefløj, den udgaar mod Nord til Parken under en noget stump Vinkel; foruden den gennemgaaende Frontspids er Taget (mod Syd) prydet med 2 større og en mindre Kvist.

Nordborg (Nørborg) Slot menes oprindelig at være bygget af Erik Emune's (se Bind VIII, Side 485) Søn Svend Grade, og det kaldtes vistnok da »Als Slot«, indtil Sønderborg Slot blev bygget et Hundrede Aar senere. Nordborg Slot var en stærk Fæstning, der undertiden brugtes som Statsfængsel, og her sad den unge Erik Glipping som Fange i 3 Aar efter det uheldige Slag paa Lohede i 1261. I 1358, ca. hundrede Aar senere, indtoges Slottet af Valdemar Atterdag, men efter hans Død i 1375 overgav Lensmanden Henn. Mejnstorp det forræderisk til de holstenske Grever. I 1410 indtoges det atter af Erik af Pommern, der dog Aaret efter atter overgav Slottet til de holstenske Grever. Efter Christoffer af Bajerens Død i 1448 valgtes Grev Christian af Oldenburg og Delmenhorst til Danmarks Konge (Christian d. Første) ved sin Morbroder Hertug Adolf (I) af Sønderjylland og Holstens Medvirkning, og da Hertug Adolf døde barnløs i 1459, faldt Sønderjylland og Holsten nu til Søstersønnen, den unge danske Konge, der i 1460 kaaredes som Hertug i Slesvig og Greve i Holsten, saa hele Landet nu havde samme Hersker. (Adolf var den sidste mandlige Efterkommer af sorte Grev Gert, den Slægt, der mere end nogen anden havde bidraget til at skille Sønderjylland fra Danmark). Kongen pantsatte senere Nordborg med Omraade til sin Dronning Dorothea. Da Sønnen Kong Hans i 1490 foretog den første Deling af Sønderjylland (Slesvig), beholdt Kongen Nordborg og Als m. m., og da Brodersønnen Christian d. Tre-

die i 1544 delte med sine 2 Brødre Hans og Adolf (se Indledning til Tønder Amt), blev Als med Nordborg m. m. ogsaa hos Kongen, efter hvis Død i 1559 Dronning Dorothea fik Nordborg Slot og Als m. m. som en Del af sin Livgeding. Efter Dronningens Død i 1571 overtoges det af Sønnen Hertug Hans d. Yngre, til hvem Broderen Kong Frederik d. Anden allerede i 1564 havde overladt Als med Nordborg og Sønderborg samt Ærø. Efter hans Død i 1622 arvedes Nordborg med Nørre Herred og Gaarden Rumohrsgaard, Hjortspring, Mjelsgaard samt Ballegaard i Sundeved af Sønnen Hans Adolf, og da han allerede døde i 1624, derefter af Broderen Frederik paa nær Rumohrsgaard (se denne); ved hans Død i 1658 overtoges Arven af hans Søn Hans Bugislav, men det lille Hertugdømme var nu yderst forgældet og ødelagt efter gentagne fjendtlige Besættelser og Plyndringer i Svenskekrigen 1657—60 af Svenskere, Polakker og Brandenborgere, og da der efter Krigen fulgte Misvækstaar, og efter at Slottet paa nær Avlsgaarden var brændt i 1665, maatte han i 1669 afstaa Hertugdømmet til Kongen, der samtidig overtog dettes Gæld og tilstod Hertugen en Apanage, altsaa samme Skæbne som — ligeledes paa Grund af Gæld — overgik Hertug Christian Adolf til Hertugdømmet Sønderborg med Slottet Sønderborg og Sønder Herred m. m. i 1667. Allerede i 1671 overdrog Kong Christian d. Femte Slottet Nordborg med de foranævnte Gaarde m. m. til Hertug Joachim Ernst af Pløen (en tredje af Hertug Hans d. Yngres 11 Sønner), mod at han opgav sin Arveret til Oldenborg og Delmenhorst, og da han døde samme Aar, gik det (i 1676) over til hans næstældste Søn August (I). Han opførte i 1678 det nuværende Slot lidt sydligere, end hvor det gl. nedbrændte Slot havde ligget; som tidligere nævnt andet Steds lod han plante mange af de nuværende Skove i Nørre Herred. Ved hans Død i 1699 arvedes Nordborg m. m. af Sønnen Joachim Frederik, som ogsaa arvede de pløenske Lande, og ved hans Død i 1722 af Brodersønnen Frederik Carls i 1723. Da han i 1729 ogsaa arvede de pløenske Lande, overlod han i 1730 Kongen Nordborg og sine Besiddelser paa Als m. m.; og Slottet blev nu Bolig for de kongelige Amtmænd over Nordborg Amt. I 1766 solgte Kronen Slottet til Hertug Frederik af Glücksborgs Enke Henriette Augusta, der lod foretage en Restaurering og Ombygning af det da ret brøstfældige Slot i de følgende Aar, samtidig med at en Del af dette blev nedrevet, saaledes en Del af Fløjen med Kirken, ligesom det øverste Stokværk af Hovedbygningen blev taget af denne; hun døde her i 1777 og samme Aar blev Nordborg og Sønderborg Amter forenet under én Amtmand. I 1772 var den store Avlsgaard blevet udparcelleret; senere kom det saaledes mindre anselige Slot i Privateje. I den nyere Tid i 1909 blev Slottet atter en Del ombygget, idet den nuværende 2. Etage paa Hovedfløjen blev paaført og Taarnet tilsvarende forhøjet.

Aaret efter købte Nordborg Kommune Slottet og indrettede det til en Pige højskole; denne standsede i 1920, og det købtes derefter i 1921 af Grosserer Johan Hansen, Kbhn., der var barnefødt i Nørre Herred, og han indrettede derefter Slottet til en Efterskole under dets nuværende Navn.

SINGDAMGAARD, Nordborg By, Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jes Bladt, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 25½ km, Tlf. Nordborg 82.

Art. 77 m. fl. af Nordborg, 2 m. fl. af Holm og 88 m. fl. af Pøl, samlet Areal 64,8 ha, deraf 61,8 Ager, 2 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 819,98 Th. (17,26 Td. Hrtk.); Ejdskv. 98,000 Kr. (108,000), Jordv. 72,400 Kr. (79,200); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 90,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Singdamaard ligger i Nordborg By, Holmgade 24; Jorderne, hvoraf ca. 50 ha er samlet, medens Resten ligger i Holm og Pøl, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er noget kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet i 1907. Engen er Haandbundsensg.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Blandsæd, 4. Roer, 5. Havre, 6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig 30—40 Sække Superf., 5 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Nordborg Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 76 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Singdamgaard har grundmurede store og gode Bygninger, overvejende tækket med Tegl. Den hvidpudsede Hovedbygning ligger Øst for Avlsbygningerne mod Syd til Haven, som grænser til Holmgade, men som ogsaa strækker sig Nord for Hovedbygningen; den indeholder en god og stor Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder; fra den vestlige Ende udgaar en kort Sidelænge mod Nord, som rummer Vaskehus. Af Avlsbygningerne er de 2 Længer, Heste- og Kostalden, der ligger Vest for Hovedbygningen, sammenbygget i Vinkel, Nord for disse Svinestalden, og Nord for denne Laden, der har Tag af Pandeplader. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestalden, indlagt Vand fra Byens Vandværk, og der hører et Hus til Ejendommen.

Singdamgaard ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Jes Thomsen, der havde købt den i 1837; efter ham overtoges den i 1869 af Svigersønnen Chr. Fr. Bladt, efter hvem den i 1904 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I HOLM BY, Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Frederik M. Frederiksen, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 28 km, Tlf. Nordborg 69.

Art. 7 m. fl. af Holm og $\frac{1}{3}$ af 156 af Pøl, samlet Areal 69 ha, deraf 63 Ager, 5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 690,97 Th. (14,55 Td. Hrtk.); Ejdskv. 105,200 Kr. (118,800), Jordv. 69,200 Kr. (77,200); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 72,000 Kr.; Lys fra eget Elektricitetsv., Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den østlige Side af Holm By; Jorderne, hvoraf 61 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger fraskilt, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag, dog stedvis Sandmuld. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i 1870'erne og til Dels kalket i de sidste Aar. Skovens Bevoksning hovedsagelig Bøg.

Jorden dyrkes i følgende 9 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roefrø, 4. Byg, 5. Havre, 6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre, 9. Roer; udenfor Driften henligger ca. 6,5 ha med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 35 Kalig. og 70 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25—30 Malkekøer, 1 Tyr og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4500 kg aarlig, Mælken leveres til Holm Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 82 Svinekort. Der holdes 2 Faar. Fjerkræholdet er ca. 400 Høns.

Gaard Art. 7 m. fl. af Holm har grundmurede store og gode Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Vest til den kønne Have, som grænser til Vejen gennem Byen, har Frontspids til denne og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandeplader og muret Trimpel, er der Heste-, Svine- og Kostald i Længen mod Øst, fra hvis sydlige Ende Laden udgaar som en Sidelænge mod Vest; den nordlige teglhængte Sidelænge, der ligger frit, rummer Vaskehus, og Vognport m. m.; desuden Syd for Gaarden en Svinestald med Tag af Eternit og Vest for denne en Halvtagsbygning, som indeholder Vognport, Redskabs- og Maskinrum. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og der hører 2 Huse til Ejendommen.

Gaard Art. 7 m. fl. af Holm er en gl. Slægtsgaard, der i mange Generationer har været i Slægtens Besiddelse. Den ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Fr. Madsen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1869 af Sønnen Mads Frederiksen, efter hvem Gaarden i 1903 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer; denne, der i sin Ejetid har opført Gaardens Bygninger, har tilkøbt henimod 30 ha, hvorved Ejendommen har faaet sin nuværende Størrelse.

LINDEGAARD, Holm By, Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Mads Jensen Steg, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 29 km, Tlf. Nordborg 136 y.

Art. 8 af Holm, samlet Areal 43,6 ha, deraf 41,6 Ager, 1 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 417,06 Th. (8,78 Td. Hrtk.); Ejdskv. 71,000 Kr. (76,500), Jordv. 41,000 Kr. (42,700); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 62,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Lindegaard ligger i den vestlige Side af Holm By; Jorderne, der med Undtagelse af 6 ha, er samlet ved Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Haardbundseng.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Havre, 5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 10 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Anvendelse af Foreningstyr og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4827 kg med 3,96 pCt. Fedt og 213 kg Smør, der malkes med Maskine »Manus«, og Mælken leveres til Holm Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Lindegaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Den straaetækte lyse Hovedbygning ligger mod Nord til den kønne Have, som grænser til Vejen gennem Byen; den indeholder en køn god Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger, som overvejende har muret Trimpel og Tag af Pandepalder, er der Heste- og Kostald i den østlige Sidelænge, fra hvis Nordende Svinestalden udgaar som en Sidelænge mod Øst, og Lade i den vestlige; Længen mod Syd, der er tækket med Tegl, indeholder Værelser til Folkene m. m. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostald, og der hører et Aftægtshus samt en Smedie med Beboelse, denne er udlejet, til Ejendommen.

Lindegaard er en gl. Slægtsgaard, som i mange Generationer har været ejet af Slægten Gadmand; i sidste Halvdel af forrige Aarh. ejedes den af Mads Gadmand, efter hvem den i 1885 overtoges af Svigersønnen Jens Steg, og efter ham overtoges Gaarden i 1914 af Sønnen, den nuværende Ejer.

LØNSØMADE, Holm Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Nis Rasmussen, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. godt 32 km.

Art. 24 af Holm, samlet Areal 37,4 ha, deraf 31,4 Ager, 5 Eng, 0,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 317,18 Th. (6,68 Td. Hrtk.); Ejdskv. 50,200 Kr., Jordv. 30,800 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Lønsømade ligger godt 2 km Sydvest for Holm By tæt ved Als Fjord; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt; Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1870'erne. Engen er gl. Søbund, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Byg, 3. Roer, 4. Blandsæd, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; desuden en Del Frøavl. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 10 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 18 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4500 kg aarlig, Mælken leveres til Holm Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret 60—70 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 38 Svinekort. Der holdes 3 Faar. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Lønsømade har grundmurede, velholdte ældre Bygninger overvejende tækket med Straa. Stuehuset, der ligger mod Nord med den smukke Have Øst og Syd for dette paa hver sin Side af Indkørselsvejen, indeholder en god Bolig; i den vestlige Del af Længen er der Hestestald; af de øvrige Avlslænger udgaar Kostalden fra den vestlige Ende af Hestestalden som en Sidelænge mod Syd, og fra Kostalden, fra den sydlige Ende af denne, udgaar Svinestalden som en Sidelænge mod Øst til Haven og Indkørselsvejen og Laden, der har Tag af Pandeplader, som en Sidelænge mod Vest; der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. Fra Gaarden, der ligger kønt Nord for Als Fjord (Stegsvig) er der en meget smuk Udsigt ud over Fjorden og over til Sundved.

Lønsømade ejedes ved Aarhundredskiftet af Nis Rasmussen, der i 1894 havde overtaget den efter sine Forældre; efter hans Død overtoges den af Enken Fru Anna Sofie Rasmussen, efter hvem Gaarden i 1930 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357).

SANDVEJGAARD, Holm By, Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jens Petersen Sandvej, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg; Afst. 28 km, Tlf. Nordborg 132 x.

Art. 25 af Holm, samlet Areal 54 ha, deraf 52 Ager, 1 Eng, 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 568,05 Th. (11,96 Td. Hrtk.); Ejdskv. 76,600 Kr. (84,600), Jordv. 51,200 Kr. (57,900); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 47,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Sandvejgaard ligger i den østlige Side af Holm By; Jorderne, der til Dels er samlet ved Gaarden, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag, en mindre Del er Sandmuld. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Haardbundseng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Frøavl (Kløver og Roefrø); af Kunstg. anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 20 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 26 Malkekøer, 1 Tyr og 17 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Holm Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—3 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 9 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 79 Svinekort. Der holdes 6 Faar. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Sandvejgaard har grundmurede, velholdte, overvejende ældre Bygninger, for en Del tækket med Straa. Hovedbygningen ligger Øst for Avlsbygningerne, omgivet af den kønne Have mod Syd og Nord. Af Avlsbygningerne fortsætter Heste- og Kostalden som en Forlængelse af Hovedbygningen mod Vest; Staldlængen har Tag af Pandeplader, og fra Midten af Længen udgaar den straaetækte Svinestald som en Sidelænge mod Nord og Laden som en Sidelænge mod Syd, denne har Tag af Pandeplader mod Vest (de 4 Længer danner derved et Kors); Længen mod Syd, der er sammenbygget i Vinkel med den sydlige Ende af Laden rummer Værelser til Folkene og Vognport m. m., desuden Nord for Gaarden en mindre Længe med Tag af Pandeplader, den rummer Brænde m. m. Gaarden er aaben mod Øst til Haven og Indkørselsvejen. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, og der hører et Aftægtshus samt en Arbejderbolig til Ejendommen.

Sandvejgaard var i mange Generationer en Slægtsgaard inden for Slægten Sandvej; den ejedes i Slutningen af forrige Aarh. af Jens Petersen Sandvej, efter hvem den i 1903 overtoges af Sønnen P. J. Sandvej; efter hans Død overtoges Gaarden af Enkefru Mette-Marie Sandvej, der i 1920 ved nyt Ægteskab bragte Gaarden til Nis Skov, og efter ham overtoges den 1931 og hans Stedsøn, den nuværende Ejer.

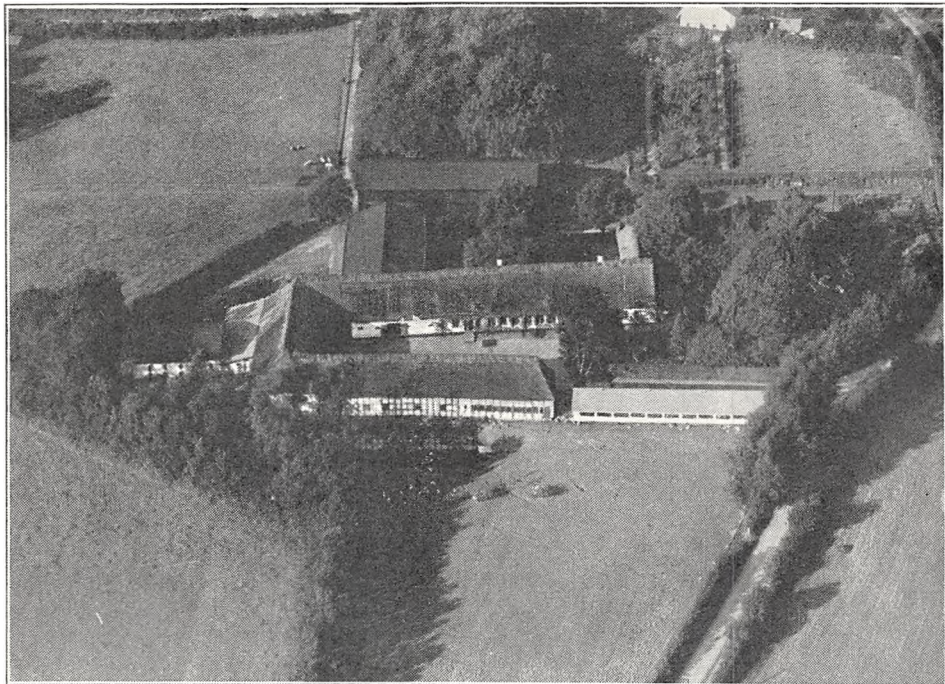
STENBÆKGAARD, Holm By, Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Peter Heisel, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 27 km, Tlf. Nordborg 143 u.

Art. 22 af Holm, samlet Areal 48,5 ha, deraf 45,7 Ager, 2 Eng, 0,3 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 329,18 Th. (6,93 Td Hrtk.); Ejdskv. 51,000 Kr., Jordv. 37,000 Kr.; Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 45,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Stenbækgaard ligger 1½ km Øst for Holm By; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er ca. Halvdelen svær Lermuld paa Lerunderlag, og Halvdelen mild Muldjord paa sandblandet Ler. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Haardbundseng, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Frøavl; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 25 Kalig. og 60—80 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er

Graugaarden.

ca. 4500 kg aarlig, der malkes med Maskine »Manus«, og Mælken leveres til Holm Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 52 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Stenbækgaard har gode overvejende grundmurede Bygninger. Det straaetækte Stuehus, der ligger Øst for Avlsbygningerne, med den kønne Have Øst og Syd for dette, har Frontspids mod Syd til denne; det indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der overvejende har Tag af Pandeplader, fortsætter Kostalden som en Forlængelse mod Vest fra Stuehuset; denne lange Længe danner med de 2 andre Længer en 3-længet Gaard aaben mod Øst til Haven, af disse er der Svinestald, Lade og Hestestald i Længen mod Vest og Redskabs- og Maskinrum i den mindre Længe mod Syd; desuden Vest for Gaarden en Lade opført af Bindingsværk og tækket med Tagpap.

Stenbækgaard ejedes fra 1916 af Hans Eriksen, efter hvem den senere overtoges af Sønderjydsk Hypoteklaanefond; i 1936 solgte dette Gaarden til den nuværende Ejer.

GRAUGAARDEN, Pøl By, Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Peter Grau, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 26 km, Tlf. Nordborg 71.

Art. 2 af Pøl, samlet Areal 60,3 ha, deraf 56,8 Ager, 1 Eng, 1,5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 688,92 Th. (godt 14,7 Td. Hrtk.); Ejdskv. 93,200 Kr. (103,500), Jordv. 65,000 Kr. (69,600); Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Graugaarden ligger i den østlige Side af Pøl By; Jorderne bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er nærmest jævnt (svagt bølget), Kultur og Gødningskraft god.

Gaarden drives af Ejerens Svigersøn, Forpagter Laur. Hansen. (Ejeren ønsker ikke at meddele Oplysninger om Gaardens Drift.)

Graugaarden har hvidpudsede, overvejende straatækte, velholdte Bygninger, opført dels af Grundmur, dels af Bindingsværk. Gaardens oprindelige Hovedlænger danner en 3-længet sammenbygget Gaard aaben mod Øst til Indkørselsvejen samt til Haven, der strækker sig mod Nord langs Sognevejen; Haven indeholder mange Frugttræer. Af Længerne, der danner en typisk gl. Gaard med smalle Huse med lave Vægge og et lavt Tagparti, er der Stuehus i den østlige Del af den lange Længe mod Nord, den er af Grundmur, medens Længen mod Syd er opført af Bindingsværk; til Udsiden af Vestlængen er der opført en Halvtagsbygning, fra hvilken Kostalden udgaar som en Sidelænge mod Vest; denne er tækket med Tagpap ligesom 2 Længer Nord for Gaarden af hvilke den ene, en Lade, er opført af Træ; desuden Øst for Gaarden et stort nyt Hønsehus.

Graugaarden er en gl. Slægtsgaard; den ejedes fra omkring Midten af forrige Aarh. af Claus Grau, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges Gaarden i 1880 af Broderen Hans Chr. Grau, efter hvem den i 1892 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

HOLTEGAARD, Pøl By, Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Hans Chr. Dominicussen, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 26 km.

Art. 1 m. fl. af Pøl og 216 af Nordborg, samlet Areal 43,6 ha, deraf 41 Ager, 1 Eng, 0,8 Skov, 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 457,35 Th. (9,63 Td. Hrtk.); Ejdskv. 63,000 Kr. (70,000), Jordv. 42,200 Kr. (45,700); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 39,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Holtegaard ligger midt i Pøl By; Jorderne, hvoraf 15 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger fraskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er ret jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Kærjord, Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en vedvarende Græsmark og en Del Frøavl; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 10 Kalig. og 50 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16—20 Malkekøer, 1 Tyr og 18 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4200 kg aarlig, Mælken leveres til Pøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret 120—150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 56 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 350 Høns.

Holtegaard har grundmurede gode Bygninger. Hovedbygningen, der tidligere har været benyttet som Aftægtshus, ligger mod Vest til den kønne Have, der ogsaa strækker sig Syd for Gaarden; den har Frontspids mod Øst til Gaarden, Tegltag og indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger er der en Lejlighed (det tidligere Stuehus) samt Kostald i den straatækte sydlige Sidelænge, Lade i den nordlige, og Hestestald m. m. samt Roehus i Længen mod Øst, begge Længer har Tag af Pandeplader og muret Trimpel; desuden Øst for Gaarden en straatækt Svinestald og Syd for et Hønsehus, der har Tag af Pandeplader. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Holtegaard er en gl. Slægtsgaard; den ejedes i forrige Aarh. af H. Chr. Dominicussen, der havde overtaget den efter sine Forældre i 1861; efter ham overtoges den i 1896 af en Søn af samme Navn, efter hvem den i 1929 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

KOLMOSGAARD, Pøl By, Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jørg. Jensen Kolmos, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 26 km, Tlf. Nordborg 84.

Art. 7 af Pøl, samlet Areal 43,8 ha, deraf 42,8 Ager, 0,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 467,62 Th. (9,84 Td. Hrtk.); Ejdskv. 69,000 Kr. (75,600), Jordv. 46,900 Kr. (50,500); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kolmosgaard ligger i den østlige Side af Pøl By; Jorderne, hvoraf 20 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger fraskilt, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er let kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1870'erne. Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en vedvarende Græsmark og en Del Frøavl (Roe-, Kløver- og Græsfrø); af Kunstgødning anvendes aarlig 70—80 Sække Superf., 30—40 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 17—20 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rødt dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3530 kg med 3,53 pCt. Fedt og 138,6 kg Smør, Mælken leveres til Pøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 19 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 52 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 500 Høns.

Kolmosgaard har grundmurede gode Bygninger. Den lyse teglhængte Hovedbygning ligger mod Øst — i Retningen Øst—Vest — til den kønne gl. Have; den har Frontspids mod Syd til Indkørslen og indeholder en køn god Lejlighed. Af de sammenbyggede Hovedlænger af Avlsbygningerne, som overvejende er tækket med Straa, er der Hestestald i den nordlige Sidelænge, Lade i den sydlige samt i Længen mod Vest, der er opført af Bindingsværk; fra den østlige Ende af Hestestalden udgaar Kostalden som en Sidelænge mod Nord, denne har muret Trimpel og Tag af Pandeplader ligesom Svinestalden Nord for Gaarden; endvidere Vest for denne et Redskabs- og Maskinhus med Tag af Pandeplader. I Kostalden er der murede Hvælvinger paa Træbjælker; der hører et Aftægtshus til Ejendommen.

Kolmosgaard er en gl. Slægtsgaard, som i over to Hundrede Aar har været i Slægtens Besiddelse. Den ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Jørgen Kolmos, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1892 af Sønnen Jens Kolmos, efter hvis Død den overtoges af Enken, Fru Anne Marie Kolmos og efter hende overtoges den i 1929 af Sønnen, den nuværende Ejer.

LANGAGERGAARD, Pøl By, Sogn og Komm., Als Nørre Hrd., Sønderborg Retskr. og A., Ejer Jørgen Petersen, Postfb. Nordborg, nærmeste St. Sønderborg, Afst. 26 km, Tlf. Nordborg 12.

Art. 6 af Pøl og 75 af Lavensby, samlet Areal 42,3 ha, deraf 41,3 Ager og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 503,26 Th. (10,6 Td. Hrtk.); Ejdskv. 73,000 Kr. (80,100), Jordv. 50,200 Kr. (52,000); Bygn. er fors. i Brandforsikringsforen. f. Bygn. paa Als for 65,000 Kr., Løstøret i Den alsiske Brandf. for rørlige Ejendele for 50,700 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Langagergaard ligger Øst for Pøl By ca. 500 m Nord for Vejen Pøl—Lavensby; Jorderne, der for største Delen er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er lidt kuperet, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en vedvarende Græsmark og en Del Frøavl; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 40 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 24 Malkekøer, 1 Tyr og 21 Stkr. Ungkreaturer, er af rødt dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre,

Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, der malkes med Maskine »Alfa Laval«, og Mælken leveres til Pøl Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 57 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 400 Høns.

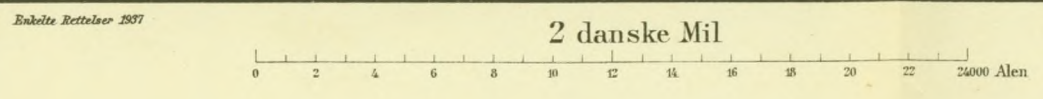
Langagergaard har grundmurede gode, overvejende nye Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Syd til den kønne Have, er tækket med Tegl, den indeholder en god Bolig. Avlsbygningerne, der ligger frit, har muret Trimpel og er tækket med Pandplader; af Længerne er der Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge, Vest for og parallelt med denne ligger Laden, og Syd for denne Gaardens Svinestald; desuden et Aftægtshus Nordøst for Hovedbygningen.

Langagergaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Frederik Kolmos, der i 1895 solgte den til Dominicus Petersen; han øgede senere Gaardens Areal ved Tilkøb af 5 ha, og efter ham overtoges Gaarden i 1932 af Sønnen, den nuværende Ejer.

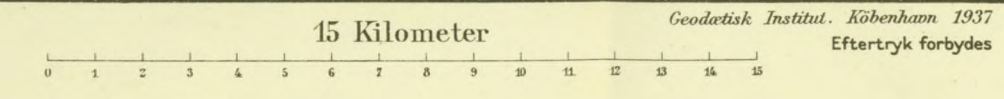

TØNDER
AMT

H-5

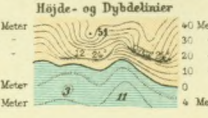
De sønderjyske Landsdele udarbejdet efter ældre Kort. Rettet i Marts 1920.

Tønder Amt
Hoveding Herred
II Lø Herred
III Slags "
IV Hjer "
Tønder
Provsti

De med blåt Skrift anførte Herred findes ikke paa dette Blad.

- Kibstad eller Handelsplads
• Landby
• Hovedsogns Kirke
• Kirke eller Kapel
• Gaard med vedfjget Nam.
• Gaard uden vedfjget Nam.
• Hus med vedfjget Nam.
• Hus uden vedfjget Nam.
• Vejrølle
• Vandmølle
• Ruin eller Vildstad
• Fyr
• Trigonometrisk Station (Tr.St.)
• Sten

- Jernbane
--- Amtsvej (Landvej)
--- Sognvej
--- Bølge
--- Amtsvej
--- Herredskædet
--- Hovedsognskædet
--- Annesognskædet
--- Vandløb
--- Skov
--- Krat og Opsæst
--- Lyng
--- Eng og Mose
--- Flyvesand

TØNDER AMT

Tønder Amt, der er det næststørste af de 4 Amter, som de sønderjydske Landsdele blev inddelt i efter Genforeningen, er det sydvestligste af Landets samtlige Amter. Det grænser mod Nord til Ribe Amt, den gamle Grænse, mod Nordøst og Øst til Haderslev og Aabenraa Amter, mod Vest til Vesterhavet paa en Strækning af 42—45 km, alt efter som de mindre Bugtninger maales med eller ikke, og har mod Syd Grænse til Tyskland i en Længde af godt 55 km fra Vesterhavet til Grænsen mellem Tinglev Sogn i Tønder Amt og Bov Sogn i Aabenraa Amt, det sydligste af vort Lands Sogne paa den jydske Halvø.

Amtets Størrelse er siden Genforeningen i 1920 angivet lidt forskelligt, 1308,5 km² og 1311,8 km² (131,176 ha), henholdsvis i Statistisk Aarvog for 1936 og i »Trap« Danmark, 4. Udgave; det er saaledes noget mindre end Frederiksborg Amt, men lidt større end Københavns Amt. I sin største Udstrækning fra Nord til Syd, maalt fra Gelsbro over Gelsaa ved det tidligere Toldsted ved Gels Kro, Gram Sogn, Haderslev Amt, mod Syd til den tyske Grænse er Afstanden ca. 44 km og samme Afstand er der fra Landegrænsen mellem Danmark og Tyskland fra Vesterhavet, mod Øst til det østligste Punkt af det store Tinglev Sogn lidt Syd for den lille Landsby Perbøl i Kliplev Sogn i Aabenraa Amt; den nordlige Del af Amtet er derimod betydelig smallere, en Linie fra Kysten, mod Øst over Byerne Hviding og Spandet til Grænsen mod Haderslev Amt, maaler saaledes kun 20 km.

Hvad Amtets Historie op gennem Tiderne angaar, da er denne noget indviklet, ikke mindst paa Grund af de mange — vi kan tilføje — skæbnesvangre Delinger, der i Tidens Løb er foretaget inden for Hertugdømmet Slesvig (dette Navn gaar tilbage til Dronning Margretes Tid) af de oldenborgske Konger til nære Slægtninge, Sønner og Brødre m. fl.; om Tiden forud herfor henvises til Indledningen til Sønderjylland, Bind VIII, Siderne 506—09. Ved den første Deling i 1490 mellem Christian d. Førstes 2 Sønner, Kong Hans og den yngre Broder Hertug Frederik d. Første af Gottorp (fra 1523 efter Brodersønnen Kong Christian d. Andens Flugt til Udlandet, Kong Frederik d. Første af Danmark), fik sidstnævnte væsentlig de Omraader (Len), vi nu betegner som Haderslev og Tønder Amter; ved den næste Deling i 1544 mellem 3 af hans Sønner: Kong Christian d. Tredie, og dennes 2 Halvbrødre, Hertug Hans (Hertug Hans d. Ældre) og den krigerske og stridbare Adolf (Hertug Adolf d. 2. af Gottorp), fik Kongen Sundeved, Als og Ærø, Hans Haderslev og Tønder Amter med det i sidstnævnte indbefattede Løgumkloster-Område, der var inddraget ved Reformationen, og Adolfs Aabenraa Amt. Da Hertug Hans døde barnløs i 1580, delte Brodersønnen Kong Frederik d. Anden og Broderen Hertug Adolf Aaret efter hans Besiddelser, saa sidstnævnte fik Løgumkloster og Tønder Amter (i 1564 havde Kong Frederik overladt Sønderborg, Nordborg og Ærø til sin yngre Broder Hertug Hans d. Yngre, der gennem sine 11 Sønner blev Stamfader til Hertug-Linierne Sønderborg, Nordborg, Ærø, Glücksborg og Pløen).

Tønder Amt og Område har altsaa stadig hørt til den hertugelige Del af Hertugdømmet Slesvig, men aldrig til den kongelige (danske) Del af dette i det lange Tidsrum til 1713, da Frederik d. Fjerde, paa Grund af Gottorpernes Forræderi mod Danmark under den store nordiske Krig, inddrog deres Besiddelser i Hertugdømmet Slesvig (Fællesnavnet de Gottorpske Hertuger hidrører fra Slottet Gottorp ved Sles-

vig, hvor de boede). Under disse Forhold og paa Grund af senere Forsyndelser i saa Henseende fra Kongerigets Side, var Befolkningens Fortyskning op mod Nutiden skredet meget stærkt frem paa Danskhedens Bekostning i det store Tønder Amt, særlig i den sydlige Del af dette og ligeledes i Byerne Tønder og Højer.

Fra et enkelte mindre Reguleringer og de i den nyere Tid ved Inddigning indvundne saakaldte »Koge«, beholdt Amtet sit gamle Omfang fra ældre Tid til 1850, da Lundtoft Herred blev henlagt til Aabenraa Amt, og samtidig fik det lille Løgumkloster, der fra Klostertiden laa som en Enklave indenfor Tønder Amts nuværende Omraade fælles Amtmand med Tønder. Efter Krigen 1864 og den preussiske Omordning af Administrationen blev Løgumkloster Amt i 1867 fuldstændig indlemmet i Tønder Kreds (Kreis), og det samme gjaldt de tidligere saakaldte kongerigske Enklaver i Vestslesvig, Gods, som Dronning Margrete havde erhvervet af Adelslægten Limbæk, og som sammen med en Del af det tidligere Ribe Bispegods havde hørt under Ribe og Haderslev Amter.

Ved Genforeningen og i Henhold til Udfaldet af Afstemningen (efter Befolkningens Sindelag) blev Amtet nu skaaret over i en næsten helt tysksindet sydlig Del, de 3 sydligste Herreder, Kær, Viding og Bøking, samt Øerne Sild, Føer og Amrum, der blev ved Preussen og som nu danner Sydtønder Kreds, medens den overvejende dansksindede nordlige Del af Amtet, Herrederne, Tønder, Højer, Lø og Slogs med Øen Rømpø kom til Danmark; ved Lov af 28. Juni samme Aar blev dernæst Hviding Herred af Haderslev Amt henlagt til Tønder Amt, som derved fik sit nuværende Omraade.

Hvad Skove og Plantager angaar, er Tønder Amt det skovfattigste af de sønderjydske, ja af Landets samtlige Amter; ved Arealtællingen i 1929—30 sammentales Arealet af Skove og Plantager til 3760 ha, eller godt 2,7 pCt. af hele Arealet (hvoraf en Del endnu er ubevokset), men da der er anlagt nye Plantager hvert Aar siden, dels ved Udvidelse af allerede bestaaende, dels ved Anlæg af nye, mangler der næppe meget i, at Skovene nu i 1937 indtager 3 pCt. af Amtets Areal, og der foregaar her som i de andre Amter et godt Samarbejde med Hedeselskabet, der som tidligere nævnt i Indledningen til disse bistaar Befolkningen med Raad og Daad paa dette som paa flere andre Omraader. Da store Dele af Amtets Jorder, naar den frugtbare Mærskjord og Engene undtages, gennemgaende er af mindre god Bonitet, er kun en mindre Del af Skovarealet, ca. 20 pCt., bevokset med Løvskov, det øvrige med Naaletræer, og med den Forringelse, der er foregaaet indenfor Landbrugets Økonomi, navnlig siden Verdenskrigen, som Følge af den politiske og økonomiske Udvikling indenfor Samsfundet, er det blevet vanskeligere og vanskeligere at naa Balance mellem Indtægter og Udgifter ved Dyrkningen af Agerjord, som kun yder smaa Afgrøder, 6 a 8 Fold eller endnu mindre, og mange Landmænd anlægger derfor nu Smaaplantager paa Pletter af saadan tarvelig tidligere dyrket Agerjord, disse kan da, samtidig med at de vokser til, tjene til at bryde Vindens Magt og derved yde gavnlig Læ for Afgrøderne paa den øvrige Jord. Den største Del af Skovarealet optages af det 26—2700 ha store Lindet Statsskovdistrikt, hvoraf omkring 500 ha er Løvskov, medens en betydelig Del af Distriktet endnu er ubevokset; det strækker sig væsentlig i den østlige Side af Amtet fra Nord til Syd, fra Gram Sogn i Haderslev Amt gennem Hviding Herred og Døstrup Sogn og Løgumkloster Landsogn i Lø Herred; det øvrige Skovareal i Amtet godt 1000 ha, bestaar af omkring 700 ha saakaldte Bønderskove og 300 ha, der hører til enkelte større private Ejendomme. Som Følge af de paa saa mange Omraader afvigende Forhold i Amtet sammenlignet med Forholdene mod Øst i de øvrige sønderjydske Amter, staar ingen af Skovene i Tønder Amt langs Kysten, og de forlener derfor ikke denne med den landskabelige Skønhed, som vi møder saa ofte langs Kysten af Lillebælt og langs Fjordene, der skærer sig ind i Landet mod Vest.

Krat og Purl af Eg og Bøg m. m., i en Del af Sognene, er Rester af tidligere større Løvskove, og i en Del af Moserne og i enkelte Enge er der fundet og findes stadig ved Tørvegravning og paa anden Maade Træstammer og Rødder fra Fortidens Skove.

Arealet af Moser til Tørveskær udgør ca. 1250 ha, af Heder og Lyngbakker ca. 7000, af Klit, Stenmarker o. lign. ca. 5700 ha, deraf alene paa Øen Rømpø, det største Sogn i Amtet, ca. 7700 ha af Lynghede og Klitter. Siden Genforeningen har Staten her af et indkøbt Klitareal paa over 500 ha tilplantet over 100 ha af dette; ved selve den sønderjydske Vesterhavs-kyst findes der ingen Klitter. Større sammenhængende Hedearealer findes snart ikke mere, idet de frugtbareste Partier af Heden efterhaanden er opdyrket og de mindre frugtbare Strækninger lidt efter lidt er blevet tilplantet, Arbejder, der stadig fortsættes; ogsaa paa dette Omraade mærkes Hedeselskabets gavnlige Virksomhed, idet Landmændene kan faa Planter i de af Selskabet anlagte Planteskoler. De 3 mest udprægede Hedesogne er Højrup og Vodder i Hviding Herred og det store Tinglev Sogn mod Sydøst i Slogs Herred. Den ca. 800 ha store Stensbæk Hede, hvoraf de ca. 500 ha laa i Højrup Sogn og ca. 300 ha i Gram Sogn i Haderslev Amt er nu ved Statens Foranstaltning snart tilplantet.

Amtet er meget fattigt paa Ferskvandsarealer (Søer og større Vandløb), trods de mange Aaløb og Bække, der gennemstrømmer Amtet fra Øst til Vest paa deres Vej til Vesterhavet, navnlig i den sydlige Del af Amtet, som gennemstrømmes af de mange Grene og Tilløb til den store Vidaa. Flertallet af disse udspringer langt mod Øst inde i Aabenraa Amt, idet den sønderjydske Højderyg, der danner Vandskel mellem Vest og Øst, mange Steder gaar her ret nær Østkysten, og det gælder ogsaa i en stor Del af Haderslev Amt; to af Vidaaens nordligste Tilløb udspringer saaledes i Øster-Løgum Sogn ret nær Halvøen Løjt Nord for Aabenraa Fjord. Efter forannævnte Areal-tælling i 1929 angiver statistisk Departement de samlede Ferskvands-Arealer i Amtet til kun 353 ha, men her maa vi erindre, at i dette Tal er kun medregnet de Strækninger af Vandløbene, hvor disse har en Bredde af godt 3 m (3,14 m eller 5 Alen) og derover, og naar vi derfor i forskellige Værker møder Tal desangaaende, der afviger endog meget stærkt fra hverandre (i »Trap« angives saaledes Tallet 839 ha), maa Aarsagen søges i et forskelligt Grundlag for Beregningen.

De egentlige Søarealer er meget smaa, nævnes kan her den Del af Rudebøl Sø, der i Højer Landsogn og Møgeltønder Sogn ligger Nord for den trukne Grænselinie til Tyskland; der er derfor heller ikke gennem Tiderne vundet ret meget af nye Landbrugsarealer ved Udtørring af Søer, saaledes som dette har fundet Sted andre Steder i mange af vore øvrige Amter, nævnes maa dog Tinglev Sø i Tinglev Sogn, og heller ikke ved Tørlægning af Fjorde, Vige og Vejler, men derimod er der, grundet paa særlige Forhold, indvundet store Arealer ud mod Kysten af frugtbare Marskjorder, et Arbejde der stadig fortsættes, foruden at det allerede indvundne — navnlig i vor Tid — er blevet sikret mod, at Havet kan tilbageerobre det igen (se senere).

Men selv om der altsaa ikke inde i Landet er naaet en direkte Forøgelse af Landbrugsarealet ad de antydede Veje, saa er der, ikke mindst i Tønder Amt, navnlig i den nyeste Tid, naaet gode Resultater ad indirekte Vej ved Reguleringer af de mange og lange Vandløb i Amtet, i hvilke Vandet paa dets langsomme Løb til Havet paa de flade Jorder med det ringe Fald i høj Grad gjorde de tilstødende Jorder, Enge og Kær vandlidende, kolde og sure, saa disse kun gav smaa og daarlige Afgrøder af Græs og Hø, ligesom Tilførsel af Kunstgødning paa de ibrigt mange Steder fra Naturens Side af Bonitet gode Jorder under saadanne Forhold ikke kan ventes betalt ved forøgede Afgrøder, og paa dette Omraade er Samarbejdet med Hedeselskabet af stor Betydning; dette Selskab sidder jo inde med en rig Erfaring paa disse Omraader samt med den nødvendige tekniske Viden og Kunnen, som er nødvendig til at kunne skønne om, hvorvidt en Vandløbsregulering, et Afvandingseventuelt Vandingsprojekt er mulig eller ikke teknisk og økonomisk og i saa Fald dernæst, hvorledes Arbejdet bør gribes an og udføres for at faa det bedst mulige Resultat.

Af saadanne Arbejder er der siden Genforeningen til og med 1934 udført efterfølgende Reguleringer omkring i Amtet. I 1921 gennemførtes en Vandløbsregulering ved Rends Enge til Gavn for et Areal paa 189 ha for en Udgift af 9153 Kr. I 1922 af Korup Enge i Rabsted Sogn, af Spandet Nordbæk og af Mølbygrøften i Spandet

Sogn for Arealer paa henholdsvis 512, 102 og 43 ha, for Udgifter paa 90,000, 2356 og 2000 Kr.; samme Aar af Øbjerg Bæk i Arrild Sogn, af Kassø-Foverup Skelgrøft i Rabsted Sogn (allerede nævnt under Aabenraa Amt) samt af Sønder-Vollum Grøft i Brede Sogn for Arealer paa henholdsvis 173, 60 og 100 ha, for Udgifter paa 8000 og 1288 Kr., medens sidstnævnte 100 ha er indvundet ved eget Arbejde (Udgifter in natura). I 1923 af Fiskbæk ved Arrild Sogn, af Vandløb ved Grænsen og af de søndre Bække i Spandet Sogn for Arealer paa henholdsvis 69, 300 og 100 ha, for Udgifter paa 4645 og 30,000 Kr., medens Arbejdet med de 100 ha er naaet ved eget Arbejde (in natura). I 1924 af Aabølling Bæk ved Rejsby Sogn, af Drengsted-Vollum Skelbæk (øverste Del) i Døstrup-Brede Sogne, ved Randerup Østermark samt af Brøns Nørrekær-bæk for Arealer paa henholdsvis 129, 81, 80 og 89 ha, for Udgifter paa 10,776, 2717, 4000 og 4500 Kr. I 1925 af Terkelsbøl-Grøn Aa, af Skast-Ballum Bæk, af Rejsby Aa samt af Drengsted-Vollum Skelbæk (nederste Del) for Arealer paa henholdsvis 378, 436, 124 og 231 ha, for Udgifter paa 50,750, 28,000, 25,963 og 4354 Kr., og samme Aar af Visby-Møllerup Aa Øst for Banen, af Byskelgrøft Vest for Banen, af Havsted-Høgsholt Grøften i Rabsted Sogn samt af Dambæk for Arealer paa henholdsvis 73, 19, 31 og 105 ha for Udgifter paa 3159, (in natura), 4500 og 4138 Kr.

I 1926 af Dravgrøften, af Smedebæk i Nørre-Løgum Sogn, af Berkær samt af Sejersbæk ved Trøjborg for Arealer paa henholdsvis 43, 267, 64 og 205 ha for Udgifter paa 1577, 25,879, 2500 og 13,955 Kr.; samme Aar af Bovlund Enge (omtalt under Haderslev Amt), af Løgumgaard-Teglgaard Grøft, af Døstrup Fæbrobæk og af Rævlundkærgrøften for Arealer paa henholdsvis 200, 40, 142 og 54 ha, for Udgifter paa 2600, 1000, 10,000 og 1413 Kr., og samme Aar ved Harres-Randerup, ved Spandet Sønderhede, Bosholm Grøften samt ved Landeby Østermark for Arealer paa henholdsvis 86, 54, 83 og 33 ha, for Udgifter paa 1300, 2312, 2678 og 1700 Kr.

I 1927 Lundbæk ved Bredevad, ved Solderup Roskær samt ved Sasmuskær for Arealer paa henholdsvis 44, 66 og 83 ha, for Udgifter paa 1400, 3994 og 2700 Kr. I 1928 af Rejsby Lilleaa, af Grammark-Grøften, af Trælborg Bæk samt af Kisbæk og Horsfjennegrøften for Arealer paa henholdsvis 65, 27, 91 og 75 ha, for Udgifter paa (in natura), 1200, 4787 og 1500 Kr.; samme Aar ved Adelsvad Enge, ved Mørkær-Tranekær, af Kløjeng-Nørrehede Bæk samt af Lindskov Møllestrøm for Arealer paa henholdsvis 50, 76, 72 og 82 ha, for Udgifter paa 1900, 3221, 3744 og 2500 Kr., og samme Aar af Langvad Grøft, af Draved Bæk, af Alslevvraa Bæk samt af Bøgvad-Søvang Grøft for Arealer paa henholdsvis 51, 31, 141 og 118 ha, for Udgifter paa 2200, 1160, 3795 og 6060. I 1929 af Sejersbæk, af Sottrup Mørkær, af Syuskaar samt af Solderup Nørrekær for Arealer paa henholdsvis 666, 32, 49 og 165 ha, for Udgifter paa 45,689, 2100, 2202 og 7004 Kr., og samme Aar af Bøgvadgrøfterne, af Boskovgrøften, af Grøfter paa Rømø samt af Tolvskillingsgrøften for Arealer paa henholdsvis 86, 46, 335 og 118 ha, for Udgifter paa 2600, 3100, 8000 og 8000 Kr. I 1930 af Østerhøjst Nørregrøft, af Grøfter paa Rømø, af Lundbæk ved Havsted, af Rørbæk-Skallebæk (omtalt under Haderslev Amt) samt af Holm Søvang Grøften for Arealer paa henholdsvis 49, 25, 65, 96 og 255 ha, for Udgifter paa 2400, 1400, 4300, 3300 og 10,080 Kr. I 1931 af Arnaa ved Solvig Mølle samt af Hønning-Allerup Sagen for Arealer paa 203 og 48 ha og for Udgifter paa 15,000 og 9000 Kr. I 1932 af Solvig-Hostrup Skelgrøft, af Grøfter paa Rømø samt af Store Emmerske Bæk for Arealer paa henholdsvis 100, 300 og 100 ha, for Udgifter paa 3600, 20,000 og 2000 Kr. I 1933 af Stemmild-Nolde Skelbæk, af Landeby Bæk samt af Jejsing Kogangsgrøft og Hedegrøften for Arealer paa henholdsvis 158, 83 og 36 ha, for Udgifter paa 5000, 9500 og 1000 Kr. I 1934 af Lydersholm Grøften samt af Galgestrøm (øverste Del) for Arealer paa 240 og 40 ha, for Udgifter paa 9000 og 1200 Kr.; alle de foranvænte Arbejder var Reguleringer af mindre og større Vandløb til Gavn for de tilstødende vandlidende Enge og Kær.

Desuden udførtes ved Hedeselskabets Medvirken i 1922 et Afvandingsarbejde i

Vesterterp samt i Travsted for Arealer paa 384 og 90 ha for Udgifter paa 6600 og 2972 Kr.; endvidere en Dræning i Roost af et Areal paa 30 ha for en Udgift paa 7000 Kr. I 1925 en kunstig Afvanding af Trøjborg Enge, af et Areal paa 30 ha for en Udgift paa 4000 Kr. I 1926 et Vandingsanlæg ved Endrupskov Stemmeværk for et Areal paa 53 ha med en Udgift paa 15,000 Kr., og samme Aar Broer over Sejersbæk ved Trøjborg for en Udgift af 3400 Kr. Endvidere i 1926 en Inddigning paa Røhmø (det sydvestlige Dige), der beskytter et Areal paa ca. 380 ha og medførte en Udgift paa 295,000 Kr.; Diget har en Længde af 4,4 km og en Højde fra 5,5 til 6,25 m. I 1928 en Inddigning mere paa Røhmø (Juvre-Diget eller det nordøstlige Dige), der beskytter et Areal, mest særdeles god Marskjord, paa ca. 620 ha; Diget, der har en Længde af ca. 11 km og en Højde fra 5 til 6,75 m kostede 900,000 Kr.; af de store Beløb ved disse 2 Digeanlæg har Staten afholdt de to Trediedele af Udgifterne.

Allerede i 1912 var der fuldført et Dige paa Røhmø paa Øens sydøstlige Hjørne ved Havneby; Diget, der havde en Længde af 1,8 km, en Højde af ca. 4,25 m over daglig Vande, og beskyttede et Areal paa ca. 150 ha, havde kostet ca. 80,000 Kr.; dette ødelagdes næsten fuldstændig ved en Stormflod i 1916. I Aarene 1924—26 er her opført et nyt Dige med en Højde paa 5 a 5,5 m, dette, der er forsynet med en Afvandingssluse, kostede 120,000 Kr., af hvilket Beløb Staten ydede de to Trediedele.

Har Amtets Historie, som foran nævnt, været ret omskiftende, hvad Styret angaar, har Amtet ogsaa en geologisk Historie eller Udvikling, der i flere Forhold og Dannelser (Marsken og Marskengene) afviger fra det øvrige Land; her ses dog i saa Henseende bort fra de geologiske Hævninger og Sænkninger, der ligesom i det øvrige af Landet er foregaaet i tidligere geologiske Perioder, langt forud for den historiske Tid, Foreteelser, som den geologiske Videnskab bestreber sig for at udgranske og klarlægge for Nutiden; det skal dog nævnes, at da der under Marskdannelserne langs Sønderjyllands Vestkyst er fundet Tørvedannelser (Moser), Rester af Skove, Oltids-høje fra Broncealderen og andre Levninger fra denne Tidsperiode 1500—400 Aar forud for vor Tidsregnings Begyndelse, saa maa Landet, hvor over Marsken i vor Tid dannes, da have ligget en hel Del over Havets daværende Overflade, ligesom der gennem de forløbne Aarhundreder siden maa være sket en betydelig Sænkning, saa Havet er skyllet ind over Landet; og da Marsken f. Eks. ved Ribe ligger 2 m. over Havet, maa der siden denne dannedes være foregaaet en Hævning af Landet igen. I vor Tid foregaar der forøvrigt en meget langsom Sænkning af Landet Syd for en Linie trukket fra Nissum Fjord over Korsør, Skelskøer til Nordsiden af Falster.

Marsken er de, som Regel meget frugtbare lave, flade Enge, der strækker sig fra Kysten og ind til den saakaldte »Geest«, der enten kan være almindelige Geestenge, eller den opdyrkede noget højere liggende Agerjord, som flere Steder gaar helt ud til Marsken.

Som bekendt er den jydsk Halvø ud mod Vesterhavet for største Delen bræmmet af en smallere eller bredere Klitrække inden for Kysten i de 4 Amter Hjørring, Thisted, Ringkøbing og Ribe indtil Sydøst for Esbjerg i Tjæreborg og Sneum Sogne i Ribe Amt, i hvilke der gaar Enge helt ud mod Kysten, og hvor Marskengene saa smaat begynder; det er dog først i Nabosognet Darum Syd for disse (se Indledningen til Ribe Amt, Bind VIII, Side 277—78) at Saltvands-Marskengene rigtig begynder, og herfra fortsætter disse saa mod Syd som en smallere eller bredere Bræmme indenfor Kysten, alt efter som Geestenge eller Geest-Agerjorden skyder sig mere eller mindre frem mod denne, helt ned i Ballum Sogn. Disse frugtbare, lavtliggende Enge, der i Stormvejr fra Vest og ved Højvande er udsat for at blive oversvømmet og ødelagte, foruden at de Husdyr, der mulig græsser i Marsken, drukner, er nu i den nyere Tid i indeværende Aarhundrede blevet beskyttet ved solide Diger (se Indledningen til Ribe Amt, Bind VIII, Side 272 og i nærværende Indledning).

Omtrent midt i Ballum afbrydes denne Marskbræmme af Ballum-Emmerlev Bakke, der i den sydlige Del af Ballum Sogn, i Hjerpsted Sogn samt i den største Del

af Emmerlev Sogn skyder sig helt ud til Kysten paa en sammenhængende Strækning af 13—14 km. Syd for denne Bakkeø nær Grænsen mellem Emmerlev og Højer Sogne begynder Marsken igen, og denne tiltager nu i Bredde, til den naar den ny Grænse. (Marsken fortsætter forøvrigt langs Kysten af Nordsøen ned gennem Tyskland, Holland, Belgien noget ind i Frankrig; i Holland naar Marsken endog en Bredde af indtil 40 km og ca. 38 pCt. af Hollands Areal er Marsk, af hvilke store Dele ligger betydeligt under Havets Overflade, beskyttet mod Oversvømmelse af vægtige Diger).

Naar Marskdannelsen er saa fremtrædende langs Vesterhavets eller Nordsøens Kyst, skyldes dette det stærke Tidevand, der ca. 2 Gange i Døgnet medfører Flod og Ebbe, under hvilke de lave flade Arealer udenfor Kysten, de saakaldte Vader, under Floden overskylles af Vandet, der under den efterfølgende Ebbe atter trækker sig tilbage og efterlader Vaderne som en blaa-graalig fugtig Bræmme, der tilsyneladende ser ud som fugtig Sand, og som ca. 6 Timer tidligere var dækket af Vandet og dannede det saakaldte Vadehav. Idet Havvandet under Ebben glider langsomt tilbage over Vaderne ud mod Havet, afsætter eller bundsfælder de i Vandet opslemmede faste Partikler sig som et yderst papirtyndt Lag — Slik eller Klæg — der bestaar af Lerpartikler, meget fint Sand, mikroskopiske Smaadyr og Planter (det saakaldte »Svæv« m. m.), samt Rester og Henfald af saadanne og paa denne Maade vokser Marsken daglig om end yderst langsomt.

Særlig i den nyere Tid har Mennesket lært ved dertil egnede Foranstaltninger at fremme Marskens Vækst og Hævning støttet af Naturens Mangfoldighed indenfor Plante- og Dyrelivet, idet de Planter og Dyr — Snegle, Orme Krebsdyr m. fl., — som kan trives her under de Livsbetingelser, som saadanne Lokalteter frembyder, begynder at indfinde sig; disse bidrager yderligere til at holde Slikken tilbage, foruden at de ved deres Omsætning, Ekskrementer og Henfald af døde Dyr bidrager til at højne og frugtbar gøre Marskjorden og derved skabe Betingelser for de egentlige Kulturplanter og Græsser, som karakteriserer de frugtbare og næringsrige Marskgræsgange; men dette sidste kommer dog først, naar Marskdannelsen er kommet saa vidt, at Mennesket betragter den som »moden« eller tjenlig til Inddigning for derved at beskytte den mod de daglige Oversvømmelser af Tidevandet.

Ifølge sin Oprindelse er Marsken altsaa meget rig paa de for Planterne nødvendige Næringsstoffer Kali-, Fosforsyre- og Kvælstofforbindelser, og en Marskgræsgang, der er sund, hvad en for Plantebestanden passende Fugtighed eller Grundvandstand angaar, kan derfor i Sommerhalvaarets Løb græsse et større Antal Dyr, eller en større samlet Vægt af Dyr pr. Arealenhed end andre meget gode Enge formaar, ligesom Dyrene — Kvæg og Faar — kan fuldfødes paa gode Marskenge, og hvor Marskjorderne forekommer saaledes, at den kan benyttes til Korndyrkning, viser Frugtbarheden sig ligeledes ved de overordentlig store Afgrøder; forøvrigt er Lermarsken, en Marskdannelse, hvor de fine Lerpartikler er mere fremtrædende, frugtbarere end Sandmarsken, en Dannelse i hvilken Sandet er mest fremtrædende.

Hvornaar vor nuværende Marskdannelse er begyndt, vides ikke sikkert, i alt Fald synes den først at være begyndt efter Broncealderens Afslutning, Byen Tønder, der fører et Skib i sit Byvaaben, laa saaledes ved Aar 1240 i Nærheden af Havet, medens den nu ligger 12½ km inde i Landet. Men samtidig med Marskdannelsen har voldsomme Stormfloder flere Gange inden for vor historiske Tid fremkaldt store Naturkatastrofer ved Sønderjyllands Vestkyst, saaledes Natten mellem den 8. og 9. September i 1362 under Valdemar Atterdags Regering, da Havet gennembrød de daværende Havdiger og i det da danske Land skilte Halvøen Ejderstedt fra Fastlandet og samtidig forsvandt der 7 Sogne Nord for denne tillige med Byerne i disse og dermed Nord-Frislands gamle Havnstad Rungholt, medens Mennesker og Dyr i disse druknede; i Møgeltønder Sogn blev Anflod Kirke revet bort. Atter i 1634 paa Christian d. Fjerdes Tid Natten mellem den 11. og 12. Oktober indtraf igen en ligesaa voldsom Katastrofe, hvor hele det gamle Nordstrand gik under Vand ved Gen-

nembrudet af Digerne og 6200 Mennesker og 50,000 Kreaturer omkom og 1300 Huse bortskylledes; efter Stormfloden blev der af Nordstrand kun de 2 nuværende Øer Pelverm og Nordstrand tilbage, medens 130 km² var ødelagt og forblev under Havet; Stormfloden mærkedes helt op til Ribe og paa Øen Manø druknede alle Beboerne; endelig var der en stor Stormflod i 1825, den 3. og 4. Februar, men da Digerne nu var højere og stærkere end tidligere ligesom Vandet knap steg saa højt som ved de 2 forannævnte, blev Ødelæggelserne og Ulykkerne ikke saa store som ved disse. Foruden de nævnte har der været mange mindre Stormfloder i Mellemtiden mellem disse.

Hvad vor Digebygning angaar for at værne Landet mod saadanne Ulykker, er Diget Nordøst for Vidaaen fra Højer til Rudebøl, paa hvilket Landevejen nu gaar, opført i Aarene 1553—55 under Hertug Hans d. Ældre, Rudebøl Sø var da en Havarm, derved blev Marsken (Kogene) ved Byerne, Højer, Møgeltønder og Tønder beskyttet; Diget kunde dog ikke modstaa Stormfloden i 1634, men blev gennembrudt mellem Rudebøl og Vester Anslod; en halv Snes Aar senere forlængedes Diget fra Rudebøl videre mod Syd over vor nuværende Grænse. I 1692 inddigedes »Gamle Frederikskog« (641 ha) ud mod Sydvest, og i 1715 »Rudebøl Kog« (570 ha) mellem Diget Højer-Rudebøl og Gamle Frederikskog, og endelig i Aarene 1859—61 »Ny Frederikskog« (1088 ha), Vest og Nord for de 2 sidstnævnte Koge helt op til Byen Højer Vest for den nordlige Halvdel af Diget fra Højer til Rudebøl. Vest for Diget, der beskytter Ny Frederikskog mellem dette og Kysten, ligger saa et smallere eller bredere saakaldt »Forland«, som mest benyttes til Faaregræsning om Sommeren, men som ved Vestenstorme er udsat for Oversvømmelse. Gennem Diget, der beskytter Ny Frederikskog, er der en Sluse med tilhørende Pumpestation Syd for Højer, hvor Vidaaen gaar gennem Diget, og hvorved en Del af det Overfladevand, som Vidaaen fører fra sit store Opland, kan løftes over i Kanalen udenfor Diget og ad denne ud i Havet. Endelig er der i Aarene 1914—19 opført et 9,9 km langt Havgige fra Agerjorden eller Højlandet ved Ballum og Nord paa til Astrup Banke; dette beskytter den lave Brede-Aadal mod Oversvømmelse, ca. 5000 ha; Diget, der har en Højde af 6,5 m over daglig Vande og kostede ca. 1,5 Mill. Kr., har en Sluse til Regulering af Vandhøjden i Brede Aa, og det danner altsaa en Fortsættelse af Diget fra Vester Vedsted til Søndernæs paa Astrup Banke.

Dette sidste der allerede er nævnt i Indledningen til Ribe Amt (se Bind VIII, Side 272), beskytter foruden de sydlige Marskenge i Vester Vedsted Sogn i Ribe Herred og A. tillige Marskjorderne i Sognene Hviding, Rejsby og Brøns, idet de 11,6 km af Digets samlede Længde ligger i Tønder Amt; som nævnt i Bind VIII beskytter det ca. 2900 ha Marsk mod Oversvømmelse og Digets Højde over daglig Vande er 6,75 m. Diget har 3 Afvandingssluser, nemlig for Vesterbæk, det tidligere Grænsevandløb mellem Vester Vedsted og Hviding Sogne, samt for Rejsby og Brøns Aaer.

Arbejdet, der paabegyndtes i 1923 og blev afsluttet i 1926, led betydelig Skade i 1923 ved Stormfloden den 30. Aug., og desværre druknede der 19 af Arbejderne ved Diget. Af Udgifterne, 2,4 Mill. Kr., ydede Staten de 1,6 Mill. Kr.; i de 2,4 Mill. Kr. er indbefattet Erstatninger til de druknede Arbejderes Efterladte.

Medens Digerne, der skulde værne Marsken mod Oversvømmelse, i ældre Tider flere Steder kun var smaa og svage, saakaldte Sommerdiger, der kun værnede Marsken om Sommeren, naar Husdyrene græssede i denne, hvorimod Digerne var utilstrækkelige, naar Ejfteraarets og Vinterens Storme satte Havet i Oprør under Flodtiden, saa antages det nu, at de nye Diger er saa høje og solide, at Menneskene trygt kan bygge og bo ude i Marsken.

Men foruden Fare for Oversvømmelser af Havet, er de lave Marskjorder ogsaa udsatte for Oversvømmelser inde fra Land, og dette er navnlig Tilfældet i Tønder Marsk, gennem hvilken den stærkt vandførende Vidaa, der fjerner Vandet fra et Nedbørsomraade paa godt 1200 km², løber paa en Strækning af ca. 20 km, ligesom de sydligere af Vidaaens mange Bi-Aaer, saaledes Grønaa og Sønderaa paa deres Løb gen-

nem de lave flade Enge ogsaa er stærk vandførende; det har derfor været nødvendigt at opføre mindre Diger — Sommerdiger — langs disse Vandløb; men under uroligt Vejr og naar Stormflod hindrer Afstrømning gennem Højer Sluse, samt ved større Nedbør hen paa Efteraaret, var Digerne utilstrækkelige, idet Vandmængderne inde Øst fra, sammen med den Nedbør, som falder i selve Marsken, da oversvømmer store Dele af denne; i fugtige Aar kan dette undertiden indtræffe inden Højbjergningen er endt, men i alt Fald staar som Regel store Dele af Marsken under Vand om Vinteren, og derfor har det kun de færreste Steder været mulig at dyrke Sæd i Marsken her hidtil.

Der har derfor i de 2—3 sidste Slægtled været flere Planer fremme, om at faa Tønder Marsk afvandet og derved faa Værdien af denne øget, men først efter Genforeningen er disse Planer blevet til Virkelighed. Aaret efter denne blev der nedsat en Afvandskommission for Amtet, og denne afgav allerede i 1922 en Betænkning over Afvanding af Tønder Marsk. Paa Grundlag af denne Betænkning vedtoges derefter i 1925 en Lov desangaaende, og Aaret efter paabegyndtes Arbejdet, der fuldførtes i 1932.

Afvandingsanlægget bestaar dels af saakaldte Landkanaler, der modtager og afleder Vandet fra det tilstødende Opland, dels af indre Diger langs Vandløbene, der skal hindre, at disse oversvømmer de mellemliggende lave Arealer; dernæst af Kanaler og Pumpeanlæg til Afvanding af selve Marskomraadet samt af de tilstødende lave Geestarealer, ialt ca. 13,300 ha. Den samlede Længde af de nævnte Diger, der har en Højde af fra 2,75 til 4,5 m., er 80 km. Til Sikkerhed for at kunne optage de betydelige Vandmængder fra Vidaaen, hvis uheldige sammenstødende Omstændigheder skulde medføre Fare for Oversvømmelse, er der ved Rudebøl Sø dannet et Bassin af Søen og den tilstødende Sump m. m. paa 450 ha, der i saa Fald kan opsamle eller modtage betydelige Vandmængder. Sammen med Bygning af Diger og Landkanaler har det været nødvendigt at bygge 30 Vejbroer med forskellige Spændvidder fra 5 til 24 m, foruden at det blev nødvendigt at ombygge en Jernbanebro med 20 m Spændvidde over Vidaaen.

De Kanaler, der skal afvande de nu beskyttede lave Marsk-Arealer har en samlet Længde af 260 km.; de er af forskellige Dimensioner, alt efter den beregnede Tilstrømning; i Sammenhæng med disse Kanaler er der bygget 4 Pumpestationer med Pumper, som drives ved kraftige Elektromotorer med Elektricitet fra Sønderjyllands Højspændingsværk i Aabenraa; Elektricitetsforbruget har de første Aar ligget ved ca. 600,000 kWh aarlig, der for Hovedmængdens Vedkommende er beregnet til den meget lave Pris af 4,75 Øre pr. kWh ved en Kulpris af 20 Kr. pr. Ton. Foruden Udpumpning af Vand fra et Omraade af ca. 1000 ha har Pumpestationen ved Højer tillige den Opgave i Sommertiden at pumpe Vand fra Vidaaen til et Vandforsynings-system, hvorfra ca. 5000 ha forsynes med Drikkevand til de græssende Kreaturer. Den ene af de 4 Pumpestationer, der ligger 1½ km Øst for Højer, betjener det 1000 ha store Afvandsomraade ved Sejersbækken Nordøst for Højer.

Hvad Anlægsudgifterne ved Planens Gennemførelse angaar, da er det desværre gaet, som det saa hyppig gaar ved saadanne og flere andre Foretagender, at disse er vanskelige at beregne i Forvejen, og at den oprindelige Overslagssum, her ca. 3,6 Mill. Kr., er blevet meget væsentlig overskredet, idet denne blev 6,2 Mill. Kr., en Overskridelse paa godt 70 pCt., ligesom Arbejdet blev af noget længere Varighed end oprindelig antaget; de beregnede aarlige Udgifter, der var anslaaet til godt 16 Kr. pr. ha, har derfor heller ikke kunnet holde Stik.

I Henhold til Loven af 1925 har Staten foreløbig afholdt denne Udgift, men de interesserede Lodsejere i Marsken — 11,000 ha af de forannævnte 13,300 ha ialt, som er berørt af Planen — skal senere refundere Staten en Trediedel af Anlægsudgifterne, og dette kan maaske under de nuværende økonomiske Forhold, der ved Tidernes Udvikling er blevet paatvunget Landbruget, blive ret vanskeligt for en Del af de i Foretagendet økonomisk interesserede Landmænd, trods vort Landbrugs i inde-

værende Aarhundrede uomtvistelige Dygtighed og Overlegenhed over saa godt som alle andre Landes. Foruden Udgiften til Elektricitet, der vokser med de stigende Kulpriser, tynger den aarlige Udgift til Vedligeholdelse af de udstrakte Diger og Kanaler ligeledes, og desto mere jo højere Arbejdslømmingerne stiger (Se Gaarden Poppenbøl Side 618).

God Marskjord er jo, som foran nævnt, overordentlig frugtbar, naar de øvrige Forhold, der har Betydning for Afgrødernes Vækst gennem Sommerhalvaaret, er i Orden. Nu Vandstandsforholdene, der var den væsentligste Hindring for at udnytte den frugtbare Jord, er bragt i Orden, er det vældige Afgrøder Jorden kan frembære, saaledes 40—45—50 pCt. større Udbytte af Hvede, Havre og Hestebønner end almindelig paa gode lermuldede Jorder, og for Rodfrugternes Vedkommende, Sukker- og Runkelroer samt Kaalroer maa Tørstofudbyttet pr. ha skrives med 3-cifrede Tal, der for de 3 nævnte Slags Roer ligger henholdsvis ca. 100, 80 og 50 pCt. over det almindelige Udbytte paa lermuldede Jorder.

Som Eksempel skal nævnes, at der ved Statens Marskjorsøg (se Side 619), siden Afvandingen, i Gennemsnit af de bedste Sorter er avlet af Hvede 5600 kg Kerne pr. ha, af Havre: 5300 kg, af Byg: 4500 kg, af Hestebønner: 3630 kg, af Sukkerroer: 15,000 kg Tørstof, af Runkelroer: 14,800 kg og af Kaalroer: 11,800 kg; af Kløvergæs er der avlet 15—16,000 kg Hø pr. ha. Man vil heraf se, hvilken Betydning det har, at faa denne frugtbare Jord — Voksestedet — i Orden og sikret mod Oversvømmelse, saa Naturens Vækstfaktorer kan udnyttes fuldt i Aarets Løb.

Hvorvidt de nu saaledes mod Oversvømmelse sikrede Marskarealer i Fremtiden vil faa en større Bebyggelse ude i Marsken for at Ejerne kan være nærmere ved Jorderne og derved undgaa unyttig Spild af Tid ved Færdsel fra og til disse, vil Fremtiden vise. Tidligere byggede man Gaarde og Huse paa opkastede Forhøjninger af Jord (»Værfer«), der sikrede mod, at Vandet trængte ind i Husene ved de almindelige mindre Oversvømmelser, men ikke imod de voldsomme Stormfloder, hvilket Fortidens store Ulykker er Vidnesbyrd om. Der følger hyppig den Ulempe for Beboerne i Marsken, at de savner godt Drikkevand til sig og Husdyrene, idet Vandet i Jordlagene er Brakvand, dette er saaledes Tilfældet i Tønder Marsk (se foran om Pumpestationen ved Højer, der sender Drikkevand til Græskvæget i Marsken), og skønt Jorden hører til den aller frugtbareste i vort Land, har Statens Jordlovsudvalg hidtil af denne Grund ikke købt Jord i Marsken til Oprettelse af Statshusmandsbrug, efter hvad der meddeles dernede fra; af denne Grund passer det derfor godt at udnytte Marsken til Græsning og Højbjergning i Forbindelse med bestaaende Landbrug paa Ager- og Geestjorderne inden for Marsken, men her kommer, som nævnt foran, Afstandene og Tidspildet, der i vor Tid betyder saa meget, i Vejen for den fulde Udnyttelse af denne fra Naturens Side saa frugtbare Jord.

Hvad Jordbundsforholdene og Jordernes Frugtbarhed i Amtet angaar, da er disse yderst forskellige, lige fra frugtbare lerede Marskjorder, en Del gode lermuldede Jorder, men overvejende dog lette sandmuldede Sandjorder af noget forskellig Godhed som oftest med Sand- og Grusunderlag, enkelte Steder med et Underlag af Al, til skarpe Hedejorder, der kun egner sig til Beplantning, ja, der kan endog pletvis træffes nøgne Indsande enkelte Steder i de østlige Sogne, saaledes i Højrup Sogn; og for Engenes Vedkommende, foruden de frugtbare Marskenge, gode og magre Geestenge og for Kærerne og Græsningsjordernes Vedkommende gode og mindre gode Strækninger, ofte vandlidende, kolde og sure med lidt og daarligt Græs, men disse sidste er siden Genforeningen forsvundet mere og mere ved de foran med Hjælp fra Hedeselskabet omtalte Vandløbsreguleringer og dermed følgende Sænkning af Grundvandstanden. Dernæst var store Arealer af Jorderne i Amtet stærkt kalktrængende. Ved de i Indledningen til Sønderjylland, Bind VIII, Side 518 i nederste Stykke omtalte Undersøgelser vedrørende Jordernes Vandlidenhed og Kalktrang i Sønderjylland stod det daarligst til i Tønder Amt, idet Halvdelen af Landbrugsarealet var vandlidende, d. v. s. led af for høj en Grundvandstand til stor Skade for Afgrødernes Triv-

sel og ikke mindre end 69 pCt. af Jorderne var mere eller mindre kalktrængende.

Disse for Jordernes gode Udnyttelse og for Afgrødernes Trivsel stærkt hæmmende Forhold er i de senere Aar afhjulpet i stor Udstrækning og afhjælpes stadig, stærkt støttet ved de af Staten vedtagne Love og Foranstaltninger i saa Henseende (se i Indledningen til Sønderjylland, Bind VIII). Der er i den nyere Tid dannet en Del Mergelselskaber, saaledes »Møgeltønder og Omegns«, »Brøns m. fl. Sogne«, og disse 2 Selskaber har ialt til Dato udført over 300,000 m³ Mergel; i 1935 er dannet »Hviding og Omegns« Mergelselskab. Fra Mergellejet ved Klaabygaard Syd for Ribe er der ført megen Mergel Syd paa til Tønder Amt ad Banen; der findes ogsaa Mergel-lejer i selve Amtet, saaledes ved Roager og Vest for Møgeltønder.

Gaar vi med Hensyn til Jordernes Frugtbarhed ud fra det i Indledningen til Sønderjylland, Bind VIII, Side 508 nævnte Forhold, at Jord med et samlet Grundskat-Nettoudbytte af 47,5 Thaler (i det følgende betegnet Gr.-N.) svarer til en Td. Hrtk., skulde der af de 40,051 Td. Hrtk. i Landdistrikterne i Nordslesvig de 9442 findes i Tønder Amt. Det samlede Areal i Landdistrikterne var 127,615 ha med et tidligere paalignet samlet Gr.-N. paa 448,482 Thaler, hvilket svarer til de nævnte 9442 Td. Hrtk.; dette svarer til et gennemsnitligt Gr.-N. pr. ha af 3,51 Th. og med i Gennemsnit 13,5 ha til en Td. Hrtk.

Af Herrederne har de 3 Herreder Tønder, Højer og Lø, der af historiske Grunde ikke er skilt ad, og for hvilke Tallene derfor meddeles samlede, den frugtbareste Jord, idet der her i Gennemsnit kun gaar 11 ha til en Td. Hrtk. (dette svarer til et Gr.-N. af 4,32 Th. pr. ha), derefter følger Slogs Herred med i Gennemsnit 15,2 ha til en Td. Hrtk. (3,12 Th. Gr.-N. pr. ha), og sidst Hviding Hrd. med den mindst frugtbare Jord, i hvilket der i Gennemsnit gaar 19,4 ha til en Td. Hrtk. (2,45 Th. Gr.—N. pr. ha).

Undersøger vi paa lignende Maade for Amtets 33 Sogne, for hvilke der kun anføres Antal ha til en Td. Hrtk. i Gennemsnit, er Højer Landsogn, der har lutter Marskjord, det frugtbareste, idet der efter forannævnte Forhold kun gaar 3 ha til en Td. Hrtk., hvilket svarer til et Gr.-N. af 15,81 Th. pr. ha (se Indledningen til Sønderjylland, Bind VIII, Siderne 503—06 om Aarsagerne til den høje Bonitering af gode Marskjorder); derefter følger Sognene Ballum, Mjolden og Ubjerg med henholdsvis 5,7, 6,0 og 6,1 ha i Gennemsnit til en Td. Hrtk., efter disse, Sognene Møgeltønder, Randerup, Emmerlev, Hostrup og Tønder Landsogn med 7,9, 8,5, 8,7, 8,8 og 9,3 ha til en Td. Hrtk.; derefter Sognene Daler, Brede, Visby, Rejsby og Rabsted med 10,2, 11,3, 11,7, 12,4 og 13,9 ha i Gennemsnit til en Td. Hrtk., Sognene Døstrup, Brøns, Nr. Løgum, Burkal og Bylderup med 14,1, 14,2, 14,7, 14,7 og 15,5 ha til en Td. Hrtk.; derefter følger Sognene Skærbæk, Abild, Hørsted, Skast og Roager med 15,6, 15,7, 15,9, 16,2 og 16,3 ha, Sognene Hviding, Højst, Arrild, Tinglev og Spandet med 17,3, 17,3, 21,9, 25,4 og 26,2 ha, og sidst de 4 Sogne Løgumkloster Landsogn, Højrup, Vodder og Rønmø med henholdsvis 28,1, 31,4, 33,4 og 99 ha i Gennemsnit til en Td. Hrtk. (Øen Rønmø har en hel Del god Marskjord, men det er det store Klit- og Hedeareal, som ikke er fradraget det egentlige Landbrugsareal, der forrykker Forholdet saa grelt, Tallet 99 har derfor kun mindre Værdi). Hvad de store Landbo-reformer: Udskiftning af Fællesskabet, Udflytning af Bøndergaarde m. m. angaar, samt Udparcellering af Herregaaarde, da er dette for at undgaa hyppige Gentagelser, behandlet under et i Indledningen til Sønderjylland, hvortil der derfor kan henvises.

Her skal dog dvæles ved visse særlige Forhold, der kendetegnede Udskiftningen af Jordfællesskabet i Tønder Amt; skønt man begyndte meget tidlig paa denne, saaledes i Aarene 1713—14 og følgende Aar med Udskiftningen af de store Engarealer til Byen Rørkær i Hostrup Sogn (se Bind VIII, Side 512 nederst), saa blev Jordernes Udskiftning i Amtet dog den daarligst gennemførte i det ganske Land, navnlig i Tønderregnen, idet den enkelte Landmand, som nævnt flere Gange tidligere, fik sine Jorder beliggende paa alt for mange Steder. Som Eksempel herpaa skal — efter privat Meddelelse — anføres en Ejendom paa 70 ha; denne, der ligger 3 km Øst for Tøn-

der, har haft det nævnte Areal delt i 45 Parceller, der laa forskellige Steder; enhver, der har haft med Landbrug at gøre, vil forstaa, hvor vanskeligt det maa være at naa Balance mellem Indtægter og Udgifter i et saadant Landbrug, i Særdeleshed i vor Tid (se Bind VIII, Side 517 nederst).

Samme Sted, Side 518, er nævnt Lovene af 29. Marts 1924, af 1. Juni 1929 samt af 26. Juni 1934, der tilsigter at fremme en mere hensigtsmæssig Jordfordeling mellem Landejendommene i de sønderjydske Landsdele og derved afhjælpe den yderst mangelfulde Udskiftning af Jordfællesskabet under de store Landboreformer i det 18de Aarhundrede, ikke mindst i Tønder Amt.

Gennemførelsen af disse Love er lagt i Hænderne paa Statens Jordlovsudvalg, der ved Hjælp af de Midler, som i Følge Lovene er stillet til Raadighed for det nævnte Formaal, søger at opkøbe de Jorder, som ligger længst borte fra Bygningerne til bestaaende Landejendomme, og paa disse saaledes sammenkøbte Arealer lader Udvalget saa udføre den nødvendige Afvanding, Mergling og Kultivering samt eventuelt de nødvendige Vejanlæg inden Jorderne søges afhændet til Oprettelse af nye Jordbrug.

Indtil 1935 var der efter Loven af 1. Juni 1929 opkøbt ca. 8500 ha og paa dette Areal oprettet ca. 290 Brug med tilsammen 3200 ha, medens de øvrige Arealer blev drevet af Staten, saa længe de forannævnte Kultiveringsarbejder var under Udførelse.

Som Eksempel paa en Udstykning efter denne Lov skal nævnes Landsbyen Bjernstrup i Nørre-Løgum Sogn ved Løgumkloster. Her har Staten opkøbt ialt 705 ha, mest Udmarker til forskellige Ejendomme; disse Arealer, der overvejende havde været anvendt til Græsning, havde kun givet et meget ringe Udbytte, idet de trængte haardt til Afvanding og Mergling.

Jorderne blev nu merglet og afvandet dels ved Dræning, dels ved ca. 20 km mindre og større Grøfter (Vandløb), endvidere blev der foretaget Læplantning og anlagt ca. 20 km nye Veje. De samlede Omkostninger ved Udførelsen af disse Arbejder for hele Arealet blev i Gennemsnit pr. ha:

Afvanding	175 Kr.
Mergling	50 Kr.
Plantning	10 Kr.
Vejanlæg	100 Kr.
Kultivering	90 Kr. (ialt 425 Kr. pr. ha)

De nye Ejendomme paa disse Jorder, som tidligere kun gav et meget ringe Udbytte, er af noget forskellig Størrelse og med Bygninger af en noget forskellig Type. Ved Oprettelsen af en saadan ny Landsby, eller af flere samlede nye Brug, er det som Regel muligt at kunne give Jorderne til hver enkelt Brug den bedst mulige Form for Udnyttelsen, ligesom de nye Veje og Vandløbene, der tjener til Afvanding af Arealet, kan anbringes saa formaalstjenlig som mulig.

Det kan nævnes, at Tønder Amt er det tyndest befolkede af alle vore Amter, i Gennemsnit for Landdistrikterne var der saaledes efter Folketællingen i 1935 kun 23 a 24 Indbyggere pr. km²; siden 1860 er Befolkningen i Amtet kun tiltaget med ialt 4349 Indbyggere, men i Landdistrikterne er Befolkningen i samme Tidsrum gaaet tilbage med et Antal af 5000. Siden 1921 er Befolkningen i Landdistrikterne i Tønder Amt dog tiltaget med 408 Indbyggere, medens den i Aabenraa Amt er gaaet 103 tilbage, og i Haderslev og Sønderborg Amter henholdsvis 2244 og 2492 Indbyggere tilbage, men noget lignende er Tilfældet for de fleste af Landets øvrige Amter; forøvrigt oplyser Statistisk Departement, at alene i de 8 Aar 1929—36 er der fra de rene Landdistrikter indvandret til København og Forstæder godt 100,000, og til Landets øvrige Købstæder godt 60,000 Personer, altsaa i Gennemsnit over 20,000 aarlig, saa det er ikke underligt, at der, særlig i Byerne, er opstaaet en Hær, der betegnes med Navnet »Arbejdsløse« skønt vort Hovederhverv saa ubetinget findes ude paa Landet.

Derude skabes hver Sommer store nye Værdier ved den i Solens Lys og Varme indeholdte Energi, den i Luften indeholdte Kulsyre, de i Jordbunden indeholdte Næringsstoffer for vore dyrkede Kulturplanter, de i disse Blade værende Bladgrønt samt ved den i Jorden værende Fugtighed og den i Vækstperioden faldende Nedbør.

Ved kyndig og klog Udnyttelse af alle disse Forhold gennem Vækstperioden frembringer vort Landbrug som Helhed større Afgrøder aarlig pr. Arealenkehed paa Landets Jord end noget andet Land i Verden, trods vort lille Lands nordlige og derfor mindre gunstige Beliggenhed, og hvad den videre Forædling af disse Afgrøder gennem Husdyrene angaar, ligger vort Landbrug saa ubetinget foran alle andre; desuagtet er der økonomisk Krise for dette Landbrug; ja, saa forrykt kan Samfundsforholdene udvikle sig. Ingen har mere kort og fyndigt udtalt Landbrugets Betydning i et saa udpræget Landbrugsland som Danmark, end den gamle, kloge og dygtige Præst, Sjælesørger og Landøkonom Bone Falch Rønne, der var Præst i Kongens Lyngby i en Menneskealder, og hvor han døde i 1833; han siger i et af sine landøkonomiske Skrifter: »Danmarks Rigdom er dets Jord, og det er patriotisk at lære Almuen at bruge den vel.« Skaberen har i sin store Visdom stillet alle de forannevnte Kilder gratis til Menneskenes Raadighed, og der er kun den Krise og den Arbejdsløshed i Verden, som Menneskene i deres Ufornuft og Mangel paa Visdom selv skaber.

Dersom Menneskene vilde tænke over og handle efter Sandheden i det gamle Ord: »Et Folks Levevilkaar afhænger ikke saa meget af Lønnens Størrelse som af, hvad man købe for denne«, saa vilde der ingen Dyretid være.

Hvad Landbruget indenfor Tønder Amt angaar, da præges dette med Hensyn til Jordens Brug paa mange Maader af de særlige Forhold indenfor Amtet, saaledes af de meget forskellige Jorder, men navnlig i den sydlige Del, ogsaa af den daarlige Udskiftning, og dette træder særlig tydeligt frem ved en Sammenligning med det frugtbare Sønderborg Amt mod Øst. Det fremgaar saaledes efter Statistisk Departementet efter Arealopgørelsen i 1929—30, at af Landbrugsarealet i Amtet benyttedes henholdsvis 23, 6,5 og 70 pCt. af dette til Korn, Rodfrugter og Kartofler samt Græs, Eng m. m. og Grønfoder, medens Tallene for Sønderborg Amt var henholdsvis 49,5, 13 og 35 og af de 70 pCt. Græsarealer i Tønder Amt var de 46 pCt. udenfor Omdriften eller vedvarende Græs (Eng, Marskeng samt Kær, Fælled o. lign.), medens dette Tal i Sønderborg Amt kun udgør de 15 pCt. af de 35 pCt. Græsareal; grundet paa den daarlige Udskiftning kan Jorderne næsten kun udnyttes ved Græsdyrkning, hvortil kommer de særlige Forhold i Marsken og de mange Aamader langs Aaløbene. Ved Genforeningen var dette Forhold endnu mere udpræget, Tallet 70 pCt. for Græs, Eng m. m. var da 79—80 pCt. af hele Landbrugsarealet.

I Sammenhæng dermed har Tønder Amt et stort Opdræt samt Fedning, hvorfor Korthornskvæget er mere udbredt her end i noget andet af vore Amter, medens den røde Race og Mejeridrift er fremherskende i Sønderborg Amt. I sidstnævnte Amt præges Landskabet dernæst i høj Grad af de mange levende Hegn ad Markskellene og ved Landevejene, medens Tønder Amt, trods den hyppige og stærke Vestenvind er bar i Sammenligning hermed.

Grundet paa den nyere Tids Forsøgsresultater over Læhegnenes Betydning for Afgrødernes bedre Triksel, ikke mindst for Græsset under et Klima med megen Blæst, begynder man dog nu ogsaa i Tønder Amt at plante Læhegn langs Markskellene; grundet paa den daarligere Jord anvendes hertil Naaletræer.

I nærværende og de foregaaende 4 Bind er benyttet Tallene for Ejendomsskyldværdi pr. 1. Jan. 1932. Da der i de 4 Bind, som omhandler større Landbrug paa Øerne, er benyttet Tallene for Ejendomsskyldvurderingen pr. 1. Jan. 1927, er de tilsvarende Tal for Gaardene i Jylland og Sønderjylland for Sammenligningens Skyld tilføjet i Parentes bagefter Tallene for den ny Vurdering i 1932.

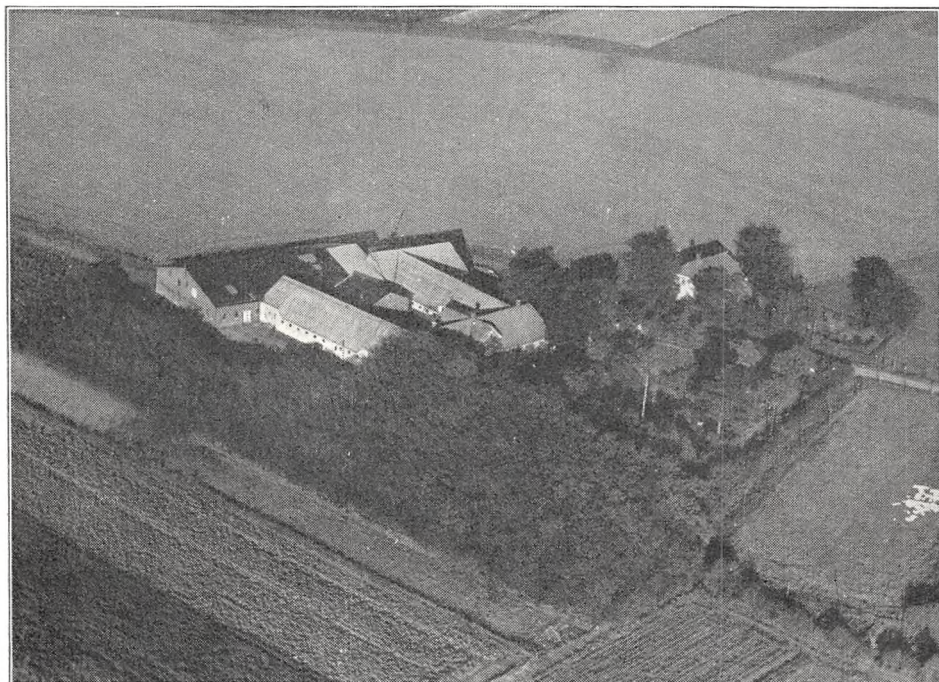
Grundskyldpromillen og almindeligt skattefrit Fradrag ved Beregning af Kommuneskatten i Kommunerne i Tønder Amt 1936—37.

(Se Indledningen til Frederiksborg Amt, Bind I, Side 15—16, og Indledningen til Aarhus Amt, Bind V, Side 446—47)

Der kan her henvises til, hvad der er meddelt foran i Indledningerne, dels til Aabenraa Amt, dels til Sønderborg Amt (nu samlet under én Amtmand) i nærværende Bind om Beregning af de faste Ejendomsskatter (med Henvisning til Indledningerne i Bindene I og V) og om de Forandringer ved Beregningen, som er foranlediget ved Lov af 14. April 1937 om »Ændring i Lov om Beskatning til Staten af faste Ejendomme« samt ved Lov af samme Dato om »En fælleskommunal Udligningsfond«.

Kommune	Grundskyldpromille	Alm. skattefrit Fradrag pr. Ejendom	Kommune	Grundskyldpromille	Alm. skattefrit Fradrag pr. Ejendom
Abild	14.00	3.000	Mjolden	13.00	4.000
Arrild	17.00	3.000	Møgelønder	16.70	3.000
Ballum	12.00	3.000	Nørre Løgum	17.60	3.000
Brede	15.20	3.000	Randerup	11.00	3.000
Brøns	17.00	4.500	Rabsted	14.00	3.000
Burkal	15.00	3.000	Rejsby	12.00	3.000
Bylderup	17.00	3.000	Roager	13.60	3.000
Daler	16.00	3.000	Rømø	20.00	3.000
Døstrup	13.00	3.000	Skast	15.60	3.000
Emmerlev	14.80	3.000	Skærbæk	20.00	4.000
Hjerpsted	16.00	3.000	Spandet	14.80	3.000
Hostrup	15.50	3.000	Tinglev	16.40	3.000
Hviding	11.00	3.000	Tønder Landsogn	12.80	4.000
Højer Landsogn	8.60	3.500	Ubjerg	17.60	3.000
Højrup	20.00	3.000	Visby	17.50	3.000
Højst	20.00	3.000	Vodder	20.00	3.000
Løgumkloster Landsogn	16.00	3.000			

HVIDING HERRED

Høgsbrogaard. ●

HØGSBROGAARD, Høgsbro By, Hviding Sogn, Komm. og Hrd., Toftlund Retskr. (Ribe Bitingsted), Tønder A., Ejer Carl Hostrup, Postfb. og nærmeste St. Hviding, Afst. 4 km og 11 km til Ribe, Tlf. Hviding 6.

Art. 10 m. fl. af Hviding, samlet Areal 126,3 ha, deraf 60 Ager, 40 Eng, 6 Skov, 19,3 Hede og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 452,70 Th. (9,55 Td. Hrtk.); Ejdskv. 72,200 Kr. (83,700), Jordv. 45,200 Kr. (56,700); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 55,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Høgsbrogaard ligger midt i Høgsbro By; Jorderne, der er noget adskilt, består dels af Muldjord paa sandblandet Ler og Klægbund, dels af Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i Aarene omkring 1910. Halvdelen af Engen er Marskeng, Halvdelen god Haardbundseng. Skovens Bevoksning Gran med lidt Fyr.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 40 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der består af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 70 Stkr. Ungkreaturer, er Korsthorns-Race, den fornyes overvejende ved eget Tillæg, der fedes ca. 10

Kreaturer om Aaret, Køerne græsser i Løsdrift; der malkes med Maskine »Perfection«, og Mælken leveres til Rejsby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7—8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—3 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret 100—110 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 63 Svinekort. Fjerkræholdet er 100—150 Høns.

Høgsbrogaard har grundmurede, store gode Bygninger, af hvilke Hovedlængerne danner en sammenbygget 4-længet Gaard. Hovedbygningen, der er opført af røde Munkesten, ligger mod Syd til den gl. kønne Have; den er restaureret i 1874, har gennemgaaende Frontspids, den mod Nord til Gaarden noget frembygget, og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de hvidpudsedede Sidelænger af Avlsbygningerne, er der Hestestald i den vestlige, Værelser til Medhjælpere, Gennemkørselsport og Svinestald i den østlige; den brede Længe mod Nord, Laden, der har muret Trimpe, er udvidet ind mod Gaarden med en Hjelm til Hø og er forlænget mod Vest ud over Hestestalden i Kostalden, og fra Ladens østlige Gavl udgaar den noget lavere Ungkvægstald; desuden Øst for Hovedbygningen et Bagehus, og Øst for dette og Indkørselsvejen et Aftægtshus, begge tækket med Tegl; Taget paa Avlsbygningerne, der tidligere var Rørtag, ligesom paa Hovedbygningen, dels Paptag, er nu snart erstattet med Pandeplader og Tegl. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Kostalden, og Gaarden har eget Vandværk fra artesisk Boring; Gaarden er skærmet ved Læplantning mod Vestenvinden.

Høgsbrogaard nævnes allerede i Historien i 1523, den ejedes da af Niels Ludvigsen, efter hvis Død i 1551 den overtoges af Sønnen Ludv. Nielsen; efter hans Død ca. 1590 bragte Enken Johanne Pedersdatter Galskyt Gaarden til sin anden Mand Chrf. Rosenkrantz til Hundsbæk (af denne Slægts sønderjydske Linie). Han, der i Historien er kendt for sit Bedrageri mod Karen Strangesdatter fra Nørholm, Enke efter hans i 1608 afdøde Ven Christian Juel til Donslund (se denne Gaard, Bind VIII, Side 328—29 og Vognsøgaard. Bind VI, Side 298), blev i Marts 1610 af denne Grund henrettet paa Slotspladsen i Kbhvn., og Arvingerne solgte derefter i 1613 Høgsbrogaard for 7000 Rd. til Statholder i Slesvig og Holsten Gert Rantzau, Søn af den lærde Henr. Rantzau til Breitenburg; Gert Rantzau, der knyttede Høgsbrogaard til sin Gaard Lindved, har vistnok oprindelig opført Gaardens Hovedbygning. Hos denne Slægt var Høgsbrogaard til 1748, da den solgtes. Den ejedes senere af Amtmd. Gustav G. v. Blücher, der nedlagde Hovedgaarden i 1770 og udparcellerede største Delen af Jorderne til Bønderne. I 1773 solgte han Gaarden med den tilbageværende Hovedparcel til Peter Andersen, der Aaret efter overdrog den til Broderen Laur. A.; efter ham overtoges den i 1805 af Sønnen Peter Lauritzen, hvis Datter Karen, gift med Niels Jensen Beyer overtog Høgsbrogaard i 1853; deres Datter Mette Marie Beyer bragte i 1863 Gaarden til sin Mand Carl Hostrup, efter hvem den i 1895 overtoges af Sønnen, senere Amdsraadsmedlem Niels Beyer Hostrup; efter ham overtoges Gaarden i 1930 af Sønnen, den nuværende Ejer, og samme Aar fraskiltes der ca. 55 ha, hvorpaa der opførtes en Gaard til en Datter og Svigersøn af den forrige Ejer, og Gaarden fik derved sit nuværende Areal.

GAARD I REJSBY BY, Sogn og Komm., Hviding Hrd., Toftlund Retskr. (Ribe Bitingsted), Tønder A., Ejer Truus Stauning Jensen, Postfb. og nærmeste St. Rejsby, Afst. 1 km og 11 km til Ribe, Tlf. Rejsby 25.

Art. 14 m. fl. af Rejsby, samlet Areal 100 ha, deraf 50 Ager, 49 Eng og 1 Have og Gaardsplads; Ejdskv. 92,000 Kr., Jordv. 69,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 95,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den sydlige Side af Rejsby By; Jorderne, der ligger godt for Gaardens Drift, bestaar af Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet i Aarene 1935—36. Engen er Marskeng.

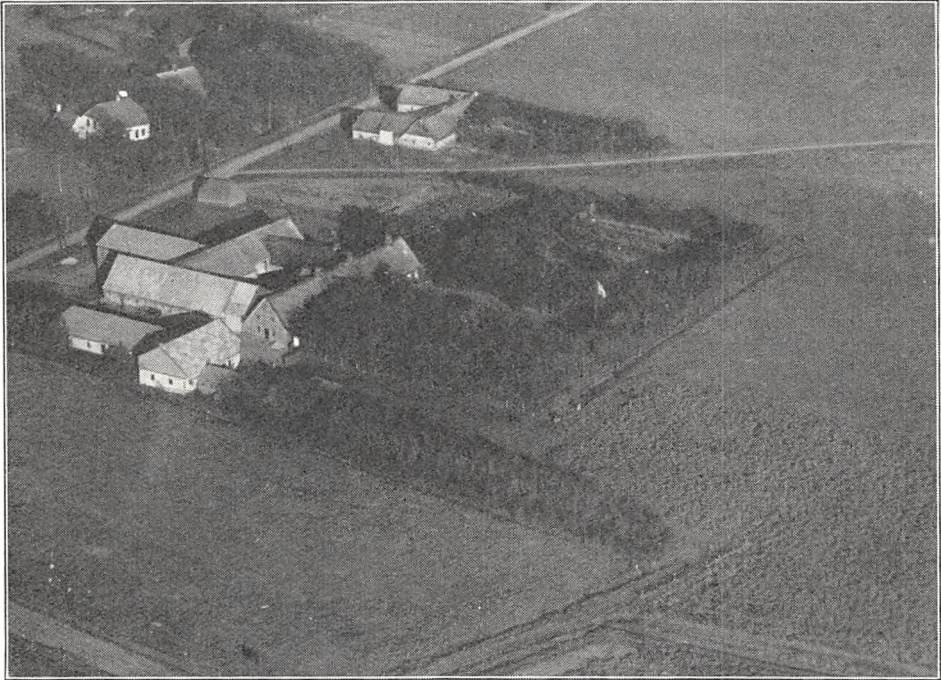
Jorden dyrkes i følgende 5 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre og 5. Kløver til Slet; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 100 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 28 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg; desuden 60 indkøbte Stude, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3700 kg aarlig med 175 kg Smør, Mælken leveres til Rejsby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og for Tiden 7 Plage. Gaarden er nu tildelt 90 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Gaard Art. 14 m. fl. af Rejsby har grundmurede gode og velholdte Bygninger, de 4 Hovedlænger er overvejende tækket med Rør og sammenbygget i en lukket Gaard. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har gennemgaaende Frontspids, og i den vestlige Ende af Længen er der indrettet Hestestald. Af de øvrige Længer er der Bryggers m. m. i den østlige Sidelænge, Kostald i den vestlige, der har Tag af Pandeplader og Lade samt en Gennemkørselsport i Længen mod Nord; desuden Vest for Gaarden en Svinestald med Tag og Trimpel af Pandeplader, et Redskabs- og Maskinhus, bygget som Halvtag og tækket med Pandeplader ligesom en Hjelm Nord for Gaarden. Der hører et Hus til Ejendommen.

Gaard Art. 14 m. fl. af Rejsby ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af Hans Schmidt, efter hvem den i 1834 overtoges af en Søstersøn Truels Jensen Stauning; efter ham overtoges den i 1858 af Sønnen Lars Jensen, efter hvem den i 1913 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

T. Stauning Jensens Gaard i Rejsby (Art. 14 m. fl. af Rejsby).

HAVEDGAARD, Haved By, Rejsby Sogn og Komm., Hviding Hrd., Toftlund Retskr. (Ribe Bitingsted), Tønder A., Ejer Johs. Boldt, Postfb. og nærmeste St. Rejsby, Afst. $2\frac{1}{2}$ km og 14 km til Ribe, Tlf. Rejsby 37 x.

Art. 37 m. fl. af Rejsby, samlet Areal 127,2 ha, deraf 84,4 Ager, 40 Eng, 1,5 Skov og 1,3 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 619,97 Th. (godt 13 Td. Hrtk.); Ejdskv. 88,000 Kr. (100,500), Jordv. 60,500 Kr. (69,000); Bygn. er fors. i Landbyg. Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Havedgaard ligger i Haved By; af Jorderne, der til Dels er samlet om Gaarden, er to Trediedele Lermuld paa Lerunderlag, en Trediedel er Sandmuld paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og der er merglet i 1880'erne. Engen er humusblandet Jord og kultiveret. Skovens Bevoksning blandet Løvskov.

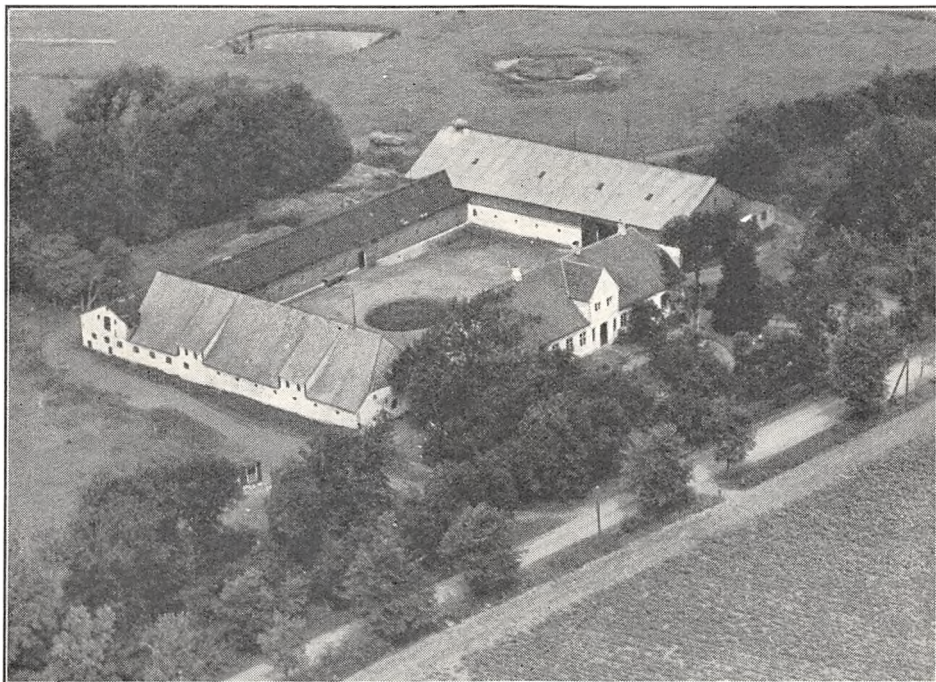
Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Vintersæd, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6.—7. Kløver og Græs; hvorefter der halvbrakkes. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 50 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 32 Malkekøer, 1 Tyr og 70 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne

græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Rejsby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 225 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 76 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Havedgaard har grundmurede gode, overvejende hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, som grænser til Landevejen, har Frontspids til denne og Tegltag; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de 3 sammenbyggede Avslænger er der Heste- og Svinestald i den vestlige Sidelænge, som er tækket med Eternit, Lade i den østlige, der har Tag og Trimpel af Pandeplader og Kostald i den lave

Havedgaard.

Længe mod Nord; denne, der har muret Trimpel, er nu tækket med Pandeplader; desuden Vest for Gaarden et Hønsehus, opført af Træ, bygget som Halvtag og tækket med Tagpap. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Havedgaard ejedes tidligere af Christian Hahne, der i 1918 solgte den til Hans Michael Hansen, som tilkøbte ca. 60 ha; han solgte Gaarden i 1927 til den nuværende Ejer, der Aaret efter frasolgte 50 ha, som nu er udstykket til Husmandsbrug.

RIBERHUSGAARD, Kirkeby By, Roager Sogn og Komm., Hviding Hrd., Toftlund Retskr. (Ribe Bitingsted), Tønder A. Ejer Asmus Jensen Rahr, Postfb. Roager, nærmeste St. Rejsby, Afst. 10 km og 11 km til Ribe, Tlf. Roager 10.

Art. 45 m. fl. af Øster Aabølling og 368 af Hviding, samlet Areal 161,4 ha, deraf 97,4 Ager, 25 Eng, 38 Hede og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 403,73 Th. (8,5 Td. Hrtk.); Ejdkv. 69,300 Kr. (81,200), Jordv. 49,700 Kr. (55,600); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Riberhusgaard ligger i Kirkeby lige Vest for Roager Kirke; Jorderne, som er noget adskilt, bestaar overvejende af dyb Sandmuld paa Sand og sandblandet Ler, en

Del er lav Jord. Terrænet er fladt, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid, og en Del er igen merglet i de senere Aar. Engen er dels Haardbundseng, dels Aamade (Enge ud mod en Aa).

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 70 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes overvejende ved eget Tillæg, dog købes en Del til Græsning, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Vodder-Roager Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Der er tidligere leveret ca. 230 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 53 Svinekort. Der holdes 80 Faar. Fjerkræholdet er ca. 70 Høns.

Riberhusgaard har grundmurede, velholdte og gode Bygninger, der danner en sammenbygget 4-længet Gaard. Den hvidpuksede, straatækte Hovedbygning, der ligger mod Syd til den gl. Have, er opført i 1823. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er den østlige Sidelænge, som rummer Bryggers, Værelser til Folkene og Hestestald, sammenbygget i Vinkel med Hovedbygningen; den vestlige Sidelænge, der rummer Kostald, har muret Trimpel ligesom Ladden mod Nord, der ogsaa rummer Svinestald, de er begge bygget i 1913; desuden Vest for Gaarden et Redskabs- og Maskinhus opført af Træ. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Riberhusgaard ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af Lars Jespersen, hvis Slægt havde ejet Gaarden i mange Slægtled. Han omkom ved en Brand i 1823 tilligemed 6 andre af Gaardens Beboere, og Aaret efter bragte Enken Gaarden til sin Mand af andet Ægteskab Hans Lauesen Nørgaard; efter ham overtoges den i 1873 af Sønnen Niels Jensen Rahr, efter hvem Sønnen, den nuværende Ejer, overtog Gaarden i 1912.

GRÆSGAARD, Spandet By, Sogn og Komm., Hviding Hrd., Toftlund Retskr. (Ribe Bitingsted), Tønder A., Ejer Jes Sørensen, Postfb. Arnum, nærmeste St. Ribe, Afst. 12½ km.

Art. 6 m. fl. af Spandet, samlet Areal 74 ha, deraf 62,2 Ager, 8 Eng, 1 Skov, 2 Mose og 0,8 Have og Gaardsplads, Ejdskv. 77,000 Kr. (85,500), Jordv. 49,500 Kr. (59,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Græsgaard ligger i Spandet By; Jorderne, hvoraf 27 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger fraskilt, bestaar overvejende af Lermuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der nymergles i 1937—38. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 40 Kalig. og 30—40 Sække Kvælstof. ■

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg, der fedes aarlig nogle Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Spandet Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 48 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Græsgaard har grundmurede, hvidpuksede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har Frontspids til denne og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har Trimpel af Pandeplader, er der Kostald i den vestlige Sidelænge, Heste- og Svinestald i den østlige og Lade i Længen mod Nord; desuden Øst for Gaarden en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

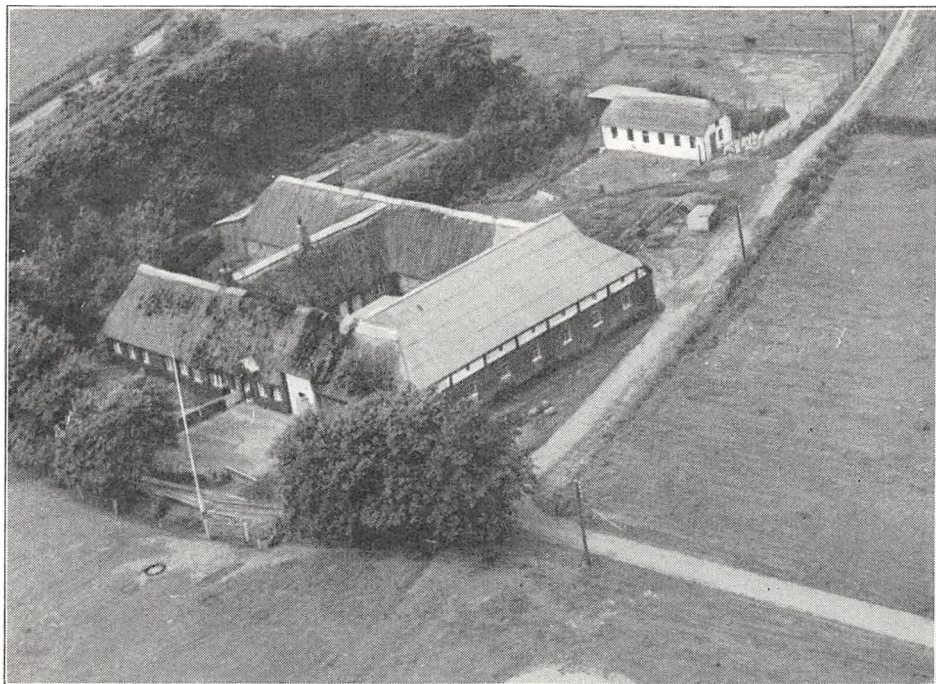
Græsgaard ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af From, hvis Datter bragte Gaarden til sin Mand Søren Knudsen Midtgaard; efter hans Død solgte Arvingerne i 1900 Gaarden til v. Kehlet, der i 1901 solgte den til Chr. Waye, og af denne købte den nuværende Ejer Gaarden i 1918.

Der er i 1932 solgt godt 37 ha til Statens Jordlovsudvalg, der paa Jorden har oprettet 2 Ejendomme, og Gaarden fik derved sit nuværende Areal.

BJERRUMGAARD, Søndernæs By, Brøns Sogn og Komm., Hviding Hrd., Toftlund Retskr. (Ribe Bitingsted), Tønder A., Ejer Hans Jessen Schack Bjerrum, Postforbindelse og nærmeste Station Brøns, Afstand 3 km og 18 km til Ribe, Tlf. Brøns 38 x.

Art. 3 m. fl. af Søndernæs, samlet Areal 39,9 ha, deraf 28,4 Ager, 11 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 223,51 Th. (4,7 Td. Hrtk.); Ejdkv. 38,200 Kr., Jordv. 28,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bjerrumgaard ligger i Søndernæs By; Jorderne, hvoraf 18 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger fraskilt, bestaar af god dyb Sandmuld paa Sandunderlag.

■ Bjerrumgaard.

Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og nymerglet. Engen er Marskeng.

Jorden dyrkes i følgende 10 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4.—5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre, 8. Roer, 9. Byg, 10. Kløver; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 10 Kalig. og 5 Sække Kvælstofg.

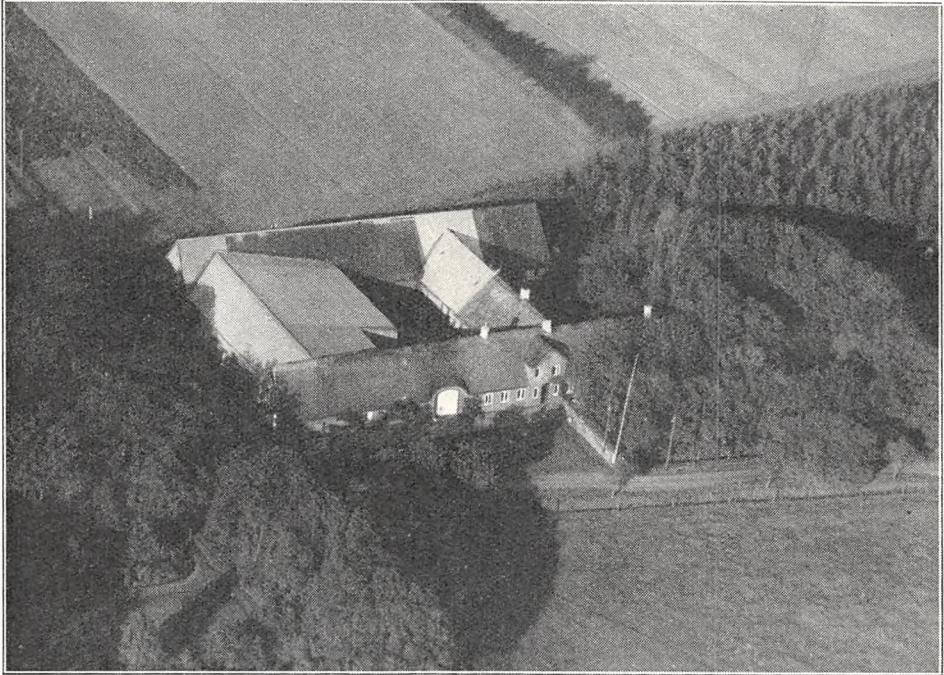
Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg, med Anvendelse af Foreningstyr, og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, der malkes med Maskine, og Mælken leveres til Skærbæk Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 40 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 250 Høns.

Bjerrumgaard har grundmurede gode, overvejende straaetækte Bygninger, der danner en 4-længet lukket Gaard, Stuehuset som ligger mod Syd til Haven, er ved en Gennemkørselsport til Gaarden adskilt fra den østlige Sidelænge, Heste- og Kostalden; denne, der er bygget 1910, har muret Trimpel og Tag af Pandeplader; den vestlige Sidelænge indeholder Bryggers m. m. og

Længen mod Nord Lade og Svinestald; desuden Nord for Gaarden et hvidpudset Hønsehús. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostald og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Bjerrumgaard er en gl. Slægtsgaard; den ejedes ved forrige Aarhundredskifte og under de store Landboreformer af Peter Olsen, efter hvem den i 1808 overtoges af Sønnen Andr. Petersen; efter ham overtoges Gaarden i 1853 af Hans Michael Bjerrum, efter hvem den i 1886 overtoges af Sønnen Andr. Petersen Bjerrum, Gaarden var da paa 80 ha; han fraskilte i 1924 28 ha, hvorefter Gaarden i 1926 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer, der siden har frasolgt 13 ha, hvorved Gaarden fik sit nuværende Areal.

Havervadgaard.

HAVERVADGAARD, Havervad By, Brøns Sogn og Komm., Hviding Hr., Toftlund Retskr. (Ribe Bitingsted), Tønder A., Ejerinde Enkefru Christine Møller, Postfb. og nærmeste St. Brøns, Afst. godt 3 km og 15 km til Ribe, Tlf. Brøns 37 x.

Art 20 m. fl. af Havervad og 219 af Brøns, samlet Areal 121,7 ha, deraf 77,7 Ager, 37 Eng, 6 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 599,53 Th. (12,62 Td. Hrtk.); Ejdskv. 93,500 Kr. (106,900), Jordv. 71,300 Kr. (81,900); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Havervadgaard ligger $\frac{1}{2}$ km Øst for Havervad By; Jorderne, der med Undtagelse af Engen til Dels er samlet, bestaar dels af Sandmuld paa Sandunderlag, dels af Klægjord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er nymerglet. Af Engen er 35 ha Marskeng, 2 ha er Geesteng. Skovens Bevoksning Gran og Fyr.

Gaarden drives af Ejerinden med en Søn Peter Møller som Bestyrer; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 20 Kalig. og 15 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 70 Stkr. Ungkreaturer, er af Korhorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg, dog indkøbes enkelte Dyr, Kø-

erne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, Mælken leveres til Rejsby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, desuden for Tiden 3 Plage. Der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 53 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 30 Høns.

Havervadgaard har grundmurede gode Bygninger, sammenbygget i en 4-længet Gaard. Stuehuset, der ligger mod Syd til den gl. Have, har Frontspids til denne og er tækket med Rør; i den vestlige Del af Længen er der Hestestald. Af Avlslængerne, der er tækket med Pandplader, er der Bryggers og Værelser til Medhjælpere i den østlige Sidelænge, Lade i den vestlige og Kostald i Længen mod Nord; desuden Vest for Gaarden en Svinestald tækket med Træspaan. Gaarden er omgivet af Læplantning.

Kærmark.

Havervadgaard var i mange Aar en Slægtsgaard, inden for en Slægt Schmidt; den ejedes i forrige Aarh. af Niels Schmidt, efter hvis Død den overtoges af Enken; hun solgte Gaarden i 1912 til en Nevø Poul Møller, efter hvis Død i 1919 Gaarden overtoges af Enkefru Møller, den nuværende Ejerinde.

KÆRMARK, Brøns Sogn og Komm., Hviding Hrd., Toftlund Retskr. (Ribe Bitingsted), Tønder A., Ejer Halfdan Jacobsen, Postfb. og nærmeste St. Brøns, Afst. 3½ km og 16 km til Ribe, Tlf. Brøns 39.

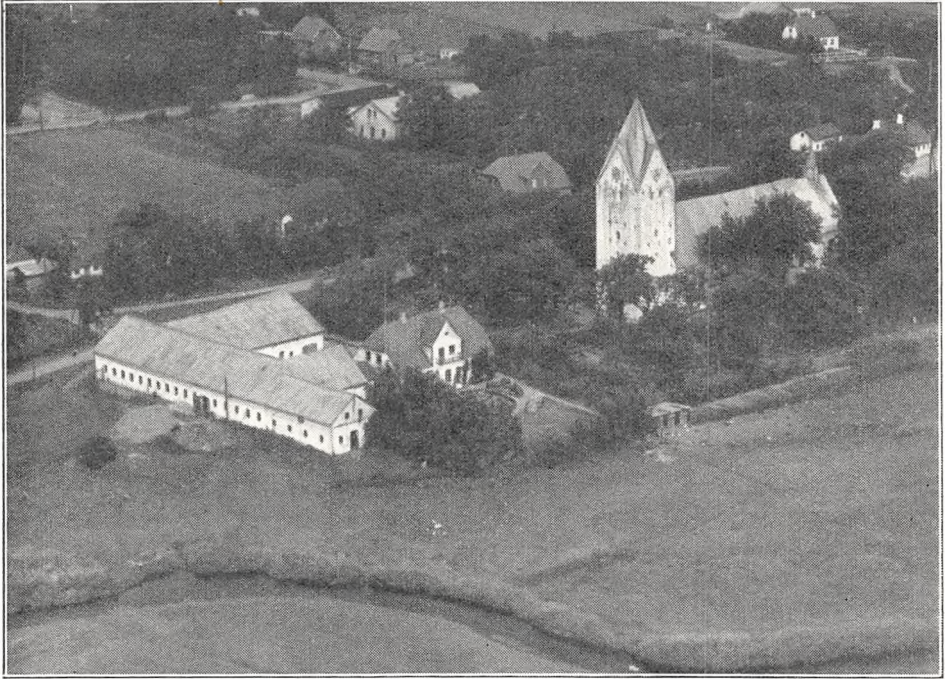
Art. 7 m. fl. af Brøns, samlet Areal 149,5 ha, deraf 94,5 Ager, 50 Eng, 3 Skov og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 454,56 Th. (9,57 Td. Hrtk.); Ejdskv. 81,000 Kr. (92,000), Jordv. 61,300 Kr. (70,000), Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kærmark ligger Nordøst for Brøns St., Vejforholdene til Gaarden er yderst daarligere; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar dels af Sandmuld paa Sandunderlag, dels af Lermuld paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Jorden er drænet og merglet. Engen er humusblandet Jord paa Haardbund. Skovens Bevoksning Bøg og Eg. Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25—40 Malkekøer, 2 Tyre og 40—50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Vodder-Roager Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 75 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Kærmark har grundmurede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den store gl. Have, har gennemgaaende Frontspids og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, som overvejende har Tag af Pandeplader, stedvis endnu lidt Straatag, er der en Fodermesterbolig samt Lade i den vestlige Sidelænge, Svinestald og Lade i den øst-

Toldergaard.

lige og Ko- samt Hestestald i Længen mod Nord. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i en Del af Staldene og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. Gaarden er omgivet af Læplantning, der særlig Vest for Gaarden viser den karakteristiske Vækst, som skyldes den kraftige Vestenvind.

Kærmark ejedes i forrige Aarh., fra 1863, af Hans Michael Jacobsen; han begyndte at opdyrke Jorderne, som den Gang overvejende henlaa som Hede og Overdrev, delvis bevokset med Krat, ligesom han opførte Bygningerne, og efter ham overtoges Gaarden i 1912 af Sønnen, den nuværende Ejer.

TOLDERGAARD, Brøns By, Sogn og Komm., Hviding Hrd., Toftlund Retskr. (Ribe Bitingsted), Tønder A., Ejer Jes Lassen Evald, Postfb. og nærmeste St. Brøns, Afst. 1 km og 16 km til Ribe.

Art. 4 m. fl. af Brøns, samlet Areal 52,2 ha, deraf 33,7 Ager, 15 Eng, 3 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 252,41 Th. (5,31 Td. Hrtk.); Ejdskv. 50,000 Kr. (81,200), Jordv. 30,000 Kr. (54,200); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 35,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Toldergaard ligger i Brøns By, lige Vest for Kirken; Jorderne, der er noget adskilt, bestaar af dyb Sandmuld paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og

Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Marskeng. Skovens Bevoksning Gran og blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 12 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 11 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg, dog købes enkelte Dyr, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Rejsby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 60 Slagte-

Vangsbo.

risvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 43 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Toldergaard har grundmurede, hvidpudsede, store og gode Bygninger, opført i 1922—23. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven i Retning Øst—Vest, har Frontspids samt Karnap med Altan mod Syd og Tegltag; den indeholder en god Bolig. De sammenbyggede Avlslænger, der ligger Vest for Hovedbygningen, har muret Trimpel og Tag af Pandeplader; af Længerne er der Ko- og Svinestald i Længen mod Vest, Lade mod Nord og Hestestald i den korte Side-længe mod Syd. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene.

Toldergaard er en gl. Slægtsgaard; den ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Peter Jensen Evald, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1877 af Sønnen Hans P. Evald, efter hvem den i 1934 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer; der blev i 1932 fraskilt 32 ha.

VANGSBO, Brøns By, Sogn og Komm., Hviding Hrd., Toftlund Retskr. (Ribe Bitingsted), Tønder A., Ejer Knud Chr. Hansen, Postfb. og nærmeste St. Brøns, Afst. 1 km og 15 km til Ribe, Tlf. Brøns 10.

Art. 3 m. fl. af Brøns, samlet Areal 105,3 ha, deraf 96,3 Ager, 6 Eng, 1 Skov og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 174,98 Th. (3,68 Td. Hrtk.); Ejdskv. 69,000 Kr., Jordv. 42,200 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vangsbo ligger 1 km Nordøst for Brøns St.; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, med Undtagelse af 25 ha, som ligger fraskilt, er der to Trediedele Sandmuld paa sandblandet Ler og Mergel, og en Trediedel humusrig Jord paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er nymerglet fra eget Mergelleje. Engen er Geesteng. Skovens Bevoksning Gran.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Rug eller Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6.—7. Kløver og Græs. 8 Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 40 Kalig. og 70 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 2 Tyre og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Rejsby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Par Føl om Aaret; desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 16 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 140 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 46 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Vangsbo har grundmurede, gode og velholdte Bygninger (ligger ikke solret). Den hvidpudse Hovedbygning, der ligger mod Syd til den store gl. Have, har Karnap med Altan til denne, gennemgaaende Frontspids og Skifertag; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Vognport og Rum til forskelligt i den vestlige Sidelænge, Lade i den østlige og Ko- og Hestestald i Længen mod Nord, en Del af denne har endnu Tag af Rør; desuden Vest for Hovedbygningen en skifertækt Svinestald, og Nordøst for Gaarden et Redskabs- og Maskinhus opført af Træ og tækket med Tagpap. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen. Gaarden ligger lunt omgivet af Læplantning.

Vangsbo var i mange Generationer en Slægtsgaard inden for en Slægt Beier; den ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Hans Adolph Beier, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter hans Død overtoges den af Enkefru Beier, efter hvem den i 1863 overtoges af Sønnen Niels Beier; efter ham overtoges Gaarden i 1919 af Sønnen Truels Beier, efter hvem Gaarden senere overtoges af Sønderjydske Hypoteklaanefond, der i 1932 solgte den til den nuværende Ejer. Nogle Aar forinden var der fra Gaarden udstykket ca. 35 ha.

BORREGAARD, Hjemsted By, Skærbæk Sogn og Komm., Hviding Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Niels Jørg. Borre, Postfb. og nærmeste St. Skærbæk, Afst. 2 km og 22 km til Ribe.

Art. 10 m. fl. af Skærbæk, samlet Areal 39,6 ~~ha~~, deraf 24 Ager, 15 Eng og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 228,46 Th. (4,81 Td. Hrtk.); Ejdskv. 43,200 Kr., Jordv. 28,900 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Borregaard ligger i den vestlige Side af Hjemsted By; Jorderne, der er noget adskilt, bestaar af sund Muldjord, Underlaget Sand og Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er nymerglet. Af Engen er 4,5 ha Lavmose, som er kultiveret, 10,5 ha er Marskeng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 5 Kalig. og 5 Sække Kvælstofg.

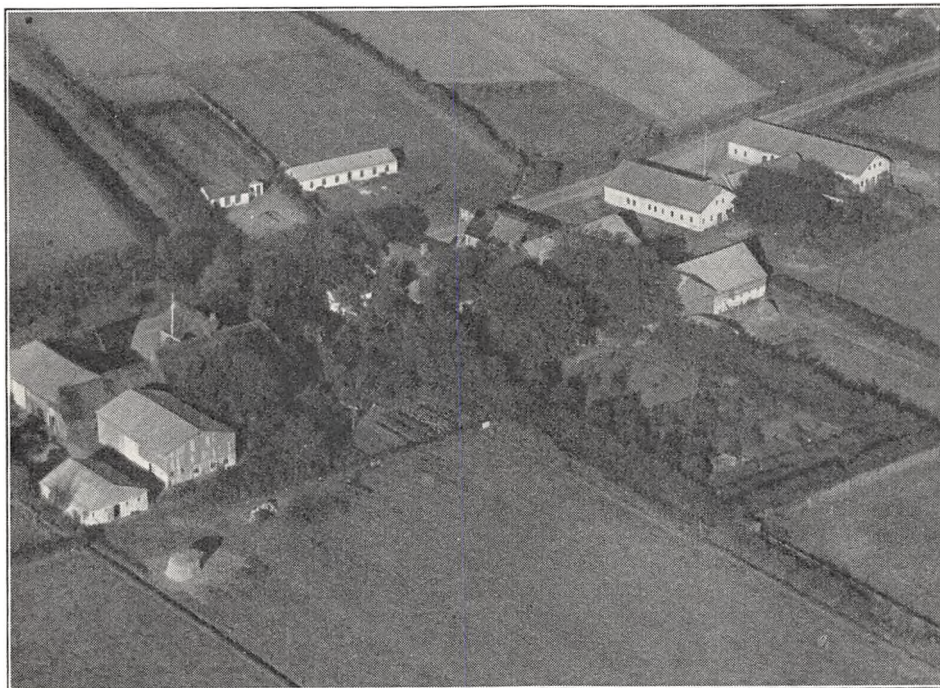
Kvægbesætningen, der bestaar af 12 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, Mælken leveres til Skærbæk Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, deraf 1 Føllhoppe. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 50 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 35 Svinekort. Der holdes 6 Faar. Fjerkræholdet er ca. 90 Høns.

Borregaard har grundmurede ældre, men gode Bygninger, overvejende tækket med Straa (se

til venstre for Billedet af Th. M. Svendsens Gaard i Hjemsted). Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids mod Nord til Gaarden; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der sammen med Hovedbygningen danner en 3-længet Gaard, aaben mod Nord mod Sognevejen, er der Kostald i den vestlige Ende af Hovedbygningen, Heste- og Svinestald i den vestlige Sidelænge, der er tækket med Pandeplader og Vaskehus samt Brændsel i den østlige; desuden Syd for Gaarden, Vest for Haven, en Lade, der tillige rummer Hønsehus og Vest for denne et Redskabs- og Maskinhus. Gaarden har eget Vandværk med Vand fra en Kilde.

Borregaard ejedes før Aarhundredskiftet af Jørg. Nielsen Borre, der havde overtaget den efter sine Forældre, Gaarden var da paa 75 ha; i 1921 blev Gaarden delt, idet der udskiltes 38 ha, paa hvilke der blev opført Bygninger til en ny Ejendom »Nygaard«, og den tilbageværende Hovedparcel med 37 ha overtoges derefter af Sønnen, den nuværende Ejer; siden er der tilkøbt 2,5 ha, hvorved Gaarden fik sit nuværende Areal.

Th. M. Svendsens Gaard i Hjemsted (Art. 447 af Skærbæk) til venstre ses Borregaard.

GAARD I HJEMSTED BY, Skærbæk Sogn og Komm., Hviding Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Thomas M. Svendsen, Postfb. og nærmeste St. Skærbæk, Afst. 2 km og 22 km til Ribe.

Art. 447 m. fl. af Skærbæk, samlet Areal 52,1 ha, deraf 21,5 Ager, 30 Eng og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 285,71 Th. (godt 6 Td. Hrtk.); Ejdksv. 51,000 Kr., Jordv. 35,800 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger midt i Hjemsted By; Jorderne, der er noget adskilt, bestaar af sund Muldjord paa Ler og Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Marskeng, en Del er under Kultur og dyrkes.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 75 Sække Superf., 15—20 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 2 Tyre og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, Mælken leveres til Skærbæk Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 11 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 110 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 53 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 500 Høns.

Gaard Art. 447 m. fl. af Skærbæk har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, er tækket med Straa ligesom 2 mindre Sidelænger, hvorved der dannes en aaben Gaard mod Nord til Sognevejen; af disse er der Værelser til Folkene m. m. i den vestlige og Hestestald i den østlige; af de øvrige Avlsbygninger, der har Tag af Pandeplader, er der Kostald i en Forlængelse af Hovedbygningen mod Øst; fra den vestlige Ende af Kostalden udgaar atter en Trælade som en Sidelænge mod Syd og fra den sydlige Ende af denne en Svinestald som en Sidelænge mod Øst.

Gaard Art. 447 af Skærbæk ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Peter Lassen Beier, efter hvis Død den overtoges af Enkefru Karen Beier; efter hende overtoges den af Sønnen Niels Hansen Beier, af hvem den senere købtes af et Konsortium, og af dette købte den nuværende Ejer Gaarden i 1902.

GAARD I SKÆRBÆK BY, Sogn og Komm., Hviding Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Aamtsraadsmedlem Søren Nielsen Degn, Postfb. og nærmeste St. Skærbæk, Afst. $\frac{1}{2}$ km og 20 km til Ribe, Tlf. Skærbæk 102 (Forpagteren).

Art. 7 m. fl. af Skærbæk og 163 af Astrup, samlet Areal 105,5 ha, deraf 57 Ager, 36 Eng, 7 Skov, 5 Mose og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 756,24 Th. (15,92 Td. Hrtk.); Ejdskv. 85,600 Kr. (99,000), Jordv. 67,500 Kr. (79,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den nordlige Side af Skærbæk By, Vest for Landevejen Ribe—Tønder; Jorderne, der ligger meget spredt, bestaar af god Sandmuld paa Ler- og Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og Agermarken er nymerglet. Engen er Marskeng. Skovens Bevoksning er Bøg og Gran.

Gaarden med 86 ha er siden 15. Maj 1937 bortforpagtet til Forpagter A. From i en 8-aarig Periode; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 90 Sække Superf., 25 Kalig. og 35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 65 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes overvejende ved eget Tillæg, der fedes aarlig nogle Stude, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg om Aaret, der malkes med Maskine »Alfa Laval«, Mælken leveres til Skærbæk Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, for Tiden intet Tillæg. Svinebesætningen er i Øjeblikket 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 66 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 7 m. fl. af Skærbæk har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids til denne og Skifertag; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der er tækket med Rør, er der Værelser til Folkene, Heste- og Svinestald i den østlige Sidelænge, Kostald i den vestlige og Lade i Længen mod Nord, der fra Midten er udvidet i en Sidelænge mod Nord helt opført af Pandeplader; desuden Øst for Gaarden en Længe tækket med Rør, den rummer Stald til Stude og Svin og Syd for denne et Hønsehus, der ligesom et Redskabs- og Maskinhus opført af Træ Vest for Gaarden, er bygget som Halvtag og tækket med Pandeplader. Gaarden har eget Vandværk.

Gaard Art. 7 m. fl. af Skærbæk og 163 af Astrup ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. fra 1858 af Chr. Degn, efter hvis Død den overtoges af Enken, Fru Kristiane Degn, og efter hende overtoges den i 1910 af Sønnen, den nuværende Ejer. Der er for nogle Aar siden tilkøbt 3 ha.

Denne Gaard kan ligesom forøvrigt mange andre Gaarde i Tønder Amt tjene som Eksempel paa, hvor daarlig Jorderne flere Steder blev udskiftet af Fællesskabet under de store Landboreformer, navnlig mange Steder i Vestslesvig; men endvidere paa, hvor svært det maa være økonomisk at drive en saadan Bedrift i vor Tid med den korte Arbejdstid, de høje Lønninger og Driftsudgifter, de høje Skatter og offentlige Afgifter, og trods disse Forhold at naa Balance mellem Indtægter og Udgifter i Aarets Løb, endsiige at faa et Overskud som Løn for Arbejdet og An-

strengelserne; hertil kommer yderligere, at Jordernes Uensartethed og forskellige Bonitet, ofte nødvendiggør flere Sædkifter i samme Bedrift.

Af Gaardens samlede Areal 105,5 ha er som nævnt foran de 86 ha bortforpagtet i 8 Aar fra 15. Maj 1937. Af dette Areal er henved 32 ha Marsk, der ligger meget langt fra Gaarden og meget spredt paa 13 forskellige Steder i Parceller fra 1—8,5 ha; disse Arealer bruges derfor udelukkende til Høslæt samt til Græsning af Stude og andre Fedekreaturer (Opdræt) og bliver aldrig — eller saa godt som aldrig — taget under Plov.

Den egentlige Agerjord (den dyrkede Jord under Plov), ca. 52 ha, ligger spredt i alle Retninger fra Gaarden paa 11 forskellige Steder, Parcellerne af meget forskellig Størrelse og Jorderne af forskellig Godhed og Bonitet, denne Jord dyrkes derfor i 3 Sædkifter:

I: 10 ha Sandmuld paa Sandunderlag — høj Jord — drives i følgende 5 Marks Drift: 1. Græs, 2. Havre, 3. Rug, 4. Kartofler, 5. Blandsæd (Havre og Sommerrug) med Udlæg.

II: 14 ha lerblandet Sandmuld — høj Jord — drives i følgende 5 Marks Drift: 1. Græs, 2. Havre, 3. Byg, 4. Roer, 5. Byg med Udlæg.

III: 18 ha lavere Jord af god Bonitet drives i følgende 6 Marks Drift: 1.—2. Græs, 3. Havre, 4. Byg, 5. Roer, 6. Byg med Udlæg.

Endvidere henligger ca. 4 ha i Toften ved Gaarden med vedvarende Græs, og forskellige Parceller med et samlet Areal af ca. 6½ ha er udlejet til forskellige — ialt 4 — bosiddende Naboer; desuden er det Tanken i Løbet af de 2 næste Aar at tilsaa ialt ca. 4 ha af Jorden nær ved Gaarden med Lucerne.

GAARD I SKÆRBÆK BY, Sogn og Komm., Hviding Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Hans Timmermann, Postfb. og nærmeste St. Skærbæk, Afst. ½ km og 20 km til Ribe.

Art. 113 m. fl. af Skærbæk, samlet Areal 77 ha, deraf 33,5 Ager, 43 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 840,30 Th. (17,69 Td. Hrtk.); Ejdskv. 85,500 Kr. (100,000), Jordv. 63,400 Kr. (80,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger midt i Skærbæk By, i Storegade; Jorderne, der ligger meget spredt, bestaar af dyb Muldjord paa Sand og Sandunderlag. Terrænet er fladt, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og der er merglet fra ældre Tid. Engen er for største Delen Marskeng.

Gaarden med 23 ha er bortforpagtet til Knud Nielsen, Resten af Arealet er bortforpagtet til forskellige.

Gaard Art. 113 m. fl. af Skærbæk har grundmurede, velholdte ældre Bygninger tækket med Straa, de 4 Hovedlænger sammenbygget i en lukket Gaard. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Storegade, har Frontspids til denne; Haven Øst for Gaarden; i den vestlige Ende af Længen er der Hestestald, denne er adskilt fra Beboelseslejligheden ved en Gennemkørselsport. Af Avlsbygningerne er der Kostald og Lade i Længen mod Nord, Svinestald i den vestlige og Rum til forskelligt (Redskaber, Maskiner og Vognport) i den østlige; desuden Vest for Gaarden en Lade opført af Træ og tækket med Tagpap.

Gaard Art. 113 m. fl. af Skærbæk er en gl. Slægtsgaard; den ejedes ved Aarhundredskiftet af Peter Timmermann, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1911 af Broderen Erik T., efter hvem den i 1918 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

NYGAARD, Hjemsted By, Skærbæk Sogn og Komm., Hviding Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Aage Borre, Postfb. og nærmeste St. Skærbæk, Afst. godt 1½ km og ca. 12 km til Ribe.

Art. 42 m. fl. af Skærbæk, samlet Areal 39,7 ha, deraf 23,2 Ager, 16 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 234,50 Th. (ca. 5 Td. Hrtk.); Ejdskv. 46,900 Kr., Jordv. 28,900 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 34,000 Kr., Løsøret i »Danmark« for 23,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

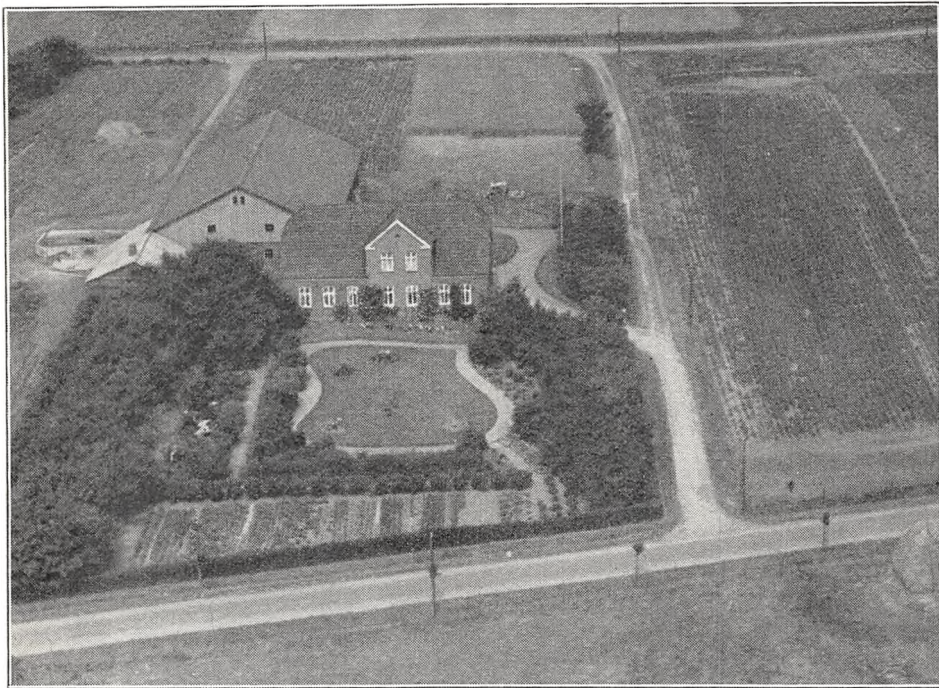
Nygaard ligger i Hjemsted By; Jorderne, der ligger noget spredt, bestaar af sund Muldjord paa Sand og Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i de senere Aar. Af Engen er 13 ha Marskeng, 1,5 ha er Geesteng og 1,5 ha er Lavmoseeng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf. og 10 Kalig.

Kvægbesætningen, der bestaar af 12 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, Mælken leveres til Skærbæk Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 3—4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 40 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 34 Svinekort. Der holdes 4 Faar. Fjerkræholdet er ca. 125 Høns.

Nygaard har grundmurede store nye Bygninger. Hovedbygningen, der er opført i 1921 ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids til denne og Tegtag; den indeholder en stor god

Nygaard.

Bolig med indlagt Centralvarme. Af Avlsbygningerne, der er opført i 1914, er der Heste-, Kostald og Lade i den brede vestlige Sidelænge, der har muret Trimpel, og Tag af Pandeplader ligesom Svinestalden Vest for Hovedbygningen; Staldlængen er sammenbygget med Gavlhjørnerne mod Syd til Hovedbygningen og Svinestalden; der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Nygaard er i 1921 udskilt fra Borregaard (se denne) af dennes daværende Ejer Jørg. Nielsen Borre, efter hvem den i 1922 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer; Gaarden var da paa ca. 38 ha, men siden har Ejeren tilkøbt godt 1,5 ha, hvorved Gaarden fik sit nuværende Areal.

ULLERUPLUND, Ullerup By, Skærbæk Sogn og Komm., Hviding Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Knud Petersen Hansen, Postfb. og nærmeste St. Skærbæk, Afst. 2 km og 22 km til Ribe.

Art. 11 m. fl. af Vester Gasse og 161 af Skærbæk, samlet Areal 222,8 ha, deraf 98,8 Ager, 24 Eng, 98 Hede og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 368,58 Th. (7,76 Td. Hrtk.); Ejdskv. 73,500 Kr. (85,500), Jordv. 57,400 Kr. (63,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

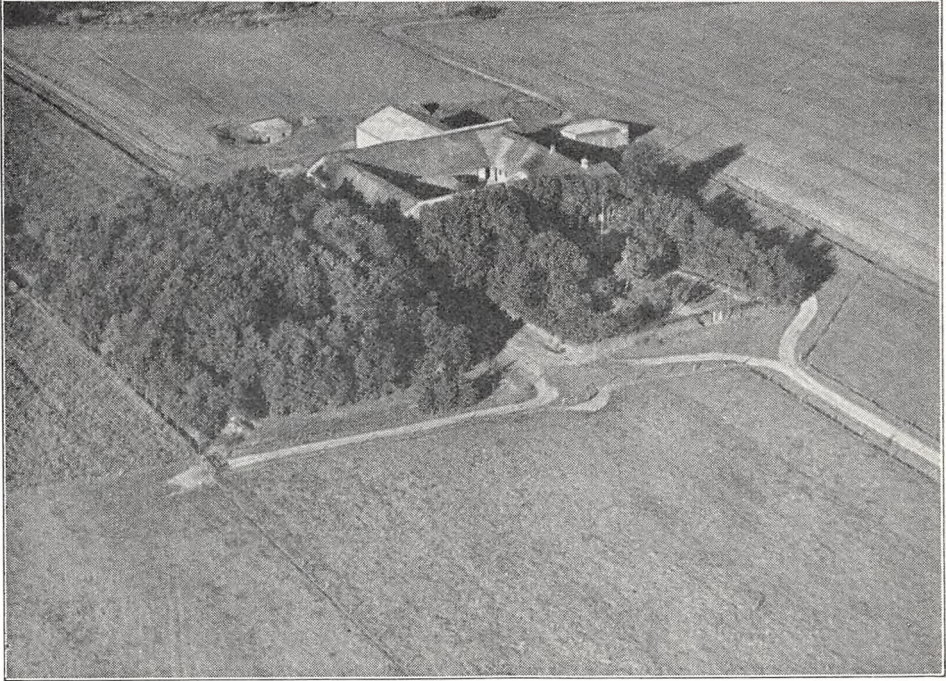
Ulleruplund ligger 2 km Nordøst for Skærbæk St.; Jorderne, der med Undta-

gelse af 4 ha Eng, er samlet om Gaarden, bestaar af Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Jorden er mangelfuld afvandet og trænger til Dræning, der er merglet fra ældre Tid. Af Engen er 4 ha Marskeng, og 20 ha Lavmose.

Da Ejeren er mindreaarig, drives Gaarden af hans Fader Peter Petersen Hansen; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korhorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Skærbæk Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Gaarden er nu tildelt 48 Svinekort. Der holdes 9 Faar. Fjerkræholdet er ca. 130 Høns.

Ulleruplund.

Ulleruplund har ældre velholdte Bygninger tækket med Straa, de 4 Hovedlænger sammenbygget i en lukket Gaard, skærmet mod Vestenvinden ved Læplantning. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. Have, som ogsaa strækker sig noget Vest for Gaarden, har Frontspids mod Syd til Haven. Af de 3 Avslænger er der Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge, Bryggers, en Gennemkørselsport samt Svinestald i den østlige og Lade i Længen mod Nord; denne er udvidet i en bred Sidelænge mod Nord, opført helt af Pandeplader; desuden Øst for Gaarden en Vognport bygget som Halvtag og tækket med Pandeplader.

Ulleruplund ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Knud Andersen Petersen, efter hvem den i 1887 overtoges af Datteren Cathrine og hendes Mand Joh. Jacobsen, og hun tilskødede den nuværende Ejer Gaarden Maj 1936.

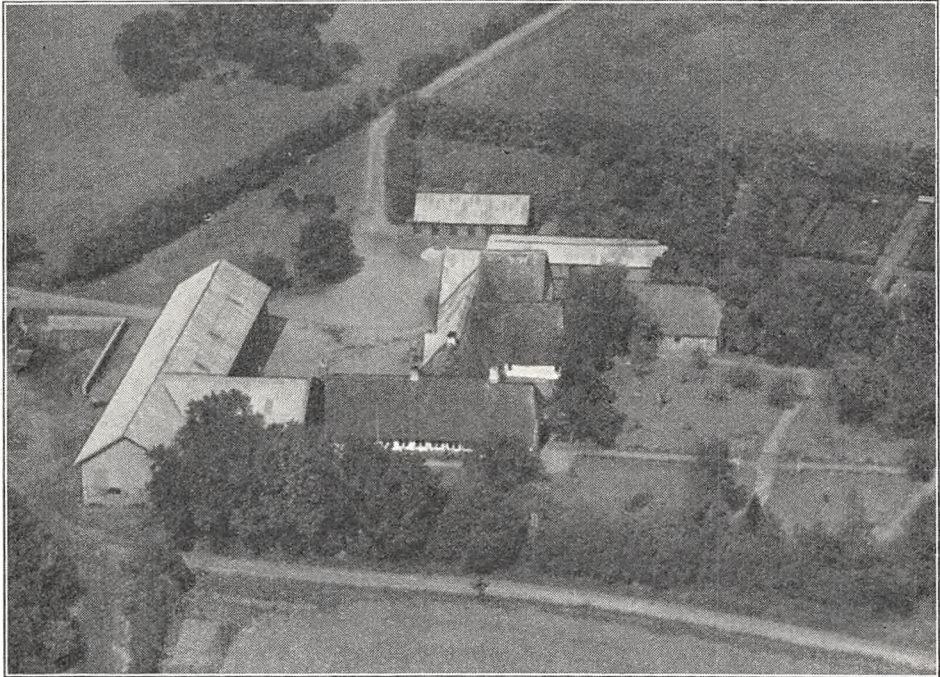
GAARD I ROOST BY, Arrild Sogn og Komm., Hviding Hrd., Toftlund Retskr. (Ribe Bitingsted), Tønder A., Ejer Nis Peter Rostgaard Evald, Postfb. og nærmeste St. Branderup, Afst. 4 km og 27 km til Tønder. Tlf. Branderup 36 y.

Art. 17 af Roost, samlet Areal 65,6 ha, deraf 42 Ager, 20 Eng, 2,5 Skov og 1,1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 401,70 Th. (8,46 Td. Hrtk.); Ejdskv. 67,000 Kr. (117,900), Jordv. 41,300 Kr. (85,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 55,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den østlige Side af Roost By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af god Sandmuld, stedvis Lermuld, Underlaget sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god. Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet i 1930. Engen er god Haardbundseng, af Skoven er 1,5 ha El og Ask, 1 ha er Granplantage.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig 60—70 Sække Superf., 10 Kalig. og 30—40 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20—25 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; desuden indkøbes aarlig en Del Korthornskreaturer, som græsfedes, Køerne græsser

N. P. Rostgaard Evalds Gaard i Roost (Art. 17 af Roost).

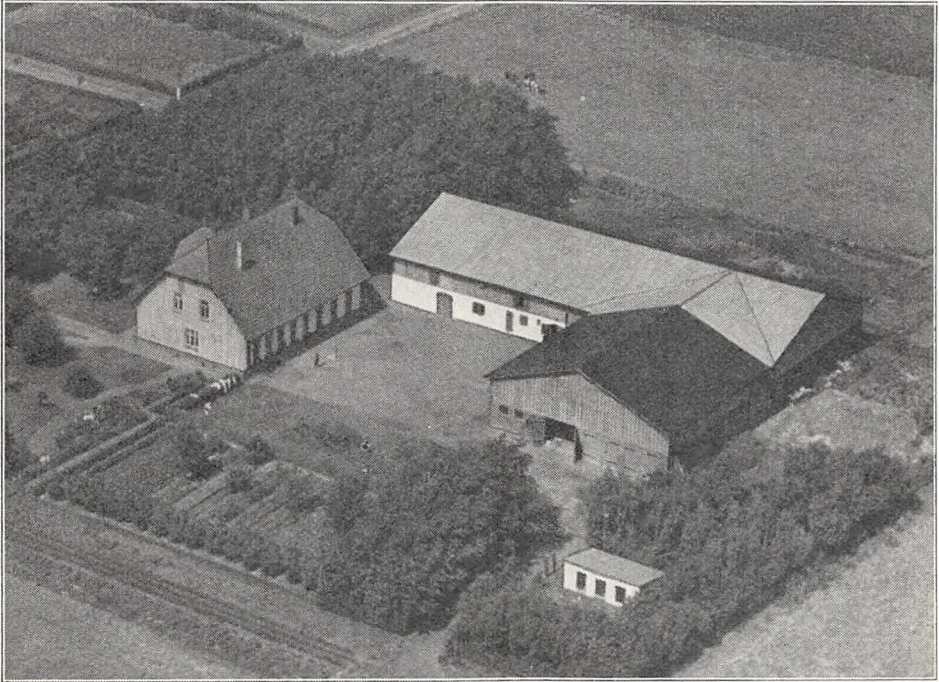
i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko var sidste Aar 164 kg, Mælken leveres til Branderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret 200—250 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 52 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 130 Høns.

Gaard Art. 17 af Roost har grundmurede gode, delvis ældre, dels nyere Bygninger. Det hvidpudsede, straataekte Stuehus, der ligger mod Syd til den store gl. Have, som ogsaa strækker sig Øst for Gaarden, er opført i 1703; fra den vestlige Gavl af Længen er der tilbygget en Lade tækket med Pandeplader og sammenbygget med den vestlige Sidelænge, Kostalden, der har Trimpel og Tag af Pandeplader, begge opført i 1908; af de øvrige Avlslænger er den hvidpudsede østlige Sidelænge, der er udvidet med 2 korte Sidelænger mod Øst, sammenbygget med Stuehuset; denne, der overvejende er tækket med Straa og Rør, mod Vest delvis med Pandeplader, rummer Værelser til Folkene m. m. samt Hestestald, sidstnævnte opført i 1807; desuden Øst for denne en straataekt Længe med Rum til forskelligt, og Nord for Gaarden 2 Længer opført af Træ og tækket med Pandeplader, af hvilke den ene rummer Vognport, Redskaber og Maskiner, den anden Hønseshus; endvidere Vest for Gaarden og Vejen en Svinestald med Tag af Straa og Pandeplader samt et Beboelseshus; disse er ikke med paa Billedet. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus med 2 Lejligheder til Ejendommen.

Gaard Art. 17 af Roost er en meget gl. Slægtsgaard; den ejedes i sidste Halvdel af det 17de Aarh. af Marco Christensen, efter hvem den i 1694 overtoges af Svigersønnen Hans Christensen Rostgaard; efter ham overtoges Gaarden senere af Sønnen Niels R., efter hvem den i 1799 overtoges af en Søstersøn Hans Rostgaard Ewald; efter ham overtoges Gaarden i 1832 af Sønnen Niels R. Ewald, efter hvem den ca. 1870 overtoges af Sønnen Hans R. Ewald og efter ham overtoges Gaarden i 1908 af Sønnen, den nuværende Ejer. Der er i 1932 frasolgt 60 ha til Statens Jordlovsudvalg. (Salgsprisen for dette samt for de nedennævnte Arealer har gennemsnitlig ligget 10 a 30 pCt. over Jordværdien.)

Foruden fra denne Gaard har Jordlovsudvalget ogsaa købt Jord fra Roost Fogedgaard, Roostgaard, Roosthøj og Roost Østergaard (se disse), og paa disse Arealer er der siden 1929 oprettet 22 nye Statshusmandsbrug med fra 9—15 ha Jord (i Gennemsnit 12).

Gammelgaard.

GAMMELGAARD, Roost By, Arrild Sogn og Komm., Hviding Hrd., Toftlund Retskr. (Ribe Bitingsted), Tønder A., Ejer Chr. Riggelsen, Postfb. og nærmeste St. Branderup, Afst. godt 4 km og 27 km til Tønder, Tlf. Branderup 37 u.

Art. 4 m. fl. af Roost, samlet Areal 88 ha, deraf 52 Ager, 30 Eng og Kærjord, 5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 476,20 Th. (10 Td. Hrtk.); Ejdskv. 74,700 Kr. (92,000), Jordv. 47,700 Kr. (61,000); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

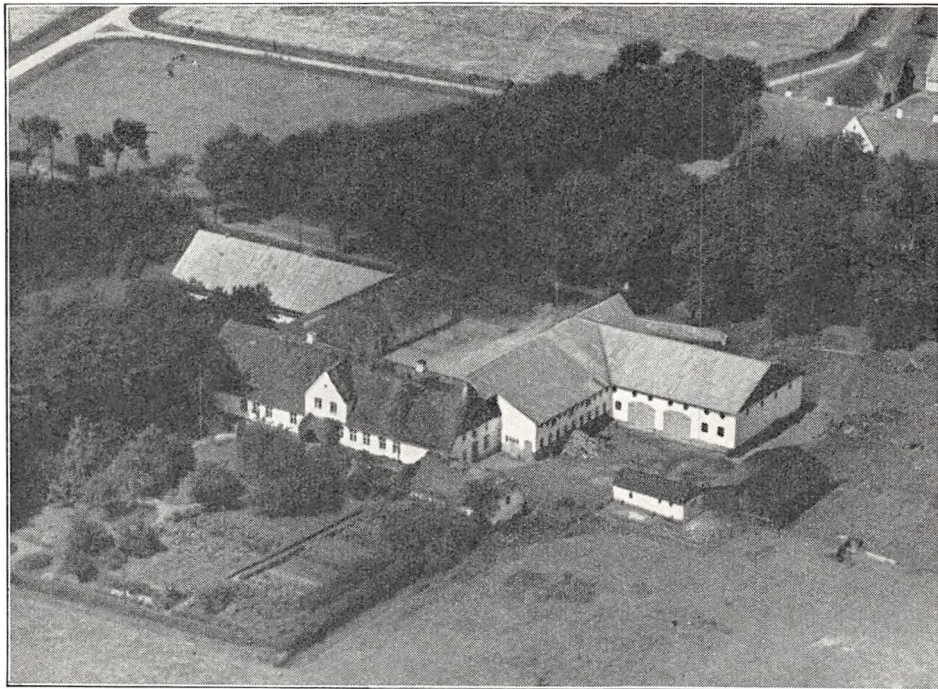
Gammelgaard ligger i den sydvestlige Side af Roost By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar dels af Sand-, dels af Lermuld, Underlaget Sand og sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1931. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning El, Ask og Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 120 Sække Superf., 40 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb, der fedes aarlig ca. 15—20 Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3200 kg om Aaret, Mælken leveres til Branderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6—7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—3 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 67 Svinekort. Der holdes 14 Faar. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Gammelgaard har grundmurede store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den kønne Have, som ogsaa strækker sig Syd for Gaarden, har Frontspids til denne og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af de 2 sammenbyggede Avlslænger er der Heste-, Ko- og Svinestald i den hvidpudsede nordlige Sidelænge, der har muret Trimpel og Tag af Pandeplader; Længen mod Øst, Laden, har Trimpel af Pandeplader, Taget overvejende Tagpap; desuden Sydøst for Gaarden et hvidpudset Hønsehus, bygget som Halvtag, tækket med Pandeplader og skærmet mod Vinden ved Læplantning; der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i

Hofmannsgave.

Staldene, og der hører et Hus til Ejendommen; Gaarden, der er aaben mod Syd, er skærmet mod Nordvestvinden ved Læplantning.

Gammelgaard ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Nis Petersen, efter hvis Død den overtoges af Enken Marie Petersen; efter hende overtoges den ca. 1887 af Laur. Hansen Vind, efter hvem Gaarden i 1922 overtoges af den nuværende Ejer; denne, der var en Nevø af Laur. H. Vind, havde haft Gaarden i Forpagtning siden 1906. Der er for faa Aar siden tilgaaet 3 ha ved en Jordomdeling.

HOFMANNSGAVE, Roost By, Arrild Sogn og Komm., Hviding Hrd., Toftlund Retskr. (Ribe Bitingsted), Tønder A., Ejer Hans Thomsen, Postfb. og nærmeste St. Branderup, Afst. 4 km og 27 km til Tønder, Tlf. Branderup 37 x.

Art. 6 af Roost og 90 af Arrild, samlet Areal 141,2 ha, deraf 81 Ager, 40 Eng og Kærjord, 4 Skov, 14,5 Mose og 1,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 684,14 Th. (14,4 Td. Hrtk.); Ejdkv. 108,000 Kr. (132,000), Jordv. 75,500 Kr. (91,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 70,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Hofmannsgave ligger midt i Roost By; Jorderne, der overvejende er samlet ved Gaarden, bestaar dels af Sandmuld, dels af Lermuld, Underlaget Sand og sandblan-

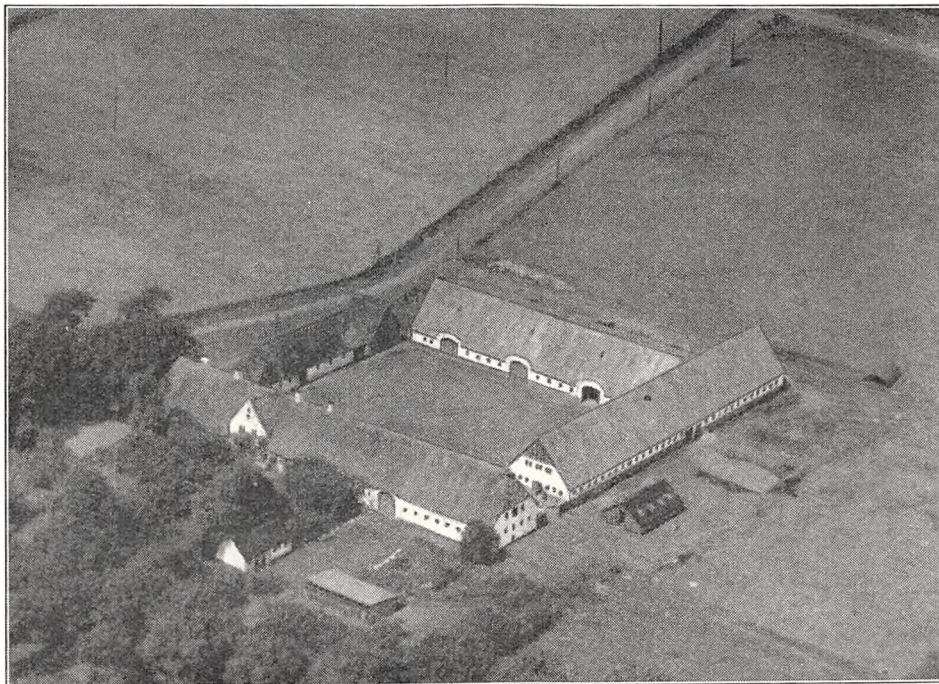
det Ler. Terrænet er fladt, Jorden er drænet, og der er merglet i 1931. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning El og Ask.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Kvægbesætningen, der bestaar af 50 Malkekøer, 2 Tyre og 70 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3600 kg aarlig, Mælken leveres til Branderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 9 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—3 Føl om Aaret. Gaarden er nu tildelt ca. 100 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Hofmannsgave har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger. Stuehuset, der er opført i 1794,

Roost Fogedgaard.

er velholdt, ligger mod Syd til Haven, har Frontspids til denne og er tækket med Rør; det indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Hestestald m. m. samt Svinestald i den vestlige Sidelænge; denne, der er sammenbygget med Hovedbygningen, er ældre og tækket med Rør ligesom denne, og fra den nordlige Ende er Svinestalden udvidet i en ny Sidelænge mod Vest med Tag af Pandeplader; den østlige Sidelænge, Kostalden, er ligeledes sammenbygget med Hovedbygningen og fra den nordlige Ende af Kostalden udgaar Laden som en Sidelænge mod Øst; begge Længer, der er nye, har muret Trimpel og Tag af Pandeplader; desuden Øst for Hovedbygningen og Gaarden et straatækt Hus, som rummer forskelligt, et Hønseshus og en Længe af Træ, der rummer Vognport, Redskaber og Maskiner, begge tækket med Tagpap; der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden.

Hofmannsgave ejedes i sidste Halvdel af det 18de Aarh. paa de store Landboreformers Tid af Thomas Nielsen, der solgte den i 1793; senere, omkring Midten af forrige Aarh., ejedes Gaarden af Hans Thomsen, efter hvem den i 1874 overtoges af Sønnen Heinrich Thomsen og efter ham overtoges den i 1902 af Sønnen, den nuværende Ejer; denne har senere tilkøbt 34 ha, hvorved Gaarden har faaet sit nuværende Areal.

ROOST FOGEDGAARD, Roost By, Arrild Sogn og Komm., Hviding Hrd., Toftlund Retskr. (Ribe Bitingsted), Tønder A., Ejer Chr. Thomsen, Postfb. og nærmeste St. Branderup, Afst. 4 km og 27 km til Tønder, Tlf. Branderup 38 x.

Art. 5 m. fl. af Roost, samlet Areal 63,1 ha, deraf 56 Ager, 6 Eng og 1,1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 355,29 Th. (ca. 7,5 Td. Hrtk.); Ejdskv. 77,100 Kr. (115,200), Jordv. 44,700 Kr. (79,200); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 59,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Roost Fogedgaard ligger midt i Roost By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af god Sandmuld, Underlaget dels Sand, dels sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Jorden er drænet, og der er merglet i 1931. Engen er Haandbundseng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift.

Der er hidtil holdt ca. 30 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer af sortbroget hollandsk Race, men der gaas nu over til Studedefning (indkøbte Korthornstude), og for Tiden holdes kun 3 Malkekøer.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, deraf 1 Hingst, og der tillægges alm. et Par Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 2—3 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 60 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Roost Fogedgaard har grundmurede, hvidpudsede, gode Bygninger. Den lange Hovedbygning, der ligger mod Syd til den gl. Have, har Frontspids til denne og er tækket med Rør; den indeholder en god Bolig; i den østlige Del af Længen er der Rum til forskelligt. Af de 3 Avls-længer er der Heste- og Kostald i den lange østlige Sidelænge, som er sammenbygget med Ladelængen mod Nord; de er begge tækket med Pandeplader; den gl. vestlige Sidelænge — den tidligere Heste- og Svinestald — skal nu nedrives; desuden Øst for Gaarden en Svinestald opført af Træ og tækket med Tagpap, og i Haven Syd for Hovedbygningen 2 Høns-huse med Tag af Pandeplader, det ene opført af Træ; der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostald.

Roost Fogedgaard ejedes fra 1662 af Ridefoged Hans Outzen, hvis Slægt ejede Gaarden til 1829, da den solgtes for 7000 Rd. til H. A. Jessen, Tønder; i sidste Halvdel af Aarhundredet ejedes den af Henr. Jessen Thomsen (vistnok en Sønnesøn), efter hvis Død Gaarden overtoges af Enkefru Thomsen, efter hvem den i 1920 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer. Der er i 1932 frasolgt 60 ha til Statens Jordlovsudvalg (se Gaard Art. 17 af Roost).

ROOSTGAARD, Roost By, Arrild Sogn og Komm., Hviding Hrd., Toftlund Retskr. (Ribe Bitingsted), Tønder A., Ejer Jeppe Refsing Madsen, Postfb. og nærmeste St. Branderup, Afst. 4½ km og 27½ km til Tønder, Tlf. Branderup 38 y.

Art. 9 af Roost, samlet Areal 89,9 ha, deraf 58,4 Ager, 30 Mose og 1,5 Have og Gaardsplads; Ejdskv. 68,200 Kr. (126,000), Jordv. 42,800 Kr. (96,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 55,000 Kr., Løvsøret i Nordvestslesvigsk Brandf. for 63,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Roostgaard ligger lidt Nord for Roost By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af god Muldjord paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1930.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 40 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke-race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løvsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælk leveres til Branderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, der er tidligere leveret 250—300 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 94 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Roostgaard har grundmurede, store og gode Bygninger, nylig restaureret (ligger ikke helt solret). Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den store kønne Have, som grænser til Landevejen, har Frontspids til denne; Hovedbygningen, der indeholder en god Bolig, har nu Tag af Asbest, tidligere Rør, og er opført i 1850. Af de 3 sammenbyggede Avls-længer, som nu er tækket med Pandeplader, er der Rum til forskelligt, Værelser til Medhjælpere samt Hestestald i den vestlige Sidelænge langs Landevejen til Toftlund, Lade i Længen mod Nord og Kostald i den øst-

lige Sidelænge; fra denne udgaar en bred Sidelænge mod Øst, der i den nordlige Side, hvor den har høj Kampestensokkel, rummer Lade, og Svinestald mod Syd; den har TrimpeL og Tag af Pandeplader; desuden Syd for Længen et Hønsehush bygget som Halvtag, og Nord for Gaarden et Redskabs- og Maskinhus opført af Træ, begge med Tag af Pandeplader. Der hører et Hus til Ejendommen.

Roostgaard har været i den nuværende Slægts Besiddelse siden 1847, da den købtes af Jep Hansen Refsing, han købte i 1881 en Nabogaard med 69 ha og lagde denne under Roostgaard; efter ham overtoges den i 1886 af Svigersønnen Peder Madsen, efter hvem den i 1919 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer; i 1929 er der solgt 40 ha til Statens Jordlovsudvalg og i 1932 yderligere 10, hvorved Gaarden har faaet sit nuværende Areal (se Gaard Art. 17 i Roost).

I Roost fødtes Ridefoged Hans Rostgaard d. 15. April 1625, se Krogerup og Nellerupgaard, Bind I, Side 196—98 og Side 143—44.

ROOSTHØJ, Roost By, Arrild Sogn og Komm., Hviding Hrd., Toftlund Retskr. (Ribe Bitingsted), Tønder A., Ejer Jesper Th. Hansen, Postfb. og nærmeste St. Branderup, Afst. 4½ km og ca. 27 km til Tønder, Tlf. Branderup 37 v.

Art. 2 m. fl. af Roost, samlet Areal 66,6 ha, deraf 49 Ager, 15 Eng og Kærjord, 1,6 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 389,62 Th. (godt 8 Td. Hrtk.); Ejdskv. 72,000 Kr. (115,000), Jordv. 40,000 Kr. (80,800); Bygn. er fors. i Danske Grundejerers Brandf. for 55,000 Kr., Løsporet i samme Selskab for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Roosthøj ligger i den sydvestlige Side af Roost By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af mild Lermuld paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt med svag Hældning mod Syd, Jorden er drænet, og der er merglet i 1931. Engen er Haardbundseng. Skovens Bevoksning El og Ask.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med lidt Frøavl.

Kvægbesætningen, der bestaar af 36 Malkekøer, 1 Tyr og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Branderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6—7 Arbejdsheste, deraf 5 Følhopper. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 125 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 80 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Roosthøj har grundmurede nye gode Bygninger, opført i 1928—29 efter en Brand. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, er tækket med Tegl; den indeholder en god Bolig. Af de 2 sammenbyggede Avlslænger, der har TrimpeL og Tag af Pandeplader, er der Vognport m. m., Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge, og Lade samt Svinestald i Længen mod Nord; Gaarden er aaben mod Øst til Sognevejen. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Roosthøj ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Martin Hansen, efter hvis Død den overtoges af Enken; i 1882 ægtede hun Jens Lassen Jensen, der i 1895 solgte Gaarden til Laur. Hansen Vind; han solgte den i 1928 med 115 ha til Statens Jordlovsudvalg, der udstykkede godt 58 ha af Jorden, og af dette købte den nuværende Ejer den tilbageværende Hovedparcel i Aug. 1929 (se Gaard Art. 17 i Roost).

ROOST ØSTERGAARD, Roost By, Arrild Sogn og Komm., Hviding Hrd., Toftlund Retskr. (Ribe Bitingsted), Tønder A., Ejer Peter Vind Riggelsen, Postfb. og nærmeste St. Branderup, Afst. 4 km og 27½ km til Tønder, Tlf. Branderup 36 u.

Art. 10 af Roost, samlet Areal 52,7 ha, deraf 40,4 Ager, 11 Eng og 1,3 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 366,64 Th. (7,72 Td. Hrtk.); Ejdskv. 60,100 Kr. (97,000), Jordv. 37,600 Kr. (65,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 45,000 Kr., Løsporet i »Nye Danske« for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

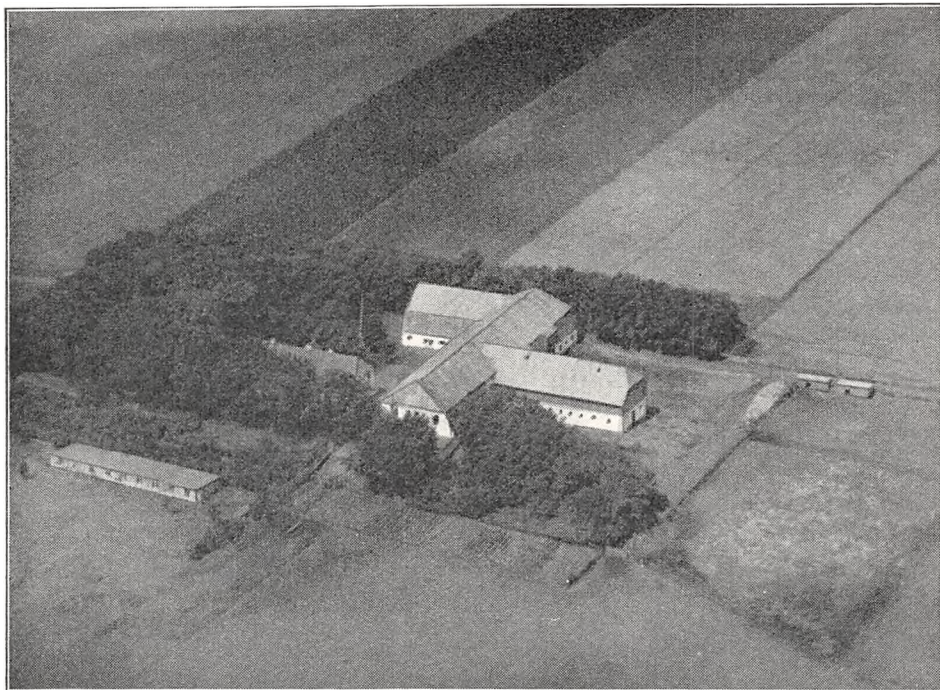
Roost Østergaard ligger i den sydøstlige Side af Roost By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar dels af Sandmuld, dels af Lermuld, Underlaget Sand og sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1930. Engen er god Haardbundseng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 5 Kalig og 15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer, 1 Tyr og 25—50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, Mælken leveres til Branderup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Gaarden er nu tildelt 39 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Roost Østergaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der er opført i 1910, ligger mod Syd til den store Have, har Frontspids mod Nord til Gaarden og Tegltag;

Rugbjerg.

den indeholder en god Bolig. De 3 sammenbyggede Avlslænger, som er opført i 1890, har Trætrimpel og er tækket med Tagpap; af Længerne er der Vognport, Heste- og Svinestald i den vestlige Sidelænge, Kostald i den østlige og Lade i Længen mod Nord; desuden Øst for Hovedbygningen en Længe opført af Træ og tækket med Pandeplader, den indeholder Maskin- og Redskabsrum samt Hønsehus; der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og der hører et Hus til Ejendommen.

Roost Østergaard, der er en gl. Slægtsgaard, ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Peter Vind, efter hvem den senere overtoges af Sønnen Chresten Vind; efter ham overtoges den af en Broder Frederik Vind, efter hvem den i 1882 overtoges af en tredie Broder Laur. Hansen Vind; efter ham overtoges Gaarden i 1910 af den nuværende Ejer, til hvem L. H. Vind var Onkel. Der er i 1932 frasolgt ca. 32 ha til Statens Jordlovsudvalg (se Gaard Art. 17 af Roost).

RUGBJERG, Arrild By, Sogn og Komm., Hviding Hrd., Toftlund Retskr. (Ribe Bitingsted), Tønder A., Ejer Nicolai Bergholt, Postfb. Arrild, nærmeste St. Brandrup, Afst. 9 km og 28½ km til Tønder, Tlf. Arrild 13.

Art. 3 m. fl. af Arrild og 195 af Hønning, samlet Areal 156,5 ha, deraf 125,5 Ager, 30 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 323,74 Td. (6,81 Td. Hrtk.); Ejdskv. 98,000 Kr. (112,000), Jordv. 69,300 Kr. (80,000); Bygn. er fors.

i Danske Grundejeres Brandf. for 80,000 Kr., Løspøret i »Dannevirke« for 80,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Rugbjerg ligger ca. 1 km Øst for Arrild By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar dels af Sandmuld, dels af mild Lermuld, Underlaget er sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i 1913, og igen merglet i 1935—37. 25 ha af Engen er god Haardbundseng, 5 ha er Lavmose.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 200 Sække Superf., 60 Kalig. og 40—50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 50 Malkekøer, 2 Tyre og 100 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, Mælken leveres til Arrild Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 10 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 170 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildels 92 Svinekort. Der holdes 8 Faar. Fjerkræholdet er ca. 1000 Høns.

Rugbjerg har grundmurede, hvidpudsede store og gode Bygninger, opført i 1913 efter en Brand ved Lynild i 1912. Hovedbygningen, der ligger Vest for Avlsbygningerne i Retning Øst—Vest og mod Syd til den gl. Have, som ogsaa strækker sig Vest for denne, har Frontspids mod Nord og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af de sammenbyggede Avlslænger, der har Tag af Pandeplader, er der Hestestald, Lade og Kostald, denne udvidet i en lang Sidelænge mod Øst, samt Lade og Svinestald i den lange østlige Sidelænge, fra hvis nordlige Ende der udgaar en kort Sidelænge, en Lade, mod Vest; Sidelængen, der rummer Kostald, har Trimpel, de 2 andre Længer Mansard af Pandeplader; desuden Syd for Haven et stort Hønsehuse, opført af Træ, bygget som Halvtag og med Tag af Pandeplader. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, der benyttes en Petroleumsmotor som Drivkraft for de faste Maskiner, og der hører et Hus til Ejendommen. Bygningerne er skærmet ved Læplantning.

Rugbjerg ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af Hans Jessen, efter hvem den overtoges af Sønnen Jes Hansen; efter ham overtoges Gaarden i 1856 af Sønnen Hans Jessen Bergholt, efter hvis Død i 1881 den overtoges af Enken, Fru Karen Kristine B.; efter hende overtoges Gaarden i 1900 af Sønnen, den nuværende Ejer, der havde bestyret Gaarden siden 1896; han har i indværende Aarh. tilkøbt 60 ha, hvorved Gaarden har faaet sin nuværende Størrelse.

I Gaardens Eng findes en Borgplads med Rester af Volde og Grave samt af Fundamenter af Kampesten, det er Rester af en ældre Borg Nørrevolde ogsaa kaldet Ørsholm.

SANDET, Roost By, Arrild Sogn og Komm., Hviding Hrd., Toftlund Retskr. (Ribe Bitingsted), Tønder A., Ejer Staten ved Jordlovsudvalget, Postfb. og nærmeste St. Branderup, Afst. 5½ km og 28½ km til Tønder, Tlf. Branderup 38 u.

Art. 1 af Roost, samlet Areal 140 ha, deraf 121,5 Ager, 16 Eng, 0,5 Plantage og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 799,24 Th. (16,83 Td. Hrtk.); Ejdkv. 121,900 Kr. (145,000), Jordv. 85,900 Kr. (103,600); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 80,000 Kr., Løspøret i Nye Danske for 70,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Sandet ligger godt 1 km Nordvest for Roost By med Indkørsel fra Landevejen efter Arrild; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar overvejende af mild Lermuld paa Lerunderlag, paa nær et Areal lavtliggende Jord, hvor Underlaget er Sand og sandblandet Ler. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet i 1930. Engen er god Haardbundseng. Skovens Bevoksning Granplantage.

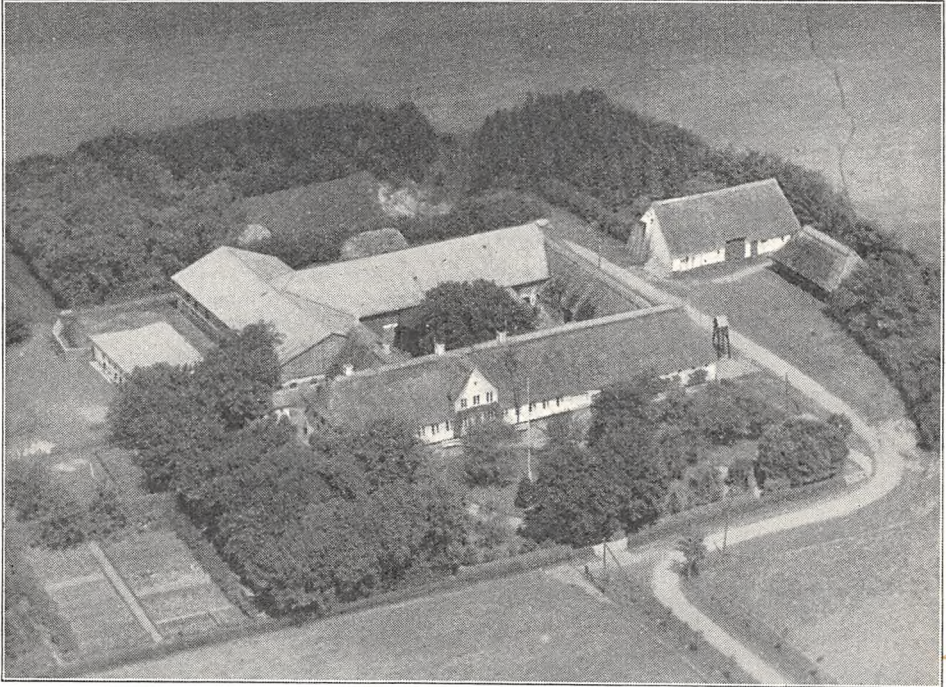
Gaarden drives ved Bestyrer Alfred Christensen; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med store Græsarealer til Afgræsning og Høslet. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 120 Sække Superf., 120 Kalig. og 75 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen bestaar af 3 Malkekøer, til Brug for Husholdningen, samt 3 Tyre, en Korthorns, en Hollandsk og en af rød dansk Malke race; desuden fodres paa Gaarden om Sommeren ca. 180 og om Vinteren ca. 150 Ungkreaturer, der er

tuberkelfri, og ved Indmeldelse til Jordlovsudvalget eller de sønderjydske Landbo- og Husmandsforeninger bliver modtaget paa Foder i $1\frac{1}{2}$ Aar; Kørerne græsser i Løsdrift.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, samt 6—7 Plage; desuden anvendes en Tractor. Gaarden er nu tildelt 92 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

Sandet har grundmurede, gode overvejende hvidpudsede Bygninger, der er opført i 1847; Hovedbygningen, der sammen med de 3 Hovedlænger af Avlsbygningerne danner en 4-længet sammenbygget Gaard, ligger mod Syd til den store Have, har Frontspids til denne og Rørtag; den indeholder en god Bolig; i den østlige Del af Længen er der Hestestald. Af Avlsbygningerne er der Lade i Længen mod Nord, denne er paa Nordsiden tækket med Straa; den er opført af Kampesten, ligesom den vestlige Sidelænge, Kostalden, begge med Trimpel og Tag af Pandeplader, Laden dog kun ind mod Gaarden; den ældre Mellembygning mellem Kostalden og Hoved-

Sandet.

bygningen indeholder Værelser til Medhjælpere m. m., den er tækket med Rør ligesom den østlige Sidelænge, der rummer Studestald samt en Gennemkørselsport; desuden Vest for Gaarden en Svinestald med Tag af Pandeplader og Øst for en Lade samt et Redskabs- og Maskinhus, begge tækket med Rør. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Kostalden og eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. Gaarden er omgivet af Læplantning, og der er ogsaa plantet Læhegn omkring en stor Del af Marken og Græsarealerne.

Sandet ejedes før Aarhundredskiftet af Hans Hansen, der i 1901 solgte den til Chr. Ludvigsen. og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden April 1936 for 144,282 Kr.

TØNDER, HØJER OG LØ HERREDER

DYRHUS, Tønder Købstad Komm., Tønder, Højer og Lø Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer M. Th. Hansen, Postfb. og nærmeste St. Tønder, Afst. 2 km, Tlf. Tønder 469.

Art. 4 af Tved, samlet Areal 65,2 ha, deraf 64,1 Ager, 0,5 Skov og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 420,50 Th. (8,85 Td. Hrtk.); Ejdskv. 68,300 Kr., Jordv. 50,300 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tønder Elektricitetsv.

Dyrhus ligger 2 km Sydvest for Tønder By, ved Landevejen til Rigsgrænsen og Avntoft; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er 12,5 ha dyb Sandmuld, Resten Klægjord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, af Jorden er ca. 20 ha drænet, Resten er afvandet ved Kanaler, og hele Arealet er nymerglet. Skoven bestaar af Nyplantning, Gran og blandet Løvskov.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Blandsæd, 4. Havre, 5.—6. Kløver og Græs, 7. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger et større Areal med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 25 Sække Superf., 8 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, der malkes med Maskine, Mælken leveres til Tønder Mejeri (privat).

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 70 Slagtersvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 45 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 400 Høns.

Dyrhus har grundmurede ældre Bygninger tækket med Rør, de 4 Hovedlænger sammenbygget i en 4-længet Gaard (ligger ikke helt solret). Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, som grænser til Sognevejen, har Frontspids til denne; den rummer en god Bolig, og i den østlige Halvdel af Længen er der Heste- og Ungkvægstald; i de 3 andre Længer er der Vaskehus og Værelser til Folkene i den vestlige Sidelænge, Kostald i den østlige og Lade i Længen mod Nord; desuden Øst for Gaarden en Svinestald med Tag af Cementsten, Syd for denne et rundt Svinehus af Træ tækket med Tagpap og Nord for et Hønsehus opført af Træ, bygget som Halvtag og tækket med Tagpap. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet; der er kun Adgang til Gaardspladsen med Vogne gennem Laden.

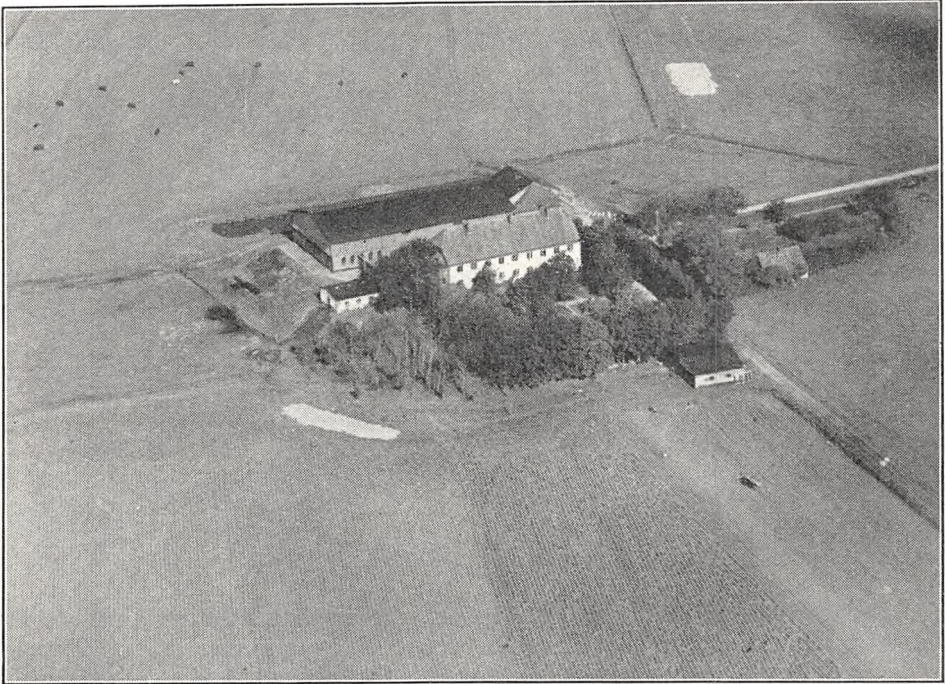
Dyrhus ejedes i Begyndelsen af indeværende Aarh. af Fedder Carstensen, der i 1911 solgte den til Anton P. Linnæ; efter ham overtoges den senere af Tønder Handelsbank, af hvem den nuværende Ejer købte Gaarden i 1933.

(I Muren tilhøjre for Indgangsdøren paa Stuehuset er indmuret en Granitsten med Kors, Bømarkeskjolde og Aarstallet 1547; om denne meddeles, at den nævnte Aar blev rejst paa Graven over Jens Hansen Sønnicksen, der blev henrettet, mistænkt for et begaaet Mord; da den rette Morder senere røbede sig i en Rus, blev Sønnicksens Lig taget op og begravet i indviet Jord. Morderen skænkede derefter alt sit Gods til Sønnicksens Moder, som for dette købte Dyrhus og lod Ejendommen bygge op.)

GØRRISMARK, Tønder Købstad-Komm., Tønder, Højer og Lø Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer Provst Balthasar Petersens Legat, Postfb. og nærmeste St. Tønder, Afst. $1\frac{1}{2}$ km, Tlf. Tønder 53.

Art. 2 af Tved, 36 af Lille Emmerske og 186 af Tønder, samlet Areal 110,2 ha, deraf 109,3 Ager og 0,9 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 610,14 Th. (12,84 Td. Hrtk.); Ejdskv. 115,200 Kr. (140,700), Jordv. 75,100 Kr. (94,700); Bygn. er fors. i Købstædernes alm. Brandf. for 80,000 Kr.; Lys og Kraft fra Tønder Elektricitetsv.

Gørrismark ligger $1\frac{1}{2}$ km Vest for Tønder By; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er ca. 75 ha dyb Muldjord paa Sandunderlag, af Resten er ca. 20 ha Klæg-

Gørrismark.

jord og 18 ha er lav Moseeng. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er naturlig sund, og hele Arealet er nymerglet.

Gaarden er forpagtet af Tønder Komm., som driver den ved Bestyrer P. Sørensen, ca. 50 ha pløjes og dyrkes med Korn og Roer, Resten henligger med Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 60—70 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

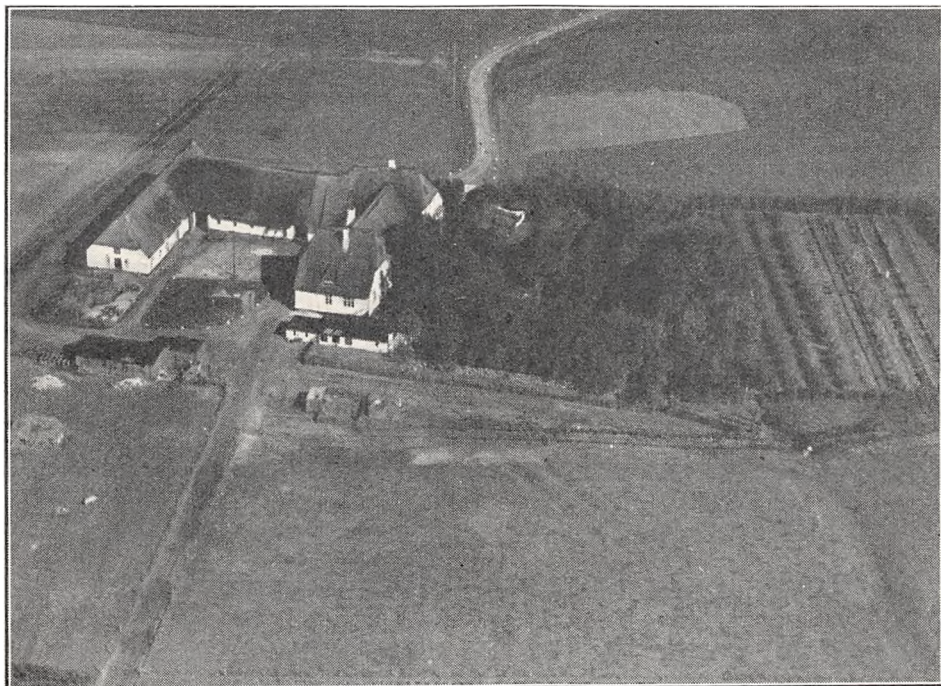
Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb, der fedes ca. 20 Stude om Aaret, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken sælges til Mads Christensens Mælkeforsyning i Tønder.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 61 Svinekort. Der holdes 20 Faar. Fjerkræholdet er ca. 50 Høns, samt Ænder, Gæs og Kalkuner.

Gørrismark har grundmurede gode Bgnyinger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Syd til den kønne Have, er opført i 2 Etager og tækket med Tegl; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, der overvejende er tækket med Tagpap og har Trætrimpel, ligger Hovedlængen Nord for Hovedbygningen parallelt

med denne, den indeholder Ko- og Hestestald, Lade samt en Stald til Stude og Længen Øst for denne i Retning Nord—Syd rummer Svine- og Kalvestald (sidstnævnte tækket med Tegl); desuden Vest for Hovedbygningen en hvidpudset Længe, der indeholder Stald til Søer og Øst for et teglhængt Bagehus. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og Ejendommen har eget Vandværk som drives ved Elektricitet.

Gørrismark ejedes under de store Landboreformer i Slutningen af det 18de. Aarh. af den da meget bekendte Pædagog, Provst, Konsistorialraad Balthasar Petersen, der havde været Præst og Provst i Tønder siden 1746. Han arbejdede for at faa oprettet et Seminarium til Uddannelse af Skolelærere, og i 1786, Aaret før sin Død, skænkede han da denne Ejendom tilligemed 12,800 Rd. til dette Formaal. Stiftelsen, der fik kongelig Stadfæstelse og bærer hans Navn, blev Begyndelsen til det tyske Seminarium i Tønder, der dog først traadte i Virksomhed i 1788 efter hans Død; 18 Elever kunde faa 40 Rd. hver aarlig til Hjælp til Underhold; Undervisningen

Hestholm.

foregik inde i Tønder. Selve Gaarden Gørrismark har i ca. hundrede Aar været anvendt af Tønder Komm. til Fattiggård, indtil 1937, da den af Byen og Amtet i Forening blev indrettet til en Arbejdsanstalt; Stiftelsens Midler anvendes fremdeles til Understøttelse af Elever paa Tønder Seminarium.

HESTHOLM, Tønder Købstad-Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Skibsreder A. P. Møller, Postfb. og nærmeste St. Tønder, Afst. 2 km, Tlf. Tønder 426 x (Forpagteren).

Art. 4 af Tønder Slots- og Frigrund, samlet Areal 66,6 ha, deraf 65,6 Ager og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 604,88 Th. (12,73 Td. Hrtk.); Ejdskv. 61,700 Kr. (75,000), Jordv. 35,600 Kr. (45,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for ca. 80,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Hestholm ligger ca. 1½ km Sydøst for Tønder By; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er ca. 8 ha gl. Agerjord, Sandmuld paa Sandunderlag, Resten er god dyb Muldjord paa Klægunderlag, som nu efter Afvandingen er god Agerjord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er velafvandet, og hele Arealet er merglet i de senere Aar.

Gaarden drives siden 1. April 1937 af Forpagter E. Mathisen Hansen, Forpagt-

ningen er 8-aarig; ca. 30 ha er under Plov, 12 ha er udlagt dels med Rapgræs, dels med Hundegræs til Frø, og Resten af Arealet ligger med varigt Græs.

Kvægbesætningen, der bestaar af 26 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 200 kg aarlig, der malkes med Maskine »Manusk«, og Mælken sælges til Sød Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, intet Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 49 Svinekort. Der holdes 10 Faar og Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Hestholm, der ligger paa den nordøstlige Ende af en lav flad Holm, omgivet af Enge, ligger her paa en kunstig dannet Forhøjning, »Værf«; den har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger, tækket med Rør (ligger ikke solret). Af de 3 sammenbyggede Fløje, som danner en aaben Gaard mod Sydvest, ligger Hovedbygningen mod Nordøst til Haven; den bestaar af en Hoved- eller Midterfløj, der ved hver Ende har en gennemgaaende Tværfløj. Af Avlsbygningerne rummer Længen overfor Hovedbygningen Ko- og Svinestald og Sidelængen mod Nordøst Hestestald og Lade; desuden Syd for Hovedbygningen en Bygning, der indeholder Hønsehushold og Garage, og Vest for denne en Træbygning til Redskaber og Maskiner, begge tækket med Tagpap; Syd for sidstnævnte skal der i 1937 opføres en Lade. Gaarden har eget Vandværk, der ligesom Malkemaskinen drives ved en Benzinmotor.

I Hovedbygningen, der indeholder en stor god Beboelse, er der indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder, og den nordøstlige Tværfløj samt hele det øverste Parti af det øvrige er udlejet til Gaardens tidligere Ejer Dr. med. Friherre v. Werthern, medens Forpagteren bor i Stuen.

Hestholm var tidligere Ladegaard til Tønder Slot og ejedes ligesom dette af Landsherren (Hertugerne), paa Slottet boede Hertugens Lensmand (efter Enevælden Amtmand). Fra 1608 blev Gaarden forpagtet ud, og i 1695 solgte Hertugen den til Bendix Ahlefeldt. Efter Verdenskrigen ejedes Hestholm af Major Ulrich Rotska, der i 1922 solgte den til Dr. med. Friherre v. Werthern; efter ham overtoges den senere af Sønderjyllands Kreditforening, og af denne købte den nuværende Ejer Gaarden i 1928.

Noget forud derfor var der frasolgt 50 ha til Nabogaarden Mejerholm, foruden at der er foretaget en Del Mageskifter og Omdelinger for at faa Jorden bedre samlet og Ejendommen fik derved sit nuværende Areal.

MEJERHOLM, Tønder Købstad-Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retsskr. og A., Ejere Forstander Hans Lund, Rødding, og Overlæge Folmer Teilmann, Gram, Postfb. og nærmeste St. Tønder, Afst. 2 km, Tlf. Tønder 31.

Art. 23 m. fl. af Tønder Slots- og Frigrund, samlet Areal 98 ha, deraf 97 Ager og 1 Have og Gaardsplads; Ejdkv. 76,000 Kr., Jordv. 58,500 Kr.; Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 34,600 Kr., Løsoret i samm. Selskab for 69,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Mejerholm ligger ca. 1½ km Øst for Tønder By Nord for Landevejen efter Flensborg; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er ca. 25 ha dyb Sandmuld, 50 ha er sand- og humusblandet Klægjord og Resten er ren Klægjord, Underlaget er Sand og Mosejord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, ca. 40 ha er drænet 1936—37, Resten er vel afvandet ved den store Afvanding af Marsken og hele Arealet er nymerglet.

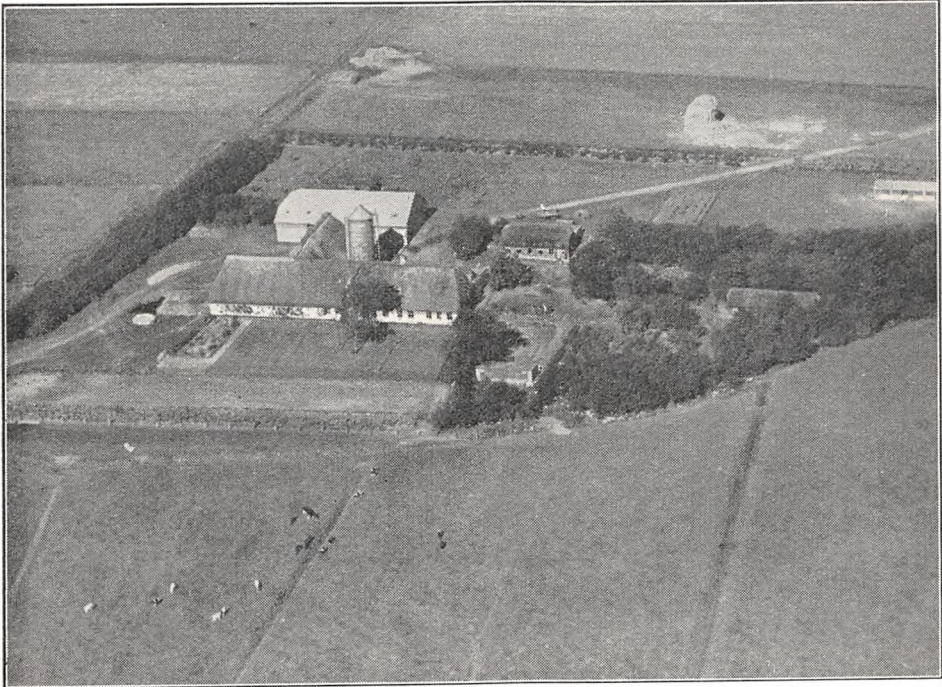
Gaarden drives af Bestyrer Søren Rahbæk Andersen; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Frøavl af Rapgræs og Alsikke. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 30 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 50 Malkekøer, 2 Tyre og 40—50 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 180 kg aarlig, der malkes med Maskine »Alfa Laval«, og Mælken leveres til Sød Andelsmejeri, der sælger den fra Vogn i Tønder.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret, desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug. Svinebe-

sætningen er for Tiden 14 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 62 Svinekort. Der holdes 10 Faar, og Fjerkræholdet er ca. 500 Høns.

Mejerholm har grundumrede, overvejende hvidpudsede ældre, men velholdte Bygninger tækket med Rør. I den lange Længe, som ligger mod Syd til Haven, er der Bolig i den østlige Halvdel af denne, der har Frontspids mod Syd og fra den østlige Ende er udvidet i en mindre Sidelænge mod Nord; i Lejligheden er der indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Vest for denne er der Heste- og Kostald og fra Hestestalden udgaar en Sidelænge — en nyombygget Kostald — mod Nord; op til Østsiden af denne en rund Staalsilo (bruges ikke meget) og Nord for en Lade, opført helt af Pandeplader; desuden Øst for Gaarden en Stald til Søer og en Svinestald, begge opført af Træ, samt et Hønsehus, bygget af Slaggebeton og tækket med Pandeplader. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i den ny Kostald og en Petroleumsmotor leverer Drivkraft til Vandværk og Malkemaskine.

Mejerholm.

Mejerholm købtes efter Verdenskrigen (1919—20) af Dr. Th. Sievert, der i 1928 tilkøbte ca. 50 ha fra Nabogaarden Hestholm (se denne); efter hans Død overtoges Ejendommen af Enkefru Sievert, af hvem de nuværende Ejere købte Gaarden Juli 1935; der er i 1936 yderligere tilkøbt 6 ha, hvorved Ejendommen fik sit nuværende Areal.

ROSINFELT, Tønder Købstad-Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Lensgreve O. D. Schack-Schackenborg, Postfb. og nærmeste St. Tønder, Afst. $3\frac{1}{2}$ km, Tlf. Tønder 425 x (Forpagteren).

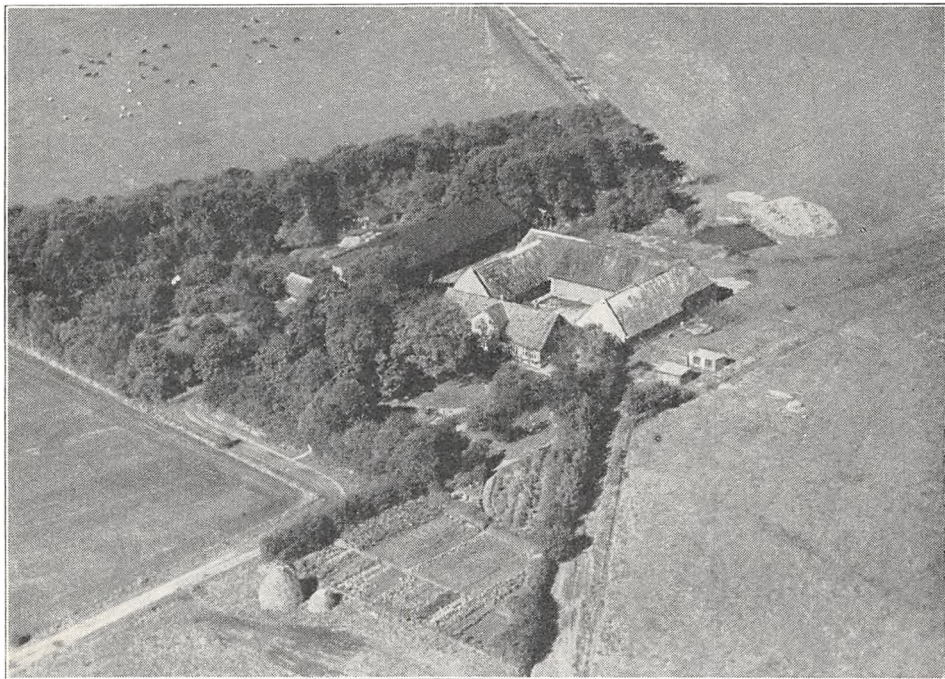
Art. 3 af Tved og 144 af Abild, samlet Areal 120,4 ha, deraf 114,4 Ager, 4 Eng og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 534,03 Th. (11,24 Td. Hrtk.); Ejdskv. 97,000 Kr. (114,500), Jordv. 61,100 Kr. (74,300); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 106,000 Kr., Løsøret i »Danmark« for 89,000 Kr.; Lys og Kraft til mindre Motorer fra eget Elektricitetsv. (Raaolienmotor).

Rosinfelt ligger Nord (Nordvest) for Tønder By, mellem Gallehus Skov og Jernbanen til Bramminge; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar overvejende af Sandmuld paa god Bund (Sand og derunder Mergel). Terrænet er fladt, Kultur og

Gødningskraft god, Jorden er delvis drænet, og hele Arealet er merglet i de sidste Aar. Engen er Lavmoseeng.

Gaarden drives siden 1. April 1937 af Forpagter Niels Lundsgaard Jørgensen, Forpagtningen er 5-aarig; Jorden dyrkes dels i en 6 Marks Drift med 4 Kornmarker, 1 Roe- og 1 Græsmark, dels i en 6 Marks Drift, med 1 Kornmark og 5 Aars Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 50 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 24 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, desuden græsses og vinterfodres ca. 70 Korthornskreaturer, som ind-

Rosinfelt.

købes, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig med 200 kg Smør, Mælken leveres til Tønder Mejeri (privat).

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret; desuden anvendes en Tractor, baade til Markarbejde og stationær Brug. Gaarden er nu tildelt 77 Svinekort. Der holdes 38 Faar. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

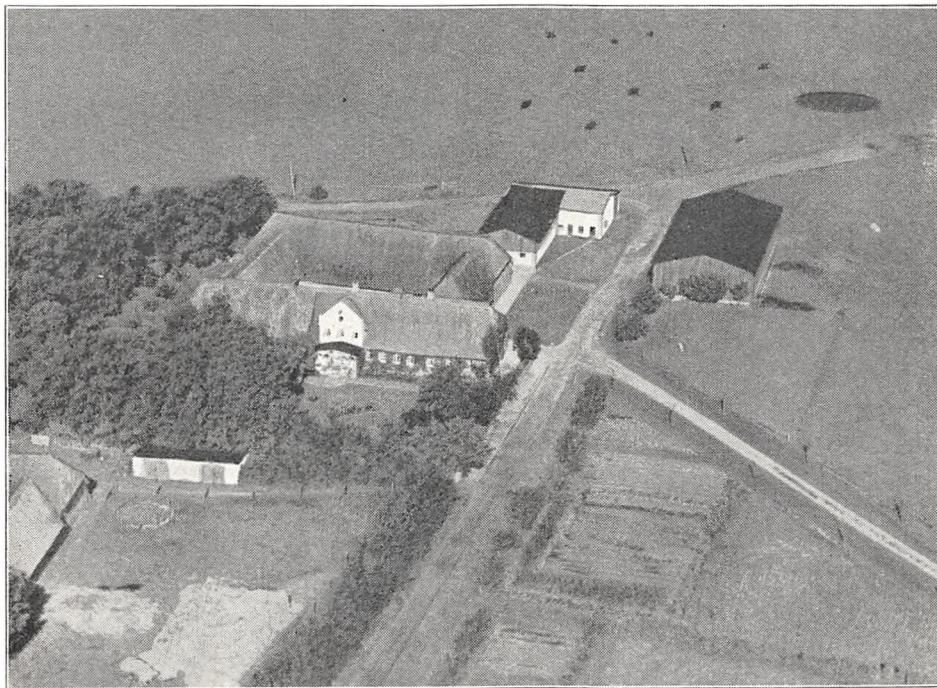
Rosinfelt har grundmurede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har stor Frontspids til denne og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avslænger, som er tækket med Rør, er der Kostald i den vestlige Sidelænge, Studestald i den østlige og Lade i Længen mod Nord; desuden Vest for Gaarden en stor Længe, tækket med Tagpap og med Trætrimpel, den rummer Lade, Svine- og Hestestald, og Syd for denne et Hønsehus, opført af Træ og tækket med Rør. Der er murede Hvelvinger og Jernbjælker i Heste- og Svinestald, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, Køleanlæg til Mælken, og der hører et Hus med 2 Lejligheder til Ejendommen. Gaarden er skærmet mod Vestenvinden ved Læplantning.

Rosinfelt købtes i 1906 af den nuværende Ejer paa en Tvangsauktion over Ejendommen. Ved Lensgrevskaftet Schackenborgs Overgang til fri Ejendom i 1924 i Henhold til Lensloven blev der afgivet ca. 7,8 ha til Staten til Oprettelse af et Statshusmandsbrug, hvorved Rosinfelt fik sit nuværende Areal.

TVED, Tønder Købstad-Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Lorenz Lück, Postfb. og nærmeste St. Tønder, Afst. godt 2 km. Tlf. Tønder 169.

Art. 5 m. fl. af Tved, samlet Areal 117,5 ha, deraf 116,5 Ager og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 810 Th. (17 Td. Hrtk.); Ejdskv. 116,500 Kr. (140,200), Jordv. 91,900 Kr. (110,200); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 47,500 Kr., Løsøret i samme Selskab for 52,000 Kr. Der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Tved ligger 2 km Nordvest for Tønder; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er ca. 45 ha Muldjord paa Lerunderlag, Resten Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Jorden er godt afvandet, og der er merglet omkring 1890.

Tved.

Gaarden drives med stort Græsareal, og Fedning af Stude.

Kvægbesætningen, der bestaar af 6 Malkekøer og 120—140 Stkr. Fedekreaturer, som indkøbes, er af Korthorns-Race, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Møgeltønder Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og for Tiden 8 Plage. Gaarden er nu tildelt 63 Svinekort. Der holdes 110 Faar. Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

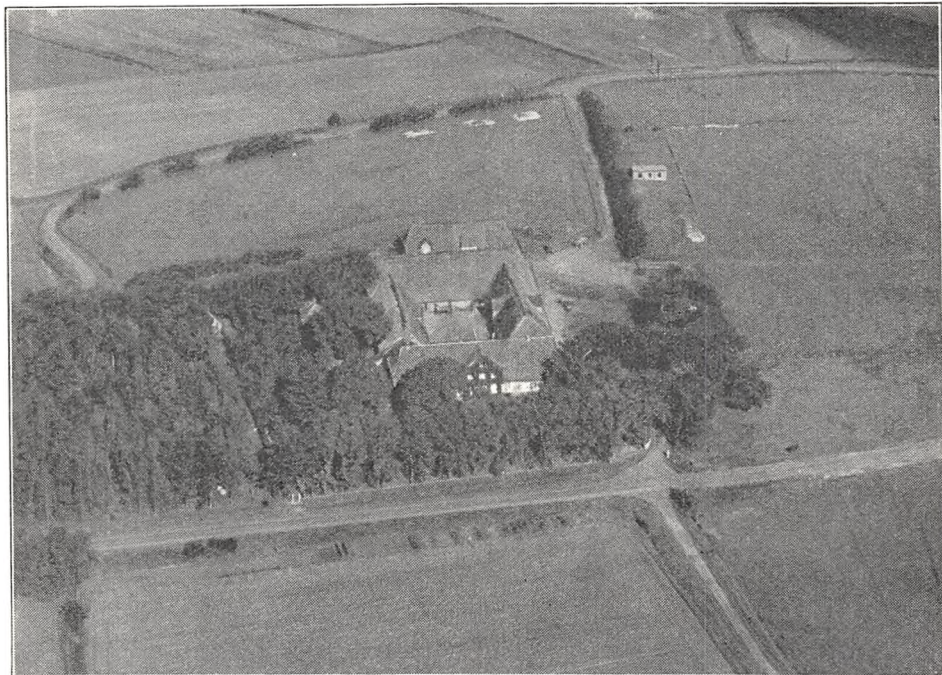
Tved har grundmurede gode Bygninger, tækket med Rør, de 4 Hovedlænger sammenbygget i en 4-længet Gaard. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kørne Have, har Frontspids og en lukket Veranda til denne; den rummer en god Bolig. Af Avisbygningerne er der Kostald i den vestlige Sidelænge, Garage, Vognport m. m. samt en Gennemkørselsport i den østlige og Lade i Længen mod Nord; desuden Nord for Gaarden en hvidpudset Svinestald med Trætrimpel, denne er tækket med Tagpap ligesom en kort østlig Sidelænge, der udgaar fra den nordlige Ende af Svinestalden, og som rummer Værelser til Folkene og Hønsehus og Øst for Gaarden en Trælade, ligeledes tækket med Tagpap. Bygningerne er skærmet mod Vestenvinden ved Læplantning.

Tved var tidligere en Slægtsgaard, der ejedes af en Slægt Jacobsen. Den solgtes i 1900 af Lyth Jacobsen til Peter Carstensen, af hvem den nuværende Ejer købte Gaarden i 1918. Gaardens Areal er øget med ca. 5,5 ha i de senere Aar.

BJERREMARK, Ubjerg By, Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Carsten Angel, Postfb. og nærmeste St. Tønder, Afst. $4\frac{1}{2}$ km, Tlf. Tønder 415 u.

Art. 2 m. fl. af Ubjerg, samlet Areal 85 ha, deraf 83 Ager og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 695 Th. (14,63 Td. Hrtk.); Ejdskv. 75,600 Kr. (118,000), Jordv. 49,100 Kr. (83,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 70,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bjerremark ligger Vest for Ubjerg By; Jorderne, der er samlet, bestaar dels af god Muldjord, dels af Klægjord, Underlaget Sand og sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Jorden er velafvandet og merglet.

Bjerremark.

Gaarden beboes af Ejeren, men der bor tillige to Forpagtere paa Gaarden, som hver har et Areal og en Del af Bygningerne til Raadighed, kun en mindre Del drives af Ejeren selv, nærmest med Græskreaturer.

Bjerremark har grundmurede Bygninger, Gaarden ligger paa en Geestholm Vest for Ubjerg. Den hvidpudsede anelige Hovedbygning, der ligger mod Syd til den kønne store Have, som ogsaa strækker sig Vest for Gaarden, har stor gennemgaaende Frontspids og Tegltag; den indeholder en stor Bolig. Af de 3 sammenbyggede Længer af Avlsbygningerne, som er tækket med Rør, er der Stalde i de 2 Sidelænger, af hvilke den vestlige er sammenbygget i Vinkel med Hovedbygningen, og Lade i Længen mod Nord; desuden Nord for Gaarden en Lade, ligeledes tækket med Rør; desuden Nordøst for Gaarden i Læ for Hegnet et Hønsehuse, bygget som Halvtag. Gaardens Bygninger er skærmet mod Vestenvinden ved Læplantning.

Bjerremark (Bjergemark), ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Borgmester Richtsen i Tønder. Han solgte den i 1840 til Carsten Angel, efter hvem den i 1879 overtoges af Sønnen Chr. Angel, og efter ham overtoges Gaarden i 1908 af Sønnen, den nuværende Ejer. Der er i de senere Aar frasolgt ca. 21 ha.

BRINK, Bønderby By, Møgeltønder Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Jens Boysen Riggelsen, Postfb. og nærmeste St. Møgeltønder, Afst. godt 3 km og 8 km til Tønder, Tlf. Møgeltønder 63 v.

Art. 2 m. fl. af Bønderby, samlet Areal 53,6 ha, deraf 26,8 Ager, 26 Eng og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 241,29 Th. (5,08 Td. Hrtk.); Ejdskv. 64,000 Kr. (109,200), Jordv. 39,000 Kr. (74,200); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 39,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Brink ligger ca. 1 km Vest for Bønderby; Jorderne, der er samlet nærmest Vest for Gaarden, bestaar af god dyb Sandmuld paa Sand- og Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Agermarken er drænet, Engen afvandet ved Kanaler, og hele Arealet er merglet i 1936—37. Engen er kultiveret Marskeng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, med stort Græsareal; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 20 Kalig. og 12 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes aarlig 10—12 Stude og Kvier, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3750 kg aarlig, Mælken leveres til Møgeltønder Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Gaarden er nu tildelt 52 Svinekort. Der holdes 4 Faar. Fjerkræholdet er ca. 60 Høns.

Brink har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den kønne gl. Have, har Frontspids til denne og Skifertag; den rummer en god Bolig. De 3 sammenbyggede Avlslænger er overvejende tækket med Rør, men dette Tag erstattes nu efterhaanden med Pandeplader; af Længerne er der Kostald i den nordlige Sidelænge, Hestestald i den sydlige og Lade i Længen mod Vest; desuden Vest for Gaarden en Lade med Trimpel af Pandeplader, denne er tækket med Tagpap ligesom en Svinestald med Trætrimpel Nord for Hovedbygningen.

Brink ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Carsten Carstensen, efter hvem den i 1880 overtoges af Sønnen Andreas C.; han mistede Livet under en Orkan i 1894, og Gaarden overtoges derefter af Enkefru Ida Carstensen, som i 1900 solgte den til Hans Mikkelsen; han solgte den i 1905 til Hans Carstensen, som i 1919 solgte Gaarden til et Konsortium. Dette solgte den samme Aar til Anton Linnet, Dyrhus, der i 1923 solgte den til Frits Carstensen, Rudebøl. Fra ham kom Gaarden i 1927 til Sønderjyllands Kreditforening, som senere solgte den til Andr. Andersen; han solgte den i 1930 til Statens Jordlovsudvalg, som udstykkede Jord til Oprettelse af 3 Husmandsbrug, hver med godt 10 ha og Gaarden med den tilbageværende Hovedparcel solgtes derefter til Gustav Hellesøe, af hvem den nuværende Ejer købte den Oktbr. 1933.

BRODERSMARK, Møgeltønder Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Lorens Paulsen, Postfb. og nærmeste St. Møgeltønder, Afst. 4 km og 9 km til Tønder, Tlf. Møgeltønder 64 x.

Art. 9 af Sydfelt, samlet Areal 52,7 ha, deraf 52 Ager og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 379,04 Th. (7,98 Td. Hrtk.); Ejdskv. 62,900 Kr. (70,000), Jordv. 38,400 Kr. (41,700); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 35,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Brodersmark ligger Sydvest for Møgeltønder ved Vejen til Rudebøl; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Klægjord paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er afvandet ved Kanaler, og hele Arealet er merglet i 1935.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, men med meget stort Græsareal; af Kunstgødning anvendes aarlig 50—100 Sække Superf. og 15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 10 Malkekøer og 1 Tyr er af Korhorns-Race, der fedes aarlig ca. 150 Stude og Græskreaturer, som indkøbes, Køerne græsser i Løsdrift, den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, Mælken leveres til Møgeltønder Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og 3—4 Plage. Gaarden er nu tildelt 49 Svinekort. Der holdes 40 Faar. Fjerkræholdet er ca. 30 Høns.

Brodersmark har grundmurede, nye gode Bygninger, der ligesom de andre Gaarde i Marsken ligger paa en kunstig dannet Banke, »Værf«; de er opført i 1923 (ligger ikke helt solret) og er sammenbygget i en 4-længet Gaard. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har

Frontspids til denne og er tækket med Tegl; den indeholder en stor god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, rummer den anelige Længe mod Nord Lade, Ko- og Svine-stald, de 2 sidstnævnte i Sydsiden ind mod Gaarden; i de 2 korte Sidelænger er der en Gennemkørselsport i den østlige og Hestestald i den mod Vest, der fortsætter ind i den vestlige Ende af Hovedbygningen. Der er murede Hvelvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Brodersmark ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Frk. Katharina Andersen, der i 1900 solgte den til den nuværende Ejer; denne har forpagtet et Areal paa 50 ha, som drives sammen med Gaarden.

GAARD I BØNDERBY BY, Møgeltønder Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer Niels Chr. Mamsen, Postfb. og nærmeste St. Møgeltønder, Afst. 2 km og 8 km til Tønder.

Art. 10 m. fl. af Bønderby og 54 af Rudebøl Kog, samlet Areal 48 ha, deraf 38,5 Ager, 9 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 276,62 Th. (5,82 Td. Hrtk.); Ejdskv. 57,000 Kr. (84,900), Jordv. 35,200 Kr. (59,100); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 32,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den vestlige Side af Bønderby; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar dels af Lermuld, dels af Sandmuld paa Ler og Klægunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er velafvandet, og der er merglet i 1907. Engen bestaar af god Eng paa Haardbund og er kultiveret.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 10 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes aarlig 6—8 Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg om Aaret, Mælken leveres til Møgeltønder Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4—5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 37 Svinekort. Der holdes 10 Faar. Fjerkræholdet er ca. 40 Høns.

Gaard Art. 10 m. fl. af Bønderby har grundmurede ældre, men gode Bygninger, tækket med Rør og sammenbygget i en 4-længet Gaard. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, som grænser til Sognevejen, har Frontspids til denne og er forlænget noget mod Vest ud over Sidelængen; den indeholder en god Bolig; i den østlige Del af Længen er der Hestestald. Af Avlsbygningerne er der Kostald i den østlige Sidelænge, Bryggers m. m. i den vestlige og Lade i Længen mod Nord. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Gaard Art. 10 m. fl. af Bønderby og 54 af Rudebøl Kog er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægtens Eje siden 1746 og den er siden gaaet i Arv fra Fader til Søn op til Nutiden; den ejedes fra 1864 af Niels Mamsen, der da overtog den efter sine Forældre, efter ham overtoges den i 1910 af Sønnen Peter Mamsen, efter hvem Gaarden i 1934 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer; denne har i 1935 frasolgt ca. 18,5 ha til Statens Jordlovsudvalg, hvorved Gaarden fik sit nuværende Areal.

GAARD I MØGELTØNDER By, Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer Otto Diedrich Lück, Postfb. og nærmeste St. Møgeltønder, Afst. 1½ km og 5½ km til Tønder, Tlf. Møgeltønder 59.

Art. 5 m. fl. af Møgeltønder, 9 af Bønderby og 36 af Sydfelt, samlet Areal 103,6 ha, deraf 53 Ager, 50 Marskeng og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 718,91 Th. (15,13 Td. Hrtk.); Ejdskv. 121,500 Kr. (129,100), Jordv. 95,500 Kr. (98,800); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 49,900 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

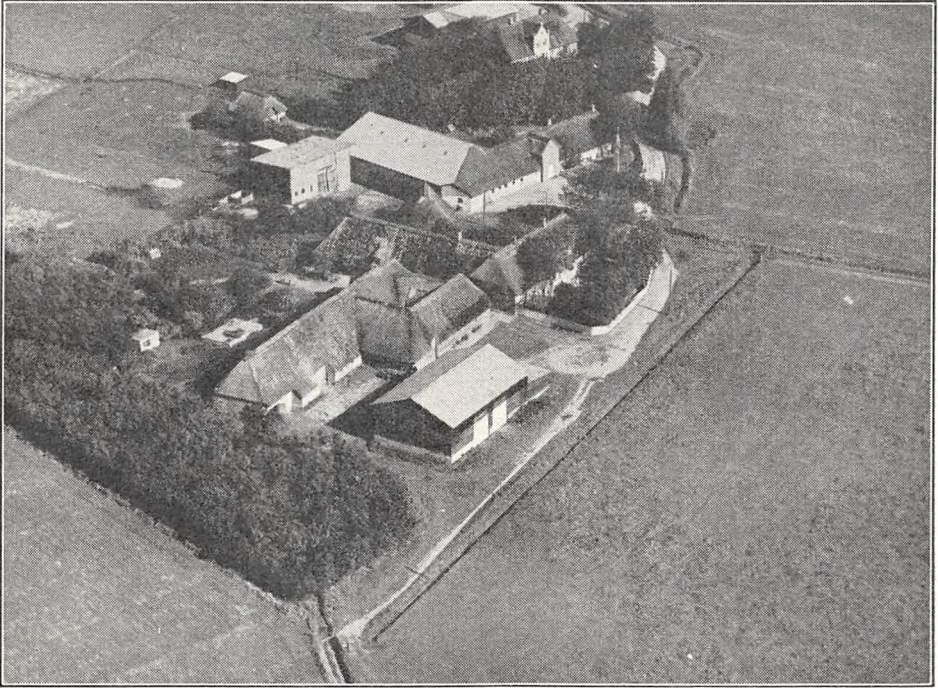
Gaarden ligger i Møgeltønder By; af Jorderne, der nærmest er samlet i to Stykker, er Agerjorden dels Sandmuld paa sandblandet Ler, dels Geestjord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, Marsken er afvandet ved Kanaler, og der er merglet i 1920. Engen er Marskeng.

Af Jorden er ca. 25 ha under Plov, medens Resten henligger som varigt Græs; der er intet fast Sædskitte, og Kunstgødningsforbruget er kun ringe.

Kvægbesætningen, der bestaar af 3 Malkekøer er af Korthorns-Race, der fedes ca. 150 Kreaturer aarlig, som indkøbes, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Møgeltønder Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—4 Føl om Aaret. Gaarden er nu tildelt 61 Svinekort. Der holdes 80 Faar, og Fjerkræholdet er ca. 20 Høns.

Gaard Art. 5 m. fl. af Møgeltønder har grundmurede gode Bygninger. Den anselige Hovedbygning, der ligger mod Nord til Hovedgaden, har Frontspids til denne, en stor lukket Veranda med Altan over ved den østlige Gavl og Tegtag; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme; i den vestlige Ende af Hovedbygningen er der indrettet Lokaler til den tyske Skole i Byen og fra den østlige Ende udgaar en kort Sidelænge mod Syd, der rummer Bryg-

P. Ludvigsens Gaard i Toghale (Art. 3 m. fl. af Stokkebro).

gers m. m. De 3 sammenbyggede Avslænger, der er tækket med Rør, er opført i 1838; af Længerne er der Kostald i den vestlige Sidelænge, Heste- og Svinestald i den østlige og Lade i Længen mod Syd. Den kønne Have ligger Øst for Hovedbygningen og Ejendommen har indlagt Vand fra Byens Vandværk.

Gaard Art. 5 m. fl. af Møgeltønder, 9 af Bønderby og 36 af Sydfelt ejedes i sidste Halvdel af det 18. Aarh. af Mathias Ebsen, der i 1760 opførte Hovedbygningen og hvis Navn (M. E.) læses over Indgangsdøren slyngt med en Blyindfatning om Ruderne. I 1805 kom Gaarden til Hans Heinrich Lück, Oldefader til den nuværende Ejer, og siden er den arvet fra Fader til Søn; i sidste Halvdel af forrige Aarh. ejedes den af Sønnesønnen Otto D. Lück, efter hvis Død den overtoges af Enkefru Lück, og efter hende overtoges Gaarden i 1907 af Sønnen, den nuværende Ejer.

I første Halvdel af forrige Aarh. blev der i en Aarrække drevet et stort Brændevinsbrænderi samt en stor Handel med Kniplinger paa Gaarden.

GAARD I TOGHALE BY, Møgeltønder Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hdr. Tønder Retskr. og A., Ejer Peter Ludvigsen, Postfb. og nærmeste St. Møgeltønder, Afst. 1 km og $7\frac{1}{2}$ km til Tønder, Tlf. Møgeltønder 24.

Art. 3 m. fl. af Stokkebro, samlet Areal 62,9 ha, deraf 36,9 Ager, 25 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 504,90 Th. (10,63 Td. Hrtk.); Ejdskv. 85,100

Kr. (113,800), Jordv. 58,600 Kr. (85,800); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den vestlige Side af Toghale By; Jorderne, som er noget adskilt, bestaar af god Muldjord paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og afvandet, og hele Arealet er merglet i de senere Aar. Engen er Marskjord.

Af Jorden er ca. 25 ha under Plov, Resten henligger som varig Græsmark; der er intet fast Sædskifte, og Forbruget af Kunstgødning varierer efter Afgrødernes Art.

Kvægbesætningen, der bestaar af 10—12 Malkekøer, er af Korthorns-Race, der fedes aarlig 150—200 Kreaturer, som for største Delen indkøbes, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Møgeltønder Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste og desuden en Del Plage som købes. Gaarden er nu tildelt 60 Svinekort. Der holdes 35 Faar og Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 3 m. fl. af Stokkebro har grundmurede, velholdte, overvejende ældre Bygninger tækket med Rør. Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, har en lidt frembygget Frontspids til denne; det indeholder en god Bolig. Af Avslængerne udgaar der fra den vestlige Ende af Stuehuset en Sidelænge mod Nord, denne rummer Bryggers og Svinestald; af de øvrige Avslænger, der ligger som en sammenbygget 4-længet Gaard Vest for denne, er der Hestestald i den korte Længe mod Øst, Kostald i Længerne mod Syd og Vest, og en Foderlo i Længen mod Nord, denne forlænget mod Vest i en lang Ladelænge; Gaardspladsen, som omslutes af de 4 Længer, er kun 2×2 m; desuden Syd for Laden en ny Trælade med Tag af Pandeplader; Haven strækker sig ogsaa Nord for Gaarden.

Gaard i Toghale By, Art. 3 m. fl. af Stokkebro var i flere Generationer en Slægtsgaard for Slægten Mamsen; den ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Christian Mamsen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges Gaarden senere af en Svigersøn Pastor Bahnsen, der i 1906 solgte Gaarden til den nuværende Ejer; i 1933 er der fraskilt ca. 40 ha, hvorpaa der er opført en Gaard til en Søn, og Gaarden fik derved sit nuværende Areal.

KANNIKHUS, Bønderup By, Møgeltønder Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Staten ved Jordlovsudvalget, Postfb. og nærmeste St. Møgeltønder, Afst. 2½ km og 8½ km til Tønder.

Art. 3 af Bønderby, samlet Areal 69,6 ha, deraf 69 Ager og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 375,62 Th. (7,91 Td. Hrtk.); Ejdkv. 76,500 Kr. (72,200), Jordv. 48,300 Kr. (52,200); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 30,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kannikhus ligger ca. 2½ km Vest for Møgeltønder; Jorderne, der ligger ret samlet, bestaar af god dybmuldet Jord paa Sand-, Ler- og Mergelunderlag, hovedsagelig Marskjord, Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, kun lidt af Jorden er drænet, og den er noget vandlidende, hele Arealet er merglet i 1936—37.

Gaarden med 34 ha, er bortforpagtet til Chr. Konstmann siden 1933; 10 ha er under Plov, Resten ligger som varig Græsmark.

Kvægbesætningen, der bestaar af 7—9 Malkekøer, er af Korthorns-Race, der fedes aarlig ca. 20 Kreaturer, som indkøbes, Køerne græsser i Løsdrift, Mælken leveres til Møgeltønder Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 2—3 Arbejdsheste. Gaarden er nu tildelt 23 Svinekort. Der holdes 42 Faar. Fjerkræholdet er ca. 20 Høns.

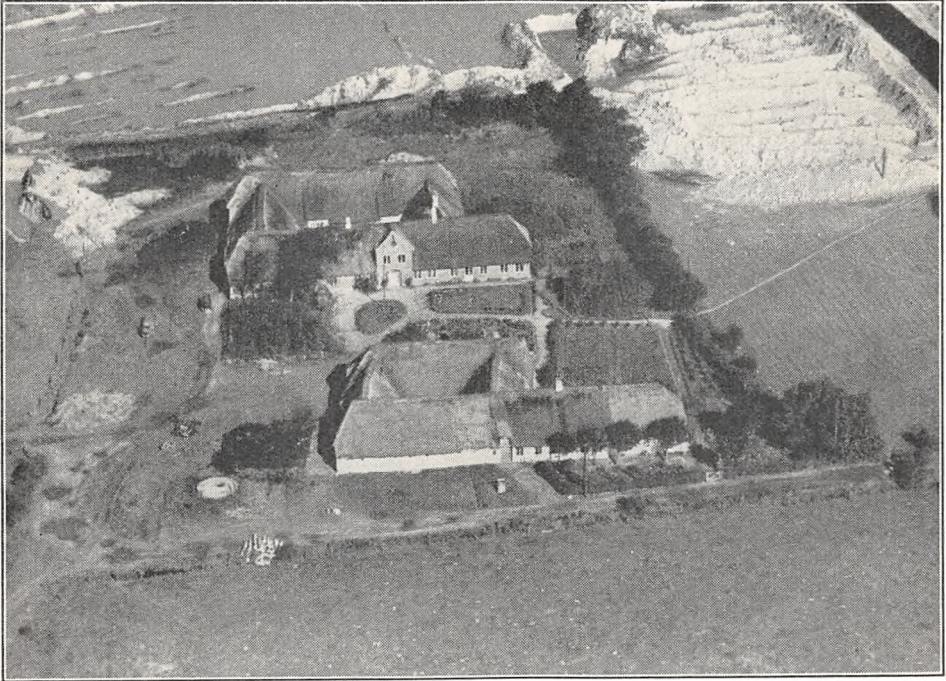
Kannikhus har grundmurede, ældre Bygninger, sammenbygget i en 4-længet Gaard tækket med Rør. I Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, og har Frontspids til denne er der Hestestald i den vestlige Ende af dette Vest for Lejligheden. Af Avlsbygningerne rummer den østlige Sidelænge Vaskehus og Værelser til Medhjælperne, den vestlige Kostald, og Længen mod Nord Svinestald og Lade; Kannikhus bestaar egentlig af 2 Gaarde — en saakaldt Tvegaard — og den anden Gaard, der ligeledes bestaar af 4 sammenbyggede, hvidpudsede Længer

tækket med Rør, ses paa Billedet længere mod Syd; denne er tillige med 23,5 ha bortforpagtet til Niels Christensen, den øvrige Jord har Jordlovsudvalget udlejet.

Kannikhus ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Søren Hansen, efter hvem den i 1896 overtoges af Sønnen Hans M. Hansen, og af ham købte Jordlovsudvalget Ejendommen Jan. 1935. (Indtil 1917 var Kannikhus Fæste under Schackenborg.)

KORUPGAARD, Bønderby By, Møgeltønder Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Hans Johansen Petersen, Postfb. og nærmeste St. Møgeltønder, Afst. 2 km og 7 $\frac{1}{2}$ km til Tønder, Tlf. Møgeltønder 68 x.

Art. 15 af Bønderby, samlet Areal 48,6 ha, deraf 45 Ager, 3 Eng og 0,6 Have

Kannikhus.

og Gaardsplads, Nettoudbytte 252,89 Th. (5,32 Td. Hrtk.); Ejdskv. 60,000 Kr., Jordv. 36,600 Kr.; Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Korupgaard ligger østligst i Bønderby By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Klæg og Geestjord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er velafvandet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Marskeng.

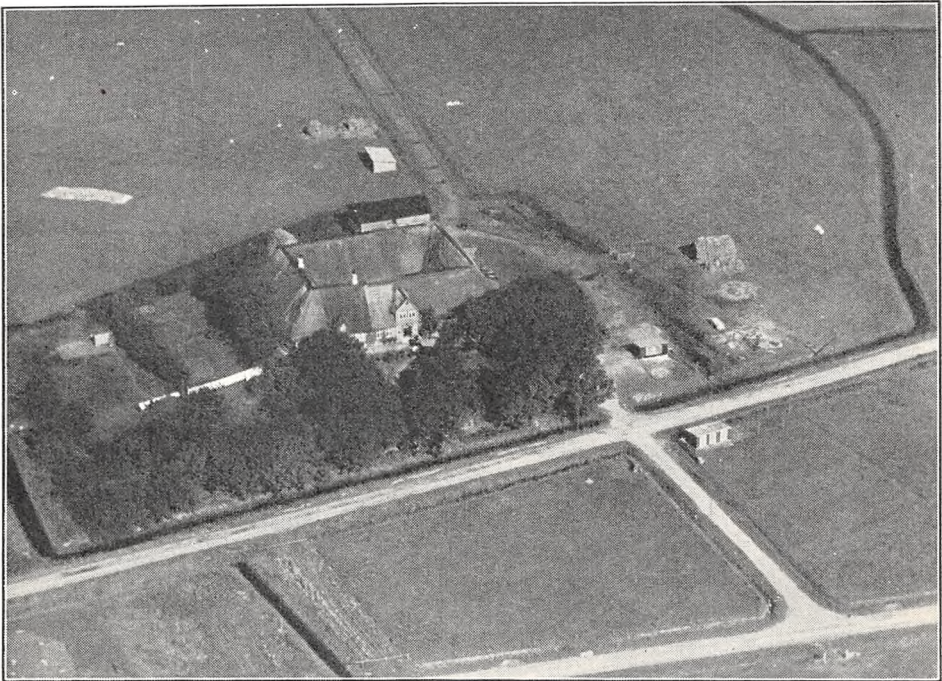
Jorden dyrkes i følgende 2 Sædsrifter: I 1. Hvede, 2. Havre, 3.—4.—5.—6. Kløver og Græs og 7. Grønjordshavre; II 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 55 Sække Superf., 8 Kalig. og 15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer, 1 Tyr og 55 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb, der fedes ca. 18 Kreaturer aarlig, Køerne græsser i Løsdriift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg om Aaret, Mælken leveres til Møgeltønder Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 48 Svinekort. Der holdes 25 Faar. Fjerkræholdet er ca. 60 Høns.

Korupgaard har grundmurede, nye velindrettede Bygninger, opført af røde Sten. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids til denne og Tegtag; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Avlsbygningerne, der bestaar af 2 Længer sammenbygget i Vinkel, har Tag og Trimpel af Pandeplader; af Længerne er der Heste-, Svine- og Kostald i den vestlige Sidelænge og Lade i Længen mod Nord; Gaarden er aaben mod Øst. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene.

Korupgaard var i ca. to Hundrede Aar en Slægtsgaard for en Slægt Petersen; den ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Peter Petersen, efter hvem den i 1904 overtoges af Sønnen Paul Petersen, Gaarden var da paa 57 ha; han frasolgte ca. 8½ ha (efter 1925), og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden i 1935.

Kærgaardshof.

KÆRGAARDSHOF, Møgeltønder By, Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer Kreditanstalt Vogelgesang, Postfb. og nærmeste St. Møgeltønder, Afst. 3 km og godt 8½ km til Tønder, Tlf. Møgeltønder 69 y.

Art. 2 m. fl. af Sydfelt, samlet Areal 74,6 ha, deraf 70 Ager, 4 Eng og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 677,43 Th. (14,26 Td. Hrtk.); Ejdskv. 88,600 Kr. (106,000), Jordv. 57,700 Kr. (66,000); Bygn. er fors. i »Nord og Syd« for 45,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Kærgaardshof ligger Syd for Møgeltønder By ved Vejen efter Rudebøl; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Klægjord paa Sandbund. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er velafvandet, for en Del ved Kanaler, og hele Arealet er merglet i de senere Aar. Engen er Lavmoseeng.

Af Gaardens Areal er ca. 50 ha bortforpagtet til Forpagter P. Petersen Müller, 15 ha er bortforpagtet til Momme Jacobsen, som bebor den vestlige Fløj af Gaarden og Resten af Jorden udlejes til Græsning. Den af P. P. Müller forpagtede Jord dyrkes i alm. Vekseldrift med stort Græsareal, der anvendes kun lidt Kunstgødning.

Kvægbesætningen, der bestaar af 9 Malkekøer, 1 Tyr og 16 Stkr. Ungkreaturer,

er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg; desuden fedes ca. 25 Kreaturer om Aaret, som for største Delen indkøbes, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Møgeltønder Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 2 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 31 Svinekort. Der holdes 40 Faar. Fjerkræholdet er ca. 80 Høns.

Kærgaardshof har grundmurede noget ældre Bygninger, tækket med Rør og sammenbygget i en 4-længet lukket Gaard. Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, som ogsaa strækker sig Vest for Gaarden, har Frontspids til denne; i Lejligheden bor Forpagter Petersen Müller, og i den østlige Ende af Længen er der Hestestald. Af Avlslængerne er der indrettet Lejlighed i den vestlige Sidelænge, hvor Forpagter M. Jacobsen bor; den østlige Sidelænge rummer Kostald, og denne fortsætter ind i den østlige Ende af Ladelængen mod Nord. Desuden Nord for Gaarden en Svinestald med Trætrimpel; denne er tækket med Tagpap ligesom et Hønsehuse Vest for Gaarden, medens 2 Hønsehuse, der ligger Sydøst for Gaarden, er opført af Træ og har Tag af Pandeplader.

Kærgaardshof var i flere Generationer en Slægtsgaard for en Slægt Brodersen; den ejedes i sidste Halvdel af det røde Aarh. af Hans Brodersen, efter hvem Gaarden i 1901 overtoges af en Nevø af samme Navn; han solgte den i 1924 til Andr. Müller, Højer, Gaarden var da paa 89,5 ha, og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden i 1929. Der er for nylig fraskilt ca. 12 ha til et mindre Brug, til hvilket der er opført Bygninger i 1936.

POSSELTSGAARD, Møgeltønder By, Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer Karl Posselt, Postfb. og nærmeste St. Møgeltønder, Afst. 1½ km og godt 5 km til Tønder, Tlf. Møgeltønder 12.

Art. 4 af Møgeltønder, 41 m. fl. af Bønderby og 8 af Sydfelt, samlet Areal 71 ha, deraf 64,2 Ager, 6 Eng og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 599,90 Th. (12,83 Td. Hrtk.); Ejdskv. 84,600 Kr. (96,000), Jordv. 63,200 Kr. (70,800); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 43,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Posseltsgaard ligger midt i Møgeltønder By; Jorderne, hvoraf 31 ha er samlet, medens Resten ligger noget adskilt, bestaar overvejende af Sandmuld paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, en Del af Jorden er drænet, og Resten er, hvor det tiltrængtes, afvandet ved Kanaler, en Del er merglet i 1909—10, Resten er merglet i Aarene 1920—37. Engen er Marskeng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med stort Græsareal; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 10 Kalig. og 5 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14—16 Malkekøer, 1 Tyr og 70—90 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb, der fedes aarlig ca. 50 Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3136 kg med 3,62 pCt. Fedt og 146,4 kg Smør, Mælken leveres til Møgeltønder Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 3 Føl aarlig. Gaarden er nu tildelt 60 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

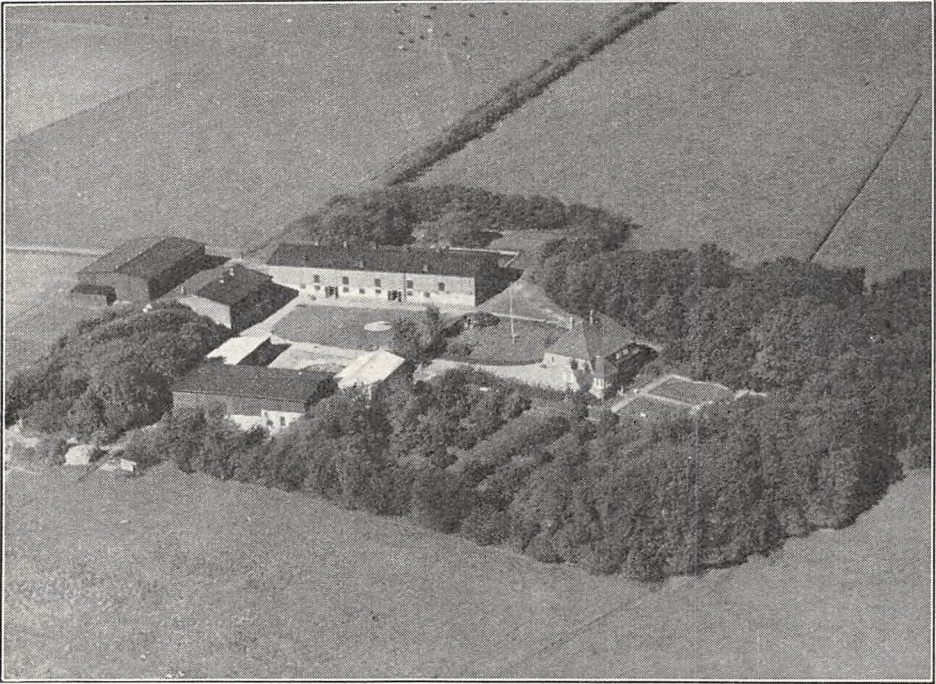
Posseltsgaard har grundmurede gode Bygninger, opført af røde Sten, overvejende tækket med Rør og sammenbygget i en 4-længet Gaard. Hovedbygningen, der er ældre, men yderst velholdt, ligger mod Syd til Slotsgaden og har Frontspids til denne; den indeholder en køn Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne er der Vaskehus, Værelser til Medhjælpere og Kostald i den lange østlige Sidelænge, Kostalden i en Forlængelse mod Nord, Lade i den vestlige og Hestestald i den teglhængte Længe mod Nord; desuden Nord for Gaarden en Staldlænge til Stude og i Marken en Trælade med Tag af Pandeplader. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Hestestald, indlagt Vand fra Byens Vandværk, og der hører en Aftægtsbolig til Ejendommen; Haven ligger Øst for Gaarden. Posselt's Gaard repræsenterer den typiske Bygningsstil fra ældre Tid i Byen og Eggen med den høje ret smalle Kvist over Indgangsdøren og de velholdte Lindetræer foran Hovedbygningen og Gaarden.

Posseltsgaard er en Slægtsgaard, der i flere Generationer har tilhørt Slægten; den ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af Godsinspektør, Birkedommer Hans Henrik Holm, Godsinspektør paa Schackenberg fra 1786, der i 1812 overdrog den til Samuel Holm; efter ham, der ejede Gaarden i en meget lang Aarrække, overtoges denne i 1873 af Sønnen Theodor Holm; efter ham arvedes den i 1900 af Broderen Hans Henr. Holm og Søsteren Dorthea Holm, efter hvilke den nuværende Ejer, der var en Nevø af disse, overtog Gaarden i 1904.

RODE (Røj Domæne), Møgeltønder By, Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Staten, Postfb. Møgeltønder, nærmeste St. Tønder, Afst. godt 2 km, Tlf. Tønder 2.

Art. 3 af Møgeltønder og 12 af Tved, samlet Areal 127,4 ha, deraf 100,4 Ager, 25 Eng og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 827,77 Th. (17,43 Td. Hrtk.); Ejdskv. 161,500 Kr. (190,000), Jordv. 106,800 Kr. (115,000); Bygn. er fors. i Stats-Brandforsikringsfonden for 178,150 Kr.; Lys fra eget Elektricitetsv.

Rode ligger Nordvest for Tønder By, ved Landevejen efter Møgeltønder; af Jornerne, der er samlet om Gaarden, er ca. 100 ha god dyb Muldjord paa sandblandet Ler- og Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er

Rode.

drænet, hvor det tiltrængtes, en Del er dog afvandet ved Kanaler, og største Delen af Arealet er nymerglet. Engen, der er humusblandet Jord, er afvandet og kultiveret.

Gaarden drives siden 1926 af Forpagter, nuværende Folketingsmand P. Petersen (Røj); Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 125 Sække Superf., 40—50 Kalig. og 100 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 45—50 Malkekøer, 2 Tyre og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er nu til Dels tuberkelfri, der fedes nogle Kreaturer aarlig, dog ikke mange. Køerne græsser i Løsdrift, den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3200 kg med 160 kg Smør, Mælken leveres til Møgeltønder Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 10 Arbejdsheste samt nogle Plage og Føl, som indkøbes; desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug. Svinebesætningen er for Tiden 15 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 300 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 122 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Rode har grundmurede, store og gode Bygninger, overvejende opført i 1916 efter en Brand Aaret før. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den store kønne ældre Have, er opført af røde Sten, har høj Kælder, Mansard, Tegtag samt en lukket Veranda til Haven ved det sydøst-

lige Hjørne; den indeholder en stor smuk Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de fritliggende Avlslænger, som overvejende er tækket med Tagpap og har Trætrimpel, er der Kostald i den nordlige Sidelænge og Lade (opført af Træ) samt Svinestald i den sydlige; til denne slutter sig — mod Nord — 2 Sidelænger med Tag af Pandeplader, af disse er der Svinestald i den østlige og Vognport i den vestlige; desuden mod Vest overfor Hovedbygningen en Længe, der rummer Hestestald og Vest for denne en Trælade. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vand- og Elektricitetsværk, som drives ved en Petroleumsmotor; der hører et Hus til Ejendommen.

Rode (Røj Domæne) var indtil 1847 en af Grevskabet Schackenburg's mange — ca. 300 — Arvefæsteejendomme. I 1904 købte den preussiske Stat den til Domæne for 151,000 M., uden Besætn. og Invt., og Gaarden blev derefter forpagtet ud. Den overtoges ved Genforeningen af den danske Stat, Forpagter H. Reuter havde da Gaarden i Forpagtning; som anført foran har Staten nu bortforpagtet Gaarden til Folketingsmand Peter Petersen.

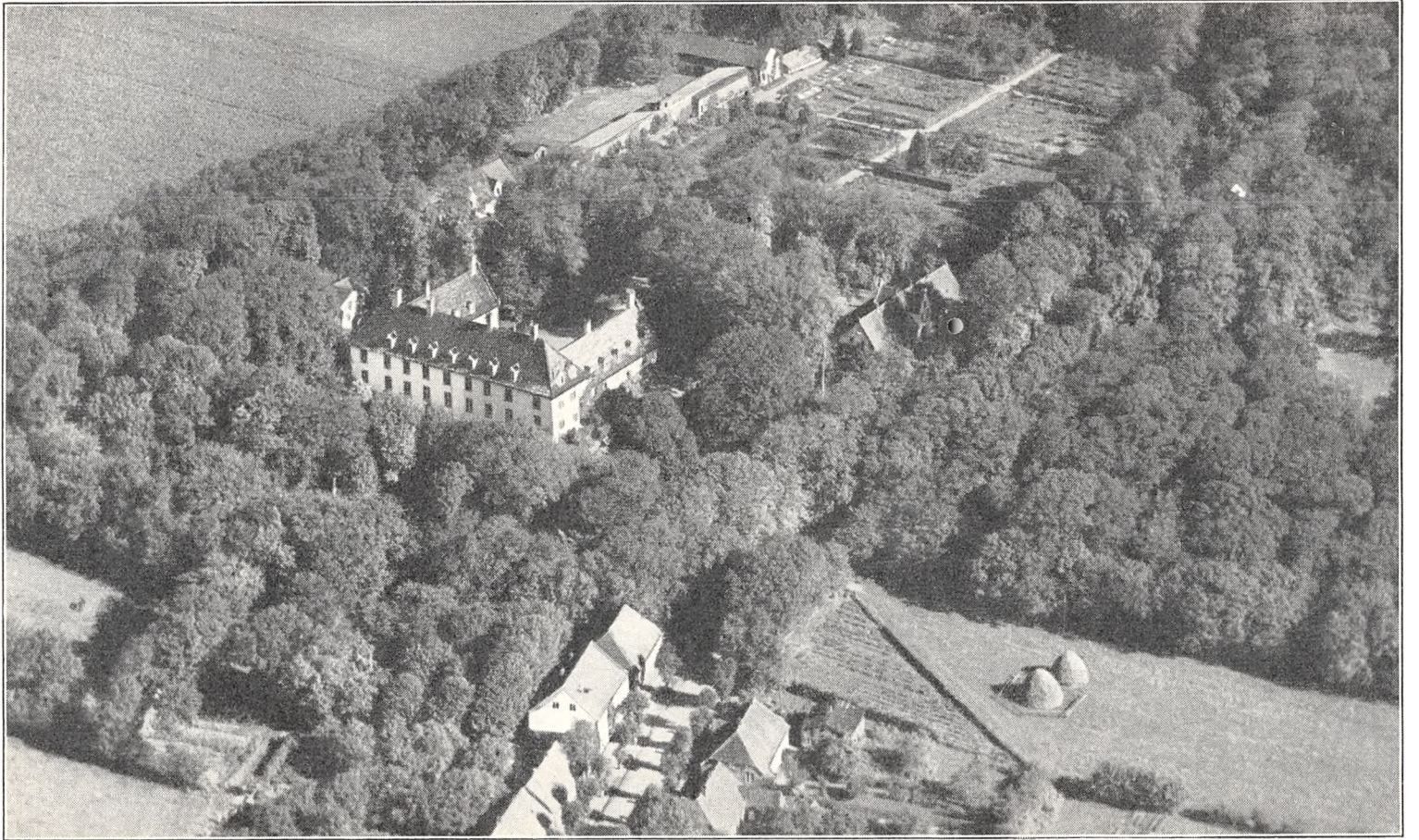
SCHACKENBORG med AVLSGAARDEN SLOTFELT, Møgeltønder By, Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer Amtmand, Kmhr., Hfjm., Lensgreve O. D. Schack-Schackenburg, Postfb. og nærmeste St. Møgeltønder, Afst. 1½ km og 5 km til Tønder. Tlf. Tønder 30 (Godskontoret) og Møgeltønder 3 (Avlsgaarden).

Art. 1 m. fl. af Møgeltønder (Slot og Park), 84 m. fl. af Gallehus, 37 af Stokkebro og 7 m. fl. af Stemmild (Skovene) og Del af 1 m. fl. af Møgeltønder, 140 af Sønnerby, 92 af Bønderby og 34 m. fl. af Sydfelt (Avlsgaarden), samlet Areal 254,4 ha, deraf 13 Slot og Park, 172,2 Skov, samt til Avlsgaarden 49,5 Ager, 19 Eng og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 105,02 Th. (2,2 Td. Hrtk.) (Slot og Park), 388,72 Th. (8,2 Td. Hrtk.) (Skovene) og 617,42 Th. (13,0 Td. Hrtk.) (Avlsgaarden); Ejdkv. 81,000 Kr. (97,000) (Slot og Park), 46,200 Kr. (49,400) (Skovene) og 113,400 Kr. (124,000) (Avlsgaarden), Jordv. 16,500 Kr. (17,700) (Slot og Park), 36,700 Kr. (34,400) (Skovene) og 71,900 Kr. (78,600) (Avlsgaarden); Slottet er fors. i Landbygn. Brandf. for 568,290 Kr., Avlsgaardens Bygn. i samme Selskab for 106,564 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Schackenburg Slot ligger smukt i den nordøstlige Del af Møgeltønder i den store kønne Park omgivet af Grave og Rester af Volde, Nord for og langs med Slotsgade og Landevejen mod Øst til Tønder. Det bestaar af 3 sammenbyggede, nu hvidpudsede Fløje, opført i 2 Stokværk, tækket med hollandske glacerede blaa Tagsten, Taget til begge Sider prydet med Kviste. Fløjene, der omslutter en Borggaard aaben mod Øst, bestaar af en Hoved- eller Midterfløj mod Vest og 2 lidt lavere Sidefløje; i den sydlige af disse er der i Kælderen Rester af det gl. middelalderlige »Møgeltønderhus«. Slottet er opført af den i Krigen med Sverige 1657—60, under Stormen paa København 1659 og i Slaget ved Nyborg samme Aar veltjente Feltmarskal Hans Schack, som nedrev det gl. da yderst forfaldne Møgeltønderhus, der havde lidt megen Overlast under Krigen samt i den forrige Krig med Sverige 1643—45 af General Torstensons Tropper.

Efter én i den sydlige Gavlf af Hovedfløjen indmuret Tavle med tysk Indskrift stod Slottet færdigt i 1664; det var opført af røde Sten, tækket med røde Tegl og var, trods den ny Tid efter Enevælden, stærkt befæstet efter Datidens Forhold; ogsaa Ladegaardens Bygninger laa indenfor Voldgravene Øst for Slottet og adskilt fra dette ved en Tværgrav, over hvilken der førte en Bro til disse. Henvend hundrede Aar senere var Slottet, der kun havde været beboet af og til, en Del forfaldent, og den daværende Ejer Stiftamtmd. Greve Hans Schack tog nu fat paa en Restauration, der fortsattes senere i 1770'erne, hvorved Slottet fik sit nuværende Ydre; Ydermurene blev hvidpudset, de røde Tagsten ombyttedes med glacerede, Hovedindgangen paa Midterfløjen mod Borggården fik til Dels sit nuværende Udseende og prydedes med Vaabenskjolde udført i Sandsten; endvidere undergik Slottets Indre ogsaa væsentlige Ændringer, de store Sale i Hovedfløjen prydedes med Stukdekorationer paa Loft og Vægge i den da gængse Rococco-Stil ligesom Slottets øvrige Værelser ogsaa istandsattes og Haven omdannedes til Park. Hundrede Aar senere undergik Slottet atter en Istandsættelse, og Parken udvidedes mod Syd, saa den fik sit nuværende Omfang.

Foruden selve Slottet opførte Feltmarskal Hans Schack ogsaa den kønne Portbygning, samt nye Avlsbygninger til Ladegaarden; Portbygningen, der er i én Etage, har en høj gennemgaaende Frontspids over selve Porten, gennem hvilken Ind- og Udkørslen til og fra Slottet over Voldgraven og ad Vejen til Tønder finder Sted. For at forbedre Grevskabets økonomiske Forhold overdrog den 5. Besidder af dette, den forannævnte Stiftamtmand, Greve Hans Schack i 1770 Hovedgaardens Jorder i mindre Lodder til Bønderne som Arvefæste, hvorefter Avlsbygningerne Aaret efter nedreves, og Jorderne, hvor Bygningerne havde ligget, tilplantedes (nu benyttet til Køkkenhave); en af Avlslængerne, en Lade mod Nord, symmetrisk overfor Portbygningen, bibeholdtes dog og ombyggedes til Stald og Garage m. m. (se Billedet).

Schackenborg Slot.

Slottet indeholder en meget stor herskabelig Lejlighed med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder, der er indlagt Vand fra Vandværket i Møgeltønder.

I Portbygningen er der Godskontor og Bolig til Godsinspektør, endvidere er der paa Ejendommen Bolig til Gartner og Chauffør, og der hører en Skovfogedbolig til denne.

Schackenberg kan, som nævnt foran, føres tilbage til det ældgamle Møgeltønderhus, en Gaard der meget tidligt synes at være vokset frem i Størrelse og Anseelse foran de øvrige Gaarde i Møgeltønder. Den nævnes allerede i 1233 og tilhørte da Ribe Bispestol, og den kan altsaa føres lige saa langt tilbage i Historien som en Del andre af vore ældste Herregaarde, der nævnes i 1231 i Kong Valdemars Jordebog og da tilhørte Kronen, saaledes Hesselagergaard og Harridslevgaard paa Fyn m. fl.; allerede i 1214 var Møgeltønder Kirke kommet til Bispestolen, som forøvrigt ejede en Del flere Fæstegaarde i Egnen. Den befæstede Gaard, til hvilken der tidlig knyttedes Slotsnavnet Møgeltønderhus, spillede en ret betydelig Rolle gennem hele Middelalderen i de Stridigheder, som Historien meddeler om, saaledes mellem Hertug Erik Abelson og Biskop Esger (under disse blev det nedbrudt i 1265), mellem Erik Glipping og Hertug Eriks Søn Hertug Valdemar og mellem Erik af Pommern og de holstenske Grever; i 1434 blev Slottet ødelagt under disse Stridigheder af Greve Adolf af Holsten (fra 1435 til sin Død i 1459 Hertug Adolf (I) af Sønderjylland). Ribebispen opførte dog atter Slottet, og hundrede Aar senere blev Møgeltønderhus ved Reformationen inddraget under Kronen, ligesom den rige katolske Kirkes øvrige Godser omkring i Landet. Derefter var Slottet med underliggende Gods forlenet bort i de følgende Aar til forskellige Adelsmænd; først til den virksomme Ditlev Ahlefeldt af Slægten fra »Søgaard«, der for et Laan til Kronen paa 16,000 lybske Mark beholdt Lenet til 1562; han forbedrede Bygningerne i 1550'erne, og som Løn herfor fik han af Kongen Lov til toldfrit at udføre hundrede Stude til Slesvig, men navnlig maa Ahlefeldt nævnes, fordi det var ham, der i 1554 fik Hertug Hans d. Ældre til at opføre det i Indledningen omtalte ældre Dige fra Højer til Rudebøl til Beskyttelse af Marsken og hvorved Tønder fik Havn ved Lægan. Efter ham fulgte Niels Lange, Kærgaard ved Ribe, og Claus Rantzau, der efterfulgtes af Benedict Rantzau, som i 1583 købte Lenet af Kronen. I 1599 købte Kronen det imidlertid tilbage igen for 70,000 Rd., hvorefter det i 1600 blev forenet med Riberhus Len. Under den store Stormflod i 1634 led Lenet en Del Skade, ligesom Bygningerne forfaldt en Del gennem Aarene, navnlig under de 2 Krige med Sverige 1643—45 af General Torstensons Tropper og senere i 1657—60 af Karl Gustavs.

Efter Enevældens Indførelse i 1660 overdrog Kong Frederik d. Tredie Aaret efter Møgeltønderhus med underliggende Fæstegods og Riberhus Len paa Livstid til sin Feltmarskal Hans Schack som Vederlag for »Troskab og villig Tjeneste«, men faa Maaneder efter, i Septbr. samme Aar, købte han og fik Skøde paa Godsene; Hovedgaarden stod da for 78 Td. Hrtk., Fæstegodset for ca. 750 Td., hvortil kom 3 Gaarde med 20 Td. Hrtk. samt yderligere ca. 981 Td. Hrtk. under Riberhus Len, tilsammen henimod ca. 1835 Td. Hrtk. for 89,570 Rd., eller ca. 50 Rd. pr. Td. Hrtk.; for yderligere 6500 Rd. (ialt 96,070 Rd.) fik han dernæst forskellige andre Herligheder og Indtægter, saaledes Kaldsretten til 6 Kirker og Birkeretten til Møgeltønder, Ballum og Lustrup Birker; af dette samlede Beløb kom Feltmarskallen dog kun til at betale 21,357 Rd., idet Resten blev ham tillagt som Gunst, Naadesbevisning og Tilgodehavender fra Krigen. Den ny Ejer tog derefter fat paa Opførelsen af nye Bygninger, som det er skildret foran; han ejede ogsaa Gisselfeld paa Sjælland og saavel dør som paa Møgeltønder forstørrede han Hovedgaarden ved Nedlæggelse af Bøndergaarde, ligesom han ved Køb og Magelæg yderligere erhvervede Bønderfæstegods i 12 Sogne mod Nord og Vest, saa den samlede Ejendom kom op paa godt 2200 ha.

Samme Dag, som Christian d. Femte ved Forordningen af 25. Maj 1671 gav Adelen Adgang til at kunne oprette deres Godsbesiddelser til et Grevskab eller Baroni for dem selv og deres Efterkommere, blev H. Schack ophøjet i Grevestanden, og han søgte nu at faa Ejendommen, som han gav Navnet Schackenberg, oprettet til et Lensgrevskab, skønt den samlede Ejendom manglede ca. 300 Td. Hrtk. i den i Forordningen bestemte Størrelse 2500 Td., men inden Erektionsbrevet blev udfærdiget 23. Juni 1676 døde Feltmarskallen i Kbhvn. i Febr. 1676, saa det blev Sønnen, den 24-aarige Otto Didrik Schack, der fik dette udfærdiget og overtog Grevskabet, og dette blev saaledes vort 3. ældste Grevskab, idet kun Grevskaberne Langeland og Wedellsborg var oprettet tidligere (begge i 1672); Sønnen arvede tillige Godset Gram m. m. (se dette), som Faderen havde købt i 1664.

Det skal lige anføres, at ved den Revisionskommission, som Landets daværende dygtige, men haardhændede Rentemester (Finansminister) Henrik v. Støcken fik nedsat i Maj 1680 — efter Forbilledet i andre enevældige Stater og for at hjælpe paa Rigets uhyre Finansnød — til at gennemgaa stedfundne Udlæg af Krongods til Kronens mange Kreditorer, samt forskellige Afregninger mellem Kronen og disse over Leverancer og Forstrækninger af Laan under de 2 Krige med Sverige, selv om disse Afregninger forlængst var afgjort med Kongens Underskrift, maatte den unge Greve i 1683 til Kronen afstaa Rømø-Sønderland, List paa Øen Sild samt Vesterland-Før og Amrum, men fik til Gengæld tildelt visse Begunstigelser, som maaske fuldt opvejede dette; forøvrigt begyndte Grevskabets Økonomi ligesom paa saa mange andre Godser at lide under Tidens Fattigdom og Fæstebøndernes voksende Skatterestancer, for hvilke Godsejerne maatte indestaa overfor Kronen og som denne indrev med stor Strenghed. Den unge Greve, der var blevet udnævnt til Stiftamtmd. i Ribe, døde allerede i 1683 kun 31 Aar gl., og Grevskabet arvedes nu af den 6-aarige Søn Hans Schack under Moderens Formynderskab; ogsaa han mærkede de fattige

Tider — saaledes under den store nordiske Krig — hvad Grevskabet angik. Ligesom Faderen blev han ogsaa Stiftamtmd. i Ribe og døde tidlig ligesom denne, allerede 1 1719 kun 43 Aar gl. Grevskabet arvedes nu af den 10-aarige Søn Otto Didrik Schack under sin dygtige Stedmoder Anna Sophie Rantzaus Formynderskab. Han, der i 1735 blev Assessor i Højesteret, døde allerede i 1741 kun 31 Aar gl. og Grevskabet, der var blevet en hel Del forgældet, arvedes nu af hans 6-aarige Søn Hans Schack under Moderens Formynderskab, og ved hendes Død i 1748 traadte Enkegrevinde A. S. Rantzau atter til, forinden havde Moderen dog faaet Grevskabet bragt økonomisk paa Fode; Gram gik nu over til Grevens yngre Broder (se Gram). Hans Schack, der ligeledes blev Stiftamtmd. i Ribe, lod udføre de under Beskrivelsen af Slottet foretagne Restaureringer og Ombygninger i 1750'erne og i 1770'erne, og hvorom Vaabenskoldene med hans eget og sin første Hustrus — Ulrikke Augusta Vilhelmine Moltke fra Bregentved — Slægtsvaaben vidner; endvidere overdrog han største Delen af Hovedgaardens Jorder til Bønderne som Arvefæste, nedrev Avlsbygningerne og udvidede Parken, som nævnt foran.

Dernæst paabegyndte han gennemgribende Landboreformer paa Grevskabet, idet han afløste Hoveriet mod en aarlig Pengeafgift og overdrog med kongelig Tilladelse Fæstegaardene til Fæsterne som Arvefæste mod en vis Tiltrædelsessum ved Ejerskifte. Alle disse Arbejder og Reformere havde imidlertid kostet meget og i 1768 maatte Greve Schack anmode om at faa Grevskabet under Administration, hvorefter han i 1786, 10 Aar før sin Død, overdrog dette til sin da 28-aarige Søn Grev Otto Didrik Schack. Han fortsatte med de af Faderen paabegyndte Landboreformer og havde her en god Støtte i sin dygtige Godsinspektør, Kancellird. Hans Henr. Holm (se Posselt's Gaard, Møgeltønder), der samtidig overtog Styrelsen af Godset. Han gennemførte Jordernes Udskiftning af Fællesskabet, der dog ingenlunde blev godt udført, og fortsatte Arbejdet med Fæstegodsets Overgang til Arvefæste, ved hvilken Grevskabets økonomiske Forhold bedredes en Del; endvidere blev der med Tilladelse paabegyndt Bortsalg af en Del Fæstegods, som laa yderst spredt (Strøgods) omkring i Landsbyerne, mod at Salgssummen indgik i en Fideikommisskapital. Grev Schack, der var Militær og Generalmajor, døde i 1809 og Grevskabet arvedes nu af den 23-aarige Søn, Greve Hans Schack; han døde allerede i 1814 kun 28 Aar gl. og Grevskabet arvedes saa af den kun 3 Aar gl. Søn Otto Didrik Schack; da Moderen Louise Frederikke Lerche var død Aaret i Forvejen, blev han opdraget hos Bedsteforældrene paa Lerchenborg, ligesom Bedstefaderen Greve C. C. Lerche maatte tage sig af Grevskabets Styre. Under disse vanskelige Forhold, som Krigen mod England, Statsbankerotten 1813 og den haarde Landbrugskrise 1818—28 yderligere forværrede, blev det svært at holde Grevskabets Økonomi oppe, og det kom saa vidt i Begyndelsen af Aarhundredet, at Grevskabet, i Henhold til kongelig Resolution i 1803, blev udbudt til Salg ved en offentlig Auktion i 1804, men uden Resultat; under de opadgaende Tider efter Landbrugskrisen blev Grevskabets Økonomi dog efterhaanden forbedret. I 1856 døde Grev Schack, og Grevskabet arvedes nu af den 4-aarige Søn Hans Schack, under hvis Mindreaarighed Grevskabet blev styret under Formynderskab.

Da Grev Schack blev voksen tog han fra 1875 fast Bolig paa Schackenberg, senere med sin Hustru Henny Louise Lerche, Lerchenborg, som han ægtede i 1880. Ved Loven af 21. Juni 1854 var der blevet givet Adgang til at afhænde det til Len og Stamhuse hørende Fæstegods, og skønt der, som nævnt foran, allerede var solgt en mindre Del af dette, hørte der endnu til Grevskabet 29 Fæstegaarde, 296 Arvefæstejendomme med Ret til at sælge og pantsætte, 5 Arvefæstegaarde uden denne Ret, 10 Arvefæstehuse, 510 Huse bortfæstet for Livstid, desuden 124 Tyendehuse samt en Del Mølleskyldshrtk., ialt godt 2025 Td. Hrtk.; i Modsætning til hvad der var almindeligt i Kongeriget, var Fæstet her det saakaldte »Superficiærfæste«, med hvilket Fæsterne selv ejede Bygningerne. Foruden, at det meste af Fæstegodset nu blev afhændet, afhændedes endvidere de Grevskabet tilhørende Kirketiender og andre Ydelsers m. m. En Del af de saaledes erhholdte Kapitaler anvendtes derefter til Køb af større Gaarde og Ejendomme, saaledes Slotfelt (i 1883—84), Store Tønde og Solvig i Hostrup Sogn samt Fælsværf i Møgeltønder Sogn. Desuden lod Grev Schack tilplante betydelige Arealer, mest Hede, hvorved det lille Areal med Skov ved Gallehus, der var paabegyndt i Begyndelsen af forrige Aarh., nu blev øget til ca. 112 ha, foruden ca. 60 ha Skov til St. Tønde. Grev Schack, der var stærkt aandelig og kirkelig interesseret og dansk af Sind og Tænkemaade døde i 1905, og Grevskabet arvedes nu af Sønnen Otto Didrik Schack-Schackenberg, den nuværende Ejer, der fortsatte i Faderens Spor. I 1906 købte den ny Ejer saaledes Gaarden Rosinfelt og Slotskroen i Møgeltønder, ligesom Greven har fortsat med at tilplante og opdyrke Hedejorder.

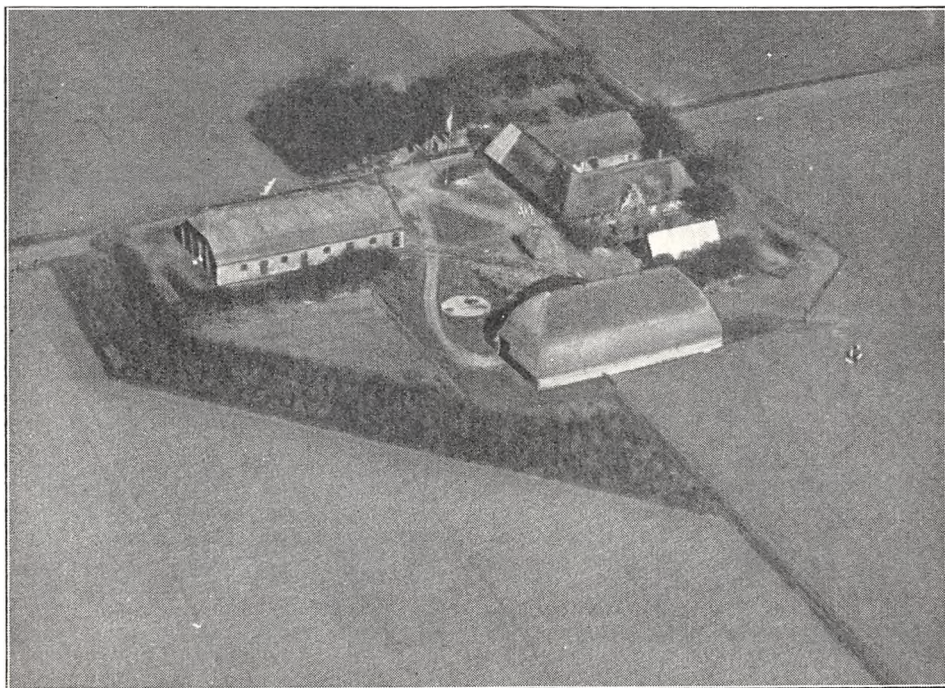
I Henhold til Lenslovens Bestemmelser overgik det gl. Lensgrevskab den 3. Decbr. 1924 til den daværende Besidder, Lensgreve Otto Didrik Schack-Schackenberg's fri Ejendom; til selve Grevskabet, hvoraf en Del laa i Ribe Amt, hørte da foruden selve Schackenberg, Solvig, St. Tønde, Sjødamgaard, Fælsværf samt Gallehus Skov ialt ca. 1076 ha, Møgeltønder, Daler Emmerlev og Ballum Kirker med tilsammen ca. 10 ha, Bøndergods ca. 70 ha og ca. 21 ha med 2¼ Td. Hrtk. i Ribe Amt. I Fideikommisskapitaler var der under dansk Lenskontrol 16,374 Kr., deraf i Bankaktier 3400 Kr. og under tysk Lenskontrol 340,000 M. (men sidstnævnte var blevet værdiløse ved det stærke Fald i Markens Værdi i 1922).

I Henhold til Lenslovens Bestemmelser betales der ved Grevskabets Overgang til fri Ejendom 25,000 Kr. til Staten, foruden at der blev afgivet Jord til 3 Husmandsbrug, et fra Gaarden Rosinfelt paa 7,8 ha og 2 Brug fra St. Tønde med tilsammen 22,6 ha. Erstatningen for den afgivne Jord

blev ansat til 34,300 Kr. og til Successorerne (Successorfonden) blev der hensat 408,556 Kr. 96 Øre.

(Højesteret har forøvrigt ved sin Godkendelse af Lensloven og ved sin Underkendelse af Landsrettens Dom desangaaende anlagt væsentlig andre juridiske Synspunkter, end de vort Lands store Jurister anlagde for 5 Slægtled siden under de store Landboreformer, saaledes de 3 Generalprokurører: den lærde og ansete Henrik Stampe. Oluf Lundt Bang (Grundtvigs Morbroder) og den skarpsindige, begavede og ansete Christian Colbjørnsen).

AVLSGAARDEN SLOTFELT ligger umiddelbart Syd for Parken; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar for største Delen af dyb Muldjord paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og velafvandet, og

Slotfelt.

hele Arealet er merglet i 1934; Engene er Lavmoseeng. Skovene, som er omtalt under Hovedejendommen Schackenborg, bestaar af Gallehus Skov paa 112,3 ha og Skoven til Store Tønde ca. 60 ha; det er overvejende Granskov, dog findes en Del Bevoksninger med blandet Løvskov.

Slotfelt drives af Ejeren, siden 1922 ved Bestyrer O. Petersen, før ham var Faderen C. Petersen Bestyrer af Gaarden i 50 Aar. Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med stort Græsareal; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 20 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 65 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes overvejende ved eget Tillæg, og er tuberkelfri, der fedes aarlig ca. 20 Stude og større Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 170 kg om Aaret, Mælken leveres til Møgeltønder Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 80 Svinekort. Der holdes 40 Faar. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Slotfelt har grundmurede ældre, men gode og velholdte Bygninger tækket med Rør, Bestyrerboligen, der ligger Nord for Gaarden omgivet af Haven, er tækket med Skifer; en Del af Længen, der tidligere har været indrettet til Mejeri, er opført i 2 Etager. Af Avlsbygningerne er 3 af Længerne sammenbygget i en 3-længet Gaard aaben mod Øst; af disse har den sydlige Sidelænge en Frontspids mod Syd med takket Gavl, den indeholder Fodermesterbolig samt Værelser til Medhjælpere, den nordlige Hestestald og Længen mod Vest Svinestald m. m.; desuden Vest for Gaarden en Længe, der rummer Kostald, og Syd for en Lade samt et Hønseshus, sidstnævnte tækket med Pandeplader. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestalden, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Slotfelt er, som tidligere anført, tilkøbt i 1883—84; foruden selve Gaardens Areal 69,2 ha drives yderligere 25 ha af de til Fælsværk hørende 130 ha, medens Resten af dette Areal — ca. 105 ha — er bortforpagtet til forskellige.

Af det til Schackenborg hørende Gods kan, foruden de allerede anførte Ejendomme, nævnes en mindre Gaard i Bønderby med 23,5 ha, samt forskellige mindre Ejendomme og Marskarealer.

SYDFELT, Møgeltønder By, Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejerinde Enkefru Christine Posselt, Postfb. og nærmeste St. Møgeltønder, Afst. 3½ km og 8½ km til Tønder, Tlf. Møgeltønder 65 u.

Art. 7 m. fl. af Sydfelt og 118 af Gl. Fr. Kog, samlet Areal 84,2 ha, deraf 83,5 Ager og Græsningsjord og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 714,61 Th. (godt 15 Td. Hrtk.); Ejdkv. 68,500 Kr. (78,000), Jordv. 49,000 Kr. (56,300); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 37,510 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Sydfelt ligger i Marsken Syd for Møgeltønder By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Klæg paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er afvandet ved Kanaler, og hele Arealet er merglet i de senere Aar.

Kun en mindre Del af Jorden er under Plov, Resten henligger til Græsning. Der er intet fast Sædskifte, og Forbruget af Kunstgødning er ringe.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af Korhornsrace, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb, der fedes aarlig ca. 20 store Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3300 kg aarlig, Mælken leveres til Møgeltønder Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Gaarden er nu tildelt 42 Svinekort. Der holdes 45 Faar. Fjerkræholdet er ca. 60 Høns.

Sydfelt har grundmurede gode Bygninger, opført i 1900 efter en Brand, bygget af røde Sten og tækket med Tagpap; Gaarden ligger paa et opkastet »Værk«. Stuehuset, der ligger mod Vest til den kønne Have, har en muret lukket Veranda til denne; den indeholder en god Bolig. Avlsbygningerne bestaar af én Længe, der ligger som en nordlig Sidelænge til Stuehuset Syd for Vejen til Gaarden; den har Trimpel af Træ og rummer Heste-, Ko- og Svinestald samt Lade. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene.

Sydfelt ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Samuel Holm (se Posselt's Gaard i Møgeltønder), efter hvem den i 1860 overtoges af Sønnen Hans Henrik Holm; efter ham overtoges Ejendommen i 1900 af Svogeren Hans Heinrich Posselt, efter hvem den i 1913 overtoges af Sønnen Christian Posselt og ved hans Død i 1934 overtoges Gaarden af Enkefru Posselt, den nuværende Ejerinde.

VESTERANFLOD, Møgeltønder Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejerinde Enkefru Christine Margarethe Petersen, Postfb. og nærmeste St. Møgeltønder, Afst. 5½ km og 11 km til Tønder, Tlf. Møgeltønder 64 v.

Art. 4 m. fl. af Sydfelt og 58 af Rudebøl, samlet Areal 79,8 ha, deraf 69 Ager, 10 Eng og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 601,16 Th. (12,66 Td. Hrtk.); Ejdkv. 90,000 Kr. (107,000), Jordv. 52,900 Kr. (62,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys fra eget Elektricitetsv. (Raaoliemotor).

Vesteranflood ligger paa en lille Holm i Marsken ved Vejen mellem Møgeltønder og Rudebøl; Jorderne, der til Dels er samlet, bestaar af Marskjord og Klægjord

paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er afvandet ved Kanaler, og hele Arealet er merglet eller kalket i de senere Aar, Engen er Marskeng.

Der er ca. 30 ha af Jorden under Plov, Resten henligger som varig Græsmark; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 25 Sække Superf., 5 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 50—60 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes aarlig ca. 20 Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; der malkes med Maskine »Alfa Laval«, Mælken leveres til Møgeltønder Andelsmejeri.

Vesteranflod.

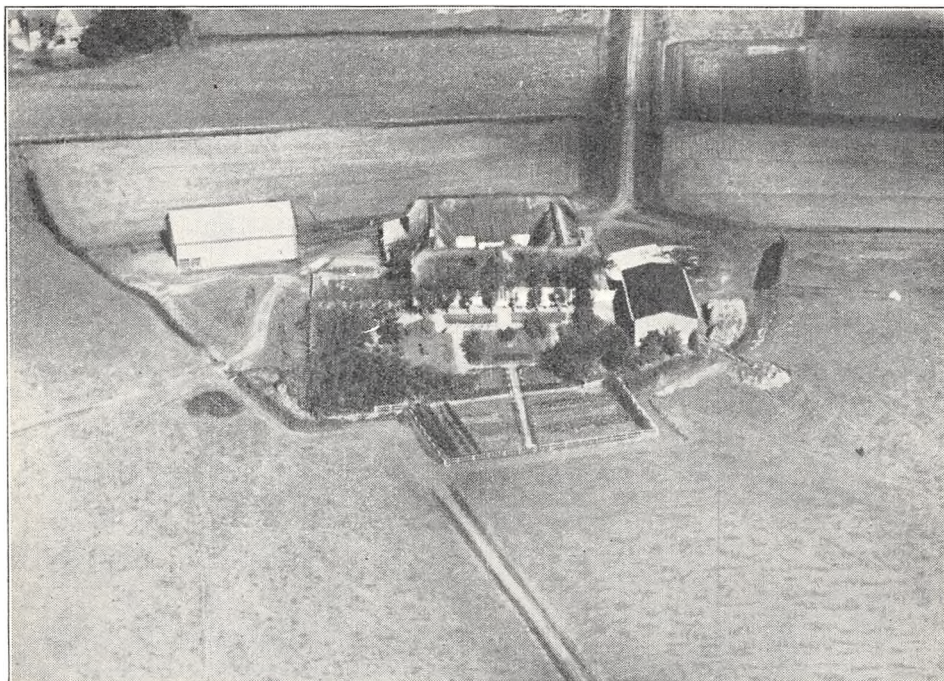
Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—3 Føl om Aaret; desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 24 Svinekort. Der holdes 50 Faar. Fjerkræholdet er ca. 70 Høns.

Vesteranflod har grundmurede, nye gode Bygninger, der ligger paa et opkastet »Værf« (ikke solret), de er tækket med Rør. Hovedbygningen, der almindelig kaldes »Indhus« ligesom de fleste Steder i Nørrejylland, ligger mod Syd (Sydøst) til Haven, har Frontspids til denne og har en meget høj Sokkel (og Kælder) af Hensyn til Faren ved Oversvømmelser; den indeholder en stor køn Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Hovedbygningen er ved en kort Mellembygning forbundet med den anselige Avlslænge med det høje Tag, i hvilken alle Avlsrummene er samlet. I den sydlige Side af denne er der Heste- (ud for Hovedbygningen) og Svinestald og i den nordlige Kostald og Lade, af hvilke sidstnævnte er udvidet med en lavere Længe mod Vest. Der er ildfast Loft i Kostalden af Træ dækket med Beton, Gaarden har eget Vandværk som drives ved Elektricitet, og en Raaliemotor giver Drivkraft til Elektricitetsv. og Kværn.

Vesteranflod var i 9—10 Generationer en Slægtgaard for en Slægt Carstensen, der havde ejet Gaarden siden 1680. Ved sidste Aarhundredskifte ejedes Gaarden af Friederick Andersen Carstensen, efter hvis Død Arvingerne i 1905 solgte Gaarden til Cornelius Petersen; han opførte i 1914 de nuværende Bygninger (i den saakaldte Ejderstedter Hauberge-Stil ved Arkitekt Rieve, Hu-

sum); ved hans Død i Maj 1935 overtoges Gaarden af Enken, Fru Chr. Margarethe Petersen, den nuværende Ejerinde.

Staar man inde paa Geestlandet ved Møgeltønder og ser mod Syd ud over det flade Marsklandskab mod den ny Grænse i Syd, rager den høje Avslænge til Vesteranflod og lignende Bygninger i Marsken op i Horisonten, som var det en gammeldags Teglovn. Før Tøndermarskens Afvanding var Livet om Vinteren præget af Beliggenheden og ofte ret besværligt, grundet paa at Marsken stod under Vand ind til Foden af Værfet, og vilde Naboerne besøge hinanden, maatte de færdes i Baade. Paa Vesteranflod opstaldedes der hvert Efteraar en Hest og Vogn i Rudebøl, og naar Gaardens Beboere saa skulde paa en længere Udflugt, gik Turen først i Baad til Rudebøl og derfra videre med Hest og Vogn, og omvendt ved Hjemturen.

Vesterfelt.

VESTERFELT, Møgeltønder Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Chr. M. Carstensen, Postfb. og nærmeste St. Møgeltønder, Afst. 5½ km og 11 km til Tønder, Tlf. Møgeltønder 64 u.

Art. 5 m. fl. af Sydfelt, 112 m. fl. af Rudebøl Kog, 15 af Gl. Fr. Kog og 152 af Rudebøl, samlet Areal 138,1 ha, deraf 130,1 Ager, 7 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1679,31 Th. (35,35 Td. Hrtk.); Ejdskv. 153,900 Kr. (187,800), Jordv. 118,600 Kr. (147,800); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vesterfelt ligger Sydvest for Møgeltønder By ved Vejen efter Rudebøl; Jorderne, hvoraf ca. 90 ha er samlet om Gaarden, medens Resten ligger noget fraskilt i Højer Landsogn, bestaar af Klæg paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er nu velafvandet, der er merglet en Del omkring 1907 og nymerglet i de seneste Aar. Engen er Lavmoseeng (Søbund).

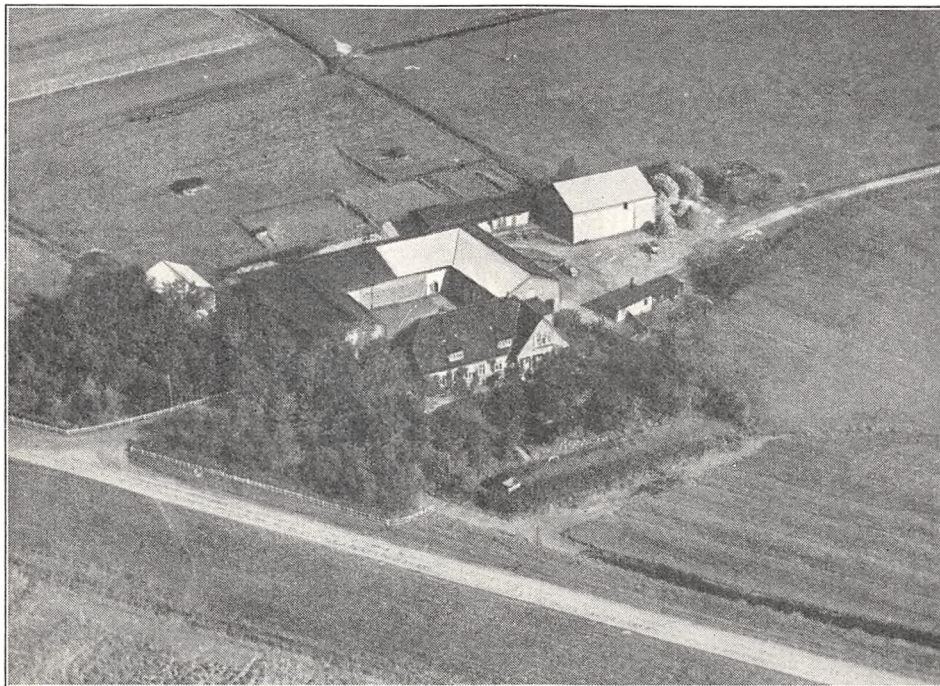
Kun en mindre Del er under Plov, Hovedparten henligger som varig Græsmark; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf.

Kvægbesætningen, der bestaar af 10 Malkekøer og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg; desuden fedes aarlig ca. 200 Kort-

hornskreaturer, som indkøbes, Kørerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg om Aaret, Mælken leveres til Møgeltønder Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 10 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 3—4 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, der er tidligere kun leveret ca. 10 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 42 Svinekort. Der holdes 80 Faar. Fjerkræholdet er ca. 20 Høns.

Vesterfelt har grundmurede velholdte Bygninger, tækket med Rør og sammenbygget i en 4-længet lukket Gaard. Hovedbygningen, der er bygget i 1861, ligger mod Syd til den kønne Have og har Frontspids til denne; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme. Af Avls-

Digegreve D. Dethlefsens Gaard i Gade (Art. 5 m. fl. af Rudebøl).

bygningerne er der Vaskehus og Værelser til Medhjælpere m. m. i den vestlige Sidelænge, Heste- og Kostald i den østlige og Lade i Længen mod Nord; desuden Sydøst for Gaarden en Stald med Trætrimpel og tækket med Tagpap til Ungkvæg og Svin og Nordvest for Gaarden en Lade opført af Pandeplader. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Vesterfelt er en gl. Slægtsgaard, der i mange Generationer har været i den nuværende Ejers Slægts Besiddelse; den ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh., fra 1865, af Hans Carstensen, der da overtog den efter sine Forældre, og efter ham overtoges den i 1906 af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I GADE, Højer Landsogns Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Digegreve Dethlef Dethlefsen, Postfb. og nærmeste St. Højer, Afst. $4\frac{1}{2}$ km og 15 km til Tønder, Tlf. Højer 13.

Art. 5 m. fl. af Rudebøl og 89 m. fl. af Rudebøl Kog, samlet Areal 107,4 ha, deraf 106,6 Ager og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 859,68 Th. (18,1 Td. Hrtk.); Ejdskv. 126,000 Kr. (143,000), Jordv. 92,700 Kr. (103,000); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i Gade (Rudebøl Kog); Jorderne, der er nogenlunde samlet, bestaar af god Klægjord paa Sand og Lerunderlag (Marskjord). Terrænet er fladt, Kultur

og Gødningskraft god, Jorden er velafvandet, for en Del ved Kanaler, men der drænes nu, hvor det er formaalstjenligt, ligesom der dels er kalket og dels kalkes eller mergles, naar det er paakrævet.

Kun ca. 30 ha af Jorden er under Plov, Resten af Arealet henligger til Græsning, der er endnu intet fast Sædskifte, da der stadig forsøgsvis drænes og optages nye Arealer i Omdriften; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf. og 30 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 10 Malkekøer og 1 Tyr, er af Korthorns-Race, der fedes aarlig ca. 150 Kreaturer, som for største Delen indkøbes, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Højer Mejeri (privat).

Der holdes som Regel 10—15 Arbejdsheste (Handelsheste). Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 40 Svinekort. Der holdes 100 Faar. Fjerkraeholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 5 m. fl. af Rudebøl og 89 m. fl. af Rudebøl Kog har grundmurede gode Bygninger (ligger paa et Værf). Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, er ved den østlige Ende udvidet i en kort Frembygning til Haven (en Veranda med Gavl over) og har Tag af glacerede Tegl; den indeholder en stor smuk Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, som er tækket med Tagpap, er der Hestestald og Kostald i den østlige Sidelænge, Studestald i den vestlige og Lade i Længen mod Nord; desuden 2 Lader opført af Pandeplader, den ene Vest for, den anden Øst for Gaarden, og her endvidere en Svinestald, der er tækket med Tagpap ligesom en Længe, der indeholder Hønseshus og Vognport, Øst for Hovedbygningen. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Studestalden, og der hører et Hus til Ejendommen. Gaarden ligger i Læ for Vestenvinden, dels ved en Plantning Vest for Gaarden, dels ved det gl. Dige.

Gaard Art. 5 m. fl. af Rudebøl og 89 m. fl. af Rudebøl Kog er en gl. Slægtsgaard, der i mange Generationer har været i Slægtens Besiddelse; den ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Dethlef Dethlefsen, der havde overtaget den efter sine Forældre, og efter ham overtoges Gaarden i 1870 af Sønnen Thomas D.; efter hans Død overtoges den af Enkefru Dethlefsen, efter hvem Gaarden i 1904 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I RUDEBØL BY, Højer Landsogns Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Kreditanstalt Vogelgesang, Postfb. Højer, nærmeste St. Møgeltønder, Afst. 7 km og godt 12 km til Tønder.

Art. 1 m. fl. af Rudebøl, samlet Areal 125 ha, deraf 124 Ager og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1174,24 Th. (24,72 Td. Hrtk.); Ejdskv. 153,000 Kr. (214,600), Jordv. 98,800 Kr. (138,600); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for ca. 70,000 Kr.; Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den nordlige Side af Rudebøl By, Øst for Diget og Vejen; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Marskjord (svær Klægjord paa Lerunderlag). Terrænet er fladt, Jorden er afvandet ved Kanaler, og der er merglet en Del i ældre Tid.

Af Gaardens Areal er 33 ha siden 1932 bortforpagtet til Hans Nielsen, 23 ha er siden 1934 bortforpagtet til Lassen Bonnichsen, begge Forpagtere bor paa Gaarden og raader hver over en Del af Avlsbygningerne, Resten af Arealet er udlejet til forskellige. Der drives ikke noget videre Agerbrug, men Jorderne anvendes mest til Græsning.

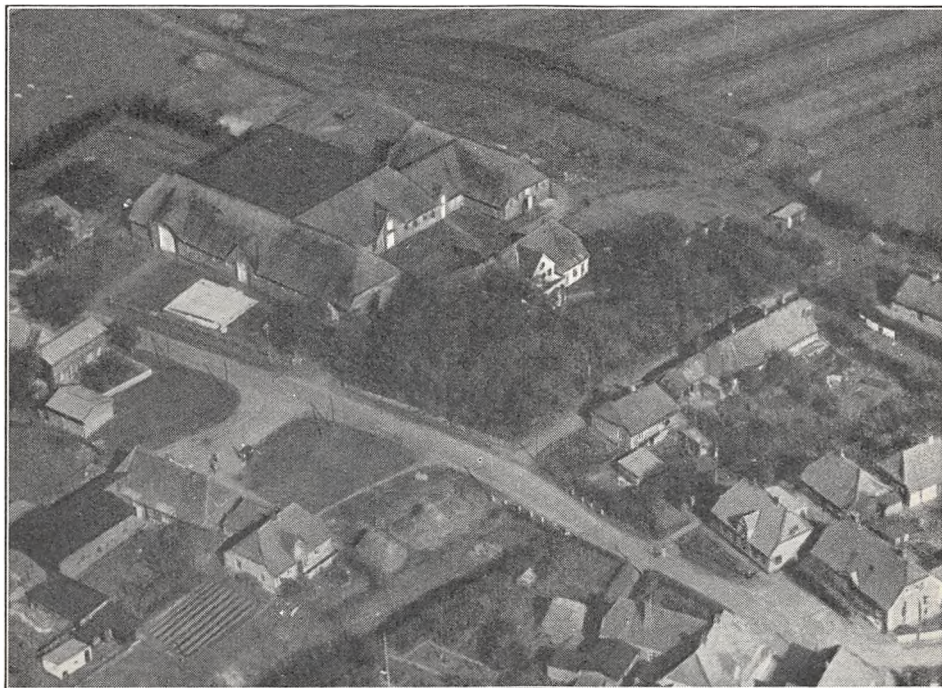
Gaard Art. 1 m. fl. af Rudebøl har grundmurede gode Bygninger (ligger ikke solret). Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Syd til den ældre ret kønne Have, har Veranda til denne, gennemgaaende Frontspids og Skifertag; den indeholder en god Bolig (delt i to) med indlagt Centralvarme. De 3 Avlslænger, der er sammenbygget i H-Form, er tækket med Rør; af Længerne er der Hestestald i den østlige Sidelænge, Lade i den vestlige, Stalde til Kvæget i Forbindelseslængen og til Nordsiden af denne er der tilbygget en bred Lade tækket med Tagpap; der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Gaard Art. 1 m. fl. af Rudebøl ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Joh. Carstensen, der havde købt den i 1855; efter ham overtoges den i 1914 af Sønnen Fritz Carstensen, Gaarden var da paa godt 207 ha og af ham købte den nuværende Ejer den i 1929; i den sidste halve Snes

Aar er der frasolgt 82 a 83 ha, vistnok solgt dels af Carstensen, dels af den nuværende Ejer; en Del af dette Areal er mulig medgaaet til Dannelsen af det store »Samlebassin« som er nævnt i Indledningen under Omtalen af Tøndermarskens Afvanding (se denne).

HOHENWARTE, Højer Landsogns Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Løjtnant Fritz Schifferer, Postfb. og nærmeste St. Højer, Afst. 1½ km og ca. 15 km til Tønder.

Art. 6 m. fl. af Ny Fr. Kog, 3 af Gl. Fr. Kog og 117 af Rudebøl, samlet Areal 147,9 ha, deraf 146,4 Marskjord og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 2432,89

Vogelgesangs Gaard i Rudebøl (Art. 1 m. fl. af Rudebøl).

Th. (51,2 Td. Hrtk.); Ejdskv. 196,800 Kr. (341,700), Jordv. 142,800 Kr. (271,700); Lys og Kraft fra Højer Elektricitetsv.

Hohenwarte ligger Sydvest for Højer By, ved Højer Sluse lige inden for Diget; Jorderne, der nu til Dels er samlet, ved og om Gaarden, bestaar udelukkende af Marskjord (Klægjord paa Lerunderlag). Terrænet er fladt, og Jorden er afvandet ved Kanaler.

Gaarden er ubeboet, og der drives ikke noget egentlig Landbrug fra denne, Jorden er udlejet til Græsning, dog holdes af og til nogle Køer, samt 2 Heste; Tilsyn med Gaarden, samt Pasning af de faa Dyr foretages af H. Wind.

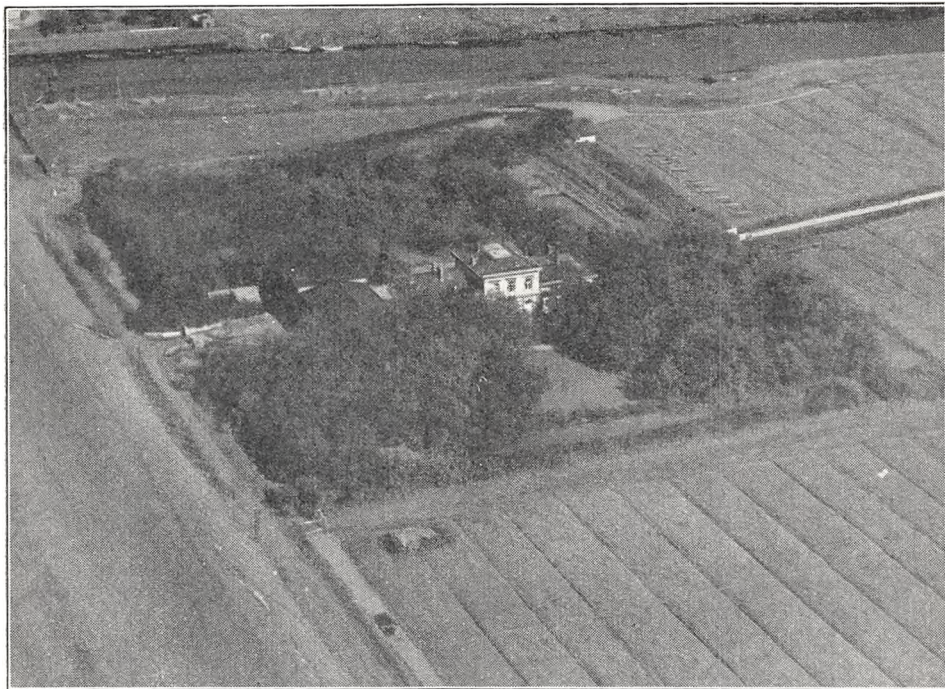
Hohenwarte har grundmurede gode velholdte Bygninger. Den store meget anseelige Hovedbygning, hvis Midterparti er opført i 2 Etager ligger mod Syd til Haven, som dog ogsaa strækker sig Nord for denne; den har høj Kælder, en stor Terrasse til Haven, Skifertag og indeholder en stor herskabelig Bolig (for Tiden ubenyttet); den store Have, der indeholder en Del Frugttræer, er derfor ret forsømt. Avlsbygningerne bestaar af én Længe; denne, der har muret Trimpel og er tækket med Tagpap, ligger som en fritliggende vestlig Sidelænge i Forhold til Hovedbygningen.

Hohenwarte købtes i 1908 af den bekendte tyske Politiker, Landdagsmand Dr. Schifferer, efter hvem den i 1923 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer; denne har efter Overtagelsen jævnlige solgt Jord fra Ejendommen.

POPPENBØL, Højer Landsogns Komm., Tønder, Højer og Lø Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer Anders Thomsen Adzersen, Postfb. og nærmeste St. Højer, Afst. godt $5\frac{1}{2}$ km og 14 km til Tønder, Tlf. Højer 92 x (Forpagteren).

Art. 2 af Rudebøl, 162 af Ny Fr. Kog og 177 af Rudebøl Kog, samlet Areal 101,3 ha, deraf 100 Ager og 1,3 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 834,76 Th. (17,57 Td. Hrtk.); Ejdskv. 117,000 Kr. (141,000), Jordv. 85,500 Kr. (101,900); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 79,000 Kr., Løstøret i Jydsk Brandf. for 100,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Poppenbøl ligger i Marsken Øst for Vejen mellem Rudebøl og Højer; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af højt Klægland (mild Klægjord paa Sand

Hohenwarte.

og sandblandet Ler) bedst egnet til Græsning. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er velafvandet (ved Kanaler) og er merglet i 1909—10.

Gaarden drives siden 1925 af Ejerens Søn Forpagter Adolf Adzersen. Der er ca. 30 ha under Plov, som anvendes til Dyrkning af Hvede, Havre og Hestebønner; desuden stor Høavl. Forbruget af Kunstgødning er noget vekslende, dog ikke særlig stort.

Kvægbesætningen, der bestaar af 6—10 Malkekøer, er af Korthorns-Race, der fedes 60—80 Stude aarlig, samt 20—30 Græskreaturer, alle disse Dyr indkøbes, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Højer Mejeri (privat).

Der holdes som Regel 8—10 Arbejdsheste; desuden købes og græsses 10—15 Ungheste om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, Gaarden er nu tildeelt 23 Svinekort.

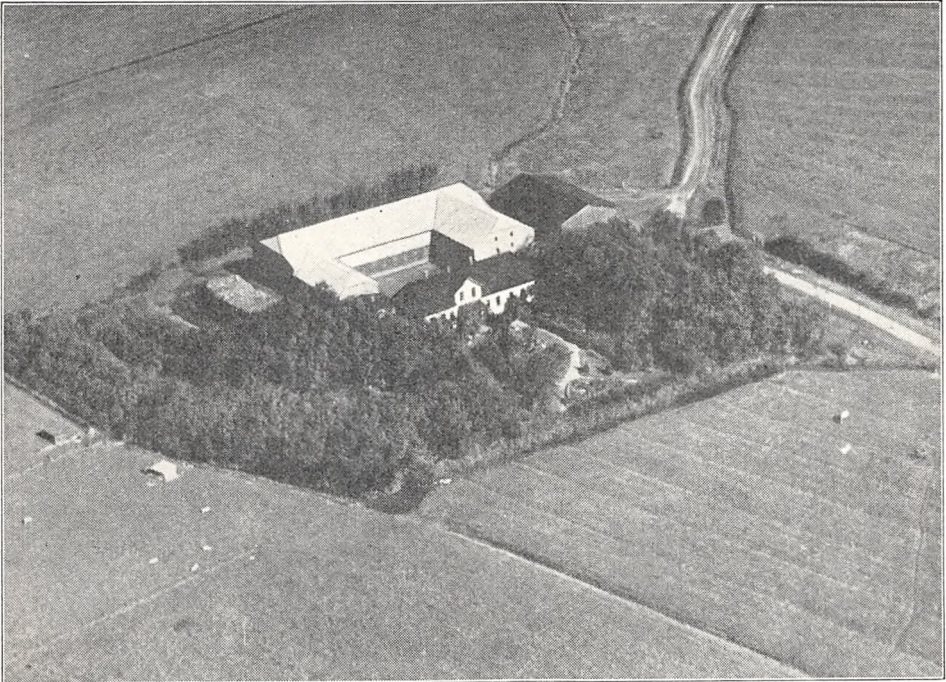
Der holdes 100 Faar. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Poppenbøl har grundmurede store og gode Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Syd til den store ret kønne Have, har Frontspids til denne og Tegtag; den indeholder en stor og køn Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avslænger, der har Trimpel og Tag af Pande-

plader, er der Kostald i Længen mod Nord, Heste- og Svinestald i den vestlige Sidelænge og Lade i den østlige; desuden Øst for Gaarden en Lade med Vægge af Træ, Taget dels Pandeplader, dels Tagpap. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk (opsamlet Regnvand). Ved Læplantning er Bygningerne en Del beskyttet mod Vestenvinden.

Poppenbøl ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Thomas Todsen, af hvem den nuværende Ejer købte Gaarden i 1898.

Forpagter Adzersen meddelte, at ved Tøndermarskens Afvanding er der blevet paalagt Gaarden en Prioritet paa ca. 20,000 Kr., hvortil kommer, at Afvandingsanlæggets Drift medfører en aarlig Udgift paa 1000 a 1200 Kr. for Ejeren.

Poppenbøl.

STATENS MARSKFORSØG, der ledes af Forstander, Landbrugskandidat C. J. Tind-Christensen, Ribe, Tlf. Ribe 364, afholdes paa Gaardene »Nørregaarden« i Højer Landsogn, Tønder Amt og »Lille Kobro« i Ribe Købstad-Komm., Ribe Amt.

NØRREGAARDEN, Højer Landsogns Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer et Konsortium, Postf. og nærmeste St. Højer, Afst. godt 4 km og 15 km til Tønder, Tlf. Højer 92 u (Forsøgsassistenten).

Art. 6 m. fl. af Rudebøl, 31 af Rudebøl Kog og 205 m. fl. af Højer, samlet Areal 64,8 ha, deraf 64,3 Ager og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 443,41 Th. (9,33 Td. Hrtk.); Ejdskv. 48,600 Kr., Jordv. 23,700 Kr.; Bygn. er fors. i Stats-Brandforsikringsfonden for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Nørregaarden ligger i Gade, som den nordligste af Gaardene ved Vejen mellem Rudebøl og Højer; Jorderne, der til Dels er samlet, bestaar af mild til svær Klægjord (Marsk). Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, ca. Halvdelen af Jorden er nu drænet, med godt Resultat.

Den daglige Drift ledes af Forsøgsassistent Landbrugskandidat Viggo Nielsen.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg, med Indkøb af Tyre.

og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 150 kg aarlig, der malkes med Maskine »Benzona«, og Mælken leveres til Højer Mejeri (privat).

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Gaarden er nu tildelt 49 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 30 Høns.

Nørregaarden har ældre velholdte Bygninger; de 4 oprindelige Hovedlænger der er sammenbygget i en 4-længet lukket Gaard, er tækket med Rør; Stuehuset, som ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids til denne; det rummer en god Bolig. Af de 3 Avlslænger er der Vaskehus, Værelser til Medhjælpere og Svinestald i den vestlige Sidelænge, Heste- og Kostald i den østlige og Lade i Længen mod Nord; desuden Øst for Gaarden en Lade opført af Pandeplader og Syd for denne en Svinestald, der har Trimpel af Træ og er tækket med Tagpap.

Nørregaarden var tidligere i mange Generationer en Slægtsgaard inden for en Slægt Feddersen. Den ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Bo Feddersen, efter hvem den arvedes af en Nevø Wilhelm F.; efter ham overtoges den i 1895 af Broderen Otto Dvirich F., der i 1925 solgte Gaarden til Carl Dethlefsen, og fra ham kom den i 1927 ved Auktion til den nuværende Ejer.

Ligesom Staten har oprettet Forsøgsstationer for Plantekultur omkring i Landet (se om Stationerne Tystofte, Askov, Lyngby m. fl. i de respektive Bind), saaledes har Staten i 1923 oprettet dels faste (stationære), dels bevægelige (ambulante) Forsøg i Marsken. Forsøgene, der som nævnt foran ledes af Forstander C. J. Tind-Christensen, begyndte i 1923 paa Ejendommen »Lille Kobro« ved Ribe (se denne). Efter Tøndermarskens Afvanding (se Indledningen) forpagtede Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur i 1932 Nørregaarden af Konsortiet med det Formaal, nu efter Afvandingen, at udvide Forsøgene ogsaa til dette Omraade; af Gaardens Areal benyttes ca. 32 ha til Forsøg, medens Resten af Jorden er udlejet til Græsning. (Tallene foran vedrørende Ejdskv. og Jordv., gælder de ca. 32 ha Forsøgsareal med tilhørende Bygninger.)

Marskforsøgene, der ligesom paa de øvrige Forsøgsstationer har til Formaal gennem de opnaaede Erfaringer og indvundne Forsøgsresultater at yde Vejledning til Landbruget ved Jordens Dyrkning og Udnyttelse, her af Marsken og Marskjorderne, har foretaget Undersøgelser af Jordbundens Reaktion og har derefter, hvor Reaktionen var for lav, under 7 eller endog under 6, anlagt Forsøg med Tilførsel af Kalk og Mergel; hvor Jordens Reaktion har været for lav har en saadan Tilførsel vist en særdeles god Virkning saavel kemisk, og paa klæget Jord ogsaa fysisk, ligesom Virkningen af Kalken har været større og vist sig hurtigere paa Afgrøderne, hvor denne indblandes i Jorden ved Pløjning og Bearbejdning, end hvor Kalken og Merglen er anvendt paa den naturlige Græsjord; der er endvidere anstillet Forsøg med Dræning, med forskellig Pløjedybde i Forbindelse med en ulige stærk Mergling, med Anvendelse af Kunstgødning, Sammenligning af denne med Staldgødning, Omlægning af Marskgræsning til Produktion af Hø, med forskellige Blandinger af Græsfrø, Forsøg med forskellige Stammer af Kløver og Græsser, med forskellige Sorter af Hvede, Byg, Havre, Hestebønner og Hør (Byggen synes forøvrigt at trives mindre godt i Marsken end Hvede og Havre), endvidere Artsforsøg med Rodfrugter, Anlæg af Pilekulturer og Dyrkning af Blomsterløg.

Der er endvidere avlet store Afgrøder af Hør, gode Afgrøder af Rødkløver- og Alsikefrø og af forskellige Havebrugsplanter, Kaal og Selleri m. fl. Før Afvandingen af Marsken ved Tønder var Dyrkningen af de forannævnte Kulturplanter yderst usikker, ja risikabel, Landbruget maatte derfor holde sig til Afgræsning og Højbjergning og saa tage de Ulemper og Tab, som de hyppige Oversvømmelser førte med sig.

Forstander, Forsøgsleder Tind-Christensen mener forøvrigt, efter de hidtil indvundne Erfaringer og Iagttagelser, at for saa vidt Vejforholdene og Spørgsmaalet om Fremskaffelsen af godt Drikkevand kunde løses paa en tilfredsstillende Maade, vilde Tøndermarsken, nu den er afvandet og beskyttet mod Oversvømmelse, egne sig godt til Oprettelse af Husmandsbrug.

LILLE KOBRO, Ribe Købstad-Komm., Ribe Hrd., Ribe Retskr. og A., Ejer Ribe Komm., Postfb. og nærmeste St. Ribe, Afst. 2 km.

Samlet Areal 20 ha, deraf 18,5 ha Marskjord og 1,5 ha Sandjord, paa hvilken sidste Gaarden ligger; Lys og Kraft fra Ribe Elektricitetsv.

Lille Kobro ligger ca. 2 km Vest for Ribe; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af meget svær dyb Klægjord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er afvandet ved Kanaler, og særskilt beskyttet ved et Dige, der er frit Afløb for Vandet, men om fornødent kan dette pumpes ud, hele Arealet er merglet.

Kvægbesætningen, der bestaar af 10 Malkekøer, 1 Tyr og 10 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Ribe Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 2 Arbejdsheste, intet Tillæg; desuden anvendes en Tractor. Gaarden er nu tildelt 35 Svinekort.

Lille Kobro har grundmurede, gode nye, overvejende teglhængte Bygninger, opført i 1925. Stuehuset, der er Bolig for Lederen af den daglige Drift, ligger mod Syd til den lille Have, som grænser til Landevejen. Af Avlsbygningerne rummer en vestlig Sidelænge til Stuehuset Vaskehus (med Værelser ovenover til Medhjælperen) samt Heste-, Svine- Kostald og Lade og Vest for denne en Trælade tækket med Tagpap.

Lille Kobro, der er en nyoprettet Ejendom, er som nævnt under Statens Marskforsøg forpagtet i 1923 af Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur med det Formaal at drive Forsøg vedrørende Marskjordens Udnyttelse. Forsøgene her beskæftiger sig navnlig med Jordens Kalkning og Gødskning, Forsøg med Marskgræsgangenes Afgræsning samt med Dyrkning af forskellige Græsser, hvorimod Forsøg med de forskellige Kornsorter træder noget i Baggrunden paa Grund af den svære Klægjord.

VANGGAARD, Højer Landsogns Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Hans Peter Hansen, Postfb. og nærmeste St. Højer, Afst. ca. 6 km og 13 km til Tønder.

Art. 134 m. fl. af Rudebøl, samlet Areal 26 ha, deraf 25,5 Ager og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 185,44 Th (3,9 Td. Hrtk.); Ejdkv. 35,600 Kr., Jordv. 24,600 Kr.; Bygn. er fors. i Husmands Brandkassen for 35,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vanggaard ligger 1 km Nord for Rudebøl By ved Vejen efter Højer; Jorderne, der er nogenlunde samlet, bestaar af Klægjord paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er afvandet ved Kanaler, og der er merglet i 1906—08.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, uden noget fast Sædskifte, men med stort Græsareal; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 20 Sække Superf. og 15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 10 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg, der fedes aarlig 6—10 store Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg om Aaret, Mælken leveres til Møgeltønder Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 17 Svinekort. Der holdes 25 Faar. Fjerkræholdet er ca. 130 Høns.

Vanggaard har grundmurede store og gode Bygninger opført i 1897, bygget af røde Sten (ligger ikke solret). Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den kønne lille Have, som grænser til Diget, har Frontspids mod Vest til denne og Tegltag, den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der har Trætrimpel og er tækket med Tagpap, er der Ko- og Svinestald i den nordlige Sidelænge, Hestestald og Vognport i den sydlige og Lade i Længen mod Øst; Bygningerne er nu rigelig store i Forhold til Arealet.

Vanggaard ejedes i Begyndelsen af Aarhundredet af Fritz Carstensen, der i 1914 solgte den til Ernst Hindrichsen, Gaardens Areal var da godt 67 ha; senere, sidst i 1920'erne, overtoges Gaarden af Sønderjyllands Kreditforening, som i 1933 solgte den til Frederik Frederiksen, og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden i 1934. Under de noget vanskelige Forhold for Landbruget er der i Aarene 1925—30 frasolgt ca. 41 ha, vistnok af Kreditforeningen, hvorved Gaarden fik sit nuværende Areal.

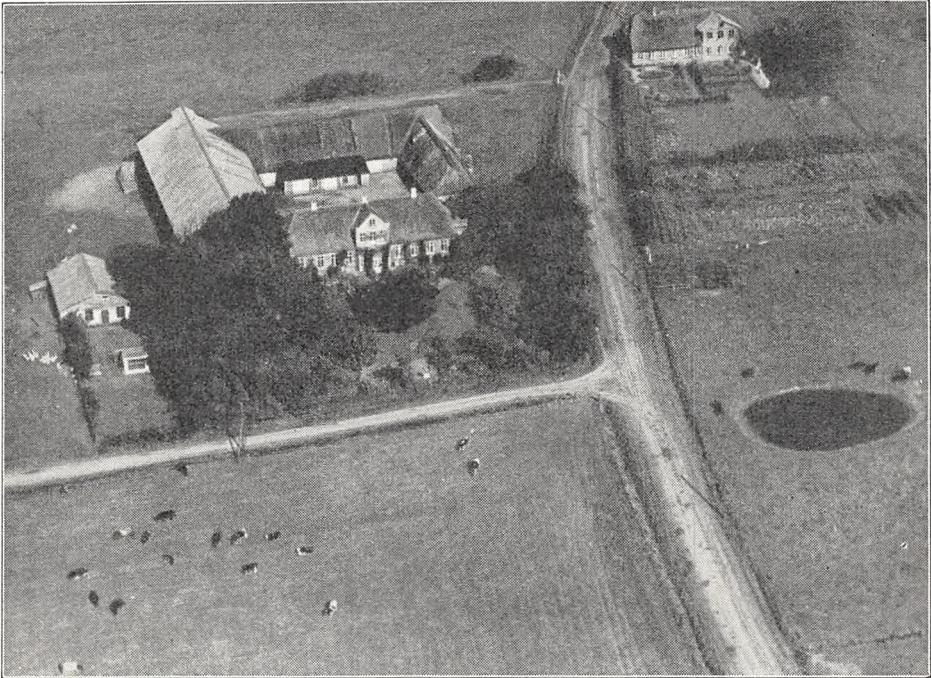
GAARD I DALER BY, Sogn og Komm., Højer, Tønder og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Chr. Adzersen, Postfb. Daler Østerby, nærmeste St. Højer, Afst. 2½ km og 11 km til Tønder, Tlf. Daler Østerby 21.

Art. 2 m. fl. af Daler, 165 af Emmerlev og 183 m. fl. af Højer, samlet Areal 74,3 ha, deraf 48,8 Ager, 25 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 571,08 Th. (12 Td. Hrtk.); Ejdkv. 90,000 Kr. (104,600), Jordv. 63,000 Kr. (69,600); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 45,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den sydlige Side af Daler By; Jorderne, som til Dels er samlet Sydøst og Vest for Gaarden, bestaar overvejende af mild Lermuld paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1933—34. Engen som er humusblandet Jord, dels paa Klægbund, dels paa Mosebund, er afvandet og kultiveret.

Kun en mindre Del af Jorden er under Plov, og der er intet fast Sædskifte; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 50 Kalig. og 20 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb, der fedes

Chr. Adzersens Gaard i Daler (Art. 2 m. fl. af Daler).

aarlig ca. 20 Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg om Aaret, Mælken leveres til Daler Østerby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Gaarden er nu tildelt 55 Svinekort. Der holdes 32 Faar. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 2 m. fl. af Daler har grundmurede dels nyere, dels ældre gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne lille Have, har Karnap med Altan over til denne, gennemgaaende Frontspids og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avslænger, som overvejende er tækket med Rør, er der Værelser til Medhjælpere og Hestestald i den østlige Sidelænge, Ko- og Svinestald i den vestlige, der er opført i 1923 og har Tag af Pandeplader, og Lade i Længen mod Nord; til Sydsiden af denne er der ind mod Gaardspladsen opført en Vognport, en Halvtagsbygning tækket med Tagpap; desuden Vest for Hovedbygningen en Længe tækket med Pandeplader, denne indeholder Hønsehus samt Redskabs- og Maskinrum. Der er murede Hvelvinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestald.

Gaard Art. 2 m. fl. af Daler, 165 af Emmerlev og 183 m. fl. af Højer ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af A. Andresen; efter ham overtoges den i 1870 af Svigersønnen Anders Ehmsen Adzersen, der øgede Gaardens Areal betydeligt ved Tilkøb, og efter ham overtoges Gaarden i 1910 af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I DALER BY, Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Chr. Nissen, Postfb. Daler Østerby, nærmeste St. Højer, Afst. 3½ km og ca. 12 km til Tønder, Tlf. Daler Østerby 53 y.

Art. 6 m. fl. af Daler, 31 af Gerup og 278 af Højer, samlet Areal 67,4 ha, deraf 32,7 Ager, 34 Eng og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 440,66 Th. (9,28 Td. Hrtk.); Ejdskv. 71,100 Kr. (78,400), Jordv. 52,800 Kr. (55,200); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 47,400 Kr., Løspøret i »Danmark« for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den nordlige Side af Daler By; Jorderne, hvoraf Agermarken til Dels er samlet, medens Engarealerne ligger noget spredt, bestaar dels af Sandmuld, dels af Lermuld, Underlaget Sand og Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er velafvandet, og der er merglet i 1934—35. Engen, som er afvandet og kultiveret, er overvejende Lavmoseeng.

Kun en mindre Del af Arealet er under Plov, der er intet fast Sædskifte, men stort Græsareal; af Kunstgødning anvendes aarlig 40—50 Sække Superf., 20 Kalig. og 15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes overvejende ved eget Tillæg, der fedes aarlig 15—20 store Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg om Aaret, Mælken leveres til Daler Østerby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6—7 Arbejdsheste, deraf 4 Følhopper. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 52 Svinekort. Der holdes 20 Faar. Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

Gaard Art. 6 m. fl. af Daler har grundmurede velholdte gode Bygninger. Stuehuset, der er opført i 1886, ligger mod Syd til den ret kønne Have, har Frontspids samt en rundbygget Karnap med Altan til denne og Tag af Cementsten; det rummer en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Hestestald i den vestlige Ende af Stuehuslængen; af de øvrige Længer, der har Trætrimpel og er tækket med Pandeplader, er den vestlige Sidelænge mod Nord som rummer Svine- og Kostald, sammenbygget med Hestestalden, og fra sidstnævnte fortsætter endvidere en Sidelænge, en Ungkvægstald, mod Syd, Længen mod Nord over for Stuehuset rummer Lade; denne, der er sammenbygget i Vinkel med Kostalden, er ligesom denne ombygget i 1905. Gaarden er aaben mod Øst; desuden Nord for Laden et Redskabs- og Maskinhus tækket med Pandeplader. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ungkvægstalden, og der hører et Hus til Ejendommen.

Gaard Art. 6 m. fl. af Daler, 31 af Gerup og 278 af Højer ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Kristen Nissen, efter hvem den i 1871 overtoges af Sønnen Carsten Nissen; efter hans Død i 1889 overtoges den af Enkefru Hanne Marie Nissen, efter hvem den i 1898 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer; denne har øget Gaardens Areal ret betydeligt, saaledes ved Arv af Jord efter en Onkel; siden 1925 er Arealet øget med 7,5 ha.

GAARD I DALER BY, Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Peter Nielsen jun., Postfb. Daler Østerby, nærmeste St. Højer, Afst. 3 km og godt 10½ km til Tønder.

Art. 9 m. fl. af Daler, samlet Areal 34,9 ha, deraf 34,4 Ager og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 254,00 Th. (5,35 Td. Hrtk.); Ejdskv. 50,300 Kr., Jordv. 33,100 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 30,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den østlige Side af Daler By; Jorderne, der ligger noget spredt, bestaar dels af Lermuld, dels af Sandmuld, samt lav humusblandet Jord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er velafvandet, og hele Arealet er merglet i 1934—37.

Jorden dyrkes i fri Drift, med stort Græsareal; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 15 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 12—14 Malkekøer, 1 Tyr og 22 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg, med Indkøb af Tyre, og

er nu til Dels rensat for Tuberkulose, Kørerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Daler Østerby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 3 Arbejdsheste, alle Følhopper. Svinebesætningen er for Tiden 2 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 37 Svinekort. Der holdes 8 Faar. Fjerkørholdet er ca. 60 Høns.

Gaard Art. 9 m. fl. af Daler har grundmurede gode og velholdte Bygninger tækket med Tagpap. Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids til denne; det indeholder en god Bolig. Af de 2 Avlslænger, der har Trætrimpel og er sammenbygget i Vinkel, er der Heste- og Kostald i den østlige Sidelænge, som ogsaa er sammenbygget med Stuehuset, og Lade samt Svinestald i Længen mod Nord. Gaarden er aaben mod Vest til Vejen gennem Byen.

Gaard Art. 9 m. fl. af Daler ejedes ved Aarhundredskiftet af Hans Lausen Hansen, der ejede Gaarden i en lang Aarrække, og efter ham overtoges den i 1934 af en Nevø, den nuværende Ejer.

GAARD I ØSTERBY, Daler Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejerinde Enkefru Marianne Marie Lytsen, Postfb. Daler Østerby, nærmeste St. Møgelønder, Afst. 4 km og 8½ km til Tønder.

Art. 12 m. fl. af Østerby, samlet Areal 40 ha, deraf 33 Ager, 6,5 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 300,00 Th. (6,32 Td. Hrtk.); Ejdskv. 54,300 Kr., Jordv. 37,800 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 39,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den nordlige Side af Østerby; Jorderne, hvoraf ca. Halvdelen er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger noget spredt, bestaar overvejende af Muldjord paa sandblandet Ler, en mindre Del er Marskjord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er afvandet, hvor det tiltrængtes, og der er merglet i 1933—34. Engen, som er kultiveret og afvandet, bestaar af humusblandet Jord.

Gaarden drives af Ejerinden med en Søn Johan Ludolf Lytsen som Bestyrer. Jorden dyrkes i fri Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 20—25 Kalig. og 15—20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kørerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Daler Østerby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 50 Svinekort. Der holdes 10 Faar. Fjerkørholdet er 150—200 Høns.

Gaard Art. 12 m. fl. af Østerby har grundmurede gode og velholdte Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Syd til den kønne lille Have, har en lukket mindre Veranda til denne, kamtakkede Gavle, Tegtag, og ved den vestlige Gavl en mindre Tilbygning, der er tækket med Tagpap; det indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har Trimpel af Træ og er tækket med Tagpap, er der Heste- og Svinestald i den vestlige Sidelænge; den større Længe mod Nord, der er sammenbygget i Vinkel med Sidelængen, rummer Kostald og Lade; desuden Nord for Gaarden 2 Hønsehuse opført af Træ og bygget som Halvtag, det ene tækket med Pandeplader; Gaarden er aaben mod Øst til Vejen gennem Byen.

Gaard Art. 12 m. fl. af Østerby er en gl. Slægtsgaard; den ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Joh. Ludolf Lytsen, der havde overtaget Gaarden efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1895 af Sønnen Karl H. Lytsen, efter hvis Død den overtoges af Enkefru Lytsen, den nuværende Ejerinde.

GAARD I ØSTERBY, Daler Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Boy Hynding, Postfb. Daler Østerby, nærmeste St. Møgelønder, Afst. 3½ km og 8 km til Tønder, Tlf. Daler Østerby 7 (Forpagteren).

Art. 14 m. fl. af Østerby, 78 af Gerup og 79 af Daler, samlet Areal 87,9 ha, deraf 73,4 Ager, 14 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 339,16 Th. (7,14 Td. Hrtk.); Ejdskv. 75,600 Kr. (88,000), Jordv. 50,000 Kr. (52,100); Bygn. er

fors. i Jydsk Brandf. for 59,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger midt i Østerby; Jorderne, hvoraf ca. 30 ha er samlet ved Gaarden, medens ca. 43 ha ligger 3 km Nordøst for og Engen 1½ km Syd for Gaarden, bestaar af Sandmuld, deraf de 30 ha paa Lerunderlag, Resten paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er til Dels drænet, og der er merglet i 1933—34. Engen er Lavmoseeng, afvandet og kultiveret.

Gaarden drives af Ejerens Svigersøn Forpagter Fritz Martensen.

Jorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Hvede eller Rug, 2. Roer, 3. Byg, 4.—5. Kløver og Græs, 6 Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 60 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 23 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malke race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kørerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Daler Østerby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Gaarden er nu tildelt 54 Svinekort. Der holdes 20 Faar. Fjerkræholdet er 200—300 Høns.

Gaard Art. 14 m. fl. af Østerby har grundmurede store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til den lille kønne Have, som grænser til Landevejen, har Frontspids til denne og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af de 2 sammenbyggede Avlslænger, der er tækket med Cementtagsten, er der Heste- og Svinestald i den sydlige Sidelænge, som ved en mindre Tilbygning ved den vestlige Gavl, der rummer Værelser til Medhjælpere og Vognport, er sammenbygget med Hovedbygningen; Længen mod Øst indeholder Kostald og Lade. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene.

Gaard Art. 14 m. fl. af Østerby, 78 af Gerup og 79 af Daler ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Martin Thomsen, efter hvem den i 1886 overtoges af Sønnen Chr. Thomsen; efter ham overtoges den i 1912 af Sønnen Martin Chr. Thomsen, som i 1930 solgte Gaarden til Kreditanstalt Vogelgesang, og af denne købte den nuværende Ejer Gaarden i 1933.

GAARD I ØSTERBY, Daler Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Andreas Petersen, Postfb. Daler Østerby, nærmeste St., Møgeltønder, Afst. 4 km og 8½ km til Tønder, Tlf. Daler Østerby 8.

Art. 53 m. fl. af Østerby, 107 af Møgeltønder og 65 af Bønderby, samlet Areal 54 ha, deraf 53,5 Ager og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 133,00 Th. (2,8 Td. Hrtk.); Ejdkv. 46,500 Kr., Jordv. 29,900 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 46,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den nordvestlige Side af Østerby, ved Vejen efter Abild; Jorderne, der er noget spredt (Gaarden er oprettet ved Køb af Parceller), bestaar dels af Sandmuld paa Sand og sandblandet Ler, dels af lav humusblandet Jord (kultiveret Engjord). Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og der er merglet i 1934—35.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 15 Kalig. og 25 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb, der fedes aarlig nogle Kreaturer, Kørerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3122 kg, Mælken leveres til Daler Østerby Andelsmejeri.

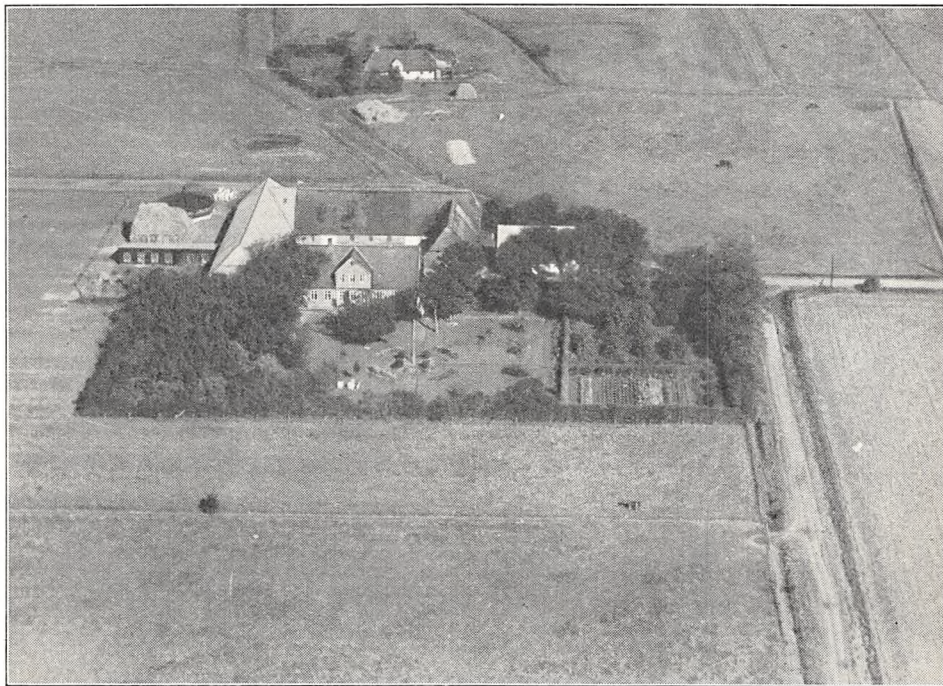
Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Gaarden er tildelt 40 Svinekort. Der holdes 20 Faar. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 53 m. fl. af Østerby har grundmurede gode Bygninger tækket med Tagpap. Stuehuset, der ligger mod Syd til den kønne lille Have, indeholder en god Bolig. Stuehuset er sammenbygget med de 2 Længer af Avlsbygningerne til en 3-længet Gaard aaben mod Vest til Sognevejen; af Avlsbygningerne, der har Trimpel af Træ, er der Lade og Kostald i Længen mod Nord og Hestestald i den korte østlige Sidelænge, fra hvilken der udgaar en Sidelænge mod Øst,

som rummer Svinestald og Lade. (En meget stor Besætning i Forhold til Nettoudbytte og Hrtk.)

Gaard Art. 53 m. fl. af Østerby, 107 af Møgeltønder og 65 af Bønderby er en ny Ejendom, dannet af Ejerens Fader afdøde Christian Petersen, der i 1868 begyndte med at købe 3 ha, hvilket Areal yderligere øgedes ved Tilkøb op gennem Aarene, og i 1888 opførte han Bygninger til Ejendommen; efter ham overtoges Gaarden i 1909 af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357.)

VESTERGAARD, Gerup By, Daler Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Hans E. Danielsen, Postfb. og nærmeste St. Visby, Afst. 4½ km og 10½ km til Tønder, Tlf. Daler Østerby 52 x.

Vestergaard.

Art. 8 m. fl. af Gerup, samlet Areal 67,1 ha, deraf 45,3 Ager, 21 Eng og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 406,00 Th. (8,55 Td. Hrtk.); Ejdskv. 72,700 Kr. (78,800), Jordv. 47,500 Kr. (46,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,900 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vestergaard ligger i den vestlige Side af Gerup By; Jorderne, der ikke er helt samlet, men ligger ret godt for Gaardens Drift, bestaar af god dyb Muldjord paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet i Aarene 1933—37. Engen er Klægeng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, uden noget fast Sædskifte; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 85 Sække Superf., 18 Kalig. og 35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes overvejende ved eget Tillæg, og der fedes 15—20 Kreaturer aarlig, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Daler Østerby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, kaarede Hopper af jydsk Race, og der tillægges alm. 2—3 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, der

er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 50 Svinekort. Der holdes 20 Faar. Fjerkræholdet er ca. 400 Høns.

Vestergaard har grundmurede gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids til denne og Skifertag; den rummer en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avslængere, som overvejende er tækket med Rør, er der Kostald i den vestlige Sidelængde, der har Tag af Pandeplader, Heste- og Svinestald i den østlige og Lade i Længen mod Nord; desuden Vest for Gaarden en rundbygget Svinestald opført af Træ og tækket med Tagpap, samt et Hønselus ligeledes opført af Træ, men med Tag af Pandeplader ligesom en Længde Øst for Gaarden til Vogne, Redskaber og Maskiner. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Vestergaard ejedes tidligere af Niels Ennesen Johnsen, der i 1913 solgte den til Chr. Danielson, og efter ham overtoges Gaarden i 1920 af Broderen, den nuværende Ejer.

PILEGAARD, Visby By, Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Anders Petersen Møller, Postfb. og nærmeste St. Visby, Afst. 1½ km og ca. 14 km til Tønder, Tlf. Visby 11.

Art. 10 m. fl. af Visby, samlet Areal 48,5 ha, deraf 44,5 Ager, 3,5 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 234,79 Th. (4,94 Td. Hrtk.); Ejdskv. 48,600 Kr., Jordv. 32,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Pilegaard ligger i den nordlige Side af Visby By; af Jorderne, hvoraf 22,5 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger fraskilt, er ca. 10 ha mild Lermuld, 10 ha er Sandmuld, alt paa Lerunderlag, Resten er Kærjord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Lavmose.

Jorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Rug eller Kartofler, 2. Havre, 3. Kløver, 4. Havre, 5. Roer, 6. Byg; udenfor Driften henligger et større Areal med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 20 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 17 Malkekøer, 1 Tyr og 45 Stkr. Ungkreaturer, er af Korhorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes 6—8 store Kreaturer aarlig, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg om Aaret, der malkes med Maskine »Alfa Laval«, og Mælken leveres til Visby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 100 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 43 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Pilegaard har grundmurede ældre, men velholdte Bygninger, overvejende tækket med Rør og Straa. Stuehuset, der sammen med 2 af Avslængerne er sammenbygget til en 3-længet Gaard, aaben mod Øst til Sognevejen, ligger mod Syd til den lille kønne Have og har en Frontspids til denne; det indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne er der Heste-, Ko- og Svinestald i den vestlige Sidelængde og Hølade m. m. i Længen mod Nord; desuden Nord for denne en Lade mere, der har Vægge og Tag af Pandeplader. Der er indlagt Vand fra Byens Vandværk.

Pilegaard er en gl. Slægtsgaard, der i lange Tider har været i den nuværende Ejers Slægts Besiddelse. Den ejedes i Slutningen af forrige Aarh. fra midt i 1890'erne af Sognefoged Knud Jensen Møller, der havde overtaget den efter sine Forældre, og efter ham overtoges Gaarden i 1929 af Sønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357.)

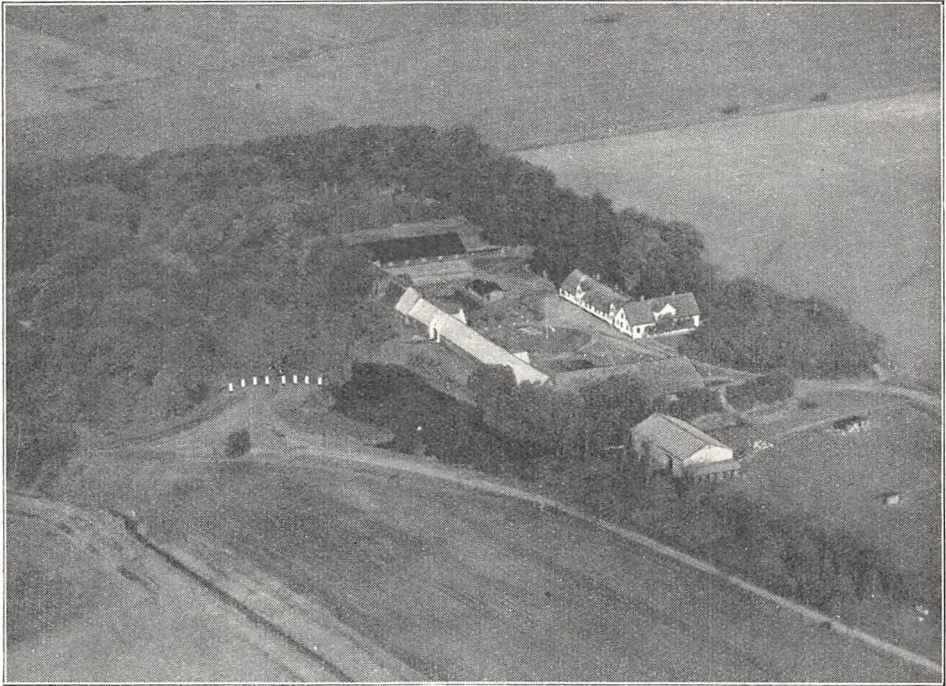
TRØJBORG, Visby Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Staten ved Jordlovsudvalget, Postfb. og nærmeste St. Visby, Afst. godt 3 km og 14½ km til Tønder, Tlf. Visby 2 (Forpagteren).

Art. 3 af Visby, samlet Areal 158,3 ha, deraf 90,3 Ager, 50 Eng, 11 Mose og 7 Have, Park og Gaardsplads, Nettoudbytte 1291,88 Th. (27,2 Td. Hrtk.); Ejdskv. 165,700

Kr. (371,800), Jordv. 113,000 Kr. (279,800); Bygn. er fors. i Stats-Brandforsikringsfonden for 150,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Trøjborg ligger godt 3 km Vest for Visby St. Nord for Landevejen til Hjerpsted; Jorderne, der er samlet i en Firkant om Gaarden, bestaar overvejende af Lermuld paa Mergel og Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god. Jorden er drænet, og der er merglet i 1933. Engen er Klægjord, kultiveret og afvandet.

Gaarden drives siden 1. Oktbr. 1932 af Forpagter V. Winther, Forpagtingen er 8-aarig; Jorden dyrkes i en 8 Marks Drift, deraf 6 med Korn, en med Roer og en med Rød- og Hvidkløver til Frø. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 300 Sække Superf., 100 Kalig. og 100 Sække Kvælstofg.

Trøjborg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 80 Malkekøer, 2 Tyre og 100 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Visby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 10 Arbejdsheste, samt Tractor, der tillægges alm. 2 Føl om Aaret; desuden lidt Opdræt af Hingste, der købes som Føl. Gaarden er nu tildelet 150 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 250 Høns.

Trøjborg har grundmurede delvis ældre, men velholdte Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Øst, bestaar af 2 Fløje sammenbygget i Vinkel og tækket med Rør; den ene Fløj, der tjener til Bolig for Forpagteren, ligger i Retning Øst—Vest, med en Frontspids mod Syd, den rummer en god Lejlighed med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder; den anden Fløj, der ligger som en Sidelænge mod Nord fra Forpagterboligen, har 2 Kviste mod Vest, den rummer Økonomilejlighed (Køkken m. m.).

Af Avlsbygningerne, af hvilke Hovedlængerne, der ligger Vest for Hovedbygningen, er sammenbygget i en 3-længet Gaard, er der Kostald i den sydlige rørtækte Sidelænge og Lade i den nordlige; til denne, der har Trimpel af Træ og er tækket med Tagpap, er der til Sydsiden opført en Svinestald, bygget som Halvtag og tækket med Pandeplader, og til den østlige Ende af Laden er der opført en Trævognport; den lange Længe mod Vest, der ligger overfor Hovedbygningen, bestaar ligesom af flere Afsnit; den sydlige Del af Længen, der har Tag af Pande-

plader, rummer Ungkvæg- og Hestestald, en Gennemkørselsport samt en Stald til Ungheste, og den nordlige Del af Længen, som er tækket med Rør, indeholder Ungkvæg- og Svinestald; desuden inde paa Gaardspladsen en Bygning med Værelser til Medhjælpere, denne er tækket med Tagpap ligesom en Længe Nord for Hovedbygningen og som rummer Garage, Redskaber og Maskiner, og Syd for Kostalden en Lade helt af Pandeplader, til den sydlige Gavlf af denne er der opført et Hønseshus, en Halvtagsbygning af Træ ligeledes med Tag af Pandeplader. Gaarden har eget Vandværk som drives ved Elektricitet, og der hører et Fodermesterhus samt en Smedie til Ejendommen. Gaardens Bygninger, ved hvilke der er Rester af Voldgrave, er omgivet af den store Park og Have, der yder Læ mod Vinden fra Vest, Nord og Øst.

Trøjborg (Trørborg) kan i Historien føres tilbage til 1347, det ejedes da af Hertug Valdemar (V) af Sønderjylland (gennem Kong Abel en Sønnesønnesøn af Valdemar Sejr og efter en Hyldning paa Viborg Landsting som Konge, var han Konge i Danmark fra 7. Juni 1326 til 1330 under Christoffer d. Andens Flugt til Udlandet). Efter at Trøjborg var pantsat til Joh. Limbek, kom Slottet til denne Slægt, indtil Dronning Margrete i 1407 købte Slottet af Claus Limbek; det var da pantsat til Joh. Skarpenberg, af hvem Dronningen maatte indløse dette (Joh. Skarpenberg, der var en Søn af Gotskalk Skarpenberg og Hustru Else Nielsdatter Bugge, en Datter af den mægtige Ridder Niels Bugge til Hald og Nørre Vosbor — se disse —, blev i 1405 sat i Band af Kannikerne i Ribe, fordi han fra Trøjborg havde gjort Overgreb imod Munkene paa Løgumkloster). Dronning Margrete pantsatte derefter Trøjborg for 5000 Mark til Ribe Bispestol, og denne forlenede derefter Slottet og Lenet til biskoppelige Lensmænd, indtil dette ved Reformationen blev inddraget af Kronen; Trøjborg var da forlenet til Wolf Pogwisch og Fru Kirstine Munk, og han fik nu af Christian d. Tredie Lov til at beholde Lenet paa Livstid. Ved hans Død overdroges det i 1554 til Niels Lange, der i 1558 efterfulgtes af Wladislav Wobitzer. Af denne indløste Feltherren Daniel Rantzau (den nordiske Syvaarskrig) Lenet for 7000 Rd. efter Tilladelse af Kongen, som derefter overdrog Trøjborg til Rantzau som et arveligt Len, der, hvis Feltherren skulde dø barnløs, maatte overgaa til Broderen Peter Rantzau og dennes Livsarvinger. Ved Daniel Rantzau's Død i 1569 overtog Broderen derefter Trøjborg Len, som han senere i 1579 mageskiftede sig til for Vamdrupgaard (se denne, Bind VIII, Side 422—24) ved et Mageskifte med Frederik d. Anden. Rantzau byggede derefter i 1580 og de følgende Aar, paa Stedet, hvor det ældre Trøjborg havde ligget, omgivet af dobbelte Volde og Grave, en anseelig stor 4-fløjet Borg, opført af Mursten i 2 Etager paa en Sokkel af Kamp og med delvis hvælvede Kældere; Nord og Sydfløjen, de 2 Hovedfløje, med svungne Gavle af Granit og Sandsten prydet med Vaabenskjolde og Løver; inde i Borggaarden i Vinklerne mellem Fløjene havde Slottet 4 flerkantede Trappetaarne med høje Spir tækket med Kobber. Den mægtige Port midt for Nordfløjen, der var beklædt med Weser Sandsten, udsmykket med Pilastre og forgyldt, er endnu nogenlunde bevaret; foruden Rantzau's og hans Hustrus Vaaben over den kønne Portal, fortæller en Tavle med Indskrift paa tysk om Bygherrens og Slottets Historie. Det ny Trøjborg, der havde et Kapel og en Riddersal, var den anseeligste og prægtigste Renæssancebygning, der fandtes ude paa Landet i hele Hertugdømmet. Endvidere indeholder Tavlen paa Latin følgende tankevækkende Ord. Øverst læses:

Omnia vanitas (Alt er Forfængelighed, eller: Alt forgaar)

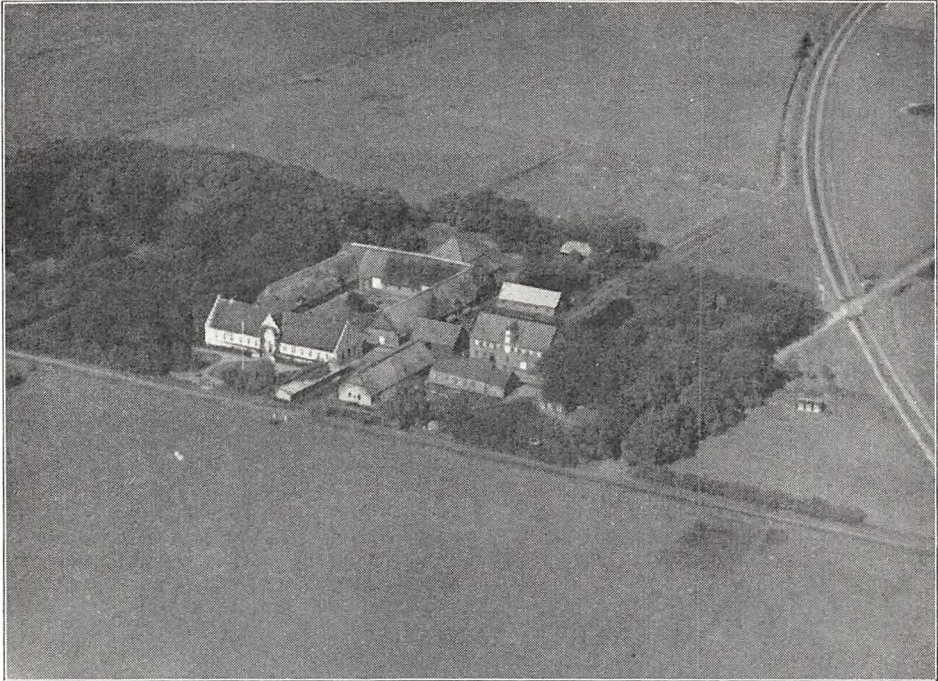
og nederst paa Tavlen (her oversat):

Skatte du samler, og Borge du bygger, som dø du ej skulde,
Død du i Morgen ej ved, hvem der ejer dit Gods.

Efter Rantzau's Død i 1602 kom Slottet, efter en Strid mellem Arvingerne, til Brodersønnen Godske Rantzau og ved hans Død i 1616 til Enken Anna Blome; senere fulgte deres Søn Daniel Rantzau og efter hans Død i 1658 Enken Mette Sehested. Deres Datter Anna Dorothea R. bragte Trøjborg til sin Mand Hans Adolf Buchwald, der døde i 1679 og efterfulgtes af Sønnen Otto Frederik B., efter hvis Død i 1739 Sønnen Frederik B. overtog Besiddelsen. Efter hans Død i 1761 bragte Datteren Ida Hedevig B. det til sin Mand, Overhofmarskal Greve Chr. Fr. Moltke til Turebyholm, efter hvis Død i 1771 hun senere ægtede Carl Adolf v. Plessen (se Førslævgard, Bind II, Side 540—42). Trøjborg ejedes derefter fra 1777 af Kancelliraad B. Holst og senere af Johan Ferdinand de Neergaard, Amtmd. over Præstø Amt, kongevalgt Medlem af Roskilde Stænderforsamling, efter hvis Død i 1840 Arvingerne i 1851 solgte Godset Trøjborg med Visby-Hedegaard og Fæstegaarde m. m. til den kendte Sønderjyde Knud Lausten Knudsen. Han frasolgte de følgende Aar Fæstegodset til Fæsterne paa billige Vilkaar og lod i 1854 største Delen af Peter Rantzau's stolte Borg nedrive efter først at have tilbudt den til Staten, hvis denne vilde anvende Slottet til Seminarium, saa der nu kun er mindre Rester tilbage. (I 1780 havde T. 121½ Td. Hrtk. og 1129 Td. Hrtk. Fæstegods.)

Knudsen, der var Fører i det nordvestlige Sønderjylland i kirkelige og folkelige Spørgsmaal, var ogsaa med til Oprettelsen af Rødding Højskole i 1844, var Medlem af dennes Bestyrelse og senere en af Skolens 3 Tillidsmænd, og den senere saa bekendte Højskole- og Friskolemand Christen M. Kold var Huslærer for hans Børn; han var ligeledes en dygtig Landmand og var en Tid med ved Udtørringen af Filsø og Rølsø i Ribe Amt (se Indledningen til dette, Bind

VIII, Side 270), Knudsen, der oplevede Ulykken og Skuffelserne i 1864, døde i 1866, og Trøjborg overtoges da af Sønnen Hans Oksen Knudsen. I 1906 solgte han Trøjborg til Boy Høyer fra Tornumgaard, der April 1927, ved Mageskifte med Statens Jordlovsudvalg, mageskiftede Trøjborg med 377 ha, vurderet til 550,000 Kr. til dette med den tilbageværende Hovedparcel af den tidligere preussiske Domæne Juhlsminde, Hjerndrup i Haderslev Amt (se Bind VIII, Side 568—69), denne med fuld Besætning og vurderet til 190,000 Kr. I de følgende Aar er der derefter udstykket ca. 219 ha fra Trøjborg (Ager, Eng og Mose), idet der er oprettet en ny Gaard paa 50 ha, 11 Statshusmandsbrug med i Gennemsnit 10—11 ha til hvert Brug, foruden at der som Tillægspareller til allerede bestaaende Brug er afgivet tilsammen 50 ha, og Trøjborg fik derved sit nuværende Areal.

Visby-Hedegaard.

VISBY-HEDEGAARD, Visby By, Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Niels Skrumsager, Postfb. og nærmeste St. Visby, Afst. godt 1 km og 14 km til Tønder, Tlf. Visby 13.

Art. 2 m. fl. af Visby, samlet Areal 257,3 ha, deraf 187,8 Ager, 31 Eng, 4 Skov, 9 Mose, 20 Hede, 3 Have og Gaardsplads og 2,5 Veje, Hegn m. m., Nettoudbytte 897,19 Th. (18,9 Td. Hrtk.); Ejdskv. 210,800 Kr. (251,600), Jordv. 148,000 Kr. (163,200); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 125,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Visby-Hedegaard ligger ca. 1 km Syd for Visby St. tæt ved Jernbanen til Tønder; af Jorderne, der med Undtagelse af 6 ha i Sejerslev Kog er samlet om Gaarden, er ca. 160 ha ret ensartet Muldjord, Underlaget er sandblandet Ler, Resten er lettere Jord (Sandjord). Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet i de senere Aar. Engen er Lavmose, som er afvandet, dels ved Dræn, dels ved Grøfter, og kultiveret. Skovens Bevoksning Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 290 Sække Superf., 120 Kalig. og 120 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 75—80 Malkekøer, 2 Tyre og 120—130 Stkr.

Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes aarlig en Del Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko var sidste Aar 168 kg, Mælken leveres til Visby Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 13—14 Arbejdsheste, deraf 6 Følhopper af jydsk Race, kaarede og præmierede; desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 25 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 400 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 188 Svinekort. Fjerkræholdet er 300—400 Høns.

Visby-Hedegaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Den anselige lyse Hovedbygning, der ligger mod Syd til den store kønne Have, har til denne en Frontspids, der har trappeformet Gavl ligesom paa selve Hovedlængen, høj Kælder og Tegltag; den rummer en stor smuk Bolig. Af Avlslængerne er de 3 Hovedlænger, der sammen med Hovedbygningen danner en 4-længet Gaard, tækket med Rør; af Længerne er der Kostald i den østlige Sidelænge, Ungkvægstald i den vestlige og Lade i Længen mod Nord, denne udvidet mod Nord i en Tilbygning med Tag og Mansard af Tegl; desuden Øst for Gaarden en teglhængt Fødemesterbolig, en rørtækt Længe, der rummer Hestestald og Garage, 2 Hønsehuse, samt en Vognport bygget som Halvtag og tækket med Pandeplader og Nord for disse en Længe, der forneden rummer Svinestald, over hvilken der er Værelser til Medhjælpere samt Magasin; endvidere Vest for denne et teglhængt Tørvehus opført af Træ og længst mod Nord en Svinestald mere, denne har Tag af Pandeplader.

Der er ildfast Loft med murede Hvælvinger paa Træbjælker i Staldene, og foruden 2 Huse hører der en Gartnerbolig med 5 ha til Ejendommen (dette Areal er medregnet i Tallene foran); Gaarden ligger lunt omgivet af Læplantning mod Vest, Nord og Øst. Der var i forrige Aarh. Brænderi paa Visby-Hedegaard, og en Mølle, der laa Øst for Gaarden, anvendtes i Forbindelse med dette. Der er i 1927 frasolgt Jord til 3 Husmandsbrug, hver paa ca. 14 ha, deri indbefattet Hede og Mose.

Visby-Hedegaard er formentlig udskilt fra Trøjborg under de store Landboreformer i sidste Halvdel af det 18de Aarh., da det efter Hoveriets Afløsning blev for besværligt at drive de meget store Gaarde i én Bedrift. Sammen med Trøjborg (se denne) ejedes den i første Halvdel af forrige Aarh. af Amtmd. for Præstø Amt og Medlem af Roskilde Stænderforsamling Joh. Ferdin. de Neergaard til Fuglsang og Priorskov paa Lolland; Neergaard opførte den nuværende Hovedbygning, saa vidt vides vistnok i 1840'erne.

Efter hans Død i 1849, solgte Arvingerne i 1851 saavel Trøjborg som Visby-Hedegaard til den bekendte Sønnerjyde og »Fører« Knud Lausten Knudsen; efter ham overtoges Visby-Hedegaard i 1866 ved Arvedelingen af Sønnen Kresten L. Knudsen, Gaarden var da paa godt 410 ha; han udskilte i 1870 »Nørregaard« med 110 ha. Knudsen, der var en meget kendt Kvægopdrætter (af Korthorn) inden for Landbruget i Sønderjylland, døde i 1922, og efter hans Død købtes Visby-Hedegaard derefter indenfor Arvingerne af Svigersønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I SØNDER SEJERSLEV BY, Emmerlev Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Antoni Sørensen, Postfb. og nærmeste St. Højer, Afst. 5 km og 17½ km til Tønder, Tlf. Højer 97 y.

Art. 8 m. fl. af Sdr. Sejerslev og 18 af Ny Fr. Kog, samlet Areal 60 ha, deraf 35,5 Ager, 14 Eng, 10 Krat og Plantage og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 407,32 Th. (8,57 Td. Hrtk.); Ejdskv. 62,300 Kr. (75,000), Jordv. 42,500 Kr. (50,000); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 36,000 Kr., Løsoret i samme Selskab for 47,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger ved Vejen mellem Sdr. og Nr. Sejerslev; Jorderne, der overvejende er samlet om Gaarden, bestaar dels af Lermuld, dels af Sandmuld, Underlaget sandblandet Ler og Sand. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet i 1934—37. Engen, der er kultiveret og afvandet, bestaar af humusblandet Jord. Af Skoven er 2 ha Granplantage, Resten Kratskov.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med stort Græsareal; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 45 Sække Superf., 20 Kalig. og 10 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 40—60 Stkr. Ungkreaturer og Fedekvæg, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb, der fedes en Del Kreaturer aarlig, Køerne græsser i Løsdrift; den gennem-

snitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3750 kg om Aaret, der malkes med Maskine »Alfa Laval«, og Mælken leveres til Højtoft Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 56 Svinekort. Der holdes 10 Faar. Fjerkræholdet er 70—80 Høns.

Gaard Art. 8 m. fl. af Sdr. Sejerslev har grundmurede, nye gode Bygninger, opført efter en Brand i 1927. Stuehuset, der ligger mod Syd til den kønne lille Have, har gennemgaaende Frontspids og Tegtag; det indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme. Af Avlsbygningerne, der har Tag af Pandeplader, er de 2 Hovedlænger, der har Trimpel af samme, sammenbygget i Vinkel; af Længerne er der Rum til forskelligt, Heste- og Svinestald i den vestlige Sidelænge og Kostald samt Lade i Længen mod Nord, førstnævnte ind mod Gaarden; desuden Nord for denne en Længe til Redskaber og Maskiner og Vest for en Bygning, som rummer Hønsehus og Maskinrum; der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og der er eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. Gaarden er aaben mod Øst til Sognevejen.

Gaard Art. 8 m. fl. af Sdr. Sejerslev og 18 af Ny Fr. Kog ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Nis Petersen Jørgensen, efter hvis Død Enken i 1883 solgte den til Søren Hansen Sørensen; han tilkøbte senere 7 ha, og efter ham overtoges Ejendommen derefter i 1919 af Sønnen, den nuværende Ejer, der yderligere har tilkøbt 25 ha, hvorved Gaarden fik sit nuværende Areal.

GAARD I VESTER GAMMELBY, Emmerlev Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Hans Mathiesen Sørensen, Postfb. og nærmeste St. Højer, Afst. godt 5 km og 18 km til Tønder.

Art. 16 m. fl. af Nr. Sejerslev og 105 af Sdr. Sejerslev, samlet Areal 50 ha, deraf 44 Ager, 5,5 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 280,00 Th. (ca. 5,9 Td. Hrtk.); Ejdkv. 47,200 Kr., Jordv. 30,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 27,500 Kr., Løsøret i Jydsk Brandf. for 32,200 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den vestlige Side af Vester Gammelby; Jorderne, der omtrent er samlet, bestaar dels af Lermuld, dels af Sandmuld, Underlaget sandblandet Ler og Sand. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og der er merglet i Aarene 1927—37. Engen, der er afvandet og kultiveret, bestaar af humusblandet Jord.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med stort Græsareal; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 10 Kalig. og 14 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 8—10 Malkekøer, 1 Tyr og 25 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg, der fedes aarlig ca. 8 Stude, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Højtoft Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, deraf 2 Følhopper. Gaarden er nu tildelt 40 Svinekort. Der holdes 27 Faar. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 16 m. fl. af Nr. Sejerslev har grundmurede, velholdte ældre Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Øst til Haven, har Frontspids til denne. Det er tækket med Rør ligesom de 2 Hovedlænger af Avlsbygningerne, med hvilke det er sammenbygget til en 3-længet Gaard, aaben mod Nord; af disse er der Lade i Længen mod Vest overfor Stuehuset og Kostald samt Vaskehus i den sydlige Sidelænge; desuden Sydvest for Gaarden en Længe med Trætrimpel og tækket med Tagpap, denne rummer Hestestald, Lade (opført af Træ) og Svinestald, samt et Hønsehus med Tag af Pandeplader.

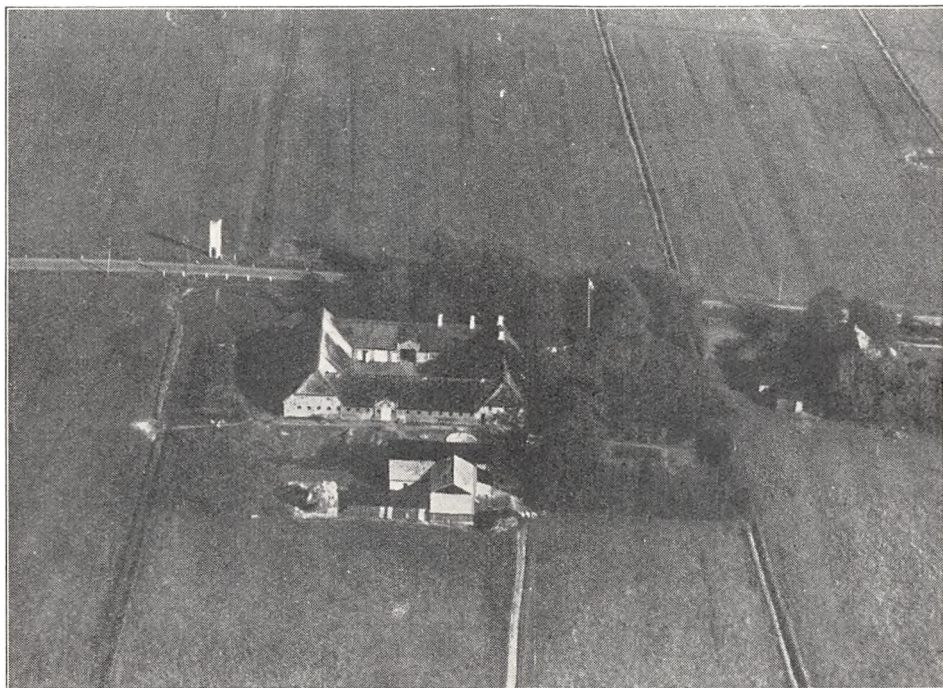
Gaard Art. 16 m. fl. af Nr. Sejerslev og 105 af Sdr. Sejerslev er en gl. Slægtsgaard inden for Ejerens Slægt. Den ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Søren Hansen Andresen, efter hvem den i 1846 overtoges af Sønnen Hans Mathiesen Sørensen; efter ham overtoges Gaarden i 1896 af Sønnen Adolf Marius Sørensen, Gaarden var da paa 100 ha, og efter ham overtoges den i 1934 med kun 50 ha af Sønnen, den nuværende Ejer, idet Faderen beholdt ca. Halvdelen af Jorden.

Af dette Areal er der senere opført Bygninger til en Ejendom med ca. 15 ha, som mulig skal sælges, medens den øvrige Jord endnu ikke er bebygget.

GAMMELBYGAARD, Vester Gammelby By, Emmerlev Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Niels Nicolaisen Lund, Postfb. og nærmeste St. Højer, Afst. godt 5 km og 18 km til Tønder, Tlf. Højer 98 y.

Art. 17 m. fl. af Nr. Sejerslev, 154 af Sdr. Sejerslev og 78 af Emmerlev, samlet Areal 124,2 ha, deraf 108,5 Ager, 9 Eng, 2 Skov, 4 Mose og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 428,66 Th. (godt 9 Td. Hrtk.); Ejdskv. 72,000 Kr. (90,000), Jordv. 47,200 Kr. (55,000); Bygn. er fors. i Nordslesvigsk Brandf. for 53,000 Kr., Løsøret i Jydsk Brandf. for 54,400 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gammelbygaard ligger i Vester Gammelby ved Landevejen Højer—Husum—Randerup—Ribe; Jorderne, hvoraf 30 ha er samlet om Gaarden, medens Resten ligger fra-

Gammelbygaard.

skilt Vest og Øst for denne, bestaar dels af Lermuld, dels af Sandmuld, Underlaget sandblandet Ler og Sand. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er nu til Dels drænet, og hele Arealet er merglet i Aarene 1933—37. Engen er Klægeng, afvandet og kultiveret, Skovens Bevoksning overvejende Gran.

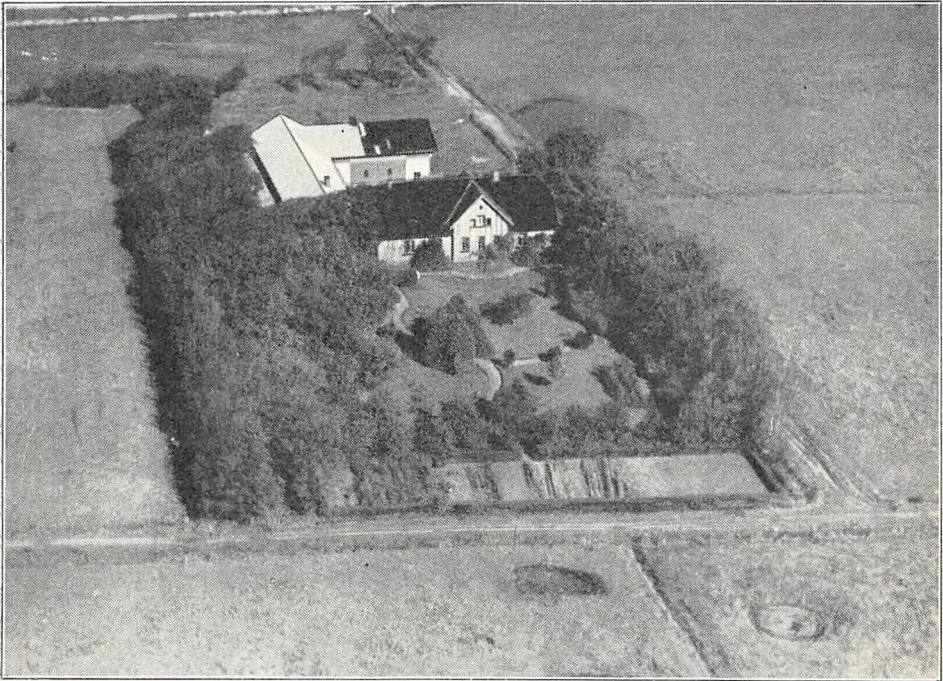
Jorden dyrkes i følgende 2 Sædskifter: I Lerjorden: 1. Byg eller Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Kløver, 5. Havre, 6. Byg, 7.—8.—9. Kløver og Græs, 10 Grønjordshavre; II den lettere Jord: 1. Rug, 2. Roer, 3. Blandsæd, 4.—5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 35 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes aarlig 10—15 Stude, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg om Aaret, Mælken leveres til Højtoft Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Der holdes 20 Faar. Fjerkræholdet er ca. 80 Høns.

Gammelbygaard har grundmurede, velholdte og gode, overvejende ældre Bygninger, opført i 1863 og restaureret i 1914; de 4 Hovedlænger, der er sammenbygget i en lukket Gaard, er for største Delen tækket med Rør. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, som ogsaa strækker sig mod Øst mellem Gaarden og Landevejen, har Frontspids mod Syd; den indeholder en god Bolig; i den vestlige Del af Længen er der Hestestald. Af de 3 Avslænger er der Værelser til Medhjælpere m. m. Gennemkørselsport, Kværnrums og Vognport i den østlige Sidelænge, Kostald i den vestlige og Lade i Længen mod Nord; desuden Vest for Gaarden 3 sammenbyggede Længer, som danner en aaben Gaard mod Nord; af disse er der Kreatur- og Svinestald i den østlige Sidelænge, der har Tag af Pandeplader ligesom Ladelængen mod Syd; denne er opført af Træ ligesom den vestlige Sidelænge, der rummer Redskaber og Maskiner og er tækket med Tagpap. Der hører et Hus til Ejendommen.

Gammelbygaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Peter Petersen, efter hvem den

Hemgaard.

i 1895 købtes af en Slægtning Niels Sørensen Lund, og efter ham overtoges Gaarden i 1935 af Sønnen, den nuværende Ejer for 114,700 Kr.

HEMGAARDE, Sdr. Sejerslev By, Emmerlev Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejerinde Enkefru Christine Dethlefsen, Postfb. og nærmeste St. Højer, Afst. 4 km og 16½ km til Tønder, Tlf. Højer 103 y.

Art. 4 m. fl. af Sdr. Sejerslev og 156 af Ny Fr. Kog, samlet Areal 77 ha, deraf 54 Ager, 3 Marskjord, 15 Eng, 2 Mose, 2 Hede og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 610 Th. (ca. 12,84 Td. Hrtk); Ejdskv. 130,200 Kr. (158,000), Jordv. 105,000 Kr. (123,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Hemgaard ligger i den sydlige Side af Sdr. Sejerslev By; Jorderne, der ikke er helt samlet, men ligger ret godt for Gaardens Drift, bestaar for største Delen af Lermuld, en mindre Del er Sandmuld, Underlaget er sandblandet Ler og Sand. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden bliver nu drænet, hvor det tiltrænges, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Lavmoseeng.

Gaarden drives af Ejerinden, med en Søn Carl Dethlefsen som Bestyrer; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift uden noget fast Sædskifte. Forbruget af Kunstgødning har i de sidste Aar været noget vekslende.

Kvægbesætningen, der bestaar af 12 Malkekøer, 1 Tyr og 24 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der græs-fedes aarlig en Del Kreaturer, men ogsaa Tallene herfor har i de sidste Aar været noget svingende, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Højtoft Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, intet Tillæg. Gaarden er nu tildelt 56 Svine-kort. Der holdes 14 Faar. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Hemgaarde har grundmurede, velholdte og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har gennemgaaende Frontspids og Tag af glacerede Tegl; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de 2 sammenbyggede Avlslænger, der har Trætrimpel og er tækket med Pandeplader, er der Heste-Ko- og Svinestald i den vestlige Sidelænge og Lade i Længen mod Nord. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. Gaardens Bygninger har Læ for Vestenvinden ved Læplantning.

Hemgaarde ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Carl Dethlefsen, efter hvem den i 1892 overtoges af en Søn af samme Navn; efter hans Død i 1936 overtoges Gaarden af Enkefru Dethlefsen, den nuværende Ejerinde.

I 1935 er der frasolgt ca. 20 ha af Gaardens Areal og i 1937 yderligere 7 a 8 ha; disse Arealer er fradraget i forannævnte Tal for Areal og Nettoudbytte, medens Tallene for Ejdskv. og Jordv. er fra Vurderingen pr. 1. Jan. 1932, idet der endnu ikke er foretaget nogen ny Omvurdering.

KOGSBØL (KUXBØL) LADEGAARD, Emmerlev Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Chr. Feddersen med 4 Søsken, Postfb. Højer, nærmeste St. Visby, Afst. 6 km og 16½ km til Tønder, Tlf. Højer 100 x. (Forpagteren).

Art. 54 m. fl. af Nr. Sejerslev, samlet Areal 153,5 ha, deraf 102 Ager, 50 Eng og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1042,42 Th. (21,95 Td. Hrtk.); Ejdskv. 133,200 Kr. (166,000), Jordv. 97,200 Kr. (116,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 65,000 Kr., Løsporet dels i Jydsk Brandf. for 38,000 Kr. (Ejeren) og dels i Nye Danske for 82,500 Kr. (Forpagteren); Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kogsbøl Ladegaard ligger ca. 1 km Nordvest for Nørre Sejerslev By, Nord for Landevejen Visby—Hjerpsted; Løderne, der med Undtagelse af 15 ha Eng, er samlet om Gaarden, bestaar af god dyb Muldjord, overvejende paa Mergelunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og Agermarken, samt Halvdelen af Engen er merglet i 1934—35. Engen er Lavmose.

Gaarden drives siden 1. Marts 1934 af Forpagter A. Bagge-Hansen, Forpagtningen er 6-aarig. Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift uden noget fast Sædskifte; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 225 Sække Superf., 70 Kalig. og 130 Sække Kvælstofg.

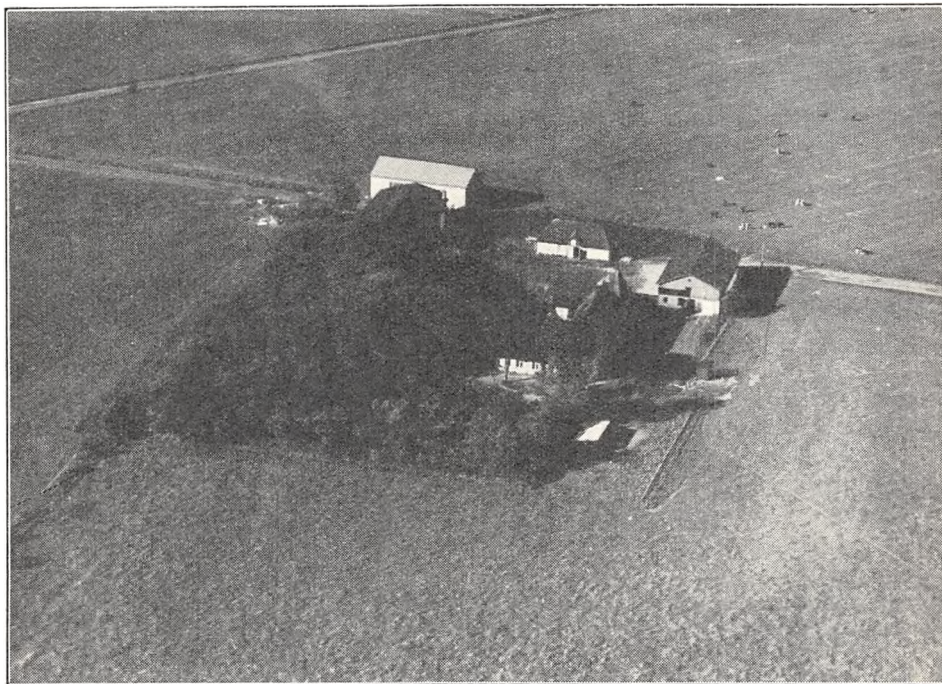
Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 1 Tyr og 80 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der er sidste Aar fedet ca. 20 Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 142 kg aarlig, Mælken leveres til Højtoft Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8—10 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret; desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 114 Svinekort. Der holdes 40 Faar. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Kogsbøl Ladegaard har grundmurede, delvis ældre hvidpudsede, men gode og velholdte Bygninger; de 4 oprindelige Længer, der er tækket med Rør, er sammenbygget i en lukket Gaard.

Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den store kønne Have, har Frontspids til denne; den indeholder en stor og god Bolig samt Værelser med Centralvarme til Medhjælpere.

Af de 3 Avlslænger er der Ungkvægstald i de 2 Sidelænger og Lade i Længen mod Nord, der er forlænget mod Vest ud over Ungkvægstalden; desuden Nord for Gaarden en Hestestald med Trætrimpel og tækket med Tagpap, et Redskabs- og Maskinhus tækket med Rør, og Vest for dette en større Længe, der har Trimpel af Pandeplader og er tækket med Tagpap, denne rummer Ko- og Svinestald, sidstnævnte i Vestsiden, Magasin og Værelser til Medhjælpere i den sydlige Gavlgang og Roerum i den nordlige, og endvidere Nord for denne en Hjelmskjold med Tag af Pandeplader. Der er ildfast Loft i Kostalden, en Pumpe, drevet ved Elektricitet, pumper Vand til denne, og der hører et Hus med 2 Lejligheder til Ejendommen; mod Vest gaar Haven over i en Læplantning, som giver Læ for de ældre Bygninger mod Vestenvinden (Gaardens gl. 2 ha store Voldsted, som er omgivet af brede Grave, ligger Nordvest for Nr. Sejrslev).

Kogsbøl Ladegaard.

Kogsbøl (Kuxbøl) Ladegaard nævnes allerede i Historien Aar 1240 paa Valdemar Sejrs Tid, senere ejedes den i over 200 Aar inden for den sønderjydske Linie af den gl. adelige Slægt Rosenkrantz. I 1393 nævnes Peder Eriksen R. som Ejer af Kogsbøl, og efter hans Død i 1418 Sønnen Claus Pedersen R., der ogsaa ejede Tovskov. Efter hans Død i 1436 gik Kogsbøl over til Broderen Iver Pedersen R., om hvem Historien meddeler, at han af de holstenske Grever efter en stor Oversvømmelse i Marsken fik overdraget Kirken i Vester Anflod, som stod ene tilbage, medens Byen var blevet ødelagt. Kogsbøl forblev hos Slægten Rosenkrantz til ind i det 17de Aarh., da den ejedes af den uheldige Christoffer R. til Høgsbrogaard (se denne), efter hvis Hænderelse i 1610 Kogsbøl vistnok kom til en Søn Otto Chr. R., hvis Kreditorer i 1613 solgte Ejendommen for 18,600 Rd. til Statholder Gert Rantzau; denne gav Gaarden som Medgift til sin Datter Hedevig Marie Elisabeth og hendes Mand, Marskal af Frankrig Josias Rantzau, fra hvem Kogsbøl i 1639 overdroges til Svogeren senere Overstatholder Christian Rantzau for 30,000 Rd. Fra Rantzauerne kom Kogsbøl senere til Slægten Ahlefeldt, der ogsaa havde overtaget Søndergaard (se denne), og siden har de 2 Gaarde haft samme Ejer. I 1686 blev de 2 Gaarde overdraget i Arvefæste og senere i 1828 overtoges dette af Boy Feddersen; i 1841 afløste han Fæstet ved Køb af de 2 Gaarde, der i 1882 overtoges af en Brodersøn Theodor Feddersen; efter ham overtoges de i 1916 af Sønnen Hans Feddersen, som i 1918 faldt i Verdenskrigen, og de 2 Gaarde ejes nu af hans 5 Børn. (I E. Pontoppidans »Den danske Atlas« meddeles, at 1780 ejedes Kogsbøl som Arvefæstegaard af Kronen.)

SØNDERGAARD, Nr. Sejerslev By, Emmerlev Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Chr. Feddersen med 4 Søskende, Postfb. Højer, nærmeste St. Visby, Afst. ca. 6 km og 16 km til Tønder, Tlf. Tønder 100 y.

Art. 1 m. fl. af Nr. Sejerslev, samlet Areal 152,7 ha, deraf 111,7 Ager, 38 Eng og 3 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1176,60 Th. (24,77 Td. Hrtk.); Ejdskv. 165,200 Kr. (200,000), Jordv. 111,200 Kr. (130,000); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandforsikring for 160,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Søndergaard ligger i den sydlige Side af Nr. Sejerslev By; Jorderne, der er en Del adskilt, men ligger ret godt for Gaardens Drift, er lidt uens, dels Lermuld paa

▲ Søndergaard.

Lerunderlag, dels Sandmuld paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er nydrænet og nymerglet. Engen er Lavmoseeng.

Gaarden drives siden 1935 af Forpagter Chr. Feddersen (den ene af Medejerne); Jorden dyrkes i fri Vekseldrift med en Del Frøavl af forskellige Græsser. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 200 Sække Superf., 100 Kalig. og 150 Sække Kvælstofg.

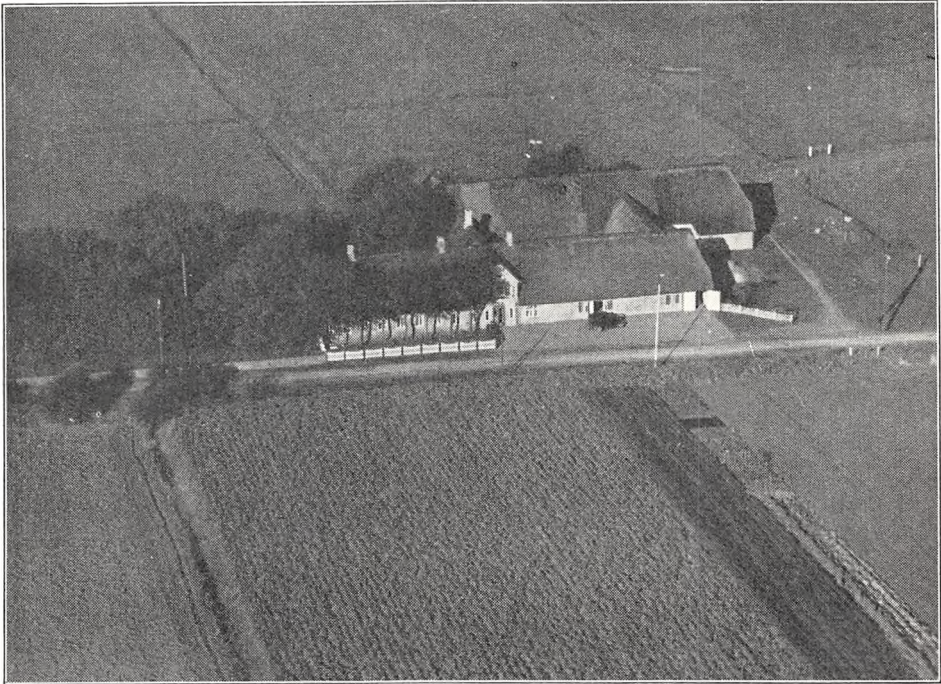
Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 1 Tyr og 100 Stkr. Ungkreaturer, er af Korhorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg, dog købes en Del Kreaturer til Fedning, og der fedes aarlig ca. 50 Stude og Kvier, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 140 kg om Aaret, der malkes med Maskine »Alfa Laval«, og Mælken leveres til Højtoft Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 10 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 3—4 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 150 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 120 Svinekort. Der holdes 50 Faar. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Søndergaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Den hvidpudsede anelige Hovedbygning, der ligger mod Syd til den store gl. og kønne Have, har en stor gennemgaaende Frontspids

og Tegltag; den indeholder en køn og stor Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avislænger, der har Trimpel dels af Træ, dels af Pandeplader og er tækket med Tagpap, er der Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge; ved en lille Mellembygning, som rummer Værelser til Medhjælpere og Køkkenen, er denne sammenbygget med den vestlige Ende af Hovedbygningen; den østlige Sidelænge rummer Ungkvæg- og Svinestald og Længen mod Nord Lade; desuden Øst for denne et Redskabs- og Maskinhus tækket med Tagpap. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og der hører 3 Huse til Ejendommen.

Søndergaard nævnes allerede i Historien i Slutningen af det 15de Aarh., da Erik Iversen Rosenkrantz (af den sønderjydske Linie af denne gl. Adelslægt) til Kogsbøl Ladegaard, opførte Bygninger til Søndergaard; gennem Sønnen Iver Eriksen R. kom Søndergaard til dennes Søn Bendix Iversen R., efter hvem den arvedes af Sønnen Otto R.; ved hans Død ca. 1625 arvedes den af Broderen Carsten R. til Kogsbøl (se denne). Fra ham kom de 2 Gaarde til Statholder

Brink Møllegaard.

Gert Rantzau, fra hvilken Slægt Gaardene (vistnok i sidste Halvdel af det 17de Aarh.) for Gæld kom til Slægten Ahlefeldt, som i 1686 bortarvefæstede de 2 Gaarde, der ogsaa siden da har haft fælles Ejer. (I E. Pontoppidans »Den danske Atlas« meddeles, at 1780 ejedes Søndergaard som Arvefæste af Kronen.)

I 1828 kom Gaarden til Boy Feddersen, som i 1841 afløste Fæstet til Selveje (se videre under Kogsbøl).

BRINK MØLLEGAARD, Ballum Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Digegreve Claus Beyer Nicolaisen, Postfb. Ballum, nærmeste St. Bredebro, Afst. 12 km og 26 km til Tønder, Tlf. Ballum 17.

Art. 14 m. fl. af Ballum-Østerende, 113 af Husum og 113 af Skast, samlet Areal 68 ha deraf 15 Ager, 52,2 Marskeng og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 801,60 Th. (14,88 Td. Hrtk.); Ejdskv. 84,300 Kr. (100,300). Jordv. 64,800 Kr. (75,700); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

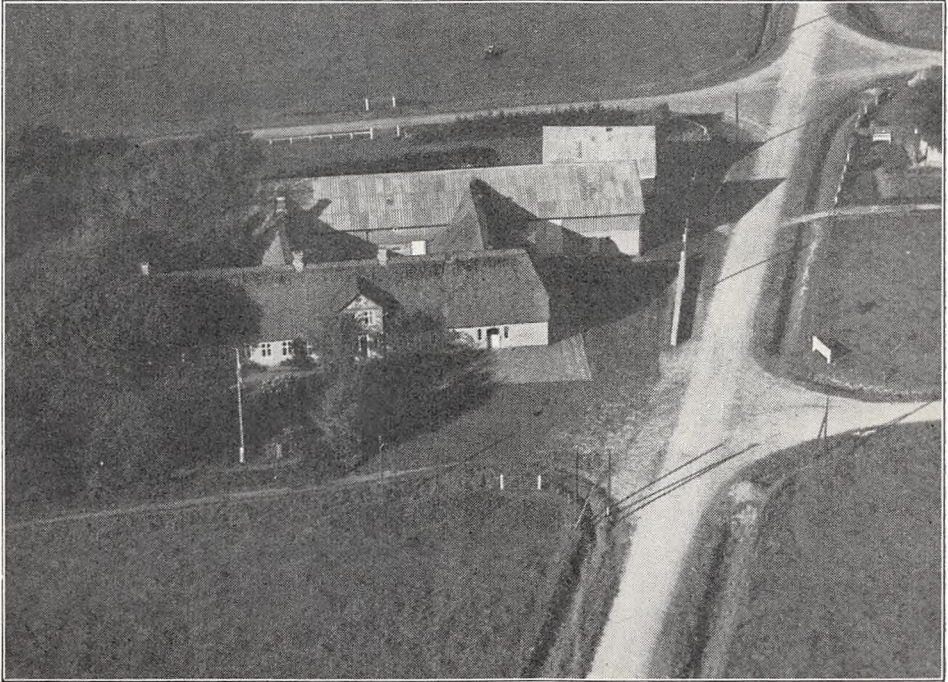
Brink Møllegaard ligger østligst i Ballum-Østerende; af Jorderne, der er noget adskilt er Agerjorden god Muldjord paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Jorden er velafvandet, og der er merglet fra ældre Tid. Engen er Marskeng.

Kun ca. 7,5 ha af Jorden er under Plov, Resten henligger som vedvarende Græs. Kvægbesætningen, der bestaar af 3 Malkekøer, er af Korthorns-Race, der fedes aarlig ca. 100 Kreaturer som indkøbes, Køerne græsser i Løsdrift.

Der holdes som Regel 2 Arbejdsheste; desuden købes af og til en Del Ungheste til Græsning. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Brink Møllegaard har grundmurede, velholdte og gode Bygninger tækket med Rør. Af de 4 Hovedlænger, der er sammenbygget i en lukket Gaard, ligger Stuehuset mod Syd til Vejen gennem Byen; det er forlænget mod Vest, har en Frontspids mod Syd, og rummer en god Bolig.

Af Avlsbygningerne er der Heste- og Kostald i den østlige Del af Længen; i de 3 andre Længer er der Kostald i den østlige Sidelænge, Bryggers m. m. i den vestlige og Lade i Længen mod Nord; den ganske kønne Have strækker sig Vest for Gaarden.

Enkefru Jensens Gaard i Ballum (Art. 195 m. fl. af Ballum-Østerende).

Brink Møllegaard er en Slægtsgaard, der i flere Generationer har været i den nuværende Ejers Slægts Besiddelse; den ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af Ingvard Nicolaisen, efter hvem den i 1835 overtoges af Sønnen Broder Thomsen N.; efter ham overtoges Gaarden i 1869 af Sønnen Ingvard Hansen N., efter hvem den i 1906 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I BALLUM BY, Ballum Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejerinde Enkefru Ane Cathrine Jensen, Postfb. Ballum, nærmeste St. Bredebro, Afst. 13 km og 27 km til Tønder, Tlf. Ballum 41 y.

Art. 195 m. fl. af Ballum-Østerende, samlet Areal 75,4 ha, deraf 25 Ager, 49,4 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1006,28 Th. (21,2 Td. Hrtk.); Ejdskv. 102,600 Kr. (122,700), Jordv. 82,800 Kr. (96,700); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

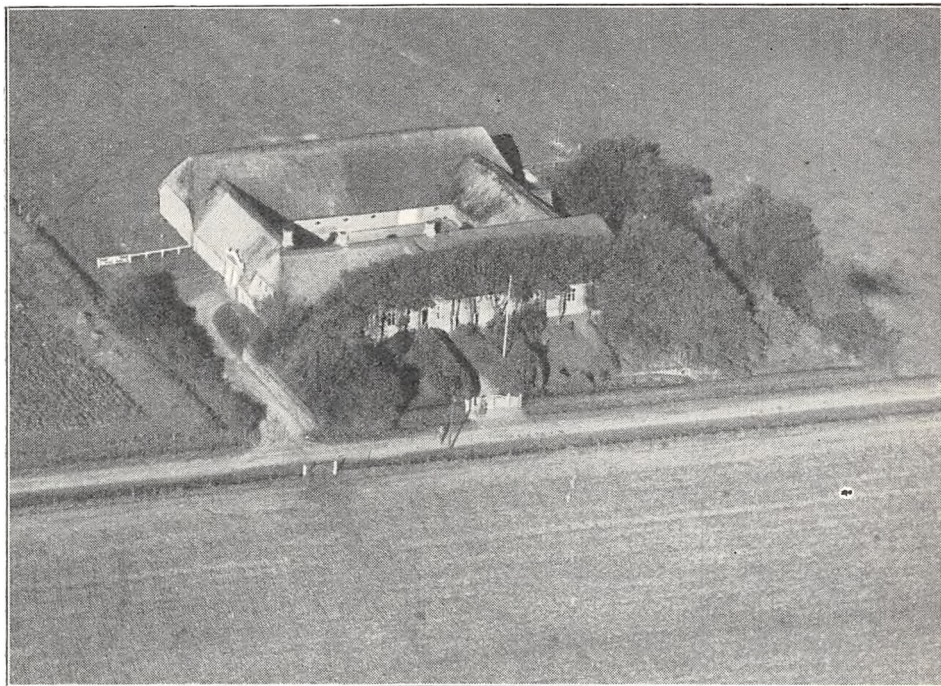
Gaarden ligger i den nordlige Side af Ballum By; af Jorderne, der er noget adskilt, er Agerjorden god Muldjord paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Jorden er velafvandet. Engen er Marskeng.

Der drives intet egentligt Landbrug paa Gaarden, Jorden, der er udlagt til vedvarende Græs, er udlejet til forskellige.

Gaard Art. 195 m. fl. af Ballum-Østerende har grundmurede, velholdte og gode Bygninger, overvejende tækket med Rør. Af de 4 Længer, der er sammenbygget i en lukket Gaard, er der Stuehus i Længen mod Syd; Stuehuset, der har Frontspids mod Syd er forlænget mod Vest ud over den vestlige Sidelænge; det indeholder en god Bolig.

Af Avlsbygningerne er der Hestestald i den østlige Ende af Stuehuslængen, Kostald i den østlige Sidelænge, Bryggers samt Værelser til Folkene i den vestlige og Lade i Længen mod Nord, denne med Trimpel og Tag af Pandeplader; desuden Nord for Gaarden en Svinestald tækket med Pandeplader. Haven ligger dels Syd for Stuehuset, dels Vest for Gaarden.

Gaard Art. 195 m. fl. af Ballum-Østerende ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Niels Peter Gram, der i 1854 solgte den til Jens Lassen Jensen; efter ham overtoges Gaarden i 1880 af Sønnen, senere Digegreve Chresten Jensen, efter hvis Død i 1933 den overtoges af Enken, den nuværende Ejerinde. Der er i Aarene 1927—28 frasolgt godt 10 ha.

J. Lorenzens Gaard i Ballum-Østerende (Art. 6 m. fl. af Ballum-Østerende).

GAARD I BALLUM-ØSTERENDE, Ballum Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Jens Lorenzen, Postfb. Ballum, nærmeste St. Bredebro, Afst. 12 km og 26 km til Tønder, Tlf. Ballum 42 y.

Art. 6 m. fl. af Ballum-Østerende og 27 af Husum, samlet Areal 58,9 ha, deraf 25 Ager, 33,4 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 769,85 Th. (16,2 Td. Hrtk.); Ejdskv. 81,700 Kr. (103,000), Jordv. 55,600 Kr. (69,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,500 Kr., Løsoret i Jydsk Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den østlige Side af Ballum-Østerende; af Jorderne, hvoraf Agerjorden er samlet om Gaarden, medens Engen ligger 7—11 km fra denne, er 18 ha Lermuld, 7 ha er Sandmuld, Underlaget Ler og sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er til Dels drænet, og hele Agermarken samt 11 ha af Engen er merglet i 1934—35. Engen er Marskeng (Klæg).

Kun ca. 10 ha er under Plov, Resten er udlagt med Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig 20—30 Sække Superf., samt lidt Kali- og Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 4 Malkekøer og 10 Stkr. Ungkreaturer, er af

Korthorns-Race, der købes og fedes aarlig ca. 100—130 Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko var sidste Aar 184 kg, Mælken leveres til Ballum Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Gaarden er nu tildelt 50 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 40 Høns.

Gaard Art. 6 m. fl. af Ballum-Østerende har grundmurede, gode og velholdte Bygninger, tækket med Rør og sammenbygget i en 4-længet lukket Gaard. Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, som grænser til Sognevejen, har gennemgaaende Frontspids; det rummer en god Bolig; i den østlige Del af Længen er der Hestestald.

Af Avlsbygningerne er der Bryggers, en Gennemkørselsport, Vognport og Svinestald i den vestlige Sidelænge, Kostald i den østlige og Lade i Længen mod Nord.

Gaard Art. 6 m. fl. af Ballum-Østerende og 27 af Husum ejedes ved Midten af forrige Aarh. af Broder Thomsen Nicolaisen, efter hvem den i 1857 overtoges af Svigersønnen Peter Andersen Hansen; efter ham overtoges Gaarden i 1908 af Sønnen Niels Thomsen Hansen, efter hvem den i 1934 overtoges af Svigersønnen, den nuværende Ejer, der havde haft Gaarden i Forpagtning siden 1921.

GAARD I BALLUM-ØSTERENDE, Ballum Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejerinde Enkefru Hansine Thomsen, Postfb. Ballum, nærmeste St. Bredebro, Afst. godt 12 km og 26 km til Tønder.

Art. 21 af Ballum-Østerende, samlet Areal 46,5 ha, deraf 19 Ager, 27 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 727,38 Th. (15,3 Td. Hrtk.); Ejdkv. 70,800 Kr. (88,000), Jordv. 51,000 Kr. (64,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 30,000 Kr., Løsporet i Jydsk Brandf. for 34,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den vestlige Side af Ballum-Østerende; af Jorderne, der ligger noget spredt, er Agerjorden god Sandmuld paa Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden bliver nu drænet, hvor det er paakrævet, og der er merglet i 1933—34. Engen er Marskeng (Klæg).

Gaarden drives siden 1928 af Ejerindens Søn, Forpagter Hans Iver Thomsen. Jorden dyrkes i følgende 10 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6. —7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre, 9. Byg, 10. Rødkløver; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 20 Sække Superf., 10 Kalig. og 5 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 10—12 Malkekøer, 1 Tyr og ca. 50 Stkr. Ungkreaturer, mest Stude, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels og overvejende ved Indkøb, der fedes aarlig ca. 30 Stude og Kvier, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4200 kg med 168 kg Smør, Mælken leveres til Ballum Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4—5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 51 Svinekort. Der holdes 10 Faar. Fjerkræholdet er ca. 70 Høns.

Gaard Art. 21 af Ballum-Østerende har grundmurede, velholdte ældre Bygninger, tækket med Rør og sammenbygget i en lukket 4-længet Gaard. Stuehuset, der ligger mod Syd til Vejen gennem Byen, har Frontspids mod Syd; det rummer en god Bolig; i den østlige Ende af Længen er der Hestestald.

Af Avlsbygningerne er der Bryggers m. m. i den vestlige Sidelænge, Kostald i den østlige og Lade og Svinestald i Længen mod Nord. Haven ligger Vest for Gaarden.

Gaard Art. 21 af Ballum-Østerende er en gl. Slægtsgaard, hvis Ejere er kendt helt tilbage til 1661, Aaret efter Enevældens Indførelse; den ejedes fra 1661 af Niels Lauridsen Møller, efter hvem den i 1696 overtoges af Sønnen Sønnich Nielsen, kaldet Møller; efter ham overtoges den i 1737 af Sønnen Andr. Nicolai Sønnichsen, der i 1750 solgte Gaarden til Chresten Thomsen Nissen og dennes Slægt har derefter ejet Gaarden siden; efter ham overtoges den i 1812 af en Dattersøn Chr. Thomsen, efter hvem den i 1852 overtoges af en Adoptivsøn af samme Navn; efter hans Død i 1899 overtoges Gaarden af Enken, efter hvem den i 1904 overtoges af Sønnen Carl Thomsen, og ved hans Død i 1928 overtoges Gaarden af Enkefru Thomsen, den nuværende Ejerinde.

GAARD I HUSUM BY, Ballum Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Peter Jensen Nicolaisen, Postfb. Ballum nærmeste St. Bredebro, Afst. 11½ km og 24 km til Tønder.

Art. 223 m. fl. af Husum og 239 m. fl. af Ballum-Østerende, samlet Areal 62,5 ha, deraf 30,5 Ager, 30 Eng, 1,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 670 Th. (ca. 14,1 Td. Hrtk.); Ejdskv. 75,000 Kr. (93,000), Jordv. 53,700 Kr. (65,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr., Løvsøret i Nordslesvigske Brandf. for 44,400 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den østlige Side af Husum By; Jorderne, der er noget adskilt, men ligger ret godt for Gaardens Drift, bestaar af god dyb Muldjord paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i Aarene 1910—20 og 30 ha er igen merglet i 1935—36. Engen er Marskeng. Skovens Bevoksning Gran.

Kun en mindre Del af Arealet er under Plov, Resten er udlagt med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig 25—30 Sække Superf., 5 Kalig. samt lidt Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 10—12 Malkekøer og ca. 50 Stkr. Fede- og Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, der indkøbes hvert Foraar Græskreaturer, og der fedes aarlig 20—30 Stkr., Køerne græsser i Løvsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg om Aaret, Mælken leveres til Ballum Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste; desuden 2—3 Plage. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 56 Svinekort. Der holdes 20 Faar. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 223 m. fl. af Husum har grundmurede, ældre, gode og velholdte Bygninger, som overvejende er tækket med Rør. Af de 3 Hovedlænger, der er sammenbygget i en 3-længet Gaard aaben mod Øst, ligger Stuehuset mod Syd til Haven, som ogsaa strækker sig Øst for dette; det har Frontspids mod Syd og indeholder en god Bolig; i den vestlige Ende af Længen er der Hestestald, og denne er her sammenbygget i Vinkel med den vestlige Sidelænge, Kostalden; Længen mod Nord rummer Lade; desuden Nord for Kostalden en Svinestald med Tag og Trimpe af Pandeplader, opført i 1923, og Øst for Gaarden et Hønsehus tækket med Pandeplader.

Gaard Art. 223 m. fl. af Husum og 239 m. fl. af Ballum-Østerende ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Anders Møller, efter hvem den i 1892 overtoges af Sønnen Claus Nielsen Møller, og han solgte Gaarden den 10. Aug. 1912 til en Fætter, den nuværende Ejer.

GAARD I REJSBY, Ballum Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejerinde Enkefru Kirsten Lund, Postfb. Ballum, nærmeste St. Bredebro, Afst. 14½ km og 24 km til Tønder, Tlf. Ballum 46 x.

Art. 8 m. fl. af Rejsby, 77 m. fl. af Skast og 12 m. fl. af Ballum-Østerende, samlet Areal 94,5 ha, deraf 52 Ager, 26 Eng, 16 Hede og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 650,36 Th. (13,69 Td. Hrtk.); Ejdskv. 77,400 Kr. (96,000), Jordv. 47,800 Kr. (61,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 44,500 Kr., Løvsøret i »Danmark« for 30,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den østlige Side af Rejsby; Jorderne, der er noget adskilt, bestaar dels af Sandmuld, dels af Lermuld, Underlaget er Sand og sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er til Dels drænet, der er merglet i 1910 og Nymergling er nu paabegyndt. Engen er dels Marskeng, dels Lavmose.

Jorden dyrkes i en 8 Marks Drift, dog uden helt fast Sædskitte; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 6 Kalig. og 10—15 Sække Kvælstof.

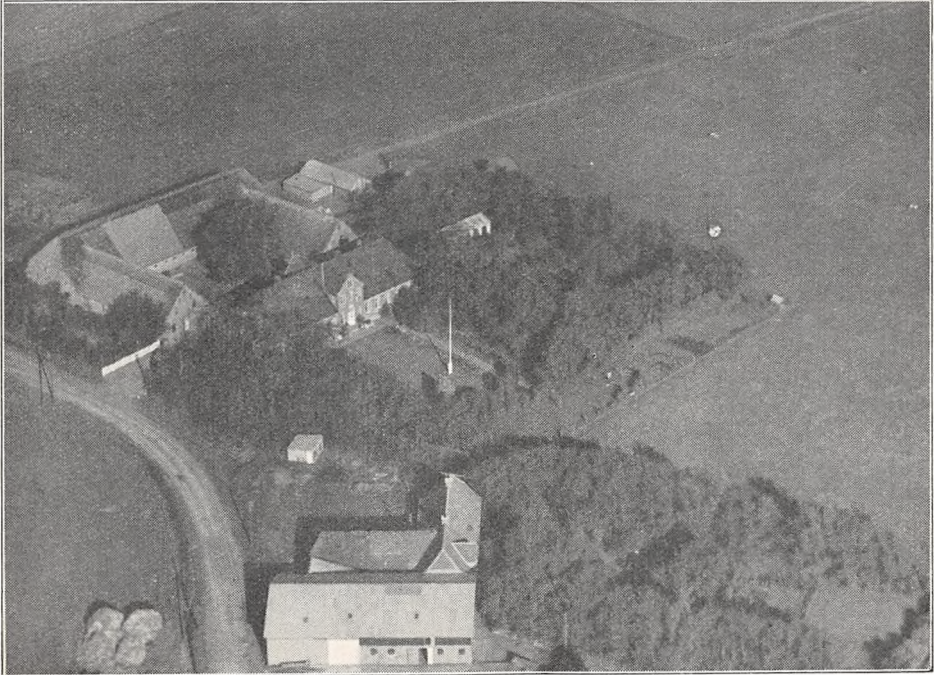
Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 45 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg, der købes dog enkelte Dyr som fedes, Køerne græsser i Løvsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste

Aar 3411 kg med 3,57 pCt. Fedt og 135,8 kg Smør, Mælken leveres til Ballum Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, samt alm. 2 Plage; desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 50 Svinekort. Der holdes 25 Faar og Fjerkraeholdet er ca. 70 Høns.

Gaard Art. 8 m. fl. af Rejsby har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har gennemgaaende Frontspids og Skifertag; den indeholder en meget god Bolig.

Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der er tækket med Rør, er der Værelser til Medhjælpere, Brændselsrum, Hestestald og Vognport i den vestlige Sidelænge, Ko- og Ungkvægstald i

Enkefru Lunds Gaard i Rejsby (Art. 8 m. fl. af Rejsby).

den østlige og Lade i Længen mod Nord; desuden Øst for Gaarden en Svinestald samt en Stald til Søer, begge med Tag af Pandeplader; til Vestsiden af sidstnævnte er der opført en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner; endvidere Øst for Hovedbygningen et Hønsehus tækket med Asbest.

Gaard Art. 8 m. fl. af Rejsby, 77 m. fl. af Skast og 12 m. fl. af Ballum-Østerende ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af de 2 Brødre Niels Beier og Anders Petersen, efter hvem den i 1837 overtoges af Søstersønnen Niels Sørensen Lund; efter ham overtoges Gaarden i 1872 af Sønnen Anders Petersen Lund, efter hvem den i 1907 overtoges af Sønnen Karl Lund, og ved hans Død i August 1937 overtoges Gaarden af Enken, den nuværende Ejerinde.

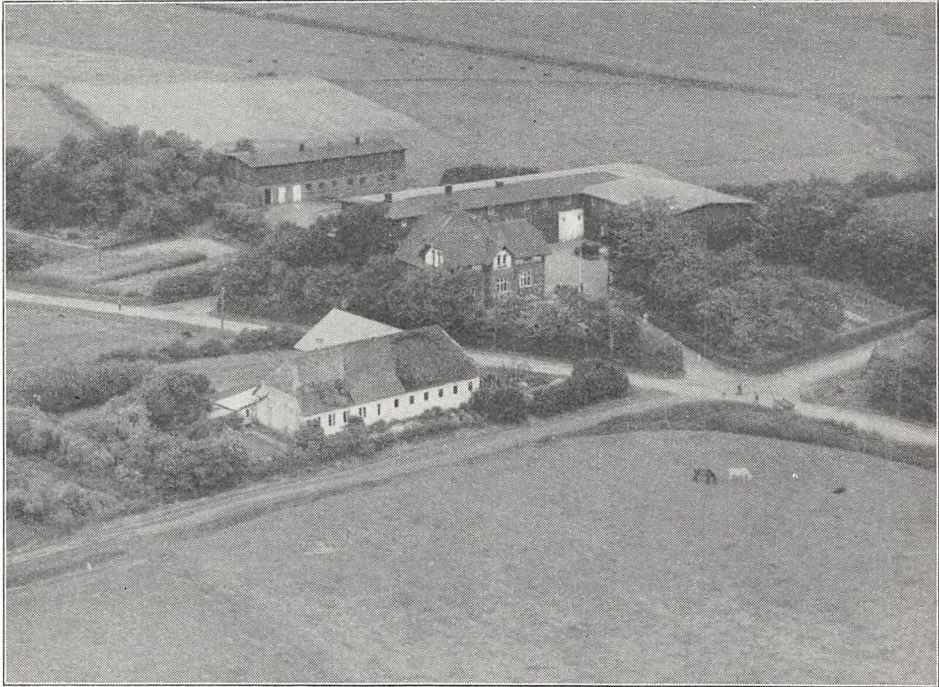
DOMÆNEGAARDEN, Ottersbøl By, Mjolden Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer N. V. Terkildsen, Postfb. og nærmeste St. Skærbæk, Afst. 3 km, til Ribe 23 og til Tønder 25 km, Tlf. Skærbæk 115 u.

Art. 40 m. fl. af Ottersbøl, samlet Areal 41 ha, deraf 26,5 Ager, 14 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 286,3 Th. (godt 6 Td. Hrtk.); Ejdskv. 42,100 Kr. (75,000), Jordv. 24,100 Kr. (53,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 39,069 Kr., Løsporet i »London« for 40,200 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Domænegaarden ligger i den nordlige Side af Ottersbøl By; af Jorderne, som til Dels er samlet ved Gaarden, er 13,5 ha god sund Muldjord paa Sandunderlag, 13 ha er sandblandet Klæg. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er velafvandet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Marskeng.

En Del af Jorden drives i følgende 6 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5. Byg, 6. Kløver; Resten af Arealet er for det meste udlagt med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 5 Kalig. og 20 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne

Domænegaarden. ●

græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Skærbæk Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 40 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

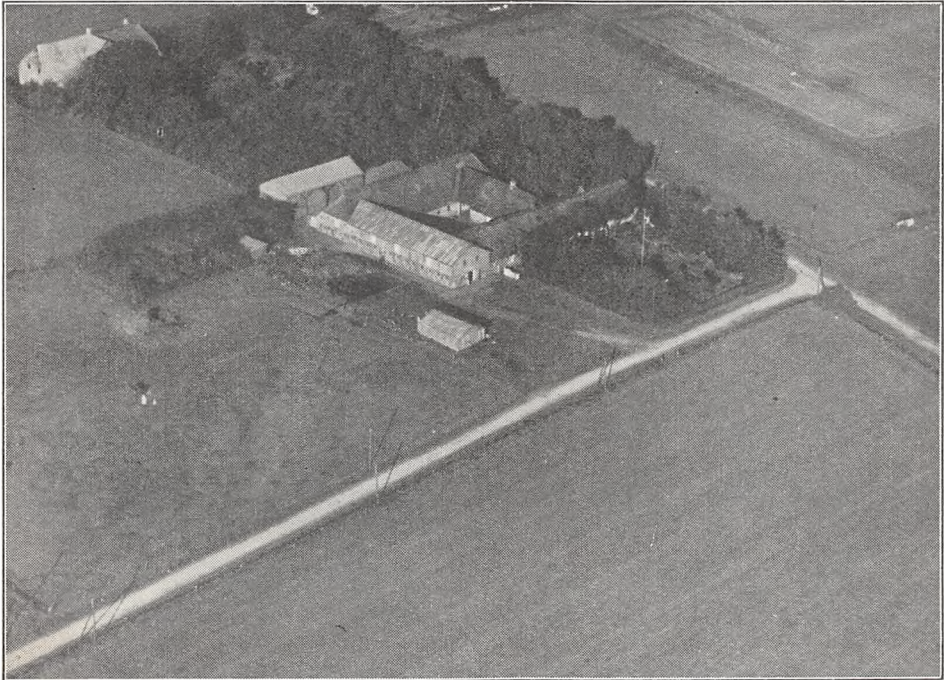
Domænegaarden har grundmurede gode Bygninger bygget i 1901 efter en Brand. Hovedbygningen, der er opført i Villastil, ligger mod Syd til Haven, som strækker sig langs Vejen; den bestaar af en Hovedfløj i Retning Syd—Nord med en gennemgaaende Tværfløj ved den sydlige Gavl, begge tækket med Tegl; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, der har Trimpel af Træ og er tækket med Tagpap er 2 af Længerne sammenbygget i Vinkel, af disse er der Heste- og Kostald samt en Port i Længen mod Nord og Lade i Længen mod Øst, desuden Nord for disse en Svinestald; der er brandfri Lofter med Hvalvinger i Staldene.

Domænegaarden (Ottersbøl Domæne) købtes i 1900 af den preussiske Stat til en Domænegaard, Ejendommen var da kun paa 32 ha, men senere tilkøbtes et Areal paa 50 ha. Ved Genforeningen i 1920 kom Ejendommen til den danske Stat, den var da forpagtet ud. Senere er der frasolgt ca. 40 ha, og den tilbageværende Hovedparcel med Bygninger og Løsøre solgtes derefter April 1930 for 37,000 Kr. for Jord og Bygninger og 18,000 Kr. for Løsøre til den nuværende Ejer.

SØNDERGAARD, Ottersbøl By, Mjolden Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Hans Peter Hansen, Postfb. og nærmeste St. Skærbæk, Afst. godt 3 km, til Ribe godt 23 og til Tønder 25 km.

Art. 2 m. fl. af Ottersbøl, samlet Areal 60,5 ha, deraf 25 Ager, 33 Eng, 2 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 292,84 Th. (6,17 Td. Hrtk.); Ejdskv. 50,000 Kr. (70,000), Jordv. 34,100 Kr. (52,300); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 35,000 Kr., Løsporet i Nordslesvigsk Brandf. for 40,349 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Søndergaard ligger i den sydlige Side af Ottersbøl By, Jorderne, der er noget adskilt, bestaar af god dyb Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur

Søndergaard.

og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet, da den er naturlig sund, hele Arealet er nymerglet. Af Engen er 22,5 ha Marskeng, hvoraf ca. Halvdelen er kultiveret og dyrkes, 10,5 ha er Geesteng. Skovens Bevoksning Naaletræ (Nyplantning).

Jorden dyrkes i følgende 2 Sædsrifter: I: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5. Kløver, 6. Havre og II: 1. Rug, 2. Blandsæd, 3. Roer, 4. Rug, 5. Rundbælg og Agerhejre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 78 Sække Superf., 12 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 34 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre; Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, Mælken leveres til Skærbæk Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 2 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 41 Svinekort. Der holdes 10 Faar. Fjerkræholdet er 80—100 Høns.

Søndergaard har grundmurede, ældre gode Bygninger overvejende tækket med Rør, de oprindelige Hovedlænger sammenbygget i en 4-længet Gaard. Af disse ligger Stuehuset mod Syd til

Haven, som ogsaa strækker sig Øst for Gaarden; det har Frontspids mod Syd og indeholder en god Bolig; i den vestlige Del af Længen er der Hestestald. Af de 3 Avlslænger er der Bryggers, Brændselsrum, Værelser til Medhjælpere og en Gennemkørselsport i den østlige Sidelænge, Kostald i den vestlige, der har Tag af Pandeplader og Lade samt Svinestald i Længen mod Nord; desuden Nord for Gaarden en Hjem med Tag af Pandeplader ligesom et Redskabs- og Maskinhus Sydvest for Gaarden. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Søndergaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Broder Oksen Hansen, efter hvem den i 1894 overtoges af Sønnen Niels Peter Hansen; han frasolgte ca. 3 ha, og efter ham overtoges Gaarden i 1929 af Sønnen, den nuværende Ejer, som yderligere har frasolgt godt 18 ha, der er lagt til forskellige Ejendomme, og Søndergaard fik derved sit nuværende Areal.

LUNDEGAARD, Lunde By, Randerup Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Chr. Matthiesen, Postfb. Ballum, nærmeste St. Bredebro, Afst. $7\frac{1}{2}$ km og $21\frac{1}{2}$ km til Tønder.

Art. 8 m. fl. af Randerup, 93 af Brede og 190 af Mjolden, samlet Areal 85,5 ha, deraf 64 Ager, 20 Eng, 1 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 740,43 Th. (15,59 Td. Hrtk.); Ejdskv. 73,000 Kr. (81,600), Jordv. 58,200 Kr. (64,600); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 28,600 Kr., Løsporet i Nordslesvigsk Brandf. for 28,880 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Lundegaard ligger i Lunde By; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, er noget uens, Ler- og Sandmuld, Underlaget ligeledes skiftende fra Ler til Sand. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft ret god, kun lidt er drænet, da det er naturlig sund Jord, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Marskeng. Skovens Bevoksning Gran og Fyr.

Jorden dyrkes i fri Drift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 20 Sække Superf., 5 Kalig. og 10 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 15 Malkekøer, 1 Tyr og 45 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg, der fedes ca. 15 Kreaturer om Aaret, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3498 kg med 3,39 pCt. Fedt og 131,5 kg Smør, Mælken leveres til Forballum Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 32 Svinekort. Der holdes 14 Faar. Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

Lundegaard har grundmurede ældre, men ganske gode Bygninger, tækket med Rør og Straa. Af de 3 Længer, der danner en sammenbygget 3-længet Gaard, der er aaben mod Vest, er der Stuehus i Længen mod Syd; af de 2 Avlslænger er der Heste-, Svine- og Kostald i den østlige Sidelænge og Lade i Længen mod Nord, Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Lundegaard ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Villads Chr. Hansen, efter hvem den i 1876 overtoges af Svigersønnen Bendix Heseler Matthiesen; efter ham overtoges Gaarden i 1908 af de 2 Sønner Wilh. Matthiesen og Chr. M., af hvilke sidstnævnte blev Ene ejer 1917.

AASGAARD, Skast By, Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer H. P. Beyer, Postfb. Ballum, nærmeste St. Visby, Afst. 10 km og 21 km til Tønder, Tlf. Ballum 44 y.

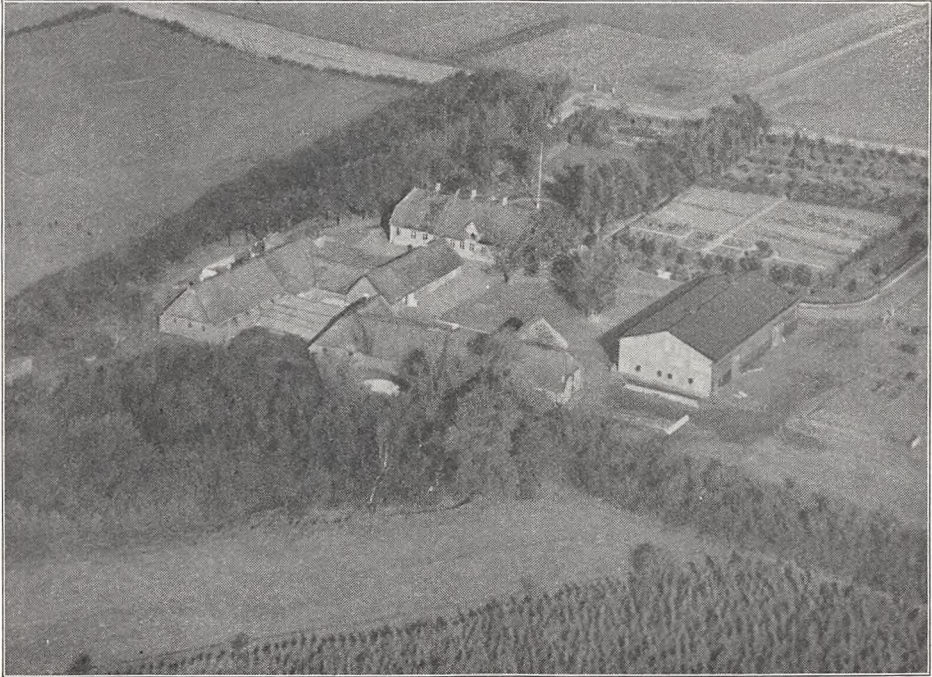
Art. 2 af Skast, samlet Areal 181,1 ha, deraf 96,6 Ager, 50 Eng, 12,5 Skov, 20 Hede m. m. og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 723,08 Th. (15,22 Td. Hrtk.); Ejdskv. 120,000 Kr. (135,000), Jordv. 92,800 Kr. (102,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 80,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Aasgaard ligger $\frac{1}{2}$ km Syd for Skast By; Jorderne, der omtrent er samlet, bestaar dels af Lermuld, dels af Sandmuld, Underlaget er vekslende fra Ler til Sand. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet

fra ældre Tid, og en Del er igen merglet i de senere Aar. Engen er kultiveret Lavmose. Skovens Bevoksning Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med en Del Frøavl af Hvidkløver og Rajgræs, der anvendes i vid Udstrækning Kløver som Forfrugt for Kornafgrøderne; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 60 Kalig. og 60—80 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 2 Tyre og 60—70 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes aarlig ca. 20—25 Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken leveres til Højtoft Andelsmejeri.

Aasgaard.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, samt for Tiden 10 Plage og Føl, der er indkøbte; desuden anvendes en Tractor. Der er tidligere leveret ca. 300 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 110 Svinekort. Fjærkræholdet er ca. 200 Høns, samt Ænder og Gæs.

Aasgaard har grundmurede, overvejende ældre, men gode og velholdte Bygninger, for største Delen tækket med Rør. Hovedbygningen, der ligger mod Øst til den store kønne Have, har Frontspids til denne samt en Kvist mod Vest til Gaarden; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne, der ligger noget uregelmæssigt, er der Hestestald i den sydlige Sidelænge, der er sammenbygget med den korte Ladelænge mod Vest overfor Hovedbygningen, og fra den nordlige Ende af Laden udgaar atter Svinestalden som en Sidelænge mod Vest; desuden Nord for Gaarden en Længe, der rummer Hønsehus, Syd for Hovedbygningen en Trælade tækket med Tagpap og Nordvest for denne Kostalden, en større Længe, der ligger i Retningen Nord—Syd og udvidet i 2 korte Sidelænger mod Øst. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Aasgaard ejedes fra omkring 1820 af Andr. Beyer, som da dannede Gaarden ved Sammenlægning af 3 Halvgaarde; efter hans Død overtoges Aasgaard af Enkefru Beyer, efter hvem den i 1844 overtoges af Sønnen Claus Beyer; efter ham overtoges den i 1900 af Sønnen Chr. Beyer, efter hvem Gaarden i 1910 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

SKASTGAARD, Skast By, Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Løjtnant Fritz Schifferer, Postfb. Ballum, nærmeste St. Brede, Afst. 9 km, til Visby og Højer 10½ km og ca. 22 km til Tønder, Tlf. Ballum 53 x (Forpagteren).

Art. 7 m. fl. af Skast, samlet Areal 155 ha, deraf 90 Ager, 40 Eng 24 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 669,95 Th. (14,1 Td. Hrtk.); Ejdskv. 121,500 Kr. (135,000), Jordv. 90,000 Kr. (100,000); Bygn. er fors. i »Baltica« for 100,000 Kr., Løsporet i Jydsk Brandf. for 65,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Skastgaard ligger midt i Skast By; af Jorderne, der er noget adskilt, er ca. 50

Skastgaard.

ha god sandblandet Muldjord paa Lerunderlag, 40 ha er god Sandjord paa Sand og sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, ca. Halvdelen af Jorden er drænet, Hovedparten af Arealet er merglet i de sidste Aar, og der ligger Mergel fordelt i Markerne til Resten. Engen er Lavmose.

Gaarden drives siden 1930 af Forpagter Børge Jensen, Forpagtningen er 8-aarig; Jorden dyrkes i fri Drift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 200 Sække Superf., 50 Kalig. og 90 Sække Kvælstofg.

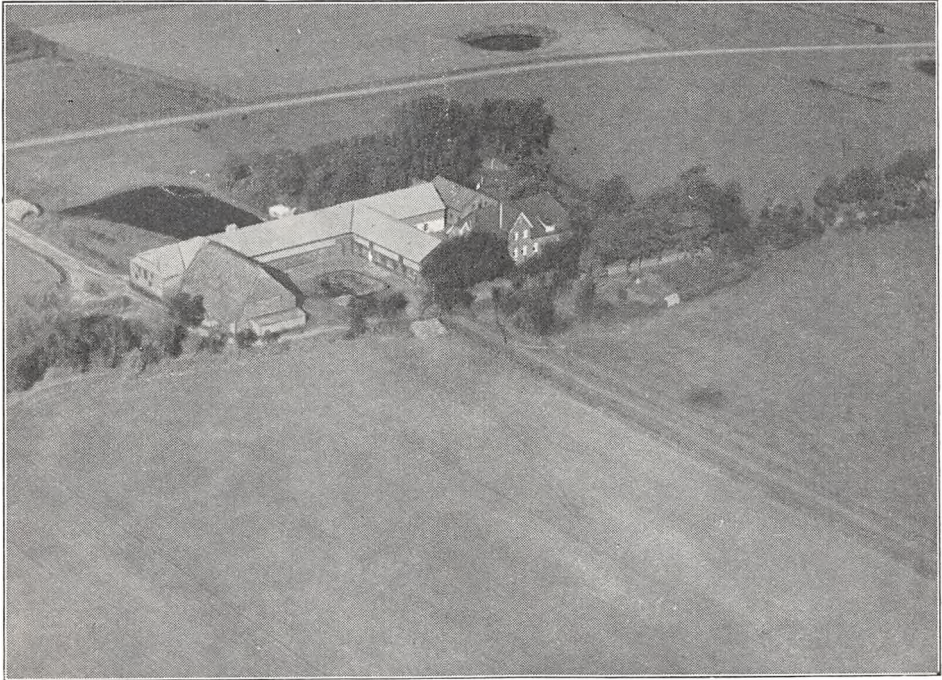
Kvægbesætningen, der bestaar af 40 Malkekøer, 2 Tyre og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af Korhorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes ca. 20 Kreaturer aarlig, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg om Aaret, Mælken leveres til Højtoft Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig; desuden anvendes en Tractor. Gaarden er nu tildelt 92 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 300 Høns.

Skastgaard har grundmurede, ældre, men gode og velholdte Bygninger, de 4 oprindelige Hovedlænger, der er sammenbygget i en 4-længet Gaard, er tækket med Rør. Hovedbygningen, der

ligger mod Syd til den kønne Have, har gennemgaaende Frontspids; den indeholder en god Bolig. Af Avlslængerne er der Kostald i den østlige Sidelænge, Garage, Gennemkørselsport og Ungkvægstald i den vestlige og Lade til Høj og Halm i Længen mod Nord; desuden Øst for Gaarden et Redskabs- og Maskinhus samt en Svinestald, denne tækket med Pandeplader, og Nord for denne en Lade opført af Pandeplader.

Skastgaard er en gl. Slægtsgaard; den ejedes i første Halvdel af det 17de Aarh. af Brdr. H. og Kn. Absen, efter hvem den overtoges af A. Andersen; efter ham fulgte Sønnen P. A. Beyer og efter ham Sønnen P. P. Beyer; efter ham fulgte Svigersønnen Nicolaisen og dennes Søn Broder Th. Nicolaisen, efter hvem den i 1838 overtoges af en Svoger Thøger Hansen N.; efter ham overtoges Gaarden i 1869 af en Søstersøn Peter Beyer N., efter hvem den i 1912 overtoges af Sønnen Broder Thomsen N., og efter ham overtoges Skastgaard i 1926 af Svigersønnen, den nuværende Ejer. Der er i 1929 fragaaet ca. 14 ha af Gaardens Areal ved en Udskiftning.

Aaspegaard.

AASPEGAARD, Aaspe By, Brede Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Ludolf Anton Jessen, Postfb. og nærmeste St. Bredebro, Afst. 1½ km og 12 km til Tønder.

Art. 1 m. fl. af Aaspe, samlet Areal 120 ha, deraf 93,5 Ager, 20 Eng, 5,5 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 532,82 Th. (11,22 Td. Hrtk.); Ejdkv. 82,600 Kr. (92,400), Jordv. 57,600 Kr. (64,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Aaspegaard ligger i Aaspe By; af Jorderne, der med Undtagelse af en mindre Mark er samlet ved Gaarden, er 75 ha Lermuld paa Lerunderlag, Resten er Sandmuld paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er velafvandtet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er god Haardbundseng, deraf 6 ha Aamade. Skovens Bevoksning Gran.

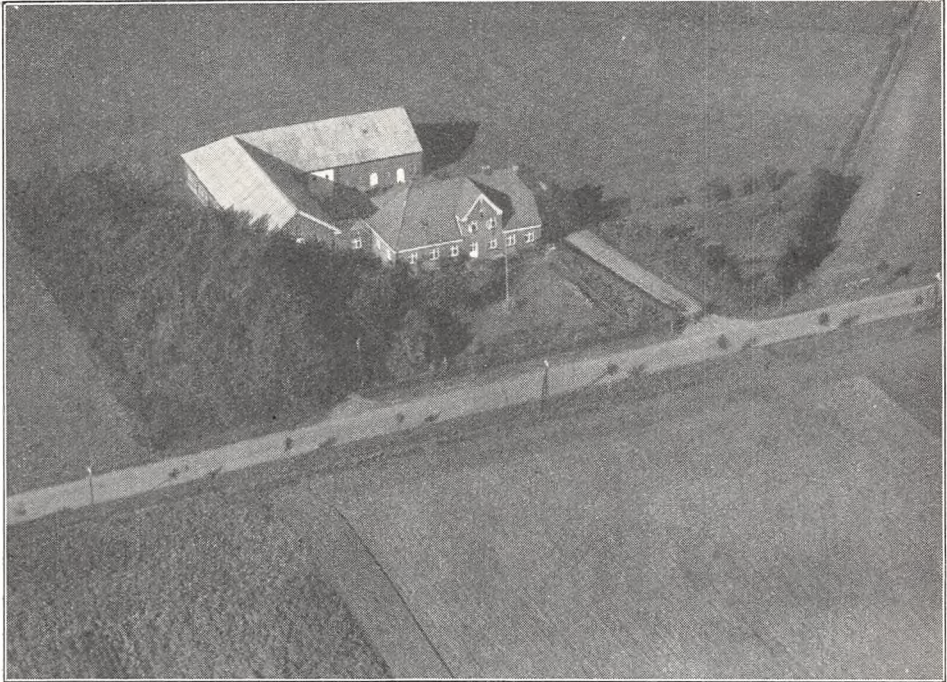
Jorden dyrkes i fri Drift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 30 Kalig. og 30 Sække Kvelstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes

aarlig en Del Stude og Kvier, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg om Aaret, Mælken leveres til Bredebro Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—3 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 70 Svinekort. Der holdes 18 Faar. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Aaspegaard har grundmurede store og gode, overvejende nye Bygninger. Hovedbygningen, der ligger Øst for Gaarden i Retningen Øst—Vest langs Indkørselsvejen, har Frontspids mod Syd til denne og Skifertag; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme; den ret kønne Have ligger Øst for Gaarden. Af de 3 sammenbyggede Avslængere, der har Tag af Pandeplader, er der Hestestald i den østlige Sidelænge, Lade i den ældre Længe mod Vest, der nu ogsaa

Bosholm.

har Tag af Pandeplader, og Ko- og Svinestald i den lange Længe mod Nord, der ligesom Hestestalden tillige har Trimpel af Pandeplader; desuden Øst for Svinestalden en Længe med Rum til forskelligt. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Hestestalden og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Aaspegaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Thodsen, efter hvis Død den overtoges af Arvingerne, og af disse købte den nuværende Ejer Gaarden i 1907. Der er i 1928 frasolgt 7 ha, paa hvilket Areal der er opført Bygninger til et selvstændigt Brug.

BOSHOLM, Brede By, Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Chr. Beyer Lund, Postfb. og nærmeste St. Bredebro, Afst. 2 km og 15½ km til Tønder.

Art. 44 af Brede, samlet Areal 50 ha, deraf 42 Ager, 7,5 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 356,95 Th. (7,51 Td. Hrtk.); Ejdskv. 49,000 Kr., Jordv. 31,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 35,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bosholm ligger 2 km Vest for Bredebro St. ved Landevejen efter Harres; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er 33,5 ha god Muldjord paa Lerunderlag, 8,5 ha

er Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Haardbundseng, kultiveret og afvandet.

Jorden dyrkes i følgende 10 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5. Kløver, 6. Hvede, 7. Havre, 8.—9. Kløver og Græs, 10. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 20 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 20 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg om Aaret, Mælken leveres til Bredebro Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 3—4 Arbejdsheste, intet Tillæg. Der er tidligere leveret ca. 140 Slagterisvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 38 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Bosholm har grundmurede, gode nye Bygninger opført i 1912. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne lille Have, som grænser til Landevejen, har Frontspids samt en aaben Veranda til denne og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af de 2 sammenbyggede Avlslænger, der har Trætrimpel og Tag af Pandeplader, er der Heste-, Svine- og Kostald i den vestlige Sidelænge, der ved en lille Mellebygning, som rummer en Gang fra Hovedbygningen, er sammenbygget med denne; Længen mod Nord rummer Lade, Gaarden er aaben mod Øst; der er brandfri Lofter i Staldene. Bygningerne er skærmet for Vestenvinden ved Læplantning.

Bosholm ejedes tidligere af Hans Danielsen, der i 1920 solgte den til Hans Jensen Krog, og af ham købte den nuværende Ejer Gaarden i 1927.

BØGELUND, Abterp By, Brede Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Claus Mikkelsen Clausen, Postfb. og nærmeste St. Bredebro. Afst. 4 km og 17½ km til Tønder.

Art. 2 af Abterp, samlet Areal 62 ha, deraf 49,5 Ager, 12 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 343,84 Th. (7,24 Td. Hrtk.); Ejdskv. 49,000 Kr., Jordv. 31,000 Kr.; Bygn. er fors. i »Danmark« for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Bøgelund ligger i den sydlige Side af Abterp By; Jorderne, der er samlet Syd og Sydøst for Gaarden, bestaar af Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden bliver nu drænet i 1937, hvor det tiltrænges, og der er merglet i 1934. Engen er god Klægeng.

Jorden dyrkes med stort Græsareal i følgende Sædskitte: 1. Havre, 2. Roer, 3. Byg, og derefter Græs i 3—4 Aar; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 35 Sække Superf., 8 Kalig. og 5 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb, der fedes aarlig en Del Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelsen pr. Ko er ca. 3250 kg om Aaret, Mælken leveres til Bredebro Andelsmejeri. Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Gaarden er nu tildelt 30 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 30 Høns.

Bøgelund har grundmurede, velholdte og gode Bygninger, der er sammenbygget i en lukket 4-længet Gaard og nu tækket med Pandeplader. Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids til denne; det indeholder en god Bolig. Af Avlslængerne er der Maskiner og Redskaber m. m. i den østlige Sidelænge og Heste- og Kostald i den vestlige; denne er ligesom Ladelængen mod Nord opført i 1912; desuden Sydvest for Gaarden en ny Svinestald, opført i 1928. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene.

Bøgelund er en Slægtsgaard; den ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Henrik Clausen, efter hvem den i 1857 overtoges af Sønnen Claus Mikkelsen Clausen; efter ham overtoges Gaarden i 1902 af Sønnen Leonhard Sønnichsen Clausen, efter hvem den Maj 1937 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer; denne har i de senere Aar frasolgt en Del af Jorden, ialt ca. 25 ha.

GAARD I HARRES BY, Brede Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejerinde Enkefru Ester Kjær, Postfb. og nærmeste St., Bredebro, Afst. 3 km og 17 km til Tønder.

Art. 12 af Harres, samlet Areal 71 ha, deraf 53,3 Ager, 17 Eng og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 384,76 Th. (8,1 Td. Hrtk.); Ejdskv. 57,500 Kr. (85,000), Jordv. 38,200 Kr. (60,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 45,000 Kr. Der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Gaarden ligger i den østlige Side af Harres By; af Jorderne, der med Undtagelse af nogle Smaaparceller er samlet om Gaarden, er ca. 15 ha Lermuld paa Lerunderlag, Resten er god sund Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og

Enkefru Kjærs Gaard i Harres (Art. 12 af Harres).

Gødningskraft god, Jorden er velafvandet, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Marskeng, afvandet og kultiveret.

Gaarden drives af Ejerindens Svigersøn, Forpagter Fedder Matthiesen. Jorden dyrkes i fri Drift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 20 Kalig. og 15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 23 Malkekøer, 1 Tyr og 41 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg om Aaret, Mælken leveres til Bredebro Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2—3 Føl aarlig; desuden anvendes en Tractor, baade til Markarbejde og stationær Brug. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 120 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 50 Svinekort. Der holdes 3 Faar. Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

Gaard Art. 12 af Harres har grundmurede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den ganske kønne Have, har Frontspids til denne og er tækket med Tagpap; den indeholder

en stor og god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af Avlsbygningerne er den vestlige Sidelænge sammenbygget i Vinkel med Hovedbygningen og ligesom denne tækket med Tagpap; den rummer Hestestald og Lade, Kostald i den vestlige Side og er sammenbygget i Vinkel med Længen mod Nord, en ældre Lade, der ligesom en Svinestald Nord for Gaarden er tækket med Straa; desuden Syd for Gaarden en teglhængt Bygning, der rummer Hønse- og Brændehus; Gaarden er aaben mod Øst. Gaardens Vindmotor, der er rejst paa en Tilbygning til den vestlige Gavl af Hovedbygningen, giver Drivkraft til Vandværk og Kværn.

Gaard Art. 12 af Harres ejedes ved Aarhundredskiftet af Heinrich Kyhl, der i 1907 solgte den til Søren Kjær, og efter hans Død overtoges Gaarden af Enkefru Kjær, den nuværende Ejerinde.

I 1933 er der frasolgt 26,5 ha, paa hvilket Areal der er opført Bygninger til en ny Ejendom, og desuden er der frasolgt en Del mindre Parceller, ialt ca. 5 ha, hvorved Gaarden har faaet sit nuværende Areal.

GAARD I NØRRE VOLLUM BY, Brede Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Peter Hansen Svendsen, Postfb. og nærmeste St. Bredebro, Afst. 5 km og 18½ km til Tønder.

Art. 3 af Vollum, samlet Areal 49,5 ha, deraf 36,7 Ager, 12 Eng, 0,3 Plantage og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 286,90 Th. (6,04 Td. Hrtk.); Ejdkv. 38,900 Kr., Jordv. 23,900 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 35,000 Kr., Løsoret i Jydsk Brandf. for 35,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den vestlige Side af Nørre Vollum By; Jorderne, der ligger noget spredt, bestaar af Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ret godt afvandet, der er tidligere merglet, og Mergel til Udkørsel ligger nu fordelt i Markerne. Af Engen er 8 ha god Haardbundseng, 4 ha er noget vandlidende. Plantagens Bevoksning er Fyr og Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 35 Sække Superf., 5 Kalig. og 5 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 12 Malkekøer, 1 Tyr og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, der fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 2800 kg aarlig, Mælken leveres til Døstrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 33 Svinekort. Fjerkræholdet er 50—60 Høns.

Gaard Art. 3 af Vollum har grundmurede ældre, men nyrestaurerede og gode Bygninger, de 4 Længer sammenbygget i en lukket Gaard. Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, er tækket med Straa; det indeholder en god Bolig; i den østlige Ende af Længen er der Hestestald. Af Avlsbygningerne, der er tækket med Pandeplader, er der Værelser til Folkene m. m. i den vestlige Sidelænge, Kostald i den østlige, som ogsaa har Trimpel af Pandeplader, og Lade samt en mindre Svinestald i Længen mod Nord; desuden Vest for Stuehuset en Bygning tækket med Tagpap, denne indeholder en Aftægtsbolig samt Vognport.

Gaard Art. 3 af Vollum ejedes i sidste Halvdal af forrige Aarh. af Jes Hansen, efter hvem den i 1896 overtoges af Sønnen Hans Hansen, Gaarden var da paa ca. 120 ha; han frasolgte ca. 35 ha og solgte derefter Gaarden i 1910—11 til et Interessentskab, som nogle Maaneder senere i 1911 solgte den til Michael Hansen, Gaarden var da paa ca. 85 ha; han fraskilte ca. 36 ha til en Søn og i 1930 solgte han derefter Gaarden med den tilbageværende Del af Jorden til den nuværende Ejer.

GAARD I SØNDER VOLLUM BY, Brede Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Svend Andersen Svendsen, Postfb. og nærmeste St., Bredebro, Afst. 3½ km og 17 km til Tønder.

Art. 12 af Vollum, samlet Areal 57 ha, deraf 43,5 Ager, 12 Eng, 1 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 334,75 Th. (7,05 Td. Hrtk.); Ejdkv. 52,000

Kr., Jordv. 30,000 Kr.; Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 38,400 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger midt i Sønder Vollum By; Jorderne, der ligger noget spredt, bestaar af Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet, da den er naturlig sund, hele Arealet er merglet 1931 —32. Engen er god Haardbundseng. Skovens Bevoksning er Gran (nyplantet).

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 10 Kalig. og 8 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 42 Stkr. Ungkreaturer, er af Korhorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes aarlig en Del Kneaturer, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg om Aaret, Mælken leveres til Bredebro Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og for Øjeblikket 2 Plage. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 36 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 12 af Vollum har grundmurede, nye og gode Bygninger, opført i 1932 efter en Brand ved Lynnedslag og bygget af røde Sten. Stuehuset, der ligger mod Øst til Haven, har Frontspids til denne og Tegtag; det indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avls-længer, der har Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Ko- og Svinestald i Længen mod Vest, Brænde-, Vaske- og Hønsehus samt Hestestald i den sydlige Sidelænge og Lade i den nordlige. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Gaard Art. 12 af Vollum er en Slægtsgaard; den ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Andr. Svendsen, efter hvem den overtoges af Sønnen Sv. Andersen Svendsen; efter ham overtoges Gaarden i 1883 eller i 1884 af Sønnen Andr. Andersen Svendsen, efter hvem den i 1933 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

HARRESGAARD, Harres By, Brede Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejerinde Enkefru A. Bennedsen, Postfb. og nærmeste St. Bredebro, Afst. 3 km og 17 km til Tønder, Tlf. Bredebro 57 x.

Art. 4 m. fl. af Harres, samlet Areal 80 ha, deraf 55,5 Ager, 19 Eng, 5 Plantage og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 312,29 Th. (6,57 Td. Hrtk.); Ejdkv. 62,000 Kr. (85,400), Jordv. 40,000 Kr. (59,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Harresgaard ligger midt i Harres By; Jorderne, der ikke er helt samlet, men godt beliggende for Gaardens Drift, bestaar af god Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, kun lidt af Jorden er drænet, da den er naturlig sund, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Lavmose. Skovens Bevoksning Gran.

Gaarden drives af Ejerinden med en Søn B. Bennedsen som Bestyrer. Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; Forbruget af Kunstgødning har i de sidste Aar været noget vekslende.

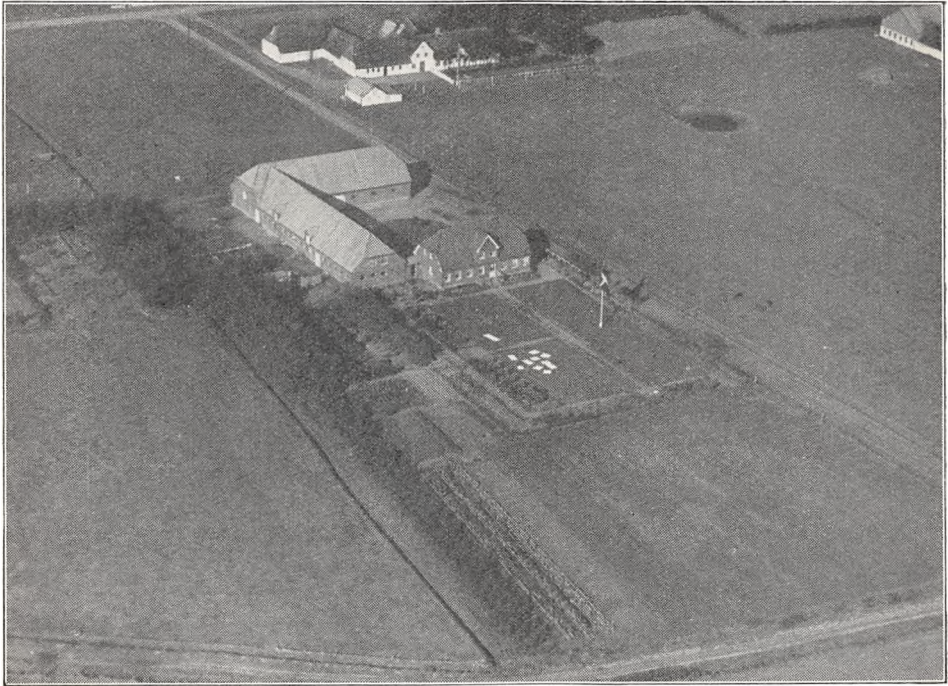
Kvægbesætningen, der bestaar af 21 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korhorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko var sidste Aar 116 kg, der malkes med Maskine »Alfa Laval«, og Mælken leveres til Bredebro Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 80 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 51 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

Harresgaard har grundmurede, nye gode Bygninger bygget af røde Sten opført efter en Brand i 1908. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har gennemgaaende Frontspids og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de 2 sammenbyggede Avls-længer, der har Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Bryggers m. m. samt Heste-, Svine- og Kostald i den vestlige Sidelænge og Lade i Længen mod Nord; Gaarden er aaben mod Øst. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Harresgaard er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægtens Besiddelse siden i sidste Halvdel af det 17. Aarh. Den ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Bende Nissen Bennedsen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges Gaarden i 1907 af Sønnen Nis Bennedsen, efter hvis Død i 1931 den overtoges af Enkefru Bennedsen, den nuværende Ejerinde. Der er i 1932 frasolgt ca. 55 ha til Statens Jordlovsudvalg til Udstykning, og Gaarden fik derved sit nuværende Areal.

LINDEGAARD, Harres By, Brede Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Johs. Thorvald Christensen, Postfb. og nærmeste St. Bredebro, Afst. 3 km, til Løgumkloster 12 og 17 km til Tønder.

Lindegaard.

Art. 10 m. fl. af Harres, samlet Areal 63 ha, deraf 45,5 Ager, 17 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 249,93 Th. (5,26 Td. Hrtk.); Ejdskv. 51,000 Kr., Jordv. 30,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 37,031 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Lindegaard ligger i den sydlige Side af Harres By; Jorderne, hvoraf 16 ha ligger ved Gaarden, medens Resten ligger noget spredt, bestaar af god Sandmuld paa Sand og sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er vel-afvandet, en Del af Arealet er nymerglet og Resten er merglet for faa Aar siden. Engen er god Geesteng.

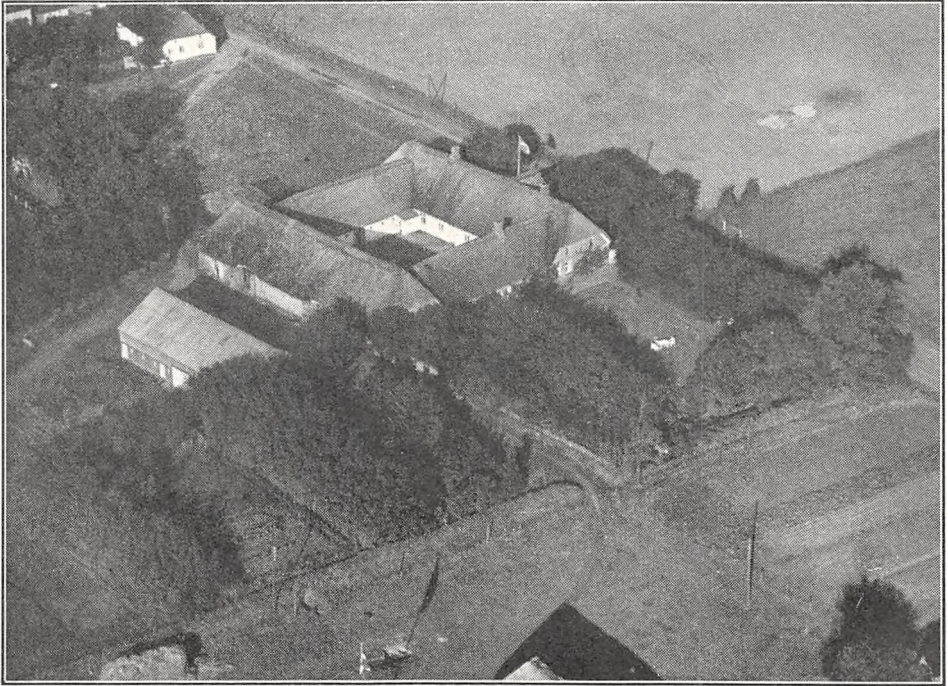
Jorden dyrkes i fri Drift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 15 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes aarlig nogle Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg om Aaret, Mælken leveres til Bredebro Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svine-

besætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 80 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 40 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 50 Høns.

Lindegaard har grundmurede, nye gode Bygninger opført af røde Sten; den danner en 3-længet Gaard aaben mod Øst. Hovedbygningen, som ligger mod Syd til Haven, har Frontspids samt en aaben Terrasse til denne og er tækket med Tegl; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de 2 sammenbyggede Avslænger, der er tækket med Pandeplader, er der Heste-, Svine- og Kostald i den vestlige Sidelænge; denne er ved en Mellemgang sammenbygget med Hovedbygningen; Længen mod Nord rummer Lade; desuden Vest for Gaarden et Redskabs- og Maskinhus samt et Hønseshus, begge opført af Træ, bygget som Halvtage og med Tag af Pandeplader. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Døstrupgaard.

Lindegaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. fra 1878 af Peter Thomsen Iversen; efter hans Død overtoges Gaarden af Enkefru Iversen, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1919. I de senere Aar er der til forskellige frasolgt ialt ca. 15 ha, hvorved Gaarden har faaet sit nuværende Areal.

DØSTRUPGAARD, Døstrup By, Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Truels Petersen, Postfb. og nærmeste St. Døstrup, Afst. godt $\frac{1}{2}$ km, til Løgumkloster 15 og $21\frac{1}{2}$ km til Tønder, Tlf. Døstrup 21.

Art. 10 m. fl. af Døstrup, samlet Areal 79,5 ha, deraf 52,5 Ager, 25 Eng, 1,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 393,00 Th. (8,27 Td. Hrtk.); Ejdkv. 54,100 Kr. Jordv. 36,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Døstrupgaard ligger i den sydvestlige Side af Døstrup By; Jorderne, hvoraf 15 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger fraskilt, bestaar af Sandmuld paa Sand og sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Geesteng. Skovens Bevoksning er Naaletræer.

Gaarden drives af Ejerens Søn, Forpagter Hans Markus Petersen; Jorden dyrkes i fri Drift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 20 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 42 Stkr. Ungkreaturer, er af Korsthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3200 kg om Aaret, Mælken leveres til Døstrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 41 Svinekort. Der holdes 5 Faar. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Døstrupgaard har grundmurede, hvidpudsede delvis ældre, men gode og velholdte Bygninger, sammenbygget i en 4-længet Gaard tækket med Rør. Stuehuset, der ligger mod Øst til Vejen, har Frontspids til denne; det indeholder en god Bolig; den kønne Have ligger Syd for Gaarden. Af Avlsbygningerne er der Værelser til Medhjælpere og Hestestald i den sydlige Sidelænge, Kostald i den nordlige og Lade i Længen mod Vest; desuden Vest for Gaarden en Længe med Trimpel og Tag af Pandeplader, denne rummer Svinestald, Redskaber og Maskiner. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Døstrupgaard er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægtens Besiddelse som Fæstegaard under Schackenborg tilbage til omkring Aar 1600.

I Begyndelsen af forrige Aarh. i 1808 købte den daværende Fæster Truels Markussen Gaarden til Selveje; efter ham overtoges den i 1830 af Svigersønnen Peter Lausten Petersen, efter hvis Død den overtoges af Enkefru Petersen; efter hende overtoges den i 1870 af Sønnen Markus Hansen Petersen, efter hvem Gaarden i 1902 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

GAARD I DRENGSTED BY, Døstrup Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Andreas Andersen Petersen, Postfb. og nærmeste St. Døstrup, Afst. godt 3 km, til Løgumkloster 12 og 19 km til Tønder.

Art. 13 m. fl. af Drengsted, samlet Areal 116,2 ha, deraf 80,2 Ager, 35 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 585,82 Th. (12,33 Td. Hrtk.); Ejdskv. 76,500 Kr. (90,000), Jordv. 53,700 Kr. (66,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 47,500 Kr., Løsporet i Jydsk Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i Drengsted By; Jorderne, hvoraf 58 ha er samlet om Gaarden, medens Resten ligger lidt spredt, bestaar dels af Sandmuld, dels af Lermuld, Underlaget Sand og sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er afvandet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merglet i Aarene 1923—31. Engen er Haardbundseng af lidt forskellig Beskaffenhed.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 10—12 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af Korsthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, Mælken leveres til Døstrup Andelsmejeri.

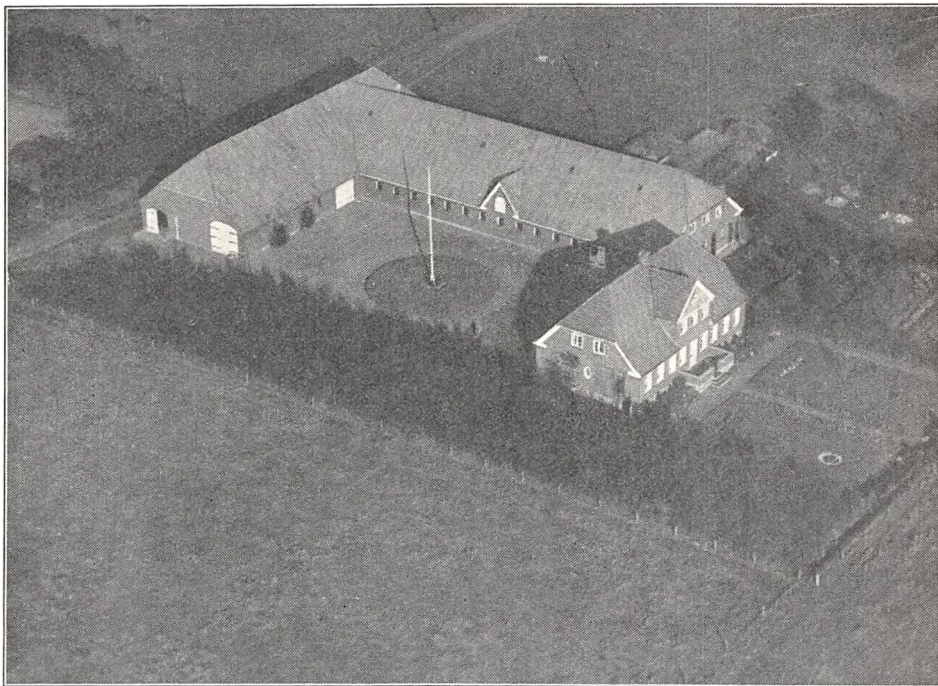
Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 52 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 60 Høns.

Gaard Art. 13 m. fl. af Drengsted har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der er bygget i 1888, ligger mod Syd til Haven, har Frontspids til denne og Skifertag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, som overvejende er tækket med Tagpap, har de 3 Hovedlænger muret Trimpel; af disse er der Heste- og Kostald i den østlige Sidelænge og Lade samt Ungkvægstald i Længen mod Nord, de 2 Længer, som er sammenbygget i Vinkel, er opført i 1889; den vestlige Sidelænge, som ligger frit, rummer Vognport og Brændselsrum; desuden Nord for Gaarden et Møddinghus paa en Sokkel af Beton og opført af Træ ligesom en Lade Vest for dette, og til Østsiden af denne er der opført en Svinestald, en grundmuret Halv-

tagsbygning tækket med Pandeplader; endvidere Vest for Gaarden et Hønsehus, ligeledes med Tag af Pandeplader, samt et Redskabs- og Maskinhus opført af Træ. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk.

Gaard Art. 13 af Drenghede ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Hans Peter Petersen, som havde overtaget Gaarden ved Ægteskab; efter ham overtoges den i 1889 af Sønnen Peter Petersen, efter hvem den i 1920 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

MØLBJERGGAARD, Vinum By, Døstrup Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Peter Madsen, Postfb. og nærmeste St. Døstrup, Afst. 1½ km, til Løgumkloster 15½ og ca. 23 km til Tønder.

Mølbjerggaard. ■

Art. 12 af Vinum, samlet Areal 61 ha, deraf 45,5 Ager, 15 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads; Ejdkv. 45,500 Kr., Jordv. 24,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 39,000 Kr., Løsønet i »Danmark« for 30,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Mølbjerggaard ligger i den østlige Side af Vinum By; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er 23,5 ha Lermuld paa Lerunderlag, 22 ha er Sandmuld paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt faldende mod Syd, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er nymerglet. Engen er Geesteng.

Jorden dyrkes i fri Drift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 100 Sække Superf., 25 Kalig. og 5 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3300 kg aarlig, Mælken leveres til Døstrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret.

Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 44 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 70 Høns.

Mølbjerggaard har grundmurede Bygninger bygget af røde Sten og opført efter en Brand i 1931. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids og en Terrasse til denne samt Tegtag; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme, Bad og moderne Bekvemmeligheder. Af de 2 sammenbyggede Avlslænger, der har Tag af Pandelplader, er der Heste-, Svine- og Kostald i den østlige Sidelænge og Lade i Længen mod Nord; der er murede Hvelvinger og Jernbjælker i Staldene. Efter Gaarden Opførelse er der plantet et Læbælte Vest for Gaarden.

Mølbjerggaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Nis Thomsen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter hans Død overtoges Gaarden af Enken, Matthea Marie Thomsen, efter hvem Gaarden i 1912 overtoges af Svigersønnen, den nuværende Ejer. (Se Anm. Side 357.)

VINUMGAARD, Vinum By, Døstrup Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer J. Chr. Hansen, Postfb. og nærmeste St. Døstrup, Afst. 2 km, til Løgumkloster 16 og godt 23 km til Tønder.

Art. 3 af Vinum, samlet Areal 76 ha, deraf 50 Ager, 25 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 324,93 Th. (6,84 Td. Hrtk.); Ejdkv. 65,700 Kr. (73,800), Jordv. 43,100 Kr. (46,800); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vinumgaard ligger i den nordlige Side af Vinum By; af Jorderne, der er samlet ved Gaarden, er 25 ha Lermuld paa Lerunderlag, 25 ha er Sandmuld paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merglet siden 1930. Engen er Geesteng.

Jorden dyrkes i fri Drift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 20 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægsbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 45 Stkr. Ungkreaturer, er af Korhorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes aarlig en Del Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg om Aaret, Mælken leveres til Døstrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 7 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 53 Svinekort.

Vinumgaard har grundmurede, store og gode Bygninger opført i 1914—15. Hovedbygningen, som ligger mod Syd til den kønne Have, har gennemgaaende Frontspids og Tegtag; den indeholder en god Bolig med indlagt Centralvarme og moderne Bekvemmeligheder. Af de 2 sammenbyggede Avlslænger, der har muret Trimpel og Tag af Eternit, er der Heste- og Kostald i den østlige Sidelænge og Lade samt en mindre Svinestald i Længen mod Nord; desuden Vest for Indkørselsvejen 2 straatækte Længer sammenbygget i Vinkel, af disse er der Svine- og Ungkvægstald i den ene og Redskaber og Maskiner i den anden. Der er murede Hvelvinger og Jernbjælker i Ko- og Hestestald, og Gaardens Vindmotor, der staar paa Gaardspladsen i Vinkelhjørnet mellem de 2 Avlslænger, giver Drivkraft til Kværn m. m.

Vinumgaard er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægtens Besiddelse, i alt Fald siden 1538, oprindelig fra 1579 som Fæste under Trøjborg og forud derfor under Riberhus (se Trøjborg). Den ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af Jens Christensen Jepsen, der i 1801 købte den til Selveje fra Trøjborg; efter ham overtoges den senere af Svigersønnen Hans Jørgensen, efter hvem Gaarden i 1868 overtoges af Sønnen Jens Chr. Hansen; efter ham overtoges den i 1895 af Broderen Jørg. Andersen Hansen, efter hvis Død Gaarden overtoges af Enkefru Hansen, der i 1913 ved nyt Ægteskab bragte Gaarden til P. A. Warming, og efter ham overtoges den 1. Februar 1937 af Stedsønnen, den nuværende Ejer.

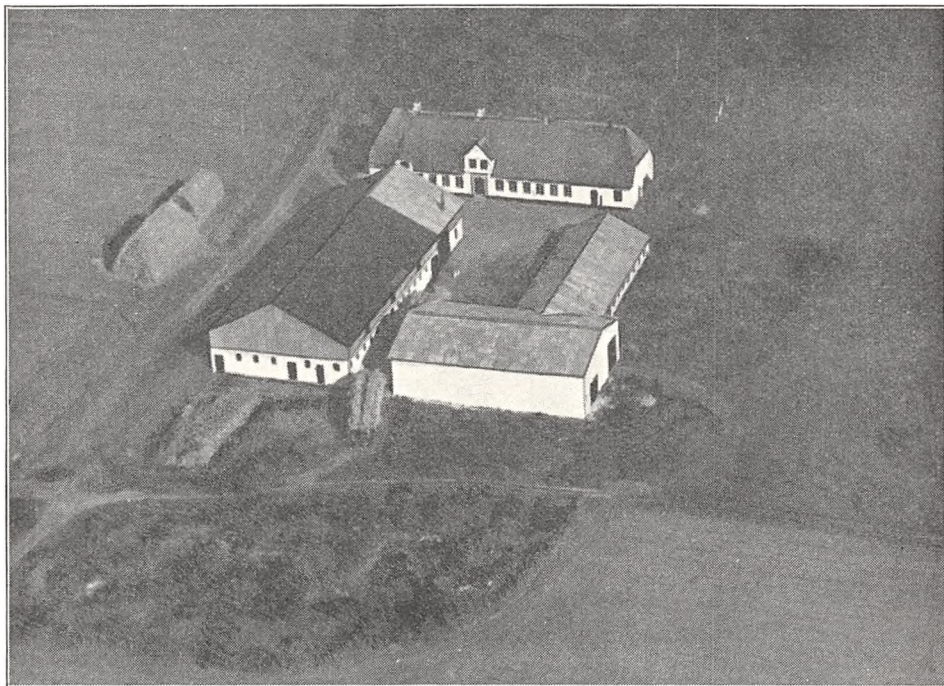
FAAREGAARD, Nørre Løgum Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Justus Sophus Eriksen, Postfb. Løgumkloster, nærmeste St. Bredebro, Afst. 7 km, til Løgumkloster 4½ og til Tønder 19 km, Tlf. Løgumkloster 139 v.

Art. 12 af Faaregaard, samlet Areal 126 ha, deraf 106 Ager, 15 Eng, 4 Skov

og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 431,40 Th. (9,08 Td. Hrtk.); Ejdskv. 75,500 Kr. (81,000), Jordv. 51,200 Kr. (54,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Faaregaard ligger Vest for Løgumgaarde ved Vejen efter Bredebro; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar overvejende af Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merglet i 1934—37. Engen er kultiveret Kærjord. Skovens Bevoksning er Eg og Egekrat.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 90 Sække Superf., 30 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Faaregaard.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 52 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb, der fedes aarlig en Del Stude og Kvier, Kørne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg om Aaret, Mælken leveres til Løgumgaarde Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 43 Svinekort. Der holdes 7 Faar. Fjerkraeholdet er 70—80 Høns.

Faaregaard har grundmurede, hvidpudsede, overvejende nye gode Bygninger. Stuehuset, der ligger mod Nord, er opført i 1753, men er siden restaureret; det har en gennemgaaende Frontspids, er tækket med Rør og indeholder en god Lejlighed.

Af de nye Avlsbygninger, der overvejende er tækket med Pandeplader, er den vestlige fritliggende Sidelænge opført i 1913, den har Trimpel af Pandeplader, Tag af Pandeplader og Tagpap og rummer Værelser til Medhjælpere, Heste- og Kostald; den østlige Sidelænge, som indeholder Svinestald, er opført i 1922, og i 1935 er der til den sydlige Gavl af denne opført en Lade, som delvis lukker Gaarden mod Syd.

Faaregaard ejedes omkring Aar 1800 af Outzen, efter hvis Død den overtoges af Enkefru Outzen; hun solgte Gaarden i 1812 til Amtsforvalter C. F. Meyer, Løgumkloster, efter hvem den

i 1841 overtoges af Sønnen I. F. Meyer; efter ham overtoges Gaarden i 1874 af Sønnen Borgmester Meyer, Løgumkloster, af hvem den i 1905 købtes af en Nevø, den nuværende Ejer, og samme Aar frasolgtes der ca. 100 ha af Gaardens Jord.

GAARD I TORNSKOV BY, Nørre Løgum Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Peter Theodor Nielsen, Postfb. Løgumkloster, nærmeste St. Døstrup, Afst. 10 km, til Løgumkloster 4 og til Tønder 20 km, Tlf. Løgumkloster 121 v.

Art. 7 m. fl. af Tornskov, samlet Areal 93 ha, deraf 58 Ager, 14 Eng, 20 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 370,45 Th. (7,8 Td. Hrtk.); Ejdskv. 65,500 Kr. (80,000), Jordv. 40,400 Kr. (55,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 45,000 Kr., Løsoret i Jydsk Brandf. for 58,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Gaarden er den østligste af de 2 Gaarde i Tornskov; Jorderne, der med Undtagelse af et Par mindre Parceller er samlet ved Gaarden, bestaar dels af Lermuld, dels af Sandmuld, Underlaget Sand og sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i 1880—90 og nymerglet i 1934—37. Engen er god Vandingseng, af Skoven er 10 ha gl. Skov, Bøg, Eg og Gran, 10 ha er Egekrat og nyplantet Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 25 Kalig. og 10—15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 45 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, Mælken leveres til Løgumgaard Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5—6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 27 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 10 m. fl. af Tornskov har grundmurede, nye gode Bygninger (ligger ikke solret), opført efter en Brand i 1929, bygget af røde Sten. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har en rundbuet Frontspids mod Syd til denne, en lille mod Nord til Gaarden og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af de 2 sammenbyggede Avlslænger, der har Trimpe og Tag af Pandeplader, er der Heste-, Ko- og Svinestald i den østlige Sidelænge, Kostalden ind mod Gaarden og Svinestalden i Østsiden, og Lade i Længen mod Nord; denne, der har støbt Sokkel, har ogsaa Vægge af Pandeplader; desuden Øst for Gaarden en Svinestald tækket med Tagpap. Der benyttes en Petroleumsmotor som Drivkraft for de faste Maskiner, og en Benzinmotor giver Drivkraft til Gaardens Vandværk m. m. Gaarden er aaben mod Vest mod Indkørslen og Landevejen.

Gaard Art. 10 af Tornskov ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Peter Kock, der købte den i 1857; efter ham overtoges Gaarden omkring 1870 af en Plejesøn Friedrich Theodor Nielsen, efter hvem den i 1916 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer, der havde haft Gaarden i Forpagtning siden 1907. Ved en Jordomdeling er der i 1933 fragaaet ca. 20 ha af Gaardens Areal.

MARIEGAARD, Bjerndrup By, Nørre Løgum Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Arne Møller Kristiansen, Postfb. Løgumkloster, nærmeste St. Branderup, Afst. 4½ km, til Løgumkloster 6½ og til Tønder 21 km, Tlf. Løgumkloster 128 u.

Art. 16 af Løjtved, samlet Areal 34,4 ha, deraf 33,9 Ager og 0,5 Have og Gaardsplads; Ejdskv. 34,000 Kr. (120,000), Jordv. 19,000 Kr. (96,000); Bygn. er fors. i »Vermund« for 24,400 Kr., Løsoret i samme Selskab for 30,230 Kr.; Lys fra Sønderjyll. Højspændingsv.

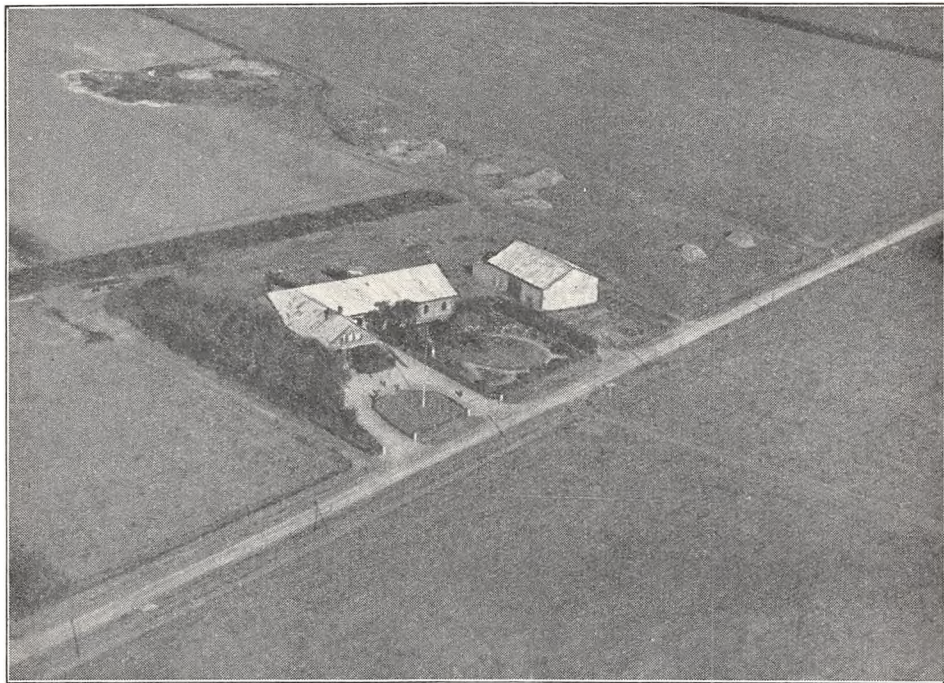
Mariegaard ligger i Bjerndrup, 2 km Øst for Løjtved ved Vejen efter Branderup; Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar af Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet i 1930—35.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift i 9 Skifter; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 30 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 18 Malkekøer, 1 Tyr og 18 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4500 kg aarlig med 3,80 pCt. Fedt, Mælken leveres til Løgumgaarde Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, samt en Plag. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 33 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Mariegaard har grundmurede, velholdte Bygninger (ligger ikke helt solret), opført af røde

Mariegaard.

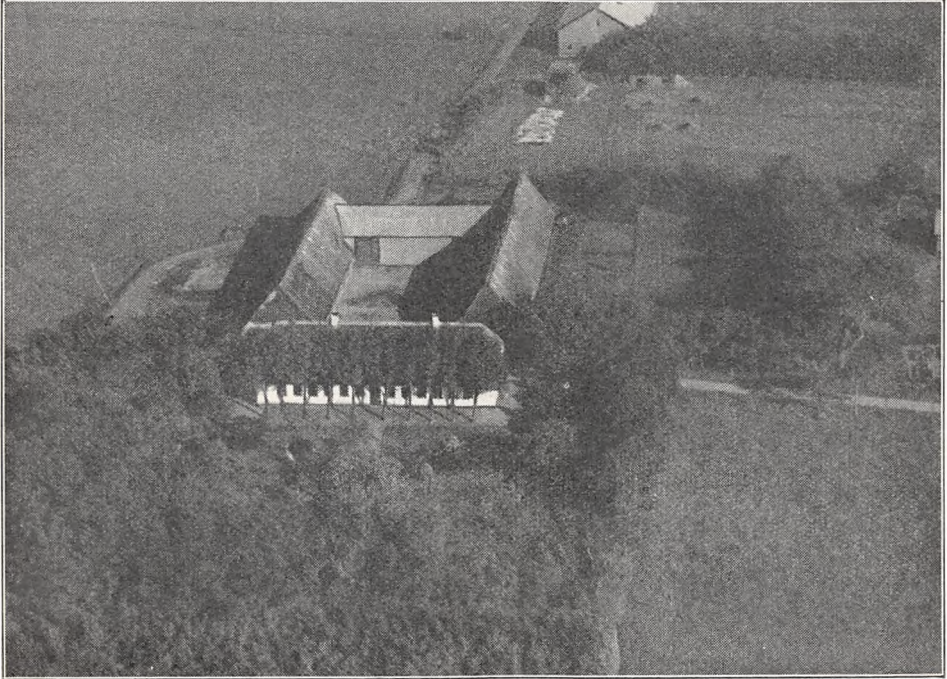
Sten og tækket med Pandeplader; Bygningerne ligger Nord for Sognevejen og Haven, som grænser til denne. Stuehuset, der ligger mod Vest, rummer en god Bolig; det er sammenbygget i Vinkel med Hovedlængen af Avlsbygningerne, en nordlig Sidelænge, der har muret Trimpel; denne indeholder Heste-, Ko- og Svinestald samt en Kørelø i den sydlige Side; desuden Øst for denne en Lade opført af Pandeplader og med en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner ved den nordlige Gavl.

Mariegaard er delvis samlet og oprettet i 1907 af Hans Peter Matzen; samme Aar overtoges den af en Søn Hans M., der i 1919 solgte den til Hans Winther; han solgte den i 1926 til A. Christensen, efter hvem Ejendommen 1929—30 overtoges af Sønderjyllands Kreditforening, der i 1930 afhændede den til Statens Jordlovsudvalg. Gaarden var da paa 166 ha. Dette foretog derefter en Udstykning af Jorden sammen med andre indkøbte Arealer, hvorved der blev dannet en ny Landsby Bjerndrup med Skole og Købmand m. m. — se Indledningen til Tønder Amt — og den tilbageværende Hovedparcel solgtes derefter Juli 1936 til den nuværende Ejer.

NØRREGAARD, Løjtved By, Nørre Løgum Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Iver Hansen Matzen, Postfb. Løgumkloster, nærmeste St., Branderup, Afst. 7 km, til Løgumkloster $6\frac{1}{2}$ og til Tønder 22 km, Tlf. Løgumkloster 134 y.

Art. 6 m. fl. af Løjtved og 61 af Nørre Løgum, samlet Areal 112 ha, deraf 99 Ager, 12,5 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 527,99 Th. (11,11 Td. Hrtk.); Ejdskv. 88,300 Kr. (105,000), Jordv. 59,800 Kr. (72,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 57,000 Kr., Løsporet i Jydsk Brandf. for 80,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Nørregaard ligger i den nordlige Side af Løjtved By; Jorderne, der ikke er samlet, men ligger ret godt for Gaardens Drift, bestaar overvejende af Sandmuld paa Sandunderlag, samt en Del humusrig Jord ogsaa paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er dels afvandet, dels naturlig sund, der er merglet i 1912—14 og igen merglet i 1936. Engen er Lavmoseeng.

Nørregaard.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med stort Græsareal; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 140 Sække Superf., 45 Kalig. og 40 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 32 Malkekøer, 1 Tyr og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af gode Tyre, der fedes aarlig nogle Stude, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg om Aaret, Mælken leveres til Løgumgaarde Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 2 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 60 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Nørregaard har ældre velholdte, overvejende grundmurede Bygninger tækket med Rør. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Vest til Haven, indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger er der Vognport, Værelser til Folkene, Heste- og Kostald i den nordlige Sidelænge, Brænde- og Hønsehus samt Kostald i den sydlige, og Lade i Længen mod Øst, der er opført af Pandeplader; desuden Øst for Gaarden en Længe med Trimpel og Tag af Pandeplader, den indeholder en Bolig til Gaardens Fodermester, Rum til Redskaber og Maskiner, Lade samt Svinestald. Gaarden er skærmet mod Vestenvinden ved Læplantning.

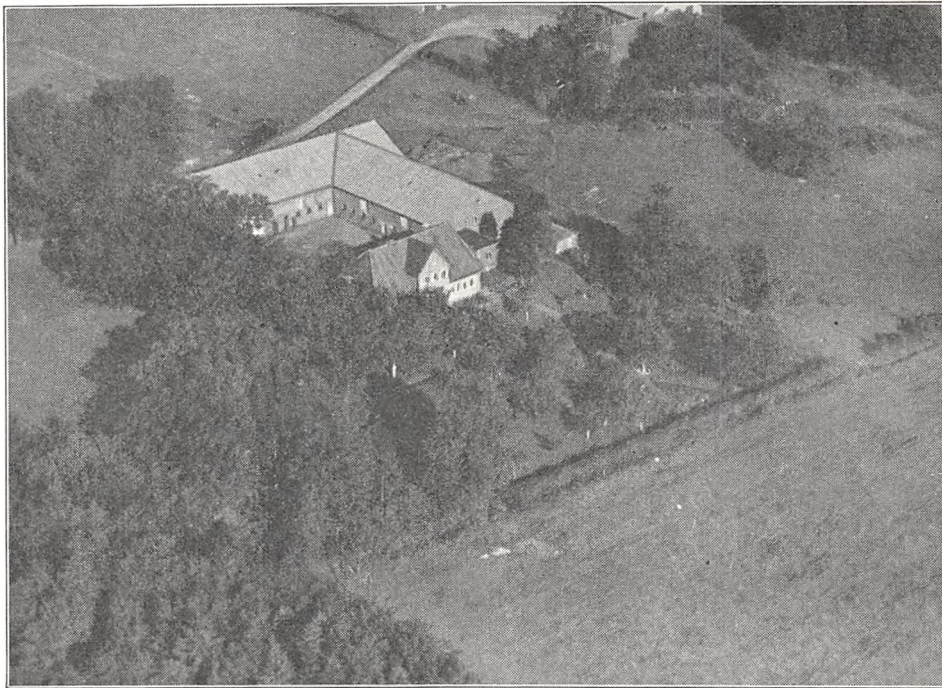
Nørregaard ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Hans Nissen Matzen, der solgte den til en Slægtning Jens Matzen; efter ham overtoges Gaarden i 1875 af Sønnen Nis M., efter hvem

den i 1907 overtoges af Sønnen Jacob M., og efter ham overtoges Gaarden i 1917 af en Broder, den nuværende Ejer.

I de senere Aar er der fragaaet ca. 8 ha af Jorderne, hvorved Gaarden fik sit nuværende Areal.

TORPEKÆR, Tornskov By, Nørre Løgum Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Kreditanstalt Vogelgesang, Postfb. Løgumkloster, nærmeste St. Døstrup, Afst. 10 km, til Løgumkloster 4 og til Tønder 20 km.

Art. 11 m. fl. af Tornskov, 53 af Landeby og 66 af Nørre Løgum, samlet Areal

Torpekær.

121,7 ha, deraf 73,7 Ager, 15 Eng, 28 Skov, 4 Hede og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 366,01 Th. (godt 7,7 Td. Hrtk.); Ejdskv. 80,000 Kr. (79,400), Jordv. 48,000 Kr. (49,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Torpekær er den vestligste Gaard i Tornskov; Jorderne, der til Dels er samlet ved Gaarden, bestaar overvejende af Sandmuld paa Sandunderlag, en mindre Del er Lermuld. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, kun en mindre Part af Jorden er drænet, men der er merglet i 1934—37. Engen er god Vandingseng. Skovens Bevoksning er Bøg, Eg og Gran, samt en Del Krat.

Gaarden er siden 1934 bortforpagtet til den tidligere Ejerinde Enkefru Poulina Matzen; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 95 Sække Superf., 45 Kalig. og 45 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg om Aaret, Mælken leveres til Løgumgaarde Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 8 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 43 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Torpekær har grundmurede, nye gode Bygninger opført i 1932 efter en Brand, bygget af røde Sten. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, har Frontspids til denne og Tegltag; den indeholder en stor og god Bolig; til den østlige Gavl er der opført et Vaskehus. Af de 2 sammenbyggede Avlslænger, der har Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Kostald, Roerum og Lade i Længen mod Nord, og Hestestald, Værelser til Folkene og Svinestald i den østlige Sidelænge; Gaarden er aaben mod Vest til Landevejen; med den sydlige Gavl er den østlige Sidelænge sammenbygget med det forannævnte Vaskehus; desuden Øst for dette et Hønsehus ligeledes med Tag af Pandeplader. Der er murede Hvelvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk, der ligesom de faste Maskiner drives ved en Petroleumsmotor. Gaarden er skærmet mod Vestenvinden ved Læplantning.

Torpekær ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Hørlück, efter hvem den overtoges af en Svigersøn Jac. Matzen; efter ham overtoges Gaarden af Sønnen Hans Matzen, efter hvis Død den overtoges af Enken, Fru Poulina Matzen; hun solgte Gaarden i 1934 til Kreditanstalt Vogelgang og overtog derefter Gaarden i Forpagtning af denne.

VESTERGAARD, Løjtved By, Nørre Løgum Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Hans Matzen, Postfb. Løgumkloster, nærmeste St. Branderup, Afst. godt 7 km, til Løgumkloster 6½ og til Tønder 22 km, Tlf. Løgumkloster 134 x.

Art. 4 af Løjtved, samlet Areal 82,1 ha, deraf 59,5 Ager, 22 Eng og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 394,31 Th. (8,3 Td. Hrtk.); Ejdskv. 68,000 Kr. (80,000), Jordv. 44,700 Kr. (60,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 53,450 Kr., Løsdøret i Jydsk Brandf. for 44,300 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vestergaard ligger i den vestlige Side af Løjtved By; Jorderne, der ikke er samlet, men dog ligger ret godt for Gaardens Drift, bestaar overvejende af Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er dels velafvandet, dels naturlig sund, og hele Arealet er merglet i 1934—37. Af Engen er 10 ha afvandet og kultiveret, 12 ha er Lavmose.

Gaarden drives af Ejerens Søn, Forpagter Jacob Matzen; af Jorden dyrkes ca. 25 ha i en alm. 7 Marks Drift og 25 ha i en 8 Marks Drift, Resten er udlagt med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig 80—100 Sække Superf., 35 Kallig. og 30—35 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Løgumgaard Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 60 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

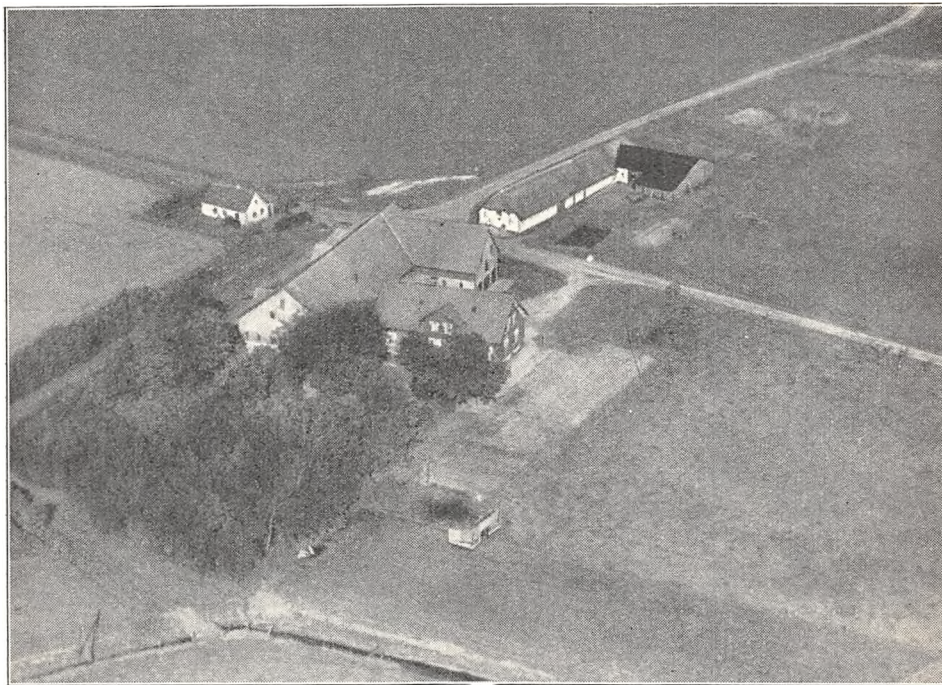
Vestergaard har grundmurede ældre, men gode og velholdte Bygninger, overvejende tækket med Rør. Stuehuset, der sammen med de 3 Avlslænger danner en 4-langet lukket Gaard, ligger mod Syd til Sognevejen og har Frontspids til denne; det indeholder en god Bolig, i den østlige Ende af Længen er der Hestestald; Haven ligger Vest for Gaarden. Af Avlslængerne er der Vaskehus, Brændselsrum og Gennemkørselsport i den vestlige Sidelænge og Lade i den østlige, der har Tag af Pandeplader ind mod Gaarden; Længen mod Nord, der har muret Trimpel ind mod Gaarden, Trætrimpel mod Nord og er tækket med Tagpap, rummer Ko- og Svinestald; fra hver Ende af denne udgaar en kort Sidelænge mod Nord, de rummer begge Lade. Der hører 2 Huse til Ejendommen.

Vestergaard er en gl. Slægtsgaard, der omkring Midten af det 18de Aarh. ejedes af Jac. Jacobsen; efter ham overtoges den i 1764 af Svigersønnen Hans Madsen, efter hvem den i 1800 overtoges af Sønnen Jacob M.; efter ham overtoges Gaarden i 1830 af Sønnen Hans M., efter hvem den sidst i 1860'erne overtoges af Sønnen Hans Hünding Matzen, og efter ham overtoges Gaarden i 1898 af Sønnen, den nuværende Ejer. Der er i de senere Aar frasolgt ca. 24 ha af Gaardens Jorder.

FAVERBY, Løgumkloster Landsogns Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Chr. N. Marquardsen, Postfb. Løgumkloster, nærmeste St. Tønder, Afst. 14 km og til Løgumkloster 3 km, Tlf. Løgumkloster 122 u.

Art. 6 m. fl. af Asset, samlet Areal 230,8 ha, deraf 120 Ager, 43,5 Eng, 3,8 Plantage, 0,5 Have og Gaardsplads og 63 Hede og Mose, Nettoudbytte 418,85 Th. (8,82 Td. Hrtk.); Ejdskv. 81,000 Kr. (97,000), Jordv. 61,100 Kr. (72,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 55,160 Kr., Løspøret i Jydsk Brandf. for 77,000 Kr.; Lys og Kraft fra Løgumkloster Elektricitetsv.

Faverby ligger 3 km Sydøst for Løgumkloster; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar dels af Sandmuld paa Sandunderlag, dels af Mosejord. Terrænet er fladt,

Faverby.

Kultur og Gødningskraft god, Jorden er dels drænet, dels afvandet ved Kanaler, hvor det tiltrængtes, der er merglet i 1840—50, og der mergles nu igen i Aarene siden 1933. Engen er Lavmose, godt afvandet. Skovens Bevoksning er Gran, deraf 3 ha nyplantet.

Gaarden drives af Ejerens Søn, Forpagter H. Marquardsen, der er ikke noget fast Sædskite; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 120 Sække Superf., 55 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 28 Malkekøer, 2 Tyre og 80 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes ca. 20 Kreaturer aarlig, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 2800 kg om Aaret, Mælken leveres til Arnaa-Alslev Mejeri (privat).

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 45 Svinekort. Der holdes 17 Faar. Fjerkræholdet er ca. 80 Høns.

Faverby har grundmurede dels nye, dels ældre, men gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Vest til Haven, har Frontspids til denne og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der i de 2 nye Længer, som er sammenbygget i Vinkel og

har Tag og Trimpel af Etermit, Heste- og Kostald i den lange Længe mod Nord og Svinestald samt Maskiner og Redskaber i den korte Længe mod Øst; sammen med Hovedbygningen danner de 2 Længer en 3-længet Gaard aaben mod Syd; desuden Øst for Gaarden 2 Længer sammenbygget i Vinkel, af hvilke den ene, en ældre, hvidpudset, straatækt Længe, rummer Lade og Stald, den anden, der er tækket med Tagpap, Lade, og til Vestsiden af denne er der opført en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner; endvidere Nord for Gaarden et teglhængt Hønsehus.

Faverby er en gl. Slægtsgaard, der har været i Slægtens Eje i henved 300 Aar; den ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af Chresten Marquardsen, efter hvis Død i 1827 Gaarden overtoges af Enkefru Hansine Gertrud Marquardsen; efter hende overtoges den i 1860 af Marquard Christensen M., efter hvem den i 1888 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer, der havde forvaltet Gaarden siden 1886.

Abildgaard.

ABILDGAARD, Abild By, Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer August H. Johannsen, Postfb. og nærmeste St. Tønder, Afst. 6 km, Tlf. Tønder 406 v.

Art. 267 m. fl. af Abild, samlet Areal 94 ha, deraf 77,5 Ager, 15 Eng og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 480 Th. (10,1 Td. Hrtk.); Ejdkv. 91,000 Kr. (85,000), Jordv. 64,000 Kr. (55,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 64,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Abildgaard ligger Øst for Abild By ved Vejen efter Vennemose; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar dels af Lermuld, dels af Sandmuld, Underlaget Sand og sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og der er merglet i 1907. Engen er Haardbundseng.

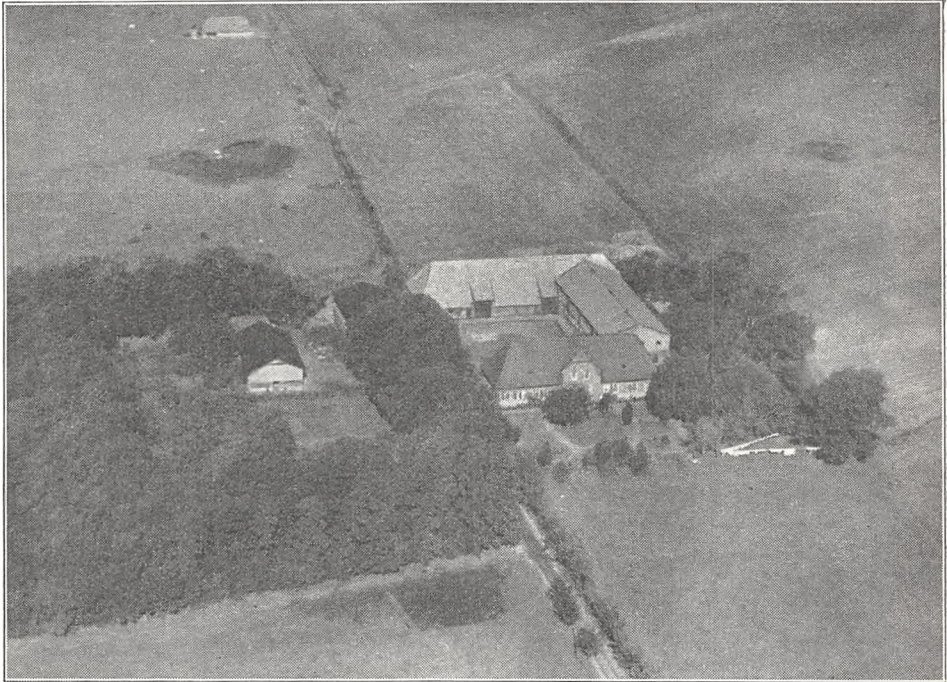
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift uden noget fast Sædskifte; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 80 Sække Superf., 20 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 2500 kg aarlig, Mælken leveres til Abildgaard Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Gaarden er nu tildelt 52 Svinekort. Der holdes 34 Faar. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Abildgaard har grundmurede gode Bygninger, af hvilke de ældre Længer danner en 4-længet sammenbygget lukket Gaard tækket med Rør; af disse ligger Hovedbygningen, der har gennemgaaende Frontspids, mod Syd til den store gl. kønne Have; den indeholder en god Bolig. Af de 3 Avslænger er der Hestestald samt en Gennemkørselsport i den østlige Sidelænge, Svinestald i den vestlige og Lade i Længen mod Nord; desuden Nordøst for Gaarden en ny Kostaldlænge, der har Tag og Trimpel af Pandeplader, samt ildfast Loft. Gaarden er omgivet af Læplantning.

Abildgaard ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Carsten P. Johannsen, efter hvem den

P. Richmers Gaard i Travsted (Art. 1 af Høgslund).

i 1860 overtoges af en Søn af samme Navn; efter ham overtoges Gaarden i 1920 af en Søn, ligeledes af samme Navn, efter hvem den i 1923 overtoges af en Broder, den nuværende Ejer. I 1934 er der tilkøbt ca. 13 ha, hvorved Gaarden fik sit nuværende Areal.

GAARD I TRAVSTED BY, Abild Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Skibsreder Paul Richmers, Postfb. og nærmeste St. Jejsing, Afst. ca. 7 km og 9 km til Tønder, Tlf. Jejsing 2287 (Forpagteren).

Art. 1 af Høgslund og 43 af Solderup, samlet Areal 138,2 ha, deraf 110,7 Ager, 23 Eng, 3 Skov og 1,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 613,71 Th. (12,92 Td. Hrtk.); Ejdskv. 141,000 Kr. (158,900), Jordv. 82,700 Kr. (92,900); Bygn. er fors. i »Nord og Syd« for 80,000 Kr., Løsøret i samme Selskab for 64,000 Kr.; Lys og Kraft er installeret fra Sønderjyll. Højspændingsv. men anvendes ikke for Tiden.

Gaarden ligger østligst i Travsted; Jorderne, hvoraf ca. 100 ha er samlet om Gaarden, medens ca. 38 ha ligger 1 km fra denne, bestaar dels af Lermuld paa Lerunderlag, dels af moseagtig Jord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god,

Jorden er delvis drænet, og der er merglet i 1936. Engen er Lavmose. Skovens Bevoksning Gran.

Gaarden drives siden 1935 af Forpagter Niels Bonnichsen; ca. Halvdelen af Arealet er udlagt med Græs, og Resten dyrkes i alm. Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 180 Sække Superf., 45 Kalig. og 30 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 85 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg, dog købes enkelte Dyr, der fedes aarlig 15—20 Stude, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 110 kg om Aaret, Mælken leveres til Abildgaard Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste; desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug. Svinebesætningen er for Tiden 15 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 90 Svinekort. Der holdes 125 Faar. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Gaard i Travsted By, Art. 1 af Høgslund har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, som ogsaa strækker sig Øst og Vest for Bygningerne, er opført i 1923 efter en Brand; den har en Frontspids med svungen Gavl mod Syd til Haven og indeholder en god stor Bolig. Af Avlsbygningerne, der delvis er ombygget i Aarene 1920—23, og nu overvejende har Tag af Pandeplader, er der Kostald i den østlige Sidelænge; denne, der ogsaa har Trimpel af Pandeplader, er sammenbygget i Vinkel med Ladelængen mod Nord; den vestlige Sidelænge, der ligger frit, har muret Trimpel til Gaarden og Trimpel af Pandeplader mod Vest, den rummer Heste- og Svinestald og er tækket med Tagpap ligesom en Længe Vest for Gaarden, der indeholder Svinestald samt Redskabs- og Maskinhus og et Brændehus Øst for. Gaarden er, navnlig mod Vest, skærmet ved Læplantning.

Gaard i Travsted By, Art. 1 af Høgslund og 43 af Solderup ejedes fra 1850 af Johan Jensen, efter hvem den i 1898 kom til Jens Lautrup Petersen; han solgte Gaarden i 1924 til Fritz Carstensen, men beholdt den i Forpagtning til 1926; i 1928 overtoges Gaarden af Kreditanstalt Vogelgesang, der i 1935 solgte den til den nuværende Ejer.

GAARD I TRAVSTED BY, Abild Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Carl Marius Hansen, Postfb. og nærmeste St. Jejsing, Afst. 6½ km og godt 8½ km til Tønder, Tlf. Jejsing 2289. *

Art. 9 af Høgslund, samlet Areal 65 ha, deraf 58 Ager, 6,5 Eng og 0,5 Have og Gaardsplads; Ejdskv. 52,200 Kr., Jordv. 29,700 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr., Løvsøret i Nordslesvigsk Brandf. for 37,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den vestlige Side af Travsted; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Sandmuld, Underlaget Sand og sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet i 1934—37. Engen er Lavmoseeng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 75 Sække Superf., 40 Kalig. og 30 Sække Kvælstof.

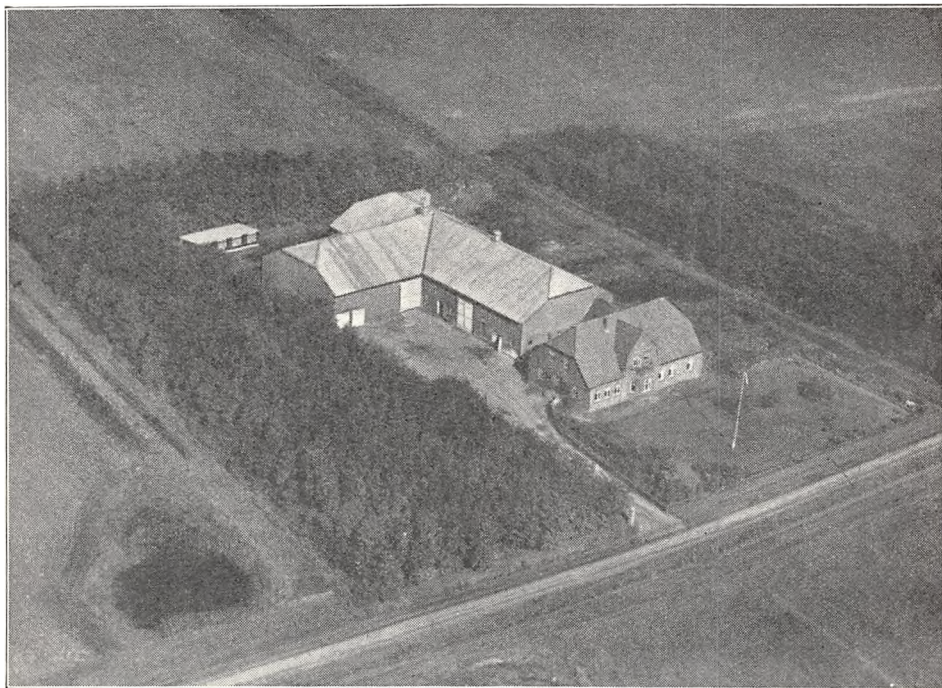
Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes aarlig nogle Korthorns-Stude, som indkøbes, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4400 kg om Aaret, Mælken leveres til Abildgaard Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 45 Svinekort. Der holdes 12 Faar. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

Gaard i Travsted, Art. 9 af Høgslund, har grundmurede, nye og gode Bygninger, opført af røde Sten. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den lille kønne Have, har en rundbygget Karnap med Altan over samt Frontspids til denne, og er tækket med Tegl; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne, 2 Længer sammenbygget i Vinkel med muret Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Heste-, Svine- og Kostald i den østlige Sidelænge og Lade i Længen mod Nord;

desuden Nord for Gaarden 2 Hønhuse, opført af Træ, bygget som Halvtagsbygninger og tækket med Pandeplader. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene. Gaarden er aaben mod Vest og omgivet af Læplantning af Naaletræer undtagen mod Syd.

Gaard i Travsted By, Art. 9 af Høgslund var tidligere en gl. Slægtsgaard, der i mange Generationer havde været i Slægten Dinsens Eje. Den ejedes ved Aarhundredskiftet af Carsten Mathiesen Dinsen, efter hvem den i 1911 overtoges af Sønnen Carsten Peter Dinsen, der ved Arv i 1924 øgede Gaardens Areal med ca. 13,2 ha. I 1927 solgte han Gaarden til »Landeværnet«, som kort efter solgte denne til A. Andersen; i 1931 solgte Andersen atter Gaarden til Landeværnet, der senere frasolgte ca. 60 ha, hvorefter Gaarden med den tilbageværende Hovedparcel Oktbr. 1932 solgtes til den nuværende Ejer.

C. M. Hansens Gaard i Travsted (Art. 9 af Høgslund).

GAARD I VENNEMOSE BY, Abild Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Andreas Ibsen, Postfb. og nærmeste St., Tønder, Afst. 4½ km, Tlf. Tønder 419 y.

Art. 4 m. fl. af Vennemose, 78 m. fl. af Abild, 33 af Ll. Emmerske og 29 m. fl. af Tønder, samlet Areal 62,3 ha, deraf 56,5 Ager, 5 Eng og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 362,23 Th. (7,63 Td. Hrtk.); Ejdkv. 70,600 Kr. (85,600), Jordv. 47,000 Kr. (55,600); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 43,000 Kr., Løspøret i »Danmark« for 30,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger ca. 1 km Sydvest for Vennemose By ved Landevejen efter Tønder; Jorderne, der er samlet Syd for Gaarden, bestaar af Muldjord paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, ca. Halvdelen er merglet i 1890'erne, og Resten er merglet i 1935—36. Engen er Haarbundseng.

Hovedparten af Arealet er udlagt med vedvarende Græs, dog dyrkes en Del Hvede, Byg og Havre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 120 Sække Superf. og 50—60 Sække Kalig.

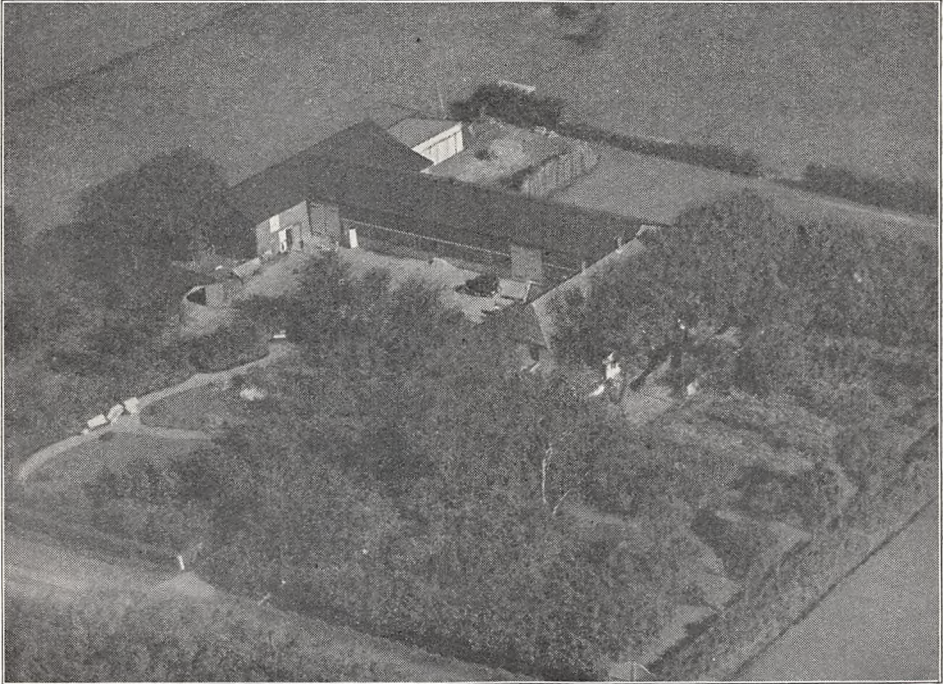
Kvægbesætningen, der bestaar af 2—3 Malkekøer, er af Korthorns-Race, der ind-

købes hvert Foraar ca. 110 Kreaturer som græsfedes og sælges om Efteraaret, Kørerne græsser i Løsdrift.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste og 3—4 Plage (indkøbte). Svinebesætningen er for Tiden 3 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 54 Svinekort. Der holdes 20 Faar. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 4 af Vennemose har grundmurede gode og velholdte Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning er bygget i 1848; den ligger mod Syd til den kønne gl. Have, som ogsaa strækker sig Vest for Gaarden, har Tegtag og en Frontspids med svungen Gavl mod Nord til Gaarden; den indeholder en god og stor Bolig.

Avlsbygningerne, der er opført i 1917, er tækket med Tagpap; af Længerne rummer den østlige Sidelænge, der har en Sokkel af Kamp og muret Trimpel, Heste- og Kostald samt en Gen-

A. Ibsens Gaard i Vennemose (Art. 4 af Vennemose).

nemkørselsport til Laden; den er sammenbygget i T-Form med Ladelængen mod Nord, der i den vestlige Ende tillige rummer Svinestald; desuden Vest for Laden en Garage og Øst for et Redskabs- og Maskinhus, med Vægge af Asbest og Tag af Icopal. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene.

Gaard Art. 4 af Vennemose, 78 m. fl. af Abild, 33 af Ll. Emmerske og 29 m. fl. af Tønder ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Andr. Ibsen, der havde overtaget Gaarden efter sin Fader; efter ham overtoges den i 1873 eller —74 af Sønnen Jens Hansen Ibsen, efter hvem den i 1908 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

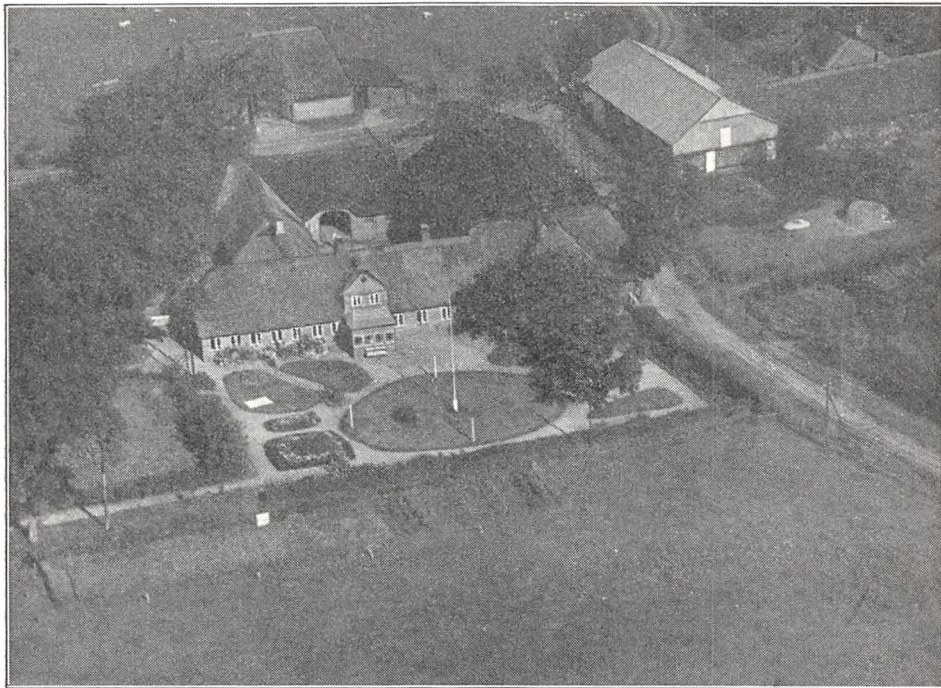
GAARD I VENNEMOSE BY, Abild Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Jendre Riggelsen, Postforb. og nærmeste St. Tønder, Afst. godt 5 km, Tlf. Tønder 424 x.

Art. 9 m. fl. af Vennemose, 180 af Ellum og 128 m. fl. af Tønder, samlet Areal 80 ha, deraf 72 Ager, 7 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 500 Th. (10,53 Td. Hrtk.); Ejdskv. 93,200 Kr. (112,000), Jordv. 69,900 Kr. (82,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den vestlige Side af Vennemose By; Jorderne, der ligger ret godt for Gaarden, bestaar af god Muldjord paa sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes og er fra ældre Tid merglet. Skovens Bevoksning er Bøg, Eg og Gran.

Gaarden beboes af Ejeren, men der drives intet egentligt Landbrug, Jorden er udlagt med vedvarende Græs og Græsningen udlejes.

Gaard Art. 9 m. fl. af Vennemose har grundmurede, gode og velholdte Bygninger, overvejende tækket med Rør, de 4 Hovedlænger sammenbygget i en lukket Gaard. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids og en lukket Veranda til denne; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Værelser til Folkene m. m. i den vestlige Side-længe, Heste- og Kostald i den østlige, der har muret Trimpel og er tækket med Tagpap og

J. Riggelsens Gaard i Vennemose (Art. 9 m. fl. af Vennemose).

Lade i Længen mod Nord, der tillige har en Gennemkørselsport ved Færdsel til og fra Gaarden; desuden Nord for denne en Lade mere, ligeledes tækket med Rør. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, Transportbane i Kostalden til Roer, installeret Malkemaskine »Manus«, men det hele staar ubrugt; Gaarden har eget Vandværk, og der hører et Hus til Ejendommen; Gaardens Vindmotor bruges heller ikke for Tiden.

Gaard Art. 9 m. fl. af Vennemose, 180 af Ellum og 128 m. fl. af Tønder ejedes tidligere af Andr. Riggelsen, efter hvem den i 1908 overtoges af en Nevø, den nuværende Ejer. Der er i de sidste Aar frasolgt ca. 15 ha til Naboer.

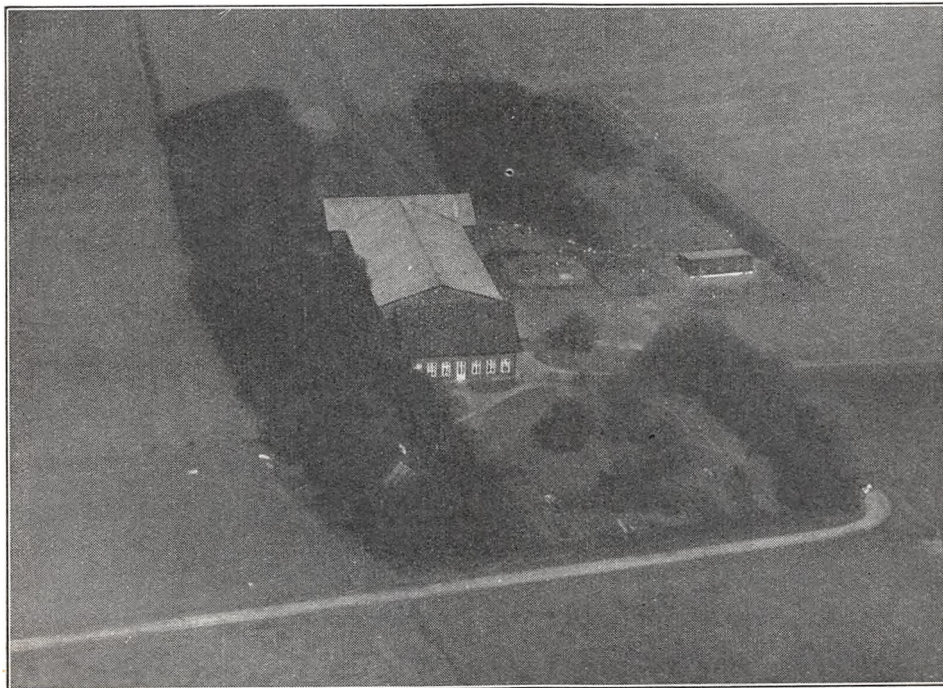
HUMLEHAVE, Abild Sogn og Komm., Tønder, Højer og Lø Hrdr., Tønder Retskr. og A., Ejer Peter Hansen Andersen, Postfb. og nærmeste St. Tønder, Afst. 7 km, Tlf. Tønder 405 x.

Art. 3 af Tyvse, samlet Areal 103,2 ha, deraf 77,5 Ager, 25 Eng og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 597,61 Th. (16,79 Td. Hrtk.); Ejdskv. 93,600 Kr. (104,000), Jordv. 71,500 Kr. (79,400); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 48,400 Kr., Løspøret i »Danmark« for 48,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Humlehave ligger godt 1 km Nordøst for Abild By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Lermuld paa Ler- og Mergelunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet fra ældre Tid og Jorden er ikke kalktrængende. Engen er Lavmoseeng, som nu bliver afvandet.

Gaarden drives overvejende ved Græsning og Fedning af Kreaturer, kun en mindre Del af Arealet er under Plov og dette dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 30 Kalig. og 15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der er af Korthorns-Race, bestaar af 8 Mælkekøer og 8 Stkr. Ungkreaturer, desuden om Sommeren 160 og om Vinteren ca. 50 Fedekreaturer, der købes, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca.

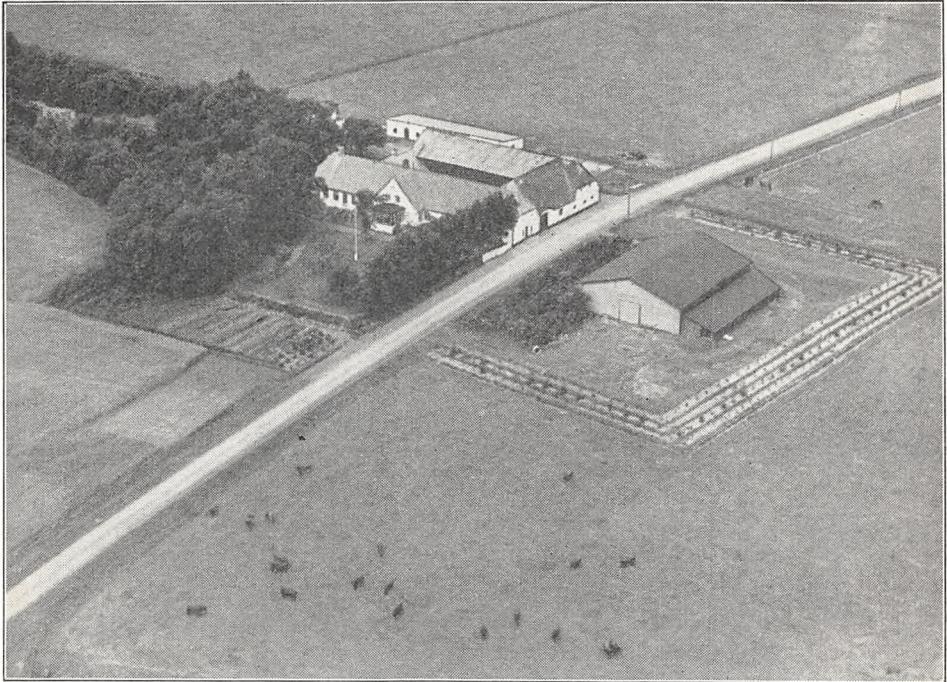
Humlehave.

2750 kg om Aaret, Mælken leveres til Abildgaard Andelsmejeri. Der holdes som Regel 5—6 Arbejdsheste, samt 3 Plage og 1 Kørehest. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 56 Svinekort. Der holdes 20 Faar. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Humlehave har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Den ikke særlig store Hovedbygning, der ligger mod Syd til den kønne Have, er tækket med Skifer; den indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne ligger de 2 Hovedlænger Nord for Hovedbygningen, den ene forbundet med denne ved en lille Mellebygning, som rummer Vaskehus; af de 2 Længer, der har Trætrimpel og er tækket med Pandeplader, er der Heste-, Svine- og Kostald i den ene, der med den nordlige Gavl er sammenbygget med Laden i T-Form; desuden Syd for Gaarden en teglhængt Svinestald og Øst for et Hønsehus, opført af Træ, bygget som Halvtag og tækket med Pandeplader. Gaarden er skærmet mod Vinden, navnlig fra Vest, ved Læplantning.

Humlehave ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Jens Johannsen, der havde overtaget den efter sine Forældre, og hvis Slægt havde ejet Gaarden i flere Slægtled. Han solgte Gaarden i 1866 til Chr. Møller, efter hvem den i 1878 overtoges af Sønnen Hans Henr. Møller; efter hans Død overtoges den af Enkefru Møller, som i 1906 solgte Gaarden til den nuværende Ejer, der overtog den i 1907.

SLOGS HERRED

BimpeL.

BIMPEL, Hostrup Sogn og Komm., Slogs Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer Johs. Rostgaard Andersen, Postfb. og nærmeste St. Jejsing, Afst. 3 km og 9 km til Tønder, Tlf. Jejsing 2268.

Art. 11 m. fl. af Jejsing og 40 m. fl. af Grønnegaard, samlet Areal 77,1 ha, deraf 51,1 Ager, 25 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 522,68 Th. (11 Td. Hrtk.); Ejdkv. 59,400 Kr. (75,800), Jordv. 42,300 Kr. (52,800); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

BimpeL ligger 3 km Sydøst for Jejsing St. ved Vejen efter Lydersholm; Jorderne, der til Dels er samlet om Gaarden, bestaar overvejende af Sandmuld paa Sandunderlag, ca. 4,5 ha er Lerjord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, kun de forannævnte 4,5 ha Lerjord er drænet, den øvrige Del af Marken er naturlig sund, der er merglet fra ældre Tid, og to Trediedele af Arealet er nymerglet i 1933—34. Engen er humusblandet Jord paa Sandunderlag.

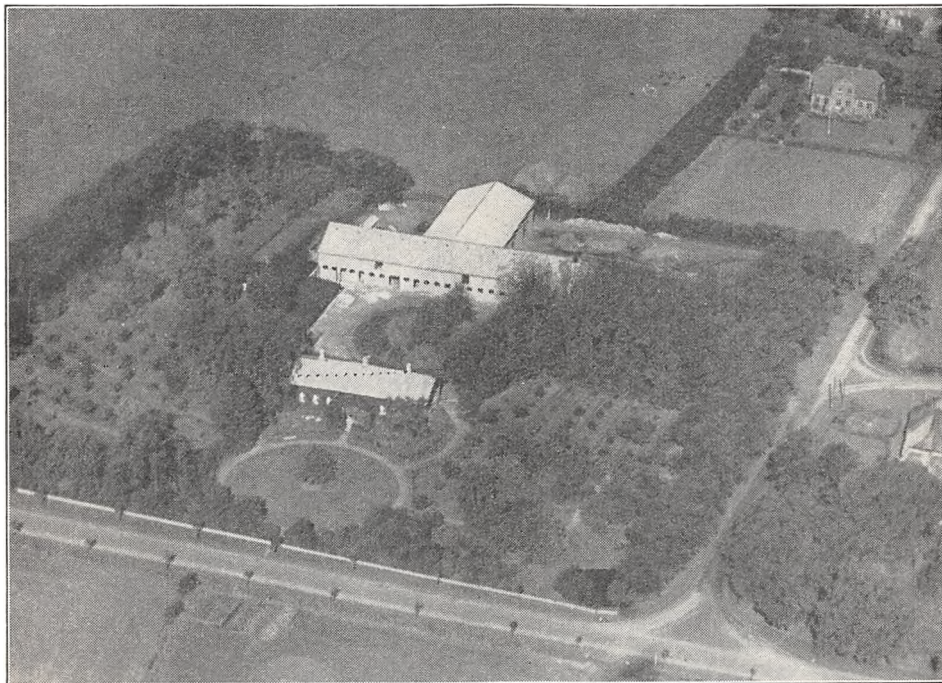
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift, der avles Sukkerroer til Foderbrug, og af Kornsorter fortrinsvis Havre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 50 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 25 Malkekøer, 1 Tyr og 45 Stkr. Ungkreatu-

rer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Kjerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr Ko for Aarene 1935, 36 og 37 var henholdsvis 150, 176 og 235 kg, Mælken leveres til Hostrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 170 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 66 Svinekort. Fjerkraeholdet er 100—150 Høns.

Bimpel har grundmurede, hvidpudsede, gode og velholdte Bygninger, sammenbygget i en 4-længet lukket Gaard. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har en frembygget Frontspids med en lukket Veranda foran til denne samt Tegtag; den indeholder en god Bolig;

Fru C. Hostrups Gaard i Jejsing (Art. 5 af Jejsing).

i den østlige Ende af Længen er der Svinestald. Af de 3 Avslænger, som nu overvejende er tækket med Pandeplader, er der Bryggers m. m. i den vestlige Sidelænge, Hestestald og Roerum i den østlige, som mod Øst endnu har Straatag, og Ko- samt Hestestald i Længen mod Nord; desuden Øst for Hovedbygningen en Trælade, der er tækket med Tagpap ligesom en Bygning med Værelser til Medhjælpere Vest for Gaarden og Nord for Gaarden en Halvtagsbygning, der rummer Stald til Kvier, Søer samt Vognport; til Østsiden af Laden er der opført en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner, og Gaardens Hønseshus ligger lunt i Haven Vest for Gaarden. Denne har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til Ejendommen.

Bimpel er dannet i forrige Aarh. ved Sammenkøb af Jord fra Naboejendomme; den ejedes i indeværende Aarh. af Nis P. Michelsen, hvis Bedstefader havde grundlagt Ejendommen; han solgte den i 1923 til P. Jepsen, af hvem den nuværende Ejer købte Gaarden i Decbr. 1929. I 1928 er frasolgt 22 ha, hvorpaa der er opført Bygninger til en ny Gaard.

GAARD I JEJSING BY, Hostrup Sogn og Komm., Slogs Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejerinde Enkefru Cornelia Hostrup, Postfb. og nærmeste St. Jejsing, Afst. 1 km og godt $5\frac{1}{2}$ km til Tønder, Tlf. Jejsing 2233.

Art. 5 af Jejsing, samlet Areal 106 ha, deraf 105 Ager og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 709,43 Th. (14,9 Td. Hrtk.); Ejdkv. 107,500 Kr. (142,000),

Jordv. 80,500 Kr. (109,000); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 63,000 Kr., Løspøret i »London« for 90,600 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den sydlige Side af Jejsing By; Jorderne, hvoraf ca. 75 ha er samlet Syd for Gaarden, medens Resten ligger noget spredt, bestaar dels af Lermuld, dels af Sandmuld, Underlaget Ler og Sand. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er merglet fra ældre Tid, og 50 ha er igen merglet i 1934—36.

Gaarden drives af Ejerinden, med en Søn Albert Hostrup som Bestyrer; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med stort Græsareal. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 30 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 22 Malkekøer, 1 Tyr og 80 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes ca. 25 Stude om Aaret, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, Mælken leveres til Hostrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Gaarden er nu tildelt 76 Svinekort. Der holdes 60 Faar. Fjerkraeholdet er ca. 100 Høns.

Gaard Art. 5 af Jejsing har grundmurede, store og gode Bygninger, overvejende med Tag af Pandeplader. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, som ogsaa strækker sig Øst og Vest for Gaarden, indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Ko-, Heste- og Svinestald i den lange Længe mod Nord overfor Hovedbygningen; fra denne, som har Trimpel af Pandeplader, udgaar Laden, der er helt af Pandeplader, som en Sidelænge mod Nord, saa de 2 Længer danner et omvendt \perp ; desuden som en vestlig Sidelænge mellem Hovedbygningen og Stalden en Længe tækket med Tagpap, denne indeholder Vognport m. m. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk som drives ved Elektricitet. I den store Have er der mange Frugttræer.

Gaard Art. 5 af Jejsing ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af E. Bucha, der i 1848 solgte den til sin Svigersøn Chr. Hostrup; efter ham overtoges Gaarden i 1871 af Sønnen Martin Hostrup, efter hvis Død i 1911 den overtoges af Enkefru Hostrup, den nuværende Ejerinde.

GAARD I JEJSING BY, Hostrup Sogn og Komm., Slogs Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejerinde Enkefru Mette Marie Michelsen, Postfb. og nærmeste St. Jejsing, Afst. 1 km og 6 km til Tønder, Tlf. Jejsing 2227.

Art. 9 af Jejsing, samlet Areal 48,5 ha, deraf 48 Ager og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 351,31 Th. (7,4 Td. Hrtk.); ●Ejdskv. 51,300 Kr. (72,400), Jordv. 40,000 Kr. (60,400); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 39,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den sydlige Side af Jejsing By; Jorderne, hvoraf kun 1,5 ha ligger ved Gaarden, medens Resten er noget fraskilt, bestaar dels af Lermuld, dels af Sandmuld, Underlaget Ler og Sand. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er merglet i 1860'erne, og senere igen merglet af den nuværende Ejer.

Jorden dyrkes i fri Drift med en Del Frøavl af forskellige Sorter; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 40—50 Kalig. og 10—15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4500 kg med 187 kg Smør, Mælken leveres til Hostrup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, der er tidligere leveret 60—70 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 55 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 50 Høns.

Gaard Art. 9 af Jejsing har grundmurede, velholdte ældre Bygninger tækket med Rør og sammenbygget i en 4-længet lukket Gaard. Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids til denne og i den vestlige Ende af Længen er der Hestestald. Af de 3 egentlige Avlslænger er der Kostald samt en Gennemkørselsport til Gaarden i den vestlige Sidelænge, Vaskehus og Svinestald i den østlige og Lade i Længen mod Nord. Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Gaard Art. 9 af Jejsing er en gl. Slægtsgaard; den ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Martin Michelsen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter hans Død overtoges Gaarden af Enkefru Michelsen, efter hvem den i 1862 overtoges af Sønnen Chr. Michelsen, og ved hans Død i 1903 overtoges Gaarden af Enkefru M. M. Michelsen, den nuværende Ejerinde.

I 1930 er der fraskilt ca. 17,5 ha, paa hvilket Areal der er opført Bygninger til en Søn, og Gaarden fik derved sit nuværende Areal.

GAARD I RØRKÆR BY, Hostrup Sogn og Komm., Slogs Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer Mathias Hansen Jepsen, Postfb. Jejsing, nærmeste St. Rørkær, Afst. godt $\frac{1}{2}$ km og godt 3 km til Tønder, Tlf. Tønder 403 x.

Art. 10 m. fl. af Rørkær og 8 af Jejsing, samlet Areal 51,4 ha, deraf 51 Ager og 0,4 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 441,9 Th. (9,3 Td. Hrtk.); Ejdskv. 68,100 Kr. (77,000), Jordv. 50,100 Kr. (57,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr.; Lys fra Rørkær Elektricitetsv.

Gaarden ligger midt i Rørkær By; af Jorderne, der ligger paa 4—5 Steder, men dog ret godt for Gaardens Drift, er ca. 25 ha Lermuld paa Lerunderlag, 13 ha er Sandmuld og 13 ha er Klægjord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Lerjorden er drænet, og det øvrige Areal er afvandet sammen med Tønder Marsken; hele Arealet er merglet i 1934—36.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med stort Græsareal uden noget fast Sædskitte; af Kunstg. anvendes aarlig ca. 35 Sække Superf., 30 Kalig. og 15 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg, der købes fortrinlige engelske Tyre, og der sælges mange Avlstyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig med 170 kg Smør, Mælken leveres til Hostrup Andelsmejeri. I de senere Aar har Besætningen indenfor sin Race indtaget en fremskudt Stilling, saavel paa lokale som paa Hoveddyrskuerne paa den jyske Halvø.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 64 Svinekort. Der holdes 44 Faar. Fjerkræholdet er ca. 30 Høns.

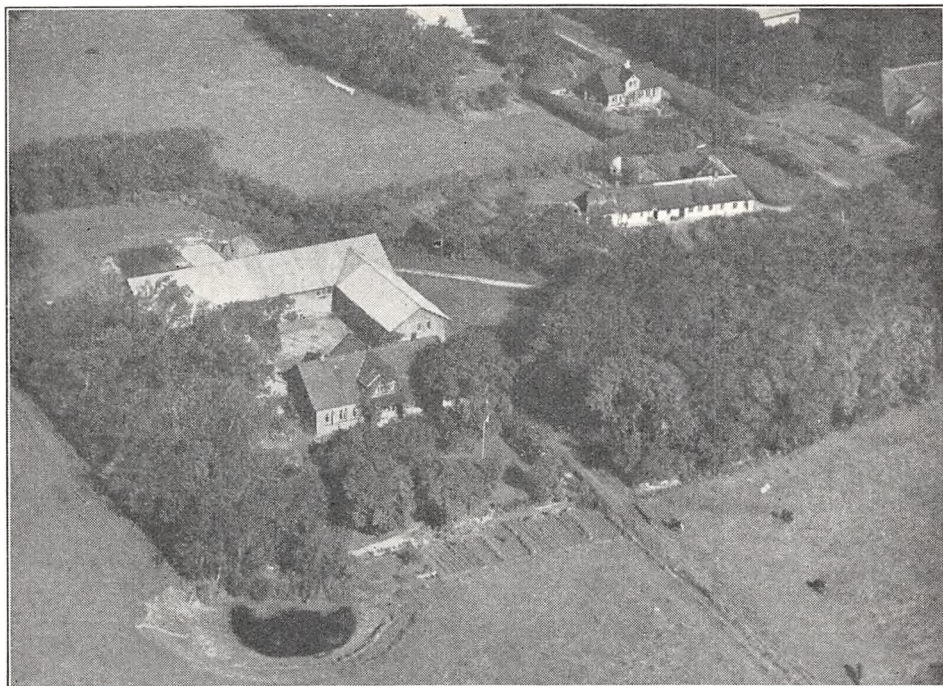
Gaard Art. 10 m. fl. af Rørkær har grundmurede ældre men velholdte og gode Bygninger tækket med Rør og sammenbygget i en 4-længet lukket Gaard. Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids til denne; det indeholder en god Bolig; i den vestlige Ende af Længen er der Hestestald. Af Avlsbygningerne er der Vaskehus i den østlige Sidelænge, Kostald i den vestlige og Ko- og Svinestald med en Indkørselsport mellem disse i Længen mod Nord; desuden Nord for Gaarden og Vejen en Trælade, der har Tag af Pandeplader, ligesom et Hønsehus Øst for Stuehuset, og Nordvest for Gaarden et Redskabs- og Maskinhus tækket med Rør.

Gaard Art. 10 m. fl. af Rørkær har været i Slægtens Besiddelse i mange Slægtled; den ejedes omkring Midten af det 18de Aarh. af Fedder Hansen, efter hvem den i 1782 overtoges af Sønnen Nis Feddersen; efter ham overtoges Gaarden af Sønnen Hans Nissen, efter hvem den i 1843 arvedes af Svogeren Hans Petersen Tidsholm; efter ham overtoges Gaarden i 1852 af Svigersønnen Mathias Hansen Jepsen, efter hvem den i 1880 overtoges af Sønnen Hans Jepsen, og efter ham overtoges Gaarden i 1904 af Sønnen den nuværende Ejer. Da Gaardens Jorder laa meget spredt, har den nuværende Ejer ved Mageskifter med Naboerne efterhaanden faaet disse bedre samlet, saa de nu ligger paa kun 4—5 Steder og derved lettet Gaardens Drift betydeligt. (Om Jordernes tidlige Udskiftning i Hostrup se dels under Indledningen til Sønderjylland i Bind VIII, Side 512—15, samt i Indledningen til Tønder Amt i nærværende Bind.)

GAARD I RØRKÆR BY, Hostrup Sogn og Komm., Slogs Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer Sognefoged Nis Petersen, Postfb. Jejsing, nærmeste St. Rørkær, Afst. $\frac{1}{2}$ km og ca. $3\frac{1}{2}$ km til Tønder, Tlf. Tønder 409 y.

Art. 14 m. fl. af Rørkær, samlet Areal 70 ha, deraf 69,2 Ager og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 590 Th. (12,42 Td. Hrtk.); Ejdkv. 93,800 Kr. (104,000), Jordv. 65,600 Kr. (74,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr., Løbsøret i »Danmark« for 49,500 Kr.; Lys fra Rørkær Elektricitetsv.

Gaarden ligger i den nordvestlige Side af Rørkær By; af Jorderne, hvoraf 30 ha ligger samlet Vest for Gaarden, og Resten paa 3 Steder $\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ km fra Gaarden, er 25 ha Lermuld paa Lerunderlag, 45 ha er dels Sandmuld paa Sandunderlag, dels moseagtig Jord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, ca. 20 ha af Jorden er drænet og Resten er afvandet ved Kanaler, hele Arealet er merglet i 1935—36.

Sognefoged N. Petersens Gaard i Rørkær (Art. 14 m. fl. af Rørkær).

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift uden fast Sædskitte men med stort Græsareal; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 30 Sække Superf., 30 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 65 Stkr. Ungkreaturer, er af Korhorns-Race, den fornyes overvejende ved eget Tillæg, der fedes aarlig ca. 20 Stude, Køerne græsser i Løvsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3400 kg om Aaret, Mælken leveres til Tønder Mejeri (privat).

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges almindeligvis et Føl om Aaret. Gaarden er nu tildelt 62 Svinekort. Der holdes 40 Faar. Fjerkræholdet er ca. 50 Høns.

Gaard Art. 14 m. fl. af Rørkær har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne gl. Have, som ogsaa strækker sig mod Vest, har gennemgaaende Frontspids og Skifertag; den indeholder en god Bolig. De 3 sammenbyggede Avlslænger, der er opført i 1892 efter en Brand, er bygget af røde Sten, har Trætrimpel og er tækket med Pandepalader; af Længerne er der Værelser til Folkene og Hestestald i den østlige Sidelænge, Ko- og Svinestald i den vestlige og Lade i Længen mod Nord. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden. Gaardens Byggemaade er derved ligesom blevet mere moderne, saa den

afviger fra den meget almindelige Type, 4 Længer sammebygget i en lukket Gaard og tækket med Rør. Gaarden er delvis skærmet mod Vinden ved Læplantning.

Gaard Art. 14 m. fl. af Rørkær ejedes omkring Midten af forrige Aarh. af Nis Petersen, efter hvem den i 1870 overtoges af Sønnen Hans P. Petersen; Gaardens Jorder laa da, som almindelig i Rørkær, meget spredt, idet de laa paa ca. 20 forskellige Steder; ved Mageskifte med Naboerne begyndte han nu, af Hensyn til Gaardens besværlige Drift, at faa Arealerne bedre samlet; efter ham overtoges Gaarden i 1904 af Sønnen, den nuværende Ejer, som fortsatte i Faderens Fodspor, og Gaardens Jorder er nu samlet ved kun 4 Steder.

GAARD I RØRKÆR BY, Hostrup Sogn og Komm., Slogs Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer Chr. Petersen, Postfb. Jejsing, nærmeste St. Rørkær, Afst. 1 km og 3½ km til Tønder, Tlf. Tønder 420 u.

Art. 74 m. fl. af Rørkær og 50 af Ll. Emmerske, samlet Areal 60,7 ha, deraf 59 Ager, 1 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 463,76 Th. (9,76 Td. Hrtk.); Ejdskv. 77,400 Kr. (86,000), Jordv. 56,700 Kr. (63,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 39,840 Kr., Løsoret i Nordslesvigske Brandf. for 71,750 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den østlige Side af Rørkær By ved Landevejen Tønder—Flensborg; Jorderne, der er meget adskilt, ligger i 15 Parceller spredt i en Afstand af indtil 4 km fra Gaarden, ca. 30 ha er Lermuld paa Lerunderlag, 29 ha er dels Sandmuld, dels moseagtig Jord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, 30 ha af Jorden er drænet og Resten er afvandet ved Kanaler, hele Arealet er merglet i 1934—36. Skovens Bevoksning er Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift uden noget fast Sædskifte; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 40 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 35 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ung kreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 4846 kg med 3,67 pCt. Fedt og 192,6 kg Smør, Mælken leveres til Tønder Mejeri (privat).

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Gaarden er nu tildelt 90 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 40 Høns.

Gaard Art. 74 m. fl. af Rørkær har grundmurede, gode og velholdte Bygninger, overvejende tækket med Rør og sammenbygget i en 4-længet Gaard. Stuehuset, der ligger mod Syd til Haven, har Frontspids til denne; det indeholder en god Bolig; i den østlige Ende af Længen er der Hestestald. Af de egentlige Avlsbygninger er der Bryggers og Vognport i den vestlige Sidelænge, Ko- og Svinestald i den østlige; denne, der er bygget i 1924, er tækket med Pandeplader og mellem denne og Hestestalden er der Indkørsel til Gaarden; Længen mod Nord rummer Lade; desuden Øst for Gaarden et Hønsehus opført af Træ og tækket med Tagpap. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i den ny Staldlænge, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Gaard Art. 74 m. fl. af Rørkær og 50 af Ll. Emmerske ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Edlev Kristensen, en Onkel til den nuværende Ejer; efter ham overtoges den sidst i 1800'erne af hans 2 Søstre Kristine og Engeline Kristensen, der i 1907 solgte Gaarden til Aug. Høck, Burkal, og af ham købte den nuværende Ejer den i 1911.

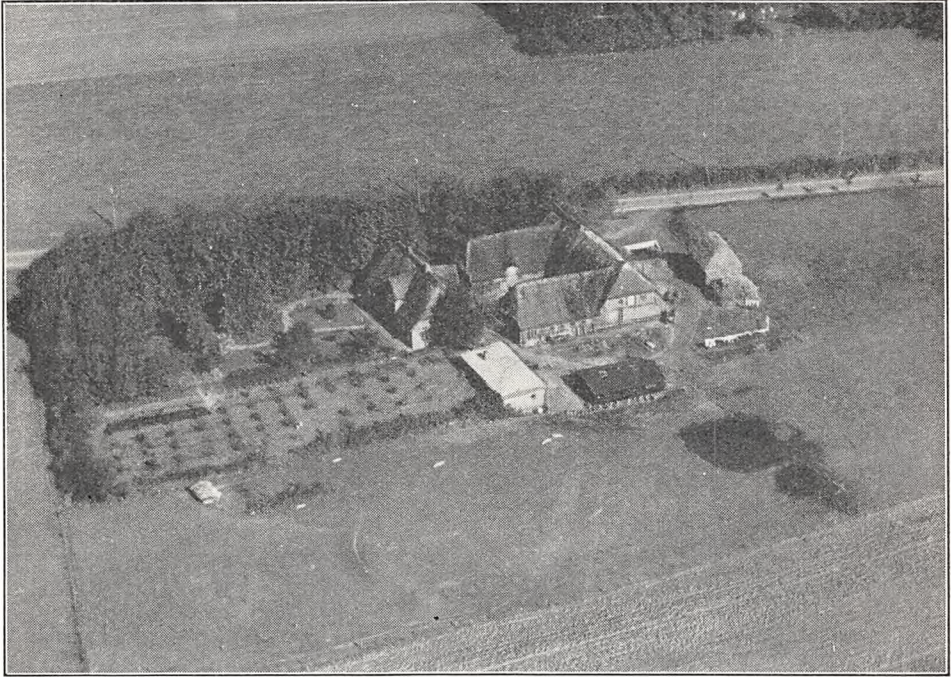
HELLIGGAARD, Rørkær By, Hostrup Sogn og Komm., Slogs Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer H. O. Friedrichsen, Postfb. Jejsing, nærmeste St. Rørkær, Afst. 1 km og godt 3 km til Tønder, Tlf. Tønder 401 u.

Art. 8 m. fl. af Rørkær, samlet Areal 44,7 ha, deraf 44 Ager og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 320 Th. (ca. 6,74 Td. Hrtk.); Ejdskv. 60,300 Kr. (83,600), Jordv. 40,400 Kr. (62,600); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr.; Lys fra Rørkær Elektricitetsv.

Helliggaard ligger tæt Vest for Rørkær By ved Landevejen Tønder—Flensborg;

af Jorderne, der er meget adskilt (Jorden ligger paa 11 forskellige Steder, deraf de 7 Parceller temmelig langt fra Gaarden) er ca 22 ha Lermuld paa Lerunderlag, 22 ha er moseagtig Jord paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er dels drænet og dels afvandet ved Tønder Marskens Afvanding, og hele Arealet er merglet i 1935—36.

Der er ikke noget helt fast Sædskifte, men Jorden dyrkes nærmest i følgende 9 Marks Drift: 1. Havre, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5. Roer, 6. Byg, 7.—8. og 9. Kløver og Græs, paa de afvandede Arealer er Sædskiftet 1. Havre, 2. Hvede, 3. Havre og derefter Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 25 Sække Superf., 25 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Helliggaard.

Kvægbesætningen, der består af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes aarlig ca. 10 Stude, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 3737 kg med 150 kg Smør, Mælken leveres til Tønder Mejeri (privat).

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 5 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 50 Svinekort. Der holdes 17 Faar, Fjerkræholdet er ca. 70 Høns.

Helliggaard har grundmurede ældre, men velholdte og gode Bygninger, overvejende opført i 1838 efter en Brand, ved hvilken Lejlighed Gaarden, der tidligere laa inde i Byen, udflyttedes til sin nuværende Plads. Af Gaardens 4 Længer, som er tækket med Rør, ligger den fritliggende Hovedbygning mod Vest til den kønne Have; den har gennemgaaende Frontspids og indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avslænger, er der Værelser til Medhjælpere og Hestestald i den sydlige Sidelænge, Kostald i den nordlige og Lade i Længen mod Øst; desuden Syd for Gaarden en Halvtagsbygning med Tag af Pandeplader, den rummer Vaskehus og Vogne, og en Svinestald opført af Træ og tækket med Pandeplader.

Helliggaard ejedes i første Halvdel af forrige Aarh. af Hans Ottsen, der udflyttede Gaarden efter Branden i 1838; efter ham, som ejede Gaarden i mange Aar, arvedes den i 1868 af en

Nevø Otto Nissen Friedrichsen, efter hvem den i 1908 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

Som nævnt i Indledningen til Sønderjylland, Bind VIII, Side 512—13 var Hostrup Sogn et af de allerførste, i hvilket man begyndte med Jordernes Udskiftning af Fællesskabet, men grundet paa manglende Erfaringer blev denne Reform derfor ogsaa kun mangelfuldt udført. En stor Del af Sognets Agerjord ligger paa en Holm, der fra Øst skyder sig frem mod Vest efter Tønder og er omgivet af Engdrag mod Nord, Vest og Syd, og det var Udskiftningen af Engene, man først tog fat paa allerede i 1713. Paa denne Holm ligger Sognets 2 sydvestligste Landsbyer Jejsing og Rørkær, sidstnævnte længst mod Vest, og her hvor Markerne har Hældning mod Vest ned mod Engene til Tønder udspringer der i Helliggaardens Have en Kilde, der har givet Gaarden sit Navn. Om denne Kilde fortæller Historikeren B. C. Sandvig i E. Pontoppidans Værk »Den danske Atlas« ca. 1780, at Befolkningen, der kaldte den »Helligkilde«, antog, at Vandet i Kilden havde helbredende Virkninger, navnlig mod hidsige Febere. Senere, allerede inden Slutningen af det 18. Aarh., begyndte Brugen af Kildens Vand i saa Henseende dog at gaa i Glemme; i en Fattigblok, der var opstillet ved Kilden, lagde de Besøgende ved denne Bidrag til Sognets Fattige, der endnu indtil 1828 modtog Bidrag af Blokken; omkring Aarhundredets Midte synes Blokken at være forsvundet. En Undersøgelse af Kildens Vand paa Stein's Laboratorium har vist, at dette er radiumholdigt.

Fra Helliggaarden er der i 1937 fraskilt 24,5 ha, der er sammenlagt med en mindre Ejendom paa 10 ha med Bygninger, som Gaardens Ejer har købt, og denne sammenlagte Ejendom paa 34,5 ha, 47,700 Kr. Ejdkv., Nettoudbytte 260 Th. (5,47 Td. Hrtk.) er derefter overtaget af en Søn. Som Eksempel paa den daarlige Udskiftning i det 18de Aarh. skal nævnes, at de 44,7 ha til Helliggaarden endnu ligger spredt paa 11 forskellige Steder, hvoraf de 7 Parceller ligger temmelig langt borte. Før Delingen i 1937 laa Gaardens 71,3 ha paa 21 forskellige Steder.

SOLVIG, Hostrup Sogn og Komm., Slogs Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer Lensgreve O. D. Schack-Schackenberg, Postfb. og nærmeste St. Jejsing, Afst. godt 3 km og 7 km til Tønder, Tlf. Jejsing 2280.

Art. 1 af Hostrup og 67 af Soldrup, samlet Areal 356,4 ha, deraf 100 Ager, 232,4 Eng, 20 Skov og 4 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1562,40 Th. (godt 32,9 Td. Hrtk.); Ejdkv. 212,000 Kr. (240,000), Jordv. 162,000 Kr. (180,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 120,000 Kr., Løstret i »Danmark« for 70,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Solvig ligger 3 km Nord for Jejsing St. ved Landevejen Tønder—Aabenraa; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar dels af Lermuld, dels af Sandmuld samt en Del Kærjord, Underlaget Ler og Sand. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, ca. 75 ha af Jorden er drænet, og Resten er afvandet ved Kanaler, der er merglet i 1934—36. Af Engen er 75 ha Vandingseng, Resten Haardbrudsenseng ligeledes afvandet ved Kanaler. Af Skoven er 10 ha Granskov og 10 ha Krat.

Gaarden drives ved Bestyrer Johs. Petersen; Jorden dyrkes i en 7 Marks Drift (dog ikke noget helt fast Sæds kifte). Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 200 Sække Superf., 100 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 50 Malkekøer, 2 Tyre og 150 Stkr. Ungkreaturer, deraf 75 Stude, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre. Køerne græsser i Løstret; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 115 kg aarlig, Mælken leveres til Øster Højst Andelsmejeri.

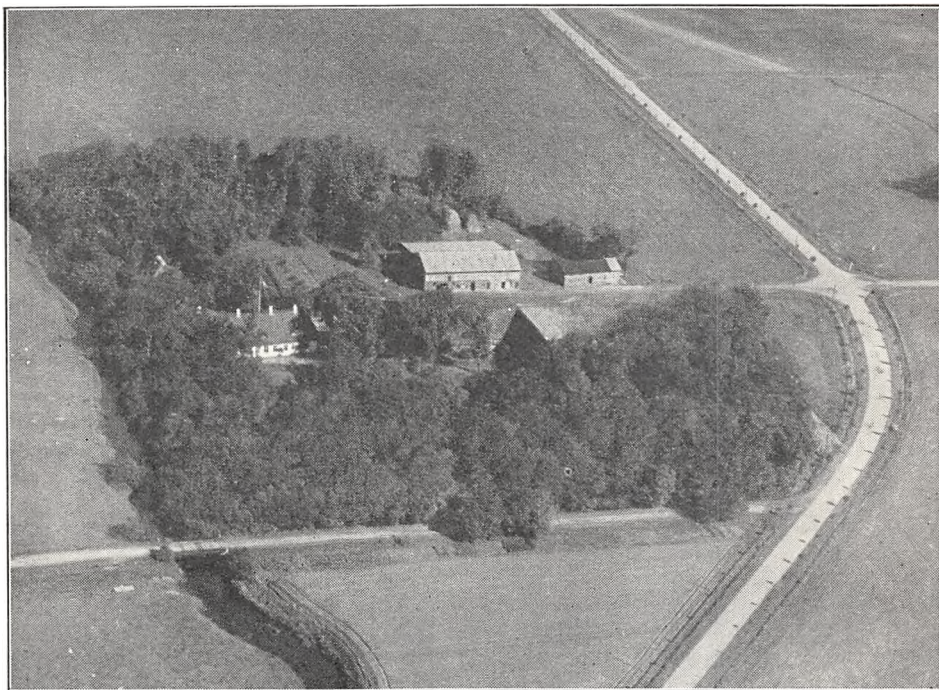
Der holdes som Regel 14 Arbejdsheste, samt 8 Plage og Føl. Svinebesætningen er for Tiden 14 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 160 Svinekort. Der holdes 75 Faar. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Solvig har grundmurede, gode og velholdte Bygninger (ligger ikke solret). Den hvidpudsede Hovedbygning, der er tækket med Rør, ligger mod Syd til den store gl. Have; den indeholder en god Bolig. De noget spredt liggende Avlsbygninger ligger overvejende Øst for Hovedbygningen; af disse ligger Kostalden og Laden længst mod Syd, de er tækket med Rør og sammenbygget i T-Form; Nord for Kostalden 2 sammenbyggede parallelle Længer med Tag af Pandeplader, af disse er der Heste- og Svinestald i den sydligste og Lade i den mod Nord; Nord for disse en Hjelm, der er tækket med Tagpap ligesom en Bygning der rummer Stald til Søer og Magasin; desuden Nord for Hovedbygningen en Længe, som indeholder Vaskehus, Garage og Hønsehus og Nord for denne et straatakt Tørvehus. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, Gaar-

den har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører 2 Huse til Ejendommen.

Solvig er en gl. Hovedgaard, der allerede nævnes i Slutningen af det 14de Aarh.; den ejedes i Aarene 1390—97 af Peder Eriksen Sappi, en Sønnesønsøn af Hertug Valdemar d. IV; hans Datter Anna bragte Gaarden til sin Mand Mads Gjordsen d. Ældre, og hos denne Adelslægt blev Gaarden i de følgende halvandet Hundrede Aar, til en Datter Anna bragte den til sin Mand Erik Lange (Munk) til Engelsholm; efter hans Død i 1572 arvedes Solvig af Sønnen, Guldmageren Erik Lange (gift med Tyge Brahes Søster Sophie Brahe) og Søsteren Margr. Lange, Enke efter Jens Kaas. I 1583 skødede de Solvig til Frederik d. Anden, der samme Aar mageskiftede den til Melchior Rantzau for Tovskov; han opførte vistnok en Hovedbygning omgivet af Grave paa Gaarden. Fra hans Enke kom Gaarden i 1601 til Hertug Joh. Adolf, som i 1604 pantsatte den til Amtmd. Dntl. Rantzau.

Senere blev Solvig tillige med de 2 Godser Kogsbøl og Søndergaard i Emmerlev Sogn udlagt til

Solvig.

Arvingerne efter den i 1664 afdøde gottorpske Statholder Fr. Ahlefeldt, der under de ødelæggende Krige med Sverige havde ydet Laan til Hertugerne. I 1681 overtoges Solvig af Sønnen Oberst Fr. Ahlefeldt, der i 1693 solgte den for 44,000 Rd. til Fæstebønderne, som samtidig blev frie, idet de løstes fra deres undersaatlige Pligter. Nogle Aar senere solgte Bønderne selve Hovedgaarden til Kronen, der i 1768 overlod Hovedparcellen i arvelig Forpagtning til Georg Outzen, en Slægtning af Geheimeraad v. Saldern; dennes Slægt ejede Solvig til 1884, da Joh. Ludolph Outzen solgte Gaarden til Lensgreve Hans Schack; han forbedrede og kultiverede Gaardens store Engareal og restaurerede de gl. Bygninger fra 1770 samt opførte en Del nye. Den gl. Vandmølle, der købtes samtidig nedlagdes i 1924 efter Overenskomst med Egnens Landmænd, idet Møllen ved Opstemningen af Vandet i Arnaa (et Tilløb til Vidaaen) gjorde Gaardens og de tilstødende Enge kolde og sure med lidet og daarligt Græs og Hø. (Der hørte tidligere en Kro »Solvig Kro« til Gaarden; Kroen der laa 2 km Nordøst for Solvig, er den nuværende Ejendom »Adelvad«; den fraskiltes i 1791; ligesom Solvig var denne i lang Tid arveforpagtet ud til en Sidegren af den Outzen'ske Familie.)

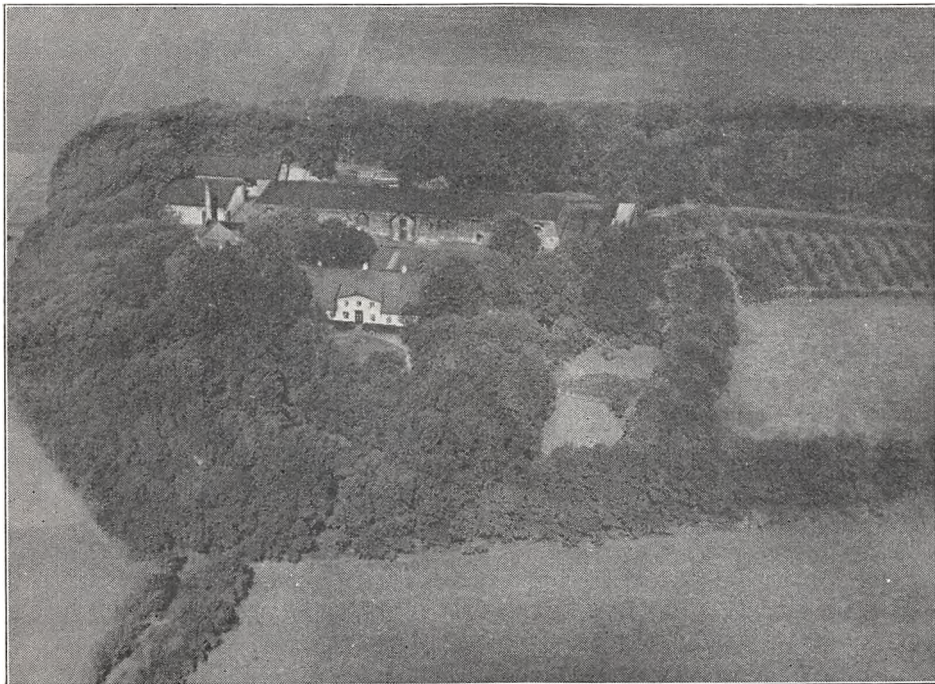
STORE TØNDE, Hostrup Sogn og Komm., Slogs Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer Lensgreve O. D. Schack-Schackenborg, Postfb. og nærmeste St. Jejsing, Afst. 3 km og ca. 9 km til Tønder, Tlf. Tønder 72 (Forpagteren).

Art. 1 m. fl. af Jejsing og 14 af Nolde, samlet Areal 227,5 ha, deraf 148 Ager,

74 Eng og 5,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 1403,16 Th. (29,54 Td. Hrtk.); Ejdkv. 196,100 Kr. (216,000), Jordv. 136,100 Kr. (144,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 178,320 Kr.; Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv. og Lys fra eget Elektricitetsv. (Mejeriet).

Store Tønde ligger Øst for Jejsing St. ved Landevejen Tønder—Flensborg med Indkørselsallé fra denne; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Sandmuld paa Sand og sandblandet Lerunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er kalket en Del i indeværende Aarhundrede og hele Marken merges nu. Engen er Haardbundseng, lidt uens.

Gaarden drives siden 1917 af Forpagter Hans Linnet; Jorden dyrkes i alm. Vek-

Store Tønde.

seldrift med stort Græsareal. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 200 Sække Superf., 150 Kalig. og 80 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 60 Malkekøer, 2 Tyre og 140—180 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes ca. 80 Kreaturer aarlig, Køerne græsser i Løsdrift; Mælken behandles paa Gaardens eget Mejeri.

Der holdes som Regel 14 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 3—4 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 14 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 250 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildelt 154 Svinekort. Der holdes 30 Faar. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Store Tønde har grundmurede delvis ældre, men gode og velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den store gl. Have, til Dels omgivet af denne, har stor gennemgaaende Frontspids og Rørtag; den rummer en god Bolig; en teglhængt Bygning Øst for denne, indeholder Bolig til Gaardens Avlsforvalter og Værelser til Medhjælpere. Af Avlsbygningerne, som overvejende er tækket med Tagpap, er der Heste-, Ko- og Ungkvægstald samt Lo i den lange Længe mod Nord overfor Hovedbygningen, som Billedet viser, har Længen en Mansard af Cementsten; Øst for Gaarden en Svine- samt en Hestestald, denne med Trimpel af Træ, og mod Vest som en

fritliggende Sidelænge til Hovedbygningen, en rørtækt Længe der indeholder en Lejlighed til Mejeribestyreren samt Mejeri; endvidere Nord for denne en Lade med muret Sokkel og Vægge af Pandepalder, Nord for denne en Hjelms. Dampkraft fra Mejeriet driver en Dynamo, der frembringer Elektricitet til Lys, der er eget Vandværk, og der hører 2 Arbejderhuse til Ejendommen; Gaarden ligger lunt omgivet af en ældre Læplantning.

Store Tønde er en gl. adelig (privilegeret) Gaard, der allerede omtales i 1481; efter et Tingsvidne tilhørte den da Eggert Gjordsen, men var øde; som Arving til Gaarden nævnes Esge Friis (Haraldskær ved Vejle) og Claus Gjordsens Hustru Anna m. fl.; i 1494 udkøbte Claus Gjordsens Søn Eggert G. de øvrige Medarvinger, og da han faldt i Ditmarsken i Slaget ved Hemmingsted Aar 1500 bragte Datteren Bege G. Gaarden til sin Mand Jesper Holck; som Enke nævnes hun endnu i 1534 som Ejer af Store Tønde, men Gaarden var da øde. Kort efter maa den være kommet til Hertug Frederik (III) til Holsten-Gottorp, thi han solgte den i 1639 for 1200 Rdlr. Specier til Herredsfoged Hans Nissen til Hajstrupgaard; efter ham fulgte Sønnen Anders Nissen og dennes Søn Andr. Nissen, hvis Enke E. Margr. Amlders bragte Store Tønde til sin anden Mand, den ansete og lærde Historiker, Generalprokurør Andreas Højer.

Efter hans Død i 1739 havde Gaarden forskellige Ejere, til den Aar 1800 kom til Slægten Momen. I 1807 købte Greve Hans Schack den paa en Tvangsauktion.

Der har tidligere været et Brændeovnsbrænderi paa Gaarden, men naar en Overlevering paa Egnen fortæller, at Gaardens Navn samt Navnene paa Kroen »Lille Tønde« i Nabosognet Burkal, Gaarden »Bimpek« (en Udflyttergaard fra Jejsing, udflyttet før 1780) og Stederne »Ankeret« og »Lejlen« stammer fra, at der paa alle disse skulde have været drevet Brændeovnsbrænderi, og at Navnene yderligere hentyder til Størrelsen af denne Virksomhed, saa skal det dog her anføres, at Gaarden Store Tønde allerede hed Tønde i 1481, inden Brændeovnsbrændingen blev kendt her i Landet.

ELLEHUS, Højst Sogn og Komm., Slogs Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Staten, Postfb. og nærmeste St. Jejsing, Afst. 6 km og 10 km til Tønder, Tlf. Øster Højst 31 v. (Forpagteren).

Art. 1 m. fl. af Mosbøl, samlet Areal 83,5 ha, deraf 65,5 Ager, 7 Eng, 9 Skov og 2 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 360,01 Th. (7,58 Td. Hrtk.); Ejdskv. 74,000 Kr., Jordv. 49,200 Kr.; Bygn. er fors. i Stats-Brandforsikringsfonden for 50,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Ellehus ligger Nord for Jejsing St. 2 km Nord for Landevejen Tønder—Aabenraa; Jorderne, der ikke er helt samlet men ligger godt for Gaardens Drift, er noget uensartede, dog overvejende Sandmuld paa Grus- og Sandunderlag, samt en Del humusblandet Jord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet fra ældre Tid. Engen er dels Haardbunds-, dels Lavmoseeng. Skovens Bevoksning er Eg, Ask og Birk samt lidt Gran.

Gaarden drives siden 1926 af Forpagter Erik Appel, Forpagtningen er 8-aarig; Jorden dyrkes i fri Vekseldrift. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 40 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

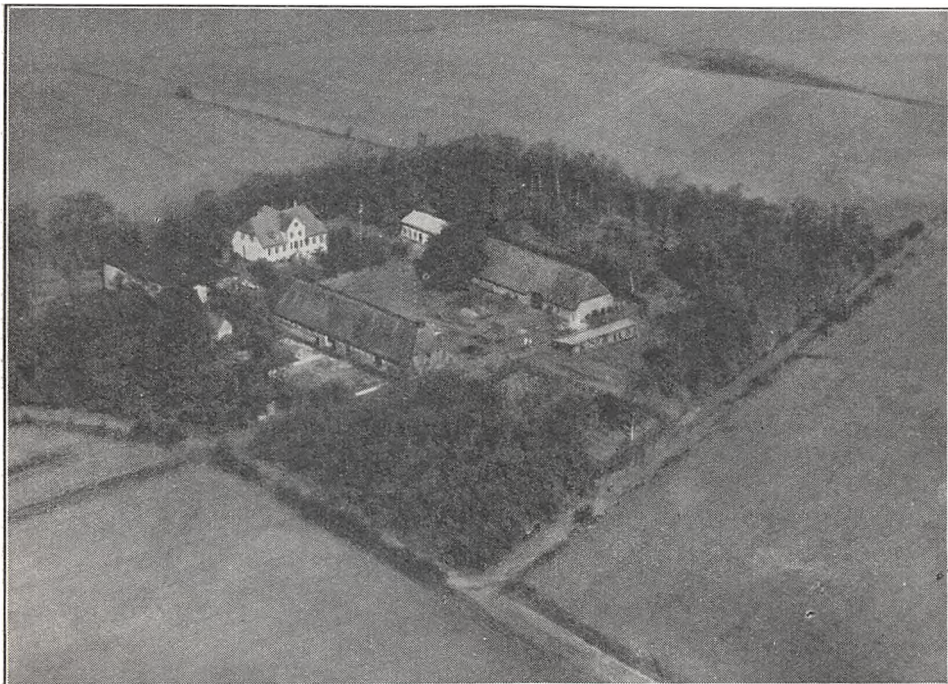
Kvægbesætningen, der bestaar af 28 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af sortbroget hollandsk Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko var sidste Aar 165 kg, Mælken leveres til Øster Højst Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 200 Slagterisvin om Aaret, Gaarden er nu tildeelt 60 Svinekort. Fjerkræholdet er 200—300 Høns, der findes Rugeanlæg, og der sælges en Del daggamle Kyllinger.

Ellehus har grundmurede, velholdte gode Bygninger (ligger ikke solret). Den guldpuddede nye Hovedbygning, der ligger mod Nord (Nordvest) til den store Have, som omgiver Gaarden, har høj Kælder, gennemgaaende Frontspids og Tegltag, den indeholder en god Bolig. Af de fritliggende Avlsbygninger er de 2 ældre Hovedlænger tækket med Rør; af disse er der Heste- og Kostald i den vestlige Sidelænge og Lade i Længden mod Øst; desuden Vest for Hovedbygningen en Svinestald, der har muret Trimpel og er tækket med Tagpap ligesom et Hønsesud for Gaarden, opført af Træ og bygget som Halvtag; endvidere Øst for Hovedbygningen en Bygning der er tækket med Tagpap, der er i denne indrettet et mindre Kirkerum.

Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, en Grubesilo benyttes til Ensilering af forskellige Grønfoderafgrøder, saaledes i Aar af Rødkløver.

Ellehus købtes i 1906 af den preussiske Stat for 100,000 Mark, uden Besætn. og Invent., og denne oprettede derefter Ejendommen til en Domænegaard; i 1908 tilkøbtes yderligere Margretegaard for 89,000 Mark, ogsaa uden Besætn. og Invent., og Ejendommens Areal blev derved paa 225 ha med et Grundskat-Nettoudbytte af 1025 Th. (21,62 Td. Hrtk.). Ved Genforeningen i 1920 overtoges Domænen af Staten, den var da forpagtet ud til Juli 1925, hvorefter Gaarden overtoges af Staten; samtidig foretoges der en Udstykning, idet Margretegaard fraskiltes med ca. 38 ha, foruden at der oprettedes 10 Husmandsbrug hver med 9,5 a 10 ha, og den tilbageværende Hovedparcel overtoges derefter i 1926 i Forpagtning af den nuværende Forpagter. I den gl. Have er der mange Frugttræer, og Gaarden er omgivet af Læplantning.

Ellehus.

SDR. BUSHOLM, Højst Sogn og Komm., Slogs Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Jørg. Jørgensen, Postfb. Øster Højst, nærmeste St. Tønder, Afst. 17 km, Tlf. Øster Højst 33 y.

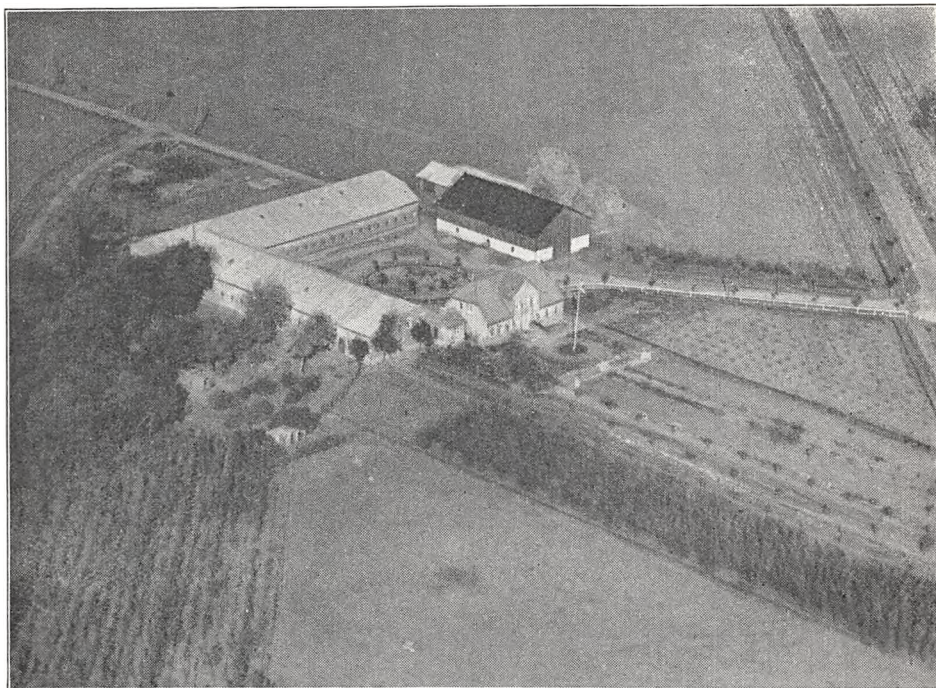
Art. 4 m. fl. af Alslev, samlet Areal 123 ha, deraf 106 Ager, 9 Eng, 7 Mose og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 541,85 Th. (11,4 Td. Hrtk.); Ejdskv. 79,000 Kr. (75,000), Jordv. 48,600 Kr. (53,000); Bygn. er fors. i »Vermund« for 57,400 Kr., Løsøret i Jydsk Brandf. for 47,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Sdr. Busholm ligger $\frac{1}{2}$ km Sydvest for Vejkrydset mellem Tønder—Aabenraa og Løgumkloster—Flensborg Landeveje; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er dels drænet, dels afvandet ved Kanaler, der er merglet i 1910—12 og igen merglet i 1935—37. Engen er humusblandet Jord paa Haardbund af god Beskaffenhed. Af Jorden er ca. 40 ha under Plov og drives i alm. Vekseldrift, Resten af Arealet er udlagt med vedvarende Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 90 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

Den store Kvægbesætning, der bestaar af 44 Malkekøer, 1 Tyr og 116 Stkr. Ungkreaturer, deraf 50—60 Stude, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, der malkes med Maskine »Alfa Laval« og Mælken leveres til Arnaa-Alslev Mejeri (privat).

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, desuden 6 Plage og Føl af eget Tillæg. Svinebesætningen er for Tiden 15 Tillægssøer, der er tidligere leveret ca. 300 Slagtersvin aarlig, Gaarden er nu tildelt 88 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

Sdr. Busholm har grundmurede, anselige og gode Bygninger, opført efter en Brand i 1932, bygget af røde Sten. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids

Sdr. Busholm.

til denne og Tegtag; den indeholder en køn og god Bolig med indlagt Centralvarme; ved en mindre Tilbygning ved den vestlige Gavl er den sammenbygget med den vestlige Sidelænge af Avlsbygningerne; af disse, som overvejende er tækket med Pandeplader, er der Heste- og Svine-stald i den vestlige Sidelænge og Kostald i Længen mod Nord; de 2 Længer, der er sammenbygget i Vinkel, har Trimpel af Pandeplader; den østlige Sidelænge, Laden, der ligger frit, er hvidpudset, har høj Trætrimpel og er tækket med Tagpap; desuden Øst for Gaarden en Bygning, der rummer Redskaber, Maskiner samt Vognport og Vest for et Hønsehus. Der er ildfast Loft af Slaggebeton i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet; den nyanlagte Have indeholder mange Frugttræer. Den velholdte Gaard ligger godt ved de mange gode Veje.

Sdr. Busholm ejedes i Begyndelsen af indeværende Aarh. af Hans Tielsgaard, der havde overtaget den efter sin Fader; han solgte Gaarden i 1919 til Harald Jessen, af hvem den nuværende Ejer købte den i 1923.

ADELVAD, Højst Sogn og Komm., Slogs Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Staten ved Jordlovsudvalget, Postfb. Øster Højst, nærmeste St. Jejsing, Afst. 5 km og 9½ km til Tønder, Tlf. Øster Højst 38 y (Forpagteren).

Art. 4 af Bøgvad, samlet Areal 35 ha, deraf 34 Ager og 1 Have og Gaardsplads. Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Adelvad ligger 5 km Nordøst for Jejsing St. ved Landevejen Tønder—Aabenraa; Jorderne er samlet om Gaarden.

Gaarden er siden 1. April 1937 bortforpagtet til H. Høyer.

Adelvad har grundmurede Bygninger (ligger ikke solret). Stuehuset, der ligger mod Sydøst til Haven har Frontspids til denne og er tækket med Rør. Avlsbygningerne, der ligger Nordvest for Hovedbygningen, er tækket dels med Rør, dels med Tagpap.

Adelvad (i det 16. Aarh. Adellwayt) var i det 18de Aarh., som nævnt under Gaarden Solvig, tillige Kro; den hørte da under Solvig og kaldtes Solvig Kro. I 1791 blev Ejendommen skilt fra denne og overdraget i Arveforpagtning til en Familie Outzen, en Sidelinie til den Familie Outzen, der omtrent samtidig fik Solvig i Arveforpagtning. Hos denne Familie blev Ejendommen i de følgende Hundrede Aar, til 1892, da Ludolf Outzen solgte Adelvad til Georg W. Rieve; efter ham overtoges Ejendommen i 1911 af en Nevø Amandus Rieve, der i 1929 solgte Gaarden til Statens Jordlovsudvalg med ca. 174 ha, deraf ca. 123 Ager, 50 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 738,46 Th. (15,55 Td. Hrtk.). I 1930 udstykkede Jordlovsudvalget fra Ejendommen 9 Brug med 9—12 ha hver, og solgte derefter Gaarden med den tilbageværende Hovedparcel, ca. 50 ha til A. Andersen. I 1934 tilbagekøbte Jordlovsudvalget Adelvad og udstykkede yderligere en Ejendom paa 14 ha fra denne, medens ca. 1 ha er medgaaet til Veje, og den tilbageværende Hovedparcel er derefter fra April 1937 forpagtet ud til den nuværende Forpagter.

GAARD I HEJSEL BY, Rabsted Sogn og Komm., Slogs Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Peter Jensen Gad, Postfb. Rabsted, nærmeste St. Bylderup-Bov, Afst. 12 km og 24 km til Tønder, Tlf. Rabsted 4476.

Art. 3 af Hejsel, samlet Areal 61,5 ha, deraf 44,5 Ager, 16 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 241,63 Th. (5,1 Td. Hrtk.); Ejdkv. 50,000 Kr., Jordv. 32,600 Kr.; Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 30,000 Kr., Løspøret i samme Selskab for 55,000 Kr.; Lys fra eget Elektricitetsv.

Gaarden ligger i den vestlige Side af Hejsel By; Jorderne, hvoraf 40 ha er samlet ved Gaarden, medens Resten ligger noget fraskilt, bestaar overvejende af Sandmuld paa Sand- og Grusunderlag, en Del er opdyrket Kærjord. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og velafvandet, der er merglet i 1914—16 og igen merglet i 1934—35. Engen, som er af god Beskaffenhed, er dels Lavmoseeng, dels Kærjord.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med Avl af Kartofler til Fabriken i Toftlund, samt Lucerne; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 35 Kalig. og 25 Sække Kvalstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Rabsted Mejeri (privat).

Der holdes som Regel 5—6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 60 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 150 Høns.

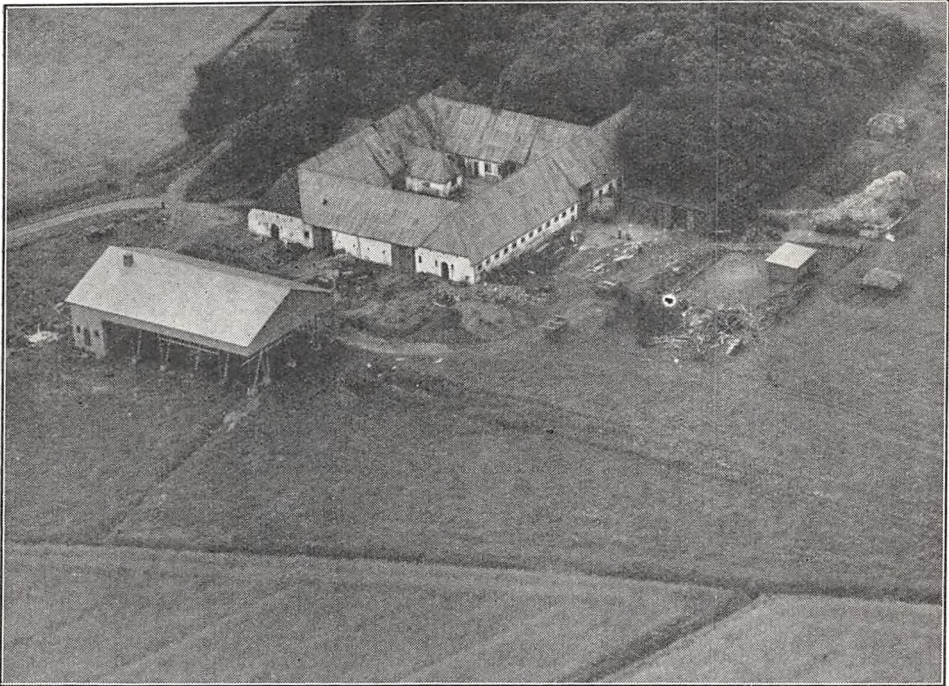
Gaard Art. 3 af Hejsel har grundmurede, gode og velholdte, delvis nye Bygninger. Det hvidpudsede, straatækte Stuehus, der er ældre, ligger mod Syd til Haven; det indeholder en god Bolig. Af Avlsbygningerne er de 2 Hovedlænger sammenbygget i Vinkel og tækket med Pandeplader; den vestlige Sidelænge, som er bygget i 1924, har muret Trimpel, den rummer Heste- og Kostald samt Svinestald over disse; Længen mod Nord, Laden, har Trimpel af Pandeplader, desuden Øst for Gaarden en Længe opført af Træ og med Tag af Eternit, den rummer Høns- og Redskabshus; der er murede Hvelvinger og Jernbjælker i Staldene.

Gaard Art. 3 af Hejsel (Hessel) ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Jørgen Jensen, som oprettede Ejendommen ved Sammenlægning af 2 Gaarde, vistnok sidst i 1880'erne; efter ham overtoges den i 1905 af Svigersønnen M. Christensen, efter hvem den senere overtoges af Nord-slesvigsk Kreditforening; denne solgte Ejendommen, der da var paa 125 ha, til den nuværende Ejer i 1914. I 1925—26 er der frasolgt ca. 63 ha, paa hvilket Areal der, sammen med Jord fra en anden Gaard i Hejsel, er oprettet 13 Husmandsbrug, og Ejendommen fik derved sit nuværende Areal.

GENSGAARD, Hynding By, Rabsted Sogn og Komm., Slogs Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Peter Asmussen Petersen, Postfb. Rabsted, nærmeste St. Bylderup-Bov, Afst. 10 km og 25 km til Tønder, Tlf. Rabsted 4475.

Art. 2 m. fl. af Hynding, samlet Areal 105,5 ha, deraf 84,7 Ager, 20 Eng og 0,8 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 400,00 Th. (8,4 Td. Hrtk.); Ejdskv. 60,300 Kr. (73,000), Jordv. 45,300 Kr. (54,500); Bygn. er fors. i »Vermund« for 46,000 Kr., Løsporet i »Danmark« for 50,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Gensgaard er den vestligste af Gaardene i Hynding By; Jorderne, der overvejende er samlet om Gaarden, bestaar af god Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er

Gensgaard.

fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er merglet i 1910—12 og mergles igen i 1937—38. Engen er kultiveret Lavmose.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift uden noget fast Sædskitte; af Kunstgødning anvendes aarlig 120—150 Sække Superf., 60—70 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3200 kg aarlig, Mælken leveres til Øster Højst Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Gaarden er nu tildelt 44 Svinekort. Der holdes 30 Faar. Fjerkræholdet er ca. 120 Høns.

Gensgaard har grundmurede, hvidpudsede ældre men velholdte Bygninger, overvejende tækket med Pandeplader og sammenbygget i en 4-længet Gaard. Stuehuset, der ligger mod Syd til den gl. Have, som ogsaa strækker sig lidt Vest for Gaarden, har Frontspids til denne, er tækket med rød Eternit og i den østlige Del af Længen er der indrettet Hestestald. Af Avlsbygningerne er der Bryggers m. m. i den vestlige Sidelænge, Lade i den østlige og Ko- samt Svinestald, adskilt ved en Gennemkørselsport til og fra Gaarden, i Længen mod Nord; desuden en Hjelm Øst for Gaarden. En Raaliemotor giver Drivkraft til de faste Maskiner.

Gensgaard er en gl. Slægtsejendom, der har været i Slægtens Besiddelse i mange Generationer. Den ejedes i Begyndelsen af forrige Aarh. af Nicolai Hansen, der havde overtaget den efter sine Forældre, han flyttede Gaarden ud fra Byen til dens nuværende Plads; efter ham overtoges den af en Søn Hans Jessen Hansen, efter hvem Gaarden fra 1859 overtoges af Sønnen Jac. Matzen Hansen, efter ham overtoges den af Sønnen Hans Jessen Hansen; efter hvem Gaarden i 1936 overtoges af dennes Søstersøn, den nuværende Ejer.

HAVSTEDGAARD, Havsted By, Rabsted Sogn og Komm., Slogs Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Peter Andresen Møller, Postfb. Rabsted, nærmeste St. Bylderup-Bov, Afst. 10 km og 25 km til Tønder.

Art. 10 m. fl. af Havsted, samlet Areal 55,9 ha, deraf 35,4 Ager, 10 Eng, 10 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 157,89 Th. (3,32 Td. Hrtk.); Ejdkv. 38,000 Kr., Jordv. 26,200 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 26,400 Kr., Løsporet i »Danmark« for 26,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Havstedgaard ligger midt i Havsted By; Jorderne, der overvejende er samlet ved Gaarden, bestaar af god Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og hele Arealet er merglet i 1932—36. Engen er afvandet og kultiveret Lavmose. Skovens Bevoksning 40-aarig Gran.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 30 Kalig. og 15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 19 Stkr. Ungkreaturer, er af rødt dansk Malkerace, dog holdes en Del Korthornskreaturer, den fornyes overvejende ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes nogle Stude hvert Aar, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Rabsted Mejeri (privat).

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 30 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Havstedgaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Den lyse Hovedbygning, der ligger mod Syd til Haven, har stor Frontspids til denne og Tegltag; den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede, hvidpudsede Avlslænger, som er tækket med Rør, er den vestlige Sidelænge sammenbygget med Hovedbygningen, den rummer Værelser til Folkene samt Svinestald, den østlige Hestestald og Længen mod Nord Kostald; desuden Vest for Kostalden en Lade med Vægge og Tag af Pandeplader.

Havstedgaard var tidligere en Slægtsgaard, der i over 200 Aar ejedes inden for en Slægt Jessen; omkring Midten af forrige Aarh. ejedes den fra 1853 af Jens Chr. Jessen, der havde overtaget Gaarden efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1908 af Sønnen Chr. Jessen, efter hvem den i 1932 overtoges af Sønderjyllands Kreditforening; samme Aar frasolgte denne ca. 25 ha, og i 1934 købte den nuværende Ejer derefter Gaarden af Kreditforeningen.

HVIDHØJGAARD, Korup By, Rabsted Sogn og Komm., Slogs Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejerinde Enkefru Kjestine Lund, Postfb. Rabsted, nærmeste St. Røde Kro, Afst. 14 km og 20 km til Aabenraa, Tlf. Rabsted 4478.

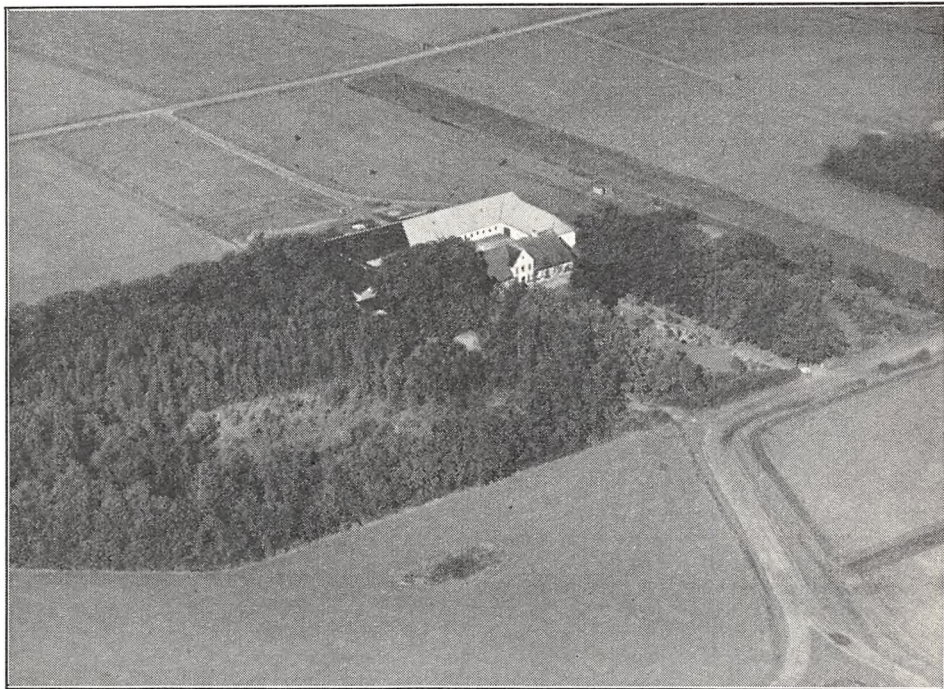
Art. 9 m. fl. af Korup, samlet Areal 103,1 ha, deraf 78,1 Ager, 22 Eng, 2 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 344,13 Th. (7,2 Td. Hrtk.); Ejdkv. 68,000 Kr. (84,000), Jordv. 46,000 Kr. (56,500); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 70,000 Kr., Løsporet i Jydsk Brandf. for 76,550 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Hvidhøjgaard ligger i den vestlige Side af Korup By; Jorderne, hvoraf største Delen er samlet Vest for Gaarden, bestaar overvejende af Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1909—10. Engen er god Lavmoseeng. Skovens Bevoksning er blandet (Gran og Løvtræ).

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift uden noget fast Sædskifte; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 75 Sække Superf., 40 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 32 Malkekøer, 1 Tyr og 70—80 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes aarlig en Del Stude og Kvier, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg om Aaret, Mælken leveres til Rabsted Mejeri (privat).

Der holdes som Regel 11—12 Arbejdsheste, deraf 6—7 Følhopper. Svinebesætningen er for Tiden 12 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 91 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Hvidhøjgaard. ■

Hvidhøjgaard har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. Have, har Frontspids til denne og er tækket med Rør; den indeholder en god Bolig. Af de 3 sammenbyggede Avslænger, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Vognport og Hestestald i den østlige Sidelænge, Lade i den vestlige, som er opført af Træ og tækket med Tagpap og Ko- samt Svinestald i Længen mod Nord. Der hører et Hus til Ejendommen.

Hvidhøjgaard ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Hans Sønnichsen, efter hvem den senere overtoges af Svigersønnen Simon Chr. Lund; efter ham overtoges Gaarden i 1912 af Sønnen Chr. Simonsen Lund, der havde haft den i Forpagtning siden 1906; straks i 1914 faldt han i Verdenskrigen, og Gaarden overtoges derefter af Enken, den nuværende Ejerinde.

HØJVANG, Korup By, Rabsted Sogn og Komm., Slogs Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Peter Asmussen Petersen, Postfb. Rabsted, nærmeste St. Røde Kro, Afst. 13½ km og 19½ km til Aabenraa. Tlf. Rabsted 4481.

Art. 7 m. fl. af Korup, samlet Areal 66,1 ha, deraf 45,5 Ager, 20 Eng og 0,6 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 226,56 Th. (4,77 Td. Hrtk.); Ejdskv. 51,000 Kr., Jordv. 32,700 Kr.; Bygn. er fors. i »Danmark« for 42,000 Kr., Løsøret i samme Selskab for 42,500 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Højvang ligger i den østlige Side af Korup By, ved Vejen efter Klovtoft; Jorderne, der er samlet Nord for Gaarden, bestaar af god Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1909—10, Engen er god Lavmoseeng.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift men med stort Græsareal; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 40 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 12 Malkekøer, 1 Tyr og 60 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg dels ved Indkøb, der fedes aarlig ca. 20 Stude, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg om Aaret, Mælken leveres til Rabsted Mejeri (privat).

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig. Gaarden er nu tildelt 30 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

Højvang har grundmurede, nye og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids til denne og Tegtag; den indeholder en god Bolig. Af de 2 sammenbyggede Avlslænger, der har Trimpel og Tag af Pandeplader, er der Heste-, Svine- og Kostald i den vestlige Sidelænge og Lade i Længen mod Nord; til Nordsiden af denne er der opført en Halvtagsbygning af Træ til Vognport. Gaarden er aaben mod Øst, der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Staldene og eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. Efter en Brand i 1913 blev Gaarden flyttet og opført paa sin nuværende Plads.

Højvang ejedes i forrige Aarh. af Peter Asmussen Petersen, der havde købt Ejendommen; efter ham overtoges den i 1907 af Sønnen Jens Peter Petersen, efter hvem Gaarden i 1933 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

KNIVSIGGAARD, Knivsig By, Rabsted Sogn og Komm., Slogs Hrd., Løgumkloster Retskr., Tønder A., Ejer Peter Andersen Christensen, Postfb. Rabsted, nærmeste St. Bylderup-Bov, Afst. 11½ km, til Aabenraa 21 og til Tønder 24 km, Tlf. Rabsted 4489.

Art. 3 af Korup, samlet Areal 53 ha, deraf 31 Ager, 10 Eng, 11,5 Skov og 0,5 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 145,29 Th. (3,06 Td. Hrtk.); Ejdskv. 40,500 Kr. (82,000), Jordv. 26,500 Kr. (60,000); Bygn. er fors. i Jydsk Brandf. for 34,000 Kr., Løsporet i samme Selskab for 35,000 Kr.; der er ingen elektrisk Installation paa Gaarden.

Knivsiggaard ligger som den nordligste af Gaardene i Store Knivsig ved Vejen mellem Rabsted og Korup; Jorderne, der i det væsentligste er samlet om Gaarden, bestaar af god Sandmuld paa Grus- og Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1910—12. Engen er Lavmoseeng. Skovens Bevoksning 30-aarig Gran.

Jorden dyrkes med stort Græsareal uden noget fast Sædskitte; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 10 Kalig. og 5 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 12—14 Malkekøer, 1 Tyr og 30 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, der fedes aarlig ca. 10 Stude, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg om Aaret, Mælken leveres til Foverup Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 3—4 Arbejdsheste, deraf 1 Hingst og 2 Følhopper, der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Svinebesætningen er for Tiden 4 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 40 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 100 Høns.

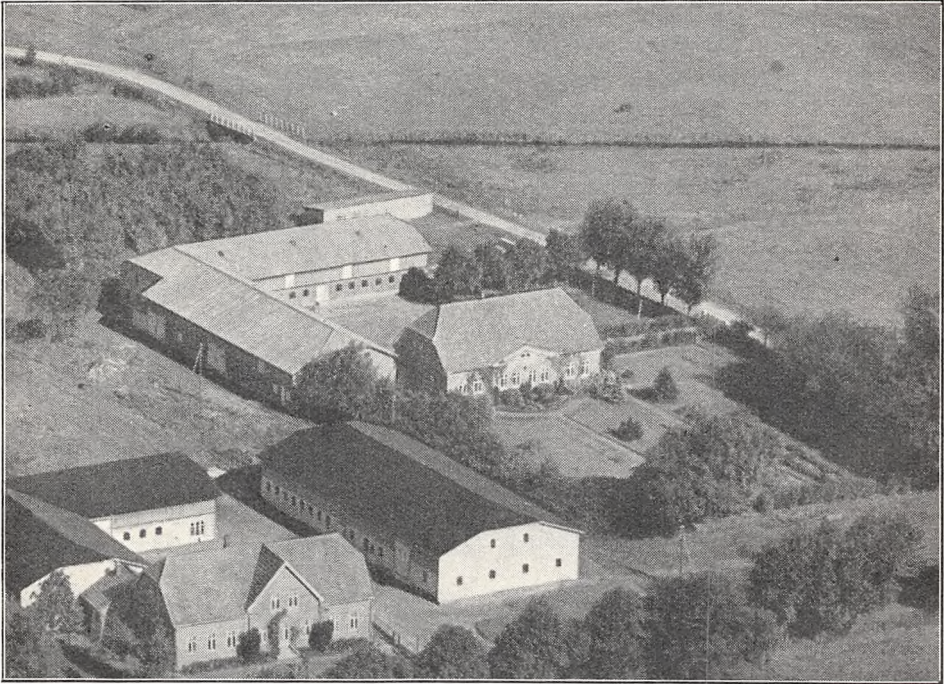
Knivsiggaard har grundmurede, hvidpudsede delvis ældre, men velholdte Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, har gennemgaaende Frontspids og Tag af Eternit. Af de 3 sammenbyggede Avlslænger, der er tækket med Rør, er der Kostald i Længen mod Nord, Svinstald i den vestlige Sidelænge og Lade i den østlige; desuden Vest for Hovedbygningen en Længe, der rummer Hestestald, samt en Bygning til Vogne, Redskaber og Maskiner, begge med Tag af Pandeplader, Hestestalden har tillige Trimpel af Pandeplader. Gaarden benytter en Petroleums-motor som stationær Kraft.

Knivsiggaard har været i Slægtens Besiddelse i mange Slægtled; den ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Peter Andersen Christensen, der havde overtaget den efter sine Forældre; efter

ham overtoges den i 1894 af Sønnen Chr. Peter Christensen; efter hvis Død i 1927 Gaarden overtoges af Enken Fru Cathrina Christensen; hun frasolgte i 1933 60 ha til Statens Jordlovsudvalg, der endnu selv driver dette Areal, og Gaarden med den tilbageværende Hovedparcel overtoges derefter i 1937 af Sønnen, den nuværende Ejer.

HAJSTRUPGAARD, Hajstrup By, Bylderup Sogn og Komm., Slogs Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer Albert Hansen, Postfb. og nærmeste St. Bylderup-Bov, Afst. ca. 3 km og 16½ km til Tønder, Tlf. Bylderup-Bov 2082.

Art. 1 af Hajstrupgaard, samlet Areal 87,5 ha, deraf 64,8 Ager, 18 Eng, 4 Skov og 0,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 428,37 Th. (godt 9 Td. Hrtk.); Ejdskv.

Hajstrupgaard (øverst i Billedet).

66,000 Kr. (73,200), Jordv. 38,000 Kr. (44,200); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 49,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Hajstrupgaard ligger i den nordlige Side af Hajstrup By; Jorderne, der nærmest er samlet ved Gaarden, bestaar dels af Muldjord dels af Sandmuld, Underlaget sandblandet Ler og Sand. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet, da den er naturlig sund, der er merglet i 1908—09, og en Del er merglet igen senere. Engen er humusblandet Jord. Skovens Bevoksning Naaletræ (Plantage).

Jorden dyrkes i følgende Sædskiye: 1. Havre, 2. Kaalroer, 3. Byg, 4. Havre og derefter Græs i 10—15 Aar; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 20 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 16 Malkekøer, 1 Tyr og 50 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes dels ved eget Tillæg, dels ved Indkøb, der fedes aarlig 10—15 Kreaturer, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3300 kg om Aaret, Mælken leveres til Bylderup-Bov Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl aarlig; desuden anvendes en Tractor. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 48 Svinekort. Der holdes 6 Faar. Fjerkraeholdet er ca. 80 Høns.

Hajstrupgaard har grundmurede, store og gode Bygninger, opført efter en Brand i 1919. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den kønne Have, har Frontspids til denne og Tegtag; den indeholder en god og køn Bolig med indlagt Centralvarme. Af Avlsbygningerne, der har Trimpel og Tag af Pandeplader, er de 2 Hovedlænger sammenbygget i Vinkel; af disse er der Hestestald og Lade i den vestlige Sidelænge og Ko- samt Svinestald i Længen mod Nord; desuden Nordøst for Gaarden en Halvtagsbygning til Vogne, Redskaber og Maskiner, denne er opført af Træ og har Tag af Pandeplader. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene og Gaarden, der er aaben mod Øst, har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Hajstrupgaard er en gl. Gaard, der allerede nævnes i Historien i 1420, da den ejedes af Peter Petersen (gennem Sønnen Nis P. Stamfader til Slægten Esmarch), efter ham overtoges den af Sønnen Henr. P. efter hvis Død i 1500 den overtoges af Sønnen Nis Henriksen (se Vraagaard), der fra 1518 var Herredsfoged over Slogs Hrd. Han er kendt i Historien, fordi han i 1523 paa Urnehoved Ting (se »Urnehoved« Side 250—51) efter Christian d. Andens Flugt til Udlandet talte Farbroderen Hertug Frederiks (Frederik d. Førstes) Sag paa Tinget, og hvorfor han maatte flygte for de ophidsede Bønder, der gennemborede hans Kappe med Pile; senere gav Kongen ham Rettigheder som »Frimand« (se Indledningen til Sønderjylland, Bind VIII, Side 511). Efter ham overtoges Hajstrupgaard af Sønnen, Herredsfoged Hans Nissen, der efterfulgtes af Sønnen Nis Hansen (Herredsfoged fra 1591) efter ham, der døde i 1616, overtoges Hajstrupgaard af Sønnen Hans Nissen, til St. Tønde, der ligeledes var Herredsfoged; efter ham, der døde i 1654, overtoges Gaarden af Sønnen Hans Nissen, hvis ugifte Datter Helene Marie Nissen, som arvede Gaarden efter sine Brødre, der var uden Børn, solgte Hajstrupgaard i 1743 til Herredsfoged V. Fabricius. Han solgte den i 1754 til Sønnichsen, fra hvilken Familie den ved Salg i 1904 kom til Lorenz J. Hansen; efter ham overtoges Gaarden i 1928 af Sønnen, den nuværende Ejer, og samtidig blev Gaarden delt, idet der fraskiltes 42 ha, paa hvilket Areal der blev opført Bygninger til en Søster og Svoger; og Hajstrupgaard fik derved sit nuværende Areal.

HEDSGAARD, Heds By, Bylderup Sogn og Komm., Slogs Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer Søren Petersen Holm, Postfb. Tinglev, nærmeste St. Terkelsbøl, Afst. 3 km og 20 km til Tønder.

Art. 1 af Heds, samlet Areal 56 ha, deraf 48,5 Ager, 6,5 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte ca. 220 Th. (ca. 4,6 Td. Hrtk.); Ejdskv. 47,000 Kr. (70,000), Jordv. 24,000 Kr. (44,000); Bygn. er fors. i Danske Grundejeres Brandf. for 40,900 Kr., Løsofret i Nye Danske for 30,500 Kr.; der er ingen elektrisk Installations paa Gaarden.

Hedsgaard ligger i Heds, 75 m Øst for Landevejen Løgumkloster—Flensborg; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af Sandmuld paa sandblandet Underlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er ikke drænet, da den er naturlig sund, der er merglet i 1912 og senere igen merglet en Del. Engen er humusblandet Jord.

Jorden dyrkes i følgende 8 Marks Drift: 1. Rug eller Hvede, 2. Roer, 3. Byg eller Blandsæd, 4.—5.—6.—7. Kløver og Græs, 8. Grønjordshavre; udenfor Driften henligger en Mark med vedvarende Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 70 Sække Superf., 15 Kalig. og 20 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 12 Malkekøer, 1 Tyr og 35 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsofret; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3500 kg aarlig, Mælken leveres til Terkelsbøl Andelsmejeri.

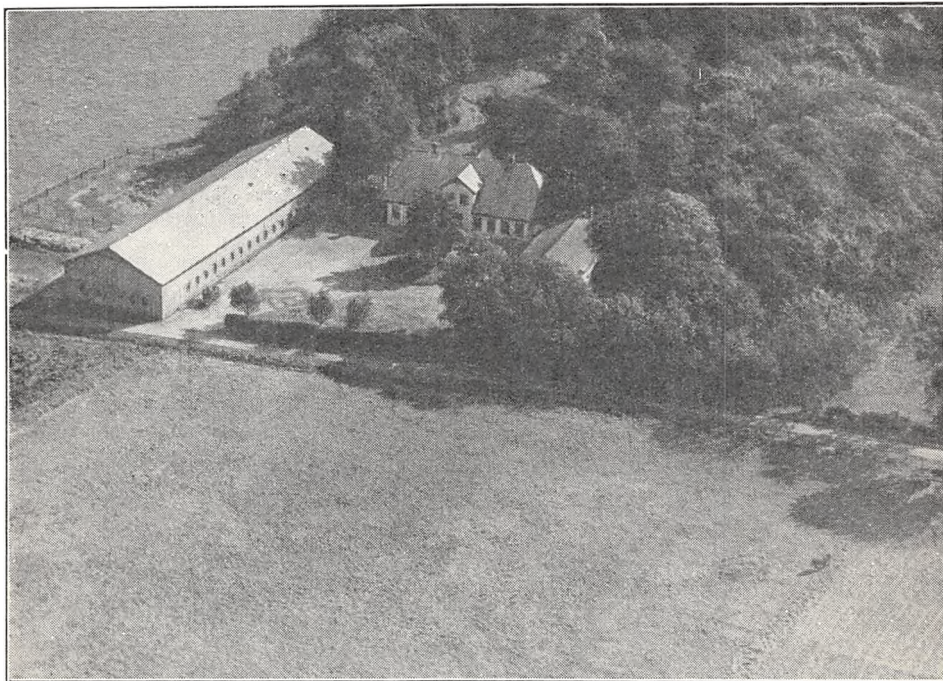
Der holdes som Regel 4 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 32 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 100 Høns.

Hedsgaard har grundmurede, gode og velholdte Bygninger med Tag af Pandeplader. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. Have, som ogsaa strækker sig Vest for Gaarden, har gennemgaaende Frontspids; den indeholder en god Bolig. Avlsbygningerne bestaar af 2 fritliggende

Sidelænger til Hovedbygningen; af disse er der Lade, Ko- og Svinestald i den østlige Sidelænge, der har Trimpel af Pandeplader og Vaskehus, Hestestald og Hønsehus i den vestlige; der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Ko- og Svinestalden.

Hedsgaard ejedes fra 1906 af Peter Sørensen Holm, der da købte den; den var da paa godt 92 ha, deraf 79 Ager, 12 Eng og 1 Have og Gaardsplads; i 1923 deltes Gaarden mellem 2 Sønner, af hvilke den ene fik godt 35 ha, Hovedparcellen og Bygningerne overtoges derefter af den nuværende Ejer.

GAARD I NOLDE BY, Burkal Sogn og Komm., Slogs Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer Albert Adolph, Postfb. og nærmeste St. Bylderup-Bov, Afst. 3 km og ca. 15 km til Tønder, Tlf. Bylderup-Bov 2071.

Hedsgaard.

Art. 1 af Nolde, samlet Areal 73,5 ha, deraf 44 Ager, 28,5 Eng og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 440,61 Th. (9,28 Td. Hrtk.); Ejdskv. 73,000 Kr. (110,000), Jordv. 44,000 Kr. (78,000); Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 49,000 Kr., Løsøret i Nye Danske for 55,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Gaarden ligger i den østlige Side af Nolde By; Jorderne, hvoraf 30 ha ligger Nord for Gaarden, 10 ha 500 m Øst for og 33,5 ha 800 m Vest for Gaarden, bestaar af god Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og der er merglet i 1936. Engen er god humusblandet Jord paa Haardbund.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift uden noget fast Sædskifte; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 60 Sække Superf., 25 Kalig. og 30 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 28 Stkr. Ungkreaturer samt 18 Stude, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 2500 kg aarlig, Mælken leveres til Bylderup-Bov Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 26 Svinekort. Der holdes 7 Faar. Fjerkørholdet er ca. 150 Høns.

Gaard Art. 1 af Nolde har grundmurede, nye gode Bygninger, opført efter en Brand i 1925. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den gl. Have, har gennemgaaende Frontspids og Tegtag; den indeholder en stor køn Bolig med indlagt Centralvarme. I Avlsbygningerne, 2 fritliggende Avls-længer, der har Tag og Trimpel af Pandeplader, er der Værelser til Medhjælper, Heste- og Svinstald i den østlige Sidelænge og Kostald samt Lade i den vestlige; desuden Vest for Hovedbygningen et Redskabs- og Maskinhus. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet.

Gaard Art. 1 af Nolde er en gl. Slægtsgaard, der siden 1743 har været i den nuværende Ejers

A. Adolphs Gaard i Nolde (Art. 1 af Nolde).

Slægts Besiddelse; den ejedes i sidste Halvdel af forrige Aarh. af Peter Heinsen Adolph, som havde overtaget den efter sine Forældre; efter ham overtoges den i 1886 af Sønnen Andr. Martin Adolph, efter hvem Gaarden i 1919 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer; Gaarden var da paa 167,6 ha, men siden er der frasolgt over Halvdelen af Gaardens Areal, deraf i 1935 ca. 70 ha til Statens Jordlovsudvalg, og af dette Areal er der foreløbig oprettet 2 Statshusmandsbrug hver med 15 ha.

GRØNGAARD, Burkal Sogn og Komm., Slogs Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer Staten ved Jordlovsudvalget, Postfb. og nærmeste St. Jejsing, Afst. godt $3\frac{1}{2}$ km og $9\frac{1}{2}$ km til Tønder, Tlf. Jejsing 2270.

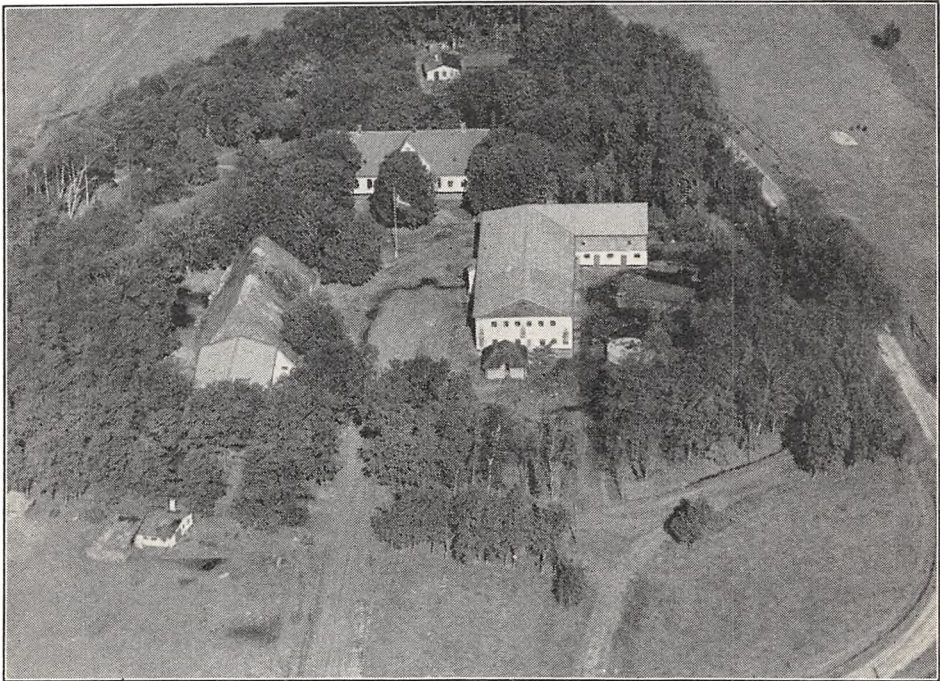
Art. 1 af Grøngaard, samlet Areal 122,2 ha, deraf 93 Ager, 12,5 Eng, 15 Plantage og 1,7 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 477,01 Th. (godt 10 Td. Hrtk.); Ejdkv. 80,000 Kr. (112,000), Jordv. 50,000 Kr. (85,000); Bygn. er fors. i Stats-Brandforsikringsfonden for 91,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyllands Højspændingsværk.

Grøngaard ligger godt $3\frac{1}{2}$ km Sydøst for Jejsing St. ved Vejen efter Lydersholm; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af let sort Sandmuld paa Sand-

underlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er velafvandet, og hele Arealet er merglet i Aarene 1908—12. Engen, som er afvandet og kultiveret, er humusblandet Jord. Plantagens Bevoksning Gran.

Gaarden drives ved Bestyrer Axel Bentholt; Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift med 7 Skifter dog uden noget fast Sædkifte. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 75 Sække Superf., 60 Kalig. og 50 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 37 Malkekøer, 1 Tyr og 41 Stkr. Ungkreaturer samt 32 Stude, er af Korthorns-Race, den fornyes overvejende ved eget Tillæg, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 3000 kg aarlig, Mælken leveres til Store Tønde Mejeri (privat).

Grøngaard.

Der holdes som Regel 8 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Gaarden er nu tildelt 60 Svinekort. Fjerkraeholdet er ca. 200 Høns.

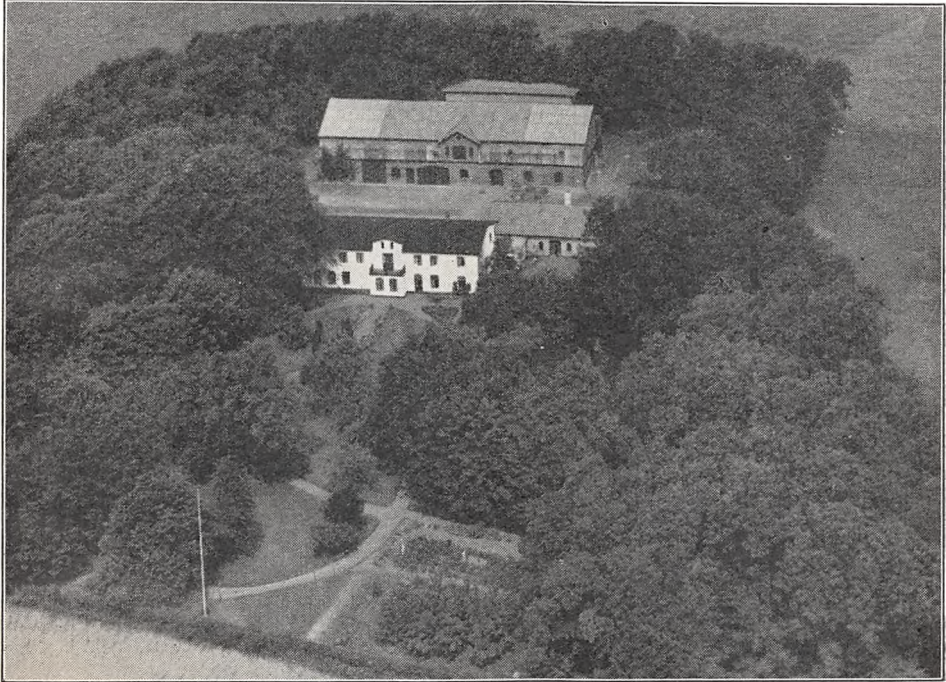
Grøngaard har grundmurede, hvidpudsede, velholdte og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til den store gl. og kønne Have, som ogsaa strækker sig Øst og Vest for denne, har Frontspids mod Syd til Gaarden og Tegtag; den indeholder en stor Bolig. Af de friliggende Avlsbygninger, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Heste- og Kostald i den østlige Sidelænge, fra hvilken Svinestalden udgaar fra den nordlige Ende som en Sidelænge mod Øst, begge med Trimpel af Pandeplader; den vestlige Sidelænge, Laden, er tækket med Rør, denne er fra den sydlige Gavl udvidet i en Forlængelse mod Syd, der har Trætrimpel og er tækket med Pandeplader. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene, Ejendommen har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Hus til denne. Gaarden er omgivet af Læplantning.

Grøngaard, der formodes at have Navn efter Grønaa, et Tilløb til Vidaaen, er en gl. Gaard, der i den senere Middelalder blev opført i 1574 af Hertug Hans d. Ældre, som havde denne Del af Sønderjylland i Forlening (se Indledningen). Gaarden ligger paa en Holm omgivet af Vandløb og de til disse stødende Enge, der, da Gaarden blev oprettet var et moradset ufremkommeligt Skovkær, som Hertugen lod rydde; senere, i sidste Halvdel af det 18. Aarh. paa de store Landbo-reformers, Tid blev Gaarden (i 1775) delvis udparcelleret (se Indledningen til Sønderjylland, Bind VIII, Side 506—07). Den ejedes fra 1920 af Eduard Nissen, der i 1924 mageskiftede den

med ca. 216,5 ha til Staten for den tilbageværende Hovedparcel af den delvis udstykkede Augustenborg Hovedgaard paa Als, og derved kom Gaarden til den nuværende Ejer; siden har Jordlovsudvalget udstykket 6 Husmandsbrug hver med ca. 15 ha, og Gaarden fik derved sit nuværende Areal.

KVÆRNHOLT, Burkal Sogn og Komm., Slogs Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer Nis Toft, Postfb. og nærmeste St. Bylderup-Bov, Afst. 3 km og 15 km til Tønder, Tlf. Bylderup-Bov 2075.

Art. 16 m. fl. af Lund, samlet Areal 55,1 ha, deraf 32,1 Ager, 14 Eng, 8 Plantage og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 258,35 Th. (5,44 Td. Hrt.); Ejdskv. 50,000

Kværnholt.

Kr., Jordv. 30,400 Kr.; Bygn. er fors. i »Vermund« for 32,000 Kr., Løsporet i samme Selskab for 32,000 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Kværnholt ligger Sydøst for Lund By ved Vejen efter Bylderup-Bov; Jorderne, der i det væsentligste er samlet om Gaarden, bestaar dels af Lermuld, dels af Sandmuld, Underlaget Ler og sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, og hele Arealet er merglet i Aarene 1924—37. Af Engen er 6,5 ha Vandingseng, 7,5 ha er Kæreng. Plantagens Bevoksning er overvejende Naaletræ plantet 1903—04.

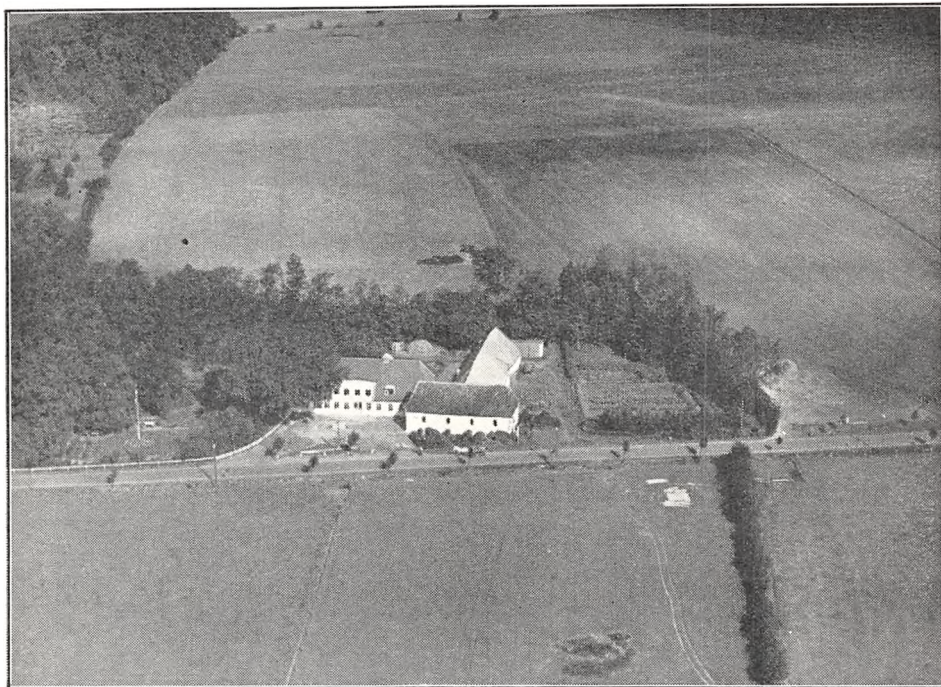
Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 20 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 5 Malkekøer samt ca. 30 Stkr. Ungkreaturer og Stude er af Korthorns-Race, den fornyes overvejende ved Indkøb, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Bylderup-Bov Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 3—4 Arbejdsheste. Gaarden er nu tildelt 27 Svinekort. Der holdes 10 Faar. Fjerkræholdet er ca. 90 Høns.

Kværnholt har grundmurede, gode og velholdte Bygninger. Den hvidpudsede Hovedbygning, der ligger mod Syd til den gl. Have, er opført i 2 Etager, har Karnap med Altan til Haven og er tækket med Tagpap; den indeholder en stor og god Bolig; en hvidpudset lav Længe, der ligger op til Hovedbygningen Nordøst for denne, indeholder Vaskehus og Vognport m. m. Af Avlsbygningerne, der ligger Nord for og parallelt med Hovedbygningen, rummer Hovedlængen Stalde og Lade, den har Mansard og Tag af Pandeplader og Nord for denne en Halvtagsbygning til Redskaber og Maskiner, ligeledes tækket med Pandeplader. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Staldene og eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. Gaarden ligger lunt omg. af Haven og Læplantning.

Kværnholt ejedes i forrige Aarh. af Chr. Momsen, der i 1878 solgte den til Sønnichsen; han solgte Gaarden i 1888 til Peter Chr. Petersen som i 1890 solgte den til Lorenz Nissen Toft; efter ham overtoges Gaarden i 1918 af Sønnen, den nuværende Ejer, der i 1923 frasolgte ca. 35 ha, paa hvilket Areal der er oprettet 5 Husmandsbrug.

Lille-Tønne Kro.

LILLE-TØNDE KRO, Burkal Sogn og Komm., Slogs Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer Laurits Grejsen, Postfb. og nærmeste St. Jejsing, Afst. godt 3 km og $9\frac{1}{2}$ km til Tønder, Tlf. Jejsing 2262.

Art. 4 m. fl. af Stemmild, samlet Areal 23,2 ha, deraf 17,2 Ager, 2 Eng, 3 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 90,44 Th. (1,9 Td. Hrtk.); Ejdskv. 23,500 Kr., Jordv. 11,500 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 40,000 Kr.; Lys fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Lille-Tønne Kro ligger Sydøst for Jejsing St. ved Landevejen Tønder—Flensborg; Jorderne, der med Undtagelse af 2 ha er samlet om Gaarden, bestaar af sund Muldjord paa Sand og sandblandet Ler. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet og nymerglet. Engen er humusblandet Jord paa Haardbund. Skovens Bevoksning er Naaletræ underplantet med Løvtræer, deri er anlagt en Frugtplantage paa ca. $\frac{1}{2}$ ha.

Jorden dyrkes i følgende 10 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Roer, 3. Byg, 4. Havre, 5.—6.—7.—8.—9. Kløver og Græs, 10. Grønjordshavre; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 45 Sække Superf., 20 Kalig. og 10 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 8 Malkekøer og 17 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg og er tuberkelfri, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko er ca. 4000 kg aarlig, Mælken leveres til Store-Tønede Mejeri (privat).

Der holdes som Regel 3 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 2 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 17 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 70 Høns.

Lille-Tønede Kro har grundmurede, store og gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til den store gl. Have, som grænser til Landevejen, har Frontspids mod Syd til denne og Tegltag; den indeholder en god Bolig med indlagt Bad og moderne Bekvemmeligheder; Øst for Hoved-

Vraagaard.

bygningen ligger Kroens Rejsestald, der har Tag af Eternit. Af Avlsbygningerne, som overvejende har Tag af Pandeplader, er der Heste-, Svine-, Kostald og Lade i den østlige Sidelænge og Hønsehus samt Brænderum m. m. i den mindre Længe mod Nord; desuden Nord for Staldlængen en Halvtagsbygning tækket med Pandeplader, denne rummer Redskaber og Maskiner. Ejendommen, paa hvilken der fra ældre Tid drives Kro og Gæstgiveri, har eget Vandværk, som drives ved Elektricitet. I 1927 er der frasolgt ca. 24 ha, paa hvilket Areal, der er opført Bygninger til en ny Ejendom.

Lille-Tønede Kro ejedes tidligere af Christian Grejsen, der havde overtaget den efter sine Forældre, og efter ham overtoges Ejendommen i 1920 af Sønnen den nuværende Ejer (se Store Tønede).

VRAAGAARD, Burkal Sogn og Komm., Slogs Hrd., Tønder Retskr. og A., Ejer Jørgen Thomsen Lorenzen, Postfb. og nærmeste St. Bylderup-Bov, Afst. $4\frac{1}{2}$ km og 15 km til Tønder, Tlf. Bylderup-Bov 2067.

Art. 6 m. fl. af Burkal og 85 af Rends, samlet Areal 124,3 ha, deraf 76,3 Ager, 32 Eng, 15 Skov og 1 Have og Gaardsplads, Nettoudbytte 818,85 Th. (17,24 Td. Hrtk.); Ejdskv. 96,700 Kr. (111,000), Jordv. 69,700 Kr. (81,000); Bygn. er fors. i

Jydsk Brandf. for 77,000 Kr., Løsoret i samme Selskab for 78,600 Kr.; Lys og Kraft fra Sønderjyll. Højspændingsv.

Vraagaard ligger ca. 1½ km Syd for Burkal By; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Sandmuld paa Sandunderlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, hvor det tiltrængtes, der er merglet i 1900 og bliver nu kalket i 1937—38. Engen er af udmærket Beskaffenhed, humusblandet Jord paa Haardbund. Skovens Bevoksning blandet.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift uden helt fast Sædskifte; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 40 Sække Superf., 15 Kalig. og 15 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 70 Stkr. Ungkreaturer, er af Korthorns-Race, den fornyes ved eget Tillæg, desuden fedes aarlig ca. 40—50 Stude som indkøbes, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar 2739 kg med 3,51 pCt. Fedt, Mælken leveres til Bylderup-Bov Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 7 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 1—2 Føl aarlig. Gaarden er nu tildelt 65 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 120 Høns.

Vraagaard har grundmurede, store, anselige og gode, overvejende hvidpudsede Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Nord til den kønne gl. Have, har Frontspids til denne, 3 smaa Kviste mod Syd til Gaarden og Tegtag; den indeholder en stor og god Bolig. Af Avlsbygningerne er der Hestestald, Vognport og Kostald i den østlige Sidelænge; denne, der har Trætrimpel og er tækket med Tagpap, er ved en kort Mellebygning forbundet med den østlige Gavl af Hovedbygningen; den fritliggende Længe mod Syd, som ligger Syd for Indkørselsvejen, rummer Lade og i den østlige Ende Svinestald, denne fortsætter i en Sidelænge (en Halvtagsbygning) mod Syd; Gaarden er aaben mod Vest. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste- og Kostald, eget Vandværk, som drives ved Elektricitet, og der hører et Aftægts- samt et Arbejderhus til Ejendommen. Gaarden ligger kønt Syd for Gammelaa og Engene langs denne og er omgivet og skærmet mod Vinden af gl. Læplantning.

Vraagaard er en gl. adelig Gaard, der allerede nævnes i Historien i 1490; den ejedes da af Erik Sture, hvis Datter bragte den til sin Mand Ditlev v. der Wisch, som døde Aar 1500; men allerede forinden (i 1494) havde han og Hustruen tilskødet Gaard og Gods til Løgum Kloster, hvorfra den formodentlig er inddraget af Kronen et Slægtled senere ved Reformationen; efter denne blev den senere overdraget til den bekendte Herredsfoged for Slogs Hrd. Nis Henriksen, Hajstrupgaard (se denne) som Arvefæste. I den nyere Tid omkring Midten af forrige Aarh. ejedes Gaarden af Friederich Mømsen, der i 1873 solgte den til Jørgen Thomsen Lorenzen; efter ham overtoges Gaarden i 1899 af Sønnen Thomas Lorenzen, efter hvem den i 1920 overtoges af Sønnen, den nuværende Ejer.

RETTELSER TIL BIND I—IX

(Side 14. L. 5 f. o. betyder: paa Side 14 i Linie 5, talt fra oven. I Linie-Tallet er Side-Betegnelsen øverst samt Overskrifter — med fed Skrift eller i Vignet — ikke talt med).

BIND I

FREDERIKSBORG AMT

- Side 21. L. 2 f. n. Stuensee-Periode, læs: Struense-Periode.
Side 22. L. 14 f. o. Avlsprinciperne, læs: Avlsprinciperne.
Side 24. L. 4 f. o. Tukøb, læs: Tuekøb.
Side 27. L. 27 f. o. 7 Parcelliststeder, læs: 9 Parcelliststeder.
Side 28. L. 4 f. n. Ahlmann Ohlsen, læs: Ahlmann-Ohlsen.
Side 30. L. 13 f. o. Ungkvæg og fornyes, læs: Ungkvæg fornyes.
Side 30. L. 13 f. n. Brandsass., læs: Brandass.
Side 47. L. 18 f. n. Avlsbygningen, læs: Avlsbygningerne.
Side 66. L. 16 og 19 f. o. Grmd., læs: Grdm.
Side 82. L. 5 f. n. indkøb, læs: Indkøb.
Side 86. L. 1 f. o. 74 Ager, læs: 74,5 Ager.
Side 101. L. 4 f. n. Tlf. Maaløv 19, læs: Tlf. Maaløv 219.
Side 171. Sidebetegnelsen Lyng-Frederiksborg Hrd., læs: Lyng-Kronborg Hrd.
Side 192. L. 12 f. n. paa Frederik d. Tredies Tid ejedes denne af Dronning, læs: paa Frederik d. Tredies Tid ejedes denne samt Ebbekøb af Dronning.
Side 196. L. 11 f. n. og Side 199 L. 3 f. o. Tesdorph, læs: Tesdorpf.
Side 227. L. 1 f. o. Thomos, læs: Thomas.
Side 228. L. 24 f. o. (se under Historie), læs: (se under Historien).
Side 235. L. 7 f. o. Smidstrupgaard, læs Sofienberg.
Side 276. L. 7 f. o. 43 Td., læs: 43 Td.
Side 276. L. 16 f. n. Hovedholm, læs: Hvedholm.
Side 278. L. 22 f. o. sandblandet Muldjord dog, læs: sandblandet Muldjord, dog
Side 287. L. 13 f. n. og Side 289. L. 4 f. o. Sogn og Komm., læs: Sogn og Ovrø Komm.

KØBENHAVNS AMT

- Side 299. L. 5 f. o. Vanskeligheder, læs: Vandsamlinger.
Side 299. L. 7 f. o. Stede, læs: Steder.
Side 299. L. 21 f. o. efter: Perioden 1927—31; tilføj: for Roskilde Amtsrads-kreds henholds-

- vis 3,60 Kr. og 5,000 Kr. (se forøvrigt nederst Side 708).
Side 314. L. 8 f. o. Trolle Parsberg, læs: Trolle, Parsberg.
Side 320. L. 8 f. n. Forpagter Olsen, læs: Forpagter Ole Olsen.
Side 326. L. 18 f. n. jævnt god, læs: jævn god.
Side 334—38. Byen: Lyngby rettes alle Vegne til: Lyngby.
Side 343. L. 8 f. n. Areal 135 ha, læs: Areal 35 ha.
Side 390. Billedet er af Nordgaarden i Svogerslev (ikke med i Værket); Billedet af Toftgaard: se under Tilføjelser sidst i nærværende Bind.
Side 394. L. 18—19 f. o. Jerunderlag, læs: Lerunderlag.
Side 402. L. 22 f. o. I 1927 købe Kbhvns Vandværk, læs: I 1927 købte Kbhvns Vandværk.
Side 418. Billedet er af Lundegaard i Ballerup, se Side 619; Billedet af Lindegaard: se under Tilføjelser sidst i nærværende Bind.
Side 425. L. 18 f. o. 1882, læs: 1822.
Side 446. L. 9 f. n. Stubberubgaard, læs: Stubberupgaard.
Side 488. L. 4 f. o. og indhegnet, læs: er indhegnet.
Side 493. L. 28 f. o. (om Køber, læs: (om Køberen).
Side 510—11. Gaarden, der er kaldt »Martins-have«, er uden Navn.
Side 512. L. 7 f. n. 1708, læs: 1808.
Side 528. Ved en Fejltagelse af Fotografen er det Nabogaarden til Tjørnehøjgaard, der ses paa Billedet; Billedet af Tjørnehøjgaard: se under Tilføjelser sidst i nærværende Bind.
Side 539. Ved en Fejltagelse er Billedet af Gaarden Haraldsminde blevet ombyttet med Billedet af Gaarden Højjagergaard i Ballerup; se Side 708.
Side 563. L. 25 f. n. Lovmoseeng, læs: Lavmoseeng.
Side 569—81. Nordre Birks Retskr. skal for alle Gaardene her ændres til Søndre Birks Retskr.
Side 594. L. 12 f. o. Ammerzøhl, læs: Ammitzøhl.
Side 607. L. 29 f. o. den ene Bygmark saa's, læs: den ene Bygmark radsaa's.

Side 614. Ved en Fejltagelse er Billedet af Høj-
agergaard i Ballerup blevet ombyttet med
Billedet af Haraldsminde; — se Side 708.

Side 640. L. 24 f. o. Ejer I/S, læs: Ejer A/S.

Side 654. L. 12 f. o. Jorderne Øst for Gaar-
den har Fald mod Øst, læs: Jorderne Vest
for Gaarden har Fald mod Øst.

Side 700. L. 10 f. o. Lovmoseeng, læs: Lavmoseeng

Side 704. Ved en Fejltagelse er Gaarden »Nøj-
somhed« Vest for Nærum blevet fotograferet
i Stedet for Nærumgaard.

HOLBÆK AMT

Side 715. L. 19 f. n. Tordenfeld, læs: Torben-
feldt.

Side 716. L. 3 f. o. i Tabellen 2. Spalte, Ondløse-
Sødersted, læs: Ondløse-Søndersted.

Side 740. L. 18 f. o. Christian Skeel, læs: Chri-
sten Skeel.

Side 744. L. 8 f. n. deraf 2 Hopper, læs: 2 Føl-
hopper.

Side 762. L. 17 f. o. Merløse Hrd. — 714, læs:
Merløse Hrd. — 717.

Side 762. 1. Spalte. Aagaard 730, læs:
731. Aagerupgaard..... 741, læs: 742. Ager-
krogsgaard 733, læs: 734. Axelholdt-
gaard 743, læs: 745. Baarupgaard.....
746, læs: 748.

Side 763. 1. Spalte. Bjergmarksgaard747,
læs: 749. Bonderup Hovedgaard 748,
læs: 750. Borgmestergaarden..... 716, læs:
717. Dorthealyst 729, læs: 730. Dra-
gerupgaard 734, læs: 735.

Side 763. 2. Spalte. Edelgundegaard 744,
læs: 745. Eriksholm 741, læs: 742.
Fauergaard 716, læs: 717.

Side 764. 1. Spalte. Fristrup Mølle ... 744, læs:
746. Glæmosegaard 736, læs: 737.
Grønnebjerggaard ... 746, læs: 747.

Side 764. 2. Spalte. Hammershush 750, læs:
752. Hejnemosegaard 747, læs: 749.
Holbæk Slots Ladegaard 717, læs: 718.
Holmagergaard 745, læs 746.

Side 765. 1. Spalte. Jonstrupgaard 753,
læs: 755. Kildegaard 756, læs: 758.
Knabstrup 731, læs: 732. Kongs-
dal 756, læs: 758.

Side 765. 2. Spalte. Langerødgaard 718,
læs: 720.

Side 766. 1. Spalte. Løvenborg 725, læs:
726. Maglegaard 734, læs: 735. Merlø-
segaard 750, læs: 752. Minnislyst
754, læs: 756. Nordgaarden.....730, læs: 731.

Side 766. 2. Spalte. Nyvang 720, læs:
721. Pedersminde 755, læs: 757. Run-
dingsholm 722, læs: 723. Rørvang.....
722, læs: 723.

Side 767. 1. Spalte. Severinsminde 728,
læs: 729. Sophienholm 737, læs: 738.
Spaannebækgaarden 723, læs: 724.
Stenhallergaard 751, læs: 753. Sten-
lingsgaard 752, læs: 754. Storemølle-
gaardens Avlsgaard 724, læs: 725.

Side 767. 2. Spalte. Søgaard, Aagerup Sogn
742, læs: 744.

Side 768. 1. Spalte. Tølløsegaarden 738,
læs: 739. Tømmerupgaard 759, læs:
761. Vallestrupgaard 733, læs: 734.

Side 768. 2. Spalte. Vipperødgaard 735,
læs: 736. Vollemosegaard 753, læs: 755.
Wegenersminde 725, læs: 726.

BIND II

HOLBÆK AMT (Fortsat)

Side 5. Titelbladet, nederste Linie: København
1930, læs: København 1931.

Side 7. L. 27 og 28 f. o., samt Side 8 L. 4 f. o.
Plader, læs: Pandeplader.

Side 9. L. 10 f. o. og L. 11 f. n. Plader, læs:
Pandeplader.

Side 28. L. 30 f. o. 1740, læs: 1760.

Side 32. L. 1 f. o. Vest, læs: Øst, og L. 12 f. o.
1229, læs: 1429.

Side 35. L. 23 f. n. deraf ca. 155 Ager, læs:
deraf ca. 165 Ager.

Side 42. L. 21 f. n. og Side 43. L. 5 f. o. Jyde-
rup-Holmstrup Komm., læs: Jyderup Komm.

Side 44. L. 28 f. n. dennes Enke solgtes, læs:
dennes Enke solgte.

Side 58. L. 28 f. n. Aar 1400, læs: Aar 1500.
og L. 11 f. n. 1887, læs: 1687.

Side 60. L. 16 f. o. Fosforsyre, læs: Superfos-
fat.

Side 64. L. 7 f. n. 510,8 ha), deraf 385 Ager,
læs: 610,8 ha), deraf ca. 435 Ager, og L. 6
f. n. ca. 70 Huse, læs: 49 Huse.

Side 70. L. 6 og 5 f. n. udgaar Ordene: ved
hans Død i 1817 arvede Sønnen J. C. Selchau,
der i 1799 ændrede Navnet til det nuvæ-
rende.

Side 73. L. 18 f. o. Hovedgaard, læs: Hovedbyg-
ning.

Side 73. L. 30 f. o. der hører 7, læs: der
hørte 7.

Side 74. L. 8 f. n. aaben mod Syd, læs: aaben
mod Øst.

Side 93. ■ 15 f. o. til Slagelse For-, læs: til
Høng For-.

Side 110. L. 11 f. n. med Pandeplader, læs: med
Tag af Pandeplader.

Side 113. L. 17 f. o. den sydlige, læs: den
nordlige.

Side 123. L. 15 f. o. fra 1. April 1916, læs: fra
1. April 1926.

Side 126. L. 14 f. n. det ene af Ordene — be-
staar — udgaar.

Side 160. L. 10 f. n. mod Nord, læs: mod Syd.
Paa Siderne 166—68 ændres Jyderup-Holm-
strup Komm. til Jyderup Komm.

Side 188. L. 27 f. o. Strandgaard, læs: Strande-
gaard.

Side 206. L. 7—8 f. o. er-hverve, læs: er-
hvervede.

SORØ AMT

Side 239. L. 3—4 f. o. Ejer Andelsselskabet
Kærehave Skolekreds, læs: Ejer A/S Kære-
have Landbrugsskole og Husholdningsskole.

- Side 239. L. 5—8 Stk. 2 ændres til: Matr.-Nr. 54 a m. fl. af Ringsted By's Markjorder, Ringsted Købstad, 1 b m. fl. af Kjørup Hovedgaard, Ringsted Landsogn, 5 i af Benløse By og Sogn, Areal 110 ha, Hrtk. 20 Td. 5 Skp.; Ejdskv. (1927) 322,500 Kr., Jordv. 120,000 Kr., Bygn. er fors. i Købst.s alm. Brandfors. for 502,000 Kr., Løspøret i »Danmark« for 173,000 Kr.; Lys og Kraft fra A/S Sydøstsj. Elektricitetsv.
- Side 246. L. 2 og 1 f. n. paa den højreliggende, læs: paa den højst liggende.
- Side 260. L. 22 f. o. to aabne Hjelme med Tagpap, læs: to aabne Hjelme, tækket med Tagpap.
- Side 283. L. 19 f. o. Gernershøj, læs: Gernershøj.
- Side 292. L. 20 f. n. sydvestlige Længe, læs: sydøstlige Længe.
- Side 304. L. 25 f. o. den vestlige Længe, læs: den østlige Længe.
- Side 305. L. 14 f. o. det ene Svinestald, læs: det ene indeholder Svinestald.
- Side 318. L. 21 f. n. Øst for, læs: og Øst for denne.
- Side 333. L. 28 f. o. Hadstrup, læs: Hastrup.
- Side 383. L. 11 f. n. Slags Græs, læs: Kultur-Græarter.
- Side 385—88 findes desværre 2 Gange som Følge af en forkert Paginering, medens Siderne 369—72 mangler.
- Side 396. L. 11 f. o. Stjerneholm, læs: Stjerneholm.
- Side 399. L. 14 f. o. Grøntømmer, læs: Grøntømmer.
- Side 404. L. 2 f. o. H. Pedersen, læs: H. Pedersen.
- Side 404. Nederste Stykke om »Garvergaarden« affattes saaledes: Garvergaarden og Jernbjerggaarden (se denne) ejedes tidligere af Fabrikant H. B. Kjerulff; han solgte dem i 1918 til Direktør Sofus Petersen for ca. 1 Mill. Kr. I 1918 købte den nuværende Ejer Garvergaarden af »De danske Sortfabriker«.
- Side 408. L. 19 f. o. Brørup, læs: Brorup.
- Side 417. L. 9 f. n. »Pebringe«, læs: »Pebring«, og L. 5 f. n. Bomheller, læs: Bombelles.
- Side 440. L. 2 og 1 f. n. Davidsrød, læs: Dævidsrød.
- Side 442. L. 24 f. n. Del er, læs: en Del er.
- Side 464—68 De 7 Gaarde paa disse hører under Korsør Retskr.
- Side 467. L. 1 f. o. vinkelret, læs: i Forlængelse.
- Side 469—76. De 8 Gaarde paa disse Trængsgaard indbefattet hører til Skelskør Bitingsted under Korsør Retskr.
- Side 470. L. 11 f. n. Naaletæ, læs: Naaletræ.
- Side 476—80. De 8 Gaarde paa disse i Taarnborg Sogn og Komm. hører under Korsør Retskr.
- Side 486. L. 1 og 2 f. o. V. Flakkebjerg Hrd., Skelskør Retskr., læs Slagelse Hrd., Korsør Retskr.
- Side 488. L. 7 f. n. Godsejeren: læs: Godserne.
- Side 508—16. De 9 Gaarde paa disse hører under Rude Bitingsted under Korsør Retskr.
- Side 517. L. 5 f. n. kreneleret, læs: kaneleret.
- Side 517—29. De 11 Gaarde paa disse hører til Skelskør Bitingsted under Korsør Retskr.
- Side 520. L. 12 f. o. mod Nord, læs: mod Øst.
- Side 522. L. 3 f. n. 1898, læs: 1897.
- Side 525. L. 22 f. n. (ingen Køer), læs: (Køerne ikke indbefattet).
- Side 527. L. 6 f. o. omflydt af Grave, læs: omgivet af vandfyldte Grave.
- Side 527. L. 9 f. o. Den er opført, læs: Hovedbygningen er opført.
- Side 531—50. De 22 Gaarde paa disse hører til Førslev Bitingsted under Næstved Retskr.
- Side 548. L. 13 f. n. Vellensved, læs: Vallensved.
- Side 551—52. De 2 Gaarde paa disse hører til Rude Bitingsted under Korsør Retskr.
- Side 553. L. 10 f. o. ved 2 korte Tværfløje mod Syd, læs: med en kort gennemgaaende Tværfløj ved den sydlige Ende.
- Side 553. L. 14 f. o. nordligste, læs: sydlige.
- Side 553—56 De 4 Gaarde paa disse hører til Førslev Bitingsted under Næstved Retskr.
- Side 555. L. 25 f. o. Sydøst for, læs: Sydvest for.
- Side 557—63. De 7 Gaarde paa disse i Kvislemark-Fuirendal Komm. hører til Rude Bitingsted under Korsør Retskr.

PRÆSTØ AMT

- Side 600. L. 14 f. o. Nord for denne, læs: Syd for denne.
- Side 603. L. 25 f. o. fra den sydlige, læs: fra den nordlige.
- Side 607. L. 6 f. o. udgaar mod Øst, læs: udgaar mod Vest.
- Side 611. L. 1 f. n. købte Christensen, læs: købte Lars Hansen.
- Side 612. L. 3 f. o. i 1857 afstod Christensen, læs: i 1897 afstod Lars Hansen.
- Side 618. L. 21 f. o. Christian Skeel, læs: Christian Skeel.
- Side 643—44. De 3 Gaarde paa disse hører til Fakse Bitingsted under Storehedinge Retskr.
- Side 651. L. 5 f. n. Rasmus Karshøj, læs: Rasmus Karlshøj.
- Side 662—67. De 5 Gaarde paa disse hører til Fakse Bitingsted under Storehedinge Retskr.
- Side 674—76. De 2 Gaarde paa disse hører til Fakse Bitingsted under Storehedinge Retskr.
- Side 684. L. 5 f. n. Prof. R. Kock, læs: R. Koch.
- Side 690. L. 1 f. o. Vest for, læs: Øst for.
- Side 697. L. 14 f. o. mod Vest, læs: mod Øst, og L. 21 f. o. længst mod Øst, læs: længst mod Vest.
- Side 702. L. 26 f. n. 1894, læs: 1804.
- Side 703. L. 13 f. n. Fæste og Lejegods, læs: Fæstegods og Lejehuse.
- Side 710. L. 12 f. o. der er nu indrettet Værelser for, læs: i hvilken, der nu er indrettet Værelser til.

Side 726. L. 2 f. n. f. Eks. i Vejlø, læs: saaledes i selve Sognet.

Side 728. L. 14 f. o. Nord for Avlsgaarden, læs: Vest for Avlsgaarden.

Side 728. L. 17 f. n. Baron K. S. Tage Reedtz-Thott, læs: K. T. T. O. Baron Reedtz-Thott.

Side 759. Om Sophuslund (tidligere Taageskovgaard), Matr.-Nr. 1 a m. fl. af Taageskov og 3 b m. fl. af Everdrup meddelte Overskyldraadet til Redaktionen i en Liste over de større Landejendomme i Everdrup Komm., at Gaarden ved Vurderingen til Ejendoms-skyld pr. 1. Jan. 1927 havde et Areal af 188,66 ha med 25,2 Td. Hrtk., men efter en stedfunden Omvurdering i 1928 kun 174,87 ha med 22 Td. o Skp. 3 Fdk. 1 Alb. Hrtk., og sidstnævnte Tal benyttede vi saa i »Større danske Landbrug«. Da Gaardens Ejer senere har meddelt Redaktionen, at i Følge en af Landinspektør Weitemyer foretaget Ombonitering af Gaardens Jorder skulde Boniteten eller Godheden af disse svare til godt 33 Td. Hrtk., saa meddeler vi her dette Tal. (Trap: »Kongeriget Danmark« meddeler i 4. eller nyeste Udgave, at Gaarden efter Ejendomsskyldvurderingen pr. 1. Jan. 1920 har 191 ha med 25,2 Td. Hrtk.).

Side 760. L. 10 f. n. P. Veden, læs: P. Vedel. L. 5 f. n. J. C. Nøjgaard, læs: J. C. Nør-gaard, og L. 3 f. n. ca. 22 ha, læs: 2,2 ha.

Side 764. I Spalte 2 skal de 40 Gaarde: Hagelbjerggaard—Hulby Møllegaard, Linierne 9—48 over i Spalte 1 og ind mellem Gørslevgaard og Humlemosegaard mellem Linierne 26 og 25 f. n.

BIND III

PRÆSTØ AMT (Fortsat)

Side 5. Titelbladet, nederste Linie: København 1930, læs: København 1932.

Side 9. L. 18 f. o. mod Sydvest, læs: mod Syd-øst.

Side 10. L. 16 f. n. og en Lade, læs: en Lade.

Side 14. L. 5 f. n. 1912, læs: 1922.

Side 16. L. 5 f. o. og Øst for, læs: og Nord for.

Side 24. L. 9 f. o. af dette, læs: af Fæstegodset.

Side 28. L. 4 f. n. 437,5 Skov, læs: 537,5 Skov.

Side 36. L. 17 f. o. Sydvest, læs: Nordvest.

Side 41. L. 19 f. o. samlet Areal 400 ha, læs: samlet Areal 410 ha.

Side 64. L. 5 f. n. Cekseldrift, læs: Vekseldrift.

Side 68. L. 1 f. o. af N. Vestud, læs: af Nr. Vestud.

Side 73. L. 23 f. n. Øst for, læs: Vest for.

SVENDBORG AMT

Side 87. L. 15 f. n. 1818—20, læs: 1818—28.

Side 111. L. 26 f. o. Søren Hellerup, læs: Søren Hillerup.

Side 117. L. 4 f. o. den mod Øst, læs: den mod Syd.

Side 120. L. 28 f. n. deraf 56 Ager, læs: deraf 66 Ager.

Side 127. L. 5 f. o. en Hovedbygning, læs: en Hovedfløj, og L. 6 f. o. Fløjen, læs: Hovedfløjen.

Side 127. L. 7 f. o. den ligger, læs: Hovedfløjen ligger, og L. 8 f. o. Hovedbygningen, læs: Hovedfløjen.

Side 132—41 de 8 Gaarde her i Kommunerne: Søllinge-Hellerup, Sdr. Højrup og Aarslev hører til Ringe Bitingsted under Nyborg Retskr.

Side 142. L. 1—2 f. o. Svendborg Købstad og Thorseng Birk's Retskr., læs: Ringe Bitingsted, Svendborg Retskr.

Side 141—51. De 8 Gaarde her i Ringe og Ryslinge Kommuner hører til Ringe Bitingsted under Svendborg Retskr.

Side 195. L. 14 f. n. Egense, Ollerup og Sørup Sogne, læs: Sørup Sogn, Sørup-Sct. Jørgens Komm.

Side 197. L. 11—12 f. n. (Hovedbygn.), læs: (Hovedbygn. og Park m. m.).

Side 200. L. 13 f. n. 149 Ager, læs: 139 Ager.

Side 213. L. 6 f. o. Kmjk. Sti Tønsberg Schøller v. Kragh, læs: Kmjk. Sti Tønsberg Schøller v. Krogh.

Side 224. L. 3 f. o. Jordv. 30,000 (Slottet), læs: Jordv. 30,000 Kr. (Slot og Park m. m.).

Side 238. L. 8 f. n. ca. 1700, læs: ca. 1800.

Side 239. L. 2 f. o. samlet Areal 222,4 ha, læs: samlet Areal 299,4 ha.

Side 239. L. 3 f. o. 90,8 Skov, læs: 90,8 Skov (deraf 77 ha i Hundstrup Sogn).

Side 239. L. 10 f. n. Den aarlige Hugst er ca. 400 Rummeter, læs: Den aarlige Hugst er ca. 550 Rummeter.

Side 240. L. 19. f. n. 1927, læs: 1928.

Side 252. L. 5 f. n. længst mod Øst, læs: længst mod Vest.

Side 256. L. 10 f. n. til Kmhr. Baron Fr. Siegfr. Rantzau, læs: til Kmhr., Baron Fr. Siegfr. Rantzau (Greve i 1814).

Side 256. L. 10—9 f. n. til Baron C. H. A. Hardenberg-Reventlow, læs: til C. H. A. Hardenberg-Reventlow (ophøjet i den danske Grevestand 1815).

Side 259. L. 12 f. n. mod Vest til, læs: mod Øst til.

Side 255—65. De 8 Gaarde her i Kommunerne: Herringe, Gestelev, Espe, Vantinge og Heden hører under Ringe Bitingsted under Faaborg Retskr.

Side 279—82. De 3 Gaarde her: Gelskov, Lyk-kenssæde og Nybøllegaard i Hillerslev Komm. hører til Ringe Bitingsted under Faaborg Retskr.

Side 280. L. 20 f. o. Ende, læs: Længe.

Side 283. L. 19 f. o. Hardenberg Reventlow, læs: Hardenberg-Reventlow.

Side 283. L. 25 f. o. Vester Hæsinge Sogn, læs: Sandholts-Lyndelse Sogn.

Side 283. L. 29 f. o. Sdr. Lyndelse, læs: Sh.-Lyndelse.

Side 285. L. 5 f. o. tækket med Spaan, læs: tækket med Kobber, og L. 9—10 f. o. der er indlagt Centralvarme, læs: der er ikke Centralvarme.

Side 285. L. 17—20 f. o. Møllehjulet, der er af Træ, er omgivet af et muret Rum, tækket med Tagpap, medens selve Mølleriet er indrettet paa Loftet i den nævnte tidligere Mejeribygning. (tækket med Cementsten udgaar).

Side 306. L. 27 f. o. Datteren Anne F., læs: Datteren Anne R.

Side 312. L. 12 f. o. Ved den vestlige Ende, læs: Ved den østlige Ende.

Side 317. L. 18 f. o. den vestlige, læs: den østlige, og L. 21—22 f. o. Den østlige, læs: Den vestlige.

Side 325. L. 21—22 f. o. Elisabeth Juul, læs: Elisabeth Juul.

Side 331. L. 9 f. o. i 1924, læs: i 1925.

Side 356. L. 1 f. n. østlige Længe, læs: sydlige Længe.

Side 361. L. 5 f. n. den vestlige, læs: den østlige.

Side 377—78. De 2 Gaarde paa Ærø hører til Marstal Bitingsted under Rudkøbing Retskr.

ODENSE AMT

Side 385. Næstnederste Stykke — 5 Linier udgaar.

Side 387—95. Sct. Hans Sogns Landdistrikt med de 12 førstnævnte Gaarde her i Odense Hrd. er fra 1. April 1932 indlemmet i Odense Kbstd.

Side 396. L. 8 f. n. og Side 398 L. 2 f. o. Lindvad Aa, læs: Lindved Aa.

Side 403. L. 4 f. o. mod Øst, læs: mod Nord.

Side 415. L. 5 f. o. Trøstrup-Korup Komm., læs Korup Komm.

Side 423. L. 7—8 f. o. Tlf. Dalum 130 (Forstanderen) og 127 (Eleverne), læs: Tlf. Dalum 130 (Forstanderen) og 27 (Eleverne).

Side 424. L. 24—25 f. o. Jørgen Pedersen, læs: Jørgen Petersen, og L. 30 f. o. Jørgen Pedersens, læs: Jørgen Petersens.

Side 441. L. 3 f. n. den østlige, læs: den sydlige.

Side 470—73. De 4 Gaarde her ligger i Seden-Aasum Komm.

Side 474—92. De 17 Gaarde her hører til Odense Bitingsted under Kerteminde Retskr.

Side 498. L. 10 f. o. Bygning er i 2 Etager, læs: Bygning i 2 Etager.

Side 509. L. 12 f. n. Lensgreve Julius Wedell, Wedellsborg, læs: Lensgreve Julius C. H. Wedell-Wedellsborg.

Side 520. L. 14 f. o. mod Vest, læs: mod Nord.

Side 539. L. 2 f. o. den østlige Ende, læs: den vestlige Ende.

Side 544. L. 4 f. o. mod Vest ud, læs: mod Øst ud.

Side 553. L. 4. f. o. af af Tyre, læs: af Tyre.

Side 556. L. 11 f. o. tillige ejedes, læs: tillige ejede.

Side 561. L. 5 f. n. har noget, læs: har muret.

Side 588—592. De 4 Gaarde her ligger i Vejlbystrib Komm.

Side 604. L. 3 f. n. er Brændehus, læs: et Brændehus.

Side 619. L. 16 f. n. paa ca. 12 ha, læs: paa ca. 120 ha.

Side 626. L. 28 f. o. Kødstrup, læs: Kølstrup.

Side 646. L. 12 f. o. Lensgreve Julius Wedell-Wedellsborg, læs: Lensgreve Julius C. H. Wedell-Wedellsborg.

Side 652. L. 14 f. o. Hans solgt, læs: Hans solgte.

Side 654. L. 8 f. o. Ørbæk By, Sogn og Komm., læs: Ørbæk By, Ore Sogn og Komm.

Side 666. L. 13 f. n. og atter senere til Kronen, læs: og senere til Kronen.

Side 681—92. De 7 Gaarde her hører til Odense Bitingsted under Bogense Retskr.

Side 694—704. De 9 Gaarde her hører til Odense Bitingsted under Bogense Retskr.

Side 697. L. 1 f. n. samlet Areal 454 ha, deraf 254 Ager, 192 Eng og 8 Have og Gaardsplads, læs: samlet Areal 464,3 ha, deraf 311 Ager, 145,3 Eng (vedvarende Græs) og 8 Have og Gaardsplads.

Side 699. L. 9—8 f. n. samlet Areal 183 ha, deraf 166 Ager, 14,5 Eng og 2,5 Have og Gaardsplads, læs: samlet Areal 185 ha, deraf ca. 166 Ager, 16,5 Eng (vedvarende Græs) og 2,5 Have og Gaardsplads.

Side 702. L. 3 f. o. Tlf. Uggerslev 101, læs: Tlf. Uggerslev 101, og L. 1 f. n. 6—7. Kløver og Græs, læs: 6. Kløver og Græs.

Side 712. L. 14 f. o. Ørritslev By, Sogn og Komm., læs: Ørritslev By, Skeby Sogn og Komm.

Side 720. L. 30 f. n. Sønnen Jens Dreves S., læs: Sønnen Jens Dreyer S., og L. 23 f. n. Skibby, læs: Skeby.

Side 709—30. De 19 Gaarde her (Lunde Hrd.) hører til Odense Bitingsted under Bogense Retskr.

Side 734. L. 19 f. o. Vigerø, læs: Vigelsø.

Side 739. L. 10 f. o. Kostalden i 1880, læs: Svinestalden i 1880.

Side 741. L. 12 f. n. Kostalden mod Øst, læs: Kostalden mod Vest.

Side 734—52. De 16 Gaarde her hører til Odense Bitingsted under Kerteminde Retskr.

Side 756. L. 8 f. o. Besidderne af Grevskabet, læs: Besidderne af Grevskabet Langeland.

Side 757. L. 11 f. o. ligger Øst for, læs: ligger Vest for.

Side 763. L. 25 f. o. den østlige Kostald, læs: den vestlige Kostald.

Side 766. L. 23 f. o. der døde 1369, læs: der døde 1369; L. 24 f. o. derefter, læs: det var, og L. 25 f. o. sin Slægtning, læs: Broderen.

BIND IV

MARIBO AMT

Side 10. L. 13 f. o. Brarup Vaalse, læs: Brarup, Vaalse, og L. 17 f. o. Thorslunde Sogn Sædinge, læs: Thorslunde Sogn, Sædinge.

Side 12. L. 19 f. o. For hvert et Tab ingen Erstatning findes, læs: For hvert et Tab igen Erstatning findes.

Side 152. L. 10 f. o. den østlige, læs: den vestlige.
 Side 156. L. 16 f. o. 2 Td. 5,5 Skp., læs: 2 Td. 5 Skp.
 Side 209. L. 15 f. n. Enkegrevinde B. M. Reventlow, læs: Enkegrevinde B. U. Reventlow.
 Side 212. L. 24 f. o. mod Øst, læs: mod Vest.
 Side 249. L. 4 f. n. Vogne, læs: Vognport.
 Side 256. L. 4 f. o. Vestlængen, læs: Østlængen.
 Side 263. L. 10 f. o. og L. 18—17 f. n. Nakskov Retskr., læs: Maribo Retskr.
 Side 271. L. 15 f. o. den østlige, læs: den vestlige, og L. 23 f. o. Maribo A., læs: Maribo Retskr. og A.
 Side 293. L. 10 f. o. til i 1852, læs: den i 1852.
 Side 299. L. 3 f. o. Lensbaron S. J. Bertouch-Lehn, læs: P. J. Bertouch-Lehn.
 Side 279—370. De 77 Gaarde her hører til Rødby Bitingsted under Maribo Retskr.
 Side 313. L. 9 f. o. 1916, læs: 1610.
 Side 325. L. 1 f. o. 1921, læs: 1891.
 Side 359. L. 7 f. o. Heste- og Svinestald, læs: Heste-, Ko- og Svinestald.
 Side 360. L. 32 f. o. Øst for Laden, læs: Vest for Laden.
 Side 368. L. 1 f. n. den østlige Længe, læs: den vestlige Længe.
 Side 370. L. 13 f. o. Øst for Gaarden, læs: Vest for Gaarden.
 Side 390. L. 6—7 f. o. til Vestsiden af, læs: til Østsiden af.
 Side 402. L. 2 f. n. Vest for Stalden, læs: Øst for Stalden.
 Side 404. L. 6 f. n. 4000 Td. Bønderhrtk., læs: 400 Td. Bønderhrtk.
 Side 414. L. 15 f. n. Lade i Længen mod Vest Vestenden af denne, læs: Lade i Længen mod Øst (den nordlige Ende af denne).
 Side 420. L. 15 f. n. den vestlige Længe, læs: den østlige Længe.
 Side 424. L. 14 f. n. Side 193, læs: Side 197.
 Side 434. L. 7 f. o. nordvestlige, læs: nordøstlige.
 Side 442. L. 7 f. o. og Side 446. L. 4 f. n. den vestlige, læs: den østlige.
 Side 455—91. De 32 Gaarde her hører til Nysted Bitingsted under Saksøbing Retskr.
 Side 462. L. 8 f. o. den østlige Kostald, læs: den vestlige Kostald.
 Side 482. L. 14 f. n. over Engen, læs: over Egnen.
 Side 497. L. 17—19 f. o. af disse Linier udgaar: i 1892 solgte Prpt. Jochumsen, Døllefjelde, Lolland, den til Rentier Giebelhausen, Kbhvn., for 80,000 Kr., den var da kun paa 72 ha med ca. 16 Td. Hrtk., og i Stedet for indføjtes efter hans Død overtoges Christiansminde af Arvingerne, der i 1905 solgte den for 145,000 Kr. til.
 Side 519. L. 13 f. o. den vestlige, læs: den østlige.
 Side 535. L. 21 f. n. den sydøstlige, læst: den nordøstlige.
 Side 536. L. 10 f. n. en vestlige, læs: en østlig.

Side 546. L. 14 f. n. i Længen mod Vest, læs: i Længen mod Øst, og L. 13 f. n. fra Vestsiden, læs: fra Østsiden
 Side 548. L. 2 f. o. mod Vest, læs: mod Øst.
 Side 558. L. 6 f. n. Bygn. er for., læs: Bygn. er fors.
 Side 562—76. De 13 Gaarde her hører til Stubbekøbing Bitingsted under Nykøbing Retskr.
 Side 565. L. 15 f. o. der er tækket, læs: den er tækket.
 Side 572. L. 34 f. o. »der« udgaar.
 Side 578—603. De 24 Gaarde her hører til Stubbekøbing Bitingsted under Nykøbing Retskr.
 Side 627. L. 8 f. n. mod Øst, læs: mod Vest, og L. 1 f. n. Øst for Kostald, læs: Øst for, Kostald.
 Side 629. L. 10 f. n. Desuden Vest for, læs: Desuden Øst for.
 Side 635. L. 17 f. n. Svinebeholdningen, læs: Svinebesætningen.
 Side 713. L. 33 f. n. i Spalte 1. 382, læs: 482.

BORNHOLMS AMT

Side 661. L. 7 f. o. og Side 665. L. 13 f. o. mod Vest, læs: mod Øst.
 Side 672. L. 2 f. o. mod Vest, læs: mod Øst, og Nordvest for, læs: og Nordøst for.
 Side 672. L. 17 f. n. Sandvig Sogn og Komm., Bornholms Nr. Hrd., Rønne Retskr., læs: Allinge-Sandvig Kbst., Bornholms Nr. Hrd., Allinge Bitingsted under Rønne Retskr.
 Side 674. L. 1 f. o. Tyskegaard, Rø Sogn og Komm. hører til Allinge Bitingsted under Rønne Retskr.
 Side 675—90. De 13 Gaarde her hører til Svanke Bitingsted under Neksø Retskr.
 Side 694. L. 6 f. o. de 2 andre Sidelænger, læs: de 2 andre Længer.
 Side 702. L. 24—25. f. o. Gaarden ligger paa Sognets gl. Kirkegaard, læs: Gaarden laa tidligere paa Sognets gl. Kirkegaard, men efter en Brand i 1897 blev den flyttet noget mod Vest. ●
 Side 705. L. 8 f. n. mod Vest, læs: mod Øst.

BIND V

VEJLE AMT

Side 15. L. 25 f. o. 1921, læs: 1920.
 Side 16. L. 3 f. o. mod Vest, læs: hen mod Vest.
 Side 18. L. 12 f. o. 1921, læs: 1920.
 Side 27. L. 26. f. o. denne Grundforbedring, læs: Dræning.
 Side 45. L. 18 f. o. det, læs: den.
 Side 98. L. 2 f. o. Vest, læs: Øst, L. 12 f. o. østlige, læs: vestlige, og L. 28 f. o. Maj, læs: Novbr.
 Side 134. L. 14 f. n. Desuden Syd, læs: Desuden Øst.
 Side 136. L. 22 f. o. 1764—67, læs: 1765—67.
 Side 140. L. 1 f. o. St. Refstrup hører til Give Bitingsted under Vejle Retskr.

Side 154. L. 15 f. n. Enken Emilie L, læs: Enken Emilie B.
 Side 157. L. 16 f. o. nordlige, læs: vestlige, og sydlige, læs: østlige, og L. 17 f. o. vestlige, læs: sydlige.
 Side 171. L. 17—16 f. n. opført af Bindingsværk, læs: opført af Bindingsværk; Længen mod Syd rummer Lade.
 Side 183. L. 7 f. n. Øst for, læs: Vest for.
 Side 249. L. 5 f. o. Øst for Ejendommen, læs: Øst for, Ejendommen.
 Side 308. L. 1 f. n. Syd for, læs: Vest for.
 Side 310. L. 25 f. o. i den vestlige, læs: i den østlige.
 Side 353. L. 15—14 f. n. Skamlingsbanken, læs: Skamlingsbanke; og det samme gælder paa Siderne: 357—366—375—379—397 og 422.
 Side 358. L. 18 f. n. mod Øst, læs: mod Vest.
 Side 366. L. 2 f. n. og Øst for, læs: og Nordvest for.
 Side 368. L. 7 f. n. Fjeldstrup, læs: Fjelstrup.
 Side 409. L. 13 f. n. mod Syd, læs: mod Nord.

AARHUS AMT

Side 447. Nederste Linie i højre Spalte. Ørtbirk-Yding, læs: Østbirk-Yding.
 Side 448. L. 9 f. o. Nord-Nordvest—Syd-Sydvest, læs: Nord-Nordvest—Syd-Sydøst.
 Side 449. L. 10 f. o. om Køb af, læs: om denes Køb af.
 Side 452. L. 25—26 f. o. (i det følgende kaldet Ning Hrdr.s Retskr.), læs: (i det følgende kaldet Ning Hrdr.s Retskr., med Tingsted i Aarhus).
 Side 480. L. 10 f. o. og senere, ca. 1908, men en; læs: og senere ca. 1908 med en.
 Side 489. L. 2 f. o. Ning Hrdr.s Retskr., læs: Ning Hrdr.s Retskr. med Tingsted i Aarhus.
 Side 506. L. 2 f. o. (i det følgende kaldet Frijsenborg-Faurskov Retskr.), læs: (i det følgende kaldet Frijsenborg-Faurskov Retskr. med Tingsted i Hammel).
 Side 518. L. 4—3 f. n. til Skumsager, læs: til Skrumsager.
 Side 523. L. 1—2 f. o. Ning Hrdr.s Retskr., læs: Ning Hrdr.s Retskr. med Tingsted i Aarhus.
 Side 542. L. 10 f. o. 9 Marks Drift, læs: 8 Marks Drift.
 Side 567. L. 4 f. n. Vest for, læs: Øst for.
 Side 572. L. 13 f. o. solgte Boer, læs: solgte Boet.
 Side 578—79. De 2 Billeder af Gaardene Karenslund og Svejstrup Østergaard er i Trykkeriet blevet anbragt forkert og skal ombyttes.
 Side 583. L. 4 f. n. Frijsenborg-Faurskov Retskr., læs: Frijsenborg-Faurskov Retskr. med Tingsted i Hammel.
 Side 587. L. 13 f. o. Khhr. F. Meldahl, læs: Kmhr. F. Meldahl.
 Side 597. L. 9 f. n. En vestlig, læs: en østlig.
 Side 604. L. 11 f. o. ejedes Brusgaard, læs: ejede Brusgaard.
 Side 606. L. 2 f. n. i Længen mod Vest, læs: I Længen mod Øst.

Side 622. L. 23 f. n. Horsens Retskr., læs: Tingsted: Bræstrup.
 Side 626. L. 10 f. n. mod Vest, læs: mod Øst.
 Side 638. Mellem L. 1 og 2 f. n. skal indføjes: Kmhr. Holger Sehested, der i 1786 solgte Bjerregaard med 41, 27 og 241 Td. Hrtk. til.
 Side 658. L. 22 f. o. 22 Malkekøer, læs: 220 Malkekøer.
 Side 669. L. 19 f. n. i 1802, læs: i 1902.
 Side 712. L. 5 f. o. i 1241, læs: i 1341.
 Side 715. L. 8 f. n. tilføjes: (i Tallene for Areal og Hrtk. er indbefattet: 4 Huse, Blirup Vandmølle med Møllegaard og en Forpagter-Ejendom med 8,5 ha).
 Side 718. L. 11 f. n. og Øst for dette, læs: og Vest for dette.
 Side 727. L. 6 f. o. »Aalholm«, læs: »Aaholm«, og L. 15 f. n. fra den østlige, læs: fra den vestlige.
 Side 739. L. 11 f. o. og Øst for denne, læs: og Vest for denne.
 Side 753. L. 12 f. n. Hads Hrdr.s Retskr., læs: Ning Hrdr.s Retskr., Tingsted Aarhus.
 Side 769. L. 24 f. n. Godsejer, Kmjk., læs: Godsejer, Kmjk.
 Side 774. L. 1 f. o. Ning Hrdr.s Retskr., læs: Ning Hrdr.s Retskr. med Tingsted i Aarhus.
 Side 776. L. 14 f. n. Sydvest-Nordvest, læs: Sydøst-Nordvest.
 Side 804. L. 12 f. o. var 2000 Td., læs: godt 2000 Td.

BIND VI

RANDERS AMT

Side 13. L. 8 f. n. Amt i 1760, skyldtes her Fæstebøndernes Initiativ, læs: Amt i 1757—60, skyldtes her delvis Fæstebøndernes Initiativ.
 Side 13. L. 4 f. n. 1806, læs: 1805.
 Side 20. L. 9 f. o. Kølørum til Mælken og Ladden, den har, læs: Kølørum til Mælken; Ladden har.
 Side 51. L. 34 f. o. Abraham Eriksen K., læs: Abraham Eriksen G.
 Side 65. L. 2 f. o. Vestsiden, læs: Østsiden. Desuden Vest for, læs: Desuden Øst for.
 Side 85. L. 5 f. n. mod Sydøst, læs: ligger mod Sydvest.
 Side 86. L. 2 f. o. efter: en Lade, tilføjes: forbundet med denne ved en Mellebygning og tækket med Asbest.
 Side 88. L. 7 f. o. Ginning, læs: Gimming.
 Side 91. L. 2 f. n. Øst for Hovedbygningen, læs: Øst for Gaarden.
 Side 120. L. 1—2 f. o. Efter Rougsø Hrdr.s Retskr. tilføjes: (Hovedtingsted: Randers).
 Side 128. L. 4 f. n. er den østlige, læs: er den vestlige.
 Side 132. L. 8 f. n. i Halvdelen, læs: i Halvdelen af den østlige.
 Side 152. L. 10 f. n. mod Vest, læs: mod Øst.
 Side 176. L. 16 f. n. Haandbundseng, læs: Haardbundseng.
 Side 179. L. 6 f. n. Madsten, læs: Hadsten.

- Side 186. L. 2 f. o. mod Vest, læs: mod Øst, og L. 23—22 f. n. Andels-Svineslagteriets, læs: Andels-Svineslagteri's.
- Side 191—208. De 13 Gaarde her hører til Ørsted Bitingsted under Randers Hovedtingsted.
- Side 200. L. 15 f. n. Den østlige, læs: den vestlige.
- Side 202. L. 12 f. o. Desuden Øst for, læs: Desuden Vest for.
- Side 205—08. Om Gaardene Stenalt og Christianslund, se under Tilføjelser.
- Side 210. L. 2 f. o. Efter Rougsø Hrd.s Retskr. tilføjes: Hovedtingsted: Randers.
- Side 213. L. 6 f. o. Evigersøn, læs: Svigersøn.
- Side 250. L. 9 f. o. ligger mod Vest, læs: ligger mod Øst.
- Side 273. L. 11 f. o. dybt Sand, læs: tykt Sandlag, og L. 14 f. o. 50—30 Aar, læs: 30—50 Aar.
- Side 278. L. 1 f. o. Bregned Sogn og Komm., læs: Bregned Sogn og Thorsager-Bregned Komm.
- Side 322—338. De 12 Gaarde her hører til Ebeltoft Bitingsted under Grenaa Retskr.
- Side 341. L. 26 f. o. 5½ km, læs: 55½ km.
- Side 343. L. 15 f. n. Halstokværk, læs: Halvstokværk.
- Side 357. L. 15 f. o. mod Vest, læs: mod Øst.
- Side 362. L. 4—3 f. n. Jorden dyrdes, læs: Jorden dyrkes.
- Side 363. L. 14 f. n. ligesom den østlige, læs: ligesom den vestlige.
- Side 369. L. 17 f. n. Albøge Sogn, Lyngby-Albøge Komm., læs Albøge Sogn og Komm.
- Side 370—393. De 15 Gaarde her hører til Ebeltoft Bitingsted under Grenaa Retskr.
- Side 380. L. 5 f. n. den østlige, læs: den vestlige.
- Side 382. L. 11 f. o. Over Stigens, læs: Ove Stigsen's.
- Side 400. L. 15 f. o. af Kindsund, læs: af Kollindsund.
- Side 409. L. 24 f. o. paa de 3 Fløjt, læs: paa de 3 Fløje.

VIBORG AMT

- Side 426. L. 2 f. o. til godt 29, læs: godt 29.
- Side 461. L. 23 f. o. 1350, læs: 1359.
- Side 470. L. 7 f. n. hvorefter i, læs: hvorefter hun i.
- Side 501. L. 12 f. o. der efterlod et, læs: der efterlod sig et.
- Side 503. L. 2 f. n. (over Indskriptionen); fra Frankrig i 1732, læs: fra Frankrig (Tyskland) i 1732.
- Side 510. L. 1 f. o. Efter Hobro Retskr. tilføj: (Bitingsted Gedsted).
- Side 518. L. 26 f. o. Galt Friis, læs: Galt, Friis.
- Side 525. L. 8 f. n. mod Øst, læs: mod Vest.
- Side 532. L. 12 f. o. de 1450 ha, læs: de 1540 ha.
- Side 560. L. 10 f. n. mod Øst, læs: mod Vest, og L. 9 f. n. Frontspids mod Vest, læs: Frontspids mod Øst.

- Side 570. L. 3 f. o. Avnsbjerg, læs: Avnsbjerg Hovedbygning.
- Side 571. L. 23 f. n. J. C Schuckardt, læs: J. C. Schuchardt.
- Side 584. L. 13 f. n. Koldgaard, læs: Keldgaard.
- Side 604. L. 1 f. o. Lavrborg, læs: Lavrbjerg.

AALBORG AMT

- Side 613. L. 16 f. o. Hallkær, læs: Halkær.
- Side 628. L. 23 f. n. -tingsted Nibe, læs: -tingsted Aars.
- Side 630. L. 21 f. n. (Bitingsted Nibe), læs: (Bitingsted Aars).
- Side 636. L. 5 f. n. for 40,000 Kr., læs: for 400,000 Kr., og L. 3 f. n. Kapt. V. Egenfeldt-Nielsen, læs: Kapt. V. Egenfeldt-Nielsen.
- Side 670. L. 2 f. o. Nørskovgaard, læs: Nørreskovgaard.
- Side 688. L. 12 f. o. 1895, læs: 1805.
- Side 714. L. 14 f. n. mod Nord til Gaarden, læs: mod Syd til Gaarden.
- Side 725. L. 2 f. o. ligger mod Syd langs, læs: ligger mod Vest langs.
- Side 728. L. 18 f. n. Økonomilejlighed, læs: Økonomilejligheden.
- Side 733. L. 6 f. n. Gennemgaaende Frontspids til Gaarden, læs: gennemgaaende Frontspids, til Gaarden.
- Side 734. L. 13 f. n. i 1785, læs: 1885.
- Side 748. L. 26 f. o. Hobro Retskr., læs: Gedsted Bitingsted, Hobro Retskr.
- Side 750. L. 8 f. o. og L. 21 f. n. Gunderupholm, læs: Gunderupgaard.
- Side 753. L. 2 f. n. Løjtnant G. P. Wetche, læs: Løjtnant P. A. Wetche; han afstod i 1930 Hvanstrupgaard og Sparregaard til sin Søn, Løjtnant G. P. Wetche.
- Side 768. L. 3 f. o. og rede Sølv, læs: og rede Sølv til Staten.
- Side 781. L. 5 f. o. den sidste Biskop, læs: den sidste katolske Biskop.
- Side 787. ●. 20 f. o. Nørlyn Hrd. 521, læs: Nørlyng Hrd. 523, og L. 22 f. o. Middelsom Hrd. 545, læs: Middelsom Hrd. 547.
- Side 791. L. 5 f. n. i 2. Spalte. Veggersund, læs: Veggerslund.
- Side 792. L. 1 f. n. i 1. Spalte. Veggersund, læs: Veggerslund.

BIND VII

AALBORG AMT (Fortsat)

- Side 10. L. 6 f. n. en forlænget Gaard med Indkørsel fra Øst, læs: en 4-længet Gaard med Indkørsel fra Vest.
- Side 13. L. 8 f. n. Dyrlæge N. Jensen, Lemmergaard, læs: Dyrlæge N. Jensen Lemmergaard.
- Side 36. L. 24. f. n. med Landbrugerens, læs: med Landbrugets.
- Side 37. L. 13 f. n. ved Højveg, læs: ved Højvig.

Side 39. L. 2 f. o. og Øst for, læs: og Vest for.
 Side 47. L. 31 f. o. Kbmd. Jens Thagaard, læs: Kbmd. Jens Thagaard.
 Side 49. L. 6 f. o. nordøstlige, læs: nordvestlige.
 Side 52. L. 16 f. n. nordøstlige, læs: nordvestlige.
 Side 52—65. De 4 Gaarde i Vester Hassing Sogn og de 8 Gaarde i Østerhassing Sogn hører til Vester og Øster Hassing Komm.

HJØRRING AMT

Side 87. L. 16 f. n. i venstre Spalte. Haverslev-Bajstrup, læs: Haverslev-Bejstrup.
 Side 96. L. 8 f. n. efter den, læs: efter denne.
 Side 100. L. 15 f. n. 137 Eng, læs: 13,7 Eng.
 Side 104. L. 21 f. o. 3508 ha, læs: 350,8 ha.
 Side 125. L. 8 f. o. Desuden Øst, læs: Desuden Vest, og L. 12 f. o. Endvidere Vest for, læs: Endvidere Nord for.
 Side 140. L. 24—25 f. o. H. C. V. Callesen, læs: H. C. V. Callisen.
 Side 152 L. 6 f. n. med Svinestald, læs: Kostald med Svinestald.
 Side 156. L. 15. f. n. virker som Stødhævert, læs: virker ved Stødhævert.
 Side 157. L. 20 f. o. Af disse er Værelser, læs: Af disse er der Værelser.
 Side 164. L. 2 f. o. en Længe mod Øst, læs: en Længe mod Vest.
 Side 186. L. 21 f. o. Tversted Sogn og Komm., læs: Tversted Sogn, Tversted-Uggerby Komm.
 Side 186. L. 5 f. n. flere Gaage, læs: flere Gange.
 Side 224—30. De 5 Gaarde her ligger i FladeGerum Komm.
 Side 259. L. 16 f. n. Kustgødning, læs: Kunstgødning.
 Side 261. L. 22 f. o. har mod Vest, læs: har mod Øst, og L. 21 f. n. Der i Aarenes Løb, læs: Der er i Aarenes Løb.
 Side 263. L. 12 f. n. mod Syd til, læs: mod Nord til.
 Side 272. L. 14 f. n. denne større vestlige, læs: den større vestlige, og L. 13 f. n. (angivet at være, læs: (angives at være).
 Side 294. L. 9 f. o. tag, læs: Skifertag.
 Side 295. L. 15 f. n. var ukomplet, læs: var komplet.
 Side 296. L. 7 f. n. er aaben mod Vest, læs: er aaben mod Øst.
 Side 297. L. 8 f. o. testamenterede han, læs: testamenterede hun.
 Side 395. L. 11 f. n. V. H. Hahne-Schmidt, læs: V. H. Hane-Schmidt, og L. 8 f. n. Hahne-Schmidt, læs: Hane-Schmidt.

THISTED AMT

Side 416. L. 26 f. o. Der blev udskiftet, læs: Der blev udflyttet, og L. 28 f. o. hvor dette, læs: hvor disse.
 Side 417. L. 4 f. o. Hvad Beregningen for, læs: Hvad Beregningen af Amtskatten for.
 Side 417. L. 5 f. o. 10,62 for 1934—35, læs: 6,63 for 1934—35.

Side 424. L. 3 f. n. Den østlige, læs: Den vestlige.
 Side 425. L. 24 f. o. Haandbundseng, læs: Haardbundseng.
 Side 437. L. 13 f. n. Syd for, læs: Sydøst for.
 Side 445. L. 6 f. n. 2 km Vest for, læs: 2 km Øst for.
 Side 459. L. 4 f. o. Beboelsen Bryggers, læs: Beboelsen, Bryggers, og L. 15 f. n. E. Dahn, læs: E. Dahm.
 Side 478. L. 4 f. o, ligger mod Øst, læs: ligger mod Vest, og L. 10 f. n. den gik over, læs: gik den over.
 Side 483. L. 16 f. o. ligger 3 km Vest for, læs: ligger 3 km Øst for, og L. 17 f. o. -Visborg, læs: -Visby.
 Side 486. L. 32 f. o. f. Gierde, læs: f. Giedde, og L. 27 f. n. 141½ Td. Hrtk., læs: 41½ Td. Hrtk.
 Side 487. L. 11 f. n. Gammelbygaard er en, læs: Gammelbygaard var tidligere en.
 Side 488. L. 3 f. n. Ole Chr. Seckær, læs: Ole Chr. Secher.
 Side 489. L. 11 f. o. Hurup Retskr., læs: Vestervig Retskr.
 Side 492. L. 18 og 20 f. n. Berends og Berend, læs: Berns.
 Side 498. L. 2 f. n. 27,5 ha og lagdes ind, læs: 27,5 ha, som lagdes ind.
 Side 499. Sidebetegnelsen øverst: Hundborg Herred, læs: Revs Herred.
 Side 501. L. 24 f. o. Vest for den, læs: Vest for denne.
 Side 502. L. 10 f. o. Sydøst for det, læs: Sydøst for dette.
 Side 504. L. 5 f. o. Hurup Retskr., læs: Vestervig Retskr., og L. 24 f. n. Krig Vig, læs: Krik Vig.
 Side 505. L. 11 f. o. 1768, læs: 1798.
 Side 511. L. 12 f. n. og den østlige, læs: og den vestlige.
 Side 512. L. 29 f. o. denne ved den, læs: denne er ved den.
 Side 513. L. 14 f. o. der sluttedes, læs: der sluttedes.
 Side 530. L. 23 f. n. Hidsels, læs: Hindsels.
 Side 536. L. 17 f. o. Den østlige, læs: Den vestlige.
 Side 556. L. 12 f. o. Berends, læs: Berns.
 Side 572. L. 23 f. o. rumer, læs: rummer.
 Side 575. L. 3 f. n. Albert B. Berens, læs: Albert B. Berns.
 Side 579. L. 6 f. n. og der tillægge, læs: og der tillægges.

BIND VIII

RINGKØBING AMT

Side 97. L. 22 f. o. 24 Eng, læs: 22 Eng.
 Side 123. L. 19 f. o. er aaben mod Øst, læs: er aaben mod Vest, og L. 9 f. n. i 1700, læs: i 1709.
 Side 137. L. 7 f. o. Asp Sogn og Komm., læs: Asp Sogn, Ølby-Asp-Fovsing Komm.
 Side 138. L. 23 f. n. i 1909, læs: i 1799.

Side 178. L. 9 f. n. Her tilføjes: Mads P. Lillelund opdyrkede betydelige Hedeearealer samt Arealer af sid Mose ved Hjælp af Mergel (Medd. af Herredsfoged Søren Testrup i Danmarks og Norges økon. Magasin, Bind IV, Side 61).

Side 180. L. 29 f. o. en Gaard af daarlig Bonitet, læs: en Gaard med Jord af daarlig Bonitet.

Side 199. L. 7 f. o. og Teglværk, læs: Tegltag.

Side 199. L. 16 f. o. Efter: til Gavn for Egenen: indføres: Som Leder af Forsøgsstationen ansattes Landbrugskandidat Niels Jørgen Nielsen, der havde været Medhjælper paa Tystofte og Askov Forsøgsstationer hos Statskonsulenterne P. Nielsen og Fr. Hansen.

Side 233. L. 10 f. o. Hofjkr. Holger Sehested, læs: Kmhr. Holger Sehested.

Side 257. L. 5 f. o. købte her Dalagergaard, læs: købte her i 1906 en Gaard i Tarp, der ejedes af Søren Eskesen — nu Dalagergaard, for 33,500 Kr.

Side 263. L. 29 f. n. Sønder Vium Sogn og Komm., læs: Sønder Vium Sogn, Hemmet-Sønder Vium Komm.

RIBE AMT

Side 325. Vorbasse Sogn og Komm. hører til Grindsted Bitingsted under Kolding Retskr.

Side 355. Bygningerne brændt; se det nye Billeder af Gaarden i Bind IX, under Tilføjelser.

Side 388. L. 10 f. o. har stort, læs: har stor.

Side 389. L. 3 f. o. i ca. 70 Aar, læs: i ca. 10 Aar.

Side 390. L. 20 f. n. Vekseldrif, læs: Vekseldrift.

Side 395. L. 18 f. n. idet den sydlige, læs: idet den nordlige.

Side 432. L. 13 f. o. fritliggende Ende, læs: fritliggende Længe.

Side 432. L. 14 f. n. udgaar og erstattes med: -underlag. Terrænet er fladt, Kultur og Gødningskraft god.

Side 452. L. 31 f. n. samme Aar, læs: næste Aar.

Side 482. L. 9 f. n. Hovedbygningen, læs: Hovedgaarden.

Side 486. L. 1 f. o. Ribe Købstads-Komm., Hrd. og A., læs: Ribe Købstad-Komm., Hrd., Retskr. og A.

HADERSLEV AMT

Side 507. L. 11 f. n. i Bjerndrup By i Stepping Sogn, læs: i Bjerndrup By i Nørre Løgum Sogn.

Side 519. L. 17 f. o. foran Side 509, læs: foran Side 507.

Side 523. L. 7 f. o. Kalvø, læs: Kalv.

Side 524. L. 25—26 f. o. udførtes i 1924, læs: udførtes saadanne i 1924, og L. 16 f. n. ved Sliblø, læs: ved Slivlø.

Side 525. L. 16 f. o. Side 508, læs: Side 506.

Side 608. L. 12 f. n. udgaar og erstattes med: Jes From, efter hvem den i 1935 overtoges

af Sønnen, den nuværende Ejer. (I 1934 er der fraskilt ca. 6 ha, paa hvilke der tillige med et andet Areal paa 9 ha er oprettet et Brug med ialt 15 ha til en Søster til den nuværende Ejer).

Side 633. Sidebetegnelsen øverst: Haderslev Amt, læs Tyrstrup Hrd.

Side 660. L. 16 f. o. er aaben mod Vest, læs: er aaben mod Øst.

Side 709. L. 20 f. o. mod Øst, læs: mod Vest.

Side 730. L. 28 f. o. og ved den vestlige Ende, læs: og ved den østlige Ende.

Side 740. L. 17 f. n. Gaarden Drift, læs: Gaardens Drift.

BIND IX

HADERSLEV AMT (Fortsat).

Side 18. L. 3 f. n. 1795, læs: 1793.

Side 23. L. 3 f. o. gennemsnitlig, læs: gennemsnitlige.

Side 25. L. 21 f. o. Hovedbygning, læs: Hovedbygningen.

Side 29. L. 11 f. o. Sted, læs: Sten.

Side 57. L. 3 f. o. Grundejernes, læs: Grundejeres.

Side 72. L. 12 f. n. Kvægbesætningen, læs: Kvægbesætningen.

Side 94. L. 23 f. o. Kung., læs: Kunstg.

Side 131. L. 14 f. n. Tingskriver Frøs, læs: Tingskriver i Frøs.

Side 142. L. 18 f. n. Rige, læs: Ribe.

Side 177. L. 3 f. o. er ca. 136 aarlig, læs: er ca. 136 kg aarlig.

Side 180. L. 1 f. n. Avlsbygningerne, læs: Avlsbygningerne.

AABENRAA AMT

Side 201. L. 11 f. n. Føde Kro, læs: Røde Kro.

Side 269. L. 10 f. o. 15 kg, læs: 15 km.

Side 273. L. 18 f. n. Mathiesen, læs: Matthiesen.

Side 293. L. 1 f. n. Lerunderlig, læs: Lerunderlag.

SØNDERBORG AMT

Side 332. L. 9 f. n. der, læs: deraf.

Side 347. L. 13 f. n. 11 Skov, læs: 1,1 Skov.

Side 364. L. 9 f. o. ef Lavmoseeng, læs: er Lavmoseeng.

Side 459. L. 26 f. n., 9 f. n. og 6 f. n. Hovbjerggaard, læs: Havbjerggaard.

Side 460. L. 4 f. o. Hovbjerggaard, læs: Havbjerggaard.

Side 508. L. 18 f. o. Gunderup, læs: Guderup.

Side 540. L. 2 f. n. Sønnen, læs: Svigersønnen.

TØNDER AMT

Side 559. L. 3 f. o. Pelverm, læs: Pelvorm.

Side 564. L. 21 f. o. man købe, læs: man kan købe.

INDLEDENDE BETRAGTNINGER

OVER HANDEL MED, OG STEDFUNDNE EJERSKIFTER INDENFOR,
VORE STØRRE LANDEJENDOMME GENNEM TIDERNE, SÆRLIG I
DE SIDSTE TYVE AAR

Siden Christian d. Femtes Forordning af 28. Jan. 1682 ophævede Bestemmelsen i Kong Hans' Haandfæstning om, at »ufri« (uadelige) Mænd ikke maatte købe, pante eller besidde »frit« (adeligt) Jordegods (se Indledningen til Ringkøbing Amt, Bind VIII, Side 17), har velhavende Borgere i Hovedstaden og Købstæderne gennem de forløbne Slægtled siden vist stor Interesse for — om end ud fra forskellige Bevæggrunde — at købe og besidde Jordegods og Ejendomme paa Landet, og en Del af vore tidligere Lens- og Stamhusbesiddere var saaledes af borgerlig Herkomst. Bevæggrunden hertil var dog vistnok, foruden den Anseelse det gav i Samfundet at være Godsejer, tillige Troen til og Haabet om, at det var en god Pengeanbringelse. Jordegodserne med deres Hovedgaarde, Skove, Tiender og underliggende Fæstegods kunde jo da købes for en ringe Sum.

Under de store Landboreformer i de 2—3 sidste Tiaar af det 18de Aarhundrede fortsatte Bevægelsen, men for manges Vedkommende søgtes Fortjenesten nu naaet ved at købe og adsplitte, »slagte« Godserne, hvorved Ordet »Gaard- eller Herregaardsslagtere« blev til i vort Sprog, idet de paagældende solgte Fæstegodset til en saa høj Pris som mulig, afhændede Tienderne, udparcellerede eller udstykkede selve Hovedgaardene og omhuggede Skovene og solgte disse som Brænde og Gavntræ.

Vor daværende Regering maatte derfor, efter først at have støttet denne Udvikling, til at gribe regulerende ind, saaledes med Hensyn til Fæstegodsets Afhændelse, Jordfællesskabets Ophævelse, Hovedgaardenes Udstykning og for at bevare Skovene, ved Fredskovforordningen af 27. September 1805. (Se forøvrigt under Indledningerne til Ringkøbing og Ribe Amter.)

Efter Landboreformerne og helt ind i vor Tid fortsattes Bevægelsen fremdeles, navnlig hvad Borgerne i Hovedstaden angik, men nu kom der andre Synspunkter til, det var nu Landet og Landlivet, som Digterne priste i Digtning og Sang, der begyndte at gøre sig gældende, og det blev da særlig de mange naturskønne Steder i det nordøstlige Sjælland, der trak; den smukke Udsigt, ud over Sundet og Stranden, omkring de mange kønne Søer og de smukke Bøgeskove, der omkrandsede disse, eller med andre Ord, det var Naturen, der drog, og fik en Del af de mere velhavende Borgere til at købe Gaarde og indrette sig Landsteder her, hvor Familien kunde ligge paa Landet om Sommeren og hvor, efter Anlægget af Kongevejen og Vejenes Forbedring, den travle Forretningsmand kunde tage ud og nyde Naturen og Hvilen om Helligdagene.

Mange havde dog tillige det Haab, at de med det »behagelige« ogsaa kunde forene det »nyttige« og faa økonomisk Udbytte af Ejendommen ved Siden af det kønne og sunde Landophold, men her blev de allerfleste skuffede, ligesom forøvrigt den Dag i Dag, idet de almindeligt havde et Tab af flere Hundrede Rigsdaler Cour. aarlig ved dennes Drift, saa de mindre velsituerede ofte ret hurtigt saa sig nødt til at maatte afhænde Gaarden igen, hyppig med Tabet af det, de havde kostet paa

Landstedets Forskønnelse og Forbedring m. m., og Aarsagerne dertil var væsentlig de samme, som de vi kender den Dag i Dag.

Hyppig var og er Ejendommen købt for dyrt dels som Følge af Beliggenheden og den skønne Udsigt, der ikke giver noget Bidrag til Forrentningen af Købesummen, dels paa Grund af manglende Indsigt og Kendskab til Priserne paa Landejendomme og til at bedømme Gaardens Værdi som saadan, Jordernes Godhed, Bonitet og Tilstand og meget, meget andet; dertil kommer til Tider Vanskeligheder med Folkeholdet og med at kunne bedømme saavel selve Arbejdet som Ydelsen, dette vil derfor let blive ret dyrt, ogsaa fordi Ejer og Hustru intet udretter Landbruget vedrørende; hertil kommer som Regel dobbelt Husholdning, større kvindelig Hushjælp og ofte gartnerkyndig Medhjælp, eller mulig en Gartner til Haven.

Men foruden selve Købet af Ejendommen kommer hertil, at Stuehuset eller Hovedbygningen gerne blev og bliver indrettet noget mere herskabelig end almindelig Skik og Brug paa Landet og i Overensstemmelse med de tilvante Bekvemmeligheder i Byerne.

I vor Tid benyttes hertil ofte Arkitekt, maaske ogsaa af Hensyn til det arkitektonisk »kunstneriske« Udseende, ja er der Raad mulig ogsaa Ingeniør, og saa kommer Ejendommen derved op i en samlet Pris, der umuliggør en Forrentning af denne, men derimod muliggør et stort aarligt Underskud af Ejendommen og dennes Drift, ikke mindst under de økonomiske Kaar, som Landbruget nu arbejder under, med den Udvikling der er foregaaet i vort Samfund under og siden Verdenskrigen med meget høje Lønninger, manglende Arbejdskraft, store Udgifter til Vedligeholdelser og Nyanskaffelser, vældige Skatter og de øvrige Erhvervs Evne til at kunne overvælte deres Part af disse paa vort Lands Hovederhverv, Landbruget.

Værre endnu bliver det følgelig, hvis saadanne By-Landmænd ogsaa sætter sig for at ville forny og modernisere Avlsbygningerne og Gaardens Drift med kunstnerisk og teknisk Bistand efter de allernyeste Raad, vor Tid er saa rig paa; vi kan da se engelsk Brolægning i og omkring Gaarden, dyre Kloakanlæg, én eller flere Staal-siloer, alt efter Gaardens Størrelse, dyre Transport- og Hejseapparater, der vidner om vor Tids tekniske Snille, og Anlæg til kunstig Tørring af Grønsagerne, saa Solens gratis Varme, der sammen med Lyset er den nødvendige, ja vigtigste Drivkilde for hele Agerdyrkingen, gøres overflødig og lades haant om i saa Henseende.

Skønt vort Landbrug med den nuværende Drift i den nyeste Tid er rykket frem paa første Plads blandt alle Jordens Lande, saavel med Hensyn til Afgrødernes Størrelse pr. Arealenhed af de almindelige Landbrugsafgrøder, som disses videre Omsætning gennem Husdyrholdet og Kvaliteten af og Priserne paa de derved fremstillede Produkter, saa fremkommer der dog stadig Raad til Landbruget fra ukyndig Side, om at ændre Driften og tage Dyrkning af nye Kulturplanter og Afgrøder op, ligesom ogsaa en Del af de forannævnte Landmænd lytter til, ja prøver disse Raad indenfor Driften; disse Raadgivere — sammen med mange andre forøvrigt — synes at være ude af Stand til at kunne og ville se den sande Aarsag til, at selv det »dygtigste« Landbrug kan komme ud for at leve og virke under permanente økonomiske Kriseforhold.

Trods den store Udvikling, der er foregaaet indenfor vort Landbrug i indeværende Aarhundrede og de derved øgede Krav til Landmandens Indsigt og Dygtighed, til hans Kendskab til Landbrugsvidenskaben og til hans Overblik over den store Omsætning indenfor Bedriften, saa kan vi ikke undgaa at lægge Mærke til, ikke mindst i det sidste halve Slægtled, ved at betragte stedfunde Ejerskifter og Ejendomshandler, navnlig med mellemstore og større Landejendomme, at et stedse større Antal af disse købes og overtages af Ikke-Landmænd fra Byerne, navnlig fra Hovedstaden, idet Direktører, Fabrikanter, Grosserere, Skibsredere, Ingeniører, Hotelejere, ja selv enkelte Slagter- og Bagermestre overtager og rykker ind paa disse, et Vidnesbyrd om, hvor det er, Pengene tjenes, og hvor de mange Penge som vort

Landbrug skaffer hjem fra Udlandet, flere end noget andet Land i Verden, alt iøvrigt lige, glider hen, under den Toldbeskyttelse og Beskyttelse paa anden Maade som saa mange af Erhvervene i Byerne nyder, ved den Udvikling, der har fundet Sted. (Medens nogle Hundrede Rigsdaler kunde klare Landstedets Underskud paa vore Oldeforældres Tid, saa maa der nu mange Steder Tusinder af Kroner til, konkrete Eksempler skal dog udelades her.)

En Betragtning af efterfølgende Ejerskifter i de sidste 6—7 Aar, særlig i de 2 Amter Frederiksborg og København, viser tydelig, hvorledes mange Ikke-Landmænd er rykket ind paa mange af de større Landejendomme.

Læserne bedes endvidere lægge Mærke til Kommunernes store Opkøb af Landejendomme omkring Hovedstaden til store Priser, se saaledes Søllerød, men navnlig dog Københavns Kommune (se Indledningen til Kbhvns Amt, Bind I, Side 297—98); forøvrigt er dennes Køb af Landejendomme større, end det fremgaar her, idet de mindre Gaarde jo ikke er med i nærværende Værk; men naar der alene i de 8 Aar 1929—36 er vandret over 100,000 Personer fra de rene Landdistrikter ind til Kbhvn. med Forstæder (se Side 563 nederst og Side 564 øverst), saa maa der jo nogen Plads til Udvidelse og til at bygge paa; man skulde efter dette tro, at vort Folks og vort Lands Hovederhverv laa inde i Byerne.

Endvidere kan man ikke undgaa at lægge Mærke til de mange større Landejendomme, der er købt af Statens Jordlovsudvalg til Udstykning, som det siges, for at standse Strømmen ind til Byerne. Dette var saare godt, hvis disse nye Brug kunde klare sig økonomisk og ligesom hvile i sig selv, men som Forholdene har udviklet sig, er dette ikke muligt grundet paa de urimelig høje Byggeomkostninger. Naar Tallene (Statistiken) viser, at Bygningerne til de godt 4800 nye Brug, der er oprettet i de første 13 Aar, efter at der ved Lensloven blev stillet Midler til Raadighed dertil, i Gennemsnit har kostet godt 12,600 Kr. at opføre, Arealet pr. Brug i Gennemsnit 7 ha, saa er dette et urimeligt Forhold; at Samfundet saa skal bære en Trediedel af disse store Byggeomkostninger foruden andre Begunstigelser og Privilegier til Brugenes Indehavere, for at disse kan eksistere, dette er ikke sund Samfundsøkonomi, og navnlig ikke i et saa udpræget og dygtigt Landbrugsland som vort.

TILFØJELSER TIL BIND I-IX

BIND I

FREDERIKSBORG AMT

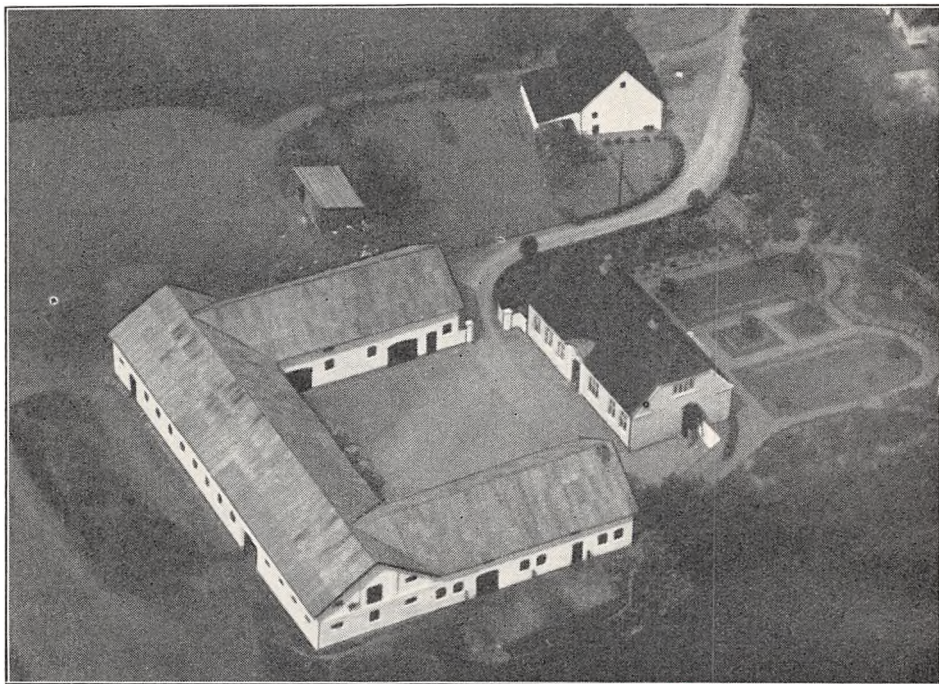
- Side 30. L. 18 f. n. Ejeren solgte Sandviggaard i Marts 1932 til Hillerød Købstad-Komm. for 122,500 Kr.
- Side 39. L. 5 f. n. Ejeren solgte Ødingegaard i Juli 1936 til V. Stenbock-Nielsen; den ny Ejer driver selv Ejendommen, og der er opført en ny Stald (bygget af Træ) til Gaardens Søer.
- Side 42. L. 1 f. n. Ejeren solgte Højlundene i Sommeren 1936 til P. Nielsen for 125,500 Kr.
- Side 43. L. 6 f. n. Ejeren solgte Lystrupgaard i Jan. 1935 for 290,000 Kr. til Godsejer Direktør Chr. Larsen, der atter i Juli 1935 solgte den til Aage Olsen for 352,500 Kr.
- Side 44. L. 26 f. o. Paa Auktion i Hillerød den 22. Maj 1937 blev Strenghøjgaard tilslaaet J. Petersen, Frederiksberg som ufyldstgjort Panthaver for 138,000 Kr.
- Side 45. L. 25 f. o. Ejeren solgte Tvinnemosegaard i Maj 1935 til Axel Nielsen for 95,000 Kr.
- Side 50. L. 25 f. o. Ejeren solgte Manderupgaard i Juli 1936 til Forvalter H. E. F. Øllgaard for 166,000 Kr.
- Side 56. L. 9 f. n. Ejeren solgte Paastrupgaard i Sommeren 1935 til A. B. C. Chabot for 130,000 Kr.
- Side 66. L. 1 f. n. Ejeren solgte Folebjerggaard i Jan. 1936 til Karl Chr. Nielsen for 98,000 Kr.
- Side 70. L. 4 f. n. Ejeren solgte Lundebakkegaard i April 1932 til Inspektør H. C. Bruun for 200,000 Kr.
- Side 74. L. 21 f. o. Ejeren solgte Hejreholm i Maj 1936 til Grosserer N. S. Krusøe for 125,000 Kr.
- Side 75. L. 5 f. o. Ejeren solgte Julemosegaard i Sommeren 1934 til Grosserer Carl A. Lund for 110,000 Kr.
- Side 84. L. 9 f. n. Ejeren solgte Gl. Toftegaard i Maj 1934 til Forvalter H. Øvlisen for 174,000 Kr.
- Side 86. L. 28 f. o. Ejeren solgte Kildeholm i Novbr. 1932 til Forvalter G. Jørgensen for 130,952 Kr.
- Side 101. L. 5 f. o. Ejeren solgte Kalveholm i Oktbr. 1933 til Karl Hansen for 93,000 Kr.
- Side 102. L. 6 f. n. Ejeren solgte Langagergaard i 1935 for 108,000 Kr. til Ejendomshandler Søren Pedersen, der senere samme Aar solgte den til Landbrugsk. J. Holsøe for 125,000 Kr.
- Side 110. L. 18 f. o. Ejerinden solgte Stenholm i Juli 1935 til Godsejer Axel Jarl for 95,400 Kr.
- Side 110. L. 9 f. n. Nordsjællands Bank, der havde overtaget Bjerregaard, solgte i April 1933 denne for 140,000 Kr. til Forvalter Herm. Fleischer, og af ham købte Entreprenør H. Frederiksen Gaarden 1. Jan. 1937 for 105,000 Kr.
- Side 112. L. 8 f. n. Ejeren solgte Lønsgaard i Aug. 1935 til Grosserer Thorkild Hansen for 198,000 Kr.
- Side 117. L. 1 f. n. Ejeren solgte Regnholm i April 1934 til Ejner Mauritzen for 95,000 Kr.
- Side 120. L. 5 f. o. Ejeren overdrog Fredhave i Marts 1935 til P. Fugmann for 191,069 Kr.
- Side 137. L. 13 f. n. Ejeren solgte Havegaard i Maj 1933 til Sven Staggeimeier for 120,000 Kr. (nærmeste St. Ørby, Tlf. Askemose 17. Gaarden er tildelt 75 Stkr. Svinekort).
- Side 138. L. 12 f. o. Ejeren solgte Holløsegaard i Novbr. 1935 til Laur. Hejesen Olsen for 96,060 Kr.
- Side 142. Lyshøjgaard har nu Tlf. Raageleje 111. Mælken sælges i Gilleleje, og Gaarden er tildelt 28 Stkr. Svinekort.
- Side 155. L. 12 f. o. Esromgaard solgtes i 1932 ved Auktion til Gaardens Forpagter Aage Lützen.
- Side 155. L. 5 f. n. Ejeren solgte Esrom Mølle i Oktbr. 1934 til cand. pharm. H. Thal-Jantzen for 300,000 Kr.
- Side 170. L. 3 f. n. I Følge »Tingbladet« (Statstidende) overtoges Hellebækgaard i Novbr. 1935 af Frk. M. von Silvansky, Wien.
- Side 173. L. 1 f. n. Ejeren solgte Ørneholm (Sauntegaard) i Febr. 1934 til Godsejer J. Chr. Breum for 375,000 Kr.
- Side 176. L. 10 f. n. Ejeren solgte Boserupgaard i Juli 1936 til Direktør L. Levin, Kbhvn. for 125,000 Kr.

- Side 177. L. 26 f. o. Danstruplund solgtes i 1936 til Direktør Chr. Larsen, Kbhvn. for 290,000 Kr.
- Side 182. L. 14 f. o. Ejeren solgte Kvistgaard i Maj 1935 til Direktør Vald. Hansen for 109,000 Kr. (den ny Ejer ejer tillige Nybogaard og Ladehøjgaard i Asminderød Sogn).
- Side 187. L. 9 f. n. Ejeren solgte Sindshvile i 1931 til Direktør E. Bryde Nielsen, den nuv. Ejer.
- Side 189. L. 12 f. o. Den nuværende Ejer K. Hauschild købte Sonnerupgaard i Aug. 1933 for 135,000 Kr.
- Side 190. L. 3 f. n. Ejeren solgte Søgaard — undtagen Møllen — i Aug. 1936 til Fru K. M. Schultz for 123,000 Kr. Søgaard er derefter forpagtet af Prpt. M. Kalko, Lyshøjgaard pr. Græsted; Forpagteren bor paa Søgaard, Tlf. Tikøb 9. Mælken sælges som Børnemælk i Helsingør; Gaarden er tildelt ca. 50 Svinekort, og der er anlagt et større Hønseri paa Gaarden.
- Side 192. L. 21 f. n. Ejeren solgte Ørsholt i Novbr. 1934 til »Blaa Kors« (Kristelig Forening) for 175,000 Kr.
- Side 214. L. 4 f. n. Efter Ejeren, Grosserer H. Hansens Død i 1932 overtoges Niverødgaard af Enkefru A. S. A. Hansen, der samme Aar solgte den til Godsejer C. Pedersen, den nuv. Ejer.
- Side 222. L. 2 f. n. Efter Ejeren Død i 1932 overtoges Kokkedal (vurderet til 300,000 Kr.) af Enkefru, Admiralinde de Richelieu.
- Side 231. L. 5 f. o. Ejeren solgte Høvelte Avlsgaard i Aug. 1934 til Kbmd. J. Andersen for 137,500 Kr. Selve Høveltegaard, med den herskabelige Hovedbygning fra den tidligere Ejer Grosserer Wilh. Olsens Tid, købtes i 1931 (ved Fogedudlægsskøde) af Direktør E. Lunding, Kbhvn. for 95,000 Kr.
- Side 237. L. 14 f. n. Ejeren solgte Bakkegaard i Maj 1933 for 120,000 Kr. til Chr. E. Bie, der i Jan. 1937 solgte den igen til Direktør H. Schou-Kjeldsen for 310,000 Kr.
- Side 245. L. 30 f. o. Ejeren solgte Friheden i Efteraaret 1933 til Prpt. J. Kierulff for 250,000 Kr.
- Side 248. L. 11 f. n. Ejeren solgte Hestkøbgaard i Jan. 1935 til J. J. Nielsen for 240,000 Kr.
- Side 250. L. 5 f. o. Ejeren overdrog Krogsgaard i 1936 til Datteren, Frk. M. Trock for 97,000 Kr.
- Side 254. L. 20 f. n. Ejeren overdrog Renholtegaard i Høsten 1931 til K. J. Nissen for 84,000 Kr. samt 50,543 Kr. for Løspøse.
- Side 263. L. 7 f. o. Ejeren solgte Druedal i Maj 1937 til H. Hoff Hansen for 120,000 Kr.
- Side 272. L. 5 f. n. Ejeren solgte Svanholm i Decbr. 1933 til Landbrugsministeriet (Statens Jordlovsudvalg) for 700,000 Kr., og efter en delvis Udstykning af Gaarden er den tilbageværende Hovedparcel i 1936 solgt til Direktør K. S. Schwensen, Kbhvn. for 440,000 Kr.
- Side 276. L. 1 f. n. Ejeren solgte Overberg i Maj 1937 til Landbrugsministeriet (Statens Jordlovsudvalg), der vil udstykke Gaarden.
- Side 278. L. 23 f. n. Ejeren solgte Storgaarden i Marts 1936 til Direktør A. Rand, Kbhvn. for 200,000 Kr.
- Side 280. L. 11 f. o. Ejeren, der havde overtaget Christinelund efter sin Mands Død, solgte i Maj 1936 Gaarden til Landbrugsministeriet (Statens Jordlovsudvalg) for 150,000 Kr.
- Side 283. L. 8 f. n. Ejeren solgte Storhøjgaard i Aug. 1935 til Landbrugsk. R. v. der Hude for 90,700 Kr.
- Side 284. L. 1 f. n. Ejeren solgte Fagerhult i Jan. 1935 til Landbrugsk. M. Briem Ottar for 162,500 Kr.

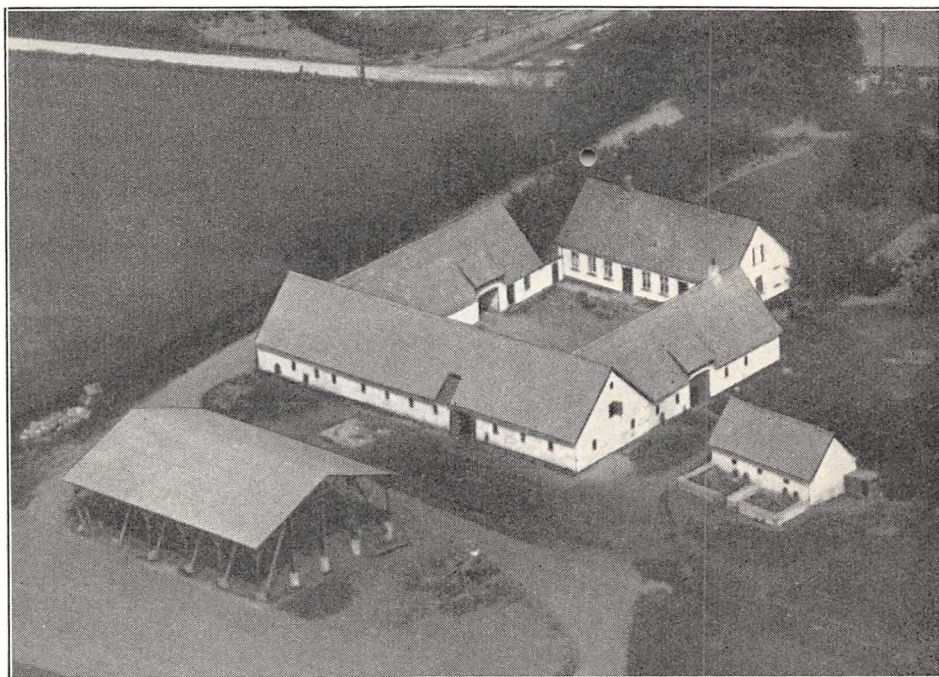
KØBENHAVNS AMT

- Side 316. L. 1 f. n. Glædebjerggaard er i 1933 efter Ejeren overtaget af Karen M. Thomsen for 115,500 Kr.
- Side 318. L. 10 f. n. Ejeren Fru Kirsten Nielsen solgte Særløsegaard i 1934 til Hans P. Jensen for 120,000 Kr.
- Side 322. L. 11 f. n. Ejeren Chr. V. Petersen solgte Brobjerggaard i 1936 til Karl Petersen for 126,200 Kr.
- Side 334. L. 32 f. o. Ejeren Greve C. Scheel-Plessen overdrog Aug. 1934 Lindholm Hovedgaard m. m. til Baron Magnus v. Plessen for 857,900 Kr.
- Side 340. L. 7 f. n. Kreditkassen f. Landejend. i Østifterne solgte i 1934 Egholm Hovedgaard til A. Tuxen (tidl. Nostrupgaard ved Kallundborg) for 340,000 Kr.
- Side 343. L. 12 f. n. Tidligere Godsforv. L. Tønnes Pedersen ved Stamhuset Egholm, der efter Stamhusets Overgang til fri Ejendom, af dettes Ejer Greve Piper købte Egholm Skovgaard, solgte i 1931 denne til Direktør Chr. Larsen, Kbhvn. for 130,400 Kr.; han solgte den i 1932 til Baron Helge Wedell-Wedellsborg for 150,000 Kr., der i 1933 solgte den til Direktør H. C. Andersen for 125,000 Kr.
- Side 353. L. 24 f. n. Ejeren overtog Almindegaard for 125,000 Kr.
- Side 362. L. 23 f. n. Ejeren Karen M. Folker m. fl. solgte Skalstrupgaard i 1936 til Chr. Støvring-Nielsen for 235,000 Kr.
- Side 377. L. 6 f. o. Ejeren overdrog Overdrevsgaarden i 1937 til sin Søn, Forpagter O. Henriksen for 107,000 Kr.
- Side 387. L. 23 f. o. Ejeren overdrog Kærgaard i Sommeren 1937 til sin Søn, Forpagter C. C. Frederiksen for 100,000 Kr.

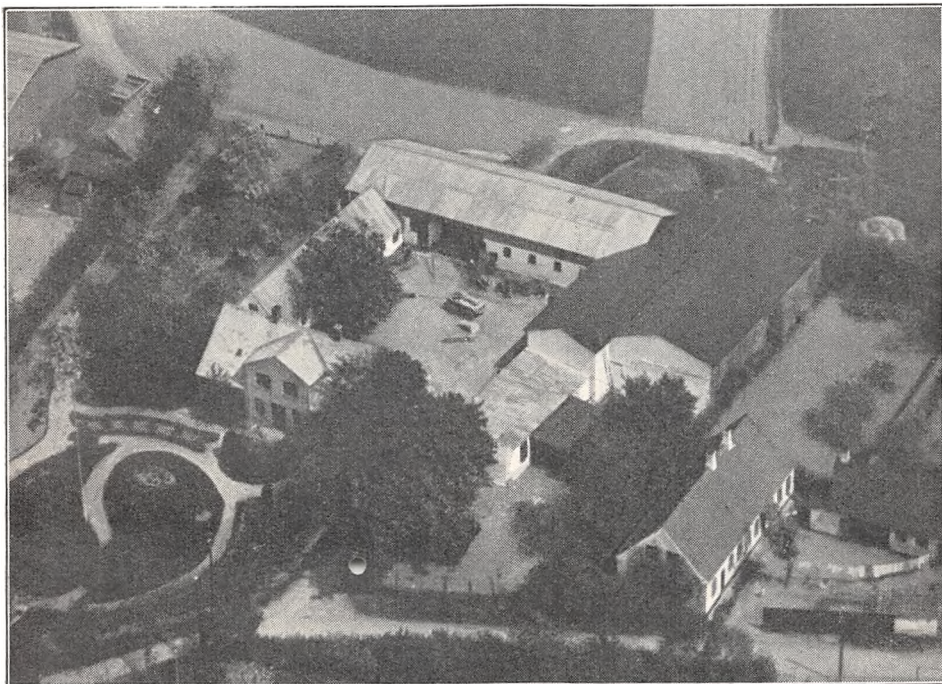
Side 390. *Toftegaard.*

Side 394. L. 9 f. o. Ejeren solgte Gøderupgaard til Mejeriejer Jørg. Henriksen, Gentofte, for 110,000 Kr.; denne solgte Gaarden igen i 1935 til fhv. Politibetjent L. M. Lyskov for 125,000 Kr.
 Side 405. L. 9 f. o. Ejeren P. L. Daugaard solgte Grynbjerggaard i 1932 til Marie Andersen m. fl. for 110,930 Kr.; i 1933 solgtes Gaarden derefter til Jenny Aare Aaresøn for 109,000 Kr.
 Side 413. L. 3 f. n. Ejeren solgte Mariebjerg i 1933 til Fabrikant Svend Svendsen for 92,500 Kr.
 Side 418. *Lindegaard.*

- Side 422. L. 27 f. o. Roskilde Skifteret overdrog Engbækgaard i Decbr. 1930 til Landbrugsministeriet for 82,000 Kr. Ejendommen skal udstykkes til Husmandsbrug.
- Side 425. L. 5 f. n. Svaleholm, der har været en Del i Handelen siden Verdenskrigen, solgtes i 1934 af Ejeren Georg Sørensen til Theodor Lind Højsgaard for 91,500 Kr.
- Side 432. L. 11 f. n. Ejeren F. Nielsen, der havde købt Essetoftegaard, solgte denne igen i 1934 til Forvalter S. Thalbitzer for 142,000 Kr.
- Side 459. L. 7 f. o. Efter Ejeren Død solgte Enkefru Lemming Skousboe i Sommeren 1937 til Ingeniør Th. Gjerstrup, Kbhvn. for 307,500 Kr.
- Side 460. L. 21 f. o. Syvgaard er i 1936 købt (ved Tvangsauktion) af Landbrugsministeriet (Jordlovsudvalget); det er Meningen, at Gaarden skal udstykkes
- Side 462. L. 29 f. o. Salgssummen for Vibygaard var 630,000 Kr.
- Side 478. L. 22 f. o. Ejeren solgte Karlsrundergaard i 1932 til Gross. Hans K. Larsen for 285,000 Kr.
- Side 491. L. 6 f. n. Ejeren solgte Langagergaard i 1935 for 135,000 Kr. til Jens Jacobsen, der senere samme Aar solgte den til Jens Winther for 145,450 Kr.
- Side 492. L. 1 f. n. Ejeren solgte Lundegaard i 1935 til Aug. J. Lennholm for 170,000 Kr.
- Side 598. L. 16 f. o. Ved Roskilde Fogedret købte J. Bang From i 1933 Gl. Kappelvgaard for 192,712 Kr.
- Side 515. L. 30 f. o. Efter en forudgaaet Tvangsauktion solgte Sagfører H. Tygesen i Foraaret 1937 Maglehøjgaard til Mejeriejer H. Alstrup, Kbhvn., for 198,700 Kr.
- Side 528. *Tjørnehøjgaard.*

- Side 529. L. 11 f. o. Ejeren overdrog i 1932 Lindelund til L. P. Sørensen for 124,000 Kr.
- Side 532. L. 11 f. o. Brandsbjerggaard solgtes i Febr. 1937 til S. L. Sørensen for 115,000 Kr.
- Side 532. L. 15 f. n. Ejeren solgte Egbygaard i Sommeren 1936 til Kbhvn.s Komm. for 206,000 Kr.
- Side 533. L. 12 f. n. Ejeren solgte Glostrupgaard i 1932 til S. J. Sørensen for 109,620 Kr.
- Side 534. L. 7 f. n. Ejeren solgte Gaard Matr.-Nr. 10 af Hvissinge i Sommeren 1936 til Kbhvn.s Komm. for 132,000 Kr.
- Side 537. L. 18 f. o. Efter Ejeren Død er de 2 Gaarde i Febr. 1937 overtaget af Enkefru A. Christensen.
- Side 539. L. 1 f. n. Ejeren solgte Haraldsminde i 1933 til Gaardens nuværende Ejer N. Ploug for 181,000 Kr.
- Side 541. L. 27 f. o. Østergaard, der har været en Del i Handelen under og efter Verdenskrigen, ejes nu af C. Thrane.
- Side 553. L. 13 f. o. Gammelgaard, der har været meget i Handelen under og efter Verdenskrigen, overtoges i 1931 af Direktør Sophus Petersen som Udlægshaver for 210,000 Kr.; han afhændede den i 1932 for 190,000 Kr. til Landbobanken i Slagelse, der Aaret efter solgte Gaarden (med 21 Td. Hrtk.) til Peder Ellegaard, den nuværende Ejer, for 213,000 Kr.

- Side 563. L. 9 f. n. Ishøjgaard er efter Ejerens Død overtaget i Foraaret 1937 af Arvingerne H. G. og C. Olsen og Fru K. F. Jensen.
- Side 572. L. 11 f. o. Ejeren solgte Blaakildegaard i 1934 til Regnskabskonsulent S. Jensen for 110,800 Kr.
- Side 578. L. 9 f. o. Ejeren solgte Højbakkegaard i 1936 til M. Guldborg for 144,000 Kr.
- Side 582. L. 11 f. o. Ejeren solgte Møllehøj i 1935 til Gunnar Høg for 143,000 Kr.
- Side 585. L. 12 f. n. Ejeren solgte Aagesholm i 1932 til Direktør Chr. Larsen, Kbhvn.
- Side 586. L. 21 f. o. Bakkegaard, der af Ejeren var afhændet til N. Jensen, solgtes atter i 1934 af denne til M. O. Thorkildsen, den nuværende Ejer, for 102,500 Kr.
- Side 598. L. 28 f. o. Brydegaard, der i over 300 Aar skal have tilhørt samme Slægt, men i den senere Tid var gaaet ud af Slægtens Eje, er i Foraaret 1937 ved Tvangsauktion købt af Statens Jordlovsudvalg for 86,000 Kr. til Udstykning til Husmandsbrug.
- Side 599. L. 2 f. o. Efter Gaardens Brand i Foraaret 1937 solgte Ejeren Ejendommen til Statens Jordlovsudvalg for 92,000 Kr.
- Side 601. L. 21 f. o. Ejeren overdrog i 1931 Øbakkegaard for 160,917 Kr. til Sønnen Forpagter P. Tønnesen, der i 1936 solgte Gaarden til A. Theilgaard Hansen for 191,000 Kr.
- Side 612. L. 8 f. o. Ejeren solgte Borupgaard i Foraaret 1937 til A/S »Mælkeriet Enigheden« for 90,000 Kr.
- Side 620. L. 25 f. o. Ejeren solgte Lundegaard i 1933 til Grosserer B. Henry-Nielsen for 119,000 Kr.
- Side 626. L. 10 f. n. Ejeren solgte Bavnegaard i Sommeren 1937 til H. H. Pahl for 198,000 Kr.
- Side 630. L. 8 f. n. Ejeren solgte Langdyssegaard i 1933 til Krigsministeriet for 110,000 Kr.
- Side 643. L. 19 f. o. Ejerne solgte Raagaard i Sommeren 1931 til N. Danielsen for 143,402 Kr.
- Side 651. L. 10 f. o. Islevgaard, der var overtaget af Slagtermester H. Omø, solgtes i April 1937 af denne til Statens Jordlovsudvalg for 301,625 Kr.; af Gaardens Areal, ca. 99 ha, vil de ca. 82—83 blive overdraget til Dansk Kolonihaveforbund.
- Side 655. L. 6 f. n. tilføj: for 170,000 Kr.
- Side 656. L. 10 f. n. Ejeren solgte Gyngemosegaard i Vinteren 1930—31 til Kbhvn.s Komm. for 145,000 Kr.
- Side 660. L. 12 f. n. Ejeren solgte Mørkhøjgaard i Vinteren 1930—31 til Kbhvn.s Komm. for 525,000 Kr.
- Side 668. L. 13 f. o. Ejeren solgte Lille Birkholm i 1935 til Kbhvn.s Komm. for 361,607 Kr.
- Side 684. L. 11 f. o. Salgssummen var 145,400 Kr. samt 8000 Kr. for Løsøre, men af Gaardens Areal, 29,2 ha, var der kort forinden solgt et mindre Areal til Lyngby Komm. for 36,365 Kr.
- Side 686. L. 20 f. n. Salgssummen var 238,900 Kr. samt 4000 Kr. for Løsøre.
- Side 699. L. 1 f. n. Efter Ejerens Død er Henriksholm i Sommeren 1936 (en Del Parceller til Udstykning er dog fraskilt) overtaget af Arvingerne Forp. M. R., Grosserer H. R. og Frk. H. C. Melchior.
- Side 701. L. 9 f. n. Ejeren solgte Holtegaard med ca. 86 ha, godt 10 Td. Hrtk. i 1934 til Søllerød Komm. for 401,500 Kr.
- Side 703. L. 16 f. n. Efter »Tingbladet« solgte Direktør Gyldahl i 1933 Maltegaard til Fru Martha Heerdegen for 100,000 Kr.
- Side 705. L. 11 f. o. Ejeren solgte Nærumgaard i 1934 med ca. 193 ha, 27¼ Td. Hrtk. til Søllerød Komm. for 552,000 Kr. (Angaaende det forkerte Billede af Gaarden se under Rettelser.)
- Side 705. L. 4 f. n. Rygaard (samt Nabogaarden Højbjerggaard, ikke med i Værket, kendt fra Bullottis Drab paa Ejeren i 1908) tilsammen 103 ha, solgtes i Maj 1937 til Sekretær Gert Gulmann for 260,000 Kr.

HOLBÆK AMT

- Side 722. L. 1 f. n. Ejeren solgte Nyvang i Sommeren 1937 til Forvalter P. K. Egede, Vemmetofte for 405,000 Kr.
- Side 723. L. 31 f. o. Ejeren solgte Rundingsholm 1. Oktbr. 1936 til Andr. Dinesen Hansen (Brandfors. for Løsøre var 64,940 Kr. og ikke 32,687 Kr. som medd.)
- Side 726. L. 9 f. o. A/S »Storemøllegaarden« solgte Ejendommen i Jan. 1937 til Holbæk Komm. for 120,000 Kr.
- Side 731. L. 23 f. o. Efter »Tingbladet« overtoges Dorthealyst i Novbr. 1931 af W. Ollendorff for 170,000 Kr.
- Side 734. L. 7 f. o. Efter »Tingbladet« overdrog Boet efter afdøde Godsejer S. Lunn, Knabstrup i Sommeren 1932 Godset til A/S »Knabstrup Gods« for 612,000 Kr.
- Side 744. L. 29 f. o. Ejerinden overdrog Eriksholm Gods i Jan. 1937 til sin Søn Hfjm., Grev K. Ahlefeldt-Laurvig for Ejendomsskyldværdien 714,000 Kr.
- Side 757. L. 21 f. o. Ejeren solgte Minnislyst i 1934 til Forpagter Carl B. Andersen for 117,000 Kr.

BIND II

HOLBÆK AMT (Fortsat).

- Side 9. L. 18 f. o. Ejeren solgte Frederikshøj i Febr. 1932 til Vognmand Frederik Hansen for 175,000 Kr.
- Side 9. L. 8 f. n. Ejeren overdrog Lynggaard sidst i 1935 til H. Chr. Jørgensen for 103,000 Kr.
- Side 16. L. 4 f. n. Ejeren solgte Kvellinghøj i 1934 til Forpagter Fritz Preetzmann for 148,700 Kr.
- Side 20. L. 1 f. n. Hørbygaard og Gods er efter Ejerindens Død af Dødsboet i Foraaret 1937 overdraget til »Overhofmesterinde Frk. Louise Grevenkop-Castenskiolds Legatstiftelse«.
- Side 24. L. 27 f. o. Hagedst Gaard og Gods er efter Ejeren Død af Dødsboet, Sommeren 1937, overdraget til den Afdødes eneste Barn, Enkebaronesse A. Lerche, der i en Række Aar har haft Gaarden i Forpagtning.
- Side 24. L. 1 f. n. Ejeren solgte Sofieshvile i 1936 til Bestyrer Ernst Jørgensen for 100,000 Kr.
- Side 29. L. 1 f. n. Købesummen var 125,000 Kr.
- Side 40. L. 12 f. o. Ejeren overdrog Lammefjordsgaarden i 1934 til Peter O. Petersen for 127,300 Kr.
- Side 42. L. 22 f. n. Ejeren solgte Svinninge Hovgaard i 1936 til Overforv. J. H. Jensen for 110,600 Kr.
- Side 50. L. 9 f. n. Dyrehavegaard overtoges i 1932 ved Fogedudlægsskøde af Forpagter Fr. Lunn for 185,807 Kr.
- Side 52. L. 7 f. o. Ejeren overdrog i 1933 Toftholm til Direktør, Løjtn. C. I. Chr. Hoppe for 284,510 Kr.
- Side 53. L. 16 f. n. Ejeren, nu Ejer af Eriksholm, solgte i Jan. 1937 Lindholtsgaard til Juvelerer O. Nielsen, Kbhvn. for 110,000 Kr.
- Side 56. L. 30 f. o. Ejeren overdrog i Sommeren 1931 Skovgaard til Jak. og Ane M. Kristensen for 110,000 Kr.
- Side 72. L. 9 f. n. Prokurist Holger Hvalsøe solgte i 1932 Hesselbjerggaard til Direktør Chr. Larsen, Kbhvn. for 270,000 Kr., han solgte i Efteraaret 1937 Gaarden til Greve Adam Knuth for 420,000 Kr.
- Side 107. L. 33 f. o. Ejerinden solgte Mullerupgaard med Besætn. og Invt. i April 1933 til Grosse-
rer Hans Lyrstrup, Kbhvn. for 400,000 Kr.
- Side 120. L. 23 f. o. Ejeren overdrog April 1936 Ubberupgaard til Forvalter E. Andersen for 115,000 Kr. (Gaarden har nu et nyt moderne og velindrettet Stuehus opført efter at det gl. var brændt ved Lynnedslag i Sommeren 1935).
- Side 138. L. 1 f. n. Nygaard er i Sommeren 1937 af Enkefru A. Kristiansens Dødsbo overdraget til N. P. Kristiansen for 111,400 Kr.
- Side 158. L. 3 f. o. Kaltetgaard, der var solgt til J. Jacobsen, solgtes i 1934 af denne til Forpagter H. Th. Lund for 200,000 Kr.
- Side 164. L. 34 f. o. Ejeren solgte Astrup i 1934 til Grosserer E. Gammeltoft for 335,000 Kr.
- Side 166. L. 7 f. o. Ejeren solgte Davrup i 1934 til Godsejer P. H. Tvede, tidligere Gl. Toftegaard ved Ølstykke, for 240,000 Kr.
- Side 167. L. 1 f. n. Grundmosegaard overtoges i 1933 ved Fogedudlægsskøde af fhv. Forstander Johs. Jensen for 200,000 Kr.
- Side 171. L. 32 f. o. Ejeren solgte Løjtvædgaard i 1934 til Godsejer H. H. Sass for 350,000 Kr.
- Side 174. L. 14 f. o. Viskingegaard overtoges i 1932 ved Fogedudlægsskøde af H. E. Petersen for 270,000 Kr.
- Side 177. L. 9 f. n. Ejeren overdrog i 1931 Stenrand Plantage til Karen Bjørn for 150,000 Kr.
- Side 183. L. 21 f. o. Ejerinden Fru Ingeb. Grandjean solgte i 1936 Værsløvggaard til H. Qvade Rasmussen for 300,000 Kr.
- Side 184. L. 1 f. n. Vesterbygaard er i Høsten 1937 af Biskop og Bispinde Fønnesbech-Wulffs Dødsbo overtaget af Sønnen O. Fønnesbech-Wulff for 545,000 Kr. samt 81,000 Kr. for Løvsøre.
- Side 188. L. 30 f. o. Annebjerggaard overtoges i Maj 1932 af Kreditkassen for Landejendomme i Østifterne for 250,000 Kr. (117,000 Kr. under de samlede Prioriteter), senere, samme Aar, er Gaarden overdraget til Chr. Christensen, den nuværende Ejer.
- Side 190. L. 5 f. o. Efter Ejeren Død omkring Nytaar 1937 overtoges Borrevang af Enken Fru Rigmor Sebbelov.
- Side 193. L. 19 f. o. Efter »Tingbladet« overtoges Klintsø i 1935 ved Fogedudlægsskøde af Petra M. Bundgaard for 265,200 Kr.
- Side 195. L. 7 f. o. Efter »Tingbladet« er Vestgaarden i 1934 af Prpt. Chr. Hansen m. fl., der havde overtaget denne efter den tidligere Ejer, overdraget til C. Christensen, den nuværende Ejer for 230,697 Kr.
- Side 197. L. 1 f. n. Efter Ejeren Død er Egebjerggaard i Foraaret 1937 overtaget af Enken, Fru Gerda Andersen.
- Side 200. L. 6 f. o. Hypotekforeningen, der havde overtaget Birket, overdrog i 1935 Ejendommen til Forpagter Amdi Thomsen Brask for 240,000 Kr.

- Side 202. L. 4 f. o. Efter »Tingbladet« er Siddinge Fjordgaard i 1933 af Interessentskabet Siddinge Vig overdraget til C. Christensen, den nuværende Ejer, for 247,000 Kr.
- Side 206. L. 17 f. n. Dødsboet efter G. F. de Falsen Lensbaron Zytphen-Adeler solgte i 1933 Dragsholm Hovedgaard m. m. til A/S. Dragsholm for 1,607,995 Kr., dette har senere frasolgt en stor Del af Arealerne, saaledes i 1936—37 til Statens Jordlovsudvalg, selve Dragsholm Slot samt 600 ha med Udstykning for Øje; og i Foraaret 1937 solgtes en mindre Gaard, Vejrhøjgaard, tilligemed en Del af Godsets tidligere Skove, ialt ca. 140 ha, deraf 82—83 ha Skov, til Generalkonsul Hakon Christensen, A/S Ø.K.s Direktør i Bangkok, for 180,000 Kr.

SORØ AMT

- Side 244. L. 1 f. n. Efter at Haugbyrdgaard havde været udbudt ved Tvangsauktion, solgtes den kort efter til Forvalter E. Hemmingsen for 130,000 Kr.
- Side 254. L. 13 f. o. Efter Ejerens Død overtoges Nordgaarden af Enken Fru Johanne A. Hansen-Nord for 141,600 Kr.; hun solgte Gaarden i 1933 til Inspektør Andr. Pape for 205,000 Kr.
- Side 261. L. 13 f. o. tilføj: for 137,700 Kr.
- Side 266. L. 12 f. n. Kjørup overdroges i 1931 af C. Boisen Thøgersen til Carl Thøgersen, vurderet til 412,000 Kr.
- Side 268. L. 6 f. n. Ejeren overdrog i Foraaret 1937 Vigersdal til Sønnen Arne Broch Petersen for 125,000 Kr.
- Side 287. L. 27 f. o. Ejeren overdrog i 1934 Kastrupgaard til Sønnen Fritz Mortensen for 90,000 Kr.
- Side 288. L. 6 f. o. Ejeren solgte i 1933 Klarupgaard for 91,500 Kr. til Vitus Berg, der i Novbr. 1937 har solgt Gaarden til Aage Jensen, Store Trelleborg, for 92,000 Kr.
- Side 296. L. 24 f. o. Dødsboet efter Hfjm. Henri Bruun de Neergaard har i Novbr. 1937 overdraget Godset til den ældste Søn Eiler Bruun de Neergaard.
- Side 304. L. 17 f. o. Ejeren overdrog i 1934 Bedstedgaard til Sønnen, Forpagter J. Theodor Suhr for 285,000 Kr.
- Side 309. L. 7 f. o. Ejeren overdrog Rosengård til en anden Søn, Forpagter Erik Suhr for 247,000 Kr.
- Side 310. L. 4 f. o. Samtidig solgte Ejeren og Godsejer G. A. Horneman Humleore Skov og Høved Skovdistrikter med Skovridergaarden og Skovløberhuse til Gesandt i Kairo, Minister N. P. Arnstedt for 183,000 Kr.
- Side 335. L. 34 f. o. Ejeren solgte Storgaarden i 1935 til Forpagter O. Gram-Hansen for 237,500 Kr.
- Side 338. L. 17 f. o. Ottestrup overtoges i 1932 ved Fogedudlæggskøde af Forpagter Sofus Nielsen for 220,000 Kr.
- Side 342. L. 21 f. o. Efter Lensgreve F. C. Moltkes Død er det tidligere Lensgrevskab Bregentved, det største Gods paa Sjælland, overtaget af Hfjm., Greve Chr. Moltke, Egelykke, Møen.
- Side 374. L. 1 f. n. Ejeren solgte Alstedgaard i 1934 til Forvalter Viggo Johansen for 161,130 Kr.
- Side 391. L. 1 f. n. Ejeren solgte Ødemark i 1935 til Grosserer H. E. Acker for 550,000 Kr.
- Side 399. L. 34 f. o. Ejeren solgte Vielsted Mølle i 1935 til Bestyrer Alb. Nielsen for 108,000 Kr.
- Side 410. L. 25 f. o. tilføj: for 122,500 Kr.
- Side 419. L. 16 f. o. Korshøjgaard, der var overtaget af Fru Camilla E. Lund, solgtes i 1934 af denne til Forpagter Jac. Fr. Nielsen for 114,000 Kr.; efter ham overtoges Gaarden i 1935 af Fru Johanne V. Nielsen, der samme Aar solgte den til Forvalter Poul Bendtsen, den nuværende Ejer, for 120,000 Kr.
- Side 423. L. 19 f. o. Ejeren solgte Apothekegaarden i 1932 for 102,000 Kr. til Jens Winther, der i 1934 solgte den for 107,000 Kr. til N. G. Jespersen Jensen.
- Side 434. L. 23 f. o. Ejeren overdrog i 1932 Leragergaard til Hans Petersen for 127,000 Kr.
- Side 439. L. 8 f. o. Ejeren solgte Stylsgaard i 1936 til Inspektør N. Jacobsen Skriver for 135,000 Kr.
- Side 444. L. 18 f. n. Ejeren overdrog i 1935 Store Frederikslund til Godsforvalter E. W. Grevenkop-Castenskiold for 1,772,332 Kr.
- Side 451. L. 7 f. o. Asbjerggaard overtoges i 1934 af Fru E. I. Rasmussen for 107,000 Kr.
- Side 452. L. 17 f. n. Ejeren overdrog i 1933 Falkensten til sin Søn Inspektør Aage Lawaetz for 478,000 Kr.
- Side 454. L. 23 f. o. Efter Ejerens Død overtoges Disagergaard i 1931 af Enken Fru Ane M. Vestergaard, f. Mortensen, der senere har overdraget den til en Søn, den nuværende Ejer.
- Side 467. L. 10 f. o. Efter Ejerens Død overtoges Lindeborggaard i 1937 af Enken, Fru E. C. Eriksen, der i Høsten samme Aar overdrog den til Sønnen, Forpagter N. J. Eriksen for 185,500 Kr., deraf 29,260 Kr. for Løvsøre.
- Side 469. L. 9 f. n. Vaarbygaard, der var overtaget af H. C. Jørgensen m. fl. solgtes i 1933 til Thorkild Nielsen, den nuværende Ejer, for 140,000 Kr.
- Side 470. L. 25 f. n. Atterupgaard, der var købt af M. Lauritzen, solgtes i Foraaret 1937 af denne til Søren Jespersen, Næsby, for 105,000 Kr.
- Side 481. L. 6 f. n. Ejerne solgte Taarnborg i Foraaret 1935 til Godsejer V. Jørgensen, Kjørup, efter Dagspressen for 800,000 Kr.

- Side 483. L. 13 f. n. Ejeren solgte Taarnholm i 1934 til A/S Taarnholm for 575,000 Kr.
 Side 498. L. 28 f. o. Ejeren solgte Koldekildegaard i 1933 til Rentier Jørg. Jørgensen for 106,500 Kr.
 Side 509. L. 1 f. n. Ejeren solgte Appelsbjerggaard i Høsten 1931 til Max L. Madsen, den nuværende Ejer, for 223,800 Kr.
 Side 519. L. 13 f. n. Ejeren solgte Godset »Basnæs« (Gaardene Basnæs, Transbygaard og Toftebjerg) i Decbr. 1933 for 1,506,000 Kr. til A/S »Basnæs«, der i 1936 har overdraget Godset for 1,770,000 Kr. til A/S »De forenede Cikorietørrerier« (vel nærmest en Formalitet, da det er A/S C. F. Rich & Sønner der er Ejere).
 Side 520. L. 22 f. o. Birkemose overdroges for 88,000 Kr.
 Side 535. L. 36 f. o. Cathrineholm solgtes i 1932 for 430,000 Kr. til Bagermester H. Omø m. fl., der i 1935 solgte den til Forpagter Søren Dahl, den nuværende Ejer, for 500,000 Kr.; Gaarden har nu Tlf. Sørby 63.
 Side 537. L. 23 f. o. Ejeren solgte Krummerupgaard i Efteraaret 1931 til J. Jacobsen for 118,000 Kr.; senere ejedes den af Carl E. Jensen, der i 1936 overdrog Gaarden til Forpagter Søren P. Jensen, den nuværende Ejer, for 138,000 Kr.
 Side 556. L. 28 f. o. Ejeren solgte Krængebjerggaard i 1934 til Kjeld Petersen for 139,161 Kr.
 Side 562. L. 25 f. o. Ejeren solgte Henriksminde i 1934 til P. Jørgensen for 92,500 Kr.

PRÆSTØ AMT

- Side 598. L. 9 f. o. Ejeren solgte Bævergaard i 1933 til Kreditkassedirektør Sagfører H. Sattrup for 115,000 Kr., der senere overdrog den til en Søn P. Sattrup, den nuværende Ejer.
 Side 606. L. 6 f. o. Boholtegaard overdroges i 1933 for 109,744 Kr. til Fru B. M. Christiansen, der Aaret efter solgte den til Knud E. Nielsen, den nuværende Ejer, for 115,000 Kr.
 Side 607. L. 13 f. o. Boskovgaard, der var overtaget af Fru Hilda Tingberg, solgtes i 1934 af denne til Forpagter P. Larsen for 100,000 Kr., han har senere overdraget Gaarden til Aa. Larsen, den nuværende Ejer.
 Side 626. L. 2 f. o. Ejeren overdrog i Novbr. 1931 Klintgaard til H. Pedersen for 127,000 Kr.
 Side 643. L. 16 f. o. Hovedgaarden Juellinge under det tidligere Grevskab Bregentved er i Septbr. 1937 solgt til H. Branth, en Søn af Gaardens mangeaarige Forpagter W. Branth.
 Side 648. L. 20 f. n. Købesummen for Engholm var 99,000 Kr. samt 40,000 Kr. for Løvsøre.
 Side 660. L. 13 f. n. Hovedgaarden Tryggevalde under det tidligere Grevskab Bregentved solgtes i Efteraaret 1937 til Aage Lemvig, der havde Gaarden i Forpagtning.
 Side 665. L. 4 f. o. Gyldenhøj, der var overtaget af Ellen K. Fauereholt m. fl. solgtes i 1933 til Overforvalter H. Kragh for 145,500 Kr.
 Side 665. L. 25 f. o. Ejeren overdrog i 1934 Hvidbæk til Ane M. Andersen for 77,000 Kr.
 Side 668. L. 16 f. o. Ejeren solgte i 1932 af Skovene til Lystrup Matr.-Nr. 24 a af Eskildstrup til Gisselfeld adelige Jomfrukloster for 294,000 Kr.
 Side 668. L. 19 f. o. Ejeren solgte i 1932 af Skovene til Lystrup Matr.-Nr. 17 af Viverup til dalevende Lensgreve Fr. Chr. Moltke, Bregentved for 117,000 Kr.
 Side 687. L. 13 f. n. Nygaard overtoges i Febr. 1937 af Arvingerne C. F., C. P. og Frk. M. K. Christensen for Gaardens Ejdskv.
 Side 690. L. 12 f. o. Christianshøj overtoges i 1932 ved Fogedudlægsskøde af N. Chr. Christiansen, den nuværende Ejer, for 162,843 Kr. (Tlf. Rønnede 9).
 Side 691. L. 1 f. n. Dødsboet efter afdøde Godsejer Chr. H. Lemvig overdrog i Juni 1935 Assendrup til Sønnerne E. og F. Lemvig.
 Side 699. L. 11 f. n. Købesummen var 500,000 Kr. (Tlf. Herlufmagle 48 u).
 Side 702. L. 18 f. n. Efter Ejeren Død overtoges Ravnstrup i 1934 af Enkefru Emilie M. E. Jessen for Ejdskv. 534,100 Kr.; hun solgte Gaarden samme Aar til Landbrugsministeriet (Jordlovsudvalget) for 540,000 Kr. efter at dette har udstykket 22 Parceller, overvejende til Statshusmandsbrug, er den tilbageværende Hovedparcel med 24 Td. Hrtk. solgt til O. Fischer Rasmussen.
 Side 707. L. 16 f. o. Ejeren solgte Søgård i Sommeren 1931 til Jens Jacobsen, Frederikskilde, Slagelse, for 142,000 Kr. samt 42,000 Kr. for Løvsøre; senere er Gaarden købt af Helge Holbøll, den nuværende Ejer.
 Side 708. L. 1 f. n. Flensborggaard er i 1932 ved Arveudlægsskøde overtaget af Forpagter Tage Stensler, den nuværende Ejer, for 177,451 Kr.
 Side 712. L. 30 f. o. Næsbyholm Gods, der ejedes af Kmhr.-inde Gudrun Howden-Rønnenkamp, overdroges i 1933 til Lensbaronesse J. Howden-Rønnenkamp Holck for 1,636,852 Kr. (Den gamle prægtige Hovedbygning nedbrændte desværre i 1932.)
 Side 713. L. 5 f. o. Mariehøj overdroges i 1933 ved Fogedudlægsskøde til C. M. Carstensen, Kbhvn. for 125,500 Kr. samt 20,000 Kr. i Restancer.
 Side 719. L. 30 f. o. Grevensvænge overtoges for 318,200 Kr.
 Side 735. L. 5 f. o. Ejeren overdrog i 1932 Lundbygaard til Sønnen, cand. polit. H. P. O. Collet for 719,008 Kr.
 Side 739. L. 5 f. o. Ejeren solgte i Høsten 1937 Sallerupgaard til Godsejer H. E. Pille, Fodbygaard, for 415,000 Kr., deraf de 140,000 Kr. for Løvsøre.

- Side 740. L. 33 f. o. Øbjerggaard, der i 1931 var overtaget ved Fodgedudlægsskøde af Johs. E. Nielsen for 330,000 Kr., solgtes i 1933 af denne til Bankier H. C. Sonne, New York for 450,000 Kr., og Gaarden er derefter overtaget i Forpagtning af Svogeren H. W. Tillisch.
- Side 752. L. 5 f. n. Ejerinden overdrog i 1934 Nysø Hovedgaard m. m. til Godsejerinde Birg. C. M. Stampe-Stampenburg for 906,685 Kr.
- Side 756. L. 16 f. n. Ejeren solgte i 1936 Bækkeskov til Hfjm., Grev S. Raben-Levetzau for 666,550 Kr.

BIND III

PRÆSTØ AMT (Fortsat)

- Side 8. L. 6 f. o. Ejeren solgte Aasidegaard (91 ha) i Sommeren 1937 til Chr. Larsen (efter Medd. i Dagspressen med Besætn. og Invt. for 200,000 Kr.)
- Side 9. L. 34 f. o. Ejeren solgte Bredeshave i Febr. 1937 til Landbrugsk. P. A. Fugmann, Kbhvn. for 264,000 Kr.
- Side 14. L. 1 f. n. Beldringe Hovedgaard m. m. er i 1933 overdraget til Baron J. O. Raben-Levetzau for 1,540,000 Kr.
- Side 16. L. 8 f. o. Bellevue er overtaget af Enkegrevinde S. Raben-Levetzau.
- Side 29. L. 15 f. n. Lekkende Hovedgaard m. m. er i 1933 overdraget til Baron J. O. Raben-Levetzau for 1,008,818 Kr.
- Side 31. L. 37 f. o. Ejeren overdrog i 1936 Lilliendal m. m. til Sønnen Hfjm., Grev K. F. Knuth for 1,080,497 Kr.
- Side 36. L. 20 f. o. Ejeren solgte Stenlængegaard i Novbr. 1931 til Johs. Lawaetz, Sorø, for 109,170 Kr. 74 Øre.
- Side 37. L. 12 f. o. Ejeren solgte Langebækgaard i 1934 til Generalkonsul K. M. Widding for 380,000 Kr.
- Side 56. L. 7 f. n. Ejeren solgte Koster Færgesgaard i 1933 til Forpagteren K. Wedele Petersen for 145,342 Kr.
- Side 61. L. 4 f. n. Efter Ejerindens Død overtoges Skovsgaard i Sommeren 1937 af V. G. H. Skov for 167,500 Kr.
- Side 78. L. 23 f. o. Ejerinden solgte Koster Vig i 1934 til Godsejerne J. & M. Nymann for 216,255 Kr.

SVENDBORG AMT

- Side 102. L. 8 f. n. Ejerinden solgte Kissendrupgaard i Aug. 1937 til Direktør C. Langkilde-Jensen for 180,000 Kr.
- Side 105. L. 33 f. o. Ejeren solgte Rørbæk i 1935 til Einar Knudsen for 216,300 Kr.
- Side 106. L. 15 f. o. Ejeren overdrog Dalgaard i 1933 til Petrine Andersen for Ejdskv. 98,300 Kr.
- Side 109. L. 28 f. o. Efter Ejerindens Død er Hindemae overtaget af en Søn, Skibsinpektør i Ø. K., Kommandørkapt., Baron N. Juel-Brockdorff for 321,600 Kr.
- Side 117. L. 13 f. o. Frederikshøj, der var købt af Hestehandler Peder Larsen, solgtes i 1936 af denne til Axel Hansen for 100,000 Kr.
- Side 125. L. 23 f. o. Æblegaarden er fra 1. April 1937 overtaget i Forpagtning af Forvalter R. Nielsen, Hellerup pr. Pederstrup.
- Side 132. L. 3 f. o. Efter Forpagter P. Staun's Død er Sophielund fra 1. April 1937 overtaget i Forpagtning af Eiler Raahauge, tidligere Forpagter af Æblegaarden.
- Side 152. L. 5 f. n. Købesummen i 1922 for Tøystrup med delvis Besætning var 420,000 Kr. og ikke 300,000 Kr.
- Side 161. L. 11 f. n. Ejeren overdrog i 1934 Regissegaard til Svend Andersen for 111,748 Kr.
- Side 180. L. 23 f. o. Mullerup overtoges i Novbr. 1931 af Godsejer Ejnar Hansen for 725,000 Kr.; Aaret efter solgte Ejeren af Godsets Skove Matr.-Nr. 2b af Lakkendrup til Forststuderende Mogens Fog for 155,000 Kr.
- Side 188. L. 14 f. o. Ejeren solgte Ny Klingstrup i Foraaret 1937 til Grev W. Schulm-Zeuthen, en Søn fra Sophienholm, for 170,000 Kr.
- Side 241. L. 1 f. n. Ejerinden solgte Margretesminde i 1934 til Inspektør R. Tuxen for 223,000 Kr.
- Side 246. L. 7 f. o. Dødsboet efter Lensgreve C. E. Reventlow solgte i 1932 af Skovene til Brahetrolleborg Matr.-Nr. 1 d. af Høbbet m. fl. til Forstkandidat Kaj Brorsen for 260,000 Kr.
- Side 249. L. 25 f. o. Brahetrolleborg er i 1936 overtaget af Enkegrevinde L. M. Reventlow.
- Side 250. L. 15 f. o. Dødsboet efter Lensgreve C. E. Reventlow solgte Egneborg i 1934 for 180,000 Kr. til Forvalter Chr. Hvenekilde, der i 1936 solgte Gaarden til J. Knold for 155,000 Kr.
- Side 254. L. 11 f. o. Ejeren solgte Rodal i 1936 til Staten for 100,000 Kr.
- Side 262. L. 33 f. o. Skovsgaard er i Febr. 1937 af Ejerinden overdraget til Forpagteren Rasmus Hansen for Ejdskv. 80,000 Kr.

- Side 264. L. 21 f. o. Nørregaard overdroges i 1934 af Ejeren til Forpagteren R. P. Kristensen for 102,000 Kr.
- Side 266. L. 19 f. o. Statens Jordlovsudvalg, der af Ejeren havde købt Hedengaard og derefter udstykket 9 Husmandsbrug fra denne, solgte i Sommeren 1937 Gaarden med den tilbageværende Hovedparcel for 41,500 Kr. til Frkn. K. og S. Knudsen.
- Side 269. L. 34 f. o. Ejeren solgte Vejlegaard i 1933 for 133,000 Kr. til Rentier R. Nielsen, der i 1934 solgte Gaarden til Forpagter J. Petersen for 135,000 Kr.
- Side 283. L. 24 f. o. Ejeren solgte Nybøllegaard i 1934 til Forpagter H. F. Jensen for 280,000 Kr.
- Side 287. L. 16 f. n. Ejeren solgte Damsbo i 1935 til I. Sporon-Fiedler for 250,000 Kr.
- Side 298. L. 1 f. n. Ejeren solgte i Foraaret 1937 Hvedholm Hovedgaard til Landbrugsministeriet (Statens Jordlovsudvalg) for 425,000 Kr. (Hovedbygningen — Slottet — var solgt til Staten i 1928 til Sindssygehospital, og ved Grevskabets Overgang til fri Ejendom i 1928 i Henhold til Lensoven, blev der fra Hovedgaarden afgivet 78 ha til Oprettelse af Husmandsbrug.)
- Side 308. L. 13 f. n. Ejeren solgte Lundgaard i 1936 til Forvalter H. J. Andersen for 134,000 Kr.
- Side 322. L. 18 f. o. Købesummen var 148,000 Kr.
- Side 325. L. 10 f. n. Af Godset til Tranekær solgte Ejeren i Sommeren 1936 2 mindre Gaarde til disses Forpagtere for henholdsvis 48,500 og 38,000 Kr.; i Sommeren 1937 en Del Ejendomme for ialt 252,000 Kr. samt endvidere den lille Ø Birkholm.
- Side 331. L. 11 f. o. Ejeren overdrog i 1932 Egeløkke til Sønnen Greve Wilhelm Knuth, der havde haft Gaarden i Forpagtning (L. 8—9 tilføjes yderligere: Grevinde Sophie Frederikke Lerche afgik ved Døden i 1925 og ikke i 1924).
- Side 336. L. 1 f. n. Successorfondet, der havde overtaget Hovedgaarden Nedergaard i det tidligere Stamhus Nedergaard, solgte i 1936 denne til Grosserer S. Burmeister, Kbhvn. (Dette er vistnok første Gang, at et tidligere Majoratsgods er solgt ved Tvangsauktion, vel et Vidnesbyrd mere om Tidens Ugunst for vort Lands Hovederhverv, Landbruget.)
- Side 343. L. 1 f. n. Charlottenlund Avlsgaard tilligemed godt 100 ha Skov er af Ejeren Hfjm. V. Steensen-Leth solgt til fhv. Forstander Poul Fenger, Korinth for 175,000 Kr.
- Side 358. L. 1 f. n. Ejeren overdrog i 1934 Frederiksberg til Konsul Alf. Nielsen m. fl., der i 1935 solgte Gaarden til Forpagter Chr. Sørensen for 312,500 Kr.
- Side 365. L. 1 f. n. Dødsboet efter Kmjk. J. de Neergaard solgte Hjortholm i Foraaret 1933 til Greve Chr. Ahlefeldt-Laurvig (saavel Køberens Fader som Farfader har ejet Godset Hjortholm).
- Side 367. L. 7 f. o. Kinderballegaard, der var overtaget af Landbrugsk. Aa. Hansen m. fl., solgtes i 1936 til Svend Eriksen for 138,000 Kr.

ODENSE AMT

- Side 391. L. 6 f. o. Ejeren solgte Kragsberg i 1934 til Ingeniør N. M. Knudsen for 148,645 Kr.
- Side 396. L. 1 f. n. Ejeren solgte Avlsskovgaard i 1934 til Forvalter H. Junger Estrup Hansen for 104,500 Kr.
- Side 398. L. 17 f. o. Ejeren solgte Blangstedgaard i Sommeren 1937 til Statens Planteavljudvalg for 175,000 Kr. samt 35,000 Kr. for Løsøre.
- Side 401. L. 19 f. o. Ejeren solgte Gillestedgaard i 1934 til Bestyrer, Sognefoged P. Petersen for 235,000 Kr.
- Side 418. L. 35 f. o. Ejeren solgte Hesbjerg i 1934 til Etatsraadinde L. Glückstadt for 235,000 Kr.
- Side 447. L. 29 f. o. Ejeren overdrog Fangel Møllegaard i 1933 til Marie Hansen for 194,400 Kr.
- Side 452. L. 19 f. o. Ejeren solgte Dyrehavegaard i 1934 til Jens Jensen for 116,500 Kr.
- Side 454. L. 3 f. o. Kamgaard overdroges i Jan. 1932 ved Arveudlæggskøde til Fru Edele L. E. Petersen for 148,900 Kr.
- Side 458. L. 1 f. n. Ejeren overdrog Broholm i 1934 til Svend E. Broholm for 153,123 Kr.
- Side 460. L. 4 f. n. Ejeren solgte Palsbjerg i 1935 til Brdr. H. og E. Jensen for 122,000 Kr.
- Side 472. L. 10 f. o. Ejeren solgte Bjergager i 1934 til Jens P. A. Stevnsnøse for 128,048 Kr.
- Side 479. L. 5 f. n. Hollufgaard, der var overtaget af Fru Gertha Jørgensen, overdroges i 1934 til Edith Schmidt for 512,000 Kr.
- Side 480. L. 15 f. n. Ejeren solgte Kærbygaard i 1935 til P. H. Pedersen for 125,685 Kr.
- Side 480—81. Forpagterens Tilf. nu 7235 Odense. Gaardens Heste er nu af belgisk Race, deraf 8 præmierede Avlshopper, en Hingst og ca. 12 Plage og Føl; der sælges en Del Avlsdyr. Svineholdet er nu ca. 20 Søer og aarlig henimod 200 Slagterisvin. Gaardens faste Maskiner drives ved en Dieselmotor.
- Side 491. L. 6 f. n. Truelsholm overtoges i 1935 af Ane Andersen for 139,900 Kr.
- Side 494. L. 1 f. n. Ejeren solgte Næraagaard i 1934 til Chr. Tornbjerg Pedersen for 150,000 Kr.
- Side 497. L. 12 f. o. Ejeren overdrog Torpegaard i 1934 til Ingeborg Plesner for 168,458 Kr.
- Side 532. L. 2 f. o. Ejeren solgte Øksnekærgaard i 1935 til Karl A. Andersen for 144,035 Kr.
- Side 576. L. 29 f. o. Ejeren solgte Lundegaard i 1936 til Albert Nielsen for 168,000 Kr.
- Side 581. L. 18 f. o. Ejeren solgte Fænøgaard i 1935 til Grosserer P. M. Dael, Kbhvn. for 600,000 Kr.

- Side 591. L. 12 f. o. Ejeren solgte Karensminde i 1933 til Villy Sørensen for 110,000 Kr.
- Side 598. L. 10 f. o. Ejeren solgte i 1937 Gaard Matr.-Nr. 2 a m. fl. af Roerslev til T. H. Markusen for 109,000 Kr.
- Side 605. L. 20 f. o. Ejeren overdrog i 1935 Holsegaard til Sønnen, Forpagter S. H. Simonsen for 185,000 Kr.
- Side 606. L. 7 f. o. Ejeren solgte Kærsgaard i Høsten 1936 til A/S Klampenborg Væddeløbsbane for 830,000 Kr. samt 140,000 Kr. for Løvsøre. Gaarden skal drives som Stutteri.
- Side 609. L. 32 f. o. Ejeren solgte Gelstedgaard i Sommeren 1937 til C. M. Klindt Jørgensen for 110,000 Kr.
- Side 623. L. 1 f. n. Ejeren overdrog i 1936 Brangstrupgaard til Kai O. Hansen for 107,715 Kr.
- Side 625. L. 12 f. o. Ejeren overdrog i 1933 Kongsgaard til Bent Jensen for 120,500 Kr.
- Side 650. L. 5 f. n. Ejeren solgte Enggaard i 1932 til J. Andersen for 105,300 Kr.
- Side 657. L. 25 f. o. Ejeren solgte Lykkegaard i 1932 til Marius R. Madsen for 105,500 Kr.
- Side 668. L. 11 f. o. Ejeren solgte Diget i 1934 til Luunbjerg Sørensen for 310,000 Kr.
- Side 672. L. 7 f. o. Nymarksgaarden, der var overtaget af Østifternes Landhypotekforening solgtes i 1934 af denne til Carl Hansen for 165,000 Kr.
- Side 675. L. 4 f. o. Ejerinden overdrog i 1934 Elvedgaard til P. Wedel-Heinen for 175,387 Kr.
- Side 681. L. 20 f. o. Ejeren solgte Veflingegaard i Sommeren 1937 til Lærer L. V. Larsen, Korup, for 111,450 Kr.
- Side 693. L. 1 f. o. Efter modtaget Meddelelse er Arealet til Kjørup 456 ha, deraf 307 Ager, 141 Eng og vedvarende Græs og 8 Have.
- Side 699. L. 16 f. n. Ejeren, Godsejer V. Jørgensen (nu Taarnborg) solgte Kjørup i Sommeren 1937 til Godsejer P. C. Olsen, Christianssæde, for 500,000 Kr.
- Side 700. L. 4 f. n. Ejeren solgte Agernæsgaard i 1933 til Godsejer S. E. Ingemann, Egebjerggaard, for 331,000 Kr.
- Side 701. L. 17 f. n. Ejeren overdrog i Foraaret 1937 Petersminde til Sønnen Axel Hansen for 80,000 Kr.
- Side 703. L. 4 f. n. Ejerinden overdrog i Foraaret 1937 Brøndstrupgaard til Sønnen A. Andersen for 126,000 Kr.
- Side 705. L. 12 f. n. Ejerne solgte Mariendal i 1933 til Landbrugsministeriet (Statens Jordlovsudvalg) for 390,000 Kr.
- Side 708. L. 1 f. n. Ejeren solgte Æbelø i 1933 til Godsejer Ib de Mylius-Benzon for 300,000 Kr.
- Side 718. L. 6 f. o. Ejerinden solgte Vigelsøgaard i Foraaret 1937 til Jens Hansen, Stenggaard, for 135,000 Kr.
- Side 731. L. 1 f. n. Ejeren solgte Strandholt i 1933 til Frugtgrosserer E. Madsen m. fl. for 100,000 Kr.
- Side 734. L. 13 f. o. Dødsboet efter Enkefru Johanne Poulsen solgte Møllegaard i Foraaret 1937 til Kerteminde Komm. for 140,000 Kr.
- Side 738. L. 36 f. o. Dødsboet efter Godsejer Kn. Reinert solgte Keirup i Høsten 1936 til H. Hovgaard Jacobsen for 250,000 Kr. samt 80,000 Kr. for Løvsøre.
- Side 747. L. 15 f. o. Sarumgaard overtoges for 107,000 Kr.
- Side 750. L. 26 f. o. Efter Ejeren Død overtoges Selleberg i Foraaret 1937 af Sønnen H. Hvengaard Lassen.

BIND IV

MARIBO AMT

- Side 20. L. 3 f. o. Teglgård m. m., der af Nakskov Komm. var solgt til Gaardens Forpagter Chr. Eskildsen er i 1935 solgt af denne til Forvalter Robert Nielsen m. fl. for 152,500 Kr.
- Side 31. L. 8 f. o. Ejerinden overdrog i 1934 Holmegaard til Sønnen, Forpagter H. Dornonville de la Cour for 252,811 Kr.
- Side 45. L. 17 f. o. Ejeren overdrog i Juni 1937 Juulsminde til Sønnen C. A. Jespersen for 160,000 Kr.
- Side 49. L. 16 f. o. Ejeren solgte Sofiedal i 1936 til Kai Seyr Hansen for 160,265 Kr.
- Side 64. L. 2 f. o. Enkefru M. K. Kærsted har overtaget Magelundgaard efter sin Mands Død.
- Side 65. L. 19 f. o. Ejeren, Lollands Handels- & Landbrugsbank solgte Mariebjerg i 1933 til Landbrugskandidat Gunnar Brünniche.
- Side 70. L. 6 f. o. Den tidligere Ejer af Nøjsomhed, N. Chr. Petersen, har af Godsejer Erhard Frederiksens Dødsbo atter overtaget Gaarden (for 302,500 Kr.); han solgte den igen i 1936 til Forvalter Svend Rasmussen for 458,000 Kr.
- Side 80. L. 1 f. n. Ejeren solgte Frederiksminde i 1936 til Th. Rasmussen for 250,000 Kr.
- Side 88. L. 30 f. o. Ejerinden overdrog Vindebygaard i 1933 til Forvalter Axel Hansen for 380,000 Kr.

- Side 96. L. 19 f. o. Ejeren solgte Tjørnebygaard i 1933 for 186,289 Kr. til Rentier N. P. Christiansen m. fl.; i Septbr. 1937 solgte disse Gaarden til Kbmd. C. Olsen, Gloslunde, for 210,000 Kr. samt 50,000 Kr. for Løvsøre.
- Side 102. L. 11 f. o. Enghavegaard, der efter Ejeren Død overtoges af Enkefru J. Hansen, er i Maj 1937 af dennes Dødsbo overdraget for 95,000 Kr. til Holger og Svend Enghave Hansen.
- Side 105. L. 4 f. o. Ejeren solgte Holtegaard i 1932 til Kammermusikus Johan Nilsson for 110,000 Kr.; i 1936 solgte den ny Ejer Gaarden til H. Jensen Hansen for 113,800 Kr.
- Side 110. L. 3 f. o. Ejeren overdrog i 1936 Knudstrup til Poul E. Clausen for 116,000 Kr.
- Side 116. L. 4 f. o. Søndertofte overdroges i 1933 af H. C. Skottes Dødsbo til F. Ploug for 116,000 Kr.
- Side 117. L. 1 f. n. Købesummen for Mindebo var 154,000 Kr.
- Side 124. L. 4 f. o. Ejeren solgte Ringsebygaard i April 1937 til Forvalter K. Nielsen, Maribo for 190,000 Kr.
- Side 125. L. 15 f. o. Ejeren solgte Sannagaard i 1933 til Kammermusikus Joh. Nilsson for 245,000 Kr.
- Side 128. L. 1 f. n. Ejeren overdrog Bulskovgaard i Juli 1937 til S. A. Rasmussen for 100,000 Kr.
- Side 136. L. 6 f. n. Ejeren solgte Karlebygaard i 1934 til W. Smedemand Musse for 150,000 Kr.
- Side 150. L. 19 f. o. Købesummen for Skelstofte var 410,000 Kr.
- Side 171. L. 5 f. n. Ejeren overdrog i 1935 Østergaard til Aage Jacobsen for 108,300 Kr.
- Side 174. L. 3 f. o. Ejeren overdrog i 1936 Gottesgabe til Sønnen R. Olsen.
- Side 180. L. 3 f. n. Ejeren overdrog i 1934 St. Riddersborg til Bestyrer Johs. Phillipsen Bay for 251,253 Kr.
- Side 182. L. 13 f. o. Ejeren, Lollands Handels- & Landbrugsbank, solgte Trannessegaard i 1934 til Godsejer A. Ziersen for 160,000 Kr.
- Side 188. L. 11 f. o. Ejeren overdrog i 1934 Duegaard til Sophus Christensen for 160,000 Kr.
- Side 189. L. 8 f. n. Ejeren solgte Fredenslund i 1933 til Forvalter H. J. R. Petersen for 174,000 Kr.
- Side 197. L. 21 f. o. Ejeren solgte Nr. Gyldenbjerg i 1935 til M. Larsen for 205,000 Kr.
- Side 202. L. 6 f. n. Øster Amalienager, der nu ejedes af Rentier P. Rasmussen m. fl. solgtes i 1933 til Emil Thomsen for 105,000 Kr.
- Side 237. L. 16 f. o. Ejeren overdrog i 1935 Toftegaard til Bestyrer Preben Meincke for 158,335 Kr.
- Side 240. L. 8 f. o. Efter Meddelelser i Pressen var Købesummen 690,000 Kr.
- Side 243. L. 20 f. o. Sølstedgaard, der efter Ejeren Død var overtaget af Enkefru Ebba Jørgensen, overdroges i Septbr. 1937 af denne til Sønnen, Landbrugskandidat L. T. Jørgensen for 933,600 Kr., hvoraf 88,600 for Løvsøre.
- Side 248. L. 8 f. n. Ejerinden overdrog i 1933 Frisenlund til A. H. Petersen for 120,000 Kr.
- Side 256. L. 11 f. o. Ejeren overdrog i 1935 Grønnegaard til Fru A. M. Skydsbjerg for 179,100 Kr.
- Side 258. L. 4 f. n. Ejeren overdrog i 1934 Lønstrup til Bestyrer Niels P. R. Faber for 98,742 Kr.
- Side 265. L. 1 f. n. Ejeren solgte Gallehøj i 1934 til Alfr. V. Nielsen for 102,000 Kr.
- Side 271. L. 21 f. o. Ejeren solgte Maglebøgegaard i April 1937 til Forvalter K. Nielsen, Tillitze, for 109,000 Kr. (uden Besætning).
- Side 280—283. Lidsø og Bindernæs købtes efter Godsejer C. Moesgaard Kjeldsen af Godsejer E. Clausen, Gammelgaard, for 700,000 Kr.; den ny Ejer solgte derefter i Juli 1937 Bindernæs til Statens Jordlovsudvalg for 400,000 Kr. Det er Tanken, at Hovedbygningen skal anvendes som Anneks for Aandssvageanstalten i Rødby, hertil henlægges et mindre Areal af Gaardens ca. 300 ha, medens Resten skal udstykkes.
- Side 281. L. 8 f. o. Ejeren, Banken for Rødby & Omegn solgte Gammelgaard i 1933 til Ernst Clausen for 128,000 Kr.
- Side 291. L. 7 f. n. Ejerinden overdrog i 1935 Vennersminde til Sønnen Chr. D. Jørgensen for 127,310 Kr.
- Side 296. L. 6 f. n. Darket overtoges ved Fogedudlægsskøde for 198,400 Kr. af Godsejer C. Olsen Wintersborg og Direktør C. Henriksen (efter Meddelelse i Pressen).
- Side 305. L. 32 f. o. Ejerinden overdrog i 1935 Bremersvold og Strogæns m. m. til Sønnen, Baron Otto Raben Levetzau for 2,420,000 Kr.
- Side 310. L. 1 f. n. Bjergnæsgaard overtoges i 1933 af Michaeline Christiansen for 140,800 Kr.
- Side 333. L. 6 f. n. Ejeren solgte Frederiksminde i 1934 til Alfr. Hovmand for 210,000 Kr.
- Side 343. L. 23 f. o. I Juli 1937 overtoges Spholt ved Tvangsauktion af Kreditkassen for Landejendomme i Østifterne for 1,400,000 Kr. (eneste Bud). I Oktbr. er Godset derefter solgt til den bekendte Bygherre, Direktør V. Henckel, Kbhvn. (efter Meddelelse i Dagspressen) for godt 1,5 Mill. Kr.
- Side 358. L. 4 f. o. Ejeren solgte Søgaard i 1934 til Chr. Krogh Christensen for 201,926 Kr.
- Side 362. L. 1 f. n. Boet efter afdøde Lensgreve C. E. Reventlow solgte i 1935 Christianssæde Avlsgaard til Inspektør P. C. Olsen for 310,000 Kr. (Arealet ca. 166 ha, idet ca. 69 ha var udstykket i 11 Husmandsbrug). De 2 Hovedbygninger paa Christianssæde og Pederstrup samt de store Skove er i 1936 overtaget af Enkegravinde L. M. Reventlow.
- Side 366. L. 13 f. o. Købesummen for Duesminde var 128,300 Kr.

Side 372. L. 4 f. n. Binnitze og Wredeslund overtoges i 1933 af Sønnen, Forpagter Holger Nielsen, for 428,000 Kr.

Side 373. L. 1 f. n. Ejeren solgte Birkholm i 1935 til Forvalter G. Rasmussen for 90,000 Kr.

Side 380. L. 17 f. o. Havrevængegaard solgtes i Febr. 1937 ved Tvangsauktion til H. Petersen for 105,000 Kr.

Side 395. L. 18 f. o. Købesummen for Søagergaard var 108,000 Kr.

Side 422. L. 10 f. o. Ejeren overdrog i Febr. 1937 Gaarden til Sønnen Erik Clausen for 100,000 Kr.

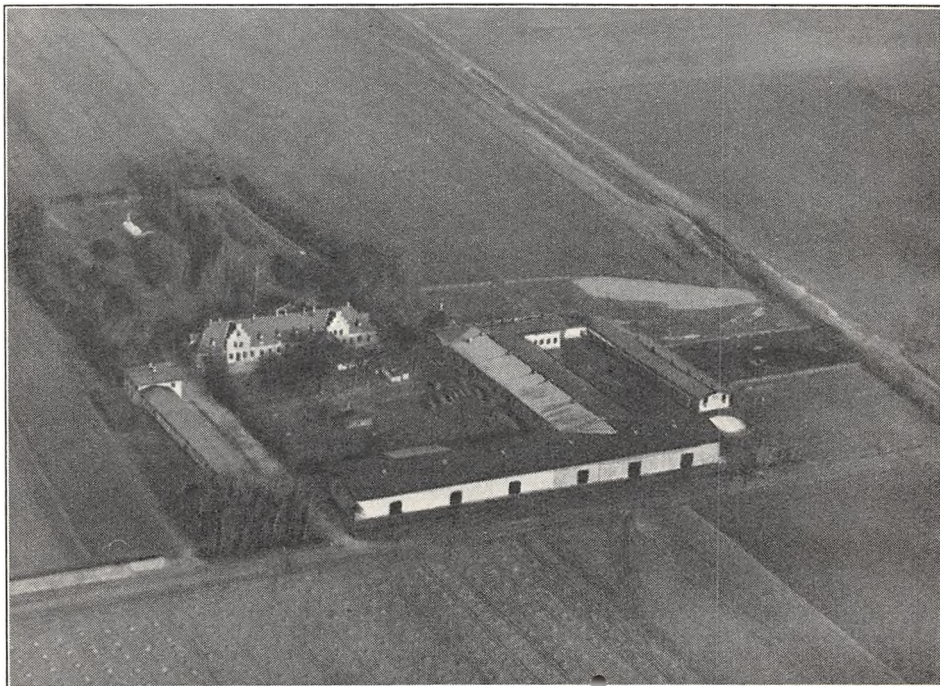
Side 425. L. 7 f. n. Ejeren overdrog i 1935 Orebygaard Gods til Sønnen Baron Chr. C. O. Rosenørn-Lehn for 2,538,900 Kr.

Side 446. L. 23 f. o. Ejeren overdrog i 1933 Langgaard til H. P. Rasmussen for 100,800 Kr.

Side 448. L. 1 f. n. Ejerinden overdrog i 1934 Sundby Færgegaard til Bestyrer Axel Andersen for 105,500 Kr.

Side 450. L. 14 f. o. Ejeren, Østifternes Landhypotekforening, solgte Fælleseje i 1934 til Godsinspektør J. Prahll for 285,000 Kr.

Side 451. Nørregaard.

Side 480. L. 24 f. o. Ejeren overdrog Rørgaarden i 1935 til Joh. Johansen for 104,000 Kr.

Side 485. L. 14 f. o. Efter Ejerenes Død overtoges Aalholm Hovedgaard m. m. i 1934 af Enke-Lensgrevinde S. L. Raben-Levetzen for 2,004,000 Kr.

Side 493. L. 23 f. o. Ejegod, der efter E. Bøckmann var overtaget af Afdelingschef V. Hansen i 1933 for 344,000 Kr., solgtes i Slutningen af 1936 til Nykøbing Komm. for 405,000 Kr. (118,6 ha).

Side 496. L. 4 f. o. Vestensborg (nu ca. 70 ha) og Gustavsminde (nu knapt 40 ha) er i Aug. 1936 af Godsjer C. L. Thorsens Dødsbo overdraget til Sønnen Poul Friis Thorsen, der ogsaa ejer den nærliggende Ejendom Christiansminde; Overtagelses-Summerne for de 2 Ejendomme var henholdsvis 200,000 Kr. — deraf for Løvsøre 24,400 Kr. — og 77,000 Kr. — deraf for Løvsøre 10,000 Kr.

Side 502. L. 9 f. n. Ejeren overdrog i Aug. 1936 Dalsborggaard til Sønnen, Bestyrer P. Jacobsen for 103,500 Kr., heraf for Løvsøre 18,500 Kr.

Side 509. L. 19 f. o. Ejeren solgte Norrupgaard i 1935 til Forpagter Th. Danielsen for 92,000 Kr.

Side 517. L. 39 f. o. Ejeren overdrog i 1933 Bøtøgaard til Svigersønnen, Ritm., Greve E. Ahlefeldt-Laurvig for 176,794 Kr.

Side 530. L. 15 f. o. Ejerinden overdrog i Juli 1937 Gedsergaard til Sønnen A. V. Tesdorpf for 658,000 Kr.

Side 531. L. 1 f. n. Ejeren solgte Juulsminde i 1935 til Alfr. Jørgensen for 163,500 Kr.

Side 535. L. 4 f. o. Ejeren overdrog i 1935 Allingsgave til A. Lolle for 94,945 Kr.

Side 546. L. 5 f. n. Ejeren overdrog i 1933 Lidstrup Skovgaard til Oline H. Jørgensen for 150,000 Kr.

Side 561. L. 3 f. o. Ejeren overdrog i 1933 Jennelgaard til M. Mathisen for 95,000 Kr.

- Side 565. L. 35 f. o. Dalbygaard er i 1936 af Godsejer C. L. Thorsens Dødsbo overdraget til Sønnen, Forpagter J. J. N. Thorsen for 450,000 Kr.
- Side 580. L. 4 f. o. Ejeren solgte Tvedegaard i 1933 til Forvalter V. Erichsen for 134,401 Kr.
- Side 583. L. 15 f. o. Ejeren overdrog i 1935 Stærsminde til Forpagter A. Jensen for 95,000 Kr.
- Side 590. L. 4 f. n. E. W. Rasmussen, der ved Bodelsoverdragelse havde overtaget Egelevgaard for 141,400 Kr., solgte Gaarden i 1934 til Skovrider Chr. Mortensen for 155,000 Kr.
- Side 602. L. 8 f. o. Ejeren overdrog i 1934 Bøgeskovsholm til Sønnen A. West for 132,100 Kr.
- Side 607. L. 5 f. n. Købesummen var 600,000 Kr.; den ny Ejer Th. Fleuron Dahl solgte derefter Valnæs i 1934 til Grosserer Chr. Dahl for 520,000 Kr.
- Side 608. L. 32 f. o. Ejeren har solgt Kildegaard i Juli 1937 til J. Stang for 125,000 Kr.
- Side 619. L. 27 f. o. Der er senere afgivet 15,3 ha, vurderet til 21,000 Kr. Arealet er anvendt til 4 Tillægsparceller.
- Side 622. L. 31. f. o. Købesummen for Boderup var 300,000 Kr. (192,5 ha).

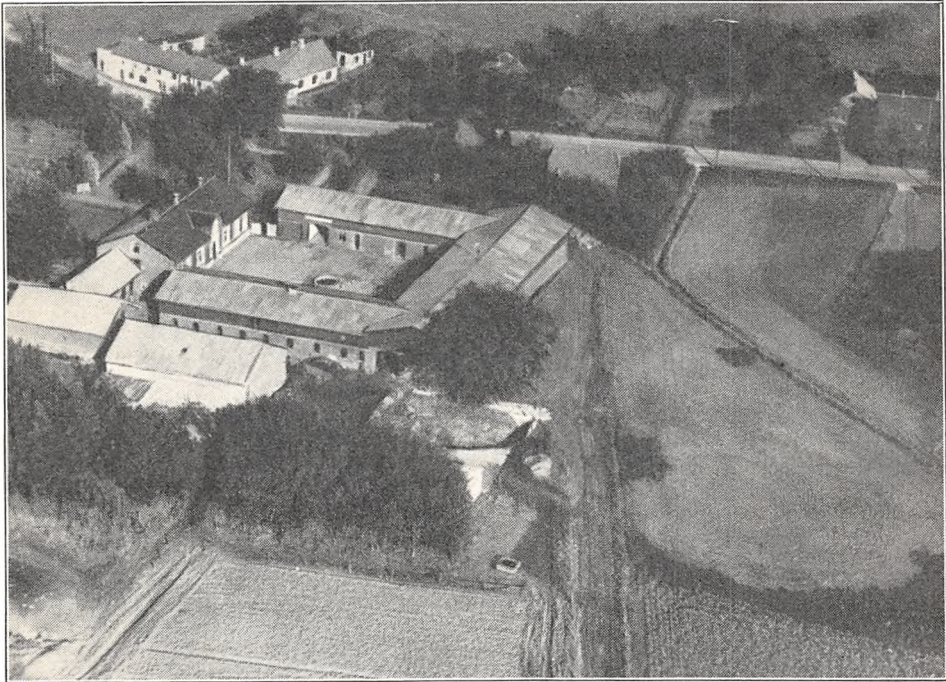
BORNHOLMS AMT

- Side 639. L. 19 f. o. Ejeren overdrog i 1934 Brunsgaard til S. K. M. Koefoed for 130,000 Kr.
- Side 671. L. 27 f. o. Tornbygaard overtoges i 1932 af Sønnen C. Jensen for Ejdskv. 155,000 Kr.
- Side 689. L. 10 f. n. Ryttergaard, der var overtaget af Østifternes Kreditforening, solgtes i 1933 af denne til Landbrugsk. C. Christensen, Glostrup for 76,500 Kr. (der medfulgte en mindre Del af Besætn. og Invt.). I 1926 kostede Gaarden 170,000 Kr.
- Side 698. L. 11 f. o. Eskildsgaard overtoges for Ejdskv. 139,500 Kr.

BIND V

VEJLE AMT

- Side 15. L. 38 f. o. Efter at Avlsbygningerne til den tidligere store Boller Hovedgaard var brændt i Febr. 1937, har Statens Jordlovsudvalg overtaget den tilbageværende Hovedparcel, 133 ha, af Gaarden for ogsaa at udstykke denne; det er Tanken, at der skal oprettes ca. 13 nye Brug hver med godt 8 ha, foruden 2 noget større Brug, hver med 13 a 14 ha; da der i Forvejen efter Afløsningen af Lensgrevskabet Frijsenborg var udstykket 35 Statshusmandsbrug fra Boller og 15 fra Afbyggersgaarden Christiansminde, vil det samlede Antal Brug blive 65; dette bliver derefter en af de største Udstykninger, der har fundet Sted fra én Gaard.
- Side 25. L. 9 f. n. Ejeren overdrog i Marts 1937 Ny Ørumgaard (100 ha) til Sønnen Svend Olsen for 107,000 Kr.
- Side 33. L. 23 f. o. Ejeren solgte i 1933 til Landbrugsministeriet Matr.-Nr. 104 af Stouby m. fl. (Skov) for 99,000 Kr.
- Side 34. L. 11 f. o. Ejeren solgte Borchsminde i 1936 til Harald Ryder for 302,000 Kr.
- Side 67. L. 11 f. n. Ejeren overdrog i 1934 Østerhaab til Anders Winther for 129,600 Kr.
- Side 72. L. 5 f. o. Ejeren solgte Overmarksgaarden i 1934 til Olav Jørgensen for 140,000 Kr.
- Side 79. L. 12 f. o. Dallerup Søgaard, der var overtaget af Fru Justine K. A. Christensen, solgtes i 1936 til Paul Juhl for 160,000 Kr.
- Side 86. L. 10 f. n. Ejeren solgte Sdr. Aldumgaard i 1936 til J. Nielsen for 160,000 Kr.
- Side 99. L. 13 f. o. Ejeren solgte Hastendal i 1934 til Steffen M. Rasmussen for 124,000 Kr.
- Side 110. L. 31 f. o. Ejeren solgte Juelsbjerg i 1934 til Sv. Stensballe for 141,000 Kr.; denne solgte derefter Gaarden i 1936 til Sv. Jørgensen for 160,000 Kr.
- Side 125. L. 26 f. o. Hvolgaard med 170 ha, Besætn. og Invt. købtes i Febr. 1936 ved Tvangsauktion af Godsejer P. Roesdahl for 341,000 Kr.
- Side 132. L. 10 f. n. Pedersholm overtoges i 1935 af Godsejer Chr. Skou som Eneejer.
- Side 136. S. Sørensens Gaard i Balle By (Grøngaard). Se næste Side.
- Side 139. L. 1 f. n. Ejeren har i Oktbr. 1937 frasolgt 2 Parceller (for 15,000 Kr.) fra Lundgaard og derefter solgt Gaarden til H. Basse, Erritsøgaard for 76,000 Kr. samt 40,000 Kr. for Løvsøre.
- Side 145. L. 11 f. o. Hovedbygningen til den gl. Hovedgaard Engelsholm, der siden Gaarden i Maj 1931 blev overtaget for 225,000 Kr. af Jydsk Hypotekforening og udstykket, har skiftet Ejere gentagne Gange, er i Febr. 1937 af Fru Julie Rosenberg solgt til Brugsforeningsuddeler N. C. Jensen, Vork, for 50,000 Kr.; Hovedbygningen tænkes nu udnyttet som Restaurant.
- Side 163. L. 20 f. o. P. Jørgensen, der i Sommeren 1932 overtog Brandbjerg ved Tvangsauktion for 250,000 Kr., solgte i April 1937 til Statens Jordlovsudvalg — efter at Avlsbygningerne var brændt — 154,7 ha for 226,000 Kr. Bygningerne samt den tilbageværende Del af Arealet 11,5 ha Ager og godt 33 ha Skov har Ejeren nu i Juli 1937 solgt til Læge Stefan Madsen, Fur, for 75,000 Kr.
- Side 167. L. 1 f. n. Ejeren har i Foraaret 1936 solgt Horstedgaard til Hans Kierkegaard for 154,000 Kr.

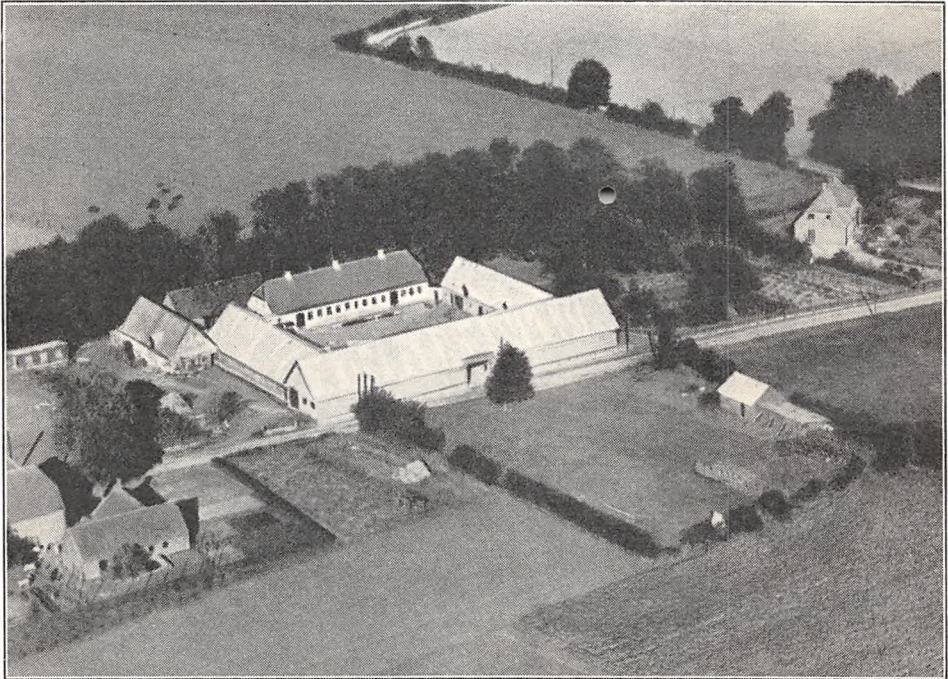

S. Sørensen's Gaard i Balle By (Grøngaard).

Side 199. L. 13 f. n. Dødsboet efter S. S. Quist har i Oktbr. 1937 overdraget Korsdalsgaard til Redaktør S. P. Quist, Odense, for 106,000 Kr.

Side 208. L. 7 f. n. Ejerinden, Fru A. C. Dahl har i Oktbr. 1937 overdraget Dahlsgaard til Sønnen M. Dahl for 82,000 Kr. samt 11,000 Kr. for Løstøre.

Side 208. J. Sørensen's Gaard i Skærup By (Skærupgaard).

Skærupgaard.

- Side 209. L. 19 f. n. Overdragelses-Summen var 160,000 Kr.
 Side 214. L. 20 f. n. Overdragelses-Summen var 150,000 Kr.
 Side 224. L. 4 f. o. Ejeren solgte Stopballegaard i 1936 til F. Jørgensen for 130,000 Kr.
 Side 233. L. 30 f. o. Ejeren solgte Møllersminde i 1935 til Kreaturkøber J. Sørensen for 173,000 Kr.
 Side 252. L. 5 f. n. Salgssummen var (med Besætn. og Invt.) 113,750 Kr.
 Side 271. L. 29 f. o. Efter Ejeren Død er Brændkærgaard i April 1937 overtaget af Enken, Fru A. S. M. Hansen.
 Side 278. L. 2 f. o. Ejeren solgte Brogaard i 1933 til S. Platz for 141,000 Kr.; denne solgte senere Gaarden til V. C. Balslev, den nuværende Ejer, for 143,250 Kr.
 Side 287. L. 13 f. o. Ejeren solgte Gaard Matr.-Nr. 8 a m. fl. af Bjært til A. Andersen for 122,000 Kr.
 Side 290. L. 29 f. o. Arvingerne efter afdøde N. Th. Flensburg solgte Stenderupgaard i 1933 til Uddeler J. N. Nielsen for 111,536 Kr. (ca. 22 ha var lige fraskilt).
 Side 291. L. 17 f. o. Ejeren solgte Vesterkær i 1935 til Landbrugsministeriet (Statens Jordlovsudvalg) for 118,500 Kr.; efter at dette havde udstykket og oprettet 8 Husmandsbrug fra Ejendommen, solgte Udvalget den tilbageværende Hovedparcel til J. Nørgaard for 30,000 Kr.
 Side 307. L. 7 f. n. Ejeren solgte Donsgaard i 1933 til Dyrslæge A. Nielsen for 120,000 Kr.
 Side 309. L. 4 f. n. Købesummen var 114,000 Kr.
 Side 316. L. 34 f. o. Ejeren solgte Viufgaard (42 ha) i Septbr. 1933 til Henri Stæhr, Jordrup for 83,000 Kr.
 Side 319. L. 11 f. o. Egeland solgtes i Aug. 1936 ved Tvangsauktion for 260,000 Kr., deraf 33,400 Kr. for Løvsøre til P. Jørgensen (tidligere Brandbjerg ved Vejle).
 Side 328. L. 15 f. o. Ejeren solgte Skovgaard i April 1933 til Sørensen, Hajstrup, for 320,000 Kr., men maa formodentlig atter have overtaget Gaarden, thi i Septbr. samme Aar solgte han Ejendommen til Kbmd. Vestergaard Frandsen, Tyrsted for 330,000 Kr.
 Side 332. L. 11 f. o. Elkærholm overtoges for 125,350 Kr. med Besætn. og Invt. I Febr. 1937 har A. Jacobsen overtaget Broderens Part i Gaarden for 70,500 Kr.
 Side 348. L. 4 f. o. Stensgaard, der var overtaget af Jydsk Landhypotekforening, solgtes i Febr. 1932 til Fru C. C. Jørgensen for 146,000 Kr.
 Side 351. L. 16 f. o. Ejeren solgte Vang i 1933 til Forpagteren O. L. Juhl for 126,700 Kr.
 Side 357. L. 10 f. o. Overdragelses-Summen var 124,000 Kr.
 Side 360. L. 5 f. o. Ejeren solgte Binderuplund i 1936 til Landbrugsministeriet (Statens Jordlovsudvalg) for 154,000 Kr.
 Side 384. L. 9 f. n. Ejeren solgte Vejstrupgaard i 1933 til Forvalter Th. V. Thomsen for 222,389 Kr.
 Side 412. L. 7 f. o. Højgaard overdroges i 1934 ved Fogedudlægsskøde til P. L. Klinge for 273,276 Kr.
 Side 413. L. 7 f. n. Ejeren, Fru Marie Chr. Lind overdrog i 1935 Lindgaard til Aage Hansen Lind for 275,000 Kr.
 Side 416. L. 3 f. o. I 1935 overtoges Askely af Fru I. J. Schmidt-Hansen for 105,421 Kr.
 Side 420. L. 11 f. o. Fovsletgaard, der var overtaget af Jydsk Landhypotekforening, er i 1935 af denne solgt til Godsejer Aksel Ellemann for 428,500 Kr.
 Side 428. L. 27 f. o. Ejeren solgte Aastorp i 1934 til L. J. L. Nissen for 144,000 Kr.
 Side 429. L. 19 f. o. Ejeren overdrog i 1936 Dahlhavegaard til C. G. Johansen for 304,953 Kr.
 Side 432. L. 32 f. o. Gyldenhave, der var overtaget af Den vest- og sønderjydske Kreditforening er i 1933 af denne solgt til Forpagter J. Daugaard-Hansen, Sillerup, Haderslev, for 270,000 Kr.
 Side 440. L. 10 f. o. Købesummen var 111,900 Kr.

AARHUS AMT

- Side 472. L. 18 f. o. Ejeren solgte Aarslevgaard i Juni 1937 til forhenværende Forstander H. K. Rosager, Borris Landbrugsskole, for 176,000 Kr.
 Side 478. L. 32 f. o. Brændstrup Hovedgaard, der var overtaget af Direktør Chr. Rømer, solgtes i 1933 af denne til Axel Nielsen for 175,000 Kr.
 Side 483. L. 27 f. o. Koldkærgaard, der var overtaget af Enkefru Ane M. Sørensen, solgtes i 1935 af denne til Godsejer Math. Sørensen, Skaarupgaard, m. fl. for 238,000 Kr.; i Juni 1937 solgte disse Gaarden til Forvalter K. Dahl-Jensen, Gisselfeld, for 273,500 Kr.
 Side 485. L. 8 f. o. Kærbygaard, der var overtaget af Jydsk Landhypotekforening, solgtes i Novbr. 1937 af denne til Aage Møller, Hvalsø, for 299,000 Kr.
 Side 539. L. 1 f. n. Ejeren solgte Framlev Bakkegaard i 1935 til Knud Andersen for 110,000 Kr.
 Side 561. L. 34 f. o. Ejeren solgte Skvæt Mølle til Skanderborg Kbst.-Komm. i 1934 for 131,500 Kr.
 Side 564. L. 27 f. o. Ejeren solgte Herschendsgave i 1934 til Direktør Valentin Eff m. fl. for 153,285 Kr., disse solgte Gaarden samme Aar til Asger T. Friis for 225,000 Kr. og i 1935 solgte han Gaarden til Fabrikant Chr. Laursen for 256,015 Kr.
 Side 573. L. 27 f. o. Ejeren overdrog i 1936 Elmely til Ole Jensen for 110,000 Kr.

- Side 578. L. 4 f. o. Ejeren solgte Højlund i 1934 til Knud Due Petersen for 108,000 Kr.
- Side 604. L. 20 f. o. Sporuplund solgtes i Marts 1937 (med Besætn. og Invt.) til Axel de Neergaard for 115,000 Kr.
- Side 606. L. 31 f. o. Kalbygaard, der i de senere Aar jævnlig har skiftet Ejer og ved hyppige Udstykninger stadig er aftaget i Areal, er i 1934 af den daværende Ejer Hans Pape solgt med 6½ Td. Hrtk. til Anders Jensen for 146,000 Kr.
- Side 608. L. 28 f. o. Thorsminde, der nu ejedes af Prpt. Jørgensen, er i 1934 af denne atter overdraget til S. J. Eyde (4 Td. Hrtk.) for 97,500 Kr.
- Side 614. L. 6 f. n. Ejeren solgte Ry Mølle i 1933 til Direktør Ejner Faber for 400,000 Kr.
- Side 619. L. 3 f. o. Ejerinden Kmhr.-inde E. Sehested solgte i 1932 en Del Skov- og Plantage-Arealer til Ejendoms-A/S »Potagua« for 110,325 Kr. (Samme Selskab har ligeledes købt en stor Del af afdøde Ingeniør Poul Larsens Plantager i Egnen — Højkol m. m. —; og et nydannet A/S »Folasmith« har i Febr. 1937 paa lignende Maade købt Skærbæk Plantage i Tem Sogn af Ingeniør E. Foss og Poul Larsens Dødsbo — købt for Ejdskv. 133,000 Kr.)
- Side 649. L. 7 f. o. Overtagelsessummen var 106,000 Kr.
- Side 657. L. 1 f. n. Louisenlund overtoges i 1932 af Fru Maren H. Pedersen, f. Wægter, for 137,200 Kr.
- Side 678. L. 3 f. o. Ejeren solgte Lethenborg (med Besætn. og Invt.) i Sept. 1936 til Carl Edv. Nielsen for 166,500 Kr.
- Side 701. L. 4 f. o. Lundum Mølle overdroges i 1934 til Margr. K. Pedersen for 104,000 Kr.
- Side 702. L. 20 f. o. Fru Margr. K. Pedersen, der havde overtaget Stenkær solgte i 1935 Ejendommen til Frede Rasmussen for 164,000 Kr.
- Side 704. L. 34 f. o. Ejeren overdrog i Juli 1937 Egesholm til Johs. Kragh for 135,000 Kr.
- Side 720. L. 1 f. n. Ejeren solgte i Marts 1937 fra Tyrrestrup 237,5 ha Agerjord til Statens Jordlovsudvalg for 259,700 Kr.; Sælgeren, Godsejer L. P. Horn, beholdt Skoven — ca. 80 ha — samt Hovedbygningen.
- Side 725. L. 10 f. o. Overdragelsessummen for Christianslund var 255,300 Kr.
- Side 752. L. 19 f. o. Ejeren solgte Jorden til Johannesminde (40 ha) i Marts 1937 til Statens Jordlovsudvalg for 51,600 Kr.
- Side 753. L. 14 f. o. Ejerinden overdrog i April 1937 Kjærsgaardsminde til Sønnen J. R. Kjærsgaard for 112,000 Kr.
- Side 765. L. 18 f. o. Kreditforen. af jyske Landejendomsbesiddere har solgt Lundhof til Arne Sørensen for 220,000 Kr.
- Side 770. L. 9 f. n. Ejeren solgte Gyllingnæs i 1936 til N. Baner for 771,000 Kr.
- Side 777. L. 6 f. o. Ejeren solgte Ravnsbjerg i 1935 til Søren Loft Pedersen for 172,500 Kr.
- Side 784. L. 1 f. n. Ejeren overdrog i 1932 Jegstrupgaard til Forpagter R. J. Rasmussen for 118,000 Kr.
- Side 787. L. 29 f. o. Ejeren overdrog i 1934 Jegstrup Vestergaard til Søren Knudsen for 117,000 Kr.
- Side 795. L. 6 f. n. Ejerinden har solgt et Areal Matr.-Nr. 1 g af Moesgaard (Ager og Skov, 4¾ Td. Hrtk.) til Aarhus Komm., for 230,000 Kr.
- Side 807. L. 17 f. o. Overdragelsessummen for Karensminde var 187,000 Kr.
- Side 809. L. 5 f. o. Ejeren solgte Malling Landbrugsskole i Maj 1937 til Landbrugslærer S. Larsen-Sørensen for 115,000 Kr.

BIND VI

RANDERS AMT

- Side 18. L. 5 f. n. Fru Ingeborg Bernth overdrog i 1934 sin Part af Tornskov til Medejerer Chr. J. Schwensen for 173,403 Kr.
- Side 20. L. 20 f. o. Ejeren solgte Edderup Skovgaard i 1935 til Forvalter Hans H. V. Suhr for 117,300 Kr. (med en mindre Besætn. og Invt.), og han solgte Ejendommen igen i Septbr. 1936 (med Besætn. og Invt.) til Kapt. L. N. Klint, Egemosegaard, Raageleje, for 138,000 Kr.
- Side 25. L. 4 f. n. Ejeren solgte Fredenslund i 1935 til M. Pedersen for 152,000 Kr.
- Side 34. L. 5 f. n. Salgssummen var 138,000 Kr.; senere overtoges Charlottendal atter af Murermester J. Jensen, der i 1935 solgte Ejendommen til J. Toft-Simonsen for 161,800 Kr.
- Side 36. L. 20 f. o. Salgssummen for Fuglsø var 137,000 Kr.
- Side 42. L. 10 f. n. Overdragelsessummen for Vellinggaard var 116,900 Kr.
- Side 44. L. 16 f. n. Købesummen for Bjørnhøjgaard med Besætn. og Invt. var 133,000 Kr.
- Side 75. L. 21 f. o. Ejeren overdrog i Aug. 1936 Randerupgaard til Sønnen S. S. Vestergaard for 140,000 Kr.
- Side 96. L. 15 f. o. Købesummen for Helstedgaard var 285,000 Kr.; Aaret efter solgte Ejeren Gaarden til Chr. W. Rasmussen, men overtog den igen senere, og solgte den derefter i 1936 til Peder A. Pedersen for 350,200 Kr.

- Side 130. L. 1 f. n. Ejeren solgte Carlslund i 1935 til Johs. P. Folsach Secher for 105,000 Kr.
- Side 138. L. 18 f. o. Købesummen var 205,000 Kr (en god Besætn. samt Invt. medfulgte); i 1934 solgte den ny Ejer Christianslund til Ekspeditionssekretær A. Brask for 225,600 Kr.
- Side 144. L. 1 f. n. Fru Marie Pedersen, der havde overtaget Karmark, solgte denne i 1936 til Aage Hagen Pedersen for 100,000 Kr.
- Side 188. L. 21 f. o. Kollerup overtoges ved Fogedudlægsskøde for 265,000 Kr.
- Side 189. L. 18 f. n. Højgaard solgtes i Juni 1937 ved Tvangsauktion til J. M. Jensen for 78,000 Kr.
- Side 207. L. 17 f. n. Hfjm. J. C. Bruun's Dødsbo overdrog i 1934 ved Arveudlægsskøde Stenalt til Vicekonsul C. Boswell Greve Scheel. Stenalt Godskontor Tlf. Ørsted 32 (ved Christianslund).
- Side 207—08. Christianslund er ligeledes testamenteret til Greve Carl C. B. Scheel. Tlf. Ørsted 32 (Forpagteren, Stenalt Godskontor). Til Christianslund hører tillige 55 ha af Stenalt Matr.-Nr. 1 a samt 10,4 ha af Øen Kareholm (Kalveholme) i Randers Fjord (se Side 217 Gl. Estrup Avlsgaard). I 1934 er der installeret Elektricitet (Lys og Kraft) fra Randers og samme Aar overtoges Gaardens Drift af Forpagter E. Wentzel-Froberg. Jorden drives i fri Drift med Frøavl af Fodersukker- samt Kaalroer og Rødkløver. Der anvendes aarlig ca. 150 Sække Superf., 100 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg. Kvægbesætningen er nu rød dansk Malke race, 40 Malkekøer, 2 Tyre og 60 Stkr. Ungkreaturer. (Mælkemængden kan endnu ikke angives). Der holdes 10 Arbejdsheste og desuden anvendes en Tractor; der leveres ca. 100 Slagterisvin og Fjerkræholdet er ca. 300 Høns (3 Stk., Side 208 udgaar).
- Side 218. L. 26 f. o. Gl. Estrup Avlsgaard, der var overtaget af Kreditforeningen af jyske Landejendomsbesiddere, solgtes i Juni 1937 af denne til H. Olufsen-Iskov, Kolding for ca. 500,000 Kr.
- Side 243. L. 27 f. o. Skovejendommen Fjeld er af Kmhr. Adam Estrups Dødsbo overdraget til cand. jur. N. R. Estrup.
- Side 253. L. 4 f. o. Jydsk Landhypotekforening, der atter havde overtaget Vedø, overdrog i 1934 Ejendommen til K. Jensen for 125,000 Kr.
- Side 258. L. 23 f. o. Ejeren solgte Elgaardsminde i 1936 til Sv. Folkmar Andersen for 163,598 Kr.
- Side 279. L. 8 f. o. Ejeren solgte Røndegaard i 1934 til Chr. Toftgaard Nielsen for 180,000 Kr.
- Side 293. L. 22 f. o. Godset Rosenholm er i 1937 overtaget af afdøde Lensbaron Rosenkrantz' næstældste Søn Baron H. J. F. Rosenkrantz for 1,002,700 Kr.
- Side 301. L. 25 f. o. Ejeren Johs. Secher solgte Hjortshøjlund i 1935 til Direktør Georg Nielsen for 242,500 Kr.
- Side 316. L. 18 f. o. Ejeren overdrog Todbjerg Overgaard i 1936 til Jens M. Sørensen for 100,000 Kr.
- Side 320. L. 13 f. o. Krannestrup, der var overtaget af Enkefru Mette Pedersen, solgtes i 1936 af denne til Niels A. Arve for 273,000 Kr.
- Side 321. L. 1 f. n. Ejeren overdrog i 1934 Ogstrupgaard til Sønnen Niels P. Ogstrup for 150,000 Kr.
- Side 326. L. 7 f. o. Ejeren solgte Frederikkesminde i 1935 til Forvalter Fritz Lundbergh for 180,000 Kr.
- Side 414. L. 20 f. o. Købesummen for Asgaard var 145,000 Kr.
- Side 417. L. 6 f. o. Købesummen for Holmegaard var 135,000 Kr.

VIBORG AMT

- Side 442. L. 15 f. o. Ejerinden overdrog i 1936 Grinderslevkloster til en Søn H. Kirketerp-Møller; denne solgte i Maj 1937 et Areal til Statens Jordlovsudvalg for 53,000 Kr.; dette skal udstykes i 7 Husmandsbrug.
- Side 448. L. 15 f. o. Ejeren solgte Hegelund i Marts 1937 til F. Overgaard for 120,000 Kr.
- Side 449. L. 1 f. n. Ejeren solgte Kjeldgaard i 1936 til Carl E. Jacobsen for 174,000 Kr.
- Side 451. L. 11 f. o. Købesummen for Rybjerggaard var 124,500 Kr.
- Side 462. L. 5 f. o. Efter Avlsbygningernes Brand solgte Ejeren Spøttrup i Juni 1937 (333,7 ha) til Statens Jordlovsudvalg for 380,550 Kr.; det er Tanken at udstykke Jorden i 3 mindre Ejendomme og 17 Statshusmandsbrug; den gamle Hovedbygning, for hvilken der var forlangt 64,000 Kr.; skal nu restaureres.
- Side 465. L. 25 f. o. Købesummen var med Besætn. og Invt. 111,000 Kr.; senere kom Baadsgaard til N. Dalgaard-Gudiksen, som i Efteraaret 1937 solgte den til Statens Jordlovsudvalg, der, efter at have udstykket 5 Statshusmandsbrug, atter overdrog den tilbageværende Hovedparcel af Gaarden til Sælgeren.
- Side 466. L. 13 f. n. Ejeren solgte Nedremølle i Juni 1937 til Forpagter P. Blichert Toft, Spøttrup, for 155,000 Kr.
- Side 468. L. 24 f. o. Ejerinden overdrog i Aug. 1936 Nyholm til Sønnen P. B. Uhrhammer Pedersen for 253,500 Kr., deraf de 72,000 Kr. for Løvsøre.
- Side 473. L. 19 f. o. Vurderingssummen for Bustrup var 144,000 Kr.

- Side 484. L. 11 f. n. Overdragelses-Summen for Vikjærgaard var 148,900 Kr.
 Side 485. L. 27 f. o. Ejerinden solgte Toftgaard i 1936 til Vagn C. Jensen for 142,000 Kr.
 Side 509. L. 20 f. o. Ejeren overdrog Bregendahl i 1934 til Sønnen A. H. Bregendahl for 89,000 Kr.
 Side 513. L. 41 f. o. Salgssummen for Korsøgaard var 180,000 Kr.
 Side 517. L. 39 f. o. Overdragelses-Summen for lille Restrup var 155,000 Kr.
 Side 520. L. 16 f. o. Salgssummen var 323,457 Kr.; i Jan. 1937 solgte Holger Marthinsen derefter Hald til Plantagebestyrer P. C. Andersen for 405,000 Kr.
 Side 533. L. 26 f. o. Vurderingssummen for den afgivne Jord var 107,100 Kr.
 Side 540. L. 14 f. o. Vurderingssummen ved Overtagelsen var 400,000 Kr.; i 1936 solgtes Viskum ved Tvangsauktion til Direktør A. V. Skaanstrøm for 335,000 Kr.
 Side 541. L. 9 f. n. Ejeren solgte Buggesgaard i 1936 til Statens Jordlovsudvalg for 115,000 Kr.
 Side 545. L. 20 f. n. Lensgrevinde L. E. A. B. Scheel-Plessen overdrog i 1934 Foussingø Gods til Greve C. L. A. H. G. Scheel-Plessen for 607,500 Kr.
 Side 558. L. 6 f. o. Efter Ejeren Død er Ilsøgaard i Marts 1937 overtaget af Enkefru A. Offersen.
 Side 560. L. 5 f. o. Skjerngaard, der endnu i 1930 — med samme Areal — kostede 350,000 Kr., og nu var overtaget af Kreditforeningen af jyske Landejendomsbesiddere, overdroges i 1935 til Frk. Ingeborg Hansen for 140,000 Kr.; senere ejedes den af Enkefru R. Frederiksen, Hadsund, der i Oktbr. 1937 solgte Gaarden til Fru Margr. E. Boisen, Frederiksberg, for 100,000 Kr. samt 38,000 Kr. for Løspøre.
 Side 563. L. 12 f. n. Ejeren solgte Langaa Sjøgaard i Juli 1937 til K. N. Secher for 135,800 Kr.
 Side 593. L. 14 f. n. Ejeren solgte Vester Kejlstrup i 1935 til Statens Jordlovsudvalg for 280,000 Kr. (290,6 ha); efter Udstykningen har den tidligere Ejer derefter købt den tilbageværende Hovedparcel 130 ha.

AALBØRG AMT

- Side 626. L. 19 f. n. Ejeren overdrog i 1935 Svendstrup Vestergaard til Sønnen Paul E. Winther for 112,000 Kr.
 Side 627. L. 1 f. n. Overdragelses-Summen for St. Abildgaard var 122,500 Kr.
 Side 632. L. 19 f. o. Albæk Hovedgaard, der i Marts 1935 var overtaget af Erhvervenes Laanefond, solgtes i Septbr. 1935 af dette til H. Krogh.
 Side 653. L. 8 f. o. Ejeren overdrog i 1935 Vestmarkgaard til Sønnen Kr. Knudsen for 120,000 Kr.
 Side 655. L. 11 f. o. Ejeren overdrog i 1934 Christianshøj til J. Nielsen for 140,000 Kr.
 Side 659. L. 12 f. n. Overdragelses-Summen for Sofieholm var 100,000 Kr.
 Side 666. L. 11 f. o. Ejeren overdrog i 1936 Melgaard til Sønnen Søren Melgaard for 94,000 Kr.
 Side 668. L. 33 f. o. Ejeren overdrog i Juni 1937 Gaard Matr.-Nr. 7 a m. fl. af Sejflod til Sønnen H. Rejnholt Lundby for 89,800 Kr.
 Side 679. L. 20 f. o. Dødsboet efter Godsejer V. J. N. Sønnichsen solgte Maj 1935 Egense Kloster til A. Bruun, Rastrup pr. Sjørring; denne anlagde samme Efteraar et Savværk paa Ejendommen; (Tlf. er nu Mov 8). I Novbr. 1937 solgte den ny Ejer Gaarden til Konsul Klengenberg i Aalborg.
 Side 688. L. 24 f. o. Ejerinden har i Febr. 1937 yderligere fra Refsnæs solgt Jord til 4 Statshusmandsbrug (Salgssummen var 33,000 Kr.).
 Side 691. L. 7 f. o. Ejeren solgte i Juli 1937 Halvdelen — ca. 63 ha — af Gaardens Areal til Bestyrer E. Pedersen.
 Side 693. L. 6 f. n. Salgssummen for Vorgaard var 130,000 Kr. Prpt. N. C. Clausen solgte 1. Marts 1936 Vorgaard til Forv. P. U. E. Voetmann fra Ørndrup paa Mors.
 Side 695. L. 20 f. o. Efter Ejeren C. H. M. Svanholms Død er Fredenslund i 1936 overtaget af Sønnen Aage H. N. Svanholm for 214,000 Kr.
 Side 701. L. 5 f. n. Efter Ejeren Død er Ravnberg i 1936 overtaget af Sønnen K. Svanholm for 219,200 Kr.
 Side 713. L. 19 f. o. Ejeren, Lensgreve H. C. v. Schimmelmann har i April 1937 solgt den nordlige Del af den lille Vildmose med Vildmosegaarden, ca. 3300 ha, til Staten for 793,000 Kr.; Arealet skal nu kultiveres.
 Side 724. L. 30 f. o. Den tidligere Ejer af Havnø, Svend Schou, har i 1936 solgt det meste af de 341 ha Skov, som han beholdt ved Salget af Havnø til dennes nuværende Ejer, til Direktør H. Juncker og Prof. C. M. Møller, Landbohøjskolen, for 149,000 Kr.
 Side 725. L. 10 f. n. Salgssummen for Høgholt var 175,000 Kr.
 Side 727. L. 5 f. n. Ejeren solgte Uhrenholt i 1935 til Forvalter A. Højlund Christensen for 100,000 Kr.
 Side 734. L. 6 f. n. Salgssummen for Dalsgaard var med Besætn. og Invt. 100,000 Kr.
 Side 739. L. 3 f. o. Overdragelses-Summen for Willestrup var 704,200 Kr.
 Side 743. L. 17 f. o. Købesummen for Thostrup Hovgaard var 101,500 Kr.
 Side 765. L. 7 f. n. Ejeren solgte Ørndrup i 1935 til Fr. Jensen Øskov for 171,400 Kr.
 Side 768. L. 10 f. n. Bjørnsholm overtoges i 1935 af Fru Adele Eriksen for 106,329 Kr.; hun solgte Ejendommen i 1936 til Aage Østergaard for 120,000 Kr.

- Side 774. L. 8 f. o. Ejeren solgte Østergaard i 1935 til Peter Petersen for 148,100 Kr.
 Side 776. L. 4 f. n. Thinggaard overtoges i Febr. 1937 ved Tvangsauktion af H. H. Welling, Hornsgaard for 165,000 Kr.

BIND VII

AALBORG AMT (Fortsat).

- Side 71. L. 11 f. o. Ejerinden solgte Hyllen (195 ha) i Maj 1937 til Grosserer S. Majlund, Kbhvn. for 138,500 Kr.

HJØRRING AMT

- Side 101. L. 18 f. o. Købesummen for Gammelholm var 111,500 Kr.
 Side 109. L. 16 f. o. Købesummen for Dahl var 169,466 Kr.
 Side 120. L. 8 f. o. Dybvad Hovedgaard solgtes i Maj 1937 ved Tvangsauktion for 412,600 Kr. til Landbrugsministeriet; Statens Jordlovsudvalg skal nu udstykke Jorden i Statshusmandsbrug.
 Side 123. L. 6 f. o. Ejeren overdrog i 1936 Store Nejsum til H. N. Christensen for 110,000 Kr.
 Side 124. L. 26 f. o. Ejeren solgte Solholt i 1936 til Statens Jordlovsudvalg for 125,000 Kr.
 Side 139. L. 4 f. o. Købesummen, som Landbrugsministeriet betalte for Voergaard (April 1934) var 317,000 Kr., og Salgssummen som Sv. Schrøder Jørgensen betalte for 148,6 ha var 185,000 Kr.
 Side 151. L. 4 f. o. Ejeren overdrog i Juni 1937 Holtegaard til Sønnen E. H. Ottosen for 252,400 Kr.
 Side 200. L. 14 f. o. (Chr. Flensburg betalte 129,768 Kr. for Nørgaard).
 Side 209. L. 11 f. o. Overdragelses-Summen for Korsholt var 128,000 Kr.
 Side 212. L. 26 f. o. Salgssummen var 107,000 Kr. (Avlsbygningerne var nedbrændt); den ny Ejer solgte derefter Store Vestermark i 1936 til Martinus Andreasen for 127,500 Kr.; han solgte Gaarden igen i Sept. 1937 til Chr. Tellefsen (med Besætn. og Invt.) for 124,000 Kr.
 Side 222. L. 10 f. o. Købesummen for Dybro var 155,000 Kr.
 Side 229. L. 26 f. o. Ejeren overdrog i 1936 Nørre Vrangbæk til Aage Bøggild Nielsen for 117,000 Kr.
 Side 238. L. 8 f. n. Ejeren overdrog i 1936 Aastrup Hovedgaard til Svigersønnen Emil Aas for 292,000 Kr.
 Side 242. L. 1 f. n. Ejeren overdrog i 1936 Tvevang til Svigersønnen Chr. Grundtvig Sørensen for 108,580 Kr.
 Side 246. L. 4 f. n. Nørre Vinstrup er i Marts 1937 ved Tvangsauktion overtaget af H. og J. Pape for 110,000 Kr.
 Side 250. L. 3 f. o. Ejeren overdrog Novbr. 1934 Vestergaard til Svigersønnen N. J. Beck. (Hovedbygningen ombygget i 2 Etager og med indlagt Centralvarme og Bad til alle Gaardens Beboere). Kvægbesætn. nu rød (fynsk) dansk Malkerace (tuberkelfri).
 Side 278. L. 13 f. o. Købesummen var for Kobbersholt 107,000 Kr.
 Side 282. L. 20 f. n. Købesummen for Asdal Hovedgaard var (kun) 101,650 Kr.
 Side 286. L. 14 f. n. Ejeren Søn Chr. H. Nielsen har siden Decbr. 1935 haft Kærsgaard i Forpagtning.
 Side 307. L. 20 f. o. Hvidstedgaard overtoges efter Reymann for 160,000 Kr; Ejerinden har i 1936 overdraget Gaarden til M. Christensen Holmgård for 177,500 Kr.
 Side 308. L. 4 f. o. Ejeren overdrog i 1936 Lindholt til Sønnen Rasm. Andersen Simonsen for 131,000 Kr.
 Side 316. L. 11 f. n. Købesummen for Nørretjerret var 91,000 Kr.
 Side 324. L. 36 f. o. Frederik d. VII's Stiftelse, der havde 1. Prioritet, overtog Vrejlev Kloster ved Tvangsauktion for 120,000 Kr.
 Side 326. L. 2 f. o. Ejeren (J. M. Jensen m. fl.) solgte i 1936 Grishøjgaard til Landbrugsministeriet for 120,000 Kr.
 Side 339. L. 7 f. o. I 1933 solgte Dødsboet efter Godsejer C. M. Rottbøll, Børglum Kloster Skov (Matr.-Nr. 1 a m. fl. af Ugilt) til Hfjm. Jørg. Schested for 120,000 Kr.; denne videresolgte den senere til Skovrider C. W. Lorentzen for 95,000 Kr.
 Side 340. L. 32 f. o. Ejeren solgte Christiansdal i Septbr. 1936 til Forpagter Ladefoged, Voergaard (med Besætn. og Invt.) for 360,000 Kr.
 Side 358. L. 27 f. o. Overdragelses-Summen for Vestergaard var 100,000 Kr.

THISTED AMT

- Side 457. L. 1 f. n. Ejeren solgte St. Todbøl i 1935 til Forpagter Alfred Boesen for 120,000 Kr.
 Side 493. L. 1 f. n. Ejeren overdrog i Juli 1936 Ny Ørumgaard for 145,000 Kr. sin Søn Jens Hiligsø, der havde haft Gaarden i Forpagtning.

- Side 501. L. 33 f. o. Ejeren solgte Teglgården i 1936 til J. Jensen for 136,000 Kr.
 Side 513. L. 31 f. o. Ejeren overdrog i 1935 Toftum til Sønnen, Kresten Knakkegaard for 100,000 Kr.
 Side 538. L. 27 f. o. Købesummen var 138,000 Kr.; i 1936 solgte den ny Ejer Odbygaard til Anders N. Gadegaard for 148,500 Kr.
 Side 562. L. 17 f. o. Overdragelses-Summen for Ballegaard var 128,000 Kr.

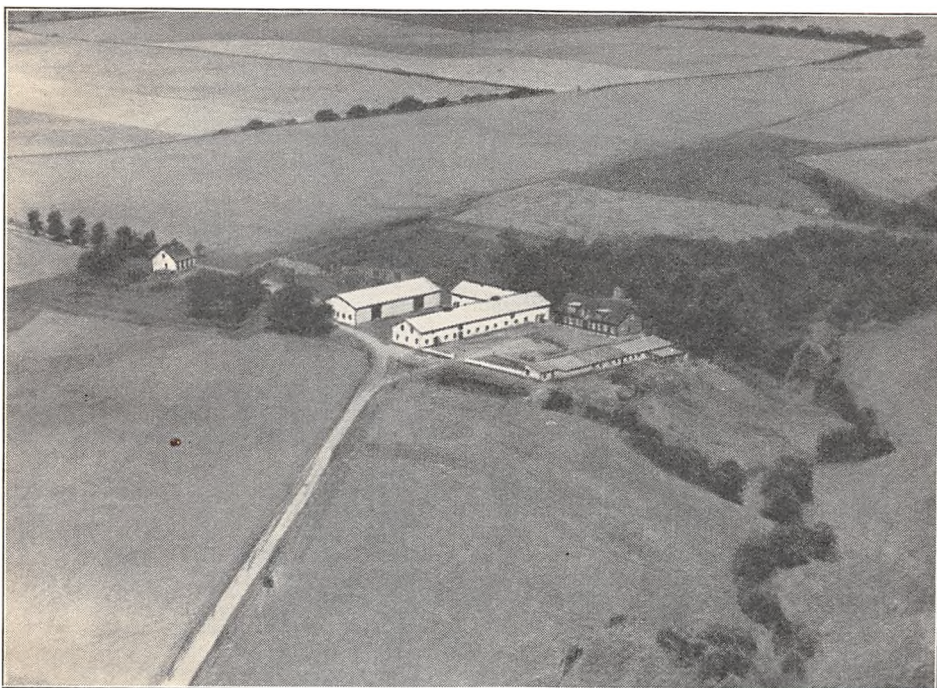
BIND VIII

RINGKØBING AMT

- Side 29. L. 8 f. n. Købesummen for Kappel med Besætn. og Invt. var 173,300 Kr.
 Side 30. L. 1 f. n. Købesummen for Kirkegaard med Besætn. og Invt. var 160,000 Kr.
 Side 43. L. 20 f. o. Overtagelses-Summen for Østergaard var 101,000 Kr.
 Side 44. L. 4 f. o. D. M. Ovesens Dødsbo solgte i Jan. 1937 Sodborg til Kreatureksportørerne J. Lundgaard og Th. Sørensen for 120,000 Kr.
 Side 47. L. 18 f. n. Overdragelses-Summen for Rysensteen var 139,300 Kr.
 Side 78. L. 35 f. o. Ejeren overdrog i 1935 Knudsgaard til Sønnen K. Lind for 118,700 Kr.
 Side 93. L. 18 f. o. Købesummen for Store Gammelby var 151,400 Kr.
 Side 99. L. 14 f. n. Overdragelses-Summen for Handbjerg Hovgaard var 175,000 Kr.
 Side 120. L. 5 f. o. Overdragelses-Summen for Qvistrup var 421,476 Kr.
 Side 120. L. 16 f. n. Købesummen for Sønnergaard var 103,000 Kr.
 Side 121. L. 25 f. o. Vester Dalby, der nu ejedes af J. P. Pedersen, er i 1936 solgt til Sigv. Chr. Bjerre for 120,000 Kr.
 Side 130. L. 13 f. n. Overdragelses-Summen for Provstgaard var 115,000 Kr.
 Side 140. L. 2 f. o. Salgssummen for Overgaard var 135,000 Kr.
 Side 141. L. 20 f. o. I Juli 1937 er Overlund ved Tvangsauktion solgt til Karl Nielsen, Skive, for 151,600 Kr.
 Side 149. L. 23 f. o. Overdragelses-Summen for Nygaard var 98,000 Kr.
 Side 153. L. 37 f. o. Ejsingholm er nu (i 1936) helt udstykket; foruden de oprettede Statshusmandsbrug er der oprettet 2 større Brug med 22 ha hver, mellem hvilke Hovedbygningen er delt.
 Side 155. L. 23 f. o. Købesummen for Landting var 180,000 Kr.
 Side 175. L. 7 f. n. Salgssummen var for Ejsingkær 125,000 Kr.
 Side 187. L. 24 f. o. Købesummen for Vester Bjødstrup var 144,250 Kr.
 Side 187. L. 19 f. n. Ejerne H. C. Nielsen og R. S. Jensen solgte Øster Bjødstrup i Maj 1937 til N. J. Vejen for 106,000 Kr.
 Side 230. L. 5 f. o. Ejeren solgte Holmegaard i Febr. 1936 til Hedemark Pedersen, Gimsing, for 94,000 Kr. (med Besætn. og Invt.).
 Side 236. L. 26 f. o. Ejeren overdrog i 1936 Voldbjerg til Sønnen L. N. Voldbjerg-Sørensen for 170,000 Kr.
 Side 257. L. 7 f. n. Ejeren solgte Borris Landbrugsskole i April 1937 til Landbrugslærer H. Drewsen, Tune, for 161,300 Kr.
 Side 259. L. 15 f. o. Ejeren overdrog i Maj 1937 Dalagergaard til L. Meldgaard Eskesen for 110,000 Kr.

RIBE AMT

- Side 317. L. 11 f. n. Ejerne solgte Spangsbjerg Møllegaard i 1935 til Rask Jensen, for 126,800 Kr.
 Side 319. L. 36 f. o. Købesummen for Øllufgaard var 112,000 Kr.
 Side 320. L. 6 f. n. Ejeren overdrog i Juni 1937 Damsmark til Sønnen K. K. Gammelgaard Rohd for 119,250 Kr.
 Side 338. L. 16 f. o. Købesummen for Højrupgaard var 165,000 Kr.
 Side 347. L. 7 f. o. Købesummen for Lysholt, med Besætn. og Invt. var 141,000 Kr.
 Side 354. Noes (se næste Side).
 Side 364. L. 20 f. o. Købesummen for Kærholm til Chr. Beck, Ry, var 236,000 Kr. (med Besætn. og Invt.) og i 1934 til S. M. Platz 150,000 Kr.
 Side 390. L. 15 f. o. Ejeren solgte Virkelyst i Aug. 1937 til Forpagter H. J. Hellesø, Bøgeskov, Christiansfeld, for 165,000 Kr. samt 55,000 Kr. for Løsoøre.
 Side 429. L. 2—1 f. n. Købesummen for Østerbygaard i 1933 var 94,500 Kr. og i 1936 105,355 Kr.
 Side 436. L. 5 f. n. Købesummen for Faurskovgaard var 121,800 Kr.
 Side 445. L. 10 f. o. Overdragelses-Summen for Askov Nørregaard var 93,000 Kr.
 Side 459. L. 6 f. n. Købesummen for Sønderskov Hovedgaard var 221,000 Kr.

Noes.

Side 464. L. 10 f. n. Overdragelses-Summen for Grønvang var 152,000 Kr.
 Side 488. I. 10 f. n. Købesummen for Klaabygaard var 125,000 Kr.

HADERSLEV AMT

Side 545. L. 9 f. n. Købesummen for Taarning var 205,525 Kr.
 Side 548. L. 16 f. o. Købesummen for Hanneslund var 150,000 Kr.
 Side 554. L. 29 f. o. Ejeren solgte Klaaborg i April 1937 til D. P. Lindholm og Fru A. M. C. Raun for 120,000 Kr.
 Side 606. L. 11 f. o. Overdragelses-Summen for Gaard Art. 1 m. fl. af Ersted var 125,111 Kr.
 Side 608. L. 16 f. o. Overdragelses-Summen for Gaard Art. 10 af Bjerning var 155,580 Kr.
 Side 612. L. 12 f. o. Statens Jordl. -sudvalg købte og udstykkede Anderupgaard i 1936 og solgte derefter den tilbageværende Hovedparcel til den tidligere Ejer K. Kristoffersen.
 Side 650. L. 27 f. o. Overdragelses-Summen for Gaard Art. 9 m. fl. af Sønderballe var 123,450 Kr.
 Side 666. L. 21 f. o. Overdragelses-Summen for Sønderbygaard var 114,600 Kr.
 Side 681. L. 1 f. n. Overdragelses-Summen for Lund var 112,045 Kr.
 Side 710. L. 6 f. o. Købesummen for Østerbygaard var 119,287 Kr.
 Side 716. L. 1 f. n. Ejeren solgte Gaard Art. 20 af Halk i Aug. 1936 til Jordfordelings-Kommissionen for 112,000 Kr.; den tilbageblevne Hovedparcel, vurderet til 62,000 Kr. mageskiftedes derefter med L. P. Lorentzens Gaard i Halk vurderet til 50,700 Kr.
 Side 725. L. 7 f. o. Købesummen for Kjærgaard var — med Besætn. og Invt. — 165,000 Kr.
 Side 738. L. 15 f. n. Overdragelses-Summen for Gaard i Hyrup, Art. 8 m. fl. af Øsby var 94,380 Kr.
 Side 748. L. 20 f. n. Ejeren solgte Hajstrupgaard i April 1937 til Niels Straarup Thomsen, Seest, for 130,000 Kr.
 Side 750. L. 6 f. n. Ejeren overdrog i 1936 Kvistrupgaard til en Søn Magn. C. Kongsted for 133,259 Kr.
 Side 760. L. 5 f. n. Ejeren solgte Bækkegaard i Aug. 1936 til H. B. Lei for 100,000 Kr. samt 70,400 Kr. for Løsøre.
 Side 762. L. 2 f. o. Ejeren solgte Egegaard i Maj 1937 til M. P. Wiuff, Sillerupgaard, for 135,000 Kr.
 Side 773. L. 2 f. o. Overdragelses-Summen for Gymoes var 110,530 Kr.
 Side 793. L. 16 f. o. Den nuværende Ejer overtog Nørgaard af Faderen i 1933 for 111,508 Kr.

BIND IX

HADERSLEV AMT (Fortsat).

- Side 22. L. 11 f. o. Overdragelses-Summen for Naalkærgaard var 124,000 Kr.
 Side 32. L. 3—6 f. o. Købesummen for Refsøe i April 1931 var 600,000 Kr. (der medfulgte en stor Besætning). Salgssummen for den tilbageværende Hovedparcel med Bygningerne var 275,000 Kr.
 Side 54. L. 4 f. n. Salgssummen for de ca. 145 ha var 105,440 Kr.
 Side 96. L. 7 f. o. Købesummen for Uldallund, Art. 72 m. fl. af Skrydstrup var 104,000 Kr.
 Side 118. L. 3 f. n. Ejeren solgte Nygaard i April 1936 til Rentier H. Fredsted Jensen for 100,000 Kr.
 Side 159. L. 27 f. o. Købesummen for Enggaarden var 102,220 Kr.
 Side 176. L. 34 f. o. Overdragelses-Summen for Østergaard var 122,000 Kr.

AABENRAA AMT (Aabenraa-Sønderborg Amt).

- Side 201. L. 10—11 f. o. De 2 Købesummer for Hellevad Møllegaard var henholdsvis 140,000 og 165,000 Kr.
 Side 211. L. 10 f. o. Købesummen for Elsholm var 114,500 Kr.
 Side 219. L. 32 f. o. Købesummen for Stolliggaard var 104,500 Kr.
 Side 220. L. 17 f. o. Købesummen for Straagaard var 91,115 Kr.
 Side 236. L. 33 f. o. Overdragelses-Summen for Nybølgaard var 109,500 Kr.
 Side 238. L. 27 f. o. Overdragelses-Summen for Toldsted var 153,084 Kr.
 Side 249. L. 3 f. n. Salgssummen for Liegaard var 148.600 Kr.
 Side 259. L. 10 f. o. Overdragelses-Summen for Røllumgaard var 96,216 Kr.
 Side 262. L. 1 f. n. Overdragelses-Summen for Tinggaard var 110,200 Kr.
 Side 276. L. 19 f. o. Købesummen for Slyngstenggaard var 106,043 Kr.
 Side 294. L. 28. f. o. Købesummen for den tilbageværende Hovedparcel af Graasten Hovedgaard var 90,500 Kr.

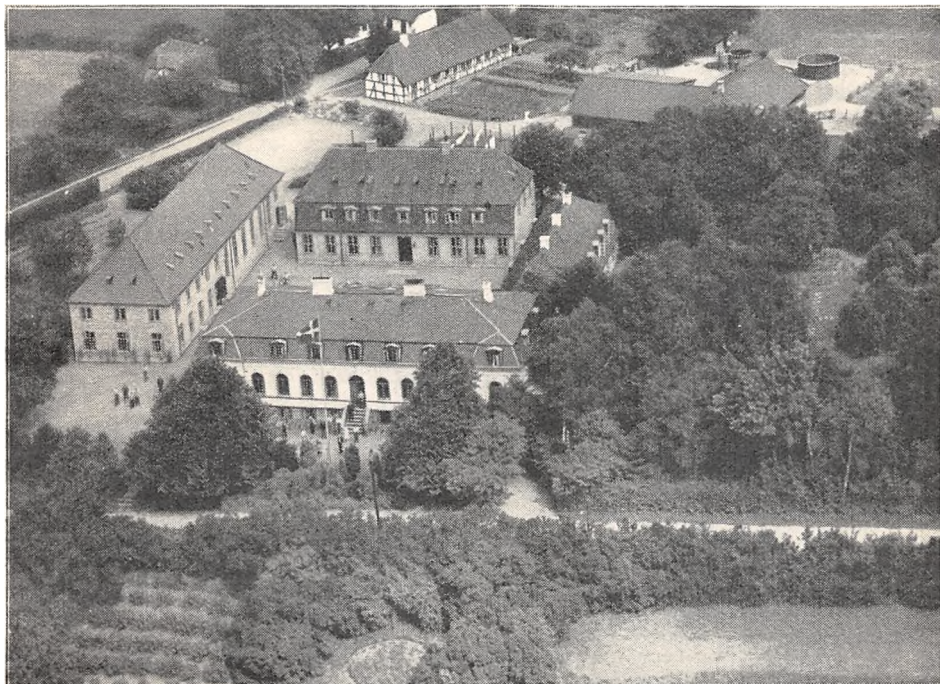
SØNDERBORG AMT (Aabenraa-Sønderborg Amt).

- Side 437. L. 8 f. n. Købesummen for Baadsager var 225,000 Kr.
 Side 507. L. 8 f. n. Købesummen for Rumohrsgaard var 190,231 Kr.

KORINTH LANDBRUGSSKOLE, Korinth By, Brahetrolleborg Sogn og Komm., Salling Hrd., Faaborg Retskr., Svendborg A., Ejer Forstander Th. Rosenstand, Postfb. og nærmeste St. Korinth, Afst. 1 km og ca. 11 km til Faaborg, Tlf. Korinth 35.

Matr.-Nr. 1 ab m. fl. af Brahetrolleborg, samlet Areal 20 ha, deraf 17 Ager, 1 Eng og 2 Have og Gaardsplads, Hrtk. 2 Td. 2 Skp. 1 Fdk. 1 $\frac{3}{4}$ Alb.; Ejdskv. 160,000 Kr., Jordv. 19,400 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 281,000 Kr., Løsrøret i »Nye Danske« for 102,000 Kr.; Lys og Kraft fra Faaborg Højspændingsv.

Korinth Landbrugsskole ligger ca. 1 km Øst for Korinth St.; af Jorderne, hvoraf to Trediedele er samlet om Bygningerne medens en Trediedel ligger ca. 1 km fra disse, er ca. en Trediedel ret stiv Lerjord, en Trediedel er god sandmuldet Jord og en Tre-

Korinth Landbrugsskole.

diedel let Sandmuld med gruset Underlag. Terrænet er let bakket, Kultur og Gødningskraft god, ca. Halvdelen af Jorden er drænet, og der kalkes lidt hvert Aar for at holde Jordens Reaktion omkring Neutralpunktet. Engen er sur og vandlidende, men kan ikke drænes paa Grund af for høj Vandstand i Silkeaa, der løber langs denne.

Jorden dyrkes i følgende 6 Marks Drift: 1. Havre eller Hvede, 2. Roer og Kartofler, 3. Byg med Sneglebælg eller Stub-Lupin til Grøngødning og Konservering, 4. Sukkerroer, 5. Byg, 6. Rødkløver til Frø, Hø og Konservering; endvidere en 3 Marks Drift: 1. Rug med Stub-Lupin, 2. Kartofler, 3. Gulerødder, samt uden for Driften 4 ha med vedv. Græs og 4 ha med Lucerne; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 20 Sække Superf., 30 Kalig. og 2 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 14 Malkekøer, 1 Tyr og 12 Stkr. Ungkreaturer, er af rød dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift, Køerne for sig i 2 smaa Skiftefolde efter Ydelse, og Ungkreaturerne for sig; den gennemsnitlige Mælkeydelse pr. Ko var sidste Aar for de normale Køer 5531 kg med 4,03 pCt. Fedt og 250 kg Smør, og i Gennemsnit af samtlige

Køer 226 kg Smør, Mælken leveres til Korinth Andelsmejeri (dog stort Hjemmebrug).

Der holdes 2 Heste af belgisk Race. Svinebesætningen er for Tiden 14 Tillægs-søer; der er tildelt Ejendommen 49 alm. Svinekort, men da en stedlig Svine-Forsøgsstation, oprettet af Faaborg Andels-Svineslagteri, Faaborgegnens Landboforening og Husmandsforeninger i 1935 blev henflyttet til Skolen, saa tildeles der yderligere efter at Skolens egne Kort er opbrugt $\frac{1}{2}$ Kort for hver af de 130—140 Slagterisvin som opfødtes paa Stationen aarlig, og det samlede Antal Kort kommer derved alm. op paa ca. 90 ialt aarlig.

Korinth Landbrugsskole har grundmurede gode Bygninger. De egentlige Skolebygninger, 4 fritliggende lyse Længer, der omslutter en 4-kantet Skolegaard, er overvejende tækket med Tegl, de 2 Længer har tillige Mansard af Tegl. Længen mod Øst rummer Forstanderbolig, den nordlige Sidefløj Skolestuer, Laboratorie og Skolekøkken, og den sydlige, der har Tag og Mansard af Skifer samt høj Kælder, Skolestuer og Kontor; Længen mod Vest, der er opført i 2 Etager, indeholder en Lærerbolig, Foredrags- og Gymnastiksal samt Elevværelser i øverste Etage; der er endvidere Elevværelser i Mansardetagen paa de 2 Sidefløje. Der er indlagt Centralvarme, og Skolen har eget Vandværk.

Avlsbygningerne, der ligger Nordøst for Skolebygningen, har Tag af Zink (tjæret) og Trætrimpel; af de 2 Hovedlænger, der er sammenbygget i liggende T-Form, er der Kostald i Længen, som ligger i Øst—Vest og Svine- samt Ungkvæg- og Hestestald i den anden, og fra den sydlige Ende af denne udgaar (fra Hestestalden) en Sidelænge mod Øst, der rummer Lade. Bygningen, som rummer den ny Svine-Forsøgsstation, ligger Vest for Avlsbygningerne langs Sognevejen, den er opført af lyspudset Bindingsværk og tækket med Tegl. Den kønne Have, der til dels omgiver de 4 Skolebygninger, strækker sig dog navnlig Øst for disse.

Korinth Landbrugsskole begyndte oprindeligt som Højskole, idet der i 1880 i de politisk bevægede Tider blev oprettet en saadan her, der skulde være en Modvægt mod de Højskoler som i visse Kredse blev anset for at drive Venstrepolitik. Højskolen ophørte omkring Aarhundredskiftet og i 1907 overdroges Skolen derefter til Landbrugskandidaterne H. Sloth (endnu Lærer ved Skolen), Kr. Møller og Poul Fenger, der med sidstnævnte som Forstander og Ejer oprettede Skolen til en Landbrugsskole. Efter 24 Aars Skolegerning trak Forstander Fenger sig i 1931 tilbage, afhændede Skolen til den nuværende Forstander og gik over i det praktiske Landbrug, idet han købte Gaarden Charlottenlund paa Nord-Langeland.

Skolen, der nu har virket som Landbrugsskole i 30 Aar, har som Helhed været meget godt besøgt, siden 1910 har Skolen ogsaa holdt Husholdningskursus for Kvinder i Sommermaanederne; det samlede Antal Unge der har besøgt Skolen i dette Tidsrum opgives til ca. 4000 Elever, men desuden har Skolen afholdt et betydeligt Antal korte Kursus.

Skolen virker for Tiden med følgende Kursus: 5—6 og 9 Maaneders Kursus, der alle begynder Novbr. ligesom et 9 Maaneders Forberedelses-Kursus til Landbohøjskolen; desuden et kortere saadant i de 3 Maaneder Maj—Juli; Uddannelse for Kontrolassistenter knyttet til det 6 Maaneders Kursus for Landmænd, samt til et 2 Maaneders Kontrol- og Fodringskursus (Sept.—Oktbr.).

Endvidere et 3 og et 4 Maaneders Husholdningskursus, henholdsvis i Maanederne Maj—Juli og Maj—Aug.

REFSGAARDSLUND, Egtved By, Sogn og Komm., Jerlev Hrd., Kolding Retskr., Vejle A., Ejer Kristen M. Vaaben, Postfb. Egtved, nærmeste St. Limskov, Afst. ca. 2 km og 16 km til Vejle, Tlf. Egtved 46.

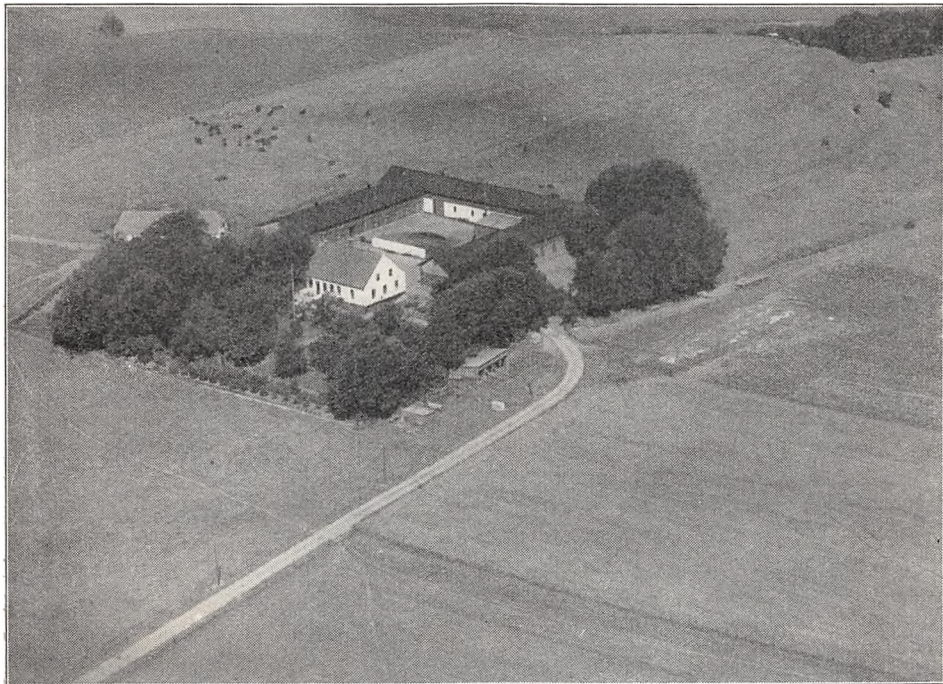
Matr.-Nr. 5 a m. fl. af Refsgaard, samlet Areal 85,6 ha, deraf 55 Ager, 9 Eng, 2,2 Skov, 1 Have og Gaardsplads og 18,4 Græsningsjord (Bakker), Hrtk. 7 Td.; Ejdkv. 72,000 Kr., Jordv. 45,000 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 50,000 Kr., Løsporet i Vejle A. yngre Brandf. for 60,000 Kr.; Lys og Kraft fra Egtved Elektricitetsv.

Refsgaardslund ligger ca. 2 km Syd for Limskov St.; Jorderne, der er samlet om Gaarden, bestaar af god Sandmuld paa lerblandet Sandunderlag. Terrænet er overvejende jævnt; 18—19 ha, der er udlagt med vedvarende Græs, er dog bakket, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, og der er merglet i 1933. Engen, der ligger langs Vejle Aa, ca. 1 km Vest for Gaarden, er god Lavmoseeng, som kan vandes ved Hjælp af et Stemmeværk. Skovens Bevoksning er blandet.

Jorden dyrkes i følgende 7 Marks Drift: 1. Hvede, 2. Kaalroer, 3. Byg, 4. Havre, 5. Sukkerroer og Kartoffler, 6. Byg, 7. Kløver og Græs; af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 50 Sække Superf., 20 Kalig. og 60 Sække Kvælstofg.

Kvægbesætningen, der bestaar af 30 Malkekøer, 1 Tyr og 40 Stkr. Ungkreaturer, er af rødd dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre, Køerne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørydelse pr. Ko er ca. 170 kg aarlig, der malkes med Maskine »Manus«, og Mælken lev. til Egtved Andelsmejeri.

Der holdes som Regel 6 Arbejdsheste, og der tillægges alm. 3 Føl om Aaret. Svinebesætningen er for Tiden 10 Tillægssøer, Gaarden er nu tildelt 72 Svinekort. Fjerkræholdet er ca. 200 Høns.

● Refsgaardslund.

Refsgaardslund har grundmurede, hvidpudsede gode Bygninger. Hovedbygningen, der ligger mod Syd til Haven, er bygget i 1856, har høj Sokkel. Tag af Cementsten og lige Gavle; den indeholder en god Bolig. De 3 sammenbyggede Avlslænger, der er opført efter en Brand i 1904, danner sammen med Hovedbygningen en 4-længet Gaard, de har høj Trætrimpel og er tækket med Tagpap; desuden Vest for Hovedbygningen en fritliggende Svinestald med Tag af Cementsten. Der er murede Hvalvinger og Jernbjælker i Staldene, og Gaarden har eget Vandværk, som virker ved Hævvert. Gaarden ligger højt og kønt ud mod Vejle-Aadalen, og der er fra Gaarden en vid og smuk Udsigt over den kønne Egn.

Refsgaardslund var tidligere Fæstegaard under Koldinghus Rytterdistrikt, hvorfra den købtes til Selveje ved Auktionerne i 1765 og 1767. Paa de store Landboreformers Tid ejedes Gaarden af Christen Pedersen Bohl, som var Ejer af Gaarden i 1790. Et Slægtled senere ejedes den af Ole Stoffen, efter hvis Død Enken i 1846 ægtede Peter Hansen; den 10. Septbr. 1873 solgte han Refsgaardslund til Christian Andresen Hasselriis, der solgte den i 1916, og Gaarden var nu under Verdenskrigen og i de nærmeste Aar efter denne, ligesom saa mange andre, en Del i Handelen; derefter kom den til J. Holm Frandsen, som i 1923 solgte den til K. P. Oxenvad; han solgte den senere til Grosserer Loch, af hvem den nuværende Ejer købte Gaarden i 1931.

HEJMDAL, Hoven By, Sogn og Komm., Nr. Horne Hrd., Skern Retskr., Ringkøbing A., Ejer Godsejer, Landbrugskand., Dr. med. K. A. Hasselbalch, Postfb. Tarm, nærmeste St. Ølgod, Afst. 12 km, 17 km til Tarm og 22 til Skern, Tlf. Hoven 30 (Bestyreren).

Matr.-Nr. 1 a m. fl. af Anneksgaarden, 3 c m. fl. af Kirkegaard og 1 f m. fl. af Grimlund, samlet Areal 228,4 ha, deraf 150,2 Ager, 0,5 Eng, 77,2 Plantage og 0,5 Have og Gaardsplads, Hrtk. 1 Td. 5 Skp. 2 Fdk. 1 Alb.; Ejdkv. 83,600 Kr., Jordv. 45,500 Kr.; Bygn. er fors. i Landbygn. Brandf. for 76,100 Kr.; Lys fra eget Elektricitetsv. (Petroleumsmotor).

Hejmdal ligger ca. 2 km Syd for Hoven By; af Jorderne, der er samlet om Gaarden, er ca. 116,5 ha, der hører til en saakaldt Bakkeø, Sandmuld paa fint Sand, som er iblandet lidt Ler; paa dette Areal fandtes i ca. 50 cm Dybde et Lag Al af ca. 20 cm Tykkelse, som nu er opbrudt og blandet med Muldjorden; Resten af Agerjorden 33,7 ha (en saakaldt Hedeslette) er Sandmuld paa Sandunderlag; her fandtes i 25—30 cm Dybde et Lag Al af 5—10 cm Tykkelse, som ligeledes er opbrudt og blandet med Pløjejorden. Terrænet er til Dels fladt, Kultur og Gødningskraft god, der er hidtil kun drænet enkelte Lavninger, men yderligere Dræning af en Del af Jorden bliver muligvis senere nødvendig, hele Arealet er merglet i Aarene 1930—32 med ca. 10,000 kg kulsur Kalk pr. ha. Engen er sur og vandlidende (uden Betydning). Plantagens Bevoksning er Bjergfyr og Gran (Fredskov anlagt af Hedeselskabet i Aarene 1907—14).

Gaarden drives af Ejeren ved Bestyrer Chr. Pedersen. Af Jorden dyrkes de foranævnte 33,7 ha skiftevis med Rug og Spisekartofler, de 116,5 ha dyrkes i 6 Marker, hvoraf de to i et længere Græsleje, medens 4 Marker anvendes til Korn, Roer og Græs. Af Kunstgødning anvendes aarlig ca. 400 Sække Superf., 200 Kalig. og 160 Sække Kvælstof.

Kvægbesætningen, der bestaar af 28 Malkekøer, 1 Tyr og 15 Stkr. Ungkreaturer, er af rødt dansk Malkerace, den fornyes ved eget Tillæg med Indkøb af Tyre og er tuberkelfri, Kørne græsser i Løsdrift; den gennemsnitlige Smørtydelse pr. Ko er 150—170 kg om Aaret, Mælken leveres til Hoven Andelsmejeri.

Der holdes 6 Arbejdsheste, intet Tillæg, desuden anvendes en Tractor baade til Markarbejde og stationær Brug, Svinebesætningen er for Tiden 6 Tillægssøer, og Gaarden er nu tildelt 48 Svinekort, der holdes 150 Faar (Oxforddown og Shropshire), Fjerkraeholdet er kun til Gaardens Behov.

Hejmdal har grundmurede gode, overvejende nye Bygninger. Stuehuset, der ligger Syd for Avlsbygningerne i Retning Syd—Nord, har Frontspids mod Vest til Haven; det indeholder en god Bolig; Nord for dette en Garage, og længere mod Nordøst en Beboelsesbygning med 2 Lejligheder, de 3 Bygninger er alle tækket med Tegl.

De 3 sammenbyggede Avlslænger, der er opført i Aarene 1930—31, danner en 3-længet Gaard aaben mod Øst, de har Tag af Asbest; af de 3 Længer er der Heste- og Kostald i den sydlige Sidelænge, Svinestald i den nordlige og Lade i Længen mod Vest. Desuden ude i Marken noget fra Gaarden 2 Faarestalde, der ligeledes er bygget af den nuværende Ejer, den ene opført af Beton med Tag af Bølgeblik, den anden bygget af »Troldekt« og tækket med Asbest. Der er ildfast Loft med murede Hvælvinger og Jernbjælker i Heste-, Ko- og Svinestald, Gaarden har eget Vandværk, mere Drivkraft fra en Vindmotor, og som det fremgaar af Bygningsbeskrivelsen, hører der en Bygning med Bolig til 2 Familier til Ejendommen. Gaarden ligger kønt og med Læ for Vestenvinden.

Hejmdal ejedes tidligere af Grosserer L. Levison, Ejendommen var da nærmest en Lystejeendom, idet kun ca. 6 ha var ret mangelfuldt dyrket. Han solgte Ejendommen i 1929 til den nuværende Ejer, der i de følgende Aar til 1932 opdyrkede det øvrige Areal, som skildret foran, samt opførte Ejendommens nuværende Avlsbygninger, Stalde og Lade.

Opdyrkningen af de godt 150 ha Hedeareal er foregaaet efter den af afdøde Prof. ved Landbohøjskolen Fr. Weis anviste Fremgangsmaade, der gaar ud fra den Opfattelse, at Allaget, der hindrer Vandets Nedsynkning efter Nedbør og derved gør Hedejorden sur, maa brydes og hentes op i de overliggende Lag til Blanding med disse, derved skabes der Betingelser for, ved Tilførsel af Mergel, og idet Luften faar Adgang, at Al'en forvitrer og at dens Beholdning af Kvælstof i Humuskolloiderne samt dens uorganiske Bestanddele kan frigøres lidt efter lidt.

Ved en forsigtig Afbrænding af Lyngen i dertil egnet Vejr, en hensigtsmæssig Behandling af Hedejorden med dertil egnede Redskaber, saavel før Al'en brydes ved Dybpløjning og samtidig hentes op i de øvre Lag, som efter at dette har fundet Sted, ved Jævning af Overfladen, Tilførsel af Mergel og Kunstgødning, Bearbejdning og Blanding af de øvre Lag, vil Al'en lidt efter lidt forvitre, ligesom der skabes Betingelser for, at det nødvendige lavere Plante- og Dyreliv efterhaanden kan finde Betingelser for at trives.

I de forløbne Aar siden 1932 har Erfaringen vist, at Driftssikkerheden, ogsaa i mere tørre Aar, er bedre end det næsten turde ventes, og at Jordens vandholdende Evne til Afgrødernes Behov vistnok fremmes ved denne Fremgangsmaade, men Udlæg i alle Kornafgrøderne af Grøngødningsplanter til Nedpløjning har jo utvivlsomt en stor og gavnlig Virkning i saa Henseende. Af alle Vækstfaktorerne, bliver det jo let den for Afgrøderne til Raadighed staaende Fugtighed og Nedbør i Sommerens Løb, der bliver bestemmende for disses Størrelse.

Kartofler, Rug, Ærter og Kaalroer er de Afgrøder, der er lykkedes bedst; som Maksimum er der af disse høstet 300 hkg Spisekartofler, 22 hkg Ærter og Rug og 600 hkg Kaalroer pr. ha, men den fra Naturens Side tarvelige Jord kan ogsaa frembære gode Græsgange.

Hvad Husdyrholdet angaar, ligger det jo nær at antage, at Faarehold, for saa vidt Priserne paa Uld og Faarekød er nogenlunde, egner sig godt paa saadanne Jorder ved Siden af Kvægholdet, og der holdes da ogsaa allerede en betydelig Besætning af engelske Faareracer, ligesom det vistnok er Ejerens Mening at øge denne Del af Husdyrholdet yderligere.

EFTERSKRIFT

Grundlaget for al Agerdyrkning har til alle Tider været Solens Lys og Varme og den deri indeholdte Energi, Luftens udtømmelige Forraad af Kulsyre, Jordens Forraad af de øvrige Plantenæringsstoffer, Nedbøren (der ogsaa har Solen som Kilde) og Planternes Evne til af alt dette at opbygge og skabe den nødvendige Føde for Mennesker og Dyr, og Dyrkning af Jorden er derfor en evigt rindende Rigdomskilde.

Vore Forfædre kendte intet til Agerdyrknings-Videnskab og med de simple Hjælpeidler, der i enhver Henseende stod til deres Raadighed, betragtede de 5 Fold, selv paa god Jord, som en stor Høst; men da deres Krav til Livet stod i Forhold dertil, kunde de faa Udkommet, ja leve lykkeligt. Med vor Viden og med de Hjælpeidler Landbruget nu har, kan Agerdyrkeren faa selv den fra Naturens Side — saavel kemisk som fysisk — yderst fattige Jord til at frembære 2 a 3 Gange saa store Afgrøder og dog betegnes vor Tid som en økonomisk Krisetid.

Man maa mindes Biskop Erik Pontoppidans Ord for 180 Aar siden: Vandt vi dobbelt saa meget som vore Forfædre, men vænnede os til at bruge tre Gange saa meget, saa var mere tabt en vundet..... (Pontoppidan var med til at skabe det Grundlag, som bar de store Landboreformer frem, ligesom han var en af Grundlæggerne af det nationaløkonomiske Studium i vort Folk).

Man mindes endvidere Digteren H. P. Holst's manende Ord fra 1872 ca. 4 Slægtled senere:

»For hvert et Tab igen Erstatning findes,
hvad udad tabs, det maa indad vindes«.

Ikke mindst Oplysningen af og Agerbruget paa vore Hedejorder har vist, at dette er muligt; vel er Foldudbyttet ringere end paa den gode Jord, og vel maa der tilføres en stor Del af Afgrødernes Behov af Mineralnæring, men dette kunde sagtens gaa altsammen, hvis der ikke i de 2 Slægtled, der er gaaet siden ovennævnte Ord fødtes, og da navnlig i det sidste Slægtled, ja igen særlig i den sidste Halvdel af dette, havde udviklet sig et umætteligt Samfundsbehov (jvnf. Pontoppidan), der er ved at kvæle og ødelægge al sund Økonomi, ja desværre ogsaa bidrager til at undergrave vort Folks aandelige Sundhed, saa der higes og higes efter det, som kan købes for Penge (se forøvrigt foran under Betragtninger over stedfunde Ejenoms-handler m. m.; men navnlig under Betragtninger over Lensafløsningen og under de Hensvingninger, som der her er anført).

Der viges ikke her tilbage for at tilføje, at den sande Aarsag til denne triste Udvikling er den al sund Økonomi ødelæggende Partipolitik, der har faaet Raaderum i vort iøvrigt dygtige lille Folk.

BETRAGTNINGER

OVER LENSLOVEN OG DE VED DENNE NU OPHÆVEDE GREVSKABER, BARONIER (FRIHERRESKABER), STAMHUSE OG FIDEIKOMMISGODSER.

Af disse Godser, der alle hørte til de store Gaarde, havde de 2 førstnævnte deres Oprindelse fra Christian d. Femtes Forordning af 25. Maj 1671 »Om Grevernes og Friherrernes Privilegier«, medens Grundlaget for Oprettelse af Stamhuse findes i samme Konges danske Lov af 15. April 1683: Femte Bog 2. Cap. § 65.

Op gennem Tiderne til Enevældens Ophør i 1849 blev der oprettet mange af disse baandlagte Godser, af hvilke en hel Del senere ved kgl. Tilladelse igen blev ophævet, men ved Enevældens Aflysning af den fri Forfatning, blev det i Grundloven af 5. Juni 1849 (§ 98) bestemt, at for Fremtiden kan intet Len, Stamhus eller Fideikommisgods mere oprettes, og skal det nærmere ordnes ved Lov, hvorledes de nu bestaaende kan overgaa til fri Ejendom; disse Bestemmelser gik ogsaa over i den ændrede eller vor nuværende Grundlov af 5. Juni 1915 (§ 91).

Siden 1849 har Rigsdagen behandlet flere Forslag, der havde til Formaal at faa denne Løfteparagraf fuldbyrdet, men først ved Loven af 4. Oktober 1919, den saakaldte Lenslov, fandt dette Sted, idet denne indeholder Regler for, hvorledes de bestaaende Len, Stamhuse og Fideikommisgodser skulde overgaa til fri Ejendom. Denne Lov løste altsaa de Baand, der hidtil havde holdt den til disse mange og store Godser hørende Jord ude fra den almindelige frie Omsætning i Handel og Vandel til Fordel for et Faatal af Medlemmer i Samfundet og — med Hensyn til Fremtiden — for de arveberettigede Successorer.

Under Lovens Behandling i Rigsdagen fremgik det imidlertid tydeligt, at der til denne Sag knyttede sig en endog meget fremtrædende Partipolitik, fremvokset gennem Tiderne, og Bestemmelserne i Loven om Aflysningen blev derfor meget byrdefulde for de paagældende Besiddere, foruden at der i Loven blev indsat saadanne Bestemmelser, at denne kom til at virke som en Tvang for disse.

Til Staten skulde Besidderne indbetale 20 pCt. af Godsernes Værdi, efter at de paa det enkelte Gods hvilende Byrder var fradraget; for de Godser, der havde Hjemfaldsret til Staten, hvis de arveberettigede uddøde, endog 25 pCt.; desuden skulde de alle afgive indtil en Trediedel af den til Godserne hørende Jord til Raadighed for Staten mod Erstatning.

Nu opstod der imidlertid Tvivl om, ogsaa indenfor meget kyndige juridiske Kredse, om ikke Loven stred imod visse af Grundlovens Paragraffer med Hensyn til de nuværende Besiddere, og hvad Arvereglerne angik, ogsaa med Hensyn til de fremtidige Ejere, Successorerne; det viste sig derfor ogsaa, at da Lovens herhenhørende Bestemmelser af Lensbesidderne blev indbragt for Domstolene mod Staten (repræsenteret ved Justitsministeriet), dømte Østre Landsret ved Dom af 25. Oktober 1920 Loven for stridende mod Grundloven, hvad de 2 nævnte Punkter angik, og det samme udtalte Dommen ligeledes, hvad Statens Ret til ogsaa at drage de under Godserne baandlagte Fideikommiskapitaler (overvejende opstaaet ved Bortsalg af det tidligere Fæstegods), ind under Lenslovens Bestemmelser.

Under Proceduren udtalte Justitsministeriet forøvrigt, at det er et andet Spørgsmaal, om Sagen (i Lensloven) er blevet ordnet under alle behørlige Hensyn, men dette sidste Spørgsmaal er efter Ministeriets Formening et politisk, der er endelig afgjort af Lovgivningsmagten.

Staten (Justitsministeriet) appellerede imidlertid til Højesteret og ved Dom af 11. December 1920 omstødte denne Landsretsdommen, og afgjorde derved endelig Lenslovens Gyldighed overfor de nuværende Besiddere, Successorerne og om Statens Ret til ogsaa at kunne inddrage de baandlagte Fideikommiskapitaler under Lenslovens Bestemmelser.

Trods Højesteretsdommen var der dog i Samfundet fremdeles delte Meninger om Lensloven og om denne Dom, der af Udenforstaaende er betegnet som spidsfindig, havde truffet den rette Afgørelse, men saaledes vil det vel altid være.

Gaar vi 5 Slægtled tilbage i Tiden, da der ogsaa var store Landbosager fremme i Samfundet til juridisk Afgørelse og gransker de store Juristers Opfattelse da, saa vilde den ansete »Retslærde«, Henrik Stampe, der var Kronens juridiske Raadgiver (Generalprokurør) gennem 31 Aar, næppe have dømt som Højesteret i 1920, og det samme gælder om hans Efterfølger i Embedet Oluf Lundt Bang (Grundtvigs Morbroder), der var Medlem af den store Landbokommission af 25. August 1786; endvidere gælder det om hans Efterfølger, den ansete og skarpsindige Jurist Chr. Colbjørnsen, der var samme Kommissions meget dygtige Sekretær, indtil han fulgte efter Bang som Generalprokurør; trods Colbjørnsens radikale Anskuelse, hans Ringeagt for Adelens Fødselsrettigheder (2 Gange i hans Liv medførte disse, at han blev forbigaaet ved Embeds-Besættelser), saa hævder han klart under Forhandlingerne i den store Landbokommission, at velerhvervede Rettigheder, hjemlede ved Loven, bør agtes.

Men der sker jo Udvikling frem gennem Tiden, dette gælder ogsaa indenfor den juridiske Videnskab, og det skal da i samme Forbindelse nævnes, at vor store, ja, hidtil vel vor største Jurist, Anders Sandøe Ørsted, der ogsaa var Generalprokurør i en Række Aar, gør gældende 1 a 2 Slægtled senere, at Samfundets Tarv (Almenvellet) til Tider eller i visse Spørgsmaal maa have Lov til at gaa forud for rene juridiske Betragtninger og Afgørelser (Højesteret nævner forøvrigt Ordet »Samfundsgavnlig« i sin Dom).

Paa den anden Side var det ikke underligt, at Lens- og Stamhusbesidderne, som det gik ud over, følte sig forurettede, men drevet af Lensloven og Højesterets Godkendelse af denne maatte de tage Konsekvenserne, og Afsløsningen af det ene Gods efter det andet begyndte nu at finde Sted i den nærmest følgende Tid; det var kun en ringe Trøst, at der i selve Højesterets-Dommen udtaltes, at det maa erkendes, at Reglerne om den Indbetaling til Staten og den Jord-Afstaelse, der kræves som Vilkaar for Majoratsbaandets Ophævelse, er meget byrdefulde for Besidderne, ligesom der ogsaa i Dommen peges paa den Tvang, visse af de i Lensloven indeholdte Bestemmelser paalægger Besidderne til at efterkomme Kravet om Afsløsningen.

Efter at denne var begyndt, fremkom der imidlertid snart Grundlag for en ny Tvist, idet Lensbesidderne fandt, at Jorden, som Loven tvang dem til at afstaa mod Erstatning, blev vurderet for lavt af Vurderingsraadene, ligesom de ogsaa syntes, at Over-Skyldraadet ikke traadte tilstrækkelig regulerende til her; til Belysning af denne Paastand skal det ansføres, at den Jord, der blev afgivet i Tiaaret 1920—29, i Gennemsnit var betalt med 1063 Kr. pr. ha; men da Jordens Bonitet var en saadan, at der i Gennemsnit kun gik 5,9 ha til en Td. Hrtk., medens Gennemsnittet for hele Landet er 9,1 ha, et Forhold, der hænger sammen med, at Lenene og Stamhusene for største Delen laa paa Øerne med den mere frugtbare Jord, medens kun en mindre Del laa i Jylland, saa var denne deres Opfattelse vistnok fuldt berettiget, i Særdeleshed naar der drages en Sammenligning med de Priser, der samtidig blev betalt for Jord i almindelig fri Handel, samt med de Priser, som Landbrugsmini-

steriet ved Statens Jordlovsudvalg betalte ved Køb af Jord i det fri Marked til Oprettelse af Statshusmandsbrug, Priser, der i mange Tilfælde laa langt over 1063 Kr. pr. ha.

Som Grundlag for Jordens Erstatning hedder det i Lenslovens § 3, 4. Stk.: »Erstatningen for den afstaaede Jord fastsættes af Vurderingsraadet (Jfr. Lov om Ejendoms skyld af 15. Maj 1903 § 9) til en Værdi, svarende til den Pris, som en forstandig Køber maatte antages at ville give for Jorden, saafremt den tilhørte en middelstor Bondegaard. Der skal ikke tages Hensyn til den Ulempe, som Jordens Bortskæring maatte have for den øvrige Besiddelse. Ej heller skal der, saafremt Jordafstaaelsen efter Besidderens Ønske ordnes saaledes, at der afgives en samlet Ejendom med paastaaende Bygninger, ydes Erstatning for disse udover den Værdi, de maatte have under Jordens Anvendelse til Oprettelse af mindre Jordbrug.«

Efter at dette Spørgsmaal var blevet ført frem til Domstolenes Afgørelse af Kmhr., Hfjm. Sehested-Juul til Ravnholt for sit Vedkommende, tiltraadte Højesteret ved Dom af 16. April 1928 samme Opfattelse, at Vurderingen af den afstaaede Jord havde været for lav (det var altsaa nu Grundlovens § 80, der ikke var sket Fyldest), og Dommen paabød i Overensstemmelse dermed, at Sagsøgeren var berettiget til at faa Erstatningen for de afstaaede Jorder fastsat ved nye Vurderinger.

Denne Dom medførte følgende, at det store Flertal af de øvrige Besiddere, der havde afstaaet Jord efter Lensloven, nu meldte sig med lignende Krav, Afgørelsen af disse Krav ved nye Vurderinger, samt Beregningen af Efterbetalings-Summerne for afstaaet Jord til alle de Godser, som her kommer i Betragtning, har staaet paa nu i flere Aar, og bliver maaske næppe helt færdig før ind i 1939 (tyve Aar efter Lenslovens Vedtagelse af Rigsdagen), og først da kan denne store Samfundssag siges at være tilendebragt.

Nye Krav om at faa Erstatningen for den afstaaede Jord yderligere hævet og fastsat efter dennes »Handelsværdi«, blev afvist ved Højesterets Dom af 1. September 1930.

Hvorledes den ene Part, Godsbesidderne, er blevet og har følt sig behandlet ved Lensloven, fremgaar af det foran meddelte; men saa den anden Part, det øvrige Samfund, der samtidig fik Midler og Jord til Raadighed til Oprettelse af nye selvstændige Smaabrug og til derved at holde Ungdommen fra at strømme ind til Byerne, som det hed, og bevare denne ude i Landdistrikterne som Deltagere i Landets naturlige Hovederhverv Landbruget, ja, dette er heller ikke gaaet videre rosværdigt.

Skønt vort Landbrug i nærværende Slægtled hører til Jordens ypperste (se Bind VIII, Side 442—43, Anmærkningen Side 357—58 og Side 713 i nærværende Bind), saa kan Læserne dør finde Forklaringen til den triste Kendsgerning, at Brugere af disse Tusinder af nyoprettede Smaabrug efter Lensloven, trods Landbrugets Dygtighed og trods Jorden og de store Midler, som denne skaffede til Veje, ikke kan klare sig, uden at det øvrige Samfund yderligere maa skyde til (se Side 713).

Jorden er jo Værkstedet, hvor de af Landbruget hver Sommer frembragte Værdier ved de i Naturen virkende Kræfter frembæres, medens Bygningerne til dette kun er Tilbehør til Landbruget, men naar disse for de henved 5000 nye Smaabrug, der oprettedes i de 13 Aar 1920—32, i Gennemsnit har kostet 1795 Kr. pr. ha, eller 12,600 Kr. pr. Brug at opjøre, eller 1,5, 1,6 a 1,7 Gange saa meget som Jorden (Agerbrugets Grundvold), saa bliver permanente Tilskud en Nødvendighed, hvis disse Brugere skal kunne klare sig, men dette er jo et aldeles urimeligt Forhold, et Forhold som forøvrigt ikke fandtes eller kendtes for et Slægtled siden; og hvad det andet Hovedspørgsmaal angaar at bevare Landboudommen ude paa Landet og undgaa en permanent Hær af Arbejdsløse i Byerne paa fra 70—140,000 i de senere Aar, alt efter Aarstiden, ja, dette er jo heller ikke gaaet saa godt (se Side 713).

Men hvorledes har saadanne for Land og Folk uheldige økonomiske Forhold da

kunne udvikle sig? Ja Svaret herpaa kan læses i Referatet af Folketingets Forhandlinger, i en Tale, som den daværende Finansminister fandt Anledning til at holde Onsdag den 12. Februar 1919 — (se Spalte 3460 og følgende).

*

*

*

Oplysningerne om Lensafløsnings — de tidligere Grevskaber, Baronier, Stamhuse og Fideikommissgodrs Overgang til fri Ejendomme — er for største Delen erholdt i Landbrugsministeriet ved daværende Ekspeditions-Sekretær B. S. Dinesens Velvilje. For de Len m. m., der findes omtalt i de 3—4 sidste Bind, har Redaktionen dog faaet Oplysningerne om Afløsnings paa selve Godserne.

Oplysningerne om de Efterbetalinger, som Staten (Jordlovsfonden) nu maa udrede — i Henhold til Højesteretsdommen af 16. April 1928 og 1. September 1930 desangaaende — for en stor Del af den Jord, som Lensbesidderne m. fl. i Henhold til Lov af 4. Oktober 1919 (Lensloven) maatte afgive til Staten, skyldes Velvilje af Hr. Højesteretssagfører Gustav Graae; for denne udtaler Redaktionen herved sin allerbedste Tak.

I det følgende skal der nu meddeles en Del Eksempler paa Størrelsen af de Efterbetalinger, som indtil nu er afgjort ved nye Vurderinger af den afstaaede Jord; da der yderligere skal betales 5 pCt. almindelig Rente af de tilkendte Besløb, fra den Dag Jorden blev afgivet til Staten, indtil Over-Skyldraadet har fastsat eller godkendt den nye endelige Ansættelse, eller rettere til Betaling efter denne har fundet Sted, bliver Beløbene tilsammen ofte ret betydelige. Hvad Størrelsen af de afstaaede Arealer angaar, henvises til de paagældende Godser i de respektive Bind af Værket.

Da Betalingsdagen, paa hvilken Efterbetalingen er erlagt for hver enkelt Gods, ikke kendes helt nøje, men vel nogenlunde falder sammen med den endelige Fastsættelse af Efterbetalingernes Størrelse, overlades det til Læserne selv tilnærmelsesvis at beregne Rentebeløbet Størrelse.

Det tidligere Stamhus Rosenkrantz (se Hovedgaarden Ryegaard, Bind I, Side 326—29) er tildeelt 53,600 Kr., samt 5 pCt. Rente af dette Beløb fra 1. April 1921 til (omkring) 24. Oktbr. 1936 (godt 15½ Aar). Rentebeløbet vil her blive ca. 41,750 Kr., hvis Betalingen er erlagt den 28. Oktbr. For det mindre Areal, der blev afgivet den 1. April 1926, forhøjedes Betalingen med 1055 Kr. (Det store Areal 158,1 ha var oprindeligt kun betalt med 168,900 Kr. eller 1068,3 Kr. pr. ha; ved den ny Vurdering kom nu hertil 339 Kr. pr. ha, hvorved Betalingen blev godt 1407 Kr. pr. ha for den til Staten afgivne Jord).

Det tidligere Baroni Adelsborg (se Dragsholm, Bind II, Side 203—06) er tilkendt 89,200 Kr., samt 5 pCt. i Rente i Tidsrummet 1. April 1921 til 20. Decbr. 1934. (De 287,5 ha, der var afgivet, var ved den første Vurdering betalt med 310,800 Kr., eller godt 1081 Kr. pr. ha; hertil kom nu ca. 310 Kr. mere, saa Betalingen pr. ha blev ca. 1391 Kr.).

Det tidligere Grevskab Holsteinborg (se Bind II, Side 511—13) er tilkendt 42,885 Kr., samt Rente i Tidsrummet 1. April 1921 til 26. Januar 1933; endvidere 24,375 Kr. for et Areal mere, samt Rente fra 1. April 1922 til 26. Jan. 1933 og for et mindre Areal 2100 Kr. med Rente fra 1. April 1923 til 26. Jan. 1933.

Det tidligere Familiiegods Skjoldenæsholm (se Bind II, Side 293—96) er tilkendt 1000 Kr. med Rente fra 1. April 1921 til 7. Septbr. 1935 og 7041 Kr. med Rente fra 1. April 1927.

Det tidligere Grevskab Christiansholm (se Aalholm, Bind IV, Side 482—85) er tilkendt 86,550 Kr. samt Rente fra 1. April 1921 til 20. Decbr. 1934 og 6000 Kr. med Rente fra 1. April 1921 til 7. Septbr. 1935.

Det tidligere Stamhus Østrupgaard (se Bind III, Siderne 718—21) er tilkendt 6511 Kr. 58 Øre samt Rente fra 1. April 1921 til 15. September 1937.

Det tidligere Baroni Vilhelmsborg (se Bind V, Side 801—04) er tilkendt 32,680 Kr., samt Rente fra 1. April 1921 til 13. Febr. 1933, de 5000 Kr. dog med Rente til 7. Septbr. 1935.

Det tidligere Stamhus Selsø-Lindholm (se Selsø, Bind II, Side 265—66) er tilkendt 10,125 Kr., samt Rente fra 1. April 1922 til 24. Oktober 1936; endvidere for andre Arealer afgivet henholdsvis 1. April 1925 og 1. April 1927, 2000 Kr. samt 16,200 Kr. og for et mindre Areal, afgivet 1. April 1928, 700 Kr. og Rente af disse 140 Kr.

Det tidligere Baroni Løvenborg (se Bind I, Side 726—29) er tilkendt 41,987 Kr., samt Rente

fra 1. April 1922 til 16. Maj 1934 for de 31,687 Kr., for de 10,300 Kr. til 31. Aug. 1933; endvidere 20,201 Kr. for et Areal afgivet den 1. April 1927.

Det tidligere Grevskab Samsø (se Brattingsborg, Bind II, Side 214—16) er tilkendt 85,211 Kr., samt Rente fra 1. April til 10. Juli 1933; de 15,270 Kr. dog med Rente til 11. Oktbr. 1935; endvidere 23,900 Kr. med Rente fra 1. April 1924 til 10. Juli 1933.

Det tidligere Baroni Zeuthen (se Tølløsegaarden, Bind I, Side 739—40) er tilkendt 49,713 Kr., samt Rente fra 1. April 1922 til 31. Aug. 1933; endvidere 57,400 Kr. for Jord afstaaet 1. April 1925.

Det tidligere Fideikommisgods Harrested (se Harrested Hovedgaard, Bind II, Side 554—55) er tilkendt 10,747 Kr. samt Rente fra 1. April 1922 til 16. Maj 1934, og 7050 Kr. med Rente fra 1. April 1923 til 11. Marts 1937.

Det tidligere Fideikommisgods Saltø (se Saltø Hovedgaard, Bind II, Side 565—67) er tilkendt 20,803 Kr. samt Rente fra 1. April 1922 til 11. Marts 1933, de 16,983 Kr. dog kun med Rente til 16. Maj 1934; endvidere 2900 Kr. med Rente fra 1. April 1923 til 11. Marts 1937.

Det tidligere Baroni Gaunø (se Bind II, Side 726—29) er tilkendt 40,050 Kr. samt Rente fra 1. April 1922 til 7. Septbr. 1935; endvidere 11,750 Kr. med Rente fra 1. April 1924 til 7. Septbr. 1935, og yderligere 1500 Kr. med Rente fra 1. April 1926.

Det tidligere Baroni Juellinge (se Halsted Kloster, Bind IV, Side 131—34), er tilkendt 19,050 Kr. samt Rente fra 1. April 1922 til 20. Decbr. 1934.

Det tidligere Baroni Holckenhavn (se Bind III, Side 112—14) er tilkendt 42,500 Kr., samt Rente fra 1. April 1922 til 15. Septbr. 1937, og 7965 Kr. med Rente fra 1. April 1924 til 15. Septbr. 1937.

Det tidligere Familiegods Svenstrup (Bind I, Side 444—48) er tilkendt 11,800 Kr. samt Rente fra 1. April 1923 til 11. Marts 1937, de 2000 Kr. dog kun med Rente til 11. Oktbr 1935.

Det tidligere Grevskab Bregentved (se Bind II, Side 338—42) er tilkendt 63,400 Kr., samt Rente fra 1. April 1923 til 29. Maj 1936, de 5900 Kr. dog med Rente til 24. Oktbr. 1936, og 1600 Kr. med Rente til 19. Marts 1937; endvidere 10,000 Kr. med Rente fra 1. April 1924 til 29. Maj 1936; yderligere 9000 Kr. med Rente fra 1. April 1925 og 12,925 Kr. med Rente fra 1. April 1927. (Angaaende de enkelte Gaarde, fra hvilke der er afgivet Jord, se Side 342.)

Det tidligere Stamhus Giesegaard (se Bind II, Side 310—13) er tilkendt 45,000 Kr., samt Rente fra 1. April 1923 til 24. Oktbr. 1936 og 29,000 Kr. samt Rente fra 1. April 1924 til 24. Oktbr. 1936, de 12,000 Kr. dog kun med Rente til 7. Septbr. 1935.

Det tidligere Fideikommisgods Lilliendal (se Bind III, Side 29—31) er tilkendt 21,700 Kr., samt Rente fra 1. April 1923 til 7. Septbr. 1935; de 2800 Kr. dog med Rente til 24. Oktbr. 1936.

Det tidligere Stamhus Engestofte og Ulriksdal (se Bind IV, Side 414—17) er tilkendt 24,730 Kr., samt Rente fra 1. April 1923 til 20. Decbr. 1934.

Det tidligere Baroni Guldborgland (se Orebygaard, Bind IV, Side 422—25) er tilkendt 4534 Kr. samt Rente fra 1. April 1923 til 20. Decbr. 1934.

Det tidligere Grevskab Gyldensteen (se Bind III, Side 657—60) er tilkendt 17,800 Kr., samt Rente fra 1. April 1923 til 15. Septbr. 1937, og 24,900 Kr. samt Rente fra 1. April 1926 til 15. Septbr. 1937.

Det tidligere Grevskab Lindenberg (se Bind VI, Side 709—13) er tilkendt 60,200 Kr. samt Rente fra 1. April 1923 til 20. Decbr. 1934 og 51,100 Kr. samt Rente fra 1. April 1924 (formentlig ogsaa til 20. Decbr. 1934).

Det tidligere Grevskab Lerchenborg (se Bind II, Side 120—23) er tilkendt 27,600 Kr. samt Rente fra 1. April 1924 til 7. Septbr. 1935, og 35,150 Kr. samt Rente fra 1. April 1926; endvidere 17,300 Kr. med Rente fra 1. April 1928 (Renten af sidstnævnte Beløb opgjort til 3539 Kr.)

Det tidligere Baroni Stampenborg (se Nysø, Bind II, Side 751—53) er tilkendt 20,440 Kr. samt Rente fra 1. April 1924 til 7. Septbr. 1935.

Det tidligere Grevskab Christianssæde (se Bind IV, Side 359—62) er tilkendt 13,200 Kr. samt Rente fra 1. April 1924 til 20. Decbr. 1934; endvidere 9,200 Kr. samt Rente fra 1. April 1925 og 34,700 Kr. med Rente fra 1. April 1928 (denne udregnet til 7518 Kr.)

Det tidligere Grevskab Hardenberg-Reventlow (se Hardenberg, Bind IV, Side 433—36) er tilkendt 287,950 Kr. samt Rente fra 1. April 1925.

Det tidligere Baroni Schelenborg (se Bind III, Side 765—66) er tilkendt 64,700 Kr. samt Rente fra 1. April 1925, og 2800 Kr. med Rente fra 1. April 1926.

Det tidligere Stamhus Hverringe (se Bind III, Side 756—59) er tilkendt 51,700 Kr. samt Rente fra 1. April 1925.

Det tidligere Stamhus Ravnholt (se Bind III, Side 127—30) er tilkendt 80,200 Kr. samt Rente fra 1. April 1925 til Betaling skete.

Det tidligere Grevskab Knuthenborg (se Bind IV, Side 401—05) er tilkendt 6297 Kr. med Rente fra 1. April 1926; (for ca. 52 ha, afgivet til Staten den 1. April 1931, er der tilkendt 6.400 Kr., men uden Renter).

Det tidligere Baroni Sønderkarle (se Lungholm, Bind IV, Side 311—13) er tilkendt 4742 Kr.

samt Rente fra 1. April 1926; de 3500 Kr. dog først fra 1. April 1927 (her blev Arealet 54,63 ha, der var afgivet fra Raahavegaard sat ret betydeligt ned i Værdi fra den oprindelige Vurdering).

Det tidligere Stamhus Juelsberg (se Bind III, Side 93—95) blev tilkendt 15,500 Kr. samt Rente fra 1. April 1926 til 15. Septbr. 1937.

Det tidligere Grevskab Brahesminde (se Hvedholm Avlsgaard, Bind III, Side 297—301) er tilkendt 29,700 Kr. samt Rente fra 1. April 1926; endvidere for Arealer afgivet 1. April 1928 13,900 Kr., Renten af dette Beløb er beregnet til 2863 Kr.

Det tidligere Stamhus Sandholt (se Bind III, Side 283—86) er tilkendt 11,800 Kr. samt 2322 Kr. i Rente for det Areal, der fra 1. April 1928 var afgivet fra Sandholt Hovedgaard o. fl., oprindelig vurderet til 72,700 Kr.

REGISTER TIL IX. BIND

HADERSLEV AMT

	Side
Gram Herred	7
Frøs Herred	97
Nørre Rangstrup Herred	158

AABENRAA AMT

	Side
Sønder Rangstrup Herred	194
Rise Herred	206
Lundtoft-Vis Herreder	245

SØNDERBORG AMT

	Side
Nybøl Herred	341
Als Sønder Herred	428
Als Nørre Herred	508

TØNDER AMT

	Side
Hviding Herred	566
Tønder, Højer og Lø Herreder	591
Slogs Herred	674

	Side
Rettelser	701
Tilføjelser	714
Betragtninger over Lensloven	742

	Side
A arslevgaard	229
Aartoft	310
Aarup	251
Aasgaard	646
Aaspegaard	649
Abildgaard, Ulkebøl S.	433
Abildgaard, Abild S.	667
Abildskjær	127
Adelvad	686
Agentoft	11
Aggesensgaard	39
Alfagaarden	220
Ankergaard	82
Arbejdsholdt	435
Asserballegaard	496
Augustenborg Hovedgaard	432
Augustenborg Slot	430
Avnbølgaard	370
Avnbøllund	372

	Side
B aadsager	436
Bakkegaard, Øster Lindet S.	97
Bakkegaard, Tandstet S.	480
Bakkegaarden	103
Ballegaard	373
Ballegaard Domæne	154
Baskærgaard	145
Bejstrupgaard	114
Benniksgaard	295
Bevtoftgaard	176
Bevtoft Møllegaard	177
Bevtoft Præstegaard	179
Billeslund	146
Billundgaard	51
Billund Overgaard	52
Bimpel	674
Bispegaarden	408
Bjerggaard, Agerskov S.	166
Bjerggaard, Svenstrup S.	516

	Side
Bjerremark	598
Bjerrumgaard	571
Bjorholmsminde	184
Blansgaard	374
Bojskov	376
Bojsnap	12
Bokegegaard	437
Bolderslevgaard	240
Bommerlund	508
Bondegaard	469
Bondegaarden	516
Bondesgaard	503
Borregaard	576
Borsbøl	361
Bosholm	650
Bossensgaard	208
Branderup Mølle	162
Brandsbølgaard	526
Bremsmai	311
Brink	598
Brink Møllegaard	638
Brobølgaard	377
Brodersmark	599
Bruhnsgaard	208
Brundegaard	221
Bryggergaarden	407
Brændstrupgaard	104
Buskmose	296
Byrumgaard	135
Bækgaard	378
Bøgegaard	399
Bøgelund	651

C hristiansdal	82
Christiansminde	230
Christinesminde	54
Clausminde	438
Cosmusgaard	400

D allsgaard	356
Damgaard	56
Damkjærgaard	23
Damkærgaard	316
Domænegården i Ottersbøl	643
Drengesgaard	209
Dybbølbjerg	341
Dybbøl-Langbro	342
Dybbøl Snede	343
Dyrbæk	280
Dyrehøjgaard	527
Dyrhus	591
Døffelgaard	481
Døstrupgaard	656

E gebjerg	508
Egelund	222
Egelykke	439
Egeskovgaard, Ullerup S.	379
Egeskovgaard, Tandslet S.	483
Elager	408
Elkær	534
Ellehus	684
Elmely	509

	Side
Elmetoft	253
Elsholm	210
Enggaarden, Toftlund S.	158
Enggaarden, Brandsbøl By, Hagenbjerg S.	528
Enggaarden, Lunden By, Hagenbjerg S....	528
Engholm	120

F aaregaard	659
Faarkroggaard	120
Farrisgaard	13
Fausbjerg	83
Faverby	666
Favsbøl	245
Felsbækgaard	254
Felsbæk Mølle	263
Fjordgaarden	529
Flybjerggaard	281
Fogdsgaard	344
Foldbjerg	535
Freihof	327
Fromsminde	7
Frydendahl	409
Frydendal	346
Frømajgaard	15
Frørupgaard	440
Fuglebjerggaard	129
Fuglsang	8
Fuglsiggaard	98
Fægteborg	530

G aard i Kastvraa By, Sommersted S. P. Hansen Juhl)	24
Gaard i Sommersted By og S. (Valde- mar Nissen)	25
Gaard i Gl. Ladegaard By, Hammelev S. (Jens Simonsen Lund)	56
Gaard i Gl. Ladegaard By, Hammelev S. (Paul Hansen Wind)	58
Gaard i Styding By, Hammelev S. (Enke- fru Cathrine Michaelsen Petersen) ...	58
Gaard i Ustrup By, Vedsted S. (Lauritz Bruun)	70
Gaard i Vejlbøl By, Vedsted S. (Lorentz Simonsen Kræmer)	71
Gaard i Skodborg By og S. (Jens Hør- lück)	122
Gaard i Fæsted By, Hygum S. (Thomas Schultz Simonsen)	129
Gaard i Kastrup By, Gram S. (Markus Thyssen)	147
Gaard i Allerup By, Toftlund S. (A. P. Thyssen)	159
Gaard i Ørderup By, Toftlund S. (Jens Bjorholm)	160
Gaard i Ørderup By, Toftlund S. (Niels L. Ferslev)	160
Gaard i Bovlund By, Agerskov S. (Nis H. Refslund)	167
Gaard i Bovlund By, Agerskov S. (Mar- tin Refslund Poulsen)	168
Gaard i Vellerup By, Agerskov S. (Jens Lautrup)	169

Side	Side		
Gaard i Vellerup By, Agerskov S. (Laurids H. Lautrup)	170	Gaard i Iller By, Broager S. (Hans Petersen)	414
Gaard i Vellerup By, Agerskov S. K. Hansen)	171	Gaard i Mølmark By, Broager S. (Jørgen Zachariassen)	415
Gaard i Bevtoft By og S. (Niels Rostgaard Thielsen)	180	Gaard i Skelde By, Broager S. (Enkefru Cecilie Clausen)	416
Gaard i Strandelhjørn By, Bevtoft S. Peter Jessen Nissen)	181	Gaard i Skelde By, Broager S. (Jens Peter Clausen)	417
Gaard i Hinderup By, Hellevad S. (Laurids Hansen)	198	Gaard i Smøl By, Broager S. (Peter Andresen Møller)	417
Gaard i Kløvtoft By, Hellevad S. (S. Chr. Sørensen)	199	Gaard i Hørup By og S. (Hans Hansen Knøs)	458
Gaard i Stollig By, Løjt S. (Jørgen Hansen Berg)	211	Gaard i Miang By, Hørup S. (Chr. Speggers)	458
Gaard paa Barsø, Løjt S. (Rasmus Nissen)	212	Gaard i Lebøl By, Tandslet S. (Hans Hansen sen.)	484
Gaard i Brunde By, Rise S. (Hans Jacob Nissen)	223	Gaard i Sebelev By, Ketting S. (Johs. Deichgræber)	499
Gaard i Stubbæk By, Ensted S. (Johs. Jørgensen Ley)	254	Gaard i Hundsløv By, Notmark S. (Lorenz Peter Christiansen)	503
Gaard i Bovrup By og S. (Rasmus Johansen Damm)	285	Gaard i Broballe By, Oksbøl S. (Chresten Eriksen)	535
Gaard i Kværs By og S., (Nis Jørgensen)	302	Gaard i Broballe By, Oksbøl S. (Peter H. Petersen)	536
Gaard i Kværs By og S. (Enkefru Anna Margrethe Sahl)	303	Gaard i Holm By og S. (Frederik M. Frederiksen)	543
Gaard i Hokkerup By, Holbøl S. (Enkefru Wilhelmine Festersen)	317	Gaard i Rejsby By og S. (Truels Stauning Jensen)	567
Gaard i Hønsnap By, Holbøl S. (Enkefru Cathrine Schmidt)	318	Gaard i Hjemsted By, Skærbæk S. (Thomas M. Svendsen)	577
Gaard i Undelev By, Holbøl S. (Hans Jørg. Hansen Moos)	319	Gaard i Skærbæk By og S. (Søren Nielsen Degn)	578
Gaard i Undelev By, Holbøl S. (Jørg. Nissen Brag)	320	Gaard i Skærbæk By og S. (Hans Timmermann)	579
Gaard i Øster-Gejl By, Holbøl S. (Staten)	321	Gaard i Roost By, Arild S. (Nis Peter Rostgaard Evald)	581
Gaard i Ragebøl By, Dybbøl S. (Jens Peter Jensen)	347	Gaard i Bønderby By, Møgeltønder S. (Niels Chr. Mamsen)	600
Gaard i Ragebøl By, Dybbøl S. (Lorens Petersen)	348	Gaard i Møgeltønder By og S. (Otto Diedrich Lück)	600
Gaard i Snogbæk By, Sottrup S. (Jens Andersen jun.)	357	Gaard i Toghale By, Møgeltønder S. (Peter L. Løvrigsen)	601
Gaard i Snogbæk By, Sottrup S. (Lorens Christensen Lei)	358	Gaard i Gade, Højer Lands. (Dethlef Dethlefsen)	615
Gaard i Snogbæk By, Sottrup S. (Hans Christensen Lei)	359	Gaard i Rudebøl By, Højer Lands. (Kreditanstalt Vogelgesang).	616
Gaard i Avnbøl By, Ullerup S. (Matthias Petersen)	380	Gaard i Daler By og S. (Chr. Adzersen)	621
Gaard i Blans By, Ullerup S. (Hans Henriksen Kjær)	381	Gaard i Daler By og S. (Chr. Nissen)	623
Gaard i Blans By, Ullerup S. (Hans Chr. Lydiksen)	382	Gaard i Daler By og S. (Peter Nielsen jun.)	623
Gaard i Blans By, Ullerup S. (Jørgen Agerby)	383	Gaard i Østerby, Daler S. (Enkefru Marianne Lytsen)	624
Gaard i Broager By og S. (Jørg. Slot)	410	Gaard i Østerby, Daler S. (Boy Hynning)	624
Gaard i Gammelgab By, Broager S. (Rasmus Tychsen)	411	Gaard i Østerby, Daler S. (Andreas Petersen)	625
Gaard i Gammelgab By, Broager S. (Peter Andersen)	411	Gaard i Sdr. Sejerslev By, Emmerlev S. (Antoni Sørensen)	631
Gaard i Gammelgab By, Broager S. (Niels Th. Henningsen)	412	Gaard i Vester Gammelby, Emmerlev S. H. Math. Sørensen)	632
Gaard i Gammelgab By, Broager S. (Chr. A. Sibbesen)	413	Gaard i Ballum By og S. (Enkefru Ane Cathrine Jensen)	639

Side	Side		
Gaard i Ballum-Østerende, Ballum S. (Jens Lorenzen)	640	Grønvang	400
Gaard i Ballum-Østerende, Ballum S. (Enkefru Hansine Thomsen)	641	Gundestrup	501
Gaard i Husum By, Ballum S. (Peter Jensen)	642	Gøllinggaard	518
Gaard i Rejsby, Ballum S. (Enkefru Kirsten Lund)	642	Gørrismark	592
Gaard i Harres By, Brede S. (Enkefru Ester Kjær)	652	H ajstrupgaard	692
Gaard i Nørre Vollum By, Brede S. (Peter Hansen Svendsen)	653	Hammelevgaard	59
Gaard i Sdr. Vollum By, Brede S. (Svend Andersen Svendsen)	653	Haraldsholm	16
Gaard i Drengsted By, Døstrup S. (Andreas Andersen Petersen)	657	Harkær	328
Gaard i Tornskov By, Nr. Løgum S. (Peter Theodor Nielsen)	661	Harreby-Østergaard	130
Gaard i Travsted By, Abild S. (Paul Richmers)	668	Harresgaard	654
Gaard i Travsted By, Abild S. (Carl Marius Hansen)	669	Haugaard	84
Gaard i Vennemose By, Abild S. (Andreas Ibsen)	670	Havbjerggaard	459
Gaard i Vennemose By, Abild S. (Jendre Riggelsen)	671	Havedgaard	568
Gaard i Jejsing By, Hostrup S. (Enkefru Cornelia Hostrup)	675	Havegaard	519
Gaard i Jejsing By, Hostrup S. (Enkefru Mette Marie Michelsen)	676	Havervadgaard	572
Gaard i Rørkær By, Hostrup S. (Mathias Hansen Jepsen)	677	Havstedgaard	689
Gaard i Rørkær By, Hostrup S. (Nis Petersen)	677	Hedsgaard	693
Gaard i Rørkær By, Hostrup S. (Chr. Petersen)	679	Heimdal	740
Gaard i Hejsel By, Rabsted S. (Peter Jensen Gad)	687	Hellevad Møllegaard	200
Gaard i Nolde By, Burkal S. (Albert Adolph)	694	Helliggaard	679
Gallehus	231	Hemgaarde	634
Gammelbygaard	633	Hesselgaard	322
Gammelegegaard	264	Hestholm	593
Gammelgaard Ketting S.	500	Hisselgaard	267
Gammelgaard, Arrild S.	583	Hjortholm	466
Gastrupgaard (P. Boisen)	142	Hjortspring	520
Gastrupgaard (E. Wind)	143	Hofmannsgave	584
Gensgaard	688	Hohenwarte	617
Glasergaard	181	Holm	312
Goodsgaard	517	Holmbogaard	385
Graasten Hovedgaard	293	Holmgaard	350
Graasten Landbrugsskole	288	Holmkobbel	468
Graasten Slot	291	Holtegaard	547
Gram Slot og Avlsgaarden Gramgaard... ..	148	Hovløkkegaard	460
Graugaarden	546	Hovstedgaard	171
Gravgaarden	504	Humlehave	672
Gravlund Domæne	161	Hundeølgaard	105
Grishøjgaard	537	Hvidhøjgaard	689
Græsgaard	570	Hviddinggaard	136
Græshøj	384	Hvidsgaard	510
Grøngaard, Magstrup S.	40	Hyrøg	386
Grøngaard, Burkal S.	695	Høgebjerg	213
Grøngrøft	265	Høgebjerggaard	496
Grønnekær	349	Høgelundgaard	72
		Høgsbrogaard	566
		Højgaard, Hjordkær S.	232
		Højgaard, Nybøl S.	402
		Højgaard, Lysebild S.	469
		Højlund	359
		Højvang	690
		Hørløk	90
		I ldmosegaard	521
		Immervad	73
		Indballegaard	40
		Ingebøl	242
		Ingerslevgaard	323
		J acobsgaard, Løjt S.	215
		Jacobsgaard, Hagenbjerg S.	531
		Jelsgaard	17
		Jestrupgaard	484

	Side
Johannesminde	246
Johansensgaard	267
Junkershof	387
Juulsminde	60
Jægerupgaard	49
Jørgensgaard	485
K alkær	269
Kännikhus	602
Kassøgaard	233
Kassø Østergaard	234
Kastaniegaard	471
Kasvraa	247
Katrinegaard	256
Katrødggaard	504
Kegnæsgaard	472
Kiding	270
Kildegaard	531
Kjeldkjærgaard	155
Kjærgaard	164
Klokkehøj	106
Knivsiggaard	691
Kogsbøl (Kuxbøl) Ladegaard	635
Kokhau	304
Kokhave, Kværs S.	304
Kokhave, Hagenbjerg S.	532
Koldmoos	324
Kolmosgaard	548
Kolstrupgaard	206
Kongsgaard	74
Kongstedgaard	42
Kopsholt	203
Korinth Landbrugsskole	737
Kornvang	123
Korupgaard	603
Kragøigaard	510
Kragsgaard (Hans M. Krag)	215
Kragsgaard (Knud P. Krag)	216
Krammark	418
Krongaard	242
Krumgaard	26
Krusaagaard	329
Krusmølle	271
Kværnholt	697
Kværsløkke	305
Kærgaard	285
Kærgaardshof	604
Kærmark	573
L adegaard	307
Lakjær	388
Langagergaard, Skrydstrup S.	91
Langagergaard, Ullerup S.	389
Langagergaard, Pøl S.	548
Langtroggaard	428
Langdamgaard	351
Langelo	308
Langmosegaard	505
Lauenborg	99
Lauenborggaard	124
Lauesgaard	115
Lebølgaard	486
Leegbjerg	361

	Side
Lerskov	204
Lertegaard	26
Liegaard	248
Lille Barsbøl	19
Lillehave	257
Lille Tønde Kro	698
Lilmark	283
Lindegaard, Sommersted S.	28
Lindegaard, Bov S.	331
Lindegaard, Sottrup S.	361
Lindegaard, Lysabild S.	473
Lindegaard, Holm S.,	543
Lindegaard, Brede S.	655
Lindelygaard	29
Lindet Nygaard Domæne	100
Lintrup Præstegaard	137
Lontoft	217
Lundegaard	646
Lundgaard, Skrave S.	117
Lundgaard, Lysebild S.	474
Lundingsminde	9
Lundsgaard, Bevtoft S.	182
Lundsgaard, Ullerup S.	390
Lundtoftbjerg	313
Lysholm	511
Løkkegaard	441
Lønsømade	544
M aaling	419
Magstrupgaard	43
Majbølgaard	461
Mandbjerg	165
Mariegaard, Jels S.	20
Mariegaard, Nr. Løgum S.	661
Mariesminde, Lysabild S.	475
Mariesminde, Svenstrup S.	522
Markskeibæk	131
Mejerholm	594
Mejerigaarden	352
Mejlbj Vestergaard	139
Meldkjær	172
Midtskov	420
Mintebjerg-Rye	462
Mjelsgaard	537
Mommark Avlsgaard	475
Mulsmark	332
Mølbjerggaard	658
Møllegaard	217
Møntbjerggaard	86
N aalbjerregaard	273
Naalkærgaard	21
Nejsgaard	422
Nerballegaard	194
Nordborg Slot	541
Nustrupgaard	86
Nybølgaard, Gram S.	151
Nybølgaard, Hjordkær S.	235
Nygaard, Bjolderup S.	243
Nygaard, Skrave S.	117
Nygaard, Skærbæk S.	579
Nygaard, Sottrup S.	362

	Side
Nørgaard	43
Nørregaard, Fole S.	156
Nørregaard, Nr. Løgum S.	662
Nørremølle	363
O ksgaard	174
Olufsminde	45
Overskov	423
P aakær	403
Palæet	294
Paradiisgaard	464
Petersborg	476
Petersholm	309
Peterslund	207
Petersminde	76
Philipsborg	391
Pilegaard, Tandslet S.	487
Pilegaard, Visby S.	627
Poppenbøl	618
Posseltsgaard	605
Postdam	290
R aaholt	201
Ravnshøjgaard	404
Refsgaardslund	738
Refsøe	30
Rendbæk	442
Riberhusgaard	569
Ringtvedgaard	46
Rinkenæsgaard	297
Risegaard	224
Rode (Røj Domæne)	606
Roigaard	443
Roost Fogedgaard	585
Roostgaard	586
Roosthøj	587
Roost Østergaard	587
Rosenlund, Hørup S.	465
Rosenlund, Egen S.	512
Rosinfelt	595
Rudebæk	77
Rugbjerg	588
Rugløkkegaard	512
Rugmosegaard	393
Rumohrsgaard	506
Rundkær	405
Røddinggaard	107
Rødding Højskole	108
Røde Mølle	225
Røllumgaard	258
Rønhave	444
Rønshovedgaard	326
S andbjerg	365
Sandet	589
Sandvejgaard	545
Saksgaard	446
Sarsgaard	539
Schackenborg med Avlsgaarden Slotfelt... ..	607
Schønheim	298
Sdr. Busholm	685
Segebjerggaard	540
Simmerstedgaard	47

	Side
Singdamgaard	542
Sivkro	195
Skastgaard	648
Skelbækgaard	447
Skeldegård	424
Skodborg Præstegaard	125
Skodsbjerg	88
Skovbjerggaard	174
Skovbølgaard	273
Skovgaard, Hammelev S.	62
Skovgaard, Rise S.	226
Skovgaard, Tandslet S.	488
Skovgaard, Svendstrup S.	523
Skrandisgaard	393
Skrydstrup Præstegaard	92
Skærbæk Mølle	140
Slaugaard	32
Slivsgaard	33
Slotfelt (Avlsgaarden)	611
Slyngstenggaard	275
Snelskær	259
Snogbækgaard	367
Solbakkegaard, Dybbøl S.	353
Solbakkegaard, Lysabild S.	477
Solbakkegaard, Egen S.	513
Solbjerggaard	524
Solvig	681
Sommerstedgaard	34
Sommersted Præstegaard	35
Statens Marskforsøg (Nørregaarden)	619
Statens Marskforsøg (Lille Kobro)	620
Stenbækgaard	545
Stendergaard	36
Steensgaard	488
Stenneskær	280
Stensgaard	448
Stevninggaard	525
Stokagergaard	284
Stolbrogaard	514
Stolliggaard	218
Store Barsbøl	22
Store Brøstrupgaard	133
Store Elholm	489
Store Hovgaard	102
Store Søgaard	10
Store Tønde.....	682
Straabjerggaard	449
Straagaard	219
Stubbækgaard	260
Stydinggaard	63
Sundbølgaard	127
Surløkke	354
Svatenbjerggaard	491
Svejrupgaard	276
Sydfelt	612
Søderupgaard	236
Søgaard	314
Sønderborg Ladegaard	428
Søndergaard, Magstrup S.	48
Søndergaard, Hammelev S.	64
Søndergaard, Bedsted S.	198
Søndergaard, Bovrup S.	286
Søndergaard, Broager S.	425
Søndergaard, Ulkebøl S.	450

	Side
Søndergaard, Svenstrup S.	526
Søndergaard, Emmerlev S.	637
Søndergaard, Mjolden S.	645
Sønderskovgaard	37
Søstgaard	228
T andsgaard, Tandslet S. (Peter Hansen)	491
Tandsgaard, Tandslet S. (Jens Jørgensen)	493
Tandsletgaard	494
Tannenhof	196
Terpsminde	175
Thaysensgaard	277
Thomhave	466
Thorslykgaard	394
Tinggaard	261
Toftegaard, Rødding S.	110
Toftegaard, Hygum S.	134
Toftegaard, Lysabild S.	478
Toftlundgaard	118
Toldergaard	574
Toldsted	237
Tombølgaard	451
Tornumgaard	141
Torpekær	664
To's Minde	533
Trøjborg	627
Tummelsberg	299
Tved	597
Tveragergaard	480
Tørninggaard	66
Tørning Mølle	67
U ldalgaard	92
Uldallund, Skrydstrup S. (M. H. Hübschmann)	94
Uldallund, Skrydstrup S. (Hans Johansen)	94
Ulkebølgaard	452
Ulleruplund, Ullerup S.	396
Ulleruplund, Skærbæk S.	580
Ullerupmoos	397
Ullerup Nørgaard	397
Ulriksbjerg	48
Urnehoved	250

	Side
V aldemarstoft	333
Vanggaard, Sottrup S.	367
Vanggaard, Højer Lands.	621
Vangsbo	575
Vartenberg	78
Vejbølgaard	79
Vertemine	497
Vestballegaard	406
Vesteranflod	612
Vesterfelt	614
Vestergaard, Sommersted S.	38
Vestergaard, Vedsted S.	80
Vestergaard, Hjorkær S.	238
Vestergaard, Felsted S.	278
Vestergaard, Bovrup S.	287
Vestergaard, Sottrup S.	368
Vestergaard, Ulkebøl S.	453
Vestergaard, Tandslet S.	494
Vestergaard, Hagenbjerg S.	533
Vestergaard, Daler S.	626
Vestergaard, Nr. Løgum S.	665
Vesterskov	369
Vestervang	152
Vibækgaard	454
Villinggaard	455
Vinumgaard	659
Visby Hedegaard	630
Vojensgaard	53
Vraagaard	699
Vranglandgaard	456
Værn-Ting	263
W olffsgaard	426
Wranggaard	515
Ø levgaard	239
Østerbygaard	112
Østergaard, Hammelev S.	69
Østergaard, Nustrup S.	89
Østergaard, Gram S.	153
Østergaard, Agerskov S.	176
Østergaard, Bevtoft S.	183
Øster Hesselgaard	457
Østerholm	279
Østerskovgaard	113

KILDESKRIFTER

BENYTTET VED UDARBEJDELSEN AF VÆRKET »STØRRE DANSKE LANDBRUG«

(Opført i Tidsfølge)

- Erik Pontoppidan*: »Danmarks og Norges økonomiske Magasin« 1.—8. Bind. 1757—64.
- Erik Pontoppidan* (Hans de Hofman, J. Langebek og B. C. Sandvig). »Den danske Atlas« 1.—7. Bind. 1763—81.
- Gr. Begtrup*: »Beskrivelse over Hovedgaardene i Sjælland«. 1.—2. Hefte. 1801.
- Gr. Begtrup*: »Beskrivelse over Agerdyrkningens Tilstand«. 1.—7. Bind. 1803—12.
- Forskellige Forfattere*: »Bidrag til Kundskab om de danske Provinsens nærværende Tilstand i økonomisk Henseende«. (Foranstaltet efter Kongelig Befaling ved Landhusholdningsselskabet.) 1.—19. Bind. 1826—44.
- A. F. Bergsøe*: »Geheime-Statsminister Greve Christian Ditlev Frederik Reventlows Virksomhed«. 1.—2. Del. 1837.
- A. F. Bergsøe*: »Den danske Stats Statistik«. 1.—4. Bind. 1844—53.
- V. Falbe Hansen & W. Scharling*. »Danmarks Statistik«. 1.—6. Bind. 1878—91.
- C. Christensen (Hørsholm)*. »Agrarhistoriske Studier«. 1.—2. Bind. 1886—91.
- Edvard Holm*: »Kampen om Landboreformerne i Danmark 1773—91«. 1888.
- V. Falbe Hansen*: »Stavnsbaandsløsningen og Landboreformerne«. 1.—2. Del. 1888—89.
- C. F. Bricka*: »Dansk biografisk Lexikon«. 1.—19. Bind. 1887—1905.
- J. B. Krarup* (S. C. A. Tuxen): »Beskrivelse af Landbrugets Udvikling i Danmark«. 1.—6. Bind. 1895—1912.
- Forskellige Forfattere*: »Danmarks Riges Historie«. 1.—6. Bind. 1897—1907.
- Daniel Bruun* (under Medvirkning af en Række Fagmænd): »Danmark Land og Folk«. 1.—5. Bind. 1919—21.
- J. P. Trap*: »Kongeriget Danmark«, Fjerde Udgave. 1.—9. Bind. 1920—32.
- Forskellige Forfattere*: »Danske Herregaarde ved 1920«. 1.—3. Bind. 1922—23.
- J. C. B. la Cour*: »Danske Gaarde«. (1. Samling). 1.—4. Bind.
- Landhusholdningsselskabets Medlemsblad*: »Tidsskrift for Landøkonomi« (enkelte Afhandlinger).
- Tidsskriftet* »Ugeskrift for Landmænd«. (Meddelelser om Landejendomssalg; Ejerskifte og Salgssum).
- Oluf August Nielsen*: »Historiske Efterretninger« om: Skads Herred (1862), Vester Horne Herred (1866), Slavs Herred (1868), Malt Herred (1870), Gjørding Herred (1872), Skodborg og Vandfuld Herreder (1894), Hjerme og Ginding Herreder (1895).
- Ingeborg Christiane Rosenørn-Teilmann*: »Lidt om Nørholm og dets Beboere«. 2. Udgave. 1909.
- S. Nygaard*: »Godslagtningen i Bøvling Amt« (Harsyssels Aarbog). 1918.
- P. Eliassen*: »Historiske Strejftog i Kolding og Omegn«. 1923.
- August Meitzen*: »Der Boden und die landwirtschaftlichen Verhältnisse des preussischen Staates«. 1.—8. Bind. 1868—1908.
(Da de 5 sidstnævnte Værker kun er benyttet ved Udarbejdelse af Bind 8, er disse samlet her til sidst uanset Tidsfølgen).
(Af Meitzen's Værk, der er benyttet ved Udarbejdelsen af den historiske Indledning til Sønderjylland, er det i Hovedsagen kun Bind 5, som er benyttet).
- Beretning om Nordiske Jordbrugsforskeres Kongres i København 1935. (Benyttet ved Udarbejdelsen af Bind IX.)
- Terkel Mathiasen*: Uddrag af »Tingbladet« (meddelt i Dagspressen) vedr. Landejendomssalg. Redaktørens Uddrag af »Tingbladet« om stedfundne Landejendomssalg og Ejerskifter i Aarene 1930—36 vedrørende de i »Større danske Landbrug« medtagne Landejendomme.

Oplysningerne i Bind VI—IX om Grundforbedringer (Reguleringer af Vand- og Aaløb, Vandstandssænkninger m. m.) udførte ved Hedeselskabets Medvirkning, er velvilligst meddelt af Afdelingsleder N. Basse; Redaktionen udtaler herfor sin allerbedste Tak.

